73
6

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
17 M
22

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

FELICIS PLATERI ARCHIATRI ET PROFES. BASIL.

Praxeos

Seu de cognoſcendis, prædicendis, præcauendis, curandisq; affectibus homini incommodantibus,

TRACTATVS TERTIVS ET VLTIMVS.

DE VITIIS,

Libris duobus agens: quorum primus Corporis: ſecundus Excretorum vitia continet.

Singula illorum Symptomata, in generibus: Morbos eorumq; Cauſas, in cauſis: & Curam in curatione proponens.

Omnia methodo nouâ, ſed facili & perſpicuâ, hactenusq; diu deſideratâ, deſcripta: nec ſolùm veterum neotericorumq;, ſed & proprijs obſeruationibus, ac remedijs innumeris referta.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

BASILEÆ,
Typis CONRADI WALDKIRCHII.
M DC IX.

AD

Illuſtriſsimum Potentiſsimumq́;

S.Rom.Imp.Principem,

IO.FRIDERICHVM

Ducem Wirtembergẽſem & Teccenſem, Comitem Montis-beligard. Dominum in Heidenheim & Oberkirch.

Principem Dominumq́; meum clementiſs.

FELIX PLATERVS

Archiatros Baſil.

ACTVM non agam, Illuſtriſsime Princeps, repetendo quâ cauſsâ motus ego ſeptuagenario nunc maior, & paulò minùs ſexaginta annis in Medico ſtudio verſatus, artisq́; illius vſum annos plus quinquaginta iam exercens, & triginta ſeptem in Academia noſtra Baſilienſi publicè docens, ætate ingraueſcen

):(2

te animum ad ſcribendum appulerim, atque ea quæ longâ & multâ obſeruatione vſu atque experientiâ cognoueram, publici boni & humanæ ſanitatis præſentis conſeruãdæ, amiſſæq́; recuperandæ amore ductus, in lucem emittere, totiq́; orbi bona fide communicare, aggreſſus ſim: primò opere meo Anatomico, inde Practici tractatus parte primâ, annique ſpacio interiecto alterâ, editis. Siquidem eius rei rationes in præfationibus libris illis præmiſſis, abundè ſatis à me fuerunt explicatæ. A quo tempore nihil mihi magis fuit in votis, quàm vt ea quæ reſtabant in hoc genere, abſoluendo deſiderio meo ſatisfacerem. Ad quod peragendum, non ſolùm mea voluntas vehemensq́; ſtudiorum ac præclararum & vtilium rerum cognoſcendarum naturalis ardor, in hac quoq; mea ſenecta adhuc flagrans, me impulit, ſed & illud plurimùm excitauit, quòd intelligerem, mea ſcripta non ſolùm Germaniæ noſtræ, verùm etiam externarum gentium Medicis, huiusq́; facultatis ſtudioſis, nec non aliis, quibus res ſingulares & neceſſarias cognoſcere volupe eſt, abſit dicto inuidia, pro-

*probari, illorumq́ue lectione ſummopere eos
delectari, me vt quæ ſupereſſent, ad finem
perducerem, nec cœptam operum meorum
telam imperfectam relinquerem, viua voce
& litteris rogantes atq; indeſinenter ſolici-
tantes. Acceßit Illuſtrißimi ac Potentißi-
mi Principis, Friderici Ducis VVirtember-
gici, parentis Ill. Cel. T. laudatißimæ memo-
riæ, cohortatio & auguſta authoritas, quâ
mihi tractatum primum, eius Ill. Celſitudini
inſcriptum offerenti, ad reliqua perficienda,
coràm & ſcripto calcar addidit, & præter
ſpem ſequentium quoque praxeos meæ tra-
ctatuum patronum & protectorem ſe futu-
rum, laboresq́ue meos gratioſè ſuſcepturum
promiſit, vti huius in ſecundi tractatus epi-
ſtola dedicatoria, mentio fuit iniecta. Itaque
vt voluntati & deſiderio tam multorum
magnorumq; hortatorum, imprimis Maxi-
mi Principis monitis, mihiq; adeò ipſi ſponte
eò propendenti, ſatisfacerem, non deſtiti ab
eo tempore, quo ſecundam operis partem
vulgaueram; toto hoc quinquennio, etſi ob
ætatem grandem non parùm moleſtum eſſet,
nec citra valetudinis iacturam & pericu-*

lum fieret, dies noctesq; in tertio & vltimo tractatu praxeos meæ, elaborando, & quæ reliqua erant, perficiendis atq; abſoluendis, deſudare, nec manum de tabula, niſi totâ Praxeos medicæ ſtructurâ abſolutâ, tollere volui. Id verò ſingulari Dei gratiâ & beneficio mihi videor eſſe tandem conſequutus, tertio hoc & vltimo tractatu; in quo omnis generis vitia, quæ hominem deformant, contaminant atque defœdant, continentur, conſcripto; ſicque cum prioribus tractatibus, in quibus Functionum læſiones & Dolores explicantur, totam pragmateiam atque commentationem praxeos Medicæ, ſub qua Chirurgia & Pharmacorum præparandorum ratio continetur, multis lucubrationibus compleuiſſe, atque plurimorum exſpectationi ſatisfeciſſe. Perſuaſiſſimumque mihi eſt, me omnibus numeris abſoluto opere practico concinnato, cumque præſenti ætate communicato, ac ad poſteros tranſmiſſo, non ſolùm communi mortalium bono & ſaluti conſuluiſſe, ſed etiam rectiùs de quamplurimis, hactenus pro veris habitis, ſentiendi, mul-

tosq;

toſque errores corrigendi, & quæ vana ſunt cumque ſuperſtitione coniuncta, quia experientiæ & rationis fundamentis deſtituuntur, explodendi, atque in multa occulta & dubia ampliùs inquirendi, vt veritas omnibus, inueteratis licet opinionibus, longiſsimè præferenda, magis magisq́ inueſtigata eluceſcat, occaſionem & anſam præbuiſſe. Compellandus iam mihi atq; ſuppliciter orandus eſſet Illuſtriſsimus celeberrimæ recordationis Princeps, Ill. Cel. T. parens, vt quemadmodum duobus prioribus tractatibus nomē ſuum Illuſtriſsimum præfigi paſſus eſt, ita & huius tertij & vltimi patrocinium ſuſcipere non grauaretur. Verùm cùm Deo, qui tempora & ætates mutat, regna transfert atq; conſtituit, viſum ſit, ex hac caduca & mortali vita eum in cæleſtem illam beatorū patriam auocare, æquum videbatur, vt qui patri in Reipub. adminiſtratione ſucceſsiſſet filius, paternarum vt ditionum ita & virtutū hæres, in plenū ſponſionis et patrocinij paterni ius quoq; veniret. Quo nomine ſanè ego omnesq́ boni ſe conſolari & viciſsim ſibi gratulari meritò debēt,

quòd extincto parente, omnis generis virtutum ornamentis inclyto, relictus tamen ſit filius, qui etſi ætate patre longè ſit inferior, nihilominus paternas ſpiret virtutes, patriſque veſtigiis inſiſtere ſtudeat. Nam vt pater plæraſque omnes Europæ prouincias & regna perluſtrauit, vt prudentiam, Principibus ad gubernationem politicam rectè inſtituẽdam, apprimè neceſſariam, acquireret maiorem; ita filius patri in Reipublicæ adminiſtratione ſuccedaneus, peregrinationum Europæarum ſubſidio, magnam experientiam, multiplicem rerum vſum, inſignemque prudentiam ſibi comparauit, & quod ſummè ei glorioſum eſt, cum potentiſſimis regibus ac principibus, familiaritatem & amicitiam perpetuò duraturam contraxit. Apud Chriſtianiſſimum Galliæ Regem, quanto in honore T. Cel. fuerit, Illuſtriſſime Princeps Iohannes Friderice, quantoque amore ille Celſ. T. complexus ſit, publicè conſtat. Quis etiam ignorat, quo fauore Imperator ipſe potentiſſimus, Celſ. T. ſit proſequutus? Quid eius Sereniſſimos fratres Auſtriæ Archiduces commemorem? Quàm magnificè & huma-

niter

niter excepta & habita eſt T. Cel. Viennæ, à Sereniſſimo Archiduce Matthia? Quàm ſumptuosè Bruxellis à Sereniſſimo Archiduce Alberto tractata & donis cohoneſtata? Vt reliquos Sereniſſimos & Illuſtriſſimos Electores ac Principes Germaniæ aliarumq́; regionum vti & Italiæ ſilentio prætiteream, qui ad Celſ. T. excipiendam, tractandamq́; quã ſplendidiſſimè, nihil fecerunt reliquum. Apud quos Ill. Cel. T. tantâ moderatione, tantâ prudentiâ, tantâ humanitate, comitate, morum ſermonis ſuauitate & conuerſationis grauitate, magnificentiâ & decore principe digno, vſam eſſe fama increbuit, vt totus orbis Cel. T. laudibus perſonet, & omnes parente adhuc ſuperſtite, T. Cel. principem Celſiſſimum, omnibusq́ue virtutibus verè Illuſtriſſimum fore, augurarentur. Et profectò opinionem de Cel. T. conceptam, in ipſo adminiſtrationis Reipublicæ aditu, vt alia reticeam, ampliſſimo hoc documento Cel. T. comprobauit, cùm miſſis Baſileam legatis, teſtata eſſet, percupere ſe, ſinceram & minimè fucatam Germanicam, veterem, auitamq́; beneuo-

lentiam & amicitiam, inter Illuſtriſſimam domum Vvirtembergicam & Baſileēſium ciuitatem inſtaurare & conſeruare. Quæ res iam ante, me de T. Cel. patrono in locum Illuſtriſſimi parentis ſanctæ recordationis, aſciſcendo cogitantem, magis accendit, & in propoſito confirmauit: ſiquidem bonā ſpem alebam, me, qui Illuſtriſſimis & nunquam ſatis laudatæ memoriæ Principibus & Ducibus Vvirtembergicis, ſuperioribus quadraginta annis medendo inſeruierim, & imprimis magna in gratia apud T. Cel. Illuſtriſſimum parentem feliciſſimæ memoriæ fuerim, non in minori apud T. quoq; Celſ. futurum, Tuamq́ue Celſ. labores & conatus meos, exemplo parentis beatæ memoriæ collaudaturum, tractatumq́ue hunc, inter tres poſtremum, quem Cel. T. humilimè dedico atque conſecro, clementer & benignè ſuſcepturam. Speroq́ue opus hoc vel eo nomine Cel. T. acceptius fore, quòd à me Medico ſene offeratur, qui plus quàm hominum myriadi, cuiuſcunque gentis conditionis & ſtatus, inter quos & quidam fuerunt Regiâ ſtirpe nati, Principesq́ue alij

ſum-

ſummi, medicinam hactenus faciendo, innotuerim. Cui vti Celſ. T. nomen Illuſtriſsimum, in ipſa ſtatim fronte præferenti lux & ſplendor acceſſurus eſt maximus, ſic & Cel. T. auguſti nominis, quamuis per ſe celeberrimi, celebritas per vniuerſum orbem eadem operâ ampliùs reſonabit. Quòd ſi opus hoc meum, de quo non ſum dubius, Celſ. T. gratum fuiſſe cognouero, erit id mihi incitamento, multa adhuc quæ apud me ſunt, in humani generis bonum, expromendi & in publicum proferendi. Accipiat igitur Illuſtriſs. Celſit. T. hoc meum quod offero debitæ meæ erga Illuſtriſs. domum VVirtembergicam gratitudinis & humilis cultus pignus, præcipueque erga Illuſtriſs. Celſ. T. obſeruantiæ & ſubmiſsionis, tanquam boni ominis, à Felice medico pro Felici adminiſtratione, in ipſo ſuæ gubernationis veſtibulo ſupplex oblatum munus, cum precatione & voto, quod à me ſeptuagenario maiore profectum, Deus Opt. Maximus, vti Patriarcharum ratum & efficax eſſe velit: Vt nimirum Illuſtr. Cel. T. quàm diutiſsimè

viuat, & ad extremam vſque ætatem valetudine firma fruens, pacificè ac tranquillè, cum ampliſſimo publici boni incremento, pietatis, ſtudiorum & optimarum diſciplinarum, in Eccleſijs, celeberrima Tubingenſi Academia, reliquisq; Gymnaſijs & Scholis, immenſo augmento & profectu, populum ſuæ fidei & protectioni à Deo Opt. Max. commiſſum, feliciſſimè gubernet & regat, ac decurſo vitæ huius mortalis ſpacio, æternam felicitatem & beatitudinem conſequatur. Amen. Baſileæ 1. Iulij Anno Christi 1608.

In

In Clariſſimi

FELICIS PLATERI,

Archiatri & Anteceſſoris Baſilienſis,

Tertiam medicinæ practicæ partem ex puris Iambis

MELOS.

PLATERE *noſtri Apollo viue ſeculi;*
 PLATERE *dux Medentium;*
Probata quàm tua illa praxis omnibus,
 Acuta quamq́; & ardua.
Nouellulo illa namq; condita ordine
 Nouella multa continet,
Vel explicata quæ haud ſatis prioribus,
 Vel indicata nullibi.
Priore namq; parte Functionibus
 Seuera quæ ægritudinum
Lues reſiſtat & repugnet omnibus,
 Sagace comminiſceris
Tui cerebri acumine. Hinc Doloribus
 Potentiæ quid inditum
Homullulorum in ægra membra triſtium;
 Truciq́; quâ tyrannide
Et ima cordis, ipſa & intima oſſium
 Edantq́; & ebibant ſimul,
In altero probè explicas volumine.
 At hoc ſequente tertio
Abominanda quæ cutis ſit arida
 Et heic, ibiq́; Fœditas.

Lepra quid anſa, & anſa qua impetiginis,
Origo quaéq; mentagra.
Ea omnia, ima qua anxiant & extima,
Ad vnguem in hiſce paginis
Fido recludis integrâ, & ſequentium
Libens reponis vſui.
O abſolutum opus tuum, PLATERE *mi!*
O abſolutum epos quoq;!
Tuo quod inde nomini repullulans
Ad aſtra celſa ſe exſerit.
Ita ô quaterq; & amplius beatus es!
Solo qui ita omni es vtilis.
Ita ô domi celébris & foris cluis!
Domiq; qui & foris tui
Vigore in aui, & hac ſenectâ in optimâ
Medêre menteq; & manu.
Hygæia ô decus, PLATERE *nobilis!*
Soli ô decusq; Rauraci!
Ad vſq; longa ſic medendo ſecula
Diurna, & hac valentiâ
Tuiq; cordis atq; corporis proba,
Valoris eſſe nullius,
Quod inde latè & inde vulgò dicitur:
Senecta & ipſa morbus eſt.

Caſpar Conradus Vratis L.
Phil. ac Med. D.
& P.L. Cæſ.

Ad Ex-

Ad

Excellentiſs. atq; Clariſs. virum

Dn. Felicem Platerum Archiatrum Basil. tertium ſuæ praxeos tractatum, magno cum Reipub. Aſclepiadeæ deſiderio evulgantem.

Non tibi Mnemoſynes auratos arce coloſſos
Viuida poſt cineres Fama, Platere, paret:
A' latebris vteri tibi riſit Apollo, putillum
Anxia te fouit ſacro Hygiéa ſinu.
Inde Machaonia tam laudabaris in arte,
Vix numerans vitæ lustra quaterna tuæ:
Vt qui latratus geminat per Auerna trifauces
Mutiret, Cereris ſubq; Acheronte gener.
Iam cum fertilior maturis venit ab annis
Vſus, & excreuit cum genio ingenium,
Oenotrij, Franciq;, proculq; hinc diſsita tempe
In te Pœnias obſtupuere manus.
Te Heroes, proceres, & amica voce Dynaſtæ
Compellant, ac quos regius auxit honos.
Scilicet vt venetum generoſior herbula florem
Vertit, vbi roſeam vertit Apollo rotam:
Sic quibus effictum eſt pectus meliore metallo,
Gloria ſubſequitur non remoranda comes.
Macte tuis Felix, felix felicibus auſis,
Macte tua Felix mente, manu, calamo.

Sed qua morbificus techna procul exulet hoſtis,
Dum plures methodo nobiliore doces,
Iam vitam longam eſſe, breuem ſed diceret artem.
E' Coæ rediens finibus Hippocrates.
Ampliùs haud ventres intercutis humor aquai
Difflat, vel potæ plus ſitiuntur aquæ.
Non excrementis animæ ſpiramina claudit,
Vlcerat aut ſanies ilia profluuij.
Obfuſcant thalamos non triſtia nubila cordis;
Non ſpecies rugis frontem inamœna premit.
Non turget, non ſorditie cutis horrida ſquallet;
Non tunicæ euertit ſtamina ventriculus.
Quid multis? Senij quòd hyems non paſcitur artus:
Et tot ſint Genij pondera ſacra tui,
Non tibi Mnemoſynes auratos arce coloſſos
Viuida poſt cineres Fama, PLATERE, *paret?*

Scribebam

CASPAR DORNAVIVS
Variſcus.

Ad

AMPLISSIMO ATQVE EXCELLENTISSIMO VIRO, DOMINO

D. FELICI PLATERO,

ARCHIATRO BASILIENSI,

ATQVE AMPLISS. FACVLTATIS MEDICÆ DECANO,

DOMINO PATRONO AC PRÆCEPTORI OBSERVANDO,

Ex nominis ſui Anagrammatiſmo, qui eſt

POLLVX ARTE FIES.

QVod Nautis Pollux, quòd Caſtor, & Vrſa bifor-
Cũ dubijs fertur puppis onuſta vadis: (mis,
Hoc ſcriptis, PLATERE, tuis es, maximè, nobis,
Qui ſacra morbifugæ caſtra tenemus Heræ.
Namq́ue graui cùm membra tremũt languentia morbo,
Nec, quibus auxilijs hic reprimatur, adeſt:
Ocyus hæc praxis tua certum monſtrat ad vnguem,
Et Labyrinthæam detegit arte viam.
Nempe diu hoc docuit proprio Metagrammate nomen,
O POLLVX FIES, quo ſonat, ARTE tua!
Factus es arte tuâ Pollux; ſed factus es artis:
Plena tuo ſic nunc ſurgit ab ingenio.
Tu modo perge, tuiq́ue libri da cætera nobis
Pignora, quæ potè ſunt te eripuiſſe neci.

M. Caſpar Conradus VratisL. SiL. Poëta Laur. Cæſ.

)):((

ELOGIVM IN MAGNIFICAM DOMVM, LOCVPLETISSIMVM & abſolutiſſimum Microcoſmum, magnis ſumptibus, indefeſſo labore, ſingularique induſtriâ, ex varijs vniuerſi orbis partibus conquiſitis rebus omnis generis ſelectiſſimis, à FELICE PLATERO Medico eminentiſ. in ingenuorum hominum gratiam extructum, à Io. Alboiſio Medico Regio Gallo.

Hoſpes ſiſte gradum, mundum ſi cernere paruum
Atq; ſimul poſitum quicquid in orbe, velis.
Nam Cœlum hic videas & quicquid in æthere fulget,
Quicquid alit Tellus, quicquid & Aequor habet,
Omnigenas fruges, Cerealia ſemina, miras
Fertilis Aegyptus quaſq; recondit opes,
Alba liguſtra, Roſas, vt purpureumq́; hyacinthum,
Narciſsi flores, O Cytherea tui,
Flagrantem Nardum, violas & lilia, cingit
Et quibus auricomum blanda puella caput,
Arbuſta & frutices, hortos, viridaria, fructus,
Et ſegetes, patulis Ambroſiamq́; comis,
Μῶλυ *datum à ſuperis inſana in pocula Circes,*
Et Grajis dicta eſt quæ Πανακέια *viris;*
Angelicam, Medicam. Plantarum mille colores,
Innumeras facies, innumerumq́; genus.
Et lapides, gemmas, interna metalla, Bitumen,
Atq́; Sales, imò cuncta recocta ſolo,
Et gummi, lachrymas, & Thura Sabæa, tenetq́;
Quicquid diues Arabs, India quicquid habet.

Sic

Sic licet his laribus mundi ſpectare theatrum,
Quæq; domus fuerat, iam tibi Mundus erit.
Seu tibi Platerus πλαστῆς *opifexq́; puſilli*
Òrbiculi fuerit, ſeu ſimularit opus;
Hisq́; adytis vaſtum breuibus contraxerit orbem,
Ingenua ſummis proximis arte Dijs?
Quemq́; oleâ Pallas, lauroq́; coronat Apollo.
Nobilis & primas cui Medicina dedit,
Contulit, & ceſtum Venus, illecebrasq́; pudicæ
Baltheolum & veræ φίλτρον *amicitiæ,*
Huic ſaliunt Charites, doctæ re cinuntq́; Camœnæ;
Huic ludit modulis Calliopeq́; ſuis,
Hunc Hermesq́; beat, linguarum artisq́; magiſter,
Omnis, & Aonij turba venuſta chori.
Sed pietate magis fulget Platerus, & illum
Ars ita fœlicem, ſors, pietasq́; facit.

Aliud Elogium

In Clariſſ. Viri, Mediciq́; præſtantiſſ. FELICIS PLATERI Domum, tanto Domino dominari dignißimam Th. B.

HAnc quiſquis, hoſpes, aſpicis domum, domum
Si te videre forte credis, falleris.
Nam quicquid orbis continet dignum aſpici
Quæ continet domus, domum cur dixeris?
Vin' aeris, vin' æquoris, ſeu fluminum
Vin' orbis vniuerſa quá patent ſola
Stans intueri vno in loco miracula?
Mentem hîc habes, oculos habes quod expleat.
Quid amplius? quod iure mireris magis,
Huius herus & artifex domus, domum
Et nomine & reapſe Felix anteit:
Homo artium omnium, omnis homo ſolertiæ.
Felicis vt domum & hominem ſi videris
Non iam domum, ſed orbis epitomam in domo
Hominemq́; in vno homines bonos, induſtrios,
Et eruditos penè cunctos videris

Aliud

Aliud Elogium, in eandem domum Georgius Remus.

DIc, Muſa, Felicis, domum felicem, Heri
Quæ ciuium ædes vrbe vincit omnium,
Patriæ decus, cultæ decus Germanidos,
Ψυχῆς ἰατρεῖον, librum ditiſsima
Hac eſt ſuppellex in domo, pretioſior
Gemmis & auro, quam parauit hic Herus:
Et magna, rara, ſingularia, vndiq;
Collecta, tutò quæ latent penetralibus.
Hortusq; genialis, profert germina,
Quæ decolor ſerit Indus, Aethiops niger,
Heîc σμικρόκοσμος alter, heîc οἰκουμένη
Felix opes congeſsit iſtas hic Herus,
Reapſe felix, abditas cui res datum
Videre, naturæq; noſſe myſtica.
Patriæ vir hic decus, decus Germanidos,
Quem dixerim latere naturalium
Nihil, nihil quod concauo Lunæ ſubeſt,
Hunc, ô Minerua, Fauſtitas, Felicitas,
Saluusq; conſeruate cum domo virum:
Felicis vt felix herus ſiet domus,
Felicis vt felix heri ſiet domus:
Dominetur vt domui diu dominus ſuæ.

DE VITIIS,
LIBER I.
CORPORIS VITIA continens.

IN CORPORE illiúsve partibus quæ conſiſtunt vitia, partim morbi ſunt organici, partim ſymptomata in affectu ſenſibili, partim cauſæ morborum; & viſu, multa etiam tactu percipiuntur. Et vel in deſtructione formæ illorum: Aut permutatione corporis coloris obſeruantur: Vel in eo quod illis accreſcit aliud quoddam vitium: Vel plura ſimul diuerſique generis vitia: Vel quod corpus illiúsve partes decreſcendo vitioſitatem acquirunt.

Deſtructionis formæ ſeu ſtructuræ corporis partium vitia, ſub ſe comprehendunt morbos organicos: in numero abundante, *Corpus geminum, Partes duplicatas, triplicatas, Sextum digitum, Triorches, Dentes plures*: in numero deficiente, *Partium, Dentium, Pilorum, Vnguium defectum, Caluitiem, Alopetiam*: in magnitudine aucta, *Corporis & Par-*

& *Partium, Vnguium, Pilorum incrementum, Orificiorum amplitudinem, Carnoſitatem, Mammarum molem*: in magnitudine diminuta, *Corporis* & *Partium paruitatem. Orificiorum anguſtiam, Phymoſin, Mutilata, Papillas abſumptas, Dentium & Vnguium breuitatem, Pilos lanuginoſos, Barbæ defectum, Gracilitatem corporis & membrorum, Mammas flaccidas*: in figura indecenti *Membra malè figurata, Pilos criſpos, Vngues inæquales*: in diuiſione partium, *Labij ſuperioris diuiſionem, Dentium cariem & fracturam, Vnguium eroſionem, ſcabritiem, fiſſuras, Pilorum fiſſuras, Furfures, Squamas manuum*: in connexu partium diſſoluto, *Gingiuarum ſeparationem à dentibus*: in concretione, *Orificiorum & Partium concretionem*: in coniunctione partium, *Pilos intricatos*: In ſitus peruerſione, *Varos, Gippum, Oculorum prominentiam, Dentium mobilitatem, prominentiam, Vnguium mobilitatem.* Quæ omnia ſimul explicabimus in DEFORMATIONE. CAP. I.

Permutationis coloris vitia, ſub ſe comprehendunt *Cachexiam, Icterum, Ruborem, Pallorem, Nigredinem, Cōmaculationes, Colorationes, Maculis omnis generis*, atq; inter eas, *Lentigines, Guttam roſaceam, Impetiginem, Vitiliginem, Sugillata, Eryſipelas, Exanthemata, Ecthymata, Maculas in febrib. & luibus Oculorum colores diuerſos & maculas, Vnguiū maculas, Pilos diuerſimodè coloratos, Canitiem*: Quę ſimul tractabuntur in DISCOLORATIONE. CAP. II.

Accreſcendo corpori, & ab eo protuberando quæ ſe offerunt vitia, ſub ſe continent, *Leucophlegmatiam, Inflammationem corporis, Aſcytem,*

Tympanitem, Ventris tumorem in prægnantibus, in Mola in Menſtruis retentis, Sarcomata, Carnem luxuriantem, Sarcocelem, Polypum, Pudendi carnoſitatem, Condyloma, Gingiuarum carnem luxuriantem, Epulin, Encanthin, Oedema, Tumorem œdematoſum, Phyſodes tumores flatulentos, Pedum intumeſcentiam, Hydrocelen, Pneumatocelen, Scroti inflationem, Inguinis aquoſi tumorem, Hydrocephalon, Hydromphalon, Bronchocelen, Phlyctenas, Hydroas, Mamillarum tumorem, Varices, Cirſocelen, Aneuriſma, Grandulas, Scrophulas, Strumas, Bubones, Parotim, Teſtium duritiem, Scirrhos externos & internos Hepatis, Lienis, Vteri, Steatoma, Atheroma, Melicerim, Ranam ſub lingua, Teſtudinem, Ganglion, Talpam in capite, Nodos, in oſsibus, articulis, Callos oſsium, vnguium, cutis, Cicatrices, Foueas, Vmbilici prominentiam, Verrucas, Clauum, Varos, Hordeolum, Grandinem, in palpebris, Cele & Hernias, de quibus omnibus agemus ſimul in EXTVBERANTIA. CAP. III.

Quę pluribus diuerſiſq; vitijs corpori accreſſcentib⁹ ſe offert corporis vitioſitas, ſub ſe habet luem *Elephanticam, Veneream, Stomacacen*, Quas deſcribemus ſimul in DEFOEDATIONE. CAP. IV.

Decreſcendo quæ ſe in corpore vitia manifeſtant, ſub ſe continent, *Marcorem, Tabem, Phtiſim, Maraſmum, Colliquationem corporis, Atrophiam generalem & particularem membrorum & oculi.*

Quæ ſimul explicabuntur, in

CONSVMPTIONE.

CAP. V.

DE DEFORMATIONE.

CAPVT I.

Genera.

DEFORMATIONE hîc ſignificamus partium corporis formæ naturalis & conuenientis peruerſioné ſeu deſtructionem; quæ fit, cùm partes corporis quantitate in numero vel magnitudine, vel qualitate in figura indecenti peccant, morbisq; hiſce organicis eà ratione deformes redduntur. Nam quod colorem alienum attinet, de eo in diſcoloratione agemus. Sin verò alio modo partes corporis extuberent, aut aliquid illis adnaſcatur, vel ſi conſumâtur, in extuberantia & conſumptione partium corporis, peculiaribus capitibus ea deſcribentur. Quòd ſi intrinſecùs hæc vitia deprehendantur, ſicuti de gemino poro cholidocho inuento ſcribit Galenus, alij de uno tantùm rene, de abſentia hepatis vel lienis, vel ſi alia eiuſmodi in numero uti & magnitudine ac figura peccantia vitia, quæ ab ortu vel à morbis quibus partes ſæpe abſumuntur vel imminuuntur, proceſſerunt, in corpore lateant, cùm non conſpiciantur, non in hiſce deformationibus, ſed actionum quibus incommodant læſionibus, rectiùs deſcribuntur. Hiſce functionibus licet & externæ hæ deformationes plerunq; aliquo modo obſint, quia tamen hæ earum deformitates clariùs quàm functionum læ-

ſiones oculis patent, de illis potius hoc capite agemus.

Numero abundante variæ fiunt in corpore deformationes, ab ortu ferè prodeuntes, quæ ſi magnæ ſint, monſtroſæ vocantur. Veluti cùm corpora gemina certis in locis connata videntur: qualia paſſim depicta deſcriptaq; inueniuntur, egoq; ipſe virum meis oculis vidi, qui alium eiuſdem magnitudinis integrũ & nullis corporis membris deſtitutum, ſolo dempto capite, quo pectori ipſius veluti inſerto, & collotenꝰ innato, propendebat, incolumem ad ætatem multam ab ortu geſtarat; cui omnino ſimilem, ante annos complures in Heluetia à ſe viſum, Stumpfius in ſua memorat hiſtoria Heluetica.

Corpus geminum.

Membris quoq; duplicibus, ut Capitibus, Brachijs, Pedibus, cæterisq; Minoribus partibus geminis pronatos aliquos fuiſſe, hiſtoriæ teſtantur. Frequens eſt quòd quidam digitorum numero naturali maiore inueniũtur, ita ut ſex in una naſcãtur manu, pollice ferè duplici, altero minore, maiori qui inualidus exiſtit, adnato. Alias in utraq; manu ſex, uti & in uno pede, in altero ſeptem deprehendimus. Teſticulos tres, in una burſa, aliquos geſtaſſe, quos Triorches vocarunt, perhibent; quod quidem fieri poſſe, cùm & in aliis partibus idem contingat, veriſimile videtur. Veruntamen ut hoc quidem aſſeuerarent, impoſuit ipſis, quòd vaſis ſeminarijs durities quædam adnata inſenſilis, vel eorũdem dilatatio permanens teſtem repræſentans accreuerit, ſicuti, ipſemet contactu cùm explorarem in quibuſdam depræhendi.

Partes duplicatæ, triplicatæ.

Digitus ſextus.

Triorches.

Dentes numerum conſuetum non ſemper ſeruant, aliàs enim plures, aliàs pauciores comparẽt. Aliquando & duplex ordo ſeu phalanx dentium depræhenſa fuit, quod tamen non adeò deformat, aut

Dentium numerus auctus.

aut incommodat, uti alia illorum vitia, quæ in reliquis turpitudinibus explicantur.

Pili cùm ob infinitum ipſorum numerum, & quorundam obſcuritatem numerari nequeant, nō aliter in numero aucto peccare obſeruantur, quàm ſi in locis, inſolitis pręſertim, quibuſdam abundēt, quod tamē vitium ad magnitudinem auctam ubi & deſcribetur, potiùs pertinet, cùm pilijnō tunc de nouo naſcantur, ſed qui priùs poris infixi (cùm nullus ſit porus in quo nō pilus hæreat) & obſcuri ac latentes erant, tunc incremento manifeſtentur.

In numero deficiente frequētiora & plura ſe offerunt deformationum vitia. Qualia ſunt cùm organa quædam ab ortu deſunt: Veluti in monſtris: cuiuſmodi vidimus, brachio utroque carentia, quorum loco pedibus ſcribebant, aliaq́; obibant munia. Quod & in alijs partibus inter[illegible]um, ut ſine illis naſcantur, obſeruatur. Quæ uti rara ſunt, ſic frequentiùs numerus partium, non ab ortu ſed poſtea caſu aliquo imminuitur: Vt quando partes integræ amputantur, quod prominentioribus maximè accidit, veluti manibus, pedibus, ipſorúmue digitis, naſo, vel auribus; Vel cùm oculi eruuntur, caruncula in oculo deperditur, quod vitium Rhyas appellatur. Quò & referre poſſumus teſtium caſtrationem, quæ etſi, cùm non in parte apparente fiat, deformitatem per ſe minimè adferat, tamen quia ambobus teſtibus exſectis, alia accèdunt vitia, maximè ſi in pubertatis adhuc annis hoc fiat, quæ eos Eunuchos eſſe produnt, ut vox effœminata, barbæ carentia, hoc pacto deformitatem in ipſis parit. *Partiū defectus.* *Rhyas.*

Dentes numero frequentiùs deficiunt, idq́; non ſolùm in ſenili ætate, ad quam vix aliquis nullo amiſſo dente peruenit, ſed & citra eam. Multis inciſorij dentes ſponte excidunt, in quibus poſtea ſpa- *Dentiū defectus.*

cium illud, quod ore aperto videtur, turpe eſſe cenſetur. Illud tamen denticidium in infantibus, cùm mox alij ſuccreſcant, non ita pro vitio habetur. Frequentiſſimè dẽtibus molaribus, ob vitium aliquod erutis, numerus imminuitur.

Vnguium caſus. Vngues integros in pedibus vel manibus, ſponte abſceſſiſſe obſeruauimus, aliisq; interdũ interdum nullis renatis; qui alioquin difficulter vi penitus auferri queunt.

Pilorum defectus. Pilorum defectus frequens admodum occurrit, in Capite præſertim, ubi pili prolixiores cùm ſint, ſi deficiant, maiorem adferunt deformationem: *Caluities.* Vti in Caluitie dicta, in qua in vertice & ſyncipite vtrinq;, plus minúſue cutis nuda & glabra exiſtit: iam ſeneſcẽtibus quibuſdam ſuperuenire ſolitum, nonnunquam & ante ſenium in alijs contingens vitium.

Alopecia. Defluunt & capilli capitis in Alopecia appellata, in morbis quibuſdam diuturnis vel acutis, ipſorúmue declinationibus, inæqualiter hinc inde deficientibus pilis, areisq; nudis illis apparentibus: Vel etiam æqualiter, præcipuè circa occiput & tẽpora, ut in Alopecia quæ in Lue venerea occurrit. Vel cùm ab occipitio duæ areæ pilis deſtitutæ per tempora utrinque ad frontem deductæ apparent, in *Ophiaſis.* Ophiaſi dicta.

In Barba hoc idem accidit, ut pili inordinatè excidant, raramq; barbam efficiant, vel omnino ablati nudum mentum reddant. Fiuntq; hæc ferè quando in capillis hoc idem accidit.

Quod & ſuperciliis palpebrisq; euenire poteſt, vel vnà cum reliquorum defluuio, vel etiam præcipuè in hiſce locis in elephantiaſi. In reliquis quoque piloſis corporis ſedibus idẽ contingit interdũ.

Incrementũ totius corporis. In magnitudine aucta quæ accidit deformatio, duo potiſſimũ ſub ſe comprehendit genera, quorum

rum primum eſt partium ſupra terminum pręſcriptum incrementum, quod originale ferè exiſtit. Illudq; vitiũ corpori vniuerſo quandoq; accidit, nõ quando præter regionis communem hominum ſtaturam, hæc cæteris nonnihil maior in quibuſdam inuenitur, cùm ſi proportionata adhuc ſit, & in actionibus edendis robur potiùs quàm impedimentum præſtet, nondũ pręternaturalis cẽſeatur, ſed cùm ea vel in longitudine aut amplitudine adeò modum excedit, ut iam grauamẽ potiùs quàm adiumẽtum aliquod ad functiones obeundas corpori adferat, & deformationem potiùs, quàm elegantiam conciliet: ſicuti eiuſmodi monſtra aliquádo ſe offerunt, atque ego puellam in ditione Baſilienſi Dürnen cognoui vidiq;, quę cùm annum vix quintum ætatis attigiſſet, corporis vaſtitate mulierem iam adultam, eamque grandem & obæſam adæquaret.

Partium immodica magnitudo, Vti eſt orificiorum in illis nimia amplitudo.

In Partibus hoc quoque contingit, vt magnitudine cæteras ſuperantes, deformes nonnunquam & ut minùs commodè functiones edant, reddantur. Sic aliqui Capite nimis vaſto procreantur, inter quos & fatuos aliquos eſſe obſeruamus. Alii alia membra grandiora, & quæ cæteris proportione minimè reſpondent, ut Collum, Pedes, Digitos obtinẽt, vel Naſum vaſtum. Aures patulas, Oculos magnos, Dentes nimium latos vel lõgos, maximè ſi vnus in amiſſi oppoſiti dentis vacuum ſpacium excreſcat vltra reliquorum longitudinem. Huc & pertinent orificia quædam nimis ampla, ut Os latum, Nares diductæ, aliáue occultiora, admodũ ampliata, quæ vulgo deformia eſſe cenſentur, cùm tamen nondum vitioſa ſint, donec hæc deformitas etiam incommodet. Vti eſt Linguæ moles tanta, ut blęſi inde fiant. Vel Colis tanta magnitudo, quæ ad actum obeundum impotẽtes reddat. Huc

Vnguium et pilorum nimia auctio.

&referri poſſunt, Vngues adeò craſſi, ut rerum minutarum apprehenſionẽ prohibeant. Præter quod vitium, aliud etiam ſi longiùs excreſcant in illis exiſtit, quod tamen cùm amputando poſſit emendari, negligentiæ potiùs quàm naturæ vitio adſcribendum. Quod idem & de pilis ſi prolixiores incuriâ fiant, cùm abſecari poſſint, eſt iudicium. Licèt ipſorum hæc aucta magnitudo deformis tũc cenſeatur, quando in locis inſolitis excreſcunt, ut ſi frontem maiori ex parte obducant, id deforme eſſe, cùm frontem amplá & depilem, pulchritudini addere aliquid cenſeant vulgò. Imprimis verò & turpe & horrendum apparet, ſi mulier barbata ſit, in quibus locis etſi pili abradantur, remanentibus tamen pilorum radicibus, moxq́ue renaſcentibus, deformitas hæc ſe nihilominꝰ ꝓdit & manifeſtat.

Interdum & pilus unus aut alter, vel pauci ſaltem, in verruca alicubi excreſcentes, deformant, maximè in facie, ſi illic ubi pars nuda aliàs eſſe deberet, hoc ſe pateſaciat, vel mulieri vt ſæpè fit in mento ac ſi barbæ eſſet portio, eueniat.

Carnoſitas nimia.

Alterum deformitatis in adaucta magnitudine genus, ſub ſe Carnoſitatem & Pinguitudinem nimiam comprehendit, quæ ſic dicitur, quando carnis vel pinguedinis mole, corpus vel partes aliquæ illius obrutæ, nimiũ auctę, non ſolùm pulchræ minus eſſe cenſentur, ſed & grauatę, pigræ, vel aliter impeditæ ad munera obeunda, exiſtũt. Quo pacto vniuerſum Corpus ſæpè adeò ętate creſcente pingueſcit & craſſeſcit, vt non ſolùm indecorum ſit, ſed & tarditatem ſegnitiemq́ue, ad ritè aliquid obeundum adferat, & ad onus hoc geſtãdum pigros efficiat, qui cùm validiùs ſe exercere volunt, laſſitudinem ſubitò & ſpirandi difficultatem ſentiunt. Vnde otioſi & deſides ſomnolentiq; plęrunq; exiſtunt. Et ſi iuuenibus hoc accidat, vitam longæuam,

uam, uti Hipp. carnoſos minùs viuidos quàm graciles eſſe teſtatur, vix dum attingunt.

Hoc idem certis in locis accidere poteſt, vt deformitas quædam, nonnunquam & impedimentum quoddam inde exſurgat. Vt cùm venter ſeu abdomen tantopere mole pinguedinis infarctum, ſupra modum prominet & propendet, in ventroſis hominibus. Vel Mammæ ſupra decentem extuberantiam, quæ pulchra habetur, nimium augeantur, vel adeò turgidæ fiunt, vt in immenſum ſępe excreſcentes, totum pectus occupent, vlteriusque nonnunquam, niſi conſtrictę retineantur, exſpatientur, pōdereq; reſpirationem impeditam nonnihil reddant, idque in mulieribus Mammoſis ob id dictis. Quò & referri poteſt, quando & inſtar mammarum, moles cum eleuatis ſimiliter papillis in pectore virorū prominet, quod alioquin pinguibus euenit. Vel quod magis pręternaturale, ſi māmillę viris etiā, & non ſolùm papillę nudę creſcant, ſicuti in quibuſdam accidiſſe vidimus. Quod malas ſeu genas, protuberantiores & ſuras in pedibus ſummè craſſas attinet, alij deforme quoq;, alij pulchrum potiùs eſſe iudicant. *Mammarū moles.*

Huc & Sarcomata ea referre poſſemus, in quibus non aliena caro corpori accreſcit, ſed ipſa caro excreſcit nimiùm, vti Gingiuarum caro luxurians, Carunculę in oculo excreſcentia nimia, quod vitium Encanthida vocant. Verùm quia cum alijs ſarcomatum ſpeciebus ſimilitudinem quandam habent, in extuberantijs deſcribuntur.

In magnitudine diminuta deformatio eueniens, ſimiliter duo conſtituit, quæ adauctæ opponuntur, genera. Quorum primum toti corpori ab ortu euenit, vt pigmæorum inſtar parui toto vitæ curriculo maneant, & ſic tanquam inſolentes & admirandi homines in aulis principum alantur, a- *Paruitas corporis partiū, illiusq; orificiorum nimia anguſtia.*

liàs ob corporis debilitatem, ad opera validiora inepti. Idem in partibus quandoq; ſpectatur, vt Caput nimis paruum, ſicuti quandoq; in ſtultis tale videtur: Pectus anguſtum & conſtrictum, quo anheloſi redduntur, aliæq́; partes ab origine non decentem magnitudinem eandemq́; cum cæteris proportionem nactæ, ſi hæc deformationem aliquam aut impedimentum adferant.

Phymoſis. Huc & orificiorum quorundam nimia pertinet anguſtia. Vt Vteri ſinus, Virgę cutis in Phymoſi dicta præputio nimis arcto, adeò vt glans detegi nequeat, actionibus vt in illis oſtenſum, incommodantes.

Partes mutilatæ Frequentiùs magnitudo partium imminuitur, portione aliquâ ablatâ, mutilatisq́; ex parte membris, quod eò maiorem deformationē adfert, quò pars conſpectui magis expoſita mutila exiſtit; vt ſi in naſo hoc accidat & auribus, eoque maius in actione detrimentum, ſi in parte magis neceſſaria hoc fiat, ut in digitis, cæterisq́; partibus, quas penitus abſectas, maius adhuc nocumentum in numero deficiente adferre, oſtendimus. Huc & pertinet Papillarum in fœminarū mamillis diminutio, tanta ſæpè vt nihil de illis ampliùs ferè reſtet, quod non ſolùm turpe, ſed & in illis quæ lactare debebant, cùm infans tunc lac ſugere nequeat, lactationis defectū, ſicuti in ea functione lęſa illius mētionem fecimus, parit.

Papillæ abſumptę.

Gingiuæ cōſumptæ. Gingiuarum quoq; conſumptio ſub hoc genere comprehenditur, nudos circa radices dentes relinquens, atq; vt minùs firmi ſint faciliusque excidant, occaſionem præbens.

Dentiū atq; vnguium breuitas. Dentes ſi breuiores cæteris eiuſdē aciei occurrant, huc quoque referre poſſumus, atque Vngues ſi & illi breuiores, quàm ipſa caro illis ſubſtrata exiſtat, cùm tunc res minores apprehendere commodè nequeant.

Pili

Pili itidem, ſi adeò tenues & breues reddantur, vti quandoque cùm poſt defluxum recreſcunt, accidit, vt inſtar rei ſitu & muco obductæ, lanuginem potiùs quàm pilos exprimant. Vel ſi illis in locis vbi craſſiùs & longiùs excreſcere deſtinato tempore debebant, vt in mento, ad productionem barbæ in viris, tardiùs erumpant, quod quia diutiùs quàm par erat, pueri eſſe videntur, indecorum aliquo pacto eſſe cenſetur. Maximè verò ſi ob caſtrationem vtriuſque teſtis, antequam barba creſcat, ea non prodeat ampliùs, & imberbes maneát, quod & in ipſis cùm eos euiratos eſſe prodat, indecens exiſtit, & deformitatem in seneſcentibus, facie ipſorum rugas ducente, & vt ait Comicus, ſenem mulierem referente, maiorem adfert. *Pili lanugi-noſi.* *Barba tar-diùs enaſcẽs.* *Barbæ ca-rẽtia in Eu-nuchis.*

Secundum genus magnitudinis imminutæ eſt Gracilitas, quæ carnoſitati & pinguitudini opponitur: ſpectaturq́; hæc in iiſdem partibus, ſi minùs quàm decebat, carne pinguedinéve oppletæ, graciles admodum ſint. Veluti in toto corpore, interdum euenit, non quando illud decreſcit & conſumitur, de quo in conſumptione illius agemus, nec etiam cum naturâ gracilius, nulla tamen incommoda inde patitur, ſiquidem vti ex Hippocrate oſtendimus, qui graciles ſunt, diutiùs quàm qui carnoſi, viuant; ſed ſi illud adeò ſit macre, vt non ſolùm deformem illius aſpectum præbeat, ſed & minùs vegetum, ac imbecillius reddatur: Maximè ſi in cruribus & brachiis aridis atque gracilibus, in genis collapſis, ſcapulis prominentibus, ventre depreſſo, hoc fiat. Quò & mammarum refertur gracilitas quæ deformis eſt: non quando paruæ ſunt, quod pulcrum eſſe cenſetur, ſed quando molliores, vel etiam flaccidæ & pendulæ exiſtunt, quod pro indecoro, in iunioribus præſertim puellis & mulieribus habetur. *Gracilitas corporis.* *Membrorũ gracilitas.* *Mammæ molles flaccidæ & pendulæ.*

In figura partium indecenti deformatio facta, plura ſub ſe comprehendit genera. Quorum primum eſt, ſi aliis modis quàm iam oſtenſum in numero & magnitudine illa vitietur, maximeque ab inæqualitate alia, quę in illis diuerſimodè ſe offert, ab ortu plęrunque profecta, aliàs etiam caſu aduemiens. Sicuti in capite, ſi Caput nimis acutum, alióve modo malè formatum exiſtat. Frons item rugoſa; Naſus ſimus, curuus; Os intortum, uti & labia; & in reliquis partibus, ſi illæ curuæ, alióve modo inæquales ſint. Quæ omnia ad amuſſim deſcribere ſuperfluum, nec parui interim laboris eſſet. Huc tamen & pilorum illa intorſio, etiamſi ad ornatum faciat, referri poteſt: quando nimiùm criſpi vt in Æthiopibus ſunt, cùm alioquin leuiter criſpi, pro pulchris habeantur. Etſi omnino recti ſint, minùs decentes eſſe à quibuſdam iudicētur. Pręcipuè verò & vngues, ſi gibboſi & rugoſi ſint, deformes exiſtunt.

Membrorũ figura indecens.

Pili nimiùm criſpi.

Vngues inæquales.

Secundum genus figuræ partium vitioſæ eſt, ſi continuitas illarum, quâ vnitas eas eſſe oportebat, diuiſa ſit aut ſoluta, uti vocant, vel connexus quo iunctæ erant, diſſolvatur. Quæ continui ſolutio quando in vulneribus & vlceribus fit, cùm dolor aliæq; functionum læſiones huic prævaleant, in illis iam deſcripta fuit. Quòd ſi tamen hiſce ſanatis, diuiſio nihilominus aliqua remanſerit, quę partis figuram decentem vitiat, illa huc potiùs eſt referenda.

Diuiſio partium quę vnitæ eſſe debebant, permanens.

Vti & illa, quæ citra læſionem ab ortu contingit, quam in locis certis diuerſimodè ſe offerētem, infantes in lucem ſecum adferunt. Inter quas partium ab inuicem ſeparationes, illos etiam labio ſuperiore diuiſo aliquoties naſci contingit, quod vitium peculiari nomine noſtri Haſenſcharten à lepore cuius labium quoque naturaliter hiare videtur,

Labij ſuperioris diuiſio ab ortu.

Haſenſcharten. Germ.

tur, ac ſi ſciſſum eſſet, vocant, admodum os cùm dentes per hanc fiſſuram pateant, deformans.

Ad haſce partium diuiſiones figuram illarum deſtruentes, etiam illa quæ frequentiſſima eſt, pertinet, quâ ob carioſorum & confractorum dentium inæqualitatem, os adeò defœdatur, ut inde tota perſona minùs pulcra eſſe communiter æſtimetur, atq; ob id fœminæ minùs amentur. Quod ideò Poëta inter remedia amoris, proponit, inquiens: Si malè dentata eſt, fac ſæpè vt rideat ipſa. Eam deformitatem dentium auget nigredo, vel exigua tantùm dentium fragmenta relicta. *Dentium caries & fractura.*

Non paruam deformationem quoq; adferunt, vnguium in digitis ſolutæ continuitatis vitia, eoque magis, ſi in manibus, cùm ſemper oculis pateant, hæc exiſtant, pedibusq́; nudis ea patefiant, eò deteriora, ſi renaſcentib. vnguibus, hæc tamen inhæreant, nec cum vnguibus auferantur, quando creſcendo procedunt, & longiùs prominent, atq; amputantur. Inter quæ frequentior eſt, eroſio & ſcabrities vnguium, perſeuerans in quibuſdam deformitas, eoque maior, ſi ſimul illi craſſeſcant, liueant vel etiam nigricent. Huc & fiſſuræ vnguium pertinent, ſi in longum fiſſi ſint; Vel quod frequentiùs fit, ſi per tranſuerſum diuiſi, & veluti in duas laminas diſſecti ſint. E' quibus vitiis aliqua morborum quorundam, ut pſoræ, elephantiaſis, luis venereæ ſunt ſymptomata, cęterisq́; uti in illis oſtenſum, copulantur, aliàs verò etiam peculiaria ſunt quibuſdam vitia illos dedecorantia. *Vnguium eroſio, ſcabrities, fiſſuræ, diuiſio.*

Pilorum etiam diviſiones ſeu fiſſuræ in barba & capillis, minùs decorę eſſe cẽſentur; quia inæqualitatem quandam & implicationem in ipſis inducunt, ſi præſertim in pluribus vti, ſæpè ſolet, hoc fiat. *Pilorum fiſſura.*

Hiſce quoque deformationibus illæ adſcribun- *Furfures.*

tur, quæ à cuticula à vera cute abſcedente prodeunt, & eo potiùs quòd deformant, quàm dolore aut aliâ noxâ, vitioſa habentur, ſicuti horum quoque in cutis excoriatione ſeu intertrigene meminimus: Vt ſunt Furfures appellati, cum furfurum inſtar à capitis piloſa ſede, dum caput vnguib. vel pectine fricatur, decidant. Quod vitium ſi conſuetum quibuſdam ſit, furfureſque ſtatim ex levi cauſa, copiosè inſtar niuis, in ſubiectas veſtes delabantur, pro deformi habetur. Magiſque adhuc ſi ex barba in viris, vel ex ſuperciliis per frictionem ſimiliter decidant; Vel aliis depilibus in locis, à cute furfurum vel ſquamarum modo abradantur.

Manus volarū ſquamæ, Pelatella Gall.

Quò & pertinet peculiare vitium, quod Galli Pelatellam vocant, cùm in vola manuum cutis inæqualiter ſciſſa, & ſquammoſa, à reliqua abſcedens, ab illis qui hoc vitio laborant, vnguibus continuò, etſi nullus adſit pruritus, citra dolorem auellitur, huic loco turpitudinem quoque adferens potiùs quàm aliud impedimentum.

Gingiuarū ſeparatio à dentibus.

Quæ in connexu partium diſſoluto occurrunt vitia, ſi per ea pars non ſolùm ſeparetur, ſed integra à corpore abſcedat, ad numerum deficientem pertinent: ſi verò corpori adhuc hæreat, huc referuntur, vti frequens hoc vitium, quo Gingivæ à dentibus ſeparatæ, ijſdem non ampliùs adnectuntur, ſed nudos circa radices dentes relinquunt.

Continuatio ſeu concretio orificiorum ſeu partium quæ diſſitæ eſſe debebāt.

Tertium genus quo figura partium deformatur, illud eſt, quando partes quæ ab invicem ſeparatæ eſſe debebant, continuantur & coaleſcunt, ſicuti ab ortu, tum ab aliis etiam læſionibus quandoque euenit, idq́; variis modis: E quibus deformationes functiones ſimul lædentes, magiſque eo nomine incommodantes, in illis explicantur; Cuiuſ-

Cuiuſmodi ſunt orificiorum quorundam occluſiones, veluti Narium, Labiorum, Palpebrarum, Podicis, Vteri ceruicis, Pręputii foraminis, quando hæc connata vel concreta, reſpirationi, comeſtioni, viſioni, egeſtioni, generationi obſunt: Sicuti etiam aliarum partium continuatio actioni impedimentum adferens. Quò & refertur, partium quarundam conglutinatio, non quidem admodum nocens, turpis tamen apparent: Vti ſi digiti pedum duo vel plures connati ſint, quod ab ortu quibuſdam procedit, & minùs, quàm in manibus officit.

Coniunctio partium indecens, ſtabilis.

Ad hanc partium præternaturalem continuationem etiam referri poteſt illa quâ partes mutuò coniunguntur, ſicq; coniunctæ permanent, ut diſiungi non poſſint: Vt ſi ex ſpaſmo, os occluſum & conſtrictum maneat, quod actionem illius cùm magis impediat vel tollat, quàm deformet, in illarum læſionib. deſcribitur. Huc tamen maximè pertinet, pilorum mutuò iunctorum, adeò arcta intricatio atque implicatio, vt nullo pacto ampliùs diſcerni aut extricari poſſint. Quæ complicatio cùm quibuſdam accidit, certis in locis, Tricę dictę efformantur, quas, quia fœminarum capillos invicem arte contextos, ſua intricatione confuſa ſimili modo è capite vel barba dependentes reſpræſentant, Zöpff noſtri vocant. Et quia à nocturno ſpectro, capillos ſugente, ſicq; conglutinante, hoc proficiſci ſuperſtitioſè credunt, illi quoque incubi nomine quem à ſpiritu incumbente, ſimili modo procedere exiſtimant, iuncto, Schrettelin Zöpff appellant.

Pili intricati.

Schrettelin Zöpff.

Quartum genus figuram dedecorans eſt, ſi ſitus partium peruertatur aut transmutetur, parte aliquâ in alium locum inclinante vel translatâ, unde concinna figura membri deſtruitur. Qualis eſt quę in pedibus accidit cùm intrò vel foràs in Varis, ob

Situs perverſionis deformatio in luxationibus & fracturis.

Vari.

id appellatis contorquentur. Atque illa quæ in digitis pedum frequenter ſe offert, calceorum anguſtiâ continuò compreſſis, adeò vt ſucceſſu temporis ad latera nimium torqueantur, vel etiam reflectantur eouſque vt pedi incumbant. Vti etiam eſt prominentia ſeu extuberantia, cum membrorum abbreuiatione vel elongatione & curuitate in Luxationibus & Fracturis oſſium hinc inde in diuerſis corporis ſedibus occurrens. Quæ noxæ figuram partis præter impedimenta alia in functionum læſionibus expoſita aliquando admodum vitiant. Et ex illis inprimis Gibbus, non ſolùm dorſi & pectoris figuram deſtruens, ſed & totum corpus breue, curuum & inconcinnum reddens, hominem admodum deformat.

Gibbus.

Huc & referri poſſet inteſtinorum in ſcrotum prolapſus aliáve loca, loca illa quoque deformans. Verùm cùm tumor & prolapſus eorum potiùs tunc quàm figuræ vitium conſideretur, in extuberantibus tumoribus & procidentiis in excretis deſcribetur.

Oculorum prominētia.

Sed & hanc deformationem à ſitus partium peruerſione profectam, pertinet Oculorum prominētia, ſic dicta, quando oculi ex ſua ſede extrorſum plus ſolito prominent, circa tamen læſionem, ſed cum deformatione quadam, aliàs ab ortu, aliàs poſtea eueniens. Dentium itidem, anteriorum præcipuè mobilitas huc pertinet, cùm vacillantes in hanc illamque ſedem facilè ſponte vel commoti, mouentur; ſicuti totam anteriorem dentium ſeriem extrorſum inflectere aliquos potuiſſe, obſeruauimus. Dein & eorundem dentium in exteriora prominentia ſtabilis, deformitatem quoque in labijs diductis nonnunquam & conniuentibus, ſi procul emineát, quod in canibus, quia rarum pulchrum, apparentem parit: Vt quoque ſi tranſuerſum

Dentium mobilitas.

Dentium prominētia.

ſum vel obliquum non rectum ſitum dentes habeant.

Poſtremò & vngues ſitu interdum permutato huc illúcve inclinantes, mobilesque facti diu ſæpè antequam decidant ſic hærentes, deformationem pariunt. *Vnguium mobilitas.*

Cauſæ.

OMnium deformationum enarratarum cauſæ proximæ dependent vel à cauſis inſitis vel aduentitijs.

Ab inſitis cauſis deformationes illæ, originem trahunt, quas ab ortu corpori & partibus quibuſdam contingere in generibus oſtendimus, & vel in numero magnitudinéve, reduntante, vel deficiente, vel figura indecenti, cùm partes non rectè formatæ vel diuiſæ, vel continuatæ aut concretæ ſunt, conſiſtunt. Idq; potiſſimùm à ſemine parentum, cùm ex eo partes omnes formentur, pro cuius ratione, hæ quoque formam accipiunt, & liberi nunc patri nunc matri uti & ſexu ſimiles redduntur, & ſi illud labe aliqua aſperſum, eandem inde quoque concipiunt, non ſolùm membra illa externa cute & carne conſtantia, ſed & pili ac vngues, cùm & hæ corporis partes ſint cartilagineæ, ſicuti in Anatome noſtra oſtendimus, nec ab excrementis, uti de pilis communiter refertur, ſed ſemine, in prima etiam fœtus formatione, quemadmodum in embryonibus videre licet ſuum nanciſcantur ortum. *Seminis parentũ indiſpoſitio, vel ubertas aut penuria, vel commiſtio aliáve permutatio, cauſa vitiorum ab ortu, in Numero, Magnitudine et Figura, in corpore vel membris, uti & dentibus vnguibus et pilis contingentium.*

Cæterùm quo pacto ſemen paternum maternúmve, vitia hæc in ſobolem propaget, ardua eſt quæſtio, nec aliter eam definire licet, niſi hoc aliquádo à ſeminis indiſpoſitione quadam indecenti fieri, quam, cùm ab vniuerſi corporis partibus promanare ſoleat, à vitioſis partibus acquirit, eam.

que prout hæ figurâ, magnitudine vel numero peccant, inde contractam in fœtus formatione iiſdem partibus imprimit, & ſimilia vel ex parte vel omninò vitia in illis producit. Quod tamen non ſemper euenit, vt numero vel magnitudine excedentibus deficientibusque partibus, idem in fœtu contingat, cùm ſæpiùs liberi eorum quibus membra ab ortu deficiũt vel amputata mutilatáve ſunt eadẽ membra integra & abſoluta, niſi quod in quibuſdam inualidiora ſint, conſequãtur. In pilis tamẽ capitis & barbę illud maximè accidere videmus, quò plures paucioréſve craſſiores, tenuioréſve, hocque illóve modo formati & colorati ſint, uti in parẽtib. ſic & in liberis, ſicuti in coloris vitijs dicetur. Id autem ſeminis quoque cauſâ accidere, & hæreditariam eſſe eiuſmodi pilorum conſtitutionem, ſub qua & caluities compreheditur, ſatis demonſtrat, quod pili nigri & criſpi Æthiopibus hæreditarij exiſtant. Atque in hac quidem gente vt & in alijs, ſi naſcãtur pili criſpi, ſemen quoq; ſed aliter quàm in alijs pilis formandis cauſam præbet, eo nimirum modo, quod pororum in cute, obliquitatem producens, pilos non rectè ſed obliquè per eos emergentes curuari, atque ſic criſpes euadere ſit neceſſe. Vti & quòd complicati tricas dictas conſtituãt, pororum formatione ſemen quoq; efficit, quando poros plures coniunctos & obliquos in cutis aliqua ſede format, ex quibus deinde pili copioſiores anguſtiore in loco poſiti, & propter curuitatem inuicem intricati, naſcuntur. Quæ ſic in criſpis pilis, in capilloſa capitis cute præſertim molitur, ut mox à natiuitate tales enaſcantur: In tricis verò tardiùs hoc, in capillis, non niſi ſpacio temporis, & in barba cum illa creſcit, & in vtriſq; cùm pili craſſeſſunt admodumq; prolongantur, efficit.

Ab vbertate ſeminis quoque proficiſci poteſt, vt

ut plures maiorésve quàm par erat partes naſcantur, vel ab illius penuria, vt contrarium eueniat; quod cùm in omnibus partibus poſſit accidere, vti & in dentibus, ſic etiam in pilis vt vberiores vel tenuiores creſcant, inde procedere poteſt.

Ab alia quoque ſeminis tranſmutatione permiſtionéve, fœtus figuram à naturali alienam adipiſci poteſt. Vti & ex commiſtione geminorum ſeminum conceptorum, mutuaque illorum in certis locis concretione (niſi undiq; peculiaribus inuolucris concluſa à ſe invitem diſcernantur) prouenire poteſt, ut duo fœtus, illis in ſedibus connati, aut etiam vnus alteri parte aliqua incluſùs, prodeant.

Quæ ſeminis permutatio commiſtióve, vti à varijs cauſis, ſic frequenter etiam ab impreſſione quadam oritur, quam conceptus tempore, vel dum grauida eſt mater, ex terrore vel alio affectu, aut etiam profunda meditatione aut imaginatione paſſa eſt. Cuiuſmodi & illa, quæ ex deſiderio cibi alicuius dum gravida mulier pica laborans, aliquid deprauatè appetit, concepta, in cauſa eſt, ut fœtus vitia in numero vel magnitudine aut figura peccantia, contrahat. Quo pacto aliquando partes veluti nouas, corporis alias partes exprimentes; aut fructum aliudúe referentes, corpori ab ortu accreta; atque inter reliqua, pilos murium pilis cōſimiles, in femore enatos, ſobolem cùm mater grauida, murem abigens, hunc locum manu percuſſiſſet, in lucem protuliſſe & deinceps retinuiſſe, vidimus: vti & alia varia & monſtroſa hoc pacto contigiſſe conſtat. Quæ vti ab imaginatione varijs modis accidere poſſunt, ſic ab eadem & illud proficiſcitur, quòd liberi parentibus minùs aliquando ſimiles, immò plurimùm ſæpè ab illorum forma diſcrepent, cùm parentes alijs intenti, alias formas

dum conceptio fit, vel mulier vterum geſtat, men- te concipiant. Quæ diſſimilitudo cùm animus hominis pluribus longè magis quàm cæterorum animalium ſit intentus, atque inquietus, qui in varias meditationes facilè voluitur, frequentiùs in homine quàm in animantibus accidit, quæ cùm ſenſum tantum in ea quæ præ oculis ſunt in congreſſu conuertant, ſibi plærunque & formâ & colore, vti in diſcoloratione oſtendemus, ſimilem ſobolem procreant.

Sanguis maternus, cauſa quorundam vitiorum, ab ortu, in Magnitudine aucta vel imminuta, vel Figura indecẽti accidentium.

A ſanguine materno, cùm partes eo dum in vtero fœtus concluſus adhuc eſt alatur augeaturq́;, vitia quoq; aliqua originalia ſuboriri poſſunt, non quæ in numero partium aucto vel imminuto, cùm ex eo nulla pars, ſed omnis à ſemine procreetur, ſed in magnitudine præſertim excedente vel deficiente vel etiam figura indecenti ſe offerunt. Quæ vitia à ſanguinis materni copia vel paucitate, aliáve illius mutatione aut permiſtione, ſicuti in internis cauſis explicabitur, dependent.

Ab aduentitijs cauſis varia deformationum exſurgunt genera: è quibus cauſis ſi læſio aliqua à vulnere profecta continuitatem concinnam partium deſtruat, figuramq; eo modo vitiet, fiatque illud in parte ſenſili, quia dolorem tunc ſimul infert, in doloribus de ea actum fuit. Vti & ſi ab alio impetu extrinſecùs irruente, parteſque nimio impetu dislocante, vel etiam diſrumpente, figura indecens ſimiliter prodeat, cùm partis motus abolitio tunc quoque accedat, in immobilitate, vbi de luxationibus & fracturis egimus, hæc tractata fuerunt.

Aliæ verò deformationes partium huc pertinentes, quæ in numero, magnitudine vel figura peccant, variis à cauſis procedunt, illiſque vel externis vel internis.

Ab

Ab externis cauſis partium vitia deformationes producentia diverſimodè proueniunt. Vti quando inflicto vulnere amputantur vel mutilantur; idque vel caſu in conflictu, alióve modo, vel neceſſariò propter morbum, vt cùm ob vlcus partes abſumũtur, vti papillæ, ab exulceratione, ob fricationem frequentem & in ſphacelo partes emortuæ abſcinduntur, in ruptura teſtes exſecantur, aut quando alioquin ex vulnere, continuitas ſoluitur, ſanatoq; vulnere partium hæc ſeparatio remanet. Vel quando alia vi Dentes ob dolorem aut alium affectum eruuntur; Pili vel caſu per vim, vel ſtudio in tinea morbo euelluntur. Oculi ob conatum vehementem nonnihil prominent vel protuberant: Vel quando ob maſticationem & morſum duriorum ciborum, diu præſertim continuatum, gingiuæ à dentibus ſeparantur, quo dentium radicibus denudatis, minùs firmiter, quàm cum gingiuis adhuc dentes connexi ſunt conſiſtunt, mobilesque interdum facti, faciliùs excidunt, anteriores præſertim, unâ tantùm radice nitẽtes, cùm alij qui validiùs inhærẽt, vix ſic niſi radicum accedat, vti dicetur, attenuatio, vacillare aut excidere poſſint, vti caluarijs dentes licet carne omni deſtituâtur firmiter adhuc inſertos, immobilesq; eſſe videmus. Morſu quoque valido, cùm oſſa, nuclei fructuum, aliáve duriora comminuuntur, dentes etiam confringuntur. Sæpè verò cum acie cultri, vti quidam peruerſo more conſueuerunt, dentes frequentiùs repurgantur, non ſolùm dentium læuitas per attritionem continuam exaſperatur, ſed & continuâ ſubſtantiæ illorum abraſione, tandem etiam dentes atteruntur corroduntur que.

Vulnus aut vlcus, cauſa partiũ Mutilationis vel Ablationis aut Separationis vel Diuiſionis.

Vis illata partib. cauſa Dentium carentiæ, mobilitatis aut cõfractionis. Pilorum caſus & Oculorum prominentiæ.

Quæ vti à violentia illæ procedunt, ita & dentes mobiles fiunt & vacillant, ſi calidiſſimis & frequentiſſimis cibis frequenter ingeſtis, ſæpè incaleſcant

Calor vehemens extrinſecùs adueniens, cauſæ

Dentiũ mobilitatis vel lapſus vel fracturæ.

& veluti adurantur, adeò vt tandem exſiccatis & attenuatis ipſorum radicibus, non ampliùs firmiter ſed admodùm laxè alveolis inſiſtant, ſicque in ſitu peccant: vel numero, ſi ab eadem cauſa penitus excidant: aut ſi eodem calore ciborum dura dentium ſubſtantia nimiùm exiccetur, & tandem etiam vratur, etiam diſſiliunt, vel portione ab illis recedente, reliqua confracta & iners remanet, vel cavitas in ipſis gignitur. Quę & frequentior cauſa, quòd dentes tot caui vel nõ integri ampliùs, etiam in iuuenibus inueniantur, in illis præſertim qui calidiſſimis cibis ſunt aſſueti, iuſculiſque ferueñtibus adhuc utuntur, quæ ne os aduſtione lædatur priùs flatu oris nonnihil temperare ſolent. Hæcque cauſa eſt potiſſima, quare Germani noſtri, qui calidis iuſculis adeò delectantur, dentes vitioſos citiùs quàm alij populi conſequátur, quam tamen defluxionibus malè adſcribunt, cùm ſicuti in dentium doloribus oſtenſum eſt, hæ in dentium ſubſtantiam minimè labi poſſint.

Calor ferrens, cauſa Pilorum defluuij.

A' ſimili calore & feruore, pilorum radicibus pari modo exiccatis attenuatiſque, pili in poris non ampliùs hærentes, vel ſpontè decidunt, vel leui labore à cute deraduntur, idque aquæ feruentis vel flammæ admotę ferè occaſione, quâ ratione à porcis poſtquam mactati ſunt, pili detrahuntur, & gallinæ aquæ calenti immerſæ, pennarum radicibus eodem modo exiccatis, deplumantur, & in quibuſdam eiuſmodi externis iniurijs pili abſcedunt, ſi modò non tanta fiat peruſtio, quâ cutis ita conſtringatur, vt poris obliteratis, pilos ampliùs citra illius dilacerationem auferre minimè ſinat, vti in porcis affusâ ſupra modum feruente aquâ accidit, qui poſtea ſufficienter à pilis mundari nequeunt, quem errorem communiter Verbrũgen vocant. Hoc ſic fieri ab hiſce cauſis, nec ex humectatione

cu-

cutis, poris relaxatis & ampliatis, pilos faciliùs recedere, inde patet, quòd & citra feruorem madefactio, idem, quod tamen non fit, etſi quàm diutiſſimè in aqua moderatè calida ſedeant, præſtitura eſſet, dentes quinetiam eadem ratione excidere poſſent.

Sed & vngues pari modo, vti & vngulæ in animalibus, maiori tamen æſtu, decidunt vel auferuntur.

Erodentia et putrefacientia medicamenta, cauſa Partiū abſumptionis, & Pilorum defectus.

Ab erodentibus medicamentis vel etiam putrefacientibus, partes quædam teneriores abſumi poſſunt, vt Gingiuæ, Caruncula in oculo &c. & pſilotris dictis, pili quoq; arte auferuntur. Quæ ſimiliter radices pilorum potiùs abſumendo, quàm poros aperiendo, ipſos deciduos faciunt.

Ab internis cauſis enarrata vitiorum ſeu deformationum genera quædam quoque prodeunt, ab humoribus ſcilicet diuerſis morbiſque, vel parte aliqua aliam, vti dicetur, impellente profecta. Veluti à ſanguine, cùm partes eo, non ſolùm quamdiu homo creſcit, foueantur atque augeantur, ſed & poſtmodum quicquid de illorum ſubſtantia conſumitur, rurſum ab eo reponatur. Quæ vitia ſanguinis causâ partibus accidentia, diverſimodè, tum ratione illius qūātitatis, tum pinguedinis accidunt.

Sanguinis copia cauſa Carnoſitatis.

Quantitate ſi ſanguis redundet, partes nimiùm alendo augendoque carnoſiores reddit, quod non ſolùm dum corpora adhuc creſcunt, ſed & poſtea cùm iam conſiſtere debebant accidit, ut tunc ſupra modum augeantur, quod niſi hæreditariò à ſemine ſanguineque parentum proueniat, vnde quoque carnoſitas illa originem trahere poteſt, à ſanguine proprio prodire neceſſe eſt. Hinc plethoricorum corpora adeò carnoſa fieri contingit. Cuius plethoræ vti variæ cauſæ ſunt, ſic non mi-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

nima & frequétior cibi copioſioris ingerendi praua conſuetudo: quam cùm appetitus nimius excitet, illeque maximè corporis exercitio incitetur, cuius gratiâ ciborum diſtributio citiùs peragitur, euenit, ut qui exercitijs dediti ſunt, non tamen immoderatis, plethoram indeque corporis molem, ſicuti Athletæ olim eandem ob cauſam, ſibi accerſant. Quæ & à contraria cauſa quiete ſcilicet provenire poſſunt, vt qui otioſi ſunt & deſides, ac voracitati interim dediti, cùm minùs de corporum ipſorum ſubſtantiâ abſumatur, & multum ſemper apponatur, vaſtum & craſſum corpus tandem conſequantur. Quod & aliquando ob ſanguinis euacuationem naturalem ſuppreſſam, quo copioſiùs congeſto, corpora admodum excreſcunt, prouenit. Quo modo mulieres ætate illâ, quâ à menſtruo ſanguine non ampliùs purgantur, etſi priùs dum ille conſuetim fluebat, aut à fœtu concepto in alimoniam abſumebatur, graciliores eſſent, poſtea habiliores fieri, admodumque ſæpè excreſcere ſolent. Quibus de cauſis à ſanguinis abundantia profectis, vti carnoſitatem corporum prodire, ita à contrariis gracilitatem induci, facilè licet colligere, ut non neceſſe illius etiam cauſas altiùs hîc repetere.

Sanguinis penuria cauſa Gracilitatis.

Succi nutrientis redundantia vel penuria cauſa vt Partes aliquæ plus iuſto excreſcant decreſcantq́; , vti & Vngues & Pili craſſeſcant atq; elōgētur, vel

Verùm vti etiam iam dictus ſanguis carnem potiſſimùm augendo imminuendóve, corpora carnoſiora graciliorâve reddit, ſic & vt aliæ etiam partes interdum plus iuſto excreſcant decreſcantque efficit, quando illis appoſitus, & in ſuccum ad eas nutriendas aptum conuerſus, redundans plus, vel non ſufficiens minùs quàm par erat, nutriendo auget minuitve. Quod ea ætate qua corpora adhuc creſcunt, in quibuſdam partibus, tam mollioribus quàm durioribus, vt & in oſſibus, contingere poteſt, poſt illud verò tempus non niſi ferè in illis

illis partibus, quas toto vitæ decurſu cùm iniurijs externis attritæ, quantum ab illis recedit, reponi poſtulent, creſcere oportet. Veluti in dẽtibus, vnguibus & pilis, ſed diuerſa ratione. In dentibus enim ſi nõ atteratur vnus aut alter, ab oppoſito illi dente, vti aliàs in maſticatione fieri ſolet, ſed ob defectum dentis non fiat attritio, tunc ſuccus nutriens redundans, facit vt longiùs alijs excreſcat, atque ultra terminum elongetur. In vnguibus verò & pilis, ſi ſuccus enutriens copioſior illis accedat, pręterquam quòd citiùs elongantur, craſſitiem inde etiam conſequũtur, quod in vnguibus ſæpè accidit. Cuius etiam cauſa inter reliquas commotio valida circa vnguium radices facta eſſe poteſt, dum manus ſæpè & validè & cum illis vngues exercentur, ſuccique attractio ita promovetur, vnde operarijs vngues citiùs quàm alijs craſſeſcere videmus. Quod & frequens vnguium amputatio facit, maximè ſi priùs balneo emolliantur, tunc enim ſuccus magis allicitus, craſſiores eos ſucceſſu reddit. *ſubſiſtãt aut attenuentur vel etiã defluant.*

Idem & pilis ea ratione, cùm primùm in barba lanuginis inſtar ſe exerunt, ſi ſæpè abradantur, vt magis magisq; craſſeſcant, elongentur ſeque manifeſtent, euenire videmus. Ex defectu quoque ſucci nutrientis vngues & pilos, fieri poteſt, ut qui recreſcunt tenuiores ſint prioribus, quod in pilis præcipuè ſed rariùs euenit, lanuginem referentibus. Frequentiùs fit, vt ob illorum nutrimenti penuriam radicibus exiccatis decidant, pili præſertim, quam potiſſimam cauſam Defluuij capillorum & pilorum, vel vt non creſcant, Barba inprimis, eſſe, vel hoc demonſtrat, quòd medicamenta quæ pilorum regenerationis causâ adhibentur, ſuccum attrahendo calore ſuo, ſicuti in curatione oſtendetur, illud præſtent. Quem ſucci defectum,

& caluitiei cauſam pręcipuam eſſe ſtatuimus; nam licèt pili in capitis ſumma cute creſcant, & ad ætatis aliquod tempus perſiſtant, poſtea tamen aliâs diu ante ſenium, aliàs eo aduentante, quòd ſedes hæc carne deſtituatur, atque ex cute membraniſque oſſibus inſtratis conſtet, vnde citiùs quàm cætera corporis loca ſiccatur, atq; exſuccis fit, ideoq; non ampliùs irrigatur, caluities ſequitur. Huius cauſa, vti diximus, inſita interdũ eſt, aliàs verò externæ etiam iniuriæ, internæque quæ corpus ſiccant, quò & curæ referuntur, à quibus non ſolùm canos, exiccatis nimiùm pilis, vti illic demonſtrabitur, ſed & caluos exiccato tunc etiam ſucco, fieri vulgò creditur, illudque aliquibus ſubitò accidiſſe hiſtoriæ comprobant.

In reliquis corporis partibus vti & vnguibus, ſi ex eodem ſucco nutriente aliæ extuberantiæ naſcantur, cùm tumores ſint potiùs quàm aucta ſubſtantia, in extuberantijs, vbi de tumoribus eiuſmodi agimus, deſcribuntur.

Succus nutriens exſudans cauſa Concretionis partium.

His à ſucco nutriente luxuriante profectis incõmodis, accedit & illud in figura partis vitium, quo partes quæ diſſitæ eſſe debebant, inuicem conglutinantur Quod fit, ſi ob cutis tunicarũq; ablationẽ in partib. ſeparatis, mutuò tamen accumbentibus & contiguis, eo loco vbi ſe mutuò tangunt, ſucco vtrinque exudante, inuicemque confuſo & concreſcente, partes ſimul coaleſcant. Sicuti intercedente hoc veluti glutine, etiam cutis inciſa, per cicatricem caro ex vulnere ſeparata, per novam carnem, vel oſſa confracta, per callum mutuò rurſum naturaliter ex hoc ſucco conglutinantur.

Pinguidinis in ſanguine abundantia, deficientiáue cauſa

Pinguedine ſi ſanguis abundet, pinguiora, uti ſi illa deficiat, macilentiora redduntur corpora. Nam cùm omnis ſanguis ex pinguiore quoq; partim conſtet materiâ, uti lac ex butyroſa, illaque exſudans

ſudans è venis, membraneis ſedibus, non frigore concreta vti putarunt, cùm corpus actu calidum ſemper intrinſecùs exiſtat, ſed ex ſua natura à ſanguine ſeparata concreſcat, membriſque ſuâ glutinoſitate accreſcat & adglutinetur, ſicque corporis ſubſtantiam quoque augeat, prout ea copioſior parciorq; in ſanguine continebitur, eo maiori minorive etiam quantitate in partibus collecta, corporis molem augebit minuetve, illiusque potiùs causâ quàm carnis, corpora in immenſum ſæpè excreſcent vel admodum decreſcent: Vèrùm non in toto corpore, in quo ex carne carnoſitas inducitur, hoc accidit, ſed illis precipuè in locis, in quibus naturaliter pinguedo amplius quàm in cæteris abundare ſolet, vt abdomine ſeu ventre, mammisq; in mulieribus, eodemq; in loco in viris pinguibus alijsque nonnullis in ſedibus pinguioribus. *Pinguiorũ, Macilentiorúmue corporum aut partium.*

Quòd verò pinguedinis in ſanguine maior minorúe ſit quantitas, ab eadem ſanguinis quantitate proficiſci poteſt, cùm in multo ſanguine, partem hanc illius, pinguedinem ſcilicet, quoque redundare neceſſe ſit, vnde tunc vtriſq; exuperantibus & carnoſiora & pinguiora ſimul euadent corpora, vti ſi ſecus, graciliora magisq; macra. Verùm ſi ſanguis non ſolùm quia copioſus, multum habeat in ſe pinguedinis, ſed ex ſua natura, etſi quantitate aliàs non ita exuperet, pinguior quàm par erat exiſtat, quod fieri in eo nonnunquam in ſanguine emiſſo, in pinguiore illius portione, quæ in illius ſuperficie cócreſcit apparet, quam pituitam vulgus chirurgorum eſſe iudicat, tunc & pinguia magis quàm carnoſa euadunt corpora. Quam pinguedinem ſanguinis, non ſolùm eius conſtitutio ad eam producendam apta, ſed & aſſumpta pinguiora, quibus tantopere aliqui delectantur & vtuntur, coaceruare poſſunt.

Ab humoribus alijs & morbis varia quoque deformationum prodeunt genera. Vti numeri deficientis, ſi ab illis, non à cauſis externis defectus ille procedat: Sicuti in vlceribus prauis quandoque contingit, aliquas partes, ſponte per ſuppurationem vel corruptionem inde profectam conſumi: quod vt in varijs locis, ſic & in naſo & oculo poteſt accidere; à quibus & gingiuæ interdum abſumuntur: quæ & propter tophos dentibus accreſcentes, ſi ſe gingiuis ſubſternant, ſenſim à dentibus ſeparari ſolent, & quò minùs illis denuò accreſcere poſſint, impediri, vnde dentium nexus infirmior, vti dictum, redditur. Ab alijs quoque morbis quibuſdam dentium, à defluxione in alueolos potius quàm dentes labente, illicq; fibras membranasq; quibus vinciuntur humectante laxanteque profectis, dentium quandoq; mobilitas, aliquando & caſus proficiſci poteſt. Vel ſi alio modo in alueolis conſiſtens humor vitioſus, radices dentium exedendo vel corrumpendo, eos infirmos vel deciduos reddat. Sicuti grauibus morbis quibuſdã, dentium hũc defectum ſuperuenire obſeruamus: & in lue Venerea, ex vſu hydrargyri, ſputo vehementiùs concitato, dentes adeò labefactari, vt plęrique flecti & moueri poſſint, nonnunquam etiam excidant.

Vlcera praua cauſa Partiũ abſumptionis.

Tophi dentium, cauſa Gingiuarũ ſeparationis ab illis.

Defluxio in dentium alueolos, cauſa Dentiũ mobilitatis & caſus.

Humor vitioſus circa dentium radices congeſtus, cauſa Dentiũ mobilitatis & caſus.

Sed & pilorũ defluuij cauſa à morbis vitioſisq; humoribus dependet, cùm ab illis radices ipſorum exiccantur vel attenuantur vel abſumuntur. Quod in morbis calidis vt febribus ardentiſſimis euenit, vt non ſolùm inde çorpus, ſed & pilorum radices, quæ molles ſunt & tumidæ, ſiccentur, ſicque attenuentur vel conſumantur, ſicuti in eiuſmodi febrium declinationibus aliquando euenit, vt pili capitis rariores ob defluxum hunc appareant, vel plęrique excidant. Ab humoribus quibuſdam,

Calor febrilis, cauſa Pilorum defluuij.

Humor pra-

dam, qui eam naturam in ſe habent, vt pilorum radices exedere & abſumere poſſint, ſi circa poros cutis colligantur, defluuium illorum in Alopecia, & in Ophiaſi illis in locis vbi hi conſiſtunt, ſequitur: quòd vel ob vim acrem, vel malitiam quandam peculiarem moliūtur, cùm rariùs hoc aliàs, etiamſi cutis multis prauis humoribus ſcateat, accidat: Atque id etiam non lentore ſuo laxando poros & radices nimium emolliendo, vti aliqui cenſent, facere, ſatis hoc demonſtrat, quòd multæ eiuſmodi humiditates cutem imbuentes, tamen pilorum defluuium minimè procreent. Qui humores vti à variis cauſis gigni & coaceruari illic poſſunt, ſic & in acutis morbis eò propulſi illud defluuium, quòd aliquando à calore radices exiccante proficiſci poteſt, & in declinationibus illorum euenire diximus, quoque efficiunt. Imprimis verò à vi aliqua maligna hoc procedere, ex eo patet, quod in illis morbis qui exitioſâ & venenatâ qualitate, cuti potiùs quàm alijs partibus inſidiantur, in ijſque vitia diuerſa proferunt, vt elephantiaſi & lue venerea, pili quoque aliquando certis in locis, quos potiſſimùm infeſtant, excidant.

...uus & malignus circa poros congeſtus, cauſa Pilorum defluuij.

In vnguibus quoque cum ſimilem cum pilis, vti alibi oſtendimus, ſubſtantiam cartilagineam obtinuerint, cutique duntaxat vti illi inhæreant, idem accidere poteſt, vt ab ijſdem cauſis, quibus & pilos infeſtari diximus & defluere, illi quoque labem aliquam patiantur, integrique à digitis abſcedant, rariùs tamen quàm pili, cùm firmiùs & pertinaciùs hæreant. A calore tamen etiam in febribus feruentiſſimis aliquando contingit, vt & vngues circa radices arefacti, vel ex parte conſumpti, poſtea cum morbo ceſſante excreſcunt, in illis impreſſum obſeruetur tranſverſum veſtigium, vel ſeparatio quędam illos diuidens. Et à qualitate eadem exitioſa,

Calor febrilis cauſa Impreſſionis factæ in vnguibus, vel Diuiſionis.

Qualitas e-

uitioſa vel humor vitioſus cauſa Vnguium eroſionis aut Scabritiei, al teriúſve labis.

quâ pilós in lue elephantica & venerea defluere diximus, vnguium quoque radices infectæ, labes iiſdem imprimitur, ob quam etſi non cadant vti pili, licèt & quandoque hoc fiat, vel aliàs conſumantur vngues, tamen alia vitia inde contrahunt, vt eroſi vel ſcabri alióve modo deformati appareát. Quod & vitiũ ab alijs humoribus prauis & vitioſis quàm à ſucco vngues nutriente, vnde eos craſſeſcere in ſanguine oſtendimus, extra hos alióſve morbos, vnguibus accidere poteſt.

Dentes & Vngues ſe inuicē propellentes cauſa, vt decidant.

A parte aliqua etiam detrudente, numerus partium quandoq; imminuitur, vti in dentibus contingit, quos dum creſcunt adhuc in iunioribus, alij ſeu ipſorum appendices, quibus innituntur, ſenſim emergentes, extrudunt, & tamdiu donec locum ipſorum occupent, illic ſpacium inane relinquunt. Idem & in vnguibus ſed rariùs contingit, vt nouus ſub alio creſcens, ſuperiorem tandem depellat, quod etiam à ſucci abundantia, vt gemini naſcantur, euenit.

Curatio.

Partium corporis quarundam redundantiæ curatio.

IN numero abundante quod exoritur vitium ſeu deformatio, ab ortu inhærens, tum in corpore, tum membris & partibus illius, ſi impedimentum aliud minimè adferat, cùm non alia ratione, quàm partem auferendo, corrigi queat, ſi non ſine vitæ periculo, aut magnâ quæ ſubſequitur læſione, fieri poſſit, non facilè tentanda. Quòd ſi verò non admodùm incommodet, atque citra grauiorem noxam tolli queat, tunc ſublatio tentari poteſt; vt ſi dens aliquis ſuperabundans quod rarum, maſticationem impediat, illum euellere licebit.

Digiti ſexti ablatio.

Vel etiam ſextus digitus adhuc exilis & languidus, quandoq; nouaculâ reſecari poteſt, vel forpice abſcindi; quo facto, vti in vulneribus dictum, mox

mox ſanguis compeſcendus, curatióq; debita inſtituenda.

In numero deficientium vitiorum, ſi Organa aliqua deſint, ab ortu vel caſu, vti & ſi Teſtes execti ſint, reſtitui illa nulla ratione poſſunt, neque enim in animantibus aut homine, ſicuti in plantis, quarum rami abſecti rurſum repullulant, natura in locum partium amiſſarum, nouas ſolet producere, neque arte vllâ id effici poteſt. Idcirco nullâ hîc Medici operâ, niſi ad pręcauendum, ne membrum aliquod pereat, iniurias externas arcendo, & cauſas alias auertendo, in curatione opus erit. Vt tamen deformitas hæc in quibuſdam partibus deperditis corrigatur, arte effictis alijs inſtrumentis, eam palliare aliqui ſolent. Sic in locum pedis vel brachij, aut manus amiſſæ, alia ad horum formam fabricata, in locum ipſorum ſubſtituuntur, corporique vbi pars deeſt, affiguntur, quæ aliquando adeò ingenioſè articulis flexibilia fabrefiunt, vt & vſum aliquem, eundo vel apprehendendo præſtare poſſint. Sic & naſi amiſſi deformitas illa abominanda, alio factitio, pictoq; nonnihil, emendatur. Vidimus quoque in locum oculi eruti, alium artificialem ex ebore concinnatum, quendam immittere rurſumq; eximere citra moleſtiam potuiſſe, ſicque continuò ferè geſtaſſe, neque aliter quàm verum eſſe oculum, intuentes iudicaſſe, niſi ex eo quòd immobilis eſſet, magisq; illic ſedes hæc maderet, oculum ficticium eſſe animaduertere licuerit.

Partiū quarundam, vti & Teſtium defectus cura.

Partium quarundam amiſſarum, vti & Pedis, Brachij, Naſi, Oculi, artificialis reparatio.

Dentium lapſus ſponte, caſúvue aliquo factus, in infantibus, radicibus remanentibus ſponte reparatur, alijq; in amiſſorum locum ſuccreſcunt: In adultis verò ſi hoc accidat, vel reliquo etiam vitæ tempore, vbi iam radices vel appendices vt vocāt, exactè ipſis coaluerint, cùm ſi excidant vel euel.

Dentiū defectus cura.

lantur, radix vnà auferatur, vel ſi portio illius remanſerit, ea fiat inutilis, recreſcere minimè ampliùs poſſunt. Licèt enim omni tempore, quantum de dentibus continuò atteritur, dum ſani & integri adhuc manent, recreſcat, adeò vt etiam, niſi oppoſito dente impediente, vlteriùs extra reliquorum ſeriem, vti ſuperiùs dictum, prolongentur, tamen cùm auferuntur aut vitiantur, hoc in illis, vtpote abſentibus, aut emortuis, amplius fieri nequit. Hunc tamen defectum, qui vno vel altero dente abſente accidit, indeque natam deformitatem, in anteriore ſede dentium conſpicuè apparentem, artificiales dẽtes ex oſſe ſolido facti emendare poſſunt, quos adeò ſolerter efformatos, atque interuallis firmiter inſertos aliquos continuò geſtaſſe obſeruauimus, vt à veris minimè diſcernerentur.

Vnguium naſus cura. Vnguibus deciduis pari ratione, alij quandoque ſponte ſubnaſcuntur, aliàs cùm etiam ab ortu ad extremum ſenium creſcere non deſinant, alij mox ſuccedunt, nonnunquam verò deletis etiam penitus radicibus, non ampliùs emergunt, & nuda hæc loca relinquuntur, neq; ars medica hîc aliquid adiumenti adferre poteſt.

Pilorum defectus in Caluicie, Alopecia, Ophiaſi curatio. Pilorum etiam defectus ad numerum deficientem pertinens, cùm radicibus illorumq; ſeminibus penitus amiſsis illis accidat, reparari nullo modo poteſt, quòd partem corporis omnino ablatam, de nouo progignere ſit impoſsibile. Vti & ille defectus, quo pori pilorum inter ſe coaleſcunt, corrigi ampliùs minimè poteſt. Quapropter in caluitie vera, cutisque cicatrice, aut alio illius omnimodo coalitu, vel in ea alopecia, in qua pili radicitùs extirpati ſunt, eos producere velle, Æthiopem eſſet lauare. Pilorum verò ille defectus, in quo pili quidem defluunt adeò, vt nihil de illis qui deciderunt

reſidui

reſidui ampliùs appareat, radicibus tamé ipſorum ſeminibúſue permanentibus, tunc vel ſponte vel arte adhibitâ poſſunt renaſci, cùm alioquin per totam vitam creſcere non deſinant. Quòd ſi ille defectus occurrat, quem ad magnitudinem deficientem referri diximus, quo pili tempore illis deputato, non vlteriùs excreſcunt, vt barbæ, eaque vel omnino non, vt in caſtratis, vel tardiùs, aut non ſatis amplo ſpacio erumpat, vt quibuſdam hominibus accidit, eam nulla arte euocare poſſumus, in alijs quoque valde arduum illud conari, licèt ad hanc rem varia tentari ſoleant, ſed plerunque ſucceſſu tardiùs, & non priùs donec natura ſpõte hoc moliatur, conſequente. *Barbæ defectus curatio.*

In curatione autem horum defectuum, prognoſtico ſemper præmiſſo, deſperatum malum relinquentes, in reliquis curam pro ratione cauſſæ quæ primùm ſubmouenda inſtituere debemus; tum externæ, ſi inde pilorum ſequatur defectus; tum internæ, ſi ab excrementis prauis aut malignis pilorum fiat defluuium, euacuando hæc per deiectiones ſeu purgationes; Vel per habitum corporis. Dein ad pilorum generationem per exhibita vel admota topica procedendum.

Per purgantia cauſam auferre ſtudemus, ſi à vitioſo ſucco alopecia procedat, vt ille qui in ſanguine latet, educatur, & cacochymia hæc tollatur, ſanguiſq; laudatus pro nutrimento ſingularũ partium, ſic etiam conueniens pro pilis decẽter alendis, gignatur. Quæ purgationes ſi frequentiores aut potentiores ſint, etiam aliquid ex habitu corporis educendo, cauſam pilos corrumpentem auferre, atque in lue Venerea, qualitatem illam malignam quæ pilorum defluuium parit, eliciendo, vnà cum lue ſimul hunc ab ipſa profectum defectum ſanare queunt.

Pro ratione autem excrementorum redundantium, purgationes eiuſmodi inſtituuntur, & quoniam cum ſero eiuſmodi acres vel ſalſi humores vnà cum ſanguine per venas ad cutis poros delati pilorum radices exedũt, illis potiſsimùm educendis purgantia accommodantur: eadem ferè, qualia ſcabiei peruerſis ſpeciebus, inter quas & tinea comprehenditur, vbi pili ſimul vitiantur, conuenire diximus, ibiq; diuerſas harum formas deſcripſimus. Sicuti & ſi qualitas maligna in lue Venerea pilos infeſtet, ijſdem purgationibus, ſi eo modo hanc luem curare velimus, vtendum erit.

Per habitum corporis euacuatio, vitioſam illic circa pilorum radices reſidentem illuuiem rectiùs educit, indeq; aufert, quæ per ſudores manifeſtos, vel etiam tranſpirationem occultam perficitur. Et proin ſi talis illic materia hæreat, purgationibus præmiſsis, poſtea etiam ſudores exhibitis admotisq́ue mouere ſtudebimus, quæ ſi eos propellere nequeát, tamen per inſenſibilem tranſpirationem aliquid de excrementis illis educent. Inprimis verò in pilorum defluuio in lue Venerea, à vi venenata procedente, hæc vix dum aliâ viâ quàm per corporis habitum, iam dictis euacuationibus repurgari poteſt, & ſic caſus ille pilorum luesq; ipſa curari, ſicuti in illius cura oſtendemus, vbi & ſudatoria eiuſmodi varia deſcribemus.

Per aſſumpta pilorum generationem vel productionem difficulter promouere poſſumus, licèt illud quibuſdam effici poſſe quæ ad ſuperficiem corporis ſeu cutem excrementa propellunt, illi exiſtimarint, qui ab excremẽtis fuliginoſis pilos naſci, ſuamq; originẽ trahere docuerunt. Et proinde ea quę id præſtare exiſtimant, ad pilorũ prouẽtum propinãt: Eiuſmodi ſunt Ficus, quas propriâ quadam facultate ad cutem excrementa protrudere poſſe,

poſſe, ex eo colligunt, quòd vulgò pediculos progignere credantur, quos ex ſordibus in cute collectis, ab eiuſmodi excrementis vi ficuum eò propulſis, prouenire exiſtimant, cùm tamen ſordes illæ, vnde alioquin pediculi oriri ſolent, ab externis potiùs cuti adhærentibus naſcantur, & adhuc an ficus pediculos gignant, dubium ſit, illique opinioni fortè id occaſionem præbuerit, quòd, cùm ſemina ficuum & formâ & copiâ, inprimisq; dentibus contrita, vt pediculi pollice contuſi, crepét, ſicque pediculis nonnihil reſpondeant, etiam pediculos gignere poſſe, inde exiſtimarint. Alij quoque in eundem finẽ, vt ad extimam cutem excrementa ad pilorum prouentum propellantur, Theriacam cauſâ trochiſcorum de Viperis, quos recipit, exhibent, exiſtimátes carnem viperarum ſumptam, idem in corpore efficere poſſe, quod in viperis & ſerpentibus, quę eius vi exuuium deponũt, nimirum etiam excrementa ad cutem deducendo, pilorum generationem promouere. Certum tamẽ eſt, theriacam ſudores mouendo excrementa circa cutem hærentia potiùs educere, quàm illic coaceruare. Et ſi viperarum aut ſerpentum caro vires eas exuuium ſecernendi habet, potiùs excrementa è corpore propellet, quàm in eo cumulabit, ſicuti in elephantiaſis cura demõſtrauimus. Poſtremò cùm certum ſit, ſicuti alibi copioſiùs docuimus, pilos non ab excrementis, aut fuligine quadam incognitâ nutriri, multò minùs naſci, ſed ab excrementis ſi radicibus ipſorum apponantur, potiùs abſcedere, eosq; vti vngues & cartilagines aliæ, ſucco illis accommodo à ſanguine allicito, ali, non eſt quòd excrementa ad cutem propellendo aliquid in pilorum generatione, effici poſſe nobis perſuadeamus, ſed cótrario modo, vti dictum, excrementa hæc abſumendo, atq; extra corpus pro-

pellendo, hoc rectiùs perfici. Qui vti in lue Venerea, præcipuus ad defluuium pilorum ſanandum ſcopus eſt, per corporis ſcilicet exteriora, vti dictū, vim illam malignam expellere, ſic & ſi ab excrementorum congeſtione, alijs de cauſis alopecia fiat, idem obſeruandum.

Per admota loco affecto, præcipuè efficitur, vt pili capitis, barbæ, ſuperciliorum & palpebrarum qui defluxerunt renaſcantur, vel etiam illi qui barbam conſtituere debent, copiosè producantur. Adhibendo remedia, quæ vel proprietate occultà pilos generant vel augent, vt ſunt multa ab animātibus petita, experientiâ ſaltem cognita; Vel quæ vi ſiccante & nonnihil adſtringente, qualia ſunt plęraq;, quę in hunc vſum adhibentur, id pręſtant, idque fortè, quia ſuccum, ad pilorum radices delatum, exiccando craſſioremq; reddēdo, illis ſic nutrimentum vberius magisq; aptum ſubminiſtrant. Vel quæ ſuccū ad ſuperficiem trahendo, epiſpaſtica medicamenta, eundem pilorum radicibus, ad hos alendos accommodant. Ex quibus vel ſeparatim, vel inuicem permiſtis remedia ad pilorum regenerationem, vel barbæ productionem parantur. In defluuio quoque pilorum, cùm primùm incipit, vt caſum illorum præcaueamus, vel cùm iam aliquouſque proceſſit, qui ſuperſunt conſeruari queant, validiora adhuc adſtringentia prædictis permiſcemus, quæ poros conſtringendo pilos deciduos ne facilè labantur, retineant eosque firment. Validiora quoque exiccantia & ſimul digerentia hiſce addimus, ſi praui humores pilos depopulentur, ad eos abſumendos. Sed & nonnunquam in certa quadam venenata qualitate, vt Luis Venereæ, pilorum defluuium gignente, ſunt qui lenientia adhibita, vt lac, pernitiem illius contemperando, caſum pilorū auertere poſſe, docent. Eiuſmodi

autem

àutem cuiuſcunq; generis remedia, hoc illóve modo pilos vel regenerantia vel producentia aut conſeruantia, varijs modis applicantur, aut per ablutiones aut fotus adminiſtrantur.

Applicantur diuerſimodè ex ſimplicioribus primùm à plantis petita varia. Veluti rad. Nymphex, fol. Betæ & Braſſicæ cum Sale; rad. Aſphodeli cum Aceto; fol. Cynogloſſæ cum adipe ſuillo vel alio. Et quando nutrimentum pilorum alliciendum, Cepa, Allium, Squilla, Raphanus affricantur; Vel radices Ranunculi illiúſve folia, aut Naſturtium & Eryſimon, ſimiliaque.

Pulueres plantarum quarūdam miſti cum Melle vel Oleis prædictis, Axūgiâ, Pice, Reſinâ; aliiſve, inunguntur vel aliàs apponuntur: Veluti Harundinum corticum, vel radicum Adianthi, fol. Trichomanes, Abrotani, Myrthi, Abſynthij, bacc. Myrthi & Iuniperi, Myrobalanorum. Et ad alliciendum, pul. rad. Azari, Hellebori, Thapſiæ, herb. Rutæ, ſem. Sinapis, Staphiſagr. Naſturtij, Erucæ, Rutę.

Semen Hyoſquiami communis cum oleo Irino illitum, ſupercilia & barbam elapſa, regignere docetur.

Cineres plantarum etiam quarundam vſtarum idem efficiunt, vti prædicti pulueres, in formam linimenti redacti. Veluti cineres Auellanarum & Nucum putaminū. Item Abrotani, Adianthi, Trichomanes, Harundinū cortic. vel radicū; cort. Pini, radic. Aſphodeli, Cyclaminis, Allij, fol. Myrthi, Abſynthij, fol. Viſci, Nucum Cupreſſi, Oſſium dactylor. & ſem. Lini cū ſtipula combuſti. Hordei item.

Succi plantarum per ſe vel alijs commixti illinuntur: Vt quando attrahendum, Ceparum, Allij, vel Squillæ, Raphani, Thapſiæ item, vel Cyclaminis: Quando ſiccandum, Arundinum, Abrotani, Lapatij, fol. Myrthi vel Salicis, aliarúmve prædictarum plantarum.

Aloë cum Vino diſſoluta etiam conuenit.

Liquor item emanans è vulnerato tiliæ trunco: Lac Chondrillæ palpebrarum defluuium ſanare docet Dioſc.

Aqua ſtillatitia Mellis confert; vti Aqua vitæ ſeu vini illita.

Mucago quæ à radicibus Vlmi decoctis priùs exprimitur, conuenit.

Mel quoque pilos gignere creditur; validiusque allicit Mel anacardinum.

Olea varia in eundem vſum adhibentur, vt oleum expreſſum ex Auellanarum vel Amygdalarum aut Perſicorum vel Nucum nucleis; vel ipſi nuclei contuſi affricantur. Item oleum Oliuarum vetus, vel Lucernarum, Laurinum, Raphaninum, ex baccis Iuniperi vel Spica exſtillatum. Vel Myrthinum, Roſaceum, & in quo Abrotanum aliæúe plantæ vel Colocynthis coxerint, aliaque omnis ferè generis calida, à practicis vſurpantur.

Ad pilos prolongandos aliqui priuatim oleum in quo radic. Salicum & Myrobal. emblicæ coxerint, commendant.

E lachrymis Ladanum inprimis conuenit, diſſolutum cum Melle, vel cùm pili firmandi cum oleo Myrthi vel Roſarum, vel cum Vino auſtero aut ſucco Myrthi. Cui & Myrrha interdum additur. Vſurpantur & Thus, Maſtiche, Sandaracha item, aliáve gummi cum Reſina. Et cùm attrahere volumus, addimus Euphorbium. Gummi chondrillæ in palpebrarum caſu laudat Dioſc.

Ab animantibus deſumpta varia ad pilorum reparationem adhibentur. Veluti Apes contritæ cum alueolis, vel alioquin puluis illarum aut Veſparum.

Cantharides paruæ rubræ, maculis nigris, vti & ventre, quæ iuxta truncos carioſos arborum magnâ

gnâ copiâ verſantur quas Galli, Gelines de noſtre dame vocant, ſiccatæ, pulueriſatæ cum Oleo ſpicæ miſtæ, admodum efficaces habentur.

Officinarum Cantharidum puluis adhibitus validè allicit, qui ne exulceret, cum ol. Viol. vel Amygdalarum priùs miſcetur vel coquitur.

Lacertarum amputato capite & cauda exiccatarum puluis cum oleo de Vitellis oui apponitur.

Stercus murium cum Aceto admotum attrahit, vti & alia ſtercora.

Sordities alueorum apum illita prodeſt.

Cineres animalium ſemi vel penitus vſtorum, ad pilos producendos efficaces habentur, miſti cum Melle vel oleo Spicæ, Iuniperi, Myrthi, alióve: vel axungiâ, vt Vrſi, aliiſve: vel cum Pice aut Reſina, aut cum Vino vel Aceto illiti: Veluti cineres Apum, Veſparum, Cantharidum, Cicadarum, Muſcarum, Aſellorum, Talpæ vel illius pellis, Murium vel illorum capitum, Leporis capitis, Lacertarum, Ranarum, Sanguiſugæ, Hypocampi, Erinac. marin. Vngularum muli, Caprarum, Pellis Vrſi, Vulpis, Erinacei terreſtris, ſenectæ Anguium, capillorum Hominis, ſetarum Vrſi vel Porci, ſtercoris Murium & Caprarum.

Axungiæ commendantur, Vrſi inprimis, dein & Talpæ, Lucij item piſcis. Dein & aliæ, vt Anſeris, Anatis, Gallinæ, Hirci, Porci, Cuniculi. Oeſypum illinit Dioſc.

Oleum Lumbricorum capillos augere docent: Vti & oleum Ouorum: oleum in quo Lacertæ decoctæ ſint, ad pilos prolongandos conducit.

Mucago quæ ex carne Limacum contuſa, additis inſuper aliquot Apibus vel Veſpis deſumitur: Et ſanies quæ ex illis, cùm punguntur, effluxit, palpebras deciduas reparat.

Sanguinem Teſtudinis marinæ parùm reſiccatum commendant.

Fella item porci hirci vel tauri illita.

E terreſtribus, Halcyonium vel Spuma maris cum Aceto illinuntur. Vel Cineres ab ipſis vſti adhibentur. Vſurpantur & Sal Nitrum, Sulphur viuum, Oſtreorum teſtæ, Cotis limatura. Succique aliqui acres efflore ſcentes, reliquis permiſta.

Lapis Lazuli vel Armenus tritus atque inunctus cum liquore aliquo, ſuperciliorum & palpebrarum pilos reparare dicitur.

Plumbum & Antimonium limata & trita ſubtiliter, cum axungia aliqua miſta, ſuperciliorum caſum emendare, ſcribitur. Fortè ſi non verè, ſaltem quia denigrando, vt minus vitium hoc appareat, ſicque illud palliant. Stibium vſtum alij commendant.

E Compoſitis applicationibus, hæ quę ſequuntur, ad pilorum regenerationem in illorum caſu, vel productionem in barba, ſelectiores & pręcipuę ſequentes exiſtunt.

Linimentum vtile: ℞. olei Myrtini, Amygd. dulc. ana. ℥ j. ß. cortic. rad. Harundinum ſeu Cannarum, vel in illorum penuria truncorum Caulium vſtorum, Adianthi ſeu Trichomanes, Abrotani combuſtorum ana. ʒ ij. Capitum murium vſtorum, Apum combuſtarum cum fauis quibus inhærent ʒ j. ß. Ladani ʒ ij. Mellis ℥ j. fiat Linimentum.

Vel: ℞. Olei in quo coxerit Abrotanum ℥ ij. Mellis ℥ j. cinerum pellis Talpæ vel Erinacei ʒ j. cineris Apum vel Veſparum ʒ ß. cineris putaminum Auellanarum ℈ ij. Stercoris Murium ℈ j. axungiæ Vrſi ℥ j. Ladani ʒ iij. miſcę pro Linimento; cui Gallia moſchata ob ladanum & boni odoris gratiâ addi poteſt. Vel Moſchus aut oleum deſtill. Garyophyllorum.

Aut: ℞. olei Nucum & Laurini ana ℥ j. ß. olei de Baccis Iuniperi vel Spicæ ʒ ß. ſucci Lapatii & Abrotani

rotani vel fol.Myrti. ana ℥ j. coquantur parùm, adde Mellis albi ℥ j.ß.pulueris Apũ ʒ ß. pul.rad. Azari ʒ j.Ladani ℥ ß.Styracis liquid.parùm.

Validiùs aget & attrahet, ſi addas cinerum Cantharidum rubrarum maculis nigris ʒ ß. cinerum Cantharid.offic.℈ j.

Ad alliciendum nutrimẽtum pilorũ, ſic fieri poterit: ℞. ſucci Raphani ℥ j.ſucci Cęparum ℥ ß.Mellis ℥ j.ß.Ladani ʒ ij. Myrrhę ʒ j.Euphorbij ʒ ß.Halcyonij alicuius vel Spumæ maris ʒ j.Vel horum loco Salis vel Nitri ʒ ß. Picis vel Reſinæ diſſ. in Vino ʒ vj.miſce, fiat Linimentum.

In caſu ſuperciliorum & barbæ, hoc expertum: ℞. ſeminis Hyoſquiami ʒ ij. Stercoris muris ʒ j. pulueris foliorum Trichomanes & ſeminis Nigellæ ana ʒ ß. Spicæ nardi ℈ ß. olei Iuniperi q.ſ.fiat Inunctio.

Multæ aliæ illitiones, ad pilos propagandos vel regenerandos ex prioribus ſimplicioribus inuicem commixtis parari poſſunt.

Ad præſeruandum caſum pilorum cùm ille metuitur, vnctiones tales fiant: ℞.olei Myrtillorum vel Lentiſcini ℥ ij. Ladani, Hypociſtidis vel Acaciæ diſſolut. in Vino auſtero vel Aceto ana ʒ ij. Aluminis vel Salis ʒ j. Ceræ q. ſ. fiat Vnguentum.

Vel : ℞.olei Roſac. Omphacin. Cydoniorum ana ℥ j. Ladani diſſoluti in Omphacio ʒ ij. Maſtiches ʒ j. ß. pulueris Gallarum vel Nucum cupreſſi , Myrobalan. ana. ʒ j. miſce pro Inunctione.

Iſtis & cineres Auellanarum, Nucum , Apum, aliáve ex ſupradictis exiccantibus addere poſſumus.

Abluuntur vel fouentur ſimiliter loca, in quibus vt pili recreſcant vel excreſcant volumus, vel

adhibendo ſimul linimenta, ante vel poſt illorum vſum, vel per ſe illis vtendo. Fiuntque ex decocto Abrotani, Capill. Ven. ſeu Adianthi, Trichomanes, Marrubij, Verbenæ, fol. Myrthi, Rumicis, flor. Roſmar. Chamom. ſummit. Roſmarini & Saluiæ; Si caput abluendum, rad. Harundinum, vel cortic. Vlmi, Thapſia ſi haberi poteſt, ſemin. Lini torrefacti, Spicænardi vt vult Dioſc. Et ſi à prauis humoribus caſus pilorū procedat, addimus quæ abſtergendo ſimul eos abſumant. Veluti fol. Sennæ, raſ. Ligni Gaiaci, aliaque interdum detergentia, vt rad. Bryoniæ, Cucum. agreſt. Serpentariæ, Blitum, Lupinos, Fabas, Furfur, decoquendo tunc hæc in lixiuio debiliore.

Vel fiat lotio ex Lixiuio facto ex cineribus Iuniperi, Abrotani, Marrubij, Auellanarum, Amygdal. Cochlearum, additis etiam interdum alijs cineribus ex quibus illitiones parari diximus. In hoc lixiuio & alia poſſunt incoqui.

Aquis ſtillatitijs, aliquando lotiones vel fotus fiunt, vel etiam illitiones: Veluti aquâ ex Abrotono, Adiantho, Trichomane, addito Melle deſtillatâ, quæ additis Cineribus & Ladano, inungi poteſt.

Conuenit etiam ex Lardo & Melle facta aqua, additis alijs quoq; plantis.

Alia ex Mellis, Vrinæ pueri & Vini optimi & Lactis æqua ſingulorum portione elicita, vtilis eſt. Quibus & cum deſtillanda erit, Abrotanum aliáſve plantas poſſumus addere: Interdum & ad efficaciam Sinapi.

Vrinam Vaccæ vel Equę, in qua ſemen Fœnogr. ebullierit, aliqui in hanc rem illinunt.

Ad præcauendum caſum pilorum, ablutiones magis adſtringentes fiūt ex decocto facto in Vino auſtero vel Lixiuio, aut Aqua extinctionis ferri, Myrti

Myrti fol. & baccar. cortic. Vlmi, rad. Salicis, Agrimoniæ, Abrotani, Capillarium, Roſ. rubr. Gallarum, Nucis cupreſſi, additis ſimul alijs, quæ pilis iam defluxis conuenire diximus.

Lactis fotu defluuium capill. à Lue Venerea, cohiberi vti dictum, docent, cui & Butyrum addi poteſt, oleum Amygdal. dulc. & ſimilia lenientia, & ſic inungi, vt acrimonia humorum contemperetur.

Præter hæc quæ extrinſecùs vſurpantur remedia, Fumum ſeu fuliginem qui ab accenſo ligno Pini ſuſcitatur vel Olibano, aut alijs gummi, vel potiùs Styrace, cùm odorem ſimul gratum ſpiret, pilorum in palpebris generationem, ſi recipiatur, promouere exiſtimant.

Frictio loci pro pilis reparandis & educendis alliciendo ſuccum, iuuat, tum frequens, tum aſpera, donec locus rubeat, vel quæ folijs ficus, aut alijs aſperis perficitur: Vel cum acri ſucco præditis, vt radic. Raphani, Cæpis, Allijs, Squillâ ſimilibusque.

Abraſio lanuginis primùm illius, quæ cutem obiter obſidet, & vix dum adhuc apparet, vel pilorum aliàs tenuiorum, quos augeri cupimus, cum nouacula frequenter iterata, plurimum ut craſſiores ſenſim evadant atque elongentur, adiuuat, ſic enim ut ſuccus nutriens magis alliciatur, & pili, dum rurſus recreſcunt, vlteriùs quoque tandem excreſcant, commodiſſimè perficitur, & hac ratione barba citiùs quàm alijs artibus producitur, atque in defluvijs capillorum, minùs ſi abſecentur decidunt, validiusque recreſcunt.

Per fucum glabrities ſuperciliorum corrigitur, ſi colore nigro ex fuligine facto cum oleo Nucum, & glutine Fernisio, vt hæreat, loca illa nuda, pingantur. Quod & in alijs locis fieri poteſt.

Corporis totius incrementi Partium magnitudinis auctæ & Orificiorum amplitudinis nimiæ cura.

In magnitudine adaucta occurrens corporis totius vel partium illius incrementum nimium, vel orificiorum quorundam illius amplitudo, originalia ſi ſint vitia, emendari nulla arte poſſunt, neq; etiam à partibus nimiùm auctis aliquid ſectione auferre, aut orificia lata ſuere, aut ex parte conglutinare velle, cùm functionum ipſarum læſio inde ſequeretur, tutum, cùm huius potiùs quàm deformitatis illius, ſit habenda ratio.

Vteri ſinus ſeu ianuæ nimiæ amplitudinis curatio.

Ad orificiorum tamen quorundam nimiam amplitudinem contrahendam, ſtringendamque, ſi præſertim non naturalis ſit, ſed per vim citra tamen rupturam inducta, præſidijs quibuſdam mulieres præſertim illud moliri, in vteri externo orificio tentant, tum conceptionis facilioris reddendę causâ, tum interdum ſi corruptæ fuerint, ne hoc in illis deprædendatur.

Idque adhibitis frequenter huic regioni, potenter adſtringentibus, vnde tandem coarctari hæc loca exiſtimant. Vſurpaturq; ad hanc rem Inſeſſio vel fotus, factus ex decocto Gallarum, cortic. Granatorum in Aqua pluuiali vel ferrata, addito etiam Vino rubro, vel Aceto, & Alumine.

Adduntur interdum & radic. Conſolidæ, fol. Sumach, Plantagin. Quercus, nuces Cupreſſi, cortic. Pini, aliaque adſtringentia, atque odorata, vt Cyperus.

Applicatum Atramentum ſcriptorium cum pe- tijs vehementer adſtringit.

Vel ſequens: ℞. Gallarum, vel cortic. Granator. aut Balauſt. ℥ ß. Maſtiches vel Thuris, Sanguinis Draconis ana ʒ ij. Aſphalti vel Mumiæ, Aluminis ana ʒ j. Piperis albi ℈ j. cum infuſ. Gummi Arabici in Vino rubro & ſucco Pyrorum immaturorum vel Prunellorum fiat paſta, admoveaturque.

Vel conſpergatur puluere ex Bolo, Gallis &

Ma-

Maſtiche facto, cui Antimonium & ſcoria Ferri addi poterit.

Vnguium quoque craſſities nimia, ſi non ſolùm in illis qui iam ſunt, ſed & in ſuccreſcentibus ſimiliter ſe offerat, corrigi nequit, cùm etſi quid ab illis deradatur, rurſum in alijs qui recreſcunt vitium hoc redeat.

Vnguium craſſiorum, longiorũḿue cura.

Longiores autem quàm par eſt facti vngues, etſi naturaliter ſic procedant, cùm deformitatem adferant & incommodent, amputari ad carnem viuam eouſque debent, ne vel illi extra carnem, vel caro extra vngues nimiùm promineant, vti hoc qui munditiei ſtudent, facere ſolent.

Pili prolixiores quàm vſus illorum, aut conſuetudo regionis ferat, tondendo, ad eam quæ decens eſt & vtilis longitudinem citra negotiũ magnum, vti conſuetum eſt reducuntur.

Pilorũ prolixitatis vel nimiæ excreſcentiæ curatio.

Hæc verò eorum deformitas, quam in locis conſuetis, vbi aliàs obſcuri & tenuiſſimi eſſe ſolent, excreſcentes inducunt, vt ſi in frontem longiùs deſcendant: vel mulieribus in labio ſuperiore, vti frequentiùs fit, myſtax oriatur; vel quod inſolitum & horrendum in mento quoque barba illis prodeat; vel in obſcœnis locis pili nimiùm luxurient, tunc pilos hoſce auferre quod faciliùs fit, & ne renaſcantur ampliùs, quod cauere magis arduum eſt, ſtudebimus: Idque topicis ferè, præmiſsâ tamen præparatione aliquâ, ſi opus ſit, & poſtea admotis medicamentis; vel actu pilos euellendo, aut reſecando, vel cutem vrendo perficimus.

Præmittitur præparatio aliqua, in plethoricis maximè, ſanguinem minuendo vel diuertendo, ſi adurentia, vti dicetur, adhibere velimus, vt cùm dolor aliquis inde exurgit, ſanguis minùs affluat, inflammationemque quæ interdum ſequitur, non accerſat. Purgantibus quoque ſanguinem ab icho-

ribus & ſeroſitate mundando, eumque minùs fluxibilem reddendo, idem efficimus.

Sudores ante topicorum uſum ſi calore balnei promoveâtur, vel partes aquâ calidâ foveantur, relaxatis vti putant poris, feliciùs topica operarí docent, & proin in balneo ſicco interdum hiſce vti iubent. Quod tamen cùm etiam ſine illis ſuccedat, non adeò neceſſe eſt, balneum tamen interdum additum, hoc còmmodi in horum uſu adferre ſolùm videmus, quod vt quæ illinuntur, cum pilis & ſordibus, meliùs à corpore abſtergantur & ſecedant, efficiat, & proin tunc cùm firmiùs illita hærent, & cum in locis obſcœnis hæc moliri volumus, vbi minùs recedunt, balnea ſic poſſunt competere.

Admotis topicis varijs illud præſtatur, & præcipuè certiusque Pſilotris medicamentis, ſic quòd cutem depilando denudent, nominatis. Quod cauſticâ vi potiſſimùm agunt, quâ vrendo, vti de aqua feruente diximus, ut abſcedant, efficiunt, & ſi validiùs agant, cutemque vehementer adurant, vt quoque radicibus abſumptis, cicatriceque inducta non ampliùs renaſcantur, efficiunt. Quæ tamen cautè adminiſtranda erunt, & ſi locus inde vratur, vſtio vti in ambuſtis dictum, ſananda.

Alia vi quàm cauſticâ, quædam ex illis quæ pilos auferre docent, operantur, idque fortè proprietate quadam, cùm alia certa qualitas, quâ hoc faciant, deſignari in illis nequeat. Quâ & ne iterum renaſcantur, fortè plus agunt, & proin cauſticis ferè miſcentur, vel ſi ne recreſcant ſaltem impedire debent, præmiſsis illis, & iam pilis ablatis rectiùs adminiſtrantur. Prçter autem illa quæ proprietate illorum prouentum impediunt, alia ex illis, etiam vi adſtrictoria prædita, quæ repellendo nutrimentum ipſorum arceant, illis miſcentur. Imprimiſque

ne,

ne renaſcantur, narcotica adhibent, fortè exiſtimantes frigiditate ſumma hæc repellendo id præſtare, quæ cùm in illis minimè ſit, alia vi vel ſummè digerente, quam ijs ineſſe alibi oſtendimus, operabuntur, vel vt dolorem ex vſu cauſticorum contrahi ſolitum mulcerent, iſtis admiſta primùm fuêre, quod poſtea, cùm ad pilorum renaſcentiam prohibendam factum fuiſſe creditum fuerit, eo nomine in vſum in hoc caſu venerunt.

Parantur autem eiuſmodi medicamenta, quæ ad depilandum, & ne pili iterum recreſcant, uſurpantur: Et vel illinuntur aut affricantur, vel alio modo adhibentur, ex ſimplicioribus primùm ſequentibus.

A` plantis deſumptis, Dryopteris radicem tritam & Cyperum Babylonæam affricata, pilos auellere docet Dioſcorides.

Lupinorum farina, cum Oleo vel Aceto uſurpata, aliquid præſtare dicitur.

Vitis albæ ſeu Bryoniæ acini rubri, ſicuti coria depilant, vnde plantam hanc Pſilotrum nominarunt, ſic & pilos affricati demunt. Quibus contuſis ut minùs exulcerent, Acetum addi poteſt.

Succus Tithymalorum efficaciter id facit, ſed facilè inflammat, vnde Albumine oui vel Lacte aut Oleo contemperari poterit. Idem facit ſuccus Cucum. aſini eodem modo illitus.

Alij ſucci potiùs ne renaſcantur pili, illinuntur: Veluti Fumariæ, Braſſicæ: Inprimis narcotici, Hyoſciami, Cicutæ, Papaueris ſucci.

Aquam ex illis plantis narcoticis exſtillatam, idem efficere creditur, ſi ſæpè eâ madefiat locus, vti & Telephij & Semperuiui, ſeparatim ſimúlve miſta.

Liquor ſeu ſuccus exudans è ſarmentis vitium dum cremantur, vtilis eſſe perhibetur.

Gummi Hederæ diſſolutum liquore conue-nienti, valdè probatur.

Ab animantibus petitis, Leporem marinum & Vrticam marinam, per ſe vel inuicem trita appoſita, approbat Dioſc.

Formicæ inſuper cum ouis contuſæ admotæ probantur.

Oua Formicarum item contuſa addito Lacte canino, vel farinâ Lupinorum cum Aceto forti.

Talpæ, Ranarum viridium, ſanguiſugarum pulueres vel cineres, cum Oleo vel Axungia admota; Vti & Salamandræ & Noctilucæ. Quæ ſi ouis Formicarum contuſis excipiantur, efficaciam maiorem adipiſcuntur.

Stercus Hirundinum cum Aceto idem præſtat.

Humores item aliqui inuncti: Veluti ſanguis Veſpertilionis, Ranæ, Teſtudinis cum Aceto, Talpæ cum vitreolo: Lac item caninum, Fel tauri vel Pulli nigri, vrina Canina.

Decoctum Talpæ cum aqua Salis ad conſumptionem pænè factum, pilos auferri prædicant, ſed renaſci albos.

Oleum in quo Salamandra marina decocta fuerit, à Dioſcorid. additur; alij oleum Hyoſciami applicant.

Sal ſæpè capiti inſperſum amouere capillos dicitur.

Crocus ferri quem Martis vocant, cum oleo illinitur.

E compoſitis efficacius magisq; probatum pſilotrum ſequens exiſtit: ℞. Calcis viuæ ℥ j. Auripigmenti ʒ j. vel ʒ j. ß. adde parum Albuminis oui & tantillum Lixiuij tonſorũ, vngatur Locus cum digito, & intra quadrantem horæ abluatur & fricetur Lixiuio. Si non recedunt, auge parumper auripigmenti quantitatem, atq; experire donec ſucce-

dat.

dat. Sunt qui Sapone Gallico hæc excipiunt, ſicq; illinunt.

Ruſina à Turcis appellatum, aliquod foſſile ferri excremento ſeu ſcoriæ ſimile, ſed leuius, nigrum & veluti aduſtum, pſilotrum eſſe præ cæteris omnibus efficaciſsimum, Turcicisque fœminis, illiusque loci populis vſitatiſsimum, docet Bellonius, quod ſine vſtione loca glabra reddat, nullo pilorum remanente veſtigio, ſi illius puluis adiectâ Calcis viuæ pulueris mediâ parte, in Aqua ſimul macerata inungantur, & poſtea in balneo mox iterum vnà cum pilis abſtergantur. Fortè chalchanti hoc ruſina genus aliquod erit, ſory vel melanteria vocatum, ad deſcriptionem illius proximè accedens.

Alia Pſilotra ſic aliqui parant: ℞. Calcis uiuæ ℥ j. Auripigmenti ℥ ß. pulueriſata decoque in Aqua vel Lixiuio: Poſtea illine.

Alij cineres Cornu cerui, cum media quantitate Auripigmenti in Aqua fluuiatili decoquunt, ſicq; vtuntur.

Auripigmenti puluis ſucco Hyoſciami exceptus & inunctus, pilos euellit & renaſci prohibet, vel ſaltem ne dolorem ſæuiorem inferat, ſuccus ille additus impedit.

Aliud efficax: ℞. Auripigmenti ʒ j. gummi Hederæ ʒ v. fiat puluis, adde Ouorũ formicarum cõtuſorum cochl. j. & cum Aceto incorporentur. Poteſt & ſanguis Veſpertilionis vel Ranarum addi, vel ſuccus Hyoſciami, fortè ne iterum renaſcãtur.

Vſurpant aliqui decoctum Tithymali in Aceto, additâ Calce viuâ, ſi excoriet, Malua ſimul incoqui poterit, vel potiùs Lacte contemperari.

Aqua pilos demens & renaſci prohibens: ℞. Salis nitri ℥ viij. Aluminis ℥ vj. contũdantur: Exſtillatâ aquâ madefiat locus, atq; vbi ſiccata fuerit, repetatur.

Lixiuium in quo coxerint radices Vrticæ & in quo ferrum equi rubiginoſum côtineatur, idem efficit, ſi pilis per depilatorium priùs ablatis indies ter eo calido locus lauetur. Ne renaſcantur præcipuè prohibetur, hoc medicamento: ℞. ſuccor. ex Narcoticis prædictis ℥ ij. ſanguinis Veſpertilionis vel alterius ex ſupradictis humoribus ℥ ß. ſicq; vſurpetur, addito & gummi Hederæ. Vel illis mucago Pſyllij ad ℥ ß. miſceatur, vel pulueris Ceruſæ & Plumbi vſti ana ʒ j. addatur.

Vel: ℞. Opij ℥ ß. Sanguinis draconis ℥ j. ß. coquantur in Aceto, addito interdum ſucco Hyoſciami.

Aqua elicita probatur ex plantis vel ſuccis Papaueris, Hyoſciami, Cicutæ, Telephio & Semperuiuo, addito ſanguine aliquo ex ſupradictis, item Alumine & Aceto.

Euelluntur aliàs pili, non vi, cùm plures ſic extraherentur non ſine dolore, atque ſi ſinguli euellendi, multùm temporis requireretur & moleſtia; ſed arte alia, & ferè ſine dolore, Emplaſtro quodam tenaciſsimo, illic vbi eos eradicare volumus, cuti impoſito retentoq; aliquandiu donec firmiter adhæſerit, poſteaque iterum detracto: ſic enim pili emplaſtro inhærentes, non magno labore educuntur.

In hanc rem valdè conueniens hoc eſt: ℞. reſinę Abietinæ, quâ lectos noſtræ inungunt mulieres, vel Lariceæ, circiter cochlearia quatuor, Maſtiches inſtar auellanæ pulueriſatæ, diſſoluantur & coquantur parùm ad ignem, continuò agitando, & poſtea in aquam frigidam effuſa, malaxentur pro Emplaſtro.

Aliter paratur etiam additâ Colophoniâ, & pauco gummi Ammoniaco, vel Galbano, ſic enim cute emollitâ ampliùs, faciliùs pili cedunt.

Addi-

Additis quibuſdam quæ pilos ſimul euellunt, & actu & potentiâ operabitur, veluti Gummi hederæ.

Vel ſic: ℞.Picis naualis ℥ ß.Maſtiches vel Gummi hederę ʒ iij.Auripigmenti ʒ j ß.cum Reſinâ fiat emplaſtrum.

Abſecantur pili facilè forficula, ſed longè exactiùs raſorio, cute priùs Aquâ calidâ, vel Lixiuio nonnihil calefactâ, humectatâ & emollitâ, vti aliàs pili quos penitùs auferre volumus, abradi ſolent; ſed quia tunc adhuc extremitates ipſorum poris infixæ remanent, atque apparenter coloratam cutem reddunt, & quia ſubitò iterum emergentes, eam exaſperant, & quò frequentiùs abraduntur, eò craſſiores euadunt, abraſio ſola hanc deformitatem non aufert, ſed tantùm, vti vocant, ad tempus palliat.

Vritur cutis parumper, non ad auferendos pilos, cùm tutiùs abſecentur, ſed ne renaſcãtur, cùm radices pilorum ſic abſumantur, & pori obliterentur. Quod vti pſilotris fortioribus quoque effici poſſe oſtendimus, ſic & cauterio actuali perficitur. Fieriqúe hoc debet Bracteâ auri ignitâ, ſubitò per cutem deductâ; ſic enim etſi vſtio appareat, eâ tamen ſanatâ poſt ſe maculam cicatricis minimè relinquit.

Carnoſitas ſeu Pinguitudo nimia corporis illiúsve partium, ne grauamẽ aliquod aut tarditatem ad actiones obeũdas adferat, potiùs præcaueri aliquo pacto, quàm tolli debet, cùm ſi corpus, quod prius grande erat, admodum attenuetur, rugoſum, inæquale & deforme fiat: Vti & priuatæ aliquæ partes, veluti mammæ vaſtæ cùm ſubſident, flaccidæ & pendulæ fiunt. Quemadmodum & genæ, ſuræ, venterque qui priùs diſtentus erat, ſi collabatur, admodum rugoſus apparet.

Corporis Partiumve illius quarũdam, Carnoſitatis ſeu Pinguitudinis nimiæ cura.

d

Verùm ad præcautionẽ huius molis antequam corpori adueniat, vel correctionem aliquam illius ſi iam adſit, ne præſertim vlteriùs augeatur, illud, ſanguinis illiq; innatæ pinguedinis nimium prouentum impediendo, præſtabimus: Idq; primùm per cibandi rationem parcam, vel quæ parùm nutriat. Cæterùm ſi ſaltem moderatiùs quàm aliàs eâ vti ſolebant, vtantur, cùm per eam ſanguis magis laudatus potiùs quàm parcior gignatur, ad molem corporis minuendam parùm conferet. Et ſi multùm de ea detrahatur, cùm eam diutiùs nõ ferant, nec hanc viam illis præſcribendo, multùm proficimus. Sicuti verò ſi victu pauci nutrimenti vti aſſueſcant, & à plantis petita potiùs quàm ab animantibus comedant, Aquamque potiùs quàm Vinum, vel illud ſaltem tenue & inualidum, bibant, ſicque corpus emacient, & per hanc regulam exquiſitiorem caſtigent.

Labore valido & continuo, corporum ſubſtantiâ plus ſolito abſumptâ, illiusque præſertim pinguedine, ea ſpacio temporis quoque decreſcunt, tandemq; marceſcũt, pręſertim ſi victus ratio prędicta huic accedat. Exercitijs alijs, cùm concoctio meliùs procedat, corpora potiùs augentur, quàm diminuuntur.

Euacuationibus magnis aut ſæpè repetitis, per quam ſanguis & ſuccus nutriẽs corpori vel partib⁹ ſubtrahitur, illarũ quoq; incrementũ vel ꝓhibetur vel emendatur. Vti per ſudores multos; calore ob motus validos vel balnea, alióve modo, ſæpè repetitos. Per ſanguinis emiſſiones venâ ſectâ, ſcarificationes, per purgationes frequenter uſurpata. Quæ vti ſtudio in hiſce caſibus inſtituuntur, ſic caſu ex largâ ſanguinis profuſione, vel ſeminis in venere immoderatâ, aut alui fluxionibus magnis, vel morbis diuturnis aut acutis corpus abſumentibus

bus, illius carnoſitas tollitur, macilentiaque inducitur. Quod & ob ſenium illis accidit.

Alterantibus quæ calidam & ſiccam corporis conſtitutionem perſeuerantem gignunt, vt minùs obœſum & carnoſum fiat, poteſt effici, vel ſi tale iam fuerit, diminui. Qualis temperatura, victus ratione vel medicamentis eiuſmodi, alióve modo tandem inducitur.

Inprimis verò ad obœſos extenuandos commendant decocta quædam ſæpè bibita, facta in Vino, vt Coryli iulum qui ab ea dependet. Item rad. Polypodij & herbæ Cariophyllatæ, Caricarum, Roſmarini, addito Zingibere:

Vel Aquam ab hiſce exſtillatam ſæpè ſumptam.

Acetum frequenter bibitum idem molitur.

Quod & pulueres ex ſequentibus cum vino hauſtos præſtare aiunt; veluti ſemin. Fraxini, Polij, Petroſelini.

Item Tartarum vini ſæpè datum, vel gummi Sandaracæ ʒ ß. cum Oxymelite: Sal item Viperarum.

Piperis frequentem vſum maciem inducere docetur.

Pilulæ ex amaris paratæ ℈ ß. pondere ſingulis matutinis ſumptæ ad idem conferunt. Vt ex radic. Ariſtol. Gentianæ ana ʒ j. radic. Rubiæ, ſummit. Centaurij minoris ana ʒ ß. Aluminis ℈ j. cum ſucco Polypodij vel Cariophyllatæ fiat maſſa.

Mammarum incrementum, præcipuè prohibere mulieres quæ pulchritudini ſtudent, conantur, tum vt minores maneant, quod venuſtum eſſe putant, vel ne in nimiam molem excreſcentes oneri etiam ſint; quod tutiùs nonnihil quàm in cæteris partibus, cùm certo tempore primùm prorumpere incipiant, fieri poteſt. *Mammarũ incrementi ſeu molis nimiæ curatio.*

Perficiturque non ſolùm obſeruatis ijs, quæ totius quoque corporis incrementum impedire, modò diximus, ſed & topicis admotis, quæ nutrimentum ipſarum repellendo, refrigerando aut adſtringendo, vel abſumendo, vi digerente & exſiccante, ſic quoque ne vltra decorum excreſcant, eas retineant.

Quod ijſdem quoque remedijs, quæ ad lactis proventum in vberibus impediendum, vel illud quod genitum eſt reſoluendum, in lactis exuperantia deſcripta ſunt, mamillis applicatis ex parte præſtari poteſt.

Ad hæc fomentatio mamillarum ſæpè iterata cum ſpongia, vel panno linteo intincto, & admota relictaque donec ſiccetur, incrementum eorum prohibet. Paratur ea ex decocto in Vino rubro, addito & Aceto, Alchimillæ, Equiſeti, Myrthi, Plantaginis, Roſarum, Meliſſæ, Menthę, Gallarum aliorumque adſtringentium.

Vel fiat ex diluto aut decoctione Salis ammoniaci & Aluminis in Vino.

Aqua ſtillatitia elicita ex ſupradictis, ſimiliter vſurpari poteſt, addito Alumine; probatur & aqua è nucibus Pineis immaturis exſtillata.

Item alia, ex Ouis conquaſſatis, cum Alumine & Cretæ albæ pul. in paſtam redactis elicita.

Cotonea, Poma, Pyra immatura, Meſpila, Sorba, Pruna ſylueſtria contuſa cum Aceto miſta, vel in eo cocta, appoſita ſimiliter operantur. Vel cocta in Omphacio, unà cum putamine Gallarum.

Inprimisque Cicuta recens contuſa per ſe vel cum Aceto applicata: folia item Hyoſciami: Dein & Mentha & Meliſſa.

Conuenit & ſequens emplaſtrum: ℞. Maſtiches Thuris ana ℥ ß. Gallarum, Nucum cupreſſ. ana ʒ ij. Boli vel Argillæ aut terræ Cimoliæ vel Rubricæ fabri-

ſabrilis ʒ iij. pulueriſata excipiantur Albumine oui & Aceto vel Melle: Et ſic applicetur.

Vel: ℞. cortic. Granatorum ʒ iij. Balauſt. ʒ ij. Acaciæ vel Hypociſtid. ℥ ß. excipiantur Aceto & mucilagine ſeminis Pſylij.

Vel vtatur hoc vnguento: ℞. Ceruſæ ʒ iij. Alabaſtri vel Cretæ albæ ʒ ij. Camphoræ ʒ j. Boracis ʒ ß. infuſionis gummi Tragach. ℥ ß. olei Myrtini q. ſ. fiat vnguentum.

Attritura quæ ex cotibus duabus mutuò attritis ſecedit, Aceto miſta, pro inunctione commendatur. Naxiam cotem illitam eas cohibere ne excreſcant, docet Dioſcorides.

Squatinam piſcem mamillis impoſitum, admodum eas conſtringere à quibuſdam perhibetur.

Corporis illiúsve Partium quarũdam Paruitatis curatio.

Paruitas corporis aut membrorum nimia, inſita ab ortu, emendari nequit, neque alia vi mutilata membra reparari ampliùs poſſunt, niſi quòd arte per inſtrumenta quædam, quibus & amiſſas partes aliquas effingi poſſe, in numeri defectu diximus, quod in magnitudine decedit, in quibuſdam ſuppleri queat.

Partiũ mutilatarum curatio.

Aliàs quoque in locum alicuius membri portionis amiſſæ, noua quædam caro ſupplantari, illaque ad formam prioris aliquo modo efformari poteſt. Quod in Naſo ex parte ablato, chirurgi quidam ingenioſi efficere ſe poſſe prædicant, qui refricatâ cicatrice cuticulaque à naſi extremitate abrasâ, in muſculoſa carne brachij ipſius ægri vulnere ſecto, diuiſioni, naſi remanentiam eo modo vti diximus, cuticulâ denudatam, utrique nari priùs ſtylum imponentes, indunt; caputque cum brachio conuinciunt, ſicque iuncta, donec naſo caro noua accreſcat, retinent, quo facto portionem quæ naſo formando ſufficiat, exſcindunt, & ad formam prioris adaptant, nareſque ſtylis exemptis aperiunt, &

dein nouam cicatricem illi obducunt. Quòd ſi in naſo ſuccedit, etiam in alijs membris mutilatis, ſimiliter tentatum procederet, & licèt adnexa hæc caro parti ad functiones edendas nullum ſubſidium præberet, tamen deformitatem illius nonnihil ſic quoque tegere poſſet.

Papillarum abſumptarũ curatio.

Ad papillas omnino vel ex parte amiſſas, aliquo pacto educendas, eouſque vt infans per eas ſugere poſſit, capulam Glandis vel ſemiteſtam Auellanæ, Reſinâ lariceâ vel aliâ impletam, illic vbi hę deſunt, applicare, atque aliquandiu retinere ſolent mulieres.

Gingiuarũ conſumptarum curatio.

Gingiuarum carnoſa caro, cùm nuda veluti ſit, nec craſſiore tunica obtecta, attritione conſumpta, regenerari aliquo pacto rurſum poteſt. Quod vt efficiamus, ſi putredo vel alia corruptio gingiuas adhuc occupet, ea primùm auferenda erit. Idq́ue Aceto ſquillitico, eas frequenter fricando vel Omphacio cum Melle. Vel etiam fortioribus, vt mixturâ ex puluere radicis Draconteæ cum Melle, miſto paratâ: Vel vnguento Ægyptiaco contemperato cum Vino, aliiſve eiuſmodi abſtergentibus putredinemq́ue arcentibus, in oris vlceribus expoſitis.

Poſtea ad regenerationem huius carnis, ſiccantibus ſarcoticis, quæ & eam dentibus conglutinant, frequenter gingiuas perfricent. Vt hoc puluere, qui ℞. radic. Ireos ʒ j. farin. Orobi ʒ ij. Thuris maſculi vel Maſtiches ʒ j. Sarcocollæ ʒ ß. Aluminis vſti ℈ j. radic. Angelicæ, boni odoris gratiâ, vel Cyperi vt vult Dioſc. aut Gariophyll. parùm, vel Moſchi vel Ambræ tantillum, fiat puluis.

Commodè etiam addi poteſt radix Ariſtoloch. ſed amara eſt. Item Myrrha, ſed ingrata eſt, illiusq́; proin loco Benzoinum vel Storax ſumi poterit. Vtiliter & Sanguis draconis additur, ſed admodũ

rubore

rubore dentes afficit. Quod & Hæmatites qui alioquin etiam conuenit, facit.

Conferunt & cineres Pulegij, vt docet Dioſcorides. Item Cornu cerui vſtum, Spodium, aliaque multa ex ſupradictis, quæ dentes mobiles firmare docuimus, eoque magis, ſi ob gingiuarum abſumptionem vel relaxationem dentes minùs firmi ſint. Competunt & dentifricia ſiccantia, in dentium immunditie expoſita.

Calcinatio Thuris & Maſtiches pulueriſatorum, Melle permiſtorum, addito inſuper puluere Corallorum & pauco Salis vel Aluminis, pulueriſata & affricata multum proderit.

Trochiſci de Orobo ex farina illius Melle ſubacta parati, plerunque in hoc affectu uſurpantur.

Poſſunt & pulueres prædicti, Melle vel Oxymelite ſquillitico excipi, ſicque in trochiſcos formari, ad uſum exiccari & aſſeruari.

Orificiorum quorundam anguſtię cura.

Orificiorum quorundam nimia anguſtia, vt Vteri ſinus & præputij in Phymoſi, ſi tanta ſit, vt nō ſolùm deformitatem pariat, ſed actionem illius tollat, vel ſaltem difficiliorem reddat, tunc ea dilatanda erit, idque vi ſectione factâ. Quæ in Præputij phymoſi cutem diuidendo, vel circumſcindendo & portionem anteriorem aliquouſque præſcindendo, vti in circumciſione faciendâ hoc adeò frequens eſt, ſine periculo poteſt perfici.

Phymoſis cura.

Vteri ianuæ anguſtioris curatio.

In Vteri ſinus orificij nimis arcti latere, diuiſio ſectione facta illud ampliat, vti hoc ſæpè quoque tentatum iuuit, etſi maiore cum dolore & labore fiat.

Quapropter non niſi tutioribus pręmiſſis priùs, ſi fortè ea iuuarent, rem aggredi decet. Fouenda igitur hæc loca admodum relaxantibus, humectantibus & emollientibus fotibus & balneis. vel vngenda, idem præſtantibus vnguentis, aut peſſa-

rijs intromiſſis, qualia varia in vteri ceruicis duritie & ſcyrrho fuerunt expoſita. Quibus dum utimur, Turunda craſſa quæ orificium hoc adimpleat, ex radice ſicca Gentianæ, vel Spongiâ arctè ligatâ, formata, illi immitti debet, vt dum intumeſcit, ſenſim foramen illud diducat, atque ſic ſi ſæpè repetatur, dilatet.

Gracilitas vehemens corporis certarúmve partium, non quæ ob conſumptionem eius accidit, ſed originalis exiſtit, plerunque talis permanet, nec immutatur. Aliàs verò ad carnoſitatem vel pinguedinem aliquam à contrarijs cauſis, quæ ſanguinis & ſucci inde nati nutriẽtis prouentum augent, reducitur. Veluti viuendi ratione decenti, in cibo, potu, ſomno, euacuationibus naturalibus, corporis animique motibus inſtituta; vnde aliqui habitiores fiunt.

Mammarũ gracilitatis ſeu Mollitiei & Flacciditatis curatio.

Mammarum inprimis gracilitatem, quæ cùm molles flaccidæ & pendulæ ſunt, illis accidit, & pro turpi habetur, corrigere ſtudent mulieres illæ, quæ venuſtatem corpori conciliare curâ ſtudent coſmeticâ. Adhibitiſque indurantibus, eas duriores firmioreſque reddere contendunt, ijſdem ferè præſidijs topicis adſtringentibus & ſiccantibus, quibus & incrementum ipſarum impediri diximus.

Partium figuræ indecentis curatio.

Figurę indecentis partium quarundam vitia ipſas deformantia, quę prętere a, quę in numero & magnitudine peccant, ipſis accidunt, de quibus jam egimus, quando aliàs malè formatę ſunt, ut caput, naſus, os aliáve loca, cùm ab ortu talia procedant, correctionem nullam admittunt. Vti nec dentium vnguiumque eiuſmodi inęqualitas formáve alia vitioſa.

Pilorũ criſporum e-

Quę ſi in pilis ſe offerat, vt cum curui vel ſupra modum criſpi ſunt, eos abſecando ſi plures ſint

ſint vel euellendo ſi pauciores, auferimus. Quod tamen cùm adeò indecorum minimè ſit, non ita neceſſe eſt moliri, niſi moleſtia aliqua inde ſequatur; Vti fit quando in palpebris curui naſcuntur, inflexique oculi ſedi ſe inſerentes eam pungunt, quos auferre cogit neceſſitas. *mendatio.*

Rectificari quoque eiuſmodi pilos curuos poſſe exiſtimant, ſi viſcoſitate Limacum, obiter tangantur: Quod & Glutine alio fieri poteſt.

Recreſcere etiam rectos euulſis prioribus docent, ſi pori quibus inſiſtebant pili, oleo in quo Lacerta cocta fuerit, ſæpè vngātur: Vel ſanguine Ranæ, præſertim ſi radicis Laureolæ puluis vel cineres Origani combuſti illi permiſceantur.

Pilos rectos criſpos reddentia.

Rectos penitùs pilos, cùm aliqui certis præſertim in locis minùs decoros eſſe, criſposq; illic magis decere exiſtiment, eos arte criſpos reddere ſtudent; idque præſertim vehementer aſtringentium vſu. Qualia inter ea quæ pilos denigrant, expoſita fuerunt, eligēdo efficaciora; vt pro ablutione, decoctum Gallarum, cortic. Granatorum, Nucum cupreſſi, Balauſtiorum ſimiliumq; cum Lixiuio factum. Quibus & alia addunt quæ pilos criſpare exiſtimant, vt radic. Aſphodeli, Ebuli cum folijs, ſemen item Hyoſciami.

Illinuntur quoq; ex ijſdem parata vnguenta, veluti: ℞. olei Myrtini vel Lentiſcini ℥ ij. olei Hyoſciami ℥ ß. ſucci Myrti & Aceti ana ℥ j. coquantur, adde pulu. radic. Aſphodeli vel Ebuli ʒ ij. cineris Caſtanearum echinorum, nucum Pinearum ana ʒ ß. raſur. Cornu arietis, gummi Arabic. Tragach. ana ʒ j. Myrrhæ ʒ ß. Mellis q. ſ. fiat vnguentum.

Alij idem præſtari poſſe exiſtimant, ſi Mucilaginoſis ſæpè abluantur, in Aqua vel Lixiuio coctis, vt radic. Altheæ, ſeminibus Lini, Fœnogr. Pſyllij, item Gummi Arabico, fortè ſic pilos emol-

liri, vt faciliùs curuentur, credentes, vel poris inde relaxatis amplioribus factis, minùs tunc rectè pilos, ſed curuatim procedere exiſtimantes. Alij ſimul rad. Filicis, fol. Betæ, Lithargyriumq; addunt, & ſiccatos rurſum pilos, oleo Myrtino inungunt. Sunt qui radicem Ebuli cum oleo tritam capiti illinant. Ferro candente pilos obvoluendo mulieres certiùs illud perficiunt.

Partiũ quæ vnitæ eſſe debebant Diuiſionis cura.

Labij ſuperioris diuiſionis cura.

Diuiſio in parte aliqua, quæ vnita eſſe debebat, ſiue poſt vulnus curatum remanſerit, vel ſeparatio hæc illius ab ortu proceſſerit, ſi in carnoſis locis eueniat, vniri rurſum poteſt. Veluti illa ſciſſura labij ſuperioris, quam infantes aliqui in lucem ſecum adferunt, admodùm deformans, quam Haſenſchart vocant, in qua labia iterum concreſcunt, ſi vtrinq; à lateribus ipſorum, vbi diuiſa ſunt, carnis tenuis portiuncula, cuticula inueſtita, amputetur, poſteaq; ſuitione vel aciculis infixis labia coniungantur, emplaſtriſq; impoſitis, donec rurſum coaleſcant, retineantur, eoque modo, quemadmodum in vulnerum cura deſcripſimus, procedatur. Quod & in alijs locis diuiſis, ſi deformatio aut incommoditas inde ſequatur, ſi fortè concreſcerent, eo modo tentari poterit, quod in carnoſioribus ſedibus ſuccedit, in alijs verò ægrè.

Gingiuarũ ſeparationis à dentibus curatio.

Gingiuarum ſeparatio à dentibus, ſi à violento morſu procedat, ab eo cauere oportet, atque potiùs in ſano loco cibi erunt maſticandi. Si à tophis adnatis oriatur, illi primùm erunt extergendi vel auferendi, cùm hiſce præſentibus, caro minimè poſſit accreſcere, quibus ablatis caro meliùs dentium radicibus adhæreſcet, nonnunquam & denuò coaleſcet. Ob eamque cauſam remedia quæ in hanc rem adhibentur, ea potiſſimùm ſunt, quæ dentes mundificare, in ipſorum immunditie expoſuimus, & quæ carnem generare in gingiuarum

conſumptione diximus, cùm illa dẽtes repurgando, hæc carnem non ſolùm generando, ſed eadem vi ſiccante conglutinando, ſicuti illic oſtenſum, id præſtare poſſint.

Præter quæ ad conglutinationem hanc, collutiones oris, quæ & ſiccando & conſtringendo id præſtant, adhiberi poſſunt. Qualis hæc eſt: ℞. radic. Conſolidæ, Pentaphylli, Ireos ana ℥ j. radic. Ariſtolochiæ, Panacis ana ℥ ß, radic. Angelicæ & Cyperi ana ʒ ij. herb. Pimpinellæ, Verbenæ, Hyperici, Pulegii ana M j. Roſarum rubr. P. j. Balauſtiorum ʒ ij. Myrobalan. citrin. ʒ. iij. ſemin. Orobi ʒ ij. Maſtiches, Thuris ana ℥ ß. decoquantur in Vino & Melle, addendo parùm Aceti ſquillit. aromatiſ. Cinamom. Colluat eo os frequenter. Addi poteſt & Aluminis parùm.

Dentes fracti vel diuiſi aut abrupti, vel caui aut alioquin carioſi & corrupti, reparari ampliùs nequeunt, & proin ſi inutiles ſint, & moleſtiam adferant, euellendi erunt. Quòd ſi verò adhuc vſum aliquem in maſticatione præbeant, præſertimque ſi ob vicinorum aliorum abſentiam, illis adhuc opus ſit, tunc relinquendi, ſed ne vlteriùs corrumpantur, quantùm fieri poteſt, proſpiciendum. *Dentiũ fracturæ, Cauitatis & Corruptionis curatio.*

Quod fit ſi eam oris ſedem ſæpè colluamus, decocto radic. Capparorum, Pentaphylli, Ariſtolochiæ, Cyperi, fol. Menthæ, Gallarum, ſem. Nigellæ, baccarum Lauri, in Vino vel Aceto vel Aqua ferrata facto.

Valetq; præcipuè decoctum rad. Tithymali in Aceto.

Hiſce Alumen additum, efficaciora hæc reddit.

Vel colluat os aquâ Saluiæ, Roſmarini, cui & Sal & Vinum permiſceantur:

Aut Acet. ſquill. parùm diluta ſi nimis ſit efficax.

Fricentur inſuper dentes corrupti, dentiſiciis in

ſorditie & diſcoloratione ipſorum mundanda ex-poſitis, quæ ſiccando etiam corruptionem arcent, Vel puluere ſequenti: ℞. Oſſis ſepiæ ʒ ij. Coralli v-ſti, Cornu cerui combuſti ana ʒ j. Maſtiches, Alu-minis ana ʒ ß. fiat puluis.

Vel ex Origani, Roſmarini, Parietariȩ cum Mel-le & Sale priùs permiſtorum combuſtorumque cineribus.

In dentem vitioſum indimus puluerem Gallæ, rad. Peucedani, ſem. Staphiſagr. Pulegij. Aliquando & Chryſocollam Borracem dictam.

Ad dentes auferendos cùm inutiles ſunt, chirur-gi ſuas adhibent forcipes, & id genus varia inſtru-menta, quibus eos extrahunt; in quo aliqui adeò ſunt induſtrij, vt cùm ſine labore hoc eos facere a-ſtantibus videatur, ſe admirandos reddant, atque circumforanei facti populum allicientes, illique hac arte, etiam multa ſimilia ſe præſtare poſſe, per-ſuadentes, quæſtum ſic faciant. Nam vinculis vti alij qui mobiles ſunt, extrahi cùm firmiter hæreát, vix poſſunt, eoque minus, ſi parùm de illis abru-ptis aut corruptis ſuperſit.

Vſtione, tum quia radices ſic exiccantur, vel dentes confringuntur, vt poſtea faciliùs excidant, vel eximi poſſint, effici poteſt. Quod immiſſo in cauum aut carioſum dentem, Cauterio actuali, ſtylo ſcilicet candente, vel potentiali, vt Aqua forti, vel Lacte Tithymali, Sory, ſicuti in dentium dolo-re hæc quoq; propoſita fuerunt, perficitur. Ranũ-culi radicem, Cyclaminis ſuccum immiſſa idẽ præ-ſtare docet Dioſcorides.

Aliaq; quæ tamen cauſtica minimè ſunt, vt rad. Chamæleontis nigri, Chelidonij ſuccum; Olei a-murcam cum omphacio, Cedriam & Paſtinacæ piſcis aculeum.

Vt ſponte elabatur dens, conferre poſſe putant, ſi in

ſi in illum immittatur Gummi Hederæ, vel adeps Ranæ viridis aut temporariæ, ſanguis Lacertæ.

Vel ſi denti ipſiúſve radici admoueatur (priùs reliquis munitis fermento aut cera, ne eos quoque tangat) rad. Mori per triduum in Aceto infuſa, ſiccataq́; poſtea & pulueriſata.

Hyoſquiami item nigri radix vel folia, admodum calefacta; radici dentis admota.

Colocynthis quoque ſylueſtris in Aceto infuſa, trita & cum Melle cocta.

Vel: ℞. pingued. Ranarum, ſucci Chelidoniæ & Aquę vitę ęquas portiones: Et illine vel impone.

Aut ſuccum Chelidonij atque Arthemiſiæ cum Aceto ſic adhibe.

Eruca folijs caulium adhærens denti appoſita idem facere docetur.

Aqua elicita ex ſale Ammoniaco, ſimiliter operari cenſetur.

Vngues ſcabri vel fiſſi reintegrari aut æquales fieri nequeunt, ſed creſcendo procedentes tādem abeunt, quod vt meliùs fiat, neque alij ſimiles ſuccedant, vel quando ſubſiſtunt vt auferantur, primùm leuioribus admotis illud tentatur. *Vnguium Scabritiei et Fiſſurarum curatio.*

Veluti Pice, Cerâ, Reſinâ, liquefactis & applicatis, Maſtiche item, Colophonia cum Terebinth. diſſol. addito interdum & Sulphure.

Paſſulis itidem per ſe, vel cum Oppopanace miſtis & admotis.

Radicem Lapatij in aceto addit Dioſcor. & Chelidonium minus, Cupreſſiq́; pilulam.

Naſturtium cum ſemine Lini etiam probatur.

Quibus & Ciminum, radic. Coſti adduntur, Melleque vel pulpa Paſſularum aut Axungia excipiuntur, miſto & Sale quandoq;, vel Alumine.

Fortiora vngues ſcabros detrahentia, ſunt radices & folia Ranunculi applicata.

Arſenicum cum Viſco, vel gummi Serapino aut Cerâ vel Sæuo aut Oleo commiſtum.

Aut Cantharides cum vnguento Roſaceo vel alio.

Pilorum fiſſuræ ſeu ſciſſuræ.

Pilorum fiſſuræ ſeu ſciſſuræ, niſi in pluribus hoc fiat, negliguntur: Cui vitio ſi quoque emendationem adhibere velimus, fiſſi pili pars tenuior erit vlteriùs, ſingulos pilos diuidendo, detrahéda, atq; ea quæ remanet circa extremitates Felle inungenda: eaque poſtea rurſum decocto aliquo pilos generante, veluti ex Abrotano, Capillaribus herbis rad. Cannarum alijsque in ſimplicibus quæ pilos producunt expoſitis, facto, eluenda.

Sunt qui mucilagine aliqua vel viſco aut colla diuiſos eiuſmodi pilos rurſum conglutinádo, tempus inutiliter impendunt.

Furfurum curatio.

Furfures capitis, quando non ſponte, ſed ex fricatione ſolùm decidunt, negliguntur, vel ſolâ pectinatione & frictione capitis ablutioneq; ex lixiuio conſuetâ, auferuntur. Quando verò admodum exuperant, & per ſe continuò delabentes, veſtes perfundunt, vti & ſi in barba conſpicui ſint, indeq; prodeant, aut etiam alijs in ſedibus occurrant, túc cura illis adhibetur: Corpore priùs purgato, ſi ab excrementis gignantur: Vel morbo ſanato, ſi inde proueniant.

Topica quæ adhibentur, ſordes & ſeroſos humores cuticulam exedentes, furfuresq; ſic gignentes, conſumere atque abſtergere debent, & mitiùs validiusq; id præſtare, prout pertinaciter hæc hærent, additis ſemper etiam lenientibus, vt cùm hæc cutem admodum ſiccando exaſperent & findant, leniendo hoc ſimul impediant. Vel hiſce poſt aliorum vſum primùm ob eam cauſam vtendum.

Ablutiones varijs modis fiunt; Imprimisq; Lixiuio communi vel tonſorum, quod validius eſt, adhi-

hibito inſuper Sapone, illum ſimul affricando; quæ communis eſt ratio.

Vel Lixiuio permiſceatur ſuccus Betæ aut parum Aceti; Item Mel & parumper Fellis.

Vel loco lixiuii, Vrina, Aqua ſalſa aut Vinum ſumatur, eaque ſimpliciter vel additis iam dictis vſurpentur.

Aquâ calidâ facta ablutio, exaſperatam cutem vſu detergentium, iterum lenit, quare poſt horum vſum adhibetur, in qua Malua, Fœnogræcũ priùs coqui poſſunt.

Decoctum fol. Salicis & corticis eius, pro lotione valdè probatur.

Vel decoctum Bliti albi & Braſſicæ cum radic. Item Maluæ, Parietariæ, Saponariæ, Lupinorum, Fabarum, Fœnogr. Melonum, & baccarum Euonymi. Item rad. Cucum. aſin. Squillæ.

Inunctiones variæ in hanc rem fiunt: Poteſtq; ſequens vnguentum parari: ℞. olei Amygdal. amar. vel Nucum ℥ ij. olei Violacei, Irini vel Cheirini ana ℥ j. ſucci Bliti ℥ ij. ß. Aceti ℥ ß. coquátur parùm, adde Fellis tauri ʒ iij. Sulphuris ʒ ij. Vitreoli ʒ j. Nitri ʒ ß. fiat Linimentum. Quod & Colocynth. ʒ ß. addita efficacius reddit.

Vel: ℞. nucleorum Amygdal. toſtorum & Nucum rancidarum ana ℥ j. ß. contundantur in paſtam. Vel horum loco ſumatur farina Lupinorum & Fœnogræci, miſcendo pul. Sulphuris ℥ ß. Boli vel alterius Terræ pinguis, (Cimoliam laudant) ʒ ij. Fæcis Vini ʒ j. Fellis tauri ℥ j. Mellis communis vel ſquillitici q. ſ. fiat Linimentum. Poteſt addi ſeminis Sinapis vel Staphiſagriæ ʒ j.

Cinis rad. Liliorum vel Allij, Melle exceptus & inunctus.

Myrobalanorum citrinarum puluis cum ſucco Bliti & Aceto inungitur.

Oui vitellum & albumen, teſtâ illius confractâ, capiti infuſum & inunctum, poſtea ablutum, admodum lenit, poſt detergentium exaſperatam cutem, vſum.

Pomatæ illitio, vt minus findatur cutis, cauet.

Aqua conueniens fit ex ſummit. Hyperici, Chamæpithydis, Parietar. vel Saponariæ ana M. j. ß. farin. Lupinorum, Fœnogræc. ana ℥ j. Sulphuris ʒ vj. Tartari ʒ iij. Nitri ʒ j. affundendo Vini rubri ℔ j. Aceti ℥ ij. aquæ Roſarum ℥ j. Eliciatur aqua.

Frictio capitis cum Sale vel Nitro vel farinâ Lupinorum conuenit.

Pectinatione furfures decidunt & veluti ningunt.

Manus volæ Squamarum curatio.

Squamæ in manuum vola abſcedentes, in affectu quem Pelatellam Galli vocant, ſimili ratione vti de furfuribus diximus, abſtergentibus & ſimul emollientibus abiguntur. Vel ſi ad viuam cutem uſque deſinant, ijſdem remedijs quibus Abraſiones cutis ſanari diximus, curantur.

Partiũ quæ diſſitæ, vel orificiorum quæ aperta eſſe debeant Concretionis cura.

Concretio partium quæ diſſitæ eſſe debebant, vel orificiorum quæ aperta eſſe oportebat, ab ortu vel caſu alio producta, vix dum aliâ ratione quàm per vim inductam rurſum diuellitur. Et proin ſi hæc continuatio partium non adeò actionibus incommodet, ſed ſolùm quia inconſueta deformis aliquo pacto exiſtat, negligitur. Quod ſi verò functionibus plurimùm obſit, qualis eſt foraminum quorundam vt Ceruicis, Vteri, Podicis, aliorúmve obturatio, tunc ſectione vel cauterio ea reſerare neceſſitas cogit, eo pacto ſicuti in functionum illarum læſionibus deſcriptum fuit, quod eò faciliùs & tutiùs ſuccedit, ſi illa concretio interueniente ſolùm membranâ vel carne non adeò ſpiſsâ, facta ſit.

Occluſio ſola citra concretionem orificiorum

ſtabi-

ſtabilis; vti Oris in ſpaſmo, cùm ſimiliter actiones impediat, in harum defectu, quo pacto hęc aperienda, edoctum fuit.

Pilorum intricatorum & complicatorum in tricas curatio.

Coniunctio alia partium minùs decora permanens, cùm in pilis inuicem intricatis tantùm ferè ſe offerat, pectinando ordinariè facilè corrigitur. Quòd ſi verò complicati & integri tricas referentes è capillis vel barbâ dependentes, deformationẽ maiorem pariant, cùm aliud impedimentum minimè adferant, plerunque intacti relinquuntur, cùm eos ampliùs diſcernere vix poſſimus, & ſi amputentur, ſic inuoluti recreſcant. Minusque hi qui eiuſmodi tricas geſtant, in illis corrigendis laborant, cùm virilitatis hoſce indices ſtatuentes, illis eas decori potiùs, quàm dedecori eſſe, ſibi perſuadeant.

Partium Situs peruerſionis curatio.

In Situs partium peruerſione quæ ſe offert deformitas, ſi cum functionis illius graui offenſa vel dolore iungatur, vt in luxationibus, fracturis, rupturis, in hiſce curatio horum affectuũ fuit expoſita: Vti & Gibbi præ cæteris corpus admodum deformantis.

In Digitis pedũ ad latera nimiùm deductis, vel aliò reflexis, cùm hoc à calceis, vti oſtẽdimus, procedat, inprimis ne anguſtiores geſtent, cauendum, hocque vitium ſic proueniendum; quod factum poſtea emendare vix ampliùs licebit.

Oculorum Prominẽtię cura.

Oculorum è ſua orbita nimia prominentia, ab ortu facta, incurabilis eſt: Ob conatum verò vehemẽtiorem proueniens, eo ceſſante, rurſum quoq; remittit, ita vt applicatione aſtringentium opus minimè habeant, cùm ſi illa leuiter aſtringerent, eos reprimere minimè poſſent: ſi fortiùs, oculum corrugando plus nocerent. Et cùm nec flatus nec humiditas alia, oculi interiora replendo, oculum protrudere queant, fruſtra hiſce abſumendis, vti

aliqui faciunt, oculo topica applicaremus.

Dentium Mobilitatis curatio.

Dentium ſitús permutatio in mobilitate aut vacillatione ipſorum, vt curetur, illíque in ſua ſede rurſum firmetur, & ne excidant, caueatur, ſiccantibus & conſtringentibus admotis efficitur, eligendo quæ non tantopere, vti aliqua adſtringentia facere ſolent, dentes denigrent, addendoq́; illis quæ gratum odorem ori ſimul conciliant.

Collutiones oris in hanc rem fiunt radicum Pentaphylli, Biſtortæ, Capparorum, Tapſi barbati, foliorum Myrti, Lentiſci, Oleæ, Viburni, Potentillæ, Fragariæ, Meſpilorum, Cornorum, Sorborum, Roſarum, Balauſtiorum, Gallarum; quæ tamen dentes denigrant, Cortic. Vlmi, Capularum glandium, Spongiæ, Bedeguar, Muſci arborei, decoctorum in aqua pluuiali vel ferrata, aut Vino rubro addendo quandoq; Acetum.

Hiſce Alumen additum efficacius decoctum reddit.

Ad humiditatem ſimul eliciendam, quæ plærunque adeſt, radix Pyretri ſimul cum illis incoqui poterit, & ad odorem ſuauem reddendum, radic. Angelicæ, ſummit. Roſmarini, vel Saluia, atque ex aromatibus quædam. Sunt qui gummoſa vnà incoquant, vnde tamen pauca accedit adſtrictio, vt Maſtichen & ſimilia.

Aliæ collutiones ex varijs miſturis fiunt. Vt ex Alumine, cum Aceto ſoluto, addito Melle.

Colymbadum muriam probat Dioſc. & Sory in collutionibus.

Ex aquis item factę oris ablutiones aliquid quoque efficiunt, vt ex Aqua peculi Roſarum, Equiſeti, addito Aceto.

Commanducata quædam idem præſtare poſſunt, vt Helenium & baccæ Virgæ ſanguineæ & Creſpini. Item Maſtiche maſticata.

Oleum

Oleum ſylueſtris oleę ore retentum commotos dentes firmare docet Dioſc.

Pulueres affricantur dẽtibus & gingiuis in eundem vſum: Vt Corallij alijq́ue ſiccantes, quos in dentibus dealbandis deſcripſimus, addendo Sal vel Alumen, quod vſtum magis adſtringit: addunt etiam nonnunquam cineres ex combuſtis Roſmarino, Saluiâ, Myrtho, Lentiſco, Oleaſtro: Item ex oſſibus Dactylorum & Oleæ, & Aſtacis vitis. Vel alios pulueres adſtringentes, vt radic. Cyperi, Nucis cupreſſi, Spongiæ bedeguar, Roſarum vel Hypociſtidis aut Acaciæ & Maſtiches, Boli ſeu Terræ alicuius aliæ pinguis. Odorata item vt Cinamomum, Garyophyllos, Lignum aloës.

Vngues mobiles cùm firmari nequeant, vitium inde natum non aliâ ratione, quàm ſi penitùs abſcedant, corrigitur, præſertim alijs in illorum locum ſubnaſcentibus, niſi enim hoc fiat, illaq́ue loca nuda relinquantur, maius inde vitium exoritur. Vt verò à cute recedant vngues mobiles, aliâ arte non opus erit, cùm ſponte tãdem decidant. Quod vt citiùs fiat, Dioſcorides vuam paſſam applicare iubet, &c. *Vnguium mobilitatiſ curatio.*

DE DISCOLORATIONE:

CAPVT II:

Genera.

Discolorationem corporis eam vocamus, quando illud colorem alienum obtinet, in Cute, Oculis, Dentibus, Pilis, Vnguibus, vbi patent, apparentem.

Cutis diſcoloratio, quæ vbi nuda & depilis eſt

ſolùm apparet, aliàs Generalis totius eſt corporis, aliàs Particularis quorundam ſaltem locorum.

Generalis diſcoloratio cutis eſt, quando illa vndique ferè non uno ſolùm in loco alium colorem à natiuo, qui plus minúſve albus ſeu rubicundus eſt, acquirit. Vti fit, cùm viuidum colorem amittit, vel alienum alioquin contrahit, vel inuenuſtũ obtinet, in Cachexia, Ictero, Pallore, Rubore & Nigredine.

Cachexia. Cachexia diſcoloratio eſt, in qua colore florido cutis deperdito, plærumque habitus corporis decens, quem Euexiam vocant, in malum, unde cachexia dicitur, immutatur. In hoc enim cutis plus iuſto albicat ſeu pallet, vel ex albo liueſcit, & ad colorem plumbeum vergit, corporiſque ſuperficies plenior nonnihil tumidiorq; apparet. Hunc quoque affectum dyſpnœa plærunq; comitatur, quæ eos dum ſe exercent, aut altiora ſcandunt, maximè fatigat, accedẽte ſimul pulſatione arteriarum, circa iugulum & in colli lateribus, cordiſque palpitatione, laſſitudineq; ſpontanea in pedibus maximè; inprimiſq; cordis compreſſiuus dolor, de quo præcipuè conqueruntur, illis moleſtus eſt. Qui affectus licèt omnibus accidere poſſit, virginibus tamen magis eſt frequens, eoque tempore quo menſes primùm in illis prodire atq; incipere debebant, ferè eas inuadere ſolet, ſæpeq; ad multos menſes, vel etiam annos durare, menſtruis interim minimè ſuperuenientibus; vel ſi illis quibus iam hæc fluxerũt, eueniat, ijs iterum ſuppreſſis, Febris quandoq; lenta, vti in febribus dictum, huic affectui copulatur. Interdum verò etiam aliorum morborum, vt ventriculi, hepatis, lienis accidentia ſuperueniunt, vrinæq e, niſi alio affectu comite mutentur, plærunque albæ ſeu crudæ & aqueæ exiſtunt. Et ſi hic affectus diu perſeueret, corporis totius habitu amplius

pliùs in molem ſeu tumorem excreſcente, Leucophlegmatia cachexiam hanc ſequitur, ſicuti illic explicabitur.

Eſt & alia cachexiæ ſpecies, in qua cum pallore corporis, vti dictum, enarratisq; alijs accidentibus, pedum tumor iungitur, qui ſi perſiſtat diutiùs venter ſimiliter diſtenditur atque intumeſcit. Hicque affectus ſeu diſpoſitio Hydropem aſcitem pręcedit, illiusq; veluti principiũ eſt, ſicuti in hydrope aſcite demonſtrabitur. *Cachexia Hydropis initium.*

Occurrit & tertia ſpecies, in qua pallor corporis non ſimplex, ſed colore vitioſo ad flauum, viridem, atrúmve inclinante, nondum tamen ſaturato, vt in ictero, ſe manifeſtat, cũ compreſſiuo quoque cordis dolore, eiusq; & arteriarum pulſatione, cæterisq;, vti prior, ſymptomatibus. Quam Cacochymiam à cauſſa communiter appellare ſolent. Quæ & in icterum vel etiam hydropis dictas ſpecies conuerti poteſt. *Cacochymia, cachexiæ ſpecies.*

Eſt & harum ſpecierum vna, in qua cum indecentibus dictis coloribus, cæterisq; ſymptomatibus, corporis habitus potiùs decreſcit quàm increſcit, corpusq; macre fit atque attenuatur, vnde malè habitum ſeu cachecticum dici poteſt. Quæ ſpecies ſi diutiùs perſeueret, corporisq; ſequatur omnimoda conſumptio, & tabes, in Atrophiam, à cauſa ſic appellatam, vti in corporis diminutionis affectibus explicabitur, conuertitur. *Cachexia cũ atrophia corporis.*

Icterus diſcoloratio eſt, in qua cutis alieno colore tingitur, quod nomen ab Ictero ſeu Ictide aue quam muſtelam vel galgulam eſſe volunt, cuius intuitu hoc vitium curari putant, illi fuit inditum. Aliàs etiam Arcuatus, quòd in oculis colorem arcus cæleſtis repręſentet, appellatur, Regiusq; morbus, vel quòd vti puto, magnatibus ob intemperantiam ſit familiaris, vel quòd mulsâ, qui regius *Icterus.* *Morbus Arcuatus Regius.*

olim erat potus, vti docent, ſanetur.

Variat autem hic affectus pro diuerſitate coloris potiſſimùm, qui nunc citrinus eſt, tuncq; Icterus citrinus ſeu flauus, à Germanis Gelbſucht dicitur: aliàs magis ſaturatus & croceus exiſtit, aliàs etiam nitet & ſplendeſcit, & tunc Aurigo ab auri colore nominatur: Aliàs ad viriditatem aliquam hic color tendit, aliàs etiam ad nigredinem, quæ interdum flauitiei prævalet, vnde & tunc Icterus niger appellatur. Qui colores primùm ferè in oculis, mox in facie, vtpote ſede patente, apparent. Aliàs maiorem corporis partem, vel etiam vniuerſam in ſuperficie occupant. Interdum & vrinæ eodem colore inficiuntur, quæ nunc admodùm croceæ, nunc nigræ viſuntur, adeò vt & illis linteamina vel induſia, ſimili colore intingantur: Interim ipſorum excrementis, quæ tincta naturaliter eſſe debebant, minimè tinctis, ſed cineritijs potiùs, vel penitùs albis, exiſtentibus, & proin minimè ad deijciendum ſtimulantibus.

Aurigo.

Hic affectus per ſe nonnunquam incipit, & colores primùm eluceſcunt, accedēte ferè dolore compreſſiuo, circa cordis dictam foueam, qui & ſæpè icterum præcedit, & illius eſt prænuntius, ita vt & hunc dolorem nullâ flauitie adhuc ſe manifeſtante, noſtri die Gelbſucht/ quòd tam facilè eum ſequatur, appellent. Aliàs icterum grauiores morbi illorumque accidentia comitantur vel etiam ſequuntur, vt hydrops. Aliàs febres alióſve morbos, vt colicum, icterus ſequitur. Sicuti in varijs eiuſmodi affectibus expoſitum fuit.

Rubedo.

Rubedo diſcoloratio eſt, eaque momentanea in Iratis & Pudore ſuffuſis, vel diutiùs perſeuerans, in illis qui nimiùm incaluerunt, vel diuturnior, in morbis calidis, febribus præſertim: quæ cuiuſcunque generis rubedo, in facie maximè elucet.

Pallor

Pallor diſcoloratio eſt, in qua cutis minùs colorata quàm decebat, exiſtit, ſeu colorem viuidum amittit. Qualis palliditas in illis qui admodum frigent, ſe offert, atque ijs qui mœrent & triſtantur, familiaris eſt, & terrore perculſis ſubitò oboritur, vti & animo delinquentibus, in quibus mortis imaginem tantiſper donec ad ſe redeant, repræſentat. Interdum & diuturnus pallor, morbi alicuius eſt prænuncius, frequenter quoque morborum comes, & in conualeſcentibus adhuc aliquandiu perſeuerans. Qui pallor vti in vniuerſo corpore, ita in facie potiſſimùm ſe prodit, atque illis in locis, quæ priùs magis rubere ſolebant, vt labijs & malis, liuidus apparet: Dein & pallor quoque in vnguibus atque in glande, quando eam rubere non neceſſe eſt, vel aliàs nequit, obſeruatur. *Pallor ſeu palliditas.*

Nigredo diſcoloratio eſt, in qua nigra cutis apparet; Eſtque vel perfecta nigredo, qualem quibuſdam ab ortu innatam fuiſſe, aliqui teſtantur, quâ Æthiopum inſtar nigri euaſerint. *Nigredo Aethiopum.*

Alia nigredo vulgò appellatur, quando cutis minùs alba eſt, & ad fuſcum ſeu obſcurum colorem, quem quoque nigrum vocant, admodum inclinat. Quem, etſi naturalis quibuſdam ſit naturis color, quia tamen inuenuſtum vel minùs pulchrum eſſe, qui ei colorem propiùs ad candorem accedentem præferunt, ab ijſdem ad diſcolorationes quoque refertur, huicque emendando vel ſaltem palliando, ſimiliter curam, vti in ea dicetur, adhibent. *Nigredo vulgò dicta, Cutis fuſcus color.*

Huc & referri poteſt obſoletus ſeu obſcurus color, quem cutis rugoſa, maximè ætatis decurſu facta, in ſenibus adipiſcitur: Nam quæ ex morbo ob maciem proficiſcitur, permanens minimè eſt.

Particularis diſcoloratio certis duntaxat quibuſdam cutis ſedibus accidit: idque vel ob Ma-

culas, aut Commaculationes alias.

Commaculationes cutis ab externis progreſſæ, colores alienos illi quandoq; imprimunt, aliàs ſaltem obducunt.

Commaculatio cutis.

Qualis eſt Nigredo vulgò dicta, à ſolis peruſtione cuti impreſſa, in facie, manibus & pectoris illa regione quæ denudari ſolet, ſe patefaciens.

Obſoletus item color à ſordibus, in immundis hominibus, cuti adhærentibus contractus, colorem illius obfuſcans.

Coloratio cutis.

Colores item alij, à commaculationibus & coloribus externis profecti, cutem aliter colorantes & pingentes. Quod illis potiſſimùm accidit, qui eiuſmodi colores tractant verſantq;, vnde manus inficiuntur: Vel his qui ſe hiſce conſpurcant.

Quo pacto cutis nunc nigro, nunc rubro, nunc croceo, nunc viridi, alióve colore commaculatur, qui colores aliquando ſubitò aliàs ſenſim vel tardiùs rurſum euaneſcũt, aliàs etiam admodum impreſſi remanent, nec dum facilè ampliùs delentur, pro ratione cauſæ, vti in ea explicabitur.

Maculis varijs cutis diſcoloratur. Quæ aliàs ſolo colore alieno conſpicuæ fiunt; aliàs etiam nonnihil imminent vel extuberant. E' quibus aliquæ ſine alio morbo comite, aliquæ in morbis quibuſdam ſe produnt.

Quæ ſine morbo comite per ſe exoriũtur, ſunt Originales maculę, Lentigines, Pulicares maculæ, Eryſipelata, Sanguineæ maculæ, Gutta roſacea, Impetigines, Vitiligines, Sugillationes.

Maculæ Originales. Næui ...mmä ...

Originales maculæ ſunt, quas infans in lucem editus mox ſecum ab vtero adfert, quæ Næui, Signa & Notæ appellantur, Germanis Anmäh'er. Hæ varijs modis ſe habent, coloresq; vti & formas diuerſas exprimunt; aliàs enim fraga, nunc ceraſum aliúdve referunt, aliàs depreſſæ latæ ſeu par-

næ, colore tantùm alieno ſe patefaciunt. Et nunc in facie, nunc trunco corporis, vel adnexis illi artubus alicubi conſiſtunt.

Lentigines ſunt maculæ fuſco colore præditæ, quæ lentes maiores minorésve, & colore & figurâ omnino, niſi quòd non extuberent, exprimunt, vnde nomen à lentibus hoc illis inditum, Germani has à folij aridi colore, quem referunt, Laubflecken vocant. Hiſce cutis interdum parciùs, aliàs copioſiſſimè & quaſi guttatim conſperſa apparet, adeò vt pororum numero lentes reſpondeant, ſine dolore aut moleſtia, corpus ſolùm diſcolorantes, faciemque potiſſimùm, interdum & manus pectoriſque apertam ſedem, vtpote aëri expoſitas ſemper partes: aliquando & per alias corporis ſedes, pedes & brachia diſſeminantur; eò manifeſtiores, quò corpus magis album exiſtit. Æſtatis tempore aliquando prorumpentes, hyeme rurſum euaneſcentes: aliàs perennes. *Lentigines.*

Eiuſmodi coloris fuſcæ maculæ, latæ, palmæ amplitudine, interdum certis in ſedibus corporis, idque certis temporibus oboriuntur, certiſque deſinunt. *Macula fuſa lata.*

Pulicares maculæ dicuntur, quæ pulicũ ictus relictos referunt. Sunt enim exiguæ & rotundæ, porumque vnum vel alterum aut plures, ſed diſtinctim ambiunt atque includunt, nec ſenſum aliter quàm leui pruritu commouent. *Maculæ pulicares.*

Eryſipelata ſunt maculæ, quæ parua eryſipelata in eo affectu expoſita repræſentant, ab illis tantùm, quòd citra ardorem caloremque, leuem tantùm pruritum commoueant, differentes. Aliàs verò vlteriùs adhuc ſe expandens macula eiuſmodi rubra, tibiæ totam ferè ſedem rubore exacto tingit, vbi eryſipelas illud, quod cum febre ſe offerre, mox oſtendemus, ab hoc tamen quod citra gra- *Maculæ eryſipelatodes.*

uiorem offenſam, ſolo pruritu moleſtiam aliquam exhibeat, differens. Sicuti inter equitandum, mihi adhuc iuniori ſæpè accidit, ſole diutiùs ocream radijs eius expoſitam, perurente, pes enim ille, ruborem exactiſſimum prurientem, ſenſimque bidui ſpatio iterum remittentem, ſæpiùs contraxit.

Maculæ ſanguineæ. Sanguineæ maculæ exactè rubræ ſanguinis inſtar faciem, collum, pectus, cæteraſque interdum corporis ſedes, tam anguſto quàm amplo ſpacio, nunc depreſſæ, nunc plus minúsve eleuatæ opplent, pertinaciterque hærent, nec etiam niſi pruritu moleſtant.

Gutta roſacea. Gutta roſacea, eſt rubedo maculoſa, per quam facies ſaltem, & in ea frons, malæ, naſus, ac ſi guttis rubris ſeu roſeis anguſtioribus amplioribúsve, plus minusque prominentibus, conſperſa eſſent, apparent, ad quod nomen alludentes Galli hunc affectum Couppe roſe, quod vitreolum ſignificat, cum quo tamen nihil habet ſimile, appellant. Eiuſmodi facies tandem & puſtuloſa fit, atque extuberantijs varijs admodum inæqualis & horrida, quibus auctis naſus aliquando pomis vti vocant repletus, in immenſum excreſcit.

Impetigo Zittermol. Impetigines vocamus maculas latas nonnihil circa ambitum rubeſcentes, cum cutis aſperitate illiusque veluti eroſione, Impetiginibus Lichenibus dictis in ſcabie expoſitis quodammodo ſimiles, niſi quòd non ita pruriunt, nec adeò latè ſe diffundunt, aut numero abundant, ſed vel in facie, manibus alibíve in cute diu ſæpè citra aliam noxam perſeuerant. Has Germani vti & Herpetem miliarem, à quo tamen, quòd non ut ille, vrant, differunt, Zittermchl vocant. Alij eas Gflecht appellant: Galli vt puto Dartres.

Vitiligo, Alphæ. Vitiligines ſeu Alphæ, quòd colorem cutis mutent, dictæ, maculæ ſunt, quæ aliàs magis quàm ipſa

pſa cutis albicant, quas Leucas, Arabes Albaras nominant; Aliàs verò magis obſcuræ ſunt & nonnihil nigricantes, quas Melas vocant, vtramque ſpeciem Malum mortuum vulgus appellat, alij Morphęam illam albam, hanc nigram vocant. Sunt autem non continuatæ hæ maculæ ſed diſperſæ guttarum inſtar per cutem, ſedem mutantes & ſerpentes, non tamen aſperæ, nec ſquamoſæ aut exulceratæ, & ſine ſenſu, vel planè obtuſo, vnde licèt frictæ ruborem leuem concipiant, vel profundiùs cuti inhęrentes etiam pungantur, non tamen dolorem vllum adferunt, nec ſanguis ex illis, ſed aquoſa è punctura ſanies effluit. Pili è poris quos alphæ poſſident, excidunt, quorum loco alij albi tenues Lanuginis inſtar ſuccreſcunt. *Leucæ, Albaras, Mela, Malum mortuum, Morphæa.*

Sugillationes liuidæ ſunt maculæ poſt contuſiones, euenientes, quæ ab humore eas excitante, Ecchymoſes vel Ecchymomata appellãtur, & ſi ab ictu proueniant, Vibices, Germanis Schnatten; nominantur & Stigmata, atq; ob liuiditatem Peliomata, & quia ad cæruleum colorem mox inclinant, à Germanis Blawmåhler vocantur, tandem etiam ad nigredinem aliquam tendunt, & circa ambitum interdum flaueſcunt. Suntque inæquales admodum maculæ, nunc collectæ & amplæ, aliàs diſperſæ & expanſæ, aliàs in longum deductæ: aliàs cum tumore leui & dolore ab initio, quádo à læſione aliqua externa proficiſcuntur, ſe manifeſtantes, quibus tamen euaneſcentibus, maculæ hæ diu ſæpè manent. *Sugillata, Ecchymoſes, Vibices, Stigmata, Peliomata.*

In morbis variæ occurrunt maculæ, quæ vel Planæ manent, vel in Puſtulas eleuantur: veluti in febribus, luibus, alijsque interdum morbis.

In febribus ſynochis frequẽtiùs ſe offert macula rubra, lata & diſperſa, quam Eryſipelas vocant, pedes ferè nonnunquam & faciem occupans, in do- *Eryſipelas,*

loribus quos ardore ſuo mouet, deſcripta.

Exanthemata. Quamplurimę maculę rubrę ſimul effloreſcunt in febribus ſynochis, in infantibus præcipuè, rariùs in adultis, per faciem, pectus atque vniuerſum corpus diſperſæ, ambitum pororum lentis maioris minoríſve amplitudine compræhendentęs, quas Exanthemata quaſi Effloreſcentias vocant.

Ecthymata. Aliæ maculæ rubicundæ copioſè quoque in febribus ſynochis, infantium pręcipuè, iiſdem ferè in locis quibus exanthemata prorumpunt, quę ſenſim ad lentis ſeu ſemipiſi altitudinem vſque excreſcunt, & in puſtulas eiuſmodi attolluntur, quę vel denuò paulatim ſubſident atque euaneſcunt, vel liueſcentes & prurientes ſuppurantur, & apertę ichorem profundentes, cruſtâ nigrâ obducuntur, quibus innumeris vel diſſitis, vel coniunctis & concreſcentibus, corpus adeò defœdatur, vt horridum aſpectum prębeat. Sed & ſanatis illis, aliquando veſtigijs ſeu cicatricibus impreſſis remanentibus, facies illorum toto dein vitæ tempore veluti alueolis aliquouſque pertuſa, minùs ob id decora videtur. Has puſtulas Ecthymata, quòd impetuoſè erumpant, vocant: item Variolas quaſi paruos varos, & Morbillos, vel Papulas, non tamen feras, quales in Herpete ſunt, Germani eas quòd infantibus adeò conſuetæ ſint, vt vix aliquis ab illis ſit immunis, Kindtsblatern appellant, quarum & in febribus à quibus prodeunt, meminimus. Eiuſmodi quoque puſtulæ non ſolùm cutem undique occupant, ſed & oculos, narium, oris & faucium interiora aliquando adimplent, ſicuti in harum ſedium affectibus demonſtratum fuit.

Maculæ febrium malignarũ peſtilẽtialium, venenatarũ. In febribus alijs malignis, peſtilentialibus, venenatis, & iam enarata exãthemata & ecthymata, atque aliæ maculæ ſe interdum proferunt, quas Petechias appellant, nunc Rubræ pulicum ictuum

relictas

relictas notas rubras exprimentes, nunc Violaceæ vel Fuſcæ aut Subnigræ, ſicuti in eiuſmodi febribus demonſtratum fuit. Vbi & latam aliquando maculam apparuiſſe oſtendimus. *Petechiæ Ital.*

In lue Elephantica, puſtulæ ſubrubræ vel liuidæ faciem, artusq; poſſident: Et in luis Venereæ altero genere, maculis rubris vel liuidis facies corpusque conſpergitur: In lue Stomacace dicta, maculæ variegatæ in cruribus, interdum & in reliquo corpore efflorescunt. Quæ omnes harum luium maculæ, in luibus eiuſmodi, capite de Infectione, quò & pertinent, exactè deſcribuntur. *Maculæ luis Elephãticæ, Venereæ, Stomacaces.*

In ſpaſmo quodam miro, maculam luteam aliquando ex contactu ſubitò in digitis ſubortam, moxque iterum diſcuſſam in quodam fuiſſe, in Spaſmo oſtendimus. *Macula lutea in Spaſmo.*

Oculi diſcolorantur interdum, quãdo à naturali ipſorum colore, qui in ſede pellucidâ, iride appellatâ, in centro niger, minori maioríve ſpacio, & in ambitu illius glaucus vel fuſcus elucet, & extra hunc circulum in reliquo oculi globo albus apparet, declinantes, vel rubent vel flaueſcunt; dein & quando Maculas obtinent: Vel alioquin inuenuſtus ipſorum color eſſe vulgò putatur.

Rubent oculi frequenter etiam in ſanis, quando calore externo vel motu corpus nimiùm incaluit, vel in morbis calidis capitis, vel ipſorũ oculorum, vt ophtalmiâ vel epiphorâ, in qua palpebræ potiùs, quàm oculi globus intrinſecùs præter natiuam rubedinem, adhuc maiorem adipiſcuntur. In Elephantiaſi inter reliqua vitia etiam oculorum occurrit rubedo: ſicuti huiuſmodi oculorum rubedines in morbis in quibus contingunt, vberiùs deſcriptæ fuerunt. *Oculorum rubedo.*

Flaueſcunt oculi in ictero, ſicuti illic expoſitum, colorque ille citiùs ferè in illorum albo quàm reli- *Oculorum flauities.*

quâ cute apparet, cùm cutis adeò exactè alba, vti oculi craſſa tunica minimè exiſtat, & proin non tam citò in ea, vti in albiſſimo hoc ſubiecto, color pateat.

Oculorum Sugillata.

Maculæ in oculis diuerſæ quoque oboriuntur, eoſque diſcolorant: Vt ſunt rubræ vel liuidæ in Sugillatione oculi, vel Hippoſphaſmate appellatis, non ſolùm in oculi albo, ſed & ipsâ tunicâ inde dictâ, quæ maculæ magis cruétæ aliquando, quàm quando in cute fiunt, viſuntur.

Oculorum Exãthemata, Ecthymata.

Exanthemata & Ecthymata, vti reliquum corpus, ita & oculi globum interdum infeſtant & commaculant, viſionemque inſuper lædunt.

Oculorum Albæ maculæ.

Albis quoque maculis, cornea oculi ſedes impetitur, quæ ſi ante pupillam ponantur, viſioni obſunt, ſi verò in alba ſede occurrant, nec colorem mutant, nec viſioni officiunt; ſicuti hæc in oculi albugine, cicatrice & ſuffuſione, in viſus læſione explicata fuerunt.

Oculi Glauci, Cæſij, Nigri.

Inuenuſtum colorem oculorum vulgus eſſe cenſet, ſi glauci admodum appareant vel cæſij aut gryſei, vti noſtri eos appellant, quia pellucida ſedes pupillam ambiens, quæ colore variare ſolet, tali colore prædita exiſtit. Cùm, quò magis ea cum pupillæ ſede, quæ ſemper nigra cernitur, nigricat, oculos eò pulchriores, Nigros ob id appellatos, eſſe putent, licèt veteribus glauci præſertim probarentur oculi, à quibus & Minerua laudata, Glaucopis dicebatur. Noſtro verò ſeculo improbantur, & ſi corrigi poſſent, corrigerentur.

Dẽtes Flaui, Nigri.

Dentes quoque cùm naturalis ipſorum color albus ſit, facilimè & in pleriſque colore alieno inficiuntur, atque ſic diſcolorantur. Vt cùm ex adhærentibus ſordibus flaueſcunt vel liuent, vel ex corruptione ipſorum vel exhalationibus in morbis vehemẽter nigricant, ſicuti in cauſis explicabitur.

Vngues

Vngues colore vel maculis aduerſis vix dum, niſi quatenus eroſiones aliaque vitia, colore quoque tetro prædita, in illis ſe offerunt, infeſtantur. Interdum tamen liuere plùs iuſto, aliàs rubere videntur, qui colores non in ipſis reſident, ſed in ſubiectâ carne ſubſiſtentes, per ipſos translucent, & ac ſi in ipſis eſſent, apparent. Vti & maculę in Sugillatione ſub ipſis natæ, ſic per illos viſuntur, atque nigredo circa extremitates à ſordibus ſubiectis. Frequenter tamen ipſi vngues maculis albis, exilibus, tanquam punctis in iunioribus præſertim, vno ſaltem vel pluribus in locis notantur, quæ circa radicem primùm exortæ, vnà cum vngue creſcendo, donec cum eo amputentur, cedunt, ſuccreſcentibus ſæpè mox alijs. Hæ notę in adultis & ſenibus ſi appareant, viuacitatem ſignificare, vulgus iudicat. *Vnguium Maculæ.*

Pili diſcolorati ſeu præternaturali colore præditi, tunc ferè ſolùm eſſe cenſentur, quando exactè albi redduntur, idque ferè ex morbo, poſt quem prioribus rectè coloratis decidentibus, alij albi & tenues lanuginis inſtar ſuccreſcunt. Vel quando iunioribus adhuc, maturiùs vt Cani fiant, accidit, cùm in ſenibus canities quoque non ſolùm naturalis, ſed & decori honorique ſit. Vnde Poëta inquit: Magna fuit quondam capitis reuerentia cani. Quę canities non ſolùm in capillis capitis, ſed & in barba, in eaque ferè citiùs quàm in illis, etſi multis annis poſt enaſcente, ſeſe offert. Longè minùs pili diſcolores eſſe iudicabuntur, ſi vel rufi aut nigri admodùm exiſtant, licèt vulgus eos quoque minùs corporis venuſtati convenire exiſtimet, è contrà verò flauo vel aureo colore præditos, aut medio modo ſe habentes, pulchritudini adiumẽtum adferre cenſeat, cùm & hi colores ſecundùm naturam ſe habeant, ni fortè Æthiopum inſtar criſpi & nigerrimi vt in illis, naſcantur. *Pili Albi, Lanuginoſi. Canities. Pili, Rufi, Nigri, Flaui.*

Cauſæ.

OMnium diſcolorationum tam generalium quàm particularium commaculationum & macularum, in cute, oculis, dentibus, vnguibus & pilis ſe offerentium cauſæ proficiſcuntur, vel ab humoribus, vt Semine, Sanguine, Succo nutriente, Bile; vel à Prauis humoribus, aut Sordibus, aut alijs Cõmaculationibus, vel à Calore, Frigore aut Siccitate, quemadmodum hoc eo ordine explicabitur.

Semen parẽtum cauſa Diſcolorationũ & Macularũ quarũdam in Cute, Oculis & Pilis originalium.

A' ſemine ſicuti deformationes aliquas in partium numero, magnitudine aut figura contingentes, ab ortu proficiſci, in deformatione oſtendimus, ita & ab eodem diſcolorationes aliquę & maculę hęreditarię cum fœtu in lucẽ quandoq; prodeunt. Quæ etiam vti & formę & figuræ vitia originalia à ſemine patris vel matris originem trahunt, quemadmodum & naturalem colorem cutis ob eandem cauſam à parentibus in liberos deriuari, coloreque illis plærumq; correſpondere videmus, Nigredinemq; appellatam, quam inuenuſtã eſſe autumant, cùm ab ortu innata ſit, ab ijſdem ſimili colore præditis, vel ſi tales minimè ſint, ab illorum ſemine tamen proficiſci; Oculisque cæſijs vel nigris liberos parentes ſæpè imitari; & pilos quoque quales parentum fuerunt, nunc nigros, nunc flauos, nunc rufos nanciſci. Quod vt in homine frequenter fit, ita ſemper ferè in animantibus, vt ſobolem colore ſibi ſimilem progignant, accidit, eoque nomine pro colorum quos expetimus ratione animalia eiuſdem coloris ad generationem commiſcemus. Quod & in volatilium genere euenire fuit obſeruatum, in columbis præſertim, quarum ſi vna tantùm vel duæ nigræ, aliterve coloratæ, reliquis omnibus albis exiſtentibus inueniant-

veniantur, pulli totidem illius coloris, & non plures nanciſcentur, & ſi oculi columbæ parentis nigri vel ſubflaui aut cryſtallini erunt, tales in pullis etiam apparebunt: quam rem adeò ſollicitè, qui columbarum venuſtatis ſunt ſtudioſi, obſeruant, ut & columbas coloribus illis quos oderunt, ornatas, ne pulli ijſdem præditi gignantur, à commiſtione remoueant.

Hæc autem ſimilitudo colorum naturalium vti à ſemine rectè & naturaliter diſpoſito proficiſcitur, ſic ſi ſecus ſe habeat, colores alieni, vti & maculæ diuerſæ, ab ijſdem cauſis à quibus & formæ vitia ab ortu prodire diximus, prouenire poſſunt: Nimirum vel à diſpoſitione quadam illius conſimili, vel alia eius tranſmutatione aut permiſtione, à varijs cauſis profecta, inter quas & imaginatio adeò multùm poteſt, vt ſi mulier in ipſo conceptionis momento, vel etiam poſt eam, vterum geſtans, aliquid ex intuitu vel imaginatine animo firmiter concipiat, illud fœtui ſimiliter imprimatur, ſicuti ex intuitu picturæ Æthiopis in coitu, mulierem infantem ſimilem nigrum enixam eſſe, hiſtoriæ teſtantur; aliæq; multæ maculæ, cuiuſmodi nunc mora nigra, nunc ceraſa rubra, nunc diuerſos pauonis Indici colli colores, aliarúmve rerum, repręſentantes, hac ratione ab ortu quibuſdam innatas in diuerſis obſeruauimus. Quod vt in homine, ſic & in animantibus, ex imaginatione hac, tum pilos, tum pennas coloris cõſimilis tranſmutatione aliquando quoque naſci, aliqui docuerunt; ſicuti ex aſpectu coloris varij virgarum, quæ detractis corticum portiunculis, partim virides, vbi cortices remanſerant, partim verò albæ apparebant, greges pecorum dum coibant, partus variegato quoq; colore enixos fuiſſe, idq; Iacobi arte, vt plures à ſocero ſuo Labano auferret pecudes, ſacræ te-

ſtantur literæ. Simili modo diuerſis coloribus co-lumbas gigni, ſi eorundem colorum in columba-rio pingantur, narrat Plinius.

Sanguis in ſuperficiem corporis delatus cauſa Rubedinis.

A' Sanguine cutem carnemq; ſubiectam poſſidente atq; irrigante (quod naturaliter fieri ſolere, eumque non ſolùm in venis capillaribus cutaneis colligi, ſed & propriæ cutis carniſque ſubſtantiam eodem imbui, in phlegmone deſcribendâ oſtendimus) vti genuinus cutis color ad rubedinem nõnihil inclinans, & per cuticulam tranſparens exurgit, vel etiam exacta quædam rubedo in certis locis prodit, vt in labijs, & glande ob fungoſam quidem illorum carnem, ſanguine copioſiùs irrigatam, glandis verò ſanguine arterioſo cùm tumere debet, perfuſam atq; malis quas in quibuſdam naturis ſanguis magis quá alias ſedes cutaneas occupat: ſic ſi plus ſolito in ſuperficiem corporis feratur, rubicũdior adhuc color in illis naſcitur, in Ruboris generalis ſpecie dicta. In qua tamen rubedo in facie, quæ ob teneritatem & laxitatem ſanguinem faciliùs ſuſcipit, magis eluceſcit. Quemadmodum à calore externo, ſanguine cum ſpiritibus extrorſum euocato, corpus incaleſcere & rubere, faciemq; rubore ſuffundi, nonnunquam & oculorum album ſimul tingi videmus: Vel etiam per animi affectus, in quibus ſanguis cum ſpiritibus cõcitatus in exteriora diffunditur, vt ex ira, faciem inflammari: Atque ex pudore erubeſcere, quæ tamen mox ſanguine recedente, rurſum euaneſcunt.

Sanguinis in ſuperficie corporis defectus cauſa Palloris.

Quæ vti à Sanguine in ſuperficie corporis conſiſtente eueniũt, ſic & ex illius Defectu in hiſce locis, colore viuido amiſſo, Pallor inducitur. Qui illis in locis quæ ex ſua natura magis rubere debebant, illis minus rubentibus, liuidus apparet, vt in faciei malis, labijs & glande, vti & vnguibus, qui cùm ob ſubiectæ carnis ruborem, per illos cùm perlucidi

ſint,

ſint, tranſlucentem, rubicundiores ſint, ſanguine illic deficiente, liuere dicuntur. Deſtituuntur autem hæ externæ ſedes ſanguine, ſi ille per inedias, mœrores, hæmorrhagias, morbos, ſicuti hæc in imbecillitatibus alijs inde natis ſymptomatibus alibi expoſuimus, abſumatur. Vel ſi alioquin inde refugiat, tamdiu donec ille rurſum redeat, pallent, vti in glande tunc cùm non neceſſe eſt. Sicuti & à frigore externo eum repellente accidit, cutem in frigentibus minùs coloratam reddi, quàm cùm calet, atque illis quorum malæ rubebant ſanguine ex frigore nonnihil veluti cõgelato, eas tunc liuidas, plumbeo vel fuſco colore tinctas apparere. Dein & ſanguine cum ſpiritibus ſubitò intrò reuocatis idem euenit, in animi quibuſdam affectibus, vt metu & terrore vel animi deliquijs & ſyncope prę-henſis, quos tamdiu donec hæc remeent, pallor occupat.

A ſanguine quinetiam macularum diuerſa genera prodeunt, prout ille diuerſimodè ſe habet; imprimisque quatenus vel in veram cutem diffunditur, vel poris ſaltē, aut ſub cuticulam ſe inſinuat.

In veram cutem ſanguis feruidus & accenſus, in febre ſynocha diffuſus, rubedinē illam cum ardore iunctam, quam Eryſipelas uocant, efficit: Nonnunquam & exanthemata atque ecthymata, in eadem Synocho erumpentia, quod quo pacto fiat, in eiuſmodi febribus fuit expoſitum.

Sanguis in veram cutem effuſus, cauſa Eryſipelatũ, Exanthematũ, Ecthymatũ, Macularũq; ſãguinearũ, Guttæ roſaceæ, atq; Impetiginis illius quam Zittermoßl vocant.

Quòd ſi quoque ſanguis ab alijs cauſis quàm à febre, externis internísve, ſanguinem allicientibus aut expellentibus, ad cutem ſe diffundat, rubras alias maculas procreat.

Veluti Eryſipelata illa, quæ uno alióve loco prodeunt: Item Rubedinem illam tibiarum, qualem à ſolis æſtu vrente pedes proficiſci, in generibus oſtendimus.

Dein & ob ſanguinis copiam, tenuitatem, caliditatem nonnunquam & impuritatem, maculæ illæ Sanguineæ in facie cæteriſq; corporis ſedibus, in quas natura eum expellit, naſcuntur.

Inprimiſq; illa rubedo faciei, quam Guttam roſaceam vocant, quæ vti à cauſis ſupradictis poteſt procedere, ita à vini frequentiore & immoderato potu, in ebrietati deditis ſæpiùs contingit, quòd inde, viſceribus ſanguificationi deſtinatis, ſanguineque ipſo plus iuſto incaleſcentibus, ille in loca hæc, ob naturam illorum ad ſuſcipiẽdum idonea, copioſiùs & frequentiùs delatus ſanguis, eaq; creberrimè irrigando, tandem ruborem hunc permanentem puſtulaſq; procreet. Quod vitium diuturnum & pertinax eſt, cùm ſanguis nondum extrà ſuam ſedem naturalem excidens, minimè ſuppuretur, nec aliàs facilè quoque inde diſcutiatur; Faciemque potiſſimùm infeſtat, cùm hæc alioquin plus quàm alia loca ſanguine abundare videatur, quòd rubedo naturaliter in facie plerunque quàm cæteris locis magis apparens, in genis præſertim, quę vel per ſe in quibuſdam naturis, vel ex ſolo pudore mox erubeſcunt, ſatis demõſtrat, ſanguinem in faciem facilè diffundi, indeque rurſum ſi ſecundùm naturã adhuc ſe habeat, remeare poſſe. Quod tamen quando quantitate qualitatéve peccans, frequentiùs eò impellitur, minimè fit, ſed illic ſubſiſtens fixuſque, vti dictum, remanens, permanentem eiuſmodi affectum parit.

Fit quoque vt ſi ſanguinis portio aliqua acrior ad cutis aliquam ſedem elabatur, eam exaſperando, & nonnihil rodendo, maculas illas inæquales ſubrubentes quoque pariat, quas Impetigines vocauimus & Germani Zittermohl appellant.

Sanguis in cutis pororũ

Ad poros ſaltem cutis ſanguis allicitus, inq; eorum ambitũ exiguo tantùm ſpacio ſe diffundens, ma-

maculas paruas quandoque gignit. Quod vti à prioribus cauſis quoque poteſt accidere, ita in ſudoribus, ſanguine interdum cum ſero vlteriùs ad poros delato & hærente, eiuſmodi maculæ poſt eos remanent. Et ictu beſtiolarum, ſanguine allicito, maculæ quandoque eiuſmodi, vti ex pulicum ictu, quem morſum vocant, accidere videmus, relinquuntur, quæ tamen rurſum ſanguinis exiguâ hac portiunculâ diſcuſſâ, ſpontè euaneſcunt.

ambitum ſe diffundens cauſa Macularũ Rubrarum, Paruarum & Sanguinearum.

Sub cuticulam, ſi ſanguis è vera cute, in qua naturaliter etiam conſiſtere diximus, erumpat, tunc extra ſuam ſedem delatus, cùm remeare in eam amplius nequeat, illic ſubſiſtens, & per cuticulam tráſparens, maculas eas, colorem ſanguinis à natura derelicti, & proin nigricantis vel concreti repræſentantes, & in Sugillatione dictâ apparentes, efficit, easque prout amplum, exiguúmve ſpacium occupârit, vel exiguas, vel latas, vel oblongas. Quę & ſi ſanguinis hæc portio non corrumpatur, quod aliquando, quoniam adhuc incluſa eſt, euenit, diu ita eodem in loco ſubſiſtere poſſunt. Aliàs verò ſanguine illo ſeroſiore exiſtente, vel ex corruptione attenuato, ſe diffundente, vlteriùs diſperguntur, tandemque ſenſim eo diſſipato flaueſcunt, abſumptoq; & diſcuſſo euaneſcunt, aliquando verò ſanguis ille putreſcens cuticulam exedit, & per eam ruptam emanat.

Sanguis ſub cuticulam erumpens; cauſa Sugillationum & Punctorum quorũdam Sanguineorum.

Huius autem ſanguinis eruptionis ſub cuticulam, cauſa frequentior eſt, contuſio in vera cute vel venulis illius facta, per quam ſolutâ illius continuitate intrinſecùs, ſanguis ex ea ſub cuticulam fertur. Quâ ratione ex ictu valido diuerſorum occurrentium, variæ ſugillationes, vti & inter cætera ſæpiùs ex flagri aut virgarum percuſſione, vibices illæ ſeu ſtriæ, in longum vti ipſi ictus facti ſunt ductæ, prodeunt. Veluti & ex ſimili læſione

Oculi globi, ſanguine ex adnatæ tunicæ venis, ſub eam ſe inſinuante, vel in corneam quoque tunicam ſe infundente, oculi ſugillationes originem trahunt. Poſt venam cutaneam à chirurgis ſectam, ſæpè eiuſmodi ſugillationes ſe offerunt, quando ea penitus pertuſa, ſanguis ex ea non ſolùm forâs exilit, ſed portio illius ſub cuticulam diffunditur, perq; loca illa vt cubiti interiora aliáve, ſparſas ſugillationes parit. Præter haſce violentas cauſas, quæ continuum ſoluunt, vix dum aliæ exiſtunt, quæ ſanguinem ſub cuticulam euocare poſſunt.

A' calore tamen ſummo extrinſecùs intrinſecúsve in morbis occurrente & cutem nimium dilatante, ſanguinemq; fundente allicienteque, puncta quædam eiuſmodi cruenta aliquando ſub cuticula ſugillationis inſtar apparuiſſe, vidimus. Quod & ob ſanguinis tenuitatem & ſeroſitatem accidere poteſt, ſi ille ad poros cutis effuſus, non exſudet, ſed illic veluti guttatim ſub cuticulam effuſus perſiſtat, quod tamen vti & eius exſudatio, rariſſimum exiſtit, quamuis aliquando hoc accidiſſe, in excretis demonſtrabimus.

A' ſucco nutriente ex ſanguine partibus aſſimilato genito, & generalis diſcoloratio, & maculæ diuerſæ oriuntur, prout ille tranſmutatus vel vniuerſum corpus peruadit, vel ad certas ſaltem partes perfertur.

Succus nutriens vniuerſum corpus crudus, cauſa Cachexiæ, prauus Cacochymiæ.

Vniuerſum corpus peruadens & nutriens ſuccus crudus ſeu imperfectè coctus, totius corporis viuidum colorem deſtruit, aliumque accerſit in Cachexia dicta, cuius diuerſæ ſpecies, prout vel tantùm crudus, aut ſimul etiam ſeroſus vel vitioſus exiſtit, exſurgunt. Nam ſi crudior ſit, qualem etiam naturaliter in ſanguinis maſſa contineri, illiusque partem quam pituitam vocant, conſtituere eamque alimentariam, quæ vnà cum reliqua ſan-

ſanguinis maſſa corpori nutriendo adhuc ſit idonea, ſtatuunt, illeque in ſanguine redundet, vel maior ſanguinis pars talis euadat, cùm non ſit perfectè elaboratus aut ſufficienter rubicundus, non tamen eouſque deprauatus, quin corpus adhuc nutrire poſſit, tunc ſubſtantiæ corporis ſe ad nutritionem apponens, illique adhæreſcens, ſimilem in cute & carne diſcolorationem ſeu colorem pallidum aut album producit, eoque magis à viuido colore recedentem, quò ſanguis ampliùs à naturali receſſerit, vel alioquin ex cacochymia accedente, prauis inſuper ſuccis vel ſeroſitate aut aquoſitate permiſtus fuerit. Huic accedunt etiam alia inſuper vitia, & plærunq; in fœmineo ſexu præſertim virginibus menſtruorum defectus, cùm ſanguis ille craſſus, crudus non adeò commodè & copiosè ad vteri venas poſſit defluere, nec natura, quæ puriorem tantùm ſanguinem ad vterum pro nutriendo fœtu, tum quando conceptus eſt, tum etiam prius menſtruatim ablegare ſolet, hunc crudum vel etiam cacochymicum, vtpote ad id præſtandum minùs aptum eò deriuet, ſicuti in menſtruorum ſuppreſſione, cachexiam potiùs illorum defectus, quàm menſtrua ſuppreſſa cachexiæ, cauſam eſſe demonſtrauimus.

Quòd ſi quoque cum cachexia & cacochymia, praui humores circa lienem collecti illic in arterias transferantur meſeraicas, cordis ſimul vrget, vt in hoc caſu explicatum fuit, palpitatio, aliaque ſymptomata tum ob cacochymiam, tum aliorum viſcerum accedentes morbos.

Sed & ſucco eiuſmodi crudo copioſiore exiſtente, diutiusque corpus alente, ita vt id eo intumeſcat, cachexia in leucophlegmatiam vertitur, & ſi ſeri ſimul accedat redundantia, in ſeroſam Leucophlegmatiā, vel ſi ſerum potiùs in cachexia pręua-

leat & congeratur, tumor pedum, mox & ventris cum habitus corporis diminutione, hydropsque tandem aſcites cachexiam ſequetur. Vel ſi ſuccus ille, qui corpus nutrire debebat, adeò vitioſus fiat, ut ad nutriẽdum penitùs inutilis ſit, vel etiam paucus, corporis decreſcentia potiùs ſuccedet, & in Atrophiam cachexia cõuertetur. Sicuti in Hydrope, aſcite & Atrophiâ, quo pacto cachexiam prægreſſam hæc ſequantur, oſtendemus.

Hæc autem ſanguinis cruditas, vel etiam vitioſitas, ſi cacochymia ſimul adſit, aut ſeroſitas ſi hydropis ſuſpicio, nonnunquam ab alimentis originem trahit, ſi talium continuus ſit uſus, quæ eiuſmodi ſuccum crudum vel vitioſum aut aqueum gignere poſſunt: qualia in ventriculi imbecillitate explicata fuerunt, vt non opus ſit eadem hîc repetere. Inter quę fructus ſunt horarij, quorum immoderatiore uſu, cùm iuniores præſertim peccent, præ cæteris hanc ob cauſam cachexiæ ſunt obnoxij, maximeque virgines cùm debiliores ſint, minusque exerceantur.

Viſcerum ſeu Partium chyloſi & ſanguificationi deſtinatarum affectarũ causâ, crudus ille ſanguis cachexiam gignens, vti & malus ſuccus cacochymiam procreans, vel ſeroſitas hydropẽ producens, oritur accumulaturq́;, cuiuſmodi ſunt ventricul⁹, hepar, lien, ipſisq́; adnexa vaſa membranæq́;. Ventriculi enim intemperiei imbecillitatis, aut alterius affectus causâ, ſi concoctio fiat imperfecta vel viciata, imperfectus quoq; & crud⁹ gignitur chylus, vel vitioſus aut aqueus, qui poſtea in ſecunda concoctione, cùm non ſufficienter elaborari poſſit, ſimilem producit ſanguinem, eoq́; magis, ſi viſcera ſecundæ concoctionis labem quoq; aliquã patiantur. Verùm quínam eiuſmodi morbi ſint vẽtriculi, cùm & ſimul compreſſiuum illius dolorem efficiant,

ciant, in doloribus cordis dictis, fuerunt expoſiti.

Hepatis, Lienis Venarumq́; vitio, cùm hæc ad ſanguinis generationem faciant, ſanguis imperfectiùs elaboratus, crudùs vel vitioſus aut aqueus gignitur. Hepatis quidem, cùm inſtrumentum ſit ſanguificationis. Dein & lienis morborum causâ ſanguificationem impediri, omiſſis multis alijs argumentis alibi expoſitis, quibus lienem quoque ſanguificationis organum eſſe demonſtrauimus, vel eo ſolo ſanguificationem liene affecto impediri, comprobari poſſe exiſtimamus, quod hepate penitùs ſano, tamen lien malè affectus, ſicuti ſectio ſæpiùs hoc patefecit, ſanguificationis noxas enarratas, vt & hydropem, vt illic dicetur, ſępè procreauerit, vt non opus ſit conſenſum, quem lien cum hepate habet, illius cauſam ſtatuere. Dein & venarum affectarum causâ, cùm ad ſanguinis elaborationem opitulentur, ſiue præcipuè hoc præ cæteris, vti aliqui cenſent, faciant, ſiue aliquo ſaltē modo, illum ab hepate priùs elaboratum, perfectiorem reddant, quod omnibus in confeſſo eſt, ſanguis minùs abſolutè concoquitur, crudiorq́; remanet. Idq́ue venarum meſeraicarum ab hepate & liene prodeuntium, præcipuè occaſione, cùm in illis prima chyli, quem rapiunt & continent, fiat permutatio, & ad ſanguinem præparatio. Morbi verò hepati, lieni veniſq́ue accidentes, vnde imminutâ ſanguificatione, crudus ſanguis indeq́ue cachexia gignitur, vel ſola vel vitioſo accedente ſimul chymo, ſunt Imbecillitas, Intemperies, Obſtructio, Durities aut alia Læſio.

Imbecillitas ſeu debilitas hepatis, lienis & venarum, quæ propter conſenſum cum viſceribus, quibus continuantur, quando hæc læduntur, ſimul patiuntur, ea quę à caloris natiui penuria profecta, ſic propriè dicitur, ſi functiones ipſorum eouſque

labefactet, vt ſanguis non ſufficienter elaboretur, crudiorq́; ob id generetur, cachexiæ hoc pacto cauſa exiſtit, in qua corporis color natiuus amittitur, molesque illius augetur, dyſpnœaq́; ob viſcera hæc affecta, & compreſſiuus cordis dolor, ventriculo ſimul compatiente, moleſta ſunt, vrinæque ob cruditatem hanc crudæ apparent atque aqueę, præſertim ſi ob ſeri copiam nimiùm dilutæ minusque bile tinctæ ſint, vel etiam alias ob cauſſas, ſicuti in illis explicabitur. Quæ viſcerum horum imbecillitas ſi diutiùs duret, facit vt cachexia hæc leucophlegmatiam, cumulato crudo humore, vt in ea oſtenſum eſt, producat, eamque ſi ſeroſus ſimul à cauſis alijs huic imbecillitati iunctis cumuletur, vti in leucophlegmatia docuimus, ſeroſam. Vti & ſi ob eandem hanc hepatis attractricis præſertim facultatis imbecillitatem, ſerum non ſufficienter è venis meſeraicis attractum redundet, hydrops aſcites, ſicuti in illius hac cauſſa explicanda in hydrope demonſtrauimus, cachexiam ſequetur. Quòd ſi quoque tanta ſit horum viſcerum imbecillitas, vt non ſolùm crudus ſanguis inde, ſed non ſufficiens quoque corpori alendo, gignatur quantitas, cachexiam in qua corpus potiùs macre quàm tumidum fit, producet, vel ſi per eam ſanguificatio ferè penitus aboleatur, Atrophia ſicuti in ea deſcribetur, inde potiùs gignetur. Cognoſcitur autem cachexiam ab imbecillitate hac profectam fuiſſe, ſi nullis alijs viſcerum horum morborum accidentibus concurrentibus, viſcera hæc debilitata eſſe pateat ex colore vitioſo præcipuè, tuncq́. ſic affecti Hepatici vel Splenetici vocantur.

Hæc autem illarum imbecillitas, à caloris natiui diſſipatione in ipſis contrahitur, quæ ab inſitis cauſſis procedit, ab ortu vel per ętatem, vel adventitijs & poſt varias horum viſcerum intemperies, alioſve

alióſve morbos diuturnos vel acutos relinquitur. Inter quos & febres ſunt, in quibus hæc viſcera calore nimio, vel potionibus frigidis, in quo febricitantes præcipuè delinquunt, labefactata, hancque imbecillitatem adepta in cauſſa ſunt, vt poſt eiuſmodi febres cachexia, & ſi perſeueret tumor totius corporis, & ſi maior ſit læſio, pedum & vẽtris, ſequantur. Dein & immoderata ſanguinis profuſio, & imprimis menſtrui, imbecillitatem hiſce viſceribus procreando, non ſolùm ob ſpirituum diſſipationem, ſed & quòd & venæ ſanguinis calore foueantur, & inanitæ ab eo minùs reficiantur, cachexiam efficit, non ſolùm ob crudum illum ſuccum, qui tunc generatur, ſed & quia per eam, ſanguine exhauſto, corpus viuidum colorem amittit, quòd ſi magna eſſet profuſio, potiùs contabeſceret quàm tumeret. Verùm & aliæ excretiones per quas ſpiritus abſumuntur, idem faciunt. Inter quas Venus immodica non infrequens in virili ſexu potiſſimùm occaſionem præbet.

Intemperies horum viſcerum vaſorumq; ſanguificationi deſtinatorum, tum imbecillitatem ſi continuetur iam dictam inducendo, tum per ſe actiones illorum imminuendo, eodem pacto cachexiam vel ſimplicem vel in leucophlegmatiam aut aſcitem degenerantem, gignere poteſt. Qualis inprimis eſt frigida, functiones horum potiſſimùm labefactans. Cuiuſmodi à talium frigidorum copioſo & nimio vſu, diuque continuato accerſiri poteſt: Vel à refrigeratione externa, cui corpus expoſitum fuit, contrahi. E quibus & prægreſſis talis conſtitutio cognoſcitur, & quòd ſitis nulla tunc affligat, corpusq; vniuerſum frigidius appareat, cæteraq; frigiditatis concurrant indicia.

Sed & calida horum viſcerum, hepatiſq; inprimis intemperies, etſi ab initio ſtatim, & diu ſæpè

etiam perſeuerans, cachexiam, hoc eſt malum corporis habitum, aut pallorem, ſeu colorem fœdum minimè inducat, ſed potiùs colore viuido naturali, vel ſi præternaturalis fiat, rubro qualem in ebrioſis aliquando in facie elucere videmus, ſe manifeſtet, nec dum adhuc noxas grauiores pariat, quàm ſitim inordinatam & ferè continuam, quâ potiſſimùm hæc intemperies horum viſcerum calida & ſicca cognoſcitur, tamen ſpacio temporis, in alijs citiùs, in alijs tardiùs, viſcera hæc labefactans, eáque imbecilliora ad functiones ſuas edendas reddens, læsâ ſic ſanguificatione, corpus quoque diſcoloratum maleque habitum efficiendo, cachexiam producit, quæ, quia tandem viſcera hæc, calore nimio & diuturno exiccata, indureſcunt & ſinduntur, in hydropem primum tumore pedum & dyſpnœâ ſe patefacientem, mox cæteris quoq; illius accidentibus ſubſequentibus, plerunq; conuertitur, ſicuti in hydrope aſcite, quomodo hóc fiat, abundè declaratum fuit, vbi & cauſas huius Intemperiei calidæ & ſiccæ, à vini immoderato ciborumq; calidorum continuo vſu, vel morbis prægreſſis calidis potiſſimùm, dependere oſtendimus.

Obſtructio & infarctus hepatis venarum præcipuarum portæ & cauæ, quia prouentui vitioſorum humorum bilioſorumq; maximè, quos in venis meſeraicis ſanguini confundi, in febrium intermittentium cauſis oſtendimus, occaſionem præbet, ob impeditam illorum à ſanguine in ſecunda hac concoctione exactam ſeparationem, Cachexiæ quoque illiusq; potiſſimùm Cacochymicæ dictæ, cauſa fieri poteſt. In qua ſi ſanguis impurus in corpus diſtribuatur, color fœdus potiùs quàm albidus apparet, illeque nonnihil vel fuſcus aut vireſcens vel flaueſcens, non tamen adeò exactè, vt

quando

quando poris cholidocis obſtructis, bilis à ſanguine minimè ſeparata, copioſiùs quàm hîc accidit, redundat, ſicuti in icteri cauſis declarabitur, ob quam & cauſam in hac cacochymia, vrinæ non ita aqueæ, vt in alia cachexia, ſed nonnihil adhuc coloratæ exiſtunt. Sed & ſi illuuies eiuſmodi bilioſa, ab eadem obſtructione retenta, & in venas meſeraicas refuſa, non adeò in corpus diſtribuatur, pallor veriùs quàm color in cachexia illa alienus ſe offeret, vti & vrinæ magis crudæ & aqueæ, & ob copiam bilis in venis meſeraicis coaceruatam, fluor alui potiùs quàm illius conſtipatio, excrementaq; bilioſa magis quàm alba, ſecus atque in ictero apparebunt. Et ſi ab obſtructione enarratâ, hepatis ſimul ſequatur imbecillitas, quæ inde quoque tandem prodire poteſt, vel alijs accedentibus inſuper cauſis, ſimul enaſci, tunc quia diminuta fit ſanguinis elaboratio, Cachexia à crudo ſanguine genita prodibit, in qua crudus ſuccus corpus alens, tumidum reddit. Si verò obſtructio tãta ſit, vt per eam & ſanguinis ſeu crudi ſeu cocti diſtributio, in venã cauã non ſufficienter perficiatur, aut ſanguis adeò vitioſus gignatur, vt corpus minùs quàm oportebat, alere poſſit, id potiùs decreſcet: vti ſi tota diſtributio illius per obſtructionem adeò magnam impedita, aut ſanguis ineptus omnino nutritioni ſit, Atrophia, vt in ea explicabitur, ſequetur.

Huius autem obſtructionis in hepate factę cauſa, vel à chylo craſſiore & viſcoſiore, à cibo ſimili genito, aliàs proficiſcitur, ſi illic ſe affigens ductibuſq; quibuſdam hærens magis magiſq; condenſatus, loca hæc obturet, vel ſi, vti aliqui voluerunt, chylus crudus ob calorem, à motu validiore vel balneis, mox à cibo excitatũ, in venas citiùs quàm decebat, rapiatur, atq; ſic retentus, obſtruat. Quod etiam à ſanguine exiccato & veluti aſſo ſimiliter

accidere poteſt, quem eiuſmodi vaſis in hepate inſertum induratumq; & veluti incineratum, obſtructiones tales peperiſſe: & hepatum animalium inter epulandum penitiori inſpectione aliquando ſic euenire depræhēdimus. A' ſeroſo humore eaſdem obſtructiones in hepate fieri poſſe, eædem obſeruationes, in homine & animalibus factæ, nos docuerunt, qui arenulas quamplurimas exactè rubras, quas priùs diu & frequenter per vrinas aliqui excreuerant, vaſa hepatis certis in locis oppleuiſſe, aliquando inuenimus, aliàs etiam in calculum vel tophum friabilem vel ſolidum concretas, quæ per vaſa hæc aliquouſq; diſperſa, corallum album, nunc alias ſtirias tophaceas referebant. Quæ à ſeri terreſtreitate, hiſce vaſorum anguſtijs & ſinibus ſe affigente, adhærenteq;, vt in renibus generari, in calculi renum deſcriptione abundè demonſtrauimus. A'pituita obſtructiones haſce præcipuè gigni, plærique ſtatuunt. Quæ niſi vti cætera excrementa in hepate ex crudiore chylo vel ſanguine gignatur, illicque congeratur, à ventriculo & inteſtinis, vbi plærunq; redundat, per venas meſeraicas cum chylo huc uſque translata, illicque ſubſiſtens, obſtructiones haſce efficiet, eoque citiùs ſi mucoſa fuerit, vel etiam tenuis adhuc & aquea, quæ etiam faciliùs venarum meſeraicarum oſcula ſubire poteſt, ſi diutiùs retenta in venis calore hepatis craſſeſcat mucoſaq; fiat & viſcoſa.

In Liene quoque facta Obſtructio, quia & tunc ſanguificatio læditur, atque crudi & praui humores tum in liene tum in venæ portæ ramis cumulantur, qui ex ſiniſtro venæ portæ trunco in dextrum indeque in hepar remeare poſſunt, hincque cum ſanguine diſtribui, cachexiam, eo modo, eamque ferè cacochymicam progignere poteſt, fœdo quoque colore ſe manifeſtante, in qua ſi in arteriæ

ramos praui ſucci hi quoque ſe inſinuent, cordis & arteriarum pulſus ob cauſam in illis affectibus explicatam, vehementiùs vrget.

A Duritie horum viſcerum, vel ſcirrho illorum ſubſtantiæ innato, aut alio tumore duro in abſceſſum tandem degenerante, quia & tunc ipſorum ductus ex parte vel omnino obturantur, Cachexia cruda vel cacochymica, eadem ratione vti ab obſtructionis alijs cauſis facta, emergere poteſt, quæ, ſi ab eiuſmodi affectibus non ſolùm viſcera obſtruantur, ſed & findantur & dehiſcant, in hydropem aſcitem abit. Quod cùm frequentiùs fiat, nos illas hepatis & lienis durities, vti & ſcirrhos tumoresq́;, quo pacto ſe habeant, cauſasq́; illorum, quomodo vel à nimia horum viſcerum exiccatione, vel etiam à ſucco craſſiore hæc viſcera alente procedant, in hydropis Aſcitis quem plęrunq; inducũt, cauſis vberiùs deſcribemus: Et in Atrophia, quomodo & illa inde proficiſci queat, oſtendemus.

Præter hoſce tumores lienem alio quoque modo intumeſcere poſſe, idq́ue à flatibus, ſcribunt. Verùm quomodo hi in eo, cùm cauitatem nullam habeat, colligi poſſint, illumq́ue inflare, non video. Fortè cùm flatus in hypochondrio ſiniſtro colliguntur, illudq́ue diſtendunt, vel ventriculus ſiniſtrum latus magis occupans, à flatibus intumeſcit, aut colon eo in loco diſtentum prominet, hoc in liene accidere putant.

Certis tantùm partibus communicatus ſuccus nutriens, Maculas in illis diuerſas efficit, prout vel poris cutis, vel diuiſioni alicui eius ſe inſinuat.

Ad poros cutis, ſuccus qui pilos illi infixos alere debebat, deueniẽs, maculas quas Lentes vocant, frequenter producit: hic enim illis priùs aſſimilatus, coloreq́ue antequàm illorum radicibus apponitur nonnihil correſpondens, ſi ab ijs vlteriùs in *Succus nutriens pilos in poros diſperſus cauſa Lentiginis.*

pororum ambitũ aliquouſq; diſpergatur, maculas eiuſmodi colorem fuſcum plus minúſve ad pilorum colorem, quem, dum illis aſſimilatur, adipiſcitur, nonnihil inclinantem procreat. Quæ diffuſio huius ſucci in poros, à calore externo nimiùm illum attrahente, poroſque ſimul dilatante, interdum proficiſcitur, ſi tunc ſuccus pilos enutriens non tantùm pilorum radicibus ſe affigat, ſed & vlteriùs diffuſus, illicque ſubſiſtens maculas illas ſubfuſcas plus minúſve, pro cutis coloris diuerſitate efficiat, magiſq; in cute alba apparentes, facieinq; pectus & manus potiſſimùm, cùm hæ ſedes calori ſolis ſint ampliùs expoſitę, occupantes; quę & quàdiu calida aëris conſtitutio viget, vix delentur.

Huic quoque pororum nimia à natura laxitas, opitulari poteſt, vt illorum causâ ſuccus nõ ſolùm pilos alat, ſed & cutis portiunculam quæ illos ambit, ſimili colore inficiat, qui poſtea ægrè ampliùs, cum nouo continuo accedente ſimili ſucco, locus ille cum pilo nutriatur, extirpatur, qui cùm ſuccus ſit adhuc ad nutriendum idoneus, nec ſuppuratur nec corrumpitur. Quæ pororum laxitas, cùm illic maximè vbi cutis tenerior exiſtit, ſe offerat, in cauſa quoque eſt, vt lentes in illis potiùs locis naſcantur, illicque meliùs etiam conſpiciantur: quamobrem & in manuum digitorumque conuexo potiùs quàm volâ lentes prodire patereque videmus.

Fortè & pilis, tenuiſſimis præſertim, quales etiam in nudis alioquin apparentibus ſedibus poris inſiti ſunt, attritis vnà cum radicibus, ſucco qui eos alere debuit ob id luxuriante, eædem maculæ poſſunt enaſci, illis maximè in locis, vbi frequenti lotione & frictione, vt in facie & manibus, abſterſione ſic eradicantur.

Succus nu- A ſucco pilos nutriente, poriſque ſe ingerente, ſi vi-

ſi vitioſus ſit, maculæ quas Vitiligines ſeu Alphas vocant, prodeunt, quando ille ad poros delatus, ob vitium ad pilos alendos aut perfectos procreandos inutilis, in ambitum illic pororum, ſe in cutem exiguo ſpacio circumfundens, vti lentes, ſimili ratione à nutrimento pilorum oriri modò oſtendimus, ſic hîc maculas eiuſmodi pro ſucci praui diuerſitate nunc albas, nunc ſubnigras gignit; ob quam cauſam pili illic infixi, cùm conuenienti nutrimento deſtituantur, decidunt, & ſi alibi ibidem recreſcant, ob hoc nutrimenti vitium, imperfecti, tenues nimirũ & lanuginoſi albiq;, quamuis priùs aliter colorati fuerint, recreſcunt, cutiſque illic à ſucco hoc prauo alba corruptaque & inſenſilis fit, punctaq. non ſanguinem ſed ſaniem viroſam, vel albam materiam expromit. Erumpuntq; hæ maculę nunc hoc, nunc illo loco, quocunq; natura vitioſum hunc ſuccum ad poros ablegat.

triens pilos, poris ſe ingerẽs vitioſus, cauſa Vitiliginis.

Talis autem ſuccus vitioſus ex deprauata aſſimilatione illius loci, vbi maculæ hæ fiunt, prodit, per quam ſanguis ille, qui ad nutritionem eò defertur, non in ſuccum conuenientem, ſed prauum locoq; deprauato ſimilem, & à quo deinceps fouetur, vitioſeq; nutritur, conuertitur, eadem ferè ratione, vti in elephantiaſi, hoc itidem in cutaneis pluribus locis, ampliori ſpacio accidere oſtendimus, ſic hîc anguſtiori loco, in paucioribus ſedibus euenit, & quemadmodum in ea ex peculiari quadam cutis lue, alia vitia prodeunt, ita hæ maculę ex alia, non tamen adeò ab ea quæ in elephantiaſi ſe offert, diuerſa, cùm alphæ ſæpè elephantiaſim pręcedant, eamq; venturam ſignificent. Cuius deprauatæ aſſimilationis cauſa quoque vti & elephantiaſis, venenata quædam vis, vel ſimilis nonnihil huic vel diſſimilis, à ſemine profecta, vel in ſanguine aliiſve humoribus ſuſcitata latens, vel per cõ-

tagium corpus inuadens, eſſe poteſt. Alia enim ratione, nec pituita nec melancholia, quos humores eiuſmodi alphas producere putant, ſuis qualitatibus hoc efficere, neque hæ quoque à crudo ſanguine, vti aliqui docent, proficiſci poſſent, cùm in cachexia, quæ inde oritur, nullæ eiuſmodi maculæ ſe offerant, & ſi inde naſcerentur, totum corpus vti ex crudo ſanguine intumeſcit, ita maculis illis vniuerſum ſcateret.

Bilis ad ſuperficiem corporis delata, cauſa Icteri.

Bilis quæ colore eximio prædita eſt, ſi ad ſuperficiem corporis feratur, hæc ſimili colore tingitur, Icterique cuiuſcunque cauſa eſſe poteſt. Qui color eò meliùs & citiùs eluceſcit, quò in albicantem magis ſedem cadit, vti in oculorum fit albo, cuteque minùs fuſca. Hoc autem nõ naturalis bilis quę in venis conſiſtit, & ſanguinis tenuior pars eſt, nec flaueſcit ſed rubet, efficit, verùm excrementitia dicta, quæ in venis meſeraicis contenta, illic in veſiculam propriam ſeparatur, flauetque; vel præternaturalis, quæ ex huius corruptione genita, ampliùs flaueſcit aut vireſcit vel etiam nigreſcit. Eiuſmodi bilis, ſi è venis meſeraicis, ſero quod omnium humorum eſt vehiculum, diluta, vnà cum ſanguine in venam cauam, atque inde eiuſdem ſeri beneficio cum illo per venas ad exteriora corporis feratur, illicque in cutem aliaſque membranas, vti & oculi tunicam, ſparſim non punctim, ſicuti cùm maculas & puſtulas bilioſas gignit, effundatur, tunc ſe in eam inſinuans, colore quo prædita eſt, colorat, nec, cùm ſero contemperata ſit, adeò atque cùm pura in puſtulis ab illa genitis eò defertur, ardore afficit, niſi quatenus pruritum aliquando in locis ſummè ſentientibus mouet. Sed & portio huius bilis cum ſero ad renes indeque ad veſicam delata, vrinas ſimili colore imbuit, craſſaſque reddit.

Quòd

Quòd autem eiuſmodi bilis è venis meſeraicis in cauæ ramos transferatur, indeque in exteriora corporis & in cute ſubſiſtat, nec per ſudores diſſipetur, cauſæ concurrunt variæ, quarum præcipuè ſunt Segregatio illius & Excretio impedita.

Segregatio bilis in venis meſeraicis, cùm in hepate fiat, illicque è venæ portæ venis in pori cholidoci ramos transferatur, indeque ill. adnatam veſiculam, ſi ea vel morbo aliquo hepatis impediatur, vel ob copiam perfici nequeat, in venis portæ retenta, tandem, vti dictum, in venæ cauæ ramos irrumpit.

Quod ab obſtructione horum bilis meatuum per hepatis ſubſtantiam diſperſorum frequenter euenit, cùm tunc, etſi à ſanguine in venis hepatis ſegregetur, tamen propter hanc pororum obturationem, in veſiculam repurgari non poſſit, & proin cum ſero & ſanguine in venam cauam translata, & per corpus diſtributa, illud, vti dictum, colore quo eximio prædita eſt, tingat & diſcoloret. Quæ obſtructio à cauſis ijſdem, à quibus obſtructionem in alijs vaſis hepatis fieri, & cachexiam gignere, in ea deſcribenda oſtendimus, hîc etiam in ictero dependere poteſt, vt à chylo, ſanguine, ſero vel pituita, ſi hæc, dum bilis fit in poros hoſce diſtributio, ſimul illis ſe ingerant, illicque retenta, craſſeſcant, vel in arenulas tophóſve conuertantur, cuiuſmodi quoque materia ſectione in ijs inuenitur. Sed & à bile ipſa tenaciore in poris illis anguſtioribus diutiùs hærente, eadem obſtructio fieri poteſt; ſi præſertim eam illic acquirat duritiem, qualem in auribus nonnunquam illi contingere, aureſque obturare videmus, dum ab illis expurgantur; quod tum ratione ipſius bilis, ſi viſcoſior quàm par erat, gignatur, vel ob ca-

lorem hepatis, eam adaſſantis poteſt accidere. Sicuti & in ipſa veſicula illius, & poro ad inteſtina deſinente hoc fieri quoque poſſe, & quandoque in calculum conuerti; ſi illic obſtructio oboriatur, mox oſtendemus.

Tumores quoque & ſcirrhi hepatis, vti vaſa alia hepatis prementes & anguſtantes, Cachexiæ vti in ea declaratum fuit, ſic & ſi hoſce meatus bilis eo modo occludant, Ictero occaſionem præbent, qui tunc hydropem qui inde quoque ſequitur, vti in eo oſtendetur, præcedit, eumque comitatur.

Quod & ſi abſceſſus aliquis vel putredo aut corruptio in hoc viſcere accidat, euenire poteſt, vt tunc non ſegregatis ſed confuſis inter ſe humoribus, & icterus & hydrops ſimul ſequantur. Inflammatio etiam hepatis ſimili modo haſce vias arctando, & ſimul bilem accendendo, atque in venam cauam propellendo, icterum cæteris illius ſymptomatibus copulat.

Ob copiam bilis & nimiam illius in venis meſeraicis redundantiam quandoque accidit, vt, cùm vniuerſa, quod in hepate fit, in ſuam veſiculam ſegregari nequeat, aut illa eam recipere non valeat, etſi aliquando admodum ampla, & capax inueniatur, tunc portio illius in venam cauam rapta, indeque ad exteriora delata, colore flauo, ſi naturam excrementitiæ bilis ſeruet, vel ſi ab ea degenerans, ob corruptionem in venis meſeraicis, ampliùs flaueſcat, vel viridis aut atra fiat, ſimili colore cutem imbuat, icterumque vel flauum vel nigrum producat. Quod aliquando etiam antequam alium morbum gignat, facit, quando illic turgens in venasq; irrepens, Icterũ mox ſubſequẽdorum à bile genitorum morborum prænuncium parit. Aliàs verò priùs ibi putreſcẽs febresq; intermit.

mittentes gignens, cùm in harum paroxyſmis portio illius ſemper aliqua in venas transfuſa, per ſudores diſſipetur, ſi hoc non ſufficienter fiat, illicque ſubſiſtat, icterum febri copulat: vel ſi vniuerſa febrium hæc materia per criſim è venis meſeraicis ad cutem transfundatur, icterum febrem ſoluentem, procreat. Quod & in alijs ex corruptione vel redundátia bilis in hiſce venis genitis morbis poteſt accidere, vt illos hac ratione icterus comitetur vel ſequatur, ſicuti in colico dolore à bile, frequenter euenire diximus, ſi illa partim ad inteſtina delata, partim remanens, icterum colico dolori iungat, vel etiam ceſſante dolore colico, quia non ſufficienter medicamentis vel ſponte expurgata fuit, poſtea icterum, qui facilè eum ſequi ſolet, poſt ſe relinquat. Sicuti hæc in horum affectuum tractatione vberiùs explicata fuerunt. Adiuuante interim ſæpè vi naturæ, quæ cùm id quod noxium illique moleſtum eſt, ægrè ferat, acri hoc humore, licèt dum in venis adhuc remanet, ſanguine contemperatus, diutiùs ſæpè latere poſſit, excitata, eum ſi non ad inteſtina, quo venæ meſeraicæ deſinunt, vti cathartico præſertim commota plærunque facere ſolet, excutiat, in venas maiores, uti dictum, transfundit. Quæ & cauſa fortè, quod à Veneno ſumpto icterus quandoque producatur, naturâ ſic exagitante & conturbante humores, niſi alia occulta vi, qua in venenis diuerſas molitur operationes, hoc faciat, in illis præſertim, in quibus bilis abundat copia. Cuius causâ vti diuerſa icteri prodeunt genera, vti dictum, ſic eò citiùs hoc fiet, ſi morbus aliquis iecoris enarratus, ſegregationem hanc bilis ſimul impediat.

Quam ſegregationem in liene, ab illius quoque morbis, veluti obſtructione, & duritie, ſimiliter vt in hepate, impediri, & tunc atram bilem

quam in liene coaceruari & contineri exiſtimant, in venas abripi indeq́ue Icterum nigrum prouenire, aliqui docuerunt. Verùm cùm in liene eiuſmodi bilis nullibi, nec ſinus aut veſicula aliqua, quà recipi deberet, deprehendatur, inde ſanè ea prodire minimè poterit, neque etſi adeſſet, in venam cauam, quæ nullo ramo lienem attingit, deferri, ſed ſi in alia vaſa transferretur, eam in arteriæ ramos, quibus lien intexitur, deuenire neceſſe eſſet, vnde longè grauiora, quàm icterus, ſequerentur accidentia. Quare atram hanc bilem non neceſſe eſt in liene perquirere, cùm hæc in venæ portæ ramis, quorum dexter ad hepar fertur, ſiniſter ad lienem (à quo in lienem portionem aliquam illius perferri poſſe, non negamus) contenta, ſi præternaturalis fiat, vti dictum, & flauum & viridem & nigrum colorem induat, nec dum alia via, tam à ſiniſtra quàm dextra ſede, quam per hepar, vti dictum, in venam cauam transfundi poſſit: Quod niſi fiat, lienis ſolus affectus icterum nunquam inducet. Cauſſas autem huius bilis tam flauæ quàm viridis & atræ redundantiæ, in febribus intermittentibus, quæ inde quoque prodeunt, vti & quartanam ab ea bile, non quæ in liene eſt, prodire oſtendimus, abundè expoſuimus, vt non neceſſe ſit eas hîc repetere.

Excretio bilis per porum cholidocum in inteſtina, ſi non fiat, tunc regurgitans è veſicula rurſum per pori illius ſuperiora in hepar, illiusq́ue venas, eodem modo, vt cùm non ſegregatur, in venam cauam tranſiens, icterum parit, tuncq́ue excrementa alui nulla bile perfuſa, minimè colorata ſunt, nec aluum ad excernendum ſtimulant. Hoc autem ab iiſdem cauſis, à quibus obſtruendo vaſa illa in hepate ſegregationem impediri

pediri diximus, etiam hîc fieri poteſt, vt humoribus, ſi in porum delabantur eumq́ue obſtruant: vel etiam tumoribus, ſi veſiculæ huius ceruicem vel porum deſcendentem comprimant: Vel proprio huius veſiculæ affectu, veluti eſt illius inflammatio vel tumor. Quò & calculos qui aliquando in ea inueniuntur, aurei argenteíve coloris referimus, bilem item ipſam tenaciorem factam & valde incraſſatam, qualem ex auribus expurgari interdum videmus, cui ſimilem in veſicula fellis ſectione inuenimus. Quæ duo ſi in anguſtias huius veſiculæ perueniant, poroq́ue inhæreant, bilis deſcenſum & expurgationem, vti dictum, impediunt.

Verùm non ſolùm quia bilis hoc pacto non excernitur, icterus fit, ſed & per venam cauam, ad cutem vſque effuſa, quæ per poros cum ſudore vnà cum ſero euacuari poſſet, vti ſæpè fit, ſi ea quoque excretio impediatur, ſubſiſtens, cutem colorabit, minus, ſi portio illius, vel planè non, ſi tota, vt cùm exigua illius eſt quantitas, ſudoribus exhauriatur & abſumatur. Quæ ſudoris ſuppreſſio, ob pororum cutis adſtrictionem à diuerſis cauſſis alibi explicatis, proficiſci ſolet, vnde & in bilioſis ſudoribus in illis qui hiſce abundant, calore & balnei præſertim concitatis, ſi ſubitò frigori ſe exponant, cutem ſæpè colorari flauitie videmus, eamq́ue etiam per ſudores nouos rurſum abſumi.

A' bile ſyncera maculæ vix dum, de quibus hîc agimus, gignuntur, nec lentes quidem, quas à nutrimento naſci docuimus; Vti verò aliæ maculæ ſeu puſtulæ potiùs ardore & dolore moleſtæ, quam colore diſcolorantes, vt ſunt herpetes, de quibus in doloribus egimus.

Humores praui in morbis malignis, cauſa Macularum peruerſarũ in febribus malignis & luibus.

A' prauis humoribus in morbis malignis variæ maculæ generantur, quales in febribus puris, putridis, malignis, peſtilentialibus, venenatis & lue venereâ, elephantiâ, ſtomacace, aut alijs morbis ſuboriri, in generibus priùs oſtendimus. Qui humores venenáve, quibus viribus id efficiant, in illis morbis, quorum & ſimul cauſæ, vti & macularum in illis prodeuntium exiſtunt, quantum quidem in eiuſmodi occultis cauſis aſſequi licet, deſcripſimus.

Sordes cauſa Coloris obſoleti in cute & nigri ſub Vnguibus Dentiumq́; flauitiei & nigredinis.

A' ſordibus adhærentibus, cutis color obfuſcatur & obſoletus redditur, ſicuti cùm de ſordibus in Reiectis agemus, vnde hę proueniant, explicabimus.

Sub vnguibus quoque collectæ ſordes, inter ipſos & cutem, vbi dehiſcunt, per ipſos translucentes, faciunt vt extremitates ipſorum nigræ & turpes eſſe videantur.

Dentes inprimis ſordibus inquinantur, & vel flaueſcunt, vel liuent, aut nigricant, quæ cùm albiſſimi ſint, eò citiùs in illis apparent. Quarum ſordium cauſas ſimiliter in ſordium deſcriptione, in reiectis proponemus.

Colores ab externis profecti, cauſa Diſcolorationis Cutis, Vnguium & Dentium.

Ab alijs aliter commaculantibus, vel alium colorem inducentibus vel imprimentibus, cutis, dentes, vngues & pili quoque diuerſos colores adipiſci poſſunt. Sic cutis in manibus præſertim nigra fit contactu nucum viridium, taliſque ad dies aliquot manet: Aliàs crocea, rubra, cœrulea alióve modo colorata, à ſuccis alijs fructuum dum decerpuntur, vel coloribus dum illi verſantur, efficitur. Quâ & ratione Americani nudi populi, ſtudio ſe decoris gratiâ diuerſimodè pingunt. Et ex noſtris pueri laſciui ſcarificatâ cute & puluere ſclopetario infricato, vt certas notas vel characteres cuti imprimant, arte efficere ſolent.

Dentes

Dentes quoque ab ingeſtis ſic colorari poſſunt, inter quæ adſtringentia dentes potiſſimùm denigrant. Vngues diſcolorantur & nigri fiunt in coriarijs ob calcis & lixiuij frequẽtem tractationem, diuque hic color in illis perſeuerat.

Calor cutem dilatans cauſa coloris Rubicundioris & Viuidioris.

Calor non ſolùm ſanguinem alliciendo, viuidum vel rubrum colorem, frigusq́; eundem reprimendo, pallorem corpori conciliat, vti oſtenſum fuit, ſed & calor quia cutem dilatando, vt per eam ſanguineus color meliùs euceſcat, efficit, & frigus eandem conſtringendo & condenſando minùs pellucidam reddit, vt qui calent colorem viuidiorem, qui frigent, opacum & obſcurum magis obtineant, in cauſa ſunt.

Frigus cutẽ condenſans cauſa Coloris Obſcurioris.

Siccitas cutis, cauſa illius Coloris obſcurioris & Nigredinis vulgò dictæ.

Siccitas nimia cutis, colorem etiam immutat, eamq́ue fuſcam magis efficit, tum quia exiccando ſpiſſiorem, vel conſtringendo rugoſiorem reddit, cùm craſſities illius, vt opaca fiat, efficiat, & rugæ vmbram facientes, obſcuritatem in ea inducant. Sicuti ab ardore ſolis cute diu exiccatâ & veluti peruſtâ, eam nigriorem, vti vocant, fieri cernimus; Et ex ſenio cutem aridam factam fuſcam magis apparere. Idem quoque ſi à morbo aliîsve externis iniurijs ſicca admodum reddatur; vel alioquin ob conſumptionem ſubiectæ carnis laxata, quæ priùs tenſa fuerat, rugas acquirat, euenire; Vel etiam nimiùm humectata, in balneo ſimiliter corrugari.

Siccitas mẽbranarum Oculi cauſa Macularum albarum in illis.

In oculis ob exiccatam & induratam calloſamq́ue factam tunicam corneam, in ea Maculæ albæ, Albugines & Cicatrices dictę, naſcuntur. Atq; ob exiccatum tenacemq́ue factum, ſenſimq́ue induratum & veluti excoctum humorem aqueum, macula quoque alba, hypochyma, per corneæ ſedem pupillæ oppoſitam, translucet, cùm perſpicuitate qua cornea tunica & humor ille prędita eſſe debe-

bát, amiſsâ albedo illa ſubſequatur, ſicuti videmus album oui crudum pellucidum & clarum eſſe, coctum & incraſſatum exactè album reddi, luciditatemque amittere. Quæ in oculis eiuſmodi lucidarum partium exiccatio & induratio, à cauſis varijs proficiſcitur, ſicuti eas in hiſce maculis deſcribendis, in viſus defectibus, qui inde proueniunt, abundè declarauimus.

Siccitas in Vnguibus cauſa Macularum albarum in illis.

In vnguibus maculæ quoq; albæ, illic vbi tranſparentia ipſorum, à cauſis nonnihil ſimilibus, in puncto veluti deperditur, oriuntur; quod ijs à nutrimento, quo aluntur, accidit, ſi in eo portiuncula vel minima ſit, ab ea quę pellucidam vnguium ſubſtantiam reparare, lucidamque continere debebat, aliena, nihilominus tamen nutriendæ adhuc apta: quæ aliunde, vt ab oſſium vicinorum nutrimento craſſiore decedens, & huic lucidiori vnguium permiſta, vnguis eam portiunculam cui apponitur opacam & albam, nec vt aliam, pellucidam reddit, quod in iunioribus eò frequentiùs euenit, cùm dum corpora creſcunt, oſſaque tunc quoque augeantur, copioſiori nutrimento abundantia, ab ipſis eò faciliùs aliquid huc deriuari, illiſque apponi poſſit, ſicuti ex ſuccorum nutrientium confuſione, duros varios tumores quoque naſci ſolere, in illis explicauimus.

Cæterùm & vngues non ſolùm exiguo hoc ſpacio, ſublatâ pelluciditate, albis maculis notati depræhenduntur, ſed & vniuerſos albos & opacos factos fuiſſe in quibuſdam ſenibus obſeruauimus, illis ætatis cauſâ adeò exiccatis & induratis, vt vndique tranſparentiam amiſerint; quâ ratione & cornua & oſſa & calamos pennarum, vſta albeſcere cernimus.

Siccitas Pilorum cauſa Canitiei.

In pilis hoc idem accidit, vt dealbentur ſeu caneſcant, poſtquam pelluciditatem (quam pili quo-

que

que vti vngues & cornea tunica obtinuerunt, licèt ob exilitatem non ita in illis hoc conſpicuum euadat, ex ſplendore tamen ipſorum cognoſci poteſt) ob omnimodam exiccationem & indurationem amiſerunt. Quod in illis æquè ac in cæteris, eoque frequentiùs accidit, cùm ſint alioquin ſicciſſimi: ob quam cauſam ætatis decurſu vti aliæ partes ſicceſcunt, ſic & illi ampliùs exiccati induratique, quod circa radices primùm fit, vnde creſcendo & procedendo, tandem toto ductu cani euadunt, atque in ſenibus aliàs citiùs aliàs tardiùs, pro ſiccitate citiùs tardiúsve obortâ, vel in principio illius vel progreſſu, vel extremo canities ſe offert. Ab alijs cauſis, cùm pili non tam facilè alterentur, ægrè hoc euenit, licèt ob curas & mœrorem caneſcere aliquos poſſe vulgꝰ autumet, quod tamen vix alia ratione, quàm ſenium maturando, facere poſſũt: Et ſi ſubitò aliquos canos factos fuiſſe ſcribant. Quòd autem pili interdum non eadem in ſede, ſed diſtinctis in locis albeſcant, vel etiam in illis qui vnam ſedem comprehendunt, aliquibus ſaltem hoc, alijs minimè accidat, pilorum diſpoſitio inæqualis, vti & cutis cui infiguntur, eſſe poteſt: Vbi & hoc obſeruatur, quòd quò craſſiores ſunt pili, eò maturiùs caneſcunt, & quod in nigrioribus citiùs quàm rubris, cùm in illis albedo incipiens citiùs cognoſcatur, ſe patefaciat. Quę & cauſa eſſe poteſt, quòd in barba, etſi iunior, vti dici ſolet, ſit capillis, canities interdum celeriùs quàm in illis ſe exerat.

Curatio

VAriat, prout diſcolorationes hæ vel in Cute aut Oculis fiunt: Vel in Dentibus, Vnguibus & Pilis accidunt.

Cutis diſcolorationibus conueniens cura, aę-

cômodatur primùm Generalioribus, poſtea Particularibus.

Generalioribus quæ debetur cura, pro ratione cauſæ & vt illa vel à ſucco nutriente, aut à bile, vel à ſanguine aut ſemine dependet, dirigitur.

Cachexia cura. A'ſucco nutriẽte crudo & imperfecto quæ procedit Cachexia, in qua color floridus amittitur, Pallorq; introducitur, vel alienꝰ ſimul accedit, ſi cacochymia adſit, eaq; ab hepatis aut lienis imbecillitate nondũ adeò confirmata, vel ab obſtructionib. ab humorib. nondũ adeò infixis oriatur, faciliùs curationem admittet. Si verò hæc imbecillitas viſcerum ſanguificationis, aut obſtructio altiùs radices egerit, tunc in leucophlegmaticam, vti dictum, facilè conuertitur, vel in hydropem aſcitem abit, è quibus hydropis ſpeciebus, niſi grauior accedat noxa, illa faciliùs, hęc difficiliùs ſanatur. Omniumque difficillimè vel vix dum curari poteſt cachexia, ſi viſcerum extrema adſit debilitas aut obſtructio, ab indurata materia vel topho profecta, vti & ſi durities, ſcirrhus aut tumor aliquis in hiſce viſceribus, vnde hydrops aſcites ſequitur, occurrat, incurabilis.

Curatio cachexię ſecundùm cauſſam inſtituenda; quam diximus eſſe viſcerum, hepatis vel lienis, aut etiam venarum meſeraicarum imbecillitatem, intemperiem frigidam vel calidam, obſtructionem, atque in hiſce viſceribus duritiem & tumores duros. Quæ ſi cauſa aliqua externa internáve, excitârit, illa ante omnia erit auertenda, vti victus indecens, immoderata ſanguinis profuſio, venus nimia, aliáve à quibus hoſce affectus originem traxiſſe, & adhuc eoſdem fouere cognoſcimus: Dein & illuuies quæ in hiſce cumulatur, euacuanda: Atque interim ſi ab imbecillitate nata fuerit cachexia, eam corrigemus; ſi ab intemperie frigida vel

calida,

èalida, eam alterabimus: ſi ab obſtructione, eam aperiemus, ſi à duritie vel tumore duro, ea emollire & diſſoluere ſtudebimus; intus foriſq; adminiſtratis remedijs, vtendo maximè ijs, quæ viſceribus hiſce appropriata cenſentur, & proin Hepatica vel Splenetica dicuntur, vel ſaltem ea ſemper cæteris quæ id præſtant, permiſcendo, additis quoq; quæ ventriculum, ſi ille debilitatus ſit, reſpiciant. Quæ omnia remedia, cùm vnum ſæpè, ex diuerſis præſertim compoſitum, diuerſis cauſis accommodari queat, in duas claſſes diſtribuemus. Atq; in vna, ea quæ & in imbecillitate, intemperie frigida, obſtructione, duritie vel tumore duro, nunc vni alicui ex illis cauſis, nunc pluribus accommodantur, deſcribemus. In altera verò, illa remedia, quę ſi ab intemperie calida cachexia dependeat, cùm hęc peculiarem & nonnihil ab illis variantem curam requirat, locum habebunt, proponemus; nunc à curatione illa exorſuri, quæ primæ claſsis remedijs ſequentibus modis adminiſtratur.

Venæ apertio per ſectionem nonnunquam locum habebit in eiuſmodi cachexijs, ſi hepatis adſit obſtructio & plethora, quâ fortè ſic moto ſanguinis fluxu eoq; concitato, humores in hepatis vaſis infecti vnà cum ſanguine nonnihil cedent, maximè verò ſi cacochymia ſimul adſit in ſanguine, ad eam exhauriendam conueniet: Fitque in brachio dextro, vbi humilior vena conuenientior cenſetur & proin hepatica dicitur, quæ & in manu ſecari poteſt; vel etiam in crurum inferioribus, ſi menſes, vti ferè fit, ſuppreſsi ſint. In ſplenis verò eiuſmodi affectibus, ſi cacochymia quoque colligatur in venis, illius cauſsâ in ſiniſtro brachio aperitur, in quo lienarem & in manu ſaluatellam peculiariter ſplene affecto, inciſam probant.

Hæmorrhoidum apertio vel prouocatio per

venas meſeraicas, reuellendo tum in hepatis tum lienis tum venarum meſeraicarum obſtructionibus plurimùm proderit, tum etiam cacochymiam illic collectam educendo.

Vomitus in obſtructionibus & hepatis & lienis, non ſolùm cruditates auferendo, ſed & naturam ad excretionem ſollicitando, prodeſſe poteſt, qui faciliùs à cibo ſumpto concitatur.

Clyſmata quæ emolliant, ſtimulent & obſtructiones ſoluant, inijciuntur, fiuntque ex decocto communis Clyſmatis, adendo decocto radic. Aperitiuas, Cicera rubra, ſemina quatuor Frigida maiora, diſſoluendoque in eo elect. purgantia, nonnunquam & Vrinæ quartarium j. & Fermenti acris ℥ ß. & præter olea communia, etiam Capparorum vel Irinum.

Vel vtendum Clyſteribus in Leucophlegmatia expoſitis.

Purgationes per aluum inſtituuntur in obſtructionibus, vt ſic natura mota ſemper aliquid ex anguſtijs protrudat, dein & in alijs cauſſis vt viſcerum imbecillitate, vel intemperie aut duritie, quia multa colliguntur excrementa, eæ quoque tunc locum habebunt; Paranturque ex cholagogis & phlegmagogis, & in lienis præſertim affectibus, melanagogis, cùm melancholicum ſuccum illic redundare credant, addendo hiſce etiam quæ ventriculum reſpiciunt, flatuſq; diſcutiunt, ſi in leucophlegmatiam tendat, vel hydragoga ſi in hydropem aſcitem vergat, ſicuti illis in affectibus eiuſmodi purgantia deſcripta ſunt. Hîc verò in cachexia ſequentia præſertim conueniunt.

Decoctum in obſtructione hepatis conueniens: ℞. rad. Liquiritię ℥ j. ß. rad. Cichoreæ, Iridis ana ℥ j. rad. Apij veri vel alt. off. ℥ ß. rad. Azari ʒ ij. Chamæpithidis, Chamędr. Eupator. Capill. vener. ana M. j.
ſeminis

feminis Fœniculi ʒ ij. Petroſel. Erucę ana ʒ j. florum Sambuci P. j. Paſſularum ℥ ij. fol. Sennæ ℥ j. ß. ſem. Carthami côqu. ſſ. radic. Polypod. an. ℥ j. fiat decoctio in Aqua & tertia parte Vini, & in colatura inf. Rhabarb elect. ℥ ß. Agarici ʒ iij. Zingiber. ʒ j. Spicæ ℈. ß. fiat expreſſio, adde Sacchari q. ſ. aromatiſ. Cinamom. vel Gariophyll. Pro tribus vicibus.

Vinum ex ijſdem aridis, in Vini ℔. quatuor vel quinque infuſis factum, meliùs operabitur, fietque efficacius, ſi Abſynthij ʒ ij. ſummitat. Centaurij ʒ j. rad. Ariſtoloch. & Scyllæ præpar. ʒ ij. addas.

Aliud decoctum in ſplenis potiſſimùm eiuſmodi affectibus: ℞. cortic. rad. Cappar. Tamaricis ana ℥ j. macerentur in aqua & tertia parte Aceti, herbarum Chamædreos, Aſplenij ana M. j. florum Bugloſsi vtriuſque, Geniſtæ ana P. j. ſeminis Fœniculi ʒ ij. ſemin. Viticis ʒ j. Paſſularum enucleat. ʒ vj. rad. Polypodij ℥ j. ß. foliorum Sennæ ℥ j. fiat decoctio: Pro tribus vicibus, aromatiſetur Cinamomo, dulcoretur Saccharo vel Syrupo Capill. Ven. aut alio.

Vel ſic: ℞. Cortic. Capparum ℥ j. Mercurialis, Fumariæ, Thymi, Epithymi ana M. j. foliorum Geniſtę, Tamaricis, Roſmar. Borraginis, vel Bugloſſi ana P. j. Paſſularum par. x. Sebeſten paria quinq;, foliorum Sennæ ℥ j. Polypodij ℥ j. ß. fiat decoctio, in colatura infunde Myrobalan. Indarum vel Chebularum vel etiam aliarum ℥. ß. Rhabarbari ʒ ij. fiat expreſsio, adde Sacchari q. ſ. fiat decoctum pro tribus vicibus. Si in decocto cortic. radic. Hellebori nigri ad ʒ j. addatur, efficacius erit.

Simplicius decoctum in lienis obſtructionibus fit ex Mercurialis & Fumariæ recentium decoctione in ſero Lactis vel Aqua caſei vel Iure macro Caponis vel Galli antiqui, cui & alia addi poſſunt.

Poteſt & dari decoctum vel Vinum in Leuco-

phlegmatia deſcripta, ſi præſertim in eam vergere cachexia videatur.

Potio ex infuſione Rhabarbari ℈ iiij. facta in Vino abſynth. aut aquis Aperitiuis conuenit: Vel puluis cum eiuſmodi liquoribus bibitus, vel cum aqua Plantaginis, ſi fluor menſtruus nimius adſit, cachexiamque induxerit. Cui & ſyrupus Roſarum ſolutiuus ad ℥ ij. miſceri poteſt. Vel detur potio quæ in Leucophlegmatia deſcripta eſt.

Exhibentur & Potiones ex alijs decoctis alterantibus mox explicandis factæ, infundendo Rhabarbar. Agaricum aliáve, & diſſoluendo electuaria purgantia cholagoga in hepatis, melanagoga in lienis potiſsimùm affectibus.

Pilulæ cùm amara & gummata recipere poſſint, illaque in cachexia præſertim proſint, maiori adhuc ſucceſſu vſurpantur; ſæpiùs vſurpatæ ſi leuiores ſint.

In obſtructionibus & duritiebus conuenientes hæ ſunt: ℞. gummi Ammoniaci diſſoluti in ſucco Iridis, Rhabarbari puluer. ana ʒ.ß. cum Oxymelite fiant pilulæ. Pro vna vice: Poteſt & addi Agaricus, vt magis operentur.

Vel fiant tales: ℞. Aloës ʒ ij. Rhabarbari, Agarici vel Mechoacæ ana ʒ j.ß. Gummi ammon. diſſoluti in Aceto ſimplici vel ſcyllitico ʒ.ß. Maſtiches ℈.j. rad. Gentianę, Ariſtoloch. vel Rubię, ſummit. Centaur. min. de vno vel tribus ad ℈ ij. rad. Azari, ſem. Apij ana ℈ j. Zingib. Spicæ ana ℈.ß. cum extracto vel ſucco Abſynthij inſpiſſato, vel alio, vt Iridis, vel ſyrupo Byzantino alióve, aut Terebinthina fiat maſſa: Poteſt acui cùm efficaciùs purgare volumus, Diacrydio.

Vel ſic: ℞. Turbith ʒ j.ß. Rhabarb. ʒ j. gummi Laccæ vel Bdellij vel Sagapeni, Maſtiches ana ℈ j. rad. Azari ſemin. Viticis ana ℈ j. Schœnanthi, Spicæ,

cæ, Croci ana ℈.ß. excipiantur vt ſuperiores, fiat maſſa: cuius operatio Diagrydio quoque intendi poteſt.

Vel fiant tales: ℞. Aloës optim.ʒ ij. Rhabarb. Agarici ana ʒ j. Scammon.ʒ.ß. trochiſc. de Eupator. vel de Rhabarb. vel aliorum puluerum deoppilantium, ana ℈ j. Spicæ ℈.ß. Maſtiches ℈ j. gummi Ammoniac. diſſolut. in Aceto ʒ.ß. cum ſyrupo de Abſynthio fiat maſſa.

Ex vſitatis, pilulæ de Eupatorio Meſuæi vtiles ſunt, quæ fiunt ex rhabarbaro, myrobalanis, aloë, maſtiche, croco, ſucco agerati, (quod eſt eupatorium Meſu.) abſynthij, endiuiæ.

Vel pilulæ de Rhabarbaro, paratæ vt illæ ex rhabarbaro, myrobalan. & loco aloës ex hiera picra, item maſtiche & præter hæc, ex ſem. apij, fœniculi, trochiſc. diarrh. ſuccis abſynthij, liquiritiæ, aquâ fœniculi.

Item pilulæ de Agarico in pituitoſis, vti & menſtruorum ſuppreſsione, quæ ℞. agaricum, turbith, hieram picram, colocynthidem, myrrham, ſarcocollam vel maſtichem, rad. ireos, marrubium.

Vel ex fortioribus aggregatiuæ. Quibus omnibus etiam gummi Ammoniacum diſſolut. in Aceto, cùm durities adeſt, addi poteſt, poſſuntq́; cum ſucco Iridis vel Abſynthij formari. In ſplenis affectibus etiam fortioribus vtuntur, de quinque generibus Myrobalanorum, alijsq́ue melancholico humori purgando dicatis.

Cùm ſuppreſsi ſunt ſimul menſes, pilulæ vtiliſſimę: ℞. Aloës ʒ j.ß. Myrrhæ, Rubiæ tinctorum vel Ariſtoloch. ana ʒ.ß. Agarici, Turbith. ana ʒ j. gummi Ammoniaci diſſol. in ſucco Iridis ʒ.ß. Cum ſyrupo de radicibus: Capiat frequenter.

Si menſes nimiùm fluant aut hæmorrhoides, ſic fiant: ℞. Myrobalanorum citrinarum ℥ j. Rhabar-

bari ʒ j.ß. pulu. Diarrhodon vel Triaſant. ʒ.ß. cum ſucco Roſarum rubr. fiat maſſula : Sumat ʒ.ß. vel plus, aliquoties.

Electuarium in obſtructionibus : ℞. Mechoacæ ʒ iij. Turbethi ʒ j. Rhabarbari ʒ ij. Cinamomi ʒ j.ß. Zingib. ʒ j. Spicæ ℈ j. pulu. Triaſantali vel alterius ʒ j. pulpæ Paſſul. coctæ parùm cum ſaccharo q. ſ. ad hæc excipienda: Poteſt miſceri etiam Diacrydium: Detur portio.

Rhabarbarum ſolum ad ℈ iiij. pulueriſatum & cum pulpa Paſſularum in bolum redactum & ſumptum, hepati valdè conuenire, ex eo patet, quòd Rhabarbarum anima hepatis eſſe dicatur; quod aliqui etiam comedunt.

Tabulæ ad idem: ℞. Rhabarbari ʒ j.ß. Mechoacæ ʒ j. radic. Gentianæ ℈ j. foliorum Abſynthij ʒ.ß. Maioran. ℈ j. Cinamomi ʒ j. Maſtiches, Gummi ammoniaci diſſ. in Vino ana ʒ. ß. Sacchari diſſ. in Vino albo generoſo, addendo ſucci rad. Iridis ℥ j. Coquátur in tabellas: ſi Turbith addatur vel Diacrydium, potentiùs purgabunt.

Alterantia quæ exhibentur cauſsâ hepatis vel lienis imbecillitatis, calorem natiuum in illis debilitatum reparare vel excitare debent, idq; appropriatis potiſsimùm hiſce viſceribus medicamentis, proprietate illâ ſuâ id agentibus, temperatis potiùs quàm frigidis, vel ſi frigida ſimul adſit intemperies, calidioribus. Obſtructionum verò occaſione vtimur aperientibus & abſtergentibus; fortiora ex illis in lienis obſtructione vſurpantes, addendo ſemper quædam, quæ adſtrictione leui in hepate, minori in liene obſtructo, prædita, illa ſimul roborent, vel quę alioquin illis appropriata nihilominus obſtructiones ſolvere poſſint, qualis eſt endiuia & cichorium, hepati amica, quæ ſimul aperire, amaritudo in ipſis declarat, vti & illud quod non ita vt

credi-

creditur, refrigeret. His etiam ſi ſuſpicio de arenulis ſit vel calculo in hepate; quæ ea propellant, admiſcentur.

Duritiei verò & tumorum cauſsâ, emollientibus vtimur, admiſcendo quæ ſimul quod emollitum eſt diſſoluant atque abſumant, aut hæc per vices vſurpando. Quæ emollientia, ſi tumor alius durus, qui in abſceſſum conuerti poſſet, viſcera occuparet, cùm maturent, eo pacto quoq; in eo conuenient. Præter quæ in ſplenis affectibus, quæ flatus diſcutiunt, plerunque prædictis permiſcere ſolent, tum quòd flatibus facilè illud affici, nonnunquam & intumeſcere ab ijs poſſe exiſtiment. Verùm cùm ideò quòd hi vel in hypochondrijs aut ventriculo vel colo collecti, vti dictum, in opinionem hác venerint, ſi liene vel hepate obſtructo vel indurato, hi illis in locis concurrant; tunc eo nomine prædictis quoque admiſceri poſſunt. Cæterùm hæc qualiacunque remedia diuerſis formis nunc ſimplicibus liquidis vel ſolidis, nũc inuicem permiſtis miſturis exhibentur.

Inter liquida quæ bibũtur, Decocta varia fiunt; quæ vel ſic aſſumuntur, vel priùs in ſyrupos, cocta ad vſum reſeruantur, idq; ſequentibus modis.

Iuſculis incoquuntur radices & herbæ Petroſelini, Fœniculi, turiones vel radic. Aſparagi, Graminis, Cicera, ſem. Melonum, & ſplene affecto, etiam Portulaca.

Medicata decocta, quæ ante purgationem aliquot vicibus, præparationis loco, vel etiam poſtmodum ſumi poſſunt, ad viſcera ab obſtructione liberanda, fiunt varia ſequentibus modis.

Vſitatum in forma ſyrupi aſſeruari ſolitum, eſt Syrupus de duabus radicibus dictis, & ex decocto radic. petroſelin. & fœniculi cum ſaccharo factus.

Ex quinque radicibus aperitiuis ſic fieri poteſt:

℞. radic. Apij officin. ſeu apij paluſtr. Petroſelini off. ſeu apij veri, Fœniculi macerat. in vino ana ℥ ij. radic. Graminis, Aſparagi vel Ruſci ana ℥ j. fiat decoctio, & cum ſaccharo inſpiſſetur, in formam ſyrupi, vel capiatur per ſe.

Compoſitus ampliùs ſic parabitur: ℞. quinque radic. Aperitiu. ana ℥ j. rad. Iridis, Liquiritiæ, Calami offic. id eſt Acori veri, vel Enulæ ana ℥. ß. herbarum Endiuiæ, Cichorij cum radicibus, Dentis leonis cum radicibus, Eupatorij, Chamædreos, Chamæp. Veronicæ ana M. j. florum Sambuci P. j. ſeminum quatuor Frigid. maior. ʒ iij. ſemin. Endiuiæ, Portulac. ana ʒ j. ß. ſemin. Aſparagi ʒ j. ſem. Aniſi ʒ ij. Fœniculi, Apij off. vel Petroſel. off. ana ʒ j. Paſſularum enucleat. ℥ j. ß. Cicerum rubr. vel nigr. P j. fiat decoctio in Aqua, addita tertia parte Vini, ſi præſertim radices in Vino non fuerint maceratæ, & in colaturæ q. ſ. pro aliquot doſibus, diſſolue Sacchari q. ſ. ad dulcorandum, aromatiſ. Cinamom. ʒ j. Spicæ, Schœnanti ana ʒ. ß. fiat apozema: Pro aliquot doſibus. Vel aucta Sacchari quantitate rurſum coquatur ad conſiſtentiam ſyrupi, ſi ad vſum ſeruari debeat.

Aliud, quod & lieni magis accommodatur, efficacius fiet, ſi prædictis omnibus vel aliquibus, addantur cortic. radic. Capparum, cortic. Tamaricis vel Fraxini, ab externa tunica abraſorum ana ℥ j. rad. Azari vel Rubiæ ℥. ß. herbarum Capilli veneris veri offic. ſeu Adianthi, vel illius loco Trichomanes, Ceterach, Cuſcutæ, Bugloſſi anguſti vel latifolij, Fumariæ, Lupuli ana M. j. florum Bugloſſi vtriuſq; Tamaricis, Geniſtæ ana P. j. ſeminum Viticis vel Rutæ ʒ j. miſceantur cum cæteris, & fiat decoctum vt prius.

Cùm adhuc validiùs aperiendum, amara addimus, vt rad. Ariſtoloch. Scyllam præparat. Abſynthium

thium vulg. vel Roma. Marrubium, ſummit. Centaurij minoris.

Si vẽtriculi ſimul adſit imbecillitas, vel flatuum copia, horum cauſsâ addi poſſunt cæteris, rad. Imperatoriæ, Calamentum, Mentha, Maiorana, Roſmarinus, Polium, ſemen Carui, Cimini, baccę Lauri. Item Maſtiche quandoque decoctionibus hiſce additur.

Probatur & decoctum radicum Filicis, Rhapontici, Eryngij, Valerianæ, Crocodilij, Cardui, Salicis, Pentaphylli, Polemonij, Anchuſæ, Smyrnij, Nympheæ. Item herb. Hyperici, Scordij, Piloſellæ; Item Pimpinellæ, Filipendulæ cum radicibus, fol. Pini & Piceæ, ſeminum Capparum, Periclymeni, Xyridis, Bunij, Erucæ. E quibus vel vnum vel plura inuicem decoqui poſſunt, vel ſuperioribus quoque decoctis permiſceri.

Si hydropis metus ſit, adduntur etiam ſemin. Hederæ, gummi Lacca, & hydragoga, vt in hydrope docebitur.

In duritie & ſcirrho horum viſcerum, eadem conferunt, additis ſimul nonnihil emollientibus: Veluti radic. Altheæ, herb. Maluæ, Viol. Ficub. flor. Chamomill. Meliloti, Violarum & ſimilibus.

Ex ſuccis è plantis expreſſis, aliqui in formam quoq; ſyrupi cocti, in vſu ſunt, veluti ex acidis ſuccis parati, qui cùm calor & ſitis adſunt, conueniũt; Acetoſus ſimplex dictus, qui ex aceto aqua & ſaccharo coquitur.

Oxymel ſimplex, fit ex aceto melle & aquâ, ſquilliticum ex Aceto ſquillitico.

Oxyſaccharum ex ſucco granatorum, aceto, ſaccharo.

Ex decoctis & ſuccis acidis facti aliqui ſyrupi, ſunt vſitati, veluti compoſiti.

De quinque radicibus Meſuæi: ℞. decoctum

radic. quinque aperitiuar. ſaccharum & acetum.

Oxymel compoſitum fit ex aceto, melle, aquâ, vti ſimplex, & decocto rad.apij, petroſel.fœniculi, ruſci, aſparagi, ſemin.apij, fœniculi, petroſelini.

Oxymel diureticum Neotericorum: ℞. præter acetum mel & aquam, decoctum radic.apij, petroſel.fœniculi, raphani, aſari, leuiſtici, florum geniſtę, ſemin. fœnicul. petroſel. aſparag. ruſci, coriandri, cumini.

Oxyſaccharum compoſitum Nicol. fit ex granatorum ſucco, in quo infuſa ſint radic. fœniculi, aſparagi, ruſci, graminis, capill.veneris, ſcolopendr. polytricum, ceterach, hepatica, violæ.

Acetoſus compoſitus: ℞. vti ſimpl. acetum, aquam, ſaccharum, & præter hæc rad. fœnicul.apij, endiuiæ, ſem.aniſi, fœniculi, apij, endiuiæ. Quibus addunt aliqui ſuccos endiuiæ, apij & liquiritiam, roſas & ſpicam.

Byzantinus compoſ.Meſuæi: ℞. ex prædictis in acetoſo compoſ.acetum, aquam, ſaccharum, ſemi. aniſi, fœniculi, apij, ſuccum, endiu.apij, liquirit.roſas, ſpicam, & præter hæc ſuccum lupuli, bugloſſi.

Ex alijs ſuccis amariuſculis ſic fiunt vſitati ſyrupi: De Endiuia ex ſucco endiuiæ cum ſaccharo coctus.

De Fumaria ſimpl. qui fit ex ſucco illius & ſaccharo.

De Lupulo, qui fit ex ſuccis lupul.fumar. & ſaccharo.

Byzantinus ſimpl.Meſuæi, qui ℞. ſuccos endiuiæ, apij, lupuli, bugloſſi & ſaccharum.

Ex ſuccis alijs ſimili ratione ſyrupi poſſunt parari, & de ipſis denominari. Veluti ex ſuccis Apij offic.Petroſel.off.Fœniculi, Eupatorij, aliarumque plantarum aperitiuarum, vel viſceribus appropriatarum.

Ex

Ex decoctis & ſuccis compoſiti ſyrupi in uſu ſunt ſequentes, quorum tres hepatis, tres poſteriores lienis magis obſtructionibus ſoluendis, accommodi cenſentur, duoq; poſtremi ſimul purgant.

De Endiuia compoſitus fit ex decocto endiuię, ſcariolæ, hepaticæ, bugloſſ. lactucæ, eupator. meliſſæ, flor. cord. ſem. frig. mai. ſantalo alb. rubro & ſucco endiuiæ, granat. & ſaccharo.

De Cichorea, cum vel ſine rhabarbaro & illius correctiu. ſpica, Nicol. fit ex decoct. endiu. domeſticæ & ſylu. cichorij, taraxacon. cicerbitæ, hepaticæ, lactucæ, fumariæ, lupul. capill. alkekengi, ceterach, radic. fœniculi, apij, aſparagi, hordei & ſaccharo.

De Eupatorio Meſ. cum Rhabarbaro quoque paratur, & ℞. rad. apij, fœniculi, endiuiæ, glycirrhizæ, ſpinæ albæ & Arabic. rhabarbarum azarum herb. cuſcutam, abſynthium, capill. ven. eupatorium, flores roſ. bugloſſ. ſemina, aniſi, fœniculi, ſchœnanthum, ſpicam, folium, maſtichen, ſuc. apij, endiuiæ.

De Scolopendr. fit ex decocto ſcolopendr. phyllitidis, endiuiæ vtriuſque, lichenis, cuſcutæ, abſynth. capill. flor. bugloſſ. vtriuſque, radic. fœnicul. petroſel. ruſci, ſemin. quatuor frigid. mai. folij, ſpicæ, caſſiæ ligneæ, laccæ, & ſaccharo.

De Fumaria compoſit. fit ex ſucco eodem & ſaccharo & decocto myrobalanorum, cuſcutæ, abſynth. viol. qui minor Fumariæ dicitur. Maiori præter hæc addunt ex purg. in decocto epithymum, polypodium, tamarind. pruna, paſſul. liquirit. flor. bugloſſ. vtriuſque, roſ. pulpam caſſiæ.

De Epithymo Meſuæi fit ex ijſdem ex quibus ſyrupus de Fumaria compoſ. maior, exceptâ caſſiâ, additis inſuper agarico, thymo, calamenta, ſtœchade, ſemin. fœniculi, aniſi & ſapâ.

Succi aliqui plantarum dictarum expreſſi crudi quoque propinari poſſunt, ſed potiùs vti dictum, in ſyrupos decocti vſurpantur. Huc tamen & Vinum referendum, quòd ſi tenue & clarum ſit, facilè penetrando, obſtructionibus quoque ſoluendis opportunum.

Vina medicata per infuſionem ſeu macerationem quorundam in vino, accedente interdum leui ebullitione in vaſe duplici, varia' præparari poſſunt, valdè efficacia. Vti ex infuſ. Abſynthij vulg. vel Pontici vinum Abſynthites dictum. Quod aliqui parant admiſtione tantilli Aquæ vitæ, quæ ab Abſynthio illi indito amaritudinem hauſerit; vel illius aquæ vitæ, quæ comis abſynthij ſuperfuſa, & accenſa, rurſumque antequam penitùs abſumatur extincta fuerit.

Vel fiat tale: ℞, Cichoreæ, Apij officin. rad. Iridis ana ℥ j. Abſynthij ʒ.ij. Chamædreos, Chamæpith. Eupator, vulg. Maioranæ ana ʒ j. ſeminis Fœniculi ʒ j.ß. ſem. Petroſel. offic. ʒ j. his omnibus ſiccis inciſis adde Vini circiter libras quinque.

Et ſi lieni accommodandum ſit, cort. rad. Capparum, cort. medij Tamaricis vel Fraxini vel Sambuci ana ʒ vj. foliorum Ceterach, florum Geniſtæ vel Sambuci, ſeminis Viticis ana ʒ j. in Aceto prius macerari poſſunt, antequam cæteris addantur: Vel Acetum Vino dum coquitur, miſceri.

Efficacius erit ſed valdè amarum, ſi Centaur. minor. ſum. ʒ j. addas, vel etiam rad. Gentianæ vel Ariſtoloch. ʒ. ij. radic. Aſari ʒ j. vel quoque Scyllæ præpar. tantundem.

Poſſunt & alia addi in decoctis propoſita, vti rad. Rhapontici & Filicis, Valerianæ, cortic. Frangulę, Rubię, Acori veri aliaq; illic expoſita, quę ſiccata vires ſuas retinent: vel ex ſolis his vina parari.

Vinum paſſulatum hepar proprietate iuuare & imbe-

imbecillum roborare dicitur, quod & gratum & colorem & ſaporem Vini dulcis ex parte refert: ℞.Paſſul.minor. ℔. quinque, Cinamom.conquaſſ. ℥.ij. impoſitis in dolium affundantur Aquæ puræ feruefcentis adhuc ab ebullitione Menſur. x. ſeruentur in obturato vaſe donec efferueſcant, ad vſum. Huic & alia deobſtruentia addi poſſunt, vt radices aliquæ aperitiuæ non ingratæ.

Chalybeatum vinum, in quo chalybs extinguitur, ſimiliter operatur, & lieni affecto inprimis conuenit: Quod ex limaturę Chalybis præparatę cum Aceto ℥ ß. infuſione in Vini ℔ iij vel quatuor factum, efficacius erit: Vel ſi chalybis ſic præparati puluis, Vinis medicatis prioribus addatur.

In vaſe ſeu poculo formato ex ligno Fraxini vel Tamaricis Vinum retentum aliquandiu, bibitum, vim inde ſuſcipere creditur, & lieni potiſſimùm affecto conuenire.

Aquæ ſtillatitiæ ex efficacioribus plantis elicitæ, vtiliter quoque dantur, veluti aqua Apij, Abſynthij, Centaurij min. radic. Gentianæ, alíæve plantarum conuenientium, quæ per ſe ſumuntur, vel electuarijs ſumptis ſuperbibuntur.

Ex Vitreolo & Tartari tertia parte, addito duplo Silicum, calcinatis in puluerem, & in caua retentis donec diſſoluantur, aqua exſtillata, rurſumque materiæ pulueriſatæ ſuperfuſa, iterumq; deſtillata, idque tertiò, data cochl.menſurâ mirè iuuare in omnibus obſtructionibus & hydrope docent Chymici.

Spiritus Tartari in antiquis obſtructionibus valde commendatur.

Oleum amygdal. dulc. emolliendo durities viſcerum, ſi bibatur, emendare aliquomodo poteſt: Vti & ol. Amygdal. amararum, quod ſimul obſtructiones aperit, Poſſunt & alia in induratis viſceri-

bus, vt oleum Commune, Lini, Seſaminum, Cnicinum aſſumi.

Liquores alij ſimiliter bibuntur; veluti per infuſionem facta Lixiuia quædam, qualia in hydrope aſcite deſcribuntur, exhibita, penetrando & abſtergendo, obſtructiones tollere poſſunt.

Vrina hominis bibita abſtergendo & penetrando, vti de lixiuijs dictum, obſtructiones aperit.

Aqua extinctionis Chalybis vel Ferri, ſicuti de Vino chalybeato dictum, etiam conuenit ſæpè hauſta.

Acidæ atramentoſæ naturales aquę ſi bibantur, cachexias etiam inueteratas ſanare poſſunt, nihilque magis hoc remedij genere vſitatum, in noſtris regionibus, vnde ſe coäceruatim ad hæc loca vbi ſcaturigo harum eſt aquarum, conferunt, easque manè ieiuni & veſperi continuantes, ad dies viginti vel etiam triginta, bibunt, à poculo vno ad plura indies aſcendendo, donec ad menſuram integram, ſi ferre queant, perueniant. Quarum vſu vel per aluum egregiè purgantur, materiamq; atram egerunt, vel copioſè admodùm, dũ corpus mox pòſt illarum potum exercent, ſudant. Quibus ſudoribus nòn ſolùm aqua affatim ieiunè bibita, ſed & quòd ſua aciditate penetrat, occaſionem præbet, venasq; meſeraicas & vaſa viſceribus intexta, diu peruadens, obſtructione liberat, illuuiemque quæ illic hærebat per aluum, & tenuiorem, per vrinas & ſudores propellit.

Ex ijs quæ in ſubſtantia ſumuntur, in cibis vel illorum condimentis, probantur; Panis cuius paſtæ, petroſelinum recens inciſum cùm ouis imponitur, placentaq; inde formatur: Eadem ratione ex Roſmarino fieri poteſt: vel ſemine Fœniculi immiſto, aliiſve vtilibus.

Olera ex herbis ijſdem aliiſve cocta, addito Bu-

tyro

tyro & Aceto, inter quæ & Beta cum Sinapi & Aceto probatur. Sium item in acetarijs vti & Naſturtium. Rad. Petroſel. Fœnicul. turiones Aſparagorum recentes, & Vitis nigræ viticulæ teneriores, cocta, comeſta:

Capparum cum aceto condit. vſus, in lienis potiſſimùm affectibus.

Amygdalæ item amaræ eſitatæ: Item Eruum coctum, Lupini cocti cum ruta & pipere. Dioſc.

Paſſularum frequens vſus adeò hepati conuenire dicitur, vt generationem ſanguinis promouendo impinguare credantur; Licet reliqua dulcia hepati obeſſe, & ab eo hepar intumeſcere doceatur.

Hepata lupi, leporis, anſeris, Limacũ item commendantur.

Conſeruæ & conditurę laudantur, Cichoreæ, flor. & radic. Apij offic. radicum Iridis, florum & radicum, Capillarium herbarum, Abſynthij, Iringorum, radic. Valerianę, Abſynthij Pontici comarum, Enulæ radicum, Geniſtæ, Sambuci, Ebuli, & Tamaricis florum.

Rob de Sambuco, Ebulo, de baccis Iuniperi.

Extracta molliora in formam rob decocta, ex plantis varijs ſic fiunt, & electuarijs permiſta, vel per ſe ſumuntur. Vt Abſynthij, ex ſucco Iridis aliarúmve plantarum, Rhapontici item & Cyclaminis ſucci, extracta, quæ in induratis viſceribus proſunt.

Pulueres varij fiunt, quorum aliqui qui præſertim efficaciores ſunt, per ſe ſumuntur cum vino alióve liquore conuenienti, vel in compoſitiones alias aſſeruantur, nonnunquam in trochiſcos priùs formati. Ex ſimplicioribus ſic fiunt pulueres à plãtis deſumpti, rad. Filicis, Capparum, Rhapontici, Ariſtolochiæ, fol. Ceterach, Cuſcutę, ſummit. Centaurij, Abſynthij.

Salia ex quibuſdam plantis facta, vt ſal Abſynthij commendant Chymici.

Ex animalium quorundam partibus parati pulueres, imbecillitati viſcerum admodum ſuccurrere plæriſque perſuaſum: Vti Inteſtinis gallinacei generis vel Lupi, ſi priùs ea vino eluantur, & in furno adeò exiccentur, vt pulueriſari queant, vel ſi in cineres vrantur, atque Antiſpodium dictum inde paretur, rurſumq; Vino vel Aqua conuenienti extinguantur vel lauentur, ſiccenturq;, ſicque exhibeantur, per ſe in Vino vel Aqua aut liquore alio, vel addito Cinamomo aliiſve aromatibꝰ, vel odoratis, vt puluere Diambræ, Diamoſci & Saccharo roſat. ad gratiam, vel etiam cōſeruis & alijs miſturis permiſcentur.

Imprimis interior rugoſa craſſa ventriculi gallinarum membrana ſimiliter præparata, & exhibita in vſu eſt. Hiſce & cineres Cancrorum marinorum aliqui addunt.

Iecur Lupinum præparatum hepati valdè appropriatum eſſe cenſetur, illiusq; puluis, vti priùs dictum, exhibetur, vel alijs miſcetur. Cuius efficaciæ & hepar Leporinum eſſe aliqui docent.

Lien equinus ſimili modo paratus & datus, ſpleni competere docetur, vti & fortè lien lupinus.

Cochlearum cineres ſpleni quoque accommodant, quos cum puluere ſem. Lini & Vrticæ propinatos, illud induratum emollire ſcribunt.

Stercus anſerinum ſiccatum ſimiliter exhibent, cui & alia nonnunquam miſcent, vt minùs cognoſcatur.

Chalybis ſeu ferri purioris limaturæ præparatę, hoc eſt infuſæ in Aceto, ſolo vel miſto cum Vino, puluis in obſtructionibus & duritie viſcerum, ſplenis potiſſimùm, additis ſaccharo & cinamom. ad gratiam, aliiſve, cum puluere Stercoris anſerini

datus

datus, efficaciſſimus cēſetur. Quod à chalybe quoque abraditur, dum enſis vel cultri acies acuitur, ſiccatum ſimiliq; modo præparatum, idem & fortè efficacius, cùm in tenuiſſimum pollinem ſic redigatur, efficit.

Vel ſi limatura dicta, affusâ aquâ regali quam fortem vocant, ita vratur, & in puluerem ſubtiliſſimum flauum, Crocum Martis ſeu ferri ob id dictum redigatur, qui tamen ſæpè priùs, vt vis aquæ eluatur, ablui debet.

Si in aceto fortiſſimo limatura macerata, in rubiginem tota vel maior illius pars redigatur, tutiùs Crocus ille vſurpabitur; Vel ſi ferro immerſo in Acetum, ferrugo exſudans in eos vſus colligatur.

Quintam eſſentiam ferri Matthiolus commendat.

Cotem naxiam & Alcyonium tertij generis probat Dioſc. Item Corallium.

Compoſiti vſitati pulueres ſeu ſpecies, ex quibus trochiſci vel electuaria formantur, ſunt pulueres Trochiſcorum de Roſis Meſuęi & Galeni. Item de Croco Nicol. de Abſynthio Meſuæi, de Rhabarbaro Meſuæi & Actuarij, de Eupatorio Meſu. & Actu. de Cappatibus Meſu. & de Scolopendria, de Lacca. Dein & ſpecies electuariorum, Dialaccæ maioris Meſuæi & minoris. Item alterius, Actuarij & Diacurcumæ maioris & minoris.

Ad horum imitationem eligendo ex ſingulis quæ magis vtilia eſſe cenſemus, nos pulueres parabimus, qui vti & illorum ſpecies, vel per ſe exhiberi poſſunt, cum liquore aliquo, vel in tabulas priùs redigi, vel cùm aſſeruari debent, vt & illæ priùs, cum Vino generoſo vel ſuccis Eupatorij vel Abſynthij vel Fœniculi, vel Endiuiæ, aut ſyrupis, in trochiſcos, vel addito Saccharo vel Melle in ele-

ctuaria redigi. Fiuntq; hi pulueres ſequenti modo:

Primus: ℞. Roſarum rubr. ʒ ij. Abſynthij ʒ j. Cinamom. vel Caſſiæ lign. ℈ ij. Spicæ, Schœnanthi ana ℈ j. Maſtiches ʒ ß. fiat puluis.

Huius loco Trochiſci de Roſis Meſuæi qui eadem recipiunt, & cum ſucco Eupatorij formãtur, ſumi poſſunt.

Efficacior erit, ſi Myrrhæ ℈ j. & Croci ℈ ß. addas; è quibus additis roſis & ſchœnantho ſuos trochiſcos de Roſis Galen. componit. Et Nicol. ſuos Trochiſcos de Croco eodem ferè modo parat.

Secundus: ℞. Rhabarbari ʒ ij. rad. Aſari, Rubiæ ana ʒ ß. Abſynthij Pontici quod præferunt, vel Vulgaris, cùm viribus illi vti odor & ſapor oſtendit, minimè cedat, ʒ j. Roſarum rubr. ℈. ij. ſemin. Aniſi ʒ j. ſem. Apij ʒ ß. Spicæ ℈. j. fiat puluis.

Ex ijſdem trochiſci de Rhabarbaro Meſuæi, additis amygd. amaris parantur, & cum ſuccis abſynthij vel fœniculi vel aqua cuſcutæ formantur; huius loco vſurpari poſſunt. Vel trochiſci de Abſynthio Meſuæi, qui eadem quæ trochiſci de rhabaro, exceptâ rubiâ, & præter hæc maſtichem & folium recipiunt, & cum ſucco endiuiæ excipiuntur. Vel etiam trochiſci de Eupatorio, qui quoque rhabarbarum, aſarum, roſas, ſem. aniſi, vti illa, & præter hæc ſpodium, mannam, admittunt, & cum ſucco eupatorij formantur.

Tertius: ℞. gummi Laccę ʒ j. ß. Maſtiches, Bdellij vel Myrrhæ ana ʒ ß. Rhabarb. ʒ j. rad. Rubię, rad. Aſari ana ʒ ß. rad. Ariſtol. rot. Gentianæ ana ℈ j. ſem. Aniſi, Fœniculi ana ʒ j. ſe. Apij, Ameos ana ʒ ß. Croci ℈ j. Cinamom. vel Caſſiæ lign. ʒ. ß. Spicæ, Schœnanthi ana ℈ ß. fiat puluis.

Hæc eadem compoſitio Dialacca maior Meſu. recipit, & præter hæc coſtum, ſabinam, hyſopum, amygdal. amar. piper & zingiber, quibus ſpecie-

bus

bus horum loco vti poſſumus. Quæ aliàs cum ſucco abſynthij, eupatorij & melle, in formá electuarij rediguntur. Eſt & minor Dialacca, tantùm è lacca, myrrha, bdellio, rhabarbaro, coſto, rubiâ, ariſtoloch. liquirit. croco. ſchœnantho, pipere & melle compoſita. Sunt & trochiſci Laccæ Meſuæi ex lacca, rhabarbaro, paucis inſuper additis, quoque concinnati. Quibus minoribus compoſitionibus tutiùs ferè quàm maiori illâ quæ propter aromata admodum calefacit, vtimur: quorum tamen in hydrope frequens vſus.

Eſt & alia compoſitio in hydrope quoque admodum in vſu, Diacurcuma Meſuæi appellata, ſeu Diacrocon, cùm croci bonam quantitatem recipiat, vt obſtructionibus hepatis & præſertim fellis in ictero, quas crocum ſoluere docent, magis hoc remedium accommodetur, quod quædam cum dialacca communia, vt crocum, rhabarb. azarum, coſtum, rubiam, ſemina aniſi, apij, ſpicam, ſchœnanthum, caſſiam, cinamomum, myrrham, & præterea inſuper meum, phu, calament. ſcordium, ceterach, ſem. petroſel. Macedon. dauci, bacc. iuniperi, carpobalſamũ, tragach. opponapocem, ſuccum liquirit. abſynthij & eupatorij recipit, & in electuarium redigitur. Eſt & Diacurcuma minor, ex croco, myrrha, coſto, Schœnantho, caſſiâ, cinamom. & melle tantùm parata.

Quartus puluis ad lienis affectus præcipuè directus: ℞. Cortic. radic. capparorum ℥ iij. Ariſtoloch. rotund. ℥ j. Gentianæ ℥ ß. Ceterach. ʒ j. ß. florum Geniſtæ ʒ ß. ſeminis Viticis ℥ j. ſem. Rutæ ʒ ß. gummi Ammoniac. ℥ j. fiat puluis. Qui cum gummi Ammoniaco in Aceto infuſ. in trochiſcos vtiliter formatur.

Huius loco trochiſcis de Scolopendrio vti poſſumus, qui eadem cõtinent; vel trochiſcis de Cap-

paribus Meſuæi, qui acorum, cyperum, calamentham, ſemin. nigellæ, naſturtij, amygdal. amar. ſuccum eupat. ſimul recipiunt.

Ex hiſce pulueribus vti & alijs hepaticis, alij quoque puluere per admiſtionem aliorum fieri poſſunt. Vt: ℞. puluer. alicuius ad ſcopum accommodati ʒ j. ß. ſpecier. Triaſant. vel Diarrhod. ʒ. j. vel loco illius Santal. trium ʒ ß. quatuor ſemin. frig. Minor. ℈ j. ſeminis Hederæ ℈ ij. ciner. inteſt. Galli vel Lupi ℈ j. Cinamom. ʒ ß. fiat puluis: Detur per ſe vel cum Saccharo, vel in tabul. redigatur, cum Saccharo diſſol. in aqua Abſynthij, Cuſcutæ vel alijs.

Trochiſci de myrrha etiam obſtructiones aperiunt, & ſi menſes ſuppreſſi ſint, ſimul eos prouocant: Dantur ſoli, vel alijs pulueribus miſti.

Hiſce & Ventriculo affecto ſpecies Arom. roſ. Diagalangæ, Diacalamenthi & viriū cauſſâ Diambræ nonnunquam permiſcentur.

Miſturæ ex enarratis liquoribus, atque illis quæ in ſubſtantia vſurpantur, diuerſæ fiunt, tum potionum, tum electuariorum, tum pilularum.

Potiones in forma Iulepi ex commiſtione ſyruporum cum aquis fiunt, tum ad præparandum ante purgationes, tum alterandum, ſumendo ſyrupos & aquas expoſitas: Vel etiam alias aquas plantarum, quæ ſolæ non adeò commodè, vel cum tanto effectu bibuntur: vti Cichorij, Endiuiæ, Hepaticæ, Eupatorij in hepatis, & Cuſcutæ, Lupulorum, Fumariæ, Bugloſſi vtriuſq;, Tamaricis in lienis affectibus, & cum ſyrupis miſcendo, vti & aliarum plantarum aquas.

Vel talis Iulepus ſi calor & ſitis adſint: ℞. Aquæ fontis ℔ iij. cui & aliæ aquæ ſtillatitiæ permiſceri poſſunt, Vini gran. quartariū j. Aceti albi quartar. ß. Sacchari vel Mellis quartarios tres, clarificentur ad vſum; poſſent & parum decoqui. Vel

Vel fiat Iulepus: ℞. ſuccos alios prædictarũ herbarum ad ℥ j.ß. Aquæ ſtillatic. duplum, addendo & Saccharum, clarific. & aromatiſ. Cinamom. cui & Vinum acidulum miſceri poteſt.

Lactea potio ex reſinæ Lariceę vel Abietinę ℨ j. vel ʒ ij. diſſolutis cum Vino dulci, ob illius inſuauitatem & Vitello oui, non ſolùm abſtergendo renum ſinus expurgat, ſed & hepatis & lienis infarctus admodum extevit aluumq; ſimul ſoluit.

Electuaria diuerſimodè fiunt, exempli gratiâ:

In obſtructione hepatis & imbecillitate: ℞. conſeru. flor. Cichorij & conditur æ radicum illius ana ℥ j. ß conſeru. vel condit. rad. Apij offic. ℥ j. pulpę Carnium Paſſularum parùm coctę in formam rob. ℥ ij. pulu. triaſantali ℈ j. fiat electuarium; Superbibat aquas conuenientes.

In ſplenis eiuſmodi affectibus: ℞. conſeru. Capill. ven. & imprimis Aſplenij, conſeru. flor. Tamaricis ana ℥ j. ß. conſeru. florum Geniſtæ ℥ j. cort. rad. Capparum ʒ j. ſeminis Portulacæ & Viticis ana ʒ ß. cum Syrupo de quinq; radicibus fiat electuarium. Poteſt addi limaturæ Chalybis præpar. ʒ ß. Superbibat poſt aſſumptionem huius, aquas ſpleni dicatas.

In metu hydropis: ℞. cõſeru. flor. Cichorij ℥ j. ß. conſer. rad. Apij ℥ j. conſeru. flor. Geniſtæ ℥ ß. rob. de Ebulo vel Sãbuco ℥ j. Amygd. amar. ʒ vj. medull. ſem. Melorum ʒ j. pulpæ Paſſul. ℥ j. ß. raſur. Eboris & Cornu cerui ana ʒ ß. radic. Aſari ℈ ij. Spicæ, cineris inteſtin. Gall. vel Lupi, vel Lumbricorũ ana ℈ j. Syrupi de Abſynth. ʒ vj. miſceatur, fiat electuarium: Poſſet & Hepar lupi addi & parùm Laccæ; Vel ex ſpeciebus ſupradictis aliquibus ʒ j. & cum ſyrupo de Eupatorio vel Radicibus formari.

Vſitata electuaria ſunt, quorum ſpecies ſeu puluеres priùs conuenire diximus.

Eſt & aliud Cyphoides Andromachi dictum, hepatis imbecillitati accommodatum, quod de Vino Arabes nominant, & rectiùs Elect. de paſſulis diceretur; quod paratur ex paſſulis, bdellio, myrrha, terebinth. melle, vino, calam. aromat. aſpalat. caſſiâ, cinamom. ſchœnantho, ſpicâ, croco. Sunt qui addendo ſ. hyoſquiami & opium, ex ea opiatam faciant.

Nos ad illius ſimilitudinem, electuarium de Paſſulis eiuſmodi componemus: ℞. Paſſul. mũdat. quartar. j. coquantur in Vino, addendo Mellis ℥ iij. contundantur in pultem, miſce pulueris Calami aromat. offic. Cinamom. Caſſiæ ana ʒ j. ß. Spicæ, Schœnanthi ana ʒ ß. Croci ℈ j. fiat electuarium.

Confectio Raued Seni Meſuæi in obſtructionibus vtilis; paratur ex rhabarbar. ſuccis abſynthij, eupatorij, amygdal. amar. fumariâ, ſemin. aniſi, apij, ſpicâ, croco, caſſiâ lign. ſchœnantho, myrrhâ, melle.

Item Diacoſtum Meſuæi; quod fit ex coſto, ariſtol. rhabarbaro, aſaro, caſſiâ lign. cinamom. ſemin. apij, aniſi, ſchœnantho, myrrhâ, croco & ſaccharo.

Electuarium de Scoria ferri Rhazis, in ſplenis affectibus, ex myrobal. ſcoriâ ferri in aceto infuſ. thure, ſpicâ, ſchœnátho, ammi, melle, zingibere, pipere paratur.

De Chalybis limatura electuarium etiam in vſu eſt.

Pilulæ ex ingratis pulueribus prædictis, vel trochiſcis formari poſſunt; vel Bolus aliquis & ſic deglutiri:

Vel alia alio modo ad bibendũ vel commedendum aliàs incommoda ſic aſſumi; vt: ℞. Hepatis lupi præpar. ʒ j. cineris inteſtin. Lupi. vel Gallin. ℈ ß.

℈ ß. Stercoris anſerini ſicci vel columbini ℈ j. cum ſucco Abſynthij, fiat maſſa: Capiat frequenter; Poteſt & Chalybis limatura addi:

Aut ſucci omnino amari, aut extracta coctione eouſque vt in pilulas formari queant indurata ſic deglutiri poſſunt: Vel ſi molliores, pulueribus additis ſic incorporari, hoc vel etiam alio modo: ℞. extracti ſeu ſucci inſpiſſ. radic. Gentianæ, vel ſumm. Centaurij min. & Abſynthij, incorporetur pulueris radic. Azari ʒ ß. ſeminis Apij, Petroſel. ana ʒ j. Spicæ, Schœnanthi ana ℈ j. fiat maſſula.

In duritie & ſcirrho viſcerum, vti & obſtructionibus ex gummi Ammoniaci ʒ ß. vel ℈ ij. diſſolutis in Oxymellite vel Aceto, ſimplicibus vel ſquilliticis, aut etiam ſucco Iridis vel Bryonię, bolus vel pilulæ formantur, commodiusq; ſic ſumuntur.

Poſſunt & alia illi miſceri, veluti: ℞. gummi Ammoniac. diſſol. in ſucco Iridis ʒ j. puluer. rad. Filicis ʒ ß. fol. Ceterach, ſeminis Viticis ana. ℈ j. limaturæ Chalybis præpar. ʒ. ß. hepatis Lupi præpar. ℈ j. cum Oxymel. vel Felle vrſi, quod durities admodum & obſtructiones diſſoluit, fiat maſſa pilul. Capiat. ℈ ij. per vices.

Alia quædam gummi eadem ratione exhibita idem ferè præſtant, vti Galbanum, Bdellium, Sagapenum vel gummi Pini, item Lácca cùm in hydropem cachexia vergit, ſeparatim iunctímve, & cum Opponace ſumpta.

In ſpelnis obſtructionibus: ℞. gummi Pini ʒ ß. Viſci quercin. ℈. j. cum Cera fiant pilulæ.

Maſtiche, Myrrha, Styrax cæteris gummi vel pulueribus admiſta ſimiliter dantur: Vti & Aſphaltum, ſeu Bitumen verum, illudque durius quod Gagatem lapidem vocant.

Vel fiant tales pilulæ, quæ loco electuarij Cy-

phoides, cùm ingrata & glutinoſa contineat, vſurpari poſſunt: ℞. Myrrhæ Bdellij ana ℥ ij. Croci ʒ. ß. Spicę, Schœnáthi ana ℈ j. cum Terebinthina fiant pilulæ: Capiat portionem.

Extrinſecùs ſi hepatis vel lienis imbecillitatis cauſâ, vel quia obſtructa induratáve aut ſcirrhoſa ſunt, cachexia oriatur, hypochondrijs, dextro ſi hepar laboret, ſiniſtro ſi lien, & circa poſteriora magis, cùm lien ventriculo ſubiaceat, & verſus ſuperiora, cùm ren ſiniſter illi ſubiaceat, remedia applicabuntur. Nonnunquam & vniuerſo ventri, ſi in venis meſeraicis obſtructio quoque ſit, vel glandulæ meſenterij, vti ſæpè fit, induratę ſimul ſint. Applicando ea quę attenuando, & incidēdo, ſi obſtructiones adſint, ſoluant. Vel ſi durities, primùm quę eam emolliant, mox etiam diſcutiant, eligendo validiora, ſi lien affectus ſit, cùm compacta magis illius ſit ſubſtantia, addendo in vtriuſq; viſceris eiuſmodi morbis, quę proprietate, vel etiam leui adſtrictione prædita, illa ſimul roborant, & ſi flatus adſint, qui in ſiniſtro hypochondrio frequentiùs, ventriculi potiùs quàm lienis cauſâ, cuius ſubſtantia flatibus impleri, vti putarunt, minimè poteſt, occurrunt, quæ eos ſimul diſcutiant, ventriculum debilem aliquo pacto foueant. In hoſce vſus ſequentia remedia parantur.

Inunctiones varijs modis fiunt, in obſtructionibus potiſſimùm hepatis: ℞. olei Amygdal. amar. Nardini ana ℥ j. ß. olei Cherini ℥ j. olei Roſacei vel Maſtichini ℥ ß. ſuccorum Apij vel Petroſel. offic. Aceti ana ℥ ß. fiat decoctio ad ſuccorum cōſumptionem, adde rad. Azari, ſeminis Apii vel Petroſel. offic. ana ʒ j. Santalorum omnium ʒ ß. Spicę, Schœnanthi ana ℈ j. Poſſunt addi pul. radic. Cyperi vel Roſarum rubr. & Cerę q. ſ. fiat Vnguentum.

Oleum in quo Hepar lupi inciſum coxerit, hepatis

patis regioni inunctum, imbecillitatem illius corrigere, ſanguificationemq; admodùm iuuare docent. Vti & ſi ex Hepate Galei piſcis vel Raiarum eodem modo oleum paretur.

In lienis obſtructionibus ſic fieri poterit: ℞. olei Capparum ℥ ij. olei Abſynthini, olei Amygd. amar. vel nucleorum Perſicorum, ſucci Ebuli, Aceti fortis ana ℥ j. pulu. radic. Ariſtolochiæ, Azari, ſeminis Viticis ana ʒ ß. Spicæ vtriuſq; ana ℈ j. Ceræ q. ſ. fiat Vnguentum.

Vel decoquantur in Olei communis partib. ij. Vini parte j. Aceti parte ſemiſſe, Tamaricis folia vel flores, radic. Capparum, & radix Gentianę, folia Ceterach: Et ex eo oleo fiat inunctio.

In duritie & ſcirrho horum viſcerum, hepatis præſertim: ℞. olei Liliorum, Irini ana ℥ ij. olei Amygdal. dulc. Chamomelin. vel Anethini aut de Meliloto ana ℥ j. ß. Axungię Gallinę vel Anſeris, medullę cruris Vituli vel Cerui ana ℥ j. ſucci Iridis ℥ ij. ſucci Apij ſeu Petroſelini ℥ j. gūmi Ammoniac. diſſol. in Aceto ʒ vj. coquantur ad conſumpt. ſuccorum, adde pulueris radic. Cyclaminis & Bryonię ana ʒ j. radic. Azari ʒ ß. Spicę ℈ j. Cerę q. ſ. fiat Linimentum.

Oleum in quo radix Cucumer. aggreſtis, Bryonię, Cyclaminis, Liliorum bulbi, addito Vino & parùm Aceti coxerint, inunctum, valde eſt efficax.

Si lien induratꝰ ſit: ℞. olei Irini ℥ iij. olei de Capparibus ℥ j. ß. ſucci Mercurialis, Ebuli vel Sambuci, Aceti ana ℥ j. gūmi Ammoniaci diſſol. in aqua Vitę, Bdellii vel Galbani ana ʒ vj. Oppopan. ℥ ß coquantur ad conſumption. ſuccorum, adde puluer. radic. Cucumer. ſylu. Cyclamin. ana ʒ j. Cerę q. ſ. fiat Vnguentum.

Vel: ℞. radic. Cyclaminis ℥ j. radic. Bryonię ℥ ß. radic. Capparum ʒ ij. radic. Azari ʒ j. Spicę ʒ ß. bac-

carum Lauri ℥ ij. cõtundantur & coquantur in Olei & Aceti æquis partibus, ſumanturq́; huius olei ℥. quatuor. mucilagin. ſeminis Lini & Fœnogr. ana ℥ j. gummi Ammoniaci diſſol. in Aqu. vitæ ℥ j. Styracis liquidæ ʒ j. axungiæ Gallinæ ℥ j. Ceræ q. ſ. fiat Vnguentum.

Emplaſtrum ex gũmi Ammoniaco, additis nonnunquam & alijs gummi generibus, diſſolutis in Aceto forti paratum, calidumq́; ſplenis regioni applicatum, illius duritiem emollit; addito pauco Oleo ſpicæ, meliùs penetrat & operatur.

Vſitata vnguẽta & emplaſtra pro viſceribus induratis ſunt vnguentum Dialtheę, emplaſtrum de Meliloto, quæ efficaciora fient, ſi gummi prædicta illis addantur. Item emplaſtrũ Diachylon ireatum & gummatum, Ceroneum, Polyarchon Galeni.

Cataplaſmata in lienis duritie præcipuè vſurpátur. Quæ, cùm admodũ emollire volumus, parantur, ex rad. Liliorum, Cęparum, Allij, Scyllæ, Bryoniæ, Cyclaminis, Dracunculi, Iridis, Raphani; ſeminibus Lini, Fœnogræci; folijs Braſſicæ, Hederæ, Abſynthij, Centaurij; floribus Sambuci, Meliloti, Chamomill. Ficubus, Paſſulis, decoctis in Vino, Aceto & Oleo, addẽdo far. Cicerum vel Lupinorum; & lienis cauſâ, radic. Capparum, fol. Ceterach, Tamaricis, & cùm diſcutere ſimul volumus, Iſatidem, Lepidium, Teucrium, Linguá canis, Vrticam, Pulegiũ, eaq́; omnia decoquẽdo in Vino, Aceto & Oleo, & contundendo, cum farina Lupinorũ vel Cicerũ.

Radix Mandragoræ cocta in oleo Lini vel Amygdal. dulc. & Aceto, efficaciſſimum remedium: vti & Cicuta vel Hyoſquiamus ſic applicata. Itẽ radices Liliorũ eodẽ modo coctę & contuſæ. Quibꝰ gũmi, olea pulueresq́; conuenientes addi poſſunt.

Splen vulpis vel hœdi lieni applicatꝰ, integer vel contuſus, in eiuſmodi illius affectibus vtilis cenſetur.

tur. Sanguinem, qui è vena poſt aurem ſecta emittitur, inunctum lieni, idem efficere, veteres prodiderunt.

Lapis molaris vel pyrites, aut alius ſiliceus durus candens, ſi in Aceto acerrimo extinguatur, pániſq; linteis inuolutus, ſpleni duro ſæpè adhibeatur, illú emollit. Vel ſi ab ijſdem lapidibus candentibus Aceto aſperſis, vapor eleuatus pannis excipiatur, & cum illis ſic lateri admoueatur, vel vapor ipſe latere excipiatur.

Aſſium lapidem cum Calce viua, ex Aceto illinire iubet ſplenis regioni Dioſcorides.

Fotus fiunt in hepatis obſtructione hoc pacto: ℞. Abſynth. Eupator. ſummitat. Centaurii ana M. j. radicis Azari ℥ ß. Santalorum omnium ʒ iij. Caſſiæ ligneæ ʒ ij. Spicænardi, Schœnanthi ana ʒ j. ſeminis Apii, Cuſcutæ ana ʒ j. ß. fiat decoctio in Vini & Aquæ æquis partibus: Pro Fomentatione.

In liene obſtructo fiunt fotus ex decocto facto in Aqua, Vino & Aceto, radicum Cappar͂u, cortic. Fraxini vel Tamaricis, Sambuci, herb. Abſynthii, Aſplenii, Cuſcutæ, florum Chamomill. Geniſtæ, Tamaricis, Sambuci; ſemin. Portulacæ, Viticis, Apii, Fœniculi, addendo parùm de radice Cyperi, & Spicâ vel Schœnantho. Huic decocto ſuccus Apii quoque miſceri poteſt.

In induratis & ſcirrhoſis viſceribus fiũt ex decocto in Aqua, Vino, Aceto, vel decocto inteſtinorũ facto, plantarum ſequentium, vt radic. Altheæ, Liliorum, Bryoniæ, Iridis, vel etiam Panàcis & Vlmi, herb. Maluę, Altheę, Geranii, Marrubii, Abſynthii, florum Chamomill. Meliloti, Anethi, Sãbuci, Violarum, ſemin. Lini, Fœnogræci, Maluę, Altheæ, Ficuum, Paſſularũ, additis radic. Azari, Spicâ vtraq;: Et ſi magna emollitione opus ſit, radi. Cucumeris aſini, Cyclaminis, Mandragoræ. Sin magis diſcu-

tiendum, Calamenthâ, Pulegio, Origano, Meliſsâ, Thymo, flor. Stœchados vel Lauandulę. Quòd ſi in liene ſit durities vel ſcirrhus, admiſcenda quædam de priori fotu. Qui efficacior redditur, ſucco Bryoniæ vel Iridis addito.

Ex ſuccis eiuſmodi, miſcendo & ſuccum Cyclaminis, vel Cucum. aſini; item Apii & oleũ Amygd. amar. vel de Capparib⁹, cũ Vino & Aceto eoq́; acri vel ſquillitico, causâ lienis, fot⁹ facti, valde emolliũt.

Vel ſi in Aceto acerrimo, Marcaſita extinguatur, in eoq́ue pannus duplicatus vel philtrum madefactum, lienis regioni applicetur.

Epithemata hepati imbecilliori vel obſtructo quoq; aliquid emoluměti adferre poſſunt, hoc pacto: ℞. aquarum Endiuiæ vel Cichorij ℥ iij. aquę Apii ℥ ii. aquarũ Abſynthii, ſummitatum Centaurii vel Gentianæ ana ℥ i. Aceti roſacei ℥ ij. Santalorum omnium, vel ſpecierum Triaſantali ʒ j. radicis Aſari ʒ ß. Spicæ, Schœnanthi ana ℈ j. miſce.

Sacculi ex iiſdem ex quibus fotus parati, loco illorum applicari poſſunt.

Regimine vtědum exquiſito; in Victus ratione, cauendo à lentis, craſſis, crudis alimentis, & pręſertim præpoſtero illorũ vſu, à fructuum horariorum nimio eſu & aquę frigidę immoderata & intempeſtiua potione, maximè ſi inde cachexia prodierit, vti & à ciborũ varietate. Condiendo quoq; cibos illis quæ eorum concoctionem adiuuãt, in ventriculi imbecillitate deſcriptis, cùm primæ cõcoctionis vitium non emendet altera, atq; incoquendo & infarciendo cibos iis quæ aperiunt & abſtergũt, in cachexia expoſitis. Inter quę Saccharum in conditurìs, non tam ob gratiam, quàm abſterſionem, & quòd in eo ſingulare, à paucis obſeruatum, quia à putredine arcet, commendandum.

Ab hepatis vel etiam lienis intemperie calida, quam

quam & ſiccitas ſequi ſolet, ſi cachexia ſuborta ſit, quæ in hydropem aſcitem, vti dictum, facilè degenerat, antequam ille ſuperueniat, vel etiam in illius principio, ad intemperiem calidam viſceris affecti, quę adhuc remanſit, emẽdandam, imbecillitatem quę inde ſecuta eſt, corrigendam, & ſi obſtructiones aliquę acceſſerint, ad eas reſerandas, remediis vtimur intus foriſque, quę nonnihil refrigerando illa ſimul roborent, hepar pręſertim, ne nimiùm frigidis lędantur, quapropter quę caliditate aliqua & leui adſtrictione prędita, illorum vires conſeruant, vt ſpicam, abſynthium, frigidis permiſcemus, & ſi obſtructiones concurrant, aperientia atque abſtergentia ſimul addimus. Quòd ſi verò iam induratis vel fiſsis viſceribus, hydrops radices egerit, tunc eo modo ſicuti in hydrope aſcite docuimus, in cura procedendum. Antequam verò hęc adueniant, curatio ratione cachexię illius, ſequenti modo erit inſtituenda.

Purgationes ex illis quę bilem maximè reſpiciunt, atque ex Rhabarbaro cęteriſque quę hepar non adeò accendunt, ſi recrementorum ſit abundantia, ſunt inſtituendæ. Eligendo eiuſmodi purgantia ex illis quę in cachexię prioribus cauſis quoque deſcripta ſunt.

Alterationis causâ in victu, iuſculis incoquant Endiuiam, Scariolam, Cichorium, Lactucam, Sonchum, vel ea cocta comedant, vel ijſdem in Acetarijs vtantur. Fructibus veſcantur acidulis, coctis, vel ſucco ipſorum cibos condiant, vel pro condimentis vtantur, vt ſucco Granatorum acidorum, qui efferueſcendo vinoſus factus, Vinum granatorum dicitur: vel ſucco Ribes, Berberis, Vuę aggreſtis, Limonum, Citriorum eo modo vtantur.

Potus ordinarius ſit Vinum album tenue, dilutum aquâ coctâ. Vel ſi ſumma ſitis vrgeat, Aquam

bibant, cui Aceti vel Succi acidi permiſtione, vinoſitas quędam vel aciditas concilietur, vel illâ vinum temperetur. Decoctum radic. Cichoreæ, loco potus vſurpari poteſt, ſolum vel Vino miſtum.

Iulepus vtilis per vices ſumendus: ℞. ſuccorum Acidorum vnum vel plures ad quartarium j. ſucci Endiuiæ ℥ ij. Aceti ℥ j. Aquæ roſarum ℥ ij. Sacchari q. ſ. decoquantur in formam Zulapij: Et vtatur. Camphoræ tantillum aliqui permiſcent, quæ penetrationis potiùs cauſsâ, quàm refrigerationis proderit.

Decoctum medicatum ſic fit: ℞. Endiuiæ M. j. Acetoſæ, Lactucæ, Polytrici ana M. ß. Tamarindorum ℥ j. Prunorum acidorum numero xij. ſeminum Portulacæ, Endiuię, Cuſcutę ana ʒ j. quatuor ſeminum Frigidorum maiorum ʒ ij. ſeminis Berberis ʒ j ß. Roſarum, Violarum ana P j. coquátur in Aqua, addendo Aceti roſacei ℥ ij. & in colatura adde ſuccum aliquem ex ſupradictis, Sacchari q. ſ. His Rhabarbarum vel Mannam, cùm laxare volumus, addimus.

Syrupi vſitati ſunt Endiuiæ & Cichoreæ ſimplices & compoſiti, atque ex acidis qui acetum recipiunt, ſicuti hi iam prius in Cachexię prioris cura deſcripti ſunt. Quibus & refrigerationis cauſsâ, ſyrupos de Acetoſitat. Citri, de Limonibus, Granatorum vti & alios, vt Violarum, Portulacæ, Nenupharis addere poſſumus: Item alios de novo ex ſucco Ribes, Berberis, aliïsve ſuccis acidis coctos.

Aquæ hîc quoque præcipuè ſumuntur ad ſyrupos diluendos, vel alio modo ſumendas, Endiuiæ, Cichorij, Hepaticæ, Cuſcutæ, quibus & viſcerum roboris cauſsâ, Eupatorij, Abſynthij, ſimileſque aquas miſcemus.

Pulueres ſeu ſpecies, quæ per ſe aliàs ſumuntur, aliàs

aliàs in alias formas, trochiſc.tabularum, electuariorum, pilularum rediguntur, ſequentibus modis vſurpari poterunt; Quorum hic valdè conueniens, etiam in obſtructionibus: ℞. Santali rubri & albi ana ℥ j. Santali citrini ℥ ß. florum Roſarum rub. ℥ ij. florum Violarum ℥ ß. quatuor vel trium florum Frigidorum maiorum ℥ j ß. ſeminis Portulacę, Endiuiæ ana ℥ ß. Antiſpodij ex ebore, vel raſuræ Eboris ℈ ij. fiat puluis, qui cum infuſione gummi Tragachanti in aqua Roſarum, vel cum ſucco Berberorum in trochiſcos formari poteſt.

Si Rhabarbarum addamus & Camphoram, tunc Diatriaſantalo Nicolai nõnihil reſpondebit, quod præter ea quæ hunc puluerem ſubintrant, etiam ſuccum liquiritiæ, gummi arabicum & amylum recipit, ſæpeq; duplicato rhabarbaro vſurpatur: Quâ compoſitione vſitatâ, loco prioris vti poſſumus,

Eſt & alia compoſitio magis operoſa, Diarrhodon abbatis Nicolai, quæ & ſantala, roſas, violas, quatuor ſemin. frigid. maior. & minora, ſpodium, gummi arabicum & tragachantum, ſuccum liquirit. rhabarbarum & camphoram, vti diatrionſantalon, & præter hæc, azarum, gran. berberis, ſem. aniſi, fœniculi, ocimi, papauer. maſtichem, crocum, ſpicam, cardamomum, lignum aloës, garyoph. cinamom. moſchum, margaritas, os de corde cerui recipit: In obſtructionibus quoque vſurpari ſolita, minusq; calefaciens.

Sunt & trochiſci Diarrhodon Nicolai, ex roſis, ſantalis, ſpodio, croco & caphurâ tantùm parati, ſimpliciores longè quàm prior compoſitio.

Vti & trochiſci de Santalis, ſed magis ſtiptici, qui ſantalos, roſas, quatuor ſem. frigid. maiora, ſemen portulacæ, ſem. berberis, ſpodium, camphoram, & bolum inſuper recipiunt.

Vel alij adſtrictione quoq; præditi, Trochiſci de Berberis.

Quorum loco hiſce vti poſſumus minùs ſtipticis: ℞. trium Santal. Roſar. ana ʒ j. Rhabarbari ʒ j ß. Spodij ex ebore ʒ j. ſeminis Endiuiæ, Portulacæ, Acetoſæ ana ʒ ß. ſeminis Melonum ʒ j ß. Camphoræ ℈ ß. Sacchari vel Mannæ ʒ ij. fiat puluis, vel cum infuſione gummi Tragachantæ fact. in aqua Endiuiæ, fiant Trochiſci.

Puluis foliorum Endiuiæ & Cichoreæ, cum vino frequenter ſumptus, probatur, cui ſemen Securidacę aliqui addunt, & ad gratiam parùm Cinamomi.

Tabulę ex enarratis puluerib. vſitatis Diatrionſantalon & Diarrhodon factę, pręcipuè in vſu ſunt. Quę & ex alijs ſimili ratione parari poſſunt, additâ interdum conſeruâ florum Cichorij, aliiſve.

Ex ſucco berberis tabulas valdè iucundas, calorem contemperantes, ſic parari curamus: ℞. ſucci racemorum Berberis maturorum ℥ iij. Sacchari ℔ j. Aquę fontis vel Endiuię vel Roſar. q. ſ. Coquantur & redigantur in formam tabularum.

Eadem ratione tabulę ex ſucco Ribes, Granatorum, Limonum, Citri factę, idem pręſtant, gratęq; admodum ſunt.

Electuaria varia ex hiſce conſeruis, condituris pulueribusque concinnari poſſunt, veluti hoc pacto: ℞. conſeru. florum Cichorij, & radic. Cichor. condit. ana ℥ j ß. conſeru. Violarum, Capilli veneris & Bugloſſi ana ℥ ß. ſemin. Melonum medullę ʒ j. ß. pulueris Triaſantali ʒ j. Cum ſyrupo de Acetoſa, fiat Electuarium humidum, vel illius loco addito Saccharo roſato tabulato, conditum.

Opiatas aliqui ad hepar refrigerandum, vt Philonium, ſed nullo ſucceſſu, cùm calida recipiat, exhibent.

Aqua-

Aquarum atramentoſarum acidarum naturalium, more vſitato ad aliquot ſeptimanas cõtinuatus potus, vti in priori cachexię cura deſcripſimus, ad calorem hepatis corrigendum, pręter cętera illic expoſita commoda, magnam adfert vtilitatem, ſi maturè antequam hydrops ingruat, aquaq; iam in pedibus & ventre coaceruetur, hoc fiat, nam eâ iam è venis excidente, cùm illius copiam augeat, ampliùs minimè iuuabit, ſed potiùs tumorem in hydrope augebit, ſi pręſertim, vti tunc ferè fit, parùm mingant, interim tamen multùm bibát, quod proin pluribus nocuiſſe deprehendimus, unde tutiùs foret, ſi bibones illi, quibus perpetua ſitis calorem hepatis pręſagit, etiam antequam cachexia inuaderet, vinum temperarent, aquam in potu ordinariè, vel per vices vti & quotannis vel alternis annis biberent.

Extrinſecùs applicatis, horum viſcerum & hepatis pręſertim intemperiem calidam quoq; nonnihil refrigerantibus, vti & ſiccitatem humectantibus emendabimus, additis ſemper ijs, quę ne ab illis lędantur, leui adſtrictione & proprietate impediunt. Vti ſequentia exiſtunt.

Inunctio refrigerans & humectans: ℞. olei Violacei, Nenupharin. vel Cucurbit. vel de Salicibus lotorum in Aceto vel ſucco Endiuię ℥ ij. olei Cydoniorum, Roſarum, Myrthi vel Myrthillorum aut Lentiſcini ana ℥ j. olei Maſtichini ℥ ß. ſeminum Frigidorum minorum & Acetoſę, florum Roſarum ana ʒ ß. Santalorum omnium ʒ j. Spicę ℈ j. Camphorę ʒ ß. Cerę q. ſ. fiat Vnguentum.

Alia magis hepati appropriata: ℞. olei Roſacei & Violacei ana ℥ j ß. olei Nenupharini, Abſynthini ana ℥. j. ſuccorum Endiuię ℥ j ß. ſucci Eupatorij ℥ j. Aceti roſacei ʒ vj. decoquantur ad ſuccorum conſumptionem, adde Santali rubri & albi ana ʒ i. ſe-

minis Endiuiæ, Portulacæ ana ʒ ß. Spicænardi ℈ ſ. Cerę q. ſ. fiat vnguentum. Hiſce & Camphoram quandoque vel trochiſcos de Camphora addunt.

Vſitatum ad hepatis intemperiem eſt Vnguentum Santalinum, quod fit ex ſantalis tribus, roſis, ſpodio, bolo, camphorâ, oleo roſaceo & cerâ:

Item Vnguentum Roſaceum, quod ex roſis illarumque ſucco, & oleo amygdalarum dulcium paratur: cui opium aliqui addunt, quod cùm non refrigerare ſępe iam oſtéderimus, eo nomine nihil iuuabit, niſi cùm durities adeſt, ad eam emolliendam, quod narcotica pręſtare docuimus, cęteris permiſceatur.

Poſſet & infrigidans Galeni adhiberi, additâ Spicâ.

Epithema hepati applicandum ſic commodè fit: ℞. aquæ Endiuiæ, vel Cichorij, Hepaticæ ana ℥ iij. aquæ Violarum vel Lactucæ vel Solani, Roſarum ana ℥ ij. aquæ Abſynthij ℥ j. Aceti roſacei vel Vini aciduli ℥ j ß. Santalorum omnium ana ʒ ß. Spicænardi ℈ j. Camphoræ ℈ ß. miſce. Poſſunt & ſucci Intybacei addi: Item aqua Acetoſæ, Apij, Cuſcutæ, & pulueres ſeminum Portulacæ, Endiuiæ, Apij, Roſarum rubrarum, Spodij & Maſtiches, ob Ventriculum vicinum.

Fotus ad idem fit ex decocto facto in Aqua cõmuni vel ſtillatitia conuenienti, addito Aceto roſaceo vel Vino ex herbis Endiuiâ, Cichoreâ, Abſynthio, ſeminibus quatuor Frigidis maioribus & minoribus, cui Cyperus, Spica, Schœnanthum, aliíve pulveres expoſiti induntur.

Vel in ſacculo hæc cocta, expreſſa dein applicanda, qui & ex pulueribus, ſeminum Frigidorum minorum, flor. Violarum, Roſarum, Nympheæ, addito Spodio & Spicâ, in panno incluſis parari poterit, ſicq; irroratus priùs in aquis deſtinatis & Aceto, apponi.

Portulaca recens contuſa cum aqua Roſarum & Aceto commodè applicatur, cui & Camphora, aliaq; addi poſſunt.

Vel Cataplaſma ex farina Hordei, vel Lentium, inſpiſſatum ſucco Endiuiæ vel Portulacæ, Oleoque Roſaceo, vel etiam alijs ex ſupradictis admoueatur.

In Viuendi ratione, potiſſimùm ſibi caueant à Vino generoſo, à Cibis acribus, aromatiſatis, ſalſis. Vtantur potiùs humectantibus iuſculis, carnibus, cuiuſmodi in hecticis deſcripta fuerunt, ſie fortè ſiccitas hæc à calore nata, in viſceribus impreſſa poterit corrigi, quod ægrè fit, vbi iam confirmata fuerit.

A' bile qui naſcitur icterus, in quo corpus alieno colore tingitur: Si ob copiam eius, citra alium morbum eueniat, cùm natura per hanc viam non conuenientem ſe exoneret, bilis hæc potiùs ad inteſtina erit reuocanda. Quod & in febribus ſi icterus eas comitetur, erit faciẽdum. Si verò eam ſequatur, febremque per ſudores ſoluat, motus hic naturę potiùs promouendus quàm impediendus erit. In alijs morbis quibus icterus iunctus eſt, ſi hoc fiat, illorum potiſſimùm habenda eſt ratio, bilem interim ſemper per vias decentes euacuando, & per aluum ac vrinas reuellendo ac deriuando. Quòd ſi ſegregatio illius impedita ſit, ob hepatis obſtructiones, durities, ſcirrhos, corruptionem, vnde & hydrops, vel ſi inflammatio adſit, pro ratione affectuum horum procedendum, & curatio inſtituenda. Si excretio ob pori cholidoci obſtructionem accidat, eadem quæ in obſtructione hepatis, vti & ſi illius ſit inflammatio, quę in inflãmatione illius deſcripta, exhibebuntur atque admouebuntur. Si à veneno ſumpto icterus procedat, huic ſubitò euacuando, cura adhibebitur, per vomitum, clyſ-

mata; ſi ab ictu aut morſu beſtiæ, per ea quæ foràs venenum rurſum euocant, vt cucurbitulas aliaq;. Dein exhibenda quæ illius pernitiem retundunt, antidota aliáve, inter quæ Cornu cerui & Ebur, & veneno reſiſtunt, & ictero ſanando appropriata ſunt. Præter quæ cauſſæ ratione adminiſtrata, huius ſymptomatis coloris ſcilicet præternaturalis occaſione, ſi ſubblatâ cauſâ remaneat, topicis adhibitis, reliquias extergemus: Fiuntq; hæc omnia per ſequentia remedia.

Sanguinis detractio ſi copioſa bilis in venæ cauæ ramis inſit, & nil alioquin obſtet, quia portionem illius euacuat, ea ratione proderit; quam & poſtea ſanguine refrigerato & concreto, non ſanguini, ſed ſero flauo permiſtam eſſe, illius flauities oſtendit.

Sunt qui venas in fronte, vel ſub lingua, ad flauitiem oculorum & faciei auferendam, aperiunt, exiguo ſanè commodo.

Alioquin niſi copia illius in venis ſit, cum exhauriendo venam cauam, vt faciliùs è venis meſeraicis poſtea ſanguis & cum eo bilioſus humor in eam transferatur, ratione icteri, niſi fortè alterius morbi comitis cauſâ inſtituatur, parũ proderit. Quod & in menſtruis prouocandis intelligendum, cùm & hæc à vena caua prodeant: quæ ſi in ictericis vti & cachecticis ſuppreſſa ſint, venę ſectione aliáve arte, niſi priùs hęc ſanentur, cùm ab illis ſuppreſſio illorum potiùs, quàm à menſtruis retentis hi affectus proueniant, vti alibi oſtendimus, vix promouentur.

Hęmorrhoides quia à venis meſeraicis bilem quamcunque tam flauam quàm atram expurgant, ſi fluant ſpontè vel promotę, plurimùm iuuabunt.

Clyſmata ad deiectiones promouendas, ſi bilis non ad inteſtina feratur, nec excrementa tingat,

aut aluum ſollicitet, valde conueniunt, quę ſtimulando non ſolùm excrementa, quę ſubſiſtunt, educant, ſed & naturam excitando, & aperiendo ſimul, vt è venis meſeraicis, & poro cholidoco, huc peruenire poſſint, promoueant.

Quo nomine primùm emollientes mox ſtimulantes, & qui bili expurgandæ ſint accommodati, inijciantur Clyſteres, in colicis doloribus expoſiti & febribus bilioſis, aliíſve bilioſis morbis, addendo quæ vias aperiant, radices & herbas aperitiuas, tandem etiam ad fortiſſima, ſi hęc non proficiant, accedendo.

Vomitus conſideratâ cauſsâ, quandoque conueniet: Pręſertim ſi à veneno ſumpto icterus proueniat.

Purgantia per deiectiones in genere, ad bilem è venis meſeraicis, vbi primùm colligitur & in alias venas transfertur, repurgandam, accommodantur; quod cholagogis ſolis, ſi hęc tantùm bilem purgarent, fieri deberet, ſed cùm & phlegmagoga id ipſum faciāt, vti experiētia docet, & pleriq; talia etiam pręſcribunt, parùm in eo laborandum, modò cauſſę hęc rectè accommodentur, quo nomine cùm ab obſtructionibus hęc bilis congeſtio potiſſimùm oriatur, hiſce ſoluendis, purgātia vti & alia plerunque remedia accommodantur. Qualia purgantia varia in cachexia, hepatis pręſertim cauſsâ facta, deſcripta ſunt, quę & hîc vſurpari poſſunt. Quibus & ſequentia addenda ſunt.

Amara vehementer, cùm non ſolùm ad obſtructiones ſoluendas conferāt, ſed & oſcula venarum meſeraicarum aperiendo, vt bilis, quę per meatum illi deſtinatum ad inteſtina peruenire nequit, hac via eò remeet, & ſic ne in venam cauam nimiùm feratur, efficiant, in ictero ab obſtructione admodum vſurpantur; eoque nomine Aloës adeò in eo

exhiberi inter purgantia ſolet: Tum in forma pilularum, dando inprimis pilulas de Hiera, atq; addendo vt ſimul ſtimulando meliùs id quod cupimus præſtent, Rhabarbari & Agarici, eádem quantitatem: Vel alias fortiores pilulas illis permiſcemus, vt de Rhabarbaro vel Aggregatiuas.

Vel dandæ hę, ſimiles illis, à Galeno approbatę, quæ ℞. Aloës ʒ ß. Epithymi vel Sennæ vel Polypodij ℈ j. Euphorbij, Sulphuris ana ℈ ß. Cum Vino vel Aqua formentur.

In potione Hiera picra propinatur in eundem vſum, ſicq; potiſſimùm in ictero vtilis fit, quæ & in vermibus pellendis, qui aliquando ob bilis abſentiam, in excrementis, cùm minùs tunc amara ſint, creſcunt, proderit: ℞. pulueris Hieræ picræ ſimplicis (in qua crocus ob flauitiem etiam ictero reſiſtere creditur) ʒ j ß. Rhabarbari, foliorum Sennæ ana ʒ j. Mechoacæ ʒ ß. raſuræ Eboris & Cornu cerui ana ℈ j. Cinamomi, Spicæ ana ℈ ß. fiat puluis: Detur ʒ j. cum Sero lactis vel Vino. Si Diacrydij ℈ j. addatur, magis operabitur.

Hiera colocynthidis, ſi loco ſimplicis ſumatur, ob duplicem aloës & colocynthidis ſummam amaritudinem, longè potentiùs vias, vti dictum, reſerabit & naturam excitabit. Quo nomine & vinum ex infuſione colocynthidis, in illius pomo excauato, vel aliâ maceratione paratum, exhibent.

Potiones fiunt ex Catholico, Diaphœnico, de ſucco Roſarum, Diaprunis laxat. Diapſyllio, diſſolutis in aqua Abſynthij, aliiſve, nonnunquam additis & ſyrupis conuenientibus.

Electuarium de Cyclamine aluum ſubducit & ſudores mouet.

Fiunt & ex infuſione Rhabarbari cum ſpica & cinamomo, in vino vel aquis, Agarici trochiſcati in Melle, additis aquis, ſyrupis & electuarijs ſupradictis pur-

ctis purgātibus, vel ſolis hiſce infuſionib. vſurpatis.

Ex Apozemate præparante, addito Polypodio, Carthamo, Sennâ in decoctione, & poſtea infundendo Rhabarbarum, Myrobalanos, Agaricum, fit Apozema purgans per dies aliquot aſſumendum.

Vel Pilulæ Aggregat. Aureæ ſolæ vel mixtæ, vel cum additione pilularum de Rhabarbaro.

Sudorum prouocatio bilem vnà cum ſero è venæ cavæ ramis exturbat, nec non eam quæ cutem inuaſit per poros ſimul abripit: qui proin, priùs tamen eâ quæ in venis meſeraicis huic materiam præbuit expurgatâ, ne inde hac commotione in venas abripiatur, prouocati prodeſſe hac ratione poſſunt. Qui & exhibitis alibi expoſitis adhibitisque balneis, vt poſtea dicetur, euocantur.

Mictionem concitare quoque, ad bilem, quæ aliàs copiosè per vrinas expurgatur eamque tingit, ampliùs adhuc per hanc viam educendam, conuenit. Quod vt & ea quæ obſtructiones ſoluunt iam exponenda partim faciunt, ſic ampliùs ſi diuretica illis addantur id præſtabūt, hoc pacto: ℞. Cicerum rubrorum p j. ſeminis Melonum ℥ j ß. ſeminis Fœniculi ʒ ij. ſeminis Cuſcutæ ʒ j. Santali rubri ʒ j ß. Spicenardi, radicis Azari ana ʒ j. decoquantur in Aquis ſtillatitijs conuenientibus, vel Communi, vt colaturæ ℔ j ß. remaneat; aromatiſetur Cinamomo & Santalo citrin. Dulcoretur ſaccharo. Pro aliquot vicibus.

Alterantia ante & poſt purgantia & præparationem & obſtructiones ſoluendas, nonnunquam & tumores & ſcirrhos diſſoluendos, ſi & hi accedant in ictero, multa in cachexia deſcripta, quæ hepati ſic affecto accōmodata fuerunt, hic in ictero ijſdem cauſis obſeruatis, vſurpari poterunt; ſelectis ijs potiſſimùm, quæ non nimis calefaciunt bilemq; concitant: Prȩter quæ ictero potiſſimùm ſequentia quoq; conueniunt.

Decocta, quæ bibant tribus matutinis vel etiam vlteriùs, facta in aqua, vel Aquâ & Vino, interdum addito & Aceto, fiunt ex varijs. Inter quæ decoctum ex multis hoc pacto componitur, quod & ex paucioribus parari poſſet: ℞. quinque radicum Aperitiuarum, radic. Lapatij ana ℥ ß. radicis Iridis, Ariſtolochię rotundæ, Azari ana ʒ ij. cortic. Tamaricis ℥ ß. herbarum Cichoreæ, Pentaphylli, Filipendulæ cum toto, Chamæpythios, Chamædr. Capillarium quinq;, Endiuiæ, Hepaticę, Eupatorij, Cuſcutæ ana M j. ſummitatum Abſynthij, Roſmarini, Marrubij, Chelidoniæ maioris ana M ß. florũ Sambuci, Geniſtæ ana P j. Cicerum rubrorum vel nigrorum P j. Quatuor ſeminum frigidorũ maiorum ana ʒ j. ſeminum Aniſi ℥ ß. ſeminum Carui ʒ iij. ſeminum Petroſelini, Napi ana ʒ j. Prunorum, Ficuũ ana paria quinq;: fiat decoctio in Aqua & Vino, & in colaturæ ℔ j ß. diſſolue Sacchari q. ſ. aromatiſetur Cinamomo vel Caſſiâ ligneâ, Spicâ, Santalis, fiat apozema: Pro quatuor vel quinq; vicibus.

Præter hæc, decocta etiam probantur Oſyridis, Hyperici, Chrithmi cum toto, Pulegij, Origani, Polij, Mentaſtri, Serpilli, Chamæciſti, Anthemidis, Conizæ cum floribus: & radicum Anchuſæ, Libanotidis, Vincetoxici, ſeu Hirundinariæ, Eryngij, Carduorum & cortic. Frangulæ.

Item decoctum radicis Chelidoniæ, cum Enula, Muſco quercino & Croco.

In Vino ſimplicia hęc arida infuſa ſi macerentur, & vinum poſtea aliquot vicibus exhibeatur, potentiùs operabitur.

Vel fiat tale Vinum: ℞. radicum Cichorij, Fœniculi, Aſparagi ana ʒ vj. radicis Aſari ʒ iij. Marrubij, Abſynthij, Centaurij min. ſiccat. ana ʒ ij. ſummitat. Roſmarini P j. florum Lauandulæ, P ß. Nardi Indi. vel Celticæ, Squœnanthi ana ʒ. ſemis

inci-

incidantur, adde Vini albi ℔ iij. macerentur ad vſum. Si Rhabarbari ʒ ij. addantur, ſimul ad aluum deriuabit. Si Chalybis limaturæ ʒ ij. addas, eximium erit.

Confert & Vinum ſimplicius, in quo, vel muſto dum efferueſcit, Aſarum ſolum, vel Chalybis limatura, huius vel illius ℥ ß. circiter, priùs infuſa maceratáq; aliquandiu fuerit. Carbones de quercino ligno eiuſdem ponderis cum Chalybe, in Vino vſtulato priùs chalybe alio integro, macerabat mulier quædam, infuſumq́; propinando in ictero ſanando, hoc remedio quæſtum faciebat.

Vinum Scyllinum probat Dioſcorides. Caſtoris dentes anteriores in Vino macerant alij, illudque propinant.

Aliud ſic fit: ℞. Zarſæ parillæ ℥ ij. radicis Fœniculi, Petroſelini, Pimpinellæ, Iridis, Rhapõtici ana ℥ ß. Enulæ ʒ ij. radicis Gentianæ, Azari, Pyrethri ana ʒ j. herbarum Eupatorij, Abſynthij, Cuſcutæ, Marrubij, Chamædr. Chamepyth. ana M ß. ſummit. Centaurij minoris P j. ſemin. Aniſi, Fœniculi, Apij ana ʒ j. Cinamomi, Galangæ ana ʒ j ß. Infundantur in Vini ℔ viij. ad vſum. Si addas Turbethi ʒ ij. Rhabarbari, Agarici ana ʒ iij. Zingiberis ʒ ß. purgabit ſimul.

Poſſunt & hæc in Aqua & Vino decoqui, additis purgantibus, vel ſine illis, ſicq́; ſumi. Sunt qui Aquam ex eiuſmodi materia additis purgantibus elicitam ℥ ij ß. menſurâ bibitam, admodum commendent.

Succi per ſe bibiti, aliqui iuuant, ab ℥ j ß. ad ℥ ij. addito interdum Saccharo, aliâs etiã Vino, tum ad gratiam, tum efficaciam. Probáturq́; inprimis ſucci Quinquefolij, Lapatij radicis, Vrticæ mortuæ, Marrubij, Limonum, Cyclaminis, Cichorij cum toto. Vel poſſunt à plantis quarum decoctum con

Vſitati pulueres in obſtructionibus hiſce conuenientes ſunt trochiſcorum de Rhabarbaro, de Eupatorio, de Abſynthio pulueres: Item Triaſantali, Diarrhod. abbatis, Diacurcumæ, Dialaccæ: in quibus Rhabarbarum, quod omnes recipiunt, aliquando duplicatur: Danturque per ſe de vno vel de pluribus ex hiſce parati pulueres, cum Vino, vel alio vt dictum modo: vel cæteris formis permiſti.

Fiunt & aliæ potiones expreſſione Cancri contuſi cum Chelidonia, addendo aquam & poſtea exprimendo, hauſtumq; exhibendo.

Vrina pueri ad ℥ v. aliquoties propinata probatur, quæ Saccharo vel Melle dulcorari poteſt.

Stercus Anſerinum decoquunt aliqui in Aqua & Vino, & colaturam propinant.

Comeſtum Cuminum ilicò à balneo probant. Quod & adhuc mulieres noſtræ poſt balneum in vſu habent, & illius efficaciam magnam eſſe credunt. Buphtalmum à balneo quoq; exhibet Dioſcorides, flores fortè illius luteos.

Præter hæc Salviæ folia ſæpiùs ſumpta, quendam curarunt, quod & Erucæ ſylueſtris folia comeſta efficere docent.

Pediculos alij numero vndecim deuoratos iuuare credunt.

Electuarium conueniens: ℞. conſeruæ florum vel radicum Cichorij, Capillorum veneris, de vna vel pluribus ſpeciebus ana ℥ j. Conſeruæ vel conditurae radicis Apij, Iridis, cortic. Arantiorum ana ℥ ß. raſuræ Eboris & Cornu cerui ana ʒ j ß. puluerum vſitatorum vnum aut alterum ad ʒ j. Redigantur in formam electuarij, cum ſyrupo aliquo ex ſupradictis: Capiat bolum, ſuperbibendo aquas vel Vinum medicatum, vt ſuprà.

Efficacius fiet, ſi huic electuario addas Amyg-

dal. amar. ℥ ij. quatuor ſeminum frigidorum Maiorum ana ℥ j. Rhabarbari ℥ j. Limaturæ Chalybis præpar. ℥ ij. puluer. Lumbricorum ℥ ß. Croci ℈ ß. Cinamomi, Nucis moſchatæ ana ℥ ß. & cum Oxymellite ſquillitico vel diuretico fiat Electuarium.

Pilulæ ex ſimplicibus, quæ ob ingratum ſaporem & odorem in pulueris forma difficulter ſumuntur, formari poſſunt, ſicque ſumi; Vel ex vno aliquo ſimplici: Vel pluribus hoc pacto: ℞. radic. Ariſtoloch. Gentianæ, Rubiæ, Rhabarbari, Myrrhæ ana ℥ ß. Chalybis limaturæ præpar. ℥ j. Stercoris canis ſicci ℈ j. Croci ℈ ß. excipiantur ſucco vel ſyrupo de Abſynthio aut de Praſſio, fiat maſſa: Capiat ℥ j.

Poſſunt & pulueres vſitati ſic excipi, & in pilulis exhiberi.

Extrinſecùs remedia adhibentur, Hepatis regioni, ſi illius affectus ictero cauſſam præbeat, vt obſtructio vel durities, eadem quæ in cachexia in ſimili caſu hepatis illi applicantur, & inunctiones & emplaſtra & fotus, quæ & hîc conuenire poterunt, vt non opus ſit ea hîc repetere.

Cæteris quoque corporis locis, colore alieno tinctis, præſidia adhibentur; vt ſunt Balnea, quæ ad bilem è ſuperficie corporis extirpandam, ſi illa poſt curationem cauſsâ ſublatâ, nihilominus illic adhuc hæreat, nec per inſenſilem tranſpirationem, vti alàs ſolet, ſponte exhalet, colorque fœdus remanſerit, vſurpantur: Siccaque cùm per ſudores maximè bilem è cute exhaurire cupimus, imperantur: Stuphas aëre accenſo calefaciendo, illisq; ſudores eliciendo: quæ ſi ligno accenſo Sambucino vel Iuniperino calefiant, potentiùs operari creduntur. Vti & ſi priùs antequam balneum intrent, ſudorifera quædam aſſumant.

Humi-

Humida balnea tum ad bilem per ſudores eliciendam, tum abſtergendam & diſcutiendam, decoquendo in illis quæ hæc præſtant, vſurpantur, veluti eſt Parietaria, Beta, Malua, Althea, Saponaria, Centaurium, Abſynthium, Praſſium, Fumaria, Acetoſa, Enula, Chamomilla, Melilotus, Roſmarinus, Origanum, Viſcum quercinum, Chelidonia maior, & Chryſanthemum, quæ tria luteo ſucco & colore prędita, fortè ad bilem flauam exturbandam, hac ſimilitudine, huic affectui accommodarunt: Additis quoque Fabis, Lupinis, Furfuribus & Hordeo.

Ablutiones ad fœdum icteri colorem extirpandum, tum balneo enarrato fiunt, dum in eo ſedēt, corpusq; hinc inde lauant, faciemq; ſimul abluūt, tum priuatis etiam ablutionibus: Vt cùm in fine balnei ſicci vel humidi ſe lixiuio abluunt, aliiſve in cutis alijs turpitudinibus explicandis.

Facies quoque, cùm hæc in omnium conſpectu ſit, vt natiuum colorem recuperet, abluitur non ſolùm in balneo, ſed etiam extra hoc, Decocto ſimili, vel Vino, vel Aceto albo, dilutis parùm Aquâ communi vel Roſarum, Fabarū, Acetoſę. Vel ſuccis aliis vt Granatorum, Limonum, Citri, vel Syrupis acetoſis, diſſolutis in aquis vel decoctis.

Oculorum flauities vt deleatur, Aquæ illis inſtillādæ, addito ſucco ſi ferre poſſint Granatorum: Vel vinum dilutum: Succus item Coriandri.

Naribus quæ ſternutationem aut aliam excretionem per eas prouocant, ad bilem ſimul exturbandam, vt è facie & oculis citiùs abſcedat, vti docent, immittuntur. Vngendo intrinſecùs nares Scammoneâ, (quam potiùs quòd bilem attrahere credatur, eligunt, quod nos, quia ſternutationem mouet, vti experientia docet, facere exiſtimamus) cum melle permiſtâ; quod potentius Elaterium

cum Lacte diſtemperatum faciet. Mitiùs hoc præſtant alia errhina paſſim explicata. Inter quæ ex ſucco Praſſij, Sicla, addito ſemine Nigellæ parata, hîc præſertim laudantur, naribus inuncta vel attracta, vti & decoctum Nigellæ.

Odorem etiam Nigellæ contuſæ, & Aceti acerrimi aliquid efficere docent.

Frictiones tum poſt balneum, tum aliàs, linteis, aliove modo, ad abſumendas bilioſas reliquias proſunt.

Applicationes in plantis pedum factas, vulgus magnifacit, ex Chelidonia maiori, Viſco quercino, tum integris, tum contuſis: addito interdum & Marrubio, Vino & Aceto, aliquando & Sale. Quæ & ſimul carpis applicata, efficaciùs operabuntur.

Mictionem ſupra Stercus equinum recens egeſtum, dum calet, ab ægro factam, plures ſanaſſe ictericos, quidam mihi pro certo affirmauit.

Victus ratio ſit cóueniens: Bibat Vinum album tenue, dilutum decocto radicis Graminis vel Aſparagi, aut aliarum aperientium, & in reliqua viuendi ratione rectè procedat.

Ruberis curatio. A ſanguine quæ oritur Rubedo, quâ facies potiſſimùm ſuffunditur, ſi ſit erubeſcentia ex verecundia, vel rubor ob iram efflorеſcens, vti ſubitò erumpit, ſic & mox ſedatis hiſce affectibus deſinit. Dein & perſeuerans aliquandiu rubedo, quæ ob corporis calorem, à cauſſa externa, morbóve aliquo profectum accidit, non aliam quam quæ calori reſtinguendo conuenit, curam requirit.

Palloris curatio. Poſtea & Pallor, qui ob defectum ſanguinis, amiſſo tantiſper viuido colore euenit, ſi ob frigus naſcatur, tamdiu dum corpus rurſum incaleſcat, perdurat: Vti & qui ab animi defectu vel illius affectu, proficiſcitur, mox iterum quádo ad ſe redeũt, euanẽ

euaneſcit. Et qui in morbis ſe offert, illis curatis, denuò ceſſat, nec dum illius cauſâ peculiare quid inſtituitur.

A' ſemine ab ortu procedens Nigredo innata, ſi tanta ſit, vt ſicuti aliquando accidiſſe ſcribitur, Æthiopem referat, eam abolere velle, eſſet, vt vulgò dicitur, Æthiopem lauare, ſiquidem id foret impoſſibile. *Nigredo Aethiopum.*

Alia vulgò dicta Nigredo, quando cutis minùs alba, obſoleto colore ſeu fuſco prædita eſt, ab ortu homini innata, ab illis qui pulchritudinem veram, non in colore albidiore quærunt, & proin hominem minimè diſcolorare cenſent, nihili fit, nec illius corrigendæ cauſsâ aliquid præſumunt. Hi verò qui venuſtati operam dant, atque ob fuſciditatem illam, ſe minùs pulchros eſſe, minusq́; proin alijs placere, ſibi perſuadent, eam vel corrigere aut ſaltem palliare, cùm auferri penitùs nequeat, ſummopere ſtudent. *Nigredinis vulgò dictæ curatio.*

Quando verò cutis minùs alba ob rugas, eam vti dictum, obſcurantes, & opacam fuſcamq́; magis reddentes, euadit: tunc ſi rugæ hæ non ſint ſtabiles, ſi nempe à cauſſa externa aut morbo, cutis laxetur indeque corrugetur, hiſce ſublatis, ſpontè cutis iterum tenſa redditur, rugas amittit, priſtinumq́; colorem adipiſcitur. Quòd ſi perſeuerantes ſint rugæ, cute planè exiccatâ & conſtrictâ, maximè ob ætatem in ſenibus, tunc licèt eas tollere penitùs impoſſibile videatur, & Medicus, qui hoc polliceri auderet, cum ratione inſanire diceretur.

Qui foret eximius, ſi rugas pellere poſſet,
Archiatros, dignus qué vetula turpis amaret:

Interea tamen & hiſce & exterminandis, vel ſaltem minuendis, remedia inuenta fuerunt, quibus ſenes, reiuueneſcere cupientes, magno ſtudio incumbunt.

Comptoria arte parata remedia. Hæc autem omnia duplici arte perficiuntur, Comptoriâ vnâ dictâ, quæ naturali nigro huic colori, albo acquiſititio obducto, ſed inſtabili, alium ad tempus palliat, ſicq; fallendo eos, qui hunc verum eſſe colorem putant, fucum facit, quapropter *Fuci.* Fucos id præſtantia adminicula nominant. Altera *Coſmetica arte parata remedia.* Coſmetica arte appellata hoc fit, quæ non alium colorem addit, nec fallit, ſed verè obſoletum hunc cutis colorem emendando, nonnihil elegantiorem nitidioremq; magisq; ſtabilem reddit: Vel etiam rugas tollendo vel emendando, opacum inde natum colorem, aliquo pacto corrigit. Dein vt maior appareat elegantia, Rubicundo colore certis partibus appicto, tunc quoque Fucis appellatis, arteq; comptoriâ corpus pulchrius & coloratius reddere ſolent. Cæterùm quo pacto hoc dealbando & detergendo, derugando & rubificando remedia præſtent, nunc oſtendendum.

Dealbantia eiuſmodi topica admota, quæ Fucos vocant, quibus fœmineum genus, pulchritudinis maximè ſtudioſum, quod maſculinum dedeceret, faciem, manus, aliáve loca quę nuda poſſunt conſpici, pingunt, & colorant, ex alba materia concinnantur; eligiturq; plærumq; ea, quæ & ſimul vi extergente & digerente prædita ſit, vel ſi illâ deſtituatur, talia quæ idem moliantur, illi permiſcenda; ſic enim non ſolùm dealbando quod inſtabile & minùs decens eſt, ſed & è cute ſuccum hunc, colorem illi fuſcum conferentem, continuo horum vſu exugendo abſumendoq; nouumq; alliciendo, colorem minùs fuſcum illi tandem conciliabit; & quia cutem detergendo attenuat, ſic quoque nitidiorem magisq; perſpicuam reddendo, obſcuritatemq; illi, quæ quò craſſior & nigrior eſt magis elucet, adimendo, vt ſic quoque minùs nigra, vti dicunt, appareat, efficiet. Quo nomine & emollientia

tia quædam hiſce compoſitionibus, ſi craſſior & durior pręſertim ſit cutis, admiſcentur, tum etiam vt præter colorem decentem, mollitiem, quæ in manibus & facie probatur, adipiſcatur: cuius rei cauſsâ, & vt nitor ſimul ſplẽdorq́; faciei appareat, quod etiam venuſtum eſſe cenſetur, mucilaginoſa & pinguia etiam vſurpant.

Sic autem compoſiti fuci formâ liquoris lactis inſtar albi, vel vnguenti illinuntur, atque inuncti exiccari permittuntur. Et ſi colore albo ſpiſſiore ſe prodant, ne fucus & dolus depræhẽdatur, quod quæ honeſtiores videri volunt, maximè verentur, aut donec rurſum ſe conſpiciendas præbeant, ſe decocto aliquo conuenienti faciei quoque venuſtatem conciliante, non tamen pingente, vt infrà præſcribetur, leuiter vt de albedine aliquid remaneat, abluunt, idque quando fucus iam penitùs abolitus cenſetur: qui ſæpè diu durat, repetunt.

Materia autem horum à varijs deſumitur, albo colore præditis, vti ſequentibus. Ex Ceruſſa, cùm albiſſima ſit, & ob leuitatem & pinguedinem, meliùs hæreat, faciei dealbatio cõmodè fieri poterit, ſi priùs pulueriſata cribrataque & aliquoties lota, rurſumq́; ſiccata fuerit, vel cocta in aqua eouſque, donec denuò ſiccetur, in formulas rotundas, vel trochiſcos formetur, è quibꝰ vnus aquis cõuenientibus, in manus vola aliterve diſſolutus, faciei cum manu aut alio modo illinitur vel adfricatur.

Ex ſerpentariæ maioris ſeu dracontij radice albiſſimâ, formulæ quoque ſeu trochiſci prædicto modo vſurpandi fiunt, albi amydi & ceruſſę inſtar, qui Gerſæ ſerpentariæ nomine appellantur, quæ præter albedinem quam inducit, vi abſtergente validâ etiam, vti diximus, operatur: Paraturq́; ex ſucco radicum Serpentariæ maioris expreſſo, atq; inſolatione aut calore alio ſenſim exiccato, ac in formulas redacto.

Vel ſumuntur iam dictæ radices recentes, & priùs mundatæ contunduntur, cumq; affuſa aqua calida vel alia conuenienti diſſoluuntur, liquorq; per pannum exprimitur, ſicque aliquandiu, donec cremor albus ſubſederit, relinquitur, à quo poſtea aqua innatans, effunditur, illicque noua alia affunditur, quæ denuò vbi poſt tempus aliquod iterum quieuerit, à ſubſidentia ſeparatur, & cùm hoc ter quatérve factum fuerit, remanentia tandem exiccata, formataque vt dictum, ad vſum ſeruatur.

Communis Gerſæ huius præparandi ratio, ex radicibus ſiccis ſerpentariæ fit. Quæ priùs ab externa tunica fuſca repurgatæ, poſtea in puluerem rediguntur, qui dein in aqua diſſolutus, rurſum calore ſenſim exiccatur, denuoque pulueriſatus dilutusq; ter quatérve hoc pacto, in formulas redigitur, & ad vſum aſſeruatur.

Ex ſerpentariæ minoris ſeu Ari radice maiori, albedine & viribus non adeò abſimili, in alterius penuria, Gerſa enarrata ſimiliter parari poterit, vel ex vtriuſque radicibus ſimul, in maioris inopia.

Ex Cucumeris aſini radice alba & friabili, Gerſa ſimiliter vti ex Serpentariæ puluere fieri poſſet, & eadem ratione adminiſtrari.

Ex ceruſſa & ſerpentaria aliæ formulæ hoc pacto fiunt: ℞. Gerſæ ſerpentariæ modo aliquo vti dictum præparatæ ℥ j. Ceruſſę præpar. ℥ ß. Boracis ʒ ij. Poteſt & Camphoræ ʒ ß. niſi odor obſtet, addi, Cum Infuſ. gummi Tragachant. factâ in aqua Roſarum, fiant trochiſci vel pilulæ ad vſum. Poſſunt & ſpecies Vnguenti Citrini vel aliqua in illis expoſita permiſceri.

Aliquando & Ceruſſa & radix Serpentariæ ſic pręparata, oleo Amygdalarũ dulcium, vel de Been, vel alijs vtilibus excipiuntur & ſic illinuntur, quibus & Ceræ albæ portio pro Vnguento parando addi poterit.

Ex

Ex ſublimato albo quoque ſummeq́; extergente, illitiones faciei parantur, admodùm faciem detergentes & dealbantes; quod ne eam exulceret, varijs modis præparatur, & contemperatur, admiſtis illis, quæ idem ſed leniùs operantur. Dein & ne dum faciei adhibetur, portio illius aliqua ori illapſa, dentes vti aliàs facere ſolet, denigret, aut alio modo ijs noceat, aquâ vel oleo interea in ore aliquandiu contento, præcauetur.

Liquor lactis inſtar ex eo ſimplicior atque vtilior hoc modo paratur, quo facies illinitur: ℞. Sublimati ſubtiliſſimè triti ℥ ß. Albumin. ouorum conquaſſatorũ num. ij. vel iij. Emulſionis lacteæ ſeminis Papaueris albi, quæ facta ſit ex ℔ j. illius ſeminis cum Aquæ ℔ x. agitentur hæc quàm diutiſſimè in mortario lapideo, ſenſim albumen primùm, poſtea emulſionem affundendo, eâ quantitate quę ſufficiens ſit, quæ exploratur ſtylo vel aciculâ, ex orichalco fabricatâ; ſi enim in liquorem hunc immerſa retentaq́; aliquandiu maculam nullam concipiat, rectè ſe habet, ſi verò inde tingatur, rurſum affusâ emulſione dictâ contemperari debet.

Huic liquori Sacchari candi interdum, aliàs & Boracis calcinati pulueres ad ℥ ij. permiſcentur.

Alius liquor albus ſic fit: ℞. paſtam ex farina albiſſima triticea aut Amydo, cũ Lacte caprino ſubactâ paratam, eaque coquatur in furno leuiter, & cùm cruſtam incipit acquirere, rurſum eximatur, & cum lactis caprini recentis menſurâ tantâ, quâ omnino in liquorem lactis ſpiſſi inſtar redigi poſſit, diluatur. Cuius ℔ v. Sublimati ʒ ij. diligenter permiſce, plus minúſve, prout per probá immiſſo ſtylo, vti ſupradictum, iuſtum illius pódus eſſe depræhenderis: Sicq́ue vtere: Addendo quandoque Ceruſſæ ʒ j. Boracis ʒ ij. Conchiliorum vel Porcellanarum calcinatarũ ad ℥ ß. Camphoræq́; parùm.

Paſta ſicca, calcis ſeu amydi inſtar exiccata, ex ſublimato compoſita, ſæpè ad fucandũ vſurpatur: Cuius portiuncula in vola manus diſtemperata, cum Vino collutionis oris, vel aquâ Roſarum faciei inungitur: Vel miſta cum Pomata, aut oleo ſeminis Cucurbitarum, aut Amygdalarum dulcium alióve illinitur, quæ hoc pacto componitur: ℞. Sublimati pulueriſati ℥ j. Argenti viui ʒ ij. vel iij. ſucci Limonum vel Aceti parùm, agitentur diligenter donec albeſcant, poſtea cum Saliua hominis ieiuni, qui eam dum ſaccharum candum maſticat, expuit, rurſum diu agitentur, tandem Albumen oui permiſcendo idem fiat eouſque, donec in formam paſtæ vel linimenti redigantur. Quæ miſtura dein rurſum diluatur Aquæ puræ fontis bonâ quantitate, bulliant ſimul aliquandiu, poſtea donec ſedimentum ſubſideat, quieſcant, aquaque clara per inclinationem ſenſim effundatur & abijciatur, reſidentiæq; noua affundatur, rurſumque poſtquam ebullierit & quieuerit, effundatur: Tertioque hoc, ſed tunc aquâ Roſaceâ, vel Fabarum, aut Myrthi vel aliâ conuenienti ſumptâ, repetatur, & donec ferè abſumatur, decoquatur, remanentiaq; calori fornacis aut ſolis, vſque dum exiccetur, exponatur. Aliquando & citra ebullitionem, ſolâ maceratione diutinâ, in qua aliquoties eam auferendo, nouamq; adminiſtrando, in calore prædicto infuſio hæc præparatur, tandemque exiccatur.

Interdum cum Sublimato & Argento viuo, Camphora ſimul ad ʒ j. additur, & maioris præcij potiùs quàm vtilitatis causâ, pulueris Margaritarũ vel Porcellanarum vſtarum eadem quantitas; Folia item aliquot Auri & Argenti, ad malignitatem vti docent, argenti viui indeque parati ſublimati reprimendam.

Ex Lithargyrio ſeu ſpuma Argenti albus liquor maceratione vel coctione efficitur, quem Lac Virginale vocant, quod faciei ſimiliter decentem colorem adfert, quia tamen ruborem potiùs illius nimiũ corrigit, in ea illius diſcoloratione explicabit̃.

Ex Borace dicta, quę Chryſocolla eſt aurifabrorum, atque ex nitro paratur, ſimiliter illitiones faciei fieri poſſunt, ſubtiliter pulueriſata, & Oleo ſeminis cucurbitæ, alióve excepta.

Vel miſceatur cum infuſione gummi Tragachanti, ſicq́; inungatur. Poteſt & Ceruſſa cum Borace permiſceri, & hoc illóve modo excipi.

Ex lapideis, vt Marmore albo ſeu Alabaſtro, Amiantho, Lapide ſpeculari, Magnetide quem Talcum vocant, Chryſtallo, Corallio albo, atque ex Conchilijs diuerſis, crudis vel priùs vſtis ſeu calcinatis, liquore vel oleo, conuenietibus aut Pomata exceptis, ſimiliter faciei fiũt in hũc vſum illitiones.

Additis quandoq; & alijs, veluti: ℞. prædictorũ quorundam, ℥ ß. Ceruſſæ ʒ ij. Boracis ʒ j. Thuris albi, Camphoræ ana ʒ ß. ſucci Limonum ℥ j. olei Amygdal. dulc. vel alterius q. ſ. fiat Linimentum.

Vel vtantur horum loco vnguento Citrino appellato; quod ex lapideis prædictis, vt alabaſtro, amiantho ſeu lapide ſpeculari vel talco, chryſtallo, corallis & cóchaceis, vt vmbilico marino, purpuris & buccinis, dein & ceruſſa, borace, thure albo, cãphorâ, & præter hęc etiam ex gerſa ſerpentaria, nitro, amylo, tragachanto, axungiâ porci & gallinæ, citriq́; ſucco, vnde huic vnguento nomẽ, ꝑparatur.

Magnetidis ſeu Talci leuiſſimo & ſubtiliſſimo polline deraſo ſeu pulueriſato, ſi facies manúsve fricentur, mirè & præ cæteris dealbantur, eo ita ſe illis inſinuante, vt color ille aliquandiu perſeueret nec facilè cedat.

Ex Ouorum cruſtis teſtaceis calcinatis pulueri-

riſatis ſimiliter fiunt inunctiones, eodem modo, vt de ſupradictis dictum, illas vel ſolas, vel alijs permiſtas, in formam vnguenti redigendo.

Ex Amydo cùm ſit albiſſimum & ſubtiliſſimum diſſoluto vel incorporato vti ſuperiora, cõueniens quoq; fit illitio. Poſſent & farinæ aliquæ ſimiliter adhiberi albiſſimę. Melonum & Peponum ſiccatorum farina, ſic quoq; admota laudatur.

Ab emulſionibus lacteis, ſeminũ Melonum vel Amygdalarum, factis cum aqua conuenienti, facies etiam elegantiam accipit.

Sunt fœminæ quæ ijs ſic vtuntur; ſumũt Amygdalam amaram vnam vel duas, easq́; linteo obuolutas maſticant ieiunè, atque ſic ſputo cum alba emulſione permiſto, faciem illinunt.

Detergẽtia alia, præter fucos iam enarratos, localia remedia, quæ à fucis tantùm quod non albo colorem pingunt, differunt, in cæteris eodem modo componuntur & operantur, ſunt ſequentia, quibus facies vel abluitur, fouetur, aut illinitur.

Aquæ plerunq; vſurpãtur ſtillatitiæ, quales ſunt ex ſimplicioribus, Sigilli Salomonis, florum Fabarum, radic. Serpentariæ vel Ari, Cyclaminis, Raphani, Gentianæ, Maluæ, florum Liliorum, Verbaſci, Nympheæ vel Melonum, Phaſæolorum, Pinearum, additis aquis odoratis, vt ſimul ſuauem odorẽ concilient, vt eſt Roſarũ ſimplex vel moſchata aut camphorata, florũ Arantiorũ, rad. Iridis, &c.

Liliorum aqua & quæ ex reſina Abietina deſtillatur, cutem craſſam ſimul attenuat.

Compoſitæ variæ ad hoſce vſus fiunt, ſequentibus modis paratæ: Veluti ex Cucurbita, Pepone aut Melone, maturis diſſectis in partes, addito Lacte caprino, & Ouis conquaſſatis, deſtillata.

Vel ex malis Limonijs, Arantijs, Citrijs, ſimili permiſtione parata.

Ex

Ex Pane alia ſic fit: ℞. Panis communis albi, vel Hordeacei vel Furfuracei, cui cruſta detracta ſit ℔ ij. Lactis caprini ℔. iij. Oua cóquaſſata num. 10. Eliciatur aqua.

Poteſt & Saccharũ ad ℥ iij. addi, & ſic deſtillari.

Vel Vini ℔ ß. & Limonium malum recens j. vel ij. aut ſucci illius ℥ j. ß. & Camphoræ ʒ j.

Vel: ℞. prædicta, adde farinę Fabarum vel Cicerum aut Oryzæ ℥ iij. Amygdal. amar. ℥ ij. quatuor ſemin. Frigid. maior. ℥ j. Et deſtilla.

Vt potẽtiùs extergat, addi poſſunt, radicis Serpentarię & Sigilli Salomonis ana ℥ j. ß. rad. Ireos ℥ j. Poteſt & Maſtiches ℥ ß. & Boracis ʒ ij. addi, aliáve:

Ex Oryza itidem quę deſtillatur aqua, macerata in aqua Limonum vel Fabarum aut alia, donec intumeſcat, poſteaq; ad ℔ j. Maſtiches pulu. ℥ ß. addendo.

Ex albuminibus Ouorum cum ſucco Limonũ permiſtis, aqua alia extrahitur. Quibus & antequã deſtillentur, Borax, Alumen vel Sal addi poſſunt.

Ex Limacibus item, ſi cum Lacte caprino, & Axungiâ porci vel hœdi recenti & paucâ Camphorâ deſtillentur.

Ex Vrina, priùs Sale, præſertim foſſili quod Gẽmæ vocant, bene ſalita, aqua exſtillata ſimiliter cõuenit, additis ad grauem urinæ odorem reprimendum, Garyophyllis, Cinamomo, aliíſve odoratis, vt Aqua roſarum.

Ex Tartaro albo deſtillatur quoq; aqua, diſſoluto in Vino, addendo flores Fabarum, Roſmarini vel alios.

Vel: ℞. Tartari ℥ j. Aluminis ℥ ß. Boracis ʒ ij. Cãphoræ ʒ j. Aquæ conuenientis ℔ ij. Deſtillentur.

Vel: ℞. Tartari calcinati ℔ j. Maſtiches ℥ j. cum Albumine ouorum fiat paſta, è qua eliciatur aqua.

Ex ſublimato efficax liquor, non ad dealbandũ,

ſed validiùs detergendum paratur: Vel diſſoluto diligenter, & aliquádiu macerato, vel etiam decocto, in aquis deſtillatis ſupradictis ſimplicioribus vel etiam compoſitis, & præſertim in ea quæ ex Pane, vt priùs dictum, exſtillatur, addito interdum & ſucco Limonum. Ad ʒ j. Sublimati non minùs quàm ℔ iij Aquæ ſumēdæ, atq; an decēs ſit quantitas, orichalco intruſo priùs explorandũ. Quibus & Ceruſſa miſceri vel incoqui poteſt, Camphoraq; addi: Et ne lædat, cum lacte Caprino & Albuminibus ouorum aut Mucilaginibus contemperari.

Ex pluribus illis vel etiam paucioribus talis aqua componi poteſt: ℞. radic. Liliorum, Iridis recent. ana ℥ iv. radic. Serpētariæ vel Ari, Sigilli Salomon. ana ℥ ij. farinæ Fabarum ℥ iv. farinæ Oryzæ ℥ ij. quatuor ſemin. frigid. Maiorum ℥ j. Amygdal. amar. ℥ v. ſeminum Cydon. ℥ ß. Contundantur omnia addendo Lactis caprini ℔ j. Iuris decoctionis Pedum vituli & Cochlearum terreſtrium circiter duodecim, quartarios tres: aquarum florum Fabarum & Roſarum ad quartarium j. Album. ouorum conquaſſ. num. xij. Terebinth. diſſolutę in totidem vitellis ouorum ℥ ß. Mellis ℥ j. Sacchari communis vel candi ℥ ij. Vini & Aceti ana ℥ j. Maſtiches pulu. ℥ ß. Aluminis, Boracis ana ʒ ij. Camphoræ ʒ j. Miſce; Deſtillentur.

Hiſce & alia permiſceri poſſunt: veluti rad. Bryonię. Cucumeris aſinini, Cyclaminis, Lignum Gaiacũ, mala Limonia, Arantia, Pepones, Melones, Cucurbitę, vel ſucci horum fructuum: Item flores Primulæ veris, Fabarum, Liliorum, Sambuci: Cicerēs, Lupini, Amydum, Pineæ, Semen Pſyllij; Dein & gummi Tragachantum, vel infuſio ipſius, Thus, Myrrha; Cinamomum, Gariophylli, Moſchus odoris gratiâ, Vrina pueri, Fel bubulum, Lithargyriũ, Tartarũ, Ceruſſa, Sapo, Sæuum hœdinũ, caprinũ,

vel

vel Butyrum recens; Quibus & teſtacea & terrea addunt, à quibus tamen vix aliquid hac coctione quæ dum deſtillantur fit, decedit, vt Corallum, Conchacea; interdum & parùm Calcis.

Addito Sublimato hæc aqua efficax eſt: ℞.radicis Serpentariæ ſeu Ari, Cyclaminis, Sigilli Salomonis ad ℔ j. Panis medullæ ℔ ß. Lardi recentis ℥ j.ß. ſucci Limonum ℥ ij.in quo diſſolutę ſint Porcellanæ, Aluminis ℨ ij. Sublimati ℨ ß.vel minùs: Eliciatur aqua.

Decoctum quo facies abluitur, tũ ad eam quoq; illuſtrandá, tum illitiones quas rurſum auferre volumus, abluendas, ſæpè vſurpatur. Et pręſertim Fabarum, Cicerum, Oryzæ & Lupinorum, ſimiliumq́ue abſtergentium. In pingui facie vel tumida, Gaiaci decoctum aliqui approbant.

Liquores quoq; aliqui illinuntur; Veluti ex Melone, hac ratione præparatus; Inciſus Melo in ollam conijciatur, & ſupra eum Vuæ immaturæ, poſtea flores Maluæ, atq; cortices aliquot Ouorũ; hęc bene obturata in clibano calefacto tamdiu ferueantur, quàm panis ſimiliter in furnum miſſus coquitur, quo facto liquor coletur ad vſum.

Ex Cochleis terreſtribus ſeu Limacibꝰ, ſic quoque in furno coctis, addito pauco Sale, liquor emanans, à quibuſdam vſurpatur.

Alij quãdo ex Peponibus liquor, vti dictum, paratur, vnà cum illis & cæteris, Limaces quoq; permiſcent.

Sputo proprio ieiunæ puellæ, in palmam manꝰ expuentes, frontẽ perfricant, capilloſq́; ſic ſurſum pellunt, nitoremq́; illi inducunt, Magis dealbabit ſputum, ſi lacteum comeſtione Amygdalarum amararum priùs reddatur.

Linimentis inſuper facies vngitur pinguibus; quæ nitorem & ſplendorem illi conciliant, quæ

diligenter ne fucus appareat, diducenda.

Id Pomata illita facit.

Inprimisque Medulla oſſium Veruecis, quæ ex mundatis priùs à carne & conquaſſatis illius oſſibus decoctione elicitur, atque innatans ad hunc vſum colligitur.

Oleum Talci, ad faciem manusq; illuſtrandas & dealbandas, nunc admodũ in vſu eſt magnatibus, magniq; ob id æſtimatur; cùm & hæc mollia inde reddantur.

Ex mucilaginoſis, infuſio gummi Tragachanti diluta inuncta, ſplendorem faciei addit, vti & Albumen oui conquaſſatum.

Manus nitidas albas & molles reddentia remedia.

Manibus priuatim quædam, quæ ad faciem minus commodè adhiberi poſſent, vt non ſolùm terſæ ſed & albæ & molles reddantur, adhibentur.

Fitq; in hanc rem paſta quędá, quam manibus ſaponis inſtar affricant: Quæ varijs modis paratur.

Simplicior ex cerealibus ſeminibus fit, vt Panis micâ, vel Furfure cocto, aut farinâ Frumenti vel Amydo, vel farinâ Hordei, Oryzę, Cicerum, Lupinorum: quibus vel ſolis cum aqua ſubactis vtimur, vel cum Sapone molli aut duro parum diſſoluto, & Melle in paſtam redactis.

Ex nucleis aliàs paratur paſta, veluti Amygdalarum amararum vel dulcium, vel Perſicorum, aut etiam Auellanarum vel Pinearum & nucum Been ſtatim cõtuſis, vel priùs in lacte maceratis, vel ſolis, vti dictum Sapone vel Melle exceptis.

Ex alijs ſeminibus ſimili modo fit, maximè Cucurbitacei generis & Papaueris albi.

Compoſita paſta ſic fit: ℞. ex prædictis ſimplicibus vnam, præſertim quæ ex Amygdalis paratur, vel de duabus aut tribus ad ℔ j. addendo pulueris Sinapis ℥ ij. vel plus, radicis Iridis ℥ ß. vnde ſuauis quoq; accedit odor, Mellis q.ſ. miſce. Huic paſtę Ficuum

cuum pulpa quandoque additur. Hiſce & alia addi poſſunt; vt ſemen Erucæ, quod loco ſeminis Sinapis ſumitur. Sunt qui Fel boum addant, quod tamen amarorem diu in manibus linquens, non adeò accommodum. Odorem quoq; alijs odoratis illi conciliare poſſumus, vt Santalo citrino, Ligno aloes, radice Angelicæ, floribus Lauandulæ, Aquâ Roſarum ſimplici vel Moſchatâ, alijsq;.

Quædam etiam, ex illis quæ faciem dealbare poſſe recenſuimus, hiſce quoque addi poterunt.

Vel fiat ex illis talis manuũ illitio: ℞. Ceruſſę ℥ ß. Amydi ʒ iij. Boracis, Caphurę ana ʒ ij. Dentalis vel teſtarum Ouorũ calcin. ʒ j. ß. pulueriſatis affunde aquas Liliorum, Nenupharis, Roſarum, vel alias, ad ℔ iv. radic. Liliorum ℥ ij. Panis detractâ cruſtâ ℔ ß. coquantur optimè, poſtea adde Album. ouorum conquaſſ. num. xij. Colentur & ſeruetur ad uſum.

Vel fiat infuſio gummi Tragachanti in Lacte & ſucco Limonum, addendo Ceruſſam, Amylum aliáve: Sicq; manus ungantur.

Paratur & paſta ex radicibus Aſphodeli coctis & contuſis, addendo Tartarũ & Oua conquaſſata.

Vbi maiori mollitie opus eſt, in durioribus manibus, vngantur oleo ſemin. Cucurbitarum vel Amygdal. dulcium vel amararum, aliorûmve nucleatorum, cum Cera alba diſſoluto. Poteſt & permiſceri pulpa Liliorum alborum, & ad extерſionem addi oleum Tartari.

Pulpa Peponum affricata, manus molles & mũdas reddit.

Rugas minuentia vel exſtirpantia remedia.

Derugantia remedia ad faciei potiſſimùm, nonnunquam & manuũ rugas minuendas, vel etiam, ſi fieri poſſet, exſtirpandas, tum vt cutis non ſolùm minùs opaca, ſed & minùs implicata & inæqualis appareat, ſingularia quædam deſcripta fuêre, licèt & alia quædã detergentia coſmetica, vti in illis di-

ctum, rugis exterminandis quoq; accómodentur. Quæ tamé peculiariter illis accommodata ſunt, & & vi detergẽte, vel etiam ſimul leniente cutem adſtrictam rurſum deducendo, vel aliâ proprietate illud efficiunt, ſunt ſequentia.

Cacaliæ grana trita cum cerato illita probat Dioſcorides.

Item Bryoniæ rad. cum Eruo, Fœnogræco & cretâ Chiâ: Vti & Chiam terram.

Alij aquam in hanc rem probant Pinearum conorum recentium, Verbaſci florum: Item rad. Aſari & Sigilli Salomon.

Inprimis aquam florum & radic. Liliorum cum Rore Maij inunctam.

Succum item Limonum, Primulæ veris, radic. Ari, & Spatulæ fœtidæ, vnde cutem eleuari & diſrumpi, aliamq; ſubtilem ſubnaſci docent.

Decoctum ſemin. Seſami. Item Ficum cum rad. Bryoniæ.

Oleum Myrrhæ conuenit, Seſaminum, Glandium, Tartari, Amygdal. amar. Liliorum, è nucleis Pineis, ex baccis Hederæ.

Emplaſtrum: ℞. Cerę purę ℥ j. diſſolue cum Lacte aſinę, agitentur, & vbi refriguerit ceram aufer, addendo olei Amygdal. dulcium ℥ j. Aluminis, Spermatis ceti ana ℥ ß. diſſoluantur, miſce & ſupra telam extendantur; Et fronti rugoſæ vel alijs ſedibus eiuſmodi applicentur.

Lupini farina Felle caprino permiſta affricetur.

Vel ℞. Axungię Gallinę ℥ ij. Ceræ albę ʒ j. Aquę roſarum ℥ j. diſſoluantur, adde Ceruſſæ ʒ ij. Coralli albi ʒ j. Camphoræ ʒ ß Fiat illitio.

Pomata illita maximè in vſu eſt.

Fumus Myrrhę carbonibus iniectę, facie exceptus, iuuare dicitur.

Alibi quoq; rugas in corpore indecẽtes auferre

ſtudent,

ſtudent, quæ venuſtati operam dant mulieres. Veluti eas quæ poſt partum in ventre relinquuntur.

Idq́ue hoc Vnguento, quod paratur ex ſæuo Hœdi vel Arietis loto in aqua Roſarum. Vel horum loco ſumũt Pomatam, addendo hiſce parùm Butyri & Albuminis oui, & puluerem Maſtiches Thurisve.

Vel: ℞. Maſtiches Thuris ana ℥ ß. Myrrhæ ʒ ij. Cornu cerui vſti ʒ j. Amianthi ʒ ij. Salis ammoniaci ʒ j. farinæ Hordei ʒ ij. ſeminis Nigellæ ʒ j. Squillæ vſtæ ʒ ß. cum Melle fiat Vnguentum.

Ruborem labijs & genis conciliantia remedia.

Rubificantia remedia, quæ rubicundum ſeu roſeum colorem genis vbi elegantior apparet, & labijs nonnunquam, mulieres quæ ornatui ſtudent, adhibẽt, & ſic pallorem vel obſoletum harum partium colorem, pingendo obliterant, fucumq́ue faciunt, ſunt ſequentia.

Rubię maioris radix adfricata rubore malas colorat. Vti & ſi Oleo miſta inungantur.

Bryoniæ radicis puluis in Aqua diſtemperatur, vel cum Melle miſcetur; & ſi illâ infuſione genę foueantur, vel hoc linimento illinantur, rubere eas docent.

Idem pręſtare Bulbum marinum & ſem. Anethi inuncta cum Melle & Vino ſcribunt.

Rubricâ, qualem pictores ex Santali vel Praſilij raſurâ maceratâ vel coctâ in Aqua, Vino vel Aceto, addito Alumine, parare ſolent, malæ vt rubeant, pinguntur, vti & labia.

Colore alio rubro, ex Cocci baccis facto, vaſcula teſtacea intrinſecùs colorant Hiſpanæ mulieres, & Vermeillon de Eſpaigne vocant, ſicq́ue ſeruant, & cùm vti volunt, ſputo humectantes genas pingũt.

Panno ſcarlato vel Serico coccineo, Chermeſino vocato, parùm intincto in aqua Vitæ, genæ fricatæ rubeſcunt.

Ligulâ coriaceâ vel alio corio rubro malas vt rubeant, fœminæ aliquæ fricare ſolent.

Moris maturis ſi malas pingas, & poſtea ſemimaturis rurſum eas frices, aquaque abluas, remanebit viuidus color aliquamdiu; ſicuti hoc ipſe obſeruaui.

Particularibus diſcolorationibus quæ debetur cura, alia accommodatur Commaculationibus, alia Maculis.

Commaculationibus competens cura pro ratione cauſſæ quæ externa eſt, quoque inſtituitur, prout illa vel ab aëre aut ſordibus, aut alijs cutem colorantibus procedit.

Nigredinis à ſolis peruſtione inducta curatio.

Ab aëre ſeu ſolis peruſtione euenientem, Nigredinem appellatam, in facie, manibus alijsque detectis cutis ſedibus impreſſam, non vitio ſibi, qui ex labore aut peregrinatione hanc contraxerunt, ſed laudi ducunt, ob eamque cauſam non curant, nec quicquam ad eam iterum delendam adhibẽt, cùm ſponte æſtu remittente, hyemis præſertim tempore, nõnihil remittat vel recedat. Quòd ſi tamen & hęc contracta nigredo diſpliceat, huic, eam pręcauendo, rurſumque delendo, proſpicimus.

Ne facies, manus alię've partes nudæ ſoli diutiùs expoſitæ, à radijs illius vſtæ denigrentur, hiſce medijs præcauetur:

Si Pileo lato, vel alijs vmbraculis, à facie, vel chirothecis à manibus, ſolis radij auertantur.

Vel præmuniantur inunctione Albuminis oui conquaſſati, vel mucaginis ſeminis Pſylii vel Cydoniorũ, alteriúsve, extractæ cum aqua Roſarum, aut infuſionis in eadem factę gummi Tragachanti. Quibus & Butyrum vel Sæuum recentia, vel Pomata, aut oleum Amygdal. dulc. aut Cremor lactis exiguâ quantitate admiſceri poſſunt, ne facies pinguibus illis inuncta, vel ſine illis vſu exiccantium tenſa appareat.

Idem

Idem facit Pulpa vel ſuccus Melonum, Anguriarum alteriúsve Cucurbitacei generis, additis quoque è ſupradictis vnctuoſis parùm.

Vel illinatur hoc vnguento, paulò antequam in ſolem prodeat. ℞. Pomatæ ℥ ij. Ceruſſæ diſſol. in aqua Roſarum ʒ j. Thuris vel Maſtiches ana ʒ ß. mucilaginis Cydoniorum ℥ j. fiat Linimentum.

Curatio in hac cuticulę nigredine à natura quandoque ſola perficitur. Quæ dum nouam minimeq́; peruſtam, continuò in aduſtæ quæ conteritur locum reponit, hoc vitium ſucceſſu temporis, ſi interea à radijs ſolaribus caueatur, emendat, niſi profundiùs in veram cutem vſtio hæc penetret, tunc enim ſponte vix ampliùs recedit. Atque artis operâ tam comptoriâ quàm coſmeticâ eâdem, qualis in naturali nigredine emendanda, deſcripta fuit, vt corrigatur, opus habet. Quæ cùm eodem penitùs modo, ijſdemq́; remedijs perficiatur, hîc ea repetere non eſt neceſſe.

Adhæc cuticulam quandoque auferendo peruſtam à facie manibusq́ue, niſi, vti dictum, altiùs impreſſio facta ſit, huic vitio medemur. Quod ſeparando eam à ſubſtrata cute & nonnihil attollendo, vt ſic ſponte ſecedat, vel ſine labore auferri queat, nonnunquam perficitur, applicatione ſequenti: ℞. radic. Liliorum alborum quartarium j. coquantur parùm ſub cineribus, poſtea contundantur, addendo Sacchari candi ℥ j. hæc ſupra faciem collocentur, ſæpeq́; repetantur, ſemper poſtquam deponitur, inungendo cum Melle.

Citiùs hoc efficiet, ſi addas Butyri vel Axungiæ Porci lotæ aquæ Roſarum ℥ iij. Terebinth. ℥ ß. Calcis extinctæ quinquies ʒ ij. Sicq́ue applices.

Vel adde radicum Liliorum ſic toſtarum ℥ ij. radic. Arundinis & Serpentarię & farinę Fabarum ana ʒ ij. ſeminis Melonum ʒ j. mucilaginis ſeminis

Pſylij vel infuſionis gummi Tragachant. ℥ j. Vngueni citrini ℥ ß. fiat Vnguentum.

Si parùm de aqua Sublimati decócti addas, citiùs cutem eleuabit.

Bulbus Cepę vel Squillę aut Liliorum affricatus ſępè, cutem ita auellit, vt citra laborem remoueri poſſit.

Commaculationis cutis à ſordibus curatio. A' ſordibus & alijs cuti adhęrentibus immunditijs obſoletus ſeu obſcurus color, quo pacto cum ſordibus auferatur, in ſordium tractatione in reiectis explicabitur. Reliqua quę manus nitidas albas & molles reddunt, in compticis iam ſunt expoſita.

Colorationis cutis à coloribus externis curatio. Color ater, croceꝰ, viridis, aliúſve quo cutis inficitur, aut pingitur, ſimili ratione, vti aliæ cutis ſordes abſtergũtur, quod aliàs citiùs, aliàs tardiùs, prout hi colores ſe inſinuarunt, perficitur.

Imprimis à nucum cortice viridi contracta in manibus digitiſque pertinacior nigredo, ſed tandem ſpontè euaneſcens, citiùs abſtergentium ſupradictorum vſu cedet, faciliusque adhuc, ſi ſucco vel carne Limonum aut Aceto fricentur, additâ paucâ Colophoniâ.

A' moris dum decerpuntur manibus impreſſa rubedo, aliquandiu quoque manens, ſubitò aufertur, ſi moris nondum maturis, ſed viridibus adhuc, aut ſaltem rubeſcentibus, validè partes tinctę perfricentur, aquaque poſtea abluantur.

Maculis cura competens, pro cauſę diuerſitate etiam diſtinguitur, prout hę vel à cauſa interna, quę eſt vel ſanguis, vel ſuccus nutriens, vel ſemen, vel à morbo proficiſcuntur.

Sugillationũ curatio. A' ſanguinis ſub cuticulam eruptione poſt contuſiones aut ictus alios, maculę liuidę ſeu Sugillationes relictę, ſi contuſio tanta ſit, vt cura huic pręcipuè debeatur, curam non aliam quàm contuſioni competentem, vti in ea expoſitum fuit, exigũt.

Quod

Quòd ſi eâ ſanatâ, nihilominus hæ maculæ vel vibices remanſerint, vel non grauiùs vis illa illata, niſi quòd maculas haſce produxit, læſerit, hiſce tũc præcipuè intendendũ. Quæ tamen ſponte, vti ferè fit, ſanguine ſub cute primũ vlteriùs diffuſo, mox diſcuſſo, euaneſcũt, cùm ſanguis ille nõ ita vt ſi in amplum ſpacium feratur, concreſcere moxq́ue putreſcere ſoleat, ſed ſero dilutus, & ex corruptione aliqua potiùs attenuatus, diffluensq́; tandem per inſenſilem tranſpirationem ſenſim exhauriri poſſit. Quòd ſi verò ob copiam vel craſſitiem hoc fieri ſponte nequeat, diutiusq́; ſanguis perſeueret, metusq́; ſit ne concretus, & putreſcens vlcus gignat, Topica diſcutientia & ſiccantia erunt adhibenda, quibus ſi ſtatim, dum adhuc ſanguis fluit, huic vitio occurrere velimus, ab initio adſtringentia quædam miſcemus, poſtea verò ſolis prædictis vtimur: Paranturq́; ex ſequentibus.

Herbæ recentes applicantur contuſæ, vel priùs parùm toſtæ aut coctæ, vt Abſynthium, Hyſopus, Calamenthum, Origanum, Cannabis, Eruca, Succiſa, Hydropiper, Ptarmica, Malua, Ammi: Vel cum Melle miſcentur additis quandoque & farinis & ſemine Cimini.

Idem efficit radix Raphani conciſa.

Decocto ex prædictis plantis facto in Aquâ Vino & Melle, addito in principio & Aceto, fotus fiunt. Aquæ calefactæ fotus ſæpè repetitus, præſertim Salſæ confert.

Succi etiam inunguntur enarratarum plantarum; Imprimisq́ue ſuccus Abſynthij, coctus cum Melle vel Aloë miſta cum Melle, miſcendo & vtriſque puluerem Cimini. Confert & ſuccus Raphani & Coriandri.

Ex alijs quibuſdam variæ etiam fiunt applicationes vel inunctiones, confertq́; imprimis Nucis nucleus tuſus cum Melle & Sale.

Vel Sal Vinum & Mel æquali menſura miſta adhibentur.

Ciminum pulueriſatum cum Vitello oui vel Cerâ vel Melle applicatur. Poteſt & adijci parùm Camphoræ.

Vel: ℞.farinæ Fabarum.Fœnogr.vel etiam aliarum ad ℥ iiij.Cimini ℥ j. pulueris Abſynthij ʒ ij. coquantur in Oinomellite, adde Croci ʒ ß. fiat emplaſtrum.

Vel: ℞ radic. Conſolid.vtriuſque, rad.Iridis ana ℥ ß.vel Raphani ℥ j.herb.Maluæ Abſynthij ana M j. florum Chamomill. Meliloti ana P j. decoquantur in Vino & Aqua, poſtea contundantur, miſce farinæ Fœnogræci vel alterius ℥ ij. Cimini ℥ ß. ſeminis Sinapis vel Erucæ ʒ ij. Thuris, Myrrhæ vel Laccæ ana ʒ j. Stercoris caprini ℥ ß. Salis ʒ ij. fellis Bouis ʒ j.Mellis ℥ j.Olei Anethini ℥ ij.fiat Cataplaſma.

Efficaciſſimum hoc eſt: ℞. Auripigmenti ʒ ß. Farinarum prædictarum ad ℥ ij. coquantur in Vino, fiat emplaſtrum.

Sanguis ex pennæ recentis calami inteſtini expreſſus inungatur:

Vel Fel caprinum vel Vaccinum cum Melle vel Vitello oui contemperatum.

Aut Stercus caprinum vel Vaccinum, addito puluere Cimini.

Pulmo arietis calidus adhuc & cruentus appoſitus, diſſipat maculas.

Oleum in quo radix Bryoniæ cocta fuerit; vel aliud, vt Commune vel Roſarum vel Chamomill. in quo Sal coxerit, illinatur:

Vel Vnguentum de Alabaſtro.

Scarificatio huic ſanguini ſub cute retéto viam aperit, quæ adhiberi poteſt, ſi plurimus eò effuſus fuerit, illicq; perſiſtat, ne putreſcens, ſi diutiùs retineatur, partem viuam corrumpat, gangrænamq; effi-

efficiat, in cuius ſuſpicione, ſcarificatio profundis plagis inducta, ampliùs conueniet.

Quod ſi verò ex illius putredine abſceſſus indeq; vlcus naſcatur, vti vlcus ſanari debet. Si gangræna, vti ex magna contuſione aliquando factum, vt contuſio & gangræna, ſicuti in illis affectibus dictum, ſanari debet.

Macularum rubrarum cuiuſcunq; generis, vt & Pulicarium Sãguinearum illarumq; quæ in Eryſipelate, Impetigine Guttâ roſaceâ ſe offerunt, curatio.

A' ſanguinis per cutem diſperſione profectæ maculæ, ſi Pulicares dictæ rubræ paruæ illæ ſint, aliàs ſpontè, mox iterum per inſenſilem tranſpirationem, vel cum ſudore diſſipantur: Vti & Eryſipelata illa latiora. Quæ tamen ſi diutiùs perſiſtant, etiam curam aliquam requirunt. Sicut & impetigines illæ Zittermahl Germanorum, & Sanguineæ, aliæ exactè rubræ per faciem cæteraſq; ſedes ſparſæ, quæ difficulter eradicantur; Vti & Gutta roſacea dicta rubedo, ægrè exſtirpatur, atque ægerrimè, ſi puſtuloſa ſimul ſit facies, naſusq;, vti dictũ, inde admodùm extuberet.

Hiſce itaque, ſi curam adhibere ſit animus, quam tamen plerique de ea deſperantes negligunt, ſic ea erit inſtituenda; Primùm corpus pro ratione redundantium humorum purgandum, ſanguiſque per venam apertam brachij, reuulſionis, vel etiam ſi facies hiſce occupata ſit, frontis, aut ſub lingua deriuationis gratiâ, aut per ſcarificationes in colli lateribus & ſcapulis inciſas, educendus, & per admotas ſimul cucurbitulas, à facie retrahendus, ſæpiùs eas vel præmiſsâ ſcarificatione aut ſine ea repetendo. Quod & ſanguiſugæ faciei ſedibus, in naſo vel propè eum, iuxta alas aut in malis, vel in mento, vel pone aures appoſitę euacuando & trahendo prętabunt. Alterantibus dein quę ſanguinis feruorem contemperando refrigerandoque, impetum hunc illius in faciem aliáve loca ſiſtant, vtemur, eaque per viuendi rationem conuenientem

preſcriptam & medicamenta quę illud efficiant, adminiſtrabimus. Sicuti quo pacto hoc fieri, corpusque mundum reddi, recteque diſponi debeat, paſſim in morbis à ſanguinis influxu genitis declaratum fuit.

Localia pręſidia quæ applicantur, ſanguinem reprimere vi refrigerante & adſtringente in maculis rubris debent, indeq; genitum ſuccum redundantem, ſi in puſtulas eleuētur maculę, vi ſiccante & digerente abſumere, quæ validiora eſſe debent, ſi admodum induratę illę tuberoſitates ægrè cedant, adhibendo ſi reliqua non proficiant, etiam quę erodendo vrendoque hęc conſumant.

Adminiſtrantur autem hęc remedia, in forma liquorum, aquarum & vnguentorum, quibus rubrę maculę & puſtulę illinuntur vel madefiunt, aut ſi fortiora ſint quę applicari debent, ijs ſaltem tanguntur; A' varijs autem deſumuntur:

A' Plantis pręcipuè parata, vſurpantur, Aqua Fragorum, Fraxini & florum Verbaſci, additâ interdum Camphorâ. Vinum quoq; è fragis illitum prodeſt.

Alia valde vſitata atq; vtilis: ℞. Fragorum veris tempore, autumni verò Vuarum acerbarum ℔ j. Lactis caprini ℔ ij. Albumin. ouorum numero xij. vel mucilagin. ſeminis Pſylij & Cydoniorum, vel gummi Tragachanti factę in aquâ Roſarum vel Plantaginis ad ℥ iiij. Camphorę ʒ ij. Deſtillentur. Poteſt addi Acetum, ſuccus Limonum vel aliarum plantarum ſequentium: Item Alumen, Sulphur.

Vel vtantur ſequenti: ℞. radic. Oxylapathi ℥ iij. herb. Plantaginis, Solani, Acetoſę, Maluarum, Fumarię ana M j. florum Roſarum, Violarum, Nenupharis, Caprifolij, Salicis ana P j. Limonum vel Arantiorum aut Pomorum acidorum 7. vel 9. Fragorum vel Mororum immaturorum aut Vuarum imma-

imminatur. ℔ ß. Aluminis ℥ ß. Albumin. ouorum numero x. Aceti ℥ ij. Camphoræ ʒ j. Deſtillentur. Sulphur additum efficaciorem reddit, ſed odore illius nonnihil inquinatam.

Poſſunt & addi folia Nymphee, Cotyledonis, Semperuiui; Fraxinellæ, flores Balauſtiorum recentes vel aridi.

Vel ſic paretur: ℞. Lactis Caprini ℔ iiij. farinæ Fruméti tantum q. ſ. vt cum dicto Lacte in paſtam panis redigatur, quam coques in furno, & ſemicoctam eximes, & à cruſta decorticatam, in partes diſcindes, ac cum ℔ iiij. alijs Lactis Caprini diſſolues, addendo mala Limonia excorticata, in partes ſecta xij. radic. Raphani & Oxylapathi ana ℥ ij. Albumin. ouorum conquaſſatorum, vel cum ſpongia exceptorum, atque rurſum expreſſorum, donec benè diſſoluátur, numero xij. Aluminis ℥ ß. Tartari, Sacchari ana ʒ iij. Coralli albi ʒ ij. teſtarum Ouorum calcinatorum in furno, Camphoræ ana ʒ j. miſceantur diligenter: Eliciatur aqua per alembicum.

Aluminoſa quæ appellatur Aqua ex plantagine, portulaca, omphacio, alumine & albumin. ouorum elicita, ſimiliter conuenit.

Puluis radicis Oxylapathi & radic. Aſphodeli vſtæ cinis, cum oleo inuncta laudantur.

Ex Sanguine leporis vel etiam aliorum animalium calido facta illitio, ad ruborem abigendum conuenit.

Ex Sulphure viuo præſertim paratę applicationes rubedinem admodum emendant: Si cum ſucco aliquo refrigerante aut adſtringente, vt ſucco Semperuiui, Solani vel Plantaginis miſtum, vel cum aqua odorata aliqua, vt Roſacea dilutum diuque maceratum, illinatur.

Vel: ℞. Sulphuris viui ℥ j. Thuris albi ℥ ß. Cam-

phoræ ʒ ij. diſſoluantur cum ℔ j. aquæ Fragorum & Roſarum ad vſum. Poteſt & ſuccus Limonum vel malorum Granatorum acidorum addi. Efficacior erit, ſi Salis communis vel Ammoniaci vel Aluminis ℥ ij. miſceas, vel etiam Lithargyrium coctum in Aceto, vel Ceruſſam.

Vel: ℞. Sulphuris viui ℥ ß. Lithargyrij per coctionem in Aceto dealbati ʒ ij. Thuris ʒ j. Camphoræ ʒ ß. granorum Paradyſi vel Zingiberis ℈ j. Vnguenti Citrini vel Albi camphorati ℥ ij. fiat Linimentum. Si ℈ ß. Auripigmenti addas, erit efficaciſſimum.

Ex Lithargyrio albus liquor conficitur, quem Lac virginale, vt magis acceptus ſit, vocant, quod vti faciei colorem alienum, ſic præſertim ruborem illius aufert, & ſic conficitur. ℞. Lithargyrij pulueriſati ℥ ij. Aceti albi ℥ vj. plus minúsve prout potens exiſtit, macerentur aliquandiu, ſæpiùs per vices agitando, vel bulliant parùm. Quo facto, ſinatur craſſior materia ſubſidere, liquorq́; clarus ſenſim effundatur, coleturque. Poſtea ℞. Aluminis vel Salis vel vtriuſque ℥ ij. diſſoluantur in Aquæ fontis vel alterius ſtillatitiæ faciem extergentis, vt Fabarum, Liliorum, additâ etiam boni odoris gratiâ, aquâ Roſarum, ad ℥ vj. Interdum huic aquę, Boracis ʒ j. aut ij. addimus, vel etiam parùm Camphorę. Hiſce duabus aquis cùm vti volumus, portionem vtriuſque æqualem ferè commiſcemus, tuncque ſubitò, etſi priùs limpidæ fuerint, in lacteum cremorem albiſſimum conuertuntur, quo facies illinitur; quam ſi exaſperet, affuſis denuò aquis debet dilui. Sed & vtriuſque liquoris materiam permiſcendo, macerandoque vel coquendo, ſtatim Lac hoc perficitur. Si maiori abſterſione opus eſt, olei Tartari parùm illi commiſcere poſſumus, aliáve accommoda.

Alius

Alius liquor in rubra tuberoſa facie perutilis, vti & ſi ſquamoſa & cruſtacea ſit: ℞. Lithargyrij ℥ j. Aluminis ʒ j. Boracis ʒ iij. Ceruſſæ ℥ ß. Aceti ℥ ij. Aquæ Roſarum, Plantaginis vel aliarum, ad ℥ iiij. bulliant ad conſumptionem tertiæ partis, coletur, adde ſucci Limonum parùm huic quantitati quæ inungi debet.

Aqua per deſtillationem ex Lacte prædicto virginali elicita, ſimiliter conueniet. Vel talis: ℞. Lithargyrij triti ℔ j. Aceti ℔ ij macerētur & coquantur; poſtea adde aquam florum Fabarum vel alias ad ℔. j. Eliciatur aqua, addendo interdum & alia conuenientia: Veluti Alumen, Boracem, Camphoram, oleum Tartari, antequam deſtilletur.

Vel vtatur hoc vnguento, quod ℞. Lithargyrij præparatione dealbati (quæ fit ſi ter in Aceto albo infuſum, maceretur aliquamdiu, rurſumque ab eo repurgatum, poſtea ad vſum ſiccetur) ℥ ij. adde Aceti albi & olei de ſemine Cucurbitarum q. ſ. vt in formam Linimenti redigatur, miſce Camphoræ coctæ donec diſſoluatur in Aqua Roſarum ʒ ß. Fiat Illitio.

Ex Tartaro talis concinnatur aqua vtilis & conueniens: ℞. Tartari calcinati ℔ ß. Aluminis vſti ℥ j ß. Boracis ℥ j. Sacchari candi ℥ ij. Camphoræ ʒ ij. Albuminum ouorum agitatorum numero xx. mucilaginis ſeminis Pſyllij ℥ j ß. ſucci Limonum vel Aceti ℥ ij. Eliciatur aqua.

Ex calce alia efficax inunctio: ℞. Calcis viuæ ℥ ij. Sulphuris viui ℥ ß. pulueriſentur, bulliant in Aceto, ad conſiſtentiam vſque vnguenti.

Ex Argento viuo factum efficax remedium: ℞. nucleos Perſicorum vel Amygdalarum amararum, eoſque maſtica parùm, ex illiſque ſic emollitis, & in paſtam ferè redactis, lacteum ſuccum per pannum linteum exprime, illiq; Alumen coctum, ſeu

vt vocant vſtum, nucis inſtar miſce. Poſtea accipe Argenti viui, piſi magnitudine, atq; in vola manus cum ſaliua tamdiu donec nigreſcat, confricato, dein cum lacteo ſucco prædicto permiſce beneq́; contemperato: eoq́; faciem noctu cubitum iturus inunge, manè repetendo, idq́; ſpacio hebdomadæ vnius continuando: Quo exacto, vel priùs etiam quoties in publicum prodeundum erit, abluatur hoc pacto; fiat paſta ex farina Fabarum & Oryza cum Albumine oui conquaſſato ſubactâ, quæ ad vſum in pilas formata ſeruetur, & eâ emollitâ rurſum per noctem in aqua, & diſſolutâ, facies cum panno abſtergatur.

Aliud ſic paratur: ℞. Argenti viui ʒ j. reſinæ Abietis lotæ aliquoties ℥ j. agitentur probè, poſtea adde Boracis ℥ ß. Sacchari candi ℥ j. Oſſis ſepiæ ʒ ij. Saponis ℥ ij. olei Tartari ʒ ij. vel plus, cum olei Amygdalarum dulcium & Roſacei q. ſ. fiat linimentum; poteſt & ſuccus Oxalidis vel Oxylapathi vel Limonum addi, & Lithargyrium.

Ex ſublimato potentiſſima fiunt remedia, cautè vt leuiter hæc tantùm tangant, illis applicanda. Quibus maculæ tactæ donec cuticula abeat, tandem euaneſcunt, & puſtulæ illitę areſcunt vel conſumuntur. Præparanturq́; hoc pacto: ℞. Sublimati ʒ j. ſucci Limonum vel Aceti ℥ j. Aquæ alicuius conuenientis ℥ iiij. Albumin. ouorum numero ſex, macerentur benè obturata ad vſum.

Vel ſic: ℞. Sublimati ʒ ß. Lithargyrij ℥ ß. Aceti albi ℥ iiij. coquantur ad tertiæ partis conſumptionem, colaturæ adde Lac, ſuccum Limonum vel Arantiorum, & parùm olei Tartari.

Poſſunt & alia ex Sublimato & Arſenico erodentia & cauſtica remedia, quæ in vitioſis maculis deſcripta ſunt, in pertinacioribus eiuſmodi puſtulis vſurpari.

Fumus

Fumus ex Sulphure & Thure prunis iniectis, faciе exceptus, rubedinem illius delet, vti roſas rubras ſulphure ſuffumigatas albeſcere ſubitò videmus: cautè autem ſpiritu interim retento, occluſiſque oculis hoc erit tentandum.

À ſucco nutriente, poriſque ſe inſinuáte, vel etiam à ſemine ab origine procedentibus maculis quæ debetur cura, accommodatur præcipuè illis, quæ à prauo ſucco originem trahunt, vt cùm noceant, grauioraque minentur, hæ maculæ, ſi fieri poſſit, aboleantur, quales ſunt Vitiligines ſeu Alphi, ipſorumque genera. Quod alias attinet, quæ non à vitioſo ſucco naſcuntur, fuſcæ maculæ ſeu Lentigines, etſi plurimæ per cutem diſperſæ occurrát, cùm tamen conſuetę ſint quibuſdam Lentiginoſis dictis, & proin non adeò in illis improbentur, ſponteque æſtu ſolis remittente interdum remittant, vel minùs tunc appareant, plerunque intactæ relinquuntur. Quòd ſi tamen qui eas pulchritudini obeſſe exiſtimant, vt formoſiores ſint, delere cupiant, cura illis quoq; accommodabitur. *Macularum diuerſorum generũ, vti et Vitiliginum, Lentiginum & Originalium Næuorum cura.*

Idem & in Næuis à ſemine ab ortu natis obſeruatur, cùm quia originales ſunt, non pro vitio habeantur, & plerumque intacti ſinantur, niſi fortè adeò deforment, vt & illorum ratio ſit habenda, quomodoq; emendari queant, cogitandum.

Cęterùm in cura harum omnium macularum, cauſa interna primùm erit ſubmouenda, ſi ea vitioſa ſit, vti in Vitiliginibus aliiſve peruerſis maculis. Quod in alijs cùm cauſa minimè ſit noxia, ut Lentiginibus & Næuis, non neceſſe eſt, niſi corpus alioquin impurum, vt topica meliùs operentur, priùs purum reddere in hiſce quoque innoxijs alioquin maculis, ſit conſultum.

In impuris itaque priùs euacuationes aliquas moliemur, ijſdem ferè, quibus & aliam corporis il-

luuiem in multiplici illius immunditie, & præſertim in ſcabie expurgari, oſtendimus, & ne rurſum gignantur, regimine idoneo atque alterantibus præcauebimus.

Topica verò quod attinet, quæ ad maculas illas noxias delendas adhibentur, leuioraque exiſtunt, vi exiccante & detergente prædita eſſe debent, quâ inſenſibiliter ſenſim eas abſumant, dein ſi illa non iuuent, fortioribus vtimur. quæ abradendo, maiori vi illud operentur, & niſi ſuccedat, ad erodentia & cauſtica progredimur, quę manifeſtè eas maculas arefaciendo & conſumendo deleant. Vel etiam per manualem aperturam factam, tale quid tentamus. Quo pacto etiam in Næuis extirpandis, procedere poſſumus. In Lentiginibus verò, leuioribus medicamentis hoc ſaltem efficere conabimur, cùm plures ſe offerant, quibus omnibus fortia adhibere remedia non ſatis tutum eſſet, niſi fortè vno aliquo in loco paucas hoc etiam modo eradicare cupiamus. Sed & multa ex hiſce localibus remediijs, in alijs prauis maculis à ſanguine vitioſo profectis, veluti impetiginib. aut puſtulis faciei rubris, quarum tamen cura illis præſertim accommodata, iam expoſita eſt, quoq; prodeſſe poterunt. Quæ remedia omnia, vel detergendo ſolùm, vel erodendo atq; vrendo, vel pungendo vel radendo operantur.

Detergētia autem citra eroſionem remedia tàm leuiora quàm fortia, quæ omnibus hiſce maculis abſtergendis competunt, varia exiſtunt, conueniuntque etiam illa comptica & coſmetica, quibus Nigredinem palliari & corrigi in ea expoſuimus, maximeque in lentiginibus palliandis vel etiam delendis, quæ & in alijs maculis continuo vſu aliquid poſſunt efficere.

Præcipuè verò maculis hiſce adhibētur ſequentia de-

tia detergentia, quibus & emollientia quædam, ſi cutis craſſa ipſis inſtrata ſit, permiſcemus; quę maculis affricantur vel inungũtur, idq́; ſi citiùs & meliùs ea operari velimus, in calore ſolis vel ignis: Quę à diuerſis deſumuntur.

A` plantis recentibus petitæ radices vel folia, contuſa vel aliter inciſa affricantur vel applicantur: Veluti radix Serpentariæ maioris minoríſve, Cyclaminis, Cucumeris agreſtis, Bryoniæ, Iridis, Raphani, bulbi Cæparum, Narciſsi, Porri; item radix Hellebori albi, Sigilli Salomonis, Oxylapathi, Rubiæ, Anchuſæ, Capparum, Chamæleontis nigri, Nympheæ, Aſphodeli, folia Chondrillæ, Lactucæ ſylueſtris, Gelſimini, Betæ, Caulium, Loti ſylueſtris, Pulegij, Agnicaſti, Telephij: Acini item vitis ſylueſtris & fructus cucurbitini Momordicæ.

Saponaria recens contuſa, ſi affricetur diutiùs, ſpumam viridem ſaponis inſtar reddit, vnde nomen accepit, valideq́; abſtergit.

Hiſce contuſis, vel ſi duriora ſint, parùm toſtis, farinæ addi poſſunt Lupinorum, Orobi, alíæve aut pulueres: Atque vt validiùs operentur, Acetum, Mel.

Decoctis enarratarum plantarum, in aqua factis, addito interdum & Vino vel Lixiuio, calidis adhuc, fouentur vel abluuntur maculæ in balneo vel extra illud, maximè ſi plures ſint, vt Lentigines, additis inſuper & alijs abſtergentibus, vt radice Ebuli, Enulæ, Liliorum, folijs herbarum nitroſarum, vt Parietariæ, Mercurialis, Maluæ, Biſmaluæ vel Brancæ vrſinæ, Bugloſſi vtriuſque, Scabioſæ, Fumariæ, Lupulorum, Cichorij, Acetoſæ, Violariæ, Geranij, Millefolij, Abſynthij, Centaurij minoris, Naſturtij & Sennæ, additis quandoq; & Furfure, vel farinis Leguminum.

Aquæ ſtillatitiæ ſimiliter competunt ex effica-

cioribus plantis; Vti & ex Reſinis vt Abietina, Laricea elicitæ, quibus & ſi plures ſint, commodiùs vtimur.

Succis plantarum illinantur maculæ, veluti radic. Serpentariæ vtriuſque, Cucumeris aſinini ſeu Elaterio inde parato, Iridis, Gentianæ, Lapatij, Capparum, Thapſiæ, aliarúmve dictarum plantarum; Imprimisq; ſucco Cæparum, Porri, Squillæ, Aſphodeli, foliorum Scabioſæ, Xyridis, Caulium, Boni Henrici, Limonum.

Olea inunguntur ex plantis concinnata, præſertim in alphis: Veluti oleum ſeminis Sinapis & ſeminis Cataputiæ: Item oleum in quo Laureola vel Tithymalus coxerint, & folia Nerij.

Liquores in Vlmi folliculis contenti, & qui è Betulę caudice vulnerato exſtillant, maculas quaſcunque exterunt.

Pulueres quarundam plantarum, excepti Aceto vel ſucco Limonum alióve è prædictis, aut Melle, vel Oleo aut Axungià, vel Vitello oui, ſi per ſe potentiùs agant, illinuntur: Veluti radicum Serpentariæ maioris & minoris, Sigilli Salomonis, Cucumeris aſini, Bryoniæ, Hellebori albi, aliarumque efficacium prędictarum plantarum. Dein & farinæ ſeminis Lupinorũ, Orobi, Fabarũ, Auenę: Item pulueres ſeminum Sinapis, Raphani, Rapi ſylueſtris, Erucæ, Braſſicæ, Vrticæ, Nigellæ, Securidacæ, Ricini, & nucleorum Perſicorum torrefactorum atq; Agarici: Cineres etiam Allij, Lilii bulborum & radicis Ariſtolochiæ.

Ex illis quæ ab animantibus ſumuntur, axungia Thymali piſcis, Impetigines Zittermahl dictas, admodum delet, vti & alias maculas.

Sanguis leporinus dum calet adhuc illitus, in maculis valde probatur.

Fella item quadrupedum & piſcium.

Fimus

Fimus Columbinus vel Ouillus cum Aceto ſubactus, validè quævis extergit.

Oleum in quo Lacerta viua cocta ſit, cum Vino tamdiu donec illud abſumatur, admodùm probatur in alphis.

Vti & Formicæ rubræ in panno ligatæ & preſſæ, donec ſuccum reddant, ſi eo illinantur.

Ex terrenis ſuccis ſalſis confert Sal commune vel foſſile Gemmæ dictum aut Ammoniacum, vel Nitrum, atque ex illo parata Borax, Alumen, Halcyonia, cum Aceto vel ſucco Limonum, aliíſve diſſoluta.

Lapis Pyrites & Lazuli cum Aceto acerrimo illita, valde iuuant.

Tartarum ex Vini terreſtreitate concretum, per ſe vel priùs vſtum, ſimiliter vſurpatum conuenit: Inprimis verò liquor illius, quem Oleum vocant, egregiè omnes maculas & puſtulas extergit.

Quod & ſic poteſt parari: Tartarum Vini albi cum Aceto in pilam redactum, ſtuppis inuolutum ſub cineribus calidis, parùm vratur vel calcinetur, poſtea vſurpetur, ſponte in liquorem reſolutum vel diſſolutum per ſe vel cum Melle miſtum.

Compoſitæ formæ tam ex his, quàm alijs, ſequentes fiunt. Contuſæ è plantis, quarum decoctum conuenire diximus, factæ applicationes, addito Sale communi, Foſſili, Ammoniaco, Nitro, Alumine proſunt.

Aquæ parantur hoc pacto: ℞. Oxylapathi cum radicibus ℔ iv. incidantur, adde Aceti ℥ iv. Tartari ʒ ij. Salis nitri ʒ ß. Eliciatur aqua ad vſum.

Alia: ℞. radicis Raphani ℔ j. radic. Iridis, Lapatij, Liliorum ana ℔ ß. Cucumeris agreſtis vel Sigilli Salomonis, Vuarum immaturarum ana quartarium j. herbarum Parietariæ, Sij, Centaurij minoris ana M. j. ſeminis Braſſicæ, Rapi vel Erucæ

ana ℥ ß. Panis hordeacei vel Fabarum farinæ quartarium j. Terebinthinæ ℥ j. Vrinæ ℥ ij. Deſtillentur.

Poteſt addi Myrrhæ, Thuris ana ℥ ß. Styracis liquidæ ʒ j. & ſic deſtillari.

Vel fiat talis: ℞. nucleorum contuſorum ex Amygdalis amaris & Perſicis, malis Armeniacis P. ij. farinarum Cicerum, Oryzæ, Fabarum ana ad P. j. quatuor ſeminum Frigidorum maiorum ana P. ß. Irrorentur decocto radicis Lapatij acuti & Limonum vel Arantiorum aut Citri, miſcendo Ceruſſæ ℥ ij. Tartari ℥ j. Salis communis vel Nitri, vel Boracis ℥ ß. Camphoræ ʒ j. Ex hac paſta eliciatur aqua.

Aqua valde efficax: ℞. Tartari calcinati ℔ j. Thuris vel Maſtiches ana ℥ ß. Camphoræ ʒ iij. Albumina ouorum aliquot, deſtillentur. Loco tartari Sapo eodem pondere ſumi poteſt.

Lac Virginale hoc etiam conuenit: ℞. Lithargyrij ℥ j. Aluminis, Boracis, Ceruſſæ ana ℥. ß. Camphoræ ʒ ij. Tartari ℥ ß. Aceti albi ℔ j. aquæ Liliorum & florum Fabarum ana ℥ iv. aquæ Roſarum ℥ j. decoquantur & colentur per philtrum, adde ſucci Limonum depurati, aquæ Lapatij ana ℥ iij. Boracis, Camphoræ, Sacchari cādi ana ʒ v. Iterùm leuiter coquantur & colentur ad vſum.

Linimenta ex ſuccis fiunt enarratis, additis Salis vel Nitri generibus, inter quæ & Borax, nonnunquam miſcetur & Camphora.

Alia inunctio: ℞. ſuccorū radicum Serpentariæ, aliarúmve prædictarum herbarum, & Tapſi barbati ad ℥ iij. farinę Lupinorū ʒ ij. radicis Iridis ʒ j. ſtercoris Columbini ʒ j. ß. olei Amygdalarum amararum vel Ouorum ℥ j. ß. olei Myrrhæ ℥ ß. Terebinthinæ q. ſ. miſce.

Alia fiunt vnguenta: ℞. puluerum aliquorum prædictarum Plantarum ℥ ß. Salis foſſilis vel ammoniaci

moniaci aut Nitri vel Boracis vel Aluminis ʒ j. Myrrhæ ʒ ß. Camphoræ ℈ j. cum ſucco Arantiorum miſce, vel Melle aut Sapone molli.

Ad lentigines: ℞. radic. Serpentariæ maioris vel minoris, aut corticis medij Vlmi ℥ ß. Oſſis ſepiæ ʒ ij. Thuris ʒ j. Storacis liquidę ʒ ß. excipiantur, vti dictum. Et illinantur.

In alphis illitio: ℞. ſeminis Raphani, Nigellę ana ʒ ij. radicis Hellebori albi Aluminis vel Salis ammoniaci ana ʒ j. Myrrhæ ʒ ß. Gallarum vſtarum ʒ j. cum Melle & Aceto fiat linimentum.

Validior in alphis ſic fit: ℞. Boracis, vel Nitri, Aluminis ana ℥ ß. Tartari calcinati ʒ ij. farinæ Lupinorum vel Orobi ℥ ß. radicis Hellebori vtriuſque ana ʒ ß. ſeminis Sinapis ʒ j. Saponis mollis vel alteriùs ℥ iv. ſucci radicis Lapatij & Enulæ ana ℥ j. reſinę Abietis parùm, agitentur probè.

Ærugo æris validiora reddit vnguenta, ſi ʒ ß. illius cum ℥ ß. illorum miſceatur; Aliquádo & Chalchanthum ſolum, vel cum ærugine, addendo & oleum Tartari, admiſcetur.

Vel: ℞. Vnguenti Ægyptiaci ʒ ij. Aluminis vſti ʒ j. olei Tartari ℥ ß. miſce. Si nimis exaſperet, adde oleum Roſaceum vel aliud.

Vel ſic: ℞. Hellebori albi, radicis Ari ana ʒ j. ß. ſeminis Staphiſagrię, Raphani ana ʒ j. foliorum Sabinę ʒ ß. Piperis ℈ j. Salis ammoniaci ʒ i. Æruginis æris ℈ i. Sulphuris ʒ j. cum Aceto fiant trochiſci, qui ad vſum diſſoluantur in Aceto vel ſucco Limonum.

Erodentia & cauſtica maculas & puſtulas enarratas abſumentia, aliàs cum dolore, aliàs ſine eo, vti & in alphis cùm ſint inſenſiles agunt, quę cautè ne vicinas partes tangendo lędant, apponi, hęcq; illis ſolùm tangi debent.

Ex Sublimato & Arſenico potiſſimùm fiunt, permiſtis cum prędictis vnguentis.

Sed & ſolius Sublimati mica cum Vitello aut Albumine oui, aut Mucilagine aliquâ aut Oleo & Axungiâ miſtâ & contemperatâ, cautione adhibitâ, applicari poterit:

Vel aquâ ex decoctione illius paratâ puſtulę aut maculę tangi, quę ℞. Sublimati ʒ.ß. Aquarum aliquarum conuenientium, quibus & Roſacea additur, ℥ vj. decoquantur ad conſumptionem tertię partis. Hęc ſi nimiùm erodat, ampliùs dilui poteſt; commodè etiam oleum Tartari illi permiſcebitur.

Aqua alia quę in pręparatione ſublimati remanet, vel aqua aurifabrorum Fortis appellata, idem efficit.

Vel vtantur ſequenti: ℞. Sublimati ʒ j. Cantharidum ʒ ij. Arſenici ℈ j. Carbonum ſalicis ʒ j. pulueriſentur, decoquantur in aquarum Nenupharis vel Plantaginis ℥ iv. donec craſſeſcat, adde Aquę fortis guttas aliquot, cum bombace intincto tange maculas manè & veſperi, donec veſicę exſurgant, quas Vnguento citrino illines.

Vel componatur paſta ſequens, cuius portio liquore aliquo diſſoluta admoueatur: ℞. Sublimati, Aluminis ana piſi magnitudine, adde Boracis ʒ ij. vrantur in lamina candente, pulueriſentur, addendo pulueris Maſtiches, Sarcocollę & Sacchari candi ana ʒ ß. miſceantur quàm diligentiſſimè, in mortario cum Sapone molli, addito momento Fellis bouis, poſtea farinâ Fabarum & Nucum Auellanarum, bene ſiccata redigâtur in paſtam, quę ad vſum ſiccetur.

Pręter hęc & alia veſicatoria & cathereticaadhiberi poſſunt. Veluti Ranunculi folia & radices contuſas Dioſc. docet admouenda. Quod & Laureolę folia efficient: Lac item Tithymalorum aliáve eiuſmodi alibi expoſita.

Cantharides itidem, vti & Calx viua, ſed cum Aceto contemperata.

Cauterio hæc quoque tolli poſſunt, ſi illis adhibeantur actualia vel potentialia, præſertim indolentia ex Calce & Fæce Vini parata. Vel ſi aquâ, in quam cauteria, ſi non bene ab aëre muniantur, ſolent diffluere, tangantur.

Punctura in alphis, multis foraminibus facta, cōuenit, per quam ſi ſanguis effluat, ſpes aliqua ſanationis erit.

Radere quoque illas frequenter cultello, proderit.

A' morbo aliquo procedentium macularū præcipuarum cura, in morbis à quibus dependent, fuit expoſita; veluti Eryſipelatis, in febribus ſynochis. Dein & earum macularum cura, quæ in Lue venerea, elephantica, ſcorbutica erumpunt, cùm illæ morbum ipſum cum cæteris eiuſmodi externis puſtulis alijsque vitijs conſtituant, in cute reſidentem, hæcque proferentem, in morbis ipſis, ſeu luibus vbi de curatione illorum agitur, ſimul proponitur. *Macularum in febribus prodeūtium Eryſipelatū, Exanthematum, aliarúmve Malignarū vel luis Venereę, Elephanticæ Stomacacæ curatio.*

Aliæ verò, non diuerſam curam à morbo requirunt: Veluti illorum quæ in febribus erumpunt Exanthematum, cùm ſponte febre ceſſante euaneſcant, cura præcipua eſt ea à frigore externo, ne ab hoc repellantur, munire & arcere.

Vti & aliæ rubræ, violaceæ, nigræúe maculæ in febribus peruerſis quandoque erumpere ſolitæ, illis ceſſantibus, quoq; ſimul abeunt, vel cum morte, quam ferè præſagiunt, finiuntur.

Illæ verò maculæ, quæ in puſtulas erumpunt, quas Ecthymata ſeu Variolas vocant, etſi quoque plerunq; non aliam quàm quæ febri conuenit curam exigant, in qua eas potiùs vt erumpant, promouemus quàm retardamus aut impedimus, easque genitas non aliter ferè curamus, cùm ſponte vel euaneſcant, vel areſcant abeantque, aut in vl- *Puſtularū Ecthymatū ſeu Variolarum curatio.*

cuſcula conuertantur, ſicque per ſe ſponte ſatiantur: tamen ſi hæc tardiùs procedant, vt citiùs ſiccentur vel maturentur, quædam adhiberi poſſunt.

Ad areſaciendas, decocto hoc madefieri cum penna vel penicillo aut panno linteo debent: ℞. Lentium ℥ ß. corticis medij Tamaricis ʒ iij. baccarum Myrthi ʒ j. florum Geniſtæ ʒ ß. decoquantur in aqua, addendo in fine parùm aquæ peculi Roſarum.

Poterunt addi peculiaris vſus gratiâ in decocto Santali rubri ʒ ij. vel Croci ʒ ß. ſed tunc colore ab illo rubro, ab hoc croceo tinguntur.

Vehementiùs ſiccabit eas, ſi Salis vel Aluminis miſtione ſalſedinem inſuper adipiſcatur.

Succo Granatorum medio inter dulcem & acidum ſapore, citiùs quoque exiccabuntur, aliíſve illius generis.

Vt maturentur faciliùs, Axungiâ porci inungantur, vel Ficubus inuerſis fricentur; Aut Vitello oui, aliíſve id efficientibus.

Aperiuntur maturatæ ſponte ferè. Quod niſi eueniat, vel diutiùs prorogetur, quia tunc pure retento, caro exeditur, vlcuſcula caua inde fiunt, cicatrixque foueam faciens, relinquitur; Vt igitur hoc maximè faciem deformans, præcaueatur, maturiùs aperiri debent, acu ſtylóve alio acuto, qui ſi ex auro ſit, minùs cicatricem apparentem inde naſci autumant. Frequentiùs accidit, vt pure in illis matureſcentibus exitum quęrente, per frictionem pruritu prouocatá, dilaceratæ aperiantur. Quod tamen nimis ſollicitè in infantibus matres præcauere volunt, exiſtimantes inde cicatrices foueatas prodire, cùm potiùs, vti dictum, ab intactis, tardiusq; diſruptis id accidat.

Poſtquam apertæ ſunt, quia cruſtâ ex pure ſiccato

cato genitâ obducuntur, cùm ea ſpontè decidat, in eâ auferendâ vix aliquid ampliùs ſuſcipiendum. Si tamen diutiùs aliquæ hæreant, corio pingui ſalito fricatæ, vel alio emolliente, facilè ſecedunt. Et cùm exigua ſint vlcuſcula, modò ſæpè à pure & ichore abſtergantur, ſponte facilè, vt non opus ſit aliâ curâ, ſanantur. Sin verò cicatrices in facie remanſerint, eæ vt in illis dictum, tractandæ erunt.

Si non ſolùm cutem ſed & nares intrinſecùs infeſtent Variolæ, illicque vlcerentur, quo pacto tractandę, in narium vlceribus expoſitum eſt: Vti & ſi fauces & pulmones, in illorum affectibus declaratum eſt. Inter reliqua Acetum acre olfactum ſæpè, nares ne variolis petantur, prohibet.

Oculorum Ruboris & Sugillationis Macularumq; albarum curatio.

Oculorum diſcolorationum à morbis procedentium, cura in horum morbis fuit expóſita. Veluti Rubedo oculorum in Ophtalmia falſa & vera, & Epiphora. Maculæ rubræ vel liuidæ, in Sugillatione oculi, Albæ maculæ in oculi Albugine, Cicatrice, Suffuſione.

Oculorum Ecthymatum & Exanthematum curatio.

Ecthymata verò & Exanthemata ſi oculos petant, hiſce præcauendis cura adhibenda, hîcq; exponenda. Oculis igitur clauſis palpebræ circumlinantur ſequentibus, de quibus & ſi aliquid oculis incidat, vel inſtilletur, nõ nocebit, ſed potiùs conueniet.

Aquę ſic uſurpantur, Roſacea, Plantaginis, Myrtillorum & Coriandri.

Aqua Roſacea Croco vt bene flaua fiat, tincta, communiter illinitur.

Vel decoctum aut infuſio foliorum Sumach in prædictis aquis.

Vel inſtilletur ſuccus Granatorum dulcium & florum, miſtus ſucco Hyoſquiami.

Aut puluis florum Hyoſquiami tritus cum Vino auſtero, oculorum palpebris inungatur.

Collyrium vtile: ℞. pulueris foliorum Sumach ʒ j. ſeminis Coriandri præpar. vel Myrtillorum ʒ ß. Croci ℈ j. Camphorę ℈ ß. Aquarum prædictarum ad ℥ viij. miſce diligenter. Efficacius erit ſi parùm ſucci granatorum addatur.

Sapphyro gemmâ, vel Auro puro, ſi ambitus oculorum circumducatur, eos à variolis tutos manere aliqui exiſtimant.

Vbi iam variolæ oculorum tunicas externas, palpebraſque occuparint, poſſumus præſcripto collyrio ſimiliter vti, illud oculis quoque inſtillando, addendo Tuthiæ præparatę vel Trochiſcorum alborum Rhazis ʒ ß. Quòd ſi ſuppuratæ in vlcus abeant, periculum eſt de amiſſione viſus, tuncque vti oculorum vlcera tractari diximus, curari debent, & ad cicatricum ablationem puluis tenuiſſimus Fabarum cum Saccharo cando, aliaque in cicatricibus oculorum explicata, inſpergi.

Oculos denigrantia remedia. Ad colorem nigrum, qui pulchrior eſſe putatur, oculis inducendum, & glaucum corrigendum, aliqui hac arte vtendum cenſent: Collyrium ex puluere ſubtiliſſimo Auellanarum cum Aqua permiſto, oculis ſæpè indendum.

Vidimus ſpontè aliquando cæſios oculos ętatis decurſu nigriores factos, idque aliquoties.

Dētium diſcolorationū curatio. Dentes alieno colore infecti, nec dum ampliùs albi, ſed vel ob ſordes vel tophos, aut fuliginem ipſis adhęrentia, flaueſcentes aut nigricantes, varijs modis ab illis mundati rurſum dealbantur, eâ curâ quę in ſordibus in reiectis explicabitur.

Vnguium diſcolorationum cura. Vnguium diſcolorationes peculiarem curam minimè exigunt, niſi alia vitia, vt fiſſurę, eroſiones, &c. concurrāt, de quibus in deformationibus iam actum fuit. Nam ſi liuere videantur ob pallorem corporis, vel Maculam ſubnigram continere, ob Sugillationem ſub ipſis factam, cùm hi colores nō

im

in ipſis, ſed ſubiectâ carne exiſtant, & per ipſos pellucidos, vti dictum, ſaltem tranſpareant, non alia cura, quàm quæ in pallore & ſugillatione expoſita fuit, hiſce quoq; debetur. Quòd ſi Nigredo ſub unguium eminentijs à ſordibus illic collectis appareat, quid agendum, cùm de ſordibus in genere in reiectis agemus, demonſtrabitur.

Quod puncta vel maculas albas, vnguibus à portione ſucci craſſioris impreſſas attinet, cùm non pro vitioſis ſed potiùs pro vitæ longæuæ indicibus habeantur, ſicuti in iuuenibus conſuetæ eo nomine, maximè ſi plures appareant, laudantur, ita & ſenibus ſi vel vna aut altera ſe in illis proferant, ſpem vitæ longioris faciunt, admodumque commendantur.

Pilorũ Diſcolorationũ curatio.

Pilorum diſcoloratio illa maximè notatur, quâ albi exactè fiunt, in Canitie dicta, quæ in ſenibus, cùm veneranda ſit, plæruq; intacta relinquitur: iuniores verò eam corrigere ſtudẽt. Rufos quidam quoque faſtidiunt, cùm tamen ab alijs pro elegantibus habeantur. Quos in illis colores delere aliosque introducere, impoſſibile, cùm in albis hæc omnimoda ſiccitas, propter quam perſpicuitate amiſſâ, ſic albeſcunt, vt in cauſis diximus, emendari ampliùs nequeat: Et in rufis alióve colore prǫditis, ſuccus eos nutriens ipſis aſſimilatus, ſemper ſimiles in colore producat; vti videmus, & pilis euulſis, ſimiles renaſci, & in auium genere ſi vna aliqua pēna euellatur, etſi vicinę alię omnes diuerſi ſint coloris, eiuſdem coloris pennā recreſcere, quod in columbis ſæpiùs ipſe obſeruaui.

Canitiei curatio.

Vt alium tamen colorem, nigredinemq; adipiſcantur, ſenes aliqui, reiuueneſcere cupientes, imprimis expetunt. Et iuniores quoque, ſi certis in locis trica aliqua pilorum alba in barba vel capillis eorum exiſtat, vti hoc in quibuſdam obſer-

uatur, eam reliquis pilis ſimilem reddere, aut etiam rufos pilos denigrare cupiunt. Quod ſanè arte comptoria potiùs, quâ alius color, inſtabilis tamen imprimitur & veluti appingitur, efficitur. Idque adhibendo potiſſimùm adſtringentia, quæ eos nigro colore tingere vel ſaltem obſcurare poſſunt. Cæterùm vt illi quoque, qui ſuccreſcunt ſimiles euadant, ægrè poteſt perfici, & proin ne ſe cani pili prodant, niſi continuò ijs vtamur, quod tamen non ſolùm moleſtum, ſed & capiti præſertim noxium, vix cauere poſſumus. Abluuntur autem vel illinuntur, vt denigrentur capitis vel barbæ pili, ſequentibus.

Pilos albos ſeu canos denigrantia.

Decoctum pro ablutione factum, in Lixiuio vel Aqua pluuiâ, aut ciſternæ aut extinctionis Ferri, Gallarum, Nucum, Iuglandium viridium, glandium Fagi, Cupreſſi, baccarum Myrthi, radicum Salicis, foliorum Lentiſci, Myrthi, Sumach, Mori, Rubi, Cupreſſi, florum Roſarum: Efficacius fiet ſi Lithargyrium, Ferri limatura, vel Ferrum rubiginoſum addantur: Item Acetum, vel Succus alius adſtringens.

Probatur & decoctum Myrobalanorum. Item à quibuſdam & radicum Capparum, foliorum Ophris, Vitis nigræ.

Hiſce & caput reſpicientia, ſi caput lauari debeat, adduntur. Imprimis Saluia, folia Lauri, & ſimilia.

Vino ſi abluantur pili, in quo Hirudo ſuffocata fuerit, eos denigrare tradunt.

Aquæ exſtillatæ ex enarratis plantis efficacioribus, aliquid quoque poſſunt efficere, ſi præſertim Sal nitrum vel foſſile & Vitreolum, illis antequam deſtillentur, permiſceantur.

Fortè & ex Atramento ſcriptorio elicita aqua aliquid efficiet, quo ſi per ſe vteremur, nimis corpus denigraremus.

Pro-

Probatur à quibuſdam aqua ex Ebulo, admiſto gummi Arabico, elicita.

Olea illinuntur; vt illud in quo Lacerta coxerit.

Vel in quo cortices Nucum viridium cum Alumine decocti ſint.

Vel illud quod in Pomo colocynthidis excauato infuſum, addito ſimul Auripigmenti modico, & coctum ſub cineribus, poſtea exprimitur. Sunt qui ſemen Hyoſquiami addunt.

Vel: ℞. Olei communis vel omphacini, addito vel ſyluestris Oleæ aut Myrtino vel Lentiſcino ℔ ß. ſucci Nucum viridium ℥ iv. Aceti ℥ ij. Acaciæ vel Hypociſtidis ℥ j. Gallarum ℥ ß. Aluminis ʒ ij. Vitreoli ʒ j. coquantur & colentur. Poſſunt & alia adſtringentia incoqui, vt baccæ Myrthi, Nux cupreſſi, Myrobalani, Capulæ glandium, Sumach & ſimilia; item Ladanum.

Vnctiones aliæ fiunt, vti ex Gallis vel cortice Malorum granatorum, vel alijs & Alumine, decoctis in Aceto vel Oleo.

Vel ex Succo nucum iuglandium viridium, aut in illarum penuria, ex Acacia vel Hypociſtide, Ladano & Alumine, vel Sale foſſili aut Nitro, diſſolutis in Aceto vel oleo Myrtino aut ſucco Betæ.

Aut ex Lithargyrio cocto in Lixiuio, ad cuius ℔ ß. ſi Æris combuſti ℥ iv. addas, efficacius erit; ampliusq́;, ſi olei Tartari ℥ ß. illis poſtquam cocta ſunt, permiſceas.

Alia inunctio: ℞. Lithargyrij & Æris combuſti pondus enarratum, addendo Calcis viuæ ℥ x. atque cum Aqua in formam linimenti decoque.

Pectinando pilos ſucceſſiuè denigramus, ſi pectinis dentes pilos diſcriminantes, inungamus vel madefaciamus prædictis remediis: Aut Ferri limaturà vel ſcorià, aut Plumbi in Aceto coctâ.

n 2

Validiùs operabitur, ſi Ferri limaturæ ʒ ij. in Aquæ fortis vel aquæ Capitelli ℥ ß. diſſoluantur, addendo pulueris Auripigmenti parùm, eoq́ue pectinis interualla ab extremitatibus remotiora illinantur, ne ſi circa apices dentium hoc idem fieret, cutis tacta exulceretur.

Plumbeo pectine capillos & barbam frequenter pectinare, albam ipſorum canitiem denigrare, vel obſcurare ſaltem nonnihil, vulgò exiſtimant.

Cæterùm cùm & pili, ſi admodum nigri exiſtant, minusq́ue alio aliquo colore, vt flauo præditi ſint, non ita pulchri habeantur, nigredinem arte ſic quoque mutare vel imminuere formæ ſtudioſi conantur.

Pilos nigros corrigentia remedia.

Et vt minùs extremo colore nigro vel albo tincti appareant (quem colorem infantium pilis conſuetum, Album Germani Weiß/ Galli Blond vocant) ſequentibus fieri poſſe, docent.

Si fumigentur Sulphure liquefacto, priùs Lixiuio loti & madidi adhuc, poſtea ſiccati inunguntur Vnguento Populeonis. Quod Sulphuris accenſi fumus potentiùs agit.

Lixiuium ex cineribus Vitis idem efficit. Vel in quo decoctæ ſint radices Enulæ, Centaurij maioris, Raphani, cortices radicum Capparum. Poteſt & addi Alumen & Sulphur.

Vel fiat hæc illitio: ℞. Sulphuris ʒ ij. Thuris ʒ j. Aluminis ʒ ß. Stercoris hirundinum ʒ ij. pulueris ſeminis Raphani, corticum radicum Capparũ, rad. Enulæ ana ʒ j. Fellis bouis ℥ ß. cum Aceto vel Glutine diſſoluto in aqua, fiat linimentum. Addi poterit cinis florum alborum Tapſi barbati.

Pilos flauos reddentia remedia.

Ad flauos pilos reddendos, in quo maximè Venetæ laborant matronæ; Præparandi ijdem antequam hæc adhibeantur, vt colore rectiùs imbuantur.

tur. Abluendo ante horum vſum, Aquâ in qua Alumen, vel Sal aut Nitrum, aut Tartarum diſſoluta coctáve ſint.

Vel Lixiuio prædicto ſimplici priùs abluantur.

Aqua quâ pili madefiunt, elicita ex Agrimonia Serpentaria, Aro; Item Aceto & quartâ parte Nitri; Ex Melle addito gummi Arabico.

Lixiuium quo pili abluuntur, fit ex cineribus ſarmentorum Vitis, Paleę auenæ, addendo nonnunquam cineres ligni Hederæ, ſtipitum & radicum Caulium vel Fabarum. Hiſce raſuræ addi poſſunt, vel pulueres herbarum, ex quibus decocta lixiuia parantur. Quæ omnia ſtramini Auenæ vel Hordei ſuperponuntur, aquaque per hæc, vt lixiuium fiat, transfunditur.

Decoctum pro ablutione pilorum vſurpatur, factum in Aqua vel Lixiuio communi aut ſarmentorum Vitis alióve efficatiore, in quo decoquuntur illa quæ croceum ſuccum in ſe habent, vt Buxi ligni raſura, cortex ligni Berberis, cortex Citri vel Arantiorum, Cortex medius Sambuci, radix Chelidoniæ, Liquiritiæ, Curcumę, flores Stœchados citrinę, Tapſi barbati, Geniſtę, flos Tinctorius, addendo etiam aliquando Rhabarbarum & Crocum. Dein etiam additis alijs plantis, quę ſimilem colorem pilis adferre creduntur; ut radice Vrticę, folijs Agrimonię, Capillaribus herbis, paleis item Hordei vel Auenę, atque etiam ſeminibus Lupinorum, Cumini, Fœnogręci, raſurâ item Eboris, addendo & quandoq; Myrrham & Tartarum, vel Sal aut Nitrum.

Oleum inungitur, in quo raſura Buxi, radix Chelidonię, Crocus ſimiliaque coxerint, vti & Myrrha.

Vnctio: ℞. Myrrhę ℥ ij. Tartari ℥ j. ß. Salis ℥ j. Croci ℥ ß. cum Oleo in quo aliquid ex ſupradi-

coxerit, fiat linimentum. Addunt & Apes vſtas aliqui.

Pilos rufos efficientia remedia.

Ad rufos etiam pilos reddendos, quod in quibuſdam regionibus pulchrum eſſe cenſetur, fit Lotio illorum ex decocto radicum Rubiæ, Raphani, Loti arboris, ligni Raſuræ, Lupinorum, Abſynthij in Aqua vel Lixiuio.

Illitiones id præſtant ſucci Raphani vel Lycij Dioſc. aut aqua Raphani: Vel oleo Cucumeris ſylueſtris cum Tartaro vſto, vel fæce Vini cremata.

Alkanna ſiue Henne Arabum (cuius plantæ bacillos ex Aphricæ emporijs adferri ſcribit Lobelus, luteo intus conſtantes ligno, quam Dodonæus Cyprum Dioſcoridis eſſe putat, aliam à Liguſtro, quam Cyprum illam eſſe putarunt plantam) ad pilos ruffandos imprimis conuenire docent, Turcisque qui pilos rufos probant, ad eos ſic tingendos, vſitatum, adeoque efficax, vt & vngues cæterasque partes coloret. Illinuntur autem trita illius folia, per ſe vel in ſucco radiculæ priùs madefacta, vt vult Dioſcorides. In quorum penuria, ſi ex bacillis illius ad nos cõportatis ſuccus excoqueretur, fortè idem præſtaret. Vel Oleum Cyprinum, quod ex eo paratur, & ad ruffandos capillos ſingulare eſſe cenſetur.

Pilis odorē gratum conciliantia remedia.

Ad odoratos inſuper pilos in capillis & barba reddendos, herbæ odoratæ, vt folia Maioranæ, flores Lauandulæ, Gariophylli, Nux moſchata, Moſchus, Ambra, decoctis linimentis admiſcentur.

Sapoque odoratus qui varijs modis fit, vſurpatur.

DE

DE EXTVBERANTIA.

CAPVT III.

EXtuberantiam vocamus, quando corpus non magnitudine nimiùm augetur, ſed alioquin alicubi intumeſcit, nec partem numero redundantem, ſed extuberantiam aliquam certis in locis innatam vel adnatam habet. Quæ extuberantiæ cùm extra corporis ſuperficiem promineant, & per ſe propemodum dolore careant, vel ſi aliquem habent, aut moleſtiâ partibus quibus inſident adferant, protuberantia tamẽ hæc magis in illis ſpectetur, hîc potiùs deſcribuntur. De internis extuberãtijs in corpore latentibus, in functionum læſionibus, quibus incommodant, egimus. Cæterùm externæ hæ extuberantiæ, cùm varia ſub ſe comprehendant genera, nos ea potiſſimùm ad duo hæc reuocamus; quòd aliæ extuberantiæ ſunt generaliores, aliæ particulares.

Generaliores extuberantiæ, ſunt Intumeſcentiæ dictę, quę maius ſeu amplius corporis ſpacium occupant, cùm vel totum corpus vel media ſaltem corporis regio, vel venter tantùm intumeſcit: ſicuti in ſingulis nunc demonſtrabitur.

Totum corpus intumeſcit, maximè in facie, manibus, pedibus, nec non cæteris corporis partibus, & plus æquo excreſcit, in affectu quem Leucophlegmatiam, à colore albo & humore, qui illi cauſſam præbet, vocant; Vel ab eodem ſubter cutem vel carnem collecto, Anaſarcam aut Hypoſarcam appellant, & ad Hydropis ſeu Aquæ inter cutẽ ſpeciem, ob eandem cauſſam referunt. Hic affectus cachexiam ferè, quæ præceſſit, palloreq́; ſe primùm *Leucophlegmatia. Anaſarca vel Hypoſarca.*

patefecit, ſequitur, ſenſimq́; ab ea in hanc corporis molem veluti carneam & mollem conuertitur, atque vt in illa, ſic & hîc Vrinę remiſſæ in colore manét, Languorq́; adeſt totius corporis, Febrisq́; interdum lenta huic affectui implicatur, Alijq́; morbi & illorum ſymptomata, vt de cachexia dictum, illi copulantur.

Leucophlegmatia ſeroſa. Eſt & Leucophlegmatiæ altera ſpecies, quam Seroſam à cauſſa appellare poſſumus, in qua extumeſcentia hæc adhuc mollior & laxior priore exiſtit, in pedibus præſertim, illicq́; non adeò ab aſciticorum pedum inflatione differens, cùm & fouea illis faciliùs imprimatur, impreſſumq́; diutiùs remaneat veſtigium; quam tamen ab hydrope aſcitide, & generalis hic tumor, & quòd venter nõ plus reliquo attollatur, aliaq́; aſcitidis ſigna, facilè diſtinguent. Eſt & tertia leucophlegmatiæ ſpecies, in qua corpus in tumorem adhuc pleniorem & molliorem aſſurgit, & in pedibus cum aſciticorũ cruribus & tumore ac ſplendore, omnimodam habet ſimilitudinem, qui & tunc magis quàm reliquum corpus tument. Quæ ſpecies nunc ſenſim vti alia, aliàs verò ſubitò hominem invadit.

Inflatio toti⁹ corporis, ſeu intumeſcentia. Præter haſcę ſpecies leucophlegmatię, obſeruauimus & aliam corporis faciei & artuũ pręcipuè, extumeſcentiá, ſubitò interdum etiam ſubortam, non ita mollem, ſed tenſam, & quæ impreſſionis ſignum non retinet, ac ſi cutis inflata eſſet, vnde Inflationem corporis appellare poſſumus.

Aſcites hydrops. Media corporis ſedes à ventris ſummo ad pedes vſq;, intumeſcit in hydrope Aſcite, quia venter vtrẽ aquâ repletum refert, appellato. In quo Tumor à pedibus ferè incipit, illorumq́; infimá ſedẽ eminẽtiorem, dein eam quę in ambitu malleolorũ exiſtit, primùm replet, inde ſenſim ad genu uſq; & vlteriùs extenditur, maximè in humiliori femorũ ſede, ampliusq́;

pliusq; excreſcit interdiu ſedēte vel eūte ægro, decreſcit verò nonnihil eo recūbente noctu, impreſſumque in hoc tumore aliquandiu remanet veſtigium, qui vbi admodum diſtentus eſt, ſplendere & pellucidus non nihil eſſe videtur. Venter vel ſtatim cum pedib. impleri incipit, tandem ab hypochondrijs ad pubem vſque totus diſtenditur, coſtarumque fines & extremitates extrorſum pelluntur, qui & commotus fluctuat, & ſi æger in latus ſe vertat, eò impetu quodam labitur. In huius etiam cute, ſub vmbilico in pectinis regione, & in dorſi ſedibus tumentibus, preſſa veſtigia ſicut & in pedibus aliquouſque perſeuerant. Scrotum poſtremò ſimiliter vti venter repletum admodum diſtenditur & translucet, veluti in Hydrocele, longeq; magis, adeò vt & ad capitis magnitudinem excreſcat. Virga item intumeſcens quadruplo maior, translucida fit, atq; etiam curuatur, farciminis maioris inſtar. Sicque inferior corporis ſedes in tumores excreſcit, reliquâ ſuperiore decreſcente interim & emaciatâ, atrophiâ laborante.

Dyſpnœa ægrum in hac ſpecie hydropis vehementer angit, maximè cùm loca alta ſcandunt vel decumbunt, præcipuumq; de quo conqueruntur, eſt ſymptoma; Quæ etiam nondum apparente tumore, incipit hydropemq; præſagit, eoq; emergente incrementum ſumit, & ab initio circa medium noctis, concoctione factâ, ſuperueniente compreſſiuo cordis dolore, mox magnâ difficultate ſpiritum ducunt, & ſuffocationis ſentiunt periculum, quo excitati ſtatim ſurgere & orthopneumaticorum inſtar, erectâ ceruice ſedentes, reſpirare coguntur. Quando quoque decumbunt, in alterum latus, ſiue dextrum ſiue ſiniſtrum ſit, vrgente tunc dyſpnœâ, decumbere diutiùs nequeunt, aliàs in neutrum, ſed in dorſo quamdiu in le-

ćto ſunt, cubare coacti, poſſunt recumbere. Tandem quoque nicreſcente malo, penitùs à decubitu ferè omni, cùm per eum mox angantur, abſtinere coguntur, & dies noctesq; non ſolùm erecti, ſed & capite in anteriora pectoris inclinato, vt liberiùs ſpirare queant, in ſella ſedentes longo tempore, cùm diuturnus ſit morbus, reliquum, quod breue ſupereſt ſpacium vitæ, miſerè tranſigunt. Vires eorum, quia per decubitum quieſcere ſufficienter nequeunt, ſed corpore erecto ſemper neceſſe eſt ſint, proſternuntur ſummè, appetitus deijcitur: Sitis perpetua eſt: Mictio pauca: Vrinæ interdum admodum tinctæ, rubræ vel aureæ & craſſæ, aliàs crudæ & aqueæ, interdum non adeò mutatæ.

Tympanites cum aſcite copulatus. Occurrit & alia hydropis aſciti ſpecies, in qua vẽter longè ampliùs diſtẽtus & extenſus, tympani inſtar cùm percutitur, ſonum edit, in quo fluctuatio quædam ex motu deprehenditur, cætera priori ſimilia proferens accidentia, niſi quòd pedes aliquãdo illis, nõ adeò vt in alia eius ſpecie tument: Eſtq; tunc cũ tympanite aſcites coniunctus.

Tympanites ſimplex. Venter ſolus intumeſcit, & tympani inſtar tenſus eſt, in hydrope Tympanite, ob hanc ſimilitudinem ſic nominato. In quo Diſtentio totius ventris ſeu abdominis tanta eſt, vt percuſſus ſonum etiam inſtar tympani aliquem edat, & preſſus mox iterum attollatur, nec diutiùs impreſſionem ſeruet, ſecùs quàm in Aſcite. Liberiùs quinetiam quàm aſcitici ſpirant, nec ex decubitu difficultatem aliquam ſentiunt, nec pedes illis aut aliæ partes tument. Præter hæc murmura interdum per ventrem diſcurrentia audiuntur, & tormina quandoque eos moleſtant, vireſque labaſcunt.

Tympanites inteſtinalis. Eſt & alia tympanitis ſpecies, in qua cum prædictis accidentibus, ilei & colici affectuum ſymptomata, vt omnimoda cõſtipatio dolor & vomitus, concurrunt.

Excreſcit quoque venter in tumorem naturaliter, poſt conceptum legitimum, ob fœtum, in grauidis mulieribus; Dein & præternaturaliter in conceptu deprauato, cùm corpus aliud præter fœtum Mola nominatum formatur: Vti & nonnunquam extra conceptum in fœmineo ſexu, eo nonnihil modo, ac ſi grauidæ eſſent. De quibus tribus generibus ventris tumorum, quo pacto ſe habeant, & quibus ſignis internoſcantur, hîc quoq; agêdum.

Ventris excreſcentia in Grauida ſeu prægnante muliere.

Ventris excreſcentia, quę in grauidis ex fœtu fit mulieribus, etſi cùm naturalis ſit, ad affectus præternaturales, de quibus ſolùm agimus, minimè pertineat, tamen vt eam ab illis diſtinguamus, & hanc non à cauſa aliqua morboſa proficiſci, quam mulieres illicito congreſſu vſæ, partum celare volentes prætendere ſolent, cognoſcamus; & vt de conceptu aliquid certi aut veriſimile ſaltem pronuntiare poſſimus, nec quod facilè fit, in hac prædictione peccemus, cùm mulieres ipſæ quæ vterum geſtant, de hoc præſertim circa principium dubiæ ſint, ſcireq; ſummopere expetant, ideoque Medicos conſulendo, vrinasque mittendo varijs modis tentent, tum ex ſignis, tum accidentibus & experimentis, qua ratione mulierem concepiſſe, cognoſci poſſit, demonſtrabimus.

Conſtitutio mulieris ad concipiendum idonea, unà cum cæteris indicijs, ad conceptus cognitionem aliquam facit. Eam eſſe ſcribunt, ſi præter integram corporis conſtitutionem & temperaturam (quam aliqui conuenientiorem eſſe putant, ſi mariti temperaturæ ſit contraria, vt ex vtriſq; media exurgat temperies) lumbos habeat latos, ventrem amplum, non nimis, circa pubem præſertim, obœſum. Verùm cùm & eas quæ ſecus ſe habent, concipere nihilominus videamus, cuiuſcunque temperaturæ, tam corpulentas quàm macilentas,

immò etiam minimæ ſtaturæ pigmęas, nihil digni ex iſtis colligere licet. Rectiùs eam ad conceptum aptiorem eſſe cenſebimus, quæ ætatem legitimam à 14 ad 45 annum habet, quæque parentibus fœcundis nata eſt. Et ſi priùs quoque conceperit & peperit, magna eſt pręſumptio, ſi de conceptu dubitemus, eam iam concepiſſe.

Commiſtionem cum maſculo conceptum præceſſiſſe neceſſe eſt, quam indagare in nuptis ſuperfluum, in alijs verò neceſſariū, à quibus cùm fateri nolunt, varijs artibus id expiſcandum, inter quas & hæc erit, cùm magna eſt ſuſpicio, ſi Medicus ſe ex vrina eam corruptá cognouiſſe aſſeueret, cùm vulgò putent Medicum quæuis ex vrina hariolari poſſe; vel etiam minis illud parentes, magiſtratus, &c. extorquebunt. Mulier quoque apud ſeipſam, illud alijs manifeſtare pudore fortè impediente, ſi depręhenderit, ſemen poſt concubitum retentum fuiſſe, nec denuò profluxiſſe, magnum conceptionis factæ erit inditium: præſertim ſi tunc temporis vteri aliquam contractionem veluti ſuctionem, cum magna voluptate ſenſerit: vti & eodem tempore & ſui & mariti ſeminis effuſionem & concurſum eſſe factum.

Menſes ſi ſubſiſtant, qui priùs ordinariè fluere ſolebant, primum & præcipuum conceptionis eſt indicium, quo mulieres ſe gravidas eſſe mox conijciunt, & à primo menſe poſt concubitum initio ſupputationis ducto, partus tempus ſolét colligere. Et ſi de conceptu dubię ſint, Medicis quoque quòd & quando menſęs ceſſarint, liberè aperiunt, tam illę quę licito, quàm quæ illicito concubitu, quem tamen fateri nolunt, alias ſuppreſſionis cauſas effingentes, vſę ſunt. Licèt autem etiam in grauidis mulieribus, aliqua interdum per vterum fiat ſanguinis euacuatio, ſi parca ſit, nec menſium in-

ſtar or-

ſtar ordinem ſeruet, prædictionem conceptus, ea non facilè euertet. Quod ſi quoque mulier eo tempore quo cōcepit, infantem lactans, menſtruis aliquandiu caruerit, vti quibuſdam hoc peculiare eſt, licèt non ſtatim, poſtmodùm tamen, ſi penitùs menſes ceſſent, mulierem concepiſſe veriſimile eſt, ob eamque cauſam matres, hoc ſentientes, infantes ablactare mox ſolent.

Venter ſi ſenſim increſcat, nullis morbi alterius præſentibus accidentibus, præcipuum eſt conceptionis indicium: Præſertim ſi tumor inde natus ſub vmbilico magis emineat, durus ſit & nonnihil collectus, nulla vt in aſcite impreſſa retinens veſtigia, neque vt in tympanite tenſus: Dein & eandem magnitudinem, niſi quatenus ſenſim increſcit, ſi ſeruet, nec vt in hydropicis aſciticis, dum corpus erectum eſt, augeatur, dum recumbit minuatur: neque etiam corpore inclinato in latus, vt in aſcite tumor eò ſubitò prouoluatur. Quæ quidem ſic ſe habēt, ſi non falſus ſit, aut irritus, vti dicetur, conceptus, vel alius tumor, vt hydropicus grauidis mulieribus ſuperuenerit, vti aliquando accidiſſe vidimus, tunc enim ventre vehementiùs intumeſcēte, mulieres ex ſumma dyſpnœa in ſuffocationis verſantur periculo, quo è medio aliquando tolluntur, niſi per abortum vel partum verum, ſi tempus hoc attingere poſſint, & fœtum & aquam profundentes, liberentur.

Mammarum incrementum magnum quoque ſi cætera adſint, conceptionis eſt ſignum, cùm in morboſis tumoribus potiùs flacceſcant: Indubitatum, ſi lac contineant, illudque reddant, quod & iam gigni, antequam prodeat ex venis mammarum turgidis & liueſcētibus, conijcere aliquo modo poſſumus. Quò & facit Papillarum augmētum, pruritus, & ſi circulus papillas ambiens, magis fuſcus reddatur.

Fœtus in vtero cùm moueri incipit, quod medio vteri geſtationis tempore, nunc citiùs nunc tardiùs fit, ſeipſum, & proin ex eo grauidam matrem prodit. Cuius motus non cum murmure aut torſione ventris, ſed vno impetu vnam ventris ſedem impellendo, & veluti intrinſecùs trudendo perficitur, & à matre depræhenditur.

Faſtidium quorundam ciborum plærunque in ijs quæ conceperunt, nunc citiùs primis menſibus, nunc tardiùs ſequentibus ſeſe offert. Et à vino aliquæ tunc quoque abhorrent atq; abſtinent; Vomitusque priùs illis non conſuetus, aliquas ſimiliter infeſtat. Alię verò etiam ea, quæ extra conceptum faſtidiebant, ſummo deſiderio appetunt, etſi quandoq; cibi conſueti minimè ſint, vel etiam alia abominabilia; qui affectus in ipſis Pica dicitur, vt in Appetentia deprauata dictum fuit.

Accidentia alia quoque vtero gerentibus aliqua ſunt peculiaria: vt Animi quædam defectio ſeu potiùs imbecillitas, quando diutiùs veluti concluſæ, in uno loco ſedere aut moram trahere coguntur, vt in conuiuijs, templis, vnde cordis hanc, vti aiunt, anguſtiam ſentiētes, mox ſurgunt, aëriq; libero ſe exponunt, & vt liberiùs ſpirare poſſint, pectus aperiant, oportet. In alijs præſertim plethoricis vel cacochymicis, alia inſuper accedunt, vt tumor pedum, varices venarum in cruribus, cæteraque in alijs affectibus hinc inde deſcripta, ab alijs quoque cauſis profecta.

Vrinarum iudicium quod attinet, cùm licèt incertum & fallax penitùs exiſtat, nihilominùs tamen illi tantum vulgus tribuat, vt ex ſola earum inſpectione, certò aliquid Medicos pronuntiare poſſe exiſtiment, quibus hoc nomine plurimùm negotij faceſſunt, quippe ſi nihil certi ex ea ſe cognoſcere poſſe, fateátur, pro indoctiorib. habeantur, ſi

tur, ſi aliquid pronuntient, facilè labantur, & riſui, ſicuti multis accidit, quibus falſæ vrinæ vel etiam pecorum ſuppoſitæ fuerunt, ſe exponant, Medici, cautos admodùm & ſagaces ſe hîc præbere debẽt, ne inſcitiæ per calumniá nota, vti dictum, illis inuratur. Proin dum eam intuentur, multa ſciſcitẽtur de varijs conceptus indicijs, ſi quæ extorquere queant, oportet, nihilque temerè, ſed circumſpectè & dubiè reſpondendum. Imprimis ſi urinam ſanæ ſimilem depræhenderit Medicus, & inde, anſà de affectu aliquo inquirendi ſumptâ, menſtrua ſuppreſſa eſſe, quod ſponte libenter fatentur, cognorit, nó à morbis aliquibus, in quib. vrinę plęrũq; crudæ vel aliter mutatæ apparent, ſed potiùs ob conceptum id fieri colligere licebit, aliquoque ſic indicio, ex vrinis hac ratione potiùs quod ſanæ ſunt, quàm ex alijs illius notis collecto, vterum, geſtare mulierem depræhendet, liberiusque tunc de alijs quoque ſignis indagando, aliquid pronuntiare poterit. Nam quod alias conceptionis in vrinis notas concernit, vt ſunt contenta, inſtar floccorum vrinę innatantia, vel potiùs, vti ego obſeruaui aliquoties in modo nuptis, conceptione iam factâ, quòd vrinas veluti purulentas, aliquot diebus, citra renum & veſicæ vitia reddiderint, incerta cùm hæc ſint penitùs, ex illis ſolis nihil ſolidi, ſed omnibus ſimul collatis indicijs, tandem aliquid indicandum.

Experimenta quod attinet, quib. an mulier grauida ſit nec'ne, depræhendi poſſe exiſtimant, ſunt varia. E' quibus magis vſitata ſunt hæc; Mulſa cum aqua Cæleſti exhibita mulieri dormituræ, ſi tormina ei excitet, grauidam eſſe docet Hippocrates; Ex Allio peſſi inſtar muliebribus indito, ſi odor ad fauces pertingat, eundemque exſpiret mulier, idem in illa ſignificare cenſent, cùm tamen meo iudicio

contrarium potiùs, nimirum minimè grauidam eſſe, hoc argumento probari poſſet, quòd in grauidis vterus concluſus, exhalationi ab allio ſurſum per muliebria, viam præcludat, quæ in non grauidis cùm aperta ſit, liberiùs ſurſum eam penetrare ſinet. Præterea ſi vrina vini albi permiſtione, fabarum iuſculo ſimilis euadat, conceptum quoque arguere ſcribunt.

An fœtus maſculus vel fœmineus vtero geſtetur, indicijs quoque aliquibus poſſe diſcerni, non ſolùm vulgus, ſed & Medici quidam præſtantiſſimi opinantur, verùm cùm hæc incerta & erronea magnâ ex parte eſſe depræhenderim, ea ſtudio, ne errores fouere videar prætereo.

Ventris tumor ex Mola.

A' Conceptu deprauato, ſi non fœtus, ſed Mola appellata vteroq; genita retenta eum in tumorem diuerſimodè formatũ attollat, vt in excretis dicetur, tandem reijcitur; quæ cùm indicia & accidentia pleraque conceptus veri notis ſimilia proferat, difficilè ab initio præſertim, conceptum hunc prꝑternaturalem cognoſcere, eumq́ue à naturali diſtinguere. Primùm enim etiam bonæ conſtitutionis mulier ad conceptionem apta, & viro cohabitans, huic vitio, ex cauſa aliqua poteſt eſſe obnoxia, licet rariùs hoc fiat. Magna interim molę in vtero ſuſpicio eſt, ſi mulier priùs quoque talem geſtarit; maiorq́ue, ſi ſæpiùs illi acciderit, ſicuti aliquas quotannis, aliàs ſingulis ferè menſibus, eiuſmodi reieciſſe obſeruauimus, interim nihil grauius paſſas, beneq; nihilominus habitas & vegetas.

Alioquin vt in vero conceptu, ſic & in hoc mox menſtruus fluxus deſinit, venterq́ue & mammæ ſimul ſucceſſivè ad aliquod tempus vſque incrementum ſentiunt, poſtea verò ſi ſubſiſtat mola, venter vel in eodem ſtatu manens, non ampliùs ſicut in fœtu vero, augetur, vel ſi augeatur, non in eo

motus

motus ille ſentitur, quem fœtum gerentes, ab illo percipiunt, nec vt in his, eſt ita adſtrictus ſed pendulus, talisq; qui veluti pondus aliquod contineat quod cùm ſe mulier in latus vertit, eò prouoluitur: Ex quibus demum, conceptum nullum fuiſſe, vel falſum eſſe, ſuſpicari ſolent.

Quod reliqua accidentia concernit, appetitus imminui vel deprauari, vt in legitimo conceptu, aliaq; illic enarrata accidentia ſuperuenire ſolent, atq; etiam, cùm hic conceptus ſit præternaturalis, plura peioraq;, inter quę frequentiora ſunt, corporis reliqui præter ventrem extenuatio, eiuſdemq; diſcoloratio, vẽtris punctiones, apetitusq; proſtratio diutiùs durans; ex quibus tamen reuera nihil certi de eo pronuntiare poſſumus, vti neq; ex vrinarum intuitione, quibus etiam in hoc caſu cognoſcendo vulgus multum tribuit, Mediciq; ſæpè vt peritiores eſſe videantur, ad ea conniuent. Adeò vt conceptum falſum à vero exquiſitè diſcernere, valdè ſit arduum; donec vel per abortum factum, vti ferè fit, nunc primis, nunc ſequentibus menſibus, vel per partũ deſtinato tempore, ex reiecto pręternaturali cognoſcatur. Quẽ quoq; terminũ pariẽdi prætergreſſa mulier, de vteri geſtatione, ex ſupradictis indicijs certa, ſi non pariat, nec conatum aliquem illius ſentiat, aliáve indicia, quę fœtum mortuum retineri demonſtrant, niſi hoc nulla conceptione factá, oriatur, vti iam explicabitur, certum eſt, nõ fœtum ſed molam vel aliud ſimile vtero geſtari, qualia diu poſtea eas retinuiſſe ventre turgente, menſibusq; ſuppreſſis, accedentibus quoq; alijs inſuper malis, obſeruauimus, multisque pòſt menſibus vel annis, cum periculo vitæ, ex larga profuſione ſanguinis, demum reieciſſe, vel ad mortem vſque conſeruaſſe.

Citra conceptum venter interdum intumeſcit *Ventris tu.*

tumeſcentia citra conceptum in fœminis ac ſi grauidæ eſſent.

augeturque vt in grauidis, ita vt & mulieres ipſæ, atque inter eas etiam aliquæ quæ priùs vterum quoque geſtarunt & pepererunt, ſe grauidas eſſe putent; eadem de virginibus ſi hoc illis accidat, ſuſpicio, tum ventris excreſcentię cauſsâ, tum quia menſes ipſis ſubſtiterunt, tum quia nullo alio morbo illiusq; accidentib. grauioribus, quæ aliàs menſium ſuppreſſioni iuncta eſſe ſolent. vti nec hydropis aliorúmve tumorum ventris ſymptomatibus, ab initio præſertim, infeſtantur. Ex quorum etiam ſignorum defectu, hanc ventris extuberantiam ab illis tumoribus ventris in morbis illis natam facilè diſtinguimus.

Ab illo verò tumore ventris, qui ex conceptu tam legitimo quàm deprauato prodit, hunc internoſcimus, ſi ætatem habilem ad conceptum annis fœmina ſuperarit, vel nondum attigerit, licèt niſi iuuenes admodùm ſint, aut ætate prouectiores, hoc quoque iudicium nos poſſit fallere, vti minimè, ſi virgo ſit, quod tamen cognoſcere, ſi conſuetudinem cum viro occultare velit, arduum. Interea tamen quia illarum ventris tumor non adeò collectus durus & æqualis, vt in grauidis & molam geſtantibus exiſtit, dein & quia mamillæ illis non ſic augentur, nec motum qualem fœtus edere ſolet, percipiunt, & ſigna plethoræ vel alioquin malæ conſtitutionis, in languore, pallore, compreſſiuo circa regionem ventriculi dolore, cordisque palpitatione, vrinarumque in peius mutatione, ſe proferunt: atque aliquando alijs inſuper accidentibus ſuperuenientibus, tumor ventris vlterius ſe extendens totum ferè attollit, murmuraque & rugitus edit, hiſce indicijs non à conceptione fœtus, ventris hunc tumorem proueniſſe, nec mulierem grauidam eſſe, aliquo modo poſſumus colligere.

Vti neque molam eſſe, grauiora hæc in hoc caſu, quam

ſu, quàm in illa vitia ſuborta demonſtrant, ſicuti & quando tempore partui alioquin deſtinato prę-terito, de mola, vti dictum, vel de hoc caſu ſuſpicio eſt: Potiſſimumq; & indubitanter, quando hęmor-rhagia larga ſubſequente per vterum, citra car-neam aliquam molam, quod aliàs citiùs ante legi-timum pariendi tempus, aliàs pòſt illud demùm accidit, venter vel ſenſim vel ſubitò rurſum ſubſi-det. Quod cum largiſſima ſanguinis ſi fiat effu-ſione, vires exhauriendo, ægram ſummè debilitat, noxásve poſt ſe relinquit, vel eam penitùs conficit.

Particulares extuberantiæ ſunt, quæ certa dun-taxat loca poſſident, tum in ſuperficie hinc inde, tum in cauitatibus apertis, vt in oculis, ore, pu-dendis. Suntq; quamplurimę & diuerſorum gene-rum, & plęrumque collecti Tumores: aliàs etiam latiùs diffuſæ intumeſcentiæ. Et diſtinguuntur primùm: quòd aliæ in locis citatis prodeuntes, il-lis perſiſtunt, de quibus primò agemus: aliæ verò retrocedere ab illis poſsũt, quas poſtea tractabim⁹.

Qui perſiſtunt permanentq; in ſuis ſedibus tu-mores, aut etiam diffuſæ intumeſcentiæ, nec vti iam enarratę retrocedere & abigi rurſum poſſunt, variãt primũ: quòd alij molliores ſunt, alij duriores.

Molliores tumores qui tactui plus minúsve ce-dunt, prout magis minúsve tenſi ſunt, & preſſi vel mox iterum attolluntur, vel etiam impreſſionis veſtigium aliquandiu retinent, in Carnoſos & Cu-taneos præcipuè tumores diuiduntur.

Carnoſus tumor, quia carnem aliquo pacto dè nouo veluti adnatam, cute obtectam venisque plenam refert, dicitur, vti & Sarcoma, Sarcitis, Hy-poſarcoſis, Carnis excreſcentia. Hic è corpore ma-gis minúsve prominet, aliquando & propendet, tumoreque nunc maiore, nunc minore, nunc ro-tundo, nunc longo, aliterque formato ſe profert, *Sarcoma, vel Sarcitis.*

& pondere nonnunquam illi moleſtus eſt, actiones interdū ſimul impedit. Hic extrinſecùs vbiuis in corpore ſponte naſci poteſt, cute vti reliquum corpus obductus, varijs formis, è quibus capitis magnitudine rotundum globum exactè referentem, ceruici appenſum & anguſtiore baſi adnatum, piſtorem quendam multis annis ad vitæ finem vſque geſtaſſe vidimus. Ex vulneribus quoq; vel vlceribus ſanatis Caro ſic luxurians, vbi hæc fuerunt, prodire poteſt.

Caro luxurians.

Sarcocele Carnöfel *Germ.*

In ſacco teſtium ſeu ſcroto, eiuſmodi carnoſus tumor teſti accreſcens quoque prouenit, qui Sarcocele, cùm omnibus tumoribus in ſcroto genitis Κήλη nomen attribuatur, appellatur, quem Germani à carne Carnöfel vocant. Hic etſi in eo quod in ſcroto conſiſtit, cùm enterocele conueniat, tamen ab illâ facilè diſtinguitur, quòd compreſſione non cedat, nec ventrem rurſum ſubeat, ſed ſenſim excreſcens, nec ſubitò vt in enterocele eò delabens, ſemper fixus teſtique adnatus permaneat, eumq; plus minúsve, aliquando & totum includat. Hic tumor in magnam molem quandoque excreſcit, ſaccumq; teſtiū adimplens & extendés dependet, pondereq; admodum moleſtus eſt; non dolens alioquin & concolor.

Narium ſarcoma.

Intrinſecùs eiuſmodi tumores carnei varijs in locis formâ differentes ſe offerunt, membranâ obtecti. In naribus frequenter caro eiuſmodi expullulat, & Sarcomatis nomen ſeruat: quæ ſi adaucta forâs è naribus vel intrò in faucium amplitudinem propendeat, Polypus vocatur, cùm ad illius ſimilitudinem, rotundus & oblongus ſit, & anguſtiore baſi venisq; per eam ductis, naribus adhæreat, qui & vti narium interior tunica rubet, ſed indolens eſt, quo vti & mollitie à cancro differt: Qui ſi in naribus gignatur, vti aliquoties fieri vidimus, du-

Polypus.

rus

rus eſt & pungens, in immenſum ſæpè excreſcens, & in carcinoma deſinens, cùm polypus prętᴇr turpitudinem quam adfert, nares obſtruendo, reſpirationi & voci ſolùm incommodet, rariusq; ſponte non præcedente alia in naribus læſione, ſecùs ac cancer naſcatur. Hunc luna creſcente augeri, decreſcente verò minui putant.

In pudendo mulieris carnoſitas talis quandoq; naſcitur; vidimusq; ex eminentiore illius ſede, media quę eſt inter labrum vtrumque, proceſſum Clithoridem dictum, adeò excreuiſſe, vt colli anſerini longitudinem & craſſitiem adæquaret, & farciminis inſtar carnei propenderet, ſicque totius vitæ curriculo permanſiſſe. Quod vt hermaphroditi aliquæ eſſe cenſerentur, cùm pro virili membro ſumeretur, cauſam in multis fuiſſe exiſtimo. Quæ præter eiuſmodi carnoſitatem, excreſcentia, tam in pudendo mulieris quàm podice illius vti & viri, frequentiùs prodit, cum dolore alijsque accidentibus, Condyloma dicitur, atque in doloribus fuit expoſitum. *Pudẽdi mulieris carnoſitas.* *Condyloma.*

In ore in buccis, caro quoque luxuriare poteſt, præſertim verò in gingiuis, quarum carnoſitas adeò ſæpè augetur, vt dentes & præſertim molares magna ex parte obtegantur, diciturque Dentium ſuperincarnatio. Aliàs verò certis in gingiuarum locis circa dentium radicem caruncula emergit, quæ priuatim Epulis dicitur. Eiuſmodi vna mihi in dentium ſedis fine, excreuit, mollis, rubra, pendula, craſſa, ſed radice tenui nitens, quæ per vices increſcens & decreſcens, ſic in hodiernam diem vſq; perſeuerat, nullum impedimentũ alioquin adferẽs. *Gingiuarũ caro luxurians.* *Dentium ſuperincarnatio.* *Epulis.*

In oculorum regione, Caruncula quę in angulo eſt oculi naturaliter poſita, vlteriùs nonnunquam excreſcit, atq; inſtar tuberculi ſe exerit, quæ præter moleſtiam quam parit, etiam interdum prurit. *Encanthis in oculi angulo.*

Quod vitium Encáthis vti & ipſa carúcula dicitur.

Cutanei tumores non duri ſic vocantur, quod cutem præcipuè occupét, eamq; in tumorem mollem vel tenſum attollant. Hi autem diuerſis in corporis ſedibus, vel peculiarib. ſolùm, vt in pedibus, in ſcroto vel collo occurrũt, eaq; loca diſtendunt. Alij verò cuticulam poſſident; Alij venas & arterias in cutem deductas.

Oedema. Inter eos tumores qui diuerſis in corporis ſedibus accidere ſolent, præcipuè occurrit Oedema appellatum; quod nomen etſi tumorem quemuis denotet, tamen propriè huic accommodatur, qui collectus, mollis eſt, & tactui cedit, atq; indolens & concolor vel albus exiſtit, ſæpeq; admodùm magnus euadit. Hic frequentiùs circa genua vel humerum, aliquando & alijs in locis naſcitur.

Pedum Oedematoſus tumor, nonnunquam & brachiorum & manuum. Eſt & aliud Oedema diffuſum, nec ita circumſcriptum, ſed expanſum, quod Tumorem œdematoſum vocant, aliquando vniuerſum pedem à genu ad malleolos vſq; in immenſum tumoré attollens, & duplo vel etiam triplo craſſiorem quàm eſſe debebat, reddens, in reliquis priori œdemati ſimile. Qualem tumorem citra aliũ affectum multos diu, alios per totam vitam geſtaſſe, ſæpiùs vidimus, diuerſum ab eo qui in hydrope aſcite vel leucophlegmatiâ, non ſolùm in pedibus ſed & ventre vel reliquo corpore, de quo iam illic dictum fuit, prodit, cùm ille in pedibus perſeueret, nec vlteriùs feratur, firmiorq; nec adeò mollis, nec cui tam facilè fouea imprimatur, exiſtat: Eiuſmodi crura Ger. Oelſchenckel id eſt crura oleaginoſa, quòd quaſi vncta videantur, vocant. Sed & ſimili ratione manus cum digitis, nonnunquam & brachia ſimul aliquouſque intumuiſſe, tumidaque quàm diutiſſimè, aliàs etiam ſemper permanſiſſe, ſæpiùs obſeruauimus. Quod & in alijs partib. hoc pacto accidere poteſt.

Oelſchenckel Germ.

Sunt

Sũt & tumores aliqui ex illis qui diuerſis in locis prodire poſſunt. In quib. cutis magis tenſa eſt, minuſque preſſioni cedit, Phiſodes dicti à flatibus à quibus prodeunt. Vel ſi medium quid obtinent inter hos & œdemata, Oedemata flatulenta vocari poſſunt. Quo & Phlyctenæ flatulentæ referuntur. *Phiſodes tumor. Oedema flatulentum, Phlyctenæ flatulentæ.*

In pedibus ſolis Tumores diffuſi ſeu intumeſcentiæ aliquæ ſe offerunt. Quarum vna tumoris Oedematoſi inſtar diffuſa pedes occupat, mollior tamen eo, & hydropicorum pedum intumeſcentiæ nonnihil ſimilis. Quæ vel ſponte à cauſsa interna procedit, vel in morbis aliquibus pedum, vt ſcabie peruerſa, eryſipelate œdematoſo, ſimul ſe offert, & poſt eos quoque diu ſæpè adhuc remanet. Aliàs verò ex alijs morbis conualeſcentibus ægris, poſt febres præſertim, demum ſuperuenit, & maximè circa malleolum & pedem inferiorem, obiter ſaltem poſt inceſſum ſub veſperam ſe manifeſtat, ægroque confirmato rurſum à morbo, euaneſcit. *Pedum intumeſcẽtia.*

Vidimus & in nuda tibiarum ſede ſimilem tumorem, ſecundùm ipſius longitudinem diffuſum, nec vlteriùs pertingentem, certo tempore, præcedente priùs pruritu, leui calore & punctione, indolentem alioquin nec alio colore imbutum prodire, in quo non niſi per vim fouea impreſſa diu hærebat. Qui tumor vti ſubitò ſe obtulit, ita mox quoque euanuit; Per interualla tamen aliquot annis quendam moleſtauit. *Pedum intumeſcentia in nuda tibiarum ſede.*

Scrotum tumores eiuſmodi priuatim quoque occupare ſolent, præter eos qui in enterocele & ſarcocele iam ſunt expoſiti. Quorum unus frequentior, quo ſcrotum admodum intumeſcit ponderoſiusq; fit, qualem in hydrope aſcite ſcrotum quoq; implere diximus, hîc ſine eo ſe offerẽs. Qui cùm ab aqua ſcrotum replente quoq; vt in hydrope prodeat, & tumorem in ſcroto, cuius tumores omnes *Hydrocele.*

Κήλη vocari diximꝰ, efficiat, Hydrocele appellatur, quem & Aquoſum ſcroti tumorem ſeu illius Aſcitem nominare poſſemus. Hic ab enterocele, quòd nō cedat ſed ſtabilis maneat; à ſarcocele quòd non caro ſed aqua illum efficiat, quod tactu facilè explorare, & adhibito lumine ſcrotum illuminetur, cernere licet, potiſſimùm diſtinguitur. Qui affectus vti adultis ſic & infantibus ſæpè accidit.

Pneumatocele. Eſt & alius tumor, per quem ſcrotum veſicæ alicuius inſtar inflatur & diſtenditur, adeò vt etiam translucere, præſertim lumine admoto videatur. Qui cùm à flatu oriatur, & vti de priore dictum, tumorem in ſcroto faciat, Pneumatocele appellatur, quem & Ventoſum ſcroti tumorem vel illius Tympanitem, cùm tympani inſtar tenſus ſit & pulſet, vocare poſſumus.

Scroti inflatio. Præter hunc alia quoq; ſcroti occurrit intumeſcentia, in colicis plerunq; doloribus ſæuiſſimis ſe offerens, qui deorſum in inguina protenſi, faciunt, vt vtrumque ſcrotum aliquouſq; infletur, vti & in conatibus magnis diu continuatis hoc aliquando accidit: quæ inflatio crebrò quidem remeat ſed mox iterum euaneſcit. De qua in colicis doloribus quò & pertinet, egimus.

Inguinis aquoſus tumor in mulieribus. In Inguine mulierū, aliquādo Tumor quidā aquoſus colligitur, qui cum hydrocele in viris, cauſę potiſſimùm ratione aliquo pacto cōuenit, atq; vti hydrocele in ſcroto, ſic hic tumor in inguine ꝓminet.

Hydromphalos. Circa vmbilicum aquoſus tumor, cute illic in tumorem eleuatâ, aliquādo ſe offert, quem Hydromphalon vocant. Qui vt rariùs per ſe, ita potiſſimùm in hydrope aſcite aliquoties euenit, vmbilico veſicæ inſtar aquâ pleno & diſtento.

Hydrocephalos. In capite aquoſus quoq; tumor in infantib. præcipuè exoritur, atq; in ipſius ſummitate cutē illius craſſam & piloſam admodum attollit, quem Hydrocephalon appellant.

In

In palpebrarũ externa ſede intumeſcentia quædam, œdemati diffuſo non abſimilis quandoque exurgit, per quam palpebræ inflatæ & tumidæ apparent, nonnunquam & circumferentia quæ eas ambit ſimul; tum in oculorum morbis tum extra hos, quæ diu ſæpè permanet, aliàs mox remittit. Hanc Oedema oculorum aliqui vocarunt; quæ rectiùs Palpebrarum intumeſcentia dici poſſet. *Palpebrarum intumeſcentia.*

Collum tumore eximio quoque interdum occupatur, in anteriore illius ſede ſeu guttur, amplo ſpacio extuberante, qui tenſus eſt admodùm, adeò vt cùm pulſatur ſonum edat, & cùm premitur ſicuti vter inflatus cedit, ſed mox iterum attollitur, quibus à ſtruma facilè ſecernitur, vti & eo quòd fixus eſt, nec vti illa mobilis. Hunc tumorem, quia in gutture naſcitur, & aſperæ arteriæ incumbit, ab illo vel hac, quibus ambobus bronchi nomen conuenit, & quia eandem cum cele ſeu herniâ cauſam habere putant, Bronchocelem ſeu Gutturis herniam vocant. Hæc autem præterquam quòd admodum deformat, vocem raucam efficit, & reſpirationis difficultatem, quæ aliquando adeò inualeſcit, vt de ſuffocatione ſit metus. *Bronchocele. Gutturis hernia.*

Cuticulam ſummá veſiculæ ſeu bullæ quædam lucidæ aquoſæ aliquando poſſident, in diuerſis corporis ſedibus, maximè manibus & pedibus; Vti & aliquando in oculi globo, Phlyctenæ dictæ: quæ per ſe quidem inſenſiles ſunt: tamen aliquæ ex illis diſruptæ, maximè in locis tenerioribus ſenſibilibus, vel etiam integræ ſi acrem humorem contineant, dolorem mouent; De quibus in doloribus in Phlyctenis communibus & priuatis oculi egimus. Sunt & quàm plurimæ interdum & minimæ eiuſmodi veſiculæ, Hydroa dictæ, in manibus aliiſve in locis, ſcabiem præſagientes vel comitantes & inducentes, quas Germ. Syren vocant, prurituin *Phlyctenæ.*

admodum mouentes, quas proin continuè vnguibus vellere vel acu aperire ſolent, vt ſeroſus humor exſudet; In oculi globo magnam quoque veſicam ex ſucco fructus cucumeris aſinini maturo diſrupto caſu exiliente in oculum, obortam lucidiſſimam & tenuiſſimam, ſequenti die citra omnem offenſam, rurſum ſubſediſſe atque euanuiſſe vidimus.

Oculi globi veſica.

Mamillarũ tumor ſeu extuberantia; ex lacte.

Venas tumor occupat interdum eas quæ lac deferunt, in mamilla vna vel altera, qui eas vel omnino tumidas & diſtentas reddit, vel collectus alicubi & durus, partim mamillis inſertus, partim exertus deprehenditur: cum dolore aliquo ſe aliàs offerens, aliàs & cum rubedine circum circa, quæ in inflammationem aliquando, dolore inualeſcente, conuertitur.

Varix **Krampffoder.**

Sanguinem deferentes venas tumor etiam infeſtat, qui Varix, Cirſos, Germanis **Krampffoder** dicitur, per quem vena diſtenta & dilatata, ſecundùm ipſius ductum aliquouſq; tumet, & digiti amplitudine protuberat, liuet vel nigricat, atque conglomerata eſt, admodumque inæqualis, certis in locis tubera ceu nodos promens, interdum & tenſione quadam, venæ apertionem minans, nonnunquam & pruritu moleſtiam adferens. In pedibus plærunque, nunc vno nunc pluribus in locis ſe oſtentans, vbi paulò vel etiam procul ſub varice, vlcus aliquando ſe offert, quod quia à varice fouetur, Vlcus varicoſum appellatur, & in vlceribus deſcriptum fuit. Sed & ſine hoc vlcere in pedibus varices prodeunt, quales, vti multis ſic prægnantibus mulieribus conſuetæ ſunt, quæ & ſponte poſt partum rurſum ſecedunt, aliàs etiam ſine noxa remanent.

Varicoſum vlcus.

In alijs locis varices quoque exoriuntur, vt in ſcroto; vel extrinſecùs, tuncque venæ quæ illud impli-

implicant, tument, intortæ ſunt & nigricant; Vel intrinſecùs, & tunc venæ internæ ſpermaticæ intumeſcunt & contorquentur, tactuque tumidæ depræhenduntur, adeò vt ijs qui hunc affectum non nouerunt, vel ſarcocelem vel tertium teſtem eſſe, vnde eos Triorches vocant, ſuſpicionem præbeat; cui tumori vti & reliquis in ſcroto κήλη nomen quoq; imponentes, hunc Cirſocelen vocant. In pudendi mulieris alis varices etiam naſci prodit Aëtius, easque ad cirſocelen refert. In palpebris ſimiliter euenire poſſunt, illisque in motu impedimentum aliquod adferre. *Cirſocele.*

Fit quoque vt in tenera cute, in albo corpore venę turgidulę vel latiores redditę, in conſpectum ſe dent, coloreq; potiùs quàm tumore deforment, citra aliud incommodum. Quod in coxis frequenter nec non alijs in locis euenire poteſt. *Venulæ nudæ in cute.*

Arterijs inſidet tumor qui Aneuriſma appellatur, dilatatâ admodum vel arteriâ, vel ipſius oſculo, vt in cauſſis dicetur: Tumorq; eſt pulſum edens veluti arteria, ſed magnum & moleſtum. Hic cùm premitur ex parte refugit, ſed mox iterum cum impetu erumpit, pugni interdum magnitudine, aliàs minor. In pedibus & manibus frequentiùs ſe offert, aliàs etiam circa iugulum & pectus, teſte Fernelio. In interioribus corporis quando euenit, cùm alia producat ſymptomata, vt cordis palpitationem & pulſationem; quę in cachexia ſentitur, ibi tractatur. *Aneuriſma.*

Duri tumores qui tactui vix cedunt, ſedibus pręcipuè diſcernuntur: Quòd alij in glanduloſis: alij in carnoſis: alij in excarnibus: alij in cute potiſſimùm reſideant, ſicuti demonſtrabitur.

In glanduloſis ſedibus, glandulę ſub cute latentes, indureſcentes, tumore extrinſecùs in illis locis apparente, vel qui tactu, ſi nonnihil lateant, illic *Glandulæ.*

inueniri poteſt, ſe proferũt. Qui tumores & Glandularum nomẽ ſeruant, atque vti glandulæ, ſecus ac ſcirrhus in hác illámve partem moueri poſſunt, ſenſimq́; creſcunt & plus minúſve augentur.

Tales autem in varijs locis, cùm in diuerſis glandulę ſitę ſint, erumpere ſolent. Quę in maioribus apparentiones ſunt, prominentq́; ampliùs, in alijs minùs. Et vel pluribus in locis ſimul vel certis duntaxat erumpunt.

Scrophulæ Chirades, Eſcruelles Gall. In plurib. corporis ſedibus Glãdulę eiuſmodi adauctę induratęq́; eodẽ ferè tẽpore ſimul ſe produũt. Vt in colli ſub mento ambitu, vbi plures longa interdum ſerie occurrunt, atque Chirades ſeu Scrophulę, quia ſcrophis ſeu porcis in hac ſede frequẽter quoq; enaſcuntur, appellantur. Aliàs quoq; nõ ſolùm in hac colli ſede, ſed & poſt aures ſub axillis in inguinibus, articulorum flexuris, nec infrequenter etiam in pectore, & mulierum mammis, alibiq́; tumentes & durę glandulę, viſui vel ſi ſub cute nõ nihil lateant, tactui ſe offerunt. Quas alibi etiam quàm in collo exiſtentes glandulas, Scrophulas ſimiliter, vti eas quę in collo erumpũt, cõmuniter vocãt, minùs fortè rectè, cùm ſcrophis ſi ab illis ſic denominẽtur, in colli glandulis hoc vitiũ tãtùm eueniat, nec quod ſciam in alijs locis, atq; alię puſtulę quę in collo & carne porcorum inueniuntur, quas elephantiaſim in illis denotare putãt, & Finne/ vti illic oſtenſum eſt, vocant, non ſint glandulę induratę ſed puſtulę de nouo natę; niſi fortè ſcrophulę quòd plures ſimul naſcãtur, à multiplici partu porcorum nomen ſortitę ſint, hę quoq; quòd maiori numero prodeant, ſic appellari poſſint: aut quia plęrunque cùm tot vnà erumpunt, in collo ſimul prodeunt, illicque magis apparent, ob eas totus ille affectus, quem Galli Les Eſcruelles vocant, Scrophularum nomẽ ſortiatur. Malum non-

nunquam

nunquam hereditarium & quibuſdam regionibus familiare, in plures incidens. In quo glandulæ vel induratę ſcyrrhi inſtar manent, tuncque Schirrhodes, vel exulceratę in vlcus ſerpens abeunt, tuncq; Nomodes, vel in carcinoma deſinunt & Carcinodes nominantur, magnamq; noxam & pernitiem corpori ſæpè adferunt.

In certis quandoq; tantùm locis glandulæ eiuſmodi erumpũt, vt in colli ſede gutturi incũbente, vbi vna ſimplex vel ex duab. tribusq; nonnũquam vuæ inſtar complicata prominet, & in immenſum ſępè excreſcit, aliàs etiam pendula eſt aliquouſque dependens, quas Strumas vocant, & Schrophularum nomen, cùm in collo fiant, illis imponũt. Vti & priores, ſcrophulas, ſtrumas, vel ſi paruę ſint ſtrumulas appellant. Tamen cùm has ſtrumas à prioribus ſcrophulis diuerſas eſſe, quòd non tanto numero vt illæ emergant longeq; maiores plęrumq; fiant, nec in porcis ſic ſe habeant, deprehenderimus, eas ab illis diſtinguemus, vt has quidem Strumas, illas verò Scrophulas ſim⁹ vocaturi. Quę ſtrumę pręter turpitudinem quam pariunt & impedimentum, ſi gutturi & iugulo profundè incumbant, raucedinem vel etiam diſpnœam aliquam efficiũt: Hę quoq; certis regionibus, vbi plurimis accidunt, adeò conſuetę ſunt, vt non indecorę illic habeantur; Aliàs rarę nec ita frequentes. Ex illis vnam aliquando profundè latentem, nec conſpicuam infantem ſuffocaſſe, non cognitâ cauſâ, donec per ſectionem innotuiſſet, obſeruauimus. *Struma.*

Sub axillis & in inguinibus glandulę hoc pacto, vel ſolùm induratę, vel etiam in tumorem ſimul eleuatę, depręhenduntur, & Bubones priuatim appellantur; quod ſi in glandula poſt aures ſita fiat, Parotis dicitur, atque vtraque Frigida vel indolens ad differentiam illius bubonis & parotidis, quę *Bubones indolentes.* *Parotis indolens.*

cum calore & inflammatione oriuntur, de quibus in doloribus egimus: In illis enim concoloribus & indolentibus, nihil tale ſe offert, niſi quòd interdum quoque in abſceſſum deſinũt, è quo tandem, vti de abſceſſu frigido in carnoſis locis nato, modò oſtendimus, non pus, ſed alia materia, vti illic explicatum, progreditur. E' cuius generis parotide durâ in abſceſſum indeque in vlcus deſinente, etiam calculos aliquot prodijſſe, ipſi vidimus.

Teſtis durities vel ſcirrhus.

Ad eiuſmodi glandulas induratas etiam teſtes induratos referimus: qui interdum ſimul in magnum tumorem, adeoq; ſæpè immenſum, vt ſcrotum ſacci repleti & diſtenti inſtar dependeat, excreſcunt, augenturq;, huncq; affectum Scirrhum teſtium, ob duritiem quâ ſchirrho ſimilis, vocant: quem nos ad glandoſos potiùs tumores referimus: vti & glandulas aliàs induratas ſcyrrhodes appellari diximus.

Scirrhus.

In carnoſis locis hinc inde in corpore occurrit durus tumor renitens, firmus adeò, vt loco moueri nequeat, circumſcriptus, & plus minúſve amplus & è corpore prodiens, aut in eo profundiùs hærens, concolor & indolens, Scirrhus nominatus, qui nunc in fieri eſt, tuncq; Incipiens dicitur, aliâs in facto, & Confirmatus appellatur. Hic inflammationes plærunque ſequitur, & poſt eas relinquitur: Aliàs per ſe incipit ſenſimque naſcitur & augetur. Hunc in cancrum commutari poſſe aliqui putarunt. Verùm nos illos qui hoc aſſerunt, fortè quod cancrum incipientem vel nondum exulceratum pro ſcirrho, cui duritie & formâ nonnihil reſpondet acceperint, & cùm exulceratur ſcirrho hóc accidiſſe putarint, ſic deceptos fuiſſe, ſuſpicamur.

Abdominis tumores ſcirrhoſi vel glãduloſi.

In Vẽtris regione duros collectos tumores hinc inde per abdomen diſſeminatos aliquando obſeruauimus, adeò ſæpè, ſi plures præſertim concur-

rant,

rant, ventrem attollentes, vt hydropicos, vel ſi mulieribus hoc contingat, grauidas eſſe, vulgus ſuſpicetur : à qua intumeſcentia facilè huius tumoris ventris inæqualis durities eum diſcernit, tandemque nihil horum eſſe, diuturna illius perſeuerantia patefacit : cùm ad finem vitæ ventrem eiuſmodi induratum aliquas geſtaſſe, obſeruauerimus, etiá ſine magno aliquo partium naturalium incommodo. Quos tumores ad ſcirrhos quoque, niſi glandulæ etiam ſint induratæ illius loci, vel omenti, huc uſque etiam prominentes, referimus.

Præter quos tumores, alij in abdomine quoque ſe patefaciunt, qui à ſubiectorum viſcerum extuberantijs & tumoribus in ſede hac, quæ illis cedere poteſt, diuerſis illius in locis protuberantibus, prodeunt.

Hepatis & Lienis ſcirrhi vel durities, prominentiam in hypochondrijs efficientia.

In hypochondrio nunc dextro nunc ſiniſtro, prominentia quædam potiùs quàm tumor collectus occurrit coſtarum ſpuriarum; in ſcirrho vel alio duro tumore hepatis & lienis, coſtam extrorſum propellente. In media verò cordis dicta ſede nudâ, vbi coſtæ ab inuicem dehiſcunt, etiam tumores enarrati, ſi in hepate ſint, cùm illud à dextro latere eouſque pertingat, ſe proferunt & prominent, vel ſaltem tangi poſſunt : Aliter enim eos explorare viſu vel tactu minimè poſſumus, nec niſi ex alijs affectibus comitibus, in quorum deſcriptione horum quoq; tumorum meminimus, eos cognoſcere. Qui affectus ſunt tenſio & dolor grauis in hypochondrijs, dolor cordis compreſſiuus dictus, icterus, cachexia, hydrops, cuius cauſsâ ſi venter vniuerſus diſtentus ſit, hæc rectè ampliùs diſtingui nequeunt.

Vteri durities vel ſcirrhus tumo-

In ventris ima ſede ſub vmbilico, tumor durus nonnunquam ſe quoque manifeſtat, ab vteri fundi duritie vel ſcirrho eouſq; ſe exerente prodiens;

rem in ima ventris ſede pariens.

cuius & in vteri inflammatione, à qua facilè ſuboritur, mentionem fecimus.

Quæ in abdomine aliæ ſe offerunt extuberantiæ, dolorem adferentes, in doloribus expoſitæ fuerunt. Qualis illa eſt quæ in media ſupra vmbilicum inter coſtas nuda ſede ſe offert, ex ventriculi inflatione nata. Aliæq; in alijs ventris ſedibus, ex inteſtinorum diſtentionibus, inter quas admodũ extuberat, in ſiniſtro iuxta vmbilicum latere illa coli diſtentio, quæ circa anfractum magnum illius fit; Sicuti hæc in colicis & ventriculi doloribus ſimul inde natis, quò & pertinent, ſunt expoſita.

Steatoma. Atheroma. Meliceris.

Alius quoque tumor in aliquibus corporis carnoſis ſedibus, vti ſcirrhus enaſci interdum ſolet, non adeò tamen vt ille induratus, & qui inueteratus in Abſceſſum deſinit, non illum qui dolorem parit, & inflammationes ſequitur, ſed qui indolens atque diuturnus & apertus, non pus ſed aliam aliquam materiam profundit. Quæ ſi ſæuum referat, abſceſſus ille Steatoma, ſi pultem, Atheroma, ſi mel Meliceris priuatim appellatur. Occurrunt inſuper & alij, è quibus exit materia, alium humorem vt grumum, vel partem aliquam, vt glandulam, vnguem, os, pilum, vel etiam alia extra corpus poſita, vt lutum, tophum, calculum, carbones, cortices fructuum, ligni ramenta repræſentans, quæ ideò magicis artibus eò deueniſſe vulgus opinatur: qui abſceſſus nullis peculiaribus inſigniti ſunt nominibus. Hi autem abſceſſus ex tumoribus enarratis geniti, cuiuſcunq; generis, vti paſſim occurrere poſſunt, ſic & ſub lingua aliquádo deprehenſi fuerunt, tumorem illum quem Ranam vocant, nonnihil exprimentes, ſed indolentem, è quo in abſceſſum conuerſo, vti & alio qui cum inflammatione fit, de quo in oris partium dolore egimus, calculus aliquando prodijt. In capitis

Rana ſub lingua citra inflammationem.

piloſa

piloſa cute; frequentiùs eiuſmodi tumores emergere ſolent, illi pręſertim qui mollem aliquam profundunt materiam: ſicuti in reliquis animantibus, cùm vndiq; piloſa cute obtegantur, ſimiles etiam alijs in locis generantur. Qui abſceſſus in capite geniti, ob diuerſam formam, Teſtudinis vel Talpæ aliquando nomen ſortiuntur. *Teſtudo & Talpa tumores in capite.*

In excarnibus locis in habitu corporis extrinſecùs tumores varijs in locis inueniuntur, tum in articulorum ſedibus, tum extra articulos, illic vbi oſſa cute tantùm inueſtita ſunt, vel vngues è cute emergentes patent. In articulorum regionibus illic vbi tendinum, ligamentorum, neruorumq́; eſt cõcurſus, circa genu & cubiti alioſq́ue interdum articulos, tumor enaſcitur Ganglion dictus. Qui tumor ſenſim hiſce partibus accreſcens, & circumſcriptus, nunc inæqualis, aliàs anguſtiore termino, aliàs latiore, vniuerſum interdum articulum comprehendens, non adeò durus, ſed tamen renitens eſt, nec planè ſine ſenſu, ſed qui fortiter preſſus, moleſtiam aliquam pariat, nec adeò fixus quin aliquouſq; pelli poſſit, motum articuli liberum impediens, nonnunquam & adeò articulũ ſiſtens, vt membrum omnino vel aliquouſq; aſtrictũ, munus ſuum illic vel planè non, vel non integrè poſſit perficere: Et ſi in genu hoc fiat, vbi frequentiùs nunc in illius lateribus, nunc poplite nunc vtrinq; ganglion naſcitur, totumq́; ferè aliquando articulum includit, tũc quò minùs æger ſtare aut rectè incedere poſſit, efficit, & vt pes adſtrictus ſurſum, nõ poſſit in inceſſu terram vel nullo modo, vel ſaltem digitorum pedis eminentijs attingere, vnde vel ambulare ſine ſcipionis adminiculo nequeunt, vel ſaltem claudicare coguntur, in cauſa exiſtit. *Ganglion.*

Sũt & alij tumores articulorũ loca poſſidẽtes, Nodi appellati; Qui digitorũ internodijs in podagra *Nodi iuxta articulos poa*

dagricorum. & chiragra Nodoſa ob id dicta, longo temporis ſpacio innaſcuntur. Quorum alij duri & tophacei; alij verò molles adhuc depræhenduntur, qui & aliquando vlteriùs ferũtur, aliisve in locis prodeunt, ſicuti in Arthritide hæc vberiùs expoſita ſunt, vti & quo pacto dolorẽ interdum adferant, motumq; articuli ſiſtant.

Nodi in oſſibus calloſi: Vberbein. In oſſeis ſedibus tumores duriſſimi occurrunt, q firmiter ſubiectis oſſibus inſiſtunt, nec ab illis loco moueri poſſunt, quaſi nouũ os priori accreuiſſet, vnde eos Nodos ac ſi internodiũ aliud acceſſiſſet, Germ. Vberbein/id eſt os ſupra os vocãt, cùm duritie interdum oſſibus nõ cedant. Quales circa frontem & tempora, tibiarumq; longitudinẽ, in nudis illis regionibus naſcuntur: Aliàs etiam in Carpo & Pedio aliiſve ſimilibus in locis. Hi indolentes etſi ſint, ſi tamen vicinas partes premant, moleſtiam & dolorem interdum pariunt; ſi articulos occupent, motui ipſorum obſunt. Suntq; eiuſmodi nodi aliàs per ſe incipientes; aliàs morbi alicuius comites: ſicuti Luis venereæ, & Cephaleę cuiuſdam, in quibus affectibus cũ oſſium dicto dolore, nodi eiuſmodi erumpunt, non multùm alioquin à prioribus diſſimiles, de quibus in illis affectibus egimus.

Nodi in lue Venerea & Cephalæa.

Callus oſſeus. Ad eiuſmodi nodos & Callus referri poteſt, ſi in oſſium fracturis denuò conglutinatis genitus, in nudis illis ſedibus, extra oſſium ſuperficiem extuberet & foris promineat, qui ſi ad articulos vſq; ſe extendat, motui ipſorum ſimul incommodat.

Vnguium extuberantia calloſa. In vnguibus extuberantia veluti calloſa quædã etiam nonnũquam occurrit, per quam non ſolùm vngues craſſeſcũt, eo modo ſicuti in magnitudine adaucta dictum fuit, ſed & inæqualiter adeò ſæpè extuberant, vt vngulas potiùs, ſicuti in puella quadam accidiſſe vidi, quàm vngues referant.

In cute tumores duri quoq; occurrũt, Cutanei

ob

ob id dicti, varijs in locis. Quorũ primum gen⁹ eſt, cutis tantùm craſſior facta & indurata, Callusq́; & Tilloma appellatur; amplum interdum, aliàs anguſtum ſpacium comprehendens, & nunc leuiter ſaltem prominens & ſparſus, aliàs amplus, eleuatus & circumſcriptus, tenebricoſiorq́; reliquâ cute, cùm ſpiſſior ſit, quâ de cauſsâ, & cutis eo in loco, vt partes contactum rerum minùs ſentiant, efficit, cùm per ſe vti & cuticula ex qua componitur, ſit indolens. Hic in vola manuum & plantarum pedum circumferentia, digitorumq́; internâ ſede in manibus & pedibus frequentiùs occurrit. *Callus cutaneus.*

Eſt & alius callus inſtar cutis cuti impactus, quē cicatricem vocăt quę inſenſilis, reliquaq́; cute albidior, ſolidiorque, ſine poris & pilis, nunc exiguum aliàs amplius ſpacium comprehendens, è vera cute ſe interdum exerens, aliàs verò minimè, & ſolùm albæ maculæ inſtar conſpicua, aliàs verò cuti profundiùs inſidens. Cuiuſmodi cicatrices in varijs corporis locis cutaneis, ex vulnere vel vlcere ſanato, relictæ inueniuntur. *Cicatrix.*

Huc & refertur inæqualitas illa faciei, quæ foueis multis veluti alueolis in facie impreſſis, ob cicatrices altiùs immerſas, nec dum cuti æquales, exſurgit, poſt Variolas relicta. Quę cicatrices etſi minimè extuberent, & proin ad extuberantias non pertineant, vti & aliæ cuti æquales, tamen rectiùs hîc vnà cum cæteris deſcribuntur. *Variolarum foueæ in facie relictæ.*

Sicuti & fouea illa Vmbilici, poſt occluſionem illius ab ortu relicta, ſi illa ob callum quo coaluit, nimis profundè latentem profunda nimis, exiſtat. *Vmbilici fouea profunda.*

Vti & extuberantia nimia vmbilici, non illa quę in omphacele vel hydrocele ſe offert, ſed quam callus ille nimiùm excreſcens, vt in cauſis dicetur, parit. *Vmbilici eminentia.*

Veriùs tumorem exprimit, tuberculum paruum *Verruca.*

Verruca vocata, quæ piſi vel ciceris inſtar è cute prominet & circumſcribitur, dura inſenſilis & circa radicem, quâ cuti veluti pediculo innititur, anguſtior. Et ſi magis propendeat, Verruca penſilis vocatur, ſiue Acrochordon, fortè quòd tunc chordâ ligari poſſit potiùs quàm quòd, vti volunt, chordæ inſtar dependeat. Hanc ſi non ſit concolor ſed colore thymum referat, minorq; & magis inæqualis, Thymium vocant. Erumpunt autem eiuſmodi verrucæ in diuerſis locis, frequentiùs tamen in manibus & pedibus, & plærunq; plures ſimul, inuicem diſtinctæ, nonnunquam & copulatę. Quæ præterquam quòd turpes ſint, eoque magis ſi in facie prodeant, vbi ciceris formâ adnatam verrucam Ciceroni nomen dediſſe ſcribũt, moleſtiam etiam quandoque & impedimentum adferunt.

Verruca penſilis Acrochordon. *Thymium verrucæ ſpecies.*

Minùs iam dictis, è cute ſe exerit Verruca ſeſſilis appellata, cùm ſit ſtabilis, nec vt alia mobilis, lupini formam exprimens, radiceque latâ cuti firmiter inhærens, in reliquis vt prior ſe habens, niſi quòd cùm vehementiùs impellitur, punctionis moleſtum ſenſum inſuper inferat. In hac quandoq; pilus vnus vel alter infixus, in facie præſertim, apparent.

Verruca ſeſſilis.

Eiuſdem generis etiam, & verrucæ ſeſſili ſimilis eſt in pedum plantis prodiens, Clauus dictus, tum quia claui capitis formam rotundam refert, tum quia dolorem, ac ſi clauo pungerentur, punctorium, cùm inceſſu premitur, adfert. Valde moleſtus proin, & qui inceſſui plurimùm incommodat. Hic quia in ambitus illius cutis concoloris medio ſeu centro fuſcam aut nigram notam habet, pupillæ oculi inſtar, & ob id oculo paruo totus aſſimilatur, à Germanis Ægerſtenaug/ quaſi Picæ oculus nominatur.

Clauus.

Præter hæc tubercula, ſunt & alia caput potiſ-

Vari, Ionthi.

ſimùm

ſimùm infeſtantia, quæ Vari ſeu Ionthi appellantur. Suntque puſtulæ duræ nonnunquam & calloſæ, aliàs humorem aliquem exſudantes, faciem occupantes; interdum & capilloſam illius, vel barbatam in mento ſedẽ, tuncq; Pſydracia nominantur. *Pſydracia.*

Interdum alia tubercula dura, priuatim in palpebris gignuntur, verrucarum inſtar, quorum vnum è palpebræ margine inter cilia prodit, quod Hordeolum vocant, Germani ad verrucam alludentes, Werzen appellant, durum, figurâ hordei, vnde nomen, inſenſile, aliàs verò pruritu moleſtum, rubens. Alterum palpebræ ſuperiori adnaſcitur, durum, quod Grando vocatur. *Hordeolum in palpebris* Werzen. *Grando in palpebris.*

Qui cedit abitque rurſumq; remeat tumor, Κήλη vel Cele in genere vocatur, licèt hoc nomen alijs quoque tumoribus accommodetur, à cauſa verò, vti dicetur, Ruptura, Hernia, Ramex appellatur, & qui hoc affectu laborant, Rupti & Hernioſi vocantur. Qualis tumor in inguine tam marium quàm fœminarum quandoq; prodit. Qui interdum, ab initio paruus eſt, mox altior & amplior fit, concolor, nunc mollis, nunc duritiem inæqualem obtinens, preſſus retrocedit, moxq; iterum redit, magiſque conatu ex ſpiritus retentione propellitur: Hic Epiplocele cùm ab oměto fiat, & Bubonocele cùm bubonem referat, alijs Bubo hernioſus, vel Hernia inguinalis, quòd illic appareat, dicitur. *Cele, Chili.* *Hernia.* *Ramex.* *Ruptura.* *Hernia inguinalis.* *Epiplocele* *Bubonocele.*

Aliàs verò Enterocele tumor hic, ſi ab inteſtinis prodeat, appellatur. In qua tamen ſpecie frequentiùs tumor ille in inguine minimè ſubſiſtit, ſed inde in ſcrotum ſeu ſaccum teſtium in maſculis deſcendẽs, prout ſaccum ex parte vel totum implet, tumorem maiorem minorémve gignit, cute alioquin in colore non immutatâ, ſed cùm rugoſa aliàs ſit, tunc tensâ exiſtente. Hic tumor ſi prematur aut corpus reſupinetur, euaneſcit, rurſumque his *Enterocele.*

ceſſantibus, redit, citiusque ſi ex ſpiritus retentione conatus eum impellat.

In mulieribus quoque eiuſmodi tumor Enterocele in inguine aliquando ſuboritur, qui & interdum ex inguine, vti in viris in ſcrotum, ſic hic deorſum ſub cutem exporrectus, eam in immenſum ſępè tumorem eleuat, & ſicuti in viris, rurſum remeat iterumq́; redit.

Hernia abdominis. Omphalocele. In Ventris ſeu abdominis alijs ſedibus, tumores hiſce ſimiles etiam prodeunt, maximeq́; in vmbilici regione, tuncque Omphalocele dicitur; In qua vmbilicus aliàs leuiter ſaltem, nucis inſtar, aliàs magis adhuc, pomi magnitudine ſe exerit, atque Vmbilici exitus eminentia & prominentia appellatur: aliquando verò ex ipſius ſede tumor magnus emergit, & ſacci alicuius inſtar propendet. Interdum & in ambitu vmbilici, eiuſmodi tumores minores maioréſve erumpunt, qui Κήλης, ſeu Herniæ generale nomen ſeruant. Retrocedunt hi omnes quoque preſſione & decubitu tumores, quod aliàs ægrè fit, ſed iterum niſi caueatur, vt de prioribus dictum, remeant.

In enarratis tumoribus ſeu hernijs dolor aliàs nullus, nec alia quàm ex tumore exſurgit moleſtia ſeu impedimentum, aliàs verò maximè circa initia, in inguine, præſertim cùm ab eo loco in ſcrotum deſcendit tumor, dolor lancinans & veluti lacerás, & punctorius plus minúſve diuexat. Conſtipatio alui hoſce frequenter moleſtat, aluusq́; interdum penitùs ſupprimitur, ſi tumor permaneat nec abeat, quod quando protrahitur diutiùs, fœces alui euomunt; vti de hoc affectu quem Conuoluulum vocant, in Vomitionibus dictum fuit.

Ad tumores qui erumpunt rurſumque refugiunt, referre poſſemus eos, qui in ſpaſmo flatulento, in ſuris alúſve carnoſis locis, cum dolore ſummo

ſummo eminent, rurſumque mox ſubſident: de quibus in Conuulſione & dolore Habitus corporis egimus.

Cauſæ.

OMnium extuberantiarum, ſiue generaliorum intumeſcẽtiarum, ſiue tumorum particularium cauſæ proximæ dependent vel ab humoribus, vt ſemine, vel lacte, vel ſanguine, aut ſero; Vel à flatu, illisque nunc ſimplicibus vel alijs quoque humoribus permiſtis; Vel quorundam tumorum cauſa, à parte aliqua corporis loco mota proficiſcitur, ſicuti nunc in ſingulis hiſce declarabitur.

Semen parentum, cauſa Sarcomatum, Tuberculorũ, Strumarum, Scrophularum, Verrucarũ, hæreditariorum.

Semen ſicuti deformationibus & diſcolorationibus quibuſdam ab ortu procedentibus occaſionem præbet (vti in deformationum cauſis demonſtratum fuit) ita & tumores diuerſi aliqui, ab eo originem trahunt & hæreditarij ſunt. Veluti Sarcomata aliqua, nonnunquam & alia Tubercula mollia duráve, & inprimis ex glandulis induratis in collo natæ Strumæ ſeu Scrophulæ; vnde potiùs has à parentibꝰ in liberos ꝓpagari certis in regionibꝰ, quàm cibi vel potus alicuius peculiaris cauſsâ euenire cenſendum eſt. Glandulas quoque illas complures, per corpus diſſeminatas pernitioſas in vlcera cancroſa deſinentes, à parentum ſemine frequenter proficiſci, vel hoc demonſtrat, quòd in certis regionibus, vbi hoc malum vrget, matrimonia nunquam ferè contrahantur, niſi priùs probè conſtet, neutram partem huic vitio obnoxiam fuiſſe. Sed & vti aliorum tuberculorũ etiam minorum originalium, cauſſa ſimiliter à parẽtibus prodire poteſt, ſic & Verrucarum & ſimilium tuberculorum, ſicuti ciceris formâ, vnum in naſo Ciceronem ab ortu geſtaſſe, illiusque cauſsâ nomen

hoc illi inditum fuiſſe ſcribitur. Quæ extuberantię diuerſæ originales à ſeminis parentum diſpoſitione ad ea vitia, quibus illi fuerunt infecti, quoque procedunt. Quemadmodum & deformationes à ſemine progreſſas ſimiliter illic ratione & modo fieri, ante vberiùs expoſuimus.

Semen imperfectum, cauſa Ventris tumoris in Mola.

A' cõcepto in vtero ſemine, vti ſi perfectum eſt, fœtus ex eo generatur, & venter naturaliter in grauidis intumeſcit, ſic ſi imperfectum exiſtat, & ex eo mola vel aliud quid præter fœtum gignatur, illudque augeatur, ventris tumor ſimiliter, ſed præternaturalis procedit. Qui defectus in ſemine cùm explicatu ſit difficilis, tamen ſi caro ex eo, quæ nonnunquam vaſis implicata eſt, atque inuolucris tecta, aut aliud membranei quid generetur, ab imperfectione potiùs quadam ſeminis viri vel mulieris, quàm omnimoda vitioſitate, vnde nihil generaretur, procedere neceſſe eſt, niſi vteri matris intemperatura, quò minùs abſolutum quid gignatur, ſimul impediat. Alioquin cùm & vena vmbilicalis vnà quoque naſcatur, fit vt & hæc informis maſſa augeatur, materque ad illius enutritionem ſanguinem retinens, eum menſtruatim non ampliùs ac ſi fœtum geſtaret, profundat, vberaq; tandem ſanguinem allicientia, in lac interdum conuertant.

Alijs de cauſis molam gigni, à ſemine ſolo mulieris, vel à ſanguine menſtruo, aut eo quo vterus alitur, haud veriſimile, cùm citra commiſtionem ſeminum viri & mulieris nihil naſci queat; neque à ſanguine menſtruo, cùm licèt alimoniam molæ vti & fœtui præbeat, nihil tamen in illis procreet; Atq; ille quo vterus nutritur ſanguis ſeu ſuccus, ſi luxuriãs aliquid ꝓducit, ſarcoma potiùs, quod vtero innatum eſt, quàm molam ab eo liberam, & venis duntaxat adhærentem, procreabit,

bit, ſicuti in alijs locis eodem modo fieri in ſarcomatis cauſis oſtendimus.

A' flatu ſeu vento Molam non prodire quam vẽtoſam ſeu flatulentam vocant, inde liquet, quòd ſi ille vtero incluſus hæreret, Inflationem potiùs illius, quàm molam, cum qua hæc nihil habet, quia tunc nihil noui procreatur, ſimile, progigneret: Cæterum nec ſic vterum inflari poſſe, in Vteri doloribus ab illius diſtentione progreſſis, demonſtrauimus.

Succus nutriens ſingulis corporis partibus nutriendis, idoneus, ex ſanguine qui illis diſtribuitur, & apponitur aſſimilaturq́; genitus, ſicuti ſi moderatus & laudatus eſt, partium ſubſtantiam alendo, eam in ſua mediocritate conſeruat, ita ſi quantitate vel qualitate peccet, pro horum ratione nunc generalem aliquam extumeſcentiam, nunc particulares tumores aliquos producit. Quod duplici nomine potiſſimùm molitur; Vel gignendo aliam veluti in partibus ſubſtantiam, vel eam ſaltem adaugendo. *Succus nutriẽs corporis partes, cauſa Extuberantiarum & Tumorum quorundam ſpecierum.*

Gignendo veluti nouam & ſuperfluam in partibus ſubſtantiam, quæ illis vel innaſcitur vel adnaſcitur vel adhæreſcit, tumores diuerſos ſuccus ille qui partes nutrit, producit. Idq́; quia vel luxuriat ſeu redundat, & quantitate potiùs quàm qualitate peccat, tunc enim pręterquam quòd partium ſubſtantiam, quarum eſt nutrimentum, conſeruat, ſuperfluam quoque ſimul in ijs gignit, parti quam alit nonnihil ſimilem, & pro illius ratione nunc mollem nunc duram, vel etiam craſſiorem, tumoresq́; ob id duriores, ſi craſſior quàm parti conueniebat exiſtat, parti quam alit nonnihil ſimilem, & pro illius conſtitutione molliorem duriorémve; Vel etiam quia craſſior quàm parti nutriendæ conueniebat portio illius exiſtens, duriores in illis tumores

procreat. Quod qua ratione in diuerſis partibus quas nutrit præſtet, in ſingulis nunc explicabitur.

In carnoſis partibus ſuccus nutriens ſeu nutrimentum, carneos tumores hinc inde in corpore foris intusq́ue prominentes, atque inter ſe differentes producit; Idq́; potiſſimùm vel ob copiam, quando exudat vel alioquin abundat, vel ob craſſitiem illius; ſicuti nunc patebit.

Succus nutriens è carne exudans, cauſa Sarcomatum diuerſorum, vti & carnis luxuriantis, Polypi, Epulidis, Gingiuarum carnis luxuriãtis, Encãthidis, Sarcoceles.

Exudãs è carne ſuccus, ob cutis tunicarũq́; quib. obuoluitur quibusq́; ſucc⁹ coërcetur, & venarum ſuccũ hunc deferentiũ oſcula obliterátur, defectũ, accidit, vt ſi ſuccus carni accreſcat, nouamq́; veluti carnem illi adhærentem, & ab ea protuberantem gignat, varia Sarcomata producantur. Veluti in vlceribus carne impletis, nec dum in cicatrice obductis, ſucco ex ea expullulante; Excreſcentia illa carnis, qualem in Vlcere excreſcente deſcripſimus, gignitur. Vel ſi tunica narium in illarum eroſionibus, vlceribus, aliiſve læſionibus ablata ſit, eodem modo Polypum, & ſi gingiuæ hoc pacto afficiantur, Epulidem producit. Intrinſecùs quoq; tunicis carnoſarum partium diuulſis, ſucco extra ipſas ſe diffundente, ſarcomata gigni poſſunt: Sicuti ex contuſione, per quam tantùm illæ diuelluntur, oſculaq́ue venarum nonnihil patefiunt, nec dum grauior læſio fit aut ſuppuratio vel exulceratio ſequitur, ſenſim quandoque carnoſitates eiuſmodi excreſcunt relinquuunturq́ue. Atq; ex contuſione vaſorum ſpermaticorum in ſcroto, ſucco è vaſis illis quoque luxuriante, Sarcocele interdum oritur.

Abundantia huius ſucci, ſi accedat enarratæ cauſſæ, eò citiùs huiuſmodi ſarcomata prodibunt. Cui vel plethora occaſionem dat, vel ſanguinis ad partem aliquam ſæpè repetita attractio, à varijs

cauſſis

cauſſis promota; Inter quas & impetus alij in partem aliquam citra læſionem facti, ſuccum hunc in partem allicientes, hoc poſſunt efficere. Quibus cum & ſeſſione incommoda vel equitando teſtes ipſisq; adnata vaſa ſæpè valideque impelluntur, licèt nulla adhuc, vti dictum, fiat alia læſio, ſanguine ob id continuò eò attracto, ſarcocele interdum naſcitur; Vti & ſi ob immoderatam venerem, vaſis hiſce dilatatis ea ratione ſanguinis eò quoque fiat influxus; Quod vt in hac aliáve ſede fiat, partium diſpoſitio apta ad recipiendum, cuiuſmodi & laxitas illius exiſtit, plurimùm adiuuat. Cuius cauſsâ & gingiuæ ſæpè adeò excreſcunt, & caruncula in laxa oculi anguli carne augetur, præſertim ſi vis illa quam gingiuæ maſticando, oculus frictione multâ ob pruritum factâ patiuntur, inſuper accedat.

Succus nutriens craſſior, cauſa Scirrhi, Atheromatũ, Steatomatũ, Meliceridũ.

Craſsior ſuccus, quàm carni nutriendæ conueniebat, Tumores duriores quàm ſarcomata exiſtunt, interdum progignit; eosq; ſimplices, vel ſi alius humor illi iungatur, cum illo compoſitos, qualis eſt Scirrhus appellatus, à ſucco admodum craſſo natus, duritiemque hanc acquirens, & de die in diem magis indureſcens firmusque permanens: Vnde etiam plures illi ſcirrhi ſi modò non ſunt glandulæ ſcirrhoſæ, ab illorum cauſa genitæ, in abdomine prodeũt. Dein & tumor alius durus, qui non adeò confirmatus eſt, quin tandem in Abſceſſum deſinere poſsit, in quo diuerſa materia, pro ſucci huius qui tumorem hunc genuit diuerſitate, & miſtione cum alijs humoribus generatur, non tamen vti alij abſceſſus, à ſanguine geniti, ſuppuratur, aut in pus conuertitur, ſed vti in abſceſſus deſcriptione oſtenſum, in ſolidam quandam ſubſtantiam carni innatam tranſmutatur, vel in humorem quendá, propriâ incluſũ veſiculâ maturatione abit.

Hæc autem ſucci huius nutrientis craſſa portio, tumores hoſce producens, ab illius incraſſatione, vel priùs in ſanguine, vel hoc ſucco facta procedere poteſt. Idq́; vti varijs de cauſis, ita & ab inflammatione ſcirrhus hoc pacto gigni, non ea ratione vti putatur, quòd ſanguis non diſcuſſus aut ſuppuratus ſic induretur, vel frigidorum nimiâ applicatione condenſetur, cùm tunc potiùs putreſceret & corrumperetur, ſed quòd à calore vehementiore inflammationis, ſanguine diſcuſſo, ſuccus partis illius quæ inflammata erat, incraſſatus, induratusq́ue ſcirrhum procreet. Præter quam cauſam quòd ſuccus ille craſsior quàm decebat, parti oblatus eiuſmodi tumores duros producat, fortè non minima illa erit, ſi nutrimenti alterius partis quæ craſſo admodum ſucco ali debuit, portio ab ea abſcedens, in carnoſas ſedes cum illarum nutrimento delata, talem duritiem in illis gignat. Quod & inde comprobari poteſt, quòd in eiuſmodi abſceſsibus ex illis tumoribus genitis, aliquid aliarum partium ſubſtantiæ ſimile inueniatur, nunc pilum nunc vnguem, nunc os, nunc glandulam referens, quæ vix dum ex alijs, quàm ex ſucco haſce partes illic in cute, vel carne vicina, nutriente, huc cum proprio carnis nutrimēto delato, naſci potuiſſent; vti & ſi ſæuum referat, pinguiorem ſanguinis partem, quæ pinguedinem efficit, huc quoque perueniſſe, ex eoq́ue ſic concreuiſſe, veriſimile videtur: Vel ſi pultem aut mel exprimat, ſuccum carneum, non in pus tale quale in calidis tumoribus per ſuppurationem naſcitur, ſed eiuſmodi humorem magis tenacem, maturatione vi caloris excoctum fuiſſe, qui ſi vlteriùs torreatur, ſuccusq́ue ille magis terreus ſit, aliud quid vt carbones, vel calculos ſimiliaq́ue referet. Hæc ſi propriâ incluſa ſint membranâ, & illa quoque à membranoſo ſucco, ſimiliter vti

ter vti de cæteris partibus dictum, huc perueniente naſcetur. Quæ vti in tumore in abſceſſum degenerante ita fieri poſſunt; ſic & alterius craſſioris durioris partis ſuccus carni inſertus, Scirrhum hoc pacto quoque producere poterit. Qui ſi in cancrum, vti putarunt, deſineret, aliquid de veneno illo, è quo cancrum gigni docuimus, huic ſucco ſcirrhum gignenti, permiſtum eſſe oporteret. Quę vti probabilia, potiùs in generatione horũ duorũ tumorum proponere maluimus, quàm pituitá aut melancholiam horum cauſſam, vti plærique, ſtatuere; cùm ſi ex eiuſmodi excrementis ſolis tale quid naſceretur, non tam ſtabile ſed putredini & corruptioni obnoxium eſſet, ſicuti etiam in alijs tumoribus, quos ab ijſdem humoribus proficiſci exiſtimarunt, oſtendimus.

Verùm & interni tumores duri in parenchymate hepatis & lienis nati, vti & ſcirrhi, qui tumorem extrinſecùs in hypochondrijs apparentem, vel tactui expoſitum proferunt, vti & qui circa vteri regionem à fundi vteri ſcirrho, prodeunt, eodem modo, ſicuti de externis dictum, ab inflatione pręcedente, vel conſimili ſucco craſſo, gigni poſſunt, quemadmodum quo pacto hoc fiat, in hydropis aſcitis, cachexiæ & icteri cauſſa, à tumoribus hiſce & ſcirrho procedente, expoſuimus, & in vteri inflammatione ſimiliter illius ſcirrhi meminimus, qui aliquando admodum quoque increſcit, & augetur, licèt vterus alioquin exiguus ſit, qui tamen vti cùm fœtum continet, admodum excreſcit. Sic & hic in molem augeri poteſt. *Succus nutriens craſſior, cauſa Duritiei & Scirrhi Hepatis Lienis & Vteri.*

In Glandulis ſuccus eas enutriens, vel ſimplex, ob ſui copiam, vel craſſitiem, aut alijs etiam humoribus permiſtus, durities & tumores inter quos aliqui etiam in abſceſſum, materiam aliquam in ſe con tinentem alienam, deſinunt, vel alioquin vlceran- *Succus nutriens craſſior, cauſa Parrotidum & Bubonũ indolentium*

& Strumarum Scrophularũq;. tur, procreat: Veluti Parotides & Bubones induratos, vel in tumorem frigidum dictum conuerſos & Strumas in collo, quæ frequentiùs indurate manent & Scrophulas illas in pluribus locis nunc in ſcirrhum nunc vlcus peruerſum abire ſolitas, quas ſcrophulas vocamus.

Huius autem ſucci redundantiæ & craſſitiei cauſſa eadẽ, quæ & ſcirrhi & tumoris alterius duri eſſe poteſt, qui cùm hîc alioquin in glandulis ad earum nutritionem craſſior, quàm in alijs carnoſiſ locis eſſe debuerit, eò faciliùs vlteriùs incraſſatus, eas vel indurat aut ſaltem tumidas reddit, vel ſi aliunde quoque ab alijs partibus accerſatur, ſic in illis duritiem vel tumorem, in quo materia generatur illis partibus nonnihil ſimilis, procreat, quæ materia ſi tunicâ quoque inuoluta & concluſa ſit, niſi hæc ipſa glandularum ſit tunica, ex ſimili quoque ſucco, vti illic dictum, naſcetur. Cui ſucco etiam pituitam aliósve humores permiſceri interdum, minimè negamus, ſed ſolam pituitam aut melancholiam has glandulas gignere, ſupradictis rationibus nixi, affirmare minimè poſſumus. Sed ſi à pituita defluente à capite, vel influxu ſanguinis infeſtentur, eas quidem intumeſcere, minimè tamen hoc pacto indurari: Et ſi illa ſucco huic permiſceatur, tumori vt citiùs in abſceſſum vergat, occaſionem præbere, aſſerimus. Sed & ſi ſerum cum eiuſmodi craſsiore ſucco permiſceatur, dum ille condenſatur, & ſeri terreſtreitas exiccatur, calculos gignere poſſe, vti in podagricorum nodis idem fieri docuimus, ex calculis, quos in parotidibus nos inueniſſe diximus, colligere licet. Quòd ſi quoque alius humor prauus accedat, deteriores & quæ facilè exulcerantur glandulæ inde prodibunt. Quales illæ ferè ſunt ſcrophulæ, quæ pluribus in corporis locis ſimiliter erumpunt. In quibus, ſi humor

exe-

exedens ſit, in vlcera nomodea, ſi aliàs malignus, cacoethea, ſi verò veneni illius, quale cancrum gignere diximus, adſit portio, in cancroſa cõuertentur. Quorum prauorum humorum origo, in corpore ab eadem cauſſa, quę & alia eiuſmodi peruerſa vlcera efficit, in illisque fuit expoſita, dependet. Cuiuſmodi eſt, quæ efficit, quòd ſtrumoſi in collo aliqui populi fiant, quam inprimis aquæ niuium, ab Alpigenis bibi ſolitæ, adſcribunt. Quod tamen, cùm in aliquibus ſolùm locis, regionis illius, vbi hęc aqua in vſu eſt, accidat, vt in Valeſiæ noſtræ inferioribus tantùm ferè illius vallis partibus, non videtur veriſimile. Sed quòd & eiuſmodi colli ſtrumæ, & ſcrophulæ illæ plures ſimul corpora inuadentes, populares ſint in quibuſdam regionibus, illud potiùs diſpoſitioni cuidam, naturali iſtorum hominum ad eas ſuſcipiendum aptæ, attribuendum. Quæ quoniam hæreditaria, & à parentum ſemine continuâ generis ſucceſsione propagata, glandulisq́; innata eſt, quòd in certis locis hi affectus, adeò vulgares ſint & regnẽt, efficit, quam huius rei cauſſam ſtatuere, quàm aquam aut aliam aliquam, minùs mihi videtur à ratione alienum. Sicuti & in ſeminis cauſſa explicanda, quomodo fiat, demonſtratum fuit.

In excarni articulorum ſede ſuccus craſſus, tendines, neruos, membranas, ligamentaq́; illius loci nutriens, luxurians, tumorem durum eo in loco Ganglion dictum, gignit. Quando quoque ab ijs partibus, alicubi ob laborẽ, vt de cuticula dictũm, attritis vel attenuatis, exudans illisque ſe adglutinans, ſimilem ijs in duritie ſubſtantiam producit: idque in hiſce articulorum ſedibus potiſſimùm, cùm hi per motum nimium vel diuturnum, magis exerceantur, vnde & in poplite propter genu articulum, qui validiſſimos in motu impetus ſuſtinet,

Succus membraneas ſedes nutriës, cauſa Ganglij.

frequentiùs ganglion enaſcitur. Quod & præter haſce cauſſas, ab alijs in locis illis factis læſionibus, vt vulneribus, dum ſanantur, luxuriante harum partium ſucco prodire podeſt. A' pituita verò excremẽtitia vti ſtatuunt, eiuſmodi nerueam ſolidam ſtabilemq; ſubſtantiam minimè gigni, ijſdem argumentis, quibus nec callos nec nodos cæteráque ſimilia corpora ab ea naſci poſſe demonſtrauimus, facilè comprobamus. Vti & bronchocelen, quam eiuſdem generis cum gáglio eſſe, & à pituita quoq; prodire aliqui exiſtimarunt. Cùm tamen diuerſi ſit generis, alijsq; de cauſis, vt in cauſſa flatulenta demonſtrauimus, oriatur.

Succus cuticulam nutriens, cauſa Calloſæ cutis.

In cuticula nutrimentum ſeu ſuccus eam nutriens cùm luxuriat, duritiem illam calloſam quam Callum vocant, procreat; Id ſi ſuccus qui eam reficit, ad cuticulam plus iuſto vergat, cótingit. Quando nempe alicubi ob laborem continuò attrita, licèt non penitùs abradatur, nihilominus tamẽ ſemper aliquid de ea abſcedit attenuaturq́ue, tunc enim ſuccus nutriens, eò copioſiùs hac frictione allicitus, non ſolùm eam reparando, ſed & ſub ea nouam aliamq́ue ſi prioris attritio non deſinat, rurſum ſub illa producendo, tandem hiſce coaleſcentibus & induratis, callum illic vbi hoc accidit, gigni. Vt in manuum & pedum eâ ſede, quæ tangendo & ambulando magis teritur, ſolet euenire.

Succus cutẽ nutriẽs, cauſa Cicatricis.

In cute ſuccus eam nutriens, diuiſioni alicui ex ſolutione continui ex vulnere vel vlcere factæ, vt eam rurſum conglutinet ſe ingerens, ſpacium hoc implendo, callum loco verę cutis gignit, Cicatricẽ dictá, à cute vera proin, vti indicatum, quod inſenſilis & ſolidior ſit, nec poroſa, nec pilis obſita, differentem. Quæ pro ratione ſolutę continuitatis iam vnitæ, formam amplitudinemq́ue ſeruat. Et ſi ſuccus luxuriet, altior euadit, ſin min⁹ cuti ſimilis ma-

net. Quòd ſi vlcus cauum fuerit, illiq; nondum carne impleto, cicatrix innaſcatur, profunda & foueæ alicuius inſtar impreſſa manet, vel vno loco, ſi vnum vlcus, vel pluribus ſi plura, vt in variolis, fuerint.

Sicuti & in vmbilico accidit, vt ſi foramen illius quod in fœtu chordam tranſmittebat, poſtquam ille in lucem prodijt, eâ ablatâ, in profundo coaleſcat, fouea profunda relinquatur; ſi verò altiùs hoc fiat, callus ille foramen cum cute quæ illi complicata eſt opplens, vmbilicum ventris ſuperficiei æqualem reddat, vel ſi callus vlteriùs excreſcat, Vmbilici dictam eminentiam efficiat.

Succus nutriens in cutis poros illapſus, cauſa Verrucarũ & Clauorũ.

In cutis poros irruens ſuccus, durioribus partibus alendis deſtinatus, ſimilem in illis ſubſtantiam gignendo, Verrucas & Clauos producit. Qui ſuccus ab eo qui cutem cuticulamque alit, prodire poteſt, nam vti in illorum ſubſtantia adhuc conſiſtens, durities calloſas & cicatrices gignit, ſic in porum vnum pluresve portio illius irrepens, cuti adhærens radicibusque adnaſcens, excreſcensque, portiunculam exiguam, porum adimplentem duram & calloſam generat; quæ nunc extra porum effertur, in verruca penſili, aliâs in eo permanet, in verruca ſeſſili, vti & clauo in pedibus, vbi ex inceſſu dum creſcit preſſus, ne vlteriùs euagetur, prohibetur, dolorque ex compreſſione cùm ſubiectam carnem cui infixus eſt, pungat, mouetur. Quod autem ſuccus ille in poros ſe ingerat, illorum dilatatio & amplitudo in cauſſa eſſe poteſt, cùm alioquin anguſti penitùs eſſe, & tantùm exhalationes vnde ſudores fiunt, tranſmittere, debeant. Quod vti à varijs cauſis prodit, ita in pedibus cute loco vno validiùs preſsâ, poroque ſic ampliato, clauus facilè gignitur, cui calloſa cutis ſimul in eo loco ob eandem cauſſam, vti dictum, iungitur. In ma-

nibus quoque cùm plærunque ſe verrucæ offerant, ab externis iniurijs hoc prodire, credibile. Vti & in palpebris tubercula dura, quæ Hordeolum & Grandinem vocant, ab oculorum multa frictione principium ſumere poſſunt. A' ſucco pilos alénte, qui ſingulis poris infixi ſunt, radicibusq́; ſuis albis nutrimentum ab eo accipiunt, tale quid quoque oriri poteſt, ſi craſſior vel copioſior in porum infuſus, loco pili duram hanc portiunculam, eo modo vti dictum, producat. Qui ſuccus nonnunquam & pilum ſimul verrucæ huic infixum, vti in facie aliquando apparet, ſimul generat, vel priùs in poro exiſtentem ampliat. Ab humore vti aliqui voluerunt pituitoſo, vel alio tale quid quod corporis partium ſubſtantiam aliquomodo referat, enaſci, haud veriſimile, multò minùs tâm exiguam, ſi prçſertim ſolitaria ſit verruca, vel clauus vnicus, aut ſaltem non plures, portiunculam, à defluxione humoris illius vel congeſtione, prodire poſſe. Nec ſi contagioſæ eſſent, quæ ſolo contactu alterius manum inficientes eaſdem procrearent, vti voluit Rondel. ab humore pituitoſo eas gigni, comprobat, cùm & enarratus ſuccus malignitaté aliquam adipiſci poſſit, vt in maligna cauſſa mox demonſtrabimus. Vti & ſi hæreditariæ ſint, vel ab ortu proceſſerint, à ſemine hoc ſicuti in illorum cauſſa demonſtratum fuit, prodire potiùs, quàm alio humore præternaturali, patet.

Succus nutriens in poros cutis ſe inſinuans, cauſa Vari.

Ab alio ſucco craſſiore alijs partibus nutriendis aſſimilato, poris ſe inſinuante, puſtulæ duræ & nonnunquam calloſæ, quos Ionthos ſeu Varos vocant, eadem ratione ſicuti de verrucis diximus, gignuntur. Qui in capite potiſſimùm capilloſa & barbata ſede erumpunt, Pſydraria vocata, inde naſcuntur, quod illic cutis dura & craſſa exiſtens ſucco craſſiore alatur, à cuius nutrimento ad poros

redun-

redundans portio, eiuſmodi tubercula producit, & ſi vlteriùs ſuccus ille diffundatur, eadem in facie ob illius loci laxitatem efficit. Quæ puſtulæ ſi ex ſolo hoc nutrimẽto naſcantur, ſtabiles ſunt. Quod ſi verò excrementitius aliquis humor aut ichor ſimul illi permiſceatur, tunc puſtulæ ichorem profundunt, atque interdum ſuppuratæ in vlcuſcula abeunt.

In oſsibus ſuccus ea nutriens, Nodos in ipſis quoque gignit. Quod vt in carne à cute tunicis denudatâ accidit, ita hîc in oſsibus ob perioſtium abraſum ab ipſis, aliqua in parte vel exeſum, euenit, ſiquidem ſuccus oſsium expullulans, quem perioſtia quoq; cohibere intra oſſa ſolent, foriſque ſe illis affigens, ijſque adnaſcens, Nodos illos veluti oſſeos progignit. Quod à violentia aliqua externa, vti in equorum pedibus, ſic in hominibus nõnunquam aliàs ab alia cauſſa pernitioſa, vt lue Venereâ, ſicuti illic demonſtrabitur, prouenit. Fractis quoque & abruptis oſsibus, ex ipſorum fracturis hoc ſucco luxuriante, Callus qui ea rurſum iungit & conglutinat natus, ſi vltra oſsium amplitudinem excreſcat, & nodi inſtar promineat, Tumorem hoc pacto quoque hic ſuccus gignet. *Succus oſſa nutriẽs, cauſa Nodorum & Callorum in illis.*

In vnguium radicibus ſuccus illis nutrimentum affigens, ſi copioſior offeratur & apponatur, non ſolùm craſſitiem eorum non decentem parit, ſed & ſi admodum luxuriet, vel craſsior plus iuſto ſit, extuberantias inæquales, producit, nonnunquam etiam ſpiſſos & duros vngularum inſtar reddit. Cuius ſucci redundantiæ cauſſa, inter reliqua etiam, hęc eſſe poteſt, ſi eò per attritionẽ aliámve læſionem alliciatur, vti in craſsitiei illorum cauſa, in magnitudinis auctæ cauſis demonſtrauimus. Vel etiam ſucc⁹ ille, ſi admodum craſſeſcat, aut oſſium vicinorum ſucco permiſceatur, vt ad oſſeam hanc *Succus vngues nutriẽs redundans vel craſsior, cauſa Vnguium extuberantiæ calloſa.*

duritiem & craſsitiem redigantur cauſat. Quòd ſi alio ſucco prauo miſceatur, præter duritiem alia quoq;, vt alibi declarabitur, illorum accedũt vitia.

Succus nutriẽs corpus crudus, cauſa Leucophlegmatiæ.

Augendo corporis ſubſtantiam, ſuccus corpus nutriens, extumeſcentiam parit, ſi crudus ſeu imperfectè coctus, loco perfectè cocti & elaborati, vniuerſum corpus diu alat, tumidum, molle & languidum reddens, Leucophlegmatiæ ſic dictæ, quia ſuccum hunc pituitam nominant, cauſſa exiſtit, illiusq; ſimplicis, ſi impermiſtus ſit, vel alterius ſeroſæ appellatæ, ſi ſeroſus vel aqueus humor huic permiſceatur, quam rectiùs Aquæ inter cutem ſpeciem ſtatuere nos poſſe oſtendimus, quàm priorem ex ſolo ſucco crudo genitam, quam tamen vt eò quoque referre poſſent, hunc ſuccum non ſaltem pituitam, ſed aquam concretam aliqui appellare voluerunt.

Huius autem crudi ſucci generationis & coaceruationis, cauſſa non alia quam & cachexiæ, ab eodem ſucco genitæ exiſtit, ſicuti eam illic à ſanguine crudiore ſimilem ſuccum gignente, dependere oſtendimus, & quomodo vel alimenti aſſumpti cauſsâ generetur, vel ob viſcerum naturalium, vt ventriculi affectus in prima concoctione chylum imperfectum relinquentes, vel hepatis & lienis imbecillitatem, intemperiem alioſque morbos, vt obſtructionem & duritiem, quorum cauſsâ in ſecunda concoctione ſanguis non ſufficienter elaboratur, ſuccus ille in venis coaceruetur, corporiſque habitum nutriens, ab initio cachexiam, quæ leucophlegmatiam ſolet præcedere, gignat, mox verò ſi diutiùs hoc agat, materiaque illius vberior ſuppetat, Leucophlegmatiam producat. In ſeroſo quoque humore, quâ ratione ab iiſdem ferè cauſis illius prouentus fiat, & crudo permiſtus, ſeroſam dictam leucophlegmatiam ſimul proferat,

ſuffi-

ſufficienter illic vt non opus ſit ea hoc loco repetere, deſcripſimus.

In peculiaribus ſedibus crudus ſuccus congeſtus, Oedemata vel Tumores œdematoſos dictos, latiùs diffuſos, parit, in quibus quoque ſubſtantia partium quam occupát, aucta potius mollis & tumida, quá pituitâ excrementitiâ infarcta, quam illius cauſam ſtatuunt, eſſe apparet, & proin difficiliùs, quàm ſi pituitoſo humore ſcaterent, abſumi iterum & in integrum reſtitui poteſt. Sed & ſeroſus aqueusq; humor ſimul cum hoc ſucco illic coaceruatus, molliora magisq; aquea ſeu pituitoſiora, ſi ita ea appellare lubeat, quæ nos ſeroſa vocauimus, gignit œdemata, idq; in crurib. potiſſimùm, quæ & tunc vti dictum, hydropicorum cruribus nonnihil ſunt ſimilia.

Succus nutriens crudus ſimpliciter vel ſimul ſeroſus, cauſa Oedematum & Tumorum œdematoſorum diuerſorum.

Quorum œdematum ſeroſorum cauſas in ſeroſo humore expoſuimus. Illorum verò quæ ſolo crudo ſucco conſtant cauſſa, aliquando ob prouentum huius ſucci ab iiſdem cauſis in cachexia & leucophlegmatia, ab eadem cauſa genitis, dependere poteſt, ſi ob partis diſpoſitionem eò potius quàm aliò feratur, ibiq; recipiatur. Aliàs verò ſolius partis hęc mala cõſtitutio, quâ ſanguinem allectum non ſibi perfectè aſſimilat, ſed crudiorem & imperfectiorem relinquit, cauſa eſſe poterit; Si vel frigidior vel imbecillior alióve modo laxior languidiorque fiat, quòd graues ea ſedes ſæpè morbos, externáſve iniurias, ſit perpeſſa.

Lac redundans in mamillarum ductibus, tumorem vel totam mammam diſtendentem, vel collectum in certo ipſius loco, vti dictum, parit. Cuius redundantiæ lactis cauſa, ſanguinis vnde lac oritur copia eſſe poteſt: Imprimis verò lactis iam geniti in mamillis retentio & collectio, idq; plærumque poſt partú, lactationis tempore, quo ſi mulieres vti

Lac redundans, cauſa Mamillarũ extuberantiæ & tumoris.

multæ ſolent, infantem non lactent, hoc illis interdum euenit: aliàs etiam licèt infans lac ſugat, quia tamen exſugere penitùs non poteſt, ob copiam, nouo ſemper lacte ſuccedente ſeque cumulante, idem ſolet accidere. Frequētiùs adhuc, cùm infantem ablactantes à lactatione ceſſant, hunc affectum, diebus aliquot poſtea ſentiunt. Vix autem ante partum, etſi mamillæ creſcant & lac generari incipiat, interdumque è papillis emanet, illius cauſâ tumorem patiuntur. Cæterùm non ſolùm lactis hanc extuberantiam, cauſam eſſe huius mamillarum intumeſcentiæ, ſed & illius concretionem, plærique docent, quod ſi eſſet, tumor inde collectus & durus, qui in illis interdum apparet, ea in ſede vbi concreſcit potiùs, quàm alia illius diſtentio oreretur, atq; lacti hoc quia è proprijs vaſis excidit, accideret, & tunc, cùm lac coagulatum, vti & ſanguis concretus citra ſuppurationem vel corruptionem, diutiùs in parte non poſſit perſeuerare, nec niſi ægrè diſcuti queat, hic tumor in abſceſſum facilè conuerteretur.

Sanguis venas implens & dilatans, cauſa Varicum.

Sanguis quâ ratione extra vaſa delatus, tumores calidos cum dolore pariat, in doloribus deſcriptum fuit. Verùm interdum & in vaſis adhuc perſiſtēs, tumores creat, prout vel in venis aut arterijs conſiſtit. In venis ſi hoc accidat, tumentes extrinſecùs venas in Varicibus dictis gignit, quando eas adeò implet, & continuo impulſu dilatat, nōnunquam & ſimul certis in locis validiùs impellens, in cellulas vel ſacculos, ſicuti inteſtina craſſa habere obſeruamus eleuat, vt plus ſolito è ſuperficie intumeſcentes, nonnunquam veluti nodis protuberantes emineant, & ex dilatatione attenuatæ & tranſparentes factæ, ſanguinis colore tunc magis per eas conſpicuo, ex rubro vel liueſcere vel nigricare per cutem, & pro ratione ductus venarum, nunc

nunc rectè, nunc obliquè, nunc curuè & contortiin duci videantur, quòd ſi adeò dilatentur, vt vicinos comites neruos premant, aut materia in illis contenta aliter neruos quoq; afficiat, dolor quoque infertur. Quod citiùs illis in locis ſanguis efficit, quò prolapſus in venas illius loci, ægriùs, propter ſitum partis decliuem, ab illis remeare poteſt, vt in cruribus, vnde frequentiores illic atque ampliores naſcuntur varices; vti & ob eandem cauſam in ſcroti interioribus vaſis, cirſocele aliquando naſcitur, rariùs tamen, cùm in alia potiùs quàm hæc loca anguſta ſanguinis, niſi magna, vti dicetur, adſit cauſſa, fiat in venas profuſio. Dein & in alias cutaneas venas ſanguis effuſus, varices illic gignit, præſertim vbi maior venarum eſt congeries, veluti in inuolucris quibuſdam, vt ſcroto, palpebris cæteriſque ſimilibus in locis. Cæterùm pro ratione ſanguinis varices etiam variant, nam ſi temperatus & purus fuerit, mitiores gignet, qui diſtendendo tantùm moleſtiam exhibebunt: ſi verò vel feruidior vel magis fœculentus, vel alioquin alienâ materiâ bibliosâ aliáve malignâ permiſtus, impurus aut deterior exiſtat, magis vrentes, vel alioquin grauiùs moleſtantes, deterioreſque varices progignet, & ſimul interdum vlcus in humiliore horum varicum ſede, vbi ſanguis ille ſubſidet, vt in cruribus ferè fit, ſi acris & exedens illius ſit materia, vlcus ſerpens vel alioquin cacoethe excitabit. Quæ omnia à melancholico humore prodire, indeque omnes varices gigni plærique exiſtimant, nigredine illorum moti, cùm tamen etiam ſanguis purus, vti dictum, per cutem translucens, hunc colorem proferat, eò tamen magis alienum, ſi ille quoque permutatus aut fœculentior ſit,

Quòd verò ille ſanguis in venas illas adeò copioſè feratur, tum illius, tum loci affecti cauſsâ accidit. Illius quidem, ſi ob copiam eò expurgetur; quod vt in plethora, ſic in mulieribus grauidis, ob menſtruum ſanguinem, circa venas vteri retentum, & plus quàm ad fœtus enutritionẽ opus erat, cumulatum, frequenter accidit, vt in venas in pedibus (quas magnam cum vteri venis communionem habere, hoc demonſtrat, quòd in pede ſectæ, menſtruum fluxum ſimul promoueant) delatus, varices qui vtero gerentibus familiares ſunt, illic excitet, qui poſt partum, ſanguine in partu per vterum ſe expurgare ſolente, rurſum ſubſident, niſi venarum hæc dilatatio adeò impreſſa ſit, vt rurſum recolligi nequeant. Ob cacochymiam illius, nonnunquam etiam in extremitates corporis depulſus in venas, varices in illis producit, & interdum ſi admodum prauus ſit, vlcera ſimul vti dictum eſt. Aliquando & cuiuſcunque conditionis ſit, in illas quoque impellitur, motu vehementiore & perſeuerantiore illius partis in quam delabitur, in eaque varices excitat: vnde in pedibus, quia eundo, curſu, ſaltu validiùs impelluntur, frequentiores fiunt. Et venus immoderata ſæpiusque continuata, quia ſanguinem in vaſa ſpermatica violentiùs impellit (quem ex nimio coitu loco ſeminis reddi obſeruauimus) vaſis ſic dilatatis, Cirſoceles cauſſa exiſtit. Partis affectæ cauſsâ varices in hoc illóve loco faciliùs fiunt, ſi debilior laxiórve & ad influxum recipiendum ea aptior ſit, venæq; & plures vel patentiores in eadem occurrant, vel in loco decliui, vti priùs dictum, poſitæ ſint.

Sanguis in venis vteri, cauſa Tumoris ven-

Alius quoque tumor à ſanguine, in venis circa vterum coaceruato, easque diſtendente, oboritur, qui extumeſcentiam illam ventris in mulieribus,

quam

quam citra cóceptum, ac ſi grauidæ eſſent, in ipſis apparere, in generibus oſtendimus, parit. Quam vteri intumeſcentiam à ſanguinis copia & collectione illic proficiſci, vel hoc ſatis demóſtrat, quòd menſtruus fluxus in illis diu ſubſtiterit, tumorque ille non poſt partum aliquem fœtus aut molæ, vel alterius humoris excretionem, ſed hęmorrhagiam copioſam ſuperuenientem, ceſſet & ſoluatur. Húc autem ſanguinem, non quòd ſe in vteri cauum inſinuet, vterumq; adimplendo dilatet, in tumorem ſic eum attollere inde patet, quòd cùm carnoſus & neruoſus ſit, non ita ac ſi membraneus eſſet, ex repletione alicuius humoris, diduci, nec niſi vnà cum fœtu aut malo excreſcendo, vti in conceptu oſtendimus, augeri atque ampliari queat: & quòd ſi ſanguine implereretur, ille tam longo tempore quin efflueret, retineri minimè poſſet, vel ſaltem eum concreſcere & corrumpi interea neceſſe eſſet, quod tamen nó fieri, cùm fluidus adhuc cùm prorumpit, exiſtat, & licèt aliqui grumi cum eo prodeant, hi in mora portionis alicuius illius inter effluendum primùm nati ſint, ſufficienter comprobat. Quibus moti, hoc pacto potiùs vteri hanc intumeſcentiam gigni putamus. Quòd ſanguis longo temporis ſpacio in vteri venis, quæ eum implicant retentus & congeſtus, non ſolùm extrinſecùs in ambitu vteri, eas dilatet, atque vti de varicibus modò dictum, tumidas, fortè & varicoſas reddet, ſed in ipſa craſſa vteri ſubſtantia venæ illi intextæ, quæ aliàs minimæ ſunt & vix apparent, tunc impletæ ſenſimq; dilatatæ, vteri ſubſtantiam quoque nonnihil attollant ampliorem q; efficiant, & ſic illius hic tumor, & venarum illum ambientium dilatatio, intumeſcentiam illam ventris proferat: quæ & proin fluxu menſtruo redeunte, poſtquam venæ illæ inanitæ ſunt ſubſidentq;, iterum euane-

tris ac ſi grauida eſſet mulier, citra conceptum apparentis.

ſcit, niſi alio affectu inſuper accedente, veluti cachexia aut hydropis initio, à flatibus vel aqua venter ampliùs diſtentus, (ſicuti hoc etiam illis quæ ex fœtu grauidæ ſunt, accidere ſæpè vidimus) tumor ille aliter ſe offerat, nec per hęmorrhagiam integrè ſoluatur.

Sanguis ex arterijs ſub cutem effuſus, cauſa Aneuriſmatis.

In arterijs ſanguis, tumorem eum pulſantem, qui Aneuriſma dicitur, gignit, quod eadem ratione ex arteriæ dilatatione, vti & venarum varices, fieri autumant: verùm hoc quidem in interioribus arterijs accidere, pulſationemque moleſtam eam quæ in cordis & arteriarum pulſatione ſentitur, ab interno aneuriſmate ſic prodire poſſe, in eo affectu demonſtratum fuit. Sed cùm arteriarum rami ad cutem vſque minimè diſpergantur, nec illi, vti cutanei venarum rami implantentur, hoc eodẽ modo ſicuti in varicibus euenire vix poterit, niſi fortè arteria in loco alicubi cuti proximo adeò intumeſcat, vt foras hic tumor etiam pertingat, illicque pulſum edat. Quod ſi fit, ab eadem cauſa in cordis palpitatione deſcripta, à qua internum aneuriſma prodire diximus, hoc quoque naſcetur.

Cęterùm nõn ex ſola hac illius dilatatione, clauſâ & integrâ adhuc arteriâ manente, aneuriſma oritur, ſed frequentiùs, ſi non ſemper, ſi in exterioribus fiat, ab illius apertura manifeſta aliqua procedit, tunc enim ſanguis tenuis & ſpirituoſus ex arteria erumpens ſub cutem, eam in tumorem attollit, illicque ſinum ſibi format, in quem arteria eo ferè modo, ſicuti naturaliter in ſinus craſſæ cerebri membranæ arteriæ ſę exonerare ſolet, hic præternaturaliter, ſanguinem cum ſpiritu in illius diaſtole effundendo, & in ſyſtole rurſum in ſeſe rapiendo, pulſationem hanç in hoc tumore efficit.

Cauſa

Cauſa autem huius eruptionis ſanguinis ex arteria, oſculi illius reſeratio plærunq; exiſtit, quando à cauſſis iam expoſitis dilatata, non ſolùm turget, ſed & oſculo illius ſimul ex diſtentione hac diducto & aperto, ſanguini vt exilire poſſit, ſub cutem viam patefacit. Vel ſi alioquin ex impetu illo ſpirituoſi ſanguinis, arteria ab ijſdem cauſis, quas eam dilatare diximus, oſculaque aperire, tantopere impellatur, vel alioquin ab externa aliqua vi adeò lædatur, vt in ſuperficie corporis alicubi diſrupta, ſanguinem eo modo vti dictum, ſub cutem profundat. Quod quidem hoc pacto, ſeu è rupta aut aliàs ex dilatatione nimiâ apertâ arteriâ, in externo non autem interno aneuriſmate accidere, hæc demonſtrant, quòd oſcula arteriarum, quibus arteria finitur & clauditur, in extremitatibus corporis, vbi arteriæ deſinunt, terminentur, & quòd ſi intrinſecùs arteria læſa vel aperta ſanguinē profunderet, ille in cauitates corporis delaberetur, nec tumorem, qualis alioquin ſi ſolùm arteria dilatetur, in interioribus quoque gignitur, produceret. Dein & ex hac arterioſi ſanguinis à cauſis dictis ſub cutem effuſione, nec ſola illius dilatatione, aneuriſma externum fieri, idque frequentiùs ſi non ſemper, id quoque comprobat, quòd rotundus ille tumor potiùs, quàm arteriæ dilatatæ inſtar oblongus, & varicū modo cōtortus appareat. Imprimis verò ipſa ſectio in cute ſolâ, tumore obductâ, factâ, ſanguinem illic delituiſſe apertè conuincit, cùm mox ille tunc proſiliat, atque tantâ ſæpè abundantiâ, vt ſicuti obſeruatum eſt, nullo pacto ampliùs in quodam ſiſti potuerit, ſed largiùs & penè vniuerſo ſanguine exhauſto, mortem ſubitaneam ægro attulerit, cui ex ſaltu arteriâ diſruptâ, aneuriſma hoc, quod pulſatio tale fuiſſe conuincebat, quodq; diu perſeuerarat, & in immenſum excreuerat, fuit

exortum. Vidimus & mulieri cuidam, venâ ſectâ, ſanguinem cum pulſatione magnâ menſurâ fuiſſe effuſum, qui vix ſiſti potuit, licèt varia adhibita fuerint, relicto poſtquam vlcus coaluit, tumore eiuſmodi pulſante, quem aneuriſma eſſe, facilè patebat. Natum id fuit vel idcirco, quia arteria caſu ſecta fuit in excarni cubiti flexura, vbi tumor ille apparebat, ſanguine illic ſub cutem, poſtquã vulnus in eadem non autem in arteria coaluiſſet, fluxu delata, rurſumque refluxu refugiente: Vel quia arteriæ oſculum priùs dilatatum erat, antequam ſectio fieret, ideò cute incisâ fluxus illius in hanc ſedem, eo vti dictum modo, tumorem illum peperit, poſtquam ſectio iterum coaluit. Nec quòd, ſi ſanguis arteriarum ſub cutem effunderetur, illic ſtatim concreſceret corrumpereturq;, aneuriſma eo modo minimè fieri poſſe conuincit, licèt hoc ſi ſanguis è venis in vacua ſpacia excidat, fiat, tamẽ cùm ſanguis ex arteriâ in hoc caſu admodùm dilatatâ & apertâ proſiliens, mox iterum in eandem vti dictum, recidat, cutiſque illi extra eam loco ſit arteriæ, citra concretionem, vti in ipſa arteria, ſic & in hunc veluti illi affixum ſaccum, ferri ab eoq; rurſum remeare poteſt. Quod, cùm in venis ſanguinem effundentibus fieri nequeat, à venarum ſanguine aneuriſma nõ oriri, vt aliqui quoque docuerunt, ſatis comprobat, & ipſa pulſatio ab arteria hoc proficiſci, luculenter demonſtrat.

Seroſus vel aquoſus humor, intumeſcentias aliquas generales, & particulares tumores quoſdam gignit, idque varijs in locis; cùm in varijs corporis partibus, vt venis vndique corpus intus foriſque perreptantibus, viſceribuſque, in quæ illæ diſtribuuntur, vnà cum ſanguine, vel in alijs vaſis à ſanguine ſeparatus, contineatur. E' quibus ſedibus; nunc ſimplex ſerum, nunc miſtũ alijs humoribus,

erum-

erumpens, diuerſorum generum tumores producit; variantes maximè, prout vel in cauitates abdominis, ſcroti, inguinum, vel in habitus corporis ſuperficiem, idque vel in inferioribus ſolùm, aut totius vel certis ſaltem corporis locis, illabitur; ſicuti in ſingulis demonſtrabitur.

Serum in abdominis cauitatem effuſum, cauſa Hydropis aſcytis.

In ventris ſeu abdominis cauitatem, aquę inſtar frequenter ſeroſus humor illapſus, hydropem aſcitem gignit; Tuncque pro quantitate aquæ illic collectæ, venter plus minúſve intumeſcit, atque aliquando adeò impletur, vt in vaſtam molem attollatur, in quo libras ſexaginta & plures pendentem aquæ copiam adhuc remanſiſſe, cùm multùm prius de ea per pedes effluxiſſet, paracenteſi in viuis adhuc factâ, vel ſectione in mortuis deprehendimus. Quæ aqua non ſolùm pondere ſuo grauat, ſed & ſeptum premendo, illique incumbendo, motumq; illius liberum impediendo, dyſpnœam eam parit, de qua tantopere conquerũtur, eaque maximè quando decumbunt, angũtur, cùm aqua tunc verſus ſeptum ampliùs tendens, magis illud grauet, vnde liberiùs erecto corpore, aquâ tunc deorſum ab eo prolabente, ſpirant. Sed & eadem aqua, ſi madore ſuo interiora viſcera, hepar, lienem, renes, ventriculum, inteſtina nimiùm humectando, debilitet; vel ſalſedine aut acrimoniâ, quam ex commiſtione aliorum humorum, vel putredine aut corruptione, pluribus menſibus ſæpè retenta concipit, adeò vt nauſeoſum vel caduoroſum, aut alioquin fœtidum odorem ſpiret, illa potiùs exiccet, ſicuti talia eſſe ferè deprænenduntur, atque meſenterium, omentum renumque inuolucrum, veluti arefacta contracta, adipemque inſtar glebarum illis adhęrentem, in quodam inuenimus. Vel ſi eaſdem partes certis in locis aqua illa erodat, exulceret, vel aliam putredinem in illis inducat,

aut corrumpat contaminetq́;, ſicuti omentum plærunque flauum, putre & fœtens in plæriſque, præter quam quòd retractum, vti diximus, fuerat, & meſenterium quoque quibuſdam in locis eiuſmodi fuiſſe, in anatome hydropicorum inuenimus; quod ſi accidat, vti & ſi alia viſcera ſimili modo ab hac aqua lædantur, grauiora in partium naturalium functionum læſionibus, hydropicis tandem ſuperuenire ſolita ſymptomata, vt appetitum deiectum, ſitim, cachexiam, atrophiam & diarrhœas aliaq́; producet.

Cauſſa verò hujus influxus ſeri in capacitatem ventris, in partibus ventris inferioris ſerum continentibus conſiſtit, vel viſceribus parenchymate conſtantibus, ſanguificationi deſtinatis, vt hepate, liene, renibus; vel in venis hæc viſcera aliáſve ſedes in ventre perreptantibus, aut etiam veſicâ ſerum excipiente. E quibus ſerum, ſi continuitas ipſarum ſoluatur, vel citra eam, per diapedeſin vel anaſtomoſin illarum elabitur. Sicuti in ſingulis, quomodo id fiat, declarabitur.

Ex hepatis & lienis parenchymatis continuitatis ſolutione hoc ſemper accidere, nec aliam eſſe hydropis cauſam, Fernelius teſtatur. Quod nos frequenter euenire ſectione cognouimus. Idq́ue potiſſimùm ex fiſſa & dehiſcente ipſorum ſubſtantia, vnde ſerum è vaſis venæ portæ & cauæ, per eam penetrans, & ſub tunicas exſudans, illic coërcitum, eas à ſubiecta ſede ſeparando aquâ implet, atque in veſicas eleuat, quibus diſruptis ſerum in abdomen promanat. Cuiuſmodi veſicas plures ſæpè, easq́ue interdum amplas limpidasq́ue, hepati lieniq́ue adnatas, in hydrope extinctis hominibus vti & ſimiâ inuenimus, lanijq́ue & qui pecora mactant, has quoque frequenter oſtendunt. Verùm & tunicis tandem exeſis, ſerum ex hiſce viſceribus re-

ctà

ctà in abdomen exſtillat. Fiſſurarum autem eiuſmodi in hepate & liene cauſſa non minima eſt, parenchymatis tanta ſiccitas & ariditas, vt non ſolùm decreſcat & imminuatur, ſed & tandem rimis dehiſcens findatur. Cuius cauſſam intemperiem potiùs calidam quàm frigidam fuiſſe, non ſolùm ſitis ſumma hydropicorum, & vrinarum rubedo, aliaque caloris potiùs quàm frigoris indicia demõſtrant, ſed & quòd illis hoc potiſſimùm eueniat, qui lautiùs viuendo calidiſſimis aromatibus cibos condiunt, vel vina generoſiſſima & meraca bibũt, & in eiuſmodi vivendi ratione perſeuerantes, quidam iuuenes adhuc, quidam adultiores, maximè verò ſenes, quo tempore hæc viſcera alioquin ætate ſicciora euadunt, in hydropem incidunt, & ſe ab aqua infeſtari, quam tamen non biberint, ioculariter conqueruntur. Quam potiſſimùm cauſam, quòd noſtris in regionibus hydrops adeò graſſetur, eſſe, iam diu obſeruauimus, atque in ebrioſis hydropis imminentis, perpetuam ſitim quâ ob intemperiem calidam hiſce viſceribus impreſſam, diu ante premuntur, quæ illos ad continuam potationem impellit, certiſſimum prænuncium eſſe, niſi alius morbus præueniens, eos è medio priùs tollat, depræhendimus.

A' medicamentorum calidiſſimorum quoque nimio & frequenti vſu, quibus ventriculum, atque vterum mulieres, calefacere ſtudent, vel in alijs frigidis morbis immoderatiùs ægri vtuntur, hoc euenire, viſceraque adeò calefieri exſiccarique poſſunt.

A' morbis quibuſdam calidis acutis vel diuturnis, vt febribus, ictero ſimilibusq;, hæc viſcera ſimili modo exſiccari findique poſſunt, ideoque hydrops caloris ſigna potiùs quàm frigoris proferẽs, hoſce affectus ſubſequitur.

A' tumore duro, qualis eſt durities horum viſcerum, quâ ipſorum ſubſtantia vel tota interdum, vel maior illius pars, vel aliqua ſaltem, induratur, vel tumor in ea collectus durus, in caua ſimáve hepatis vel lienis ſede generatur, ſcirrhus dictus, vel alius durus tumor, qui in abſceſſum abire ſolet, eiuſmodi fiſſuræ in illis, vel aliæ aperturæ, per quas ſerum in abdomen exſtillat, frequenter prodeunt, cùm ex duritie hac, tunica horum viſcerum facilè crepet & findatur: & ſi tumor durus in abſceſſum conuertatur, indeque in vlcus, viam hac ratione illi patefaciat, vt in vlcere dicetur. Quæ & cauſſa eſt, quare durities illa vel ſcirrhus, vel tumor durus in abſceſſum deſinens, hepatis vel lienis, hydropẽ inducat, cùm ſi citra hanc fiſſuram aut diuiſionem apertam, durities illa vel ſcirrhus aut tumor ſe offerant, obſtruendo & arctando ſolùm, icterum, vel cachexiam aut atrophiam, potiùs pariát, nec dum hydropem, donec tandem hæc læſio viſcerum inde procedat, tuncque hydrops priores affectus ſequitur, vel ſi ſtatim hoc fiat, mox comitatur. Vnde & aliæ horum viſcerum obſtructiones, cùm ſubſtantiam ipſorum extrinſecùs minimè diuidant, hydropis aſcitis ſi ſolæ ſint, cauſſæ minimè fiunt, vti verò enarratorum tantùm affectuum, hydropiſque interdum anaſarcæ dictæ, quemadmodum in ſingulis hiſce fuit expoſitum.

Huius autem duritiei, ſicut & ſcirrhi cauſa, eadem horum viſcerum ſiccitas, quæ ea findit, eſſe poteſt, ſi adeò in ea agat, vt ad indurationem vſque torreat; à cibo potúve, medicamẽtis vel morbis calidis etiam dependens. Vel quæ cauſſa exiſtit, tumorum horum vt ſcirrhi & tumoris duri in abſceſſum deſinẽtis, extrinſecùs in corporis carnoſis ſedibus oboriri ſolitorum, illorum quoque qui in viſceribus hiſce prodeunt, cauſſa eſſe poteſt. Veluti

eſt

eſt ſuccus quo hæc viſcera aluntur, craſſior quàm par erat redditus, quod illi ob chylum & ſanguinem ex quibus generatur, vel permiſtionem craſſioris alterius partis ſucci accidit, vt ſimilem ſubſtantiam reponendo, tumores hoſce in viſceribus gignat, quorũ ille qui in abſceſſum vergit, ob eaſdem cauſſas, vti in externo, materiam variam, quæ in illis aliquando inuenitur, continere poteſt. Neq; enim ex pituita vel bile aut alio humore, viſcerum ſubſtantia ſic indurari, ſed vaſa ipſorum ſolùm, vti in obſtructionibus oſtenſum, obſtrui poſſunt. Sed & inflammatio in hiſce viſceribus, ſi ſcirrhum gignit, ſuccum ea nutrientem incraſſando potiùs quàm alio modo, vti in ſcirrho externo oſtendimus, ea indurat vel ſcirrhum in illis producit.

Aliter quoque læsâ & apertâ horum viſcerum ſubſtantiâ, circa ſuperficiem, ſerum in abdomen inde transferri poteſt. Sicuti in hydropica quadam puella, hepar vna parte malè affectum, tumore fungoſo illi adnato, in quo concretum quid inerat, vidimus, è quo ſeroſus humor exſtillare potuit. Potiſſimùm verò hepate & liene vlceratis, adeò vt ad ſuperficiem ipſorum vſque vlcus penetret, ſerum vti & in cæteris vlceribus quæ ſemper madent, exſudans, hydropem etiam accerſit. Qualia vlcera poſt inflammationes ſuppuratas, vel tumores ſupradictos in abſceſſus deſinentes, oborta relictaque diu ſępè, purulentas deiectiones mouentia, tandem hydropem efficiunt. Aliæ verò læſiones, alias & præſertim contuſiones ab externis iniurijs factas ſequuntur; Sicuti duos ab equo deiectos, & in latus dextrum lapſos, prægreſſis aliquandiu hepatis læſi ſymptomatibus quibuſdam, tandem hydrope correptos eoque extinctos fuiſſe nouimus. A' vulnere extrinſecùs ad viſcera hæc vſque adacto, niſi mors præueniat, vlcus

r

relictum idem poteſt efficere. Sed & corruptio ac putredo horum viſcerum vel ex parte vel omnimoda, qualem in hydropicis ſæpiſſimè vidimus, cauſſa hydropis non infrequens exiſtit, quæ tumores vel eroſiones & vlcerationes, aut alias læſiones horum viſcerum, à cauſis, vti iam expoſitum, ſequitur. Verùm & ab aqua iam priùs in hydropicis in abdomine collectâ putreſcente, ſi horum viſcerum tunica erodatur, vel vlteriùs ipſorum ſubſtantia lædatur, ſero tunc inde quoque transſudante, aquæ illius copia in ventre augebitur. Obſeruauimus quinetiam ab eadem aqua, & hepatis & lienis tunicis, vti & peritoneo eo in loco vbi illa huic adiacent, exeſis, ita concreuiſſe, vt nec hepar nec lien à regione illa ſepti cui adnata erant, citra dilacerationem tunicarum auelli potuerint, vnde fortè quoq; ſerum in cauitatem exſudare potuit.

In renum corpore, çùm & illud, vti iam dicta viſcera, parenchymate conſtet, ſi illius continuitas eo modo ſicuti de cęteris dictum, ſoluatur, hoc idem fieri poſſe, hydropemq́ue aſcitem inde prodire, & rationibus atque experientiâ moti, aſſerimus. Cùm enim ad eos ſerum non ſolùm per emulgentes venas continuò cum ſanguine deferatur, ſed & ibi ab illis ſecretum, continuò coaceruetur, ſi ſubſtantia renum ad eas ſedes vſque vel diuiſa aut aperta ſit, ſerum ex ijs æquè atque è cæteris viſceribus vel exudans, & veſicas priùs excitans, vel ſtatim penetrans, copioſiùs ac citiùs quàm ab alijs viſceribus in abdomen profluet, hydropemq́ue aſcitem, qui diu perſeuerare poteſt, cùm renum læſiones, præſertim ſi vnus tantùm afficiatur, non ſubitò hominem perimant, ſed diuturnum morbum procreent, vnoq́ue penitùs conſumpto, vti alibi dictum, alter queat diu adhuc

huc ſufficere, procreabit. In quo caſu, præter cæ-tera accidentia, ab aquæ hac collectione in abdomine vti dictum prouenientia, in vrinis interdum aliquid purulenti, ſi vlcus adſit, depræhenditur, mictioque adhuc longè quàm in cæteris parcior, & ſæpè pauciſſima, ſi vterque præſertim ren ſimul affectus ſit, cùm vrinæ non minima portio in abdomen continuò deferatur, nec vti decebat, ad veſicam perueniat. Harum autem læſionum cauſſæ in renibus, eædem quæ & cæterorum viſcerum eſſe poſſunt: vt nimia illorum ariditas, ſicuti hanc renibus quoque accidere, ſiccitatemque illorum, calculi ſimul cauſam fieri, in eo deſcribendo oſtendimus, quam non ſolùm ætas, morbi calidi, ſed & vrina calidiſſima ex ciborum calidorum & vini imprimis potentiſſimi, vti priùs oſtenſum, vſu accenſa, renibus tandem infert.

Dein & vlcera renibus admodùm, ob cauſſas in exulcerationibus enarratas, peculiaria, ſi non ſolùm interiores ipſorum ſedes occupent, ſed & ad exteriora vergentia, ſubſtantiam ipſorum, nunc vno nunc pluribus vlcuſculis perforent, cauſſam hydropi, renum vitio nato, præbere poſſunt. Vti & renum omnimoda qualem ſæpè vidimus corruptio, remanente tantùm illius inuolucro veluti marſupio: Poſtremò & aliæ renum ab externa vi læſiones eiuſmodi, vt contuſiones vel vulnera idem poſſunt efficere.

Cæterùm non ſolùm hiſce rationibus moti hæc ſic fieri poſſe ſtatuimus, ſed & tantò certiùs hoc affirmare poſſumus, quòd eiuſmodi caſus nobis cùm multis alijs ſpectandus fuerit oblatus. Cùm enim nobiliſſimus quidam vir, hydrope aſcite ſeptem menſium ſpacio conflictatus, poſt mortem aperiretur, viſceraque omnia ventris inferioris quàm diligentiſſimè fuiſſent inſpecta, nec aliud

vitium in illis, quàm quod aqua in abdomine tam-diu retenta corruptaque & viroſo odore prædita, peritonæo & potiſſimùm meſenterio & omento pepererat, depræhenderetur, vterque ren multis vlceribus fiſtuloſis perforatus, adeò amplis, vt digitum ſingula facilè reciperent, inuentus fuit, adnatis inſuper hinc inde renum corpori veſiculis aquâ plenis, quæ ex illis ſciſſis profluebat, eroſâ ſimul vndiq; renum exteriore tunicâ. Quam renum exulcerationem ab immoderato potu profectam, ex eo collegimus, quòd nobilis ille ab adoleſcentia ad annum ſenectutis ſeptuageſimum & vltra, vinum generoſiſſimum conſuetim & copiosè biberit, & in conuiuijs, bibendo nulli cedens, vrinam nihilominus continere ad multas horas potuerit: Quò præterea multùm contuliſſe, hydropemque ex parte cauſaſſe iudicauimus, quòd in eo ſplendidè & magnificè, vt erat opulentus, viuente, iugi ciborum aromatibus conditorum vſu, vti reliqua viſcera accendi & ſiccari oſtendimus, ita & renes ac præſertim ob retentionem hanc vrinæ diutinam, potiſſimùm eroſi vlceratiq; fuerint.

E venis ventris inferioris, & potiſſimùm venæ portæ propaginibus, ab inteſtinis & ventriculo per meſenterij & omenti membranas deductis, atque in duos truncos collectis, dextroque hepati, ſiniſtro lieni inſertis, per diapedeſin, tunicis ipſarum rarefactis, aut anaſtomoſin, oſculis illarum & præſertim venarum à truncis illis maioribus, in omentum & meſenterium diſperſis, illicque finientibus, reſeratis, ſi ſerum copioſiùs, quàm alioquin ad partium humectationem ne areſcant, naturaliter etiam exudat, emanet & in ventre congeratur, hydrops aſcites quoque poteſt produci. Hoc autem eo modo fieri, ſerumque

ſque per poros cæcos vel oſcula, citra ſolutionem continuitatis è iam dictis venis, promanare poſſe, idq́; citra cruoris permiſtionem, aut ſeri à ſanguine tincturá, hæc comprobant, quòd ſicuti in alijs quoque ſedibus è venis, hoc pacto, tum in corpore varijs à ſero obortis defluxionibus, tum extra illud per ſudores, lachrymas aliáſve è corpore per nares vterum aliáſve ſedes factas fluxiones, ſubitò interdum magnaq́ue copiâ erumpit: ita & ex venis meſeraicis non ſolùm naturaliter ſemper aliquid in abdomen tranſſudare, ſicuti ſemper in eo mador eiuſmodi depræhenditur, ſed & præternaturalirer maiori copiâ abdomen implere poſſit, eoq́ue faciliùs, quàm in alijs locis, cùm in illis venis ſerum à poculentis & eſculentis progreſſum, & cum chylo continuò attractum maximè redundet. Et ſicuti in diarrhœis ſpontaneis, vel catarcticorum vſu concitatis, illud per oſcula earundem venarum, per quæ eas ſubierat, rurſum incruentum effluit, ita & per interiora oſcula, quibus rami ipſarum in partes diſperſi, circa finem occluduntur, patefacta, nullo cruore tinctum in ſpacium abdominis influere poteſt.

Eadem ratione & ſerum à ſanguine in renibus ſecretum, in veſicam delabitur. E quibus omnibus, vti ob enarratam cauſam etiam hydropem aſcitem fieri poſſe, quod aliquibus videtur impoſſibile, colligimus: Ita in hydropicorum quorundam ſectione, cùm nullam manifeſtam in viſceribus continui ſolutionem, ſed magnam in venis vti & ventre ſeri redundantiam depræhenderemus, inde illud eo quo diximus modo in abdomen perueniſſe, conijcientes, liberiùs rem ita habere ſe affirmare auſi fuimus, eoq́ue magis, cùm & in hydrocele, ab eadem cauſſa plærunque in abdomen indeq́ue in ſcrotum, vti oſtendimus, idem ſerum deſtillet.

Huius autem anaſtomoſis & diapedeſis in venis meſeraicis cauſſa eſt, ſeri plærunque in hiſce venis nimia redundantia, quæ eas diſtendendo aperit, vel tenuitas & aquoſitas, quâ eas facilè penetrat. Tunc enim in venis meſeraicis accumulatum, niſi per eaſdem vias, per quas has ſubijt ad inteſtina denuò remeans, per alui fluxiones, vti ferè fit, euacuetur, ex vaſis hiſce, vti dictum, interdum erumpens, in abdomen fertur. Cuius redundantiæ, ſi tranſitus illius è venis meſeraicis per hepar in venam cauam impeditus ſit, præcipua cauſa exiſtit: Quod præſertim ob facultatem ipſius hepatis attractricem, debilitatam accidit, adeò vt ſerum, quod chylo partim permiſtum, cuius vti & ſanguinis portio eſt, eò defertur, partim etiam ab eo ſeparatum continuò à potu has vias pertranſit, non ſufficienter ad ſe allicere & in cauam venam transferre poſſit. Idque ob cauſſas in cachexia, quæ tunc quoque ob hanc hepatis imbecillitatem ſe offert, expoſitas. Ab obſtructione hepatis ab humore, aut alia duritie, vel ſcirrho factâ, eundem tranſitum impediri quoque poſſe cenſuerunt, quæ tamen ſi adeò magna eſſet, vt ſerum inde retineretur, etiam ſanguis minimè permeare poſſet, vnde atrophia citiùs quàm hydrops prodiret. Sed & citra hanc cauſſam, ſi in venam cauam ſero translato, naturali illius euacuatione, quæ per vrinas fit, impeditâ, illic adeò cumuletur, vt ſubſiſtere nequiens, à natura rurſum per illius ramos in hepar & venæ portæ propagines repellatur, vel alioquin eò regurgitet, illicq; coacervetur, idem poterit accidere. Cuius cauſa renum facultas attractrix non ſufficienter ſuo fungens munere, eſſe poteſt: Vel obſtructio tanta & præſertim in vtroque ipſius vretere, vt ſerum in veſicam deſtillare ſufficienter vel omnino non

no non poſſit. Quorum cauſſas in alijs mictionum ſymptomatibus expoſuimus. A' ſudoribus ſuppreſſis idem fieri autumarunt, verùm cùm tunc per vrinam ſerum retentum euacuari poſſit, hæc niſi alia concurrat cauſſa, ſola eſſe minimè poterit. Generatio quoque ſeri ſuperflua, cuius cauſam in leucophlegmatiæ cauſis vberiùs oſtendemus, ſi enarratis cauſis accedat, eò citiùs & faciliùs hydropem inducent, quòd maiore tunc illius copia exiſtente, celeriùs eo modo, vti dictum, in abdomen fundatur. Quod vti ab humidis aſſumptis procedit, ita à potu nimio & ingurgitatione continuâ in ebrijs, etiam hydrops aſcites, non ſolùm ob viſcerum illam læſionem, quæ à vino exurgit, ſed quòd materiam ſimul aquæ copioſam ſubminiſtret, frequenter gignitur, in illis præſertim, qui pro ratione & copiâ potus, vrinam non profundunt, ſero in venis abundante, vnde quoque grauantur, & de grauedine aliquâ ac tenſione ventris, antequam hydropici fiant, conqueruntur.

A' ſoluta continuitate venarum meſeraicarum, omentum & meſenterium implicantium, ſerum in abdomen excidens, hydropis aſcitis cauſam aliquando eſſe poſſe, tam argumentis probabilibus, quàm demonſtrationibus certis oſtendi poteſt. Nam conſtat aliquando caſu externo, vel vi illatâ ventri, ruptâ eo impetu venâ aliquâ, pluribus accidiſſe, vt primùm inde ſanguis & ſerum ſimul in ventrem profluxerint, & dein vulnere in vlcus, vel etiam corruptionem aliquam horum viſcerum commutato, quæ poſt mortem inuenta fuerunt, inde continuò ſero exſtillante, hydropem ſubſecutum fuiſſe, quem etiam cruenta deiectio & vomitio, aliquandiu primùm præceſſerat, mox purulenta comitabatur. Quæ exul-

ceratio vel corruptio, per quam ſerum elabitur, in omento & meſenterio, vbi venæ ſunt, ab eroſione quoque proficiſci poteſt: cùm humores ſummè acres & maligni in venis hiſce, quæ varijs excrementis ſcatere ſolent, retẽti, eas hoc pacto exedentes, cauſam ſic hydropi prębent. Vti & ſi corruptio hęc in hiſce membranis & vaſis, ab aqua in abdomine hydropicorum diutiùs retenta putreſcente, easq́ue corrumpente fiat, vti ſuperiùs oſtenſum, ſicuti in omnium ferè hydropicorum ſectionibus, omentum nonnunquam & meſenterium hoc pacto infectum vidimus. Quod cùm fit, licèt hæc non prima huius aquæ collectionis cauſa, cùm aliunde proceſſerit, exiſtat, quia tamen inde quoque tunc exſtillat, maioris aquæ quantitatis congeſtioni occaſionem præbet, eoq́ue ampliùs, ſi viſcera alia ſimul hac aquâ adeò afficiantur, vt continuitas ipſarum quoque lædatur.

Ab alijs venis ventris interiora peruadentibus, vt vena caua illiusq́ue propaginibus, ad renes, vterum, parteſq́ue alias vti & muſculos & membranas diſperſis, per diapedeſin vel anaſtomoſin, ſerum quoque in ventrem labi poſſe, hydropiq́ue originem præbere, credibile, idq́ue maximè in cachecticis, vel alijs affectibus, in quibus hæc ſeri copia in venis accumulatur, & præſertim mulieribus, quibus cùm hæc ſeroſitas per menſtruûm fluxum, vel poſt eum, mox in fluore muliebri, expurgari ſolebat, ſi illis ſuppreſſis, ſerum aliam viam & exitum è venis quærat. Ex ſoluta verò illarum continuitate hoc non adeò facilè in hiſce venis fit, cûm ſi in maioribus hoc accideret, hęmorrhagia interna, cum interitu hydropem præveniret, quæ minores ſunt, immerſæ partibus non tam facilè, vti meſeraicæ in omento ſuſpenſæ, & iniurijs expoſitæ, hoc pacto vt illæ lædi poſſunt.

In

In vena vmbilicali, vbi hepati inſerta, atque extra illud peritonæo adnata erat, dilatata admodum, cùm aliàs in adultis ligamētum potiùs quàm vas cauum referat, aquam quoque ſatis copioſam in hydropico ſecto deprehendimus. Aliàs verò non ſolùm illic retentam, ſed & inde per idem vas ad vmbilicum vſque in quem deſinit penetraſſe, & ſub cute collectam, tumorem inſtar veſicæ aquæ plenæ illic peperiſſe, atque inde quoque in abdomen defluxiſſe, eaque diſruptâ è corpore emanaſſe, vel alioquin illic viam ſibi aperuiſſe, & per eam è corpore effluxiſſe, adeò ſæpè copiosè, vt totum ventrem exaniret, aliquoties obſeruauimus.

E veſica diſrupta, vrinâ in abdomen totum effusâ, ventrem ante mortem intumuiſſe, in quoſdam, vidimus, indeq; tumorem illum profectum, poſt obitum, ſecto corpore, deprehendimus, quòd in eius bene poti humiq; ſtrati, ventrem alius quidam inſiliens, veſicam ex ebrietate diſtentam & plenam, eo impetu ruperat. Quod & vreteribus diſruptis vel ex alia læſione apertis, emanante tunc ſero, ſimiliter accidere poſſe veriſimile videtur, hydropemque inde ſpacio temporis, cùm hi non ſtatim moriantur, immò nihilominùs diu ſuperuiuere poſſint, quoq; prodire.

Serum in ſcroti cauitatem inſtillatum, cauſa Hydroceles.

In ſcroti cauitatem ſi ſeroſus humor delabatur, vel tumorem illum qui in hydrope aſcite, vnà cum ventris intumeſcentia, in hac parte aliquando ſuboritur, vel eum qui ſine hydrope in hydrocele ſe in hoc loco offert, excitabit. Hic autē humor aquam referens, in vtroque caſu non aliunde, quàm ex abdominis cauitate, in quam priùs delapſus erat, prouenit, indeque in hunc ſaccum delabitur. Idque duobus modis; Vno per diapedeſin vel anaſtomoſin, ſero ex abdominis ſpacio ſub cutem penetran-

te, & ſub ea in ſcrotum ſubſidente; Quod in hydrope aſcite, cùm eodem modo in pedes quoque è ventre, ſicuti mox oſtendemus, deriuetur, vt hac ratione quoque in ſcrotum portio illius tranſmittatur, euenire poteſt. Alio modo tranſitus hic per proceſſum peritonæi, vaſa ſeminaria in ſcrotum deducentem perficitur, ſi ille eouſque dilatetur, vt aqua in abdomine collecta, per eum in ſcrotum deſtillare queat, nam etſi relaxatio non adeò ſit ampla, vti illa eſt per quam inteſtina in ſcrotum prolabuntur, tamen vel leuiter hac viâ patefactâ, aqua guttatim poteſt tranſmitti. Quæ relaxatio proin hîc etiam à ſola aqua, quæ hanc ſedem inferiorem ventris vbi hi proceſſus prodeunt, continuò alluit & madore ſuo humectat, proficiſci poteſt, vt non maiori vi opus ſit, quæ tamen ſi accedat, maiorq́ue inde ſequatur dilatatio vel etiam ruptura, ſicuti priùs in hydropico rupto ſimul oſtendimus, viâ tunc ampliùs patente, citiùs ſcrotum aquâ replebitur. Quod & ſi humectatio ſola in cauſa fuerit, eueniet, magnâ aquæ, vt in hydrope fit, præſente copiâ. In hydrocele verò tardiùs, cùm pauca illius ſit quantitas, eaq́ue non niſi ſenſim in abdomen indeq; in ſcrotum inſtillet.

Cuius collectionis aquę in abdomine in hydrope, cauſam non ſolùm ſolutam continuitatem viſcerum & vaſorum eſſe diximus, ſed & anaſtomoſin vel diapedeſin venarum meſeraicarum eſſe poſſe oſtendemus. A' qua etiam cauſa potiùs, quam inſigni alicuius partis læſione, in hydrocele ſerum in ventrem tranſſudare, vel è venarum oſculis exſtillare, hoc comprobare videtur, quòd in hoc caſu, nullo alio, præter ſcroti tumorem, grauiore affectu, niſi alius accedat morbus, laborent, & non niſi longo tempore hic tumor excreſcat, paulatimque

ęque per venarũ tunicas vel oſcula ſerum efferatur. Idq́; ab ijſdem cauſis, à quibus hydropem quoque interdum procedere, demonſtrabimus, ſed leuioribus, & proin minorem noxam adferẽtibus. Cùm & citra præternaturalem cauſam, naturaliter ſero continuò nonnihil exſudante, atq; interiora abdominis irrigante, etſi non adeò redundet, tamen patefactis, vel ob ipſius madorem, vel alijs de cauſſis, hiſce meatibus, in ſcroto ſenſim colligi, & proceſſus illius relaxatio, tunc ſola hydroceles cauſa fieri poſſit.

In inguinum mulierum ſpacium ſeroſus humor deſcendens, tumorem hydroceli quodammodo ſimilem, vti eum deſcripſimus, in ea ſede aliquando gignit. Idq́ue ob laxatum foramen per quod vas quoddam ab vtero deductum, extra peritonæum in pubem defertur, illi quod vaſa ſeminaria in viris emittit, nonnihil correſpondens. Quæ relaxatio quoque ab aquæ illius humectatione, & quòd illa priùs in abdomine congeratur, ab ijſdem, quibus & hydrocele, cauſſis, proficiſci poteſt. Inter quas, conatus vehemens in partu, vti rupturis, in hac quoque ſede factis, ſic dilatationi & per conſequens huic tumori aliquando occaſionem præbet.

Serum in inguinum ſpacium ſe ingerens, cauſa aquoſi illic tumoris in mulieribus.

In thoracis cauitatem, in abdomine collectus humor, interdum quoque in hydropicis defertur, qui poſt mortem aperto pectore demum deprehenditur, cùm priùs tumore nullo in illo ſe prodat, niſi vti in empyemate aliquãdo fieri diximus, tanta copia illic colligatur, vt in coſtarum ſpacijs, alicubi protuberãtiam aliquam, quod tamen rariſſimum, pariat. Citra hanc tamen ex dyſpnœa, quæ tunc hydropicos magis, atque licet erecti ſint, angit, aquæ illius collectionem in pectore aliquomodo colligere poſſumus: cùm ſicuti in ventre exiſtens,

Seri in thoracis cauitate collectio in Hydrope aſcite.

ſeptum inferiore ſede alluendo, ita thoraci inſerta, ſuperiore quoque lateri incumbendo, grauet, dupliciq́ue modo motum illius impediendo, ita difficilem reſpirationem procreet, eoq́; ampliùs, quòd & pulmonum motui aliquo pacto obſtet. Cæterùm quo pacto è ventre in pectus feratur, aliam viam quàm per ſeptum, quod hæc ab inuicem ſeparat, inuenire non licet, per quod vti per peritonæum, illiq́ue adhærentes muſculos, eam in ventre hydropicorum tranſſudare poſſe, vel per oſcula transferri, oſtendimus, ſic & hîc eodem modo ſeptum permeare poterit; niſi fortè eroſio quædam, qualem in ſepti hac regione in peritonæo, ab aqua in ventre hydropicorum retentâ, aliquando fieri mox oſtendemus, vel etiam alia perforatio patens, quam quoq; interdum inuenimus, viam hanc illi patefecerit. Qua ratione &, ſi aqua non ex abdomine in hydrope, ſed aliunde in thoracem illapſa, in alijs pectoris affectibus, ſeptum pertranſiens, in ventrem inferiorem labatur, tumorem in eo, vel ſi vlteriùs procedat in pedibus, excitare poterit. Quam & cauſam, quod aſthmatici quandoq; hydropici fiant, eſſe exiſtimamus, niſi hoc ideò quod vtriuſq; affectus cauſſę ſimul concurrant, accidat, frequentiùs tamen occaſionem præbere putamus, vt licèt nondum, pedes tamen tandem in pectoris eiuſmodi affectibus illis intumeſcant, niſi per alium exitum è pectore aqua ſub cute ad inferiora vergat.

Seri per vterum effluxus, in Hydrope aſcite.

In vteri capacitatem ſe ex vena caua inſinuantem aquam, eumq́; dilatantem, tumorem ventris quandoque, qualis hydropicorum exiſtit, gignere docent, hydropemq́ue vterinum vocant. Verùm non tantam vteri fundi eſſe capacitatem, vt tantum aquæ capere queat, nec adeò dilatari poſſe, niſi quando cum fœtu ſimul excreſcit, in vterinis doloribus

loribus fuit expoſitum. Fieri tamen poteſt, vt & ex ſero in abdomine collecto, per vteri orificium exterius, ex parte vel penitus effuſo, ventris tumor ſubſideat, quod & vt in vtero eam collectam fuiſſe crederent, occaſionem fortè præbuit. Verùm hoc cùm fit, tũc venis quæ vteri ceruicem potiùs quàm fundum implicant, ſanguinemq́ue menſtruum in eum, vel aquoſum quoq; humorem in fluore muliebri, vti illic demonſtrabimus, effundunt, ſe inſinuando ſerum, per anaſtomoſin, naturâ operante, vt quod eam grauat expellat, vti in iam dicto fluore, per hanc viam excretionibus deſtinatam, effunditur, vt non opus ſit in vteri fundo hanc aquam delituiſſe, indeque ventrem intumuiſſe, ſtatuere.

Serum in inferiorem corporis habitus ſedem diſperſum, cauſa Tumoris pedum in Hydrope aſcite.

In inferiorem habitus corporis ſedem, ſeroſus humor diſperſus, in hydrope aſcite, tumorem illic ventris intumeſcentiæ copulatum efficit, eumq́ue in pedibus, cùm humor tenuis verſus inferiora ſuâ naturâ ſemper vergat, infimaq́ue illorum regione, vbi figitur, primùm apparentem, mox etiam perſeuerãte influxu, vlteriusq́ue pedes implente, surſum etiam vergentem, tandemq́; per tibias & crura ad ſuperiora vſque, & lumborum & abdominis exteriora aſcendentem, illicq́; ſub cute, vnde Aquę inter cutis nomen, illi quoque attribuitur, ſe manifeſtantem parit: in quibus locis cutem & vicinas ſedes irrigando atque imbuendo, cùm non ſolùm in tumorem attollat, ſed & emolliat, ille preſſus cedendo foueam concipit, eamq́ue aliquandiu retinet. Quæ cùm fiunt, in ventre tunc ſimul ſeroſo humore coaceruato, ille quoque cum pedibus, citiùs tardiúsve, vti priùs oſtenſum, intumeſcit. Et cùm hic aquoſus humor, ſub cute collectus vltrò citroq́; ferri poſſit, accidit, vt ſi crura deorſum, vti corpore erecto potiſſimùm fit, pendeãt, ſero tunc magis eò tendente, ampliùs intumeſcant, ventriſ-

que tumor nonnihil minuatur, ſi verò per decubitum alióve modo attollantur, remeante rurſum verſus ſuperiora humore, tumor nonnihil, aliàs quoque penitùs, in pedibus decreſcat, in ventre verò augeatur.

Hic verò aqueus humor, in hydrope aſcite in pedes crura ventris & lumborum inferiora defluens; è venæ cauæ ramis exſudans, aut per anaſtomoſin emanans, in ea hydropis ſpecie, quæ à copia ſeri in eiuſmodi venis, ob cauſas enarratas coaceruata oritur, eò deferri poteſt, ſero tunc non ſolùm è venæ cauæ ramis in abdomen, ſed & in exteriora ſe exonerante, vti in leucophlegmatia ſeroſa, eo quoque modo pedes intumeſcere oſtendemus. Frequentiùs verò in alijs omnibus ferè cauſis hydropis aſcitis, à viſcerum in abdomine contentorum, vti & venarum meſeraicarum affectibus, dependentibus, ſerum ex abdominis cauitate, in quam priùs deuenerat, in exteriora hæc loca transferri & in pedes vergere, non ſolùm hoc, quòd defluente deorſum in crura humore, ventris tumor nonnihil ſubſideat, vti & quòd liberior ſit reſpiratio, refluente verò illo hæc rurſum redeant, demonſtrare videtur: ſed & illud certò confirmare, quod ſponte vel arte apertâ in pedibus tumentibus cuticulâ, ſero tunc ſenſim exſtillante, ſucceſſiuè ventris tumor decreſcat; aut ſi affatim erumpat, vel diu effluxus hic perſeueret, penitùs quoq; recedat, multæq; menſuræ aquæ per hanc viam ſæpè effluant, quam non niſi in abdominis capacitate collectam fuiſſe, ex iam dictis facilè licet conijcere, cùm in pedibus non ſolùm dum tument, ſed & poſtquam ex parte ob effluxum aquę detumuerunt, tamen ſemper adhuc aquæ copiam profundunt, tanta menſura contineri minimè potuerit, nec tumor alius in aſcite, quàm in ventre appareat. Dein & cùm ex

læſione

læſione viſcerum, in abdomine contentorum, in ventrem aqua labitur, quam frequentiorem aſcitis cauſſam eſſe diximus, nec alibi quàm in ventre huius aquæ ſit ſcaturigo, pedesque quoque intumeſcant, idque antequam ſæpè in ventre tumor obſeruetur, eam ipſam ex abdomine in eos defluere, cùm extra abdomen nullibi aliàs collecta fuerit, hæc quoque ſufficienter comprobant.

Verùm vti hæc euidentia ſunt, ſic quomodo extra peritonæi cauitatem ſeroſus hic humor elabatur, cùm per peritonæi membranam non detur manifeſtus exitus, minûs eſt perſpicuum. Quamobrem per diapedeſin hoc fieri, & ſerum per hanc membranam, tumore diſtentam, & madore emollitam, ſub cutem tranſſudare, atque inter eam & partes ſubiectas quibus adhæreſcit, in inferiora, vti in cæteris defluxionibus fit, ſenſim delabi, eademque viâ ſurſum remeare poſſe, ex eo quod & alibi, venas ſic tranſeat, membranasque penetret, colligimus: Vel per anaſtomoſin in oſcula venarum, à peritonæo in cutem vicinam diſperſarum, ſero ſe inſinuáte, & per ea in partes ſubiectas fluente, rurſumque refluente hoc contingere: Aut quia vno pluribúsve in locis, ab acri vel putri hac aqua, peritonæi aliqua ſedes eouſque exeditur, vt aqua per eam ſub cutem quoq; poſſit elabi. Sicuti quoque ſectione patefactum, hanc membranam non vno ſed varijs in locis fuiſſe exeſam, idque interdum etiam illic vbi ſeptum ſuccingit, heparque & lien ei incumbit, quorum viſcerum tunica tunc ſi ſimul abraſa ſit, hæc vbi ſe mutuò tangunt, aliquando coaleſcere, ſuperiùs in hiſce viſcerum læſionibus, oſtenſum fuit. Sed & in hydropico illo rupto, cui inteſtinum & aqua ſcrotum impleuerant, illudque proceſſui peritonæi adnatum erat, vti demonſtratum fuit, hunc coalitum ab hac eroſione aquæ,

quâ inteſtini tunica & membrana illius fuit exeſa, profectum, hoc vti & priores conglutinationes probat, quòd citra detractionem tunicarum, vti in fiſtulis videmus, partes nequeant inuicem concreſcere. Deinde cùm in viuis ſæpè obſeruauerimus, hanc aquam in vmbilici regione, è ventris cauo, non per venam vmbilicalem, hepati inſertam, quæ ſi aperiretur ex hepate ſolo, non autem abdomine aquam non adeò copioſam profunderet, ſed per peritonæum ſibi viam ad ſuperficiem cutis vſque aperuiſſe, illicque ſub cuticula collectam, eam in amplam veſicam eleuaſſe, quâ ſciſsâ, ex vniuerſo ventre omnis aqua magno cum impetu, effluxerit, ex eo quoque, naturam huic aquæ in peritonæi etiam alijs locis, exitum ſub cutem diuerſis modis moliri poſſe, conijcimus, veſicis fortè etiam in interioribus illius natis, alióve modo continuitate eius ſolutâ; qualia multa eiuſmodi in hydropicis ſi frequentiùs poſt mortem inſpicerentur, hactenus nondum deſcripta & à plęriſque incognita, deprehenderentur.

Serum in totius corporis habitum ſe ingerens, cauſa Leucophlegmatiæ ſeroſæ.

In totius corporis habitum ſeroſus humor ſe ingerens, generalem illic intumeſcentiam, in Leucophlegmatia illa excitat, quæ non ſolùm crudo nutrimento, ſicuti in hac cauſa explicanda, ab illo naſci oſtendimus, ſed & à ſeroſo humore, vel minori vel pari, vel etiam maiori quátitate ſimul accedente, proficiſcitur, in qua nō ſolùm partium ſubſtantia plus iuſto aucta eſt, ſed & ſero irrigata mollior euadit, quæq; impreſſionem faciliùs recipit, illiuſque veſtigium diutiùs retinet. Quæ tamen in pedibus, cùm ſerum ob ſuam tenuitatem deorſum ſemper tendat, manifeſtiùs apparent, qui tunc cum aſciticorum cruribus magnam habent ſimilitudinem. Cui leucophlegmatiæ ſeroſæ, nomen illud Aquæ intercutis rectiùs, quàm illi quæ à ſolo ſucco crudo fit, attribuitur.

Prouea-

Prouentus verò huius ſeroſi humoris, in iam dicta Leucophlegmatię ſpecie, non è ventris capacitate, vt in aſcite, ſed è venis in habitũ corporis diſtributis procedit, è quibus vnà cum ſanguine crudiore, dum ad partium nutritionem effertur, elabitur, atque vti ille eas crudo ſucco alit, ſic hic aqueo humore ſimul imbuit. Cuius ſeroſi humoris cum crudo permiſtionis cauſſa, illius in venis nimia abundantia exiſtit, quando cum ea imbecillitate viſcerum ſanguificationis, à qua ſanguinem non ſufficienter elaborari, in Leucophlegmatiæ ſimplicis cauſis oſtendimus, cauſę prouentum huius ſeroſi humoris ſimul producentes, concurrunt. Inter quas hîc præcipua erit, Generatio illius immodica, quam in hepate fieri plæriq; contendunt, atque in ſecunda hac concoctione, vt ſerum naturaliter gigni, ſic ſi iecur debilitatum vel refrigeratum fuerit, dum chylum non ſufficienter excoquit, & in ſanguinem penitùs tranſmutat, in ſerum cõuertere, illudq; ſic generare docent. Verùm non hîc ſerum, ſed in prima mox concoctione gigni, ſuamq; illic formam ſtatim ſumere, vſumque mox præſtare, hæc comprobant, quòd in ventriculo partim vnà cum chylo, ex puriore ſucco genitum, portio ipſius fiat tenuior ſeu ſeroſior, vti ſerũ in lacte, eiuſdemq; cũ chylo cuius pars eſt, ſit vſus, partim verò à redundante humore à potu & cibo humidiore profectum, & in tenuiorem tranſmutatum, ſeri quoque formam nanciſcatur, atque inteſtinis cum cæteris excrementis infuſum, à venis meſeraicis vnà cum chylo, & ſine eo quoque vti videmus aliquos mox potum nimium iterum mingere, raptum ad hepar, indeque vti dictum, in venam cauam transferatur. Vnde copioſum ſeri prouentum, nimiæ potationi, vſuique humidorum potiùs, quæ materiam illi ſubminiſtrant, quàm he-

patis noxæ attribuere debemus, niſi crudiorē ſuccum quē ipſius vitio generari oſtēdemus, ſeroſum, vti aliqui faciunt, appellare velimus; vel quia ſecretio ſeri, quæ dum ſanguinis elaboratio imperfecta, vti dictum, illic fit, ab eadem cauſſa non decenter procedit, & ſerum proin ſanguini, plus quam oportebat, confuſum, nec ab eo, vti aliàs portio ipſius ex parte ſegregari ſolet, ſeparatum, eum aquoſiorem reddit, hac ratione ſerum hepatis cauſsâ, non quidem generari, ſed in venis copioſiùs colligi pronunciare licebit: Et ſic leucophlegmatiam illam aquoſam hepatis imbecillitatis quoque cauſsâ naſci ſtatuere. Quod potiſſimùm tunc euenit, ſi inſuper euacuatio illius naturalis, per vrinas non ſufficienter fiat, renum facultate attractrice ſimul debilitatâ; vel ſi ex ſudorum conſuetorum ſuppreſſione, per quos alioquin ſerum ſe exonerare ſolet, ſeroſitas illa in venis in habitu corporis remaneat. Quæ & ſola cauſa, citra hepatis affectum, prouentum ſeroſi humoris in venis poteſt efficere. Quod eò citiùs tum ab hac, tum alia cauſſa fiet, ſi ſumpta & bibita, materiam ex qua ſerum generatur, ſuppeditent. Quibus cauſis concurrentibus etiam leucophlegmatia quædam, in qua ſerum crudum ſuccum exuperat, naſcetur, vel quæ ex ſolo ſero proficiſcitur, ſi hepatis deſit, quæ crudum ſuccum gignat, imbecillitas. Quemadmodum etiam à ſolo potu copioſè, nullo ducto ſpiritu, hauſto, dum corpus vehementer calebat, & æſtuabat, à calore humore illo ſubitò in venas translato, indeque in habitum corporis attracto, aliquos intumuiſſe illicò, vidimus: Vti & corpori calenti & ſudanti, frigori expoſito, ſeroque in habitum corporis repreſſo, idem accidiſſe. Sed & nonnunquam euenit, vt ſero è venis meſeraicis, ob cauſas priùs expoſitas, in abdomen eodem

dem tempore, quo in habitum corporis fertur, influente, hydrops ſimul accedat aſcites, geminęque hydropis ſpecies, aſcites & anaſarca tunc coincidant.

Serum in pedes extra hydropem aſcitem ſe inſinuans, cauſa Intumeſcentiarum illic genitarum.

In certas corporis ſedes ſeroſus humor delatus, ibique collectus, particulares quoque tumores vel intumeſcentias excitat. Vt quando in pedes citra hydropem aſcitem, de quo iam diximus, ſe ingerens, Intumeſcentiam eam, quæ in tumore œdematoſo ſe offert molliorem, & quæ ad hydropicorum pedum intumeſcentiam nonnihil accedit, qualem in generibus deſcripſimus, gignit. Quod fit, quando vnà cum crudo nutrimento; vnde œdemata prodire dicemus, ob cauſas in Leucophlegmatia ſeroſa expoſitas, circa haſce inferiores ſedes collectus, in pedes illabitur. Vel quando in morbis pedum, vt eryſipelate œdematoſo vel alijs, cum humoribus reliquis, hæc excrementa in pedes feruntur, eoſque morbos ſimul procreant, & diſcuſſis reliquis, illis aliquandiu manentibus, etiam tumor remanet. Vel cum ex defluxione in oculos facta, in epiphoris, & lachrymis, palpebræ ſimul ſero imbutæ intumeſcunt, in Palpebrarum ſeu Oculorum œdemate dicto. Vel quando in aliorum morborum acutorum vel diuturnorum declinationibus, naturâ quod reſiduum ſuperfuit excrementorum, vnà cum ſero deorſum in haſce ſedes infimas exonerante; pedes poſt hoſce morbos tumere incipiunt, eoque citiùs, cùm quòd per decubitum longum pedes eleuati, cùm ambulare incipiunt, deorſum ſpectantes, humorem faciliùs admittát. Quem tumorem pedum in conualeſcentibus, cùm nihil inde mali ſequatur, vulgus pro ſigno bono habet, quo loco & nos, quia reliquiæ morborum ſic expurgantur, habere poſſumus, qui &, cũ tenues eiuſmodi humiditates mox

iterum diſſipentur, non diu durat, niſi talis ſit, qui poſt morbum, hydrope ſequente, in illius principio ſe primùm in pedibus manifeſtat, multos ideo, qui bonum eſſe ceſſent, fallens, à quo tamen cùm alia quoque hydropis accidentia tunc ſe offerant, facilè diſtinguitur.

Serum in nudam tibiarum ſedem diffuſum, cauſa particularis cuiuſdam Intumeſcentiæ illic genitæ.

A' ſolo quoque ſeroſo humore, in nuda tibiarum longitudinis ſede, in cutem & perioſtia diffuſo. tumeſcentiam illam, qualem in quodam nos vidiſſe, in generibus expoſuimus, progenitam fuiſſe, indicio fuit, quòd ſubitò facta, moxq́; iterum euanuerit, impreſſaque vi maiore in hac parte oſſibus inſtratâ, retinuerit aliquandiu veſtigia. Qui à natura eò, ob ipſius copiam, quod ſudores perpetui quibus affligebatur, ſatis oſtenderunt, & tenuitatem atque acrimoniam, vnde pruritus quoque infeſtabat, propellebatur, accedente inſuper laxâ pedum ab hoc humore ſæpiùs irrigatorum, alijsq́ue externis humiditatibus contractâ diſpoſitione.

Seri ſub cute capitis collectio, cauſa Hydrocephali.

In extimam corporis ſuperficiei ſedem aliquam ſero effuſo ſub cutem, ſi eam à ſubiectis ſedibus diuellat, ſpaciumq́ue illud adimpleat, tumorem collectum illic excitabit. Vti ſub craſſa capitis tunica hoc interdum accidit, in Hydrocephalo dicto tumore, ob copiam ſeroſorum & ſicuti volunt pituitoſorum excrementorum illic gigni ſolitorum, ſi illa non aliò defluxa, vel diſcuſſa ſubſiſtant, & coaceruata ſinum ſibi faciendo, cutem in tumorem hunc attollant.

Seri in vmbilico collectio, cauſa Hydromphali.

In vmbilici regione ſub cutem ſero quoque effuſo, Hydromphalos gignitur, per venam vmbilicalem dilatatam eò translato, vel ob copiam illius in illa vena, vel alias cauſas, ductu hoc non areſcente, ſicuti & in hydrope hoc ob aquæ copiam euenire diximus.

Serum pal-

In palpebras ſe inſinuante ſeroſo humore, illarum

rum intumeſcentia prodit, quod faciliùs fit, cùm lachrymæ ad oculos effuſæ, eò quoque ſubſidere poſſint, adiuuante interdum oculorum frequenti frictione, cum facilè pruriant.

pebras irrigan., cauſa ipſarum Intumeſcentię.

Sub cuticulam ſero quoque effuſo, ſi eam à ſubiecta carne & venarum eò deſinétium oſculis, quibus continuatur, eaque occluſa retinet, ſeparet, veſiculas illic Phlyctenas dictas procreat. Quod & fit, ſi ſub alias externarum partium membranas, veluti oculorum externam tunicam adnatam, ſe ingerat. Cuius cauſa interdum quoque exiſtit, ſerum redundans eò translatum, atque quo minùs per poros ſudore exhauriatur impeditum, & proin ſub cuticulam effuſum, eamq; ſubleuans. Quod ſi ſalſum vel acre, naturam exſuſcitans, in plures partes propellatur, Hydroas illas quæ in ſcabioſis naſcuntur, procreat. Sed & alia vis externa, per quá cuticula à ſubiecta ſede auulſa, nondum tamen ſciſſa, viam illi per quam ſub eam exſudat, aperit, illudque quod illic in exilibus venis continetur, ſimul allicit. Vti per frictionem atque vſtionem accidit; ſicuti in doloribus qui tunc ſimul adſunt, vel veſicis ruptis ſuperueniunt, vel ſcabie quam etiam inducunt, illic & in phlyctenis fuit expoſitum.

Seri ſub cuticulam ſeu mēbranam adnatam oculi profuſio, cauſa Phlyctenarum.

Flatus intumeſcentias & tumores aliquos enarratorum generum parit, variantes quoque, prout vel in abdominis cauo, vel ſcroto, vel ventriculo & inteſtinis, aut in alijs ſpacijs corporis continetur.

In abdominis cauitate collectus retentusque flatus, hydropis quem Tympanitem vocant, præcipua cauſſa exiſtit, cùm rariùs ſolus, ſed vnà cum aquoſo humore permiſtus, hunc affectum inducat: Idque cùm in abdominis cauitatem delatus, illicq; coaceruatus, ventrem dilatat, & in immenſum ſæpè diſtendit, in quo flatum ineſſe, ex murmure & ſono quem dum percutitur, edit, cogno-

Flatus in abdominis cauum aliunde irrepens vel illic genitus, cauſa Tympanitis ſimplicis, vel ſi cum a-

qua ſe offerat, compoſiti cũ aſcite.

ſcimus. Qui & dolore interdum ob diſtentionem membranarum ſubiectarum, lancinantem & punctorium ſimul inducit. Quos flatus in abdomen irrumpentes, cùm alia non ſint viſcera in ventre inferiore, in quibus flatus tam copioſè congeri poſſint, à ventriculo & inteſtinis prodire neceſſe eſt, à quibus ſi in abdomen illabantur, facilè illud flatibus implebunt. Cæterùm per quam viam hoc fiat dubium, nam per cæcos meatus ventriculi vel inteſtinorum eos erumpere, cùm etiam tenuiſſimis membranis facilè coërceantur, & humor tenuis faciliùs tranſſudet quàm flatus erumpat, vix fieri poſſe videtur: dein & per ſolutionem aliquam continui manifeſtam in illis viſceribus, eos non elabi, illud demonſtrat, quòd tunc etiam chylus excrementaque alia ex illis ſimul, quod tamen non fit, prociderent. Itaque in oſcula venarum meſeraicarum, ſi ab inteſtinis vel ventriculo flatus in abdomen ferantur, eos primùm ſe inſinuare, atque ex venis meſeraicis rurſum eodem modo ſicuti feroſum humorem, inde quoque elabi diximus, in ventris ſpacium procidere, magis veriſimile exiſtit, quod & aqua vti dictum, cum flatibus in tympanite, in ventre plærunque permiſta, hæc ſimul per eandem viam huc perueniſſe, aliquo pacto comprobat. Niſi alio pacto, quo aliqui quoque ſpectare videntur, flatus per inteſtinorum tunicam interiorem in exteriorem, penetrando illic meſenterium, vbi illi connaſcitur, ſe ingerant, atque inter duas illius tunicas coërciti, eas tandem permeantes abdomini inſerantur. Quod ſiue hoc illóve modo fiat, quod tamen rarũ eſt, vnde & tympanites hoc pacto factus rarus, non niſi ex maxima flatuum copia, à qua inteſtina adeò dilatentur, vt attenuata ad extremum vſque, eos tranſmittere poſſint, poteſt procedere. Idque, niſi ita in inte-

ſtinis

ſtinis ſint concluſi, vt nullo pacto alium exitum ſupra infraque habere poſſint, facere non potuerunt.

Horum verò flatuum redundantiam, ipſorum continua in ventriculo atque inteſtinis generatio efficit, à ſumma illius imbecillitate procedens, calore ſuo debili in flatus plæraque quæ excoquere deberet, conuertens, à qua etiam hepate ſimul debilitato, ſi hac quoque cauſſa accedente ſeri ſimul fiat prouentus, vti in hydrope aſcite docuimus, tympanites ex aqua & flatu commiſtus, vti ferè fit, prodibit. Quod verò per inteſtina minimè deorſum per naturalem exitum prodeant, ſumma obſtructio vel inteſtinorum conuolutio efficit, cuius cauſâ colici dolores primùm, cum alui conſtipatione, ſe offerunt, ſicuti in illis affectibus, & à qua cauſa hæc prodeant, demonſtratum fuit, illiſque perſeuerantibus, ſi flatus in abdomen, vti dictum, ferantur, venter intumeſcere incipit, remanente ab initio adhuc colico dolore, aluique conſtipatione eouſque, donec ex dilatatione continua, viâ patefactâ, flatus qui in inteſtinis erát, liberiorem tranſitum conſequuti; tantá vim non ampliùs adferant, quibus licèt erumpentibus, qui tamen hi flatus qui extra inteſtina in vtre ventris incluſi ſunt, vix dum prodeunt, venter diſtentus remanet, colicuſque dolor in tympanitem conuertitur.

Ex ſoluta aliqua continuitate manifeſta in ventriculo vel inteſtinis, ob ſummam hanc ex flatibus diſtentionem, vel aliam ob cauſſam factâ, flatus in tympanite in ſpacium ventris interdum erumpere, fortè ſi eiuſmodi corpora frequentiùs aperirentur, deprehenderetur, quod & hinc colligere poſſumus, quod cùm omnium deterrima ſit hydropis ſpecies, læſionem quoque magnam in ea eſſe oporteat, quæ in aſcite ſi ſimili modo fiat, eum incura-

bilem reddit. Quæ ſoluta continuitas ſi tanta ſit, vt & chylus fæceſque in ventrem ſimul procidant, citiùs interimet, ſi verò ſoli flatus vel aqua, quod & citra craſſiora hæc corpora fieri poteſt, exeant, vita prolongabitur.

Præter hanc tympanitis cauſſam, ab illapſu flatuum inteſtinorum in abdomen dependentem, alia à congeſtione & generatione illorum in ipſa ventris cauitate proficiſci poteſt. Quod fit quando aquoſus humor, quo abdomen interius ſemper madere diximus, copioſiùs quàm par erat, è venis meſeraicis, ſicuti oſtendimus, tranſſudans vel oſcula penetrans, illic collectus, in flatum reſoluitur, qui poſtea retentus, cùm illi non pateat exitus, cumulatuſque, Tympanitem tandem producit. Qui ſi totus humor in flatum abeat, quod vix fit, purus & ſimplex erit, ſi verò portio aquæ adhuc remaneat, ex flatibus & aqua compoſitus, vti frequentiùs fit, erit. In quibus ſpeciebus ſi aqua non adeò redundet, nec in pedes nec aliò ex ventris cauitate decidat, neque etiam alibi extumeſcentiam faciet, neque in abdomine adeò deprehendi poterit. Quod ſi verò tanta illius remanſerit copia, nouâ continuò affluente, vt tumor ille ventris præter tenſionem, etiam fluctuationem aquæ labentis in latera ſi eò corpus inclinet, ægro adferat, & deorſum quoque ſubſidens pedum tumorem ſimul proferat, Tympanitem aſciti coniunget. Cauſa verò huius conuerſionis aquæ in flatum (cùm illa quæ eam in abdomen promouet, in aſcitis cauſis fuerit explicata) calor viſcerum interiorum eſſe poteſt, hanc aquam in vaporem ſeu flatum craſſiorem reſoluens. Sicuti vbique hac ratione in corporis ſpacijs ex humiditatibus illic contentis in flatus reſolui, illicque flatuum prouentum procreare poteſt.

In ſcrotum vti aquam è ventris cauitate, in hydrope aſcite, deferri, tumoremque illius vel extra eum, hydrocelen excitare in ſeroſo humore oſtendimus: Sic & flatus ex eadem ventris capacitate in ſcrotum deſcendens, atque illud inflans, Pneumatocelen parit. Quod in tympanite accidere nunquam vidimus; Vti & per ſe hoc rarum quoque, & quando fit, aqua ferè ſubeſt. Frequentiùs verò flatu eò delato, Inflatio ſcroti illa ſequitur, quæ in colicis cruciatibus & conatibus aliquando ſuboritur, moxq; iterum euaneſcit. Cæterùm vtriuſque cauſa à dilatatione proceſſus peritonæi ſemper dependet, eaque leuiore, ſi per eam flatus tantùm ſolus, vel cum pauca humiditate erumpat in ſcrotum, ſenſimq; illic colligatur. Quæ dilatatio in pneumatocele à varijs cauſis in hernijs expoſitis, poteſt accidere, præſertim in tenerioribus puellorum corporibus, qui huic affectui, vti & rupturis, ob clamores præ cæteris obnoxij ſunt, quē Bläſtlin Germani vocant; eoq; faciliùs, ſi flatuum in illorum abdomine ſit prouentus, quemadmodum citra tympanitem, illic etiam in ſanis alioquin ex humore, in eos reſoluto, gigni ſolent, ſicut in omnibus corporis ſpacijs hoc fit, & tympanitem quoque eo modo prodire poſſe oſtendimus, qui licèt non abundent, ſponteq; diſſipentur, tamen ſi pateat hic in ſcrotum deſinens meatus, eò ſenſim perferuntur. Qua ratione etiam inflatio hæc non diu durans ſcroti, à conatib⁹ illis validis proceſſum illum per vim dilatātibus, flatibusq; per eum erumpentibus, proficiſcitur, per quē tamen mox iterum ceſſante hoc impetu, flatus remeantes in ventrem, ſcrotum detumeſcit, nec inflatio hæc proceſſu eo ſe rurſum recolligente, niſi noua vis accedat, redit.

In inteſtinis & ventriculo retēti flatus, nec dum in ſpacium abdominis procidentes, non ſolùm co- *Flatus in inteſtinis &*

ventriculo retenti, cauſa Tympanitis inteſtinalis.

licos cruciatus pariunt, ſed & ſi adeò incluſi ſint, vt nullo patente exitu, ea in immenſum adeò attollant, vt totus venter inde diſtentus appareat, Tympanitis quoddam genus, & fortè frequentiùs quàm aliud, quod illis in ventrem erumpentibus, fieri communiter docent, procreare poſſunt. Sicuti in illis quos tympaniticos eſſe putabant, depræhendimus, flatum nullum in ſectis poſt mortem è ventris cauo erupiſſe, nec ventrem ſubſediſſe, ſed inteſtina, tenuiora pręſertim, adeò flatibus diſtenta & conuoluta proſiluiſſe, vt in eundem ventrem reponi ampliùs minimè nequirent, mirumq; fuerit, quo pacto in ventre priùs clauſo adhuc contineri potuerint. Quæ & in quodam adeò attenuata ex ſumma illa dilatatione reperimus, vt non ſolùm tenuiſſimæ veſicæ inſtar vento inflatæ & dilatatæ pellucida eſſent, ſed & compreſſione aliquâ diſrupta, ſtercora cum flatibus procul effunderent. Cuius tympanitis cauſſa non alia, ab ea quę & alterius exiſtit, flatuum ſcilicet prouentus, atq; inteſtinorum conuolutio vel inſignis obſtructio, vti priùs oſtenſum, vnde & in hac ſpecie, nec flatum nec quicquam per aluum, longo ſæpè tempore egerunt.

Flatus in vētriculo retentus, cauſa Inflationis vētriculi in inteſtinis, Tumoris in colico dolore prominētis.

In ventriculo collectus flatus, eum diſtendendo, in tumorem qui etiam foris in illius regione prominet, attollit, Inflationemq; dictam ventriculi parit, cuius cauſam in Ventriculi affectibus in hoc caſu expoſuimus: Vti & ſi flatus in certis inteſtinorum anfractibus, vel cellulis hærens, illis in locis in ventre prominentias pariat, in Colicis doloribus qui tunc potiùs vrgent, cauſæ declaratæ ſunt.

In ſpacia alia corporis, quæ partes cohærentes intercedunt, flatus nonnunquam, nunc ſoli, nunc cum ſero iuncti, irrumpentes, illisque incluſi, extuberan-

tuberantiam aliquam vel tumores pariũt: Vt cùm ſub cutem vndique delati, Intumeſcentiam illam generalem corporis, quæ interdum ſubitò quoque inuadit, cutemq́; diſtendendo à ſubiectis ſedibus aliquouſq; eleuat, procreant; qua ratione per foramen in cute factum, aërem inflando coturnicum cutem, vt meliùs deplumari poſſint, diſtendere vulgò ſolent. Eiuſmodi autem intumeſcentia etſi rariùs eueniat, vixq́ue poſſit vndique corpus hoc pacto inflari, tamen aliquando quoque contingit, vt natura, vel copiâ flatuum, hinc inde in ſpacijs diuerſis corporis collectorum, maximè ſi ſeri quoque accedat abundantia, offenſa, hæc vno veluti impetu, in morbis quibuſdam, vel etiam extra hos ſi redundent, aut alia accedat ſimul cauſa, eam ſollicitans, in extimam ſuperficiem ſub cutẽ excutiat. Quod &, ſi à veneno ſumpto, vel per ictũ beſtiarũ, immiſſo, aut in corpore genito natura ſimiliter irritata, cûm illud expellere nititur, euenire poteſt.

Flatus ſub cutem erumpentes vndique, cauſa Intumeſcentiæ ſeu Inflationis generalis.

Peculiares quoque tumores & intumeſcentiæ apparentes, à flatibus ſub cutem ab ijſdem cauſis erumpentibus, certis in ſedibus nonnunquam prodeunt. Qui ſi ſimplices ſint, Phyſodes dicũtur: Quò & phlyctenæ flatulentæ referuntur; ſi verò hoc fiat crudo nutrimento, vel ſeroſo humore ſimul accedente, Oedemata erunt, vel Intumeſcentiæ flatulenta tunc dicta. Quæ vti ſponte œdematum inſtar à cauſa interna in varijs corporis locis prodire poſſunt, ſic & ab externis aliquádo oriuntur. Sicuti tractis nimiùm capillis, cutem capillis eo in loco ſubleuatá ſuccedẽtibus flatibus aliquandiu inflatá permanere videmus. Atq; ex frigore, cutem conſtringente, atque ſic eleuante, tenuesq́; humiditates exprimente manus, & pedes intumeſcere.

Flatus ſub cutis certa loca erumpentes, cauſa Tumorũ atque Intumeſcentiarũ quas Phyſodes & Oedemata vocant.

Sub cuticulam ſi ferantur, eamq́ue in veſicam

Flatus ſub

cuticulam delati, cauſa Phlyctenarum flatulentarum.

attollant, ſero mox exſudante, Phlyctenæ fiunt, iam non ſimplices ſed flatulentæ dictæ.

Flatus in muſculorũ ſpacia irrũpentes, cauſa Spaſmi flatulenti.

In muſculorum externorum inuicem incumbẽtium ſpacia ſi ferantur, illic quoque prominentias, quam diu hærent, Spaſmumq́; flatulẽtum dictum ſimul procreant, in quo cauſas illius expoſuimus.

Sub alias membranas externas, vel perioſtia in nudis oſſium ſedibus ſi flatus ſe inſinuent, tumoremq́; illic excitent, cùm ille dolori iũgatur, in doloribus illis, à flatibus genitis, cauſæ horũ ſunt explicatæ: In alias verò ſedes interiores, vel cauitates, vt thoracis, capitis, vteri, cùm alia potiùs accidẽtia procreet, quàm tumores manifeſtos, de quibus hîc agimus, in illis horum facta eſt mentio.

Flatus ſub cutem membranaſq́ue colli irrumpentes, cauſa Bronchoceles.

Sub cutem membranamq́; generalem cuti ſubſtratam adnexamque in colli anterioribus, flatum irrumpentem, tumorem illum, quem Bronchocelem vocant, progignere, illud indicare videtur, quòd in ea colli ſede cutis eleuata & diſtenta appareat, & cùm pulſatur, ſonum aliquem, ac ſi aër tantùm ſubeſſet, edat. Cuius aëris ſeu flatus collectionis eo in loco non aliam cauſam eſſe exiſtimo, quàm laxationem ſeu auulſionem cutis, cùm membrana illa, quæ per colli eam ſedem expanſa, craſſior illic & rubicundior quàm alibi, à ſubiectis aſperæ arteriæ muſculorumq́; colli anteriorum ſedibus, ſpaciumq́; illic eo modo efficientis, in quod ob fugam vacui aër ſeu flatus è vicinis locis irrumpens, illud non ſolùm implendo, cutem membranamq́; in tumorem eleuat, ſed & continuatione diſtendens, in immenſum tandem adauget. Vnde non tam flatum, quàm eiuſmodi diuulſionem partium inter ſe fibris naturaliter cohærentium, cauſam huius intumeſcentiæ ſtatuimus, quam & meritò ob id, cauſsâ huius ſeparationis membranarũ ab inuicem, ad rupturas referentes, bronchocelen

quaſi

quaſi rupturã ſeu herniam gutturis, vel circa guttur factam, appellarunt. Licèt plærique hunc tumorem à pituita à capite eò delapſa prodire cenſuerint, à qua tamen non fieri, vti neque ab illius co igeſtione, quod veriſimiliùs eſſet, ſi à pituita naſceretur, tumor tenſus, nec impreſſum ſeruans veſtigium, ſatis demonſtrat, vti & illud, quòd neque à ſeroſo humore prodeat; Qui & duo humores, ſi affectum hunc gignerent, & tam diu in hoc diuturno affectu ad dies vitæ uſque nonnunquam perſeuerante, illic continerentur, putreſcentes alias inſuper læſiones, quas tamẽ minimè ſentiunt, procrearent. Atque dyſpnœa illa & raucedo quam patiuntur, non ab incumbente humore, ſed à tenſione illa quâ laryngis liberior motus impeditur, proficiſcitur. Non negamus interim defluxiones vti in omnia ſpacia perferri poſſunt, etiam in hoc affectu aliquãdo eò delabi, humiditatesq; aliquas excrementitias illic quoque congeri, ſed tumorem hunc tamen minimè hæc efficere, cùm illis humoribus iterum vt in reliquis defluxionibus & congeſtionibus diſcuſſis, tumor nihilominus remaneat. Cæterùm cauſam huius auulſionis membranarum præcipuam eſſe, conatum illum vehementem, quem ſpiritu retento, dum excrementa vel fœtum excludere nituntur, vel buccas inflando ad flatum fortem exſufflandum obeunt, non ſolùm quod inde ſubitò hoc eueniſſe viderimus, maximeque in partu, comprobat, ſed & venarum iugularium colli tumor, qui in conatu hoc ſe quoque offert, aliquomodo oſtendit, à quarum venarum non ſolùm cutanearum maiorum iugularium, ſed & vicinarum aliarum arteriarum ſubſtratarum, in hoc conatu valido vel ſæpè & diu continuato, membranæ quibus intextę ſunt, eo vt dictum modo tandem, quod tamen raró fit, ſeparari poſſunt,

& cùm ſpiritus per eum in venis & arterijs adeò ſurſum in collum propellatur, ſine dubio & flatus in ſpacijs hinc inde contenti, inter cutem & membranas eò quoque propulſi, hac ratione quoque diuulſionem hanc poſſunt efficere, vel promouere.

Pars aliqua è ſua ſede, procidens, extrorſumq́ delata, tumores Hernioſos Celes nominatos parit, eſtq́ue hæc vel inteſtinum aut omentum, quæ hoc faciunt, quando è peritonæi cauitate ſub cutem, vel in ſcrotum prolabuntur. Cuius procidentiæ cauſa, cùm vnà cum reliquarum partium veluti vteri & podicis prominentijs commodiùs explicetur, nos in excretis tum huius tum aliarum procidentiarum, cauſas ſimul explicabimus.

Curatio

EXtuberantiarum diuerſorum generum curationem diſtinguemꝰ, primùm ratione cauſarum, à quibus hæ prodeunt, nimirum quatenus intumeſcentiæ vel tumores eiuſmodi, potiſſimùm originem trahunt; Vel ab humore pituitoſo, quem nos crudum ſuccum vocamus, vel ſeroſo, vel flatu; Aut à ſucco nutriente, illisq́ue vel ſeparatim, vel inuicem permiſtis; Vel prout tumores à lacte vel à ſanguine aut ſemine proficiſcũtur. Quod verò illos tumores attinet, qui à parte aliqua prolapſa procedunt, & Celę nominantur, cùm in illis partium harum aliqua fiat è ſede ſua, vel è corpore excretio, nos curationem eorum in reiectis, vbi de procidentijs agemus, quippe qui etiam ab inteſtinorum & omenti procidentia proueniunt; cum reliquarum partium procidentijs proponemus.

À crudo ſucco ſeu pituitoſo humore vt vocát, præcipuè pronatarum intumeſcentiarum & tumorum curatio, accommodatur primùm generali

totius

totius corporis intumeſcentiæ inde natæ Leucophlegmatiæ; Poſtea particulari certarum partium tumori, Oedemati.

Leucophlegmatiæ curatio.

Leucophlegmatia ſi ſimplex ſit, etſi totum corpus in ea tumidum fiat, in aſcite verò ſolùm venter & pedes, tamen faciliùs quàm aſcites ſanatur, cùm minor hîc ſit viſcerum læſio, imbecillitasque hæc illorum crudum ſanguinem gignens, corrigi poſſit; difficiliùs ſi in aſcitem tendere videatur, & vix dum ſi illi iam copuletur. In ſenibus ægrè ampliùs ſanatur, etſi diu ſæpè protrahatur.

Inſtituenda curatio eo ferè modo, ſicuti in cachexia, cùm hæc illius ſit principium, & ab eadem cauſa in hoc affectu auctâ & diutiùs remanente, dependeant: hepatisque & lienis imbecillitas corrigenda, cauſam primùm amouẽdo, ſi à nimio fluxu menſium, hæmorrhoidum aut aliâ hæmorrhagià proceſſerit, dein viſcera hæc roborando. Si obſtructio adſit, ea aperienda ſoluendaq;, aperientibus & abſtergentibus ijs, quæ moderatè illud, ſi fluxus aliquis adhuc adſit ſanguinis, ne nimiùm illum concitent, efficiant; vel validioribus, ſi ab eo non ſit periculum, quæ ſimul & menſes ſi hi ſuppreſſi ſint, commouere poſſunt; hæcque omnia internis externisq; remedijs perficiuntur. Euacuandi interim ſemper crudi humores & aquei, qui in primis vijs, vẽtriculo, inteſtinis & venis, dein etiam in corporis habitu coaceruantur, tum purgantibus per aluum, tum per ſudores & vrinas exhibitis: Tum etiam extrinſecùs admotis, locis maximè tumentibus, quæ materiam corporis partes imbuentem, diſcutiendo abſumendoque exhauriant. In leucophlegmatia verò, in qua ſimul ſeri copia coaceruatur, vel ea cui aſcites iungitur, curatio ferè eadem quæ aſciti, in educendâ abſumendaq; aquâ debetur, cauſæ interim ratione, remedia huic

quoque accommodando. Cæterùm remedia quæ in curatione anaſarcæ vſurpantur, ſequenti modo erunt dirigenda.

Purgationes inſtituuntur ad ventriculum potiſſimùm repurgandum à cruditatibus, & obſtructiones reſerandas, abſtergentibus & purgãtibus, ſicut in cachexia eiuſmodi purgationes deſcriptæ ſunt, admiſtis hydragogis, ſi ſeroſa ſit leucophlegmatia, ſequentibus modis.

Decoctum: ℞. radic. Aperitiuarum iv. vel v. ana ℥ j. radic. Iridis, Enulæ ana ℥ ß. radic. Aſari ʒ ij. cortic. radic. Capparum, cortic. medij Fraxini, cortic. Tamaricis ana ʒ vj. Liquiritiæ ℥ j. ß. Cichorij cum radice, Endiu. Chamæpith. Capill. Veneris, Eupatorij, Fumariæ, Lupul. ana M. j. Abſynthij, Thymi ana M. ß. florum Sambuci, Geniſtæ, Tamaricis ana P. j. Paſſul. enucleat. paria x. ſemin. Aniſi, Fœniculi ana ʒ j. ß. ſemin. Endiuiæ, Portulacæ, Cuſcutæ ana ʒ j. ſeminum quatuor frigid. Maiorum ʒ ij Polypodij ℥ j. ß. foliorum Sennæ ℥ ij. Epithymi ℥ ß. fiat decoctio, & in colatur. infunde Agarici trochiſc. ʒ iij. Rhabarbari ℥ ß. fiat expreſſio, adde ſyrupi Roſarũ ſolut. ℥ ij. vel ſucci Roſarum ℥ j. Sacchari q. ſ. fiat Apozema pro v. vel vj. vicibus, aromat. Cinamom. Spicâ, Schœnantho & Santalis. Quod ſi per vices eo vti magis conueniet, fiat Syrupus auctâ quantitate Sacchari, mediæ vel perfectæ decoctionis.

Huic ſyrupo quoq; addi poſſunt in ſeroſa præſertim leucophlegmatia, folia Soldanellæ, vel Mercurialis, ſemen Carthami, &c.

Vinum: ℞. radicis Cichoreæ ℥ j. ß. radic. Fœniculi, Iridis ana ℥ j. radic. Enulæ ℥ ß. radic. Aſari ʒ ij. corticis Tamaricis ℥ j. Abſynthij, Chamæp. Eupatorij, Thymi, Epithymi ana ʒ ij ſummit. Centaur. minoris, florum Cordial. ſeminis Apij veri ſeu Petroſelin. Fœniculi ana ʒ j. foliorum Sennæ ℥ j. ß.

poſſunt

poſſunt & addi fol. Soldanellę ʒ j. Agarici trochiſc. Rhabarbari elect. ana ʒ iij. Spicæ ℈ j. Infundantur in Vini ſ.q. Pro quinque doſibus.

Potio communis: ℞. Rhabarb. ℈ iv. Agarici trochiſc. ʒ j. Spicæ gr. vj. macerentur in Vino albo, & poſtea affusâ aquâ Abſynthij vel Centaurij, fiat expreſſio, adde aliquantum ſyrupi Roſarum ſolut. vel alterius Elect. ſolutiui, ſi fortiorem eſſe velimus, vel cũ decocto alicuius Medicinæ, vel, in ſeroſa, cũ decoctione Mercurialis vel Soldanellæ, fiat potio.

Pilulę, Electuaria, Tabulæ purgãtes in Cachexia deſcripta, hîc quoq; locum habent, addẽdo ſimul quæ aquas ducunt in ſeroſa leucophlegmatia.

Clyſmata quę fæces educant, ſtimulẽt & abſtergant, flatusq́; diſcutiant, locũ quoq; habent. Quale hoc erit: ℞. herbarũ Emollitiu. trium vel quatuor ad M. iij. Mercurialis vel Betæ, Pulegij, Calamentæ ana M. j. florum Chamomillæ, Sampſuci, Centaur. min. ana P. j. radic. Iridis, Enulæ, Aſari ana ℥. j. ſeminum Fœniculi, Carui vel Cimini ana ʒ ij. fiat decoctio in Aqua vel decocto Hordei ſeu Cicerum, diſſolu. in ſ.q. Benedict. Laxat. vel Hierę ℥ ß. olei Rutacei, Anethini ana ℥ j. ß. Salis parùm, fiat Clyſter.

Poſſet in decocto etiam addi Abſynthium, Maiorana, Chamæpithys, flor. Roſmarini, Stœchados vel Lauandulæ, Geniſtę. Item Agaricus trochiſc. & in eo diſſolui Muria, Vrina, Lixiuium, atq; alia quędam laxatiua & Olea.

Abſtergens Clyſter minùs operoſus: ℞. Vrinæ pueri ℔ j. cui & Lixiuium addi poteſt, olei de Lilio vel Chamomill. ℥ ij. fiat Clyſter.

Vomitus ventriculum repurgando, vbi principium cruditatis eſt, ad eam impediendam cum cęteris adiuuat; Qui promouetur ijſdem quæ in ventriculi affectibus dicta ſunt.

Venæ ſectio, ſi menſes retenti ſint in fœmineo

ſexu, vti ferè fit, illorum prouocandorum cauſâ in pedibus fieri poteſt. Aliàs etiam in conſuetis & crudo ſanguine repletis, ſi concedatur, cùm per eá illius portionem euacuari nobis cùm effluit crudus, maximeq; cùm concreſcit talis apparens oſtendat, prodeſſe eo nomine, vel ſaltem nó multùm obeſſe poterit, cùm ſi non nimiùm larga fiat, adeò viſcera refrigerare nequeat.

Sudorum prouocatio, cùm multùm abſumat de aquoſis humoribus, tam ex habitu corporis, quàm ê venis, cõuenit admodùm, per eosq; ſæpè tumor mox decreſcit. Qui, ſi ferri poſſint, Exercitijs eliciendi, adhibitis frictionibus indies, repetitis vicibus; quæ & ſolæ materiam diſcutiunt.

Vel prouocantur per vices exhibitis, vt decocto Gaiaci, addito Salſafras, cũ fœnulaceũ habeat saporẽ: Vel alijs nõ tamẽ immoderatiùs hoc molientib.

Vel datur hoc decoctũ: ℞. ſeminis Milij excort. ℥ ij. Aquæ fontan. ℔ ij. coquantur donec quatuor vel quinq; vnciæ ſuperſint, huic colaturæ adde Vini albi tantundem; Bibat hydropicus calidum; mirè ſudores elicit.

Syrupus S. Ambroſij nominatus, ſimili ferè modo paratus, exhibitus, idem efficit, puerisq; hydropicis gratus & vtilis.

Sudatorium aliud: ℞. Theriacæ ℥ j. ß. Calami aromat. quartarium j. decoquantur bene tecta in Menſ. j. ß. Vini rubri ad conſumpt. tertiæ partis: Bibat noctu cubitum iturus hauſtum, calidè, & totidem manè; ſudet.

Aquas theriacales aliqui quoque propinant.

Rob de Sambuco & Ebulo vulgus vſurpat, diſſolutum cum aqua conuenienti, quę cum decocto Milij, vel aqua florum Iridis, vel Sambuci vel Cardui bened. ſumi poſſunt.

Alterantia ad viſcera roboranda, obſtructiones

ſoluen-

ſoluendas, & vrinas promouédas, vt per eas quoq; aliqua fiat ab hiſce viſceribus euacuatio, dei 1 & ad durities, ſi illæ quoq; adſint, vti aliquádo in ea quæ aſciti copulatur, emolliendas, varia exhibentur. Qualia plęraq; in cachexia in alterátibus, copiosè, & quo pacto hęc pro ratione cauſę diuerſitatis ſint dirigenda, ſunt expoſita. Seligenda è ſingulis, cùm magis pertinax ſit leucophlegmatia quam cachexia, efficaciora ſcopoq́; accommodatiora, tum ex illis quę bibuntur, vt decoctis, ſyrupis, ſuccis, vinis, aquis ſtillatitijs, oleis, lixiuijs, vrinis, aquis naturalibus, inter quas tamen aquarum atramentoſarum diuturnior & copioſior potus, non niſi diligenti cautione adhibitâ, cõcedendus, & ſi ventriculi vel hepatis magna adſit imbecillitas vel refrigeratio, inhibendus. Item ex illis quę in ſubſtátia ſumũtur, veluti quę in cibis vel condimentis, conſeruis, pulueribus, ſpeciebus vſitatis, vel alijs miſtis potionibus, electuarijs, pilulis exhibentur, è ſingulis conuenientia deſumenda, hîcq́; etiam vſurpanda.

Quibus & ſequentia ſubiungi poterunt, in quibus & ventriculi, vt illius quoq; concoctio promoueatur, cruditasq́; vitetur, habetur ratio.

Decoctum conueniens: ℞. radicũ Aperitiu. aliquarum ad ℥ j.ß. Filipẽdulę ℥ j. herbarũ Eupatorij, Capillarium, Chamædr. Chamæpith. Cuſcutę, Maioranę ana M.j. Hyſopi M.ß. ſemin. Aniſi, Fœniculi ana ʒ j. florũ Sambuci P.j. fiat decoctio, addẽdo parùm Vini, aromatiſ. Cinamom. Spicâ, Schœnátho, addendo Saccharum, fiat Apozema; Pro aliquot vicibus. Si ſimul laxandum, additur ſem. Carthami & Polypodium.

Vinum ex infuſione horum fieri poteſt, & illius loco vſurpari.

Vel hæc decoctio à quibuſdá experta: ℞. granorum Iuniperi ℔ ß. radic. Enulæ, Bryoniæ ana ℥.ß.

herbarum Thymi, Maioranæ, ſummitat. Roſmarini, Rutæ, Arthemiſiæ ana M. ß. coquantur in ℔ iv. Aquę, dulcoretur, aromatiſetur: Bibat aliquoties.

Aliud: ℞. Rhapontici ℥ ij. herbarum Abſynthij, Marrubij, Ceterach ana M. j. coquantur in Aqua & Vino, ad conſumpt. tertiæ partis.

Aut decoquatur hoc pacto radix Acori veri, Pulegium & Hedera.

Syrupus de Abſynthio inter alios, cruditatis causâ probatur, vti & de Betonica, qui ex ſucco illius cum ſaccharo decoctus ſit.

Aquæ item Abſynthij & Betonicæ eodem nomine, cæteris aperientibus miſtæ probantur: Vti & Enulæ, Maioranæ, Mentæ, &c.

Pulueres ſtomachici aperitiuis quoque miſcentur; Diacalaměti, Diagalangæ, Aromat. roſ. & Cordiales in imbecillitate viriũ, de Gemmis & ſimiles.

Ad concoctionem iuuandá, & pulueres poſt cibũ ſuměndi, poſt paſtũ nominati, quandoq; aſſumũtur.

Conſeruæ & condita Betonicæ, Acori veri, Zingib. Maioranę, Stœchados, Roſmarini, Corticum citri, concoctionis cauſsâ, & virium Bugloſſi vtriuſq;, hisq; affines, cæteris miſcentur.

Vel fiat talis: ℞. Conſerug florũ Cichorij, conſer. rad. Apij ana ℥ j. conſ. radic. Iridis, conſeru. Maioranæ, florũ Betonicę & Bugloſſi ana ℥ ß. Laccæ ℈ ij. Coralli ʒ ß. Cinamomi ʒ j. Galágę, ſemin. Fœniculi ana ʒ ß. Spicęnar. ℈ ß. cineris Inteſtinorũ & pelliculatum Ventriculi gallinę ℈ j. cũ ſyrupo de Radicibus vel alio, fiat electuariũ: Capiat ſuperbiběd o aquas. Si hepar Lupi præparatum addatur, magis appropriatum eſſe creditur.

Vel: ℞. Conſeruas prædictas, addendo ſpecierũ Triaſantali vel Diarrhodon ʒ ß. Diagalang. Dialaccæ ana ℈ j. cinerum pellicul. ventriculi vel inteſtinorum Gallinæ ℈ ß. miſce: Pro electuario.

Electua-

Electuarium vel miſtura vtilis: ℞. radic. Ireos ℥ ij. Amygd. amararũ ℥ j. ß. ſeminis Aniſi, Fœniculi ana ℨ j. Sacchari ad pondus omnium, fiat Mixtura.

Pilulæ efficaces quę & menſes ſi ſuppreſſi ſint, prouocant, vrinas ducũt & durities emolliunt: ℞. Rhabarb. ℨ j. ß. rad. Gentianę, Ariſtolochiæ, Rubię, Coſti amar. ana ℨ j. ſemin. Apij, Ameos, granorũ Iuniperi ana ℨ ß. Squœnanthi, Spicę ana ℈ j. gummi Laccæ ℨ j. ß. Maſtiches ℨ ß. cum ſucco Ireos vel Eupat. fiat maſſula pillularum, vel additis Amygdal. amaris, fiant trochiſci.

Aliæ adhuc efficaciores: ℞. Rhabarb. radicis Rubiæ, Valerianæ, Aſari ana ℨ j. foliorũ Sabinę, Maioranę, ſeminum Apij veri & Paludapij ana ℨ ß. Spicæ ℈ ß. Cantharidũ abruptis alis tenuioribus num. xij. Gũmi ammon. diſſol. in Aceto fortiſſ. ℨ j. cũ ſyrupo de Radicib. fiat maſſa: Capiat à ℨ ß. ad ℨ ij. ſuperbibendo parùm decocti Cicerũ & ſemin. Melonum.

Vel: ℞. puluerem prædictum cum Gummi diſſoluto, adde Amygd. amar. excortic. ℥ j. ß. ſeminis Melonum mund. ℨ ij. & cum ſyrupo de Eupatorio, vel Radicum, vel ſyr. Ireos fiat electuarium: Capiat ℨ j. ſuperbibendo decoctum Cicerũ & Petroſelin.

Externa remedia hepatis vel lienis affectorum causâ, eadem quoq; quę in cachexia declarata ſunt, in hoc caſu competere poſſunt, tam inunctiones quàm emplaſtra, fomenta & aliæ applicationes, eligendo ea pro ratione cauſæ. Quibus & ventriculo quoq; accommodata addi poſſunt ſequentia.

Epithema hepatis regioni applicandũ: ℞. radic. Apij ℥ j. ß. radic. Aſari ℥ ß. Abſynthij M. j. florum Bugloſſ. Borrag. Sambuci ana P. j. ſeminũ Cuſcutę ℨ ij. Endiuiæ Acetoſæ ana ℨ j. Santal. omnium ana ℨ j. ß. Spicænar. vel Caſię lign. Squœnãthi ana ℨ ß. decoquãtur in Vino & Aqua: Pro fotu regionis hepatis.

Poteſt & Cerato ſantalino illiniri regio hepatis.

Ventriculus ad cruditates impediendas ſic inungatur: ℞. olei Abſynthini, Mentæ ana ℥ j. olei Maſtichini vel Cydoniorum & Nardini ana ℥ ß. Maſtiches ʒ ii. Santali, Cyperi ana ʒ j. Garioph. ʒ ß. Ligni Aloes ℈ j. Ceræ q. ſ. fiat Vnguentum.

Vel inungatur oleo Nardino compoſito.

Emplaſtrum ad idem fit, miſcendo prædictis, pulu. Abſynthii, Mentæ, Maſtiches, atq; inſpiſſando augendoq́; Ceram, addendo Galliam moſch. Vel vtatur emplaſtro pro ſtomacho.

Ad tumida loca, vt ſubſideant, nõnunquam applicantur quędam diſcutientia, & ſi ſeroſus humor redundet, eum abſumentia, multaq́; ex illis quæ in aſcite expoſita ſunt, conuenient: Veluti ſequentia.

Balneis humidis & ſiccis ſeu ſtuphis ſudor quoq; elicitur materiaq́; abſumitur, tumidęq́; partes ſubſident, maioriq́; ſucceſſu hîc quàm in aſcite vſurpantur; Ex ijſdem, vti illic oſtenſum, parata.

Immerſio corporis vniuerſi, capite dempto, in arena vel cineribus, vt in aſcite, hîc quoque maiori fructu operabitur.

Fotus partium tumidarum ex lixiuio, vti illic quoque demonſtratum, conuenit.

Faſcijs in Lixiuio vel Oxymelite madefactis inuoluantur partes tumidæ diebus aliquot.

Cataplaſmata ex ſtercoribus vt dictum præparata idem præſtabunt.

Sacculi illic quoq; poſiti applicari poſſunt, additis etiam alijs diſcutientibus calidis.

Regimen quod attinet; Aër ſit conueniens, temperatus, non vdus ſed ſiccior potiùs.

Cibus euchymus, eupeptos, conditus calidis exiccantibus ventriculo accommodatis.

Carnem ericii comeſtam leucophlegmaticis prodeſſe ſcribunt.

Vigiliæ, affectus animi ſiccando, prodeſſe creduntur,

duntur, ſed debilitando plus obſunt.

Oedemata tam ea quæ circumſcripto tumore, maximè circa genua & humerum ſe offerũt, quàm ea quæ diffuſo nec ita collecto per pedes aut brachia tumore, œdematoſo dicto occurrunt, à ſucco crudo ſimplici vel ſero permixto progreſſa, difficulter, cùm ſit ſubſtantia carnis aucta, cedunt, ſæpeque ad dies vitæ permanent. *Oedematis, & tumoris œdematoſi curatio.*

Quorum curatio, per generalia in quibus totius corporis habetur ratio, remedia, & particularia tumoribus tantùm hiſce accommodata, perficienda.

Generalis cura, quę totũ corpus reſpicit, pro ratione cauſæ dirigenda, vt crudi illius ſucci prouentus impediatur, qui ſi vitio viſcerũ concoctioni deſtinatorũ, vt vẽtriculi hepatis vel lienis generetur, tunc quia cachexia ſimul iuncta erit, quę particulares potiùs eiuſmodi tumores in peculiaribus partibus erumpentes, quàm generalẽ totius corporis in anaſarca, vt aliàs facere ſolet, parit, curatio ea quæ in cachexia expoſita fuit, primùm erit inſtituenda, atq; victus ratione idoneâ euacuationibusq; decẽtibus, per aluum per ſudores factis, vti illic oſtẽſum, perficienda, viſcerumq; imbecillitati aut morbis aliis occurrendũ, antequam particularẽ curam huic tumori adhibeamus. Quòd ſi verò ſuccus ille crudus œdemata hęc proferens, ex partis quam occupat & nutrit, malâ conſtitutione illic congeſtus prodeat, tunc habitâ ſaltem ratione corporis conſtitutionis, vt laudatus ſanguis gignatur, corpusq; purum ſit, vnde faciliùs curatio procedit, generalis cura erit particulari præmittenda.

Particularis cura quæ œdematibus accõmodatur, perficitur ab initio & in augmento illis, quæ ſuccum, hæc loca nutriendo auctiora reddentem, aſtringendo premendoq; repellant, ſicq; incremẽtum impediant. Atq; vbi œdemata iá nata fuerint,

quæ ſiccando digerendoq; eum abſumant, ſicque tumores hoſce diſſipent, additis illis q̃ præterquã quod id prȩſtant, partem imbeçillẽ & laxam ſimul roborant: Vel quæ per manifeſtas aperturas nutrimentum ipſorum exhauriant: Vel ſi in abſceſſum deſinant, quod rariùs fit, quæ eũ maturent, maturumq; aperiant, tandemq; vt vlcus, ſanent: Quæ omnia ſequentibus peraguntur.

Adhibemus fotus œdematibus, vel balnea ſi amplum ſpacium occupent, vt partes illis immergi queant.

Fiuntque ab initio fotus ad repellendum cum ſpongia, q̃ ſi recens haberi poſſit, magis aſtringere creditur, immerſa in Poſca hoc eſt Oxycrato.

Vel cum Aceto fortiſſimo contemperato cum Aqua extinctionis ferri, aliáve aſtringente.

In progreſſu fiat fotus ex Aceto & Lixiuio, vel Aquâ ſalsâ arte factâ, vel à natura productâ.

Poſtea vbi tumores iam excreuerunt, Aqua ſalſa ſola, vel Nitroſa thermarum conueniet, in qua immergantur partes œdematoſæ, vel foueantur.

Vel fiant hęc ex Lixiuio tranſcolato per cineres cõmunes, vel ſarmentorũ Vitis, aut ligni Quercus, Ilicis, Fagi, Salicũ, Ficus vel Oſſium combuſtorum.

Fortius fit, ſi Alumen, Sal vel Nitrum in eo diſſoluas, vel illi incoquas: Nonnunquam & Acetum addas.

Digeret ſimul partemq; roborabit, ſi de plantis ſequentibus aliquæ incoquátur: Veluti radic. Ebuli, Acori veri, Lapatii, ex herbis odoratis, Saluia, Roſmarinus, Maiorana, Betonica, Lauri folia, Calamenta, Origanũ, ſummitates Iuniperi, Ruta, Sabina, Arthemiſia, flores Lauandulæ, vel Stœchados, Chamomillę, ſemina Lupinorum, Fabæ, baccæ Iuniperi, conquaſſata, aliæúe arthetica calidæ.

Vnguenta poſt fotum adhibentur; fitq; tale repellens

pellens à principio : ℞. Boli vel Terræ alt. pingu. ℥ ß. Aloës ʒ iij. Acaciæ, Sanguinis draconis ana ʒ ij. radicis Cyperi ʒ j. Croci ʒ ß. Aceti ℥ j. ß. olei Roſacei ℥ iii. Terebinthinæ q. ſ. fiat vnguentum, vel additâ cerâ, Ceratum.

Aliud in progeſſu admouendũ: ℞. Sulphuris viui ʒ iij. Salis gem. ʒ ij. Cinerũ cõmuniũ vel peculiariũ plantarum ʒ j. farin. Fabarũ ℥ ij. Aceti fortiſ. ℥ j. olei Nucum & Tereb. q. ſ. fiat Vnguentum. Poteſt & addi ſuccus Caulium.

Emplaſtrum etiam quod tumorem vniuerſum complectatur geſtandum : ℞. Ladani ℥ j ß. Thuris ℥ j. Styracis cal. ℥ ß. Sulphuris viui ʒ vj. Aluminis, Salis nitri ana ʒ ij. pulu. Vſneæ quercinæ, Iſatidis, Cinerum communium vel prædict. ana ʒ j. radic. Acori, Spicæ ana ʒ ß. Croci ℈ j. ſtercoris Vaccini exic. ʒ ij. puluis omnium excipiatur Aceto, & cum parùm rurſum ſiccatus fuerit, adde Terebinth. fæcis ol. Rutacei vel Liliorum, fiat emplaſtrum.

Vſitata ſunt emplaſtra ad hanc rem, Diachylon ireatum, Ceroneum, Diachalcytheos.

Cataplaſma digerens tale fiet: ℞. radic. Liliorum vel Altheæ, Bryoniæ ana ℥ iij. radic. Cucum. aſinini ℥ ij. radic. Ebuli, Lapatij ana ℥ j. foliorum Saluiæ, Rutæ, Tamaricis, vel Salbinæ ana M j. coquantur in aquæ Pluuialis & Vini æquis partibus, addendo ſub finem Aceti ℥ iij. contundantur, adde farinæ Fabaceæ vel Orobi ℥ ij. farin. Lupinorum ℥ j. Cinerum ſupradict. pro lixiuio ℥ ß. Stercoris vaccę exiccati ʒ vj. Salis ℥ ß. Fermenti ℥ j ß. Axungiæ porci ℥ iiij. olei Chamomelini, Cheirini ana ℥ iij. fiat Cataplaſma.

Poſſunt hiſce quæ decoquuntur, addi etiam Limacum caro; Item ſucci loco plantarum illarum, vt Ebuli, Lapatij, aliíve vt Fœniculi.

Sacculi diſcutientes etiam adhibiti, aliquid prę-

ſtant, pulueribus idoneis referti. Vel aſperguntur pulueres Spongiæ ſiccæ, vel madefactæ in liquore aliquo & cum ea ſic tumori adligantur.

Fiuntq; ex Saluia, Roſmarino, Betonica, ſeminibus Carui, Dauci, Fœniculi, &c. Adianthum generationem œdematum impedire cenſetur, appoſitum.

Applicationes aliæ ad maturandum, ſi in abſceſſum vergat, eædem quæ in abſceſſus cura expoſitę fuerunt, hîc quoq; vſurpari poſſunt.

Faſcijs vincire & ſtringere locum vbi œdema enaſcitur, admodùm ipſius incremẽtum prohibet.

Frictio quoq; diſſipat, eoque magis, ſi adhibito Oxyrrhodino & Sale fiat.

Scarificatio vel cauteriſatio actu potentiáve operans, in pluribus locis œdematis, illud quoq; minuit. Vel ſi veſicatorium illi ex cantharidibus aliiſve paratum adhibeatur.

Palpebrarum œdemata, in quibus palpebrę hoc pacto in tumorem eleuantur, ſimili ratione vti cætera curantur, tum per generalia præſidia, ſi corpus humiditatibus ſcateat, tum topica, ea tamen hîc eligenda & palpebris ſic accommodanda, ne oculo noxam inde adferamus, quare tunc tutiùs vtimur inunctionibus ſpiſſioribus, ne in oculum defluát, vel emplaſtris vt hæreant, palpebris admotis, quæ ab initio repellant & poſtea digerant. Vel ſi ſotu vti velimus, ad id quoq; prę ſtandum (omiſſis illis acribus, ex aceto, ſale & lixiuio paratis, vel cautè cum ſpongiola adhibitis, potiùs cùm digerere volumus) illo vtamur, qui in viſus imbecillitate fuit deſcriptus: Vel inungendæ palpebræ inunctione illic quoque expoſitâ.

Cui & ſequens poteſt adijci: ℞. Gallarum vel Nucum cupreſſi ℥ ij. Cimini ʒ j. Aloes, Myrrhæ ana ℥ ij. Croci ℈ j. Mellis q. ſ. fiat Vnguentum vel Emplaſtrum

plaſtrum ſupra palpebras oculo clauſo imponendum.

Laudantur & folia Amaraci, Ricini & Alſines, tuſa cum polenta appoſita.

A' feroſo humore potiſſimùm prodeuntium intumeſcentiarum & tumorum curatio, primùm in ea quæ generalior eſt intumeſcentia, mediæ corporis ſedis inferioris, Hydrope aſcite; Dein in peculiari Intumeſcentia pedum, & tumore in inguine, qui in ſcroto occurrit Hydrocele; Poſtea & in ventre vbi tumor aquoſus in mulieribus inſtar Hydroceles, & iuxta vmbilicum Hydromphalo, & in capite Hydrocephalo, & in palpebris ipſarum Inflatione; Poſtremò & paruis aquoſis puſtulis Phlyctenis, inſtituetur.

Aſcites hydrops, ſi ab hepatis aut lienis ſubſtantiæ ſoluta continuitate, à ſiccitate vel duritie aut ſcirrho, vel tumore alio, vel vlcere, aut omnimoda corruptione, aut contuſione vel vulnere proficiſcatur, cùm ægrè hæc reparari poſſint, incurabilis ferè exiſtit; Vti & ſi à renum eiuſmodi læſionibus, vel vreterum & veſicæ diſruptione prodeat; Aut à venarum meſeraicarum, cum omento & meſenterio rupturâ, exeſione, vlceratione & corruptione, immedicabilis quoque plærunque exiſtit morbus. Quòd ſi verò à nimia ſeri copiâ, in venæ portæ vel etiam cauæ ductibus coaceruatâ, & ex illis in abdomen exſudante, vel per anaſtomoſin exſtillante, prodeat, curationem admittere poteſt, modò non huius collectionis, omnimoda hepatis vel renum imbecillitas, quę reparari ampliùs nequeat, vel vterque vreter adeò obſtructus, vt reſerari non poſſit, quod rarum eſt, in cauſa ſint, vel aqua in abdomine diutiùs retenta, iam viſcera vel omentum & meſenterium, cum venis illis intextis, vt ſæpè fit, infecerit. Quibus obſeruatis, ſi de cauſa con-

Aſcitis hydropis curatio.

ſtet, eò audaciùs aliquid prædicendum, ſin ea nos lateat, vti ſæpè fit, vel de ea dubitemus, dubiè quoque reſpondendum. Inprimis ſi vrina admodum rufa ſit, malum erit, ſi cruda & alba, maior erit ſpes.

In curatione hydropis aſcitis, cauſæ primùm erit habenda ratio, quæ ſi à viſcerum hepatis & lienis imbecillitate, refrigeratione, obſtructione, duritie, ſcirrho, tumoréve alio duro, procedat, curatio in cachexia potiſſimùm, partim etiam ictero, quæ ab ijſdem cauſſis nata, hydropem præceſſerunt, copioſè explicata fuit, adeò vt non opus ſit hîc eam repetere. Vti & ſi à calore & ſiccitate horum viſcerum hydrops originem traxerit, in cachexia, cuius quoddam genus quoque illum præire ſolet, ſimiliter curatio fuit propoſita. Quòd ſi verò ob imbecillitatem renum potiùs accidat, vel vreterum omnimodam obturationem, remedijs quæ in mictione ſuppreſſa præſcripta, huic ſeri retentioni & coaceruationi in venis, occurremus. Quibus ſic inſtitutis, illicò quoque ad aquam ex abdomine educendam, antequam viſcera interna corrumpat, omne ſtudium conuertemus; per aluum eam educendo, per vrinas, per ſudores eam exhauriendo, & niſi hæc ſuccedant, etiam per manifeſtas ſectiones & aperturas, vel externas applicationes, quę haſce aquas abſumant, illud moliendo. Quod & in pedibus ſimiliter faciendum, tum vt illorum quoque tumor ſubſideat, tum vt illic effluente aquâ, illa quoque quæ in abdomine exiſtit, in illius locum ſuccedens, ab eo ex parte per hanc viam euacuetur; ſcrotoque, ſi illic aqua quoque conſiſtat, quę eam conſumant, extrinſecùs apponenda erunt.

Cæterùm in alijs cauſis, quas auertere difficile vel impoſſibile, vt viſcerum ſolutâ continuitate, ex ſicci-

ſiccitate nimia à calore contractâ, refrigerantibus & humectantibus potiùs, quàm calidis & ſiccantibus, quibus aliàs in omnibus ferè hydropis cauſſis vti ſolent, hanc emendare, vti in cachexia eo modo quoque genitâ, expoſita ſunt, ſtudebimus; & in duritie ac ſcirrho horum viſcerum tumoreque, ea, remedijs in cachexia ſimiliter expoſitis, emollire conabimur; quæ tamen ad præcautionem in hydropis metu plus efficient, cùm vbi inualuerint, ea vix ampliùs queamus corrigere; Vti neque ſi grauior læſio aut corruptio hæc viſcera aut vaſa infecerit. In quibus tamen deſperatis cauſis, nihilominùs ad ſymptomata lenienda, aquas quoq; ex ventre & pedibus educere, ijſdem vel etiam extremis remedijs tentabimus, vt ſic dyſpnœa minùs illos grauet, & ne aqua retenta, ob moram & pernitiem ſummá quam acquirit, viſcera interna lædẽdo, grauiora illis pariat accidentia, & in pedibus ſponte vel aperturâ priùs factâ erumpendo, illic inflammationes & gangrænam, vnde miſerè ſæpè ante obitum affliguntur, procreet. Hæ autem omnes operationes per ſequentia remedia perficiuntur.

Purgantia in aſcite, tum obſtructionibus ſoluendis, tum aquę educendę per aluum, accommodantur. E' quibus quæ causâ obſtructionum vſurpantur, potiſſimùm in viſcerum obſtructionibus, à quibus cachexia & icterus oriuntur, ſi hæc hydropi iungantur, conuenient. In hydropis verò alijs cauſis, ideò, quod & illa aquarum deiectionem, naturam ſollicitando promouent, cùm nulla liquida excretio ſine ſero fiat, competere poſſunt, & cùm hiſce viſceribus multa appropriata recipiant, eo nomine in horum læſionibus etiam, tum per ſe, tum reliquis fortioribus permiſta, vſurpari; tutiuſque quàm ea, quæ tantùm ad aquæ expurgationem exhibentur, Hydragoga dicta, cùm illa natu-

ram illiusque facultatem expultricem, ſi magnam aquarum copiam profundere debet, admodùm commouere & irritare debeant, ob quam & cauſam acri & adurente vi quâ illud faciunt, corpus, niſi ritè & præparatè adminiſtrentur, facilè accendunt, & ventriculum inteſtinaque rodunt & adurunt. Hæc proinde non niſi cautè, ſi alia non proficiant, tanquam extrema remedia tentanda, ſi fortè per ea, natura commota, non ſolùm aquam eam, quæ in venis proximioribus vel diſtantioribus adhuc conſiſtit, per venarum meſeraicarum oſcula rurſum ad inteſtina excuteret, quod faciliùs fit, ſed etiam de ea quæ in abdomine collecta redundat, per eandem viam, vti ſæpè natura mirabiliter per medicamenta hæc operante, accidit, expurgaret: Quæ omnia ſequentibus præſidijs perficiuntur.

Communia cæteris quoq; hepatis & lienis maximè ab obſtructione dependentibus affectibus, in ictero & cachexia & leucophlegmatia; deſcripta ſunt, quæ hîc ab initio ad aquas educendas, vti dictum, aliquando antequam ad vehementiora accedamus, vſurpantur. Veluti potiones, ex Rhabarbaro inprimis, quod hiſce viſceribus adeò amicum cenſetur, cæteriſque adiectis leuioribus fortioribuſque catharcticis paratæ: Item ex elect. ſolutiuis, catholico, diaphœnico, de ſucco roſ. & præcipuè ex hieris ſimplicioribus compoſitisve, ſyrupis ſolutivis, roſ. fumariæ, epithymi, polypod: Ex pilulis de hiera, de tribus, de rhabarbaro, de agarico, aggregatiu; quorum formæ aliunde peti poſſunt.

Quæ verò priuatim hydropi aſciti accommodantur catarctica remedia, ex hydragogis cum cæteris permiſtis, vel ſolis concinnata, ſunt ſequentia.

Deco-

Decoctum aquas educens, hepati & lieni inſuper appropriatum: ℞. radic. quinque Aperitiu. ℥ ij. rad. Iridis, Valerianæ, Pentaphylli ana ℥ j. rad. Aſari ℥ ß. cort. Tamaricis vel rad. Capparum, Sambuci vel Ebuli ana ℥ j ß. herb. Cichoreæ cum toto, Dentis leonis cum toto, Endiuiæ, Sonchi, Hepaticæ, Eupatorij, Chamædrios, Chamæpithyos, Fumariæ, de quinque Capillaribus aliquas ana M j. florum Geniſtæ, Tamaricis, Sambuci vel Ebuli quatuor flor. Cordial. ana P j. florum Centaur. min. P ß. ſeminum quatuor frig. Maior. ℥ ß. ſeminis Aniſi, Fœniculi, Petroſelini ana ʒ ij. ſ. Cuſcutæ ʒ j. Hederæ ʒ iij. Prunorum P. v. Tamarind. ℥ j ß. Paſſul. enucl. ℥ ij. foliorum Sennæ, Polypod. ſ. Carthami ana ℥ j ß. Epithymi ʒ ij. fiat decoctio in Aqua, addendo poculum vnum Vini albi, & in colatura infunde Agarici trochiſc. ℥ ß. Rhabarbari ʒ iij. Spicæ ℈ j. fiat expreſſio, adde Sacchari vel Mellis q. ſ. fiat Apozema, aromatiſetur Cinamom. Pro quatuor vicibus.

Hoc decoctum hydragogum magis fiet, ſi Mercurialis vel Soldanellæ M j. addas, vel Eſulę præpar. ʒ j. Vel Chameleæ aut Thymeleæ M ß. Quorum ſi plura ſumantur, Rhabarbarum & Agaricus hîc omitti poterunt. Apios rad. aliqui addunt. Quæ fortiora cùm vſurpantur, minori quantitate ab initio propinari debent, vt antequam doſis eorum exactè definiatur, priùs de operatione & vehementiâ illorum conſtet, quam priuſquam exploraueris, ægrè licebit exprimere, quod & in reliquis formis, quæ aliquoties exhiberi debent, obſeruádum; adhibitâ ſemper ſimul diligenti, vt vocant, cuſtodiâ, & lauatiuo ſi opus ſit, poſtea vſurpando.

Aliud hydragogum ſimplicius ſic fit: ℞. fol. Soldanellæ ℥ ij. ſem. Hederæ ℥ ß. radic. Aſari ʒ ij. ſemin. Aniſi ʒ iij. fiat decoctio in Aqua & Vino, vel Decocto aliquo ſimpliciore ex ſupradictis: Capiat hauſtum.

Vel fiat hoc pacto: ℞. rad. Liquiritiæ ℥ j. rad. Enulæ ℥ ß. rad. Cyclam. ℥ j. fol. Soldanellæ M j. Thymeleæ vel Chameleæ vel Laureolę M ß. vel ℥ ß. Paſſul. enucleat. ℥ ij. ſeminis Hederæ ʒ iij. ſem. Fœniculi ʒ ij. decoquantur in iure Cicerum rubr. & in colatura, adde Sacchari & Mellis roſ. q. ſ. iterum parùm bulliant, addendo ℥ ij. Vini, aromatiſ. Cinamom. & Squænantho vel Spicâ: Bibat portionem, & pro operatione illius, reliqua quantitas dirigatur.

Vina per maceratioñe aut etiam, decoctionem facta, & tutiùs & meliùs operari, illisque maximè hydropem, ſi modo curari poſſit, ſanari, experientiâ longâ comperimus. Quale illud eſt, quod ℞. radic. Iridis ℥ j ß. radic. Cichor. Fœnicul. ana ℥ j. radic. Enulæ vel Imperator. ℥ ß. cortic. radic. Sambuci & Ebuli ana ℥ j. fol. Abſynth. ʒ iij. Chamædr. Chamæpith. ana ʒ ij. ſum. Roſmarini P j. flor. Cẽtaurij min. ʒ j. ſemin. Fœniculi ʒ ij. ſemin. Coriandri, Carui, Petroſelin. ana ʒ j. foliorum Sennæ ℥ j ß. Agaric. trochiſc. vel radic. Bryoniæ præpar. vel Mechoacæ ℥ ß. vel Agaric. Rhabarb. ana ʒ ij. & ſi efficacius eſſe debeat, Turbith. ʒ ij. Arida omnia inciſa & comminuta, infundantur in ℔. v. vel vj. Vini. Et de eo macerato ſolùm vel cocto in duplici vaſe: Bibat hauſtum, & prout operabitur, illius doſis vel augebitur vel minuetur, atque ſucceſſivè exhibebitur.

Vel adde ſimul prædictis, radic. Gentianæ & Ariſtoloch. ana ℥ ß. radic. Aſari ʒ ij. cortic. Dulcamaræ ʒ vj. Thymi ʒ j. florum Geniſtæ P j. ſeminis Hederæ ℥ ß. ſem. Apij ʒ j. & ſic paretur.

Vt potentiùs, in tardis præſertim, aquarum eductionem operetur, hiſce vinis addemus fol. Soldanellæ vel radic. Cyclaminis ℥ ß. Et ſi adhuc validius eſſe debeat, & fol. Chameleæ vel Thymeleæ deſtituamur, cortic. rad. Eſulæ præpar. vel Cortic. Hel-

Hellebori nigri à ʒ j. ad ʒ j ß. vel Colocynthidis ʒ ß. quæ omnia in vino exhibita, minùs quàm in decocto lædere poſſunt, addendo ſimul Spicæ, Squœnanthi ana ʒ ß.

Alia vina ſimpliciora ſed efficacia fiunt, ſi in Vino vel Muſto recenti macerentur, vel etiam decoquátur, addito interdum pauco Abſynthio, ventriculi gratiâ, cortic. radic. Sambuci, vel cortex Ebuli, vel cortices medij virides Sambuci vel Dulcamaræ, vel Ebuli grana: Et hoc vinum detur.

Fortiora ſunt: ſi ex radic. Cucum. ſylu. vel Bryoniæ ſic vina fiant, vel folijs Chameleæ aut Thymeleæ, vel ſolis, vel vnà cum floribus & fructibus, ſi hæc adſint.

Potiones aliæ, additis ſuccis, ex infuſ. vel decoctis in Vino ſic fiunt: ℞. Rhabarbari & fol. Soldanellæ ana ʒ j. vel ℈ iiij. infundantur. Expreſſio detur, addito Syrupo aliquo roſarū ſolut. vel alio.

Vel: ℞. Rhabarbari ʒ j. vel ℈ iiij. Irroretur ſucco Iridis depurato ab ℥ ß. ad ʒ vj. aliàs & ſucco radic. Sambuci addito, & poſt ſufficientem macerationem, adde Vini Abſynthij q. ſ. exprimatur diligenter: Et ſic propinetur, vel addantur quoq; ſyrupi.

Efficacior erit, ſi Rhabarbarum in ſucci Cyclaminis ʒ j ß. vel ſucci Palmæ Chriſti ℥ ß. immergatur, & potio vti prior paretur.

Vel: ℞. Agarici ʒ j. Zingib. ℈ ij. Salis gem. ℈ j. irrorentur prædictis ſuccis: Et vino addito, expreſſio detur.

Probatur & potio ex ſero vel iure galli facta, hoc modo: ℞. Polypod. querc. ℥ ij. ſem. Carthami conquaſſ. ℥ j. radic. Irid. recent. ℥ j ß. decoquátur in Sero caprino, vel Iure galli decrepiti, quod ius iam priùs coctum ſit; Vel cum gallo hac materia infarcto, coquatur: Detur hauſtus, addendo pulu. radic. Ireos & Cinamomi ana ℈ j. & repetatur: Poſſunt &

plura addi ex ſupradictis vt magis operetur.

Succus Iridis recenter expreſſus, cùm ſemper inueniatur, aluum & vrinas mouet, à ʒ ij. ad ʒ vj. propinatus, ſæpè ſolus hydropem ſuſtulit, qui & per reſidentiam priùs depurari poteſt, præſertim ſi ad vſum diutiùs aſſeruari debeat. Quia fauces inflammat, poſſumus eum cum vino vel aqua mulſa aut iuſculo vel lacte exhibere, vel ſaccharum aut mel illi permiſcere, additis etiam alijs gratiam illi conciliantibus, vel hepaticis.

Vel ſyrupus ex eo ad vſum paratur, admiſcendo æquam partem ſacchari pulueriſati ſucco, ſicque conſeruando, vel priùs ad conſiſtentiam aliquam, ſi diu aſſeruari debeat, coquendo: Sed tunc duplo pondere, vel ampliùs, prout operationem illius videbimus, exhibebitur.

Vel: ℞. Rhabarb. elect. infuſi in vino abſynth. & expreſ. ʒ. iij. ſucci radic. Iridis recent. expreſ. ℥ iiij. aquæ Cinam. ℥ ß. Sacchari quartar. j ß. decoquantur ſenſim in formam Syrupi. Detur ab ℥ j. ad ℥ j. ß.

Cyclaminis ſuccus eodem modo crudus pręparatusq; exhiberi poteſt: Vel alij ſucci, vt Sambuci, Ebuli, Bryoniæ, &c. Vel additâ quoq; Rhabarbari infuſione, vel etiam Agarici, in ſyrupos, vti iridis ſuccus, coqui poſſunt.

Vel paretur ſuccus hoc modo, à quibuſdam expertum remedium: ℞. Cort. recent. viridium Sambuci, aliquando & Dulcamaræ, qui ſub deraſa exteriore dura tunica mox occurrunt, ad M ij. radic. Bryoniæ rec. ℥ j. contundantur ſeu piſtentur diligenter, addendo Vini & Aceti bonâ quantitatem, exprimatur ſuccus: Detur duabus vel trib. vicibus.

Efficaciſſimus inter omnes eſt ſuccus Cucum. ſylueſtr. fructuum, præparatus & exiccatus, quem Elaterium vocant, quod fit ex ſucco pulpoſo è fructibus penè maturis antequam diſſiliunt expreſſo, & per

& per cribrũ tranſmiſſo, in vas ſubiectum, cui poſtea decoctum ſegminum quę de fructu remanſerát; in aqua factum colatum miſcetur; Hęc ſimul agitata in ſole vel alio calore linteo tecta, collocantur, & poſtquam aliquandiu ſteterint, tota ſupernatans aqua, cum humore cõcreto effunditur, idq́; toties, donec tota exiſtẽs aqua liquefacta, ſtillatim exhauſta fuerit, quo facto, quod remanſit, in paſtillos cogitur. Aliter & citiùs fit, ſi liquor ille, ſupra pánum linteum triplicatum cineribus inſtratum, in medio depreſſum, fundatur, & quod in panno remanſit, ſiccetur, ſicq́; in paſtillos redactum, ſeruetur.

Aliter ſic quoq; præparari poteſt expeditè magis: Si ſuccus horum fructuum expreſſus, cum Sacchari quadrupla quantitate ad conſiſtentiam, vel ſyrupi, vel electuarij coquatur, permiſcendo interdum & alia conuenientia. De quibus omnibus parua exhibenda à principio eſt quantitas, donec de viribus medicamenti conſtet.

Extractum ſeu ſuccus Eſulæ, inſpiſſatus in formam rob, etiam in hoſce vſus datur: Item rad. Ari; aliàs & Hellebori nigri, Euphorbij; omnia cautè adminiſtrando, doſisq́; conueniens potiùs experiunda, quàm hîc exprimenda.

Conſerua facta ex folijs Chameleæ, Thymeleæ, vel Laureolæ, priùs maceratis in aceto, contuſis & cum Mellis duplo pondere permiſtis: Cum Lacte vel Sero illius datur.

Electuarium ex aridis eiuſmodi plantarum folijs, pulueriſatis, & cum melle coctis, interdum eodem modo exhibetur.

Vel fiat hoc electuarium: ℞. fol. Soldanellæ, Mezerei, in aceto macerat. poſtea exiccator. & puluer. folior. Sennæ ana ℥ iij. medullæ ſem. Carthami ℥ ij. Turbith. ℥ iij. rad. Iridis pulu. ℥ j. Maſtiches, Laccæ ana ℥ j ß. Syrupi roſ. ſolut. q. ſ. fiat electuarium.

Vel hoc magis tutum: ℞.ſucci Iridis ℥ j ß.Mellis ℥ j.leuiter coquantur, in fine miſcẽdo pulu.fol. Soldanellæ ʒ vj.rad.Iridis pulu.ʒ j.Cinamomi ʒ j ß.fiat inſtar electuarij: Incipiat vſum à ʒ ij.

Aliud valdè à quibuſdam probatum electuarium validiſſimũ, ſic paratur: ℞.ſucci Cucum.ſylueſtris, (è fructibus nimirũ expreſſi) & radicis eius, ſucci Laureolę (foliorum ſcil.) ſucci Ireos flor.purpureo (radicis) ſucci Abſynthij & Eupatorij ana ℥ j.ß.reſideant, aqua quæ ſupernatàt limpidior per inclinationẽ effundatur, craſſiori miſce pulueris Rhabarbari & Agarici ana ʒ ij.ſeminum Endiuiæ, Scariolę, Portulacæ, gummi Maſtiches, Laccæ, Tragachanti ana ℥ ß. Salis gemmę, Spicę nardi an.ʒ ß. Mellis colati ʒ ij. ſtent in calore ſolis vel fornacis, ſæpè agitando, donec ad conſiſtentiam redigantur, quæ aſſeruari poſſit: Datur ℥ j.

Huius loco hoc componi poſſet, formâ elegantiori & meliori: ℞.ſuccorum prædictorũ ana ℥ j ß. Aceti roſa.℥ j. infuſionẽ factam ex Rhabarbari ʒ iij. Agarici ʒ ij Salis gemmę ʒ j.in Vini albi ℥ vj.& aqu. Cinamomi ʒ ß.maceratis & expreſ. adde Sacchari, Mellis roſac. ana quartar.j. pulpæ Cydoniorũ ℥ iiij. infuſ. gummi Tragach. factæ in aqu.Roſar.ʒ ij.coquantur ad formam electuarij, addita Maſtiche, vel alijs, vel ſine illis; vel etiam omiſsâ pulpâ, cum Sacchari & Mellis ℔ ß. coquantur in formam ſyrupi.

Ex vſitatis hydragogis electuarijs eſt quod Mezereon dicitur, quod fit ex folijs mezerei & oleo, melle, agarico, mannâ, ſaccharo, carne cydoniorum & ſero; quod ſic parari poteſt: ℞. Agarici ℥ ß. Rhabarbari ʒ iij.infundantur in Sero lactis atq; exprimantur, & in infuſione diſſolue Mannę ʒ x. Sacchari, pulpæ Cydoniorum coctæ parùm cum Aceto ana ℥ ij ß.olei Amygdal. dulc.ʒ iij. coquantur in formam electuarij, permiſcendo circa finem pul-

ueris

ueris foliorum Mezerei ʒ ij ß. hoc eſt Chameleę vel Laureolæ, quæ in aceto priùs infundi poſſunt & ſic præparari.

Aliud vſitatum eſt electuariũ Eſulæ, quod Scebron vocant, paraturque ex eſula & myrobalanis, cum ſucco fœniculi diu per inſolationem in maſſam exiccatis. Quod & vti illud de Mezereo, eſulam pro eo ſumendo, parari poſſet.

Eſt & electuarium Diaphyſalidon Meſuęi, quod fit ex folijs mezerei macer. prępar. & oleo mezerei, ſcammoneâ, turbit, agarico, myrobal. quinq; generibus, mannâ, caſſiâ, tamarind. paſſulis, penidijs, iride, ſem. apij, fœniculi, abſynthio, rhabarb, ſuccis volubilis, intybi, apij, eupat. abſynth. ol. ſeſamino.

Benedicta laxatiua, quia eſulam recipit, vel Hiera Hermetis cùm mezereon cõtineat, inter hydragoga referuntur.

Pulueres hydragogi aliqui exhibentur cum vino, vel aquâ mulsâ, vel lacte, vel iuſculo pulli, vel iure galli decrepiti, vel decocto aliquo, addito interdum ſaccharo, melle roſaceo, cinamomo, aliîsve; ſæpeque repetiti rectiùs operantur: Poſſunt &, ſi ingrati ſint, pillulæ ex illis formari.

Soldanellæ puluis ſæpè exhibitus à ʒ j ß. ad ʒ ij. vſitatum præ cæteris eſt remedium.

Mechoacæ vel Bryoniæ puluis ſic datur à ʒ j ß. ad ʒ ij.

Ebuli rad. vel Sambuci pulu. ad ʒ iij.

Azarum cum Muſto.

Cucumeris aggreſtis radic. cortic. puluis ad ℈ j. cum aqua Mulſa.

Ricini ſemina à quinq; ad plura pulueriſata data.

Meliùs hęc conuenient, ſi hiſce pulueribus Rhabarbari puluis quoq; addatur, aliaq; correctiua, vt ſpica, cinamomum, maſtiche.

Vel ſic: ℞ fol. Soldanellæ ʒ j ß. Sennæ ʒ ij. Rha-

barbari ℈ j. Sacchari ʒ j. fiat puluis: Pro vna vice.

Vel: ℞.fol. Soldanellæ ʒ j ß. Turbit. ʒ j. Rhabarbari ʒ ß. Zingib. ℈ j. Sacchari ʒ j. fiat puluis: Detur loco prioris. Si Eſulæ præparatę tantillum miſceas, validum fiet.

Efficaciſſimum & hoc eſt: ℞. foliorum Soldanellæ ʒ ß. Cicadarum pulu. ℈ j. fiat puluis: Detur cum iure.

Serapinum gummi vel Sagapenum cum Myrobal. vel Rhabarbaro exhibent aliqui. Singulare à quibuſdam cenſetur, ſi Serapinum in aceto diſſolutū, additis Aloë & trochiſcis Alhandal, vel Scammoneâ, in forma pilular. ſæpè propinetur.

Pilulæ hydragogæ fiunt ex vſitatis, ſi pilulæ de Rhabarbaro vel Agarico, vel Aggregatiuæ, vel de Euphorbio, de Sagapeno, aliæ've, ſucco rad. Iridis vel Cyclaminis aut Palmæ Chriſti, aliíſve enarratis excipiantur formenturque.

De Rhabarbaro pilulæ Rhazis hydragogæ ſunt fiuntq; ex Rhabarbari ʒ j. Agarici ʒ j. ℈ ij. ſem. Endiuiæ ʒ j. formanturq; cū ſucco Endiuiæ & Eupator.

Quæ ſic paratæ, tutiores erunt: ℞. Rhabarbari, Agarici ana ʒ j ß. Spicę ℈ ß. cum ſucco Iridis, in quo fol. Chameleæ vel Laureolæ maduerint & Euphorbium, excipiantur.

De Mezereo pilulæ in vſu quoq; ſunt, fiuntque ex foliorum Mezerei ʒ v. maceratis per triduum in Aceto, & Myrobal. ℥ j. cum Manna vel pulpa Tamarind. & aqua Endiuiæ.

Horum loco ſi media tantùm ſumeretur quantitas Myrobal. & Rhabarbari ʒ ij. adderentur, & cum infuſ. Tragach. formarentur, pilulę minùs noxiæ fierent.

De Elaterio pilulæ vſitatæ quoque ſunt, fiuntque ex Elaterij ʒ iij. Aloës ʒ ij. Maſtiches ʒ j. cum ſucco Sambuci vel Ebuli.

Quorum

Quorum loco, Elaterij ℈ ß. vel grana aliquot, addita pilulis Maſtichinis pond. ʒ ß. vel ℈ ij, vel De tribus, vel de Rhabar. aut Aggregat. exhibere poſſumus: Vel cum trochiſcis Rhabarbari aut Laccæ miſceatur Elaterium.

Sunt & Pilulæ à Philonio deſcriptæ hydragogæ, quæ ex folijs laureolæ macer. in aceto, diagryd. rhabarbaro, myrobalan. radic. iridis, coſti, abſynthio, ſem. aniſi, fœniculi, ligno aloës, laccâ, ære vſto, ſuccoq; fœniculi parantur.

Inter purgantia ſerum per aluum, ſunt & Clyſmata, quæ ad ſerum per venas meſeraicas rurſum ad inteſtina reuellendum, inijci poſſunt, quod abſtergendo & naturam ſollicitando, oſculaq; venarum meſeraicarum ſimul patefaciendo, præſtant, ex ſequentibus parata, quę & flatus abigendo, diſtentionem illam ventris nonnihil ſubleuant.

Leuius enema ſic parabitur: ℞. herbarũ recent. Betæ vel Mercurial. Parietariæ, Geranij illius quod Pedem columbinũ vocant, Rutę ad M iij. vel iv. florum Sambuci, Geniſtæ, Hyperici, Chamomill. Anethi, Liliorum alborum ad P iij. vel iv. ſeminum Carui ℥ ß. ſemin. Apij, vel etiam de alijs Calidis maioribus vel minoribus ad ℥ ß. foliorum Sennę ℥ j ß. aliàs & ſeminis Carthami ℥ j. fiat decoctio & in ſ. q. diſſolue Hieræ alicuius vel Benedict. laxatiu. vel Fermenti ℥ ß. Mellis ℥ j. olei Laurini ℥ j ß. Salis parùm: fiat Clyſter.

Fortius erit ſi priori decocto plura purgantia addas: Veluti Agarici vel Turbith ℥ ß. Azari ʒ iij. Vel ſi his omiſſis Colocynthidis ʒ j. in decocto maceres, omiſſis tunc vel ſimul relictis, quæ in eo diſſolui diximus purgantibus electuarijs.

Maximè verò ad aquas ducendas efficax fiet, Addendo primo decocto foliorum Soldanellæ vel Chameleæ vel Thymeleæ circiter M j. vel rad. Cu-

cumer. agreſt. & Cyclaminis ana ℥ j ß. quibus & radicem Apios aliqui addunt: Hocq; modo vnà cum illis quæ in eo diſſolui debent, inijciatur.

Aliud: ℞. Vrinæ ſani hominis bilioſi, vel Lixiuij mediocris efficaciæ q.ſ. diſſolu. Fermenti acris ℥ j. olei Rutacei ℥ j ß. miſce. Si ſucci radic. Iridis ℥ ß. addatur efficacius erit. Qui & prioribus Clyſteribus additus eos validiores reddit.

Euacuátia per alias vias quod concernit, ea quæ per Sudores fit euacuatio, cùm ſerum in habitu corporis contentum, in pedibus præſertim nonnunquam & ſuperioribus ſedibus, educant, in aſcititis quoq; conueniét, ſed per vim eos elicere velle, incommodum, nonnunquam & noxium, cùm ſi in lecto hoc fiat, exhibitis ſudorificis, actualiq; adhibito calore, ægri decubitum ob dyſpnœam, citra ſuffocationis periculum diutiùs ferre nequeant, & ſi in ſtupha tentetur, admodùm debilitentur atq; ampliùs accendantur. Itaq; niſi ſponte erumpant, & in declinatione morbi crurum tumoris causâ vſurpentur, nõ temerè ad ſudores vi ſunt adigendi. Quòd ſi verò ad eos proni ſint, & erecti quoq; ſudare poſſint, propinẽtur ea quæ in Leucophlegmatia ſudores prouocare docuimus. Quæ etſi ſudores non moueát, tamen quia per vrinas ſimul operantur, ſic iuuare poterunt.

Per Vomitum euacuatio, quia ventrem nimis concutit, & dyſpnœam auget, quibuſdam noxia, aliquibus tamen ſi per vomitum aliqua reuulſio à venis meſeraicis ad vẽtriculum & inteſtina fiat, vel ob cauſæ, vnde ſeri fit prouentus, aliquam ablationem, eo nomine, ſi præſertim ad vomitum faciles ſint, prodeſſe poteſt; vti & ſi aquam copioſam ſiti euicti biberint, ad illius reuomitionem; quam & vt faciliùs vomát, aliqui vt affatim interdum bibant, ſed mox iterum reuomant, concedunt.

Per

Per ſternutationem ad renes ſerum propelli, eóque nomine eam quoque promoueri debere docet Rhazes.

Per ſanguinis emiſſionem quæ fit ſectâ venâ, in cura aſcitis vix dum aliquid dignum efficiemus, cùm læſis viſceribus, niſi alius ſimul accedat affectus, vti inflammatio, hîc nihil opituletur, & de ſero nihil, vel ex abdomine, aut corporis habitu educat, vti neque de eo qui in venis adhuc conſiſtit meſeraicis, à quibus vena extrinſecùs ſecta nihil elicit, & ne quidem multùm de eo qui in venæ cauæ cõſiſtit ramis, cùm illud cõtinuò aliò potiùs quàm eò feratur, videamusq; in aſciticis, aliquando merum ferè ſanguinem, eumque craſſum & ſubnigrum potiùs quàm dilutum, venâ ſectâ promanare.

Per hæmorrhoides tamen, ſi vel ſponte fluant, vel in conſuetis aperiantur, vnà cum illo ſanguine, aqua in venis meſeraicis contenta, vel eò rurſum è ventris cauo deriuata, nonnunquam idque ſæpè magna quantitate profundi poteſt.

Per manifeſtam aperturam, ſectione, punctione, uſtione factam, aquæ ex abdomine ſcroto & pedibus, effluxus, extra corpus nonnunquam procuratur.

Eſtque expeditior operatio illa, quæ per puncturam abdominis Paracenteſin appellatam perficitur, cùm per eam aqua vniuerſa è ventris cauo poſſit educi, idque citiùs quàm vllâ alia ratione. Vnde & frequentiùs, quàm alioquin fieri ſolet, matureq; antequam hæc aqua diutiùs retenta viſcera interna vitiet, viresque collabantur, hæc adminiſtrari deberet, cùm vulnus hoc leue per cutem muſculos & peritonæum tantùm adactum, nullum, vti vulgus putat, ægro conciliet periculum, nec inteſtina facilè, dum illud ſine maiore impetu im-

primitur, lædi poſſint, cùm abdominis ſuperficies aquâ diſtenta, admodùm ab ipſis eleuata diſtet, illaque inania, vti ſectione inueniuntur, à conuexo ipſius ſeparata collapſa iaceant. Dein & cùm impoſſibile ſit, ſi aliâ viâ aqua hæc per aluum aut vrinas non excernatur, ſed illic ſubſiſtat, ægrum euadere, ſatiùs erit in deſperato malo, hoc remedij genus tanquam extremum tentare, quàm ægrum deploratum relinquere, cùm niſi cauſſæ magnitudo obſit, hoc pacto interdum liberari poſſint, vel ſi moriantur, cùm alioquin minimè conualeſcere potuiſſent, Medicus priùs hæc prædicendo, ſe à crimine liberare conſcientiamq; ſuam integram ſeruare queat, ægroque ſaltem hoc commodi inde proueniat, quod aquâ hac effusâ, à dyſpnœa illa graui, alijsque internis doloribus liberatus, placidiùs expiret.

Cæterùm ad hanc decenter adminiſtrandam, locus in abdomine ſub vmbilico tribus digitis, in lateribus eligi debet, illic vbi obliquè & tranſuerſim procedentes epigaſtrij muſculi, carneis ſedibus mutuò incumbunt, cùm tutiùs eo in loco quàm in medio ſub vmbilico ductu, vbi aponeuroſes muſculorum concurrentes, lineam albam nerueamq; efficiunt, vulnus infligatur. In eo itaque loco phlebotomum ſcalpellum, vel aliud ad hoc aptum inſtrumētum acutum, per cutem muſculos & peritonæum, ad interiora vſque placidè, ne inteſtina vti dictum, lædantur, imprimatur, aquaq; quæ proſilire magno ſæpè impetu ſolet, peluі excipiatur. Mox tamen iterum occludendum foramen, ne tota ſimul, vnde vires prociderent, effluat, ita vt ſucceſſiuè indies bis térve portionem emittendo rurſumq; recludendo, ſenſim aqua citra virium iacturam, quæ interim reſtaurandæ erunt, educatur. In quo maxima, ne error committatur,

tatur, & vt aquæ effluxus cùm volumus, iterum ſi-ſti queat, cautio adhibenda. Quod fiet, ſi Siphone immiſſo, qui foramen occludat, ille aperiri rurſumque claudi pro voluntate noſtra poſſit. Vel ſi antequam punctura fit, cutis priùs deorſum validè tracta, tranſuerſim aliquouſq; ad muſculos vſque ſecetur, & poſtea demum introrſum ſcalpellum adigatur, tunc enim inferiore vulneris in cute facto labro, rurſum ſponte, cùm cutis remittitur, ſurſum remeante, foramen occultatur & obturatur, & cùm deorſum trahitur, iterum reſeratur; ſicque ad libitum aquam retinere, vel emittere poſſumus, & ne inuoluntariè effluat præcauere, vti & ſi in latere, in quod æger non recumbere ſolet aut poteſt, ſectio fiat, vt aqua minùs promptè effluat, hac quoque ratione cauetur, cùm alioquin parùm interſit, in dextro ſiniſtróve fiat, quod tamen, obſeruato hepatis lieníſve affectu, in hoc illóve fieri debere, cùm abdomen minimè, vti pectus, diuiſum ſit, aliqui citra rationem docent.

Cæterùm & aqua quæ effluit cōſideranda, nam ſi limpida & inodora adhuc ſit, bona eſſe iudicatur, quod inde viſcera nondum ab ea infecta eſſe, conijciamus, contrà verò, ſi fœtidiſſima aut ſubcruenta reddatur, viſceribus noxia eſt cenſenda.

In ſcroto punctura facta, eo modo quem in Hydrocele exponemus, non ſolùm vt aqua ex illo effluat, procurat, ſed & vt ex abdomine ſenſim quoq; per hanc viam, per quam priûs in ſcrotum deſcenderat, ſi foramen diu apertum ſeruetur, extra feratur, prodeſſe poteſt. Ob quam & cauſam, etſi in abdomine negligatur, hîc ſaltem, cùm tutiſſimè fiat, inſtitui poſſet, quæ tamen magna ad curandum hydropem occaſio, ſi modò curari poteſt, vt plurimùm negligitur.

Per ſcarificationem aquam etiam ſub cute col-

lectam educere poſſumus. Quæ in pedibus facta, non ſolùm eam quæ in vicinia tumidos illic pedes reddidit euacuat, ſed & ſuccedente ſemper in locum aquæ effluxæ, nouâ tandem etiam à ſuperioribus, atque ipſius etiam abdominis cauo, aquam exhaurit, adeò ſæpè potenter, vt diu eâ vel etiam copiosè exſtillante, venter penitùs detumeſcat. Quæ ſcarificandi ratio cùm conſueta ſit, minùs ab ægris repudiatur, licèt & eo nomine poſſit videri noua, quòd cùm tunc cute apertâ aqua emanans, inflammationem, ſicuti diximus vehementem, & quæ in gangrænam interdum conuertitur, facilè pariat, hoc ob vulnera hæc inflicta accidiſſe, ſuſpicionem facilè poſſit excitare, medicumque ſic calumniâ onerare: Quam vt vitet, hoc à pernitie, aquæ effluere incipientis, ſiue per ſcarificationem aut ſponte id fiat, facilè fieri ſolere, prædicere debet, dein etiam ſcarificationem rectè adminiſtret, & poſtea gubernet, oportet. Quod fiet, ſi in pedum carnoſa ſede, circa ſuras aut inferiora, nonnũquam & in femore primùm tentetur, cuticulaq; vel tantùm ſecetur, cùm & tunc aquę guttę mox per eam exſudare ſoleant, vel ſi non procedat, etiam cutis vera, ſed leuiter duntaxat tundatur, vulneraq; diſtantia & lata, ſcalpello proin latiore facta infligantur, ſerumque quod ſtatim exſudat, placidè linteo molli adhibito, citra fricationem tamen, abſtergatur, poſtea Vnguento albo, ſuccisque conuenientibus, quibus inflammationẽ arcemus (inter quos ſucci Solani, Plantaginis & Hyoſciami vulgaris, vel Peruuiani ſummè vtiles, vti & Folia parùm conquaſſata appoſita,) eam auertamus: Et imprimis ne faſciæ madidæ maneant, eas ſæpè permutando, caueamus, vel Sæuo hircino vel ceruino eas illinendo, & ſic circumuoluendo, ne humorem concipiant, ad hanc rem idoneas reddamus.

Ventris totius ſcarificationem aliqui quoque probant, eaque ad muſculorum aponeuroſes vſque factâ, quæ rectos muſculos integunt, aquam è ventre quoque exhauriri poſſe, docent.

Per veſicarum productionem in pedibus, illarumque diſruptionem, aquæ ſimiliter exitus patefieri poteſt, & ſi apertæ maneant, vt deinceps quoque effluxus illius continuetur, procurari. Quæ ſponte vi aquæ cutem intrinſecùs diu irrigantis, atque etiam ob acrimoniam irritantis vel vrentis, tandem in pedibus ſolēt erumpere: Aliàs arte prouocantur, Vſtione leui factâ cuticulæ, per cauterium actuale, cuiuſmodi caſu aliquando vaſe æneo calefactorio inter calefaciendum lectum inductâ in pede, hoc pacto, exitu aperto, vt aſciticus ſanaretur, occaſionem præbuit. Vel hoc veſicatorijs admotis effici poteſt, prædictione ſemper quoque, vti in ſcarificatione dictum, de periculo inflammationis præmiſsâ, illiſque adhibitis quę moderatè & ſenſim hoc faciunt, cùm vehementer adurentia admouēdo, inflammationi citiùs, quàm à ſcarificatione occaſio præberi poſſit.

Cæterùm nō ſolùm in pedibus per veſicas ſponte artéve inductas, aqua tum ex illis tum abdomine penè vniuerſo quandoque effluit, ſed & in abdomine, vmbilicum in amplam & pellucidam veſicam aquaque plenam, ab ipſius copia dilatatum, in aſciticis aliquoties depræhendimus, è qua diſſectâ forpice vel ſcalpello, quod leui negotio & citra ſenſum fit, aqua tota niſi per vim compreſſa fuiſſet, impetu magno effluxiſſet: Qui modus aquam educendi, cùm adeò ſit expeditus, ſi arte procurari poſſet, vt vmbilicus hoc pacto intumeſceret, quod cucurbitulæ ſæpè illi admotæ fortè efficerēt, cùm illud tentare cupimus, magnum ad curationem adferret adiumentum.

Per Fonticulum vti vocant, in pedibus excitatum aquæ quoque via aperitur. Qui cauterio actuali ſi fieret, cùm altiùs quàm pro ſolius veſicæ productione requiritur, imprimi tunc deberet, inflammationem facilè accerſeret; ſatiùs ob id & tutiùs longè potentiali aliquo, quòd ſine dolore cutem mortificando aperit, illud, ſi nihil impediat, in pedibus moliri, cautione ea quæ in illorum applicatione & gubernatione requiritur, alibi etiam explicata, adhibitâ. Quod & in ſcroto ſine periculo fieri poſſet, cute illius ſic apertâ. In ventre verò per abdomen adeò craſſum, fonticulum ad interiora vſque vbi aqua latet, deducere, cùm ſit arduum, vix tentandum erit.

Alterantia præterea, quæ ad viſcerum imbecillitatem corrigendam illorumq; infarctus, obſtructiones ſoluendas, durities emolliendas inſtituuntur, qualia in cachexia multa proponuntur, & hîc quoque, ſi hydrops illius cauſâ eueniat, vſurpari poſſunt, illaque præſertim in eo locum habebunt, quæ ſic componuntur, vt ſimul cum illis operationibus, vel etiam ſine illis in alijs illius cauſis, aquas abſumant, vrinasque prouocent; Qualia ſequentia exiſtunt.

Decoctum ad hæc vtile: ℞. radic. quinque Aperitiuarum, Cichoreæ, Iridis ana ℥ j.ß. Dentis Leonis, Pentaphylli, Filipendulæ, Valerianæ, Eryngij ana ℥ j. radicis Aſari ℥ ß. cortic. medij Tamaricis, Fraxini, Sambuci, radic. Capparum ana ʒ vj. herbarum Endiuiæ, Eupatorij, Marrubij, Chamædreos, Chamæpytheos, Capillarium, Pimpinellę, Piloſellæ, Abſynthij, Cardui benedicti ana M. j. florum Sambuci, Geniſtæ, Tamaricis, Hyperici, Bugloſſ. Borragin. ana P. j. ſemin. quatuor frigid. Maiorum ℥ ß. iiij. ſem. frigid. Minorum ʒ iij. Cicerũ P. j. ſeminum Apij, Fœniculi, Petroſelini, ana ʒ ij. Paſſularum

larum enucleat ʒ ij. Liquiritię ℥ j.ß.fiat decoctio in Aqua & quartâ parte vini albi,addẽdo Sacchari q.ſ. Poteſt addi ſucc⁹ Iridis; aromatiſetur Cinamomo, Schœnantho, Spicâ celticâ, Nardi, vel Caſſiâ ligneâ,vel pulueribus Diarrhodon, Triaſantal.&c.

His adijci poſſunt,rad. Cardui albi, Filiculę, Filicis,Lapatij, Vincetoxici,cortic. Frangulæ, Viſcum quercin: Ex herbis Aſarina, Plantago, Morſus diaboli, Lupulus, Mentha, Hyſſopus, Polium, Betonica,Pulegium,Origanum,Ruta, Maiorana.

Aliud decoctum: ℞.radic. Fœniculi,Petroſel.ana ℥ j.Rhapontic. ʒ ij. Abſynthii, Ceterach, Eupator.ana ʒ ij.iv.ſemin.frigidorũ Maior.ana ʒ j.Schœnanthi, Spicæ ana ʒ j.decoquantur in iure Pulli vel alio,vt Cicerum;vel in Vino infundantur, omiſſis tunc ſeminibus frigidis.

Potionem Rhazes habet quæ magni fit, paratam ex abſynthio, cuſcutâ, alkekengi, fumariâ, ſeminibus iv. frigid. maior. ſquœnantho, & ſpicâ in ſero lactis maceratis.

Ex ſimplicioribus decóctis probatur Ligni gaiaci decoctum, ad vrinas mouendas. Item Allij & Rubiæ decoctum cum Melle, Plantagin. maioris decoctum, per ſe vel cum Lenticula, vt vult Dioſcorides, qui & probat Origani cum Ficu decoctũ & Ciceris cum Roſmarino, & Calami odorat.cum ſemine Apij.

Viſcum quercinum ad ℔ j. raſum in menſura j. ſeu ℔ iij. vel quatuor Aquæ ad Conſumptionem medietatis decoquatur. Dantur manè & ſerò de colatura ℥ iv. diu continuando magno ſucceſſu: Saccharo dulcorari poſſunt & aromatiſari.

Lumbricorum decoctum, additis diureticis, vtiliter datur. Item Cicadarum puluériſatarum ad ʒ ij.decoctum cum alijs.

Vina per infuſionem vel decoctionem facta,ad-

modum iuuant. Ex radice Apij, vel Iridis vel Azari, vel cortic. radic. Sambuci, vel Ebuli, ſemine Hederæ, vnum aliquod vel plura ſumendo.

Abſynthites Vinum etiam vtile, quod in debilioribus ventriculis ex generoſo vel etiam Maluatico, quod vrinas mirè ducit, Vino parari poteſt: Marrubii item vinum, vti & Scyllinum.

Compoſita vina fiunt ex pluribus è prædictis ſimul miſtis, vel aliis quoque in decocto expoſitis additis; exempli gratia: ℞. radic. Apij, Fœniculi, Iridis ana ℥ j. ß. Phu veri, Acori veri ana ℥ j. Imperatoriæ, Gentianæ ana ℥ ß. Azari, Scyllæ ana ʒ ij. cortic. rad. Sambuci, vel Ebuli, Ligni ſalſafras ana ℥ j. herbarum ſicc. Abſynthii, Marrubii, Eupatorii, Capillor. veneris, Chamędr. Cardui bened. ana ʒ ij. ſummit. Centaur. minor. florum Geniſtæ, Tamaricis ana ʒ j. acinorum Sambuci aridorum ʒ ij. ſeminum Petroſ. Fœnicul. ana ʒ j ß. ſemin. Ameos, Anethi ana ʒ j. Cinamomi ʒ ij. Spicæ ʒ ß. conquaſſentur pro Vini menſur. ij. vel iij.

Lixiuia pręparata ex Fabarũ ſtipitum, vel Iuniperi ramorum cineribus, per exiccationem omnimodam in furno factis, per tranſcolationem frequentem vel macerationem diutinam aquæ, bibita aliquoties, plurimùm ſæpè profuerunt: Aliquiq; cùm diu nihil aliud bibiſſent, horum ſed tũc magis dilutorum vſu fuerunt reſtituti: Probatur & ex cineribus Geniſtæ factum: Item Hederæ & imprimis ligni Dulcamaræ, & Gratiolæ. Quòd ſi in hiſce omnibus parandis, loco aquæ Vinum ſumatur, vel illud aquæ permiſceatur, efficaciùs penetrabit. Vel ſi cineres horum in nodulum ligati, Vino immergantur, & Vinum illud proderit, eoq; magis, ſi cineres non ex penitùs combuſtis plantis, ſed in furno eouſque exiccatis, donec in cineres redigantur, colligantur.

Hæc

Hæc quoque lixiuia in Salia decoctione redacta, probant Chymici, illisque vti malunt: Inprimis ſale Abſynthii, Iuniperino, Gratiolæ, dein & Ebulino.

Vrina vel propria, vel pueri impuberis bibita, minctionem impellendo accelerat. Capræ vrinam cum Spica quotidie bibitam laudat Dioſcorides.

Aquæ ſtillatitiæ quia valde penetrant, multùm quoque ſi affatim ad ℥ iv. & diu bibantur, poſſunt efficere, addito interdum & Vino.

Quales ex ſimplicioribus ſunt, aqua ex Sambuci vel Ebuli radicibus, & floribus, vel etiam acinis ſeparatim ſimúlve deſtillata: Item ex radicibus floribusq; Iridis, atque ex Hirundinaria: Dein & ex floribus Liliorum alborum, ex Raphano, ex Iuniperi baccis & Smilace hortẽſi, ex Cuſcuta: Vel aliis herbis & radicibus plantarum Aperitiuarum & diureticarum, inter quas & efficax Fœniculi marini aqua: Stercoris humani aquá ſtillatitiam aliqui extollunt: Alii aquam Nicocianæ dictæ.

Compoſitæ fiunt ex prædictis aliquibus, vel omnibus ſimul deſtillatis, addito interdum & ſucco Iridis: Aliqui Cantharides miſcent, vt magis vrinas ducant. Cinamomũ, Spica, Schœnanthũ, ſimiliaq; permiſta has aquas magis appropriant; Vel ſi hiſce vbi iam deſtillatæ fuerint, aromatiſentur.

Liquores alios Chymici, & aquas validiores parant, cochleatimq; exhibent: Addendo prædictis herbis, vt Hirundinariæ vel Sambuco aliiſve, ex quibus aquas elici diximus, aut aquis ipſarum ſimplicibus vel compoſitis, Tartarum & Vitreolũ calcinata priùs, & parùm ſpiritus Vini, aquam ex illis eliciendo. Vel ex ſolo Tartaro & Vitreolo, additis Silicibus calcinatis, puluerisatis, ſinunt liquorẽ effluere, eumq; poſtea deſtillant, & pro experimentis habent.

Succum Laſerpitij cũ Caricis, Anagallidis cum Vino exhibet Dioſc. alij herbæ Peti, alij extractũ Iuniperi laudant.

Oleum Cnicinum potum: Olea Salium prædictorum miſcent cæteris Chymici.

Ex miſturis, eæ compoſitiones, quæ in cachexia à viſcerum imbecillitate, obſtructione, duritie & ſcirrho, progreſſa conueniunt, illicq; deſcriptæ ſunt, in hyorope aſcite, ſi ab hiſce cauſſis quoque naſcatur, & tunc cachexia illum præceſſerit, vel etiam comitetur, locum habere quoque poſſunt, & cùm vrinas ferè ſimul prouocent, eà ratione etiam hydropis cauſâ competunt; Vti ſunt illic expoſitæ.

Potiones ex Iulepis, & lactea illa ex Terebinthina.

Electuaria item, maximeq; illud quod in metu hydropis in cachexia ex varijs, vti & rob de ebulo & ſambuco paratum propoſuimus. Et ex vſitatis compoſitio Dialacca & Diacurcuma, hydropicis etiam accommodantur.

Ex pulueribus quoq; ſeu ſpeciebus vſitatis, tum plæroſq; tum maximè duarum iam dictarum compoſitionum, dare poſſumus.

Et ex ſimplicioribus, puluerem ſummit. Centaurij minor. & comarum Abſynthij Pontici, alioſque aliquos.

Dein & Napi vel Anethi pulueres, cum Vino Abſynthite vel Praſſij in hydrope propinamus.

Vti & Hepar lupi præparatũ, Inteſtinorum item lupi vel gallinę pulueres vel cineres. Et præter hæc in hydrope, etiam Hepar cuculi: Dein & Splen aſini domeſtici vel ſylueſtris, vel pulli Equini, liene affecto: Item caro Ericij: Corpus veſpertilionis ablato capite: Lumbrici; omnia exiccata & puluerisata, vel in cineres vſta exhibita, per ſe vel cum alijs

pulueri-

pulueribus, in Vino ſyrupo vel aqua, conuenienti-bus, appropriata hiſce viſceribus affectis cẽſentur.

Cantharides vel Cicadæ aut Grilli, ſi in furno in cineres vrantur, & de puluere ℈ j. cum aqua vel ſyrupo conuenienti detur, vel lacte, potenter vrinas ducũt. Poteſt addi gummi Ceraſorum vel Prunorum, vt minùs exulcerent.

Aes combuſtum, Magnetem pulueriſatum, ſunt qui probant, ſi propinentur.

Pilulæ quoq; in cachexia expoſitæ, in hydrope inde nato cõuenient. Et ad vrinas mouendas in hydrope ſequẽtes ſunt efficaciſſimæ, quę ℞. Cátharidum abiectis alis tenuioribus ℈ ß. adde Maſtiches gr. vj. Rhabarb. ʒ ß. omnia tenuiſſimè pulueriſata excipiantur reſinæ Lariceæ vel Abietinæ limpidæ ʒ ij. addendo infuſion. gũmi Tragach. fact. cũ aqua Viol. ſpiſſæ adhuc, Butyri recentiſſ. an. ʒ ß. Incorporentur Saccharo cando, vt Pilulæ formari queant: Detur ʒ j. ad vires explorandas ab initio.

Extrinſecùs admotis abdomini & partibus ſubditis tumentibus, aquá in illis contentam conabimur quoq; abſumere, illis quæ ſerũ ex illis ſedibus attrahũt ſeu eliciũt, & in halitũ digerũt ſeu exiccát. Quod varijs modis ꝑ externa remedia perficitur.

Fotus vel balnea pro ventre, & pedibus tumentibus, nonnunquá & ſcroto tumido, fiunt ex Aqua ſalſa naturali maris, vel fontium, vel nitroſa aut ſulphurea, aut bituminoſa; Vel artificiali ex permiſtione Salis vel Sulphuris paratâ.

Vel ex Lixiuio forti, præſertim in pedibus, per tranſcolationẽ cũ aqua vel Vino per cineres Vitis, Quercus, Fagi, Fabarũ, Braſſicæ, Oſſiũ, aliorúmve parato: Addito cùm fortius eſſe volumꝰ, Alumine, Sale. In quo & faſciæ madefactæ pedibus obuolui poſſunt.

Vel ex decocto in eiuſmodi lixiuio vel vino, vel

aqua ſabrorum vel alia aqua facto, fotus vel balnea fiunt: Inprimis ex radic. & fol. Ebuli: Itẽ Iridis, rad. Vrticę, Aſclepiadis, Cyclamin. cort. rad. Vlmi & Filicis herb. Chelidoniâ, Centaurio, Mezereo, Rutâ, Calamentâ, Origano, Caulibus rubr. flor. Chamomill. Sambuci, aliiſve herbis ſiccantibus, addito Sulphure viuo, Sale vel Alumine: Interdum & Scoriâ ferri: Si Cicadarũ vel Cantharidum pulu. ʒ iij. in decocto addantur, vrinas ſimul promouebunt.

Vel fiat hæc fomentatio: ℞. Lixiuij cõmunis ℔. x. Aceti ℔ j. Salis vel Aluminis ℥ iij. bulliãt cũ plantis exiccantibus: Et cum ſpongia foueantur partes tumentes.

Stupha ſeu balneum ſiccũ, corporis inferioris ſedis, vel pedũ ſolùm, validiùs ſiccat, humoresq; per ſudores ſimul educit, idq; validiùs ſi ſuffitu decocti prædicti, in labro poſiti, extinctis ſilicibus, excitato, calefiant: Cui ramos Laureolæ aliqui ſe cum ſucceſſu addidiſſe profitentur.

Vapor ſeu ſuffitus, qui à Scoria vel Silicibus vel Marcaſitâ, ignitis in Aceto forti immerſis & extinctis, vel Aceto hiſce vti & lapidi Molari infuſo excitatur, idem præſtat: Potentiusq; aget, ſi Ebulus aliáve illi incocta priùs fuerint.

Fumus ſi in ſtupha excitetur, accenſo Aſphalto duriſſimo, quod Gagatẽ lapidem vocát, idẽ facit.

Immergatur & veluti ſepeliatur, corporis nudi pars media inferior, tumeſcens, in arena à ſole vel arte calefacta. Quæ ſi marina ſit propter ſal magis exiccabit, vnde & Dioſcorides hoc in littore maris fieri debere iubet: Idem præſtabit arena alia, Sale conſperſa vel Cineribus.

In Cineribus ſolis hoc quoque fieri poteſt, qui à combuſtione lignorum & herbarum ſiccantium facti, magis operabuntur.

In Fimẽti aceruo, vel Furfurũ aut Vinaciorum cumulo calido idem fieri poteſt. Saccu-

Sacculi Arenâ vel Cineribus & Sale toſto impleti calefacti, ventri & pedibus applicantur: Quibus & herbæ ſiccantes aliæ, ſeminaque calida maiora minoraq; addi poſſunt.

Emplaſtra, cataplaſmata, inunctiones diuerſimodè ventri & pedibus tumẽtibus, & ſcroto interdum, ſi illud aquâ plenum ſit, apponũtur, ad aquas abſumendas; miſcendo interim, quæ viſceribus ſimul ſint accommodata, ſequentibus modis.

Ex ſimplicioribus, Raphani radix vel Acori; Item Lepidium, cõtuſa, cruda vel cocta cum Aceto forti ventri adhibentur: quibus ſemina Naſturtij vel Sinapis admiſta efficaciora hæc reddunt.

Bulbos cum Melle & Pipere tritos & admotos; Item Amurcam in villoſa pelle perunctam, probat Dioſcorid.

Cucumeris aſini radix contuſa, & per 24. horas in Aceto ſquillitico macerata, additâ Mellis duplâ quantitate, ſi coquatur parùm, addito P.j. pulu. Cimini, ſingulare eſt remedium.

Stercus inprimis Caprinũ, dein & Vaccinũ ventri & pedibus admota, admodum iuuãt; quibus & Columbinũ addi poteſt vel Gallinaceum. Quæ vel ſimpliciter applicãtur, vel miſta aut cocta priùs cũ Vrina pueri vel capræ, vel Lixiuio. Aliàs cum Vino vel Aceto aut Oxymel. ſimp. vel ſquillitico, addẽdo interdum & Sulphur, interdum & Nitrum vel Sal.

Vel: ℞. ſtercoris Caprini vel Vaccini parùm exic cati, emplaſtri de baccis Lauri an. ℔ ß. cineris Cochlearum terreſtr. vel aliorum Teſtaceorum ℥ ß. Aceti, Mellis q. ſ. fiat emplaſtrum.

Aliud à quibuſdam probatum, ſic cõmodiùs parabitur: ℞. Stercoris Colũbini, Vini optimi an. ℔ j. Aceti ℥ iij. ſucci Ebuli & Iridis ana ℥ ij. Mellis ℥ iij. Sulphuris viui ℥ j. Salis vel Nitri ℥ ß. farinæ Fabarũ vel Lupinorum ℥ j. ß. coquantur ad ſpiſſitudinem,

addendo circa finem baccarũ Lauri ℥ j. ſemin. Cimini ℥ ß.ſemin. Naſturtij,radic. Cyperi, Enulæ ana ʒ ij.florum Chamom.& Anethi ana p.j.Terebinth. q.ſ.fiat Cataplaſma.

Aliud ſic fit: ℞. Stercoris caprini vel vaccini areſacti quartarium j.Thuris, Maſtiches, Myrrhæ ana ℥ j.radic.Cyperi, Coſti ana ℥ ß. Cimini ʒ ij. Sulphuris viui, Salis ana ʒ iij. Aceti ſquillitici & Mellis q.ſ. fiat emplaſtrum.

Vel: ℞. Stercorum prædictorum ℥ xij.fol.Pedis columbin. Rutæ, Parietariæ, Ebuli ad M iij.coquátur in Vrina vel Lixiuio, & Aqua ſalſa, & Vino, piſtentur, adde farinæ Lupinorum, bacc.Lauri, ana ℥ iij.olei Rutacei ℥ ij. fiat Cataplaſma.

Cochlearum terreſtrium ſeu limacum caro contuſa applicata valde conuenit. Cui Opercula admiſcere iubet Dioſc. Quod vt cõmodiùs fiat, in puluerem priùs redigi debent, quod faciliùs fit, cùm friabilia ſint. Si teſtas admiſcere etiam velimus, vti aliqui docent, rectiùs priùs in cineres rediguntur, cùm ægrè contundantur: Mucus quoque cochlearum conuenit.

Huic carni ſic contuſæ, ſi Stercoris caprini vel Vaccini æqua pars addatur, vtile admodum fit emplaſtrum. Cui viſcerum internorum cauſsâ, Maſtiche, Spica, Schœnanthum, Aſarum addi poſſunt.

Vel tale fiat additis etiam alijs: ℞. Baccarũ Lauri ℥ ß.ſeminis Cimini vel Carui ʒ ij.ſeminis Naſturtij, Viticis, Staphisagr. an. ʒ j.rad.Iridis ʒ iij.radic. Aſari ʒ j.Maſtiches, Myrrhę ana ʒ ij.Mumiæ ʒ j.Spicæ, Schœnáthi ana ʒ.ß. Sulphuris viui ʒ iij. Salis vſti ʒ ij. cinerum Vitis vel Quercus aut Cochl. ʒ j. fiat puluis ſubtilis, irroretur Aceto forti, & cum æqua portione, Stercoris capræ vel vaccæ, vel carne Cochlearum, fiat Cataplaſma.

Succis quibuſdam ſi venter illinatur, vel emplaſtretur

ſtretur, aquę ab eo exhauriuntur. Efficaciſſimi ſunt ſucci Cyclaminis, vel loco illius Serpentariæ vel Ari, Cucumeris agr. Mezerei, Chameleæ, vel Thymeleæ, vel in illorum penuria Laureolę, vel Lathyridis: Item Soldanellæ. Mitiores ſunt ſucci Ebuli, Sambuci, Iridis, Ariſtolochiæ, Aſari, Mercurialis: Hi vel ſoli vel inuicem permiſti excipiuntur farinâ Fabarum vel Lupinorum vel Orobi, addendo interdum Spicam, Aſarum, Schœnanthũ, atq; cataplaſmatis inſtar ſupra vmbilicum lato ſpacio applicantur: Vel magis diluta ventri illinuntur.

Vel fiat tale ex illis vnguentum: ℞. ſucci Cucum. agr. ℥.iij. ſucci Cyclaminis vel illius loco ſucci Serpentariæ vel Ari ℥ ij. ſucci Chameleæ, vel illius loco Laureolæ ℥ j. ſucci Ebuli, ſucci Iridis ana ℥ j.ß. Fellis tauri ℥ ß. olei Nucum, Squillitici, Butyti ana ℥ iiij. fiat decoctio ad ſuccorum aliquam conſumptionem, addendo poſtea puluer. Scammoneæ ʒ j. ß. Colocynthid. ʒ j. Euphorbij ʒ ij. pulu. radic. Cyclamin. ſi ſuccus non fuerit admiſtus ʒ iij. Ceræ q.ſ. fiat vnguentum.

Si omiſſis quibuſdam parua illius quãtitas cum melle coqueretur, eſſet efficaciſſimum.

Vel vtendum ſequenti liquore pro inunctione partium tumidarum: ℞. ſucci Cucum. agreſt. ℥ j.ß. ſucci Ebuli vel Iridis ℥ ij. fol. Laureolæ vel Chameleæ M. j. reſinæ Lariceæ vel Abietinæ ℥ xij. Myrrhæ ℥ ß. Thuris, Maſtiches ana ʒ ij. Nucis moſch. ℥ ß. miſceantur atque deſtillentur.

Aut illinantur oleo ſequenti: ℞. olei Nucum vel Lini ℔ j.ß. Vini & Aceti ſquillitici ℥ iij. decoque in illis fructus vel folia Cucum. aſini: item Mezerei vel Laureolæ contuſ. ad M. iij. radic. Squillæ, Euphorbij ana ℥ ß. colentur ad vſum.

Vt viſceribus hæc etiam accõmodentur; Poterimus ſuccis eiuſmodi aquas promouentibus, vt

Cucum.agreſt, vel alteri, æquam portionem ſucci Abſynthij addere, atq; interdum etiam, ſi hepar læſum ſuſpicemur, ſucci radic. Conſol. maior. tantundem, & cum Oxymell. ſimpl. vel ſquillitico, addito Gummi ammon. diſſol. in Aceto ſquillitic. parùm decoquere, atque Santalos, Spicam, ſpec. Dialaccæ vel Diacurcumæ aliáve permiſcere, totique abdomini apponere.

Aliæ quoq; illitiones vel applicationes ex ſequẽtibus fiunt: ℞. radic. Cyclaminis ʒ j. ß. radic. Aſari ʒ j. radic. Ariſtoloch. & Pyrethri ana ʒ ß. ſeminum Apij, Rutæ Sinapis ana ℈ ij. Spicæ Schœnanthi an. ʒ ß. cinerum Cicadarum vel Canthar. ℈ j. olei Abſynthini, Laurini vel Rutacei ana ℥ ij. olei Scorpionum ℥ j. Bdellii in Aceto diſſol. & Ceræ q. ſ. fiat Linimentum. Vel addendo farin. Orobi vel Lupinorum vel Fabarum q. ſ. fiat Cataplaſma. Vel omiſſis oleis excipiantur pulueres & farinæ ſucco Cucumer. aſinin. vel Laureolæ, vel Cyclam. vel Ari, & fiat Vnguentum vel Cataplaſma, quæ meliùs Melle addito hærebunt. Vel in formam emplaſtri additâ Pice & Cerâ redigantur.

Vel: ℞. Aeris vſti ʒ ij. Aluminis vel Salis ℥ ß. radicis Iridis ʒ iij. farinæ Orobi ℥ j. excipiantur vti ſuperiora oleis, vt Oleo ſquillitico, vel ſuccis, & eodem modo adhibeantur.

Vſitata vnguenta pro ventre inungendo, ſunt Arthanitæ vnguentum, ſeu de Cyclamine dictum Meſuæi, prę cæteris efficaciſſimum. Quod paratur ex ſuccis cyclaminis, cucum. agreſt. aceto, felle taurino, aloë, ſcámoneâ, colocynthide, turbith, mezereo, gummi euphorb. ſagapeno, myrrhâ, polypod. chamomill. pipere, zingiber. ſale gemmæ, oleo irino, butyro & cerâ.

Eſt & aliud de Arthanita ſeu de Cyclamine min9 vnguentũ, cùm ſplen induruit, maximè cõueniens,

Quod

Quod fit ex ſuccis cyclamin. ebuli & aceto, tamariçe, polypodio, gummi ammoniaco, bdellio, radice capparum, ſpicanàrdi, & oleo irino.

Aregon ſeu Arrogon falsò dictum Vnguentum Nicol. in aſcite, ventri quoque illitum idem facit. Quod fit ex rad. ari ſeu ſerpentariæ, cucumer. aſin. bryoniæ, pyrethri, herbis laureolâ, pulicariâ maiori & minori, fol. cucumer. aſinin. roſmarin. maioran. ſerpilli, rutæ, lauri, ſaluiæ, ſabinæ, calamentæ, gummi, maſtiche, oliban. euphorb. aromatiſ. zingib. pipere, oleis moſcel. communi, laurino, petroleo, adipe vrſi, butyr. & cerâ.

Agrippæ vnguentum Nicolai ad idem vſurpatur: Quod fit ex radic. bryoniæ, cucum. aſinin. ſquill. iridis, ebuli, tribul. aquatic. oleo & cerâ.

In veſicæ regionem, circa pectinē applicationes & inunctiones eiuſmodi pertingentes, vrinam ſimul mouendo, etiam proderunt. Et priuatim quoque ad eam promouendam, huic loco ea quæ mictionem promouere poſſunt, in ſuppreſſione illius deſcripta adhiberi poſſunt. Veluti inter cætera eſt Fotus ex decocto Allij & ſucco Pedis Columbini & Vrina pueri: Item Inunctio ex oleo Scorpionum aliîsve.

Podici aliqui etiam remedia adhiberi volunt, vt indę virtus ad abdomen perueniens, in eo fortè aquam abſumat.

Quod commodiùs præſtabitur, ſi ſuffitus, vapor aut fumus, quibus venter & pedes ſuffumigantur, etiam podice excipiatur.

Fouetur quoque eo nomine podex vel inungitur: Aquâ vitæ, cui parùm olei de Euphorbio vel de Caſtoreo, & ſuccus Iridis admiſta ſint, addendo ſi vrant, Butyrum vel Oleum commune: Cataplaſmata idem præſtabunt, eadem quę ventri aliàs applicantur.

Narrant Lapidem à colubro aquatico, fune caudæ alligato & ſuſpenſo, vomitu in ſuppoſitam aquam eiectum, tantarum virium eſſe ad aquam abſumendam, vt eam in quam decidit, mox abſumat: eum ſi ventri alligetur, aquam in eo quoque conſumere.

Hepatis & Ventriculi, ſi affecta ſint, habetur ratio, remediis quæ in illorum affectibus maximè in cachexia & obſtructionibus expoſita ſunt.

Viuendi rationem quod attinet, Aër ſiccior melior quàm vdus.

Exercitium ſi ferre poſſint, ſemper aliquid diſcutit.

Frictiones validiùs illud præſtant, inprimis ſi fiant manibus priùs inunctis Sale & Oleo, vel Hydræleo, eouſq; donec rubeſcat cutis.

Diſcutiuntq́; potentiùs Rubificantia ſimul adhibita abdomini, inter quæ Sinapis ſemen cum Vrina illitum probatur.

Cucurbitulæ vniuerſo ventri admotæ, etiam ad diſcuſſionem opitulantur.

Vigiliæ, etſi eo quòd magis quàm ſomnus ſiccent probentur, tamen quia ob dyſpnœam moleſtæ, plus debilitant, potiùs de ſomno vt reficiantur, illis proſpiciendum.

In victus ratione quæ moderata & parca magis quàm larga eſſe debet, vtendum euchymis & eupeptis: Abſtinendum ab humidis, & aſſis potiùs quàm elixis fruendum: A' ſalſis, aromatiſatis, calidisq́; potiùs temperandum, ne ſitis quæ alioquin vrget, concitetur. Diureticis tamen oleribus vti licet, vt Petroſelin. Fœnicul. Eruca laudatur & Braſſica: Hepata Lupi, Vulpis, Gallinarum, Alaudæ comeſta, appropriata cenſentur.

Potus ſit parciſſimus; nam omnino ab eo abſtinere perdifficile, quod tamen cùm aliquibus pluribus die-

bus diebus feciſſent, ſanitati reſtituti fuerũt, illi nimirum quib. viſcera nondum læſa erant. Aquæ aũt potus, cùm multũ ſeri procreet, immodicus præſertim, noxius; ſi Aceto addito parùm aceſcat, vtilior ad ſitim reſtinguendam. Vinum tenue acciduluin, cùm vrinã prouocet, vtile: Aceto condire res quoque confert, non ſolùm lienis, cuius obſtructionibus acetum inprimis conuenire exiſtimant, ſed & hepatis caloris, atq; ſitis extinguendæ causâ.

Pedum intumeſcentia rũ curatio.

Intumeſcentia pedum diffuſa alia ab ea quam tumorem œdematoſum vocauimus, mollior, à ſeroſo crudoq; ſucco pronata, quæ nunc vnius, nũc vtriuſq; pedis, vt in hydrope amplum ſpacium occupat; aliàs in certa aliqua ſaltem illius parte, vt pede inferiore, vel circa malleolos, aut vti nos obſeruaſſe diximus, in nuda tibiarum ſede occurrit, quæ ſiue hoc illóve modo ſe offerat, citra alium morbum comitem, diu perſeuerat, vel ſi ceſſet, & certis temporibus recurrat, difficulter in quibuſdam, quibus familiaris & conſueta eſt, amouetur, vel ne redeat, præcauetur: niſi corpus ab eiuſmodi excrementis & humiditatibus, quæ natura continuò ad inferiores haſce ſedes ablegat, optimè repurgetur, illorumque prouentus impediatur.

Quod moderatâ & parcâ victus ratione præſtabitur; & per multas euacuationes per aluum, per ſudores, diu interdum ad ſeptimanam vnam vel alteram, vel menſis quoq; ſpacium continuatas, vel etiam per mictiones: adhibitis ſimul alijs quoque particularibus euacuationibus, alijsque alterantibus, hoſce humores abſumentibus, viſceraq; quorum imbecillitatis causâ hæc congeruntur, roborantibus: cuiuſmodi remedia in defluxionibus & arthritide, à ſeroſis quoq; humoribus hiſce dependentibus, alijsq; inde natis morbis, copiosè expoſita fuerunt, quæ & huic affectui accommodari poſſunt.

Topica quod attinet, eiuſmodi humiditates vnde pedes intumeſcunt, etiam ab initio repellendæ erunt, iiſdem admotis, quibus œdemata diffuſa reprimi diximus, poſtea etiam exiccandæ & abſumendæ, iiſdem quæ in eodem caſu, & in hydrope aſcite propoſita fuerunt, ad illud præſtandum topicis fotib9, inunctionibus & emplaſtris. Imprimis autem faſciæ hîc aliquid ſingulare efficient, intumeſcentiamq; hanc cõtinebunt, tandemq; ne ampliùs redeat, prohibebunt, ſi indies faſciâ longâ palmum latâ, ab imo pedis incipiendo & ad genua vſque procedendo, pedes ſtrictè manè dum nondum adeò atque interdiu fieri ſolet, intumuerunt, obuoluantur, ſicq; donec iterum decumbant, vel etiam dies noctesque retineantur, quod & ocreâ molli arctè per ſuturas in longum pedi adſtrictâ, aliisve artibus præſtari poterit,

Pedum Intumeſcentiæ poſt morbos remanentis cura.

Aliæ quæ in pedibus accidunt intumeſcentiæ, poſt morbum aliquem relictæ, illisque qui ab eo conualeſcunt aliquandiu contingere ſolitæ, ſubſidentibus eò quibuſdam humiditatibus excrementitijs, quæ in morbis remanſerant, cùm pro bono ſigno reputentur, ferè negliguntur, & ſponte vel poſt leuem euacuationem, aut ſudores iterum diſſipantur. Quòd ſi verò ex viſcerum læſione aliquâ, poſt morbum relictâ, aut ab eo inductâ, hoc procedat, tunc qùia hydropis eſt initium, vt in eo facere iuſſimus, hîc quoq; procedendum.

Hydroceles cura.

Hydrocele ſi cum hydrope aſcite iungatur, ſcrotumq; vnà cum abdomine aquâ impletum in tumorem excreſcat, periculoſa vti & ipſe aſcites exiſtit. In qua ſanáda eo modo veluti in aſcite dictum, cura inſtituenda, aſcitiq; in genere accommodanda, per quam ſi venter ſubſideat, etiam ſcrotum ſpontè detumeſcit. Quod niſi fiat, particulatim quoque topica in aſcite explicata, veluti fotus, ſuffitus,

ſitus, emplaſtra ſcroto erunt applicanda, vel vti illic quoque edoctum, per puncturam factam, aqua ex illo educenda, vnde eam quę in abdomine erat, ſubſequi oſtendimus.

Quòd ſi verò hydrocele per ſe citra alium manifeſtum morbum in infantibus vel adultis naſcatur, ſcrotumque ſolùm ſero plenum intumeſcat, cùm impedimentum non magnum, donec admodùm augeatur, adferat, ab initio ferè negligitur, nec dum, donec incrementum acceperit, cura illius ſuſcipitur. Quæ iiſdē remedijs topicis in aſcite expoſitis, vt ſerū ſi fieri poſſit, exhauriamus, inſtituitur. Inter quæ cataplaſmata ex ſtercore caprino vel vaccino & cochlearum carne facta, neglectis alijs quæ viſcerum causâ, ſi ventri applicari debeant, admiſcentur, erunt efficaciora.

Vel fiat tale cataplaſma: ℞. Stercoris caprini vel vaccini ℔ j. Cochlearum terreſtrium coctarum in Lixiuio & inciſarum minutim numero xij. miſce cum ſtercoribus, & coquantur denuò ſimul cum remanentia illius lixiuij, addendo farinæ Fabarum ℥ iij. ſemin Cimini ℥ ß. ſemin. Sinapis ʒ j. Sulphuris ℥ j. Cinerum teſtarū cochlearum & radicū & Caulium braſſicæ crematorum ℥ ß. miſce.

Foueatur interea ſimul locus affectus fotu ex Lixiuio cui Salis & Sulphuris portio admiſta ſit.

Præter hæc remedia vſurpantur & ſimul per vices, quæ non ſolùm aquas abſumant, ſed & valida adſtrictione prædita, viam per quam aqua in ſcrotum exſtillat, conſtringendo arctent, & nihilominùs ſiccitate ſuâ quam obtinent, aquam quoque exiccent.

Quale hoc eſt cataplaſma, quod paratur ex ſtercoribus enarratis, admiſtâ tertiâ parte Boli rubri, atque Aceto vel Oxymelite.

Vel ſequens, quod ℞. Furfuris ſubtiliſsimè triti

℔.j. farinæ Fabaceæ quartarium j. ſeminis Cimini ʒ ij. Gallarum ʒ vj. Hypociſtidis vel Acaciæ ℥ ß. Aluminis ʒ ij. coquantur in Oxymelite in formam cataplaſmatis.

Hiſce ſi non cedat tumor, per puncturam curam aggrediemur, quæ leui negotio & non ita magno cum dolore, in parte ſcroti humiliori perficitur, adigendo ſcalpellum, per cutem illic diſtentam, aquamque donec nihil ampliùs prodeat educendo, & ſi quid reſidui remanſit exprimendo, vulnusq; aliquandiu apertum, immiſsâ turundâ, ſeruandum, vel chorda per vulnus, pro aquæ effluxu, aliudque pro chordæ egreſſu paratum, trahenda, ſicque aquæ via patens retinenda.

Præter quam curam, ſi huic affectui obnoxius ita ſit aliquis, vt intra certum temporis ſpacium aquâ redeunte noua fiat eius in ſcroto collectio, præueniendum hac ratione; Nimirum aquæ illius in abdomine collectio ſeu nimia humiditas, bonâ viuendi ratione, euacuationibus decentibus, vſuque eorum quæ ſeroſitates in corpore abſumant, impedienda, ſicuti in imbecillitate ventriculi fuit expoſitum, & ſi viſcerum ſanguificationi deſtinatorum, aliquod vitium ſimul adeſſe cognoſcatur, hiſce quæ in cachexia fuerũt declarata, huic quoq; medendum.

Dein ſi à relaxatione proceſſus peritonæi hoc dependere, ex eo maximè quòd mox redeat, cognoſcamus, vt eam conſtringamus, viamque ſic obturemus, iiſdem remedijs, quibus in enterocele & epiplocele ab eadem cauſa natis, inguini appoſitis, illud præſtari diximus, hîc idem moliri conabimur, quibus ſi nihil efficiamus, non alio modo huius affectus recurſus præcaueri poterit, quàm vinciendo hunc proceſſum, ſectione priùs in inguine factâ, vti in alijs illius relaxationibus & rupturis,

per

per quas inteſtina in ſcrotum prouoluuntur, fieri diximus. Quod cùm non ſine periculo vitæ, vel teſtis amiſſione fieri poſſit, & proin nec illic niſi magna vrgeat neceſſitas, facilè ſuſcipiatur, ſic longè minùs in hydrocele, in qua ſatiùs eſt leuem hanc moleſtiam perferre, vel aliquoties per puncturam quæ non adeò ardua, aquam emittere, quàm de ſupradictis periclitari.

Aquoſus inguinum tumor in mulieribus hydrocelæ reſpondens, eandem ferè cum ea curationem requirit, applicando ſimilia quę aquam abſumant. *Inguinum Aquoſi tumoris curatio.*

Hydromphali circa vmbilicum enati cura quoq; non diſsimili ratione, & per topica adminiſtrata, manualemq; operationem perficitur. *Hydromphali cura.*

Hydrocephalus in capite vix topicis adhibitis curatur, cùm materia ob craſſam capitis cutem difficulter digeratur, tentatis tamen priùs efficaciſsimis in œdemate & hydrope expoſitis, ſi non ſuccedat; per ſectionem aut vſtionem, cura facilè perficitur, eoque tutiùs, cùm hæc citra periculum hæmorrhagiæ maioris, aut doloris in hiſce ſedibus ſtupidioribus fieri poſſint, vnde ſatiùs hoc pacto rem aggredi, quàm multis alijs adhibitis ægrum, diutiùs moleſtare. *Hydrocephali cura.*

Palpebrarum inflatio, vel ſponte iterum actuali calore diſſipatur, vel ſi perſeueret, fotibus, qui clauſis oculis palpebris adhibentur, vel inunctionibus diſcutiẽtibus, in œdemate ſeroſo expoſitis, denuò ſubſidet. *Palpebrarũ intumeſcentiæ cura.*

Phlyctenæ ſeu veſicæ paruæ ſero impletę, interdum ſpontè ſubſident, vel vi perforatæ aut ſciſſæ vel diſruptæ per ſe, aquoſum humorem profundentes, cutis ſciſſuram hác & abraſionem pariunt, tuncque abraſio hæc cutis vel ſciſſura, vti in illis dictum fuit, ſanantur. *Phlyctenarum cura.*

Hydroæ verò illæ paruæ & multę, quas Germa- *Hydroarum cura.*

ni Süren vocant, ſi quem diuexent ob pruritum, quia copiá ſeroſi humoris ſalſi vel bilioſi aut alioquin impuri ſignificant, ille expurgandus, corpuſque purum reddendum erit; ijſdem remedijs quæ in ſcabiei cura docuimus; ipſas verò quod attinet, vt humor ex illis effluat, aperiendę erunt: Ad quod faciendum vnguibus, pruritus impellit; Vel acu aliόve acuto ſtylo, vti ferè conſuetum eſt, perficitur; quo facto, cruſtæ inde natæ & ſcabies quæ ſequitur, aut plærunque comitatur, vti in ſcabie oſtenſum, ſanabuntur.

Oculi veſicæ curatio, in oculorum doloribus fuit expoſita.

A' flatu maximè genitarum intumeſcentiarum & tumorũ curatio, primùm debetur huic quæ generalitor quoque eſt ventris totius, Tympaniti, & totius corporis Intumeſcentię aut Inflationi. Poſtea peculiari inde nato tumori, in ſcroto Pneumatocelæ, in gutture Bronchocelæ, vel huic quem Phyſodem vocant.

Tympanitis cùm tres ſpecies ob cauſarum diuerſitatem occurrant, è quibus duę frequentiores, prima à flatu in inteſtinis ſolùm conſiſtente profecta, altera à flatu & aqua in abdominis cauo coaceruatis dependens, tertia rariſsima à ſolo flatu ibidem incluſo enata, ſicuti in cauſis fuit expoſitum, nos quid in ſingulis agendum ſit, explicabimus.

Tympanitis inteſtinalis curatio.

In prima tympanitis ſpecie, quæ à flatibus non in ventris capacitate ſed ventriculo & inteſtinis collectis, eaq; adeò diſtendentibus, vt inde venter intumeſcat, procedit, ſi ob conuolutionem inteſtinorum, aut aliam permanentem obſtructionem eueniat, atque inteſtina ad extremum vſque attenuata ſint, adeò vt rurſum in ſe redire nequeant, vel etiam leui impetu, vti vidimus, diſrumpantur, deſperatum plærunque malum exiſtit; quòd ſi verò non

non adeò hæc diſtentio aut obturatio inualuerint, ita vt colici doloris flatulenti potiùs ſit ſpecies, quàm verus tympanites, ſpes ſanationis tunc maior affulget.

Cura autem in hac tympanitis ſpecie ſic inſtituenda, vt viam hanc inteſtinorum interclusam rurſum referemus, idque maturè, antequam ad extremum res deuenerit, illudque Clyſteribus iniectis potiſſimùm, qui emolliendo, ſtimulando, aluum ſoluant, flatusque ſimul diſſipent, vel exhibitis purgantibus aliisve intrò foriſque adhibitis remedijs, iiſdem quibus in colicis doloribus ſimili modo excitatis & alui conſtipatione, vtendum in eiuſmodi caſibus eſſe diximus, eaque illic copiosè, vt non opus ſit hîc repetere, deſcripſimus.

In altera verò tympanitis ſpecie, in qua & flatus & aqua, abdominis cauum replentia, ventrem in tumorem attollunt, cuius & tanquam frequentioris, curam Practici ferè tantùm attingunt, quia in eo & tympanites & aſcites concurrunt, ob geminum hunc affectum, quorum vterq; grauis eſt, periculum quoq; maius exurgit. *Tympanitis cum aſcite copulati cura.*

Cuius curatio ab aſcitis curatione non adeò diſcrepat, niſi quòd imbecillitatis ventriculi, vnde flatus prodeunt, ſiquidem inde tunc proueniant, ſimul habetur ratio, & ſiue inde ſiue ab aquâ in ventre contentâ, in flatumq; reſolutâ proueniant, illis ſimul diſſipandis cura adhibebitur.

In eaque purgantia in principio eadem quæ in cachexia & leucophlegmatia, ventriculum & viſcera ab excrementis expurgare diximus, & poſtmodum quæ & aquas ſimul educunt, in miſto hoc caſu ſimiliter vſurpabimus, flatus pellentibus illis interim ampliùs, quàm in ſimplici aſcite permiſtis.

Præterea & ſequentibus vti poſſumus: ℞. radi-

cis Liquiritię ℥ j ß. radic. Aperitiuarum ana ℥ j. Valerianæ, Ireos, Enulæ ana ℥ ß. radic. Aſari ʒ ij. herbarum Menthæ, Betonicæ, Marrubij, Capillarium herbarum aliquarum, Chamędryos ana M j. florum Cordialium, Geniſtæ, Roſmarini, Stœchados vel Lauandulæ ana P j. ſemin. Aniſi, Fœniculi ana ʒ ij. ſemin. Petroſel. Seſeleos, Endiuiæ, Cuſcutę ana ʒ j. ſeminum Melonum ʒ ij. Paſſularum enucleat. ℥ j. foliorum Sennæ, ſemin. Carthami ana ℥ j ß. Epithymi ʒ iij. Poſſent & foliorum Soldanellæ ʒ ij. addi. fiat decoctio in Aqua & tertia parte Vini, infunde Rhabarbari Agarici vel Mechoacæ ana ℥ ß. Cinamomi, Zingib. Santali ana ʒ j. Spicæ, Schœnáthi ana ʒ ß. adde Sacchari q. ſ. fiat Apozema: Pro tribus vel quatuor vicibus.

Vel Vinum tale ex infuſione ſequentium fiat: ℞. rad. Cichoreę, Fœniculi ana ℥ j. rad. Ireos, Enulę ana ℥ ß. radicum Gentianæ, Phu veri ana ʒ ij. herbarum Abſynthij, Mentæ, Chamæpith. Ceterach ana M j. ſummitat. Centaur. Roſmarin. ana P j. ſeminum Fœniculi ℥ ß. ſeminis Carui ʒ ij. foliorum Sennæ ℥ j ß. Agarici trochiſc. Rhabarbari ana ℥ ß. Spicæ, Schœnanthi ana ʒ ß. infundantur in Vini debitâ quantitate: Pro quatuor vel quinque vicibus.

Clyſmata ſimiliter in anaſarca & aſcite expoſita hîc competent. Vel ſequens flatibus ſimul diſſipandis accommodatum. ℞. radic. Ireos, Bryoniæ ana ℥ j ß. radic. Gentianæ ℥ ß. radic. Aſari ʒ ij. Cortic. radic. Sambuci ℥ j. herbarum Rutæ, Matricarię, Marrubij ana M j. florum Centaurij min. Chamomill. Meliloti, Anethi vel Sambuci, Lauandulæ vel Stœchados, Roſmarini ana P j. baccarum Iuniperi vel Lauri ʒ vj. ſeminum Cimini vel Carui vel Fœniculi ℥ ß. ſemin. Petroſel. offic. ʒ ij. ſemin. Fœnogræc. ʒ iij. ſeminis Carthami ℥ ß. Agarici troch. ʒ iij.

foliorum Soldanellæ vel rad. Cucum. aſin. ʒ ij. (Vel his omiſſis purgantib⁹, parùm Colocynthidis addimus) fiat decoctio in Aqua & tertia parte Vini vel Lixiuij debilis, & in colaturę q. ſ. diſſol. Fermenti ʒ ij. Mellis ℥ ij; olei Rutacei ℥ iij. Salis parùm, fiat Clyſter.

Poſſumus omiſſis in decocto catharticis validioribus vel paucioribus additis, diſſoluere horum loco Hieras vel Bened. laxat. ad ℥ ß. & ſucci Mercurialis vel rad. Iridis ℥ j ß. permiſcere.

Alterantia quæ varijs formis in hydrope aſcite exhibita conuenire diximus, hîc quoq; locum habere poſſunt, eligendo potiſſimùm ex illis, quæ plura flatus diſſipantia ſimul recipiunt: Vel permiſcendo ea ipſis & ſic vtendum.

Inter quæ & talis puluis componi poteſt. ℞. radic. Valerianę ʒ j. rad. Ireos, fol. Chamędreos, Mentæ ana ʒ ß. ſeminum Cimini in aceto priùs maceratorum & ſiccatorum, Fœniculi Carui ana ʒ j. cinerum Inteſtinorum Gallinæ vel Lupi, vel Lumbricorum ʒ ß. fiat Puluis:

Vel hoc electuarium fieri: ℞. conſeruæ rad. Cichoreæ, conſeruæ rad. Valerianæ ana ℥ j. conſeruæ Maioranæ, Zingib. condit. ana ℥ ß. ſpec. Diacimini, Diacurcumæ ana ʒ j. cineris Inteſtin. gallinæ vel lupi ʒ ß. cum ſyrupo de Radicib. fiat Electuarium.

Extrinſecùs ea quę in hydrope aſcite præſcripſimus, hîc quoq; ventri appoſita proderunt, cùm ſicuti aquas ita & flatus ſimul abſumant, eligendo tamen hîc quę ſingulariter flatibus diſſipandis deſtinata ſunt, vel talia illis permiſcendo, vel per vices nunc his quæ vtrumque faciunt, nunc illis quæ in tympanite à flatib. ſolis genito competunt, vtēdo.

Inprimisq; in miſta hac cauſa conferūt emplaſtra, ex ſtercoribus illis deſcripta, præſertimque ea quæ multa flatus diſcutientia ſimul recipiunt.

Vſitatum emplaſtrum de Lauri baccis hîc præſertim accommodum, vel ſolum vel cæteris admiſtum, cùm & prȩterquam quod in aſcite conuenit, flatus ſimul diſcutiendo, tympaniti ſi is quoq; adſit, conducat: Quod vti in Ventriculi imbecillitate dictum, paratur.

Regimen in viuendi ratione quod attinet, idem quod in aſcite propoſitum eſt, hîc etiam obſervandum, & in victus ratione inprimis ab illis quæ flatuum prouentum procurant, abſtinendum.

Tympanitis ſimplicis curatio. In tertia Tympanitis ſpecie, quæ à flatibus è ventriculo & inteſtinis in abdominis cauum erumpentibus, ventremq; in tumorem attollentibus oritur, quod raro accidere diximus, grauius adhuc quàm in cæteris ſe offert periculum, deteriorq; proin hydropis ſpecies eſſe cenſetur, tum quia ab ijſdem cauſis, vti prima ſpecies, obſtructione ſcilicet omnimodâ & conuolutione, ſummaq; inteſtinorum attenuatione procedit, tum quia ex abdomine flatus ægrè rurſum diſcuti abſumique poſſunt. Grauiusque adhuc & immedicabile ferè erit malum, ſi extrema ventriculi imbecillitas, flatibus hiſce gignendis occaſionem prȩbuerit, cùm diſcuſſis prioribus ex parte, noui ſemper ſuccedant, vti & ſi ſolutio aliqua manifeſta in inteſtinis facta, flatibus vt in abdomen ferantur, ianuam aperiat, cùm ea ampliùs reparari nequeat.

Huius curatio, ſi à ſuppreſſione alui à cauſis dictis originē ſumpſerit, per eadem remedia, quibus in prima ſpecie eam aperiri debere oſtendimus, aggredienda, & ſi ab imbecillitate ſumma ventriculi principiū trahat, ad eam emendandam, vti & flatibus diſcutiendis abſumendisq;, cura præcipuè erit dirigenda, idq; remedijs in ventriculi imbecillitate prolixè deſcriptis:

Purgantia exhibēdo, quæ crudos humores, ventriculi

triculi imbecillitatis cauſâ congeſtos, flatibus materiam præbent, euacuent, flatusq́; ſimul educant. Qualia in cura imbecillitatis ventriculi varia fuerunt propoſita.

Poſſumus ad idem ſequenti decocto flatibus ſimul pellendis accommodo vti: ℞.radic. Fœniculi Petroſelini ana ℥ j.rad.Enulæ, Iridis ana ℥ ß.Abſynthij ʒ ij.Mentę, Maioranæ ana ʒ j.florum Roſinarini, Stœchados vel Lauandulæ ana p j. ſeminum Aniſi, Fœniculi ana ʒ iij. ſem. Carui ʒ ij. ſeminis Carthami conquaſſ. foliorum Sennæ ana ʒ vj. fiat decoctio in Aqua & Vino, in fine addendo Rhabarbari, Agarici trochiſc.ana ʒ iij.Cinamomi ʒ j.Spicę ℈ j. & in colatura diſſolue Sacchari q.ſ. fiat decoctum: Pro aliquot vicibus.

Vel hæc omnia Saccharo dempto infundantur in Vino; Illudq́; aliquoties bibatur.

Alia Potio: ℞.Rhabarbari ℈ iiij.Spicæ ℈ j.Agarici trochiſc.℈ ij. Zingib.℈ j. macerentur in Vino albo & aqua Fœniculi. fiat expreſſio adde Diacarthami vel Diaphœnic.ʒ j.Detur.

Enemata ad flatus potiſſimùm diſſipandos, eadem quæ in ventriculi imbecillitate, & colicis doloribus flatulentis deſcripta ſunt, hîc quoque poſſunt competere.

Vel ad rem hanc potiſſimùm deſtinato clyſtere, & paratu faciliore hoc vtemur: ℞.Rutæ recentis M ij. florum Chamomill. p ij. baccarum Iuniperi vel Lauri p j. ſeminis Cimini vel Carui ʒ vj. ſemin. Fœniculi ℥ ß. fiat decoctio in Aqua & Vino, diſſolue Mellis, olei Nucum ana ℥ ij. olei Spicæ exſtillati guttas vj.miſce.

Aut: ℞. Vini generoſi vel Maluatici ℥ vj. Aquæ florum Chamomillæ ℥ iiij.miſce.

Vel: ℞.Aquæ Rutæ q.ſ.adde Aquæ ſeu Spiritus vini ℥ ß.fiat iniectio.

Vel: ℞. Aquę granorum Iuniperi, ſeminum Carui, Cimini, Fœniculi, Aniſi, vnius vel plurium, quę poſt macerationem horum in aqua communi, & extractionem oleorum remanere ſolet q. ſ. Atq; injiciatur hæc ad flatus pellendos efficaciſsima.

Hiſce ex Vino & Aquis paratis Clyſteribus ſuccum Rutæ, oleum Rutaceum, Chamomelinum, Anethinum vel Liliorum ad ℥ ij. vel iij. addere poſſumus, vti & Mel.

Vel ex ſolis oleis tale parare: ℞. olei Rutacei ℥ iiij. olei Chamom. Anethini, Liliorum ana ℥ ij. olei Spicæ vel Carui vel Cimini per deſtillationem eliciti guttas vj. vel vij.

Alterantia ad primam concoctionem iuuãdam, flatusque impediendos & genitos diſsipandos, ea quæ illud in ventriculi imbecillitate pręſtare poſſe, deſcripſimus, hîc quoq; exhibita locum habebũt. Qualia imprimis ſunt Vinum fœniculatum vel aniſatum, vel quod ℞. cortic. rad. Fœniculi, & quæ ſequuntur: Iuſcula quibus baccæ lauri ſeminàve incoquuntur: Vel illud quod ſemen carui cęteraq; recipit. Potiones aliquæ vt caſtoreum cum vino: Pulueres compoſiti quintus & decimus: Item poſt paſtum appellatus ex ſeminibus concinnatus: Tabulæ cum oleis ſtillaticijs aniſi fœniculi paratæ: Condituræ & Conſeruæ ad flatus deſtinatæ: Electuarium in quo flatuum præſertim habetur ratio & ſimilia.

Puluis ad eadem efficax: ℞. Cimini in Vino albo infuſi rurſumque ſiccati ʒ ij. ſemin. Fœniculi ʒ j. Mentæ, Maioranæ ſiccæ ana ʒ ß. Zingib. ℈ j. Detur ʒ j. Si caſtorei ℈ j. vel ſemis addatur, efficaciſſimus erit.

Vel vtantur hoc electuario: ℞. conſeruæ foliorum Mentæ, Maioranæ ana ℥ j. conſeruæ Roſmarin. Lauandulæ, Zingib. condit. ana ℥ ß. ſeminis Aniſi

niſi, Fœniculi ana ʒ j. ſem. Carui, Cimini ana ʒ ß. vel horum ſeminum loco, ſpecierum Dianiſi vel Diacumini ʒ iij. Cinamomi ʒ j. Cum ſyrupo de Abſynthio fiat electuarium.

Applicanda ventriculo, quæ eum roborent, pręcipueq́; ventri quæ flatus abſumant, qualia in ventriculi imbecillitate ſunt expoſita: Inprimis ad flatus reſoluendos illic deſcripta Olea ſimplicia tum compoſitum ex ſem. cimini cæterisq́ue: Vnguentumq́ue ad inflatum ventriculum præſcriptum; Cataplaſma ex pane & ſeminibus: Fotus ex folijs pulegij origani, &c. Sacculos ad flatus diſſipandos, alium ex radice galangæ, menta, &c. alium ex furfure & milio, quoq; approbamus.

Hiſce etiam iungi poſſunt ſequentia: Veluti Vnguentum hoc, quod ℞. olei Rutacei ℥ ij. olei Liliorum, Mentæ, vel Maioranæ ana ℥ j. ſucci Rutæ, Fœniculi, Aquæ vitæ ana ℥ j ß. coquantur ad ſuccorum conſumptionem, adde pulueris ſemin. Cimini, Baccarum lauri ana ʒ ij. Ceræ q. ſ. fiat inunctio. Si omiſſis pulueribus oleum Spicæ vel Cimini aut Carui per deſtillationem elicita ad ℈ i. addas, efficaciſſimum erit, magisq́ue ſi Caſtorei diſſoluas in Aqua vitæ ʒ ß. & miſceas.

Cataplaſma ex ſtercore Vaccæ vel Capræ fiat, coquendo in Vino forti, Vrinâ & Lixiuio, addendoq́ue puluerem ſeminis Cimini, Carui, Apij, baccarum Lauri, farinam Fabaceam & Rutam, vel etiam alias de ſupra dictis plantis & Sal.

Vel ſumatur Ruta, Hyſopus & Abſynthium & Ficus: coquantur in Vino vel Vrina & Aceto, piſtentur, adddendo farin. Fabaceæ & baccarum Lauri p j. & Nitri portionem, fiat Cataplaſma.

Fotus ventris ex decocto ſequentium in Vino facto conuenit: Veluti radicum Iridis, Enulæ, herbarum Rutæ, Mentæ, Maioranæ, Roſmarini,

florum Chamomillæ, Anethi, baccarum Lauri, Iuniperi, ſeminum calidorum Maiorum, Minorum & ſimilium ſupradictorum.

Vel ſuffitum ex eodem decocto in lecto ſub integumentis ad ventrem admittat.

Sacculus ventri apponatur ex ſequentibus: ℞. ſeminum Milij integri vel Panici p ij. ſeminum Cimini, Carui ana p ß. baccarũ Lauri, Furfuris ana p. j. florum Meliloti, Chamom. Anethi, ſummit. Cẽtaurii, Roſmarini ana p j. Salis toſti p ß. fricentur in ſartagine, affuſo Vino & Aceto fiat ſacculus. Addi poteſt & ſemen Rutæ, Nigellæ Seſeleos & Viticis; Item Aromata quædam & Sulphur.

Cucurbita magna, ventoſa quòd flatus eliciat, dicta, ventris regioni in vmbilici circuitu cũ multa flamma affixa, potenter eos diſſipat: Vel plures cucurbitulæ ſic admotæ.

Viuendi rationem quod concernit, quo pacto hæc, vt cruditas flatuumq; inde prouentus vitentur, inſtitui debeat, tum in ciborum quantitate qualitateque conuenienti, tum motibus corporis & animi decentibus, in ventriculi imbecillitate prolixè fuit expoſitum.

Intumeſcentiæ generalis ſeu Inflationis totius corporis cura.

Intumeſcentia ſeu Inflatio generalis totius corporis, à flatibus progreſſa, quæ rara admodum eſt, vti verò alia à crudo ſucco genita, Anaſarca dicta frequens, cùm non niſi à cauſa vehementi aliqua, vel morbo magno proficiſcatur, illis cura maximè accommodatur. Quâ ſi cauſa tollatur, & ſi à veneno fiat, vis illius Antidotis infringatur, vel ſi alius morbus ſit, ille abigatur, intumeſcentia hæc facilè iterum ceſſat. Vel ſi morbus lethalis ſit, quem tunc intumeſcentia hæc inſolita præſagit, per mortem cum morbo deſinit.

Ad eam tamen remouendam, ſi perſiſtat, cauſâ ſemotâ, per inſenſilem tranſpirationem, ſudoreſq; factis

ſactis euacuationibus, flatibusq; abſumptis, intumeſcentia hæc remittit, quæ & exhibitis id præſtantibus perficiuntur, inter quæ & Theriaca aliæve Opiatæ, ſi à veneno proceſſerit, præterquam quod huic reſiſtunt, ſudores quoque prouocando, proſunt. Dein & extrinſecùs vſurpatis ſtuphis, ſuffitibus admotisque aliis calidis actu & potentiâ, ſimiliter flatus diſſipantur, atque intumeſcentia tollitur: Qualia etiam in tympanite expoſita ſunt.

Pneumatoceles cura.

Pneumatocele ſi à flatibus & aqua ſimul, ſcrotum diſtendentibus proficiſcatur, eadem ratione, præmiſsâ generali curâ, quâ aquæ & flatuum prouentus impeditur, topica quæ in tympanite cum aſcite copulato conuenire diximus, ſcroto applicata proderunt, vti & ea quæ in hydrocele fuerunt propoſita, cùm & quæ aquas abſumunt, flatus etiam diſſipent. Vel vti illic oſtenſum, ſi neceſſitas requirat, per puncturam & aquam & flatus ſimul educemus.

In ſimplici verò pneumatocele, vbi flatus ſoli ſcrotum extendunt, tum generalis cura per quam flatuum generatio impeditur, genitiq; flatus diſcutiuntur, tum particularis per topica eos abſumentia, ſcroto applicata, in tympanite expoſita, hîc quoque locum habebunt: Imprimisque conferet cataplaſma ex ſtercoribus illic deſcriptum, additâ etiam Sulphuris vnciâ ſemis.

Vel hoc: ℞. farinæ Fabaceæ ℔ ß. farinæ baccarum Lauri ℥ iij. ſeminis Cimini ℥ j. pulu. foliorum Rutæ ʒ ij. Nitri ʒ j. Sulphuris ʒ iij. coquantur in Vino generoſo, addendo Aquæ vitæ ℥ j. fiat Cataplaſma.

Fotus, ſacculi, ſuffitus & inunctiones in tympanite deſcripti, ſcroto vtiliter in hanc rem quoq; adhibentur.

Vel inungatur hoc vnguento: ℞. olei Rutacei ℥.iij. olei de Caſtoreo, de Piperibus ana ℥ j. olei Spicæ per deſtillat. ℈ j. Saponis ʒ vj. Aquæ vitæ ℥ j. ß. radic. Gentianę, Hermodact. ana ʒ j. ß. radic. Pyrethri, Cyclaminis ana ʒ j. ſemin. Cimini, Staphiſagr. ana ʒ ß. cineris Lumbricorum ℈ j. Terebinthinæ q. ſ. fiat Vnguentum.

Aut fiat emplaſtrum addendo Maſtiches, Thuris q. ſ.

Scroti inflationis curatio. In inflatione alia, quâ in colicis doloribus, & conatibus validis vtrumque ſcrotum nonnihil intumeſcit, cùm illa non ſit ſtabilis, ſed ceſſante vi illâ, ſpontè rurſum intumeſcentia hæc leuis iterũ ſubſideat, nullam aliam curam requirit, niſi vt, ne ampliùs redeat, cauſę auferantur, ne iterata ea ſæpiùs, tandem quoq; permanentem inducat pneumatocelem, cuius ſi aliquod principiũ appareat, maturè topicis, quæ in eo caſu conuenire diximus, illud erit auertendum, flatuumq; in ſcroto collectio impedienda.

Bronchoceles cura. Bronchocele, quæ eſt intumeſcentia colli in gutturis regione, niſi maturè, antequam omnino excreuerit, occurratur, vix dum ampliùs abigi poteſt, ſed toto vitæ curriculo permanet, aliàs citra aliud incommodum, quàm quòd turpitudinem eam in collo conſpicuam, niſi margine crenato induſij tegatur, adfert, aliàs verò raucedinem & ſpirandi difficultatem, eamque ſæpè periculoſam inducit.

Curatio autem licèt plærunque humoribus pituitoſis, quos eò defluxiſſe credunt, è capite expurgandis & è loco tumente abſumendis, accommodetur, nos tamen qui illius cauſam flatum eſſe ſtatuimus, ob relaxationem ſeu auulſionem membranæ illius loci, cùm cute à partibus ſubiectis, illic ſe ingerentẽ, curam potiſſimùm eò dirigendam eſſe

eſſe cenſemus, vt flatus & ſi quæ alia humiditas ſimul illic collecta ſit, abſumantur, & hæc relaxatio vel ſeparatio rurſum in integrũ reſtituatur. Quod cùm ægrè poſſit perfici, vti in hernijs illud quoque vix ſuccedere oſtendimus; adhæc adſtringentia quæ illud præſtare debebant, gutturis regioni adhibita, vias reſpirationis ſtringendo, ſi præſertim iam priùs dyſpnœa adſit, reſpirationi incommodent, maior adhuc hîc difficultas curandi, quàm in hernijs circa inguina factis naſcitur, minusq́; ſpei eſt, quòd nec, ſi ſectio aliqua cutis tentaretur, quæ extremum in hernijs ſanandis eſt remedium, hîc aliquid vinciendo aut affigendo illud quod ſolutum eſt, efficere queamus.

Nihilominus tamen ab initio cùm incipit, vel nondum ad extremum uſque excreuit tumor, nec dum dyſpnœa acceſſit, adſtringentia quædam illi poſſunt applicari, fortiora plus minúſve, prout reſpirationem inde vel impediri nonnihil vel minimè, cognoſcimus, vſurpando, additis ſemper iis quæ flatus humiditatesq́; abſumant.

Vtendum ergo emplaſtro pro Ruptura vſitato vel noſtræ deſcriptionis, cui æqua portio emplaſtri de Baccis lauri commiſta ſit, vel alia flatus diſcutientia ſemina, vt Cimini, ſimiliaque illi incorporata.

Aut cataplaſmata adhibenda, quæ in hydrocele ad adſtringendum & ſimul diſcutiendum, vnũ ex ſtercoribus & bolo, aliud ex farinis & gallis concinnata ſunt.

In eundem finem, vt membranarum illa ſoluta contiguitas, ſi fieri poſſit, iungatur, quædam ex illis quæ in hernijs propinata aliquid hoc pacto præſtare poſſe oſtendimus, hîc quoque tentari atque exhiberi poſſunt.

Compertumq́; eſt experientiâ, puluerem Alu-

minis vſti, ſæpè exhibitum, multùm in hoc caſu abigendo, vi nimirum adſtringente & ſiccáte quà præualet, profuiſſe; Qui cum Vino ſimpliciter ʒ ß. pondere dari poteſt, vel cum alijs pulueribus diſcutientibus & ſiccantibus, ſpeciebusq́; commiſtus, in forma tragematis exhiberi.

Vel hoc modo: ℞. radicum Ireos, Galangæ ana ʒ i. ß. Pulegii, Satureię Herniarię, ana ʒ ß. ſemin. Fœniculi, Aniſi ana ʒ j. ſemin. Petroſel. ʒ ß. Piperis longi, Spicænardi, Nucis moſch. Cinamom. ana ʒ ij. Myrrhæ ʒ ß. Aluminis vſti ℥ ß. Sacchari roſa. tabul. ad pondus omnium. Capiat ad ʒ j. ß. cum Vino.

In Confirmato hoc tumore, ſaltem flatibus & humiditatibus, ſi quæ inhærent, abſumendis intenti erimus, & variis admotis illud efficere tentabimus. Qualia varia in hydrocele & pneumatocele deſcripta topica remedia, hîc quoq; admota, prodeſſe poterunt.

Quibus niſi ſuccedat, ad fortiora calidiſſima tranſeundum, hoc pacto: ℞. radicum Bryoniæ, Iridis ana ℥ iij. radic. Cucum. aſin. vel Squillæ ℥ j. ß. incidantur & coquantur in Vino generoſo, addendo farinæ Fabarum & Orobi ana ℥ ij. Amygdal. amar. vel nucleorum Perſicorum ℥ j. ß. ſeminis Cimini ʒ ij. Piperis ʒ i. piſtentur, miſcendo olei Liliorum vel Irini ℥ iij. fiat Cataplaſma.

Vel geſtet hoc emplaſtrum: ℞. gummi Ammoniaci, Galbani, Bdellii diſſolut. in Aceto fortiſſ. ana ℥ ij. puluerum radic. Ireos ℥ ß. ſeminis Sinapis, Vrticæ ana ʒ ii. pulpæ Colocynthidis ℈ ii. Croci ℈ i. Salis Gemmæ & Aluminis ana ʒ j. cum Picis naualis ℥ j. ß. reſinæ Abietis vel Pini ℥ ij. diſſolutis in oleo Nucum antiquiſſ. q. ſ. fiat emplaſtrum. Cui & odoris & efficaciæ gratiâ oleorum deſtillatorum Spicę Carui aliorúmve ℈ ß. addi poteſt.

Inun-

Inunctiones ex oleo de Piperibus vel de Caſtoreo vel Sycioneo, fiunt manibus aquâ Vitæ priùs madefactis. Vel ex iiſdem additis pulueribus ſupradictis vnguenta parantur.

Fotus in hydrocele & tympanite deſcripti ſimiliter hîc adhiberi poſſunt: Inprimisq; Aquâ vitæ panno linteo exceptâ tumor ſæpè foueri.

Phyſodum tumorum curatio. Phyſodes appellati tumores, vel illi qui à flatu & ſero ſimul prodeunt, quos Oedemata flatulenta vocant, ſi à flatibus ſolis aut tenuibus ſaltem humiditatibus eueniant, mox iterum ſubſident, nonnunquam verò ſi copioſiora aut craſſiora hęc ſint, diutiùs permanent.

In Curatione autem horum, cauſa primùm auferenda, quæ ſi interna ſit, foueatque hos affectus, ea exſtirpanda, flatuumq; prouentus, vti & cruditatum & humiditatum impediendus, eaque ſi redundent, euacuanda, diſſipanda, topicaq; hæc ſimul abſumentia, applicanda erunt.

Qualia & generalia & particularia præſidia, in tertiæ tympanitis ſpeciei curâ, & pneumatocele & bronchocele ſunt expoſita.

Quòd ſi verò à cauſa externa proceſſerint, & ex cutis attractione tumor talis oboriatur; Vel ex frigore manus aut pedes intumeſcant, tunc causâ ablatâ, ſponte hæc rurſum abeunt. Vel calore actuali aut potentiali per fotus inunctiones diſſoluuntur. Sicuti in aliis à frigore natis affectibus externis & doloribus, hæc ſunt expoſita.

Phlyctenarum flatulentarum cura. Huc & Phlyctenæ, quas à flatibus gigni putant, referri poſſent, in quibus, cùm cuticulâ à ſubiectâ ſede liberatâ, ſerum quoque ſub eam exſudet, non alia cura, quàm ea quæ aquoſis phlyctenis conuenit, debetur.

A' ſucco nutriente partes genitorum tumorum, atque ab eo vel quia luxuriat, aut alioquin abun-

dat, aut craſſior exiſtit, progreſſorum, curatio di-ſtinguitur primûm, quatenus hi vel in glandulosis ſedibus; Vel in carnoſis locis, & vel duriores aut molliores; Vel in excarnibus ſedibus gignuntur.

Glandularũ cura. In glanduloſis ſedibus, ex ſucco nutriente enatorum tumorum cura, debetur primùm generalioribus glandulis in pluribus corporis ſedibus ſimul occurrentibus; Poſtea particularibus illis quæ guttur occupant, Strumis: Dein illis quæ poſt aures prodeunt Parotidibus, & quæ ſub axillis vel inguinibus ſe offerunt, Bubonibus; Poſtremò & Teſtibus hoc modo induratis.

Scrophularum cura. Generales Glandulæ quæ in pluribus locis ſimul offeruntur; Aliàs tantùm in collo plures ſecũdum mentum ſerie quadã ductæ Scrophulę, Strumæ quoq; dictæ, nõnunquam & in aliis locis ſimul prodeuntes, cùm frequentiùs occurrant, malumq; aliquando ſit hæreditarium, aliàs populare, curam præ cæteris exigunt, quæ certè non ſine labore, nonnunquam & non niſi longo tempore perficitur, aliàs verò irrita eſt, cùm ſcirrhoſæ factæ hæ glandulæ, non ampliùs cedunt, vel pernitiem magnã vti cancroſam adeptæ, in vlcera inemendabilia tranſeũt, aliàs verò etſi ſuccedat cura, tamẽ in eo nõ abſoluta eſſe dicitur, quòd licèt auferantur, grauia tamen poſt ſe relinquant vitia, vti cicatrices turpes & inæquales, & noxas aliquas ac læſiones functionum illarum partium, quas obſederunt.

In curatione autem harum, priùs corporis totius ratio eſt habenda, illudque vt mundùm & purum ſit, ante omnia præparandum, per varias euacuationes & alterationes inſtitutas. Dein ſcrophularum causâ exhibenda quæ eas abſumant, adhibendaq; quæ eas diſſipent, vel ſi hoc fieri nequeat, ſaltem eouſque maturent, vt apertæ ſponte vel arte, ichorem profundentes ſic imminuantur, quod

cùm

cùm fit, & ſic vel per ſe vel arte vlcerantur, tunc vti vlcera peruerſa vel exedentia aut cancroſa, in quæ nonnunquam conuertuntur, exhibitis admotisq́; tractari debent, ſicuti in illorum cura explicatum fuit. Interdum & antequam eò deueniát, vel cùm ſcirrhoſæ factæ non ampliùs aliâ ratione tolli poſſunt, nec eas tolerare velint, ſectione vel vſtione auferuntur. Quæ omnia quo pacto adminiſtrari debeant, ex ſequentibus patebit.

Venæ ſectio ſi plethora adſit, tum reuulſionis loco, tum deriuationis, vti & ſcarificationes idoneę conducere queunt.

Purgantia in ſcrophulis vſurpari ſolita, plęrumque defluxionibus pituitoſis, vnde has naſci putant, accommodant, non ſolùm ſi in collo, ſed & reliquo corpore ſe exhibeant, & ad pituitam expurgandam præcipuè ea dirigunt; Eam priùs pręparantes, poſtea phlegmagogis ſæpè & validè expurgantes, per decocta, pilulas, potionesq́ue alias, paſſim in defluxionibus & morbis pituitoſis deſcripta. Nos verò prout corpus eiuſmodi vel plethoricum vel cacochymicum, aut alioquin vitioſis humoribus ſcatet, hiſce euacuandis ea accommodamus, ſi præſertim hi illis occaſionem præbuerint, & cùm ſi magna illuuies vel vitioſitas humorum adſit, & deteriores & plures ſcrophulæ erumpant, tũc etiam maiores purgationes inſtituimus, cùm ſine illis vix abigantur.

Si itaq; leuiores requirátur purgationes, paſſim deſcriptæ hîc quoque vſurpari poſſunt. Si frequentiores & validiores, conueniũt & illæ, quę in ſcabie maligna, & lue venerea copioſè varijs formis deſcriptę ſunt, corporis hác ſentiná quoq; euacuabũt.

Præter quæ ſi continuanda ſit purgatio, hic ſyrupus, cùm ſimul ea q̃ ſcrophulas abigũt admittat, exhiberi per vices poterit: qui ℞. rad. Aperitiu. ℥ iij.

rad. Iridis, Acori veri, Pæonię ana ℥ j.ß. rad. Chelid. min. Batrachii, Lepidij, Spatulæ fœtid. ana. ℥ j. radic. Ariſtol. rotund. Pyrethri, Aſari ana ℥ ß. Squillæ præpar. ʒ ij. herbarum Scrophulariæ, Pimpinellæ, Arthemiſiæ, Meliſſæ, Betonicæ, Maioranæ, Capillarium ana M. j. florum Stœchad. vel Lauandulæ, ſummitatum Roſmarini, Thymi ana P. j. florum Geniſtæ P. ij. baccarum Iuniperi P. ß. ſeminum calidorum Maiorum & Minorum ʒ vj. radicis Liquiritiæ ℥ ij. Paſſularum ℥ j. Polypodii ℥ ij. foliorũ Sennæ ℥ iij Turbith ℥ ß. fiat decoctio, & in colatura diſſolue Mellis vel Sacchari ℔ ß. decoquatur ad conſiſtentiam eam, quâ aliquamdiu conſeruari poſsit ad vſum.

Efficaciſſimus erit, ſi loco turbith Eſulæ prępar. & infuſæ in Oxymellite ʒ ij. vel ʒ iij. ſumas, radic. Cucumeris agreſtis ℥ ß. Adhuc ampliùs vti plærumq; docent, ſi Hellebori albi & nigri ana ʒ j. decoctioni addas. Vel vt aliqui quoq; probant, Laureolam aut Dracontеam.

Vinum ex earundem maceratione factum, ſumendo mediam ſaltem ſingulorum quantitatem, ad Vini Menſ. j. ß. æquè & tutiùs operabitur.

Vt eadem operâ excrementitij & praui humores per purgationes euacuentur, & ſimul è parte affecta abſumantur, miſcere ſolent purgantia fortia, alterantibus mox deſcribendis, diuq; ea ſic exhibent. Et ita Hellebori albi & nigri ana ʒ ij. cum puluerum alterantium mox deſcribẽdorum ℥ v. miſcent, & ʒ j. per quatuor ſeptimanas manè exhibent, quod ſingulariter iuuare ſcribunt.

Alij Diagrydium hiſce pulueribus miſcent & ſic exhibent: Vel Thuri, Coriandro, Spicæ atque Aromatibus permiſcendo propinant.

Euphorbium cum ſucco Iridis in pilulas formatum, & ℈ ß. de illis tertio ſemper die exhibitum, valde probant.

Sudo-

Sudorum prouocatio, ſi ſcrophularum copia hinc inde per corpus diſperſarũ, abundantiam humorum excrementitiorũ & peruerſorum indicet, nonnunquam conuenit, in corporibus præſertim phlegmaticis & humidioribus, cùm in calidioribus & bilioſioribus non adeò poſſit cõpetere, ſed corpus humoresq́; magis accendat & efferueſcere faciat, in quibus temerè ſæpè hoc vnico remedio, chirurgi, vti alios multos externos affectus diuturnos, ſic & hunc curare ſe poſſe exiſtimant, corporaq́; ſæpè fruſtra emaciant.

Quando tamen hæc euacuatio locũ habet, corpore priùs purgato, per vices etiã ſudores prouocare poſſumus: Vel continuatis vicibus ad multos dies, adhibitâ inſuper ciborũ parſimoniâ, & quorundam abſtinentiâ. Sicuti in lue Venerea hic modus ſudores prouocandi, vſurpando ſimul & diætam, quam vocant, explicabitur.

Exhibentur in ſcrophulis quę vi ſiccante prędita & digerente, vel etiã proprietate quadã illas abſumere queant: quæ cùm ægrè cedant, diu continuanda erũt. Quo nomine pulueres exiccantes humiditates, in ventriculi & cerebri eiuſmodi affectibus expoſiti, atque ex illis præſertim qui validiùs exiccãt, vti ex cineribus parati, hîc quoq; iuuabũt.

Præſertim verò huic affectui deſtinati pulueres, qui per ſe vel cũ Vino aut Aqua cõuenienti, alióve liquore ieiunè diu ſumi debent, ſunt ſequentes.

Spongię in furno adeò exiccatæ vel vſtę, vt cõminui poſſit, pulueris ℨ j. datur ieiunis, aliquot ſeptimanarum ſpacio. Poteſt admiſto Saccharo & aromatis gratus vt libentiùs ſumatur, reddi.

Spatulæ fœtidæ radicum, Geniſtæ florum, Amianthi lapidum pulueres ſimiliter exhibiti, præ cæteris commendantur.

Vel compoſitus hic puluis: ℞. pulueris Spõgiæ,

eo modo vti dictum, exiccatæ ℥ ß. lapid. Spongiæ, Oſſis ſepię vel Pumicis ana ʒ ij. cineris corticũ Ouorum ʒ ß. Auellanarum igne exiccatarũ vel vſtarum, Gallarum radic. Ariſtoloch. ana ʒ j. ſeminis Plantag. Cinamomi ana ʒ ß. Piperis, Zingib. Salis geminę ana ℈ j. fiat Puluis.

Vel ſic: ℞. Spõgiæ ℥ j. lapidis Amianthi & Spongiæ ana ʒ vj. foliorũ Pimpinellę & Arthemiſię ana ℥ j. radic. Ariſtolochię & Pyrethri ana ʒ j. ß. fiat Puluis. Poteſt etiam aromatibus condiri.

Hiſce pulueribus purgantia violenta, vt Helleborum album, nigrum & Diagrydium aliqui miſcent, ſicuti in purgantibus dictum; Sicq; vt ſimul & purgent & abſumant, exhibent.

Conueniunt & Spongia marina & Pila marina, vti dictum, in pulueres vel cineres redacta, per ſe data vel cùm cęteris: Chartę item combuſtę cinis: Limatura acus prioribus permiſta.

Trochiſci de viperis vel cineres Viperarum, vel Spolium ad abſumẽdam eiuſmodi materiam plurimi fiunt, & proin reliquis pulueribus aliquomodo permiſcentur; quę ab alijs ſerpentibus deſumpta, fortè æquè erunt efficacia. Quorum loco & Theriaca quę eoſdem trochiſcos recipit, & alioquin vtilis eſt, ſępè ſumi poteſt: Viperinas carnes etiam comeſtas prodeſſe docet Dioſc.

Conſerua roſarum facta cum Saccharo vel Mellè, Geniſtę florum, pondere ʒ ij. aliquoties ſumpta, valde laudatur. Idem pręſtat conditura vel conſerua radicis Spatulę fœtidę, vel Xiphij, hoc eſt Gladioli vti aliqui volunt, cùm fortè Xiphij nomen etiam Spatulę fœtidę conueniat, quam Plinius ſcrophulas abigere docet.

Potiones vulnerarię dictę, vti in vulneribus & vlceribus, ſic & in exulceratis ſcrophulis propinatę, eas expurgant & ſanãt. Quales plures illic inueniuntur,

niuntur, quibus & hîc vti licet, vti & ſequẽti: ℞. foliorum Agrimoniæ, Pyrolę, Solidag. Sarracen. Filipendulæ vel Pimpinellæ, Ceterach, Caulium rubr. ana M. j. radic. Conſolid. maior. ℥ iij radic. Liquirit. ℥ j. ß. fiat decoctio in iure Cicerum rubrorũ vel decocto Gaiaci, in Aquę mẽſuris tribus & tertia parte Vini, ad conſumpt. iij partis, dulcoretur ſi velit æger: Bibat multis vicibus.

Vina idem efficientia magiſque ſtrumis appropriata, aliqua per multos dies bibuntur. Veluti vinum in quo Scrophularia contrita aliquandiu maduerit, vel decocta fuerit.

Vel hoc: ℞. radic. Filipendulæ, Spatulæ fœtidæ ana ℥ j. ß. radic. Pentaphylli ℥ j. radic. Ariſtoloch. rotund. ℥ ß. Scrophulariæ, Pimpinellæ, Piloſellæ, Agrimoniæ ana M. j. Arthemiſiæ, Tanaceti, Caulium rubrorum ana M. ß. florum Geniſtæ P j. ſemin. Raphani ʒ ij. ſemin. Vrticæ ʒ j. fiat decoctio in Vini generoſi Menſ. j. & Mellis quartario j. ß. Bibat colaturam ad ℥ iv. diu in eo perſeuerando.

Probatur & Vinũ in quo Talpa decocta fuerit.

Succi Scrophulariæ vel Vitis nigræ radicis, aut Cotyledonis per ſe ſumpti cum Vino & Melle; vel Syrupi ex iis parati, proſunt.

Aquarum nitroſarum ſeu aluminoſarum, item ſulphurearum naturalium potus, aliquandiu continuatus iuuat.

Teſticuli apri iunioris comeſti commendantur.

Si quoq; de pulueribus ſupradictis ex Spongia paratis, portio Melle excipiatur, & in trochiſcos formetur, illiq; noctu in ore contineantur; ſic quoque ſtrumas colli abigi poſſe, aliqui docent.

Gargariſatio freques ex decocto radic. Ireos, Pyrethri, aliarumq; plantarum in Vino facta, aliquid quoq; efficiet. Vti & tab. Diaireos in ore retentę

Applicationes ſupra ſcrophulas fiunt ex ijs quæ

potenter digerunt, ſuccumq; hunc craſſum abſumunt, additis ſemper emollientibus duritiem hác, ne tenuiore parte diſcuſsâ, craſſior magis induretur, quæ & ſi ad maturationem ſcrophulæ tendát, eam quoq; adiuuare poſſunt: Quò ſi perueniant, atq; ſpõte vel arte vti abſceſſus aperiantur, & in vlcus deſinant, prout illud erit, adhibitis remediis, curari debet. Adminiſtrantur ſcrophulas digerentia, emollientia & maturantia topica remedia, variis formis, tum per illitiones, tum per applicationes, diutiùs illis adhærentes, diuerſimodè.

Ex pinguibus & mucilaginoſis frequentes fiunt applicationes: ℞. olei antiqui Oliuarũ vel Nucum, Liliorũ vel Sambucini, Irini, vel Cheirini, Amygda. amar. an. ℥ ij. Axungiæ gallinæ, Anſeris vel Anatis, mucilaginis ſeminis Lini, Fœnogræci an. ℥ j. ß. medullæ crurũ Vituli vel Hirci vel Cerui, vel Sæui ℥ j. Ceræ q. ſ. fiat Vnguentum, vel ceræ quantitate auctâ, Ceratum.

Poſſunt & alia olea addi efficaciora, veluti fæx olei Liliorum vel Oliuarum, quam Amurcá vocát, ad ℥ j. Vel oleũ de Caſtoreo aut de Euphorbio ℥ ß.

Vel adhúc validiora quę & ſola illita conferunt: Veluti è lachrymis & gummi exſtillata, vt oleũ Terebinthinæ. Vel cocta, vt oleum de Croco, oleum Sycioneum, ſiue Cucumer. aſin. Vel in quo aliæ plantę conuenientes mox deſcribendę, vel illorum ſucci coxerint, aut macerati diu fuerint. Quale & hoc eſt: ℞ ſucci Bryoniæ, Sabinæ vel Rutæ, Chelidonii an. ℥ ij. Aceti ſquillit. ℥ iij. Aquæ vitæ ℥ j. Mellis ℥ ij. olei Antiqui, Liliorum, Irini ana ℥ ij. ß. (poſſunt & alia olea addi ex ſupradictis) decoquátur ad ſuccorum conſumptionem, remanente ſolo oleo.

Axungiæ alię quoq; Vnguentis eiuſmodi adiici poſſunt, cùm omnes vim emolliendi habeát, alięq;

ex

ex illis pręſertim, quę à ſyluestribus & ferocibus animalibus ſumuntur, vim quoq; digerendi habere credantur. Inprimis autem commendantur pręter iam enarrata in vnguento, axũgia Porci, & Hominis: Item Gallinacei generis: Piſcium item, vt Anguillę, Thymali, atq; ferocium, Lupi, Vulpis, Taxi, Vrſi, & ex rarioribus, Leonis, Elephanti, Struthiocameli, Vulturis, Aquilę, quę vti rara, ita & precioſa eſſe iudicantur.

Pinguedinẽ q̃ deſtillat ab anſere dũ aſſatur, priùs infarcto multis muribus, valde quidá approbabat.

Butyrum in quo Scrophularię radix contuſa macerata fuerit aliquandiu, vel cocta, commendatur. Quę & in oleo ſic macerari vel coqui ad eundem vſum poterunt.

Ex gummi & lachrymis ſequentes fiunt applicationes: ℞. gũmi Ammoniaci, Bdellii vel Galbani ana ℥ ij. Oppopanacis ℥ j. ß. diſſoluantur in Aceto ſimpl. vel ſquillitico, vel Aqua vitę vel vtriſq;, diluátur oleis ſupraſcriptis paucioribus pluribúſve, mitioribus ſeu efficacioribus ad ℥. ij. vel iij. & fiat linimentum. Vel additâ Cerâ Vnguentum vel Ceratũ.

Vel: ℞. Gummi prędicta diſſoluta, & cũ vnguento ſupradicto ex pinguibus mucilaginoſiſque parato decenti quantitate, permiſto, in formam dictam redigantur.

Hiſce gũmatis, addi alia quoq; gummi poſſunt, vt Serapinum, Elemi diſſoluta: Vel etiam Ladanũ, Storax, Calamita, Aloë, Thus, vel Maſtiche pulúeriſata ad ℥ ß. ſicque in formam Vnguenti vel Cerati redigi: vel additâ Reſinâ & Pice nauali, in formam emplaſtri.

Ex Pice, Reſina, Cera, additâ Axungiâ aliquâ, emplaſtrum paratum, vtile quoque.

E plantis varię quoq; fiunt applicationes. Qualis ex radicibus parata hęc eſt: ℞. radic. Bryonię al-

bæ vel nigræ, quam aliqui albæ præferunt quartarium j. contundatur ſi recens fuerit, vel inciſa coquatur in Vino vel Aceto, vel vtriſq; aliàs etiam addito Lixiuio vel Muriâ, vel parùm Aquæ vitæ, ſicq; cataplaſmatis inſtar applicetur, vel cũ Melle priùs contemperata; Vel cum Oleo aut Axungia conuenienti ſubacta.

Eadẽ ratione radices Iridis vel Raphani præparatæ adhiberi poſſunt, vel cum Bryonia cõmiſceri.

Vel vt efficaciùs agant, ſic miſceri debent: ℞.radic. Bryoniæ quartar. j. radic. Iridis ℥.ij. rad. Ari vel Dracunculi, Cyclaminis an. ℥ j.ß. vel plus, præparẽtur & miſceantur vt primum. Si Cucumer. ſylu. radix ad ℥ j.ß. addatur, validiùs agent. Et proprietate quadam ſimul operabuntur, ſi his commiſceatur Xiphij radix, quam alij Spatulæ fœtidæ eſſe putãt, cùm hæc à Plinio in ſcrophulis commendetur, alij Gladioli. Quod & facit radix Anonidis vel Cannę, apponendo ad ℥ j.

Ex bulboſis radicibus applicatio quoq; fit efficax: Veluti ex bulbis Cœparum, Alliorum, Liliorum, Narciſſi, ſub prunis parùm aſſorum, vel etiam coctorum & cõtuſorum, miſtorumq; eodem modo, vt ide prioribus ex radicibus paratis cataplaſmatibus diximus. Squilla aſſa vel cocta, efficaciam maiorem hiſce addita tribuit.

Poſſunt & cataplaſmata ex radicibus prioribus & bulboſis iſtis parata inuicem commiſceri, ſicque vſurpari.

Ex Ficubus ſiccatis ſeu Caricis & Vua paſſa contuſis, vel parùm priùs coctis, & cum bulboſo eiuſmodi cataplaſmate permiſtis, conueniens quoque fit cataplaſma, vel etiam cum prioribus è radicibus concinnatis.

Ex herbis alijs à Dioſcoride recenſitis ſimiliter fiunt applicationes, veluti Scrophulariâ, Galeopſi.

Adian-

Adiantho, Semperuiuo minimo, radicibus Capparum, Quinquefolij & Lapatij cõtuſis quoq; vel coctis, vti dictum, ijsque vel ſolis vſurpatis vel additis quoque prioribus radicibus, vti & radic. Altheæ.

Commendantur & ab alijs Sinapis herba, Agnicaſti folia, item Sabinæ, Pini & Cupreſſi, Viſcus arborum, ſimiliter vſurpata; Medullam Maizi arundinum aliqui probant appoſitam: Herbæ acres his quoque permiſcentur aliquando, vt Hydropiper, Eſula, Cataputia.

Ex illis quæ ab animantibus ſumuntur, admodum hîc conueniunt ſtercora. Veluti ex communibus Bubulum, Aſininum, Aprinum, Caprinum, Columbinũ, atq; ex rarioribus Rupicapræ & Muſtelæ fimus. E' quibus aliqua ſola, vel plura ſimul Aceto vel Oxymellite ſubacta: Vel axungijs & oleis permiſta applicantur.

Vel etiam reliquis applicationibus, vt illis quæ ex gummis conſtant, vel ex plantis, certâ quantitate permiſta ea efficaciora reddunt.

Aut ex Cæpis, Caricis & Stercore inuicem contuſis & commiſtis, fiat Cataplaſma.

Sanguis Muſtelæ illitus à Dioſcoride commendatur.

Fel item Teſtudinis per ſe vſurpatum vel reliquis etiam permiſtum.

Ex pulueribus diuerſæ fiunt applicationes, qui vel materiâ aliquâ incorporantur, & in formam cataplaſmatis, vel vnguenti aut emplaſtri rediguntur: Vel miſcentur prioribus iam expoſitionibus, ad vires ipſarum augendas: paranturque ex varijs.

Primus puluis ex ſeminibus paratur & ℞. farinarum ſeminis Lini, Fœnogr. Fabarum, Lupinorum, (quæ & ſola vſurpata efficax eſt, vti & Orobacea & Lolacea,) ſubigantur, vel cũ Melle & Ace-

to, vel horum loco Oxymellite ſimplici vel ſquilli-
tico, vel ſolo Aceto aut Melle.

Vel miſceatur illius pulueris ℥ j.ß. cum Vnguento pingui primo vel altero gūmato: Aut cataplaſmatibus ex radicibus, vel bulbis ficubusq; paratis.

Alter puluis ex ſeminibus, magis diſſipans ſic fit: ℞. Farinarum enarratarum ℥ iij. ſemin. Sinapis vel Naſturtij ʒ ij. ſemin. Cimini Vrticæ ana ʒ j. miſce, incorporetur vel miſceatur cæteris vti prior.

Quartus puluis à plantis deſumptus proprietate inſuper agens: ℞. Nucū cupreſſi ℥ ß. rad. Ariſtolochiæ, Arundinis vel Xiphij an. ʒ ij. foliorū Agni-caſti, Abſynthij ana ʒ j. ſi Spolium ſerpentis addatur, optimum erit: Excipiatur vti priores.

Vel miſceatur portio illius cum Vnguentis prædictis vel Cataplaſmatibus, inprimis ex Bulboſis & Ficubus paratis.

Quintus puluis ex radicibus compoſitus: ℞. pulueris radic. Ireos & Bryoniæ ana ℥ ß. radic. Cucumer. agreſtis vel Cyclaminis ʒ iij. rad. Ari vel Serpentar. ʒ ij. radicis Ariſtolochiæ ʒ j. Excipiantur vti priores: Vel ſubigātur Oleis vel Axūgijs cōuenientibus, additâ interdū & Cerâ, ꝓ cerato faciendo, vel Reſinâ aliquâ aut Pice, pro emplaſtro formando.

Sextus puluis valde efficax: ℞. Sulphuris ℥ ß. Salis gemmæ vel nitri, Halcyonij quod ſpumam maris vocant, vel illius loco Pumicis ana ʒ ij. miſce. Vel adde prædictis, ſeminis Sinapis ʒ ij. ſemin. Vrticæ ʒ. j. fiat puluis. Poteſt & Marcaſitæ vel Lithargyrij ʒ j. addi.

Hic vel ſimplicior vel magis compoſitus, vti prædictus quintus incorporari, & in eaſdē formas redigi poteſt: Vel quantitas aliqua illius cæteris quoque applicationibus miſceri.

Septimus ex cineribus fit: Qui deſumuntur à cōbuſtis lignis Iuniperi aliorúmve, vti & Ficuū & ſti-
pitum

pitũ Cauliũ, herb. Abſynthij, Agnicaſti, Aſtacis fluuiatilibus, Cochleis, Spongiâ, Vngulâ aſini & inprimis Muſtelâ vſtâ: Excipiũturq; hi cineres Aceto vel Oxymellite, & apponuntur: vel portio illorũ cæteris quoque applicationibus priùs dictis vnà cum prioribus pulueribus, vel ſine illis miſcetur.

Præter hoſce pulueres alij etiam conueniunt adhibiti: Veluti Lutum fornacum antiquum combuſtum miſtum cum Aceto, quibuſdam vel alijs applicationibus additum.

Calx viua ſubacta cum Melle vel Axungia, vel alijs compoſitionibus permiſta.

Ærugo æris, Chalcitis vſta, vnà cum cæteris pulueribus.

Stercora ſiccata in puluerem redacta, hoc modo ſubacta, quoq; vſurpari poſſunt, vel reliquis compoſitionibus miſceri,

Ex vſitatis applicationibus, conueniunt emplaſtrum Diachylon ireatum, Magnum & Compoſitum ex gummi & mucilaginibus. Quod magis operabitur, ſi de pulueribus ſupradictis aliquis illi permiſceatur, & malaxetur oleis conuenientibus.

Habet & Galenus emplaſtrum ad ſcrophulas tollendas, ex bdellio, ammoniaco, ſeminibus ſinapis & vrticæ, radice ariſtolochiæ, ſpumâ maris, ſulphure, oleo & cerâ concinnatum.

Eſt & aliud Oribaſij à Meſuæo deſcriptum.

Vnguentum Apoſtolorum hîc quoq; vtile cenſetur. Vti & vnguentum de Arthanita.

Narcotica vti extrinſecùs adhibita, vim magnam reſoluendi habere ſæpè iam oſtendimus, ita & ſcrophulis admota, multùm efficiẽt. Veluti folia Mandragoræ, Hyoſquiami, Papaueris contuſa, vel paſsùm ſub prunis toſta, aut cocta alióve modo per ſe adhibita: item radix Mandragoræ, vel Farinis ſimul additis alijsque pulueribus & liquoribus in-

corporata, aut alijs Cataplaſmatibus addita.

Succus expreſſus eodem modo ſimplex illitus, aut alijs permiſtus adhibitus, admodùm efficax.

Aqua inſuper ab illis exſtillata: Quæ hoc pacto ex illis & alijs ſimul deſtillata inuncta valdè iuuat: ℞. Hyoſquiami, Cicutæ, Chelidoniæ, Sabinæ recent. ana M ij. Tithymali M ß. radic. recent. Raphani ℥ iij. rad. Ari ℥ j. Cęparum vel Aliorum inciſorum ℥ iiij. ſemin. Sinapis ʒ ß. Salis ℥ j. Eliciatur aqua.

Emplaſtrum hoc ex opio magnarum eſt virium: ℞. Opij ʒ i. Scammoneæ ʒ ij. Myrrhæ ʒ j. Croci ℈ j. miſceantur cum Melle: Pro emplaſtro.

Vel hoc Vnguentum: ℞. gummi Ammoniaci vel Galbani ʒ j. diſſol. in Aqua vitę, quæ & ipſa narcoſi prædicta eſt: In qua aqua vitę diſſolue, Opij ʒ i. ſeminis Hyoſquiami ʒ ij. Stercoris Gallinæ vel Columb. exicc. ℥ ß. Axungiæ vel Olei q. ſ. fiat Vnguentum, vel additâ cerâ Ceratum.

Naribus inditum oleum Cucumer. aſin. iuuare credunt.

Appenſæ radices Plantaginis & Acetoſæ aliquid opitulari poſſe exiſtimant.

Fotus adhibitus cum ſpongijs ſcrophulis, ad eas abigendas quoq; confert: Vel ſi cæteris applicationibus præmittatur, vt illæ meliùs operentur, iuuant.

Fiuntque ex prædictis plantis, ex quibus cataplaſmata formari diximus, in Vino, Aceto & Melle, Vrinâ, Lixiuio, Muriâ, Aquáve fabrorum coctis, ſumendo vti illic dictum, pauciores pluréſve ſimul.

Vel additis etiam alijs, talis fiat fotus efficax: ℞. radices duas primi cataplaſmatis, vel plures ſecundi, adde de bulbis illic expoſitis tres vel quatuor, Caricarum nu. xij. Herbarum illic enarratarũ M iij. vel iiij. ſeminis Sinapis ʒ ij. Sulphuris ℥ ß. Salis ʒ ii.

deco-

decoquantur vti dictum : Pro fomentatione.

Frictio ſcrophularum eouſq; vt ferè rubeſcant, etiam ad diſcuſſionem aliquid adfert emolumenti, & ſi ante applicationem topicorum fiat, vt vim eorum rectiùs experiantur, eas diſponit.

Sectione ſcrophulæ quæ aliâ ratione curari nequeunt, interdum auferuntur. In qua facienda cutis incumbens, primùm eouſque donec nudæ pateant, incidendo aperitur, poſteaque apprehenſæ, cum ſuo inuolucro attractæque & à radicibus & connexu à corpore liberatæ, eximuntur. In quo faciendo diligenter, ne neruus aliquis aut vas aliud inſigne lædatur, cauendum; Ob quam & cauſam, ſi præſertim ſub mento conſiſtant, profundeque hæreant, non ſine periculo, propter vaſa magna vicina, exſecantur. Si verò vel ea in ſede, vel etiam alijs in locis externis exiſtant, admodumq; promineant, minori hoc fit periculo, niſi fortè glandulæ vaſorum magnorum diuiſionibus interpoſitæ induratæ exſecentur, eæque maximè, quæ articulorum regionibus adiacent, vbi ſi incuriâ neruus aut tendo lædantur, facilè illius membri, vti contingere vidimus, contractio ſequitur.

Cauterio potentiali, quod ſine dolore in cute eſcharam faciens, eas patefacit, ſæpiùs illud præſtitimus, ſcrophulasq; hoc modo eximi curauimus: Vel vt ſic denudatæ ſuppurari meliùs appoſitis remedijs poſſint, procurauimus.

Vſtione per potentialia vel actualia cauteria illud moliri graue & periculoſum, cùm inflammatio facilè ſubſequatur, in loco tamen penitùs ignobili, hoc pacto quoq; aperiri poſſunt.

Pungendo ſcrophulas Paſtinacæ vel Raiæ piſcis caudæ oſſe, quidam eas curari vel ne vlteriùs excreſcant, prohiberi poſſe, putant.

Contactu ſolo regum quorundam, quibus à

Deo hoc conceſſum ſit, eaſdem ſanari poſſe, creditur, peculiariterq; hoc Regibus Galliæ datum, ad quos, qui hoc malo conflictantur, cateruatim certo tempore ad illud deſtinato, vt ab illis tangantur, confluunt. Idem diuinitùs regibus Angliæ contigiſſe, eosq; ſimiliter tangendo ſcrophulas ſanare aſſerunt.

Strumarum curatio. Struma, quo nomine vel ſimplicem, vel ex duobus tribúsve complicatam, gutturi vel ſolùm incumbentem, vel ab eo etiam propendentem intelligimus, ſi hereditaria ſit illis regionibus conſueta, atque iam excreuerit, indurataque ſit, vix dum remedijs ampliùs cedit, aut in abſceſſum conuerti poteſt, ſed toto vitæ curriculo, niſi ſectione tollatur, geſtatur, vti etiam illa, quæ in quibuſdam ſaltem ſe offert, pertinax admodum eſt.

In principio tamen, ſi præſertim non ſit originalis, aut popularis illis locis, aliquid tentandum, & corpore priùs decenter mundato, illi quoque aliquid erit applicandum.

Euacuationes autem quod attinet, niſi alijs de cauſis eę requirantur, propter vnam ſtrumam non adeò in illis, vti ferè fit, inſiſtendum, vt ſi plures ſcrophulæ corpus vitient, præſertim vbi alioquin parua ſpes curationis affulget.

Exhibitis tamen, vti in ſcrophulis, illis quæ eas abſumant, illarum incrementum ſæpè impeditum fuiſſe, nonnunquam & illas nondum confirmatas euanuiſſe, experientiâ compertum. Danturque ex ijs quæ in ſcrophulis expoſita ſunt, præcipuè pulueres ex Spongia, Amiantho lapide, Spatulâ fœtidâ, floribus Geniſtę, & compoſitis duobus illic expoſitis, parati: Vti & Conſeruæ ibidem deſcriptæ. Nam quòd potiones vulnerarias attinet, cùm vix exulcerentur, hîc conuenire vix dum poſſunt.

Applicationes quod attinet, inter ea quoq; quæ in ſcro-

in ſcrophulis ſanandis multa expoſita ſunt, efficaciora, cùm longè difficiliùs quàm illæ euincantur, & quæ diutiùs hærent, viresq; ideò meliùs & diutiùs exerunt, ſtrumis admouenda erunt: Veluti emplaſtrum ex gummi lachrymisque paratum: Vel cataplaſmata è radicibus, bulbis aliiſve herbis parata, aut quod ex ſtercoribus fit, additis hiſce etiam pulueribus efficacibus: Veluti puluere ſexto ex varijs, aut ſeptimo ex cineribus parato, aliiſve vt Calce inſuper. Vel vtendo hiſce pulueribus per ſe, vti illic dictum, Aceto vel alio efficaci liquore exceptis.

Sectione ſtrumam cõfirmatam, & quæ alio modo abigi nequit, ſi, quia indecora eſt, diſpliceat, præſertim verò ſi reſpirationi incommodet, auferimus, quæ ſimiliter adminiſtranda eſt, ſicuti in ſcrophulis fieri debere oſtendimus, tutiusq; fit, ſi procul exerta ſit vel prope deat. Non ſine periculo verò fit ſectio, ſi vaſis inſerta vel adnata, altis radicibus adeò hæreat, vt citra horum læſionem exſecari nequeat, tunc enim ſatiùs ab ea abſtinere, quàm ægrum in diſcrimen conijcere, & ſeipſum diffamare.

Cauterio illud ipſum eo modo, vti in ſcrophulis dictum, præſtari poteſt.

An contactu, vti illic quoq; demonſtratum fuit, etiam Strumæ illæ magnæ abigi poſſint, in dubio relinquam, iudicio alijs, qui ea ipſi viderunt, de ea re permiſſo.

Parotis frigida dicta, id eſt glandula indurata poſt aures, ſine calore & dolore, ſi confirmata ſit & ſcirrhoſa fiat, vix alio modo quàm ſectione auferri poteſt. Quæ autem adhuc in principio vel augmento eſt, vel nondum penitùs indurata, faciliùs ferè quàm in alijs locis glandulæ vel diſcuti, vel ſaltem maturari, & in abſceſſum materiam aliquam

Parotidis indolentis curatio.

in ſe continentem, vti dictum, indeq; in vlcus, per quod illuuies illa, quæ nunc ichoroſa, aliàs purulenta eſt, vel alia materia pelliculæ quoque incluſa, interdum & tophacea & calculoſa vti oſtendimus, exiſtit, redigi poteſt, & ſic curari.

Quæ cura quibuſdam ex illis quæ in ſcrophulis dicta ſunt, quoque perficitur. Veluti primùm, euacuationibus eodem modo, vt ſi quæ adeſt humorum vel excrementorum copia, illa tollatur, inſtitutis, eoque potiſſimùm directis, & vt craſſorum humorum prouentus impediatur, quo nomine alterantia varia vſurpantur: Dein exhibitis aliquibus ex illis quæ ſcrophulas abſumere poſſe diximus, quæ in ſcrophulis recenſita ſunt, ſi diutiùs perſeuerent, atque ægrè cedant, idem tentamus, cùm aliàs, cùm non tanta ſit hîc glandularum vt in ſcrophulis copia, hæc in ſola parotide abſumenda, non adeò requirantur.

Ex illis quæ in ſcrophulis adhibentur, veluti ex pinguibus gummoſis, plantarum radicibus, bulbis, herbis, ſtercoribus, pulueribus alijsque paratæ applicationes, plęræque hîc quoque poſſunt competere.

Et cùm ad maturationem aliquam tendunt, ea quæ eam promouent permiſcemus: Sicuti hoc cataplaſma paratum eſt, quod fit ex bulbis Cęparum vel Liliorum, radicibus Altheæ atque Iridis, parùm ſub cineribus aſſatis & contuſis cum Caricis, addendo farinam Lini vel Fœnogr. Mel atque Oleum vel Axungiam aliquam.

Vel ſi ad apertionem vergant: ℞. Caricarum piſtatarum quartarium j. Fermenti ℥ j ß. radic. Iridis recent. emollitæ vt contundi poſſit ℥ j. Aloës ʒ ij. Nitri ʒ j. miſce cum Oleo vel Axungia.

Aut poſſumus ijs quæ in abſceſſu, qui inflammationes ſequitur, expoſita fuerũt, parotides ad ſuppuratio-

purationem inclinantes maturare, maturaſque aperire, & poſtea vt vlcus ſanare.

Si confirmata & ſcirrhoſa facta ſit glandula, ſectione, vti de ſcrophulis dictum, vel cauterio poteſt adimi, cauendo ne vaſa maiora illic tangantur.

Bubo frigidus dictus, hoc eſt glandula tumens & dura, ſine calore in inguinibus, vel ſub axillis, aliquando ſcirrhoſus quoq; fit atq; incurabilis, ſicuti bubonem peſtilentialem, ſic toto vitæ tempore permanſiſſe, aliquoties vidimus: Aliàs verò per curam iterum diſſipatur: Rariùs in abſceſſum, vti verò ille qui cum inflammatione eſt, conuertitur: Vel ſi hoc fiat, vlcus peruerſum ferè poſt ſe relinquit. *Bubonum indolentium curatio.*

Tractandus autem ferè eodem modo, vti parotis: Euacuationibus ſimilibus præmiſſis, & Alterantibus quoque: Inter quæ & in pertinaci bubóne, aliqua ex illis quæ exhibita, glandulas abigere poſſunt, hîc tentare licebit.

Admouentur quoq; eadem vel ſimilia, qualia in parotidibus tum illis, tum ſcrophulis conuenire diximus: Præſertimq; eligendo ex eorum numero, quæ admodùm diſcutiát, ſimulq; emolliant. Quòd ſi ad maturitatem tendat, eodem modo in illis, vti parotidibus atq; abſceſſu, ſicuti illic oſtenſum, procedendum eſt.

Per ſectiones aut cauteria rem aggredi non facilè debemus, cùm non admodùm incommodent, nec cónſpicui abditis illis in locis latentes ſint.

Teſtes in tumorem citra inflammationem elati atque indurati, quod frequentiùs priùs præcedente inflammatione fit, tandem etiam ſcirrhoſi facti, ſic permanent, & moleſtiam inter equitandum maximè pariunt, & ſi in vtroque teſte hoc fieret, vaſaque ſpermatica ſimul indurarentur, ad pro- *Teſtium duritiei & Scirrhi curatio.*

creandum impotentem hominem redderent: Maturè verò ſi huic tumori occurratur, ille rurſum tolli poteſt.

In cura illius, præmiſſis generalibus præſidijs, digerentia emollientibus, inter ea quæ applicantur præualere debent, ne facilè ſuppuratio ſequatur, cùm per eam teſtis ſæpè vnus vel etiam alter deperdatur, admouendaq; ex remedijs in ſcrophulis explicatis, cataplaſmata emplaſtra atq; fomentationes, quæ potenter operantur, illic deſcripta.

Quòd ſi verò in abſceſſum tumor hic vergat, maturatio illius procuranda, & ſicuti in abſceſſu docuimus, ſuppurandus, aperiendus, vlcusq; inde natum poſtea ſanandum.

Si remedijs non cedat, induratusque penitùs ſit teſtis, nec tolerari poſſit, per caſtrationem eo modo, vti in ſarcocele dictum, exſecandus.

In carnoſis locis, ex ſucco nutriente profectorum durorum tumorum curatio, accommodatur Scirrho & Tumoribus in abdomine prominentibus, à ſcirrho interiore obortis: Item alijs, qui materiam alienam in ſe continent, vt Atheromati, Steatomati, Meliceridi.

Scirrhi curatio. Scirrhus in carnoſis locis alicubi ſe offerens, ſiue inflammationibus ſuccedat, qui & frequentior, ſiue ſponte excreſcat, qui rarior, & vel vnus tantùm exiſtat, vel plures ſimul, vti in abdomine aliquando ſcirrhi in carne, vel glandulis illis ſcirrhoſis factis, occurrunt, ſi omnino indurerit & confirmatus ſit, ſineq; omni ſenſu, nec emolliri, nec diſcuti aut maturari ampliùs poteſt: Si verò nondum perfectè excreuerit, ſenſusque aliquis adhuc in eo remanſerit, ſpes ſanationis aliqua affulget.

Quæ remedijs validiſſimis, cùm leuioribus non cedat, tentanda, corpore priùs per euacuationes ſi neceſſe ſit, ſic diſpoſito, vt ſi impurum ſit, vel alius

prauus

prauus humor adfluat, hæc curationem minimè impediant. Cùm alioquin ipſius ſcirrhi cauſâ, ſi præſertim ob inflammationem, exiccato ſucco, vel alterius partis ſucco quo alebatur, craſſiore huc delato, ſicuti ferè, vti in cauſis oſtenſum eſt, inde prodire conſueuit, naſcatur, vt corpus à craſſo ſucco purgetur, vti plærumq; facere ſolent, non ſit adeò laborandum: Sed potiùs eo inſiſtendum, vt ſcirrho adhibeantur, quę potenter eum emolliant, attenuent, & ſimul illud quod emollitum & attenuatum eſt, diſcutiant, quæ vel invicem permiſta, vel ſeparatim & alternatim adhibentur.

Qualia plæraq; inter ea quæ ſcirrhoſis ſcrophulis adhiberi debere diximus, etiam ſcirrho adhibita, ſimili ratione operari poſſunt.

Vtendo cùm emollire magis volumus, applicationibus ex oleis, axungijs alijsque pinguibus & mucilaginoſis, vti & gummi & lachrymis paratis illic deſcriptis.

Vel ſequenti Cataplaſmate: ℞. radic. Altheæ, Liliorum ana ℥ ij. radic. Iridis ℥ j. herbarum iiij Emollitiuarum, Attriplicis, Braſſicæ, Parietariæ circiter M iij. florum Chamomil. Meliloti ana P j. ſeminis Lini, Fœnogr. ana ℥ j ß. fiat decoctio in Aqua vel Iure pingui, contundantur, adde Axungiæ Gallinę, Anatis vel Anſeris aut alterius circiter ℥ ij. olei Oliuarum, Amygdal. dulc. ana ℥ j. fiat Cataplaſma.

Foueatur quoq; ſæpè decocto earundem plantarum: Vel etiam oleo ſolo Liliorum aut Amygdal. Vel in quo emollientia alia cocta ſint.

Vbi verò & ſimul emollire ſcirrhum & diſcutere volumus, applicationes diuerſæ ex plantarum radicibus, bulbis, herbis; Item ex animalium ſtercoribus, aliiſve, vti pulueribus ſubactis, vel alijs permiſtis, emplaſtriſq; vſitatis parata, hîc quoque locum obtinebunt.

A

Quibus & hæc adijci poſſunt, quæ ſchirrho admota conueniunt, veluti Raphani radix cum Vrtica contuſa.

Cæparum bulbi ſub prunis aſſi parùm, & cum Cochlearum carne contuſa permiſti, additis & alijs nonnunquam.

Viſcus arborum cum modico Calcis & Axungiâ.

Pix vel Reſina cum Cera & Axungia diſſoluta, addito puluere Marcaſitæ, aliiſve.

Sanguis taurinus cum Polenta aliiſve Farinis incorporatus.

Fotus quos ſcrophulis competere diximus, ad ſcirrhum digerendum & emolliendum quoq; adhiberi poſſunt.

Suffitus hoc idem in ſcirrho præſtare poteſt; qui ex Aceto acerrimo, ſuperfuſo lapidi molari ignito excitatur: Vel ſi in Aceto Pyrites lapis Marcaſita dictus, ignitus immerſus vel iniectus extinctus fuerit, vel Scoria ferri, quam fabri candentem adhuc abijciunt, & vapor ab aceto eleuatus, ſcirrhum attingat, ibiq; aliquandiu coërceatur.

Frictio ſcirrhi ante ipſius ſuffumigationem, vel remediorum applicationem facta, vti in ſcrophulis dictum, ipſorum operationem adiuuat, & ſimul aliquid diſcutit.

Sectione vel aliâ vi maiore ſcirrhum euellere, temerarium eſſe videtur, cùm adeò altis firmetur radicibus, vt eum penitùs eradicare, non ſine periculo liceat, non ſolùm hæmorrhagiæ ſed & grauioris læſionis alicuius: Dein & cùm, ſi portio illius auferatur & ea quæ ſupereſt, facilè rurſum creſcendo augeatur, hoc nomine quoq; ſæpè fruſtra dolor & quidem cum periculo inducitur, nihilque interim efficitur.

Abdominis Tumores alij ſeu prominentiæ aliquæ, in abdominis

minis regione ſuperiore, à ſcirrho hepatis vel lienis apparentes, qua ratione curari debeant, in cachexia, vti & hydrope, quæ inde ſequuntur, abundè expoſitum fuit.

tumorum ſcirrhoſorũ & glanduloſorum curatio.

Vteri ſcirrhi curatio.

In inferiore illius verò ſede, circa vteri regionem, ſi tumor à ſcirrho vteri fundi proficiſcatur, ſcirrho cura accommodabitur, qui quo pacto præcaueri debeat, ſi inflammatio in eum tendat, in vter inflammatione tractatum fuit. Genitus verò vel hâc aliámve ob cauſam, vti in cauſis fuit expoſitum, licèt vti reliqui ſcirrhi, & præſertim in hoc loco poſitus, difficillimè ſanetur, tamẽ curatio aggredienda, ſi fortè imminui vel aboleri poſſet.

In quam rem, corpore decenter priùs repurgato & diſpoſito, exhibentur etiam quædam ex illis, quæ in duritie & ſcirrho hepatis & lienis, competere diximus. Veluti pillulæ ex Ammoniaco aliaque varia, in cachexia inde profecta, deſcripta.

Extrinſecùs ventris ſedi vbi ſcirrhus tumore ſe manifeſtat, vel tangitur, variæ applicationes, quarum in ſcirrho externo meminimus, & quæ plærunque in ſcrophulis, vel etiam in eodem deſcribuntur, hîc admota quoque competunt.

Vt ſunt fotus ex oleis adhibiti, vel ex decoctis parati, addendo etiam quæ matricem reſpiciunt. Veluti radices Altheæ, Liliorum, Iridis, Bryoniæ, Maluam, ſemen Lini, Fœnogræci, Ficus, flores Chamomillæ, Violarum, Meliloti, aliaq; emollientia & digerentia illic expoſita; Arthemiſiam, Nepetam, flores Parthenii, Sambuci, Ebuli, Lupuli. Atq; in declinatione etiam Calamenthum, Pulegium, flores Anthos, Stœchados.

Inunctiones emplaſtra & cataplaſmata in ſcirrho externo propoſita, hîc quoque ventris tumentis regioni appoſita, idem moliuntur: Vt ſunt illic

recenſitę pingues illæ & mucilaginoſæ & gummoſæ: Item ex plantis paratæ applicationes: Vti & cataplaſma in ſcirrho externo ex plantis concinnatum, deſcriptum.

Quibus cataplaſmatibus & matricem reſpicientia, ſupradicta in fotu, addere poſſumus, vti & Rutam inſuper & Abſynthium.

Præter quæ Mandragorę radix, Hyoſquiami folia, vel Papaueris aut Cicutę, ſi decoquantur in Vino, Oleo & Axungiâ, & contundantur, efficacia admodum ſunt: Quibus gummi diſſoluta, aliáve addi poterunt.

Abſynthium, Rutam, farinam Lupinorum cum Myrrha admouere iubet Dioſc.

Sanguis anſerinus cum farina Fœnogr. vel Lupinorum incorporatus. Gal.

Ex vſitatis emplaſtris & ceratis hîc quoq; proſunt, in ſcirrho externo dictum Diachylon ireatum compoſitumque. Item alia in nodis expoſita cerata, œſipata.

Iniectiones in ſinum vteri quoq; fiunt, quales in declinatione vteri inflammationis, ne in ſcirrhum vergat, in ipſius inflammationis curatione deſcripſimus.

Vel etiam aliæ ex oleis vel decoctis in fotu expoſitis paratæ: Quibus & oleum Myrrhæ, Styracis: item ex Balſaminæ cucurbitulis factum, additum, eas efficaciores reddit.

Peſſaria item in inflammatione vteri, quæ ſcirrhum minatur, expoſita, hîc indi poſſunt, additis interdum prædictis quoque oleis. Ad quæ & Fœnogræci ſuccum: item Panacem Herculeum referre poſſumus, quæ ſubdita iuuant.

Suffitus itidem illic recenſitus: Agerati ſuffitum commendat Dioſc.

Atheroma- Atheromata, Steatomata & Melicerides, diu ſæpè ſine

pè ſine noxa circumferuntur, & proin negligũtur, ſponteq; tandem in abſceſſum deſinunt, vti & in capite prodeuntes eiuſmodi tumores, quos Talpas & Teſtudines vocant. Aliàs verò etiam curationem requirunt, quæ non adeò eſt, vti ſcrophularum & ſcirrhi difficilis, citiusq; ſuſcipitur, ſi alicubi parti incommodent, aut etiam periculum, ſicuti de atheromate ſub mento nato diximus, adferant. *tum, Steatomatum & Meliceridũ cura.*

Perficiturq; ferè eodem modo, vti in ſcrophulis, ſtrumâ, parotide & ſcirrho eam fieri debere diximus, per generalia quædam præſidia, corpori accommodata, ſi ob aliam ferè illuuiem, quàm hanc quæ exigua eſt, ſimplici tumore exiſtente, requiratur, vt vel purgatione, aliove modo euacuetur. Dein & per particularia tumori admota, reſoluentia, emollientia, tandem etiam maturantia, in ſcrophulis expoſita, quæ in hoſce tumores, cùm non penitùs duri ſint, vti alij, citiùs & meliùs vires ſuas exerunt, eosq; ſi nondum confirmati ſint, vel abſumunt, vel ſ item maturando, vt citiùs in abſceſſum, qui in vlcus mutari queat, ſicque ſanari, conuertunt.

Præter quæ ad melicerides tollendas, Vuam paſſam à nucleis repurgatam contritam, cum Ruta applicatam laudat Dioſc. Item Rumicem cum oleo Roſarum & Croco, Melilotumq;: Et ad ſteatomata, Chryſanthemi flores cũ cerato appoſitos.

Conferunt & ſequentia, radix Cyclaminis vel Ari cum Axungia veteri, addito Sulphure.

Calx viua diſtemperata cum Axungia vel Oleo.

Stercus caninum vel aliud cum Aceto.

Ammoniacum gummi vel Bdellium diſſolutum in Aceto, & cum Melle miſtum.

Vel vtatur hac picatione: ℞. Picis naualis diſſ. ℥ j. Sulphuris pulu. ℥ ß. malaxentur, extendantur ſupra corium, fiat emplaſtrum, quod ſingulis die-

bus detractum à madore abſtergatur, rurſumque reponatur, & de nouo quarto die mutetur.

Fotus ſimiliter vti in Scrophulis & Scirrho dictum, ſæpè adhibiti, vt & illic parati, competunt.

Sectione, cùm ægrè ſponte aperiantur, abſceſſum natum aperiemus, cutem non tranſuerſim, ſed rectà vel ſubobliquè, ad myrthi vti docent folij figuram, ſecando, membranamq; ſimul quæ ſæuoſam vel pultaceam aut mellitam illam materiam continet, à carne ſubiectâ, ſectione liberando, & ſi quid remanſerit, cathereticis auferendo: Quibus factis, poſtea vt vlcus ſanabimus.

Cauterio, vti de ſcrophulis dictum, actuali vel potentiali, hoc idem fieri poterit.

In carnoſis locis ex ſucco nutriente exortorum tumorum molliorum cura, primùm diſtinguitur hoc pacto, quod alia debetur illis qui cum dolore ſe offerunt, vt ſunt Condylomata in podice vel pudendo mulieris, quorum curationem in doloribus harum ſedium expoſuimus: Alia verò reliquis, quę ſine omni dolore exiſtunt, accommodaturq; primùm illis quæ cute verâ inueſtiti ſunt, vt Sarcomati hinc inde in corporis cutaneis ſedibus, & Sarcocelæ in ſcroto, & Carnoſitati in pudendo mulieris enatis: Dein illis qui leui ſaltem tunicâ inueſtiti ſunt, vt Polypo in naribus, Gingiuarum carni auctæ circa dentes, Epulidi in ore, Encantidi in oculi angulo naſcentibus: Poſtremò & Carni excreſcenti in vlcere.

Sarcomatis curatio. Sarcomata quæ hinc inde in corporis cutaneis ſedibus excreuerunt, cuteque obtecta ſunt, niſi maturè dum creſcunt, impediantur, poſtea medicamentis extirpari vix ampliùs poſſunt, cùm ſint veluti caro naturalis, & pars aliqua corporis, quam vti abſumere potentiâ agentibus applicitis impoſ-

impoſſibile, ita nec hanc carnem, etſi ſuperflua ſit; ſed cogimur eam vi auferre, quòd cùm non ſine periculo hæmorrhagiæ, & læſione alicuius partis ſubiectæ fieri poſſit, ſatiùs illud cùm dolorem nullum pariat, intactum relinquere, præſertim ſi nec impedimentum magnum functionibus quibuſdam, nec turpitudinem inſignem adferat, vt cùm non eſt in parte aliqua conſpicua, ſed veſtitu tegi ſolitâ.

In curatione tamen, ſi eam aggredi velimus, in principio illius maximè occurrendum, & vbi primùm expullulat caro, vel etiam aliquouſque iam proceſſit, nutrimentum illi ſubtrahendum, Sanguiſque per venæ apertionem erit detrahendus, item à parte reuellendus, & venâ aliquâ ſarcomati vicinâ ſectâ deriuandus, ſcarificationeq; ſæpè in eo factâ, ex eo eliciendus, cucurbitulisque appoſitis aliò diuertendus: Purgationibus item, ſudoribus & inediâ corpus aliquomodo emaciandum, ſi fortè hoc pacto & plethora, atque ex ea natum ſarcoma minueretur.

Topica quoq; validè repellentia, incipienti ſarcomati erunt applicanda, quæ ſuccum ex quo gignitur, reprimant: Qualia in incipiente inflammatione plurima ſunt expoſita.

Dein faſciâ, ſi commodè fieri poteſt, ſtringendum, ſtrictumque relinquendum, vel aliâ arte premendum, vt Laminâ plumbi illi impoſitâ, vinculisq; appreſſâ.

Vbi verò excreuerit, cùm carnem eam cum cute illi obnatâ & venis intextis, nec maturatione in pus conuertere, nec digerentibus abſumere queamus, tunc ſi molem hanc carneam, vel ex parte vel omnino auferre velimus, ſectione hoc tutiùs quã vrendo perficiemus; In qua facienda cutem inſtratam vel ſimul auferimus, vel eâ ſaltem diſſectâ inde

carnem ſectione, vti artis eſt amputamus, cauendo à vaſis ſubſtratis quoad fieri poterit, maioribus venis arterijs & neruis, indeq; mox ad hæmorrhagiã reſtinguendam accedimus, poſteaq; vti vulnus ſanamus, quæ duo remedijs in vulneris cura expoſitis perficiuntur.

In minoribus eiuſmodi ſarcomatibus, ſi ſectione ea auferre graue ſit, cute in illis ſolùm diſſectâ, carnem tunc nudam cathæreticis detrahere ſtudemus, vel etiam cauterijs eam vrere, vel ſaltem putrefacere, ſicque ſenſim abſumere.

Quòd ſi quoq; radice conſtent tenui ſarcomata, vbi corpori adhærent, aut alioquin ligari poſſint, ſetâ vel chordâ aliâ ſericeâ, circa radicem, illis circumdatâ, conſtrictaq; ſenſim eouſque arctanda ſunt, donec caro nutrimento deſtituto flacceſcat, atque inſenſilis reddita, minori difficultate poſtea amputari queat.

Paratur quoq; chorda intincta vel inuncta cauſticis, vt Arſenico vel Sublimato, quâ ſarcomatis radix vincta, adeò vritur in ambitu, vt poſtea ſarcoma reliquum emortuum abſcedat, quod tamen, cùm non niſi cum dolore vehementi & inflammatione plærunq; ſubſequente perfici queat, tutiùs ſi chorda in cauterio indolente noſtro ab aëre in liquorem abeũte, intincta, vſurpetur, ſæpeq; repetatur, procedemus.

Sarcoceles curatio. Sarcocele ſeu carnoſitas in ſcrotó teſti adnaſcẽs, & in immenſum ſæpè excreſcens, vix dum cùm adhuc creſcit, impediri, multò minûs cùm excreuit, aliâ arte quàm ſectione, quæ cum noxa caſtrationis fit, auferri poteſt: ob eamq; cauſam cura illius negligitur.

Interea tamen ſi aliquid mutare velimus, maturè ab initio dum in fieri eſt, faciendum, & venæ ſectione in pede vel poplite factâ, ſanguis ab hac ſede ſæpè deriuandus.

Adhi-

Adhibitis ſacco teſtis, illic vbi extuberat adſtringentibus repellentibusq́;, augmentum illius impediendum. Qualia multa quibus fluxionem in oculos impediri, ſi vicinis illis ſedibus adhibeantur, in ophtalmia deſcripſimus, hîc quoque conuenire poſſunt. Quibus adhibitis niſi creſcere deſinat, cùm intrinſecùs carnoſitas hæc lateat, ſcrotumq́; proximè illi non ſit adnatum, fruſtra cathæreticis adhibitis hîc aliquid efficeremus, & cauſticis vel ſepticis cutem ſaltem aperiremus, quâ vel hac arte vel ſectione apertâ, hæc eadem remedia huic carnoſitati commodè applicari minimè poſſent, teſtisq́; corruptio & amiſſio æquè atque ſi omnia ſimul amputarētur, quod citiùs fit, eſſet metuenda.

Multò minùs emollientibus adhibitis, vti aliqui iubent facere, hîc aliquid efficiemus, cùm non ſit ſcirrhus, qui hæc, vti in cura illius dicetur, requirit, ſed carnoſitas, quæ cùm emollitur, magis excreſcit & augetur, & proin potiùs, vti oſtendimus, adſtringentibus & ſiccantibus debet reprimi, vel vt ſubſiſtat nec vltra creſcat, indurari.

Mole tamen eius fatigati ægri, ſi ablationem requirant, ſectione hoc faciendum. Quæ communiter à chirurgis eo modo vti in hernijs eam fieri ſolere docuimus, in inguine ſectâ & apertâ cute, euulſisque vaſis ſeminarijs, cum illius loci teſte & adnata carne, ligatisque ſimul vaſis, & ſub ligaturâ hiſce amputatis adminiſtratur, vnde æquè ac dum in hernia hęc exſcinduntur, ea in ſede æger caſtratur, periculumq́; non minùs magnum ſubire cogitur.

Quod minus eſſet, ſi non in inguine, ſed ſcroti latere tumente, ſcroto diſſecto, teſtis cum carnoſitate illi adnatâ, per vulnus extractus amputaretur, quâ ratione porcellos, canes aliosq́; mares cuiuſuis animalium generis caſtrari, & citra aliam curam vel ligaturam, ſponte ſanari, vulnusq́; rurſum coaleſcere, videmus.

Quòd, ſi dum hoc fit, carnoſitatis pars aliqua ſectione citra teſtis læſionem adſcindi poſſet, teſtisque rurſum cum vaſis in ſcrotum reponi, fortè & ſic ſuccederet, præſertim ſi iniectiones vlcus ſanantes ſimul adhiberentur.

Pudẽdi mulieris carnoſitatis curatio. Carnoſitas è pudendo mulieris interdum enata, admodùm ſe quandoque exerit & propendet, quæ cùm impedimentum marito potiùs in copula, quàm aliud mulieri pariat, & mulierem hoc alijs patefacere pudeat, plærunque intacta ſinitur, cùm præſertim ægrè & non ſine periculo auferri queat.

Ab initio tamẽ admotis ijs quę in ſarcomate generali dicta ſunt, coërceri debet: Et ſi excreuerit, & cura aliqua neceſſaria ſit, vel ligatura, ſtringendo marcida erit reddenda, vel chordâ causticâ in ambitu circa radicem vrenda, quo tamen aliquando tentato, cùm dolor immenſus & inflammatio ſubſecuta, nos ab opere reuocaſſent, nihil effectum eſt, vel ſeptico potiùs, vti in ſarcomate hęc demonſtrata ſunt, ambitus illius circa radicem mortificandus.

Polypi curatio. Polypi cura vbi excreuit difficilis, quæ rectiùs dum vel incipit vel nondum adeò auctus eſt, procedit, nam confirmatus, non niſi cum labore dolore & periculo aufertur.

In curatione generalia primùm, ad ſanguinis influxum ad eam ſedem, impediendum, præmittenda, per venæ ſectionem, & ſi corpus impurum ſit, deiectionibus ſudoribusq; motis repurgandum.

Topica polypo accommodantur, tum mitiora adhuc, Epulotica ſeu cicatricem inducentia, quòd hoc in vlceribus ſanandis præſtent dicta, quæ validè exiccando & adſtringendo polypum dum adhuc creſcit, reprimere atque ſiccare poſſunt; ſin excreſcens nondum confirmatus ſit, priùs ſcarificatus vel diſſectus, ſæpè iterata, ſimiliter operantur,

vel

vel ſi exciſus fuerit ne recreſcat, prohibere, & cicatricem ſimul inducere poſſunt. Quòd ſi hæc parùm aut nihil proficiant, ad fortiora cathæretica tranſimus, quæ adhuc vehementiùs ſiccando valideque ſimul abſtergendo, carnem minuant. Et ſi nec hæc ſufficienter agant, ad cauſtica & ſeptica digredimur, quæ erodendo, vrendo & putrefaciendo carnem corrumpant & mortificent: Vel ſectione factâ polypum auferimus.

Eiuſmodi autem remedia trium generum, quæ id præſtant varia ſunt, è quibus plurima in epuloticis, in vlcerum cicatrice inducenda, & cathæretica cauſtica & ſeptica in vlceris excreſcentis carne amouendâ, fiſtulisq; extergendis, aliquaq; in abſceſſu rumpendo expoſita, hîc quoque in polypi curâ conuenient: Aliaque inſuper his addita, varijs formis polypo applicari poterunt.

Pulueres qui ſubtiliſſimè triti polypo aſperguntur, ſunt qui in remedijs cicatricem generantibus deſcribuntur, ex ſimplicioribus illi qui efficaciores ſunt, atque ex compoſitis ſeptimus præſertim admodùm efficax. Ex cathæreticis in vlcere excreſcente expoſiti, ex ſimplicioribus qui parantur ex radice Hermodactylorum, & Hellebori nigri: Item Boracis, Pumicis, ex Vini fæce crematâ: Atq; ex compoſitis inprimis ille, qui ℞. Aluminis vſti ℥ iij. &c. Et qui ℞. Vitreoli ℥ iv. Aluminis, &c. Ex fortioribus verò ille qui ℞. Vitreoli, &c. Alter qui ℞. Arſenici rubri & citrini, &c.

Vel vtimur puluere rad. Ari vel Serpentariæ, aut Vuæ ſeu ſeminis illorum: Quibus & Hermodactylorum puluis addi poteſt; Helleborus niger & Scoria æris.

Fuligo cum fumo ab accenſis ſuſcitata, nareque affectâ excepta, retentâ pauliſper interim reſpiratione, polypo ſe affigens, eum potenter exiccat, ſi

aliquoties hoc repetatur. Talis autem à Thure, Maſtiche, Pice carbonibus iniectis, excitatur, vel ſi candela inde cum elychnio indito paretur, ab eaque accensâ rurſumq; extinctâ, fumus fuliginoſus in nares intromittatur.

Validiùs ſiccabit, ſi Sulphur addatur, aliáve metallica.

Vnguenta polypo applicantur cum paruo linteolo, vel ſi fortiſſima ſint, per canalem polypo admotum, ad eum propelluntur, ne partes vicinas tangendo lædant. Ex cicatricem gignentibus in vlcere expoſitis, illud hîc maximè conuenit, quod ℞. pulueris Sexti mediam partem, hoc eſt ʒ ß. &c. Ex cathæreticis in vlcere excreſcente propoſitis illud quod ℞. Hermodactyl. vel Agarici, & qui ℞. Antimonij, &c. Ex fiſtulas extergentibus in cura ipſarum declaratis, Vnguentum Ægyptiacum: Vel potentiſſ. ex Sublimato factũ: Vel quod in abſceſſu aperiendo ponitur ex Sublimato, vel Trochiſcis veterum parato.

Præter quæ ſi mitioribus vti velimus, ex puluere ſupraſcripto ex radice Ari parato, Vnguentum paramus, excipiendo eum Oxymellite ſquillitico vel ſucco Granat. acidorum inſpiſſato vel Omphacio.

Vel inungitur Omphacium ſolum, aut ſuccus expreſſus ex cortice & granis Granatorum acidorum coctione vti Omphacium inſpiſſatus.

Succus Ari vel Serpentariæ item illinitur.

Aut vtimur validiore hoc vnguento: ℞. Vnguẽti Ægyptiaci ℥ ß. cortic. Granatorum, Gallarum ana ʒ ß. olei Vitreoli ℈ j. miſce.

Vel ſumitur Chalcanthi aliquod genus, quod maximè erodit, vt Chalcytis vel Myſi, vel Æris ærugo, vel hæc duo ſimul, & cũ Omphacio vel Melle incorporantur, addendo interdum & Æris florem ſeu ſquamam.

Effica-

Efficaciſſimum fiet, ſi Arſenicum vel Sublimati tantillum addas.

Liquores aliqui fiunt & Aquæ, quibus polypus ſæpè madefit, vel ſi validè agant, penicillo in ijs merſo tangitur aut inungitur, vel per pilulam cottonis aquis his immerſam, vel canalem polypo adhibitum ad eum propelluntur, atque aliquandiu illic retinentur.

Tales autem liquores ex priùs recenſitis, in fiſtulis ſunt aqua, quæ ℞. Æruginis æris ʒ iij. &c. vel quæ ℞. Auripigmenti ʒ j. Æruginis æris ʒ iij. &c. & quæ ℞. Auripigmenti, Æruginis æris ana ℥ j. &c. Vel illa quæ inter ea quæ abſceſſus aperiunt, ponitur, & ℞. Vitreoli, Arſenici, &c.

Inſuper confert & hęc aqua ſtillatitia, quæ ℞. Aluminis ℔ ß. Chalcanthi ℥ j. ß. Gallarum vel cortic. Granatorum pulueriſ. ʒ iij Omphacij ſeu Agreſtæ ℥ ij. vel ſucci Vuarum immatur. recentis, ſi haberi poteſt: Affunde Aceti fortis q. ſ. vt in pultem redigatur: Eliciatur per deſtillationẽ aqua: Quâ polypus ſæpè tangatur vel madefiat.

Potenter & ſubitò operantur vel ſolo contactu, liquor quem ſpiritum ſeu oleum Vitreoli vocant.

Vel ſic paretur: ℞. olei Vitreoli ℈ j. Aluminis vſti ʒ j. diſſolue cum aqua Plantaginis.

Alius efficaciſſimus: ℞. Sublimati ʒ j. cõquatur in Aquæ fabrorum extinctionis ferri ℥ iij. ad conſumpt. medietatis: Et per ſe admoue: Vel addendo olei Vitreoli ℈ ß. Aluminis vſti ʒ ß. Adhibeatur.

Aquâ aurifabrorum fortis appellatâ, tactus polypus mox flacceſcit, cui Auripigmentum etiam miſceri poterit.

Oleum in fiſtulis extergendis deſcriptum, quod ℞. Antimonij, &c. hîc quoque proderit.

Cauteria ex Calce, Vini fæce vſta, indolentia,

aliaque quæ abſceſſum aperire diximus, polypo cautè per canalem, vel aliâ arte ne vicina loca tangat, admota, eum tandem vrendo putrefaciendoque abſumunt.

Actuali cauterio citiùs hoc efficimus, ferro candenti per canalem intromiſſo, polypumque vrendo.

Sectione cum inſtrumento idoneo, vt forpice, polypum diſſecamus vel amputamus, qui ſi priùs igne candefiat, eum vrendo, ſimul hæmorrhagiam & ne recreſcat, quòd aliàs facilè fit, impedimus.

Gingiuarũ carnis luxuriantis curatio.

Gingiuarum carnis excreſcentia, quam & Dentium ſuperincarnationem vocant, cùm vix aliud incommodum adferat, quàm quòd in morſu ciborum ſanguis leuiter inde emanet, ciboſq; cruentos aliquo pacto reddat, non admodùm curatur: Cùm maſticando cibos in ea dentium ſede, vbi gingiuæ tument, hæ ſæpiùs impulſæ, ferè decreſcant iterum & diminuantur, eodem modo quo illic neglectâ maſticatione priùs excreuerant.

Quòd ſi verò eouſque augeantur, vt iam dentes molares ferè obtegant, atque in morſu inter dentes veniant, tunc collutionibus oris admodùm ſiccantibus & abſtergentibus, hæc oris ſedes ſæpiùs erit abluenda, quales in oris vlceribus expoſitæ fuerunt. Et dentifricijs admodùm ſiccantibus & abſtergentibus gingiuæ tumidæ erunt ſæpè fricandæ, qualia in dentibus ſordidis ſunt deſcripta.

Quę niſi iuuent, ad validiora erit tranſeundum, atque Vnguento ex puluere Ari, dein & illo quod ex omphacio ſucciſque alijs fit, in polypo deſcriptis, gingiuæ erunt illinendæ. Vel oleo Vitreoli, vti illic quoque oſtenſum, ſolo vel miſto leuiter madefaciendæ.

Et ſi dentes admodùm vel omnino gingiuis obducan-

ducantur, fortioribus quoque aquis quæ ℞. Aluminis ℔ ß. Calcanthi, &c. Vel aquâ Forti, vti illic quoque edoctum, earum ſuperficies eminens, ſolùm tangenda, ne ſi circa radices dentium hoc fieret, illic quoque conſumptæ, nudos dentes & imbecilles relinquerent. Vnde ne vel hæc aut alia loca attingant, nec dum aliquid de illis aliò feratur aut deglutiatur, cauendum, muniendo dum hæc apponuntur loca vicina, osq́ue poſt horum vſum ſæpè & ſtudiosè colluendo.

Epulis caruncula iuxta radicem dentium enaſcens, cùm nullum impedimentum ferè adferat, & licèt in catarrho aliquando magis intumeſcat, ſponte tamen iterum ſubſideat, plærunque negligitur. *Epulidis curatio.*

Si tamen adeò excreſcat, vt dentibus ſe interponens, maſticationem impediat, & morſa dolorem pariat, tunc oris collutionibus admodùm adſtringentibus caro hæc laxa facilè flacceſcit & minuitur. Quòd ſi magnum impedimentum adferat, potentioribus quoque, vti in gingiuarum carne abſumendâ dictum, vtendum, caroq́ue hæc tangenda, cautione ſi noxia ſint, vt illic dictum, eadem adhibitâ.

Quòd ſi pendula ſit hæc caro, radice gracili, & ſetâ vinciri poſſet, hoc pacto tandem marceſcens euaneſceret.

Encanthis ſeu caruncula in oculi angulo excreſcens, adeò vt moleſtiam adferat, præmiſſis quę influxum ſanguinis in hanc ſedem oculi impediunt, prolixè in ophtalmia expoſitis. *Encanthidis curatio.*

Topica carunculæ huic apponimus ea, quæ vi ſiccante & adſtringente quoque eximiâ prædita ſunt, qualia in oculorum vlceribus collyria varia deſcripta, quorum continuatione, rurſum in ſe hæc caro laxa facilè retrahitur & ſubſidet.

Si verò hiſce minimè cedat, & ad fortiora quæ eam abſumant, tranſeundum ſit, ſic illis vtemur, ne oculum lædamus, vel carnem hanc vniuerſam auferamus, vnde Rhyas oculi vitium adhuc maius ſequeretur, à mitioribus adhuc ad validiora, & ſi nihil efficiant, ad validiſſima pergendo. Qualia omnis eiuſmodi generis remedia in oculorum maculis, & panniculo extergendis & abſumendis, deſcripta, huic carunculæ, cùm eâ curâ quæ illic quoque annotata eſt, appoſita, ſimiliter eam poſſunt abſumere.

Carnis luxuriantis curatio. Carnis excreſcentia in vlcere excreſcente dicto, enata, ſi nondum cicatrice obducta fuerit, faciliùs reprimitur aut aufertur, eo modo vti in vlcere excreſcente hoc expoſitum fuit, ſi verò iam cute tecta ſit & coaluerit, cùm tunc cum ſarcomate conueniat, eo modo vt alia eiuſmodi ſarcomata, tractanda erit.

In excarnibus locis, à ſucco nutriente naſcentium tumorum curatio, primùm accommodatur illis, qui in articulorum ſedibus ſe offerũt, vt Ganglio & Nodis illic quoque vel etiam in nudis oſſium ſedibus enatis: Dein & huic, quæ in vnguibus quandoque viſitur, Vnguium extuberantiæ: Demum & illis qui cuti innati ſunt, vt Verrucis, Clauo & Callo cutaneo: Poſtremò & Varis & Hordeolo.

Ganglij cura. Ganglion in articulorum regionibus enatus tumor, licèt mollior nonnihil ſcirrho exiſtat, ægrè tamen quoque, ſi aliquouſque proceſſerit, ſanatur, interdum verò etiam nullâ ratione euinci poteſt, ſed altiùs radices agens, articuli motum & per conſequens membri impedit, vel etiam ita ſiſtit, vt rectum adſtrictumque, ſicuti dictum, moueri nequeat.

Occurrendum autem maturè hiſce incommo-

dis,

dis, antequam vlteriùs excreſcens confirmetur ille tumor, & demum quoque omnia tentanda erunt, vt tumor hic diſſipari vel ſaltem eouſque minui poſſit, quò nihilominus articulus aliquouſq; moueri queat. Quod præmiſſis decentibus euacuationibus, in durioribus & mollioribus tumoribus iam priùs expoſitis, molimur topicis remedijs emollientibus & digerentibus, cauendo quantùm fieri poteſt, ne ſuppuratio hîc aliqua ſequatur, cùm ea vel ſponte facta, vel incuriâ inducta, vlcera peruerſa & ſæpè incurabilia ſecum trahat, à quibus neruoſæ hæ ſedes adeò interdum corrumpuntur, vt illius articuli motus deperdatur vel deprauetur: Sed & manuali operatione adhibitâ, aliquid vti dicetur, præſtari poterit.

Applicationes verò quod attinet, eædem quæ in ſcrophularum cura deſcriptæ fuerunt, cùm emolliant & digerant, in ganglio quoque competent, additis interdum ijs, quæ eiuſmodi neruoſis locis appropriata ſunt, vel cùm multa quoque eiuſmodi contineant, quæ haſce ſedes reſpiciunt, eorum quantitas, vt cæteris præualeat, augenda.

Quâ ratione fotus, quo membrum affectum fouetur, vel balneum in quod immergitur, ex ſequentibus omnibus vel paucioribus parari poterit: ℞. radic. Altheæ, Liliorum, Bryoniæ, Iridis ana ℥ ij. herbarum Maluę, Braſſicæ ana M. ij. Hyoſquiami M j. Chamepythyos vel Saluiæ, Abſynthij ana M. ß. florũ Chamom. Meliloti, Cheiri vel Sambuci ana P. j. ſemin. Lini, Fœnogr. ana ℥ j. baccarum Lauri ℥ ß. decoquantur in Aqua vel Vino aut Lixiuio pro fotu; vel auctâ omnium priùs doſi: Pro Balneo.

Hiſce & fortiora, vt radix Cucumeris aſini, Cyclaminis, Ari, Serpentariæ addi poſſunt.

Vel ex illis parata fomentatio in ſcrophulis ex-

poſita, additis ſimul decocto, quę in iam dicto fotu vlteriùs continentur.

Ex decocto Ranarum & Lumbricorum fotus, hîc commendatur.

Vel ſi cedere alijs nolit, ex Aceto acerrimo ſimplici, vel in quo lapis Molaris aut Pyrites priùs extincti ſint.

Aut Lixiuio colato per cineres & præſertim Ficulneos: Vel Vrinâ, aliiſve eiuſmodi in ſcrophulis expoſitis, incoquendo interdum & ex ſupradictis quædam.

Ex oleo Lumbricorum, Ranarum fomentatio quoq; vtilis. Vel Sabinæ quod cæteris præfertur.

Sulphureas thermas Naturales actu calidas, ſi diu illis inſideant, & per menſem aut vltra, vti conſuetum eſt, vtantur, hunc tumorem præ cæteris remedijs aliquando amouiſse, & membrum adſtrictum rurſum relaxaſſe, obſeruauimus, ob quam cauſam vel maturè, vel ſaltem ſi alia nó proficiant, eò mittantur, illisque tanquam extremo remedio vtantur.

Vnguenta, cataplaſmata & emplaſtra in ſcrophulis expoſita, hîc quoq;, cùm multa inter ea, quę neruoſo generi ſimul appropriata ſint, recipiant, competent. Veluti ex pinguibus & mucilaginoſis vti & gummoſis: Vel ex plantis, ſtercoribus, pulueribusq; parata. Quibus & vt meliùs membranoſis illis ſedibus accommodentur, oleum Lumbricorum, Vulpinum, Ranarum & ſimilia permiſcere poſſumus: Sicuti & axungias, eas præcipuè, quas præ cæteris appropriatas, vt Hominis, Vrſi, Taxi, Vulpis eſſe credunt.

Fit & emplaſtrum conueniens hiſce ſedibus: ℞. Picis naualis ℥ ij. diſſolutæ in olei Lumbricorum & Irini ℥ j. ß. addendo Ladani, Maſtiches ana ʒ ij. Styracis calamit. ʒ j. cinerum Lumbricorum ʒ ß.

malaxen-

malaxentur oleo in magdaleonem.

Cataplaſma hoc quoque probatur: ℞. Nucum iuglandium antiqu. nucleorum ℥ iij. farinæ Lupinorum vel Orobi ℥ j. ß. radic. Raphani, Ireos ana ℥ j. Mellis q.ſ. contundantur, adde parùm Salis: Applicetur.

Suffitus etiam probantur ex Aceto, in quo igniti lapides, vti in ſcirrho dictum, extincti ſint.

Vel fiat talis: ℞. Benzoini, Storacis ana ʒ ij. Myrrhæ, Bdellij ana ʒ j. radic. Ireos ʒ ß. Marcaſitæ ʒ ij. cum Terebinth. fiant Trochiſci: Ad fumigandum.

Sectio citra læſionem tendinum aut ligamentorum vel etiam neruorum, cùm vix fieri poſſit, omittenda.

Manuali aliâ operatione poſſumus procedere, per quam licèt ganglion auferri nequeat, vitium tamen inde contractum, aliquo pacto corrigitur.

Per aperturam factam ſectione alióve modo, ganglion auferre velle, periculoſum, cùm citra tendinum atque ligamentorum, vel etiam neruorum læſionem, ſi exactè eximi debeat, vix fieri poſſit.

Si membra ex tumore illo circa articulum aſtricta ſint, quo pacto ea ſenſim retrahi & vel omnino vel ſaltem aliquouſq; reduci queant, idque varijs artibus & inſtrumentis, in contractione membrorum expoſitum fuit.

Nodi in excarnibus locis geniti, cùm trium ſint generum; quorum alij in articulorum ſedibus enaſcuntur, vt ſunt Podagricorum nodi: Alij verò in nudis oſſium ſedibus prodeunt, in lue venerea & Cephalæa; Tertij à cauſa alia violenta, Calloſi nodi, nos ſingulis curam accommodabimus.

Podagricorum nodi, qui circa internodia digitorum pedis vel manus, nonnunquam etiam alijs in locis excreſcunt, ægrè rurſum diſſipantur, ſed plærunq; vel aperti humorem aliquem vel tophos *Nodorum in podagricis curatio.*

proferunt, vel alioquin indurati fixi manent pro-minentq́; , & articulum figentes, vt digiti recti vel curui maneant, ſicuti hæc in podagra oſtenſa fuerunt, cauſam præbent.

Vt tamen, ſi fieri poteſt, incrementum ipſorum impediatur, vel diſſipentur aut citiùs matureſcant; Primùm curatio ipſi podagræ erit accōmodanda, quæ hiſce cauſam præbuit, corpus euacuando, exhibendo Antipodagrica dicta illic deſcripta, quæ adeò operari creduntur, vt ſi per menſes aliquot, vel etiam toto anno, auellanæ quantitate ſumantur, etiam nodos podagricorum diſſoluant.

Quod & ſequens ſic vſurpatum efficere docent, quod ℞. Hyperici, Chamædreos, Chamæpytheos ana ʒ vj. ſummit. Centaur. minoris ℥ ß. rad. Ariſtol. rotund. Phu, Mei, Hermodactyl. Agarici an. ʒ iij. radic. Gentianæ, Petroſel. an. ʒ ij. Spicænardi ʒ j. pulueriſata optimè, excipiantur Melle, fiat electuariū.

Applicantur dein quę nodos emolliant, & quod emollitum eſt obiter digerant, vel quæ eos maturent, ſicuti etiam alijs tumoribus hæc adhiberi eo modo debere oſtendimus, è quibus multa, atque ex illis efficaciora hîc quoque poſſunt competere. Inprimis verò ſequentia.

Vt Cataplaſma hoc: ℞. radic. Altheæ ℥ ij. radic. Ireos rec. ℥ j. ſeminis Lini ℥ ß. coquantur in Vino & Melle, addatur parùm Terebinthinæ: Applicetur.

Præſertim verò competunt radix Cannabis ſylueſtris, Dipſaci, herbæ Vermicularis, Senecio, Cicuta, Hyoſquiamus, recētia cōtuſa, vel priùs cocta in Vino vel Aceto, addito interdū Melle vel in Oxymellite & applicata, nonnunquā additis Axungijs.

Vel: ℞. foliorum Rutæ, Burſæ paſtoris, additis Paſſulis enucleatis, contundantur.

Bulbi Cæparum & Allij toſti vel cocti parùm, quibus Axungia gallinæ vel alia addi poteſt, inprimis Taxi aut Muris montani. Poma

Poma putrida applicata vtilia ſunt.

Ammoniacum, Sagapenum, Galbanum diſſoluta in Aceto acerrimo, vel Oxymellite, addito interdum Furfure minutim cribrato.

Vel: ℞. Galbani in Aceto forti liquefacti ℥ j.ß. Viſci ſeu Collæ emollitæ in Aceto, Terebinth. & Ceræ ana ℥ ß. miſce.

Stercus caprinum vel caninum, cum Oxycrato, additâ interdum farinâ Hordei, prodeſt.

Caſeus itidem putreſcens acris, qualis præcipuè ſic fit ouillus, piſtus & appoſitus.

Nigellę ſemin & radic. Ireos pulueres, cum Cera liquefacta, continuò ſupra callos poſita, proſunt.

Vel puluis Vſneæ quercus & Auellanarum cum Sapone gallico, addito Nitro.

Cinis corticis Salicis cum Aceto acerrimo miſceatur, ſæpeq́; tumor eo illinatur.

Vel ſic: ℞. Ochræ ʒ ij. cineris cortic. Salicis, ſem. Nigellæ ana ʒ j. Stercoris canis ſicci ʒ j. ß. fiat puluis, excipiatur Caſeo putri; fiat paſta. Cui & Gummi in Aceto liquefactum addi poteſt.

Succum Capparum & Oleum nucis Indicæ commendant.

Fomenta quoq; nodis apponũtur, & vt reliquæ applicationes meliùs operẽtur, Aquâ calidâ priùs, vel alio decocto emolliente fouentur.

Maximè verò fomentis vel embrocis vtimur ad tophos abſumendos & partem ſimul corroborandam; Ex decocto facto in Vino rubro, Altheę, Maluæ, Lapatij, &c.

Vel ſic: ℞. Aquæ marinæ vel Salſæ menſur. x. ſingul. ℔. iv. in quibus decoquantur Gaiaci tornati ℔ j. Corticis ipſius ℥ iv. Abſynthij, Iuæ, Betonicæ, florum Stœchados, Roſarum rubr. ana M. vj. radic. Ireos ℥ j. ß. fiat decoctio, donec remaneant Menſuræ vj. rurſum affuſis Vini rubri menſ. x ij,

deçoquantur ad conſumpt.iv. partis, & colentur: Pro fotu ad dies 20. vſurpando.

Ex eodem decocto per fiſtulam ſeu canalem ſuffitus, ad locum affectum diu manè admiſſus, durities diſcutit, admodumq́; partem roborat, vti magno ſucceſſu expertum fuit.

Idem præſtat ſi Vinaceis pars affecta obruatur, primò eligendo ſucculenta adhuc, mox ſicciſſima.

Inciduntur quandoq; nodi & ſic aperiuntur, vt materia contenta prodeat, vnde vel ſubſident, vel cùm medicamenta admota tunc meliùs in reſiduũ agant, citiùs curantur.

Nodorum in lue Venerea & Cephalæa curatio.

In lue Venerea qui erumpunt nodi, in fronte, tibijs manuumq́; externâ ſede, cùm priuatam curam generalem, quæ lui huic competit, requirant, & particularia quoque quædã, quo pacto hæc adminiſtrari debeant, in huius Luis cura tractabitur.

In Cephalæa nodi interdum erumpentes in frõte, curatâ cephalæâ, vt in ea deſcriptum, ſponte euaneſcunt; Si remanſerint, euacuationes aliaque erunt repetenda: Atque topica quæ iam dicta ſunt, illis quoq; erunt admouenda.

Nodorum calloſorum Vberbein *cura.*

Alij nodi Calloſi dicti, qui per ſe non ex morbo alio, ob abraſionem perioſtij, ſucco oſſium luxuriante naſcuntur, ac calli vel oſſis noui inſtar oſſi adnaſcuntur, vel à fracti oſſis conglutinati rurſum callo, nodi inſtar protuberante, proficiſcuntur, difficulter quoq; auferuntur, & indurati omnino, ad dies vitæ perſeuerant.

Si tamen vel moleſtiam aut deformationem adferant, topicis adhibitis eos emollire & reſoluere ſtudebimus: Non adeò hîc euacuationibus incumbẽtes, cùm à cauſa externa, vt labore vel ſimili ferè proficiſcantur.

Applicareq́; poſſumus hîc varia, ex illis q̃ in nodis podagricorũ quoq; conuenire diximꝰ: Vel etiã alia in ſcrophulis propoſita. Atq;

Atq; inter ea, narcotica multùm operari poſſe, experientiâ cognouimus, quibus aliquando deſperatos nodos in homine, vti & equis diſſoluim⁹: Sumendo radicem Mandragoræ, vel folia Cicutæ aut Hyoſquiami, eaque decocta miſcendo cum Axungijs, vel decoquendo in Aceto fortiſſimo: Pro fotu & cataplaſmate: Quibus & Vrticá mortuam cum ſucceſſu addidimus.

Ex Hydrargyro parata vnguenta & emplaſtra, ſicuti in lue Venerea, ita & hic ad nodos illos diſſoluendos ſunt efficaciſſima.

Ex vſitatis ad nodos emolliendos, conueniunt Oeſypatum ceratum, quod fit ex oleo chamomelino, irino, œſypo, reſinâ, tereb. maſtiche, cerâ, ſpicanardi & croco.

Item Zachariæ filij emplaſtrum, quod paratur ex oleo lini vel leucoij, œſypo, adipe lanatis, gallinæ, medullâ cruris vaccæ, mucilagine lini, fœnograeci, altheæ, piſcium glutine, cerâ.

Dein & Philagrij œſypatum ceratum, quod recipit oleum nardinum, œſypum, adipem anſerinū, medullam cruris vaccæ, terebinth. bdellium, ammoniacum, maſtichem, ſtyracem, aloëm, fœnogręcum & chamemelum macerata, crocum.

Eſt & aliud quòd ſæuum vitulinum, olibanum, ſuccum ſquillæ & ceram recipit: Item aliud Oeſypatum Pauli, aliud Democriti Diapente.

Amputantur aliquando nodi, ſi præſertim verſus articulos tendant, illorumq; liberum motū impediant, aut premendo dolorem cōtinuum inducant, quod eò tutiùs fit, cùm in nudis tantùm oſſibus, cute ferè ſolâ obtectis, hi naſcantur: Fitq; hoc apertione primùm cutis eos denudando, poſtea acuto ferro, ab oſſe continuato ictu abſecando, tandem vulnus inflictum oſſi & cuti, vt decet, curádo: Quod minùs tutò, nec ita citò vſtione perficeretur.

Vnguiũ extuberantiæ calloſæ cura. Vnguium extuberantia calloſa, ſi à læſione aliqua vnguium procedat, cùm vngues creſcendo ſponte ſenſim è corpore ſecedant atque amputentur, vnà cum illis tandem abit.

Si verò ab internis cauſis hæc inæqualitas in illis proueniat, vel etiam vngularum inſtar craſſeſcant, cùm tunc noui ſuccedentes, tales quoq; euadant, vix ampliùs attenuantur; Tentandum tamen, ſi vitio aliquo corporis laborent, vnde hęc enaſci poſſe vel ſaltem foueri, colligimus, vt illud priùs emendetur: & topicis emplaſtris & balneis validiſſimè emollientibus, in nodis expoſitis illam duritiem emolliamus, & ab hac extuberantia ſemper aliquid deradamus vel abſecemus, ſi fortè qui ſuccreſcunt vngues, minùs craſſi & tuberoſi ſequerentur.

Calli cutanei curatio. Calli cutanei in manibus, cùm non adeò obſint, nec cùm laboris ſint indices, turpitudinē aut vituperium, ſed potiùs laudē concilient, atq; hi qui in pedibus circa calcem, vbi plærunq; naſcuntur, in inceſſu robur aliquod adferant, curationē vix priuatam exigunt, præſertim cùm, ſi ab attritione vehementiore harum partium aliquamdiu temperetur, ſpontè ſenſim euaneſcant, & cute nouâ ſuccreſcente, ab ea ſecedant, atque auelli queant.

Quòd ſi verò adeò increſcant & luxurient, vt impedimentum aliquod in contactu rerum, maximè verò in inceſſu, vbi claui inſtar validiùs premendo moleſtant, adferant, tunc quæ validè craſſam hanc cutem emolliant, adhibenda erunt remedia.

Inprimisq; bal[n]ea, quibus manꝰ aut pedes immergant; Qualia ex Aqua cõmuni parata, actuali calore & madore, corium hoc craſſum humectando, poſſint emolli[r]e; eoq; magis ſi quę potentiâ ſimul humectent & emolliant, hiſce quoq; incoquátur. Vt plantæ emollientes, hinc inde in Clyſteribus emollientibus deſcriptæ, atque eæ ex quibus in ſcirrho

balnea

balnea quoq; fieri debere diximus: Quibus & pinguia quandoq; adduntur, vti Ius pingue inteſtinorum aliáve olea vel axungiæ.

Præter quæ, inunctiones, emplaſtra ex oleis, axungijs, mucilaginoſis & gũmoſis in ſcirrho expoſita, hîc quoque conferunt; Vti & quædam ex illis quæ clauum emolliunt.

Inter quæ gummi Ammoniacum diſſolutum in Aceto fortiſſimo, emplaſtri inſtar callo obductum, valde eum mollem reddit.

Abraditur præſertim priùs benè emollita cutis hæc dura in manibus, vnguibus & in pedibus circa calcem, poſt pedum lotionem: Vbi & cùm admodú extuberat, lapide tophaceo vel limâ exteritur.

Cauterio indolente callum in lateribus pedum, in inceſſu valde moleſtantem, admodumq; durum claui inſtar, aliquando abſtulimus.

Cicatricum ſeu callorum illorum cuti inſertorum cura, plærunq; nulla ſuſcipitur, cûm non pro vitioſis habeantur, imò aliquando, ſi in acie aut pugna vulneratis acciderint, maximeq; in facie appareant, honeſtæ eſſe, vtpote quæ non fugientibus ſed in conflictu viriliter pugnantibus contigerint, cenſentur. Dein & aliam ob cauſam productæ, ſi non eleuatæ ſint, ſed tantùm inſtar albæ lineæ vel maculæ cutis ſuperficiei æquales appareant, quia colorem non ita cuti abſimilem poſſident, ſimiliter negliguntur, cùm ſi alium colorem illis inducere vellemus, eas manifeſtiores redderemus. *Cicatricum curatio.*

Quando verò nonnihil prominent, aut alioquin inæqualitatem quandam habent, tunc vt eas cuti æquales reddere queamus, remedijs detergẽtibus moliri tentabimus. Qualia cicatricibus extergendis dicata ſunt ſequentia.

Decoctum Papaueris erratici & hortenſis pro fotu vel lotione adhibitum.

Aqua item florum Liliorum & Fabarum: Commendaturq́; à quibuſdam aqua Stercoris humani.

Oleum itidem Myrrhæ, & Vitellorum ouorum, & de Frumento, & ex nucleis Amygdal. amarar. & Perſicorum, Dactylorum & nucum Been expreſſum: In quorum oleorum defectu, nucleorum expreſſorum affricatorumq́; oleum idem præſtat.

Sputũ propriũ dum ieiuni ſunt, adfricant vulgò.

Sudor item qui ex Ouis dum ſub cineribus aſſantur, exſudat, prodeſt.

Axungia thymali piſcis inuncta probatur.

Vel fiat vnguentum ex ſemine Erucæ, vel Sinapis cum Felle bouis aut alio.

Vel ex Borace, Camphorâ & Axungiâ vel Medullâ aliquâ.

Glandis vnguentariæ coctæ in Aceto cum Nitro, illitionem probat. Dioſc.

Vnguentum: ℞. radic. Cucum. aſini vel Serpentariȩ, Ireos, Arundinis ana ℥ ij. ſeminum Melonum excortic. ſ. Raphani ana ʒ j. Oſſiũ vel cornu Ceruí, vel Teſtarũ ouorũ combuſt. ʒ ß. Cretȩ albȩ vel Cryſtalli aut Amianthi ℥ j ß. Thuris ℥ j. Sacchari candi ʒ iij. Infuſ. gũmi Tragach. vel mucilag. ſemin. Fœnogrȩci ℥ j. Olei vel Axũgiȩ alicuiꝰ q. ſ. fiat Linimentũ.

Hiſce ſi nil proficiamus, & omnino eas aliquo pacto abſumere animus ſit, fortioribus detergẽtibus & erodẽtibus & vrentibus vti poſſumus: Iiſdẽ quibus maculas pertinaciores in diſcolorationibus abſumi diximus, & tũ illa, tum alia detergentia, quæ hîc quoq; ꝓdeſſe poſſunt, abũdè illic deſcripſimꝰ.

Radendo donec attenuentur cum cultello, vti & calloſam cutem minui vel cuti adȩquari tandem poſſe, cenſent.

Altiùs impreſſæ cicatrices, ſi ſinum aliquem aut foueam faciant, minimè cuti adæquari poterunt, niſi illis ſectione aut vſtione ablatis, vlcus cauum

carne

carne priùs impleatur, tuncque alia cicatrix inducatur.

Verùm in foueis illis quæ plurimæ per faciem & naſum diſperſæ, poſt morbillos ſanatos relinquuntur, cùm fieri nequeat, vt fortiora illa ſingulis locis adhibeantur, nec alia extergentia hîc, quæ vulgò præſcribuntur, aliquid abradendo efficerent, ſed potiùs ampliùs excauarent, exigua ſanè emendationis huius vitij ſpes eſt, & proin ferè negligenda: exemplo ſunt magnatum liberi, in quibus ſi quid tali curâ profici poſſet, nihil relinqueretur intentatum. Quod ſi tamen aliquid tentandum, non deradentibus ſed contrarijs potiùs, emollientibus & attrahẽtibus adhibitis illud, vt ſe attollant, facieſque aliquo pacto magis plana euadat, moliendum. Veluti Liliorum decocto, item pedis Vituli, aliiſq; ſimilibus, quæ ſtudio, cùm parua ſpes ſit curationis, omittimus: Huicq; vitio potiùs præcauendo ne hoc fiat, eo modo, qui in morbillorum cura explicabitur, occurrendum eſt. *Variolarum fouearũ poſt curam ipſarum relictarũ curatio.*

Fouea item profunda vmbilici, à coalitu illius nimis profundè facto procedens, cùm nullum impedimẽtum adferat, nec conſpicua ſit, negligitur, præſertim cùm emendari nequeat: Vti & extuberantia à callo excreſcente prodiens, cum nec hæc tanti momenti ſit, vt curatione egeat; ſicuti verò omphacele aut hydrocele, quarum cura ſuo loco expoſita eſt. *Vmbilici foueæ cura.*

Verrucæ & Claui, aliàs ſponte rurſum progreſſu temporis marceſcunt atque abeunt; Vel ſi non magnum impedimentum adferant, nec ita conſpicuæ ſint, negliguntur. Quando verò hæc, quia deformant faciem aut manus, vt verrucæ, vel dolorem & impedimentum in inceſſu adferunt, vt claui in pedibus, auferre volumus, tunc faciliùs hoc in illis, quàm alijs duris tumoribus moliri poſſumus, licet *Verrucarum & clauorum curatio.*

enim duriſſima ſint corpora,& radicibus altis quoque hæreant, tamen cùm poris infixa, non illic cuti veræ adeò continuentur, nec cute, vti alij duri tumores inueſtiantur,& ſenſu proin omni deſtituta, quæuis perferre poſſint, curatio in illis magis ſuccedit. Quam ſic inſtituimus, vt hæc vel citra vim maiorem conſumamus, aliàs verò vi ea vel aduramus, vel ſecemus, vel extrahamus.

Abſumimus verrucas & clauos, adhibitis, quæ vel proprietate quadam hæc in illis operantur, vel alia qualitate nutrimentum ipſorum exiccante vel abſumente, vnde poſtea marceſcere atq; euaneſcere incipiunt, tandemq́; conſumi; cùm aliàs emolliri hęc dura corpora vix poſſint, multò minùs diſcuti.

A' Plantis quædam petita id præſtant: Vel folia recentia contuſa, Senetionis, Linariæ, Agrimonię, Sumach, Geranij Robert. Dentis leonis, Cichorij verrucarij, Bliti, Populi, Rutæ, Millefolij, Naſturtij: Radices item Aſari, Iridis, Dipſaci, Chelidoniæ, Aſphodeli.

Efficaciùs operantur piſta cum Vino vel Aceto, eoq́ue fortiſſimo, addito quandoq́; etiam Sale vel Nitro: Interdum & Pipere, quandoq; Aloë.

Bulbi Porri, Cepæ, Liliorum toſti, cum axungia aliqua apponuntur.

Succi illiti è prædictis plantis, idem præſtant, inprimisq́; lacteus ex cauliculis cauis Dentis leonis abruptis, aliarúmve intybacearum plantarum emanans: Et præter hæc ſucci foliorum & florum Verbaſci, Mali punici & Portulacæ: Dein & Laſerpitium.

Mel Anacardinum illitum efficax cenſetur.

Aqua quæ è ſarmentorum Vitium extremitatibus, dum vruntur, exudat, affricata probatur.

Puluis ſeminis Nigellæ cum Vrinâ vel Lixiuio aut Melle exceptus, apponitur.

Vti

Vti & ſeminis Heliotropij, quod fortè tricoccon cùm verrucas referat, ob hanc ſimilitudinem in eas agere poſſe, creditum fuit. Veluti & farina Cicerum, Piſorum, Hordei, quâ quoque eas abigi poſſe putant.

Fermentum triticeum clauos abſumit.

Cinis corticum Salicum combuſtorum cum Aceto ſubactus, quoq; à plærisque laudatur: Cui & Squillæ cineres vtiliter miſcentur.

Thus cum Pice pulueriſatum, nonnunquam & Sale, Aceto vel ſucco Cæparum ſubigitur in formam emplaſtri.

Ab animantibus deſumpta, ſequentia applicantur vel affricantur.

Gobius fluuiatilis clauo adligatus & retentus, donec putreſcat, eum abigit.

Lacertæ caput inciſum commendat Dioſc. in verrucis & clauo.

Smaridis piſcis caput ſalitum crematum probant, quod Cerâ vel Aceto poteſt excipi.

Cutis dura ſquamoſa in pedibus gallinarum, quæ ſi ad ignem parùm torreat, ſeparatur, calida ſæpè affricata & ſuperpoſita verrucis, eas delere creditur.

Cornuum recentium ſuccus expreſſus inungitur.

Sanguinem mulæ vel Menſtruum, vt quidam docent, aliqui illinunt.

Stercus canis, Ouinum, Caprinum cum Cera vel Sapone aut Lixiuiô vel Vrinâ admouetur.

Fel Tauri vel aliud inungitur.

Præter hæc Sal nitrum & ſal Ammoniacum, & Alumen, cum Melle vel Sæuo aut Sapone miſta, vſurpantur.

Item Lapis Lazuli pulueriſatus cum Aceto incorporatus.

Adurimus quandoque verrucas & clauos, tunc enim non ſolùm in eſcharam abeunt, ſed & radicibus inde exiccatis & abſumptis, non ampliùs recreſcunt, quod actu potentiaque operantibus perficitur, è quibus, ſi quæ vim maiorem adferunt, adhibeantur, cutis verrucam aut clauum ambiens munienda, ne ab illis lædatur.

Ex illis quæ potentiâ operantur, mitiùs agunt Ranunculi folia & radix contuſa, quæ ſæpè admota, tandem aliquid poſſunt efficere: Vti & aliæ adurentes herbæ.

Validiùs agunt cauſtica varia, paſſim deſc[illegible], quæ cautè adhibenda, vt ſolam verrucam vel clauum attingant, vel priùs parte circumcirca cerâ vel alio emplaſtro munitâ, in medio illius foramine relicto, per quod hæc prominent, ſic erunt apponenda.

Inprimis in vſu hîc ſunt, lacteus ſuccus, qui è Ficuum fructu, vel folijs illius ſucculentis recentibus abruptis emanat: Vti & Tithymali alicuius lac: Inter cuius ſpecies Myrſinites copioſum lac reddit, quod & ad hunc vſum aſſeruatur, licèt & hyeme à planta hac, quæ perennis eſt, haberi queat: Lathyridis lac idem præſtat : Pepli quinetiam vti & Chamæſyces.

Ægyptiacum vnguētum miſtum ſucco Tithymali etiam conuenit; Cuius loco, Ærugo æris contrita, ſucco iam dicto poteſt excipi: Si tantillum Sublimati vel Auripigmenti addatur, erit efficaciſſimum.

Calx viua cum Sapone miſta apponitur: Magis aget, ſi Vitreolum addas, & parùm Æruginis æris: Vehementiùs ſi Arſenicum aut Sublimatum.

Cauterium ex Calcis Lixiuio factum indolens, aliaque in abſceſſu aperiendo deſcripta, illud citò & commodè agunt.

Ex

Ex Cantharidibus cum fermento paſta idem operatur.

Aqua item fortis appellata aurifabrorum, ſi guttâ illius donec nigreſcant, tangantur.

Vel adhibeatur hoc pacto Aqua ex Vitreolo, Arſenico, &c. vti in abſceſſu rumpendo deſcripta eſt.

Cuius loco hæc poteſt fieri: ℞. Salis ammoniaci, Aluminis, Vitreoli ana ℥ ij. Calcis viuæ ℥ j. Æruginis æris ℥ ß. Deſtillentur. Efficacior fiet, addito Sublimato vel Arſenico.

Actu adurimus, vel Ferreo ſtylo candente per canalem ne partes adiacentes lædat, tranſmiſſo, tangendo verrucas aut clauum.

Vel bacillum Betulę accenſum, rurſumq; extinctum adhuc ignitum adhibemus.

Aut Candelam ceream accenſam, ſic inuerſam vt guttæ ab ea adhuc vrentes, & flammam ſecum trahentes, ſupra verrucam aut clauum cadant, admouemus.

Vel Sulphureo bacillo, aut Papyro, vti in vſu habent, ad ignem excitandum accenſo, hoc ſimili modo moliendum: Muniendo in circuitu partem ne vratur, priùs emplaſtro, vti dictum, vel plumbi laminâ tenui, illic vbi verrucæ incumbit pertusâ, aliáve arte, tunc, cùm hoc modo vel priori verruca aduritur.

Quod & hoc modo fit: Si Nucis ſemiputamen verrucæ amplitudine perforetur, atq; verruca huic foramini intrudatur, ita vt in caua illius ſede conſpicua ſit, poſtea puluis Sulphuris illi inſpergatur, eoque accenſo tamdiu, donec vicina pars ſentiens dolere incipiat, retineatur, tuncque primùm abijciatur.

Secamus varijs modis, vel Incidendo aut Scarificando hæc, vt remedia adhibita citiùs & meliùs vires ſuas poſſint exerere.

Vel abſcindimus de illis acutâ nouaculâ ſenſim ſuperficiem, procedendo eouſque, quouſque partes ſenſiles attingendo non ampliùs perferre poſſint, quod fit, vt quod reliquum ſupereſt, meliùs quoq; medicamenta auferant. Vel etiam, ſi præſertim ad viuam carnem vſque hoc fiat, vt ſic penitùs auferantur; Vrendo poſtea ne rurſum recreſcant validè ſiccantibus, vel Plumbi laminam illis adligando.

Filo ſericeo, vel Setâ, ſi penſiles ſint, vel aliàs vinciri queant, eas circumdantes & ſtringentes, ligamus, vt ſic alimento deſtitutæ areſcant & ſecedant.

Extrahuntur etiam ſubitò cum ſuis radicibus, verrucæ aliquæ prominentes, arte quadam & induſtriâ, ab huius rei peritis circumforaneis ferè, vnguibus vel alio inſtrumento, quas priùs aliquo vnguento inungunt, quod tanquã magni vſus eſſet in varijs morbis, populo quæſtus causâ venale proponunt, vt hac ratione commodiùs fucum facere plebi poſſint.

Exhibita quædam verrucas abigere creduntur, vi quadam occultâ & proprietate: Veluti Cichorium verrucarium, nomen tale proin ſortitum, in Acetarijs comeſtum: Item Clinopodium.

Semen itidem Cichorij verrucarij ℨ j. pondere ante ſomnum aliquot diebus ſumptum.

Contactu ſolo verrucas abigi, ſi totidem Ciceres, quot ſunt verrucę, ſumantur, & ſingulis ſingulæ verrucæ tangantur, poſteaq; linteolo inuoluti, poſt tergum, lunâ nouâ proijciantur, docet Dioſc. Vulgus ſic vſurpata piſa, poſtea in ignem conijcit: Alij aliter hæc cum piſis fieri docent.

Vari curatio. Vari ſeu Ionthi, id eſt extuberantiæ ſeu puſtulæ duræ caput occupantes, tam faciem quàm piloſas ſedes, Pſydraciæ tunc dicti, validè detergentibus, permi-

permiſcendo nonnunquam & emollientia quædam, & niſi iuuent, etiam erodentibus & cauſticis curari debent.

Qualia eiuſmodi & leuiora & fortiora & validiſſima remedia, in maculis pertinacibus, vitiliginib. alijsq́;, capite de diſcoloratione varia fuerunt deſcripta, quæ inde peti poſſunt. Vti & quo pacto corpus priùs præparandum & purgandum ſit, illic quoq; propoſitum.

Præter quæ varos admodùm diſſoluunt ſequentia: axungiæ Anſeris, Lupi, Cati, & inprimis Thymali piſcis illitæ.

Pinguedo item quæ ex Linteo panno dum vritur, exſudat.

Aloës vel Gummi Fœniculi cum Aceto ſquillitico illita.

Vel: ℞.ſucci Lapathij ℥ iiij. Aceti ſquillitici ℥ j. gũmi Ammoniaci diſſol.in Aceto ℥ ß. Boracis ʒ iij. Salis vel Aluminis ʒ j.miſce.

Valde conueniens: ℞. ſuccorum foliorum Cæparum, Pororrum & Scabioſę ana ℥ ß. Saponis mollis ℥ j.gummi Ammoniaci diſſol.in Aceto ʒ ij. Myrrhæ, Aloës ana ʒ ß. pulueris foliorum Pulegij, Hyſopi, ſem. Ocimi ana ℈ j. Salis cõmunis vel Nitri vel Aluminis ʒ j. Boracis ʒ ß. Chalcanthi ℈ j. fiat linimentum.

Vel: ℞.rad.Lapatij & Enulæ inciſas, decoque in Aceto, poſtea contunde, adde Boracem, Aloen, Thus, Os ſepiæ vel fortiora etiam.

Vel: ℞. foliorum Pulegij, Hyſopi aut Agnicaſti exiccat. ana ʒ j. farinæ Lupinorum vel Orobi ʒ ij. Salium vel Salſorum ſuccorum prædictorum aut Boracis ʒ j ß. Thuris ʒ ß. Cum oleo Sinapis vel de Frumento aut Axungiâ Thymali, fiat vnguentum.

Vel: ℞.farinæ Lupinorum ℥ ij.farinæ Orobi vel Lentium ℥ j. ſemin. Melonum excortic. ʒ ij. ſe. Ra-

phani ʒ j. radic. Ireos ʒ ij. Salis ammoniaci ʒ j. cornu Cerui vſti ʒ ß. incorporentur cum infuſ. gummi Tragach. fiant trochiſci, diſſoluendi in lacte, ad vſum.

Illitio ex Fellibus piſcium, addito Omphacio, Melle & Saccharo, varos admodum diſcutit.

Si è Pſydracijs ichor emanat, Lythargyrium nutritum in Aceto & Æris ſquama, aliaq; ſiccantia, in ſcabie expoſita, inunctionibus adduntur.

Erodentia & Cauſtica in maculis deſcripta, extrema in hiſce duris tuberculis ſunt remedia.

Hordeoli & Grandinis curatio.

Hordeolum, tuberculum durum palpebræ inferiori verrucæ inſtar adnatum, atque illud quod Grando dicitur, in ſuperiore prodiens, eadem ferè ratione, vti de verrucis dictum, curabitur. Applicando ea, quæ eas abſumere poſſe diximus, ſic tamen accommodando, vt huic ſolùm parti hęreant, nec oculum ſubeant, eúmve ſi fortiora præſertim ſint, lædant.

Præter quæ in hiſce tuberculis conueniunt etiam ſequentia admota, nimirum gummi Ammoniacum vel Serapinum, emollita & ſuper corium deducta.

Item Muſcæ, ablatis alis, & Formicæ, cum Cera vel Reſina miſta.

Fœx Vini, Vitreolum cum Melle vel Cerâ.

Calx cum tertia parte Vitreoli & Terebinthinâ.

Adurere quoque poſſumus ea, ſi nil iuuet, ſed oculum diligenter muniendo, cùm hæc adhibentur tam potentia quàm actu id præſtantia, vti in verrucis dictum.

Scarificare quoq; ea licet: Alio verò modo ea abſcindere non ſatis tutum: Vti neq; per vim velle ea euellere.

Filo itidem ea, ſi cōmodè licet, ligare poſſumus, vti verrucas, ſed ſenſim ſtringēdo, ne dolor inflammationem pariat.

A La-

A Lacte profectæ mamillarum extuberantiæ & tumoris cura, aliàs cùm ſponte plærunque ceſſet, non ſuſcipitur. Quòd ſi verò adeò vrgeat, vt metus ſit inflammationis, tunc cura eò maximè dirigitur, vt prouentum lactis & influxum illius in mammas impediamus, atq; genitum ex parte abſumamus: Vel illud educamus. *Mamillaris tumoris à lacte curatio.*

Si verò concretum, tumorem collectum & duriorem gignat, eum quoq; diſcutere & abſumere ſtudebimus, ſi in abſceſſum verò vergat, maturare, aperire, vlcusq; inde natum, vt in abſceſſuum & vlcerum cura dictum, ſanare. Quòd ſi verò ex hoc illóve tumore inflammatio ſequatur, illa vti in cura phlegmones in doloribus dictum, curanda.

Impedimus lactis prouentum, Victu tenui, Euacuationibus per ſanguinis miſſionem & purgationem: Propinandoq; quæ vt ſemen ita lac abſumũt: Vti eſt Agnus caſtus & ſemen Rutæ.

Influxum, reuellendo & deriuando aliò ſanguinem, ſiſtimus; Sanguinis miſſione è brachio vel pede, ſi præſertim mulier in partu non rectè purgata fuerit; Alijsq; quæ menſes promouent, Scarificatione; Cucurbitularum applicatione in ſcapulis, ſupra genu, Frictionibus aliisve.

Repellimus ſanguinem influentem Topicis, quę ſupra venas cutaneas conſpicuas, ad mamillas ab axillari deſcendentes, & in ambitu mamillarum glandularum potiùs, quàm ſupra medium illarum ponimus, cùm lac ſi illic concreſceret, repelli ampliùs minimè poſſet. Verùm & extra mamillas, vbi venæ ab axillis deſcendunt, eadem etiá apponi poterunt.

Applicátur autem emplaſtra repellentia, defenſiua dicta, ex bolo parata, qualia in phlegmonis cura pręſcripſimus, & in oculorum doloribus, ſi à fluxione fiant, in fronte, temporibusque applicata,

phani ʒ j. radic. Ireos ℥ ij. Salis ammoniaci ʒ j. cornu Cerui vſti ʒ ß. incorporentur cum infuſ. gummi Tragach. fiant trochiſci, diſſoluendi in lacte, ad vſum.

Illitio ex Fellibus piſcium, addito Omphacio, Melle & Saccharo, varos admodum diſcutit.

Si è Pſydracijs ichor emanat, Lythargyrium nutritum in Aceto & Æris ſquama, aliaq; ſiccantia, in ſcabie expoſita, inunctionibus adduntur.

Erodentia & Cauſtica in maculis deſcripta, extrema in hiſce duris tuberculis ſunt remedia.

Hordeoli & Grandinis curatio.

Hordeolum, tuberculum durum palpebræ inferiori verrucæ inſtar adnatum, atque illud quod Grando dicitur, in ſuperiore prodiens, eadem ferè ratione, vti de verrucis dictum, curabitur. Applicando ea, quæ eas abſumere poſſe diximus, ſic tamen accommodando, vt huic ſolùm parti hęreant, nec oculum ſubeant, eúmve ſi fortiora præſertim ſint, lædant.

Præter quæ in hiſce tuberculis conueniunt etiam ſequentia admota, nimirum gummi Ammoniacum vel Serapinum, emollita & ſuper corium deducta.

Item Muſcæ, ablatis alis, & Formicæ, cum Cera vel Reſina miſta.

Fœx Vini, Vitreolum cum Melle vel Cerâ.

Calx cum tertia parte Vitreoli & Terebinthinâ.

Adurere quoque poſſumus ea, ſi nil iuuet, ſed oculum diligenter muniendo, cùm hæc adhibentur tam potentia quàm actu id præſtantia, vti in verrucis dictum.

Scarificare quoq; ea licet: Alio verò modo ea abſcindere non ſatis tutum: Vti neq; per vim velle ea euellere.

Filo itidem ea, ſi cōmodè licet, ligare poſſumus, vti verrucas, ſed ſenſim ſtringēdo, ne dolor inflammationem pariat.

À La-

A Lacte profectæ mamillarum extuberantiæ & tumoris cura, aliàs cùm ſponte plærunque ceſſet, non ſuſcipitur. Quòd ſi verò adeò vrgeat, vt metus ſit inflammationis, tunc cura eò maximè dirigitur, vt prouentum lactis & influxum illius in mammas impediamus, atq; genitum ex parte abſumamus: Vel illud educamus. *Mamillaris tumoris à lacte curatio.*

Si verò concretum, tumorem collectum & duriorem gignat, eum quoq; diſcutere & abſumere ſtudebimus, ſi in abſceſſum verò vergat, maturare, aperire, vlcusq; inde natum, vt in abſceſſuum & vlcerum cura dictum, ſanare. Quòd ſi verò ex hoc illóve tumore inflammatio ſequatur, illa vti in cura phlegmones in doloribus dictum, curanda.

Impedimus lactis prouentum, Victu tenui, Euacuationibus per ſanguinis miſſionem & purgationem: Propinandoq; quæ vt ſemen ita lac abſumũt: Vti eſt Agnus caſtus & ſemen Rutæ.

Influxum, reuellendo & deriuando aliò ſanguinem, ſiſtimus, Sanguinis miſſione è brachio vel pede, ſi præſertim mulier in partu non rectè purgata fuerit; Alijsq; quæ menſes promouent, Scarificatione; Cucurbitularum applicatione in ſcapulis, ſupra genu, Frictionibus alijsve.

Repellimus ſanguinem influentem Topicis, quę ſupra venas cutaneas conſpicuas, ad mamillas ab axillari deſcendentes, & in ambitu mamillarum glandularum potiùs, quàm ſupra medium illarum ponimus, cùm lac ſi illic concreſceret, repelli ampliùs minimè poſſet. Verùm & extra mamillas, vbi venæ ab axillis deſcendunt, eadem etiã apponi poterunt.

Applicãtur autem emplaſtra repellentia, defenſiua dicta, ex bolo parata, qualia in phlegmonis cura preſcripſimus, & in oculorum doloribus, ſi à fluxione fiant, in fronte, temporibusque applicata,

defluxiones ſiſtere docuimus: Vel alia etiam exa-lijs parata repellentia, deſcripta ijſdem in locis, quę & in ambitu, vti diximus, circumponi poſſunt.

Præcipueq́ue ea quæ mammarum incrementum adſtringendo, impedire, in eo caſu deſcripſimus, hîc quoque idem præſtare, in lactis adfluxu prohibendo, queunt.

Quod & Epithema ex Aqua roſarum, Aceto roſac. & Alumine faciet, additâ etiam ad penetrationem magis quàm refrigerationem, Camphorâ.

Reſoluimus lac retentum in venis, exiccantibus & digerentibus ſupra mamillas vndique appoſitis, ſi diſtentę ſint, ſin tumor collectus in illis appareat, ſupra eum, quę & lac abundans & concretum nonnihil aliquo pacto abſumere poſſunt, ſi non omnino à natura derelictum ſit, cùm tunc, vti dictum, faciliùs maturatione in pus conuertatur.

Hoc autem præſtant Mentha inprimis, dein & Calamenta, & Apium, Coriandrum, Vitex; Item Abſynthium, Marrubium, Baccharis, Ricinus, Epimedium, Ruta, Eruca, Chelidonia, Caules, Sicla, folia Bryoniæ, radix Nenupharis recentia contuſa, vel priùs in Vini & Aceti partibus æquis, & Mellis tertiâ parte cocta, & cataplaſmatis inſtar applicata.

Vel aliud quod ex Pane triticeo vel Furfure, farinis Fabarum, Hordei, Lentium, Lupinorum, Orobi, Fœnogræci, ſimiliter coctis paratur, additis interdum ſimul & herbis, & permiſcendo oleum Anethinum, Chamomelinum, Liliorum.

Vt exempli gratiâ: ℞. radic. Altheæ, Liliorum ana ℥ ij. herbarum Mentæ M ij. Abſynthij, Chelidonij ana M j. florum Chamomillæ P j. coquantur in vino, Aceto & Melle vt ſupra, contundantur permiſcẽdo farinam Fabarum & Hordei vel etiam aliarum ad ℥ iiij. olei Anethini, pinguedinis Anatis ana ℥ ij. fiat Cataplaſma.

Vel

Vel ſic: ℞. farinę Fabarum & Lentiũ ana ℥ iiij. coquantur in Aceto & Mellis tertia parte, addendo Menthæ ſiccæ ℥ ß. Abſynthij ſicci ʒ ij. ſeminis Cimini ℥ ß. ſeminis Viticis, florum Chamomill. ana ʒ ij. Storacis liquidæ ℥ ß. Croci ℈ j. olei Anethini ℥ ij ß. fiat Cataplaſma: Cui coagulum hœdi ad ʒ vj. ad lac diſſoluendum, ſi concretum ſit, addunt.

Aliud: Panis diſtemperatus in aqua Portulacæ & Saluiæ addendo Mel pro Cataplaſmate.

Sunt quæ Panem in aqua Mentæ, Saluię, & Portulacæ diu macerant, tandemq́; applicant.

Supra papillam radicem Chelidonij maioris contuſam poſitam, lac concretum diſſoluere dicitur.

Cicutam lac extinguere docet Dioſc. quam & mammarum incrementum prohibere, vti & alia narcotica illic docuimus, vi ſanè non refrigerante, ſed potiùs admodum diſcutiente, qualem ipſis ineſſe, adeò vt etiam duros tumores diſſoluant, multoties iam declarauimus.

Vnguenta ex ſuccis enarratarum herbarum parata, additis nonnunquam & oleis, vt de Mentha alijsq́ue, lac quoque abſumunt, & concretum diſſoluunt. Quale hoc eſt: ℞. ſucci Apij, Menthæ ana ℥ ij. Aceti ℥ j ß. Mellis ℥ ij. coquantur parùm: Pro illitione.

Vini fæcem cum Aceto miſtam inunctam probat Dioſc.

Fotus cum ſpongia vel panno linteo, in decocto herbarum prædictarum admodùm quoque conueniet.

Vel factus ex Vino generoſo, vt Maluatico, addito etiam pauco Croco.

Educimus lac redundans per viam illi deſtinatam, ſuctione per infantem, qui ſi non ſufficiat, plures adhibendi, vel hoc alia quædam mulier faciat, vel ore proprio, aut inſtrumento ſuctorio in hunc

vſum fabricato. Si hoc ob papillarum defectum fieri nequeat, ea quæ in amiſſis papillis & lactationis defectu, dicta ſunt, facienda erunt.

A ſanguine profectorum tumorum cura, debetur primùm hiſce qui à ſanguine Venarum prodeunt, Varicibus, Cirſocelæ, poſtea huic qui ab arteriarum ſanguine enaſcitur Aneuriſmati.

Ventris extumeſcentiæ citra conceptum in fœminis cura. Quod verò aliam ventris extumeſcentiam attinet, quæ citra conceptum in fœminis, ac ſi grauidæ eſſent, à menſtruis retentis proficiſcitur, quia & illa plærunque cum larga ſanguinis per vterum profuſione finitur, in reiectis quoque, cùm de hæmorrhagijs per ſinum vteri factis agemus, quo pacto in caſu hoc procedendum ſit, explicabimus.

Varicum curatio. Varices in quibus venæ maiores ſeu tumentes & diſtentæ à ſanguine, conuolutæque in cruribus plærunque ſe offerunt, ſi mulieribus grauidis accidant, plærunque vbi pepererunt, rurſum ſponte ſubſident. Si permanentes ſint, in vtroque ſexu, nec aliter moleſtent, non adeò ipſorum habetur ratio; Si verò pruritu doloreq; continuò vel ſæpè diuexent, vel vlcus quod ab ipſis varicoſum dicitur, gignant, tunc eos curare oportet, cùm quamdiu perſeuerant, vlcus ſanari nequeat, ſicuti in vlcere varicoſo hoc oſtenſum fuit.

Cæterùm in curatione, primùm plethoræ & cacochymiæ ſanguinis habetur ratio, quæ Venæ ſectione & purgatione ante omnia emendare oportet, ſicuti in varijs ab ijſdem cauſis pronatis affectibus, quo pacto hæc inſtituenda ſint, fuit demonſtratum.

Admotis dein quibuſdam ſanguinē & illuuiem venas diſtendentia, reprimere atque abſumere nitimur: Idque lotionibus vel fotibus ex decocto facto in aqua Fabrorum vel Lixiuio, vel Vrinâ, radic. Filicis, Cirſij, fol. Agrimoniæ, Lauri, Caulium, florum

rum Roſarum, Sambuci, Lauandulæ, Nucum cupreſſi, Prunorum ſylueſtrium, ſem. Lupinorum & Caulium, addito Sale vel Alumine: & cùm validiùs adſtringendum, etiam Vitreolo.

Vel hac fomentatione aut epithemate, quod ℞. Gypſi vſti ℥ iij. Boli rubri vel alterius terrę pinguis ℥ j ß. Acaciæ vel Hypociſtid. vel Prunorum ſylu. ſiccorũ ℥ j. Sanguinis draconis ʒ vj. Myrrhæ ℥ ß. Aceti fortis ℔ j ß. Lixiuij ℔ iij. Miſce: poteſt & parùm Salis vel Vitreoli addi.

Ligaturâ influxum cohibemus, eumq; reprimimus: Quæ fit Faſciâ crus vel partem varicoſam inuoluendo, & ab imo ſurſum, vti in œdemate dictum, eam ducendo, ſenſimq; ſtringendo, idq; vel tantùm, vel ſimul fotum pręmittendo. Vel faſciam in fotu madefaciendo, expreſsamque vſurpando, quæ vires inde aliquas aſſumit, maximè ſi in decocto prunorum ſylueſtrium priùs merſa fuerit; Vel ſucco illorum aut Agriotarum imbuta.

Sectione quandoque venam ex varicibus magis turgentem, & quę ad vlcus quod fouet, per pedem deducitur, exſcindimus, idque maximè cùm vlceris ſanationem impedit, vt ſic vlcus, ſicuti in vlcere varicoſo dictum fuit, curetur, cùm ſi vlcus abſit, ipſæq; venæ ſolùm appareant, hoc non facilè fiat, præſertim cùm plures, non ſine magna offensâ & periculo exſcindi poſſent: Vti & ſanè eas alioquin ſecando ſolùm aperire, cùm admodùm turgeant, non ſatis ob hæmorrhagiam, quæ magna metuitur, tutum eſt, quod tamen aliqui faciendum docent; cùm maiori commodo in altero crure, vena ad ſanguinis ex crure affecto reuulſionem, ſecetur; Cæterùm quando venam varicoſam vlcus fouentem exſecare volumus, primùm ductus illius ab vlcere ſurſum aliquouſque vergens, lineâ ductâ notatur, & ſecundùm illius longitudinem, cutis acu-

to inciſorio aperitur, venaque denudatur, poſtea ſanguine deorſum frictione propulſo, venæ ſuperior ſedes vinculo excipitur, & ſub eo in longum, vt ſanguis effluat, diſſecatur; Dein in infima illius ſede, vlceri proximâ, denuò vincitur, illiusq; portio inter duo vincula penitùs exſcinditur, vt ſic via per quam influxus fiebat, intercludatur, quo facto poſtea vlcus ſanatur.

Venulæ aliæ minores varicoſę, in ſcroto teſtium, alis pudendi mulieris, palpebris, vel alibi in cute apparentes, cùm non multùm obſint, non adeò curam aliquam requirunt. Si tamen in illis quoque auertendis & minuendis aliquid tentare velimus, reuellendo ſanguinem ab hiſce ſedibus, eumque repellendo & diſcutiendo, vti ferè in inflammationibus, niſi quòd adſtringentia hîc non adeò refrigerare debent, ne ſanguis coaguletur, aliquid moliri poſſumus.

Cirſoceles curatio. Cirſocele in qua venæ ſpermaticę intumeſcunt, niſi ſeminis prouentui incommodet, ferè negligitur, cùm difficulter aliâ ratione, quàm per caſtrationem auferri poſſit, quæ tamen vix niſi ſarcocelę inſtar in immenſum excreſcat, & pro ſarcocele ſumatur, tentatur. Poſſumus tamen antequam eò deueniamus, ſi ſeminis prouentui, incommodet, fomentationibus alijsque adhibitis in alijs varicibus expoſitis, hîc quoq; aliquid, ſi fortè ſuccederet, experiri.

Aneuriſmatis curatio. Aneuriſma, id eſt tumor ex arteriæ apertione, illiusque ſanguinis ſub cutem effuſione factus, iam aliquouſque progreſſum, curam vix dum ampliùs admittit, cùm adſtringentibus ſanguis ille minimè poſſit repelli, vel arteriæ oſculum in profundo plærunque latens, occludi. Nec hîc aliquam apertionem facere vllo modo licet, cùm ægrum ob largiſſimam hæmorrhagiam, quæ inde ſequeretur,

retur, & quam compeſcere ampliùs, impoſsibile eſſet, in apertiſſimum mortis periculum conijceremus. Ob quam cauſam, ſi non à principio validè repellentibus, atque oſculum arteriæ glutinantibus, in hæmorrhagijs expoſitis, aliquid præſtemus, poſtea relinquendum, niſi ligaturâ aliquâ, vel plumbi tenui laminâ, tumorem hunc ne adeò protuberet, continere aliquo pacto velimus.

Quod internum Aneuriſma concernit, cùm non tumorem apparentem extrinſecùs, de quo hîc agimus producat, ſed cordis palpitationem, in eo affectu, vti & cachexiâ, in quo etiam hi affectus interdum concurrunt, quo pacto gubernari debeat, oſtenſum fuit.

A' ſemine profectarum Intumeſcentiarum, illa quæ naturalis eſt, ventris, in grauidis mulieribus, à fœtu proficiſcens curationem non aliam, quàm vt rectè gubernetur mulier, viuidusq; maneat fœtus, nec ante tempus illa abortiat, exigit; Sicuti in partu intempeſtiuo, ſeu abortu quomodo ille præcaueri, decenti mulieris regimine debeat, declarabitur.

Præternaturalis verò ventris intumeſcentia, quæ in grauidis mulieribus, non à fœtu ſed mola prodit, cùm non adeò certò cauſa cognoſcatur, donec mola reijciatur, cura in reiectis potiùs explicanda erit. *Ventris intumeſcentiæ in mola cura.*

Tumores verò alij particulares, qui à ſemine profecti, ab ortu proceſſerunt, vt ſunt Sarcomata quædam, Glandulæ, Strumæ, aliíve tumores, cùm non aliam curam, quàm eam ipſam, quam in alijs ipſorum cauſis expoſuimus, requirant, hîc eam repetere non erit neceſſe. *Tumorum originaliũ cura.*

De
DEFOEDATIONE.
Capvt IV.

DEFOEDATIONIS nomine intelligimus Lues illas, quæ pluribus ſimul vitijs illisque contagioſis corpus defœdant contaminantque adeò, vt qui hiſce infecti ſunt, à conſortio hominum ſanorum relegentur, eorumq; conſuetudinem vitare cogantur. Huius autem defœdationis ſeu Luis duo potiſſimùm occurrunt genera. E' quibus vnum non nouum ſed antiquum ſemperq; cognitum Lues elephantica: aliud nouum Lues venerea dici poteſt. Pluribus vitijs corpus in illis dedecoratur, partim vtrique lui communibus, tuberculis, puſtulis, vlceribus, pilorum defluuio: partim quibuſdam priuatis; vti & alijs inſuper malis, cuique lui proprijs, tum in functionum læſionibus, tum doloribus.

Præter illa ſunt & lues aliæ, quæ noſtro hoc ſeculo primùm innotuerunt, corpora pluribus vitijs quoque defœdantes, certis regionibus peculiares, & contagioſæ, inter quas magis cognita ſcriptisq; mandata eſt lues Stomacace dicta, Septentrionalibus populis frequens, quam & hîc deſcribemus, alijs reliquis, qui eas cognouerunt, deſcribendas relictis.

Elephantica lues, ſiue Elephantiaſis. Lues elephantica, Elephas vel Elephantiaſis cōmuniter appellatur, ob ſimilitudinem, quam, qui hac infectus eſt, cum elephanto in multis habere dicitur: nos verò quòd aures ipſorum patulæ & latæ alarum inſtar factæ, elephanti aures aliquomodo ex-

do exprimant, ſic denominatam potiſſimùm fuiſſe credimus, licèt alij alias quoque denominationis cauſſas adferant. Hanc lepram communiter, eáque correptos, Leproſos, ob cutis ſcabritiem, quæ lepra Græcis dicitur, Arabes vocarunt, indeque nomen hoc in vſu manſit. Dicitur & à vultu truci, quando leonis faciem repræſentant, Leontyaſis, & cùm luxurioſi nihilominus ſint, Satyriaſis; Germani hunc affectum Maltzey nominant, à malitia huius morbi meo videre, potiùs quàm à Malacia nomen hoc mutuantes, licèt ſic quoq; aliqui hunc morbum nominare voluerint, fortè eandem ob cauſſam, quòd mollities in hoc affectu, quæ græca malaciæ voce ſignificatur, nulla præualeat. Proprio idiomate, eum Auſſatz/ & eos qui hoc patiuntur, Auſſetzig/ quaſi Relegatos, cùm ab alijs ſeparari ſoleant, appellant. *Lepra Arabum Maltzey vel Auſſatz Germ.*

In hac lue diuerſa accidentia ſe offerunt, quæ, cùm ex ijs, quomodo comparata ſit & qua ratione ſe habeat, cognoſci poſſit, eò diligentius erunt indaganda, & deſcribenda, cũ examinibus, ob hanc luem ſuſpecti, magiſtratus etiam iuſſu, ſi illa ſubterfugere velint, ſubijciãtur, vt ſi infecti eſſe deprehendantur, maturè à ſanis, ne ipſos inficiant, ad loca ſeparata illisque deſtinata relegentur. Quæ cenſura vti ritè fiat, nec vti ſæpè fit qui tales minimè ſunt, pro elephanticis habeantur; neque qui reuera elephantici ſunt, ſani iudicentur, è quibus erroribus, prior ægro relegationem, alter ſanis periculum contagij accerſit; Nos qui cenſuræ & iudicio plus quàm ſexcentorum, de hac lue ſuſpectorum, annis triginta & aliquot præfuimus, primùm vitia quibus corpus illorum contaminatur, poſtea actionum quarundam læſiones proponendo, reiectaque examinando, quomodo ex illis lues dijudicanda, bonâ fide recenſebimus.

Vitia externa quibus corpus ipſorum impetitur, potiſſima in capite & artubus occurrunt, vnde & inſpectores hæc ferè tantùm loca, vix dum reliqui trunci corporis alia aliquâ parte nudatâ, perſcrutantur, atque inde certiora huius luis indicia deſumunt; In artubus, manus & pedes, ipſorumq; digitos, illisq; adnatos vngues, vti & tibias ſupra genu ad femora, cubitum ſupra ipſius flexuram ad humerum vſque. Vt & in capite os, oculos, naſum intus forisque, reliquamq; faciem, aureſq; & pilos in capite, ſupercilijs, cilijs, barbâ, & in iam enarratis locis, tumores, vlcera, aliaque vitia iam enarranda, diligenter inſpiciendo, perquirendo & examinando: vt ex illis vel ſolis, ſi ſufficiant, vel pluribus ſimul collatis, hæc lues iudicetur, eaque ratione, ſicuti nunc in ſingulis declarabitur, primûm ab illis quæ pathognomonica ſunt, initio facto.

Tubercula quædam in elephanticis plærunque occurrunt, per faciem atque artus diſſeminata, in facie frontem & genas opplentia, horridumque aſpectum præbentia, illicq; hunc morbum primùm prodentia; & in brachijs manuum ſummitatem cubitumq;, in pedibus femora potiſſimùm occupantia. Ea cùm impelluntur loco moueri poſſunt, doloreq; carent, & liuore ad rubedinem aliquam, in facie præſertim tendunt, inſtar tuberculorum in cancro protuberantium, vnde hanc luem fortè Cancrum generalem appellarunt. Eiuſmodi puſtulæ ſi adſint, ſiue vnâ pluribúſve in ſedibus, plures pauciorésve apparentes, elephantiaſis certa ſunt indicia, quæ niſi compareant, non facilè hanc luem eſſe, niſi alia plura ſigna concurrant, eſt affirmandum.

Cancer generalis.

Sunt & alia tubercula hanc luem comitantia, quæ ore hiante, linguâ depreſsâ in palato, & faucibus

bus circa radicem linguæ, plura plærunque, aliàs pauciora inueniuntur, nunc flaueſcentia, nũc ſubliuida, inter ſigna elephantiaſis pathognomonica referenda. Qualia etiam ab hiſce non admodùm diſcrepantia, in porcis frequenter viſuntur, porciſque ob id omnibus ferè antequam mactentur, fauces à certis quibuſdam ad id deputatis lanijs vi diductæ inſpiciuntur, quibus depræhenſis, leprâ infectos porcos, quam Finne vocant, exiſtimantes, ab eorum eſu abhorrent.

Finne, porcorum lepra.

Vlcera quandoq; in elephanticis inueniuntur, & præcipuè in pedum digitorum interſtitijs & plantis, in craſſa illic & dura cute, dein & in manibus; item iuxta cubiti articulum in acutiore illius præſertim ſede, alijsque artuum locis. Quæ vlcera cutem veram penetrant, & rariùs vlteriùs feruntur, ſed lata ſunt, labijsq; calloſis vel prætumidis conſtant, ſanguinemq; ſi lędantur, facilè reddunt, carcinomatum omnino inſtar; vnde &, nõ ſolùm quia tubercula ipſorum, vti dictum, cancrum dum integer adhuc eſt referunt, ſed & quia vlcera hæc eundem exulceratum repræſentãt, eò magis cancrum vniuerſalem elephãtiaſim vocatam putamus. Hæc quoque vlcera dolorem nullum, quod peculiare his vlceribus accidit, etſi tangantur & nonnihil moleſtẽtur, inferunt, vti nec tubercula: vnde fortè ſiniſtra hæc opinio, illos ſenſu tactus omni carere, nata eſt. Dein & ſerpunt hæc vlcera, alioque in loco rurſum erumpunt, ſanatis prioribus. Ex quibus vlceribus ſolis, ſi rectè cognoſcantur, de hac lue certi quid pronuntiare poſſumus, ſed longè rectiùs, ſi cætera quoque, vti ferè fit, conſentiant. Qui hiſce affecti ſunt, vt ſuſpicionem lepræ declinent, ab vſtione ipſis eueniſſe, ſolent prætendere, cùm ambuſtorum vlcerum cicatricibus, illorum relicta veſtigia, ex parte reſpondeant.

In narium interioribus Vlcera interdum etiam inueniuntur, hiſce quoque deteriora, quæ narium ſeptum, fungoſaq; illarum oſſa exedentia, vt naſus turpiter collabatur, efficiunt, vlteriùs quoque ad narium amplitudinem ſerpentia, illa loca depaſcũtur, palatumq; aliquando perforant, columellam abſumunt, indeque nonnunquam in fauces vſque pertingunt, & ſi in aſperam arteriam deſcendant, exitium illis procreant; vti & ſi in alijs ſedibus narium aut faucium, loca illa grauiùs lædant, mortem accerſunt.

Tumidæ inſuper aliquæ in illis partes redditæ, hunc affectum demõſtrant, inprimis Aurium pinnæ in ambitu, vti & auriculæ, quæ plus ſolito craſſeſcunt, aliàs etiam admodùm intumeſcunt & lateſcunt, vt ſicuti dictum, elephantum hoc pacto repræſentantes, Elephantes vel elephantici dicantur. Eodem modo Narium alæ augentur & dilatantur, & in immenſum ſæpè excreſcunt, vnde facies, cuius pulchritudo non parùm in decenti naſi figura conſiſtit, turpis admodum apparet, eoque magis, ſi naſus in medio hac alarum vtrinque protuberantiâ, collapſus & depreſſus, vti ferè fit, exiſtat, foueamque inſtar valli, inter duos illos monticulos efficiat, nareſque reſimæ ſimul fiant. Quę vitia non ſolùm dedecorant, ſed & cùm nares ſimul occluſæ ſint, reſpirationi, vti dicetur, obſunt. Intumeſcunt inſuper ipſis præter tubercula, faciei, reliquæ partes: Vti & tandem palpebræ, adeò vt inuerſæ pterygij inſtar, interna rubra ipſarum ſedes prominens trucem aſpectum prębeat: Dein & manus & pedes in ipſis veluti inflata apparent, cùm reliquum corpus alioquin conſumatur & tabeſcat: vti & nonnunquam illæ quoque partes ſimiliter marceſcunt.

Pellicula in oculo nata, ſi cæteris accedat ſignis, magnum

magnum huius affectionis argumentum erit. Quæ albo oculi iuxta canthum illius maiorem ſenſim accreſcens craſſeſcensq; & carnoſa facta, tandem ſupra pupillam protenſa, eandem attingens, viſionem lædit, vel obtegens cæcitatem, vti in viſus læſione dictum, infert.

Scabra & aſpera leproſorum alioquin eſt cutis, tum vbi nuda in pedibus manibus facie & auribus ſe offert, tum maximè in capitis piloſa ſede & ſupercilijs, vnde tandem furfures & ſquamulæ, nunc albæ nunc liuidæ nunc ſubnigræ decidunt, nullo vel exiguo cum pruritu. Finditur quoque certis interdum in locis cutis, præcipuè in manibus, duraque & calloſa fit. Vngues itidem finduntur turpiterque curuantur, atque vngularum inſtar quandoq; craſſeſcunt. Scabies alia ſicuti eſt ſicca illa & fœda quam Mager vocát, vel illa quam Pſoram nominant, etſi, quia vniuerſum corpus contaminát, elephantiaſi ſaltem caput & artus inficiente, magis hac hominē defœdare videantur, poſteriorque illius ſpecies, quam pſoram deterrimam vocauimus, lepra Græcis dicta, deploratus quoque interdum ſit affectus, eoque nomine falsò ſæpè pro elephantiaſi ſumatur, ſicuti in pſora explicatum fuit, tamē cùm nondum ſit ille morbus, ab eo erit diſtinguendus, nec lepra illa Græcorum, lepra Arabum quæ vera eſt elephantiaſis dicenda, niſi alia illius ſigna certiora, huic quoque copulentur.

Pilorum accedit inſuper in hoc malo caſus, qui paſſim decidunt ac defluunt; Tum in capite, quod hinc inde areis ductis calueſcit; Tum in mento, vnde barba illis vel planè excidit, vel rareſcit; Tum in palpebris, quæ ſupercilijs & cilijs decedentibus glabræ fiunt.

Color alienus aliquid adiumenti ad cognitionē

huius mali adferre poteſt, qui non ampliùs in illis viuidus, ſed ab eo declinás, cute plus iuſto albeſcẽte ſeu pallente vel flaueſcẽte aut ſubnigricante, tenebricoſo colore apparet; præſertimq́; facies in illis, vti & oculi rubent vel liuent. Magnum quoque indicium habetur, ſi Venę ſub lingua, quas, eá ad ſuperiores dentes reflectente ægro perſcrutantur, plus ſolito nigricare & tumere, varicoſarum inſtar conſpiciantur; in quibus tamen, cùm non magnam fieri mutationem toties depræhenderim, exigui momenti hanc obſeruationem eſſe exiſtimo.

Functiones in hac lue ab initio, niſi aliud accedat, nullæ ferè læduntur, ob quam & cauſam cùm nec dolor eos vrgeat, licèt veſtigia aliqua huius affectus appareant, eum negligunt, donec ſigna illius magis conſpicua proferantur, quibus admoniti, ſeriùs huic malo obuiam ire tunc primùm conantur. Quo tempore cùm vitia enarrata externa admodùm increſcant, & ob id partibus quibuſdam incommodent, in operationibus defectum aliquem patiuntur: Præſertim in reſpiratione, quæ non ſolùm ob nares occluſas, vti dictum, illic intercepta eſt, ita vt ore aperto ſpiritum ducere cogantur, ſed etiam propter vlcera & tubercula in faucibus nata, ſicuti quoque oſtenſum, ſic deprauatur, vt vox inde rauca edatur, vel ſi ampliùs noceant, adeò impedita & difficilis fiat, vt æger in ſuffocationis periculo verſetur, quâ & aliquando vitam finiunt, cùm aliàs cæterorum vitiorum cauſâ diu, vti accidit ſuperuiuere poſſint, niſi vlcera faucium etiam alias læſiones adferendo, illos enecent.

Sed & ſenſus aliqui in huius morbi progreſſu læduntur: Veluti viſus, qui creſcente pelliculâ in oculo, ſicuti declaratum fuit, hebetatur, eáque ampliatâ, penitùs amittitur.. Tactus ſenſum adeò aboleri

âboleri in elephanticis, adeoque cutem ſtupere, vulgò creditur, vt dolorem, etſi ea grauiùs impetatur & lædatur, nullum ſentiat, & proin vnum ex documentis, quibus an elephantici ſint, explorare ſolent, hoc ſtatuunt, ſi re acutâ, aciculâ vel acu puncti, vel aquâ feruente perfuſi, minimè afficiantur. Verùm hoc non ſemper, vel in omnibus locis accidere, experientia ipſa comprobat, cùm in certis ſolùm quibuſdam locis, & pedibus præſertim tumidis, & iam diu longoque tempore vitiatis, caloreque omni, qui contactu dephrehendatur, deſtitutis, & frigidis ac veluti emortuis hoc euenire poſſit, vt illic compuncti, etiam ad profunditatem aliquam vſque, ſicuti expertus quoque ſum, vix dum aliquid, aut nihil etiam ſentiant, nec cruor, ſed aquoſus ichor, vti in alphis punctis euenit, promanet. Quod fortè occaſionem præbuit, etſi rariùs hoc accidat, vt in omnibus elephanticis, idem euenire, eoſque externas iniurias minimè ſentire, crederent, niſi fortè ex eo quod vlcera eorum & tubercula indolentia, vti dictum, eſſe viderent, reliquam cutem quoque inſenſilem eſſe, collegerunt.

Quod reliquas functiones attinet, niſi diuturnitate morbi vires tandem deficere incipiant, munia ſua nihilominus obire poſſunt, ceteraſque actiones perficere, cibum appetere, eundemq; concoquere & digerere, ſanorum inſtar, quem & proin, ſi pauperes ſint, mendicant. Dein nec incitamentum venereum in illis extinguitur, cùm luxurioſos eos eſſe, exempla multa, commiſſorum huius cauſsâ facinorum, hoc ſatis comprobent, quod etſi alijs cauſſis adſcribant, nos, quia ab vxoribus ſegregati vitam agere coguntur, nec eas attingere audent, hoc ipſis euenire putamus. Sed nec procreationem liberorum in ipſis ceſſare, inde videre

D

licet, quòd grauidas ſæpè, cum relegantur, vxores relinquant, etſi iam diu priùs elephaticos eos fuiſſe, conſtet: dein & quòd ſi præter leges ſcortentur, mulieres aliquando impregnent; vnde elephanticos ſimiles ſibi procreare, ſcribitur.

In excretis quoque nihil ſingulare, quod hanc luem demonſtrare poſſit, depræhenditur; cùm tamen ex ſanguine vel ſolo, elephantiaſim cognoſci poſſe, plærique medici & chirurgi doceant, & vulgus huic ſigno tanquam certiſſimo, plus quàm cęteris omnibus tribuat, eoq; nomine ab omnibus, qui examini ſubijciuntur, ſanguinem è vena ſecta detrahant, eundemq; dijudicent, & ſi, vti docent, ater vel liuidus aut ſcaber & veluti arenoſus ſit, ex eo elephantiaſim eſſe pronuntiant: Alij verò eundem percolantes, vermiculos aliquos in eo perquirunt, illosque huius luis certum indicium eſſe volunt: Alij experientiâ quadã in ſanguine factâ hoc explorare nitũtur; nempe ſi ſal calens ſanguini iniectus, minimè diſſoluatur, vel acetũ perfuſum illi non commiſceatur, luis huius ſignum certum aſſeuerant. Verùm nos qui ſuperioribus triginta & amplius annis, plurimorum hac lue infectorum ſanguinẽ diligentiſſimè inſpeximus, obſeruauimus & tentauimus, ſanctè teſtamur, neq; nos neq; nobis adiunctos chirurgos, ex ſanguine quicquam certi quod elephãtiaſim denotaret, vnquam depræhendere potuiſſe, ſed vel ſanorum ſanguini ſimilimum, vel ſi ab eo receſſiſſet, non plus mutatum, corruptum aut infectum, quàm in febre aliqua vel ictero, aliòve morbo accidere ſolet, fuiſſe. Quod & de vrina ipſorum, cuius inſpectioni plurimùm vulgus tribuit, verè pronuntiare poſſumus: Vt & de pulſu, cuius mutationem aliquam inquirere, eſt nodum in ſcirpo quærere.

Venerea lues. Lues Venerea, cùm inde plærunq; hæc contra-

hatur,

hatur, dicta, quam alias morbum Neapolitanū, Gallicum, quòd in ea loca primùm peruenerit, vocant, rectiùs fortè Luem indicam, appellaturi, vtpote ex qua primùm prodierit, diuerſis quoq; & pluribus vitijs non minùs quàm elephantiaſis, atque aliquibus illi ſimilibus, corpus contaminat, & fœdum, ægrumq; ac aſpectu horrendum, vt illa reddit. Accedit inſuper in hac lue aliquādo etiā ſummus dolor, qui ſi ſolus occurrat, ad dolores, qui circa oſſium regionem verſantur, refertur, vbi & in habitus corporis doloribus deſcribitur. Si verò alia inſuper accedant vitia, vti ferè fit, raroq; talis dolor citra vnum vel plura cum eo concurrentia, in hac lue ſe offert, huc pertinet: Huius autem accidentia eò quoq; diligentiùs ſunt recenſenda, quòd & illa lues contagioſa ſit, vt maturè eâ cognitâ, hac correpti, à ſanis ſeparētur, quibus etiā ob id magiſtratus propria noſodochia, ſi pauperes ſint, quò relegentur, & vbi cura ipſis adhibeatur, deſtinauit. Præcipua autem accidētia huius luis, ſunt ſequentia, quorum vnum ſolùm interdum illius genus priuatum conſtituit, aliàs pluribus ſimul concurrentibus, compoſitum illius exoritur genus.

Neapolitanus, Gallicus morbus, Lues Indica.

Pilorū caſus in hac lue frequenter accidit, eamq; denotat, vti capillorū capitis, potiſſimùm circa tēpora & occiput; item ſuperciliorum, & in viris barbæ pili, qui ſi labantur, certius adhuc erit ſignum, eoq; magis ſi alia quoq; huius luis indicia concurrant, licèt & ſi hoc tantùm eueniat, hác luem oſtendere poſſint, quādo alterius affectus, in quo quoq; pili excidere ſolent, nulla adſunt ſigna, & ſi concubitum cū immundis & ſuſpectis mulieribus fateantur, vel hoc varijs artibus ab ipſis extorqueatur.

Luis Venereæ vnum genus.

Maculis quandoq; cutis ipſorum hinc inde, nūc certis in locis, in facie, collo, thorace, ventre, circa pudenda præcipuè, nūc per vniuerſum corpus cō-

Luis Venereæ alterum genus.

ſpergitur, non tamen attollitur; quę pulicarũ morſus aliàs reprę ſentant, & rubent, aliàs lentiginum inſtar obſcurè flaueſcunt ſeu liuent. Vidimus & ſępenumerò, cõtinuatis maculis eiuſmodi lateſcentibus, amplo ſpacio cutem alicubi commaculatá, frequentiùs in pectore & dorſo, nonnunquá & abdomine, vel etiá alijs in locis, quibus preſſis colore alieno refugiente, veſtigium preſſum albicabat, quod mox ad colorem priſtinũ redibat. Hæ maculæ vel ſolæ, ſi nõ aliam illarum cauſſam, quàm congreſſum impurum eſſe conſtet, luis huius initium, vel leuiorem illius ſpeciem, ſicuti & pilorum defluxus ſolus, conſtituunt & arguunt: Quæ tamen alijs inſuper accedentibus certiora erunt, morbumque grauiorem eſſe oſtendent.

Luis Venereæ tertium genus.

Puſtulæ eleuatæ indolentes, in hac lue aliquádo in cute prodeunt, ſubrubræ vel ſubflauę, rotundę, duræ, & ſiccâ ſquamâ ſeu cruſtâ obductæ, in frõte, in aurium, narium, faucium ambitu, ac in capilloſa capitis ſede potiſſimùm apparentes, nec nõ in collo, thorace, mamillis, brachijs, cæteriſq; partibus interdum etiam occurrentes; quæ puſtulæ hanc luem certò indicant.

Præter quas & aliæ puſtulæ malignæ in interioribus locis, vt ore, faucibus, naribus & virilis membri præputio, mulierumq; obſcœnis, oboriuntur. Quæ puſtulę ſi præſertim plures concurrant, luem hanc certò produnt, maximè ſi alia quoq; illius indicia præceſſerint vel superuenerint. In infantibus infectis, hæ in ore erumpentes, potiſſimùm illius infectionis ſignum præbent.

Vlcera, ex enarratis puſtulis quibuſdam, peruerſa ac ſordida prodeunt, vti varijs, ſic frequentiùs in cutis tenerioribꝰ locis, vt facie, iuxta nares & labia, & in ambitu obſcœnorum ac podicis: Et in prępputio, vlcuş illud peruerſum, quod Cancrũ vocant: In puden-

pudẽdo mulieris, vlcera illic nata; Dein & in vtroq; ſexu, vlcera in faucibꝰ, ore (cuius vlcuſcula aphtas vocant) naribus, nonnũquam & in podice exorta. Quorum aliqua vlteriùs ſerpentia, ſubiectas partes exedunt, atq; oſſa ſimul interdum corrũpunt, partibusq́; graues noxas, illarumq́; mutilationem, vel omnimodam amiſſionem pariunt: Alia in facie naſum depopulantia, faciem turpẽ reddũt: Alia labia depaſcẽtia, quo minùs poſtea bibere poſſint, cùm ſorbere potum ampliùs, quod labijs perficitur, nequeant, in cauſa ſunt; ſicuti quendam, cui labia amputata fuerunt, cõquerentem audiuimus: Alia columellam abſumentia, palatũ perforantia, vocem raucam, ac veluti per nares efflatam, Cauá dictam, reddunt. Quæ & glandem corrumpẽtia, ad actum venereum exercendũ ineptos vel impotentes reddunt. Sicuti hæc in vlceribus depaſcentibus, & functionum læſionibus, ab hiſce vlceribus prodeuntibus, quoq; expoſita ſunt. Ex quibus &, ſi plura præſertim ſimul prodeant, hanc luem cognoſcimus, certiùs tamen, ſi alia ſimul accedant indicia.

Luis Venereæ quartũ genus.

Dolores circa nudá ſeu excarnem oſſium ſedem, plærunq; in hac lue ſe exerũt, in tibijs, homoplata, circa clauiculas in ſcapulis in capite maximè circa frontem, & temporibus. Aliquando & in ſterno, quod tantûm in hac lue dolere creditur. Qui dolores atroces ſunt, & verſus noctẽ præſertim ſæuiunt, contactuq́; exacerbantur, nec anodynis adhibitis, vti alij dolores miteſcunt, ſed increbreſcunt. Hi ſi abſq; alijs indicijs hac ratione ſe offerant, genus huius morbi, in habitus corporis doloribꝰ, quò & pertinet, deſcriptum, conſtituunt. Quòd ſi alijs quoq; accidentibus iam enarratis iungátur, diuerſum ab illo genus efficiũt, & faciliùs tũc quoq; cognoſcitᵣ.

Præter hæc & alia accidentia, cũ iam enarratis, luem verè conſtituentibus & ſignificantibus, non-

nunquam concurrunt, quę ſola quidem, cùm & in alijs affectibus accidere poſſint, certi quid de hac lue indicare nequeunt, niſi poſt coitũ cum immũdis mulieribus euenientia, magnam ſuſpicioné illius præbeant, quod tamen nec tunc quidẽ, niſi alia accedant ſigna, indubitanter pronunciare poſſumus, cùm & antequá hæc lues ad nos perueniſſet, ex congreſſu, citra hanc infectionem, bubones venerei, aliaque nunc explicanda accidentia, aliquos corripuerint. Quæ ſi in lue hac eueniant, mox alia quoq; illius indicia, vt dolor circa oſſa, pilorum defluuium, maculæ puſtulæue, ea comitantur. Sunt autem eiuſmodi accidẽtia, quę tum in hac lue, tum citra hanc in alijs morbis euenire poſſunt, ſequentia, quæ cùm alibi exactiùs deſcripta ſint, nec, ſi in hac lue prodeant, multùm ab illis differant, obiter hoc loco tantùm erunt recenſenda.

Bubo in inguine Venereus dictus, aliquádo mox in huius luis initio erũpit, & rurſum euaneſcit, vel remanés indurat᷑ vel ſuppuratur, nec ab alio bubone venereo citra hác luẽ genito, vel ſimplici differt.

Condylomata in pudẽdo mulieris, & in podice, tam viri q̃ fœminę, aliàs naſcuntur: Quæ eodẽ modo vti cũ ſi ſine hac infectione facta eſſent, ſe habẽt.

Sciſſuræ in manibus & pedibus, aliquádo etiam ſuperueniunt; Cutisq; craſſa in manuũ vola, à ſubiecta cute interdum abſcedens, ſine ſenſu doloris abradi detrahique poteſt. Sicuti etiam ſine hac lue, hoc aliquando euenire, alibi deſcripſimus.

Vngues digitorum nonnunquam decidiſſe, ſimulque pilos defluxiſſe, obſeruatum fuit.

Nodi & tuberoſitates in ea luis ſpecie, quę doloribus circa oſſium ſedem, ſe potiſſimùm exerit, in fronte, nonnunquá alia caluariæ ſede, tibijs, alijsq; vbi dolor vrget excarnibus locis, ſe aliquádo patefaciunt, ſicuti in ea ſpecie, in dolorib⁹ qui circa oſſa

verſan-

verſantur, eo in libro deſcriptum fuit. Qui non admodum illis abſimiles ſunt, qui citra hanc luem, dictis in locis interdum oriuntur, ſicuti ibidem oſtenſum fuit.

Puruléta materia nonnunquá maribus pręcipuè è pene, & aliquando fœminis ſponte emanat, atq; induſium vel linteamina, ſubflauo colore commaculat & immunda reddit: Quem effluxũ virulentæ cuiuſdá materiei ſeu ſeminis emanatio pręceſſit, in Gonorrhæa virulenta dicta, quæ & cum lue hac interdũ copulatur, aliquando extra eá accidere ſolet.

Mictio ardens ſeu urens, cum conatu magno & vrinæ ſtillicidio, vti in alijs affectibus, vbi deſcribitur, ita & in hac lue nonnunquam offertur.

Quod reliqua attinet in functionum quarũdam læſionibus accidentia, cùm non per ſe ab hoc morbo proueniant, ſed ex accidenti enarratorum vitiorum causâ, ſi ea adeò inualeſcant, vt illis quoque incommodent, cùm generalia tantùm ſint, in alijs quoque diuturnis morbis conſueta, hancq́ue luem nec conſtituant, nec ab illis ſigna aliqua certa deſumi poſſint, ſtudio omittimus. Vti & ex vrinis vel ſanguine detracto hîc aliquid prædicere, vel affirmare cùm experientia repugnet, ſuperfluum eſſe putamus, religioq́ue nobis eſt, eiuſmodi falſis perſuaſionibus vulgi ſiniſtram opinionem ſeu potiùs ſtultitiam, omnia ex vrinis patere exiſtimantis, fouere.

Lues Stomacace: quòd os potiſſimùm afficiat, à Plinio, vti volunt, cognita & appellata, Scorbutus communiter in Germaniæ illis locis, vbi regnare ſolet, vocatur, à Scorbuck Schoorbuyck linguâ vernaculâ, hoc affectu nominato. Quæ lues, cùm in maritimis Septentrionalibus locis primùm ſe patefecerit, ſitq́ue contagioſa, non paruam ſuſpicionem mihi mouet, potuiſſe & illam

Lues Stomacace.
Scorbutus morbus.

ex procul diſſitis regionibus, quas per maria nauigantes hi populi, noſtro ſeculo ad extremos terræ fines vſque perluſtrant, vbi fortè famliaris eſt, contagio, per nautas in loca hæc mari vicina primùm perueniſſe, vti & lues Indica ab Indis primùm in maritima, circa Neapolim loca, translata, toti Europæ innotuit, cùm præſertim hæc lues in quibuſdam Venereæ non adeò ſit diſſimilis, & ad eam accedat. Nam & hæc varijs vitijs corpus quoque inficit, atque ſimul actionibus quibuſdam incommodat, ſicuti iam explicabitur.

Maculæ in cruribus horum erumpunt, exiguæ primùm, mox lateſcentes, ad puniceum dein purpureum vel violaceum, tandem nigrum colorem inclinantes : Aliàs verò tibiæ amplo ſpacio, vel etiam vndiq; & circumcirca liuore vel nigrore commaculantur: Interdum maculæ per reliquum corpus quoque diſſeminantur. Hæ maculæ quandoq; cute illic abſcedente per ſquamas, ſecedunt, aliàs ſubitò, ante obitum ferè, euaneſcunt, rurſumque poſt mortem effloreſcunt.

Tument illis gingiuæ laxæq; fiunt, & pruriunt dolentque nonnihil, & cruentæ exiſtunt. Crura itidem illis intumeſcunt interdum, aliàs verò admodum attenuantur. Tubercula quibuſdam inſuper erumpunt, dura in glanduloſis corporis ſedibus, tum muſculorum medijs ſpacijs, nec non alibi in corpore, nunc indolentes nunc dolorem parientes, ad ſimilitudinem illorum tuberculorum, quæ in glandulis potiſſimùm occurrunt, & peculiarem quandam veluti luem, à Gallis Scrophularũ nomine expreſſam, ſuperiùs deſcriptam, conſtituunt.

Exulcerátur etiá poſtea gingiuę & putreſcũt, corrũpunturq;, vnde fœtidus oris ꝑdit anhelitus, atq; illis tandẽ abſumptis, dentiũ radices nudę apparẽt, dentesq;

dentesq; nonnunquá vacillát: vti & in Herpete gin giuarũ, quem cancrũ illarũ vocant, accidere, in oris dolore deſcripſimus, vbi & Scorbuti, quatenus hác ſedem afficit, meminimus. In tibijs vlcera ſed rariùs naſcuntur, quæ cacoëthe ſunt, adeoque putrida & gangrænoſa fiunt, vt omnem ſenſum amittant.

Tenſio & contractio ſeu rigiditas in cruribus, maximè circa ſuras, quoque mox ſuperuenit, cum leui dolore & punctionibus quibuſdam in plantis pedum, quod etiam illos, quò minùs ſtare nec incedere poſſint, cohibet: aliàs & venæ varicoſæ in illis apparent.

Grauedo corporis & ſpontanea laſſitudo, in prima inuaſione mox ſe offert, pulſusq; debilis: Mox tanta ſequitur imbecillitas pectorisq; anguſtia, vt cùm æger ſe erigere vel mouere vult, animo ſæpè delinquat, pulſu interim ſubſiſtente.

Quod reliqua attinet, Appetentia ciborum in alijs proſtrata eſt, in alijs potiùs adaucta: Vti & in quibuſdam aluus fluida in alijs adſtricta; Vrina rubra turbida; Sudor fœtidus.

Comitatur interdum febris lenta hanc luem; aliàs illam aliqua præcedere ſolet, acuta vel maligna: quandoq; quartana eam ſecuta eſt, & poſt eam rurſum hæc lues. Grauiores quoq; affectus interdum producit, vt conuulſiones, reſolutiones, atq; alios poſt ſe aliquando relinquit, in quos deſinit, vt atrophiam, tabem, hydropem & dyſenteriam, &c.

Cauſa.

CAuſas vnde infectiones ſeu Lues illæ contagioſæ & quæ pluribus vitijs corpus impetunt: nimirum antiqua illa lues Elephantica, noua item Venerea, vel conſueta ſaltem certis regionibus Stomacace appellata, aliæ've ſimiles alijs locis populares prodeunt, non ad certam &

manifeſtam qualitatem aliquam vel humorem ſed venenatam potiùs vim ſeu venenum, quod malignitate ſuâ, occultè & pernitioſè, vti ex effectu patet, agit, referimus. Quod quibus partibus corporis potiſſimùm inſidietur, & quos affectus in illis producat, & à qua cauſâ proueniat, in ſingulis hiſce generibus explicabitur.

Sedes affecta in Elephantiaſi. Elephanticâ lue, membranea ſolùm inuolucra aliqua infici, vitia quæ in hiſce tantùm locis inueniuntur, demonſtrant, inprimisq; cutem quâ corpus obuoluitur, & illius præſertim certa duntaxat loca, aliàs etiam plura, in quibus enarrata vitia in generibus expoſita, lues hæc procreat, vt tubercula in cute faciei, manuum & pedum, vlcera in cute pedum, plantarum digitorumque interſtitiorum, aliorumq; locorum, cutisq; intumeſcentiam in auribus & narium alis, nec non faciei aliarumq; partium, nonnunquam & in illis ſedibus cutis ſcabritiem fiſſurasque, vti & in vnguibus, cuti inhærentibus, pilorumque cuti infixorum defluuium: Dein & in tunica ſuccingēte oris, faucium, nariumque amplitudine, idem venenum tubercula in palato, vlceraq; in illis ſedibus gignit: Et in adnata oculi tunica, craſſitiem, tandemq; panniculum. In cæteris verò corporis partibus, præter recenſita inuolucra, veluti muſculis, oſſibus viſceribusq; internis & vaſis, hoc venenum illud non efficere, nec vti vulgò opinantur, hæc in hac lue affici, ſatis inde liquet, quòd præterquam, quòd nulla vitia eouſq; pertinentia in hac lue infectis deprændantur, nullæ quoq; aliæ functionum læſiones, nec in motu voluntario, nec animalibus, vitalibus aut naturalibus actionibus, niſi alius accedat morbus, in illis ſe offerant, nec in ſanguine emiſſo aut excrementis redditis, vel vrinâ, aliquid quòd viſcera hæc affecta eſſe demonſtret, appareat, ſicuti hoc in accidentibus

cidentibus huius luis explicandis, in generibus oſtendimus.

Affectus verò ſeu morbus, quem eiuſmodi venenum producit, ſimiliter intemperies quædam erit ſeu qualitas venenata, cuti tunicisque enarratis impreſſa, nō ſolùm veram ipſarum temperaturam peruertens, ſed & totam ſubſtantiam deprauans, vt ſuccum quo nutritur, & qui in deperditam continuò reponitur, etſi à laudato ſanguine, cæterisq; ſanioribus partibus nutriendis apto, profectus ſit, poſtquam illi apponitur, ſibi aſſimilando in ſimilem ſubſtantiam prauam, vitijs eiuſmodi in ea proferendis idoneam, conuertat. Eodem ferè modo, vti qualitatem aliam venenatam cancrum producere, ſuccoque deprauato eum augeri docuimus. Nam vt ab hac in vna ſolùm ſede tumor ille malignus, ſic ab illa, plura tubercula aliaq; vitia diverſis in locis, procreantur; vnde & quòd conſimili ferè ratione & à cauſa eadem venenatâ, diuerſas tamen operationes edente, naſcantur, elephantiaſis, Cancer generalis, vti eum nominare ſolent, rectiùs quàm quòd totum corpus vndique inficiat, appellabitur: cùm illa non totum, ſed vti dictum, cutem tantùm tunicasq; aliquas ſolùm occupet.

Qualitas ſeu intemperies venenata, cauſa Elephantiaſis.

Cauſa verò à qua hoc venenum, qualitatem hanc noxiam in cute tunicisq; dictis gignēs, vnde vitia in lue hac producuntur, à varijs ortum ducit. Aliàs enim per contagium, à lue hac infectis parentibus in fœtum, vel de corpore eâ lue infecto, in corpus transfertur: Aliàs verò hoc ex alijs humoribus, vel cauſis in corporibus ſuſcitatur.

A' parentibus cum ſemine hoc venenum in fœtum tranſiens, Hæreditariẹ elephantiaſis in eo cauſa fit. Nam cùm ſemen ab vniuerſo corpore promanet, ab infectis partibus portio illius dimanans, labem ab illis eam accipit, quæ in conceptu, dum

fœtus ex eo formatur, in parte ſimili, cute ſcilicet & tunicis affectis, quam hæc ſeminis portio gignit, impreſſa manens, rariùs mox in natis infantibus ſe patefacit, ſed ſalubrioris ſeminis portionis viribus domita, ſopita aliquandiu manet, potentiaque tantùm inhæret, donec langueſcentibus alijs, vis hæc noxia præualens, in actumq; erumpens, ſe nunc citiùs, quò maior eſt noxa, vel tardiùs, ſi minor, atq; eâ ætate præſertim, quâ parentes primùm hac lue laborare cœperunt, manifeſtat. Sed & accidit, vt deliteſcens in liberis ad multam vſque ætatem, citiùs in ſobole ipſorum quàm ipſis aliquando ſe exerat, immò vt & immunes ab hac lue filij per totam vitam maneant, & in nepotibus ea primùm ſe prodat. Quæ, vti hoc pacto, per contagium à patris vel matris hac lue infectorum ſemine, in filios vel nepotes propagatur, ſic & in parentibus, ſi ſaltem diſpoſiti ſint ad hanc luem, ſeminaq; aliqua occulta illius, ſiue aliunde acquiſita, aut in ipſis genita ſint, in ſe contineant, etſi huius affectus certa indicia in illis minimè depræhendantur, tamen in liberos eorum, hæc lues deriuari, atque in illis primùm erumpere poteſt. Sicuti à quodam ſene, nulla elephantiaſis aperta indicia habente, filium illegitimum, & legitimos binos, genitos fuiſſe, qui circa adoleſcentiam, elephantiaſi horrendâ correpti fuerunt, cùm tamen tres filiæ ab eodem procreatæ, per totam vitam immunes ab ea manſerint, vidimus. Quod patris ſeminis inquinati, ſed nondum in eo vires ſuas exerente, in filijs, & in filiabus materni purioris ſeminis causâ accidiſſe, credibile erat. Licèt in illo vt & alijs hoc pœnæ loco Deus etiam ſine eiuſmodi medio facere ſoleat.

A' corpore hac lue infecto, per contagium venenum hoc in alterum transferri poſſe, non ſolùm communis & antiqua eſt opinio, quo & nomine

à ſanis

à ſanis relegantur, ſed & hoc fidem facit, quòd lues hæc exteriora, vt cutem præcipuè occupans, per contactum illorum præcipuè locorum, quibus hęc vitia ſcatent, vel accubitum proximiorem, vti concubitum, in alterius corporis ſuperficiem faciliùs ſe ingerat: Vel quòd interuentu inquinatæ tunicæ ſuccingentis, per ſputum veneno hoc infectum, eorundem poculorum vel cochlearium vſu, aut ciborum ab ægris præmorſorum eſu, primùm in alterius fauces, indeq; in alias ſedes, ſe inſinuet. Qua ratione & in lue Venerea illius venenum, vti & beſtiarum virulentarum, per ſputum corpora inficere poſſe, oſtendimus. Inficiuntur autem hoc pacto eò faciliùs hi, quorum temperamenta inuicem nōnihil participant, vt qui ſanguine proximi ſunt, ſicuti aliquoties nunc duos nunc tres fratres in ijſdem ædibus, examine habito, lue hac corruptos eſſe depręhendimus, vel qui alioquin ad eam ſuſcipiendam, diſpoſitionem aliquam idoneam habēt, quam aptitudinem qualis ſit, explicare vix poſſumus, ſed ex eo ſaltem talem eſſe, quòd è pluribus qui iiſdem periculis expoſiti erant, vnus ſaltem vel alter inficiatur, colligere aliquo pacto poſſumus. Quinetiá ſi animalia quædam hac lue infeſtarētur, vti de quibuſdam ſcribitur, fortè & ab illis per contagium in hominem deriuari poſſet. Nam etſi vitium aliquod in illis natum, cum aliquo elephanticorum quandam habeat ſimilitudinem, vti tubercula faucium in porcis, quia tamen non cum illis penitùs conueniunt, nec alia inſuper quæ in homine eâ lue correpto reperiuntur, accedunt, elephantiaſim eam vel non eſſe, vel aliam ab ea quæ ſoli humano generi pœnæ loco, à Deo immiſſa videtur, luemq́ue ſolis eiuſdem generis animalibus potiùs, quàm homini contagioſam, aſſerere non adeò præter rationem erit. An etiam ab aliarum beſtia-

rum virulentarum morſibus vel ictibus, aut ſolo earum, vel alicuius alterius veneni contactu, aut etiam illius aſſumptione, aut odore, vti de ocimo nugantur, talis lues in corpore poſſit exſurgere, licèt varia ea de re vulgus ſpargere & credere ſoleat, certi quid affirmare nolumus, ſed experientiæ ſingulorum committere.

Ab humoribus cauſam huius luis quoque produci, idque frequentiùs, ex eo patet, quòd multos elephanticos per contagium minimè hanc luem acquiſiuiſſe conſtet, videamusq; ſæpè eos, qui diu cum infectis conuerſantur, vel etiam per matrimonium commiſcentur, ſanos tamen permanere. Deinde cùm nulla alia externa cauſa adduci poſſit, vnde malum hoc ſubortum liceat dicere, ab interna eam profectam eſſe, ſatis liquet. Cæterùm nec hanc in humoribus noxam, vnde hæc venenata qualitas partibus affectis inducitur, intemperiem aliquam in illis vel putredinem aut corruptionem eſſe, vti vulgò creditur, dicere poſſumus, cùm nullos alios morbos neque illorum accidentia vel indicia, quæ ab eiuſmodi humorum tranſmutatione ſuboriri ſolent, proferat, ſed venenatam potiùs in illis qualitatem, quæ ſimilem morbum ſeu affectum venenatum gignit, ſtatuimus. Qualis in ſanguine naſci atque conſiſtere poteſt, & proprietate eâ quâ illa certis duntaxat ſedibus nocere ſolet, pro venenorum natura, cuti tunicisq; ſolùm noxam hanc imprimere, nec alias ſedes inficere: Quod vt faciat, & vt ad ſuperficiem corporis hæc ipſius vis perueniat, non vniuerſam ipſius maſſam ſic inquinatam eſſe neceſſe eſt, cùm ſic exitium ægro pareret, ſed ſi certis duntaxat in locis, ſanguis ſemina eiuſmodi venenata in ſe contineat, ab illis noxia vis eouſque etiam propagari poteſt. Vel ſi eiuſmodi naturæ aduerſum venenum, ab ea ad

haſce

haſce exteriores ſedes propellatur, non ampliùs in ſanguine, etſi inde originem traxerit, cauſa illius cum affectu quem genuit, ſed illic ſolùm vbi lues hæc erupit, hærebit, ſubſtantiamq; ſic partium, illaque rurſum ſuccum quo nutritur, vt oſtenſum, peruertet, elephantiaſimq; eo modo & inducet & fouebit. Hæc autem in ſanguine ſemina venenata, niſi per contagium, vti dictum, ſanguis primùm, indeq; poſtea partes inficiantur, à corruptione aliqua in ſanguine factâ alicubi procedere poſſunt, eaque non ſimplici, aut putredine, ſed tantâ, in qua in eiuſmodi venenatam qualitatem ſanguis alicubi conuertatur, ſicuti & in alia venena eum peruerti, quæ alias noxas inducere ſolent, in alijs eiuſmodi affectibus demonſtrauimus. E quibus, vti aliquos ſanguine menſtruo, quem venenatum eſſe credunt, prodire docent, ſic & elephantiaſim ab eodem proficiſci, exiſtimant, non ſolùm in muliere, ſi ſanguis ille in ea ſupra tempus expurgationis diutiùs retineatur, ſed in viro per contagium, ſi cum muliere menſtruatâ congrediatur, vel ſi eo tempore conceptus fiat, in fœtu hanc luem enaſci. Quæ tamen omnia, ratione menſtrui ſanguinis non eueniunt, cùm vti alibi oſtendimus, ſuâ naturâ in ſanis non ſit, vti eum ſtatuunt, vitioſus, niſi ille, vel etiam alius, alijs de cauſis vitium contrahat tale, è quo ſemina illa luis elephanticæ prodeunt. Quod vitium, an à cibo ſumpto, vel morbo aliquo prægreſſo, alióve modo in ſanguine venenatam illam vim inducat, indagare, aut quale illud ſit venenum aliter quàm ex effectu deſcribere, aut ex ſanguine emiſſo iudicare velle, cùm in eo abſtruſum lateat, perdifficile.

In alijs humoribus ſi elephantiaſis cauſa lateat, vt melancholico, ſicuti aliqui opinati ſunt, vel etiam alio, nec illa ab ipſius certâ qualitate, etſi vitio-

ſa & noxia quoque, vel ex ipſorum natura in præternaturalibus maximè humoribus ſit, vel ex corruptione aut putredine talis fiat, procedet, cùm alij potiùs morbi, qui in elephantiacis minimè inueniuntur, inde prodeant, ſed & tunc ex illorum eâ corruptione quoque prodibit, vnde malignam & venenatam inſuper qualitatẽ elephantiaſi gignendæ aptam, hi humores induunt, eamque eo vti de ſanguine dictum, modo, in exteriores corporis partes propellendo, eaſque inquinando, hanc luem producent.

A' refrigeratione inſigni extrinſecùs membrorum, hanc luem contrahi, vulgò creditur, vnde Germanorum prouerbium; Du erfreûreſt daß du möchtiſt maltzig werden; Idq; maximè, ſi in aqua vel aëre frigidiſſimo & niuibus diu verſati fuerint homines: Vel corpore calente vehementer, potiſſimùm poſt balneum, frigus ſubitò & ſummum patiantur; vel etiam in calidis tumoribus, vt eryſipelate, membra nimiùm refrigerent. Verùm cùm inde alia accidentia, & ſi extrema accedat refrigeratio, calorisque natiui extinctio, mortificatio potiùs ſequatur partium, non poſſumus hanc cauſam horum diuerſorũ vitiorum in hac lue ſtatuere.

Vti neque alios tumores vel vlcera, exteriores haſce ſedes occupantia, in hanc luem commutari poſſe aſſeuerare, licèt in eriſypelate & herpete hoc accidere poſſe, exiſtimẽt multi, falſi eo quòd quando in pſoram malignam, quam lepram Græci vocant, conuertuntur, hanc elephantiaſis quoque eſſe ſpeciem, à qua tamen, vti in illis affectibus demonſtratum eſt, admodùm differunt, putant. In quam ſi vel hæc vel alia externa vitia tranſirent, humores qui hæc induxerunt, corruptione etiam, in venenatam eiuſmodi qualitatem degenerare priús neceſſe eſſet.

In

In lue Venerea venenum huic lui producendæ aptum, membranea quoq; inuolucra potiſſimùm infeſtare, in illisq; non ſolùm vitia, ſed & quandoq; dolores excitare, in habitus corporis doloribus, in luis huius ſpecie vnâ explicandâ, oſtenſum fuit. Nam vt in illa, circa perioſtia, dolores atroces iuxta excarnem oſſium ſedem in capite, tibijs, ſterno, excitat, nodosque in quibuſdam locis, ſic & in alijs ſpeciebus, eodem modo vt elephantica lues, cutem potiſſimùm inuadens, & ſuccingentem os, fauces naresque tunicam, pilorum in cute defluuium, in eaque maculas, puſtulas, vlcera hinc inde & circa pudenda, atque in ore, faucibus, naribus, vti in generibus hæc omnia diffusè explicata ſunt, eaq; plura ſimul vel pauciora, parit.

Sedes affecta in Venerea lue.

Affectum verò in hac lue ſeu morbum, non alium quoque eſſe, quàm intemperiem harum partium ſeu qualitaté venenatam, talem, quæ eiuſmodi non ſolùm vitijs, vt elephanticorum venenata illa vis, ſed inſuper & alijs & doloribus ſimul producendis proprietates aptas in ſe habeat, ex illis quæ in elephantiaſis affectu dicta, & in hac lue in ſecundo libro expoſita ſunt, ſatis patet:

Qualitas maligna, cauſa Venereæ luis.

Vbi & quo pacto hoc venenum à venenata cauſâ, per contagium ex commiſtione maris & fœminæ, vel alio contactu, vel etiam ſputo in corpus aliunde, vel per vaporem aut humorem, transferatur, illicq; membraneas, vti dictum, ſedes, inuadat, easq; inficiat, accidentiaq; enarrata proferat, prolixè & exactè explicatum fuit, vt non opus ſit eadem hoc loco repetere.

In lue Stomacace dicta, priuatum quoq; quodam venenum, qualitatem venenatam inducens, ſimilem affectum noxium, parere, diuerſitas quoq; & malitia vitiorum, quæ in hoc affectu ſe offerũt, etiá hinc inde in cute, vt ſunt maculæ in cruribus,

Qualitas maligna, cauſa Stomacaces luis.

tubercula & vlcera, atque in ore gingiuarum tumor, exulceratio, aliæq; inſuper læſiones, demonſtrare videntur. Quam & potiùs huius luis cauſam, quàm melancholicum humorem, ad quem tanquam noxium, grauioribus noxis vel læſionibus oblatis, mox recurrere ſolent, vt causâ aliquâ manifeſtâ poſitâ, ad occultam deuenire non cogantur, vti aliorum multorum eiuſmodi pernitioſorum morborum, quorum pernicies non niſi à veneno eos proficiſci poſſe, ſatis demonſtrat, ſtatuere malumus, quàm ea quæ fundamento labili nituntur, proponere. Vnde verò hoc venenum exſurgat, qualitasque hæc in corpus imprimatur, & an fortè, vti lues Venerea, quemadmodum in generibus meminimus, aliunde in Septentrionalia loca per contagium primùm irrepſerit, indeque de corpore in corpus propagetur, lubet potiùs illis qui hæc loca inhabitant, dijudicanda relinquere, quàm venenorum cauſas, quas inuenire perdifficile, atq; aliter quàm ex effectu dignoſcere, impoſſibile, aliquas abditas in medium proferre.

Curatio.

Elephãtiaſis curatio. Elephantiaſis ſeu elephantica lues, etſi tantùm inuolucra corporis aliqua cutemq; imprimis, eamque certis duntaxat in locis, poſſideat, tamen ægerrimè, licèt primùm illa incipiat, pręcaueri, multò minùs ſi confirmata ſit, curari poterit, præſertimq; ſi hęreditaria ſit. Nec dum qui eam curarint, hactenus inuenti fuerunt, quamuis ij qui pſoram, falsò ab imperitis pro elephantiaſi habitam, curarunt, ſe elephantiaſim ſanaſſe, glorientur. Quæ licet ita ſint, tamen non negligenda hęc lues, ſtatimque ab initio huic, omnibus artibus occurrẽdum, & ſi penitùs impediri nequeat, ſaltem vt protrahatur quàm diutiſſimè fieri poterit, cura adhibenda. Atque vbi vitia eruperint, hiſce delendis incumbendum

bendum, ne ægris ſi inualeſcant, tandem exitium pariant, cùm niſi id fieret diu ſæpè poſſent ſuperuiuere. Dein & cùm deformitatem ſummam hæc vitia creent, vt minùs ſuſpecti, diutiùs in hominum conſortio verſari queant, cura interdum palliatiua illis quoq; adhibetur: Quam magnates à Medicis ſæpè magnis promiſſis efflagitant.

Curatio elephantiaſis duplici modo inſtituitur: Primùm generatim toti huic morbo accómodata; poſtea particulatim vitijs tantùm illius inde natis.

Generalis curationis ſcopus in eo conſiſtit, ſi fieri poſſit, vt cauſam huius luis, venenum ſcilicet illud euacuantibus educamus, & qualitatem venenatam inde natam emendemus: Verùm cùm quæ peculiari quadam vi id efficiant, vel certis euacuationibus, vt in lue venerea, in hac non ſint hactenus inuenta, eoq́; modo in curatione illius procedere nequeamus; Curationis methodus plærunq; vitijs hiſce prauis, quę naſcuntur delendis, accommodatur. Et proin cura non adeò abſimilis huic; quæ in pſora peruerſa, alijsq́ue prauis maculis, puſtulis vlceribusq́ue malignis vſurpari ſolet, in elephantiaſi quoq; inſtituitur, ſequentibus modis.

Purgationes prout corpus humoribus ſuperfluis, vel excrementis ſcatere cognoſcimus, inſtituuntur, cùm eas cauſæ venenatæ accommodare nequeamus, quam tamen ad melancholicum humorem educendum plæriq; dirigunt, præcipueq́; ea quę illius excretionem moliuntur, ſeligunt, permiſcendo, illius humoris acrimoniam ſuâ humiditate & frigiditate contemperantia, quę cùm & alijs acribus ſalſis & bilioſis pertinacibusq́; humoribus expurgandis competant, vt in cæteris vitijs externis inde genitis, in ſcabie peruersâ & in lue venereâ, ſic & in hac lue, in qua & hæc plærunque congeruntur, locum habebunt. Quibus corpora hæc

præcautionis loco, & ne augeatur malum, Veris & Autumni tempore, vnâ vice vel pluribus purgamus: Interdum & intermedijs temporibus, ſi impuritas corporis illud requirat.

Perficitur autem hoc ritè: Primùm leuioribus communia excrementa eluendo: Vt iniectione Clyſmatis ſtimulantis, qualia paſſim deſcribuntur, eaq; quæ in melancholiæ veræ cura deſcripta ſunt, hîc quoq; poſſunt competere.

Vel datur eo nomine Caſſia, Catholicon, Tryphera perſica, vel Sarracenica, Diaſena diſſoluta cum aquis conuenientibus, vel decocto Cicerum, alióve, vel cum Sero caprino.

Vel: ℞. Rhabarbari infuſi in aqua Endiuiæ, vel Sero lactis ʒ j. vel ℈ iiij. Syrupi roſarũ ſolutiui ℥ j ß. Caſſiæ vel Catholici vel Trypheræ perſicæ ℥ ß. aquarum Bugloſſi, Fumariæ q. ſ. fiat potio.

Horum loco vomitus aliquando, cùm, vt minùs excrementa coaceruētur, iuuet, in conſuetis prouocandus, tùm leuioribus ſumptis, tum etiam fortioribus Hellebori præſertim vſu concitatus.

Præparatio ante purgationem humorum præmittitur, cum ſyrupis, vt Violarum vel Fumariæ ſimpl. Bugloſſi, Endiuiæ; vel etiam Fumariæ compoſito, Nympheæ, de Cucurbitis, diſſolutis cum aquis Fumariæ, Lupulorum, Bugloſſi, Endiuiæ, Cichorij, Acetoſę, &c. Aromatiſ. puluere Triaſant. vel Santalis.

Vel hoc decocto: ℞. Bugloſſi vtriuſq; cum radicibus M ij. rad. Graminis, Aſparagi, Liquiritiæ ana ℥ ij. cortic. Capparum, Tamaricis ana ℥ j. herb. Endiuiæ, Cichorij, Lactucæ, Capill. ana M j. florum Cordial. Cicerum rubr. ana P j. quatuor ſemin. frigid. Maior. ʒ vj. ſ. Aniſi ʒ ij. Paſſul. mund. ℥ ij. fiat decoctio & in ℔ ij ß. diſſolue de Syrupis prędictis, q. ſ. vel adde Saccharum, aromatiſ. Triaſantalo: Pro 5. vel 6. vicibus.

Vel vtatur Iulepo præparante in Melancholiæ curâ expoſito: Qui ℞. ſyrupi Viol. Borrag. &c. Aut eo qui ℞. ſuccorum Bugloſſi vtriuſque, de Pomis redolentibus: vel decocto quod ℞. radic. Bugloſſ. vtriuſque.

Purgamus poſt præparationem prægreſſam ſequentibus: ℞. Rhabarb. infuſ in aqua Endiuiæ ʒ j. Agarici trochiſc. infuſ. in ſyrup. Roſ. ſol. ℈ ij. confect. Hamech vel Diaſenæ ſol. ʒ iij. ſyrupi Viol. ℥ j ß. diſſolu. cum aqua Fumariæ, Lupulorum.

Vel detur, Bolꝰ: ℞. Catholici ℥ ß. cõfect. Hamech ʒ ij. de ſucco Roſ. ʒ j. cum Saccharo, fiat Bolus.

Aut hæc potio: ℞. herbarum cum radicib. Bugloſſi alterutrius, vel Cichorij aut Endiuiæ, foliorum Fumariæ, ſummit. Lupuli ana M. ß. ſeminum Endiuiæ, Portulacæ, Melonum, Citri ana ʒ ß. Aniſi ʒ j. florum Cordial. P j. Paſſul. mund. ℥ j. Prunorum numero v. pulp. Tamarind. ℥ ß. radic. Liquir. Polypod. ana ℥ j. foliorum Sennæ mund. ʒ vj. Epithymi ʒ ij. adde Sacchari q. ſ. fiat potio. Poſſunt infundi Myrobalani, vel Rhaba. vel electuaria in ea diſſolui.

Horum loco dari poſſunt purgantia in Melancholiæ cura deſcripta, vt Potio quæ ℞. Catholici ℥ j. &c. Vel quæ ℞. Sennæ, Polypodij, &c. vel Pilulæ ibidem propoſitæ.

Præparamus & purgamus interdum ſimul hoc Apozemate: ℞. radic. Graminis, Aſparagi, Ruſci, cortic. Capparum, Fraxini, Tamariciſana ℥ ij. temperentur in Vino acidulo, vel addito pauco Aceto, radic. Liquiritiæ ℥ iij. rad. Enulæ ℥ j. herbarum cum radicibus Bugloſſi vtriuſque, Cichorii, Acetoſæ, Lapatij ana M j. herbarum Fumariæ, Lupuli, Mercurialis, Scabioſæ, Capillarium ana M ij. herb. Endiuiæ, Dentis leonis ſeu Roſtri porcini, Lactucæ, Hepaticæ, Lenticulæ aquæ ana M i. Betonicæ, Thymi, ſummit. Roſmar. Chamæpith. Chamædr.

ana M ß.florum Cordialium,Geniſtæ, Tamaricis, Nenuphar. ana P j. ſemin.iiij. frigid. Maiorum ℥ j. quatuor ſeminum frigid.Minorum ℥ ß.ſem Acetoſæ ʒ ij.ſem. Aniſi ʒ iij.ſ.Fœniculi ʒ ij.Cicerum rubr. P j.Paſſularum enucleat.℥ ij ß.Prunorum numer.x. Iuiub.Sebeſten ana par.v.Tamarind.℥ j.Polypodij quern.℥ iiij.Sennę ℥ iij.ſeminis Carthami conquaſ. ℥ j ß.Epithymi ʒ vj.coquantur omnia in Aqua cum radicibus earumq; infuſione vt dictum, addendo Sacchari q.ſ. aromatiſ. Santalo citrino,Cinamom, vel puluere Triaſantali, vel Diamarg. frigid. Pro 5. vel 6.vicibus.

Per vices purgationes inſtituuntur, aliàs continuando per aliquot dies, aliàs alternis ternis quaternísve ſemel,bis vſurpando,prout corpus excrementis redundare videmus.

Syrupi in hanc rem parantur, qui ad vſum diutiùs conſeruari poſſunt; Componiturq; ex apozemate prædicto purgante & præparáte conuenienter talis:Recipiendo radices,herbas,flores,fructus, ſemina vti illic demonſtratum, atq; addendo Tamar.℥ ij.Polypodij ℥ vj. foliorum Sennæ quart.j.ß. ſeminis Carthami conquaſſ.℥ iij.Epithymi ℥ j.Hellebori nigri ℥ ß.factaq; decoctione in ſ.q. colaturæ, infundendo Myrobal.citrin. Indarum confricat.oleo Amygdal. dulç.ana ʒ iij. Rhabarbari ℥ ß. Spicæ ʒ ß.Cinamomi ʒ j. Agarici trochiſcati ʒ v.factaque expreſſione, miſcendo ſyrupi Roſarũ ſolutiui ℥ iiij. Sacchari ℔ ß. & decoquendo ad conſiſtentiam ſyrupi:Cuius decẽs quantitas per ſe,vel cum iure Cicerum,aut ſero Lactis, vel decocto Mercurialis exhibeatur,vel cum aquis conuenientibus.

Ex ſuccis ſic fiet:℞.rad.Polypod.Liquiritiæ ana ℥ iij. foliorum Sennæ ℥ iiij. ſeminis Carthami conquaſſ.℥ ij ß.Epithymi ʒ vi. Tamarind.℥ ij.Paſſul.℥ j. ſemin.Aniſi ʒ ij. fiat decoctio in ſero Caprino & in

cola-

colaturæ ℔ ij. adde ſuccorum Fumariæ, Lupulorum, Bugloſſi alterius, Scabioſæ, Lapatij ana ℥ iij. Iterum decoquantur & deſpumentur, addendo Sacchari ℔ ß. coquatur ad conſiſtentiam, aromatiſetur Santalis, Cinamomo ad vſum. Si ſuccus Mercurialis addatur, erit efficacior.

Hellebori dilutum ſeu decoctum, vt ipſius acrimonia minuatur, aliqui ſic parant. Fit decoctum in Aqua, ex Endiuia, Cichorio, Bugloſſo vtroque, atque in ℔ vj. colaturæ infunditur Hellebori nigri radic. inciſorum ℥ j ß. & poſt maceratioñe aliquam decoquitur ad conſumpt. duarum partium: Et de tertia dantur ℥ iiij. cum ſyrupi Viol. ℥ ß. cõtinuando per aliquot vices.

Epithymi puluerem ad ʒ ij. cum ſero Caprino per menſis ſpacium & vltra propinant. Operabitur meliùs ſi pulueris & Epithymi & Sennæ ana ʒ j. Tartari ʒ ß. Sacchari candi ʒ j. cum Sero detur, aliquandiuque continuetur, quibus & alia vt Turbit addi poſſunt, & quæ grata ſunt, pauca aromata. Quæ rectiùs quàm puluis Diaſenæ, quem alias commendant, propinantur.

Electuarium gratum laxans: ℞. pulpæ Caſſiæ fiſtularis ℥ ij ß. pulpæ Tamarindorum ℥ j ß. pulpæ Paſſul. maiorum & Prunorum dulc. rob. de Pomis redolentibus ana ℥ j. ſyrupi Violacei & Roſ. ſolutiui ana ℥ j ß. Diagrydii ʒ ij. ſubtiliſſimè triti cũ Sacchari candi ℥ ß. Turbit ʒ iij. pulu. radic Liquirit. & Cinamomi ana ʒ j ß. miſce in formam electuarij: Capiat ʒ ij. experiundi primûm gratiâ, poſtea plus minúsve prout operatio ſucceſſerit.

Medicamentoſum ſaporem magis habebit, ſi omiſſo Diagrydio & Turbetho, hiſce pulpis Catholicon, Trypheram, ſyrupum Roſarum ſolut. cum infuſ. Rhabarbari addas; Item pulu. Rhabarbari, Sennæ. Vel fortiora ſolutiua elect. vt de ſucco Ro-

ſarum, Hamech, Diaſenam, de Citro ſimiliaque.

Conueniunt & in eoſdem vſus eiuſmodi per vices vſurpatæ purgationes, in Melancholiæ cura expoſitæ: Vt Apozema vel ſyrupus ex ſuccis parata: Vel Vinum aut electuarium: Puluis item.

Vti & alia aliqua, quæ in cura Scabiei peruerſæ fuerunt declarata: Vt Serum lactis cum permiſtione aliorum: Syrupi item vſuales, decoctaq; purgantia: Ex ſuccis paratus ſyrupus; dein & Vina purgantia: Inprimiſque Infuſum vel decoctum Hellebori, potioneſque aliæ, electuaria & pilulæ, quorum illic meminimus.

Multa quoque in lue Venerea expoſita purgantia, maximè quæ in acrium humorum redundantiâ illic competere diximus, hîc quoque vſurpari poterunt.

Finitâ purgatione viſceribus robur additur, exhibitione conſeruarum Roſarum, Bugloſsi vtriuſque, Cichorij, Violarum, Capil. Nenuph. Vel tabul. Diarrhodon, Triaſantali, Diamargaritonis: Vel Theriacæ, cum conſerua Bugloſsi ſimilibúsve.

Sanguinis detractio per venam ſectam, Veris & Autumni temporibus, cùm generales purgationes fiunt, ante horum vſum inſtitui ſolet, ad generalem totius corporis euacuationem faciẽdam, cùm alioquin per eam ſemina huius luis, quibus ſanguis in venis, vti oſtendimus infectus non eſt, tolli nequeant, atque eo nomine minimè inſtitui debeat. Fitque hæc in brachio, atque in plethoricis mox quoq; ſequentibus diebus in manu vel pede: Vulgò ſi ſæpiùs phlebotomiâ vtantur, hac malum præcaueri poſſe creditur: Cùm tamen per eam corpore exhauſto, lues citiùs & ampliùs inualeſcat. Temerè quoq; vt vulgatæ opinioni ſatisfiat, ſanguis, vt ex eo lues hæc cognoſcatur, dum examini ſiſtuntur, emittitur & cenſetur.

Scarifi-

Scarificationem ſingulis menſibus repetitam, in ſcapulis, tibijs, adhibitis inſuper cucurbitulis, conuenire admodùm credunt; vel etiam Sanguiſugas illic adhibitas.

Menſes mouere, ſi tardi vel omnino ſuppreſſi ſint, valdè vtile, venâ Malleoli ſectâ, aliiſve illud præſtantibus.

Hæmorrhoides prouocare inprimis quoque conueniens, applicitis in podice ſanguiſugis, aliiſve admotis.

Vſtio per Cauteria actualia & potẽtialia, ſi fortè extremum hoc remedium aliquid efficere poſſet, aliquando tentatur, non ſolùm in brachijs aut tibijs, vti magis conſuetum, ſed & in capitis ſuperficie quandoq; facta.

Caſtratio in virili ſexu à veteribus in deſperatis interdum inſtituebatur: idque fortè quòd per eam totius corporis temperamento immutato, in ijs ſic effœminatis redditis, atque aliam planè conſtitutionem adeptis, morbum hũc faciliùs ceſſurum, crederent. Quo remedij genere eo minori cum difficultate ſunt vſi, quòd elephanticis alioquin ne alios inficiant, congreſſus interdictus ſit, & illis ſublata virilitas nullum adferat in ea functione ipſis non neceſſariâ, incommodum, vtque etiam eo nomine à coitu arcerentur, quàm vt ſic curarentur.

Alteramus ipſorum corpora, vt ſi fieri poſſit, in meliorem ſtatum ducantur: Verùm cùm intemperies nõ manifeſta, ratione huius luis ſe patefaciat, non quæ certâ qualitate cõtraria illi reſiſtant, poſſunt illi opponi: ſed vſurpantur plærunque quæ acrium humorum prouentum impediunt, eoſque contemperent. Dein & cùm obſeruetur in eiuſmodi corporibus ſiccitas, ariditaſque & conſumptio quædam; quæ humectando reficiendoq; corpora

eiuſmodi, reſtaurent reficiantq́;, plærunque ipſis præſcribuntur. Inter quæ multa ex illis quæ in hectica competere diximus, hîc quoque poſſunt conuenire: vti & ſequentia.

In Aëre puro, non valde ferueſcente, ſed temperatiore verſentur, ſintq́; procul ab illis qui hac lue infecti ſunt, ſemoti.

Cibus euchymus ex carne iuniorum animalium, iuſculis, ouis, lacticinijs, oleribus, fructibusq́; humectantibus & temperatis: Vt in hecticis & conſumptis conuenit.

Ranarum vti & Aſtacorum fluuiatilium & Teſtudinum aquaticarum & nemoralium carnes comeſtæ, vti in hecticis ſic & hîc probantur.

Potus ſit Aqua vel Vinum non nimiùm potens vel dilutum: Interdum & lac caprinum bibant, aliaq́ue decocta in hectica expoſita.

Medicamenta varia quæ refrigerant & humectant ſeu temperata ſunt, atque acres humores contemperant, hinc inde in alijs vitijs externis deſcripta, hîc quoque poſſunt competere. Vti & illa quæ in febre hectica deſcribuntur; Iulepi, Syrupi, Aquæ, Confectiones, Conditurae.

Inter reliqua hoc electuarium maximè illis conueniet: quod ℞. conſ. florum Bugloſſi vtriuſque ℥ j.ß. florum Cichorij, Violarum, Nympheæ & Roſarum ana ℥ j. capill. Vener. Roſmarini ana ℥ ß. radic. Bugloſſi condit. ℥ j. ſpecierum Triaſantali vel Diarrhodon, Diamarg. frigid. ana ʒ ß. trochiſcorum de Camphora ʒ j. cum ſyrupo de Pomis redolentibus miſce.

Superbibat aquas Fumariæ, Lupul. Bugloſſi vtriuſq́;, Endiuię, &c.

Alia multa quę hepati conueniunt & lieni, quorum vitio ſanguinem immundum genitũ lui huic occaſionem præbere putant, propinant, & foris ſimul

mul hiſce viſceribus applicant, paſſim in morbis ipſorum ab intemperie calida & obſtructione progreſſis deſcripta. Quæ tamen niſi hæc viſcera manifeſtè ſic affecta cognoſcamus, inutiliter plærunque vſurpantur.

Antidota quædam quæ peculiari vi elephantiaſi contraria eſſe creduntur, præ cæteris commendantur, ſuntq́; ſequentia.

Viperarum carnem quocunq; modo aſſumptá, inprimis elephantiaſi reſiſtere, plærique ſtatuunt. Alij etiam aliorum ſerpentum cuiuſcunq; generis, etiam cęcorum vocatorum Germ. Blindenſchleich/ vſu, cutem cum vitijs illi adnatis abſcedere poſſe, ex eo colligunt, quòd cùm eiuſmodi ſerpentes exuuium quotannis exuant, hoc ab innâta illorum carni vi procedere, & proin etiam in homine idem operari poſſe, exiſtiment.

Exhibetur autem hæc caro ipſis, præparata varijs modis: Aliàs cocta in iure aliquo conuenienti cum ſale, vti anguillarum caro, pelle etiam, vti in illis, priùs detractâ, aut alioquin per coctionem derasâ, capiteque & caudâ amputatis, & exentheratis viſceribus: ſic enim, cùm ſe anguillas comedere, illis perſuadeatur, minùs à cibo hoc abhorrebunt. Licèt & aliter ſic coctam & dein inciſam, alióve modo conditam, vt minùs eam agnoſcant, præparatione poſſimus efficere. Cuius vſu cutem ſquamarum inſtar certis in locis vitiatis abſcedere, aliqui prodiderunt.

Sufficit & ius interdum, in quo caro hæc coxerit, vt illud ſorbeant, vel vnà cum carne comedant. In quo præter ſal, ſemen Aniſi, Anethum decoqui poſſunt; alij etiam Mentham addunt vel Porros.

Syrupus ex Iure prædicto ſerpentum, addito Saccharo, Cinamomo aliquando coquitur, vt ad vſum diutiùs aſſeruari poſſit: Eaque formâ ſæpiùs exhibetur.

Alij, ſi Gallinæ carne ſerpentum tamdiu donec pennæ illis decidant, ſaginentur, & poſtea coctæ comedantur, idem præſtare docent.

Sunt qui & Vinum in quo Vipera extincta fuerit, propinatum præbent.

Exiccata quoque caro viperarum, vt diu ad vſum ſeruari, & cùm non paſſim viperæ inueniantur, etiam aliò tranſmitti queat, in trochiſcos redigitur. Ad quos parandos ſumitur caro ipſarum tantùm, abiectis vti dictum etiam extremitatibus & viſceribus, atque cum Anetho & Sale in aqua coquitur, poſtea tunditur, & cum panis triticei micæ quarta parte in paſtam cum iure ſubigitur, indeque in paſtillos formatur atque exiccatur: Talesque paſtilli trochiſci de Tyro, quo nomine viperas appellant, vel de Viperis nominantur. Licèt & à ſerpentibus alijs eodem modo paratos, æquè efficaces eſſe aliqui iudicent.

Hi autem trochiſci rariùs per ſe, ſed cum conſeruis permiſti vſurpantur. Quales in electuario ſupradicto deſcriptæ fuerunt. Cui & ſi trochiſcorum horum ℥ j. vel plus addatur, efficaciores reddentur. Dein & cùm hi trochiſci Theriacam ſubeant, eam propter ipſos, vel quia aliàs venenis reſiſtit, huic veneno aduerſatur, Elephanticis quoque exhibent.

Aſtacorum fluuiatilium, cancrorum vulgò dictorum carnem, eâdem vi quâ & ſerpentum operari, ex eo quòd vt illi exuuium, ſic & cancri teſtam quotannis mutent, colligũt, nec ſolùm vi reficiente, quâ & prodeſſe diximus, ſed & hac potiſſimùm operari, putant.

Erinacei terreſtris carnem exiccatam ſeu aſſam, in cibis quoque exhibet. Dioſc. & Salamandram alijs medicamẽtis miſcet: Quę ſi quid in hac lue poſſunt, proprietate quadam illud moliuntur.

Sangui-

Sanguinem humanum à recenter iugulato bibitum, profuiſſe, hiſtoriæ aliquæ, ſi non potiùs fabulę ſint, teſtantur: Aquam inde deſtillatam ſimiliter probant.

Cornu cerui & Eboris raſuram elephantiaſi, vt & alijs venenis reſiſtere aliqui docent. Imprimisq; magnatibus, Vnicornu, vt precium augeatur, commendant, magnique faciunt.

Smaragdi puluis exhibitus ab aliquibus magni fit.

Externa remedia, quibus in generali elephantiaſi vtimur, ſunt Balnea, ſi fortè illorum continuo vſu, vis illa venenata & maligna cuti membranisq; impreſſa, auferri atque extirpari poſſet, & ſic hæc lues maturè præcaueri, aut etiam ſi iam inualuerit, curari: Vel ſaltem per hæc, in delendis tuberculis, vlceribus & cutis ſcabritie, aliquouſq; hæc deformitas palliari. Suntq; eiuſmodi balnea vel naturalia vel artificialia.

Naturalia balnea ſunt Aquarum dulcium calefactarum, quæ certis temporibus corpore priùs & poſtea quoque bene purgato, frequenter vſurpata, Veris & Autumni temporibus, ante & poſt prandium, in ijs ſedendo, perſeuerando in vſu horum per tot dies, donec cutis efflòreſcat, rurſumq; ſanetur, de hac cauſa maligna in ſuperficie cutis latente, multùm demere poſſunt.

Thermæ naturâ calidæ validiùs id pręſtant; Sulphureæ præſertim, quales ſunt in Heluetia noſtra, in Argouia Badenſes, in Valeſia Brigenſes, aliæúe alijs in locis, quæ vti ſcabiem cuiuſcunq; generis, vi ſingulari, vti in ea dictum, ſanant, ſic & in lue hac eadem, vel malignam illius vim abſumere, vel tantùm vitia inde nata, ſi non penitùs, ſaltem ex parte delere poſſunt; ſi diu illis, vti aliàs fieri ſolet, vtantur. Eoque nomine ad has thermas nó ſolùm, cùm

de hac lue conſtat, ſe vt malum celare aliquandiu poſſint conferunt, ſed & cùm de ea adhuc dubij ſumus, poſt examen, eò an fortè aliqua inde ſequutura eſſet mutatio, illos ablegamus.

Artificialia balnea humida in quibus ſedeant, illiſque vti de naturalibus dictum, diu vtantur, ex aqua fiunt, in qua varia, quæ cutem rarefaciendo & detergendo prauos ſuccos abſumant, decoquũtur. Qualia ſunt ex radicibus cum folijs, Althea, Lapathum, Ebulus, Enula: radices item Ari, Serpentariæ, Cucumer.agr. Bryoniæ, Cyclaminis, Iridis, Raphani, Hellebori vtriuſque, Liliorum; Item herbæ vnà cum radicibus, Malua, Bugloſſum vtrumque, Cichorium, Endiuia, Sonchus, Beta; Item Abſynthium, folia item Sennæ, Fumarię, Lupuli, Scabioſæ, Saponariæ, Parietariæ, Violariæ, Hepaticæ, Lenticulæ aq. Senecionis, Acetoſæ, Agrimoniæ, Arthemiſiæ, Plantag. Polytrici, Hederæ vtriuſque, Chelidonij vtriuſq;, Nympheæ, Tamariſcis; Flores Chamomill. Meliloti, Sambuci. Dein & Fabæ aliáve legumina. Furfur macrum; Semina Lini, Fœnogræci, & Cucurbitacei generis.

Hiſce plærunque Sulphur, Alumen vel Sal addunt, maximè vbi iam aliquoties leuiori decocto vſi fuerint.

Adduntur & alia, fortè artuum cauſsâ, Primula veris, Chamæpithys. Item odoratæ plantæ, vt Calamenta, Roſmarinus, Lauendula; Sunt qui & quinque Aperitiuas radices addant.

In ſcabie peruerſa expoſita balnea humida, non multùm ab hiſce differentia, hîc quoque locum habere poſſunt: Inprimisq; efficax illud quod Gypſum cum alijs recipit. Vti & decocta quædã, quibus maculas vitioſas ablui debere, in illa oſtendimus, pro balneo hîc vſurpari poterunt.

In ſanguine humano ſi ſedeant, eoque balnei vice

vice vtantur, profuiſſe quibuſdam, hiſtoriæ aliquæ teſtantur.

Sicca balnea in aëre calefacto, cùm nimiùm corpus accendant, & violenter ad ſuperficiem corporis, humores propellant, non ita probantur. Poſſumus tamen & illis, ex ſuffitu decoctionis balnei humidi, leuiter calefactis & tepefactis, aliquando corpus, antequam balneum humidum intretur, vt hoc meliùs operetur, ſic diſponere.

Illitiones variæ quoque extrinſecùs pro generali etiam cura huius luis fiunt, in corpore hinc inde, vbi præſertim cutis puſtuloſa, vlceroſa & ſcabra tumidaque occurrit, ad vitia hæc tollenda, & ſi fieri poſſet, malignam illam impreſſam qualitatem aliquo pacto auferendam. Fiuntque ex illis quæ vi exiccante detergenteque illud agant, additis inſuper ijs quæ proprietate quadam id efficere poſſe exiſtimantur, qualia à ſerpentum genere deſumpta exiſtunt; Sic axungiam illorum inunctam, idem quod carnem ipſorum aſſumptam, præſtare poſſe, putant, nimirum vt cutis inde cum vitijs illi adnatis abſcedat. Vti & oleum in quo caro ſerpentum coxerit, vel ſerpens viuus ſuffocatus fuerit: Carnem ipſam coctam aliqui inunctionibus quoque miſcent.

Ex prædictis itaque tale fiat Vnguentum: ℞. radic. Serpentar. vtriuſque, Aſphodeli vel Liliorum, Enulæ campanæ, Betæ, Croci ſatiui ana ℔ j. piſtentur optimè Oleo roſaceo ompacino, adde vnguenti Citrini ℔ ß. axungiæ Serpentis ℥ iij. Terebinth. ℥ ß. olei de Frumento vel Vitellis ouorum ℥ j. ß. olei de Tartaro ℥ ij. Sulphuris viui, Nitri ana ʒ iij. Lithargyrij vel Ceruſæ ℥ ß. Boracis vſtæ ʒ vj. Tuthiæ præpar. Sarcocoll. nutrit. Thuris ana ʒ ij. mucilagin. ſ. Lini ʒ ij. ſucci Lapatij, Fumariæ, Limonum, ana ℥ iij. agitentur inuicem in

ſormam nutriti: Vngantur partes ſcabræ vlceroſæ & puſtuloſæ.

Vel fiat tale: ℞. ſuccorum Limonum vel Arant. vel Citri, Lapatij, Fumariæ, Scabioſæ, Enulæ camp. ad ℔ j. Aceti ℥ ij. Aquæ vitæ ℥ j. olei Roſ. omphac. Myrtillorum vel Maſtichini ana quart. j. ß. coquantur ad ſuccorum conſumpt. addendo olei Vitellorum ouorum ℥ ij. de Tartaro ℥ j. ß. Saponis Gallici ℥ ij. axungiæ Serpentis ℥ iiij. Pomatæ ℥ ij. Fellis tauri vel hirci ℥ ß. mucilag. ſ. Pſyllij, vel Lini ℥ ij. Mellis ℥ j. ß. radic. Ari vel Serpent. Cucumer. agreſt. Cyclaminis, Ireos ana ʒ iij. Hellebori vtriuſque ʒ ij. ſeminis Staphiſagr. Raphani ana ʒ j. Boracis & Tartari vſti ana ℥ ß. Sulphuris viui ʒ iij. Oſſis ſepiæ ʒ ij. Cochlearum terreſtr. cineris ʒ j. Camphoræ ʒ j. ß. Litharg. Tuthiæ & Ceruſæ ana ʒ j. ß. Agitentur diligenter & fiat Linimentum: Pro partibus affectis in corpore.

Hiſce & alia addi poſſunt, veluti oleum de Frumento, de ſemine Raphani, oleum in quo coxerit Serpens, ſuccus Cyclaminis: item Nitrum.

Poſſet & argentum viuum hiſce vnguentis addi, quod licèt venenatam illam vim in elephantiaſi, vt in lue venerea, minimè extirpet, & proin non eam vti illam ſanet, tamen quia vitia hæc externa in cute in vtriſque admodum emendare ſolet, ob eam cauſam illis quandoque miſceri poterit, non tamen eâ quantitate aut eâ ratione, præſertim ſi generaliores fiant inunctiones, quâ ad luis Venereæ curationem, vſurpatur, ne expuitionem moueat, cùm per eam aut alia vi, quâ luis venereæ venenum expellit, non poſſit hoc in elephantiaſi præſtare, ſed ſaltem ad vitiorum ablationem opitulari, & proin in particularibus, quæ tantùm vt puſtulis adhibentur remedijs, rectiùs uſurpatur. Quòd ſi tamen generalibus etiam inun-

inunctionibus permiſcere velimus, poterimus prioribus vnguentis primo præſertim, Argenti viui ℥ j. addere.

Vel tale cum eo linimentum parare: ℞. vnguenti Citrini quartarium j. olei Ouorum ℥ j. olei de Tartaro ℥ ß. Argenti viui diſſoluti cum pauca Terebinthin. & Vnguento prædicto ℥. ß. ſucci Limonum vel Arantiorum ℥ ij. ß. Boracis ʒ ij. radic. Serpentariæ vel Ari, Lapatij & Aſphodeli vel Liliorum parùm toſtorum & contuſ. & cum prædictis miſtorum ana ℥ ij. miſce.

Particulares applicationes, vitijs tantùm adhibentur, à lue hac prodire ſolitis, vt licèt lues hæc ſanari nequeat, ſaltem vitia hæc minùs deforment aut noceant. Vſurpanturque tum in vitijs externis, ſi fortè ea delere vel aliquo pacto imminuere aut obliterare, vt minùs appareant, poſſent, vt Puſtulis, Vlceribus; Aut ea corrigere, vt Pilorum defluuium: Maximè verò in internis vitijs, ne illa grauiores noxas inducant, illis quamdiu fieri poteſt, ea auertere ſtudemus: Vt in Puſtulis & Vlceribus internis, in Dyſpnœa, atque oculorum Pelliculâ.

In puſtulis externis, tuberculis, alijsque tuberoſitatibus cutis, tum in facie vbi magis patent, tum alijs in locis, applicantur remedia: Fiuntque ex illis quæ exiccando detergendoque potiſſimùm illud agant, vel vi potentiore & cauſticâ. Quâ ratione & cutis nigredinem in coſmeticis, & maculas & puſtulas rubras aliáſve prauas, vt vitiligines ſimilesque deleri, in eiuſmodi vitijs oſtendimus. Quæ remedia externa illic expoſita, tam leuiora quàm fortia, vti & interdum cauſtica illic enarrata, cùm puſtulæ delendæ ſunt, hîc quoque locum in eiuſmodi vitijs tollendis habere poſſunt: Quæ varijs modis & formis applicantur.

F

Ex illis quæ nondum erodunt, aquæ deſtillatæ ad faciem plærunque vſurpantur. Qualis hæc eſt : ℞. Sulphuris ℥ vj. Tartari calcinati ℥ ij. Salis nitri, Vini cryſtallini calcin. ana ℥ j. Thuris, Myrrhæ, ana ʒ iij. Camphoræ ʒ j. ſucci Lapatij ℥ iiij. ſucci Limonum ℥ ij. aquæ Roſarum, florum Fabarum vel florum Nympheæ aut Plantag. ad ℔ j. Deſtillentur.

Alia Aqua : ℞. Tartari calcinati quartar. j. Boracis ℥ ß. Thuris vel Maſtiches ʒ ij. Sacchari candi ℥ j. Camphoræ ʒ j. puluer. & ſubigantur cum mucilagin. ſeminis Pſyllij vel infuſ. gummi Tragach. factis cum aqua flor. Fabarum vel Nenuph. ℥ vj. Albumin. ouorum agitatis numer. iij. ſucci Limonum vel Arantiorum ℥ ij. vel iij. Deſtillentur in alembico.

Aliæ aquæ quoque idem præſtare poſſunt in diſcoloratione, inter coſmetica expoſitæ efficaciores, quæ vrinam, tartarum, ſublimatum cum cæteris recipiunt, vel ex pluribus componuntur. Et in puſtuloſa rubra facie, deſcriptæ aquæ, inprimiſque illæ quæ Lithargyrium & tartarum cum alijs admittunt. Dein & in maculis alijs diuerſorum generum ibidem declaratæ aquæ ex variis compoſitæ & cum tartaro effectæ.

Liquor albus, quo inſtar lactis virginalis vti poſſunt, ad illinendam faciem aliáve tubercula: ℞. Lythargyr. ℥ j. ß. Aceti albi ℥ vj. ſucci Limonum vel Arantiorum ℥ ij. Aluminis vel Salis gemmæ ʒ ij. Tartari calcinati ℥ ß. Camphoræ ℈ j. macerentur & agitentur ſæpè, ad vſum, vel coquantur parùm, ſi ſtatim eo vti velimus.

Vel Sulphuris, Salis nitri & Cryſtalli ſeu vitri Cryſtallini tenuiſſimè triti æquę portiones, parùm coquantur, in Aceto forti albo : Et cum colatura facies illinatur.

Alij

Alij liquores in facie puſtuloſa in diſcolorationibus deſcripti cum ſulphure, vel lactei ex lithargyrio parati, horum loco vſurpari poterunt. Vti & lac virginale in maculis alijs ibidem declaratum.

Inunctiones priuatis partibus adhibentur variæ, quales in diſcoloratione copiosè ſunt expoſitæ, vt in coſmeticis, Vnguentum citrinum, quo facies illinitur potiſſimùm; paratum vti illic deſcriptum fuit. Dein & in puſtuloſa rubra facie, propoſitæ ex varijs concinnatæ: Vti & in alijs maculis illic deſcriptæ, ex ſuccis plantarum, alijsque inde petitis, & ex oleo vitellorum ouorum & tartari aliiſve cum helleboro factæ; Item ex Sanguine leporis & Fellibus. Inter quæ Capræ ſylu. fel in elephantiaſi probat Dioſc. Oleum Lacertæ etiam hîc magni fit.

Aliud ad puſtulas valdè efficax vnguentum: ℞. Aloës ℥ iij. radic. Aſari ℥ j. Hellebori vtriuſque ana ʒ ß. ſeminis Staphiſagr. ana ℈ j. Colocynth. ℈ ß. Fellis tauri q. ſ. fiat Linimentum: Pro facie.

Ex Argento viuo, in diſcolorationum vti & in luis venereæ maculis & puſtulis enarratæ illitiones, hiſce quoque vitijs appoſitæ, admodùm oppitulantur, quæ inde peti poſſunt.

Aliqui hoc remedium extollunt: Oua duo vel tria macerentur in Aceto forti tamdiu, donec teſta conſumatur, poſtea contundantur, addendo quartam partem illius Aceti, miſceaturq; puluis Thuris: Pro facie inungenda. Si Saponem nigrum vel aliud addas, efficacius erit.

Cauſtica quibus ad puſtulas delendas vtimur, in diſcolorationibus copioſè fuerunt in macularum cura expoſita, ex ſublimato plæruinque præparata. Vti & Cauteria, quibus in elephanticorum vitiis delendis quoque vti poſſumus.

Vel fiat talis illitio: ℞. Vnguenti Citrini, olei de Tartaro ana ℥ ß. ſucci Limonum ℥ j. Sublimati ʒ ß. axung. Serpentis vel Gallinæ ℥ ß. fiat linimentum: Pro facie.

Sunt qui Vermes natos in ſerpente ſub terrâ defoſſo colligunt, eosque ſiccatos cum Cantharidum æquo pondere, & acri Aceto ſubigunt, atque in vnguentum redigunt.

Ablutiones faciei fiunt, vt vnguenta aliaque abluamus, ex decocto Furfuris macri, Fabis conquaſſatis, illarúmve Corticibus, Ciceribus, Oryzâ, Hordeo, Lupinis confractis ſaltem non in farinam redactis, ne paſta cùm decoquitur, fiat, ſicuti & decoctum pro facie illuſtrandâ, in coſmeticis fieri diximus. Cui decocto & flores Fabarum, Nenupharis addi poſſunt, & Malum arantium in fruſta diſſectum priùs.

Vel lauetur facies aliis aquis, vt florum Fabarum, vel decoctis, in facie tuberosâ rubrâ, vel fuſcâ, in coſmeticis & maculis expoſitis.

In vlceribus externis, ſerpentibus, calloſis, multa ex illis remediis, quæ puſtulis conuenire diximus, iuuare poterunt. Vel vtimur illis quibus alia praua eiuſmodi vlcera curari, in doloribus expoſuimus.

In pilorum caſu, topicis præſidiis in pilorum defluuio in deformationibus prolixè expoſitis, illud quoque vitium auertere ſtudebimus.

In puſtulis internis & vlceribus inde natis, narium, palati, faucium, non alia remedia, quàm quæ in cæteris harum ſedium vlceribus, in doloribus deſcripta ſunt, quoque adhibentur. Vti & ſi columella exeſa ſit, raucedoque inde proueniat, ſicuti in vtroque hoc affectu quoque oſtenſum, procedendum.

In

In dyſpnœa & raucedine, pulmonum affecto-rum causâ, quæ in illis affectibus cura deſcribi-tur, etiam hîc adhibebitur. Et ſi narium obſtru-ctarum causâ difficulter aërem attrahant, illic quoque, quid agendum, declaratum fuit.

In oculis enaſcens pellicula carnea rubra, ne pupillam obtegat, & cæcitatem pariat, maturè quantum & quamdiu fieri poterit, impedien-dum, idque non aliâ ratione, quàm eâ quæ in pan-niculi oculi curâ, in viſus læſionibus, tum ſi alias ob cauſas, tum ob hanc luem eueniat fuit copiosè deſcripta. Quòd ſi palpebrarum accedat rubedo, xyrophtalmia vel ſcabrities, eodem quoque modo in illis, vti in alijs illorum eiuſmodi affectibus, pro-cedendum.

Lues Venerea etſi à veneno quodam externo occulto, ſummeque noxio prodeat, tamen eam curari poſſe, quotidiana docet experientia, ma-gno tamen cum labore, eoque maiore, quò altiùs corpori impreſſa eſt, diutiusq; illi inſedit, pluraque & grauiora intulit vitia: E quibus aliqua etiam, ſublatis per curam cæteris, remanentia, noxas in-emendabiles in corpore relinquunt. *Venereæ luis curatio.*

Curatio huius luis diuiditur primùm in Ge-neralem, quæ vniuerſæ lui, & Particularem, quæ vitiis illius & accidentibus ſeparatim accommo-datur.

Generalis curationis, quæ lui omnibusque il-lius inde natis vitiis ſimul accommodatur, ſcopus in eo conſiſtit, vt cauſam huius luis, venenum ſci-licet illud, per contagium corpori illatum, rur-ſum ex eo educamus, & morbum inde genitum, qualitatem nimirum ſeu intemperiem illam no-xiam, cutaneis & membranoſis ſedibus impreſ-ſam, vitiaque hæc in illis producentem, emen-demus.

Hoc autem remediis euacuantibus potiſſimùm perfici, experientia docuit, ratióque quomodo hoc fieri poſſit, oſtendit, nimirum, quòd dum naturam ad excretionem ſollicitant, vt ſic quoque venenum hoc vnà cum cæteris humoribus atque excrementis, per ſudores, deiectiones aliaſque excretiones expellatur, efficiant, idque eò citiùs, ſi euacuantia illa, vim ſimul occultam ſeu manifeſtam qualitatem, quâ virus hoc ſimul exhauriant atque abſumant, poſſideant, vnde & tunc rectiùs è corpore educitur, qualitaſque hæc noxia inde contracta, citiùs recedit: Eoque perfectiùs, ſi quæ hæc præſtant, proprietate quadam abditâ quam poſſident, huic lui reſiſtant, illiuſque veneni vires retundant, noxiamque qualitatem deleant.

Talia autem remedia, quæ iam dictis viribus luem hanc ſanant, cùm nunquam vno euacuationis genere, vel vi ſaltem abſumente aut proprietate ſolâ id agant, curatio etiam huius luis, ſecundùm haſce operationes commodè diuidi nequit. Quam nos clarioris doctrinæ gratiâ, ſicuti mox ab ipſius origine, præcipuè curari cœpit, per guaiaci & argenti viui vſum, & poſtea etiam alio modo ſine hiſce eam ſanari poſſe inuentum eſt, ſic diſtinguemus, vt quandoquidem ea cura quæ cum argento viuo fit, ab alia maximè diſcernitur, ita quoque curationem diuidamus, & Primùm eam quæ ſine argento viuo, Dein & illam quæ cum eo fit, proponamus.

Sine argento viuo quæ huius luis cura inſtituitur, duplex exiſtit, aliaq; per Sudores potiſſimùm inſtituitur, alia verò per Purgationes, quâ ratione curam quoque diuidemus.

Per ſudores quæ potiſſimùm inſtituitur curandi ratio, aliàs Intrò exhibitis, aliàs etiam

per

per Foris admota perficitur.

Cura quâ per intrò exhibita ſudores eliciuntur, frequentior antiquiorque eſt cæteris: Perficiturque primùm exhibitione eorum quæ Sudores prouocant, quæ ſi proprietatem quandam, quâ huic lui aduerſantur, præterea poſſideant, tantò meliùs hoc idem præſtabunt. Dein & adhibenda ſimul atque vſurpanda ea quæ ſudorum hanc promotionem iuuant, corpusq; interim per inediam ſimul euacuant: Idque per vitæ regimen conueniens. Et præter hæc præmittendæ atque immiſcendæ huic curæ aliæ quoque euacuationes, præcipuè per purgantia. Quæ curandi ratio tribus hiſce modis inſtituta, licèt ob diuturnitatem quam exigit, & labores quos ſudando, ieiunando purgandoq; ſuſtinent, moleſtiam aliquam pariat, quia tamen tutior eſt quàm cæteræ, quæ, ſi in illis delinquatur, non carent periculo, magis ab ægris expetitur & in vſu eſt.

Per Guaiaci vſum talis cura plærunque inſtituitur, quod ab Indis vnà cũ hac lue ad nos translatum, & ad curationem huius luis, iam ab eo tempore quo in noſtris regionibus primùm innotuit, vſurpari ſolitum eſt: Idque quia non ſolùm ſudores mouere cernitur, ſed & proprietate quadam huius luis vim retundere creditur.

Paraturq; in hunc vſum Decoctum ſudatorium ex ligno illius, quod acrimoniam bituminoſumq; odorem in ſe continet, nonnunquam & ſimul ab illi adnato cortice, ſequentibus modis.

Simplicius & communiter vſurpatum decoctum: ℞. ligni Guaiaci ſcobis vel raſuræ à trunco duro, ſeu ſtipite à cortice nudo extrinſecùs flauo, intrinſecus nigro, tornati vel raſi ℔ j. affunde Aquę puriſſimę ℔ xij. ſtent in infuſione cooperta aliquandiu in vaſe teſtaceo incruſtato, poſtea len-

to igne prunarum ſenſim coquantur, donec ab-ſumptis duabus, tertia pars ſuperſit, de qua vbi ſubſederit, quod limpidum eſt in vitrum effundatur, in eoque clauſo retineatur, fęcesque ad vſum alium vti dicetur, reſeruentur.

Efficacius erit, ſi, vti qui maiori diligentia illud decoquunt, facere ſolent, corticis illius qui ſeparatus vel ligno adhuc adhęrens, ad nos quoque peruenit, friabilisque eſt, contuſi ℥ iij. vel iiij. ad ℔ j. ligni addas, ſicque priori modo decoquas: Vel ſi hoc priorive modo lignum ſolũ aut vtrumque vlterius quàm dictum, decoquas, aut aquę tantùm ℥ viij. addas.

Hac ratione paratum, cùm non ita medicamentoſum guſtum odorémve habeat, linguamque & fauces nonnihil ſuauiter pungat, libentiùs ab ægris bibitur, & conſuetudine tandem gratum illis fit: Si tamen delicatuli ſuauiorem illius ſaporem & odorem expeterent, poſſent hæc Sacchari & Cinamomi additione illi conciliari. Quod Vini permiſtione aliqui quoque faciunt, ſed cùm vinum à ieiunis, illisque qui ſudant, diu bibitum, vti cùm decoctum hoc bibunt, facere neceſſe eſt, noxam capiti adferre corpusque quod ſudoribus alioquin incaleſcit, nimiùm accendere poſſet, ſatiùs eſt illud omittere.

Propinatur hoc decoctum vt bibant, ad quatuor, quinque vel etiam ſex ſeptimanas, idque indies ſummo mane, dum ieiuni ſunt, & adhuc in lecto recumbunt, daturque priùs nonnihil calefactum; menſurâ ℥ vj. ad viij. vſque, ſenſim aſcendendo, & circa finem iterum deſcendendo. Poſtquam autem biberunt, bene tecti ad ſudorem ſe in lecto componant contineantque, & cùm eruperit, tamdiu eum quamdiu ferre poſſunt, ferant, illiq; ad horas duas vel vltra morem gerãt: Indeq;

ab

ab eo diligẽter pannis calefactis abſtergantur, linteaminaque madida alijs ſiccis calefactis quoque permutentur, & poſtquam ſic ad ſe redierint, è lecto ſurgentes, in conclaui tempus prandij, quod poſt horas duas vel tres illis apponi debet, expectent.

Repetitur hoc decoctum in robuſtioribus, tum vt efficaciùs hæc euacuatio procedat, tum vt citiùs cura abſoluatur, in lue præſertim altiùs impreſsâ: Idq; ſub veſperam, tribus vel quatuor ante cœnam horis, eâdem menſurâ, quo tempore denuò in lecto ſudandum eſt. Quod aliqui poſt cœnam horis aliquot tranſactis demum fieri volunt, ſed minùs commodè, cùm nox inquieta propter ſudorem ægro reddatur, & cum manè repetendus, ſudorem ſudori breuiori morâ interpoſitâ iungendo, æger admodùm debilitetur.

Viuendi rationem dum hac curâ decocti ligni vtũtur, quod atinet, cùm admodum exquiſita eſſe debeat, factum vt totam hanc curam diætam appellare ſoleant, non quòd hæc præcipuum curandi ſcopum compleat, ſed quia lue hac infecti, cùm curam ſubeunt, ne ſudores diu continuati, ipſos lue hac infectos eſſe prodeant, cùm domi reſidere cogantur, ſe diætâ conuenienti aliquandiu vti velle prætendentes, eo modo infectionis ſuſpicionem declinare prudenter conantur. Quæ diæta ſeu viuendi ratio, in ſequentibus potiſſimùm ſtrictè obſeruanda.

Aër in quo verſatur æger, dum hac cura vtitur, propter ſudores vt eos euocet, nec progreſſos repellat, calidus ſit, foco vel fornace calefactus, in conclaui vel hypocauſto, in quo toto curationis tempore bene ab aëre externo munito & occluſo, ſe continere illicque dormire & ſudare debet, nec libero aëri, niſi ille anni temporis ratione cali-

dus ſit, & tunc quoque ſolùm circa meridiem ſe exponere.

Cibus dum cura hæc adminiſtratur, ſit parcus admodũ, & ſolummodo eâ quátitate, quæ viribus, ne penitùs collabantur, ſufficiat, quique euchymus & ſimplex nec varius ſit: Idque vt ſic quoque per hanc inediam, aliqua etiam fiat humorum excrementorumque abſumptio, minorque tum ob eam, tum cibum illum exquiſitum, illorum prouentus, vnde cura quæ per ſudores corpus exhaurit, meliùs procedit, minusque natura in illis promouendis, quàm ſi ciborum copiâ grauaretur, & ad cõcoctionem illorum diutiùs reuocaretur, impeditur. Ob quam cauſam ſedulò eiuſmodi cibandi ratio, ſtricteque in cura hac obſeruatur, ſicq; inſtituitur, vt in die ſolùm bis vel ſemel ſi ferre poſſint, comedant, & quidem citra ſatietatem & ne vel minimùm grauentur. Debet autem cibus eſſe ſimplex: duorumque ſaltem generum ferculis vel ad ſummum trium in una menſa contenti ſint; Atque vt euchymus minimeque excrementitius ſit, tantùm carne & pane fructibusq; quibuſdam fruantur, ſequenti modo adminiſtratis.

Caro gallinarum plærunque in vſu eſt, præcipuè pullorum, quæ elixa cum ſuo iure datur, vel etiam adultiorum, cùm iuſculum inde, quo maximè delectantur, ſapidius & efficacius fiat: quartam partem illarum pro vice tantùm dando. Cuius loco & Vitulina, Hædina, Veruecina tenera caro ſumi, ad ℥ iij. ad ſummum: Vel per vices etiam Columbarum, Perdicum, Auium pullorum, eâ quantitate ſolùm caro aſſa etiam cum alia permutari poterit: Oua ſorbilia, vel vitellum illius ſolùm, ſi tantùm de carne detrahatur, illis quinetiam permittuntur.

Panem ex conſuetudine ipſis comedere licet, cuius

cuius ℥ iiij. cùm tenuiſſimus victus eſſe debet, ſufficiunt, partim cum carne, partim in iuſculis eum ſumendo. Qui ex farina pura Zeæ vel Tritici piſtus, parumq; fermentatus & probè coctus eſſe debet.

Fructus non excrementitij, & proin ſiccati pro ſecundâ menſâ, ſed pauci vſurpari poſſunt, & qui non admodùm impleant aut grauent, vt ſunt Paſſulæ, Pruna, Ficus. Si multùm nutriant, vt Amygdalæ, tantùm illis quantum de pane demitur, concedi poterit.

Condimenta quod concernit, ſalſa omnia vitanda, & ſi fieri poteſt, nec caro nec panis ſalita vel parciſſimè eſſe debent, non tam quòd ſudores vti docent, ſal impediat, ſed quia ſalſi cibi ſitibundos eos, ex ſudore alioquin tales, ampliùs reddant, & ad potum immoderatum impellant, magiſque calidos & inquietos efficiát. Quamobrem & aromatum vſus vel omittendus vel contemperandus. Acidi fructus, niſi ad calorem mitigandum dentur, improbantur.

Potus in hac diæta, cùm citò digeratur, non adeò erit ſubtrahendus, immò & liberaliùs, ſi præſertim admodùm ſitiant, concedendus, cùm ille citra grauamen admodùm reficiat, & ſudoribus vehiculum præbeat, quare & intra cibandi tempus, tum & extra hoc, ſi ſitis vrgeat, bibere ipſis, niſi aliud quid obſtet, licebit. Verùm non vinum, cùm ſi conſuetim illud affatimque biberent, corpus accendendo, caputque & neruos feriendo noceret, & proin nonniſi refectionis cauſâ in imbecillioribus, hauſtus illius aliquando puri vel diluti conceditur. Illiuſque loco aqua cocta, bibenda, ipſis præſcribitur, eo modo parata, ne cruditate ſuâ noceat, & ſudoribus ſimul feliciùs mouendis, adiumentum adferat. Quod ſic præparata feliciùs præſtabit: Si

Guaiaci ſemel iam decocti remanens ſcobs cum A-quæ nouæ ℔ xij. vel viij. ad medietatis vſque vel vltra conſumptionem decoquatur, decoctaq́; aqua inde coletur. Quam & liberaliter tam in menſa, quàm extra hanc ſiti vrgente poſſunt bibere, illiq́; aſſueſcere, cùm & decoctum hoc, vti de primo dictum, non adeò ipſis diſplicere poſſit, quin ſi aliquandiu eo vtantur, tandem ſapor illius ceruiſiæ alicuius inſtar ijs placeat. Si tamen & huic gratiam aliquam addere libeat, poterit hoc Cinamomo illud leuiter aromatiſando perfici: Vel Saccharo aut Paſſulis incoctis, dulce nonnihil reddi. Alia multa immiſcere, vt liquiritiam & ſimilia, cùm medicamentoſus inde ſapor illi concilietur, quem plæriq; faſtidiunt, ſuperfluum videtur, niſi Vinum huic addere vrgente ſumma debilitate, rariùs tamen illis permittatur.

Somnus virium causâ, non tantùm noctu, ſed & manè atq; ante cœnam, cùm ſudant, illis conuenit, cùm non ſolùm ſudores promoueat, ſed & in hac quiete eum faciliùs perferant.

Exercitia ambulando in conclaui obeat; Frictionibus vtatur, præſertim poſt ſudores, cùm ab illis abſtergitur: Pectinet caput ſimiliter, pannis fricet.

Quod reliqua attinet, vt aluus reſpondeat, quæ hoc ieiunio & hiſce euacuationibus facilè conſtipatur, promouendum. Caueat à Venere, animum Luſu, Muſicâ, Colloquijs recreet.

Purgationes aliæ humorum atque excrementorum craſsiorum, per viam conſuetam, aluum ſcilicet, huic curæ, quæ per ſudores vſu guaiaci fit, ſemper præmitti debent, nonnunquam & per vices immiſceri, eoque magis ſi hiſce redundent, vt ſic corpore puriore reddito, reliquorum actio meliùs procedat, neque horum illuuie impediatur, &

cùm

cũm de morbi cauſâ ſemper aliquid demant, ſic quoque operatio ipſorum adiuuetur. Hæc autem purgantia, cùm nullus certus humor ad quem referri poſſent, hanc luem, vti dictum, procreet, corporis conſtitutioni potiſsimùm, prout illa ſe habet, atque excrementis & humoribus, prout quantitate vel qualitate peccantia ſe offerunt, accommodantur ſequenti modo.

Eluuntur primùm per deiectiones obuię fæces, idq́ue Clyſmate aliquo emolliente, detergente abluenteq́ue & ſtimulante iniecto, qualia paſsim deſcribũtur: Vel Suppoſitorio podici intruſo aluum irritante.

Vel hoc per exhibita minoratiua perficitur, dando Caſsiæ pulpam, Mannam, decoctum aliquod Leniens, infuſum Rhabarbari, ſyrupum Roſarum ſolut. de floribus Perſicorum, Catholicon, aliaq́ue Electuaria mitiora: Vel Pilulas leuiores, aut Tabulas, qualia in alijs quoque affectibus hinc inde deſcripta ſunt.

Hiſce præmiſsis, ſi plethora adſit, ſanguis è venâ brachij ſectâ emittatur, quod in pituitoſis aut macilẽtis corporibus, niſi conſuetudo hoc etiam exigat, non adeò neceſſe eſt. Præparatio humorum deinde erit inſtituenda, eo modo prout eos redundare conjicimus, ſumendo ſiললbilioſi vel acres ſint, ſyrupos Fumariæ, Lupulorum, Bugloſsi, Capil. veneris, Endiuiæ, Cichorij, Violarum, Pomorum redolentium, ſimiliumq́ue decentem quantitatem, eosq́ue cum aquis eiuſmodi, vti & Scabioſæ aliiſve diluendo, ſicq́ue ad aliquot dies ante purgantium vſum, Iulepos hoſce propinando.

In pituitoſioribus atque doloribus addimus ſyrupum de Stœchade, vel illius loco de floribus Lauandulæ, qui admodùm eſt efficax, paratum, de Betonica & Hyſopo; item Mel roſatum ſimilesq́ue

miſcendo aquas, etiam harum plantarum: Vti & Calaměthæ, Meliſſæ, &c. & in doloribus circa oſſa, aquam Iuæ & Primulæ.

Eadem præparatio decoctis de nouo paratis ex ijſdem plantis fieri poterit, additis & alijs interdum.

Aromatiſamus eiuſmodi Iulepos vel Decocta Cinamomo aliisve gratis & vtilibus aromatibus: Vel ſpeciebus compoſ. Triaſantali, Diarrhodon. Aromatici roſati aliisve. Vel dando tabulam vnam harum, ſtatim poſt eorum aſſumptionem.

Purgamus & preparamus eadem operâ frequẽtiùs, idque admiſcendo præparantibus purgantia mitiora in debilioribus & bilioſis, aut fortiora in robuſtioribus & pituitoſis, hæc humoribus quos redundare videmus, accommodando, & potiſſimùm ea quæ ſeroſos, ſalſos acresque humores educunt, ſi maculæ, præſertim puſtulæ & vlcera adſint, vſurpando, qualia in varijs morbis, inprimisq; in ſcabiei diuerſis generibus expoſita ſunt. Vel ſi dolores circa oſſa præcipuè moleſtent, qualia etiam in articulorum morbis à ſanguine & ſeroſis humoribus profectis, competere, in illis oſtendimus.

Apozemata ſeu decocta talia in hanc rem per dies quinq;, ſex vel plures exhibentur. Qualia hoc pacto parari poſſunt: ℞. herbarum cum radicibus ſequentium, Cichorij, Endiuiæ ſatiuorum aut ſylueſtrium, Dentis leonis, Oxylapathi, Acetoſæ, Bugloſsi vtriuſque; dein herbarum Capillarium, Scabioſæ, Chamædrios, de omnibus vel pluribus paucioribúsve ad M v. vel vj. herbarum Fumariæ, Lupuli, Mercurialis ana M j. radic. Aſparagi vel Ruſci, Graminis ana ℥ ij. florum Cordialium P iij. florum Roſarum rubrarum P ij. florum Tamaricis P j Prunorum numero x. Paſſularum ℥ iij. Sebeſten vel Iubar.

iubar.n.xx. quatuor ſem. Maiorũ, ſem. Aniſi an. ℥ ß. ſem. Fœniculi ʒ ij. fiat decoctio omnium in Aqua, vel decocto priùs facto ex ligno Guaiaci colato, vti illud fieri debere ad ſudores mouendos mox demonſtrabimus, vt ſic huic lui, vti putant, magis appropriëtur, atque in colaturæ ſ. q. infunde de nouo foliorum Sennæ ℥ iij. vel iiij. Polypodij, ſemin. Carthami ana ℥ ij. Epithymi ʒ ij. fiat iterum decoctio eouſque donec decens quantitas remaneat: Quæ Saccharo in fine decoctionis addito, vel Melle vel Sapâ dulcorabitur, & puluere Cinamomi vel aliorum aromatiſabitur.

In humidiorib. & pituitoſiorib. naturis, ſequentia prædictis addere poſſumus, vt radicum Acori veri vel Galangæ ℥ ß j. rad. Enulæ cum folijs tenerioribus, Betonicę, Maioranæ ana M j. florum Roſmarini, Lauandulæ vel Stœchados ana P j. ſummitatum Thymi P j. ß. Ficuum numero xij. ſeminum Carui ʒ j. dein & illa quæ ichores purgant, Cortic. Sambuci vel Ebuli ℥ j ß. atque validiora interdum purgantia prioribus adijcere, veluti Agarici vel Rhabarbari ℥ ß. Turbethi ʒ iij. Item Soldanellę ʒ ij. Vel in robuſtis admodùm, vti ferè ſunt, qui hac lue laborant, Hermodactylorum ʒ ij. in oſſium præſertim dolore: Vel Colocynthidis pulpæ in panno ligatæ ʒ ß. nam potenter operatur, aut Hellebori nigri ʒ j ß.

Hiſce quandoq; & alia addunt, vt ſi capitis & oſſium adſint dolores, alia capiti & artubus appropriata: & nonnunquam quæ venenis reſiſtunt, vt Tormentillæ radicem, & ſimilia.

Poſſunt & in ſcabie deſcripta decocta vſurpari: Veluti illud quod ℞. radic. Lapatij ℥ iij. Graminis, &c.

Vel Vina purgantia exhiberi, quale quoque ex ſimplicibus quibuſdam in decocto priore deſcri-

ptis, in vino infuſis fieri poterit: Vel illud quod in ſcabiei cura proponitur, propinari.

Purgamus catharcticis fortioribus vnâ vice, poſt præparationes factas ſimplices, vel etiam poſt alias quæ præparant & ſimul purgant, ſi non ab illis ſufficienter corpus purgatum cenſeamus, idque varijs modis, vel permiſcendo vltimæ exhibitioni, electuarium aut infuſum aliúdve purgans: Vel Priuato quodam decocto vel potione, electuario, tabulis pilulíſve, ſimili modo obſeruando, an cum maculis, puſtulis, vlceribus doloribúſve hæc lues ſe offerat, eoque catharctica dirigendo. Quæ plærique aliàs melancholico humori expurgando accommodant, qui luis huius cauſam illi attribuunt, & proin præ cæteris, Confectionem hamech in hoc caſu probant: Vti & Diaſenam; Pilulas item ex lapide Lazuli paratas, de Fumaria, aliaque in melancholicis morbis expoſita. Quæ & nos in robuſtioribus, cùm bilioſos & acres cuiuſcunque generis humores educant, concedimus. Et ſimiliter alia catharctica in ſcabiei cura expoſita, hîc quoq; conuenire exiſtimamus, vti ſi dolores circa oſſa ſint, pilulas de Hermodactylis, Fœtidas aliáſve Artheticas, aliaque purgantia in arthritide expoſita. Aliaque multa in alijs morbis deſcripta, tam quæ Scammoneam, quàm Colocynthidem recipiunt, quibus etiam indifferenter plærunque Practici, ſicuti ex ipſorum ſcriptis videre licet, etſi vnum aliquem humorem educere cogitent, vtuntur.

Sed & citra præparationem præmiſſam, antequam illis quæ per habitum corporis euacuant, vtantur, Empirici & Chirurgi corpora mox purgát, citra quoq; catarcticorum delectum, cui nam humori educendo conueniant, modò corpus egregiè ab illis purgetur, copioſæq; inde deiectiones ſequantur. Vnde & quæuis ac præſertim fortiſsima

ex il-

ex illis in robuſtioribus ſtatim exhibent. Atque inter cætera, Vinum in quo pomum Colocynthidis per noctem infuſum maduerit, illis admodum in vſu eſt. Alij Vinum in quo Lathyridis ſeu Cataputię minoris grana aliquot macerata ſint, propinant: Vel grana ipſa aliquot deglutire iubent: Vel Helleborato decocto vel infuſo mox ab initio corpus purgant: Quale in ſcabiei curâ fuit deſcriptum: Vbi & quâ ratione Empiricus ſcabiem aliosq; morbos pertinaces, Stibij decocto curarit, fuit expoſitum, quod hîc quoq; conuenire poſſet: Vti & imprimis in multis peruerſis morbis competens purgatio, quæ ex folijs Hellebori nigri veri, aridis puluериſatis & cum Aloë in formam pilularum redactis, magno ſucceſſu fit.

Poſt eiuſmodi totius corporis euacuationem factam, corpus ſequenti die vno vel etiam altero reficimus, exhibitione conſeruæ Bugloſſi, Borraginis, Roſarum, Stœchados, Roſmarini, Maioranę; vel Theriacâ aut Mithridato, aliiſve Antidotis. Inter quæ ex ligno Guaiaco parata, hîc potiſſimùm conuenire exiſtimant, illiusque puluerem, vel cum alijs conſeruis aut electuarijs miſtum exhibent: Et Chymici Sal inde paratum magni faciunt: Alij ſimili modo Zarſæ parillæ puluere vel Sale vtuntur.

Vſuales purgationes interdum dum cura hac per ſudores, ex vſu decocti Guaiaci cócitatos vtuntur, ſi craſsiora adhuc recrementa ſupereſſe videamus, & maximè conſtipati ſint, certis dierum interuallis, in quibus à cura quieſcunt, inſtituuntur, aliàs iterum repetuntur.

Fiunt ex decoctis prædictis in formam ſyrupi, vt conſeruari poſſint, redactis: Vel ſyrupis vſualibus in ſcabie deſcriptis, inter quos & helleboratus eſt ſyrupus de Pomis, aliusq; à Montano annotatus, & ex ſuccis decoctus: Vel fiũt ex Electuarijs ſi-

mul permiſtis, Pilulisve vſualib. paſſim deſcriptis.

Ex alijs ſudatorijs cura præter eá quæ per guaiacum fit, adhibito quoque vitæ regimine decenti & purgationibus inſtituitur, illis nimirum, quæ vti ad alios multos morbos diuturnos vel pertinaces, ita & ad curationem huius luis vſurpantur, & licèt cum guaiaco nullam habeant in ſapore vel odore conuenientiam, tamen proprietatem quoque, quâ huic lui reſiſtunt, aliquam habere exiſtimantur: Vt ſunt Zarſa parilla & China dicta ab Indis etiam petita, & poſt guaiacum primùm cognita, hisque vſibus accommodata.

Ex Zarſa parilla, Americana planta, ſic ab Hiſpanis quòd ſmilacem aſperá referat, vel eadem cum illa ſit, quam illi zarſam parillam, id eſt Rubum viticulam vocant, nominatam, ſudatorium ad luem hanc ſanandam, quod nunc ab annis aliquot valde in vſu eſt. Atq; ex decocto illius radicum, quas copioſas multis flagellis longiſſimis diſpergit, ſapore exiguo, odore nullo præditis, paratur ſequenti modo.

Sumuntur Zarſæ parillæ, in talleolos breues inciſæ ℥ iij. Aquæ puræ ℔ xij. macerantur inuicem aliquamdiu, vti de guaiaco diximus, & decoquuntur eodem modo, vt tertia pars relinquatur, quæ colata ad vſum reſeruatur. Hæc media eſt illius efficacia, quam ſi augere minuerève oporteat, plus vel minus radicum addendo vel coquendo, perficitur.

Bibunt hoc decoctum per ſeptimanas aliquot manè, nonnunquam & veſperi, ſudantq;, corpore priùs ab initio purgato, intermedijsque aliquibus vicibus, eo penitùs modo, qui in guaiaci decocto vſurpando deſcribitur:

Regimine ſimiliter eodem adhibito, quod aërem concernit, cibumq; & potum, qui tamen vti illic ex

rema-

remanentia guaiaci ſcobis, ſic hîc ex reſiduis radicum talleolis ſemel coctis, denuò in noua aqua recoctis paratur, atq; bibitur. Quod ſomnum aliaq; attinet, eadem quoq; hîc vt illic obſeruanda.

Ex China, quæ ab Indiæ orientalis Chinâ dictâ regione aduehitur planta, ſimiliter ſudorifera potio ad luem hanc curandam fieri ſolet: Ex decocto nimirum radicis illius craſſæ & tuberoſæ ſubrubræ, & penitùs inſipidæ, vnde ἄποιος hoc eſt ſine guſtu appellatur; Quod decoctum ſubrubrum nonnihil, non ingratum, nec vẽtriculo aduerſum, ſic paratur.

℞ radicis Chinæ non carioſæ aut leuis, ſed integræ & ponderoſæ ℥ ij. ſecetur in orbiculos ſeu laminas tenues, affunde Aquæ ℔ xij. vel viij. ſolùm, ſi efficacius eſſe velimus, macerentur & decoquantur, eâdem planè ratione, vti de prioribus diximus, ſeruetur colatura diligenter obturata, quia facilè aceſcit: Quod ne, ſi diu aſſeruetur, fiat, media ſaltem pars coquenda, eaque mox abſumptâ, iterum altera.

Propinatur ſimiliter hoc decoctum vti reliqua, ſudoresque promouentur, ægerque eodem omninò modo & priùs, ac ſi neceſſe ſit, poſtea quoque purgatur, & in viuendi ratione gubernatur: Potusque ordinarius pro ſiti ex eadem radice priùs coctâ, rurſumque recoctâ, vti de reliquis dictum, paratur: Quæ & tertiò cocta vires adhuc aliquas retinet, & potu deficiente, interea donec alius paratur, bibi poterit.

Eſt & alia præter iam dictas nouiter primùm inuenta, & ab Indis quoque petita, Salſafras dicta arbor, ex qua ſudatorium etiam fit, vti ad curationem aliorum quorundam morborum, ſic & huius luis vſurpari ſolitum. Quod ex decocto ita paratur.

Sumendum radicis vel ligni cum cortice aſſulatim confracti pondus, quantum chinæ eſſe debere diximus, ℥ ij. nimirum, & cum ℔ xij. vel viij.]Aquæ eodem modo vnâ vice vel diuiſim coquendum, atque eadem menſurâ, adhibitaque curâ bibendum. Quod cùm grati odoris & ſaporis ſit, eò lubentiùs ſumitur, cùm nec ventriculum perturbet, nec flatus copioſos gignat.

Miſta ex duobus vel tribus aut quatuor prædictis, fiunt decocta ſudatoria ad hanc curam: Frequentiùs ad ſcobis vel raſuræ Guaiaci ℔ ß. addendo ℥ j ß. vel ℥ ij. Zarſæ & cum Aquæ ℔ viij. coquendo, vti priora decocta.

Vel loco zarſæ parillæ ad Guaiacum, radic. Chinæ ℥ j. addimus.

Vel & Guaiacum & Zarſam parillam & Chinam hoc pondere ſimul miſcemus, coquimusq́ue: Aut Guaiaci pondus minuimus reliquorumq́ue augemus.

Quibus vel duobus vel tribus ſæpè Salſafras quoque additur, tum quia idem præſtat, tum quia gratum illis odorem ſaporemq́ue conciliat.

Quæ qualiacunque decocta pari menſurâ & ordine, regimineq́; vt in cæteris vſurpari debent: Potusq́; ordinarius ex horum reſidentiâ iterum decoquendo, vt de cæteris dictum, parari.

Compoſita eiuſmodi decocta, ex pluribus etiam alijs cum eo decoctis, aliquando facere ſolent; frequentiusq́ue addunt quædam decocto Guaiaci, nonnunquam & Zarſæ parillæ, rariùs Chinæ & Salſafras decocto, ne gratiam amittant. Aliquando & in miſtis iam dictis, adduntur quædam ob varios uſus; vt quæ calorem quem Guaiaco ineſſe putant, contemperent, immiſcendo, Intybacea, Lactucas ſimiliaq́;. Verùm cùm licèt acrimoniam leuem habeat, non tamen tantopere calefaciat, vt corpus

corpus inde accendatur, & ſi hæc qualiſcunque illi dematur, minùs commodè ſudores promoueat, vti nihil vtilitatis, ſed potiùs impedimentum inde ſequitur, ſic ingratus guſtus inde conciliatur, vt decoctum faſtidiant. Aliàs quæ caliditatem decocti augere poſſunt, vt meliùs ſic ſudores eliciat, radices calidas, vt Arum, Enulam & Aromata, vti & Aperitiuas radices vel herbas, Meliſſam, Serpillum, Thymum aliásve odoratas, ſemen Nigellę addunt: Aliàs quæ capiti & artubus, ſi illic dolor, appropriata ſint: veluti Betonicam, Iuam, flores Roſmarini, Stœchados; Aliàs etiam quæ ſanguinem mundum ſimul reddant, vt Fumariam, Lupulos, Bugloſſum, Sambucum, Ebulum, Iridem aliáque eiuſmodi. Præter quæ, vt meliùs corpus vſu decocti huius exiccetur, etiam Succinum, Thus, Benzoinum miſcent.

Quâ permiſtione decoctum inualidius interdum, vel vt alias vires co ſequatur, maximè verò vt minùs ægro ſapiat, nauſeamque illi pariat, & ſic continuum illius vſum ferre nequeat, efficiunt. Pręſertim ſi & Gentianam ſummè amaram, & Mumiam tetro odore præditam, vti aliqui volunt, ſimul decoquant, abominabilę hoc decoctum reddunt. Quòd ſi tamen vel caloris contemperandi, vel ſudorum promouendorum, vel alterius rei, vti dictum, gratiâ, aliquid huic decocto addere placeat, minùs ingratum reddetur, ſi in aquis illarum plantarum, quæ illud præſtant, vel ſaltem aliquâ illarum quantitate, decoctio hæc fiat.

Præter hæc etiam purgantia tam leuiora quàm efficaciora, cum Guaiaco, dum coquitur, multi miſcent, veluti Polypodium, Aſarum, Epithymum, Carthamum, Agaricum, alia quoque amariſſima vt Aloën: Imprimis ſi in artubus dolor ſit, Hermodactylos. Nonnunquam & validiſſima, vt Vera-

trum & Colocynthidem. Quæ decocta purgantia, ſi in cura huius luis, quæ per ſudores fieri debet, loco purgationis circa initium, vt corpus priùs purgetur, præmittantur, vel per interualla vſurpentur, locum habere poſſunt. Vel ſi curam hanc non per ſudores ſed purgationes potiſſimùm perficere velimus, hiſce etiam decoctis, loco eorum, quibus in curâ ſic inſtitutâ aliàs vtimur, vti poterimus, & ſic continuò vel alternatim, vti illic dictum, corpus ad finem vſq; purgare.

Aliarum quoque plantarum decocta, præter ea quæ ex guaiaco, zarſa parillâ, chinâ & ſalſafras, excoticis lignis, radicibus & corticibus ipſorum parantur, ex alijs etiam quibuſdam ſimplicibus, idem efficere vel omnino vel aliquomodo, experientiâ compertum fuit, vnde quoque quod & hæc & illa, ſudores potiùs mouendo, quàm occultâ vi in curatione huius luis operentur, conſtare videtur. Talia autem ſudatoria ex ſequentibus decoquuntur.

Ex lignorum quorundam, vt Buxi flaui, & duritie guaiaco ſimili, raſurâ tale decoctum factum, idem efficere docent, non tamen, cùm non vt guaiacum gratum ſit, integram libram ad cocturam, cum ℔ xij aquæ, ſed minùs ſumendo.

Ex Iuniperini ligni admodùm odorati & nonnihil acris decoctione, pauperes lue hac infectos aliquos ſanaui: Sumendo ſcobis vel raſuræ illius non tantum quantum guaiaci, cùm efficaciùs ferè ſit, ſed vel mediam vel tres ſaltem illius partes, & cum ℔ xij. Aquæ, eodem penitùs modo vti guaiacum coquendo & vtendo: Cui & Guaiacum aliæ've ſupradictæ radices addi poſſunt: Egregium ſanè ſudatorium & innoxium, etſi aliqui ex Dioſcoride, lignum iuniperi exitium parare, demonſtrare velint, quod tamen non verum eſſe,

illius

illius frequens uſus approbat, mendoſumque eſſe illum Dioſcoridis locum non ſolùm mihi ſed & alijs videtur.

Ex Cedri, Cupreſſi, Sabinæ bacciferæ lignis odoratiſſimis, & Agalochi Rhodij roſarum odorem ſpirantis, decoctione ſimili modo factâ, idem fieri poſſe, non dubitamus: Vti & ex alijs, vt de Terebinthi ligno ſcribunt.

Ex radicibus quibuſdam decocta, vti ex zarſa parilla & china, pondere eodem, vel minori, ſi efficaciores ſint, cum aquæ ℔ xij. facta, idem præſtare à quibuſdam docetur: Veluti ex radicibus Dictamni, Myricæ, Cannarum, Petaſitidis, Tormentillæ, Acori veri, Enulæ: Et efficacibus radicibus Iridis, Cyclaminis.

Vel ex herbis quoque, vt Aſarinâ, Aſpleno, Scordio & Herniariâ.

Aut ex ſeminibus: inter quæ ſemen Iuniperi efficaciſsimum: Cuius decoctum ſic factum, cùm admodum à ſemine ſaporem acrem & odorem concipiat, erit & præ cæteris in cura hac per ſudores faciendâ efficaciſsimum.

Propinantur & præter decocta enarrata in lue hac, per ſudores curandâ, alia ad bibendum, quæ idem efficere, vel aliquomodo exiſtimant: Veluti Vina ſudatoria per decoctionem & infuſionem facta, ad curationem huius luis in debilioribus & frigidioribus nonnunquam vſurpantur; Quale hoc mellitum & aromatiſatum gratumque ob id: ℞. radic. Galangæ vtriuſque ℥ ij. Zingiber ℥ ß. Cinamomi ℥ ij ß. Gariophyllorum ℥ j ß. Nucis Moſch. vel Maceris ℥ j. Schœnanthi ℥ ß. conquaſſata inijciantur in dolium, addendo florum vel ſummitat. Roſmarini P j ß. affunde Vini albi mediocris menſuras x. Mellis ℔ j. vel plus, ſeruentur obturata ad vſum: De hoc vino bibat ℥ iij. vel iiij. vel plures,

ſingulis matutinis, & ſudet perſeuerando in vſu illius ad multos dies.

Efficaciùs ſudores mouebit, ſi granorum Iuniperi quartarium j. vel plus addas.

Vel ſi ſic paretur: ℞. radicum Iridis, Acori veri ana ℥ iij. Galangæ ℥ j. radic. Aſparagi ℥ j ß. radic. Enulæ ℥ ß. radic. Cyclamin. ʒ ij. herbarum Thymi, Scordij, Dictamni Cretici, Herniariæ ana M j. flor. Roſmarin. Stœchad. vel Lauandul. Chamomill. ana P j. gran. Iuniperi quartarium j ß. Cinamom. ℥ ij. Gariophyll. ℥ j. Maceris ℥ ß. Schœnanthi ʒ ij. conquaſſata ponantur in dolio, adde raſur. Guaiaci quartar. j. vel plus, Ligni Salſafras ℥ j. infunde Vini menſur. xij. vel plures: Vtatur per dies triginta aut ampliùs.

Aliud valde efficax, quo ſolo ſe hanc luem ſanaſſe aliqui profitentur, quod ℞. foliorum Plantaginis, Oleæ vel Myrthi, Millefolij recent. ana M j. radic. Cyclaminis ʒ ij. vel plus in robuſtioribus, Vini albi mediocris ℔ v. Mellis ℔ ß. vel in ſenioribus paulò plus, bulliant ad conſumpt. medietatis. Dentur colaturæ ℥ vj. vel vij. ſudet. Continuet per dies 25.

Aquæ ſtillatitiæ ad ſudores mouendos, ſed vix ſolæ ad curam huius propinantur, cùm ventriculo minùs conueniant, aliquando tamen illis quoque etiam eam ſanare volunt, vel reliquias huius luis quæ remanſerunt, extirpare.

Quod maximè præſtabit ſequens aqua: ℞. raſuræ ligni Guaiaci ℔ j ß. corticis eiuſdem puluerſati ℔ ß. ligni Salſafras ℥ ij. radic. Graminis & Aſparagi ana ℥ j ß. radic. Enulæ, ℥ iij. radic. Cyclaminis ℥ j ß. foliorum Cardui benedict. Pulegij, Acetoſæ ana M j. florum Bugloſſi vtriuſque, Roſarum, Roſmarini, Chamomillæ odoratæ ana P j. Cinamomi ℥ ß. Nucis moſch. ʒ ij. incidantur

dantur omnia, adde Theriacæ ſelectæ quartar. j. Vini generoſi, Aquæ Lapatij & Cichorij ana ℔ ij. deſtillentur: Dentur huius aquæ ℥ iij. vel iiij. diſſolutæ cum aquis conuenientibus, vel decocto Guaiaci, aut alio ſudatorio, vt Milij. Hiſce Polipodii quartar. j. Epithymi ℥ j. aliqui permiſcent.

Sunt & alia varia ſudatoria, tam decocta quàm vina, aquæ ſtillatitiæ, electuaria aliæúe formæ, aliis morbis curandis accommodatæ, quę & hîc fortè ſi ſæpè repeterentur, aliquid pręſtare poſſent: qualia in ſudore ſuppreſſo alibique in variis morbis, qui ſudorem exigunt, deſcribuntur: Inprimisq́; in curâ febris peſtilentialis, in qua illa ſudatoria, quæ peſtis veneno ſimul reſiſtunt, etiam huius luis veneno aduerſari creduntur, & ſic non ſolùm ſudores mouendo, ſed & veneni huius vires infringendo ſimul opitulari. Vti inter reliqua aquæ etiam ſunt Theriacales illic explicatæ.

Regimen quod attinet, quando eiuſmodi ſudatorijs ex Vino, aquis aliíſve modò dictis paratis vtuntur, idem ferè obſeruatur, quod & in aliis obſeruari diximus, tum vt in conclaui calido ſe contineant, cibo pauco & ſimplici vtantur, & pro potu ordinario, aquam cui Guaiaci vel Zarſæ parillæ portio aliqua incocta ſit, bibant. Vel ſi vinum ſudatorium illud ſupra dictum ſit gratũ, hoc quoq; in prandio & cœna vti poſſunt, quod ſi nimiùm accendat, priùs diluendum. Sin metuendum ne ſudatoriorum horum calidorum vſu, hepar aliáve viſcera nimiùm incaleſcant; exhibitis per vices conditis, ſyrupis nonnihil refrigerantibus calor contemperari; Dein ne aluus ſupprimatur, huic quoque proſpici; Et vt cura meliùs ſuccedat, corpus per vices purgari poterit.

Foris admotis cura quę per ſudores ſine vſu ar-

genti viui præcipuè inſtituitur, vix dum perficitur, ſed nonnunquam non ſolùm Aëre calidiore, in quo dum in lecto ſudant, moram trahere ſeq; continere debent, vti in vitę regimine oſtendimus: ſed & Balneo adiuuatur; Siccoque imprimis ex aëre in hypocauſto vel labro anguſto calefacto, illicque coërcito parato: quod, cùm corpus in eo concluſum calefaciendo & rarefaciendo, atque ad ſuperficiem ſic humores attrahendo, ſudores prouocet, ad curam huius luis interdum adhibetur. Quam & fortè, cùm vnà cum illis luis huius ſemina ſimul educat, & abſumat, diu continuatum, ſi præſertim altiùs radices non egerit, curare poſſet. Verùm cùm vix hoc ſolum adminiſtratum ſufficiat, ſi eo vti lubeat, tunc potiſſimùm locum habebit, cùm ſudores per exhibita commoti in lecto minùs promptè ſuccedūt, tunc enim balneum ingredi, illiusq; calore ſudoribus viam aperire, & ad eos corpus ſic diſponere, ſemel iterúmve, donec natura eò ſponte tendat, licebit. Præcipuè verò balnei ſicci in fine curæ huius luis vſus exiſtit, vt per illud ſi quid in ſuperficie corporis remanſerit impactum, penitùs abſumatur, ſordesque ſi quę adhæſerint, ſudoribus qui eas abluunt, auferantur. Tuncque etiam in balneo ſicco ablutio, quę priùs nec conceſſa, nec neceſſaria erat, Lixiuio, Vino & Aquâ conceditur. Cæterùm non tantùm in cura luis huius, balnea ſicca, vt rectiùs perficiatur, adhibentur; Sed & antequam illius cura ſuſcipiatur, ſi de eâ, quia ſigna non adeò aperta, ſed obſcura ſolùm ſe patefaciunt, dubitetur; balneis eiuſmodi ſudatorijs aliquoties iteratis, latentia huius luis ſemina ad ſuperficiem euocando, ex maculis, puſtulis alijsque vitijs ſi quę tunc ſe prodant, luem hanc cognoſcimus, de eaque eò magis certi ſimus.

Quæ balnea quâ ratione adminiſtrari debeant, cùm

cùm vulgò cognitum ſit, non neceſſe eſt vlteriùs explicare. Vt tamen ſudores potentiùs educant, ante ingreſſum, ægro Theriacâ vel Sudatoria quędam propinamus; Eumque quamdiu bene ferre poterit, in eo moram trahere ſinimus: Et poſtquam egreſſus fuerit, vt ab aëre frigido diligenter muniatur, curamus.

Humidum balneum quod ex Aqua diuerſimodè à naturâ vel arte calefactâ concinnatur, ad curationem huius luis vix dum vſurpatur, cùm madore ſuo plus obeſſe quàm prodeſſe experientia docuerit.

Sunt tamen, qui licèt balnea aquæ dulcis, vel alia nimiùm adſtringentia improbent: Aliqua tamen quæ admodùm rarefaciunt vel validè attrahunt, vt eorum, quæ in cura per ſudores operantur actio adiuuetur, ſi minùs commodè ſuccedat, vt priùs in balneo humido ex ijs præparato aliquandiu ſedeant, permittunt. In quibus calidas, herbas flores & ſemina omnis generis, imprimis Ebulum, Enulam cum toto & Arthemiſiam, & flores Chamomill. Meliloti, gran. Iuniperi: Dein & ligni Guaiaci vel Iuniperi raſuram decoquunt. Quæ tamen cùm non adeò ſint tuta, nec multùm proficiant, rectiùs omittuntur. Sed & Thermarum quarundam potenter exiccãtium vſum, in certis huius ſpeciebus conuenire aliqui docent, quas tamẽ nullo modo iuuare, ſed plurimùm nocere, ſæpiùs obſeruauimus: Niſi fortè hiſce vel alijs etiam balneis, poſt curam priùs exactè abſolutam, ad refectionem aliquam corporis, vſu tot medicamentorum defatigati, & membris robur addendum, vti velimus, tuncque prioribus artificialibus balneis, quæ artubus appropriata ſunt, veluti Iuam, aliaq; ſimilia in articulorũ doloribus explicata, addimus.

Per purgationes quę potiſſimùm inſtituitur curandi ratio, non adeò frequens, cùm non ita dudum inuenta ſit, exiſtit. Perficiturq; corpus ſæpiùs vel validè admodùm, exbibitione medicamentorum purgantium expurgando, & per vices reficiendo. Solaq; hac ratione lues hæc interdum ſanatur, vt non opus ſit alijs inſuper per ſudores vel expuitiones, alióve modo factis euacuationibus. Aliàs verò aliæ maximè, quæ per ſudores fiunt, ſimul in cura adhibentur, præcipuè, ſi deiectiones quæ per aluum fiunt, longiores vel violentiores, vti ſi per eas ſolas curari debet, ferè requiritur, ferre nequeant, tunc poſt purgationes aliquoties repetitas, ſudores exhibitione decocti Guaiaci, alíove modo, diebus aliquot mouemus, indeque rurſum purgationes molimur, & ſic vice verſâ, donec morbus integrè curatus ſit. Aliquando & medium curationis tempus purgando, reliquum ſudores prouocando abſumimus. Idque curâ quæ per ſudores, exhibitione præcipuè ſudatoriorum, perficitur. Sed & extrinſecùs balneis ſiccis in hanc rem aliquot vicibus vtimur, eaque purgationibus hiſce quando ab illis quieſcunt, intermiſcemus.

Ad eiuſmodi autem purgationes moliendas, nō certa humori alicui ſaltem deſtinata catharctica ſeliguntur, cùm qualis hanc luem efficiat, ignoretur, ſed quæuis naturam ad excretionem hanc ſollicitantia, hîc locum habere poſſunt, cùm illa excitata, eos qui redundant potiùs, quàm alios expellat. Quod & plæroſque Medicos, etſi humori vel melancholico vel pituitoſo aliíve, quem cauſam huius luis ſtatuunt, hæc accommodari debere doceant, nihilominus tamen facere videmus, & promiſcuè cuiuſcunq; generis catharcticis vti, eaque inuicem commiſcere. Quæ nos maximè pro corporis temperaturâ & conſtitutione, & pro virium ratione,

ratione, mitiora in debilioribus, fortiora in robuſtioribus vſurpando, & prout vel maculæ, puſtulę, vlcera doloréſve ſe offerunt, ſicuti in eâ purgatione faciendâ, quæ in cura quæ per ſudores fit, obſeruari quoque debere, diximus, dirigenda eſſe cenſemus: Quæ diuerſis modis præparantur.

Ex decoctis ſeu apozematibus dictis frequentiùs; Illa præmiſsâ generali corporis euacuatione ad tempus aliquod propinando, ſpacio breuiore, ſi continuis diebus ſemel in die manè, vel etiam bis, manè ſcilicet & veſperi, ea ad dies quindecim vel etiam vltra aſſumere queant, vel longiore, ſi æger debilior factus, diem vnum aut alterum quieſcere cogatur, & poſtea rurſum ea repetere, tuncq; ad ſeptimanas tres vel quatuor cura protrahenda. Sed & in aliquibus purgatione per hæc apozemata ter quatérve in ſeptimana factâ, poſtea ſpacium quieſcendi per dies reliquos illius ſeptimanæ conceditur, quibus manè & veſperi quoque interdum corroborantia aſſumant, hacque ratione & purgãdo & reficiendo ſeptimanas 4. vel v. complent. In qua cura, quæ per purgationes eiuſmodi diu frequentatas perficitur, decens quoque regimen in viuendi ratione adhibebitur. Quod tamen non adeò exquiſitum & ſtrictum, in cibi præſertim ſubtractione eſſe debet, cùm qui ſic purgantur, cibo exquiſito ſæpiùs ſint reficiendi, nec quoque, vt cùm per ſudores cura inſtituitur, ab aëre liberiore tantopere ſunt arcendi, quin ſi temperatus ſit, eum poſſint in conclauia admittere, vel etiam ex illis in publicum prodire, quod & maximè expetunt, qui hac curâ vtuntur, ne hac lue ſe infectos eſſe, ſi domi incluſi detineantur, prodant, & proin hac ratione potiùs, etſi æquè operoſa ſit ac alia, illisq; moleſta, curari exoptant.

Parantur autem eiuſmodi decocta hoc pacto.

In calidioribus & bilioſioribus corporibus, & cùm maculæ ac puſtulæ vlceraque in hac lue erumpũt, illud præcipuè competit: ℞. Polypodij ℥ iij. foliorum Sennæ ℥ ij. Epithymi, Myrobalan. citrin. chebul. ana ʒ ij. florum Cordialium ʒ ij. herbarum Capill. Bugloſſi vtriuſque ana м j. radicis Cichorij ℥ ß. ſeminis Aniſi ʒ ij. fiat decoctio in Aqua pro quinque vel ſex doſibus, dulcorando cum Saccharo, diſſolue in qualibet, ſucci Roſarum & Fumariæ ana ℥ ß. vel horum ſyruporum, interdum & Violarum ana ℥ j. Atque interdum miſce, ſi præſertim minùs operetur, Rhabarbari infuſionis factæ in hoc decocto ʒ j. Nonnũquam & validiora electuaria diſſoluenda, ſi ampliùs purgare velimus. Veluti de ſucco Roſarum, Confect. hamech. &c. Vel interdum omiſſo ad diem vnum aut alterum hoc decocto, alio fortiori medicamento corpus interim validiùs purgare, poſteaque ad vſum decocti redire poſſumus. Atque ſic indies vel interpolatis vicibus, vti dictũ, eiuſmodi potionibus vtatur æger, quinquies vel ſexies, quibus abſolutis nouæ eodem modo, vel paulò efficaciores vel mitiores, prout priores operatæ fuerint, parentur, & donec morbum curatum eſſe conijciamus, continuentur. Quòd ſi quoque toties decoctum de nouo recoquere arduum ſit, auctâ ingredientium quantitate, vti & ſacchari, ad conſiſtentiam mediam vel integram ſyrupi, vt diutiùs conſeruari poſſit, coctione redigimus, eamque quantitatem de eo, quam ſufficienter operari depræhendimus, exhibebimus.

Pro pituitoſis, ſeroſioribus & frigidioribus, ſi dolores circa oſſa præſertim moleſtent, eiuſmodi decocta fiunt: ℞. ſemin. Carthami conquaſſ. ℥ j. ß. Sénæ fol. ℥ ij. Polypod. ℥ j. Turbethi ℥ ß. Epithymi ʒ ij. Paſſul. mũdat. ℥ j. Ficuum num. x. radic. Liqui-

rit.℥ j.radic.Enulæ ʒ vj.Galangę ℥ ß. Thymi,Betonicæ,Maioranæ, Hyſopi, Chamæp.ana M j.florum Bugloſſ. vtriuſque, Roſmarin. Stœchados vel Lauandulæ ana P j florum Chamomillę P ß.ſeminum Coriandri, Aniſi, Fœniculi ana ʒ j.ſeminis Nigellæ ʒ ß.fiat decoctio in Aqua, pro v.vel vj. vicibus, dulcorentur Melle, diſſolue in ſingulis, ſucci radic.Iridis ℥ ß. ſyrupi Roſarum ſolut. de Fumaria vel Lupul.ana ʒ vj. Si efficaciùs operari velimus, infunde Agarici vel Mechoacæ ʒ j. Zingib. ℈ j. Vel miſce electuarium vt Diaphœnicon aliúdve. Vtantur eiuſmodi decoctis, eo planè modo, vti de prioribus dictum eſt.

Alia decocta quoque hîc competere poſſunt, qubus & quæ lui huic aduerſa creduntur, vt guaiacum, zarſaparilla ſimul incoquuntur. Quæ ſæpè repetita, vti alios pertinaces morbos, ſic & luem hanc interdum ſanant. Quale hoc eſt, ſi per dies 25.vel 30, indies vel interpoſito aliquo, ſed breui interuallo, cùm neceſſe eſt, bibatur: Quod ℞.ligni Guaiaci raſuræ vel ſcobis ℥ j. Zarſæ parillæ ʒ vj. radicis Glycirrhizæ ℥ ß.radicis Cichoreæ ʒ ij.florum Bugloſſi vtriuſque ana ʒ j. Paſſularum ℥ ß.Prunorum num.vj. macerentur in Aquæ ℔ viij. per diem & noctem, fiat decoctio, coletur, & ſi placet aromat. pauco Cinamom. In huius colaturæ ℥ v.infunde foliorum Sennæ ℥ ß. Mechoacæ vel Agarici ʒ j.Zingib ʒ ß.ſtent per diem & noctem, colentur, miſce ſyrupi Roſ. ſolut. aquæ Meliſſæ ana ʒ ij. fiat hauſtus vnus, moxq; pro ſequenti die eodem modo ſecundus, indeq; indies reliqui, donec tota cura abſoluta fuerit.

Huius loco decoctum huic ferè ſimile, quod vt in multis morbis curãdis, ſic & in ſcabie ſanãdâ, ſi per tringinta vel plures dies bibatur, in eadem cõferre diximus, ilhcq; deſcripſimus, vſurpari poterit.

Poſſunt & alia purgantia pauca vel etiam plura, in decoctis Guaiaci vel Zarſæ parillę cocta vſurpari, in quibus folia Sennæ præualeant, tanquam quæ meliùs & tutiùs operantur, vel etiam Hermodactyli qui nunquam ferè in doloribus omittuntur. Sicuti in cura quæ per decoctum guaiaci fit, eiuſmodi purgantium quoque facta eſt mentio.

Huc & referuntur decocta Helleborata, vt in melancholicis morbis, alijsq́ue grauibus, ſic & lue hac curanda commendata, ſi ſæpiùs illis vti poſſint, vel ſi nimiùm exagitent, alternis ſaltem diebus, dieq́; quietis, & medicamentis cordialibus, & antidotis, ciboq́ue exquiſito & potu vini reficiantur. Quæ & in alijs violentioribus purgantibus obſeruari debent. Imprimis autem inter decocta helleborata, in lue hac probatur, quod ℞. cortic. Hellebori nigri ʒ vj. Myrobalanorum quinq; generum ana ℥ ß. foliorum Sennæ, Polypodij ana ℥ j. Epithymi ℥ ß. Sonchi M j. florũ Cordial. P i. ſem. Citri ʒ j. ligni Guaiaci raſi ℥ iv. Bulliant in ℔ viij. Aquæ & Vini albi ℔ i. ß. Colentur & dulcorentur Saccharo, aromatiſ. Cinamom. & Gariophyllis: Capiat ad ℥ iij. aut iv. prout operabitur.

Idem præſtat aliud Hellebori decoctum vel infuſum, in ſcabiei curâ deſcriptum, ſicuti illi ita & aliis deterioribus morbis luiq́ue huic ſanandæ imprimis vtile.

Vel hoc quod ex cort. Hellebori nigri pulueriza ti ʒ j. vel ℈ iv. in Sero lactis infuſione, vel alio aliquo decocto fit, manè coquẽdo: Et colaturam cum ſyrupo de Fumaria aut Roſ. ſolut. ſæpiùs exhibendo.

Vinum helleboratum ex ſimplici infuſione, etiam citra decoctionẽ idem præſtabit. Quod & tale fieri docent aliqui, ſi radices Hellebori recentes ad vitium radices defoſſæ fuerint; atque ex vuis illarum vinum paretur.

Pilulæ

Pilulæ ex Argento viuo præcipitato paratæ, Mercuriales dictæ, huc quoque referuntur; quæ violenter corpus purgando, vix dum bis terve vſurpatæ, hanc luem quandoque extirpant. Verùm cùm de his quæ ex argento viuo parantur remedijs, iam ſeparatim ſimus acturi, de illis ibidem agemus.

Præter hæc purgantia, quorum vſu luem hanc interdum curare poſſumus, alia quoq; tam leuiora quàm fortiora purgantia medicamenta, diu continuata, idem nonnunquam præſtant. Cuiuſmodi ſunt electuaria, pilulę, aliæque purgantium formę, in alijs diuturnis omnibus morbis quibus conueniunt, expoſitę, tum præcipuè illa quibus corpora generatim ante reliquorum vſum purgari debere docuimus. Quò & extracta referuntur, præcipueq; foliorum Sennæ, vt & Rhabarbari aliorumq; purgantium.

Vires reſtaurantia parteſq; principaliores, ventriculum, hepar, cor, cerebrum roborantia remedia, dum huius luis cura per purgationes, vti dictũ, peragitur, interpolatis vicibus, cùm à purgatione abſtinent, illis exhibentur, maximè, ſi violentioribus vtantur, atque etiam extrinſecùs ventriculo, ſi propter illorum vſum laboret, vel cordi, ſi animus deficiat, quædam adhibentur. Qualia in virium lapſu abundè ſunt deſcripta.

Inprimis verò in hac lue Antidota, quæ vti cæteris venenis, ſic & huic lui aduerſari creduntur, vel ſola, vel alijs reſtaurantibus permiſta, exhibentur. Qualia ſuperiùs poſt alia purgantia exhibita deſcripſimus.

In apozematum prædictorum, quibus luem ſanare ſolemus, vſu, ſi vires labaſcunt, die vel vno ſaltem in ſeptimana, vel duobus aut tribus, prout neceſſitas requirit, quo quieſcunt, ſequentia dantur:

℞.radic. Tormentillæ ℥ j. ß. Dictamni ℈ ij. ſem. Citri, Cardui bened. Acetoſæ ana ℥ ß. Santalorum omnium ℥ j. raſuræ Eboris vel Vnicornu ℈ j. Margarit. præpar. ℈ ß. Coralli rubri ℥ ß. fiat puluis ſubtiliſſimus; Cuius ℥ ij. miſceantur cum conſerua Roſarum, cortic. Citri Cond. cõſ. flor. Scabioſę vel Cordial. an. ℥ j. & cum ſyrupo de Bugloſſo fiat electuarium: De quo capiat inſtar nucis moſchatæ, ſuperbibendo aquam Meliſſæ, Scabioſæ, Card. bened. cum Vino miſtam.

In frigidioribus & debilioribus huic pulueri adde Cinamomi, Caryophil. an. ℈ j. Maceris ℈ ß. Conſeruæ Roſmar. Maior. atque Acori ana ℥ j. Permiſceantur: Sicque dentur.

Poſſunt & tabulę ex enarratis pulueribus & conſeruis concinnari, ſicq; illis, ſi haſce malint, vti.

Sunt qui de alijs purgantibus vno die exhibent, alteroq; die decoctũ Bugloſſi vel Abſynthij ſuperbibere iubent, ſicq; ad aliquot dies perſeuerare.

In helleboratorum decoctorum & infuſionum vſu, alternis vel ternis diebus, prout vires expoſcũt, hęc eadem vſurpari poſſunt, imprimis tamen tunc ſequens commendatur electuariũ, quod & in alijs purgationibus violentis prodeſſe poterit: ℞. ſucci Sonchi in formam Rob decoctione inſpiſſati ℥ ij. Scordij veri ſicci ℥ j. ſemin. Citri ℥ ß. Mithridati vel Theriacæ ℥ ß. ſyrupi de Cortice Citri q. ſ. miſce: Pro vſu.

Mithridatum & Theriaca per ſe quoq; interdũ dantur, maximeq; ſi ex nimiâ purgantium vi, metuatur dyſenteria, alia quę in dyſenteria dicta ſunt, tunc præcautionis loco propinari poſſunt.

Cũ Argẽto viuo, ſic quia argẽto ſimilis, ſed fluida eſt minera, à Metallicis dicto, Hydrargyro à Græcis, quod aquę inſtar diffluat, & à Chymicis Mercurio vocato, curatio huius luis frequenter inſtiuitur.

Differtq;

Differtque ea primùm, quatenus illud vel extrinſecùs adhibetur, vel intrò ſumitur. Quâ ratione hanc curam quoque diuidemus.

Per extrinſecùs corpori adhibitum Argentũ viuum curatio cõmuniter inſtitui ſolet, non ſolùm â Medicis ꝓbatis, ſed & Chirurgis alijsq́; empiricis, indeq́; morbum frequentiùs, atq; integrè ſan[illegible] videmus. Verùm quâ qualitate aut viribus illud perficiatur, dubium, licèt enim cùm eo forinſecùs vtimur, ad ſudores promouẽdos corpus ſimul diſponamus, tamẽ incertum, an hi calore actuali, qui ſimul tunc adhibetur, vel illius efficaciâ, promoueãtur. Dein & licèt illius vſu expuitiones copiosè ſuperueniant, quas vi quadam illi peculiari, cùm alia quæ hoc pacto illud faciant, hactenus non fuerint cognita, molitur, non ſolùm in hac lue, ſed & aliàs adhibitum aliquandiuq́; continuatum, tamen an per haſce expuitiones luem ſanet, dubitari quoq; poſſet. Veriſimile tamen videtur ad curationẽ huius luis, expuitionem hanc plurimùm conferre, idq́ue ob hæc argumenta; quòd niſi illa hydrargyri vſu concitetur, tandemq́ue ſuperueniat, cura non ſuccedat; & quòd vnà cum hac expuitione oris illa vitia, illius nimirum inflammatio, exulceratio, fœtor, dentiumq́; inquinatio & labefactatio ſequantur. Quę à ſputo, veneni labe, eò vi hydrargyri propulſo, infecto potiùs, quàm hydrargyri malitiâ, vt putant, accidere, probabile. Præter quam illius potentiam, quâ manifeſtam illam euacuationem concitat, fortè & aliâ inſuper vi, quâ multa quoq; vitia externa in alijs morbis, ita & hæc in hac lue prodeuntia abſumit, atq; extirpat: Vel etiam aliâ proprietate huic lui aduerſâ venenatam illius qualitatem retundit; Atque vti creditur, huius veneni eſt alexipharmacum. Quibus ſuis qualitatibus & proprietatibus occultis, ex ijs effectis nobis cognitis,

hanc luem illud ſanare cum aliâ ratione non poſſit, nec operatio illius aliud demonſtret, licèt colligere, adeò vt non ſit neceſſe, qualitatem aliquam aliam manifeſtam, quâ calefaciendo aut refrigerando agat, vt viri magni contenderunt, in eo inquirere, & quo pacto id operetur, anxiè ſcrutari. Vti neque conueniens eſt, ob vitia quæ ori, dum in curatione huius luis adhibetur, contingunt, vel alia accidentia, inter quæ conuulſiones præcipuè metuendæ, quæ ſi in illius vſu grauiter delinquatur, interdum accidũt, illius vſum tantopere damnare, penituſque reijcere; cùm in hac cura, oris hæc vitia facilè iterum poſſint corrigi, & ſi rectè eo vtamur, citra damnum ea poſſit perfici: Videamuſque etiam in alia cura, quæ ſine eo ſuſcipitur, tum ſudatorijs, tum purgationibus, ſi ſiniſtrè aut violenter illis vtamur, errores quoque plurimos, eoſq; ſæpè maximos committi.

Cæterùm cura hæc quæ per argenti viui externum vſum inſtituitur, variat primùm, quòd vel eo crudo vtimur & fluidò adhuc, vel coctione & miſtione fixo & concreto.

Crudo adhuc & fluido argento viuo, ad curationem huius luis frequentiſſimè inunguntur per Linimenta ſeu vnguenta, quæ Neapolitana, à morbo hoc ſic dicto, vocantur. In quibus parandis, argentũ viuum vt commodè inungi corporique adhærere, atque in illud operari poſſit, pinguibus additis axungijs, butyro, oleis & tenacibus reſinis & gummi adeò diducitur, vt nulla ampliùs illius vel minima mica appareat, ſed totum hiſce confuſum, ſolo colore gryſeo, quo ea tingit, ſufficienter diſſolutum eſſe cognoſcatur. Sumuntque ad argentum viuum ſic excipiendum, ea quæ ſimul rarefaciendo cutem, illiuſque poros, viam illi ad penetrationem, ſudoribuſq; ad excretionem aperiant,

riant, & digerendo quoque aliquid de eo quod ad cutem peruenit, abſumant. Quantitasq́; in hiſce rectè diſtribuendis, hæc ferè obſeruatur, vt Argenti viui ℥ ij. cum materiæ illius ℔ j. excipiantur, quæ media erit argenti viui, pro decenti actione edendâ, in corpore non nimiùm debilitato, quantitas, quam & augere vel minuere pro ratione conſtitutionum atque operationis modo licebit.

Hoc pacto ſequens parabitur in genere conueniens inunctio: ℞. Argenti viui ℥ ij. crudi vel priùs nonnihil rectificati ſucco Limonum vel Sputo, Axungiæ porci recentis non ſalitæ, repurgatæ priùs à pelliculis, & fuſæ, addendo & tertiam partem, ſi placet, Axungiæ gallinæ, Anatis vel Anſeris vel Butyri recentis quartarium j. ß. Reſinæ puræ & & claręabietinę vel pini lotę in Aqua vitę ℥ j. pulu. Thuris, Maſtiches ana ℥ j. olei Laurini ℥ ij. olei Chamomelini, Anethini vel Liliorum aut Roſacei ana ℥ j. Cerę parùm, fiat Linimentum. Agitando primùm argentum viuum cum reſina in mortario, additâ tandem & axungiâ, donec omnino diſſolutum ſit, poſtea miſcendo olea, in quibus cera diſſoluta ſit, poſtremò & puluęres.

Ad odorem vnctuoſum huius vnguenti aliquo pacto corrigendum, addi poteſt olei Spicę ʒ j. vel plus, cùm ad penetrationem admodùm iuuet. Cuius odor vehemens, cùm curam hanc per vnguenta fieri interdum prodat, illud quidam omittere, qui eâ vtuntur, malunt. Additur & Storax liquida melioris odoris tum reſolutionis gratiâ.

Ad venenatam hanc vim vel educendam vel infringendam, Theriacam vel Mithridatum ad ℥ ß. hiſce vnguentis permiſcent, quę cùm non commodè cum vnctuoſis illis miſceantur, & vires ſuas non extrinſecùs admota, ſed aſſumpta, exerant, neſcio quo ſucceſſu id fiat.

Si cum doloribus circa oſſa & caput potiſſimùm ſe oſtendat hęc lues, ſic fieri poterit : ℞. Argenti viui, Axungias, Reſinas & Gummi, vt in priore, adde medullæ Cruris vituli vel alterius ℥ j. oleorum Irini, Cheirini, Lumbricorum vel Vulpini, Laurini ad ℥ v. pulueris radicis Ireos, Hermodactyl. baccarum Lauri ana ʒ j. Euphorbij ℈ j. Cerę q. ſ. fiat Linimentum.

Vt magis penetret, & odoris causâ oleum Spicę, Storax, calam. & liquida, Ladanum addi poſſunt. Et maioris penetrationis causâ oleum Terebinthinę ad ℥ ß. vel Petroleum, quod tamen ob grauem odorem alij recuſant.

Aliàs & vt ampliùs neruoſo generi approprietur : In oleis prędictis antequam miſceantur, ſucci ad conſumptionem vſque ipſorum decoquuntur; vt ſuccus Rutę, Ebuli, Saluię: Aqua item vitę & Vinum.

Si cum puſtulis & vlceribus ſe offerat hęc lues, adduntur ſiccantia quędam, quę tamen vnguenta, ſi horum validorum permiſtione admodùm ſiccent, quia ſudores impediunt, non ſtatim ab initio, ſed poſt illorum quę rarefaciunt vſum, tandem adminiſtrari debent. Fiuntque hoc pacto: ℞. Argentum viuum, Axungias, Reſinas, Gummi, vt in priore, addendo olei Laurini, de Lateribus ana ℥ ij. olei Hyperici ℥ j. Myrrhę ℥ ß. Lithargyrii, Ceruſę ana ʒ ij. cineris Sarmentorum ʒ ß. Cerę q. ſ. fiat Vnguentum. Oleum Iuniperi loco Spicę ad ℥ j. addi poterit, & ſuccus Fumarię, Lapatij, Bryonię in oleo decoqui.

Efficaciſſimum erit, ſi Cinnabaris vel Minij ʒ ij. addas. Alij Æruginem ęris ſimiliter addunt ad ʒ j. vel etiam Sublimatum. Sed hęc tutiùs, vt in illis dicetur particularibus vnguentis, immiſcentur, quę ſolùm illic vbi vlcera vel puſtulę ſunt, adhi-

adhibētur, cùm vndiq; illinere nõ adeò conueniat.

Horum vnguentorum loco ſumuntur interdum vſitata quædam, & ad ℔ j. illorum Argenti viui ℥ ij. permiſcentur, & ſic vſurpantur. Veluti ex vnguentis quatuor calidis appellatis communiter, Dialtheæ, & in doloribus Martiatum, Aregon Agrippæ; Vel ex aliis in ſcabie, Enulatum.

Aliud: ℞. Argenti viui ℥ ij. Thuris, Maſtiches ana ℥ ß. Axungiæ porci, Butyri ana quartar. j. olei Laurini ℥ iiij. Salis ℥ j. ß. Aluminis vſti, Tartari vini albi ana ℥ ß. Aquę vitę ℥ j. miſce, fiat Linimentum, cui in vlceribus Lithargyr. & Ceruſæ ana ʒ ij. addi poſſunt.

Sunt qui ſine argento viuo ex ſolis Vnguentis quatuor calidis & oleis, additâ Theriacâ & Mithridato, item pulu. Hellebori vtriuſque, Cucumer. aſin. Euphorb. Æruginis æris, eiuſmodi vnguenta, ad curationem huius luis parare ſe poſſe prædicant: quæ tamen vt & ipſimet fatentur, plæriſque non ſufficiunt.

Alii etiam ex Argento non crudo ſed ſublimato, vel in Cinabrium dictum, permiſtione Sulphuris redacto, cum axungiis, reſinis & cerâ exceptis atque Aquâ vitæ additâ, eiuſmodi vnguenta parata, aliquid proficere poſſe putant. Quæ tamen cautè non adeò tuta ſunt.

Simpliciſſima aliqui hæc parant, ex Argento viuo cum Axungia, alii etiam cineres Sarmentorum addunt. Alii ex Argento viuo cum Terebinthinâ & Aquâ vitæ. Quæ omnia rectè miſceri & cautè adhiberi debent.

Vſus autem harum inunctionum hic eſt. Inungitur illis æger nudus, in conclaui calefacto ad fornacem vel focum, aut ſtuphâ, in extremitatibus, manibus, pedibus maximè, in volis & plantis, deinde in ſpinâ dorſi, ſenſim ab inferioribus

ſurſum ad ceruicem eius aſcendendo: item in e-munctorijs ſub axillis & circa inguina, & in iun-cturis; nullibi pectus aut caput tangendo. Fiat-que hoc matutino tempore ſemel in die vel bis, manè ſcilicet & veſperi, ſi vires conſtent, vel vno die ſemel, altero bis. Sic inunctus linteamini-bus calidis obuolutus, in lectum calefactum col-locetur, illicque bene tectus quamdiu ferre po-terit, ſudet. Et ſi ſudor difficulter erumpat, la-genâ aquâ feruente plenâ, vel puluinis plumeis, vel nucleis ceraſorum aut leguminibus, vt calo-rem diutiùs retineant, repletis, pedibus & ſub a-xillis appoſitis, aut lateribus aut ſilicibus calidis ſudor prouocetur, aliiſve artibus. Atque ita quamdiu commodè ſudorem ferre poterit, aut horam vnam cum dimidiâ, vel vltrà ſudet, poſt-eaque eum abſtergat, linteaminibusque mutatis ſenſim ſe recolligat, & poſteaquam ſurrexerit, pa-rumque deambularit, cibo ſe reficiat. Continuet-que eiuſmodi inunctiones ad dies octo vel decem, vel pauciores, deſiſtendo cùm expuere incipit, osque affici, quod niſi prædicto tempore fiat, vn-guentum Argento viuo denuò addito, fortius reddendum, vel bis in die, ſi hoc non priùs fa-ctum fuerit, inunctio, donec hæc in ore vitia ſu-peruеniant, repetenda, quibus dein emendan-dis cura erit adhibenda, ægerque ritè donec & dolores & vlcera puſtulæque abeant, gubernan-dus, & poſtremò vt à ſordibus ab vnguento re-lictis expurgetur, in laconico ſedens & ſudans, li-xiuio diligenter abluendus, ſenſimque aëri, tem-peratiori tamen, ab initio, aſſueſaciendus.

Viuendi rationem quod attinet, in aëre calido quantùm fieri poterit incluſus ſe contineat. Ci-bo vtatur euchymo, ſimplici & moderato. Potus loco, vinum debilioribus, & quando vires defice-

re in-

re incipiunt, conceditur: Alijs verò vel dilutum, vel Aqua, in cuius ℔ iij. Guaiaci ℥ ij. decoctæ fuerint.

Euacuationes per purgationes generales & venæ ſectionem, ſi opus ſit, antequam inunctiones inchoentur, præcedant: nam corpore bene purgato, cura faciliùs ſuccedit, quare & interdum intermedijs diebus, quibus ab vnctione ceſſabunt, purgationes, maximè ſi conſtipati ſint, reiterabuntur, eo modo ſicuti in purgantibus expoſuimus.

Alio modo inunctiones hæ quoq; in delicatioribus vſurpantur, & certis duntaxat partibus adhibentur, ſed cura tunc diutiùs protrahitur, neque ſemper ſuccedit. Vt ſi iuncturæ tantùm inungantur, vel ſaltem ſpina in renum regione, continuando quoque ſemel indies vel bis, vti de generaliori inunctione dictum eſt: Idem tamen regimen obſeruando.

Aliàs volæ tantùm in manibus & plantę pedum inunguntur, nec dum alia corporis pars, cum debito quoque regimine. Quæ ratio inungendi minùs ægris moleſta eſt, minusq́ue curam huius luis detegit, cùm adhibitis chirothecis inunctionem in manibus celare poſſint, eoq́ue magis, ſi in aërem liberum egredi, quod illis tempore calido interdum permittitur, & ſe exercere, quod ad ſudorem eliciendum illis conuenit, poſſint, domumq́ue inde reuerſi, ſudori cæterisq́ue quæ requiruntur, operam deinceps dare queant.

Quæ vnguenta non alio modo quàm priora parantur, ſed auctâ Argenti viui quantitate, efficaciora reddenda.

Ex crudo Argento viuo etiam emplaſtra, quæ ipſis applicantur, ad curationem huius luis fiunt. Vel in forma communi, aut Cerati vel Sparadrap-

pi, quo nomine linteum pannum hiſce imbutum vocant. Vſurpanturq; hæc rariùs, & tantùm ferè in illis, qui delicatiores cùm ſint, inunctiones reſpuunt, quia maiorem moleſtiam adferunt, & vt diligentiùs incluſi maneant, requirunt, & potiùs hæc emplaſtra, quia tunc illis, vti dicetur, libertas maior conceditur, geſtare cupiunt. Verùm cùm hæc tardiùs quàm vnguenta, quę illis fortiter inuncta, penitiùs imprimuntur, operentur, cura, ſi hæc ſola vſurpentur, niſi plus argenti viui, quam vnguenta recipiant, diutiusque illis vtantur, vix ſuccedet, vel imperfecta erit; Quod ſi fiat, neque emplaſtrorum vſu expuitio vel oris vitia ſequantur, inunctionibus vel ſuffitibus poſtea adhibitis ea promouebuntur, tuncque emplaſtra hæc, etſi morbum non penitùs ſanent, tamen vt citiùs reliqua curam perficiant, efficient.

Præparantur autem hæ applicationes, ex eadem vnguentorum dictorum materiâ, auctâ ampliùs quàm in illis ad ℥ ß. vel vlteriùs argenti viui quantitate, prout operationem ſuccedere videbimus. Cui & Cinnabarim & Sublimatum aliqui miſcent. Hæcque in ceratum Ceræ, vel emplaſtrum Reſinę permiſtione formant, quæ ſupra pellem tenuem, alutam dictam, extendunt: vel diſſolutis illis, pannus linteus pro Sparadrappo vocato parando, aliquoties intingitur.

Vel ſumũt alia emplaſtra vſitata gummata, quæ non argentum viuum recipiunt, vt Ceroneum, de Meliloto, emplaſtrum filij Zachariæ, Diachylon ireatum, illiſq; Argenti viui eam quantitatem, quæ in vnguentis dicta fuit, maioremq; adhuc permiſcent, ſicq; adhibent.

Eſt & aliud vſitatum ceratum vel emplaſtrum cum Argento viuo paratum; Vigonis ab autore vel Ranarum, quia eas ſimul recipit, dictum, quod

etſi

etſi particulatim illic vbi dolores maximè vrgent, adhiberi ſoleat, tamen & generatim ad curam huius luis, quæ per emplaſtra fit, vſurpari poteſt, auctâ Argenti viui & Euphorbij quantitate. Quod ℞. præter argentum viuum, pinguedinem porci & viperæ (cuius loco ſerpentis ſumere poſſumus) terebinth. thus, euphorbium, ſtyracem liquidam, ceram, oleum chamomel. anethinum, liliorum, laurinum, de ſpica, de croco, (cuius loco oleum iuniperi ſubſtituere poſſumus) ſuccos ebuli, enulæ, vinum, herbam matricariam, flores ſtœchados, ſchœnanthi, lithargirij, ranas, lumbricos.

Vſus horum emplaſtrorum talis exiſtit; Applicantur linteis latis vel alutis, vti dictum, excepta, ijſdem in locis, quibus & vnguẽta, veluti manibus & pedibus, quibus obuoluuntur. Item emunctorijs; dein & ſpinæ longitudini, illicque faſcijs vel veſtibus interdum indutis retinentur, aliiſve artibus & ſubligaculis. Sicque continuò dies noctesque geſtantur, atque tertio vel quarto die renouantur. Interea vt ſæpè ſudent, præſertim dum in lecto quieſcunt, opera danda, hacque ratione donec ſigna in ore appareant, procedendum.

Interea viuendi modum eundem, quem dum vnguentis vtuntur, vti & decentes purgationes obſeruare debent: conceditur tamen ipſis, cùm cura diutiùs protrahatur, ipſique hanc potiùs alicuius libertatis conſequendæ causâ, ſibi elegerint, vt aëre ſereno & calido, progredi in publicum aliquando poſſint, ſicque deambulare aliquandiu vel etiam equitare, quod eò minùs curam ipſorum retardare poterit, cùm prodeuntes nihilominus emplaſtra ipſis adhærentia, ſecum circumferant.

Paucioribus ſedibus, vel etiam ſolis volis manuum & plantis pedum hæc emplaſtra appoſita, aliquid interdum quoque in cura moliuntur. Quâ ratione indutis chirotecis & tibialibus, hæc emplaſtra retinentur, & ne patefiant, luemque hanc prodant, celantur Quæ & minùs cognoſcitur, ſi ſimul cum alijs conuerſari illis liceat, nec dum ſeclusi ab hominum conſortio arceantur, quod illis ferè liberum permittitur.

Sed & hæc paucioribus ſedibus admota, vel etiam ſolis volis manuum & plantis pedum, quod minori labore fit, ſed diutinum tempus requirit, idem in tenerioribus corporibus interdum efficiunt.

Non crudo & fluido adhuc Argento viuo, nec ſimplici ſed permiſto & coctione fixo & concreto, ad curationem huius luis etiam vtimur, idque duplici ratione ſic præparando, vel cum additione Sulphuris aut Chalcanthi.

Cum Sulphure Argentum viuum cóquendum, vrendumque donec in glebam ruberrimam redigatur, quam Cinnabarim vocant, quòd Cinnabari natiuo, quo nomine Minium natiuum etiam appellant, colore, hæc cinnabaris artificialis reſpondeat, ita præparatum, ad curationem huius adhibetur, non per illitionem, vti cùm crudum eſt, ſed per illius accenſi fumum, quo corpus ſuffumigatur. Nam cùm facticia hæc Cinnabaris, argenti viui vim & efficaciam, quâ in luem hanc agit, adhuc ſeruet, cùm vritur, ob admiſtum ſulphur, fumum copioſum magiſque penetrátem reddens, dum nudum corpus tangit, illiq; ſe affiigit & inſinuat, æquè efficaciter atque cùm Argentum viuum inungitur, operatur, atque expuitiones, quæ oris ſequuntur vitia, promouet, luemque hanc abigit; & proin per haſce ſuffumigationes

gationes hanc luem frequentiùs quàm per inunctiones noſtri chirurgi ſanare ſolent. Vel etiam ſi quæ reliquię illius, poſt curas alias priùs adhibitas, remanſerint, hac ſuffumigatione eas penitùs tollunt.

Huic autem ad ſuffimigia eiuſmodi excitanda, alia inſuper quæ præſertim tetrum illius odorem, quem Cinnabaris reddit, corrigunt, permiſcent. Quæ in puluerem ſimul redigunt, qui carbonibus ad fumum faciendum inſpergitur, vel Reſinâ exceptus, aut infuſione Gummi Tragachanti in trochiſcos formatur, qui prunis pro ſuffimigijs imponuntur. Obſeruatâ in hiſce eâ Cinnabaris quantitate, vt ʒ j. illius, pro vnâ vice vſurpetur, quæ media illius erit quantitas, quam augere minueréve, conſideratis circumſtantijs, vti & in alijs diximus, licebit.

Tale igitur ſuffimigium pro octo vicibus, ne opus ſit toties repetere, paratur ſimpliciſſimum: ℞. Cinnabaris ℥ j. Thuris ſolius, vel cum media parte Maſtiches ℥ iij. fiat puluis: Vtatur ℥ ß. pro vnâ vice: vel excipiatur Reſinâ aliquâ, Terebinth. dictâ, quæ copioſum fumum reddit, aut infuſ. gummi Tragach. & fiant trochiſci pro octo vicibus ad vſum quoq; diſtribuendi.

Vt odorem adhuc gratiorem acquirat: ℞. Cinnabar. ℥ j. Thuris vel Maſtiches ℥ j ß. Benzoini ʒ vj. vel plus & tunc minùs thuris accipiendum, Storacis calam. ℥ ß. Ladani ʒ ij. Ligni Aloës vel Santali albi odor. ʒ ß. fiat puluis: Vtatur ℥ ß. pro vnâ vice.

Addi poſſunt & alia odorata gummi vel aromata, vt Gariophylli, Cinamomum, Nux moſchata, aliáve.

In vlceribus primo vel ſecundo pulueri, Myrrhę ℥ ß. commodè additur; confert & Succinum. In prauis vlcerib. etiam validiſſimè ſiccantia miſcen-

tur: veluti Antimonij ℥ ß. Cadmiæ foſſilis ℥ ij. Vitri veneti ʒ j.

Interdum adhuc efficaciora in robuſtioribus, veluti Auripigmenti ℥ j. vel Argentum viuum pręter Cinnabarim aliter etiam præparatum, vt Sublimatum vel præcipitatum ad ʒ j. Hac cautione tunc adhibitâ, ne fumum naribus quoad fieri poterit, hauriant.

Theriacam aliqui vti inunctionibus, ſic etiam hiſce ſuffimigijs permiſcentes, venenum hoc ſic ſe reprimere poſſe, quoq; exiſtimant. Verùm cùm vrendo vim amittat, vti vix in inunctionibus, licèt non ita corrumpatur, aliquid agere poteſt, ſic hîc nihil adiumenti adferre poſſe, putamus.

Adminiſtrantur ſuffiimigia hæc ſequenti modo: Collocatur æger exutus in locum aliquẽ anguſtũ, concluſum, calefactũ, & diligẽter ab aëre externo mũnitũ. Qualis eſſe poteſt hypocauſtũ paruũ, pro balneo ſicco vſurpari ſolitum. Vel ſoliũ ſeu labrum ad idem paratũ, inferiùs ligneũ & ſuperiùs ſtramineo camerato obtectum, vel alio ex fulcris & pannis illis obuolutis confecto, vel tentorio ex ſolis pannis concinnato. In hoc ſedens æger, fumum qui puluere carbonibus ardentibus ibi collocatis iniecto, vel trochiſcis impoſitis excitatur, totumque locum adimplet, nudo corpore excipiat, ſolâ facie, vt eum diutiùs ferre queat, extra locum illum aliquouſque exertâ, ſed ita pannis capiti obuolutis munitâ, ne aër ſubintrare queat, quæ tamen circa finem, vt hæc fumum aliquo pacto percipiat, intrò rurſum retrahi, illicq; parumper quoque retineri debet. Atq; ita quandiu æger eiuſmodi calorem fumumq; viribus non labentibus perferre poterit, in tabernaculo hoc moram trahere, ſudoriq; qui interea emanat, operam dare debet. Quo tempore exacto, linteaminibus calidis obuolutus, ex

loco

loco iſto, in aliud conclaue, hoc fumo minimè infectum, non tamen procul ab eo diſsitum, ne diutiùs dum locum mutat, aëri ſe exponere cogatur, transferendus, ibiq; in lecto calefacto repoſitus, vti in inunctionibus quoq; fieri debere, docuimus, adhuc ad tempus aliquod vſque, quamdiu vires permittunt ei, ſudandum. Alia ſuffimigandi ratio in delicatioribus, minòri moleſtiâ perficitur, ſi iuxta caminum incluſum peripetaſmate hoc fiat, cùm fumus tunc non adeò incluſus hæreat, ſed per caminum mox exhalet, ægerq; liberiùs in eo ſpirare queat. Et adhuc faciliùs eum perferet, ſi in lectum rectà collocatus æger, fumum in vaſe, quod exactè occludi poteſt extra lectum poſito, excitatum, per canalem ab eo vaſe ſub ſtragulis ad ipſum vſque tranſeuntem, corpore nudo excipiat, illicq; occluſum retineat, capite interim è lecto prominente, & ſub finem ſolùm, vt & illud ſuffimigetur, reducto atq; aliquamdiu retento.

Eiuſmodi autem ſuffimigandi modi indies ſemel tantùm, vel ſi debilior ſit æger, alternis diebus adminiſtrantur, aut ſi vires deficere incipiant, ceſſando per dies aliquot, poſtea vbi ſe recollegerit, rurſum repetuntur, idque ſiue continuatis vicibus ſeu interpolatis fiat, tamdiu continuando, donec expuitio & in ore ſuperuenientia accidentia, deſiſtendum eſſe, nos admoneant, quæ poſtquam decies ſuffumigati fuerint, nonnunquam & citiùs ferè eueniunt, aliàs verò niſi pluries hoc fiat, vix ſuccedunt.

Viuendi ratio eadem, quæ dum inunguntur, inſtituitur. Reficiendi tamen cibo & potu frequentiùs, cùm ſuffimigijs plus quàm inunctionibus debilitentur, & cibi abſtinentia non tantum hîc opituletur, quantum verò virium proſtratio nocere poteſt. Purgationesq;, vt in inunctionibus, interea adhibentur.

Cum Chalcanti additione atq; Aceti, Argentum viuum in Sublimatum (ſic quia cùm præparatur vi ignis in ſublime eleuatur, operculoq; accreſcit, appellatum,) redactum, ad curationem huius luis extrinſecùs quoq; adhibetur, cum liquore aliquo dilutum. Quo liquore extremitates corporis veluti tibiæ & brachia illinuntur & madefiunt, Lauatoriaq; dicta ex eo ſic parantur. Nam cùm ſublimatum corpori ſic affigitur, quia adhuc argenti viui vires retinet, eaſdem perinde in lue hac ſanádâ exerit, ac ſi inungeretur vel ſuffimigaretur, ſicque expuitiones, vnde etiam os vitiatur, prouocando, luem hanc ſanat. Atque vi inſuper acri, quam miſtione chalcanti atq; ſublimatione hac adipiſcitur, cutem adurens veſicasq; excitans, ſic quoq; in dolentibus præſertim vel nodoſis locis illitum, venenum hoc euocando, operatur. Et tandem ſic vel ſola vſurpata, hanc luem ſanant, doloresq; præſertim & nodos tollunt: Vel ſi per alias curas hæc non cedant, ea penitùs extirpant.

In hiſce autem Lauatorijs parandis, Sublimati huius Mercurij vt vocant quantitas idonea & media erit, ſi ℥ j. illius cum liquoris alicuius ℔ ij. permiſta ſit, à quâ prout operabitur, aſcendere deſcenderéve augendo minuendóve mercurium, licebit.

Hac itaque ratione per decoctum ablutio talis fit: ℞. Mercurij ſublimati ʒ j. Aquæ communis vel de ſequentibus vt Roſarum, boni odoris causâ, vel Scabioſæ, Fumariæ, Maioranæ, Saluiæ, &c. ℔ ij. Vini albi ʒ iiij. vel Aquæ Vitæ ʒ ij. bulliant parùm & ſeruentur ad vſum.

Vel: ℞. Mercurij ſublimati ʒ j. Aluminis vſti ʒ ij. Lithargyrij & Ceruſæ ana ℥ j. Aquæ vitæ ℔ j ß. Aquæ alicuius ℔ iij. coquantur ad vſum.

Infuſio pro Lotione: ℞. Mercurij ſublim. ʒ j.

Aluminis

Aluminis ℥ j ß. Lithargyrij, Ceruſæ ana ℥ j. Aquæ vitæ ℔ ij. ſeruentur in maceratione in vitro bene obturata.

Aliter ſic per decoctionem fit: ℞. Mercurij ſublimati ʒ j. Arſenici ʒ iiij. Euphorbij ʒ ß. Aquæ roſarum vel alterius & Aquæ vitæ ana ℥ xij. bulliant in vaſe vitreo parumper.

Vtimur eiuſmodi lauatorijs hoc pacto: Madefiant tibiæ, panno in hiſce intincto, & illinantur à genu deorſum, & brachia à cubito antrorſum, repetitis aliquot vicibus, idq́; manè nonnunquam & veſperi in calore, iuxta focum vel fornacem: Perſeuerando ad decem vſq; dies, donec quoq; accidentia in ore cum expuitione ſuperueniant:

Guberneturq́ue æger interea eo modo, vti cum inunctionibus vtuntur, fieri debere, dictum eſt: Contineatq́; ſe in loco calido, ſudetq́; noctu. Cibo vtatur exquiſito & Potu conuenienti: Purgeturq́; & ante harum lotionum vſum, & dum illis vtitur, corpus decenter.

Per exhibitum introq́; ſumptum argentum viuum, hanc luem quoq; ſanari poſſe, experientia ſimiliter docuit, tum ſi crudum, tum coctione & vſtione calcinatum propinetur.

Crudum aſſumptum, non alijs viribus, quàm quibus cùm extrinſecùs adhibetur, luem hanc ſanare, ex eo patet, quòd nullas alias euacuationes manifeſtas, nec per ſudorem aut aluum, ſed ſaltem eam quę per os fit, expuitionem ſcilicet, vt cùm foris admouetur, moueat, nec priùs, quàm hæc oriſq́ue enarrata vitia ſuperueniant, eam curet. Et proin cùm hoc idem extrinſecùs admotum faciat, & ſi in corpus ſumatur, noxam illi aliquam inferre exiſtimetur, non temerè aut frequenter curandi hæc ratio ſuſcipienda, niſi fortè in inueteratâ lue, quando cætera præmiſſa non iuuant, aut quia mi-

I

nori labore & ſumptu cura ſic perficitur, aliqui eâ vti malint. Quod minori fiet periculo, ſi diutiùs in corpore non hæreat, vti ferè ſponte, dum crudum adhuc ſumitur, pondere ſuo & lubricitate deorſum ad exitum properat, nec diu ſubſiſtit, vel alijs ſimul, vti dicetur, admiſtis eò propellitur: Vt ſic ventriculum & inteſtina alioquin ſordibus obducta, non tam facilè poſſit lædere, & nihilominus tamen breui hac morâ ſuas vires exerere.

Sumatur autem, cùm eo vti volumus, argentum viuum crudum, pro vnâ vice, à granis ſex vel octo ad decem vſque, & additis quibus exactè diſſolui queat, illis quæ, vti dictum, excretionem illius per aluum accelerent, cùm ſponte aluum vix moueat, in formam pilularum quas Mercuriales ab eo vocant, redigitur, ſicq; exhibetur. Idq; ferè quotidie, continuando tamdiu, donec in ore calor & fœtor atq; expuitio frequens ſequi incipiant. Quod ad dies triginta ſæpè producitur, curaque ſic perficitur: Purgationibus generalibus præmiſſis, vitæq; regimine decenti adhibito.

Pilulæ itaque eiuſmodi ſic parari poterunt: ℞. Argenti viui crudi ʒ ß. extinguatur ſucco Limonum vel Saluiæ, vel Roſarum, aut ſyrupo Roſarum ſolut. vel cum Terebinth. adde Agarici trochiſcati ℈ ij. fiant pilulæ tres: Capiat quotidie vnam, in plures ſi nimis magna ſit diuiſam, poſt mediam noctem: Quibus abſolutis, tamdiu donec ſigna ſupradicta appareant, poſſunt repeti. Aliâs Rhabarbarũ loco Agarici ſumitur: Huic compoſitioni aliqui Opij, gran. j. vel ij. miſcent, fortè vt ſenſum obtundendo diutiùs hæreant, vel ſudores ſimul moueãt. Nonnunquam & Ambrę vel Moſchi grana aliquot addunt, vel olei Cinamomi guttam, iuuandi odoris & cordis recreationis gratiâ. Quo nomine, vti & quod aurum argenti viui ſit antipharmacum,

maximè

maximè verò ſplendoris & prætij cauſâ, hæ pilulæ folijs auri obducuntur.

Alia compoſitio ſic fit: ℞. Aloës ℥ j. Rhabarbari vel Agarici ʒ ij. Maſtiches ʒ j. Argenti viui extincti cum Tereb. ʒ ij. vel iij. cum ſyrup. Roſarum ſolut. fiat maſſa, cui & ſupradicta odorata miſceri poſſunt: Capiat de hac ℈ j. vel paulò plus, ſi nullus à prioribus ſucceſſus.

Aliàs catharcticis validioribus additis, has pilulas, vt & aluum efficaciùs ſubducát, efficimus, quæ tunc propter argentum viuum non ſolùm viribus illi innatis, vti dictum, ſed & admiſtione purgantium, corpus ſic expurgando luem hanc curant, & ſi deiectiones frequentes & copiosè ſequantur, vt minùs expuitio orisq; vitia poſtea ſequantur, procurant. Quod fiet ſi eiuſmodi pilulas vel continuatis aliquot diebus, ſi ferre poſſint, vel ſaltem alternis intermedijs diebus, tunc Theriacam propinando, aſſumant.

Fiuntq; hæ tali modo: ℞. pilularum ex Argento viuo, rhabarbaro, agarico & maſtiche paratarũ, in euacuatione quæ per os fieri debet, deſcriptarum, quibus adde Scammoneæ vel Colocynthidis præpar. ʒ ij. Detur ʒ ß. pro vice.

Vel hiſce vtatur: ℞. pilularum Cocchiarum, Fœtid. ana ℥ ß. Rhabarbari, Agarici ana ʒ j. Argenti viui extincti Tereb. ʒ iij. cum ſyrup. Roſ. ſolut. fiat maſſa: Capiat ℈ j vel ʒ ß. prout operabitur.

Non crudum argentum viuum ſed calcinatum, hoc eſt veluti in calcem redactum, ſeu vti vocant Præcipitatum, ac ſi in fundum vaſis, cui adhæret, vi ignis dum coquitur, præcipitaretur, vel potiùs, vt puto, quia ſubitò & violenter aluum moués, deiectionem veluti præcipitat, ad curationem huius luis quandoq; exhibetur. Quod tunc non viribus innatis, vti cùm crudum adhuc remanſit, quas vs

ſtione ex parte amittit, ſed nouis inde acquiſitis, quibus violenter naturam irritando, deiectiones vehemétes concitant, perficit, nec dum expurgationes illas per os mouẽdo, ſed purgando tantùm, luem eâ ratione, ſicuti etiam ex ſolis purgantibus, eam ſanari poſſe, priùs docuimus, profligat: Idque non longo tempore, vti verò alia purgãtia, vſurpatum, ſed breuiſſimo, vt bis térve vix vltra propinatum, vnde copioſus & alui fluxus & vomitiones ſimul concitantur, aliquando & ſudores vrinæque ſimul promouentur, morbusq; breui ſpatio veluti miraculo, non tamen ſine periculo, abigitur.

Modus autem præcipitandi ſeu calcinandi ad hunc vſum ſequens exiſtit: Sumuntur Argenti viui ℥ ij. Aquæ fortis ℥ iij. miſta hæc per diem vnum aut duos ſinuntur in vaſe vitreo, donec in fundo calcis inſtar ſubſideat, è quo liquor innatans per inclinationem ſenſim effunditur, donec remanentia ſicca euadat; vel humiditas illa per vas igni impoſitum eliciatur: Vel coquendo hæc inuicem donec lapideſcant, abſumatur. Hoc illóve modo materia illa concreta reddita, pulueriſetur, & in crucibulo ſuper ignem, per horam vnam vel ampliùs, continuò bacillo puluerem illum agitãdo, calcinetur, hoc eſt in formam calcis redigatur, minij inſtar rubeſcentem, quem puluerem Præcipitatum vocant.

Sumiturq; ſic præcipitati mercurij puluis, atq; infunditur in aquis Roſarum, Plantaginis vel Scabioſæ, Betonicæ aliíſve, & lento igne vel in balneo Mariæ ſenſim coquitur, donec omnis aqua euaporet, ſiccusq; relinquatur puluis. Hunc denuò in vaſe teſtaceo calcinabis. Hic puluis conſeruâ aliquâ idoneâ, vt Roſarum, vel pulpâ conuenienti, vt Pomorum exceptus, in maſſam redigitur: Deq; illa pilula vna piſi minoris maioríſve magnitudine manè propinatur. Sunt qui puluerem aliquem ſtomachicum

machicum vel Cordialem ſimul addunt, vel Theriacam vel cum confect. Alkermes dant.

Alij maiore ſtudio & labore pręcipitatum vt minùs noxiũ ſit, elaborant, atq; vti vocant, rectificát, varijs artib. Primumq; illud in aquâ calidâ lotum, vt aiunt, viuificant, deinde in Aceto quater deſtillato illi 3. vel 4. digitorum altitudine ſuperinfuſo, in vaſe vitreo bene cooperto per quatuor horas coquũt, acetumq; poſtea ab eo per inclinationem in aliud vas effundunt, ſeu vt aiunt decantant, nouoq; affuſo denuò ſic coquunt, ſeparantq;, idque tertiò, poſtea acetum tribus hiſce vicib. collectum, in balneo Mariæ, donec totum euaporet atq; exſtillet, coquunt, remanentiamq; ſalis inſtar in fundo hærentem colligunt, rurſumq; in aqua pluuiâ coquunt, & poſtquam ſubſederint, quod clarum innatat, effundunt, & in balneo Mariæ denuò, donec tota abſumpta fuerit, excoquunt, maſſamque remanentem ſeruant, eoque præcipitato, vti de priore dictum, tanquam tutiore vtuntur.

Alij plus adhuc laboris impendentes, maſſam hanc Spiritu vini macerant, ſeu vt vocant, digerũt, & per retortá deſtillant, alioq; modo rurſum exiccando in puluerem rubrum cogunt: Cuius granum j. in vino exhibitum, mirabiliter in lue hac ſananda præſtare, docent chymici.

Purgantibus, mercurio præcipitato ſimplici ratione parato, additis, pilulas formatas aliqui exhibent, admiſcentes illi Rhabarb. folia Sennæ, Scammoneam, alij quoq; Helleborum, Crocum item & cum Amydo contemperantes, & ſucco Limonum ſubigentes, pilulas formant, atq; vnam continuis pluribus diebus exhibent.

Quæ omnia cùm ſanè non ſine periculo fiant, cautè admodùm erũt tentanda, & nõniſi tanquam extrema remedia in vltimis neceſſitatib. vſurpan-

da, nec cuiuis temerè vt præparentur, cõmunicanda. Quibus cùm vtimur, ægrum ne animo deficiat, reficientibus remedijs intrò forisq; adminiſtratis refocillabimus, & ſi dyſenteriæ, ne ſuboriatur, metus ſit, vti in dyſenteria dictum, occurremus.

Particularis cura quæ accidentibus & vitijs ab hac lue profectis ſeparatim accommodatur, pro diuerſitate horum inſtituitur.

Dolores circa oſſa nuda in tibijs, homoplata, circa clauiculas, in ſcapulis, in capite, circa frontem & tempora, erumpentibus interdum ſimul & nodis, in eâ ſpecie luis, quam Lemmy vocāt, ſi poſt curam huius luis generalem, licèt integrè ac ſufficiēter adminiſtratam, nihilominus perſiſtant, ægrumq; moleſtent, horum cauſâ certa ipſis accõmodanda erũt remedia, quæ niſi iuuent, cura generalis de nouo erit repetenda. Quæ autem priuatim horum dolorum cauſâ vſurpantur, ſunt ſequentia.

Vnguentum quod in generali cura huius luis, quæ cum doloribus potiſſimùm ſe offert, pluribus ſedibus inunctum, conuenire deſcripſimus, ſi inde non ceſſent, poſtea certis tantùm partibus dolentibus inunctum, proderit. Vel ſi Cerâ additâ ceratum ex eo formatum, fronti vel capiti, frontalis aut cucuphæ inſtar, aut alijs ſedibus dolentibus applicetur, illudque continuò ſic geſtetur & nonnunquam mutetur.

Vel emplaſtris, ceratis, telis emplaſtratis, in curâ generali propoſitis, eo pacto hiſce ſedib. admotis vtatur, tam ex vnguentis, vti illic dictum, paratis, quàm ex emplaſtris vſitatis, illic nominatis, vel etiam alijs ſimilibus, vt Calidis 4. vel Diuino, de Gratiâ Dei, de Betonicâ, addito illis Argento viuo, ſicuti illic docuimus, concinnatis. Quibus & hîc Euphorbium, Caſtoreum, radic. Hermodactylorum, Pyrethri, Hellebori, aliáve calida & arthetica miſceri

ſceri poſſunt: Inprimisque vſitatum illud ceratum de Ranis vel Vigonis ab auctore vocatum, ad eiuſmodi dolores, nodosque illis comites tollendos, ſummè conducit.

Confert & Ceratum quod nodos abſumere diximus, dolentibus hiſce ſedibus, in quibus & nodi hi præſertim ſe offerunt, admotum.

Excellens aliud magno ſucceſſu à me ſæpè vſurpatum ſic fit: ℞. Argenti viui ℥ iij. agitentur cum Tereb. lotæ in aqu. Vitæ ℥ j. addẽdo Axũgiæ porci, medullæ Cruris vituli ana ℥ j ß. olei Liliorum, Chamomel. Anethini, Laurini, Lumbricorum vel Vulpini ana ℥ ß. olei Spicæ vel Terebin. ʒ ij. Euphorbij, Thuris ana ℥ ß. Styracis liquidæ ʒ vj. pulueris Hermodactyl. ʒ ij. Caſtorei ʒ j. Ceræ q. ſ. fiat Ceratum. Oleum Guaiaci inunctum dolores hoſce admodum compeſcere docent.

Lauatoria ex Argento viuo ſublimato, dolentibus partibus in tibijs præcipuè admota, dolorem maximè compeſcunt, atque in hac luis ſpecie cum doloribus & nodis interdum ſe offerente, tum ad curam generalem, tum particularem ſi generalis non ſufficiat, locum potiſſimum obtinent. Quorum deſcriptio in cura generali fuit expoſita.

Alijs quoq; ſine argento viuo paratis fomentis & vnctionib. hoſce dolores mitigari poſſe docent, eaq; proinde adhibent, tum quæ moderato calore anodyna eſſe dicuntur, tum quæ admodùm calefaciendo, neruoſo & membranoſo generi, ſunt appropriata. Verùm cùm calore & actuali & potentiali, dolores iſti à lue hac contracti, ſecus atque alij potiùs irritẽtur atq; increſcãt, ſicuti in ſignis huius luis demõſtrauimus, nõ ſolùm nullo leuamine, ſed potiùs cum moleſtiâ maiore, quę ſequitur, hæc adhibẽtur, niſi huius luis antidotum ſummũ, Argentum nempe viuũ illis additum, illorũ vires augeat,

Præter hæc, in eiuſmodi doloribus perſiſtentibus, corpora frequenter pilulis, potionibus, aliiſve purgátium formis, in capitis atq; articulorum alijs dolorib. in habitus corporis dolorib. deſcriptis, de nouo purgare, plurimùm conueniet: quib. ſolis interdum vſurpatis, remanentiæ hæ dolorum extirpantur: Aliàs cæteris localibus iuncta, ambo vt citiùs deſinant, mutuis viribus agunt. Quibus cùm vtimur, quæ & capiti & membris robur addunt, interpolatis vicibus quoq; exhibentur. Et ſi caput doleat, particulares euacuationes per caputpurgia, aliaq; ſimul inſtituuntur.

Sed & ſudorum prouocatio, per decocta ad generalem curam faciendam deſtinata, bibita, atque aliquoties repetita, dolores hoſce poſt curam relictos, interdum tollunt, maximè ſi purgationes atque alia quoque externa adhibeantur. Ad quos potentiùs euocandos, & reliquias haſce abigendas, aquæ ſtillatitiæ, hîc quoq; propinatæ, egregiè opitulantur. Qualis eſt quæ ex decocto Guaiaci elicitur, vel compoſita illa Theriacalis in cura generali, quæ per potiones fit, deſcripta, quæ in hunc vſum potiùs aliquoties, quàm ad totam curam abſoluendam, vti illic docuimus, propinatur.

Narcotica neceſſitate vrgente, ad dolores compeſcendos, magno interdum ſucceſſu propinátur, cùm vti ſæpè diximus, præterquam quòd dolores ſedent, ſomnum ſimul conciliando, ſudores prouocét. Atq; innoxiè, ſicut ſępiſſimè obſeruauimus, ſæpiùs aſſumi queant. Quo nomine & Theriaca exhibita, tantopere in dolorib. hiſce, non ſolùm ſudores mouendo, ſed & dolores ſedando, prodeſt. Aliáq; inſuper narcotica idem plærũq; præſtantia.

Nodi ſeu tuberoſitates, qui in excarnib. quibuſdá locis, vt fronte aut aliâ caluariæ, tibiarum nudâ & manuum externâ ſede, in lue venereâ erumpunt,

ſi lues

ſi lues hæc perfectè ſanetur, plærunque ferè rurſum abeunt. Quæ cura ſi per inunctiones aut ſuffimigia fiat, illique nodi ſimul cum alijs locis inungantur, aut ſuffumigentur, eò citiùs recedũt. Quòd ſi verò curatio per exhibita ea quæ ſudores mouent, inſtituatur, nodique nihilominus permaneant, tunc ſi non exactè lues hæc ſanata fuerit, per vnguenta & ſuffitus cura repetenda. Vel hæc ſola, ſi tantùm ex lue alioquin ſublatâ hi ſuperſint, illis vt recedant, adhibeantur, auctâ tunc in vnguentis eiuſmodi axungiarum & oleorum, gummorumq; emollientium quantitate.

Emplaſtra quæ pluribus ſedibus applicata, ad huius luis curam interdum vſurpari diximus, priuatim nodis appoſita, iuuant: Et imprimis Vigonis ceratũ, quod admodùm eos emollit & abſumit.

Vel hoc illis adhibemus ceratũ: ℞. gummi Ammoniaci vel etiam aliorum, Oppopanacis ana ℥ ij. diſſol. in Aquâ vitæ; axung. Anatis, Gallinæ vel alterius ana ℥ j. ß. medullæ cruris Vituli vel Hirci ℥ j. Ladani, Storacis calam. ana ʒ ij. Styracis liquid. ʒ j. pulueris radicis Hermodactyl. Ireos ana ʒ iij. Cinnabaris ʒ j. Argenti viui cũ Thereb. diſſol. ʒ vj. olei Lumbricorum & Ceræ q. ſ. fiat Ceratum.

Vel coquantur radices Bryoniæ, Cucum. agreſtis & Iridis in Vino & contuſis ad ℔ ß. miſceantur gummi Ammon. Galbanum, aliáve diſſoluta in Aqua vitæ ad ℥ iij. Styracis liquidę, pinguedinis Vrſi vel medullæ Equinę ana ℥ j. Argenti viui cum Thereb. extincti ℥ ij. Pro emplaſtro.

Vel ſumatur radix Bryoniæ nigræ, quam Sigillum S. Mariæ vocát, atq; excauata impleatur Mercurio præcipitato, ſerueturq; aliquandiu in loco humido, poſtea exempto rurſum mercurio, è radice ſectâ ſuccus exprimatur; Atq; illinatur.

Lauatoria ex Mercurio ſublimato, pro cura ge-

nerali deſcripta, particulatim quoque nodis & extuberantijs adhibita, ad ipſorum diſſolutionem plurimùm faciunt. Maximè ſi adeò efficacia ſint, vt & veſicas illic excitent, vti ferè facere ſolent, vel cutem etiam adurant. Quod auctâ Sublimati quantitate, & addito Arſenico, vti in generalibus lauatorijs formulam deſcripſimus, perficitur.

Spuma quæ dum guaiacum decoquitur, colligitur, nodos etiam diſcutit, ſi ſæpè eâ lauentur.

Præter hæc nodis luis huius præcipuè accommodatis, alia inſuper remedia, quę alios nodos abſumere, in tumoribus eiuſmodi oſtendimus, efficaciora præſertim ex hiſce quoq; vſurpari poſſunt. Vti in illis etiã hæc, quæ ex Hydrargyro parari modò diximus, ſimiliter cõpetere illis, declarauimus.

Imprimisq; herbarum narcoticarum folia & radices, ſicuti illic dictum, admota competunt. Vti & radix Bryoniæ nigræ etiam ſine mercurio contuſa, appoſita mirabilem effectum præbet.

Sunt qui in Lixiuij fortis parte j. & Saponis part. ß. Rhabarbarum & Aloën decoquunt, donec in emplaſtrum redigantur, additaq; Cerâ applicãt.

Fouentur etiam nodi decoctis emollientibus in ſcirrhis & nodis podagricorum deſcriptis, alijsque duritiebus.

Sacculus, Auenâ diligenter coctâ impletus, calideque applicatus, ſæpeque repetitus, valde quoque conuenire dicitur.

Amputantur & nodi, ſi non cedant & impedimentum adferant, vti in aliorum nodorum curâ demonſtrauimus. Et ſi in ſede, articulis aut neruis tendinibusq; minimè vicinâ exiſtant, vt in capite, aut metus ſit ne oſſa ſubſint carie infecta, eo modo etiam vruntur cauterio actuali, & ſi caluariæ vel tibiarum media longitudinis pars aliqua infecta ſit, vel alterius oſſis, nec per vſtionem à ſanâ abſcedat,

dat, inſtrumentis idoneis vel etiam forpicibus vel per treparationem, ſi in caluaria hoc fiat, portio oſſis extrahitur vel auſertur. Quo in caluariâ fa-ēto, ſi menynx nuda appareat, ſyndone rubrâ antequam emplaſtra vlceri imponantur, inteēta munitur. Dein vlcus vti in capitis vlceribus oſtenſum, ſanatur.

Vlceribus tam externis quàm internis diuerſis, in luis huius ſpecie aliquâ, prodire ſolitis, aliàs ſi leuiora ſint, cura generalis, quâ ſolâ curantur, ſufficit, aliàs verò ſi altiùs radices egerint, particularis etiam cura, ſi præſertim deteriora ſint, ne partes depopulentur, oſſaque vicina vitient, debetur, illisque ſtatim dum adhuc curâ generali vtuntur, ſi poſt eam nihilominus remaneant, adhiberi debet.

In externis vlceribus in facie iuxta naſum, labia, vel circa obſcœna & podicem, vel in præputio in maſculis, vſurpando primùm, ſi ſordida ſint, quæ illa munda reddant, ſi putrida, quæ putredinem auferant, ſi caua quæ carnem regenerant, indeque cicatrice obducantur. Dein &, ſi oſſa carioſa facta ſint, quæ cariem ab illis abradant. Qualia remedia quæ & potentiâ & actu illud pręſtent, in vlcerum malignorum curâ, ſub quibus & huius luis vlcera compræhenſa, copioſè fuerunt propoſita: Atque in generali oſſium cariei curâ, ea quæ & hîc facienda ſunt, abundè declarata.

Conueniuntq; inprimis in vlceribus huius luis, quæ argentum viuum vel ſublimatum aut calcinatum, ſeu præcipitatum, aut in cinnabarim redactum, ſimul cum illis quæ vlceribus accommodantur, recipiunt, cùm hoc maximè, vti ſæpè dictum, huic lui aduerſetur. Quale illud eſt in vlcerum curâ deſcriptum, quod ℞. Argenti viui ℥ j. Terebinth. &c. illudque quod ſequitur, crurum vlceribus maximè accommodatum.

Vel quod parari poterit ex Vnguentis etiam a-lijs illic deſcriptis, quale eſt Apoſtolorum, aliáve, addendo ad ℥ iv. Argenti viui cum Terebinth. diſſol. ℥ ß. vel Mercurij ſublimati aut præcipitati ʒ j. vel plus: Vel miſcendo Vnguentum generale pro curatione huius luis in inunctionibus deſcriptum, cum æquâ horum Vnguentorum, quæ vlceribus competunt, proportione: Vel aliud illic quoque deſcriptum, & puſtulis vel vlceribus ſi adſint, ac-commodatum, hîc etiam vlceribus poſt curam re-lictis, admouendum, atque vti illic docuimus, ſi putrida ſint vlcera, Cinnabaris, Ærugo æris, & ſi neceſſitas exigat, Sublimatum etiam ei permiſcen-da, & ſi de oſſis corruptione metus ſit, Myrrhæ do-ſis ad ℥ j. augenda. Quòd ſi oſſa carioſa iam facta ſint, Euphorbium ſimul ad ʒ vj. addendum, quod corruptas ſquamas ab oſſe ſano ſeparat & de-trahit.

Pulueres radic. Hellebori albi, Agarici, fol. Sen-næ, admiſti, peruerſa iſta vlcera admodùm emen-dant.

Inter cætera quæ ad curationem horum vlce-rum faciunt, etiam oleum commendatur Guaia-cinum: Item Antimonij, Petroleum & Iunipe-rinum.

Spumam dum decoctum Guaiaci coquitur, col-lectam, vlceribusq; illitam, ad ſanationem illorum quoque prodeſſe docent.

Interna alia vlcera in corporis cauitatib. in hac lue prodeuntia, licèt & hæc, vt de externis dictum, per generalem curam ſanari debeant, tamen & i-pſis dum eâ curâ vtimur, vel etiam poſtea ſi perſe-uerent, particularia adminiſtrata competent. Quę non multùm ab illis differunt, quæ alijs eiuſmodi locis vlceribus enatis, citra hanc luem, competunt. Nam in narium internis exulcerationibus, eodem

modo,

modo, vti in narium alijs vlceribus docuimus, procedimus, per errhina attracta vel infuſa, pulueres qui inſperguntur, fumos naribus hauriendos. Inter quæ illa, quę decocta Guaiaci, Cinnabarim, ſublimatum illic admittere docuimus, peculiariter etiam hîc conueniunt: Suffumigatioq́; ex Cinnabari facta non tantùm corpore toto excepta luem hanc, ſed & tunc quoque naribus attracta, vlcera hæc potenter ſanat, ſicuti illic quoque demonſtratum fuit.

In oris & fauciũ vlceribus diuerſis vti & aphtis, fiſſuris, excoriationibus, ſiue hæc à lue ipſa mox prodeant, vel poſt hydrargyri vſum primùm erumpant, ea, quæ in alijs eiuſmodi exulcerationibus, in dolore oris fauciumq́ue competere diximus, hîc quoque proderunt. Inter quæ & priuata quædam huic lui præcipuè deſtinata, quarum aliqua theriacam admittunt, recenſentur.

In podicis vtriuſque ſexus & pudendi mulieris interioribus, vlcera, vti & Condylomata, vtriuſque loci frequentiùs luem hanc comitantia, ſimiliter non aliam curam requirunt, quam quæ in doloribus harum ſedium expoſita, atque iſtis, quæ ab hac lue proueniunt, illic quoque accommodata fuit.

In penis interno canali in viris, & ceruice veſicę, in vtroque ſexu vlcera, ardentem & purulentam mictionem, huius luis accidentia, interdum procreantia, quomodo curari debeant, cùm de mictione purulentâ, in reiectis agemus, demonſtrabitur; Vti & in gonorrhæa virulenta, quæ præcedere interdum hæc ſolet, in excretis, quo pacto procedendum, docebitur.

Oris inflammatio & puſtulæ ex vſu hydrargyri ſuperuenire ſolita, quo pacto præcaueri debeant; inunctione ex Lacte alijsq́; pinguibus, in oris do-

lore expoſitum fuit. Atque ibidem quoque declaratum, quomodo ſi ſequantur, illis cura cum alijs illius loci inflammationibus ſit adhibenda, & priuatim quædam quæ theriacam recipiunt, illius causâ adminiſtranda; Et ſi in vlcera deſinant, de quibus & modò egimus, quomodo ea ſint gubernanda.

Maculis & puſtulis aliàs non alia cura, quàm ea quæ morbo huic conuenit, debetur, quo radicitùs extirpato, per varias vti dictum expurgationes, illæ quoque rurſum plærunque auferuntur, vel ſi non ſanato integrè morbo, remanſerint, curâ repetitâ, eaque maximè, quæ per extrinſecùs corpori admota, vti dicetur, perficitur, illæ cum morbi reliquijs tolluntur. Quòd ſi verò morbo ſublato, quia altiùs impreſſæ, nihilominus adhuc pertinaciter hæreant, ijſdem remedijs, quibus alias maculas & puſtulas rubras maximè, ſi tales hæ quoque ſint, vel alias vitioſas extergi, vel abſumi aut aduri diximus, haſce quoque abolebimus.

Inprimiſque cùm Argentum viuum, huius luis vitia potenter tollat, inunctiones generales, quæ ad morbum ſanandum ex eo fiunt, hæc vitia egregiè ſimul abigunt.

Tum etiam particulares illis tantùm admotæ inunctiones, quales in maculis rubris aliquæ ſunt deſcriptæ.

Vel admoueatur illis ſolum Argentum viuum, diligenter agitatum cum Axungiâ vel Terebinthinâ aut aliâ Reſinâ.

Vel cum ſucco Limonum & Lapatij diu agitetur Argentum viuum, addendo Ceruſam, Thus, Maſtichen, vt fiat Vnguentum.

Vel: ℞. Argenti viui ℥ j. Lithargyrij ʒ ij. Maſtiches ℥ ß. Camphoræ ℈ j. Terebint. ʒ j. olei Vitelli ouorum q. ſ. agitentur.

Hiſce

Hiſce prædictis ſi Sublimati tantillum addas, efficaciſſima ea reddit.

Vel vtantur Sublimati aquis, miſturis, vel aliis ex eo paratis vnguentis, in maculis rubris & vitioſis copioſè expoſitis.

Aut ſi leuioribus illud ab initio tentare velimus, alijs quoque illic declaratis topicis remedijs: Vel etiam vnguento ex Alumine vſto, Aloë, ſucco Arantiorũ vel Lapatij, cũ Oxymelite ſquillitico parato:

Vel emplaſtro ex radic. Liliorum ſub prunis coctorum contuſis, & cum Saccharo & Camphorâ incorporatis, facto.

Aut illitione ex oleo Tartari.

Balneo aliqui etiam hæc abigere in ipsâ curâ, per inunctiones factâ volunt, balneoque ob id inſidendum eſſe poſt cœnam, & manè inunctionem fieri debere, docent: In balneo eadem ferè, quę & in alijs puſtulis conuenire, in illis docuimus, hîc quoque incoquentes: Veluti Lapatium, Scabioſam, Fumariam, Lentes, Lupinos, Helleborum nigrum, Sulphur & ſimilia. Quæ tamen niſi morbo integrè ſublato, non adeò cõuenire poſſunt: Quare hiſce balneis & alijs circa finem demum vti poſſumus, illisque vitia hæc remanentia delere, ſordesque alias quæ ab inunctionibus adhæſerunt, abſtergere: Quod tamen etiam in balneo ſicco fit ſecuriùs.

Sciſſurę in manibus vel pedibus ſi perſiſtant, curatione peractâ, indicium eſt reliquias morbi ſupereſſe, quamobrem repetenda cura, maximè per inunctiones, vel hiſce tunc ſolùm volæ manuum inungendæ.

Vel Argenti viui ℥ ß. diſſoluatur cum ℥ ij. Vnguenti alicuius de quatuor calidis, aut Enulati, vel Axungiâ cùm Terebinthinâ, additaque Sublimati ʒ j. Vngantur fiſſuræ.

Vel Sublimatũ puluerifatum miſceatur cũ Oleo violarum vel Amygdal. aut Pomatâ, eâ quantitate ne exulceret, & ſic illinatur, addito interdum & Alumine, Borace & Camphorâ.

Vel in aquis coquatur Sublimatum, quâ poſtea tangantur ſciſſuræ, vel alio modo illinatur hiſce formis, quas & maculas delere, in cura harum in diſcolorationibus & inprimis in fiſſurarum curatione, in ſuperficiei corporis abraſionibus, fuit expoſitum. Vti & alia ibidem fiſſuras cæteras quoque ſanantia remedia, & hîc locum habere poſſunt.

Vbi & declaratum fuit, quomodo antequam inungantur fiſſuræ, priùs ablui debeant, decocto emolliente, quod & hîc conueniet. Cui & abſtergentia quædam, vt Lapathum, Fumaria ſimiliaque addi poſſunt.

Squamæ in manibus ſe offerentes, ſi poſt curam remanſerint, ijſdem curari poterunt. Vel alijs quoque remedijs in eo affectu, ſi ſine lue hac fiant, in deformationis capite declaratis.

Vbi & ſi furfures ſuperſint, curato alioquin morbo de Furfurum curâ agentes, hi quoque eâ ratione tolli poterunt.

Pilorum defluuium, vt capitis, capillorum, circa tempora & occiput, vel in facie, ſuperciliorum & barbæ, certam huius luis ſpeciem conſtituens, vel vnà cùm alijs vitijs ſe offerens, per curam generalem, per purgationes, aut alias euacuationes per habitum corporis factas, plærunque cum hac lue curatur, nec vt illius causâ aliquid priuatim fiat, neceſſe eſt. Quod ſi verò & hoc vitium relinquatur, cura vel repetẽda, vel ſi luem aliàs ceſſaſſe conijciamus, hoc ſolo relicto, topica varia in Alopecia ſeu pilorum defectu, copiosè expoſita, hîc quoque locum habebunt. Inter quæ & quæ humorum acrimo-

niam,

niam, pilorum radices arrodentem cõtemperant, peculiariter hîc antequam defluant, adhibita, illorum defluxum prohibere, atque vbi iam deciderunt, vt cauſa illius auferatur competere, illic quoque oſtendimus. Inunctiones alias quæ argentum viuum recipiunt, vti in alijs huius luis caſibus, poſt curam generalem relictis, peculiariter adhibitas conuenire diximus, hîc fortè quoque aliquid præſtarent, ſed quia capiti & faciei, vbi pilorum hic lapſus præcipuè ſe offert, hæc inungere commodè non licet, alijs potiùs, quæ ſine eo parantur, vtemur. Eſtque inter cætera hoc præſtans, quod ex Cantharidibus paruis cum oleo Spicę miſtis, compoſitum illic deſcripſimus.

Accidentia alia ſeu ſymptomata in lue hac interdum euenire ſolita, curam ad ſe quoque pertrahunt; Inter quæ hæc ſunt frequentiora.

Virium lapſus ob nimias per aluum ſudoréſve factas euacuationes, corrigitur ceſſando aliquandiu ab ijs, nec repetendo, donec ad ſe redeant; Reficiendo interea ægrum victu & potu reſtaurante, medicamentisque corroborantibus, intùs foriſque adminiſtratis, in Vitalis ſpiritus defectu expoſitis. Quibus & dum eiuſmodi euacuationibus vtitur æger, ægrum ne vires deficiant, præmunire poſſumus. Quod ſi quoque in ipsâ curâ animo penitùs deficiant, & in ſyncopen cadant, tunc ſtatim admotis varijs, ſpiritus reuocandi. Quæ omnia, quâ ratione fieri debeant, viresque vel deiectæ vel omnino lapſæ reparandæ, in vitalis ſpiritus defectu, abundè fuerunt expoſita.

Dyarrhœa vel Dyſenteria ſi ob violentas purgationes aut alioquin ſuperueniant, remedijs in eiuſmodi affectibus in reiectis enarratis, ijs ſuccurrendum. Inter quæ Narcotica veluti Theriaca a-

K

liáve opiata data, naturam irritatam ſopiendo, & ſudores interim minimè impediendo admodûm, ſicuti illic quoque demonſtratum, proderunt.

Stomacacis luis curatio. Lues Stomacace ſeu Scorbutus vulgò dictus, etſi à venenatâ quoque cauſsâ prodeat, tamen æquè, & citiùs quàm lues Venerea curari poteſt, quod ſi negligatur, aut malè gubernetur, in hydropem facilè abit, aut alia grauiora infert mala.

Curationem huius luis, quæ illi vniuerſæ abigendæ accommodatur, per euacuationes aliquas, atque alterantia quædam manifeſtis & occultis viribus, huic contrarijs, perfici poſſe, experientia docuit, quibus & cauſa huius luis abigitur, intemperiesq́; emendatur.

Euacuationes ſic inſtituendæ, vt quos maximè prauos humores redundare videamus, euacuemus. Quos cùm melancholicum eſſe plærique ſtatuant, in venis meſeraicis circa lienem, vel in eo coaceruatum, huic educẽdo curam omnem adhibent, tum per ſanguinis emiſſionem, tum per purgationes per aluum factas, tum per ſudores.

Sanguinis emiſſio, ſi plethora præſertim adſit, ante purgationes fit, tum in brachio, tum in manu, ſiniſtri præſertim lateris. Nonnunquam & in pede, maximè in fœmineo ſexu, vbi menſes ſubſtiterunt. Hæmorrhoidum quoq; apertio plurimùm affert emolumenti.

Purgationes ſic fiunt, vt præmiſsâ alui elutione ab excrementis, per iniecta vel aſſumpta, ſanguineq́ue, ſi opus ſit, detracto, poſtea præparemus humores ſuperfluos, eoſq́ue euacuemus. Quæ omnia cùm ad melancholicum ſuccum dirigantur, hæc ijſdem & præparantibus & purgantibus perfici poſſunt, quibus & in lue Venerea, cùm eá hoc modo maximè ſanare volumus, vtimur, vbi & copioſè deſcripta ſunt. Non tamen hæ purgationes

tamdiu

tamdiu vt in illâ lue, continuandę, ſed ab initio aliquot ſaltem vicibus faciendæ, & ſi opus ſit, ſemel atque iterum reiterandæ. Quibus remedijs & ea quæ obſtructiones ſimul ſoluant, quas circa viſcera lienemque imprimis, huic melancholiæ gignendæ occaſionem præbere exiſtimant, permiſcent. Sicuti eiuſmodi remedia & præparantia & purgantia, obſtructionesque ſimul ſoluentia, in alijs varijs morbis ab hiſce obſtructionibus & à melancholia genitis, deſcripta, hîc quoque vſurpari poſſunt. Quæ eò rectiùs huic lui accommodantur, ſi de alterantibus quædam quæ illi proprietate quadam aduerſantur, permiſceantur.

Per ſudores euacuatio, in cura ſcorbuti etiam, vt in lue venerea locum habet, quæ tamen non longo tempore, vt in illa continuari debet, ſed poſtquam corpus purgatum fuerit, aliquoties tunc manè in lecto vel etiam in balneo ſicco, ſi vires ferant, promoueri. Quo nomine & decoctum Guaiaci, Zarſæ parillæ, Salſafras, aliaque in lue venereâ copiosè enarrata propinari poſſunt. Vel poſſumus dare Theriacam vel Mithridatum, aut quod valde eſt conueniens; Rob de baccis Ebuli, Sambuci, Iuniperi, addendo ad ℥ iij. horum, ſyrupi de Papau. ℥ j. Atque ʒ ij. exhibere. Vel dantur affatim bibendæ aquæ deſtillatæ, in alterantibus explicandæ.

Alterantibus vtimur quæ malignam intemperiem huius luis, viribus contrarijs vel proprietatè quadam poſſint reprimere.

Quæ proprietate illud efficere experientia comperit, acrimoniâ quadam ſunt præditæ aliquæ plantæ: Inter primas tenet, quas Cochlearia dicta, acris herba naſturtij inſtar, quam huic lui imprimis aduerſari illiusque eſſe antidotum, omnes atteſtantur; tum comeſta in ace-

tarijs, tum cum Saccharo in conſeruam redacta, ſæpeque vſurpata: tum ſuccus illius cum Saccharo in formam ſyrupi coctus, ſicq; aliquoties ſumptus: Vti & decoctum illius in Lacte vel Vino factum, vel Ceruiſiâ, atque aliquot diebus continuis potum: Vel Aqua deſtillata.

Naſturtium aquaticum Brunnkreßich noſtris, idem prꝑſtare cenſetur, ijſdem formis vti Cochlearia aſſumptum, vel vnà cum illa ſic præparatum & vſurpatum.

Anagallidem aquaticam quam Bachbungen vulgò appellant, ſimiliter conuenire docent, quæ tamen non adeò, vti naſturtium aquaticum, acris eſt.

Sedi tertium genus quod Illecebram vocant, vrensque nonnihil exiſtit, his quoque addunt.

Sinapi item herbam, imprimisque illius ſemen: Quod conditum cum Melle vti ex eo bellaria fiũt, magni vſus eſſe cenſent, non ſolùm ad curam huius luis, ſed & præcautionẽ: Vti & bellarium ex Lepidio ſeu Raphano ruſticano, quemadmodũ cum Amygdalis noſtri parare ſolent.

Alia ad intemperiem prauam illam corrigendam, quam viſceribus, imprimis lieni & hepati ineſſe putant, obſtructionesque eorundem viſcerum liberandas, quæ ſimul concurrere ferè ſolent, varia exhibentur, in alijs ſimilibus inde genitis morbis, & melancholicis affectibus deſcripta, tum in formâ decocti, ſyrupi, infuſionum in Vino, aquarum deſtillatarum, conſeruæ, electuarij, puluerum, indeq; effectarum tabularum, pilularum aliarúmve.

Quæ ex ſequentibus ferè parantur, obſtructiones ſoluentibus & ſpleneticis, rad. Aperitiu. Cariophyllatâ, Anonide, Enulâ, Rhapontico, herbis Fumariâ, Thymo, Epithymo, Polypodio, Bugloſſo vtroque, Chamædri, Eupatorio, Tamarice, Chelidoniâ, Pimpinellâ; Et amaris, Gentianâ, Squillâ, Gra-

Gratiolâ, Abſynthio: Item acidis, Acetoſâ, Oxi; Et in frigidioribus etiam ex calidis, vt Betonicâ, Menthâ, Saluiâ, Roſmarino, Stœchade, Origano, Hyſſopo, Arthemiâ, Rutâ, Lauri baccis; Item aromatibus quibuſdam additis vt Nuce moſch. Macere: Dein & ex terreſtribus, vt Vitreolo, Chalybe, Ferri ſcoriâ, Lapide bezoartico alijsque cordialibus.

Symptomata huic lui copulata quod attinet; Gingiuarum tumor & vlcera, nõ alia topica, quàm quæ alijs eiuſmodi gingiuarum vitijs in oris doloribus, vbi & horũ meminim⁹, expoſita ſunt, hîc requirũtur, vſurpãdęq; collutiones & illitiones poſtea deſiccantes, pmixtis interim ſemper ijs in hoc caſu, huic lui aduerſis, vti decoctis, cochlearię, naſturtii & anagallidis aquat: Vel ſucco aut aquis eorum.

In alijs quoq; locis ſi vlcera prodeãt, vti vlceribus cacoëticis alijs, ſimilia remedia erunt accõmodãda.

Maculas in cruribus vel etiam alibi ſe offerentes, quod attinet, cùm hæ curato morbo, ſponte iterum diſſipentur, peculiarem curam minimè exigent: quòd ſi quędã remaneant, localibus in maculis, in diſcoloratione, expoſitis admotis, abigũtur.

Alia accidentia ſi ſuperueniant, vt contractio, vel reſolutio membrorum, vel leucophlegmatiæ aut hydropis ſi adſit principiũ, tunc eò cura dirigẽda erit, & ſicuti in eiuſmodi caſibus in motus læſionibus & tumoribus oſtenſum fuit, procedendũ.

DE CONSVMPTIONE CAPVT V.

Genera.

CONSVMPTIONEM vocamus, quando corpus illiúſve partes conſumuntur aut decreſcunt, nam ſi alioquin graciliores ſint, cùm ad magnitudinem imminutam

pertineat, in deformatione de hac egimus: Vti & ſi internæ partes abſumantur, quemadmodum viſcera quædam parenchymate conſtantia, etiam conſumpta, citra corruptionem aliquando ſectione inuenta fuerunt, vt hepar, lien, renes, quorum attenuationem, Maciem illorum aliqui vocarunt, & ſub hoc titulo deſcripſerunt, quod idem fortè in pulmonibus, corde, cerebro quoque inueniri poteſt, hęq; ipſorum conſumptiones, in functionum, quæ tunc inde prodeunt, magnis læſionibus, deſcriptæ fuerunt. Externarum verò conſumptionum, de quibus hîc agimus, duo præcipua occurrunt genera: Vnum in quo totum corpus, alterum in quo partes ſaltem aliquæ conſumuntur.

Macilentia ſeu Marcor. Totum corpus interdum decreſcit & abſumitur, idque in amplitudine ſaltem, longitudine illius nihilominus manente, immò decreſcente craſſitie, ea quaſi aucta eſſe videtur. Hoc autem magis minúſve fit; nam aliàs ſaltem minuitur ipſius moles & flacceſcit, diciturque Marcor ſeu Macilentia, etſi ob nutrimenti defectum accidat vt in cauſis dicetur, *Atrophia.* Atrophia, vel ſi penitùs ferè vel maiori ex parte corpus conſumatur & contabeſcat, *Tabes.* Tabes, tuncque in facie, Tempora collapſa, Oculorum ſedes minùs quàm decebat, impletæ, ſeu vt vocant concauæ, Nareſque acutæ apparent. Qualem faciem quòd Hippocrates, eam ſic deſcribat, Hippocrateam vocant. In qua præter hæc Malæ exertæ prominent, Oſq; hiat, niſi barba in viris faciei has ſedes inueſtiens, quò minus hoc in illis obſeruetur, obtegat & occultet. In thorace quoq; Coſtæ omnes fiunt conſpicuæ, atque ipſis interpoſita adhærens cartilago xiphoides nonnunquam curuata cernitur. Scapulæ etiam alarum inſtar & Clauiculæ veluti arcus, ſub quo profunda fouea, procul à thorace ſe exerunt. In dorſo Ver-

Vertebræ ſpinæque harum admodùm patent. Venter verò collapſus & veluti inanis, niſi hydrops ſuperueniens, eum in tumorem attollat, ſe offert. In reliquo corpore collum attenuatum, & proin longius admodumq; inæquale, cum externâ laryngе, pomo Adami dicto, cernitur. Clunes pendulæ vel amiſſæ, Coxæ nudæ, Coccyx caudæ inſtar exertus. Crura, brachia, manus, pedes ipſorumque digiti, macra & veluti arida exiſtunt, circa articulorum verò regionem, amiſſâ vicinâ carne, magis adhuc protuberare videntur. Vngues item longiores ſunt, & in ſummâ corporis attenuatione interdũ curuantur. Aliquando & radices eorum adeò abſumuntur, vt poſtquam iterum conualuerunt, recreſcentes, parte poſteriore, quæ ſuccreſcit, humiliùs procedente, quàm illa quæ priùs exerta erat, impreſſionem tranſuerſam, vnguem veluti diuidentem obtineant, quæ tamen cum vngue creſcendo procedens, tandem amittitur. Pili quoque radicibus exiccatis, in conſumptis, nonnunquam excidunt. Cutis flaccida, corrugata, fuſca aridaque exiſtit: In qua venæ ſub ea latentes, penè omni illorum ambitu fiunt conſpicuæ, liuidæq; toto ductu apparent.

Hac autem ratione, vel macilentia ſaltem aliqua, aut atrophia, vel abſoluta corporis tabes, in ſanis alioquin aliquando ſe offert; vt in illis qui victu neceſſario deſtituti, vel laboribus aut curis attriti, plus minúſve conſumuntur: Vel ob ſenium decrepiti, præſertim facti macilenti, vel etiam ſicci & aridi omnino fiunt.

In ægris corporis hæc cõſumptio frequenter ſuperuenit, morborumq; diuerſorum eſt vnũ inter cætera ſymptoma. Acutorum præſertim & diuturnorum, in quibus corpora magis minúſve macra redduntur, & poſtquam ſanitati reſtituti ſunt æ-

gri rurſum ad priſtinam integritatem redeunt: vel aliquando etiam macilenti & flaccidi, toto vitæ tempore permanent, jamque ſenes, etſi ætatem illorum nondum attigerint, eſſe videntur, vnde hunc marcorem Seniũ ex morbo aliqui appellarũt.

Senium ex morbo.

Phtiſis vel Phtoë.

In alijs grauibus & magnis morbis, corpora, morbo diuturno perſeuerante, interdum penitùs contabeſcunt & abſumuntur: Tabesq; hęc tunc cum ſymptomatibus illorũ morborum comitibus ſe offert, veluti frequentiùs cũ tuſſi atq; expuitione cõtinuâ, quæ tabis ſpecies peculiariter Phtiſis, alijs Phtoë, etſi hoc nomen alioquin omnẽ corporis attenuationẽ ſignificet, appellatur: Vel ob illius cauſam mox explicandam, Pulmonis exulceratio: In qua cõſumptionis ſpecie, tuſſis indeſinenter ægrũ dies noctesq; fatigat: cui Exſcreatio ferè ſemp ſuccedit, quâ interdum cruenta ſputo permiſta, ab initio, nonnunquã & purũ ſanguinem, illumq; aliquando copioſum egerunt, ſicuti in hæmoptoicâ paſſione expoſitũ fuit, quâ per vices ceſſante, etiam redeunte, purulenta ſequitur per tuſſim excretio, p quam tandẽ pus ſyncerũ, plęrunq; inodorum, aliàs etiam fœtidũ, nunc albũ, aliàs ſubflauũ & vireſcens, vel etiam nigricans expuunt. Quandoq; & pulmonum putris portiuncula cũ pure eijcitur. Febricula comes eſt hectica, comitata ob id dicta & in febribus deſcripta, calorem leuẽ, pulſum citũ adferens, cuius causâ & reſpiratio præſertim ex leui motu concitata fit, vt & ex tuſſi cõtinuâ: Quibus multos menſes, vel etiã annum aut ampliùs durantibus, ad extremã corporis maciem, & formã aridi cadaueris vel ſceleti cute obtecti, corpus tandem redigitur.

Pulmonis exulceratio.

Empyema, Suppuratio.

Accedit inſuper huic Phtiſi interdũ etiam alius affectus, quem Empyema ſeu Suppurationem, ob puris in pectoris cauo congeſtionẽ, vocant, non alijs ſignis, quàm ijs quæ & pulmonũ exulcerationẽ, deno-

denotant, ſe prodens. Aliàs verò fluctuatione quâdam, in pectoris alterutrâ ſede ſe manifeſtat, certiusque adhuc, ſi tuberculum aliquod in coſtarum ſpacio ſe exerat, quod preſſum refugit, miſſumque redit. Quæ ſigna, ſi quandoq; ea quæ phtiſim denotant indicia præcedant, quod rarum eſt, mox tamen interdum ea ſubſequũtur, phtiſi, vti in cauſis dicetur illicò ſuccedente.

Cum febre hectica ſimplici, hæc corporis conſumptio ſe præcipuè offert, & præter calorem licèt non magnum, perſeuerantem tamen, ægrum afficit ſenſimque conſumit, adeò vt ob hoc præcipuum illius ſymptoma marcorem, quem Maraſmum Græci vocant, febris hæc Maraſmodes dicatur, vel Maraſmi nomen, etſi omni marcori conueniat, huic tantùm febri attribuatur, eamq; Maraſmum appellantes, illius marcoris potiùs quàm febris causâ, tres eius gradus ſtatuunt; quorum primum, qui prout corpus plus minúsve abſumpſit, vel Incipiẽtem cùm incipit, vel Adauctũ, cùm augetur, vel Confirmatũ, cùm ad extremum peruenit, Febrem maraſmodem vel Maraſmum ſimpliciter cum additione horum graduum, ſicuti hęc vberiùs in febre hecticâ expoſita fuerunt, nominant. In cuius ſummo gradu adeò corpus fit ſiccum & aridum, vt & cartilagines curuentur, quæ proin in coſtarum extremitatibus & oſſe xiphoide prominent, cutisq; tenſa & aſpera, vngues incurui fiant, piliq; excidant. *Maraſmus.*

Cum alia febre, quam quoque hecticæ ſpeciem ſtatuunt, quæ ex ardente febre ſeu cauſone prodit, hæc corporis conſumptio aliquando iungitur, quæ quia ſubitò, breui, non ſenſim & longo tempore, vti aliæ hecticæ corpus abſumit & veluti colliquat, Colliquatio vel Colliquans febris ob id appellatur, qualem in febribus deſcripſimus. *Colliquatio corporis.*

Atrophia cachexia copulata. Cum alijs accidentibus, vt coloris viuidi amiſſione ſeu pallore, compreſſiuo cordis, vti vocant, dolore, cæteriſq; in cachexia expoſitis accidentibus, quibus intumeſcentiam corporis in eâ copulari diximus, etiam decreſcentia quoque illius & conſumptio interdum iungitur, tuncq; Atrophia, vti dicetur, appellatur, quam etiam cachexiæ ſpeciem, cùm & hîc corporis malus habitus, ſi decreſcat, occurrat, ſtatuere, eamque ſic appellare poſſemus, etſi cachexiæ nomen aliàs corporis incremento potiùs quàm decremēto attribuatur. Hanc atrophiam, ſub morborum, vnde prodit, titulo, vt hepatis lieniſque affectibus deſcribunt Practici, eamque conſumptionem, morborum illorum nominibus comprehendunt, nec ſub titulo atrophiæ priuatim tractant.

Atrophia hydrope comitata. Præter eiuſmodi atrophiam copulatam cachexiæ huius ſpeciei, occurrit & alia, hydrope illiusq; accidentibus comitata, per quam licet venter & pedes intumeſcant, reliqua tamen ſuperiora corporis quoq; attenuantur, nonnunquam & penitùs contabeſcunt, corpuſq; ex parte ſupra modū tumidum, ex parte conſumptū euadens, miſerū aſpectum præbet, ſicut hęc in hydrope expoſita fuerūt.

Atrophia particularis Schweinſucht. Partes peculiares aliquæ interdum conſumuntur, plus minúsve, tumque partis illius atrophia, quo nomine & quádam tabis ſpeciem, ob eandem quam & illa cauſam appellant, in cauſis oſtendemus, vocari ſolet, quá Ger. Schweinſucht nomināt: Frequentiùs autem hæc in membris ſeu artubus exterioribus occurrit: Veluti circa coxam, vbi imminutâ carne illic, & circumcirca idem quoque in pede ſubiecto, maximè circa femoris & ſurarum craſſitiem accidit, manifeſtiusq; apparet. Vel hæc circa ſummum humerum aut cubitum, illorumq; carnoſiora loca occurrit, & in manu quoque, maximè

ximè in interuallo, quod pollici & indici ſubſtrata oſſa intercedit, collapſo & impreſſo ſe manifeſtat.

Oculi atrophia vel tabes. Præter haſce atrophias, Oculus potiùs quàm pupilla, vti illi docent, atrophiâ contabeſcere, vel phtiſi laborare dicitur, quando non exactè diſtentus & impletus, ſed nõnihil collapſus & ſubſidens, quaſi minor obſcuriorq; apparet, pupillæq; foramen ſeu nigrum oculi anguſtius, magisq; conſtrictũ cernitur. Quę anguſtatio pupillę in Viſus lęſione deſcripta fuit. Quò & oculi hæc ſubſidentia potiùs quàm tabes, q̃ in craſſa illius tunica fit, ptinet.

Cauſæ.

Sedes affecta. OMnium tam generalium, in quibus totum corpus, quàm particularium, in quibus ſaltem partes aliquæ decreſcunt, vel contabeſcunt, cauſa in partibus præcipuè mollioribus, carne & pinguedine conſiſtit, cùm hæc citiùs, ob cauſas mox dicendas, conſumantur, quàm quæ duriores ſunt, vt oſſa, cartilagines & membranæ, quæ manifeſtè vix decreſcunt, ob ſolidiorem eorum ſubſtantiam, licet abſumpto ipſorum ſucco & humiditate, etiam viuente adhuc homine ſiccari & areſcere, nonnihil poſſint. Hincque fit, vt carne & pinguedine abſumptâ, loca quæ illis priùs opplebantur, poſtea inania relinquantur, oſſaque minùs tecta, & tanquam pelle ſolùm obducta, promineát. Quæ inæqualitas in protuberantijs & cauitatibus illis in locis ſe maior offert, vbi plures maioresque exiſtunt muſculi, vt in temporibus & facie circa malas, in quibus collapſis, os iugale prominentiam illam efficit, vbi & oculi ſedis cauitas anterior, propter muſculos & pinguedinem, quæ circa radicem oculi exiſtit, abſumpta, retrocedente tunc oculo, ſe offert. Et in reliquo corpore, abſumptis muſculis copioſis collum occupantibus, thoracem

inueſtientibus, dorſum implentibus, abdomen conſtituentibus, clunes efficientibus, multa loca inania, & cauitates oſtiumque vt vertebrarum, coſtarum illarumque & laryngis cartilaginum, ſcapularum, clauicularum & ilij protuberantiæ comparent, & in reliquis membris, abſumptis muſculis, qui brachia & crura implebant, ſuraſque conſtituebant, brachialiſque & pedis interſtitia opplebant, & digitorum oſſa ambiebant, ea loca nuda & depreſſa, oſſaque in illis illorumque præſertim articuli, protuberare cernuntur, vngueſque conſumptâ etiam digitorum extremâ carne, magis prominere, nõ verò ampliùs, vti creditum fuit, in conſumptis excreſcere, cùm tunc potiùs decreſcerent, niſi à natura hoc illis ineſſet, cùm continuò atterantur, vt ad extremum vſque vitæ tempus, pauco, vti de oſſibus dictum, nutrimento contenti, ſemper creſcerent. Quod & pilis euenit, vt conſumpto vniuerſo penè corpore, & illi continuò incrementum capiant, niſi etiam tunc exiccatis vi morbi eorum radicibus, vt ſæpè fit, defluant. In alijs cartilaginibus, vix dum aliqua conſumptionis apparent indicia, niſi quòd externæ illæ denudatæ, magis prominent & attenuatæ eſſe videntur, vnde naſus acutior apparet, dein & vngues, qui ſoli è cartilaginibus ſe è cute exerunt, in ſumma corporis attenuatione interdum curuãtur. Quod membranas attinet, Cutis quæ ſola inter eas conſpicua eſt, cùm corpus ambiendo æquale reddat, ſi ſubiectum illi ſtratum, quo diſtenta manet, caro & pinguedo abſumantur, flaccida & corrugata, vti dictum, fit, & rugarum vmbras efficientium cauſâ, circa illas fuſca & obſcura. Et ſub eâ venæ cutaneæ, ob abſumptam quæ illas toto ductu ambire ſolet, pinguedinem, nudę apparent.

Quod verò enarratæ partes conſumantur vel

con-

contabeſcant, cauſa eſt vel Nutrimenti illarum aut Humidi ſubſtantifici defectus, vel Temperamenti ipſarum mutatio.

Ob nutrimenti defectum ſi corpus emacietur vel contabeſcat, Atrophia appellatur. In qua partes ſucco ipſos nutriente ex ſanguine ſingulis aſſimilato procedere ſolito, deſtitutæ marceſcunt, cùm in locum ſubſtantiæ deperditæ, nulla noua aut non ſufficiens reponatur, imprimiſq; carneæ, cùm ampliori vt ſuſtententur nutrimento, eoq; continuò opus habeant, & cùm molliores ſint, faciliùs abſumi poſſint, duriores verò, vt oſſa, cartilagines, membranæ, minimè vel non apparenter, cùm vel minimo refici queant, & ob duritiem ſtabiles & firmæ maneant, nec ipſorum ſubſtantia vt in alijs cedat, vnde & poſt mortem oſſa nihilominus diu perdurare videmus. Cæterùm varijs de cauſis nutrimenti ille defectus accidit, imprimiſque quia vel non generatur, vel inutilis eſt, vel impeditus.

Nutrimenti defectus qa ſanguis non generatur vel inutilis eſt, cauſa Atrophiæ ſimplicis vel illius quæ cũ cachexia aut hydrope copulata eſt.

Quando non generatur ſanguis ſufficiẽter, tunc quia ſuccus partes nutriens, ab eo profectus deficit, & quia pinguedo non à pinguiore ipſius portione exudante, quæ quoque continuò deperditur, reſtituitur, & ſic perit, corpus abſumitur. Penuria autem hæc ſanguinis primæ interdum concoctionis, ſeu chylificationis, cùm chylus illi materiam præbeat, cauſâ accidit: Si ille deficiat, quod fit, vel ob cibi penuriam in ſanis, quando inediam patiuntur, vel in ægris, quando ob appetitum deiectum, cibum reſpuunt, vnde quoque non ſolùm morbi cauſâ corpora, vti dictum, debilitando attenuantis vel etiam abſumentis, ſed quod diu cibo exiguo aut minùs nutriente aliti fuerint, corpora ipſorum attenuantur. Quod & ab alijs ventriculi morbis euenire poteſt, vt concoctione per eos labefactatâ, chylus parcior vel imperfectus gignatur,

corporaq́; eâ ratione emacientur, vti & in tympanite corporis eæ ſedes, quæ nõ flatu intumuerunt, conſumptæ ſunt. Secundæ concoctionis ſeu ſanguificationis læſæ causâ, ſanguinis generatio deficit, corpusq́; inde attenuatur, vel ſi omnino impedita ſit, atrophiâ conſumitur. Quæ læſio à viſcerum hepatis & lienis morbis diuerſis proficiſcitur, veluti tantâ imbecillitate, à qua horum viſcerum actione non ſolùm diminutâ, cachexia vel leucophlegmatia procedit, ſed ferè abolitâ, adeò ut prouentus penè omnis ſanguinis ſit ſublatus: Cuius magnæ imbecillitatis cauſæ eædem, quæ & minoris in cachexia expoſitæ, ſi validiores exiſtant, eſſe poſſunt. Sed & alij hepatis & lienis morbi hydropem aſcitem gignentes, atrophiam eâ ratione hydropi copulare poſſunt; In qua ſuperior corporis regio, ſupra præcordia, quæ non diſtenta tumore exiſtit, vti venter & pedes, penitùs emaciata conſumptaq́; apparet. Qui morbi in hydropis cauſis quoq; deſcripti fuerunt.

Inutilis & corpori nutriendo minimè idoneus eſt ſanguis, ſi vitioſus ſit non crudus, vnde cachexiam, & leucophlegmatiã naſci diximus, ſed aliàs impurior, tunc enim marcorem vel atrophiam, cacochymiæ iunctam procreat; Vel etiam ſi feroſior ſit, eum qui aſciti copulatur, progignit. Quod vitium in primæ concoctionis labe, quam ſecunda non emendat, vel etiam ſecundæ, ſanguis contrahit, à cauſis quoque in eiuſmodi affectibus expoſitis.

Nutrimenti defectus ob ſanguinem impeditum, causâ Atrophiæ particularis.

Impeditus ſanguis nonnunquam quò minùs partibus communicetur, Atrophiam particularem plærunque progignit, à cauſis externis ferè deductam, cùm internæ priùs enarratæ, ſanguinis defectum procreãtes, marcorem toti corpori communem potiùs quàm particularem producant. Impeditur

ditur autem eiuſmodi ſanguinis diſtributio, Venis per quas influere debebat, impeditis ex compreſſione, per luxationem aliquam interdum factam alicuius articuli, vt coxendicis: Quâ diutiùs perſeuerante atrophia cruris frequenter ſequitur, & ſtupor aliquis, ſi cum venis nerui ſimul premantur. Quod & in alijs luxationibus ſimili modo poteſt accidere: Vti & ſi membra diutiùs arctè vincta fuerint: Vel venæ à vicino aliquo tumore, callo, aut nodo vel ganglio circa iuncturas, vti frequentiùs fit, arctatæ, vel etiam abſciſſæ, præſertim ſi hoc circa maiores venas, vel in plurib. ſimul accidat, cùm alioquin, ſi pauciores aut minores hoc pacto preſſæ diſſectæúe fuerint, pluribus per partes diſtributis, reliquæ intactæ, adhuc partem enutrire valeat. Idem ſi magnę arteriæ quæ in profundo latent, abſcecentur, euenire poteſt, vnde tamen mortificatio potiùs quàm marcor membri ſequitur.

Ob humidi ſubſtantifici & per conſequens caloris natiui, cuius eſt pabulum defectum, corpus interdum conſumitur, idq; aliquando ætatis cauſâ, ſicuti enim eo per ætatem iuuenilem abundante, corpora creſcũt, & poſtea in ætate conſiſtente, eo perſeuerante, vigent, ita per ſenium vti illud, ſic & corporis ſubſtantia, quæ eo ſuſtentabatur, decreſcit abſumiturque, adiuuante inſuper ſiccitate partium, quæ ratione temperamẽti in ſiccius mutati, ſenibus aduenit, vnde etiam corpora ipſorum aridiora fiunt. *Humidi ſubſtantifici defectus, cauſa Marcoris & Tabis.*

Idem laborum & curarum, & in ægris morborum occaſione euenire poteſt, quando ob illorum vehementiam & perſeuerantiam, & morborum diuturnitatem vel peruicaciam, abſumpto humido primigenio, caloreque natiuo debilitato, vt in ſenio, ætatis decurſu accidit, ſic extra id, vi laborum, curarum vel morbi, citiùs quàm par erat, hi

tanquam ſeneſcentes, non ſolùm imbecilliores ſed & macilentiores fiunt, tandemque marceſcentes ad extremum vſque vitæ tempus ſic permanent. Niſi fortè hęc calorem natiuum nondum adeò debilitarint, quin reparari poſſit, tunc enim etſi admodùm attenuati ſint, tamen ſi à laboribus & curis deſiſtant, & à morbo conualeſcant, priſtinum corporis vigorem ſtatumq; recuperant.

Temperamēti inſiti in calidius & ſiccius perverſio, in febre hectica & colliquãte, cauſa Maraſmi et colliquationis corporis.

Ob temperaméti inſiti in calidius & ſiccius ſtabilem permutationem, accidit, vt tunc ſingulis partibus eandem intemperiem adipiſcentibus, & retinentibus, corpus non ſolùm non ampliùs creſcat, in iuuenibus, ſed & in prouectæ ætatis, & ſenibus decreſcat, ſenſimq; exiccatum marceſcat & contabeſcat. Sicuti in febribus hecticis euenit, in quibus ob febris ephemeræ vel alterius præcedentis calorem, cordis temperamento, & per conſenſum omnium partiũ, in calidius & ſiccius conuerſo, corpus maraſmo dicto, vti in febre hecticâ demõſtratum, ſpacio temporis conſumitur.

Quod vti non niſi ſenſim in hac hecticæ ſpecie, ita ſubitò & breui tempore hoc in illa accidit, quæ Colliquans dicitur, & ardentes febres ſeu cauſones ſequitur, à quarum ſummo ardore non ſolùm cordis temperamento, citò in calidius & ſiccius conuerſo, ſed & ſubſtãtiâ illius colliquatâ, vt vocãt, ſeu potiùs arefactâ & abſumptâ, cùm hoc idem in partibus ſolidis moliatur, corpus inde ſtatim conſumitur, ſeu vt vocãt, colliquatur, ſicuti in febre colliquante id abundè oſtenſum fuit.

Temperamēti inſiti in calidius & ſiccius perverſio, in febre hectica comitata,

Quæ vti in febribus eiuſmodi hecticis ſimplicibus ſeu ſolitarijs accidunt, ſic & in ea, quæ comitata eſt pulmonum affectu, atque ab hoc proficiſcitur, ſimiliter contingit, corpus ſenſim, vt in hectica ſimplici contabeſcere, vnde & febris hæc hectica, cum morbo qui illi cauſam præbet, ob tabem hanc

hanc, phtiſis nominatur. Quæ tabes à putredine in pulmonibus excitatâ, cor vicinum continuò laceſſendo, calefaciēdo, intemperaturamq; calidam & ſiccam, in eo vti & ſingulis partibus, febremque proin hecticam introducendo, oritur, vti aliæ hecticæ ab alijs febribus originem trahunt, ſicuti in eiuſmodi febribus hecticis, in febribus deſcriptum fuit. Cuius putredinis, indeq; natæ febris hecticæ, & ab ea prodeuntis tabis cauſa prima, pulmonum eſt exulceratio, eouſque progreſſa, vt putredo inde ſequatur, quâ corruptos pulmones ex parte aliquâ, vel etiam penitùs in vno latere, & in pus conuerſos deprehendimus, vaſis cordis, quæ illi cum pulmonibus ſunt communia, ſimiliter cum pulmone illius lateris deperditis, & circa cor veluti abſectis, & callo illic iuxta radices occluſis & obliteratis: Tantamq; ſæpè corruptionem fuiſſe, vt & mediaſtinum pulmones diuidens, ipſumque pericardium cor obuoluens, eâ infecta fuerint. *phtiſis cauſa.*

Quibus ſic ſe habentibus, pus in pulmonum hac exulceratione genitum, non ſolùm aſperæ arteriæ ramis illapſum expuitur, ſed & tandem, quando ex corruptione pulmonum ſubſtantia diuiditur, in pectoris cauitatem influens, illicq; ſenſim coaceruatum, atque interdum magnâ copiâ congeſtum, Suppurationem quam Empyema vocant, producit. Quod ab exulceratione hac in phtiſicis, eo vti diximus modo potiſſimùm prodire, vti ſectio patefacit, per quam in corruptione pulmonum, puris ſemper aliquam ſaltem portionem, ſi non magnam, pectori adhærere, vel innatare deprehendimus, ita & hæc comprobare videntur, quòd vix dum ex ſuccingentis membranæ inflammationis ſuppuratione pus genitum, in pectus ſe, vti verò docent, exoneret, ſed ſi hoc fiat, quod rarum eſt, per exteriora potiùs, vti in illa pleuritide *Pus in pectore coaceruatum, cauſa Empyematis.*

quam ſuccingentis vocauimus, demonſtrauimus, emergat. Niſi fortè abſceſſus quidam, ſuccingenti aut intercipiēti membranæ, vel etiam pulmonum exteriori tunicæ adnatus, alijs quàm ab inflammatione de cauſis ruptus, in pectus pus effundat: Vel aliunde extra thoracem pus in illud defluat: ſicuti in anginâ ſuppuratâ hoc fieri poſſe docent, & à defluxione labētis pituitæ in pectus, idem fieri, quod tamen, cùm nullus ductus qui à collo deſcendat & in pectus ſe aperiat, exiſtat, & ſi hæc in aſperam arteriam influant, niſi tuſſi iterum reijciantur, in pulmones potiùs quàm pectoris cauum delabantur, haud veriſimile videtur, multoq; minꝰ à pituita defluénte hoc euenire poſſe. Quòd ſi tñ citra pulmonū exulcerationé empyema, eo vti dictum modo, naſceretur, retento in pectore pure, pulmones etiá tandem inficerentur, illorumq; exulceratio, mox etiá empyema tale ſequeretur, quæ tamen vti diximus, plęrūq; ſi nō ſemper, empyema ſolet pcedere.

Soluta pulmonum continuitas, cauſa Pulmonis exulcerationis.

Huius autem exulcerationis indeq; natæ putredinis cauſæ ſunt, vel Inflammatio pulmonum, vel Ruptura vaſis alicuius in pulmonibus, vel Vulnus illius, vel Subſtantiæ exeſio, ab humore aliquo acri vel putri vel venenato procedens.

Ab inflammatione pulmonū in peripneumonia & pleuritide, ſi non ſaltem ſanguis maturatione & coctione in pus, qđ poſtea excreatur, vti plærūq; fit, ſicut & in pleuritide oſtenſum fuit, cōuertatur, ſed & pulmonum ſubſtátia inflammata, alicubi ſimul ſuppuretur, exulceratio pulmonū, quæ interdum eiuſmodi inflámationes ſequitur, gignitur, in qua pus maiori copiâ tunc genitum, tuſſi propulſum, faucib. palato, & ori adhæret, magnaq; ſæpè quantitate ab initio, ſicuti crebrò vidimus, exſpuitur. Quod pus niſi mors præueniat, pulmonū ſubſtantiam vlteriùs corrumpés, phtiſim eam diuturnam,

febre hecticâ comitatam, in qua ſenſim corpus cõtabeſcit, procreat, cui, ſi vel in illius mox principio, vel poſtmodum pus in cauum pectoris defluens, illic coaceruetur, Empyema inſuper accedit, vti & Hipp. pleuriticos, ſi quatuordecim diebus nõ purgentur, in ſuppurationem ſeu empyema tranſire docuit: quod eo modo, in pleuriticis vti & peripneumonicis, è pulmonibus pure emanãte potiùs, quàm à ſuccingente membrana, vti aliàs voluerũt, euenire, cùm vera pleuritis æquè ac peripneumõnia à pulmonum inflammatione, vti in ea declarauimus, procedat, comprobat.

A' ruptura vaſorum pulmonũ, vel quæ ſubſtantiam ipſorũ vndiq; perreptant, ſanguineq; repleta ſunt, frequentiùs hoc fit, tuncq; ſanguine è vaſis in aſperæ arteriæ ramos effuſo, ſanguinis exſcreatiõ per tuſſim primùm ſe offert, quæ cùm plærunque phtiſim præcedere ſoleat, à diſruptâ venâ eam frequentiùs naſci demonſtrat, idq; hac ratione, quòd per diſruptam venã, vulnus in pulmonib. factum, ob cõtinuam pulmonum dilatationem & conſtrictionem, per quam illius labra indeſinenter diducuntur, coaleſcere & conſolidari nequeat, ſed diuturnitate in vlcus ſordidum conuerſum, vicinam pulmonum ſubſtantiam putredine afficiẽs & corrumpens, vti dictum, febrem hecticam producendo, tabi occaſionem hoc pacto præbeat. Cuius vaſorum rupturæ cauſa, nimia & vehemens pulmonum dilatatio & conſtrictio interdum exiſtit, in vociferatione, ſufflatione validâ vel conatu intenſo, in rebus geſtandis vel voluendis, aut excernendis excrementis, aut fœtu excludendo. Aliàs verò ruptura vaſorũ ab aliâ vi externâ prodit, vt ab ictu, caſu, ſi pectus eouſq; vt pulmones ſimul lædantur, contundatur. Sicuti hæc in hæmoptoicæ paſſionis cauſis vberiùs explicata ſunt.

A' vulnere pulmonum à cauſis externis producto, ob contuſionem pectoris iam dictam, non ſolùm vaſa diſrumpentem, ſed & ſubſtantiam ipſorum contũdentem, vulnuſq́; contuſum procreantem, vel vulnere punctim plęrunq; pectori inflicto, & ad pulmones vſq; penetrante, cùm vel hac vel illa ratione illarum vulnus ſordeſcit, vlcus in pulmonibus quoq; gigni poteſt.

Ab humore ſalſo vel alioquin acri à cerebro defluente, pulmoneſq́; erodente vel exedente, eos exulcerari, eamq́; potiſſimam phtiſis cauſam eſſe, plærique cenſent, quod tamen tam facilè vix fieri poſſe, hoc comprobare videtur, quòd innumeri, quibus eiuſmodi defluxiones multis temporibus moleſtæ ſunt, tuſſimq́; concitant, tamen minimè fiant phtiſici, iuueneſq́; frequentiùs quàm ſenes, quibus defluxiones magis conſuetæ ſunt, in hoc malum incurrant. A' defluxionibus tamen, tum quia tuſſim promouẽt, hæcq́; aliquando, vti dictũ, venæ rupturam, tum quia multoties pulmonum interiora irritando, eos ſucceſſu temporis lædere poteſt, phtiſin interdum ſuboriri poſſe concedimus; defluxioneſq́; phtiſicis facilè ſuboriri, à quib. etſi læſio pulmonum, nõ primùm genita ſit, tamen ea ob tuſſim, quam de nouo huic, quæ ab vlcere alioquin iam priùs progreſſa fuit, copulat, plurimũ ſic augeri poteſt. Frequentiùs tamen ſi ab humore pulmones vlcerante phtiſis fit, hoc eo in pulmonũ ſubſtantia congeſto, retento corruptoq́;, nec per tuſſim reiecto, vel ſæpiùs ſe iterum congerente, procedere potiùs exiſtimamus, cùm in ſubſtantia pulmonum genitus, nec dum in aſperæ arteriæ ramos ſe ingerens, tuſſim minùs, quàm ſi à capite deflueret in aſperam arteriam, mouendo, diutiùs ſubſiſtere, ſicq́; magis lædere poſſit.

A' ſanguine vel pure pulmones quoque vitiari,

hocq́ue

hocq; pacto phtiſim ſuboriri poſſe, docent; Et in hæmoptoica paſſione, quod ſanguis non ſufficienter per tuſſim excretus, retentus, putreſcens pulmones lædat, phtiſim ſic produci. Verùm cùm ob venam ruptam potiùs hoc, vti demonſtrauimus, fiat, ſi tunc quoque ſanguis è vaſis elapſus, alicubi ſubſiſtat, nec excernatur, & corrumpatur, duplicem ob cauſam, tunc pulmonum hæc læſio procedet. Quòd ſi verò ſanguis non à venâ ruptâ pulmonum, ſed per aſperam arteriam à ſuperioribus in pulmones delabatur, niſi tuſſi rurſum, vti ferè fit, eijciatur, & ille infixus alicubi ſubſiſtat, quod vix tum fit, tunc etiam putreſcens, eâ ratione pulmones poteſt lædere. In inflammationibus pulmonum in pleuritide & peripneumonia, ſanguis ſimiliter ab ea exudans, vel pus quod ex eo ſuppurato naſcitur, ſi per tuſſim non ſufficienter expurgentur, ſed in pulmonibus retenta eos inficiendo corrumpant, pthiſim quæ nonnunquam pleuritidem vel peripneumoniam non bene per tuſſim expurgatam ſequitur, gignunt. Pus quoque in vlceratis & corruptis iam phtiſicorum pulmonibus, tum quia continuò generant, tum quia pulmonibus infarcta porrio illius manet, illos iam priùs vlceratos, vt magis magiſque corrumpantur, efficit.

A venenato humore vel qualitate pulmonibus infeſtâ, pulmones ſi exulcerentur, ſicuti de lepore marino ſcribunt, illius eſu pulmones vlcerari, ſiquidem verum eſt, id non niſi ab eiuſmodi aduerſâ pulmonibus vi, inde exurgente, proficiſci poteſt.

Curatio.

ACcommodabitur hæc conſumptioni corporis primũ huic quę generalis eſt, totumq;

corpus occupat, poſtea particulari, quę certis duntaxat partibus accidit.

Generalis totius corporis conſumptionis diuerſorum generum curatio, primùm prout hęc vel in ſanis vel ægris accidit, diſtinguitur.

Atrophiæ et Marcoris curatio.

In ſanis alioquin nec alio morbo detentis, ſi ob inediá diu paſſam, nutrimentiq; inde profectum defectũ, Atrophiam quádam corpus patiatur; Vel ob labores curaſq;, abſumpto humido ſubſtátiali conſumatur, tunc ſi rurſum decenter cibentur, à labore vehementi abſtineant, curaſque ſeponant, ſponte hęc emendantur, niſi penitùs ad extremam vſque tabem corpus redactum ſit, quæ ægrè amplius cedit. Vti & ob ſenium ætatis causâ, abſumpto humido ſubſtantifico, atque arefactis membris contracta macilentia, ſicut nec ſenium ullo pacto ampliùs corrigi poterit.

In ægris ſi ob Appetentiam proſtratam, quia cibos non ſufficienter admittunt, vel morbi vim nutrimentum abſumentem, nutrimentiq; inde profectum defectum, Atrophiam aliquam corpus patiatur, ea poſtquam morbo ceſſante, ægri conualeſcentes cibum rurſum appetunt, quoque deſinit, corpusq; priſtinam habitudinem recuperat. Quòd ſi verò ob morbi diuturnitatem, vel vim & acutiem, illius humidi ſubſtantifici defectus ſequatur, marcorque quem ſenium ex morbo vocant, inducatur, is certè, vti nec humidũ ipſum, aut ſenium, reparari ampliùs minimè poterit.

Atrophiæ cũ morbis copulatæ, vti & cachexiâ & hydrope curatio.

In morbis viſcerum chylificationi & ſanguificationi deſtinatorum, ventriculi præſertim, hepatis & lienis, quæ ſequitur Atrophia ob nutrimenti defectum, qui à morbis illis procedit, vnde ſanguis non ſufficiens vel inutilis ad nutritionem generatur, curam potiſſimùm eam exigit, quæ hiſce morbis debetur, quibus ſanatis mox corporis redit

inte-

integritas, ſin minùs, ægrum cum morbo peſſundat. Quam curationem horum morborum in alijs grauioribus accidentibus, ab eiuſmodi morbis etiam profectis, deſcripſimus: Veluti in Cachexia, cuius quoque ſpeciem eſſe Atrophiam, illic oſtendimus. Dein & in Hydrope alijsq́ue nonnullis, à viſcerum horum morbis prodeuntium ſymptomatibus, atrophiam quoque comitem nactis. In quibus omnibus, corporis huius conſumptionis causâ, ſi admodùm hominem conficiat, Nutrimentis euchymis, beneq́ue nutrientibus, ſæpè ſunt reficiendi: Eligendo exquiſitiora ex illis, quæ in hectica febre & phtiſi copiosè deſcripta ſunt, & à ventriculo, qui hîc plærunque debilitatus eſt, euinci queant: Huius quoque causâ, ſi illorum appetitus omnino deiectus ſit, adeò vt vix aliquid vel parciſſimè ſaltem aſſumant, iniectio per clyſmata ad nutriendum, aliquid iuuare poſſe creditur. Qualis in febre hectica ex lacte, iure capi & vitello oui concinnata expoſita fuit: Quæ & ex decocto aliarum carnium & ſucco expreſſo vel per decoctionem in formam congelati redacto, & aquis inde exſtillatis; item cremore Hordei addito & Vino parata conueniet.

Maraſmi & Colliquationis corporis curatio.

Febris hecticæ causâ, ob temperamenti inſiti in calidius & ſiccius ſenſim conuerſionem, ſi Maraſmus ſequatur, quo pacto procedendum, in cura febris hecticæ Maraſmodis abundè declaratum fuit.

Vti & in cauſone febre ob eandem cauſam, ſed violentiorem ſubitò accidens colliquatio corporis, in cura febris colliquantis quid faciendum, expoſitum fuit.

A` febre verò hecticâ lentâ ab exulceratione pulmonum profectâ, temperamentum quoque peruertente, quæ ſequitur Tabes ſeu Phtiſis, quo

pacto tractari debeat, & quid de eâ prædicendum, cùm in febribus obiter illius tantùm meminerimus, hîc nunc exponendum.

Phtiſis à Pulmonum exulceratione cura, & Empyematis.

Pulmonum continuitas ſoluta, ob ruptum vas aliquod, vnde ſanguinem ſpuunt, ægrè iterum coaleſcit, & proin vix dum quò minùs exulceratio ſequatur, impediri poteſt. Quæ ſi iam, vel ob hanc aliámve cauſam pulmonum ſubſtantiam inuaſerit, purulentáque & putrida exſcreent, longè minùs, immò difficillimè curatio ſuccedet, deſperatáque omnino eſt ſalus, ſi pulmones corrumpi, atque ex parte aliquâ vel magnâ in pus conuerti atque putreſcere, ac empyema in pectore excitare incipiant. Quam curationis difficultatem vel impoſſibilitatem, motus continuus pulmonum ex parte parit, qui illorum continuitatem ſolutam non ſinit ampliùs coaleſcere, vti & tuſſis comes, à purulenta illa materia, vel accedente defluxione, indeſinenter moleſtans, pulmonesque magis magisque concitans. Dein & cùm medicamenta ad pulmones vix minimâ ſuâ portione peruenire poſſint, illa quoque in ruptura vaſis, aut vlcere iam nato, cum parùm operari queant, curam protrahunt, atque irritam ſæpè faciunt: Vti & illud, quod pulmones corrupti reparari ampliùs nequeát, & quod de pure pectori illapſo in Empyemate, ſi accedat, parùm aut nihil per exſcreationem egeri poſſit. Et licèt ſectione factâ è pectore educatur, tamen pulmonum remanet exulceratio, ſine quâ empyema vix gigni poſſe priùs demonſtrauimus. Quod &, licèt nullâ præcedente exulceratione pulmonum, ab abſceſſu aliquo alióve modo, vti dictũ fuit, orietur, niſi maturè illi exitus ſectione patefiat, vnde fortè ſanari poſſet æger, ſi ita rẽ ſe habere cognoſceretur, vel æger apertionẽ concederet, retentum pulmones corrumpit, & in idem periculũ inducit.

Cura-

Curatio, cùm nihil intentatum relinquere debeamus, ſuſcipienda, prognoſtico tamen priùs in deteriorem potiùs quàm meliorem partem inclinante, præmiſſo. Accommodaturq; hæc præcipuè morbo, veluti exulcerationi ſeu corruptioni pulmonum, & ſimul cũ eo purulentæ huic excretioni cum tuſſi, quę inde procedit, vti & puris collectioni in pectore in empyemate, ſi illi iungatur: Dein & alio morbo comiti febri hecticæ, & ſimul conſumptioni corporis, quæ ab ea potiſſimùm exurgit: Poſtmodùm & cauſæ, defluxioni nimirum, vlcus vel inducenti vel fouenti, tuſſimque adaugenti. Quod aliam cauſam attinet, venæ ſcilicet rupturam, quæ per ſanguinis expuitionem cognoſcitur, quid illius causâ faciendum, in hæmoptoica paſſione fuit expoſitum.

Exulcerationis pulmonum & corruptionis, indeque profectæ purulentæ per tuſſim excreationis & collectionis in pectore, causâ, exhibentur quædam, quæ licèt vix & minimâ quantitate, ad eos per aſperam arteriam penetrare queant, tamen ſucceſſiuè vſurpata, aliquid quoque poſſunt efficere. Danturq;, vti in aliorum vlcerum curâ fieri ſolet, abſtergentia, quæ pulmones à pure, & pectoris interiora etiam, ſi & illi pus à pulmonibus inhæreat, repurgent, & ad excretionem, quæ per tuſſim fit, promoueant. Quæ & in empyemate ſi citra exulcerationem pulmonum illud fieret, vti docent, pus expectorando ſimiliter proderunt. Dein & conſolidantia exhibentur, quę vi exiccante nonnihil & emplaſticâ, pulmonum hanc diuiſam ſubſtantiam, rurſum quantum fieri poteſt, conglutinent atque vniant. Quod ſequentia præſtant.

Lac cùm tenuiore ſeroſioreq; ſuâ portione abſtergat, & craſſiore caſeosâ conglutinet, & vtroq;

modo ſic agat, ad curationem vlceris imprimis vſurpatur, cùm & ſimul fauces leniendo, pingui ſuâ butyroſitate tuſſim inde natam quoque minuat: Facitque ea, tum ſenſim addito præſertim Sacchąro alijsque conuenientibus linctum, vel bibitum, tum copiosè potum, ſicuti ad conſumptionem corporis reparandam, illud hôc pacto affatim diuque bibi debere, mox demonſtrabimus.

Potus Aquæ mulſæ, quæ ex Aquæ duodecuplâ, ex Mellis vnâ parte coquitur, loco potus ordinarij ad vlceris abſterſionem iuuat, vti & Aqua ſaccharata, vel Ptiſana; Aquæ Chalybeatę, potū, vlcus ſiccando, iuuare dicitur.

Iulepus à quibuſdam probatur, factus ex aquis exſtillatis è radic. Petroſelini, Fœniculi, Enulæ & Altheę, miſtis, coctisq; cum Saccharo, addito dum coquitur, gummi Tragach. vel Arabici portiunculâ, & ſucco Glycirrhizę.

Syrupi ad vlcerum pulmonum curam propinantur: Atque ex vſitatis ſyrupis conueniunt Myrtinus vel Myrtillorum, lentorem cum vi ſiccante ſimul poſſidentes. Proderit & ſyrupus de Roſis rubris ſiccis & Cydoniorum.

Vel paretur ſequens, rectiùs ſcopum adimplens: ℞. radic. Conſolidę & Glycirrhizę ana ℥ j. ß. rad. Altheę ℥ j. radic. Acanthi vel Ariſtoloch. ℥ ß. herbarum Plantaginis, Veronicę, Pulmonarię, Braſſicę, Tuſſilaginis, Burſę paſtoris ana M j. flor. Roſarum, Violarum ana P j. quatuor ſeminum frigidorum Maiorum ʒ ß. quatuor ſemin. frigidorum Minorum, ſeminum Lini torrefact. ana ʒ ij. ſeminis Naſturtij torrefacti ʒ j. Cicerum rubr. P j. baccarum Myrti vel Myrtillorum ʒ ij. Iuiubarum Sebeſten ana paria vj. Paſſularum præpar. x. fiat decoctio addendo Mellis vel Sacchari quart. j. ß. coquantur in formam ſyrupi, de quo ſenſim & ſępè ſumat.

Botryos

Botryos decoctum ad purulentas exſcreationes commendatur.

Vel: ℞. ſucci radicum Conſolidæ ℥ iij. ſucci Tuſſilaginis, Roſarum rubrarum ana ℥ j. ſucci Liquiritiæ & Hypociſtidis exiccatorum diſſolutorum in prædictis ſuccis ʒ j. ß. gummi Arabic. Thuris contuſi ana ʒ j. Hydromellitis ℥ iv. Sacchari Penidiat. Roſat. tabul. ana ℥ ij. ſyrupi Iuiubarum & Myrtillorum ana ℥ j. ß. Poteſt & ſuccus Scabioſæ addi, & ad conſolidationem ſuccus Plantaginis.

Eclegmata vel Linctus qui lambuntur, vel Electuaria quæ ſenſim aſſumuntur, aut Tabulæ ſeu trochiſci, qui in ore donec ſponte diſſoluantur, tenentur, pro vlceribus pulmonũ idonea, varijs modis fiunt.

Ex vſitatis quibuſdam, vt Diatragacháto frigido, Diapenidio ſine ſpeciebus, plærunque tabulatis: Vti & Saccharo Roſac. tabulato, quod valdè eſt vtile: Item ex conſeruâ Roſarum frequenter ſumptâ: Dein & electuar. Reſumptiuo ſine ſpeciebus, & Looch de papauere, quod & tuſſim admodùm ſedat.

Ex illis quæ in tuſſi deſcribuntur, linctus aliqui, incraſſantes præſertim, vi glutinandi aliquid ad vlceris huius curationem conferre poſſunt, veluti ille qui ex Mucilaginibus, dein alter ex Reſinâ lariceâ compoſitus.

Pręter quę, inprimis ad pulmones vlceratos vel corruptos, ſi fieri vllo modo poteſt, ſanádos prodeſunt ſequentes pulueres; qui vel cum Sacchari roſ. tabulat. aut penidiati permiſtione, per ſe, vel cum Lacte ſumuntur. Vel cum Saccharo diſſol. in aquis conuenientibus, in tabulas priùs rediguntur: Vel cum ſyrupis inſtar eclegmatis componuntur, aut electuarijs alijs miſti, eo pacto ſumuntur.

Primus: ℞. radic. Conſolid. maioris ʒ ij. rad. Al-

theæ, Glycirrhizæ ana ʒ j. Roſarum rubr. ℈ ij gummi Tragach. & Arabici parùm aſſi ana ʒ ß. Amyli ʒ j. fiat puluis ſubtiliſſimus.

Alter: ℞. Cicerum rubr. ſeminis Lini & Cydon. parùm torrefactorum ana ʒ j. ſemin. Naſturtij torrefacti ℈ j. ſemin. Plantag. Altheæ, Maluæ, Portulacæ, Bombacis ana ʒ ß. ſemin. Papau. albi ʒ j. quatuor ſemin. frigid. Maiorum mundat. ʒ ij. Balauſt. ℈ j. Thuris vel Maſtiches, Succini ana ʒ ß, fiat puluis: Vtatur per ſe, vel cum priore permiſto.

Hiſce & Spodij vel rectiùs Lapillorum oculorum cancri & Coralli rubri puluerum ana ʒ j. commodè permiſceri poteſt; Vel ſi ampliùs glutinandum, tantum Boli vel Terræ ſigillatæ.

Efficaciores magiſque appropriati fieri creduntur, ſed minùs grati erunt, addendo Pulmonis vulpis cum tracheâ illius arteriâ in furno exiccati ʒ j. cineris Aſtacorum fluuiatilium ʒ ß. miſce. Confert & puluis cochlearum exiccatus, & Muſtelarum pulmo. Si ſputum ſanguinis adhuc adſit, ſeminis Hyoſquiami albi ℈ j. vtiliter miſcebitur.

Ad purulentas exſcreationes, rad. Perſonatæ, Æthiophim. fol. Betonicę, ſem. Irionis exhibet Dioſ. Alij etiam fol. Vlmi, Veronicæ & Scabioſæ dant: Quæ prædictis pulueribus addi poſſunt.

Electuarium ſequens efficax exiſtit: ℞. conſeruę radicum Symphyti mai. ℥ j. ß. conſ. Roſarum rubr. ℥ j. infuſ. gummi Tragach. factæ in Aqua plantaginis ℥ j. Coralli, Boli vel Terræ lemniæ ana ʒ j. Hypociſtid. ʒ ß. Croci ℈ ß. ſyrupi Myrtini vel Myrtillorum q. ſ. fiat electuarium. Poteſt huic addi de pulueribus præſcriptis ad ʒ j.

Morſelli vel tabulæ ſequentes gratæ ſunt & vtiles: ℞. florum Roſarum exactè rubr. abſectis albis quibus innituntur vnguibus, exiccentur, fiat puluis ſubtilis, Irroretur ſucco Limonum, & cum Sac-

charo cocto cum aqua Roſarum fiant morſelli.

Vel: ℞. Sacchari q. ſ. diſſolut. in Aqua Roſac. atque addito ſucco Roſarum rubr. fiant tabulæ:

Vel: ℞. Sacchari quartar. j. diſſolu. cum ſucco Roſarum & coquatur, & circa finem adde ſpecierum Diapapau. & Diatragach. frigid. ana ʒ j. Conſeruæ radic. Symphiti ʒ ß. fiant Tabulæ.

Trochiſci ore tenendi, admodùm conducentes: ℞. Reſinæ lariceæ, vel Terebinth. parùm coctæ vt pulueriſari queat, Thuris ana ℥ ß. Myrrhæ, Sanguinis draconis vel Balauſt. ana ℈ j. Croci ℈ ß. radicum Conſolidæ ℈ ij. Sacchari roſarum tabulat. ℥ j. infuſ. gummi Tragach. factæ in aqu. Tuſſilag. q. ſ. fiant formulæ.

Sulphur diſſolutum & fuſum in aquam Plantaginis, Tuſſilaginis vel Roſarum, boni odoris causâ aliámve conuenientem, idque ter quatérve repetitum, pulueriſatum datum per ſe cum ouo ſorbili alióve modo, aliiſve permiſtum vti & Saccharo, hîc quoque vt in cæteris eiuſmodi pectoris affectibus, probatur. Chymici magis elaborando, albumque reddendo, flores illius exhibent. Sulphureas quoque thermas bibitas opitulari putant.

Ad curationem exulcerationum pulmonum, præter exhibita, alia quoque adminiſtrantur. Conferetq; ſi ſuffitus vel fumos, qui vlcera ſiccant, naribus atque ore excipiant, & cum inſpiratione in pulmones attrahant, quò & rectiùs, quàm quæ exhibentur, peruenire poſſunt.

Proderitq; imprimis ſuffitus ex vapore decocti quem calidum ore excipere debent, in tuſſi deſcriptus.

Ampliùs ſiccant fumi, probaturq; præ omnibus ex radicibus & folijs Tuſſilaginis accenſis excitatus fumus per inſpirationem attractus: vt & caudæ equinæ.

Vel qui alijs quoque additis, vti & ſemine Hyoſquiami, ex trochiſcis in tuſſi ibidem declaratis paratur.

Aut alij qui cum folijs ijſdem cæteriſq́; Sulphur quoq; recipiunt, in Aſthmate expoſiti.

Vel qui hoc pacto fiunt: ℞. gummi Hederę ʒ j. ß. Thuris ʒ j. Myrrhæ ʒ ß. Succini ℈ j. Benzoini Storacis ana ʒ ß. Hypociſtidis ℈ ij. ſemin. Coriandri, roſarum Rubr. Santali rubr. ana ℈ j. pulueriſentur, excipiátur i fuſ. gummi Tragach. vel Reſinâ lariceâ, fiant trochiſci: Poteſt & parùm cortic. rad. Mádragoræ, vel ſemin. Hyoſquiami addi; Auripigméti tantillum non ſatis tutò aliqui addunt, falſi fortè, quod cùm Sandaracham legerent, gummi Vernicem dictum intelligẽtes auripigmentum ſandaracham quoque vocatam eſſe putarunt.

Aër ſiccus, qui phtiſicis magis quàm vdus cõuenit, ſi in eo potiùs verſentur, & ſpirádo eum attrahant, aliquid ſiccando vlcera, poterit efficere.

Inunctiones pectoris aliquid quoque opitulari poſſunt, ex relaxantibus vnguentis, vt faciliùs expuant purulẽtam materiam, qualia in tuſſi & aſthmate fuêre expoſita. Quòd ſi verò illa pauca ſit, vel remittat, ad vlceris ſanationem aliquo pacto iuuandam, leuiter adſtringentia & conſolidantia illis permiſcenda, an fortè vis illorum ad pulmones vſque penetrans, aliquid poſſit efficere.

Veluti: ℞. olei Myrtillorum vel Roſacei, Maſtichini ana ℥ j. ß. mucilagin. rad. Conſolid. & ſeminis Altheæ ana ℥ j. farin. ſ. Lini vel Fœnogr. ʒ ij. Sarcocollæ nutritæ in lacte, Thuris vel Maſtiches ana ʒ ß. Myrrhæ ℈ j. Reſinę laricę ʒ j. Croci ℈ j. Ceręalbę parùm, fiat Linimentum.

Ad concoctionem ſeu maturationem abſceſſus, quem alicubi in pectoris cauo genitum, empyema producere exiſtimant, vt citiùs antequam grauiores

res noxas adferat, rumpatur, quædam quæ illud efficiant, pectori applicát. Quæ nos eo nomine potiſsimùm aliquid præſtare putamus, q excoquẽdo pus, vt faciliùs tuſſi poſtea excreetur, opitulẽtur.

Atq; ita emplaſtrum Diachylon magnum, vel ireatum, ſimiliaq; admoueri poterunt.

Quòd ſi maturantibus, ea quæ materiam euocant, metaſyncritica dicta addantur, tũc quia præter puris elaborationem, illud ad ſuperficiem trahendo, cutemq; ſimul rarefaciendo, vt illic exitum quęrens, tuberculũ protrudatur, efficiũt, locumq; vbi ſectio fieri, illudq; emitti debeat, demonſtrant, hocq; pacto præcipuè iuuant.

Cuius rei gratiâ ſequens conueniet: ℞. rad. Altheæ, Bryoniæ, Iridis ana ℥ ij. Ficuũ pa. x. Dactylorum num. vj. flor. Chamomil. Meliloti ana p j. ſem. Fœnogr. Lini ana ℥ j. coquantur & contundantur, adde ol. Liliorum ℥ ij. de Piperibus ℥ j. ſem. Sinapis ʒ ij. Fermenti ℥ j. fiat cataplaſma.

Picatio ſupra pectus facta; ſi de puris collectione magnâ conſtet, atq; ex fluctuatione, & prominentiâ quadam in pectore cognoſcatur, vt magis ſe tuberculum patefaciat, conuenire poterit.

Iniectiones in pectoris cauitatem factæ, in corruptâ pulmonum ſubſtantiâ aliquâ, vel in ambitu vlceratâ, ſi à vulnere pectori illato, pulmonibus ſimul læſis hæc ſequantur, cùm tunc via aperta ſit, per quam hoc fieri poſſit, plurimùm iuuant. Vidimusq; horum vſu, propinatis interim quoque alijs, quę in alijs exulcerationibus conuenire iam oſtendimus, quendam, cui à cultro per pectus ad pulmones vſque adacto vlceriq; inde nato, pulmonũ portiones corruptæ, aliquoties è vulnere prodibant, & qui penitùs contabuerat, nihilominus reſtitutum, multis annis poſtea vixiſſe: Alium quoque diu cruentam ſanioſam & purulentam per

vulnus pectoris excernentem materiam, iam longo tempore horum vſu, adhuc manere ſuperſtitem.

Fiuntque hæ iniectiones primùm ex abſtergentibus, & poſtea vlcus ſiccantibus & conſolidantibus, vſurpando quædam ex leuioribus, quibus in alijs vlceribus quoque vtimur, illicque deſcripta ſunt, parata ex Aquâ mulſa, Sero lactis aut ipſo lacte; Aquâ Mellis vel Laricea: Vel vnguento de Apio, decocto Hordei aliarúmve quarundam plantarum.

Vel abſtergens hæc fiat iniectio: ℞. ſeri Lactis caprini ℔ j.ß. Mellis roſac. ℥ iv. Succorum chelidoniæ & Apij ℥ j.ß. miſce.

Ad ſanationem interpolatis vicibus & tandem, vbi pus nullum ampliùs prodit, indies vtatur hac iniectione: ℞. lactis Caprini, in qua radic. Conſolidæ maioris coxerint ℔ ij. ſucci Plantag. ℥ j.ß. Sarcocollæ nutritæ cum lacte & diſſolutæ in eodem ʒ j.ß. Myrrhæ ʒ j. reſinæ Lariceæ diſſol. in vitello Oui ℈ j. miſce.

Sectione aperturam in pectore moliendo, ſi de collectione puris in Empyemate certi ſimus, atque illud ex tuberculo in interuallis coſtarum prominente, & fluctuatione vti dictũ, cognoſcamus, pus omnino erit educendũ, cùm aliâ viâ inde euacuari tanta illius copia minimè poſſit, per quam ſi empyema citra exulceratiõe pulmonũ fieret, curari poſſet, & licèt ſi illa ſimul adſit, & ſectione factâ cura non ſuccedat, tamen cùm ſine eâ, empyema curari nequeat, ſatiùs erit in extremo morbo, extremum remedium, quod tamen ſine periculo adminiſtrari poteſt, tentare, quàm ægrum deploratum relinquere, eoque magis, cùm, etſi non conferat, quia tamen, cauſam huius affectus, pus & pulmonum corruptionem fuiſſe, patefacimus, & quòd

ſanari

ſanari non potuerit, eâ oſtendimus, nos à culpa omni, commiſſi erroris liberamus. Sed &, etſi de empyemate adhuc dubij eſſemus, dummodo de pulmonum corruptione conſtaret, ſi maturè ſectio inſtitueretur, fortè ad curationem non parùm adferret vtilitatis, cùm tunc per inciſum hoc foramen, pus è corruptis pulmonibus atque thorace, ſi illi etiam adhæreret, quod alioquin per ſuperiora tuſſi ægrè, nec dum ſufficienter, exſcreari poteſt, faciliùs expurgaretur: & quòd iniectiones, vti priùs dictum, per hoc vulnus, ad pulmones vſque, quo alioquin remedia aſſumpta vix perueniunt, penetrare, indeq́ue rurſum è pectore refluere poſſent. Quâ ratione quendam, cui à vulnere inflicto pulmonum portio computruerat, ſanatum fuiſſe, priùs demonſtrauimus.

Perficiturq́ue hæc ſectio, præmiſſo ſemper prognoſtico, ſi tuberculum promineat, illic nouaculam vel ſcalpellum in pectus vſque adigendo, ſubiectaq́ue pelui pus excipiendo, nec tamen vnâ vice vniuerſum, ne vires concidant, ſed reiteratis vicibus illud emittendo. Quòd ſi nil appareat, in humiliore thoracis ſede, illic vbi nulli alij muſculi, intercoſtalibus incumbunt, ſupra duodecimam coſtam per interuallum illud, ſectio facienda, vt ſic pus quod in pectus delapſum ſepto incũbit, quod duodecimæ coſtæ connectitur, promptiùs effluere poſſit, tamq́; diu vulnus, donec omne penitùs effluxerit, apertum retinendum.

Vſtione pectus ſic aperiri etiã poſſe docet Hipp. Quæ cauterio actuali, cùm potentiale in ima pectoris vſque, viam vix patefacere poſſit, perficienda eſſet; Verùm cũ non ſatis tutũ ſit ferrum candẽs pectori imprimere, ſectione hoc tutiùs ꝑſtabitur.

Febris hecticę, vlcerationẽ pulmonũ comitãtis, indeq́; natę extabeſcentiæ cauſâ, quę potiſſimùm

M

vſurpantur remedia, ſubſtantiam corporis amiſſam reponere, atq; intemperiem ſiccam partium corrigere debent, quæ ſi alia quoque commoda vlceri præſtent, eò erunt conuenientiora.

Reſtaurãtia ſubſtantiam corporis, in phtiſicis remedia.

Quæ ſubſtantiam corporis præcipuè reſtaurãt, & ob hanc cauſam licèt alias quoq; vtilitates præſtent, præcipuè vſurpantur, remedia alia exhibentur, alia foris adminiſtrantur, alia inijciuntur.

Exhibentur quæ nutrimenta vel tantùm ſunt, vel etiam medicamentoſa exiſtunt.

Quæ nutrimenta tantùm ſunt, ad refectionem corporis abſumpti, illud alendo cõducunt, & cum rorido ſucco, dum corporis ſubſtantiæ apponuntur, illud humectent, ſiccitatem à febre hecticâ illi inductá, ſimul corrigunt, quod vt faciliùs pręſtent, talia quæ facilè concoquantur, bonumq; ſuccum gignant, citoq; digerantur, corporiq; apponátur, eſſe debent. Inter quæ cùm Lac nõ ſolùm hoc pręſtet, & totâ ſuâ ſubſtantiâ corpus admodum alat, ſed & ſimul temperie ſuâ & humiditate, puris humorumq; in pulmonibus coaceruatorum, vel humorum defluentiũ, ſi hi inſuper accedant, acrimoniam & ſalſedinẽ cõtemperet, atq; vlceri pulmonũ ſimul ſeroſitate ſua abſtergẽdo, & caſeoſittate glutinando, vti priùs dictum, proſit, pinguedineq; illi inſitâ leniendo, tuſſim ſedet, cæteris omnibus ferè in phtiſi vſurpari ſolitis, præfertur remedijs.

Sumitur autem in hác rem, lac tum quod vſitatum eſt, in cibis vaccinum, caprinum, ouinum, vel etiam ꝙ non ampliùs conſuetum eſt, aliàs aſſumi, vt poſt infantiam, muliebre, & à beſtia deſumptũ, aſininum. In quibus omnibus, etſi vires eiuſmodi nutriendi, leniendi, detergendi & glutinandi ob quadruplicem ex qua quodlibet lac componitur, ſubſtantiam inſint, tamen cùm vnũ lac in vno aut altero homine potẽtiùs agat, nos prout operatio-

nem

nem illius requirimus, hoc illúdve, quod id quod cupimus potentiùs præſtare poteſt, eligimus.

Ex vſitatis lactis generibus, quibus frequentiùs cum ægris grata nec faſtidioſa ſint, vtimur, præfertur lac Caprinum, cùm magis ſeroſum, & proin vi abſtergente maiore præditum ſit; quam in purulentis hiſce phtiſicorum pulmonibus maximè requirimus: Propinaturq; recenter emulſum & adhuc tepens vel recalefactum; idq; ieiunis manè ab ℥ iv. vel v. incipiendo, indiesq; illius menſuram augendo, donec ad ℥ viij. vel xij. vſque peruentum ſit: Interdum & ſub veſperam tempore ſomni repetendo, illiusque vſum ſic ad menſis ſpacium vſque vel vlteriùs continuando.

Huic vt magis abſtergat, Saccharum vel in ſenioribus Mellis tantillum miſceri poterit, quæ & lac à corruptione præſeruant. Vires illius detergendi aliquo pacto etiam intenduntur, & pulmonibus magis appropriatur; ſi capra herbis, qualitatem eiuſmodi & proprietatem habentibus, paſcatur; vt fol. Rubi, Salicis, Pulmonariâ; Tuſſilagine; Item Hordeo, Fabis, Lentibus contuſis, addito ſeminis Fœniculi & Salis modico, alijsque ſimilibus.

Non adeò abſimile lacti caprino & Vaccinum exiſtit; quo & in illius penuriâ, vel in illis qui eo conſueuerunt, vti poſſumus, cùm & vim detergendi, licèt non adeò validam, vti putant, poſſideat, quam tamen additione ſacchari augere poſſumus. Et cùm viciſſim vaccinum plus lacte caprino exulceratos pulmones glutinare, craſſiore ſuâ parte videatur, non incommodè eo, poſtquam aliquandiu caprinum vel aliud detergens biberint, vlcusq; repurgatum fuerit, vtemur; & quod reliquum ſupererit, ad vſum lactis temporis, vaccini lactis exhibitione, eadem menſurâ & ordine, vti caprini, complebimus.

Cui quoque vt vlcus validiùs conſolidari iterum poſſit, Saccharum roſatum tabulatum commodiſſimè admiſcebitur, ſicque diu propinabitur. Sunt qui Silices vel Ferrum aut Chalybem ignita in eo priùs extinguunt, vt ſic abſumptâ ſeroſitate illius, craſſius redditum magis glutinet. Vel illud cum aqua pluuiali admiſtis roſis priùs decoquunt. Quod rectiùs ſi radices conſolidæ in eo ebulliant, efficiet. Quæ tamen circa finem vſus lactis aliquoties ſic vſurpata, magis conuenient, quàm ſi toto tempore eo modo vſurparentur. Vti & lac Ouinum circa finem aliquamdiu bibitum, glutinando ſimiliter iuuabit.

Sunt qui lactis eiuſmodi genera in cibis conſueta, nullo obſeruato ordine, potus ordinarij, vel aquæ, vel vini, vel alterius potionis loco ebibere iubent.

Ex non conſuetis aliàs lactis generibus, & proin ægris minùs gratis & nauſeam quandam parientibus, præcipuè extollitur lac Aſininum, cùm ob ſeroſitatem admodùm abſtergat, quod maximè in cura vlcerum pulmonum neceſſarium eſſe diximus. Et proin illud cùm haberi poteſt, atque ægri non reſpuunt, loco lactis caprini, quod & viribus hiſce hoc ſuperat, eodem modo & menſurâ propinari, & tamdiu, vti illic dictum, continuari debet.

Non minùs in phtiſicis etiàm ſummopere lac Muliebre commendatur, quod ijſdem viribus inſtructum, peculiariter etiam præ cæteris ad nutritionem & refectionem corporis tabidi, feliciùs operatur, vtpote quod naturæ noſtræ magis ſimile & familiare, in corporis ſubſtantiam citiùs & meliùs conuertitur. Quod à muliere ſanâ ægro ſic propinari debet, vt illud è mammis ipſius indies bis térve bonâ menſurâ exſugat, ſicque à nutrice

tanquam

tanquam infans longo tempore lactetur. Quâ ratione aliquos reſtitutos nouimus, aliquemq; conualuiſſe, non ſolùm, ſed tantas etiam vires recepiſſe, vt ne lac ſibi inpoſterum quoque deficeret, nutricem denouo impraegnarit.

Alia quoque alimenta in cibis vſurpari ſolita, euchyma & eupepta, ad corporis extenuationem nutriendo conferunt, qualia omnis generis paſſim, & præcipuè in febris hecticæ cura, vbi eundem vſum præſtant, deſcribuntur: vt ſunt ab animantibus petitæ carnes quadrupedum, eſui deſtinatorum, iuniorum teneræ & ſucculentæ, gallinacei ité generis: in quo Capi & Perdices præcellunt. Dein & auium quarundam, inprimis nemoralium. Præterea cerebra & teſtes, oua, à quibuſdá deſumpta. Quò & piſcium ſaxatilium carnem referre poſſumus, quę etiam euchyma & plus humectare videtur. A' plantis petita idem præſtant, ſemina aliqua cerealia, vt Triticum, Hordeum, Oryza, Auena & fructus nucleati quidam, vt Amygdalæ, Pineæ, Piſtacia, & ex pulpoſis, Paſſulæ, quæ ſingulari potentiâ impinguare corpus, aliqui docent.

Inprimis verò ad reparationem hanc, corporis ſubſtantiæ, & humectationem ariditatis ipſius, in phtiſicis antefertur cæteris, caro teſtudinum Nemoralium & Cochlearum terreſtrium: Vti & Aſtacorum caudarum & chelarum, Ranarumque coxarum carnes.

Ex quibus enarratis, innumeræ præparationes pro cibo & potu in hoſce vſus deſtinatę fieri poſſunt. Vt caro prædictorum elixa vel aſſa in cibis datur integra vel inciſa, vel contuſa alitérve præparata. Vel ius inde coctum, aut priùs in congelati formam redactum propinatur, aut ſuccus à carne aſsâ expreſſus. Dein & ex fructibus cerea-

libus ſit Panis laudatus & purus, vel Placentę aut Pultes, cum Iure vel Lacte, ad quę & referimus Amygdalatum, Pineatum, Hordeatum, Oryzatum, Auenatum, quod & Galen⁹ phtiſicis competere docet: Item emulſiones quas lac vocant, ex illis expreſſas; Paſſulæ & Vuę penſiles per ſe comeduntur. Quò & Vinum referimus ſubdulce, quod cùm plurimùm reficiat, ſi ægris priùs conſuetum fuerit, non temerè penitùs ſubducendum. Quemadmodum in febris hecticę, curâ quoque demonſtratum fuit, vbi & ciborum enarratorum præparationes aliquas, quę phtiſicis quoque conuenire poſſunt, deſcripſimus.

Inter quas Aquę quoque à nutrimentis exſtillatę aliquę illic recenſentur ſimplices, quibus corpus quoque reſtaurari & humectari exiſtimatur, & pręter has Aqua ex capone deſtillata inprimis in vſu eſt, atque inter reliquas phtiſicis hoc pacto pręſertim competere aquam Cochlearum terreſtrium autumant, quod & ex Teſtudinum, Cancrorum, Ranarum carne exſtillatæ, vtpote huic affectui admodùm appropriatę, efficere poterunt.

Nutrimenta medicamentoſa additione etiam aliorum, quę febri hecticę ampliùs adhuc reſiſtát, & pulmonum lęſioni ſimul opitulari nonnihil queant, fiunt: Qualia in formâ panis & tabellarum in febribus hecticis propoſita, hîc quoque poſſunt competere.

Ad quorum imitationem multę alię eiuſmodi parari poſſunt, quibus non ſolùm pectoralia, ſed & vt ſimul vires deiectas reſtaurent, cordialia, vt Diamargaritum frigid. Electuarium de gemmis ſine ſpeciebus: Item Lapides pręcioſi, Margaritę, Aurum limatum & foliatum, aliaq; eiuſmodi cùm pręcioſa ſint, etiam efficacia credita, interdum adduntur.

Fiunt

Fiunt & aquę ſtillatitię ex nutrimentis, quibus & alia iam dicta pectori congruentia & vires reficientia permiſcentur, elicitæ ad eoſdem vſus, quas deſtillationes ſeu ſublimationes, vti eas nominare ſolent, Inſtauratiua, quòd corporis ſubſtantiam, inſtaurare nonnihil etiam nutriendo credantur, appellant. Cuiuſmodi aqua compoſita ex Iure caponis cæteriſque parata in febre hectica annotata fuit, quæ hîc quoque propinata proderit.

Vel poteſt tale Inſtauratiuum ex deſtillatione ſequentium fieri : ℞. Carnis Capi vel Gallinæ muſculoſæ, quæ ſternum ipſarum opplet, diligenter vndique abraſæ ad ℔ j. Cui & Columbarum, Pullorum vel Perdicum eadem caro addi poterit, Cochlearum terreſtrium exemptarum è teſtis num. xij. caudarum Cancrorum abruptarum, vel coxarum Ranarum numer. xx. decoquantur omnia in Aquæ ℔ vj. donec duæ abſumantur, dein Ius reſiduum cum carne infundatur in alembicum, addendo ſimul Pultem factam ex Medullæ panis ℔ ß. Amygdal. quartar. j. nucleorum Pinearum ℥ ij. ſeminū Melonum vel Peponum ℥ j.ß. ſeminis Papaueris albi ℥ j. contuſione & maceratione cum Lacte. Item Paſſular. Ficuum ana quartar. j. radic. Conſolidæ maioris, Liquiritiæ an. ℥ j.ß. radic. Ireos, Enulæ ana ℥ ß. foliorum Vngulæ caballin. & Plantagin. rec. ana M j. florum Cordialium ana P j. gummi Tragachant. Thuris puluer. ana ʒ ij. Succini ʒ j. Boli puriſſim. vel alt. Terrę pinguis ʒ ij. Spicænardi ʒ j. Sacchari vel Mellis ℥ ij. Eliciatur aqua ad vſum.

Quæ febris hecticæ cauſâ, vt hanc illius intemperiem corrigant, propinantur medicamenta, eadem ferè conueniunt, quæ & in aliâ hecticâ ſolitariâ deſcribuntur, vt Iulepus : qui ℞. aquæ Vio-

larum, &c. Vel qui ℞.ſucci Portulacæ, &c. vel Syrupus qui ℞.radicum Bugloſſi aut aquam Portulacæ, Scabioſæ, vel Tabula. Sacchari Roſati, aut Conditum, quod ℞.conſeruæ Roſarum, &c. Quæ tamen in hac febre lentâ, ſic vſurpari debent, quemadmodum in curâ huius febris lentæ, in fine tractationis febrium meminimus, & quo pacto administrari debeant, docuimus.

Foris quædam & febris hecticæ causâ & tabis inde progreſſæ nomine adminiſtrantur, vti Balnea atque Inunctiones ſpinæ poſt balneum, Frictionesque molles, eo modo vti in Febre hectica ſolitaria hæc edocta fuerunt.

Vbi & iniectionum nutrientium, vti & priùs in curâ atrophiæ meminimus, quæ tempore ſummæ neceſſitatis, tentari quoque poterunt, ſi cibum planè ſumere vel non poſſint, aut omnino faſtidiant, quod tamen raró illis euenit, cùm plærunque appetitus eorum vel nihilominus conſtet, aut non omnino ſit deiectus.

Phtiſis cum catharro copulatę cura. Humoris à capite defluentis potiſſimùm causâ, vnde tuſſis iam priùs eos affligens, ampliùs augetur, ſi catharrus phtiſi copuletur, ſequentia fiunt.

Purgantia exhibentur interdum ad prouentum illius humoris nonnihil impediendum, tuncque ſolùm, cùm is admodum abundat, cúm alioquin ratione vlceris, quia nihil è pectore educunt, nullam vtilitatem adferũt, & ſi corpus admodùm emaciatum ſit & debile, potiùs lædant, & quia alui fluxus in phtiſicis exitialis, in periculum ſæpè abducant.

Leuioribus proin purgantibus, ſi neceſſitas aliquo pacto illud expoſtulet, vtimur, qualia in aſthmate cui defluxio quoque acceſſit, deſcripta ſunt, & Mannam, cùm & illa ſimul expectoret, & Caſ-

ſiam cum decocto Polypodij & fructuum, vel cum Iure galli decrepiti recipiunt. Vti & alia mitiora ex purgantibus trochiſcis, potionibus, infuſionibus, pilulis atque electuarijs illic ſimiliter expoſita. In tuſsi quoq; à defluxione genitâ, purgãtia eiuſmodi, quæ blandiùs agunt, tum ea quæ catharum ſimul ſiſtunt, in eâ explicata, huc quoq; accommodari poterunt.

Præparantia humorem tum defluentem ante purgationem, vt rectiùs expurgetur, tum eum qui iam defluxus eſt in pectus, vt inde expectoretur, etiam exhibentur, qui ſi tenuis ſit, eum incraſſando ſiſtant, vel vt faciliùs exſcreentur, præparent, ſi craſſus pulmonibusq; infixus, eum nonnihil incidant, & ſi tenax, abſtergant. Qualia quæ hoc illóve modo id præſtant, varijs formis in tuſsi vti & aſthmate copioſè fuerunt expoſita, è quibus quæ detergendo potiſsimùm operantur, cùm & pus ſimul ab vlceratis pulmonibus abſtergant, & quæ incraſſant, cùm & ad vlceris glutinationem aliquid conferant, præ cæteris eligi atque hîc vſurpari debent.

Siſtentia defluxionem illam, ſi admodùm vrgeat, exhibentur quæ incraſſando eam minùs fluxilem reddant, quibus & adduntur quæ humoris acrimoniam leniendo, & faucium exquiſitum ſenſum nonnihil obtundendo, tuſſim mitigant, tum à pure, tum defluẽte humore concitatam. In quam rem conueniunt, in tuſſi ob catharrum eo pacto conuenientia narcotica, tum eclegmata, aquæ & pilulæ imprimis ibidem declaratæ. Et in aſthmate expoſitæ Opiatæ & Formulæ.

Quibus & ſequens addi poterit, quod admodum lenit & fluxum retinet: ℞. Mucilagin. ſ. Pſyllij ℥ j ß. infuſ. gummi Tragach. vel Arabici ℥ j. Amyli ʒ ij. emulſionis ſ. Papauer. albi factæ in aqua Viol. ℥ j. ß. ſyrupi de Papau. Sacchari roſac. tabulati ana

℥ j. miſce: Capiat frequenter. Ampliùs leniet ſi cùm exhibetur, portioni illius, ol. Amygd. dulc. vel Butyri, recentium parùm permiſceatur.

Formulæ: ℞. Amyli, Sacchari candi illius quod in ſyrupo Violarum concreſcere ſolet, aut loco illius Penidiati ana ʒ ij. Boli armen. pinguis ʒ j. Spicæ nardi ℈ ß. Hyoſquiami albi ʒ ß. cum infuſ. gummi Tragach. fiant trochiſci: In buccis tenendi.

Reuellentia & deriuantia humorem defluẽtem ad pectus aliò, ſimiliter vſurpantur: Vt ſunt Clyſmata iniecta aliquoties repetita, quæ tutiùs quàm purgantia per aluum deiectiones moliendo, ad humoris diuerſionem potiùs, quàm expurgationes operantur.

Capiti in hunc etiam vſum adhibentur quæ ſiccando, caputque firmando, defluxiones & ſiſtant & abſumant, vt ſunt Pulueres qui pilis inſperguntur: Vel Sacculis excepti illi adhibentur: Item Emplaſtra eo nomine capiti admota: Lotiones capitis idem præſtantes: Dein & fumi qui integumentis capitis, & puluinis excepti, capiti ſic applicãtur, naribusq; excipiuntur. Qualia eiuſmodi in defluxionibus cæteris paſſim deſcribuntur: Vti & inde natis, tuſſi & aſthmate.

Cucurbitulis item cum flamma ſæpè ſcapulis ſeu colli lateribus admotis, defluẽs à capite humor à pectore aliò diuertitur. Item ligaturis, frictionibus, lotionibus extremitatum, ſicuti in alijs quoq; defluxionibus oſtenſum fuit.

Per vſtionem in cute factam, defluxiones à capite ſi vrgeant, reuellere & deriuare, ſi non ceſſent, tandem neceſſe eſt. Idque vrendo cutem cauterio actuali potentialíve, Reuulſionis gratiâ in brachio vel crure, Deriuationis autem in vertice ſupra ſuturam coronalem impreſsis: qualia cauteria omnis generis in defluxionibus etiam aliò delabentibus,

& ca-

& capitis antiquis doloribus, & abſceſſus curâ in doloribus deſcripta fuerunt. Item in tuſsi & aſthmate,&c.

Alui fluxus ſi ſuperueniat, citò cohibẽdus, nam mortem accelerat, cùm vires ſtatim proſternat, & nihil de cauſa morbi educat. Augetur in hoc caſu doſis adſtringentiũ, quæ vlceris causâ per os dantur, vt bolus, terra lemnia, roſæ. Atque eorum quæ extrinſecùs ventri apponuntur in dyarrhœâ exponenda.

Atrophia particularis Schweinſucht *curatio.*

Particularis corporis conſumptionis cura accommodatur huic Atrophiæ, quæ certis membris muſculoſis in pedibus, brachijs ipſorumq́ue fulcris euenit, ob impeditam ſanguinis ad partes, quæ nutritionis illarum causâ fieri debebat, diſtributionem. Quæ ſi à laxatione proficiſcatur, aut à Ligaturis nimiùm vel diutiùs membrum arctantibus, aut à tumore aliquo vaſa premẽte, hiſce priùs proſpiciendum, atque os luxatum reponendum, faſciæ vel vincula relaxanda, tumores ſi fieri poteſt, ſummouendi, idq́ue per eam curam quæ in ſingulis hiſce affectibus fuit expoſita. Quòd ſi ob abſectas venas aut arterias maiores vel plures hoc eueniat, interceptâ viâ per quam pars nutriri debebat, deſperatum ferè eſt malum.

Interea tamen omni ſtudio ſanguinem ad partem plus minúsve abſumptá allicere conabimur, adhibitis quæ illum calore alióve modo attrahant, vel dilatando viam aperiant.

Inunctiones hoc præſtant calidæ actu, cum validâ ſeu durâ frictione, adhibitæ, indiesq́ue repetitæ, diuq; donec membrum augeri videatur, continuatę, quod cingulo circumdato coriaceo, vel rectiùs chartaceo, quia non vltra quàm alioquin exiſtit, tracta charta ſe extendit, commodè exploramus.

Fiuntq; ex calidis potentiâ & relaxantibus Vnguentis, quæ Schweinſalb noſtri chirurgi vocant. Qualia multa quæ in alijs affectibus, ijſdem potentijs operantur, hîc quoq; adhiberi poſſunt.

Præcipuè verò huic affectui hæc magis conuenire, vſu longo compertum: ℞. ſummitat. Sabinæ & Iuniperi, foliorum Leuiſtici recent. ana M ij. florum Chamomill. vel etiam herbæ à nobiliori Chamæmelo deſumptæ P ij. granorum Iuniperi viridium immatur. vel etiam nigrorum maturorum P ij. Incidantur omnia & contundantur parùm, adde olei Laurini & Liliorum q. ſ. vt omnia integantur, Axungiæ Porci vel Lardi ſeparati à membranis, probaturq; imprimis quod à rubro porco prouenit, Rottberger ſchmaltz vocatum, quartarium j. Aquæ vitæ ℥ ij. coquantur omnia, donec humiditas omnis conſumpta ſit, colentur & exprimantur, adde olei Spicæ vel de Baccis iuniperi exſtillati, prout hoc illud've ob odorem expetit vel faſtidit æger ad ʒ ij. vel plus, adde pulueris ſeminis Sinapi ℥ ß. radicum Pyrethri ʒ iij. Piperis rotundi vel longi, vel Zingib. ʒ ij. Ceræ q. ſ. fiat Linimentum vel Vnguentum.

Adduntur nonnunquam eiuſmodi herbis etiam Pini ſummitates, folia item Rutæ & Vrticæ: Item alia olea calida varia, vti & de Piperibus & Euphorbio, multæque aliæ Axungiæ, imprimis Equi, Ramſchmaltz/Canis, Vrſi, Vulpis, Taxi: dein & Butyrum. Et ſi cum hiſce Aſtaci aliquot noſtrates coquantur & Lumbrici, efficacius fieri docent. Maximeque ſi Euphorbij vel Caſtorei ʒ ij. cum cæteris pulueribus adijciantur, vel folliculi Capſici pulueriſati, quod valde vrit. Amianthi puluerem ad ℥ ß. vel plus additum, quamplurimùm proficere exiſtimant. Vel Salis tantundem.

Ex enarratis herbis ſuccus nonnunquam exprimitur,

mitur, & cum oleis atq; axungijs ad conſumptionem coquitur, ſicq; additis alijs vnguentis concinnatur. Vel ſucci cum oleis miſti citra coctionem additâ Reſinâ lariceâ & pulueribus, in formam nutriti rediguntur, ſicq; illitio fit.

Emplaſtra ex vnguentis eiuſmodi fieri poſſunt, additâ Reſinâ liquidâ & durâ ſed purâ.

Sanguinem Vituli, addito puluere Piperis aliiſue, aliqui commendant.

Balnea ex decocto herbarum calidarum prædictarum, in vnguentis, additis quoque alijs calefacientibus, partibus pręſertim appropriatis; Vt Saluiâ. &c. item relaxantibus quibuſdam, vt Maluâ, facta ſimiliter proderunt, ſi membra conſumpta ſæpè illis immergantur, & poſtea inungantur.

Dropaces adhibiti ſæpeq; iterum detracti, ſanguinem admodùm alliciendo, iuuare quoque poſſunt. Vti & Sinapiſini hiſce validiùs adhuc operantes, & eouſque vt pars ruborem concipiat, ſanguinem attrahentes.

Exercere quoque membra conſumpta, item ea Fricare ſæpiùs, plurimùm iuuabit.

Percuſsio itidem leuis citra dolorem vel ſaltem non magnum, ſæpiùs iterata, idque tabellis tenuibus, vel virgis, ſi pręſertim membrum tabidum nonnihil ſtupeat, interdum ſi nihil aliud iuuet, fieri poterit.

LIBRI PRIMI
FINIS.

DE VITIIS LIBER II.

EXCRETORVM VITIA *tractans.*

EXCRETORVM ſiue Reiectorum è corpore vitia, Symptomata ſunt tertij generis, quæ excrementis, hoc eſt illis quæ excernuntur inſunt, & proin æquè affectus præter naturam, atq; reliqua ſymptomata, aut morbi, illorumque cauſæ, de quibus iam egimus, exiſtunt. Hæc autem vitia in excretis, quæ poſtquam è corpore prodierunt, primùm ſub ſenſus cadunt, plæraque viſu & tactu, aliqua etiam olfactu, guſtu & auditu percipiuntur & cognoſcuntur. Variantque hæc in excretis, quòd illud quod excernitur, vitium contraxit, vel Subſtantiæ, ſi toto genere præter naturam ſit: vel Qualitatis, ſi aliter ſe quàm ſecundùm naturam ſe habere debebat, habeat: vel Quantitatis, ſi abundantiùs vel frequentiùs quàm par erat excernatur, atq; hac ratione præternaturale & vitioſum exiſtat. Vel quod ob illius excretionem, quia non per loca conuenientia fiat, tale, licèt per ſe aliàs vitio careat, eſſe dicatur, cùm ſi tunc quoq; illud quod excernitur vitio laboret, duplici nomine hæc illius excretio præternaturalis euadat.

Hæc autem excreta præternaturalia & vitioſa per

per ſe, vel cauſâ excretionis vel vtriuſq; exiſtentia, cùm varia ſint, nos primùm hac ratione illa diſtinguemus. Quod eiuſmodi excreta vel reiecta è corpore, ſunt ex eorum numero, quæ vel corpus conſtituunt: vel in eo continétur: illicq; vel nata ſunt, vel aliunde in illud peruenerunt.

Conſtituétia corpus, Partes ſunt ab ortu genitæ, è quibus corpus componitur. Vel illæ quæ poſtea in illo de nouo gignuntur, & corporis etiam humani partes exiſtunt, corpusq; fœtus conſtituunt. E quibus fœtus præternaturaliter excernitur: in *Abortu* & *Superfœtatione*; partes verò corpus conſtituentes; in *Partium ablatione*. Quæ omnia ſimul explicabuntur in PARTIVM EXCRETIONE, CAP. I. *Partium excretio.*

Aliàs è partibus quæ corpus conſtituunt, aliquę non penitùs à corpore excretæ abſcedunt, ſed ſaltem aliquouſque extra illud feruntur & procidunt: in *Procidentijs Inteſtinorum, Omenti, Vteri, Podicis, Oculi, Teſtium*: de quibus ſimul agemus in PARTIVM PROCIDENTIA, CAP. II. *Partiũ procidentia.*

Contéta in corpore in eoq; nata varia exiſtunt, quæ præternaturalem excretionem pariunt, veluti Spiritus & Flatus, Humores & Excreméta, Corporaq; varia ſequentia.

Spirituum & Flatuum excretio præternaturalis ſe offert: in *Efflatione præternaturali*, per *Exſpirationem*, per *Vulnus*, & præter hæc in *Stertore narium, Ructu, Crepitu ventris*, & *Rugitu, Fœtore oris, narium*: Quæ ſimul exponemus in EFFLATIONE, CAP. III. *Efflatio.*

Humorum & Excrementorum excretio præternaturalis occurrit, in varijs ſequentibus excretionibus. Quod Lactis excretionem attinet, etſi & illa copioſa ſit, vel etiam ſponte citra ſuctionem lac effluat, vix præternaturalis eſſe cenſetur. Et ſi lac ob copiam mamillas diſtendendo in tumorem at-

tollat, ad tumores, in quibus de eo actum, pertinet.

Spermatica excretio. Seminis excretio præternaturalis ſe exhibet: in *Venere nimia, Gonorrhœa ſimplici & virulenta, Seminis imperfecti,* vel *per viam alienam, aut nimis citò effuſione:* de quibus agemus, in SPERMATICA EXCRETIONE, CAP. IV.

Sanguinea excretio. Sanguinis excretio præternaturalis occurrit: in *Narium hæmorrhagia, Menſium & hæmorrhoidum fluore immoderato,* & præter hæc in alia *Sanguinea excretione* per *Oculos, Aures, Virgam virilem, Vrinarium meatum mulieris, Vteri ſinum, Podicem,* in *Poros,* & per *Aperturas* alias: De quibus agemus in SANGVINEA EXCRETIONE, CAP. V.

Purulenta excretio. Puris excretio præternaturalis fit: in *Purulenta excretione* per *Oculos, Aures, Nares, Vrinariũ meatum, Vteri ſinum, Aperturas.* Quæ ſimul proponemus in PVRVLENTA EXCRETIONE, CAP. VI.

Aquoſa excretio. Pituitæ & Seri excretio præternaturalis ſe offert: in *Lachrymis, Stillicidio narium, Coryza, Vterino fluore, Sudore nimio ſeu vitioſo:* atq; alia horum humorum *Aqueâ excretione* per *Aures,* & *Aperturas alias*: de quibus ſimul tractabimus in AQVOSA EXCRETIONE, CAP. VII.

Exſpuitio. Sputi humorumque illi permiſtorum excretio præternaturalis occurrit: in *Ptyaliſmo,* aliaq; *Pituitoſa exſpuitione, Hæmoptoica paſſione,* aliaq; *Sanguinea exſpuitione,* vti & *Purulenta,* & *Vomicæ exſcreatione:* Quæ ſimul deſcribemus in EXSPVITIONE, CAP. VIII.

Vomitio. Cibi humorumq; atque excrementorum ſimul excretio præternaturalis ſe offert: in *Vomitu* diuerſimodè facto, vti & *Pituitoſo, Bilioſo,* quò & *Cholera morbus* refertur: item *Sanguineo:* De quibus agemus in VOMITIONE, CAP. IX.

Mictio. Vrinæ humorumque illi confuſorum excretio præternaturalis ſe exhibet: in *Mictione Inuoluntaria,* *Immo-*

Immoderata, ſub qua & *Diabetes*: *Ardente*, ſub qua & *Dyſuria, Turbulenta, Purulenta, Lactea, Cruenta*, atque in *Vrinæ incontinentia* & per *Vulnus effluxu*, *Tinctaq́; vrina*: Quæ explicabuntur ſimul in MICTIONE, CAP. X.

Fæcum alui diuerſorumq́; cum illis excrementorum excretio præternaturalis occurrit: in *Dyarrhæa, Lienteriâ, Cæliacâ paßione, Dyſenteriâ, Teneſmo, Hepatico fluxu, Deiectioneq́;* per aluum *Sanguinis concreti, Purulentâ, Mucosâ & Pituitosâ, Pingui, Stercoris euomitione, Mictione*, per *Vteri ſinum*, & per *Vulnera excretione*: De quibus agemus in DEIECTIONE, CAP. XI. *Deiectio.*

Sordium diuerſarum excretio præternaturalis fit: in excretione ſordium *Aurium, Narium, Oculorum, Oris angulorum, Vteri ſinus, Cutis, Pedis digitorum interſtitiorum, Dentium*: Quæ ſimul deſcribemus in SORDIDA EXCRETIONE, CAP. XII. *Sordida excretio.*

Corpora diuerſa in corpore nata, quæ toto genere præter naturam ſunt, & præternaturaliter reijciuntur, alia ſunt animata: alia inanimata.

Ex animatis corporibus quæ excernuntur, alia & viuunt & mouentur: vt ſunt, *Lumbrici, Aſcarides, Vermes prodeuntes è Naribus, Auribus, Tußi, Mictione*, ex *Vlceribus*, è *Vulnere, Dentium vermiculi; Vmbilici vermis, Pediculi, Chyrones manuum*: De quibus omnibus agemus in ANIMALIVM EXCRETIONE, CAP. XIII. *Animalium excretio.*

Alia ex animatis quæ excernuntur viuunt, ſed nec ſentiunt nec mouentur; ſuntq́ue *Mola, Tæniæ, Cucurbitinus vermis*: Quæ ſimul deſcribentur in ANIMATORVM EXCRETIONE, CAP. XIV. *Animatorũ excretio.*

Inanimata corpora quæ excernuntur, ſunt terreſtria: *Arenulæ Mictione* redditæ atq; *Oculorum, Calculi, Emicti, Emuncti, Exſcreati, Deiecti, Linguæ, Tonſillarum, Pororum*, aliíve, vti & *Tophi Dentium* alijq́ue: *Terreſtrium excretio.*

De quibus agemus in TERRESTRIVM EXCRETIONE, CAP. XV.

Rerum externarum, corpus ſubeuntium excretio.

Ex non natis in corpore, ſed extrinſecùs illud ſubeuntibus, indeq; rurſum præternaturaliter excretis, diuerſa exiſtunt: qualia occurrunt, in excretione illorum per *Oculos, Aures, Nares, Exſpuitionem, Vomitum, Deiectionem, Mictionem*: Vti & per *Papillam, Corporis ſuperficiem*, & à *Cute*: Sicuti hæc ſimul deſcribentur, in RERVM EXTERNARVM CORPVS SVBENTIVM EXCRETIONE, CAP. XVI.

DE

DE PARTIVM EX-CRETIONE

Capvt I.

Genera.

PArtivm corporis humani excretio, quâ penitùs à corpore abſcedunt atq; auferuntur, quæ præternaturalis cauſâ huius excretionis, vel illius quod reijcitur, exiſtit, dupliciter accidit; Primùm, quando partes corporis poſt ortum genitæ, fœtum formantes, ſeu fœtus ipſe reijcitur: Vel partes ab ortu natæ, corpus conſtituentes, à corpore prodeunt.

Fœtus per ſinum vteri excluſio, Partus dicitur; qui naturalis & legitim⁹ eſt, ſi fœtus humanus maturus & viuus tempore vteri geſtationis abſoluto, quod tempus pariendi vocát, excernatur. Qui partus cùm ſecũdùm naturam fiat, fortè inter affectus homini incommodantes referendus non eſſet. Verùm cùm & hic actus ob peccatũ cum dolore perficiatur, curaq; diligenti & regimine opus habeat, etiã hîc obiter de illo agemus, vt quo pacto à præternaturali diſcernatur, illeq; gubernari & regi debeat, cognoſcatur.

Partus naturalis, nõ tamen abſque dolore.

Prϛternaturalis partus, & illegitim⁹ ipſius fœtus exiſtit, ſi fiat intempeſtiuè, hoc eſt ante terminum partui naturali deſtinatum, qui in decimum plærunq; menſem cadit, licet & ſeptimeſtrem partum legitimum eſſe poſſe doceant, diciturq; Abortus;

Abortus.

quaſi nō tempeſtiuus illius ortus. Per quem fœtus immaturus, hoc eſt nondum ad iuſtam magnitudinem progreſſus, citiùs quàm par erat, plærunq; mortuus, aliàs etiam viuus adhuc, ſed qui mortem vix effugit, reijcitur. Qui interdum eſt adeò paruus, vt dum membris ſuis adhuc complicatus, vti prodire ſolet, in globulum conuolutus eſt, vix vuæ baccam amplitudine ſuâ exuperet, ægreque in eo brachia, crura, caput à trunculo diſcerni diſtinguique poſſint; qualem reiectum paucis à conceptu ſeptimanis ſemel iterumq; vidimus, & vt membra meliùs apparerent, ſtylo ab inuicem ſeparauimus, atq; in capituli ſede puncta duo nigra, oculos exprimentia, & circa dextrum latus leuem maculam, hepatis ſitum denotantē, in corpuſculo hoc alioquin albo, obſeruauimus. In alijs verò abortibus fœtum digiti longitudinem adęquantem, omnibus membris, vti & illis quæ ſexum demonſtrant, ſeſe patefacientibus, cum adnatis corpori etiam vnguibus, eiectum fuiſſe vidimus, atq; ex eo ſceleton ſectione formauimus. Quod & in alijs mediæ ſaltem vel paulò vlterioris longitudinis, reiectis fecimus.

Dein & fœtum imperfectum ſpithamę longitudine, poſtquam paucis diebus ante, maturū alium fœtum partu naturali pepererat, mulierem poſtea etiam abortiuiſſe notauimus.

Superfœtatio. Quòd ſi plures fœtus numerum ternarium vel quaternarium, quod etiam rarum, non tamen pręternaturale, ſi maturi & abſoluti ſint, excedentes, vno partu vel diſtincto, diebus aliquot naſcantur, vti accidiſſe aliqui teſtantur, alij etiam infinitos fuiſſe fabulantur, cùm & hi ad iuſtam magnitudinem peruenire minimè potuerint, hic etiam ipſorum partus ad abortum referendus.

Eiuſmodi fœtus per abortum reiecti, etſi immaturi & parui adhuc plus minúsve exiſtant, tamen integri

integri & bene habiti aliquando prodeunt, maximeq; ſi adhuc viuant, vel non diu ante, aut in ipſo abortu vitam primùm amiſerint. Aliàs verò macri & conſumpti, ſi diutiùs poſtquam extincti ſunt, in vtero hæſerint, tardiusq; mulier eos abortiat, apparent, nonnunquam & ex parte corrupti putridi & fœtentes. Interdum etiam alicuius morbi indicia in ipſis depræhendimus. Sicuti fœtum, qui medium vteri geſtationis tempus in matre nondum ſuperauerat, reiectum, ex pedum tumore, ventris diſtentione, aquaq; quæ eum vti & venas maiores impleuerat, hydropicum in ipſo matris vtero fuiſſe, ſectione cognouimus.

Præter hæc, ſi fœtus maturus & abſolutus, in ipſo partu ob pariēdi difficultatem moriatur, non huc ſed ad partus defectum potiùs referri debet. Vti &, ſi eo tempore extinctus, nihilominus in vtero hæreat, nec excludatur: quemadmodum mulierem fœtum maturum, in ipſo pariendi actu conatibusque vitâ priuatum, viginti ſeptimanarum ſpacio, poſt pariendi tempus, adhuc in vtero ad mortem vſq; etiam retinuiſſe, vidimus, quem poſtea ſectione factâ, putrem fœtentemq; ex vtero ſimiliter affecto, exemimus.

Si monſtroſum fœtum, vel alioquin malè formatum mulier pariat, niſi per abortum fiat, aut ille extinctus ſit, ad partum præternaturalem non referendus, ſed ad malam conformationem pertinet, quæ homini ab ortu accidit, ſicuti in deformatione hoc expoſitum fuit.

Partiū corpus conſtituentium ablatio.

Partium aliarum corpus conſtituentium, ab eo omnimoda ablatio, etſi ad numerum imminutum, ſi integrè ſecedāt, vel magnitudinem diminutam, ſi portio aliqua ab illis tantummodo abſcedat, pertineat, ubi & illorum meminimus, tamen & ad excreta referri poteſt.

Qualis ſe offert, ſi ex oculorum ſedibus Oculus eruatur: Vel potiùs ea, quæ in ipſo continentur, humores ſcilicet, aqueus præſertim nonnunquam & cryſtallinus & vitreus effluant; E`naribus cerebri portio emergat; Ex ore dentes euellantur; Lingua amputetur vel præſcindatur; Pulmonũ bronchiæ exſpuantur; Atq; inteſtina omnia per aluum effundantur; cuius, pœna diuina potiùs, quàm cauſ:: naturalis exiſtit, vt Arrio accidiſſe teſtantur. Vel quod frequentiùs euenit, ſi è vulnere inflicto, cerebri, pulmonum, hepatis, lienis portio aliqua prodeat: Sicuti in harum omnium partium læſionibus hæc ſimiliter propoſita fuerunt.

Cauſæ.

FOetus in vtero geniti, per partum reiectionis, tum aliarum partium corpus conſtituentium excretionis cauſæ, à ſolutione Contiguitatis vel Continuitatis, vti in vtriſque demonſtrabitur, dependent.

Vaſorum fœtus cum vteri vaſis connexus ſeparatio, ob fœtus maturitatem, cauſa Partus naturalis.

Partus naturalis quo fœtus maturus & viuus in lucem editur, cùm creſcendo eouſq; adauctus eſt, vt iam à matre nõ ampliùs ſuſtẽtari poſſit, ſed aëre inſuper ad vitam, alimento ad nutritionem copioſiore opus habet, nec etiam ſi vlteriùs excreſceret, per anguſtias illas prodire poſſet, tunc natura prouida inſurgens, facultate expultrice eum loco mouens, venasq; & arterias, quibus fœtus inuolucrum quod ſecundinam vocant, cum vtero copulatur, mutuisq; oſculis connaſcuntur, ſeparans, citra læſionem plærunq;, eodemq; ferè modo, vti pediculi maturorum fructuum ab arbore, ſine vi abſcedũt, fœtumq; deorſum propellens, coadiuuante ſimul hunc naturę motum, etiam matre parturiente, conatu ſuo, tandem ex ſinu materno in lucem profert, non ſine dolore, labore, ſudore & hæmorrhagiâ,

giâ, ob venas haſce, tam in vtero quàm ſecundinâ reſeratas, quę parturientibus omnibus, alijs tamen vehementiùs, alijs paulò mitiùs contingunt.

Vaſorum fœtus cum vteri vaſis connexus ſeparatio, fœtu adhuc immaturo, cauſa Partus præternaturalis.

In præternaturali partu, per quem fœtus immaturus reijcitur, à natura itidem hunc propellente, & connexum vaſorum, vti in partu naturali, dirimente, hoc fieri poteſt, vt fœtus per abortum prodeat, tuncq; vix grauiora, quàm in partu naturali ſequuntur accidentia, vel etiam minora, ſi fœtus exiguus ſit. Quòd ſi verò vi maiore, per continui ſolutionem hæc vaſorum fiat diſiunctio, & veluti dilaceratio, naturaque hoc pacto ad partum expellendum ſollicitata, eum eijciat, grauiora tunc & quod dolorem attinet, & hæmorrhagiam, aliaque ſymptomata ſuperueniunt.

Horum autem & diſiunctionum vaſorum, naturæq; ſtimuli ad fœtum excludendum cauſæ occurrunt variæ, hoc vel illud vel vtrunq; efficiendo abortum prócurantes.

Vaſorũ fœtus cum vteri vaſis cõnexus ſeparatio, ob motum corporis vel animi, cauſa Abortus.

A' motu nimio corporis, ſi fœtus adeò concutiatur, vt vaſa quibus ad vterũ ſuſpenſus eſt, ſeparentur, maximè cûm iam ad iter veluti accinctus eſt, natura inſurgẽs, eum excludere nititur. Sic autem per ſaltum poteſt deorſum pelli, quo pſaltriam illam fœtum ſtudio excuſſiſſe ſcribit Hippocrates. Ab alijs itidem commotionibus vehemẽtioribus, partium præcipuè infernarum, per equitationem, curſus, alióve motu violento factis.

A' compreſſione ventris hoc itidem euenire poteſt, ſi tanta ſit, vt fœtum quoq; comprimendo deprimat. Talis autem ab externis iniurijs procedere poteſt. Vel etiam ob conſtrictionem validiorem muſculorum abdominis, à conatu illo in tuſſi, vomitione, ſternutatione, clamore, alui deiectione, quo, vti in partu naturali fœt⁹ excretio iuuatur, ſic & fœtus ante tempus, ſi validus ſit, poteſt loco moueri.

In conuulſione ob eandem compreſſionẽ à muſculis factam, accedente inſuper motu illo corporis violento, vti excrementa alui, ſic & fœtus quandoque propellitur. Quemadmodum quandam in ipſo paroxyſmo, ſine omni ſenſu abortiuiſſe vidimus, & cùm ad ſe rediret, de ventre quidnam illo factum eſſet, vti illa loquebatur, conquerentem.

Ab animo admodum commoto, ob ſpirituum agitationem vehementem, natura excitata, moleſtiam hanc depulſura, vti alias excretiones, ſic & hanc nonnunquam molitur. Sicuti ob terrorem, iram, aliamque affectionem aliquam grauẽ, aliquas abortiuiſſe conſtat. Maximè verò, ſi in deliquium animi incidant, cùm tunc & fœtus ſpiritui vitali, quamdiu hoc durat, vnà cum matre, à qua eũ haurit, priuetur, tum ob ſubitam hanc perculſionem, tum quòd vitâ priuari poteſt, abortus quandoque ſequitur.

Vaſorũ fœtus cum vteri vaſis connexus ſeparatio, ab irritatione naturæ profecta, cauſa Abortus.

Ab aſſumptis admótisve irritantibus naturam ad excretionem, illa inſurgens, vti alias ſic & hanc excretionem quandoq; perficit. Veluti ab vſu catharticorum magnâ vi facultatem expultricem ſtimulante quandoq; euenit, vt non ſolùm alui excrementa, ſed & fœtus ſimul propellatur. Dein & vſu illorum, quæ ſumpta vteróve admota, vias illic recludendo, vterumq; ad excretionem ſtimulando, qualitate ſuâ & proprietate menſes mouere, fœtum expellere, abortumq; promouere poſſunt: qualia in partus & menſium defectu deſcripta fuerunt.

Ab humoribus vterum grauantibus, illius facultas expultrix quoque ad excretionem tum eorum, tum fœtus ſimul interdum compellitur. Idque maximè à ſanguine, qui ſi nimiâ copiâ ad fœtus enutritionem eò feratur, nec à fœtu abſumatur, illicq; circa venas vteri illiusq; ceruicis, cumu-

cumuletur, naturam grauans, dum eum excutere conatur, vel aliquando per menſtruum fluorem, qui grauidis quandoque ſuperuenit, illud mollitur, fœtui vt ſimul erumpat, viam ſternit; ob quam cauſam, ſi grauidis menſes ſuperueniant, periculum de abortu imminet. Aut ſi ob pedis venam ſectam, menſtruus fluor concitetur, itidem contingere poteſt, & proin illis quæ vterum gerunt, eam aperire nefas eſſe ducunt. Sed & citiùs mẽſes quoque erumpent, ſi ſanguis affluens, tenuis bilioſus aut alioquin vitiatus & fœtui nutriendo minimè ſit idoneus.

A pituitoſo vel ſeroſo humore vterum irrigante, adeò vt relaxatus fœtum continere nequeat, cauſam abortus præcipuam proficiſci, plæriq; ſtatuunt. Quod ſi fieret, extra illum hunc exiſtere, illicque orificium quod vteri ceruicem ſpectat, & in grauidis exactè occluſum exiſtit, humectare neceſſe eſſet, cùm in vtero, cuius cauitatem fœtus opplet, ille colligi nequeat, neque ſi illic coaceruaretur, eum adeò, cùm nec à ſero cui fœtus innatat, hoc fiat, vt aperiretur, relaxaret. Vti reuera neque in ceruicem delatus, cùm nõ illic ſubſiſtat diutiùs, hoc poterit efficere, maiorque cauſa, quarum plures recenſuimus, quàm hæc vt abortus fiat, requiratur.

Ob fœtum emortuum abortus potiſſimùm fit, cùm tunc eum tanquam corpus præter naturam, quod illi oneri eſt, natura ex vtero excutere nitatur. Cuius extinctionis fœtus cauſa, à varijs procedit.

Vaſorum fœtus cum vteri vaſis connexus ſeparatio, ob fœtum mortuum facta, cauſa Abortus.

A' vi extrinſecùs ventri fœtu tumenti illatâ, ictu vel contuſione, fœtus emori poteſt.

Ob alimenti quod à matre haurit defectum, fœtus marceſcere tandemq; extingui poteſt, non tamen facilè, cùm vix viuente matre, venæ adeò ina-

niri queant, vt fœtui ad nutritionem nihil ſuperſit: Dein etſi impurus & nonnihil vitioſus matris ſit ſanguis, puriorem & vtiliorem tamen ab eo fœtus plærunque ſibi allicit, vnde & mulieres phtiſicas & cachecticas fœtum nihilominus alere, & ad pariendi tempus vſque geſtare, viuumq́; poſtea progignere, ſæpè obſeruauimus. Fieri tamen poteſt, vt, ſi fluxus menſtruus grauidæ mulieri superueniat, immodicus diutinusq́; adeò venæ vteri & perconſequens reliquæ ſucceſſivè exhauriantur, vt fœtui ſufficiens alimentum ſubtrahatur. Quod & tunc accidit, ſi ob dictas cauſas, viuente adhuc fœtu, ſeparatio vaſorum ipſius ab vteri vaſis fiat, tunc enim non ſolùm quia ſanguine deſtituitur, diutiùs ſuperuiuere nequit, ſed & cùm arterijs ſimul auulſis, vitali ſpiritu priuetur, ſubitò eum mori, & cùm aërem attrahere nequeat, vti mox cùm in lucem editur, facit, ſuffocari neceſſe eſt.

Morbo aliquo, fœtum adhuc vtero incluſum atque imperfectum ægrotare, matres ex quibuſdam ſignis colligunt, qui & mori poteſt. Quos quales ſint, difficile eſt iudicare, nec antequam in lucem prodeant, de illis aliquid cognoſcere licet, quamuis nec tunc niſi manifeſta aliqua ſe morbi alicuius prodát indicia, vti in hydropico diximus, de ijs certi eſſe poſſimus. Non tamen dubium, quibuſdam morbis vti adultos, ita & fœtum poſſe affici: Veluti intemperie calidâ, quando mater febre diutinâ vel acutâ laborans, eam vti omnibus partibus, ſic & fœtui imprimit. Vel alio morbo detenta, hunc illi communicat, aut aliàs prauis humoribus ſcatens, hoſce cum ſanguine in nutritione in fœtum transferendo, cacochymicum reddit. Vel lue aliquâ contagioſâ aut peſte infecta, eandem fœtui imprimit: Quod tamen non, niſi magna adſit cauſa, facilè fit, cùm vti diximus, fœtus ſibi maximè

ximè conuenientia plærunque alliciat, & licèt mater ægra vel infecta fuerit, ſæpè tamen liber ab illius morbo euadat: ſicuti in peſte correptis matribus, infantes quos lactabant, incolumes permanſiſſe, cùm reliqui plærique inficerentur, ſæpiùs obſeruauimus. Verùm & malignam qualitatem fœtui noxiam atque exitioſam, ab aſſumptis à matre, vel vtero exceptis ſuffitibus, ad fœtum vſque vires ſuas exerere, fœtuique exitium parere poſſe, creditur: qualia multa eiuſmodi fœtum enecantia appellata medicamenta & venena deſcribuntur.

Alij quoque morbi organici, fœtui à ſemine conçepto innati, hos in ipſo nunc citiùs nunc tardiùs producunt, qui eum aliquando ante ortum perſundant: aliàs illi in lucem emiſſo adhærent, ab ortu progreſſi morbi, in deformatione expoſiti.

In partium corpus conſtituentium excretione, ſolutio continui, quæ eas ſeparat, varijs modis accidit: Plærunque à vulnere, vnde cerebri, pulmonum, hepatis, lienis ſubſtantiarum portio abſecta, per illud egreditur; dentes eruti, lingua amputata ex ore prodeunt; oculus eruitur, vel illius humores effluunt. Quod & ab vlcere oculorum fieri poteſt. A' contuſione omnimodâ capitis, cerebri pars â naribus quoque effluere poteſt. Sicuti hæc in partium harum vulneribus alijsq; læſionibus alibi ſunt expoſita.

Vulnus & Vlcus, cauſa Partiũ corpus conſtituentium ablationis.

Curatio.

PArtus naturalis & legitimus, in quo fœtus ex ſemine concepto genitus, maturus tempore conuenienti in lucem à matre emittitur, cùm impediri nullo modo debeat, vt rectè gubernetur potiùs, & ſi difficulter procedat, promoueatur, curam requirit, in qua quo pacto parturiens atque obſtetrix ſe gerere debeant, & quid præterea a-

gendum, in partus defectu fuit expoſitum.

Puerperæ et fœtus poſt partum regimen.

Poſtqam verò partus iam peractus eſt, mulierq́; peperit, tunc & matri atque infanti cura adhibetur: Et in puerpera, vt dolores mitigentur, purgationes poſt partum fieri ſolitæ, rectè procedant, vireſque inſtaurentur, inſtituitur, hoc modo procedendo. Ex ſella in lectum placidè ne animo deficiat, quod ſæpè fit, collocetur, exhibitis iuſculis; vino odoribusq́; refocilletur, & cibo ſomnoq́, vti decet, gubernetur, nec dum donec vires receperit, vteruſque ad ſuum priſtinum ſtatum redierit, quod citiùs, ſi faſciâ ventri circumdatâ, leuiter vt ſubſideat ſtringatur, ambulando aut exeundo ſe nimiùm commoueat, aërive intempeſtiuo ſe credat. Fœtum quod attinet, ille more conſueto, in balneo aquæ tepentis à ſordibus adhæreſcentibus abluatur, pannisq́; mollibus leuiter abſtergatur, lactis cremore vel butyro, oleóve amygdal. dulc. recenti inungatur, poſtea faſcijs inuoluatur, atque cunis impoſitus, continuò donec dormiat, agitetur, & vt lactare diſcat, vberibus matris adhibeatur.

In abortu, hoc eſt fœtus intempeſtiuo partu, cùm iam abortierit, non alia cura, quàm quæ puerperæ debetur, illi adhibebitur. Poſtea verò ne ampliùs hoc ei contingat, eoque magis, ſi iam aliquoties abortum paſſa fuerit, præcautio adhibenda. Quæ tum antequam mulier grauida ſit, tum quando iam grauida eſt, ſequenti modo inſtituetur.

Abortus præcautio ante conceptum.

Antequam grauida eſt mulier, eamq́ue conceſpiſſe conſtat, quod certò illa, ſi poſt puerperij tempus viro ſe nondum commiſcuerit, cognoſcet, diligenter ante omnia perpendendum, an aliqua cauſa in corpore illius latens, depræhendi queat, ob quam licèt concipiat, fœtusq́; ex conceptione formetur (nam ſi ſemen conceptum ſtatim iterum effluat,

effluat, conceptus non verus ſed falſus exiſtit, ſterilitatisq́;, vti in ea dictum, cauſa) tamen eum non retineat. Quod fiet, obſeruando ipſius cõſtitutionem an plethorica vel cacochymica exiſtat, & prout hic illéve humor in ea exuperat, ſanguinis detractione, purgationibus, ſudorum prouocatione, & viuendi decenti regimine, corpus purum & mũdum reddendum. Vel ſi affectu aliquo mulier laboret, aut vteri quodam vitio, quæ cùm concepit abortui cauſam præbere poſſent, his emendandis ſtudendum. Quòd ſi horum nihil appareat, aut cognoſci poſſit, tamen quæ vtero robur aliquod addant, eumq́ue ſic confirment, ne facilè fœtus in eo contentus, ruſum elabatur, remedia alia vſurpanda, atque ex illis qualia in ſterilitate expoſita ſunt, exhibenda, & admotis imprimisq́; balneis vtendum; quibus præcipuè malum hoc auertere mulieres contendunt, & proin thermas adeunt, illisq́ue ad tempus inſident.

Poſtquam verò iam grauida facta eſt mulier, eamq́ue denuò concepiſſe vterumq́; geſtare, certis indicijs innoteſcit, tunc vt fœtus ad tempus vſque partus legitimũ creſcat viuidusq́; permaneat, cura adhibenda. Quòd ſi verò eum iam extinctum, coniectureinus, nihil tale moliemur. Sed ſi de eo certi ſimus, quæ eum potiùs propellunt, adminiſtrabuntur, cùm ſi remanſerit ille, vel ſecundina eius, exitium matri adferant. *Abortus præcautio poſt conceptum.*

Ad fœtum retinendum & conſeruandum, cauſis priùs omnibus, quæ eum loco mouere, aut illi nocere poſſent, ſummotis, varia adminiſtrabũtur.

Sanguinis miſſio locum habebit interdum, ſi ex ſanguinis circa vterum retenti maiore copiâ abortum, quem priùs paſſa fuerat, proueniſſe, ex plethora, vel quòd menſes ante abortum, dum adhuc prægnans erat, fluxerint, certis indicijs cognoſca-

mus, tuncq́; ſi ex eo, quod iterum fluere incipiant idem ſuſpicemur, ſanguinem, per venam brachij non pedis, cùm menſes facilè commoueat, ſectam; detrahere conuenienter & citra detrimẽtum poſſumus, nec adeò vti veteres fecerunt, in grauidis plethoricis phlebotomia metuenda, cùm ex illius vſu aliquas abortiuiſſe, mihi non conſtet, etiamſi eam bis térve repetierint: videamusq́; multas, etſi vulneratæ aliterve læſæ, plurimùm ſanguinis profuderint, tamen fœtui minimè nocuiſſe. Quod etſi ſe ita habeat, non tamen temerè & inconſideratè mulieribus hunc illius nimis conſuetum abuſum concedemus: Neque tamen, ſi phlebotomiam illis vtilem eſſe cenſeamus, illis eam denegabimus, ſed vt parùm pro vnâ vice ſanguinis detrahant, & potiùs poſt menſem repetant, vel etiam tertio ſi neceſſitas exigat, imperabimus.

Purgationes per alui deiectionem, ſimiliter non temerè erunt illis inſtituendę, niſi fortè adeò aluus conſtipata ſit, vt per iniecta clyſmata, aut leuiora exhibita, aluũ mouentia, eã lenire vel etiam nonnihil ſtimulare oporteat. Vel ſi corpus admodum impurum ſit, etiam ad paulò validiora cathartica tranſire oportebit, quæ tunc plus vtilitatis quàm damni adferent, cùm & caſu ſæpè mulieres fœtum geſtantes, & tamen ſe grauidas eſſe neſcientes, ſi purgatione vtantur, aut aliàs vel hæ vel aliæ, quas fœtum geſtare, nullum ampliùs dubium, diarrhœâ largâ ſæpeque diu perſiſtente, infeſtentur, minimè tamen labem aliquam fœtui imprimant, aut abortiant.

Alterando operantia ad abortum præcauendum, ea vſurpantur, quæ vi adſtrictoriâ præditá, vaſa quibus fœtus vtero alligatur, firmant, vteroq́; robur fœtuique vigorem addunt, & proprietate quadam per experientiam cognitâ, id agunt.

Quæ

Quæ varijs modis & dantur & admouentur.

Dantur ſæpiùs tempore vteri geſtationis aſſumenda quædam, eoq́ue frequentiùs, ſi tempus quo priùs abortiuit, immineat. Potiſſimumq́; conuenient hi pulueres, vt eos bibant cum Vino rubro, vel in Ouo ſorbili: vel comedant addito Saccharo roſaceo, vel in tabulas cum Saccharo diſſol. in Aqua roſacea vel Plantagin. redactos.

Parantur hoc pacto: ℞. Coralli rubri puluer. ℨ ij. raſur. Eboris ʒ j. ß. Maſtiches vel Thuris ℨ ß. fiat puluis.

Vel: ℞. granorum Cocci infectorij ſicc. ʒ j. Margaritar. vel Lapid. precioſorum ℨ ß. Panniculos auri aliqui miſcent, fiat Puluis: Detur per ſe, maximè ſi fœtum non bene ſe habere mulier exiſtimet. Vel miſceatur priori pulueri, aut illius loco ſpecies Diamarg. frigid.

Alius ſic fit: ℞. radic. Biſtortæ vel Tormentillæ ʒ ij. oſſium Dactylorum ʒ j. ß. ſemin. Plantagin. ℨ j. ſemin. Naſturtij parùm aſſi ʒ ß. Succini ℈ ij. fiat puluis.

Vel: ℞. Coaguli lepor. exicc. ℥ ij. Aſtacorum fluuiat. aſſorum ʒ j. Spodij ex ebore ℈ ij. ſemin. Coriandri præpar. ʒ ß. Santali rubri ℈ j. fiat puluis: Qui ſolus aut prædictis miſtus ſumi poterit. Si Matrix leporis ſiccata & pulueriſata addatur, appropriatus magis erit: Alij Priapum tauri addunt, rectiùs fortè Genitale cerui.

Miſtura ex hiſce talis poterit fieri: ℞. Conſeru. Roſarum ℥ j. ß. cortic. Citri, carnium Cydon. condit. ana ℥ j. conſ. florum Saluiæ vel Mentæ, quæ quoque vterum roborando, vtilia eſſe cenſent, ℨ vj. Myrobal. condit. pulpæ Dactylorum ana ℥ ß. Miſce de prædictis pulueribus vnum vel duos ad ʒ ij. & cum ſyrupo Conſeruat. cortic. Citri, fiat electuarium.

Adhibentur extrinſecùs ad abortum euitádum, quæ ijſdem viribus, vti dictum, illud præſtát, inunctiones & emplaſtra, vteri regioni tum anteriore ſede ſupra pubem, tum poſteriore circa lumbos, vel etiam ſupra eos circa renum ſedem. Vſurpanturq; cùm de conceptu conſtat, ab initio paulatim, mox in progreſſu paulò frequentiùs, eoque magis, ſi præludia quædam abortus appareant.

Inunctio pro locis prædictis ſic fiat: ℞. olei Roſac. ſimplic. vel Omphac. Myrtini vel Myrtillorum, Maſtichini, Cydoniorum ad ℥ iiij. Acaciæ vel Hypociſtidis, Bdellij diſſolut. in Aceto roſac. vel Vino rubro ana ℥ ß. Styracis liquidæ ʒ ij. Ceræ puræ q. ſ. fiat Vnguentum. Addi poterit olei de Mentha ℥ ß. quæ vti alijs fluoribus vteri retinendis, ita & fœtui apta cenſetur.

Alia vnguenta ex ſequentibus pulueribus ſic parari poſſunt: ℞. Thuris, Maſtiches an. ʒ ij. Sanguinis draconis ʒ j. Boli vel Terræ alterius, quas ſigillare ſolent, ℥ ß. Santalorum omnium ʒ j. Spicæ ʒ ß. fiat puluis, excipiatur Oleis vel Vnguento ſupradictis, auctaq; Cerâ fiat vnguentum.

Vel ex hoc puluere fiat vnguentum : ℞. Radic. Biſtortæ vel Tormentillæ, Nucum cupreſſ. capul. Glandium, vel Gallarum ana ℥ ß. foliorum Myrti, Roſa. rubr. Balauſtiorum vel Pſidiarum ana ʒ ij. ſemin. Myrtillorum, Sumach. vel Berberis, Coriandri præpar. ana. ʒ j. ſemin. Naſturtij vel Cimini in Aceto macerat. ʒ ß. Santalorum omnium, radic. Galangæ ana ʒ ß. gummi Arabic. vel Tragach. ʒ j. fiat puluis, excipiatur vti prior pro vnguento.

Alter puluis ex appropriatis paratus ꝑ vnguento: ℞. Coralli rubri ʒ ij. raſur. Eboris ʒ j. ß. cornu Capræ vel Cerui, Coaguli hœdi vel Leporis an. ʒ j. fiat puluis; Addi poteſt puluis Turturis in furno exiccati; excipiátur vti prędicti, vel ꝑmiſceatur reliquis vnguentis portio illius pulueris

Com-

Compoſita ampliùs vnguenta ex pulueribus enarratis, duobus vel omnibus tribus inuicem permiſtis, atq; oleis vel vnguento primo ſubactis fiũt.

Cerata & emplaſtra ex ijſdem vel ſimplicioribus magiſve compoſitis vnguentis fieri poſſunt, quæ ſupra corium rubrum vel ſericum coccineum extenſa, ſupra vterum poſita, per horas aliquot retineant, quod commodiùs noctu dum recubant, fit, indieſque vel per interualla repetant. Rediguntur q; hæc in formam cerati, augendo Ceræ quantitatem, & vt hæreat, addendo Reſinam abietinam vel lariceam: Vel in emplaſtri conſiſtentiam, miſcendo Reſinam ſiccam, picem puram, Naualem dictam, diſſolutam prius in oleis ſupradictis; Vel etiam puluerem Colophoniæ, vti artis eſt.

Ex vſitatis horum loco adhiberi poſſunt, vnguentum Comitiſſæ, atque emplaſtrum Contra rupturam, adhiberi ſolitum.

Vel in forma vnguenti aut emplaſtri vſurpari poterit, applicatio illa, quam in menſium nimio fluore ſiſtendo, admotá, competere illic diximus & deſcripſimus. Atque ſic incipit: ℞. Radic. Biſtortæ vel Tormentill. &c.

Amuletis quibuſdam aliquid tribuunt, imprimis lapidi quem Aetitem ſiue Aquilæ vocant, qui agitatus propter incluſam terram vel lapidem, ſonum edit, ſi ille brachio ſiniſtro alligetur, vt detectus tangatur, vel vti alij volunt, corio vitulino priùs inuolutus: qui vti pedi alligatus partum promouere, ſic ſi brachio, eundem impedire creditur, vti & ſi ſub mammis collocetur.

Alij lapidem Iaſpidẽ, & Lazuli, & Samium geſtatos vel collo appenſos, idem efficere docent; vel ex plantis Maluam, Parietariam, Tormentillam cum radicibus appenſa, ſimiliter operari.

Regimen vitæ quod prægnans mulier abortui

obnoxia, ſtudioſè obſeruare debet, in eo conſiſtit, vt in aëre quoad fieri poteſt, temperato verſetur, vitet æſtum & balnea. Cibis temperanter vtatur euchymis, temperatis. Vino diluto vel rubro, non potenti. Caueat ab omnibus acribus, aut corpus accendentibus oleribus aut aromatibus, vel etiam amaris, quæ & fœtui nocere creduntur. Ab odore item vehementi præditis, vti & croco, alijsque omnibus & alimentoſis & medicamentoſis, quæ menſes mouere vel fœtum expellere, vel noxam exitiumq; illi adferre poſſunt, qualia in cauſis & in defectu menſium & partus fuerunt expoſita. A' motibus corporis & animi validioribus ſibi temperet. Quieta potiùs maneat, vel leuiter obambulando corpus exerceat. A' cõgreſſu frequenti cum marito abſtineat. Ne aluus conſtipata ſit, ſed reſpondeat, procuret. Et ab omnibus quæ morbis quibuſdam, fœtui exitioſis, veluti ſunt etiam conuulſiones, occaſiones præbent, ſibi caueat, eaque bonâ viuendi ratione auertat.

Partiũ corpus conſtituentium ablationis cura.

Partium corpus conſtituẽtium, ipſarúmve portionum, ſi nobiliores ſint, è corpore reiectio, lethalis plærunq; exiſtit: vt ſi cerebri, pulmonum, hepatis, lienis prodeant. In reliquis facta, functiones, quas eæ partes obibant, abolet, & cùm hæ partes à corpore penitùs ſeparatæ & ablatæ ampliùs reponi aut agglutinari nequeant, cura quoque non alia, quàm quæ huic ſolutæ continuitati, vulneri, contuſioni aut vlceri debetur, inſtituitur: Qualis in eiuſmodi partium functionum læſionibus fuit declarata.

DE

DE PARTIVM PROCIDENTIA.

CAPVT II.

Genera.

PROCIDENTIA partium, licèt in eà partes non penitùs à corpore ſeparentur, nihilominus tamen præternaturalis exiſtit: cùm per eam partes internæ aliquæ à ſua ſede, quam naturaliter poſſidebant, extrorſum in aliam, vel etiam extra corpus procidant atque prolabantur. Aliæ partium quarundam ſitus perverſionis prominentiæ, veluti quæ in fracturis & luxationibus oſſium, aliíſve dislocationibus eueniunt, cùm tunc partes non in aliam ſedem, aut extra corpus procidant, ſed ſaltem promineant, eoque nomine deformationem aliquam pariant, in vitijs quæ ex deformatione naſcuntur, deſcriptæ ſunt.

Inteſtinorũ procidentia in Enterocele, Omphalocele

Omenti procidentia in Epiploocele

In corporis aliam aliquam ſedem è propria, nondum tamen extra corpus pertingens partium procidentia, ea eſt, quam Inteſtinorum & Ométi procidentiam vocamus. Quæ cùm tumore ſaltem ſe manifeſtet, nec procidentia harum partium aliter in conſpectum veniat, nos in tumoribus deſcribendis, diuerſa quæ inde exurgunt genera, atque Enterocelen ac Omphalocelen vocant, iam propoſuimus.

Extra corpus procedens partium procidẽtia, in qua partes quæ prolabuntur apparent, eſt vel Vteri, vel Podicis, vel Teſtium, vel Oculi, vel Linguæ.

Vteri procidentia ſeu exitus.

Vterus ſeu matrix, cum ſua ceruice per pudendum mulieris aliquouſq; interdum elabitur, dici-

turq́; Vteri procidentia, ſeu prolapſus vel exitus. Quod cùm fit, tunc ceruix ipſius inuerſa, craſſa, rugoſa, maiore ex parte albida, alicubi tantùm rubẽs, conſpicua fit, eaq́; tumida pudẽdi rimá opplens, atq; aliquando totá obturans, à qua ſucci inſtar nũc ſpithamæ longitudine, aliàs paulò minùs dependet, vterusq́; illi incluſus ſaltem baſi ſuâ in fundo huius ſacci ſe manifeſtat, atq; orificium illius ſubrubrum, & veluti cruentum labijs tumidis, illic in medio baſis prominẽs, apparet, ſicuti hoc diligenter conſiderans aliquoties obſeruaui.

Vteri deſcenſus. Aliàs verò vterus deorſum prouolutus, paulò ſupra pudendũ, vel in eo ſubſiſtit, nec extra illud procidit, illicq́; tactu cognoſcit̃, vel ſaltẽ leuiter ex eo ꝓminet, ſenſimq́; niſi ſuccurratur, magis magisq́; effertur, tuncq́; Vteri deſcenſus appellari poteſt.

Hunc affectum in mulieribus, niſi aliud accedat, veluti inflammatio aut corruptio, in vtero diutiùs foris remanente, nec rectè gubernato, non alia grauiora ſymptomata, facilè concitari ſolent, præter turpitudinem illam, atq; impedimentum, quod inter deambulandũ adfert, & ponderis moleſtũ ſenſum, à quo venter & lumbi deorſum trahi videntur. Cùm alioquin nihilominus mulier, ſi illum iterum reponere queat, vti ferè fit, virum admittere, atq; concipere, conceptumq́; & inde natum fœtũ, ad pariendi tempus vſq;, citra ipſius quamdiu mulier grauida eſt, prolapſum, retinere poſſit.

Podicis ſeu Ani procidentia. Podex ſeu anus vel aluus, cuius pars exterior manifeſta, ex cute perforatâ loculiq́; inſtar collectâ & occluſâ, formatur, interior verò latens, ex fine recti inteſtini muſculisq́; illud ambientibus conſtituitur, ſi præter conſuetam ipſius operationẽ atq; inuerſionem prominentiamq́;, quam in excremẽtorum egeſtione molitur, rurſum in corpus reduci, vti verò oportebat, nequeat, ſed foris aliquádiu remaneat,

maneat, vel etiam vlteriùs ſe cum portione recti inteſtini illi adnatâ, quam ſecum trahit, ſimiliter inuerſa exerat, Ani ſeu Podicis prominentia vel exitus appellatur.

Quę procidentia aliàs citra alium affectum, tũc tantùm, quando cum difficultate egerũt, ſe offert, & breuiùs vel longiùs durat, vel ſponte in ſuam ſedem redit, vel leui negotio intrò pellitur.

Aliàs verò licèt reponatur, mox iterum, & præſertim in deiectione alui relabitur: infantibus frequentiùs accidens vitium, aliquando tamen etiam adultis & ſenibus moleſtum.

Aliàs verò rectum inteſtinum elapſum intumeſcit, adeò vt reponi vel omnino non, vel difficulter queat. Aliàs etiam inflammatur, rubet, nec preſſionem vllam, immò vix contactum vt reponatur, ferre poteſt.

Aliquando & inuoluntariè & ſine ſenſu procidit, nec retrahi voluntariè ampliùs poteſt: diciturque ipſius Ani reſolutio. *Ani reſolutio.*

Teſtes è ſcroto ſeu ſacco, in quo incluſi ſuſpenſique ſunt, aperto, prolapſos procul propendentes vidimus. *Teſtiũ procidentia.*

Oculus ex ſua orbita longiùs prolabi vix poteſt, vti verò nonnihil prominere; ſicuti in oculi prominentia, in deformatione dictum fuit: Quòd ſi vlteriùs feratur atque ſe exerat, Oculi quoque dicitur procidentia. *Oculi procidentia.*

Lingua ex ore nonnunquam aliquouſq; exerta remanet, illiusq; hic progreſſus, Procidentia linguæ dici poteſt. *Linguæ procidentia.*

Cauſa.

Omnium procidentiarum enarratarum, tum inteſtinorum, omenti, vteri, podicis, oculi, linguæ, cauſa dependet, vel ab apertione aliquâ factâ in peritonæo: aut diſſolutione ceruicis

vteri; vel inuerſione podicis & recti inteſtini extrorſum verſus; aut relaxatione connexus oculi vel linguæ; aut vulnere ſcroti.

Ab apertione aliquâ in peritonæi mẽbranâ, quæ inteſtina & omentum in ventre incluſa retinet factâ, ſi inteſtina vel omentum ex abdomine per foramen elabantur, horum procidentia ſequitur, quę tumorum Celæ dictorum varia genera, ſicuti ea vbi de tumoribus egimus, deſcripſimus, producit. Hæc autem apertio peritonæi, vel ab ipſius rupturâ, vel dilatatione proficiſcitur.

Peritonæi proceſſus ruptura in inguine maſculorum, cauſa Enteroceles & Epiploceles in illis.

Ob rupturam peritonæi procidentia illa exoritur, inteſtinorum vel omenti; quæ tumorem illum qui veriùs Hernia vel Ruptura dicitur, gignit, illiusq; ſpecies diuerſas pro diuerſitate loci vbi ruptura fit, & partis quę procidit variantes. Si enim in inguinis regione fiat ruptura, & in maſculis proceſſus peritonæi, qui teſtes cum ſeminarijs vaſis ſuſpenſos retinet & includit, initium ſcindatur, inteſtinis tunc per hanc aperturam in inguina ſub cutem ſe inſinuãtibus, fit Enterocele: & ſi illic ſubſiſtant, tumor in inguine prodit, ſi verò in ſaccum deorſum quoq; prolabantur, illic tumorem excitant, eumq; ſæpè immenſum, ſi magna inteſtinorum portio deſcenderit, vel illa flatibus diſtenta, aut excremẽtis referta ſint, quæ ſi dura fuerint, tactu etiam depræhenduntur: ſi verò flatus in illis contineantur, cùm premuntur murmur edunt; & ſi illic hæreant inteſtina, nec reponi quia diſtenta vel conuoluta ſunt poſſint, cùm excrementorum ductus interclusus ſit, vt illa minimè deijciantur, cauſam præbẽt, vnde fæcibus coaceruatis, ſursúmque regurgitantibus, illę tandẽ euomuntur. Quòd ſi verò omenti portio, per enarratam rupturam in inguen feratur, Epiplocele fit, tumore illic plęrunque remanẽte, nec vlteriùs deſcendẽte, cùm omentum

tum ob breuitatem, longitudine ſuâ os pubis vix ſuperantem, tantopere deſcẽdere, vti inteſtina quę longiſſima ſunt, non poſſit, niſi fortè de illo portio abrupta, quod eâdẽ vi quâ peritonæum ſcinditur, fieri poteſt, eoque citiùs, ſi poſtquam egreſſum & retentum, attractũ admodùm & tenſum eſt, vi hac illi illatâ, vlteriùs feratur, & in ſcrotum tunc pars illius ſubſideat, quæ tamẽ ampliùs reponi minimè poſſet. Vidimus & in inguine, immenſum, in quodam, tumorem, quem ex omento eò prolapſo proceſſiſſe, ex contactu adipis duriuſculi, inæqualiter, vti in omento adnaſci ſolet, ſe offerentis, dijudicare potuimus, quod diſruptum fuiſſe, copia illius quæ huc prociderat, aliquo pacto innuere videbatur, vel maximam fuiſſe hîc, ſicuti mox oſtendemus, relaxationẽ, cùm dolorẽ alioquin nullũ ſentiret, vnde neglectâ curâ, nõ diu poſtea ſuperuixit.

Peritonæi ruptura in inguine mulierum, cauſa Enteroceles vel Epiploceles in fœminis.

In inguinis mulierum regione, ſi peritonæum illic diſrumpatur, vbi vas quoddã ex vtero per illud in inguina extrorſum fertur, tunc vti per proceſſum in viris, ſic in fœminis per hanc viam prolabentibus quoq; inteſtinis, Enterocele quædã prodibit, in qua immenſus tumor quandoq; in inguine ſe offert: vel Epiplocele, ſi omentum procidat, quod cùm longiùs in mulieribus quàm in viris exiſtat, tumorem quoque eminentiorem in hiſce quàm illis progignet.

Peritonæi ruptura in abdomine, cauſa Omphaloceles vel Herniarum aliarũ illius loci.

Quod ſi peritonæum in abdominis alia regione rumpatur, atq; inteſtina vel omentũ illic ſub cutẽ prouoluatur, ſi in vmbilici regione hoc fiat, Omphalocele dicitur, aliter Exomphalocele: ſi alibi circa eũ, herniæ ſeu rupturę generale nomẽ ſeruat. In quibus hernijs, tactus ſępè an inteſtinũ ſit, quod preſſum murmur, vel omentum, quod nullũ edit, & quòd illud maiorem, hoc minorem tumorẽ efficiat, diſcernet,

Rumpitur autem vel ſcinditur peritonæũ illis in locis, Vel ob caſum aut ictum ſupra has ſedes factũ; Vel ab alia corporis concuſſione vehemẽti in ſaltu; Vel quãdo in ephippium magno cum impetu inſiliunt, vnde aliquoties hoc pacto læſioné factá obſeruaui. Dein & per conatũ vehementẽ, preſſo ventre à muſculis abdominis, in partu & deiectionib9 difficilibus illud accidit, vti & infantibus ob clamorem intenſum. Pręter quas cauſſas, vulnerato etiam cæſim vel punctim peritonæo in abdomine alicubi, vulnereq; in cute quidé ſanato, interim eo quod in membrana eâdé erat, aperto relicto, hernię eiuſmodi, eodem modo, vt ſi alia ex cauſsâ ſciſſum ſit, quoque fiunt.

Peritonæi proceſſus dilatatio, cauſa Enteroceles & Epiploceles.

Ex dilatatione ſeu relaxatione ſolâ, proceſſus peritonæi, per quem vaſa ſeminaria, ex abdomine in ſcrotũ deſcendũt, citra rupturá, inteſtini vel omẽti portio etiá prolabi atq; Enterocele vel Epiplocele fieri poteſt. Quod cùm fit, nõ ſubitanea vis quæ eũ diſrumpere potiùs ſolet, ſed conatus ſaltẽ frequens & validus egerendi, ſæpè repetitus in naturâ cõſtipatis, in cauſa erit, vnde & nõ ſubitò, ſed ſenſim naſcitur; cùm enim per eũ inteſtina deorſum in inguina protruſa, ad huius proceſſus initiũ propellãtur, illius meatũ ſæpè impellendo, illiq; ſe tandem inſinuando, ſicuti etiam rupto illo, per conatum fieri videmus, eum ſenſim dilatãt, vel ſi maiori hoc fiat vi, quandoq; diſrũpunt. Quod ſic fieri, illiusq; proceſſus exordiũ eouſq; dilatari, atq; etiá citra rupturam admodùm aperiri poſſe, præterquá quòd hæc comprobant, ꝙ & alij ductus anguſtiores & craſſiores ſic ampliari poſſint, veluti vreteres, per quos calculus aliquoties deſcẽdit, ſicuti in eo deſcripſimus; dein & ꝙ citra prægreſſum dolorem ſenſim nec ſubitò fiat, etiam ocularis demonſtratio idem nobis patefecit. Siquidem in hernioſo hydropico, ſecto

ſecto poſt mortem, eiuſmodi foramen per quod inteſtinum in ſcrotum deſcendẽs tranſmittebatur, rotundo margine integrum, nec dum ſciſſum vel ruptum vllo modo, depræhendimus. Per quod inteſtini tenuioris portio illa, quæ ſupra cæcum eſt, in ſcroti aquâ pleni infimá ſedem vſque ferebatur, totoque illo ductu huic proceſſui peritonæi huius aquæ causâ, quæ tunicas has, vti mox oſtendetur, erodendo, vt conglutinentur facit, firmiter accreuerat & adnatum erat; ægro interim dum viuebat, ſanusq; adhuc erat, nihilominùs ſine incommodo excrementa egerente, nec dum de dolore conquerente. Fernelius qui proceſſum hunc peritonæi in exteriorẽ & interiorẽ illius tunicam diſtinguit, in enterocele & epiplocele tunicá interiorem neceſſariò diſrũpi, externá verò dũtaxat laxari, ſcribit.

In fœminis à relaxatione ſolâ peritonæi in inguine, illic vbi vas quoddam peculiare ex eo emergere diximus facta, Enterocelen & Epiplocelen gigni, ille forte innuere voluit, qui tendinem quendam ab inguine in peritonæũ emitti, illiusq; robore peritonæũ, atq; hinc omentũ & inteſtina confirmari, ſcribit, eoq; relaxato hernias illic fieri docuit.

Verùm cùm vas illud non adeò, vti proceſſus peritonæi; membranoſum ſed nerueũ & durũ exiſtat, nec proin tá facilè dilatetur, vix illius relaxationis causâ, niſi peritonæũ illic diſrumpatur, inteſtinum vel omentum in inguen poterit deſcendere.

À relaxatione ſeu dilatatione peritonæi circa rupturam, Omphalocelen quoque prodire poſſe, vel hoc ſatis comprobat, quòd in conatibus magnis, maximeque in partus difficultate, vmbilicus aliquando in tumorem admodùm attollitur, inteſtinis hoc conatu, in hanc potiſſimùm ſedem peritonæi, vbi proceſſus breuis, vmbilico inſertus, qui in fœtu chordæ vmbilicali patuit, poſtea coa- *Peritonæi dilatatio iuxta vmbilicũ, cauſa Omphaloceles.*

luit, impulſis, illicq́; peritonæum diſtendentibus, & ceſſante conatu, atque inde profectâ dilatatione, tumor interdum omnis recedat, nec ampliùs redeat: quod, ſi à ruptura progreſſus prodiret, minimè fieret. Ob quã cauſam, ſicuti omphalocelen hanc non perſeuerantem fieri manifeſtè videmus, etiam illam quæ permanet, promanare poſſe facilè licet colligere, peritonæo à cauſis prædictis adeò relaxato, vt ſe recolligere nequeat. Quod in alijs peritonæi ſedibus in abdomine, præter eam vbi ſe proceſſu in inguine exerit, vti & hîc in vmbilici ſede, vix citra rupturam poterit accidere.

Vteri ceruicis connexus diſſolutio, cauſa Vteri procidentiæ.

A' diſſolutione vel diuiſione ceruicis vteri, à partibus quibus adnectitur, Vteri procidentia exurgit. Cùm enim vter⁹ ab illius ceruice, cui innititur, & ſuâ baſi ſe inſerit, & in ambitu firmiter connaſcitur, potiſſimùm ſuſtentetur, reliquâ verò ſede vt promptiùs in conceptu ſe dilatare augeriq́ue poſſet, ab omni connexu, præterquam quòd in lateribus tantùm vtrinq; membranarum & vaſorum beneficio, admodùm tamen laxè peritonæo copuletur, liber exiſtat, fieri minimè poteſt, vt ille in ſinum vſq; toto corpore prolabatur, niſi collum illi adnatum atque ita continuatum, vt ab eo ſeparari nequeat, ſimul ſequatur. Quod cùm citra diuulſionem connexus fibroſi, quem ceruix cum vicinis ſedibus conſtituit, fieri nequeat, vteri procidentiæ cauſa proxima hæc illius ceruicis connexus diſſolutio erit. Quæ ſi in vtero vicino loco tantùm fiat, vterus in ſinu cum parte ſaltem aliquâ colli inuerſâ adhuc permanebit: ſin verò toto ductu collum à ſubiectis liberetur partibus, tunc & vterus cum collo inuerſo, extra corpus prouolutus dependebit, vterusq́; in fundo ipſius non inuerſus, vti collum, cùm hoc fieri nequeat, ſed eâ formâ, vti cùm in ventre adhuc latebat, erat, ſuſpenſus & incluſus, baſi

baſi & orificio illius in imo ſolùm patente, hęrebit, ſecum membranas illiq́ue annexum peritonæum cum vaſis & teſtibus aliquouſq; trahens. Quod & citra rupturam, ob laxitatem harum membranarum, quæ cedere & dilatari admodùm poſſunt, vti peritonæum in ventre hydropicorum tumente, in immenſum ſe extendere videmus, fieri poteſt, eaq́; vaſa minimè abrumpi, etiamſi vterus longo ſpacio è ventre receſſerit, ex eo patet: quòd eo in locum ſuum repoſito, nihilominùs mulieres poſſint concipere, quòd ſi vaſa hæc ab vtero ſepararentur, fieri nequiret.

Hanc autem ſeparationem ceruicis vteri, à fibroſo nexu, quo vicinis ſedibus, alicubi ſaltem, nec ita firmiter adhæret, & proin citra grauiorem læſionem & hæmorrhagiam faciliùs abſcedere poteſt, vterus ipſe plærunque perficit, ſi ille per vim deorſum in ſinum detruſus, adeò impellatur, vt adnatam illic ceruicem ſimul trahendo, vel impetu quodam ſubitò, vel ſenſim ſi minori vi ſed frequenter illud fiat, à fibris primùm vtero proximis auellat, & ſi vlteriùs procedat, reliquas quoq; diuellendo, collumq́; inuertendo ſecum deorſum aliquouſq;, vel etiam extrorſum detrahat: vbi ſimul appenſa, pondere ſuo, vt magis magiſque tandem delabantur, efficiunt.

Pellitur autem hoc pacto vterus deorſum, in conatibus magnis ſæpè iteratis, in deiectionibus difficilioribus vel exſufflationibus, vnde & inteſtina & cum illis vterus deorſum validè premuntur. Maximeq́; ab eo conatu, quem in partu mulier adhibet: ſi præſertim is ob difficultatem pariendi, magnâ vi peragatur, vteruſq́; cum fœtu in ſinum ceruicis nimiùm detrudatur: eoque citiùs, ſi & fœtus cum difficultate per anguſtias illas tranſiens, ceruicem validè etiam impellat, & ſic quoq; à connexu

Vteri ceruicis diſſolutio per vim aliquam facta, cauſa Vteri procidentiæ.

liberetur. Vel ſi ſecundina adhærens adhuc vtero, ab obſtetrice ita trahatur, vt & vterus cum ea in ſinum feratur, ceruixq́; ſimul detrahatur. Quorum causâ & frequentiùs poſt partum vteri procidentia ſolet contingere, illisq́; mulieribus, quæ crebrò pepererunt, atque eiuſmodi vim ſæpè paſſæ ſunt, tandem hoc vitium vel mox vel iam ſeneſcentibus ſuperuenire.

In ſaltu aliáve corporis concuſſione validâ vel ſæpè iteratâ, hoc idem poteſt accidere, vt vterus ſic in ſinum vltra quàm par erat impulſus, eo modo vt dictum, procidentiæ cauſam præbeat.

Ceruicis vteri causâ, præter eam, quâ ab vtero tracta auellitur, etiam ob hanc, vteri prolapſus poteſt euenire. Si ille ob vim aliam à ſubiectis ſeparetur, quod fortè ob coitum violentum vel multoties repetitum, in meretricibus per frictionem nimiam & ſine fine continuatam, poteſt contingere. Vel propter corruptionem & putredinem illic collum abſumentem, vnde vterum quoq; procidiſſe, in quadam vidimus.

Ab alijs cauſis quàm hiſce violenter agentibus, vix dum vteri procidentia poteſt oriri. Nam quod relaxationem ligamentorum, vel vti alij voluerũt, muſculorum, quibus vterum ſuſpenſum retineri putabant, attinet, quam à vi iam enarratâ, quâ vterum impelli diximus, vel humore copioſo membranas haſce irrigante, proficiſci, vteriq́; procidentiam gignere docent, nos, cùm muſculi eiuſmodi nulli ſint, nam liberũ eſſe, vterum vti dictum fuit, oportuit, & membranæ ita cõparatæ, adeoq́; laxę, vt & cùm vter⁹ procidit, eum ſubſequi poſſint, nec proin adſtrictæ, vti eſſe eas, ſi vterum ſuſpendere deberent, oportebat, ab harum relaxatione vteri procidentiam procedere, cõcedere non poſſumus. Licèt enim vltra conſuetam ipſis laxitatem, ſi amplius

pliùs relaxentur, vterusq́ue minùs firmus retineatur, tamen per ſinum ferri & prolabi, ob hanc remiſſionem ſolam minimè poterit, niſi colli ceruicis, vnde præcipuè vterus ſuſtentatur, modò expoſita fuit ſeparatio.

Vti neque membranarum diſruptiónem, quam quoque procidentiam vteri efficere aliqui ſcripſerunt, eius cauſam eſſe poſſe, vel hoc oſtendit, quod in muliere quadam, cui has membranas putredine penitùs abſumptas fuiſſe, ſectio poſt mortem patefecit, diuq́; ante obitum hoc factum fuiſſe, effluxus præcedens ſaniei fœtentis & putris comprobauit, vterus minimè à ſua ſede receſſerit, ſed firmus & ſtabilis permanſerit.

Quod humorem pituitoſum vel ſeroſum attinet, vnde procidentiam vteri euenire interdum aſſerunt, vti ligamenta vteri irrigando id efficere nō poſſe, priùs oſtendimus, ſic & hoc comprobat, quod hydropicis mulieribus, quibus vterus cum adnatis membranis, in aqua ſæpè longo tempore innatat, ille tamen nullo pacto ob eam cauſam prolabatur. Fieri tamen poteſt, vt ceruice vteri continuò in fluore vterino humectatâ, atq; ob id laxiore redditâ, vterus alijs de cauſis impulſus, faciliùs haſce ſedes ſubeat penetretq́;, ceruixq́; promptiùs ſecedat atq; inuertatur.

Præter hāc vteri fundi loci mutationem, & motum quem ſuo collo per ſinum ipſius molitur, eum quoq; nō deorſum tantùm hoc pacto, ſed & in abdomine adhuc perſiſtenté, ad latera moueri, illisq́; ſe inſinuare, nonnunquam & ad ventriculum vſq; aſcendere, docent. Verùm cùm ille ceruici ſuæ adnatus atque inteſtinis vndiq; circumdatus, in medio plærunque ſubſiſtat, non facilè in alia loca iam priùs occupata declinabit, ſed potiùs ſi loco mouetur, deorſum quàm ſurſum motu naturali feretur.

Niſi fortè adeò ille increſcat, vt plus ſpacij in abdo-mine, quàm dum paruus adhuc eſſet, occupet, vti in prægnante muliere accidere videmus; quamuis & tunc eum potiùs ſuo pondere deorſum vergere, ventris tumor circa inferiora magis prominens, & quòd durities illic tactu potiùs depræhenditur, oſtendere videntur. Quibus moti & hyſterica accidentia in vteri ſuffocatione ſe offerentia, ab alia cauſa quàm vteri aſcenſu, à vaporib. nimirum inde eleuatis prodire, in vteri ſtrangulatus cauſis oſtendimus.

Podicis & recti inteſtini inuerſio à conatibus magnis, cauſa illi⁹ Procidentiæ.

Ab inuerſione podicis & recti inteſtini extrorſum verſus, podicis procidentia naſcitur, tunc enim ſic inuerſa, foras protuberant. Quemadmodum enim in alui deiectione podex vi & impulſu excrementorum patefactus, & vt elabi queant inuerſus, donec rurſum retrahatur, prominet: Ita ſi ob conatum & impetum vehementiorẽ durorum excrementorum, adeò propellatur, vt portionem recti inteſtini ſimul trahens, inuerſam vnà exerat, tunc vt hæc aliquandiu foris permaneant, cauſa exiſtit. Ab alijs conatibus, in quibus deorſum aliquid pellitur, hoc idem poteſt accidere: vt in partu, quando fœtus cum difficultate excluditur, aluus quandoque etiam procidit. Dein & ob irritationem magnam factam in podice, vel iuxta eum, conatus commoti eum propellunt: veluti in teneſmo & dyſenteria nonnunquam contingit. Et inciſione factâ in perinæo iuxta anum pro veſicæ calculi extractione, ob cruciatum illum, magno conatu & podicem admodùm propulſum fuiſſe, & virgam ſimul, etiamſi exigua adhuc eſſet, in infantibus multùm intumuiſſe, ſeq; erexiſſe, vidimus.

Quòd ſi à conatibus illis validis adeò podex extrorſum trudatur, vt rectum inteſtinum ſecum trahendo à membrana meſenterij, à qua inteſtina ſuſ-

penſa

penſa retinentur, nonnihil auellatur, tunc extrorſum hæc ſimul delata & propendentia, non amplius remeare poſſunt, & repoſita longiùs ſubſiſtere nequeunt. Licèt enim muſculi vt anum leuiter exeũtem retrahant, illi appoſiti ſint: tamen ſi tantopere elabatur, nec aliјs ligamentis ſuſtineatur, illud ſoli efficere nequeũt, eoq; minùs, cùm & tunc, ſi procul exeat, vnà cum podice inuerſo prolapſo, è corpore prodeant.

Podicis muſculorum reſolutio, cauſa quo minùs prolapſus retrahi queat.

A' muſculorum tamen horum, qui podicem in egeſtione excrementorum propulſum, poſt eam factam ſurſum iterum trahunt & conſtringũt, imbecillitate fieri poteſt, vt cùm tunc functio ipſorum debilitetur, podex inter excernendum propulſus & dilatatus, non ſufficienter aut difficulter in ſuam ſedem reduci queat, aut ſe poſſit conſtringere. Ob quam rem anus foris quidem remanere poteſt, non tamen, niſi per conatum pręcedentem extrudatur, prolabi: cùm hiſce muſculis exiguis non ita ſuſpenſus retineatur, vt actione ipſorum remittente, ſtatim eum citra maiorem vim è corpore, in quo incluſus retinetur membraniſque nectitur, excidere neceſſe ſit. Hęc autem imbecillitas, quæ hoſce muſculos impotentes ad reductionem ani, in fœcum egeſtione exeuntis reddit, illis, vel quia ſæpè ani procidentiam, vel podicis diuturnam emanentiam paſſi ſunt, tandem euenit. Vel etiam à refrigeratione nimiâ huius ſedis, ſummè ſenſilis, ob ſeſſionem ſupra ſaxum frigidum ſimiléve quid, aut moram in aquâ aërév e frigidis, anum pręcipuè tangentibus & refrigerantibus, poteſt accidere.

Podicis muſculorũ reſolutio, cauſa quo minùs prola-

A' reſolutione eorundem muſculorum, à defluxione in neruos illorum delapsâ, ani procidentiam eam gigni, quam Ani paralyſin, eamque particularem vocant, plæriq; cenſent. Verùm vt particularis

pſus retrahi nequeat. hæc illius tantum partis, nec aliarum ſimul paralyſis à defluxione gignatur, haud veriſimile, nec eam, quam copioſè ab alto, vt paralyſim efficiat, defluere neceſſe eſt, tantùm in imam oſſis ſacri ſedem, vbi exiles hi nerui hiſce muſculis communicati emergunt, ſe inſinuare, & non totius potiùs oſſis ſacri cauitatem, vnde propter neruorum durorum exortum, etiam illorum ſequeretur reſolutio, opplere, probabile. Vnde ſi reſolutio fieret ani muſculorum, non ſolùm ano peculiaris ſed & illi cum toto corpore vel certis inferioribus partibus communis paralyſis ſequeretur: quod tamen etſi extrema omnium partium in apoplexia ſequatur reſolutio, minimè fieri nec anum procidere videmus, vti nec in alia paralyſi, in qua partes infernæ alioquin omnes reſolutæ ſunt, cùm eâ laborantes nihilominus fæces alui deijcere, podicemque ſponte retrahere poſſint, & licèt quandoq; inualidiùs propter hunc morbum id fiat, tamen minimè prolabi. Quibus moti, ſi neruorum causâ talis ani ſequatur non procidentia, ſed reducendi difficultas, cùm & hæc rariùs in paralyſi à defluxione nata fiat, eam potiùs à compreſſione neruorum ob contuſionem aliquam ex caſu vel ictu, circa oſſis ſacri aut coccygis infimam ſedem factam, aut inſignem aliquam refrigerationem harum ſedium, non ſolùm muſculos hoſce, ſed & neruulos afficientem, procedere, non ſine ratione opinabimur.

Oculi connexus à contuſione relaxatio, cauſa illi⁹ Prolapſus. A' relaxatione oculi connexus cum ſua orbita, illius Procidentia procedit. Quæ non niſi à cauſa violenta ſummè impellente proficiſci poteſt, cùm membranis ſuis & muſculis adeò firmiter orbitæ ſuæ ſit connexus, vt etiam vix & non niſi magno labore in menſa appoſiti cocti erui, ſectioneq; connexus ille diſſolui queat.

Ob contuſionem tamen magnam capitis, caſu vel

vel ictu oculi impulſi, ex ſuâ ſede aliquantiſper procidunt.

A' vi aliâ vix dum hoc poteſt accidere, licèt enim per conatum magnum, in excretione alui difficili aut partu, aut vociferatione, oculi nonnihil extrorſum vergere, atq; ob id maiores apparere videantur, non tamen perſeuerans ipſorum eſt prolapſus, ſed ſaltem prominentia, de qua in deformatione actum, cùm ex ſpiritus hoc impulſu, in conatu eo, minimè impleri aut diſtendi, ſed ſaltem aliquouſq; muſculis ipſorum tunc quoque veluti agentibus, impelli queant.

A' diſtentione oculi globi à flatibus & humiditate aliquâ, in eius interiore ſede collectis, eum adeò impleri & diſtendi poſſe, aliqui exiſtimarunt, vt procidentia illius aliqua inde ſequatur. Verùm cùm nulla cauitas in oculo vacua inueniatur, ſed vndiq; oculus impletus ſuis humoribus diſtentuſque ſit, nec via detur, quâ hæc eum ſubire poſſint, nec hæc in oculo congeri, nec aliunde eò corriuari poſſint, hoc concedere minimè poſſumus, ſicuti in dolorum oculorum cauſis, quos à flatibus & ſuffuſionis cauſis, quam ab influxu aquæ dependere putarunt, quoq; hoc fieri non poſſe demonſtrauimus.

Linguæ connexus relaxatio à contuſione, cauſa illi⁹ Procidentiæ.

A' linguæ connexus relaxatione ſeu remiſſione, illius Procidentia euenire poteſt, vix tamen niſi ſumma vis hanc pariat, cùm connexus illius per muſculos, tunicam ſuccingentem & ligamentum factus adeò firmus exiſtat. Accidit tamen in contuſione colli vel pectoris vehemẽti, qualis eſt ea, quâ valido rotæ ictu latronibus membra & pectus franguntur, vt lingua procul ex ore in mortuis exeratur, quod & ex caſu poteſt accidere.

Scroti diſſectio, cauſa Teſtiũ procidentiæ.

A' vulnere ex diſſecto cum forpice per iocum ſcroto, teſtis procidentia in eo quem vidimus, accidit.

Curatio.

INteſtinorum vel Ométi procidentia ex ruptura vel dilatatione peritonæi profecta, tumoré Celen appellatũ producens, ſi in inguine enterocelen & epiplocelen gignat, illicq; tumor perſiſtat, leuiterq; ſaltem promineat, nec dolorem grauiorem inferat, ſæpè negligitur, vel leuiore negotio coërcetur, & curationem ſi maturè adhibeatur, citiùs admittit. Vti & in omphalocele, in qua vmbilicum aliquouſq; prominenté, preſſioneq; refugientem, per totam vitam gerunt; vel alterius ventris regionis cele, ſi ſimili modo ſe offerat. Sed & omphalocęle aliqua, vti dictũ, non eſt perſeuerans, ſed ſponte iterum euaneſcit. Quòd ſi verò in ſcrotum vſq; tumor hic deſcendat, in enterocele, maior curandi difficultas exoritur, vel etiam periculum tunc interdum exurgit: nam ſi inde remeare non poſſit, nullaq; arte propelli, doloremque inferat & omnimodam conſtipationem alui, morté accerſit, quam vomitus alui fæcum præcedere, & inſtantem indicare ſolet.

Quod & in omphalocele vel alia ventris cele ſi eueniat, vt reponi nequeat, eademq; accidétia proferat, mortale exiſtit. In epiplocele verò ſi quoque tumor in ſcroto factus, induratus, vti iam dictum, ſubſiſtat, quod etiamſi rariſſimum, aliquando tamen accidiſſe diximus, licèt non ea ſymptomata producat, tamen eum quoq; neglectum, mortem attuliſſe in quodam, oſtendimus. In alijs verò enteroceles, tam in ſcroto quàm ventris alijs ſedibus ſe exerentibus, ſpeciebus, ſi tumor cedere poſſit, ad eum penitùs auertendum, ne ampliùs redeat, atq; integrè ſanandum, medicamentis, etiamſi recens malum ſit, hoc perficere, pręſertim cùm vt ea operentur, diu continuari, & æger interim quieſcere, & vinculis áſtringi debeat, quod ægrè perferũt, eſt difficile,

difficile,ſi verò inueteratũ ſit,impoſſibile, niſi manuali opera,aliquid,vti mox dicetur,præſtetur,qđ tamen non ſine labore,& periculo mortis,ſi ſectione vti plærunq; fieri ſolet, hoc fiat; & amiſsione illius loci teſtis ſi in inguine ſectio inſtituatur, peragitur. Quam ſi ægri ideò vitare velint,cura erit,eiuſmodi tumores quos auertere penitus nequim⁹ ſaltem reprimere, & ne excreſcant retinere. Quæ omnia quâ ratione fieri debeát, & per medicamenta,aſſumpta admotáve,vel manuali operatione administrari,nunc demonſtrabitur. Primùm quo pacto hæc cauſę,hoc eſt parti prolapſę, dein quomodo morbo ipſi, hoc eſt ſolutioni huic continui, in rupturâ, vel contiguitatis, in relaxatione peritonæi,accommodari debeant.

Partis quæ vel inteſtinum aut omẽtum eſt,prolapſæ extra peritonæi cauitatem, tumoremq; vel in ſcroto vel inguine, aut in aliâ ventris ſede excitantis causâ,ea adminiſtramus, quę eam reponere, repoſitá retinere, & ne relabatur, impedire poſſũt.

Reponimus digitis & manu,ſenſim tumorem in ſcroto vel inguine,vel ventre prominentẽ premendo,& huc illucq; impellendo,verſus foramen vnde prociderat,quod digito eò deducto aliquando depræhenditur. Fieriq; hoc debet reſupinato ægro, & ſic collocato, ſi in inferioribus ſit, vt diductis cruribus pedes reliquo corpore elatiores ſint, quo & ſolo ſitu inteſtinum ſuſpenſum ſponte quandoque ſenſim relabitur.

Quòd ſi verò per hác operationẽ non ſuccedat, vti inteſtino præſertim egreſſo frequẽtiùs euenit, quando illud ob flatus diſtentum aut contortum, aut ſciualon induratũ adeò intumuit,vt anguſtam viam rurſum ſubire nequeat, tunc ante omnia hiſce occurrendum, ne excrementorum tranſitu impedito,illa ad ſuperiora regurgitantia,aut inflãmatio ſuperueniens, ægrum enecent.

Proinde in eiuſmodi caſibus, ſi dolor & calor metusq; inflãmationis adſint, anodyna, in phlegmone deſcripta, applicanda erunt.

Inprimis autem hoc cataplaſma, quod & ſimul vias relaxat & duras fæces emollit, flatusq; leuiter diſcutit: ℞. rad. Altheæ ℥ ij. Liliorum ℥ j. herbarum Maluæ, Violariæ, Brancæ vrſinę, Parietarię an. M j. florum Roſarum, Violarum, Chamomillæ vel Meliloti, Anethi, Furfuris an. P j. fiat decoctio in Aqua & Lacte, ſi magnus dolor adſit, contudantur & per cribrum fricentur, addẽdo illi quod tranſmiſſũ eſt, farinæ Hordei, Fabarum an. ℥ iij. farinæ ſeminis Lini, Fœnogræci an. ℥ j ß. ſeminis Pſyllij ℥ j. Vermium terreſtrium puluer. ʒ j. olei Roſacei ℥ iij. axungiæ Anatis vel Gallinæ ℥ j. fiat Cataplaſma.

Quando calor non impedit, & maiori emollitione & diſcuſsione flatuum opus eſt, addimus huic decocto, rad. Iridis. Bryoniæ vel Cucum. aggreſtis an. ℥ j. herbarum Abſynthij, Calamentę vel Origani ana M j. florum Sambuci, Roſmar. Centaur. min. an. P j. ſem. Cimini vel Carui ʒ ij. ſem. Viticis ʒ j. & omiſſo lacte, in decocto addimus parùm Vini, & cum farinis prędictis, vel Orobi, Lupini an. ℥ j. baccarum Lauri ℥ ß. & cum olei Irini, Rutacei ana ℥ j. facimus cataplaſma.

Vel in magna flatuum copia: ℞. ſem. Carui ℥ j. ſeminis Cimini ℥ ß. farinæ Fabaceæ ℥ iij. olei Rutacei ℥ j. Oxymellitis ſimpl. q. ſ. fiat Cataplaſma.

Ruta frixa cum oleo ſuperpoſita valde iuuat.

Fotus in eandem rem fiunt, ex decocto, ex cuius reſidẽtia cataplaſma fieri diximus, vel prioris, ſi calor adſit, vel poſterioris, ſi magis diſcutiendum, additis illis etiam oleis illic enarratis.

Ex oleo Roſaceo, Anethino, Liliorum, Chamomelino, Meliloti, Irino, Sambucino, Rutaceo, inunctiones & fotus ſimiliter fieri poterunt.

Sacculi

Sacculi cùm diſcutiendum eſt, adhiberi poſſunt, ex Plantis aridis & ſeminibus Milij, cæteriſq; Calidis maioribus dictis & Sale parati.

Præter hæc alijs quoq; tam aſſumptis, quá ventriculo aut ventri admotis, non ſolùm flatibus inteſtinum prolapſum implentibus, ſed & ne iterum vbi repoſitum eſt, ſi flatuum adſit copia, illud propellant, illi præcauēdi aut diſſipandi: ſicuti in Ventriculi inflatione & colicis doloribus à flatibus, hęc copioſè præſcribuntur.

In omenti exitu, cùm illud in inguine plærunq; ſubſiſtat, & vel decubitu ſolo, aut ſimul adhibitâ manu intrò remeet, eiuſmodi externis applicationibus minimè opus eſt, niſi & illud in ſcrotum vſque delapſum, vti aliquãdo eueniſſe, in cauſis illius oſtendimus, inde cedere nolit, tunc enim & prædictis relaxantibus quoq; tumor foueri emplaſtrarique debet, flatuum hîc non adeò habitâ ratione, niſi & hi in ſcrotum per eandem aperturam, quæ omento fecit viam, eruperint.

Sectione factâ, cogimur interdum, ſi inteſtina omnino reduci nequeant, & neceſſitas exigat, opitulari, vt ita ſi fieri poſſit, cute apertâ, denudatis tunc inteſtinis & patentibus, foramineq; per quod egreſſa ſunt manifeſtato, rectiùs illa reponi queát. Quod in inguine tentare, ſi inteſtina hîc egreſſa, illic & in ſcroto hæreant, valde periculoſum, cùm ſectione cutis, quæ tumori incumbit, facilè etiam inteſtina diſtenta, cutiq; firmiter hærentia, vulnerentur, vti accidiſſe aliquando vidimus. Dein etſi ob diligentem ſectionis adminiſtrationem, nulla ſequatur illorum læſio, tamen cùm & ſic inteſtina nuda ob dolorem vulneris, minùs cõmodè, quàm cùm cute adhuc obtecta erant, tractari poſſint, hac operatione in inguine factâ, etiam plærunq; vel nihil efficimus, vel morti, quæ alioquin ſi inteſtina

foris maneant, ſubſequi ſolet, nos occaſionem eā ſectione præbuiſſe, in ſuſpicionem venimus. In abdominis verò alijs ſedibus peritonæo rupto, ſi inteſtina nullâ arte aliâ reponi potuerunt, ſectione cautè illic adminiſtratâ, hoc ſucceſsiſſe obſeruauimus, cùm tumore tunc ferè non adeò diſtento, citra inteſtinorum læſionem, tutiùs hæc perfici, & foramen peritonæi meliùs inueniri, digitoque admoto & nonnihil dilatato, inteſtina illic vbi huic proxima ſunt apprehenſa, ſenſim per illud introrſum rurſum adigi, ſicque totus illorum ductus qui exciderat, reponi poſsit.

Retinemus inteſtinum aut omentum ne prolabantur, tumoremq; ſic ne redeat, auertimus varijs modis, nempe collocando corpus ſitu conueniēti, & comprimendo tumorē manu vel inſtrumentis.

Situ idoneo collocandum corpus, vt inteſtina cùm omento introrſum potiùs quàm extrorſum vergant, ſicq; ea quò minùs elabantur, retineantur. Quod decubitu ſupino perficitur, quali & noctu, hæc minimè quam diu iacent, exeunt, ideoq; cùm cura inſtituitur, vt ea perfici poſsit, tamdiu niſi alijs artibus retineantur, lecto eo decubitus modo ſe continere iubentur.

Manus adhibita tumori eumque premens, non ſolùm illum repellit, ſed & quamdiu illic retinetur, ne redeat, cohibet. Verùm licèt hoc continuò fieri nequeat, tamen aliquando manus appreſſa loco iuuabit, maximè quando per tuſsim, aut conatum egerendi aliúmve, inteſtina ab abdomine preſſa, per hanc viam egredi nituntur, ſic contra nitendo premendoque manu, exitus illorum impedietur. Quod ſi tumor hernioſus nondum adeò increuerit, & in eiuſmodi conatibus conſueſcant, manu extuberátiam premere, ne ille augeatur, malumq; augmentum ſumat, prohiberi poteſt.

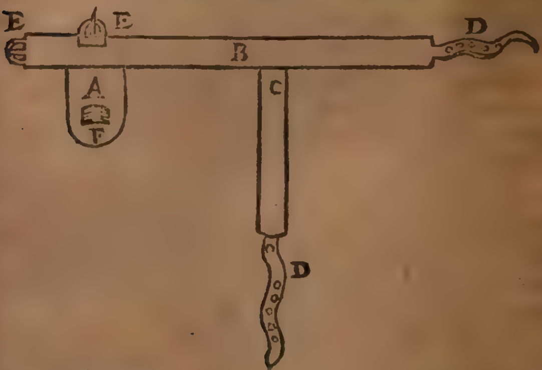
In

Inſtrumentis certis, quæ retinacula ob vſum appellare poſſumus, adhibitis, inteſtina vel ométum, ne procidant, cohibemus: quæ & proin quamdiu erecti ægri manent, geſtare debent, & non niſi noctu cùm decumbunt, ſi tunc admodùm impediát, deponi: vel ſi interdum neceſſitâtis causâ ea amouere neceſſe ſit, tamdiu donec reponantur, manu vices ipſorum ſupplendæ: Hæc autem ex puluino vel ſcuto, quæ tumori hernioſo impoſita, eum premendo intropellant, illicq́; ſubſiſtentia illius recurſum impediant, parantur. Quæ ne inde declinent, ſed validè illic retineantur, varijs faſcijs, nunc corpori cinguli inſtar circumductis, nunc ab humeris pendentibus, alijsq́; ligamentis ab illis ſubtus ſubligaculi modo reductis, alijsq́; interdum ſimul additis vinculis, mutuò connexis, vel ligulis colligatis, aut loris per fibulam tranſeuntibus, ſpinthere conſtrictis, coërcentur, & prout vel in inguine, vel aliâ ventris regione tumor ſe offert, maximeq́; vt æger commodiùs minoriq́; moleſtiâ hæc perferre & geſtare poſsit, formæ horum effinguntur, è quibus ſequentes accommodatiſſimæ à nobis depræhenſæ fuerunt.

Inter ea quæ inguinum regioni adaptantur inſtrumenta ſeu retinacula, primum & ſimplicius illud eſt, quod ex puluino fit illius longitudinis & latitudinis, vt totum ſpacium inguinis impleat, & vt protuberet, lanâ duorum digitorum altitudine infarctus, & ne continuo vſu cutem excoriet, panno molli vel xylino aut corio leni ſit obductus. Qui puluillus vt firmiter hęreat, nec loco facilè moueatur, cingulo lato ex eâdem materiâ parato, p lumborum regionem cincto, & vti diximus, cóſtricto, anteriore ſede inguini adnexus eſſe debet, & ſubligaculo xylino in modum faſciæ latiuſculo, quod poſteriori ſede cingulo enarrato innexum deor-

ſumque ductum, ſub crurum diuiſione ſurſum denuò reflexum, per puluini medium tranſcendens, & pronexum illi affixum, ne ab eo declinet, permeans, cingulo illic rurſum adſtricto, comprimi, & vt ſe bene applicet, adſtringi debet. Sicuti figurâ ſequenti exprimitur.

I. Inſtrumentum expanſum.

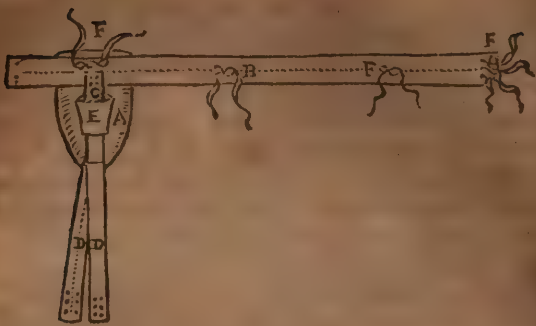

A. Puluinus.
B. Cingulum.
C. Subligaculum.
D.D. Lorum cinguli & ſubligaculi.
E.E. Fibulæ, quas vtrumq; lorum peruadit.
F. Pronexus puluini, quem ſubligaculum peruadit.

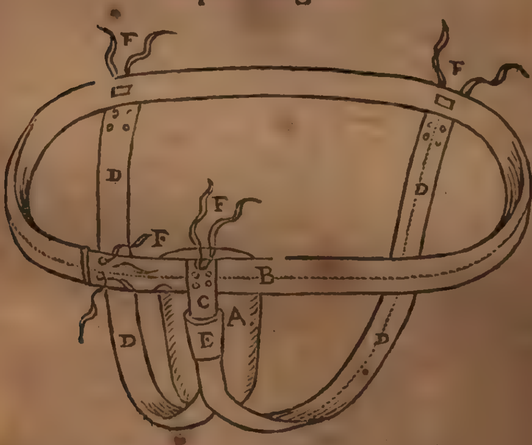
Alterum inſtrumentum pro hernia inguinali, ex puluino & cingulo, vti de primo dictũ, formatur, ſubligaculum verò in hoc, anteriore regione cingulo affixum, per pronexum puluini tranſiens, in duas faſcias diuiditur, quæ ſub crure reflexæ, duobus in locis cingulo alligantur, vt ſic arctiùs latiuſque quàm vnica tantùm faſcia, premendo, validiùs ſubſiſtentes, puluinum rectiùs in ſua ſede contineant. Vti figura hac, tam expanſum, quàm quo pacto corpori alligatur, inſtrumentũ oſtenditur.

II. In-

II. Inſtrumentum expanſum.

Idem Inſtrumentum clauſum, quo pacto corpori adligatur.

AA Puluinus.
BB Cingulum.
CC Subligaculum.
DDDD. Faſciæ binæ, in quas ſubligaculum diuiditur.

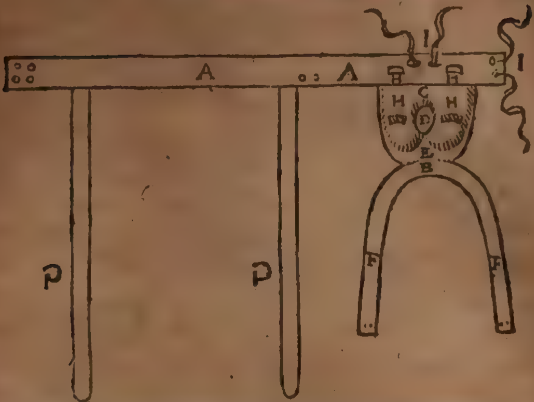
EE. *Pronexus puluini, ſub quo ſubligaculum.*

FFFF. *Ligulæ, quibus cingulum ſimul, & ſubligaculum vtrinq; nectitur.*

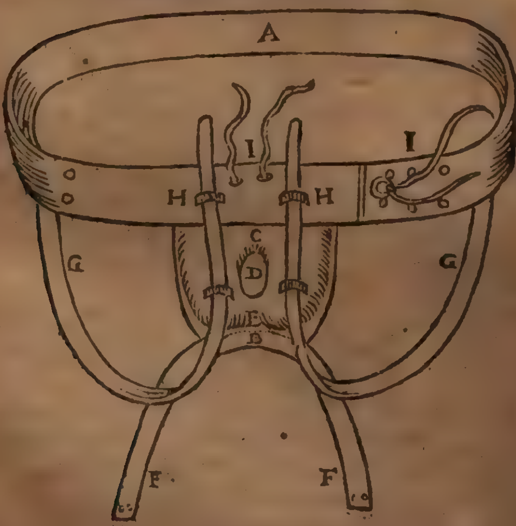
Tertium inſtrumentum inguini adaptandum, admodumq; firmum, ideò & infantibus, cùm inquieti ſint, nec ſibi vti adulti cauere poſſint, accommodum, ex ſubligaculo fit, quod cingulo ſupra inguina adnectitur, latumque & amplum ſupra vtrumque inguen & ſcrotum expanditur, atque vtrinque vbi inguina premere debet, puluinorum duorum inſtar, lanâ infarcitur, in medio verò, foramine peruium penem tranſmittit, & ſubtus ſaccum efformat, in quo teſtes incluſi ſuſpenſi retinentur, non tamen arctantur: indeque in duas faſcias deſinit, quæ ſub cruribus retrorſum ductæ, cingulo ex vtraque parte adnexæ, ſubligaculum attrahunt, & præter has alias duas faſcias, poſticâ ſede cingulo vtrinq; adnexas cõtinet, quæ ſub cruribus antrorſum reflexę, & per puluinorum duorũ ac cinguli eas ſuſtinentis pronexus vtrinque tranſeuntes attractæ, ſublicaculum illique innexos puluinos ampliùs firmant: quemadmodum ſequens figura denotat.

III. In-

III. Inſtrumentum expanſum.

Idem Inſtrumentum clauſum, quomodo corpori accommodatur.

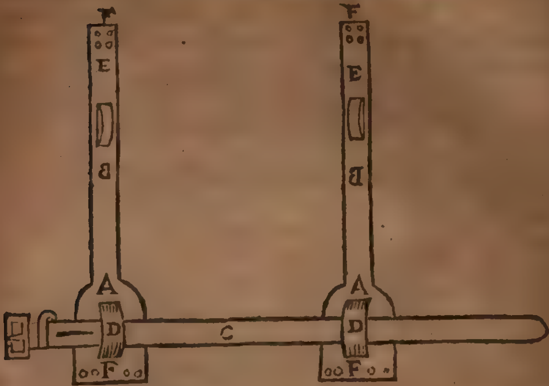
AAA. Cingulum.
B. Subligaculum.
CC. Idem expanſum.
DD. Foramen ſubligaculi.
EE. Saccus ſubligaculi.
FFFF. Faſciæ duæ ſubligaculi.
GGGG. Faſciæ duæ cinguli.
HHHH. Pronexus in ſubligaculo expanſo & cingulo.
IIII. Ligulæ, cingulum ſimul, & ſubligaculum illi nectentes.

Interdum quoq; prædicta tria ſubligaculorum genera, quę cingulis ſuſpenduntur, vt minùs deorſum ſubſideant, magisq́ue adſtricta maneant, alijs faſcijs duabus cingulo poſteriùs adnexis, & per vtrumq; humerum ductis, rurſumq́; deorſum anteriori ſede ligulis cingulo vtrinque adligatis, ſuſtentantur.

Quartum accommodatiſſimum, in inguinis rupturâ, ex duobus fit ſeparatis ſubligaculis latis & xylinis, quibus ſingulis puluinus adnexus eſt, quæ poſteriore ſede thoraci ſeu pectorali vtrinque adligantur, & ſub cruribus reflexa, ſurſum ad vtrumque inguen feruntur, illicq́ue puluinaribus illi adnexis, vtriq; inguini tam ſano quàm rupto incumbunt, & pectorali denuò ligulis validè adſtringuntur, & vt firmi maneant puluini, cingulo coriaceo, per vtriuſque puluini pronexus anteriùs quoque per duos alios ſubligaculis appoſitos, tranſeunte ſtringuntur, ſic enim firmiſſimè etiam in validis corporis motibus nihilominus ſubſiſtũt, & puluinus in loco ſano poſitus, etiamſi illic nullus tumor ſit, tamen cùm vicinum puluinum loco ægro incumbentem, ne in latus inclinet, ſuſtineat, ita quoque opitulatur. Hoc autem ſequens figura exprimit.

IV. In-

IV. Inſtrumentum diductum.

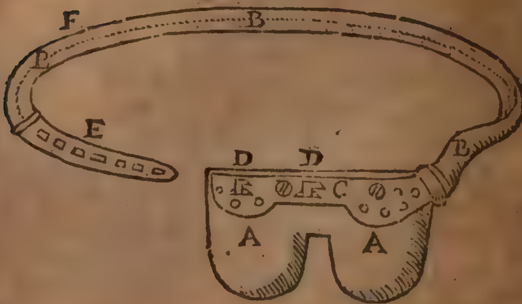

AA. *Puluini duo.*
BB. *Subligacula duo.*
C. *Cingulum coriaceum.*
DD. *Pronexus vtriuſq; puluini.*
EE. *Alij, vtriuſq; ſubligaculi.*
FFFF. *Foramina vtriuſq; ſubligaculi, ex puluini, per quæ, ligulæ pectorali infixæ tranſeuntes, hæc illi aſtringunt.*

Quintum retinaculum ex ſcuto fit ligneo, duos digitos craſſo, deorſum verſus attenuato & rotũdo, quod in medio vbi penem reſpicit, exectum ſpacium efficit, ne radicem illius premat, vtrinque verò extuberantijs duabus introrſum ſpectantibus, vtrumque inguen comprimit. Hoc cingulo ex ferrea lamina, tenui ſed firmâ, vt nonnihil cedere poſſit, concinnato, corioque vndique inueſtito, ſuperiore ſuâ ſede clauis vel gyris affigitur, illicq; cinguli extremitatis portione, quæ ab alio ſeparata eſt, vt claudi cingulus rurſumq; aperiri poſſit, & corio quo circulus inuoluitur, tantùm adhęret ſu-

pra alterius extremitatem circuli, quæ ſcuto affixa eſt, fertur, illicque cingulum attrahit nectitq;, ſcutumq; ſic firmiter in ſua ſede retinet: Sicuti gemina hęc figura, hoc retinaculum tam clauſum quàm apertum demonſtrat.

V. Inſtrumentum apertum.

Idem Inſtrumentum, clauſum vti corpori applicatur.

AAAA. *Scutum ligneum.*

BBBB. *Cingulum ferreum corio in prima figura obductum, in ſecunda nudum.*

C. *Extremitas cinguli ferrei nuda, ſcuto clauis & gyris affixa.*

D. D. *Hami duo illius ſedis.*

E. Ex-

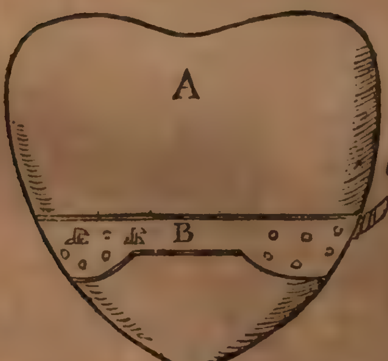
E. *Extremitas altera cinguli ferrei nuda, pro hamis excipiendis peruia.*

F. F. *Cingulum ferreum, illic abruptum, in prima figura corio ſolùm cohærens.*

G. *Clauſtrum quod ex cinguli extremitatibus mutuo iunctis hamisq́; affixis perficitur, corioq́; obtegitur.*

Sextum inſtrumentum ex ſcuto quoque ligneo fit, ſed lato admodùm, quò vtrumq; inguen integat, introrſumq́; inclinans, ſimul ſcrotum ſuſtineat, cingulo ferreo priori ſimili affixo retentoq́;. Sub quo ſcuto vbi inguen ruptum reſpicit, pannus conuolutus vel puluinus inſertus tumorē illic premendo, ne protuberet, cauent. Cuius ſcuti figura talis eſſe debet.

VI. Inſtrumentum ex ſcuto lato fabricatum, quod cingulo ferreo, vti ſcutum quintæ figuræ, affigitur.

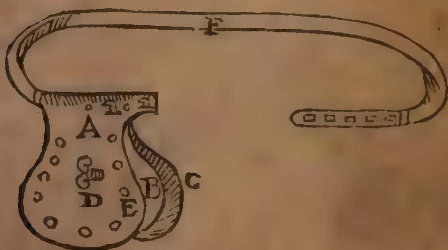
A. *Scutum ligneum latum.*

B. *Cinguli ferrei extremitas ſcuto affixa.*

C. *Cingulum illic abruptum.*

Septimũ inſtrumentũ ex ferreo ſcuto fit, quod affectum tantùm inguen occupat, cinguloq́; ferreo, vti priora duo ſcuto affixo, illius extremitate clauditur & adſtringitur. Quod ſcutum ex lamina ſpiſſa & latâ fit ferreâ, cuius poſteriori ſede cochleare ferreum eiuſdem ferè latitudinis, articulo vt moueri queat, iunctum eſt, ea ſede quâ inguen tangit corio munitum & nonnihil ſuffultum, quod à cochlea ferrea, laminis exterioris medio inſertâ, dum circumuertitur, verſus inguen eouſque quoad ſufficit, pellitur, illicq́; fixum retinetur. Vti hoc ex figura ſequenti patefit.

VII. Inſtrumentum apertum.

A. Scutum ferreum.
B. Cochleare ferreum.
C. Conuexum cochlearis, corio obductum.
D. Cochlea ferrea, quâ circumductâ, cochleare introrſum pellitur.
E. Foraminula, per quæ corium ſcuto obductum ſuitur.
F. Cingulum ferreum, quale & in quinta figura.

In aliarum ventris regionum, vt vmbilici vicinorumq́; locorum tumoribus hernioſis, quæ adhibentur inſtrumenta, ex cingulo vel xylino vel ferreo,

ferreo, vti de prioribus dictum, parantur, quod ventris ſedem illic vbi tumor erumpere ſolet, ambiat, puluinoque illi adnexo, vel ſcuto ligneo aut ferreo, premat, ſicuti artificiosè hæc excogitari poſſunt; quod cingulum ne propendeat, quoque adnexis faſcijs humeris ſuſtentari, vel pectorali ad illud parato, alligari poterit.

Impedimus quoque aliâ ratione, ne facilè inteſtina prolabantur, cauſam quæ illa vt citiùs excidant, impellit, ſubtrahendo. Veluti cibi & potus copiam, eorumq; quæ multa excrementa flatusq; gignunt, vſum, cùm hiſce inteſtina repleta diſtentaque faciliùs procidant.

Ob quam & cauſam ad ipſorum prouentum impediendum, & ſi redundent, ad ea expurganda, purgantia interdum exhibentur. Qualia in ventriculi affectibus & colicis doloribus, alibique deſcripta ſunt. Quibus ſi ſimul conſtringendo aliquid rupturæ causâ opitulari volumus, rhabarbarum, myrobalanos, aliaque in dyſenteria dicta purgantia eiuſmodi addimus, vel illis ſolùm vtimur; vel alia quæ rupturarum causâ propinantur, hiſce permiſcemus, ex decoctis præſertim, mox deſcribendis parata.

Clyſmata verò in enterocele minimè inijcienda, nam ſi inteſtina egreſſa illic ſubſiſtant, ea implendo tumoremq; augendo, vt minùs commodè reponi poſſent, impedirent, & licèt tenuia eſſent, quò clyſmata facilè non perueniunt, cùm tamen ægrè liceat id cognoſcere, interdumq; eò penetrare quoque poſſint, ſatiùs eſt ea omittere, niſi poſtquam repoſita ſunt, ſumma conſtipatio vrgeat, vt illis vtamur. In epiplocele verò omento procidente, cùm eò non ferantur, ſi flatibus aut excrementis retentis, venter diſtendatur, commodè illis vti poſſumus.

Frigus quoque conſtringendo, exitum inteſtinorum aliquâ ratione promouet; Maximè verò ſi hæc iam prolapſa ſint, cùm ex frigore intumeſcant & lædantur, nocet, ob quam cauſam à frigore prohibeantur ægri.

Motus nimij præſertim cauendi, vt qui per exercitia violenta corporis & conatus nixusq; validos in excretionibus, vociferandoq; obeuntur, cùm per ea abdomen conſtrictum inteſtina propellat. Venus quoque commotione nimiâ exercita hac ratione incommodat. Quies conuenientiſſima, non ſolùm præcautionis illius gratiâ, ſed & ad curationem, vti dicetur, ſummè neceſſaria.

Rupturæ peritonæi, vel relaxationis proceſſus illius in inguine vel aperturæ illius circa vmbilicũ, causâ, vt hæc curentur, varia & exhibentur atque admouentur, vel ſi hæc minimè proficere poſſunt, ſectione perficiuntur.

Exhibentur in hanc rem conſimilia nonnihil illis, quæ aſſumpta, vulnerum conglutinationem iuuare, in curatione ipſorum docuimus. Quæ & hîc ſi à relaxato peritonæo procedant, vi ſiccante & conſtringente aliquid præſtare poſſunt, ſicuti & in ruptura vi conſolidante, ſi modò in ea vulneris labia nondum admodùm retracta ſint, nec dum vetuſtate calloſa facta, tunc enim niſi carnem illic nouam circumfundendo, viam hanc occludant, aliâ ratione prodeſſe non poterunt. Sunt autem diu hæc continuanda, & ſeptimanis aliquot ſucceſſiuè, vt virtus illorum tandem ad hæc quoque loca pertingat, aſſumenda.

Ad hanc itaq; rem decocta eadem vulneraria, in vulnerum cura deſcripta, vſurpari poſſunt.

Vel alia, ex his vel alijs rupturis ſanandis accommodatis plantis, recentibus vel aridis paratis, & in vino alióve liquore decoctis, aut cum melle vel

ſaccharo

ſaccharo in formam ſyrupi redactis, eodem modo vti traumatica decocta fieri oſtendimus.

Simplex decoctum Polygoni minoris ſpeciei, quæ Herniaria ob ſingularem in hernijs vſum nominatur: Vel Saniculæ, aut Filicis ſpeciei quam Oſmundam vocant, in Vino factum, valde probatur.

Compoſitum ex tribus hiſce plantis ſimul decoctis, admodum efficax.

Vel inſuper addendo Violam tricolorem, Trinitatis, aliàs Iaceam dictam, Alchimillam, Arthemiſiam, Betonicam, Agrimoniam, Equiſetũ, Pimpinellam, Piloſellam, Perfoliatam, Cruciatá, ad M. aliquot. Et radic. Conſolid. maior. ℥ j. ß. radic. Rubiæ, Biſtortæ ana ℥ j. radic. Ariſtoloch. ℥ ß. florum Verbaſci, Hyperici ana P j. Nucum cupreſſi ℥ ß. ſeminis Abrotoni & Naſturtij ana ʒ j. ſeminis Aniſi ʒ ij. faciendo decoctum in Vino & Aqua, ad conſumptionem tertię partis, vt remaneant ℔ iv. Sicque bibendo, vel addito Melle aut Saccharo, in ſyrupi conſiſtentiam aliquam coquendo, ſicque ſucceſſiuè de eo ſumendo.

Sunt & alia idem præſtantia, quorum aliqua prædictis miſta, in decoctis conuenient: Veluti radix Narciſſi, Cariophyllatæ, Acanthi, Leucacanthi, Baccharis, Libanotidis: Item ex herbis, Conſolida media & minor & Sarracenica, Virga aurea, Sanamunda, Plantago, Ophiogloſſum, Fragaria, Verbaſcum, Primula, Auricula vrſi, Craſſula, Millefolium, Tanacetum, Cannabis, Saluia, Calamintha, cæteráve in traumaticis expoſita.

Capitis Caprini cum pilis decoctum probant Arabes: Alij pilorum Leporis.

Vina per infuſionem ex ſelectioribus aridis in dolio facta, minori faſtidio diu vſurpari poſſunt, & nihilominus idem operari.

Succi aliqui propinati idem præſtant, per ſe ℥ j. pōdere vel maiori ſumpti, vel Vino alióve liquore addito, vel inſpiſſati priùs coctione, in formam Rob ſeu extracti ʒ j. aut circiter, quantitate exhibiti, vel addito Saccharo aut Melle in forma ſyrupi: Et ſic ad ℥ j.ß. datur.

Inprimis Herniarię commendatur ſuccus; Dein & Violæ trinitatis, Filicis item quam Oſmundam vocant & Symphiti maioris, rad. Gentianæ ſucci ʒ j. exhibet Dioſc. Alij Ruſci etiam ſuccū: Poſſunt & aliarum plantarum, quarum decoctum conuenire diximus, ſucci ſimiliter vſurpari. Laſerpitij liquorem cum Lixiuio aliqui propinant.

Aquæ ſtillatitiæ Alchimillæ, Conſolid. maioris, Equiſeti, Plantaginis, Peculi roſarum, aliarumq; in decocto dictarum plantarum, exhibentur in eundem vſum, per ſe vel cum alijs remedijs.

Potiones aliæ in hanc rem fiunt, ex puluerum quorundam ʒ j. vel plus, miſtorum cum Vino rubro auſtero, vel decocto aut Aquâ ſtillatitiâ conuenientibus, aut etiam cū Aqua vel Lacte in pueris, aut Ouo ſorbili, alióve modo; Sicq; propinantur, addito ſi velint, Saccharo vel Melle aut Syrupo.

Hoc pacto dátur pulueres ſimplices vel inuicem permiſti, ſequentes; Inter quos primas tenent, puluis Herniariæ, Hippogloſſi radic. & foliorum Ophiogloſſi, radic. Gladioli, Xiphij, Violæ tricoloris.

Conueniunt & pulueres Equiſeti, Burſæ paſtoris, Alchimillæ, Perfoliatæ: Item radicum Symphiti, Valerianæ, Ariſtolochiæ, Biſtortæ, Tormentillæ, Pentaphylli, Bryoniæ.

Præter hæc commendantur & à Dioſc. alijsquē, aliarum quoque plantarum pulueres ſic bibiti: Veluti Betonicæ, Hepaticæ, Panis cuculi, Balſaminę, Periclymeni, Polycnemi, Helycriſi, Symphiti petræi, radicum Bardanæ, Helenij, Smyrnij, ſeminis Naſtur-

Naſturtij & Thlaſpi, aliarumq; plantarum quarundam efficacium in decocto enarratarum.

Laudatur & puluis Lumbricorum, Blattæ Byſantiæ, limatur. Chalybis, Lapidis Hæmatitis, Amianthi & Oſteocolli, quē & rupta oſſa conſolidare docent. Terræ itē pingues, quas Sigillatas, ob impreſſum ſigillum vocant, aliáve terrena ſiccātia.

Ex vſitatis ſic quoq; exhiberi poſſunt, pulu. Trochiſcorū de Charabe, de Spodio & de Bolo; Itē puluis Diacydonites ſine ſpeciebus, cū liquore aliquo.

In forma puluerum hæc eadem ſumi poſſunt, permiſcendo Saccharum ad gratiam, vel cum eodem cocto in aquis conuenientibus in tabulas redigi, ſicque ſumi, addendo inſuper grata, & ventriculo conuenientia, ne ab illorum continuo vſu lædatur, & quæ flatus abigunt, cùm & hi inteſtina replendo, tumorem in hernijs augeant.

Veluti: ℞. ſeminis Coriandri præpar. ʒ j. ſeminum Carui vel Cimini, Naſturtij ana ʒ ß. Herniariæ ʒ j. ß. Hippogloſſi vel Ophiogloſſi aut Caudæ equinæ ʒ j. radic. Conſolidæ cortic. Granatorum ana ʒ ß. Boli ʒ j. Coralli rubr. ʒ ß. Sanguinis draconis, cineris Priapi tauri vel cerui ana ℈ j. Cinamomi ʒ j. Sacchari roſ. tabul. ad pondus omnium, fiat puluis, vel auctâ doſi Sacchari, diſſol. in aqua Equiſeti & Roſ. fiant tabulæ.

Electuaria ex ijſdem pulueribus fieri poſſunt, excipiendo eos, conſeruis, condituris, ſyrupis vel rob, conuenientibus ʒ ij. aut circiter dando, aquasq; ſuperbibendo.

Vel hoc modo: ℞. conſeruæ vel conditurae radic. Symphiti maior. & Narciſſi radicum ana ℥. j ß. conſeruæ Herniariæ, more conſueto paratæ ℥ j. conſ. Roſ. antiquæ, conſeruæ Acori paluſtris ana ʒ vj. conſeruæ Saluiæ, vel Stœchados ℥ ß. ſeminis Coriandri præpar. & Fœniculi ana ʒ ß. Succini,

Maſtiches vel Thuris ana ℈ ij. lapid. Hæmatitis ʒ ß. Cinamomi ʒ j. ß. cum ſyrupo Myrtillorum fiat electuarium: Cui & alij ex pulueribus ſupradictis, niſi faſtidiant, efficaciores præſertim, addi poſſunt.

Mixtura ex varijs pulueribus enarratis inuicem in maſſam coactis parari poteſt, de qua ʒ ß. vel ℈ ij. in forma boli vel pilularum, continuis multis diebus commodiùs deglutiuntur, quàm alio modo cum ingrata ſint, ſumuntur.

Hoc pacto: ℞. radicum Conſolidæ maioris, Rubiæ mai. Tormentillæ, Ariſtolochiæ, Rhabarbari, Bryoniæ ana ʒ j. ß. herbarum Herniariæ, Violæ tricoloris, Hippogloſſi, Ophiogloſſi, Burſæ paſtoris, Alchimillæ, Equiſeti, ſeminis Naſturtij, Mumiæ, Blattæ Byſantiæ, Boli, Coralli ana ʒ j. gummi Arabic. Sarcocollæ, Maſtiches vel Thuris, Succini ana ʒ ß. fiat puluis, excipiatur ſyrupo Myrtillorum & infuſ. gummi Tragach. fiat paſta.

Additis alijs quàplurimis vel omnib. puluerib. ſupradictis, polychreſtũ remediũ ſic parari poterit.

Pilulæ ex alijs quoque præparatę dantur: Veluti ex vſitatis, pilulæ de Bdellio.

Vel illorũ loco his vti poſſumus: ℞. Aſphalti ſiue Mumiæ ʒ ij. Bdellij, Galbani vel Sagapeni, Myrrhæ diſſolutæ in Aceto an. ʒ ß. Limaturę chalybis præparat. ʒ j. Stercoris leporis ſicci ʒ ß. pulu. Lumbricorum ℈ j. cum ſucco Violæ tricoloris vel Herniariæ cocto, cum Melle in formam ſyrupi, fiat maſſa. Capiat ℈ ij. vel ℈ iij. pro vice.

Aliæ ex Stercore leporis ſiccato, & Pilis eiuſdẽ minutim inciſis cum Melle cocto ſubactis factæ, ad ʒ j. aliquandiu deglutitæ, commendantur.

Admouentur loco affecto illic vbi tumor ſeſe exhibere ſolet, & peritonæũ ruptum vel relaxatũ eſt, vel in inguine, aut vmbilici aut alia ventris ſede, variæ applicationes, quę validè adſtringendo, relaxationem

tionem hanc, ſi in inguine ſit, reſtringant, vel in ruptura, ſiue illic ſiue alibi ſit, ſciſſurę labia diuiſa rurſum nõnihil iungant, additis ſimul conſolidantib9, per quę, etſi peritonæum ægrè poſſit ampliùs coaleſcere, tamẽ quia horũ continuo vſu, caro de nouo parti læſę, ſi recens præſertim hæc læſio fuerit, accreſcere poteſt, eâ ratione aperturam hanc obturando, vti adſtringentia anguſtiorẽ reddendo, affectum hunc, ſicuti ea quę exhibere iuſſimus ſanare poterũt. Quod vt rectiùs præſtent, omni ſtudio inteſtina interim cõtinenda ſunt, ne vllo pacto ad locum affectũ rurſum impulſa, exitumq; quærentia, aut etiã prolabẽtia, illud quod vel adſtringi vel iungi inceperat, iterũ diuidendo ſeparetur, donec integrè & perfectè hæc rurſum fuerint curata. Ob quam cauſam quãdiu hæc cura perficitur, ad menſis ſpacium vel vltra, vel in lecto ſupini recumbere, vel ſubligacula cõtinuò geſtare, alijsq; modis inteſtina retinere debent, omniaq; quę hæc impellunt, illis quę priùs explicata fuerunt, impedire.

Fiunt autem eiuſmodi applicationes plærunq; per emplaſtra, cùm diu ad continuum illorum vſum aſſeruari poſſint, quæ & elapſis quibuſdã diebus renouari debent.

Quale ſequens ex pluribus paucioribúſve ſic parari poterit: ℞. radic. Conſolidæ, Biſtortæ an. ℥ iij. radic. Ariſtolochię ℥ ij. Gallarum, Nucum cupreſſi, cortic. Granatorum an. ℥ ij. foliorum Viſci querni, Balauſtior. Roſ. rubr. an. ℥ j. Aloës, Sãguinis draconis, Hypociſtidis vel Acaciæ ana ℥ j. ß. Lumbricorũ terreſtr. exiccat. ℥ j. Thuris, Maſtiches, Myrrhę, Sarcocollæ, Mumiæ, an. ℥ ij. Picis naualis, Colophonię an. ℔ ß. Boli, Lithargyrij, Hæmatitis ana ℥ ß. Gypſi vſti ℥ iij. Reſinæ abietinæ vel laricea vel pini q. ſ. pulueriſata pulueriſentur, & gummi in aceto forti diſſoluantur, fiat emplaſtrum ſecundũ artem: Vel

ſubigantur omnia oleo Cydoniorũ vel Lentiſcino aut Myrtillorũ,additaq; Cerâ rubrâ fiat Ceratũ.

Iſtis & alia addi poſſunt, veluti radices Narciſſi, Aſphodeli,Plantag. Nenuph. fol.Herniariæ,Glandium capulę,ſemẽ Myrtilli,gũmi Ammon.Bdelliũ, Galbanum, Serapinum, Tragach. Arabicũ, Succinum, lap. Magnes, Chalybis limatura,Scoria ferri, Alumen, Vitreolum; Item pulueres Muſci querc. Tuberum terrę vel cineres, Limacũ rubrorũ, Erinacei pellis, Pilorũ leporis,Blattę Byzantię,puluerisatus item Sanguis humanus exiccatus,Colla vel Mucago,quę ex pellis arietis cum pilis, decoctione elicitur. Quę omnia vel ex parte, cũ ſupradictis in formam emplaſtri, vel cum oleis prædictis, aut alijs in quibus Burſa paſtoris aliáve adſtringentia, vel ſuccus Plantag. & Acetum cocta ſint, & Cerâ, in Ceratum redigi poſſunt.

Alia emplaſtra ſine vnctuoſis parata,quę admota mox ſiccátur,& firmiter hęrent,nõ ſolùm potentiâ conſtringendo, ſed & actu locũ pręmendo arctandoq; meliùs operátur,ſicq; parari poſſunt: ℞. Thuris vel Maſtiches ℥ iij. Boli,Gypſi vſti an.℥ ij. Aloës, Sanguinis draconis an.℥ j.ß. Gallarũ vel cort. Granatorum, Nucum cupreſſi, radic. Ariſtoloch. vel Biſtortę ana ℥ j. Vermium terreſtrium vſtorum,Pilorum leporis vſtorum ana ℥ ß. fiat puluis ſubtiliſſimus, qui excipiatur Albumine oui & Aceto vel Collâ piſcium, vel contund. emollita vel diſſoluta in Aceto forti; Et cum Bombace intincto applicentur, renouando bis térve in ſeptimana.

Picatio ſeu Dropax ex Pice diſſolutâ,additâ Reſinâ, ſupra partem fieri poteſt, diuque retineri & quando pruritum mouet ſeu decidit,de nouo mutari: Cui & alij pulueres ſtiptici miſceri poſſunt.

Ex vſitatis emplaſtris Ceratum de pelle arietinâ,vel contra rupturam appellatum, Arnoldi Vil-

lanoua.

lanouani, admodùm in vſu eſt, fitque ex lithargyrio, lapide hæmatite, bolo, gummi, thure, maſtiche, ammoniaco, galbano, myrrhâ, pice nauali, gręcâ, cerâ albâ & rubrâ, terebinthinâ, ſuccis, aloë, ſanguine draconis, hypociſtide, opio, radicib. conſolid. maioris & minoris, ariſtoloch. coſti, floribus roſ. rubr. balauſt. viſco quercino, gallis, lumbricis, ſanguine humano, pelle arietis.

Emplaſtrum Maſtichinum conuenire quoque poteſt, præſertim ſi flatibus ſimul occurrere velimus, deſcriptum in ventriculi imbecillitate.

Vnguentum Comitis vel Comitiſſæ dictum adſtringens, hîc quoq; conferre poterit, applicatum.

Aliæ quoq; applicationes ex plantis in Vino rubro auſtero coctis fieri poſſunt, & vnà cum cæteris admoueri, veluti;

Herniaria cocta cum radice Symphiti.

Filix oſmunda ſic cocta prodeſt. Cui & Equiſetum addi poteſt & Burſa paſtoris: item Herniaria, Gallæ, Nux cupreſſi & Malicorium.

Viſci quercini ſeu in illius defectu, pyri folia recentia cum ſeminibus viſci glutinoſis, ſi adſint, vnà cum radice Conſolidæ, Hyperico, Saniculâ & Betonicâ cocta & contuſa appoſita, probantur.

Præter hæc Cicutæ exiccatæ puluerem aliqui adhibitum commẽdant, qui Ablumine oui excipi, ſicq; applicari poteſt.

Bdellium Saliuâ ieiuni hominis, vel Vino auſtero aut Aceto emollitum, admotũ etiam laudatur.

Lupini cum panno linteo combuſti, cum Vino in omphalocele vmbilico applicant.

Fotus conſtringentes cum ſpongiâ vel panno immerſo in decocto ſæpè repetiti, actu calidiſſimi apponuntur, fiuntq; ex decocto facto in Vino adſtringente, vel admiſto inſuper Aceto, vel Lixiuio, aut Aquâ extinctionis ferri, ſimplicium ſequentiũ.

Ex radice Biſtortæ, Tormentillæ, Pentaphylli, Rubiæ maioris, Narciſſi, ex herbis Herniariæ, Caudæ equinæ, Plantaginis, Hyperici, Tapſi barbati, Symphyti petræi, fol. Quercus, Berberis, Sumach aliarúmve herbarum adſtringentium. Vti & cortice Granatorum, Cupreſsi nucibus, flor. Roſarum ſicc. ſemine Coriandri, Naſturtij torrefacti.

Quibus & flatus abſumentia, ne inteſtina implendo propellant, commiſcentur: Veluti Ruta, præſertim agreſtis, Centaurij minoris ſummitat. & Roſmarini, flores Stœchados vel Lauandulæ, ſemina Cimini, Carui, Fœniculi.

Hiſce omnibus ſi Aluminis & Vitreoli ana ℥ j. vel plus addatur, vires fotus admodùm augebit. Ex quibus ſolis in liquoribus ſupradictis pro ſotu diſſolutis fomentatio facta, efficaciſsima eſt, admiſto nonnunquam & Bolo vel Gypſo vſto.

Liquorem qui in Vlmi folliculis inuenitur, inunctum aliqui commendant.

Sectio poſtremũ eſt remedium, quod in ruptura & relaxatione peritonæi ſanandâ locum habet, cùm per eam cute apertâ, peritonæum apprehendi, cõſtringi & vinciri, cuius nomine ſectio fit, poſſit, quæ tamen, quia cum maximo ægrotantis dolore & periculo fit, non niſi omnia priùs tentata irritaq; fuerint, tentãda ſed nec tunc quoq; temerè, niſi eiuſmodi hernioſi tumores ſupra modũ incõmodent, & facilè procidentes, magnum cruciatum ſæpè ægro pariant, & metum ne fortè extra ſubſiſtentia, reponi nequeant, alioquin ſatiùs ſubligaculis, vti dictum, eiuſmodi protuberantias auertere, leuioriq; hac moleſtiâ, dolores atrociores & vitæ diſcrimen declinare. Talis autem ſectio, rupturas eiuſmodi & relaxationes idcirco auertere poteſt, & ſanare dicitur, quòd per eam cute apertâ, præſertim ſi in inguine fiat, proceſſus peritonęi ru-

ptus

ptus aut dilatatus vinciri poſſit, & ſic via hæc intercludi, & in vulneris conſolidatione carne accreſcente, ne vinculo ſoluto membrana quæ aliàs difficulter coaleſcit, vt ſuperiùs dictum, rurſum diducatur, hoc veluti glutine iuncta contineri. Quæ & ſectio in alijs abdominis rupturis, ſi illic fiat, licèt peritonęum ſciſſum tunc non facilè colligi ligariq́; poſſit, tamen ob adnaſcentem carnem, obturantemq́; foramen, hoc pacto eas curare poteſt.

Vt hæc autem decenter adminiſtretur in inguine, vbi præſertim fieri ſolet, præmiſsâ inuocatione diuini auxilij, cùm res ſit periculi plena, æger ſupinus ita in aſſere collocandus, vinculisque adſtringendus eſt, vt caput decliuius ſit reliquo corpore, pedesq́; altiores, dein ſi inteſtina adhuc ſcrotum inguenq́; occupent, illa priùs reponenda, tumorq́; omnis premendo abigendus; poſtmodum cutis apprehenſa, attractaque, ſecundum inguinis longitudinem acutâ nouaculâ, ſectione cutem totam diuidente aliquouſq; incidenda, indeq́; proceſſus peritonæi ab eo in ſcrotum deſcendens, vaſaque ſeminaria in ſe incluſa continens, apprehendendus, & ad exortum illius vſq; à ſubiectis quibus adhæret, vel ſolâ attractione, vel adhibito ſectionis adminiculo, liberandus, atq; iuxta principium illius, vinculo forti & craſſo, ex filo cannabeo contexto excipiendus, valideque vinciendus, relictis vinculi extremitatibus extra corpus protendentibus, demum proceſſus ille infra hâc ligaturam amputandus, & cum vaſis ſeminarijs adnatoq́; teſte euellendus auferendusque. Quibus factis, æger in lectum collocandus, & quietus decubitu ſupino, donec vulnus ſanatum fuerit, retinendus, quod & vti reliqua vulnera, adhibitis quæ conueniunt, vel ſolâ ablutione, ſæpè ſanatur, & vinculis tandem recedentibus conſolidatur.

Quòd ſi rei Anatomicæ peritus Chirurgus, ita proceſſum dictum priùs diuiſum, & à vaſis ſeminarijs ſeparatũ, vincire poſſet, vt vinculo ſolum proceſſum, nec ſimul vaſa ſeminaria, comprehenderet, tunc illis remanentibus, vti & teſte, citra illius caſtrationem, quòd maximè omnes optant, hæc ſectio poſſet perfici.

Per puncturam citra ſectionem aliqui hoc efficere tentarunt, qui acu longo ſcroti ſuperiorem regionem perforantes, eamq; per proceſſum enarratum adigentes, filumque illi inſertum trahentes, ſic ligando per ſcrotum proceſſum illum claudere ſe poſſe narrant, vt liberis quoq; vaſis ſeminarijs, & remanente teſte, ſanentur.

Citra ſectionem hernias curari poſſe, ſæpiùs ante hac audiui, ſed dum hæc ſcribo, opportunè chirurgus quidam Gallus ad nos appulit, cui feliciter taliter medicanti ſpectator fui. Quæ ratio cùm ſine dolore aut ſaltem exiguo fiat, citraq; hæmorrhagiam, eſt cõmodiſſima & tutiſſima, ſiquidem vaſa ſanguine neutiquam tinguntur, ideoque meliùs conſpici & tractari queunt, eoq; magis optanda in maſculis, quòd citra teſticuli ablationem & caſtrationem perficiatur, hoc modo.

Cauterium potentiale paulò ſupra teſticuli regionem lateris rupti, vbi peritonæi proceſſus ſaccum ſubit, collocauit, eâ quantitate, vt ſemi digiti longitudine & amplitudine cutem mortificando, eſcharam inuſſerit, quâ mox diſciſſâ, aliud cauterium impoſuit, donec cute integrè ablatâ, pinguedo apparuit, quam forpice diſcidit eouſq;, vt proceſſus vaſa ſeminaria deferens pateret. Quibus biduo peractis, vaſa illa digitis à proceſſu artificiosè ſeparauit, & acu curuatâ filum ſubduxit, proceſſumq; leuiter ſtrinxit, nullum planè dolorem tunc inferendo. Filo poſtmodum ſucceſſu temporis

ſponte elapſo, admotis vnguentis ſarcoticis, carnem calli inſtar ſenſim illic produxit, quæ eò faciliùs huic proceſſui, cùm tunica illa elithrois rubra carnoſa muſculoſaq́; ſit, accreuit, & ſic premendo ac opplendo locum deperditæ ſubſtantiæ, viam prolapſuris viſceribus occluſit, ſicq́; curam integrè & feliciter citra caſtrationem abſoluit. Quâ ratione eum multos alios ſanaſſe, ex litteris teſtimonialibus, quas mihi obtulit, didici.

In alijs ventris rupturis, operatio hęc per ſectionem aut cauterij applicationem, non adeò, vt ſi in inguine fiat, facilè inſtitui debet, ſicuti verò illa ad inteſtinorum repoſitionem aliquãdo, vti ſuperiùs dictum, neceſſitate vrgente tentatur, cùm peritonæi diuiſionis latera vix dum ita apprehendi & colligi vinciriq́; poſſint. Aliquando tamen & hac ratione, & præſertim quòd caro luxurians faciliùs, vti dictum, dum vulnus coaleſcit, naſcatur, iuuare poteſt. Quæ reſupinato ægro, illicq́; vbi tumor eminebat, vulnere inducto, vel cauterio admoto, illiusq́; curatione decenti, quoq; perficitur.

Vteri procidentiæ curatio.

Vterus quando extra corpus cum ſua ceruice prolabitur, cùm hoc, quia connexus colli vteri diſſoluitur, vti oſtendimus, fiat, illeq́; connexus ægrè ampliùs reparari poſſit, cura admodùm erit difficilis, & ſi malum inueteratum fuerit, quia partes ab inuicem diſiunctæ iam callo obductæ, conſolidari ampliùs nequeunt, impoſſibilis. Maior ſpes ſanationis, ſi vterus nondum prodierit, ſed in ſinu incluſus perſiſtat, maximeq́; ſi in profundo adhuc lateat, cùm minor tunc facta ſit fibrarum ſeparatio. Cæterùm ad curationem hanc perficiendam, tum perfectam, quâ partes hæ diſiunctæ vniuntur, vel imperfectam, ſi hoc fieri nequeat, vt ſaltem prolapſus ille vitetur, primùm illa cauſæ, dein morbo accommodanda.

Cauſæ quæ vterum propellit ratione cura inſti-tuitur, ſi illa ante omnia auertatur. Quod fiet ſi quietæ maneant, aut leuiora ſaltem munia obeant: A' coitu immoderato ſibi temperent: Occaſiones quæ eas ad ſternutandum, tuſsiendum & vociferandum adigunt, vitent: Et ſi grauidæ ſint, quæ partum facilitent, cùm tempus inſtat, vſurpent. Dein & omni tempore, vt aluus ſine magno conatu reſpondeat, & victu & medicamentis eum ſoluentibus, procurent. Quo nomine potiùs purgationibus hiſce vtemur, quàm vt hæc humiditatibus illis, à quibus ligamentis vteri irrigatis laxioribusq; inde redditis, procidentiam naſci poſſe, voluerunt, expurgandis accommodemus. Niſi fortè ſi mulier hiſce in ſinu abundet, aut fluore vterino ſimul laboret, ad lubricitatem huius viæ, quæ vt promptiùs vterus exeat cauſam præbet emendandam, catharticis etiam fortioribus vti neceſſe ſit. Qualia quæ non ſolùm purgando, ſed & validè ſiccando illud præſtant, in fluxus vterini curâ abundè deſcripta fuerunt. Aliàs enim niſi ob hanc cauſam, vt corpus mundum & purum redditum rectiùs tractari queat, minusq; curatio illuuie excrementorum impediatur, in causâ procidentiæ tollendâ euacuationes hæ per purgationes aut ſanguinis miſſionem, alióve modo factæ, parùm prodeſſe queunt.

Morbo qui duplex hîc occurrit, nimirùm vteri ipſiusq; ceruicis ſitus dislocatio, atq; continuitatis ſeu connexus cum partibus vicinis diſſolutio, accommodabitur cura, ſi hæc prolapſa in priſtinum locum reponantur, repoſitaq; illic retineantur, & vt rurſum cum illis à quibus auulſa ſunt, vniantur, efficiatur.

Reponi debēt ante omnia in ſinū vteri, ea quæ ex eo exciderūt, & quoad fieri poteſt, rurſum vterus

ſurſum

ſurſum adigi. Quod vt faciliùs fiat, alui fęces atq; vrina priùs exonerāda erũt, ne hæc cum ceruix vteri recto inteſtino incumbat, ſibique incumbentem habeat veſicam, haſce ſedes implendo, ſicque viam hanc anguſtiorem reddendo, vteri repoſitionem impediant.

Quo facto, mulier in dorſum ſupina recumbens, cruribus diſtentis genibusq; ſurſum attractis, manibus baſim ſacci prouoluti introrſum premat, ſurſumq; in ceruicem trudendo, ſicq; inuertendo, donec in ſinum vſq; omnia remearint, adigat. Vel ſi ægrè ſuccedat, obſtetricis operâ hoc peragat, vel bacillo craſsiore obtuſo, pannis inuoluto hoc faciat; quo & in ſinum profundiùs quàm ſolis manibus, poteſt repelli. Aut vt minùs lædatur dolorque inferatur, petacium ex panno linteo ſæpiùs conuoluto, filoq; ſtrictè ligato paretur, & huic vſui accommodetur: quâ ratione toto biennio vterum propendentem, qui reponi alijs artibus minimè poterat, ſurſum pellendo, ceruice ſic vti lanij bacillo inteſtina ſolent, inuersâ, cuidam repoſui, quæ adhuc vivit & nihilominùs aliquoties interea peperit.

Quòd ſi verò quô minùs vterus ſinum denuô ſubire poſſit, tumor in hac propendentia ſubortus impediat, hic ante omnia erit tollendus; ſi inflammatio ſit, hæc quæ huic ſanandæ competunt, ſi alia inflatio, quæ eam diſcutiant, vſurpanda; qualia in tumore hernioſo, ſi ille ob eandem cauſam reponi nequeat, conuenire diximus.

Vt promptiùs intromitti queat, butyro, oleo & pinguibus inungatur. Quòd ſi verò neceſſitas non exigat, ſatiùs erit ab illis abſtinere, ne vncta citiùs rurſum excidant, ad quod præcauendum, potiùs aſtringentibus, quæ aſperiora hæc loca reddendo, vt firmiùs hæreant, efficiant, etiam antequam

reponantur, vtendum: ſicuti ea poſtea explicabuntur.

Ad retinendum vterum cum ſuo collo in ſuo ſitu, tum quãdo repoſita ſunt, tum etiam antequam exciderunt, ſed caſum minari videntur: vtque etiam cum partibus vicinis coaleſcant, varijs medendi modis vtimur: quorum alij aſtringendo ſiccandoque & glutinando, vtrumque præſtant, vnde perfecta cura ſequitur; alia verò tantùm hæc retinent, curamque imperfectam atque vti vocant, palliatiuam ſolùm poſt ſe relinquunt. Perficiunturque hæc tum illis quæ per os exhibentur, tum hiſce quæ extrinſecùs vteri regioni applicantur, vel collo cum vtero dum adhuc foris ſunt, apponuntur, vel per ea quæ ſinum vteri ſubeunt, aut etiam olfacienda, proponuntur.

Exhibita quædam, vti in hernijs ad relaxationem vel rupturam peritonæi ſanandam, & in vulneribus ad ea conſolidanda, aſſumpta quæ iuuant, an hîc quoq; in hac diſſolutione continuitatis aliquid præſtent, tentare licet.

Præter quæ & hic puluis ſæpè ſumptus, huic affectui præcipuè accommodatur: ℞. radic. Tapſi barbati ʒ ij. foliorum Myrti, ſemin. Paſtinacæ domeſtic. ana ʒ j. raſur. Cornu cerui ʒ ß. Cineris oſtraceorum vel Concharum ℈ j. Coralli rubri ℈ ij. fiat puluis.

Extrinſecùs vteri regioni, dum adhuc in ſuo loco eſt, antè, retrò & ſubtus, varia adhibentur, quæ aſtringendo vterum, ne facilè labatur, contineant, & ſiccando an fortè collum diuulſum rurſum ſic coaleſcere queat, aliquid præſtent, addendo quæ vtero appropriata illi robur addunt.

Quod fouendo frequenter haſce ſedes, vel balneo immergendo ſupra lumbos vſque, & continuando per multos dies, efficere ſtudebimus. Quę

ex decocto

ex decocto ſequentium fieri poſſunt, facto in aqua Ciſternæ, vel Fabrorum extinctionis ferri, addito ſi præſertim pro fotu eo vti velimus, etiam Vino, nonnunquam & Aceto. Sumimusq; pro hoc decocto coquendo, rad. Biſtortæ, Tormentillæ, Pentaphylli, ſummitates vel teneriora Quercus, Pyri & Pruni ſylueſtris, Meſpilorum, Rubi, Myrti, Lentiſci, Ciſti, folia Pini, Cupreſſi, Lauri, herbas Burſæ paſtoris, Verbenacæ, Verbaſci, Millefolij, Sanguinariæ, Hederæ, Polygoni, Herniariæ, Abſynthij, Centaurij, Arthemiſiæ, Matricariæ, Rutæ, Betonicæ, Lavandulę quam Caſiæ nomine Dioſc. in hoc caſu commendare putant. Item cortic. Granatorum, capularum Glandium, Gallas, Spongiá bedeguar, nuces Cupreſſi, Lentes, Ciceres rubr. baccas Myrtillorum, Rhois obſoniorũ, Lauri, flores Roſarum rub. Balauſtia, Pſydia, flor. Stœchados vtriuſq;, Saluiæ & Roſmarini, Muſcum item pulmonarium, quem Vſneam vocant. Horum pluriũ pauciorúmve decocto, ſi efficaciùs operari velimus, Alumen vel Sal addimus, aut parùm Chalcanthi; Vel Bolum aut Gypſum incoquimus, vel Scoriam ferri.

Aquæ naturales thermarum atramentoſæ, aluminoſæ, ſalſæ, vel in quarum ſtillicidio tophi multi gignuntur, cumque decoquuntur multùm calcis vaſis adhęret, ad menſem vel vltra, vt ſolent, continuatæ, plurimùm ſæpè proſunt: cùm licèt madore ſuo humectare videantur, tamen non ſolùm potentiâ, ſed & ſudores mouendo, humoresq; abſumendo, exiccare eas tandem & adſtringere effectus doceat, atq; corrugatio cutis & aſperitas, quæ inde ſequuntur, ſatis oſtendant.

Vnguenta vel emplaſtra vteri regioni, circa pubem aut lumbos applicanda, ex ſequentibus fiunt: ℞. rad. Biſtortæ ℥ ij. rad. Cyperi, Herniariæ, Vſneæ an. ℥ j. flor. Roſarum rubr. Balauſt. an. ℥ ß. Gallarum

R

vel.corticum Granatorum vel capul. Glandiũ ℥ ij. nucum Cupreſſi, oſſium Dactylorum vel Myrobal. vſtarum an. ℥ j. ſem. Myrtillorũ ℥ ß. Thuris vel Maſtiches, Acaciæ vel Hypociſtidis ana ℥ j. Spicæ ℥ ß. Coralli rub. ℥ j. fiat puluis ſubtiliſſimus, qui excipiatur oleo Myrtill. vel Myrtino, aut Maſtichino, addendo tertiam partem olei Laurini, Reſinæ liquidæ alicuius & Ceræ q. ſ. fiat vnguẽtum: Vel additâ Reſinâ ſiccâ, Pice & Colophoniâ fiat emplaſtrum.

Alia inunctio quæ ad abortum prohibendum vteri ſedi illinitur, atque ℞. olei Roſac. ſimplic. vel Omphacini, &c. Item quæ ſequũtur vnguenta duo ex puluerib. concinnata, hîc quoq; inuncta, vel in formá emplaſtri redacta, & appoſita idẽ præſtabũt.

Vſitata vnguenta & emplaſtra ad alias fluxiones matricis, etiam ad vteri prolapſum cohibẽdum iuuant. Veluti vnguentum Comitiſſę, emplaſtrum de Maſtiche, contra Rupturam & ſimilia.

Cataplaſmata ex reſidentiâ decocti contusâ, additis iam dictis oleis, appoſita ſimiliter iuuabunt.

Vrticam admotam probat Dioſcor. Quę recens contuſa applicabitur.

Sacculi, prædictis pro fotu remanentijs impleri poſſunt, & hoc modo vſurpari.

Cucurbitæ maioris ventoſæ dictæ, vel ſi minores ſint, trium vel quatuor, affixio ſub vmbilico in hypogaſtrio, ſæpè repetita, ad retinendum vterum in ſuo loco, aliquid adiumenti adferre fortè poterit.

Foràs propendenti vteri baſi cum ſuo collo, quædam applicantur, quæ poſtquam hæc reducta & in ſuam ſedem repoſita ſunt, inter ipſa & partem vnde diuulſa fuerant, interuenientia, hæc loca vtrinq; adſtringẽdo & corrugando, vt minùs promptè relabantur, efficiunt, præcipuè verò ſi hæc ſimul vi ſiccante & glutinante prædita ſint, in conſolidandâ

ſolidandâ iterum hac diuiſione, plus quàm vlla alia, cum glutinis inſtar hiſce ſint interpoſita, præſtabunt.

Fouendo procidentiam illam antequam reponatur, hoc poſſumus efficere, cum decocto fotus, quo vteri regionem foueri debere. vel immergi, diximus. Cui ad conſolidandum, radicem Conſolidę maioris, Narciſſi, aliaq; in vulnerum conſolidatione expoſita, addere poſſumus: Vel ex hiſce ſolis, coquendo ſimul & Thus, Maſtichen aliaque gummoſa, fotum parare.

Cùm magis adſtringere volumus, nullaque ſpes conglutinationis ob inueteratum malum, Spongiâ in Aceto rubro, aut Lixiuio vel Aquâ ſalsâ, aut fluminosâ, intinctâ fouemus.

Vel linteolum in aqua Nucum aut conorum Pini ſylueſtris exſtillatâ immerſum madefactumq; applicamus.

Pulueres ſacco huic propendenti, priùs madefacto, vel inuncto mucagine radicis Conſolidæ, vel infuſ. Gummi tragach. vel glutine ex Farina cocto, aſperguntur, qui aſperitatem nullam, ne cùm collo repoſito, ſub eo hæreant, eum lædant, habere debent, & proin vi glutinandi potiùs quàm aſtringendi præualere. Qualis hic eſt puluis: ℞. Thuris vel Maſtiches ℥ j ß. Sarcocollæ nutritæ in Lacte ℥ j. Mumiæ, Gummi Arabici, Acaciæ vel Hypociſtidis ana ℥ ß. redigantur in pollinem tenuiſſimum.

Inungi poterit hic puluis exceptus prædictis mucilaginibus, vel ſem. Cydoniorum, vel etiam oleo Hypericonis, alióve loca diuulſa conſolidante, in vulnerum curâ expoſitis.

In ſinum vteri induntur, inijciũtur, & intromittuntur ſequentia, quæ iiſdem viribus prædita, & adſtringendo hasq; vias arctando, prolapſum impediant, & ſiccando conſolidandoq; aliquid inſuper præſtent.

Induntur Peſſi, qui ſe adeò longi & craſſi formentur, & vinculis, faſcijs aut ſubligaculis adeò ſtringantur, vt non ſolùm noctu ſed & interdiu inter deambulandum retineri poſſint, vterumque ſuſtinendo, illius deſcenſum non ſolùm illorum efficaciâ, ſed & hoc modo, vti & globum immiſſum idem facere oſtendemus, prohibebunt.

Præparantur hi ex vnguento prædicto, additâ Pice, in emplaſtri durioris formam redacto, atq; ex eo formando magdaleonem, eâ figurâ quæ ſinum vteri impleat, illiusque fundum attingat. Cui & alia gummoſa in Aceto diſſoluta permiſcentur, vt Galbanum, Bdellium, Sarcocolla; dein & Oppopanax, ad ℥ ß. Quibus & deterrimi odoris Aſſam fœtidam, vt vterus, ſicuti putant, retrocedat, miſcent: quod tamen non adeò, ne inuiſa fiat mulier, vitiumq; hoc odore prodatur, neceſſe eſt.

Ex emplaſtris, quibus admotis peritonæum ruptum, interdum carne nouâ accreſcente, conſolidari poſſe oſtendimus, idem fortè in hac fibroſæ continuitatis ſolutione, ſimili modo operabuntur magdaleones hoc pacto formati, ideoq; non ſine ſucceſſu, ſi quid ſpei ſubeſt, geſtari poſſunt.

Poſſunt & alij peſſi eiuſmodi, ex pulueribus prędicti vnguenti parari, ſi priùs Albumine oui, vel infuſione Gummi tragachanti, aut mucagine radicis Conſolid. aut Cydon. incorporati, ſacculo infarcti, ſic immittantur, & diu retineantur.

Quòd ſi eiuſmodi peſſi moleſtiam exhibeant, & minùs commodè diutiùs poſſint retineri, alij minores digiti craſſitie & longitudine, more conſueto, qui noctu retineantur, ex prædictis parentur.

Vel horum loco Lana madefacta in Albumine oui & Aceto, pulueribus conſperſa intruditur.

Aliud peſſarium, in fluore vterino albo deſcriptum, quod ℞. Gallarum vel capul. Glandium, &c. & hic poterit competere. Ex

Ex Ouo cui Gallina diebus aliquot incubuit confracto, Vitellum cum Albumine exemptum, miſtum, Lanaq; exceptum, atque inditum, aliqui probant.

Globo ſeu Pilâ rotundâ in ſinu vteri geſtatâ, mulieres quò minùs vterus exeat, communiter ſolent prohibere. Quæ huius magnitudinis eſſe debet, vt ſinum adimpleat, & tamen orificium ipſius externum ſubire poſſit, ac citra vim maiorem intrudi. Item leuis & lubrica ſeu polita, ne aſperitate ſuâ aut pondere, tenera hæc loca lædat vel grauet, ſed dura interim, vt vterum meliùs ſuſtineat, & ſicca, ne ſi mollis eſſet, vel difflueret, aut ſi humorem conciperet, minimè ſubſiſteret, ſed facilè iterum elaberetur. Paraturq; hoc modo ex cortice leuiſsimo Suberis vel Betulę, duo ſegmenta ſi vnum non ſit ſatis craſſum, conglutinando, & in formam globi tornando. Vel ſumendus glomer qui ex filo con uoluto formari ſolet. Talisque globus corticeus vel filarius in Cerâ diſſolutâ tamdiu volutetur, donec planus & æqualis fiat, ceraq; aliquouſque obducatur. Quem appenſo ligamento vt rurſum eximi queat, mulier ſinui vteri indat, eumq; interdiu quamdiu erecta manet, vel etiam noctu decumbens, ne opus ſit ſæpiùs factum iterare, geſtet, & ne vterus prolabatur, retineat, nec facilè niſi cum ſe viro coniungere vult, eximat, quod tracto ligamento promptè fiet. Quæ ratio vterum cohibendi, etſi moleſta nonnihil ſit, minùs tamen impedimentum quàm ſi vterus prolabatur, adfert.

Inijciuntur in ſinum ceruicis vteri per ſyringam, quæ idem præſtent: poteſtque ſumi Decoctum prædictum pro fotu deſcriptum, aliquotieſque repeti, quod ſic iniectum, potentiùs, quàm ſi foris tantùm adhibeatur, operabitur.

Efficax iniectio ex paucioribus ſic fit: ℞. Galla.

rum ℥ iij. Vſneæ ℥ ij. rad. Conſolidæ ℥ j. Herniariæ ſiccæ ʒ ij. Abſynthij ʒ j. Boli rubri ℥ j. cinerum Sarmentorum ʒ ij. coquãtur in Aqua ferrata, & tertiâ parte Vini rubri, ad menſuram j. Pro iniectione.

Intromittuntur in eundem ſinum, eoque excipiuntur, Suffitus, ab eodem decocto pro fotu dum adhuc feruet, exhalantes, qui cùm penitùs ſubeãt, atq; vndiq; ſe inſinuent, multùm proderunt.

Vti & illi qui à decocto rad. Conſolidæ, Biſtortæ, Caulium ſtipitibus, ſummitat. Buxi cum folijs, exhalant.

Fumi admiſſi potentiùs adhuc ſiccando & fuligine quæ ſe affigit, operantur, excitati à Thure, Maſtiche, Succino, Ladano, Aſphalto ſeu bitumine natiuo, Pice, Colophoniâ. Quibus & fœtida, quorum odore vterum refugere exiſtimant, miſcent: Veluti Galbanum, Caſtorium nonnũquam, & abominabili odore præditam Aſſam fœtidam. Quibus & alia ex aſtringentibus pulueribus addi poſſunt, & Reſinâ aliquâ in trochiſcos redigi.

Sandaracham Græcorum quam auripigmentum vocant, aliqui miſcent, quæ potenter ſiccat. Verùm cùm noxius illis ſit fumus, tutiùs Sandarachâ Arabum, quæ Gummi eſt, quod Vernicem vocant, vtemur.

In fluore vterino deſcriptus fumus, qui ℞. Maſtiches ʒ ij. Thuris, &c. & hîc quoq; conuenire poterit.

A ſtercore bubulo aut bouino exiccato, carbonibusq; iniecto, fumum ſuſcitatum exceptumq;, multùm efficere, experientiâ compertum.

Et ſi exuperans in Vngula mulæ tuber vratur, illiusq; fumus admittatur, mira præſtare aiunt.

Multa præter enarrata remedia, etiam ea quæ ſanguinem menſtruum immodicum ſiſtunt, extrinſecùs admota, vel indita aut iniecta, hîc quoq; adſtrin-

adſtringendo ad vteri retentionem opitulari poſſunt. Verùm cùm ſi mulier adhuc ſtatuto tempore ſua habet menſtrua, hunc fluxum ſupprimere poſſent, ſatiùs erit ab illis abſtinere, atque iam dictis huic affectui dicatis potiùs vti, niſi fortè cùm tempus menſtruorum iam præterijt, aliqua quoq; ex illis adhibere placeat.

Odoribus vterum allici iucundis & ſuauibus, pelli verò tetris & fœtidis exiſtimant, eoq; nomine illa naribus, hæc pudendo admota, vterum vt minùs deſcendat, magisq; ſurſum vergat, aliquid adiumenti adferre credunt.

Vomitu vterum ſurſum trahi exiſtimarunt, verùm cùm & ille magno conatu perficiatur, nõ minùs atq; ſternutatio, premendo eum cum inteſtinis potiùs propellet.

Decubitu vterus quò minùs procidat retinetur: & quamdiu decumbit mulier, maximè ſi corpus non admodum erigat, vterus in corpore manet.

Poſtremò per conceptum, vteri procidentia etiam cauetur, quamdiu enim vterum mulier geſtat, tamdiu ille prolabi nequit, cùm enim ille ſtatim poſt conceptum vnà cum fœtu augeatur atque increſcat, nec tum quidem, multò minùs quando in molem iam excreuit, ventremq; opplet, poterit in ſinum delabi, aut vlteriùs deſcendere, ſed tamdiu ſubſiſtit, donec fœtu excluſo vteroq; iterum ſubſidente, priſtinam paruitatem adeptus, denuò vti priùs in colli ſinum ſe inſerere poſſit.

Podex ob conatum validum inuerſus & vltra quàm par erat, vnà cum portione recti inteſtini ſimiliter inuersâ expreſſus, atque aliquandiu emanens, ſponte interdum rurſum in ſuum locum reducitur, vel ſi hoc non fiat, facilè reponitur. Si verò ſæpè hoc accidat, & quotieſcunque deijcit al- *Podicis procidentiæ curatio.*

vus procidat, nec vel ob imbecillitatem, aut reſolutionem muſculorum, retineri poſſit, difficiliùs curatur, omniumque ægerrimè vel nunquam, ſi ob auulſionem à membranis, quibus ſuſpenſus retinetur, procedat: In curatione cauſa primùm erit auertenda, poſtea morbo hoc eſt huic ani ſitus permutationi ſeu procidentiæ accommodanda.

Cauſa vt declinetur, ſi conatus vehemens, ob deiectionis difficultatem, prolapſum ani procreet, vt aluus liberè reſpondeat, atque fæces molliores & dilutæ ſint, ne tanto conatu inter egerendum opus ſit, procurandum, illorumque nimia congeſtio impedienda; quod exhibitis iniectiſque, victuſque ratione idoneâ perficitur. Si ob partus difficultatem aut dolorem intenſum in ſectione lapidis hoc accidit, hiſce ceſſantib. etiam remittit.

Podicis procidentiæ cura. Procidentiæ podicis quæ debetur cura, in eo verſatur, vt prolapſum reponamus, & repoſitum retineamus, quæ varijs modis perficiuntur.

Reponitur aluus intra corpus, manuali operâ ipſius ægri, vel chirurgi, premendo eum digitis vel panno ad id formato.

Quòd ſi intumeſcentia quædam ſuborta vel inflammatio, hanc repoſitionem impediat, hiſce primùm abigendis cura adhibebitur, eo modo ſicuti in vteri procidentia, ſi hi humores quoq; ſuperueniant, expoſitum fuit.

Retinemus aluum ne prolabatur varijs remedijs, quæ illud præſtant, vel quia vias illas aſtringunt, vel ſeparationem factam rurſum vniũt, vel ſi ob muſculorum podicis refrigerationẽ nimiam vel imbecillitatem aliam aut reſolutionem, retineri nequeat, quæ ea corrigant; quod exhibitis, extrinſecùs admotis, podicique applicatis, in eumq; intromiſſis, perficitur.

Exhi-

Exhiberi poſſunt, ſi à ſoluta continuitate alui exitus dependeat, quædam ex illis, quæ in eadem cauſa in vteri procidentia exhibita, aliquid conſolidando efficere poſſe, illic oſtendimus, abſtinendum tamen à nimiùm aſtringentibus, ne hiſce aluum difficiliorem reddendo, & proin conatum maiorem excitando, illius prolapſum potiùs promoueamus, quàm impediamus. Dein & ſi à reſolutione ab humore defluente progreſsâ, ani exitus, vti putant, procederet, illius causâ & purgantia & alterantia in paralyſi deſcripta, etiam propinari poſſent.

Prominenti podici & cum portione recti inteſtini inuerſo, eadem quæ in vteri procidentia fomenta applicata, & pulueres ijdem aſperſi, hîc quoque ſimili modo vſurpata conueniunt, eundemq́; effectum, podicem retinendo, firmandoq́;, præſtare poſſunt.

Præter quę etiam alij pulueres, qualés in vteri ſimili affectu commodiùs ſinui illius, formâ peſſarij indi, quàm foris propendenti apponi debere diximus, hîc ano ſuppoſitorij inſtar ſuppoſiti, quia eum ſtimulando, mox iterum excernerentur, illi antequam reponatur, priùs inuncto vel alioquin humectato, vti in vteri exitu dictum, aſpergi debent.

Veluti hunc puluerem: ℞. Gallarum ʒ ij. Balauſt. ʒ j. ß. Maſtiches, Thuris ana ʒ j. Succini, Sanguinis draconis ana ʒ ß. Cornu cerui vſti, Antimonij ana ʒ j. fiat puluis ſubtiliſſimus.

Huic etiam addi poteſt Bitumen, Pix; Item Cochlearum putamina, Piſces ſalſi, Fimus caninus, Seta porcina, & ſimilia prius vſta.

Aut etiam de pulueribus in Vnguento pro vteri procidentiâ deſcripto quædam ſumi:

Vel etiam ipſum vnguentũ podici adhuc exerto inungi.

Intromiſsi in podicis & recti inteſtini interiora, ſuffitus, fumi imprimis, hîc, cùm anus alia craſſiora immiſſa, vel liquidiora iniecta, non retineat, præ cęteris conuenient. Poteritq; & ſuffitus in vteri exitu deſcriptus, hîc quoque vſurpari: Vel ab alijs & imprimis à decocto Tapſi barbati in Aceto facto ſuſcitari: Vel vapor qui ab Aceto ſupra lapidem Molarem candentem fuſo exſurgit, podice excipi.

Fumi itidem ex gummoſis & reſinoſis, illic nominatis accenſis excitati, admiſti multùm proderunt, omiſſis hîc ſummè fœtentibus, Aſsâ ſcilicet & Caſtorio, addẽdo tamen & Bdellium, interdum & Acaciam, Hypociſtidem, aliaque quædam ex aſtringentibus: vti & ex aromaticis, Galangam, Cyperum, Gariophyllos, Macerem, Nucem moſch. flores item Roſarum, & Verbaſci ſimiliaq;.

Extrinſecùs fouetur vel balneo immergitur inferior corporis ſedes ſubtus circa anum, & lumborum regionem, hiſce quæ adſtringendo anum retineant, & conſolidando, ſi connexus illius ſolutus ſit, eum rurſum vniant, dein & quæ, ſi muſculorum adſit imbecillitas, vel refrigeratio, calorem natiuum fouendo & calefaciendo, frigidam conceptam intemperiem, corrigant, denique proprietate quadam cum neruoſo genere, maximè ſi à reſolutione procedat, robur hiſce addant.

Fiuntque hæc ex decoctis plantarum adſtringentium & conſolidantium quarundam, in vteri procidentia deſcriptarum, plura paucioráve ex illis ſumendo, atque in liquore aliquo, vti illic quoq; oſtenſum, coquendo, addendo hiſce etiam ex calefacientibus illic recenſitis quædam, imprimisque ea, quæ vti diximus neruis appropriata ſint, vt Chamæpythim, Saluiam, Primulá veris, Abſynthium, Marrubium, Betonicam, Pulegium vtrumque, flores

res Chamom. Anthos, Stœchados & ſimilia.

Aquæ thermarum in vteri procidentia conuenientes, hîc ſimiliter congruunt, illarumque vſus continuatus nonnunquam iuuat.

Vnguenta & emplaſtra illic deſcripta, hîc quoque poſſunt competere, lumbis vel etiam podici admota, quibus muſculorum & neruorum causâ, ſi hæc labefactata ſint, etiam calida admiſcentur olea: Veluti Coſtinum, Nardinum, Laurinum, Vulpinum, de Caſtoreo & ſimilia: Item pulueres Coſti, Galangæ, Cyperi & quorundam aromatum: Et præter emplaſtra vſitata illic nominata, etiam Oxycroceum & Ceroneum.

Cataplaſmata ſimiliter ex reſidentia decocti ſupradicti fieri poſſunt, vel ita parari: ℞. Herniariæ, Vſneæ ſicc. ana ℥ ß. Gallarum ʒ j. farin. Orobi vel Lentium vel Cicerum rubr. ʒ ij. radic. Cyclaminis ℥ ß. Chamæpithyd. ʒ ij. Stercoris capræ vel columbæ vel hirundinum aut etiam lacertarum ad ʒ j. olei Myrtill. vel alterius & ſucci Herbæ conuenientis ana q. ſ. Pro cataplaſmate.

Torpedinem marinam admotam iuuare docet Dioſcor.

Sacculos, vti in vteri prolapſu ſimiliter admouere poſſumus, qui ſi podici apponantur, vti & alij Puluini duriuſculi, eum ſuſtentando premendoq; ſimul cohibere poſſunt, quod fiet illis inſidendo, vel firmiter podici ſubligaculis aliiſve pro cuiuslibet induſtriâ excogitatis, eos alligando ſtringendoque.

Linguæ procidentiæ cura. Linguæ procidentia cùm vix niſi à mortali læſione proueniat, lethalis plærunque eſt, quod ſi ſuperuiuant, alijs potiùs accidentibus grauioribus quàm huic cura adhibetur.

Teſtiũ procidentiæ cura. Teſtium procidentia à diſſecto ſcroto eueniens, facili negotio curatur, ſi reponantur illicque

contineantur, curaque vulneri etiam citra ſuitio-nem, adhibeatur.

Oculorum procidentiæ cura.

Oculorum procidentiam, quæ vix niſi ab extremâ vi capiti aut oculis illatâ procedit, cùm mors plærunque ſequatur, non eſt quod in illius curâ laboremus; eoque minùs, cùm etſi viui manerent, hæc diſſolutio ex parte facta, reparari minimè poſſet, oculusq; vt in priſtino ſtatu permaneret, firmari, aſtringentiaq; in hoc caſu applicanda, potiùs oculum corrugando, cæcitatem inducerent, quàm vt in ſuâ ſede diutiùs remaneret, efficerent.

DE EFFLATIONE.

CAPVT III.

Genera.

EFFLATIONEM vocamus eam excretionem, per quam non ſolùm flatus efflatur, vnde nomen accepit, ſed & ſpiritus vel aër exſpiratur, quæ etiam efflari dicuntur. Efflatio verò eiuſmodi ſpiritus ſeu exſpirationis quæ per nares & os fit, dicitur Exſpiratio vel Exſufflatio; flatuum verò efflatio ſeu emiſſio per os, Ructus vel Crepitus oris: per podicem verò Crepitus ventris vel ani appellatur. Tales autem efflationes præternaturales exiſtunt, ſi deprauata hæc ſpiritus fiat exſpiratio aut flatuum emiſſio; vel vitioſa, ob vitium quod vel ſpiritus vel flatus contraxerunt; vel ſi hæc per viam non competentem erumpant.

Efflatio præternaturalis.

Deprauata exſpiratio exiſtit, ſi illa interrupta, vel nimiùm vehemens, vel diutiùs continuata exſuffletur, interdum cum ſono alieno, aliàs & cum excretio-

excretione aliquâ, nõ ſolùm obſcurâ aëris, ſed materiei alicuius manifeſtâ, in cita reſpiratione, ſuſpirio, oſcitatione, ſingultu, ſternutatione, tuſſi, emunctione, exſpuitione, ſcreatu, vomitione; ſicuti in deprauatâ reſpiratione, quò hæc etiam pertinent, hæc fuerunt expoſita.

Ad deprauatam hác reſpirationem, etiam Stertor pertinet, in quo ſonus admodùm diſſonus ſe offert. Qualis dormientibus plærunque aliquibus accidit, qui dum noctu ſtertunt, alios non ſinunt dormire, vel dormientes excitant: Vitium quod & vigilantibus quibuſdam contingit, & affectuum quorundam comes, vt apoplexiæ, epilepſiæ, plærunque etiam dyſpnœæ, ſicuti in enarratis affectibus illius quoque meminimus. *Stertor narium.*

Emiſſio flatuum per os in ructu edendo, vel per aluum in crepitu emittendo, quocunq; modo fiat, ob ſonum alienum, quem crepando edit, nonnunquam & fœtorem, deprauata eſſe cenſetur, eoque magis quod cùm eiuſmodi flatus cohiberi poſſent, tamen emittantur: vnde & magis indecentes hi crepitus, quàm alij ſonus, qui in reſpiratione deprauata, vti dictum, eduntur, etſi cum clamore, vt in tuſſi & ſternutatione, fiant, cenſentur, quod hanc efflationem reprimere nullo pacto queamus. *Ructus ſeu crepitus oris. Crepitus ventris.*

Ad præternaturales eiuſmodi ſonos, qui in flatibus hiſce emittendis ſe exerunt, etiam eos referre poſſumus, qui licèt non ſtatim cum flatibus, à quibus proficiſcũtur, è corpore prodeant, ſed corpori incluſi audiantur, tandem tamen per ructum aut crepitum erumpunt. Quales ſub hypochondrio vtroque, ſiniſtro tamen frequentiùs ſe offerunt, qui ſi aquæ fluctuantis ſonum exprimant, Fluctuationes; ſi murmur, Murmura; ſi rugitus, Rugitus appellantur: aliàs verò alios ſonos repræſentant, vt ranarum vel aliorum animalium, vnde *Fluctuationes, Murmura, Rugitus ventris.*

poſtea hæc reuera in ſeipſis contenta, eiuſmodi ſonos edere, ſibi imaginantur. Eiuſmodi ſoni virginibus ſunt frequentes, & alijs quibuſdam, atque morborum quorundam, ventriculi & inteſtinorum ſcilicet, ſunt ſymptomata. Alibi etiam in ventre, imprimis in vmbilici circuitu, eiuſmodi ſoni cum ſtrepitu audiuntur, & extuberantiâ quadam vagante, nec in eodem loco perſiſtente. Quod frequenter etiam in ſanis, ante excrementorum excluſionem & crepitus euenire ſolet, alijs alio tempore. Et in colicis doloribus familiare quoq; exiſtit, vt in eo indicatum fuit.

Alij præter hoſce varij ſoni qui audiũtur, veluti in ventre hydropicorum fluctuans ſonus, in pectore ſtertor, ſibilus: Item pulſatio, in cordis palpitatione, quæ non ſolùm tactu deprehenditur, ſed & quandoq; auditur: Vti & illi quos æger tantùm auditu percipit, aurium diuerſi ſoni, Cùm hi non è corpore cum ſpiritu aut flatu erumpant, ſed occluſi maneant, ad haſce efflationes minimè pertinent, ſed ad alios affectus, in quibus ſe manifeſtát, vbi & deſcribuntur.

Vitioſa expiratio ſe offert, ſi ſpiritus qui efflatur graui odore ſit præditus, aut fœteat.

Fœtor oris ſeu anhelitus.

Qualis per os dum exſpiratur in Fœtore anhelitus, vel halitus aut oris, cùm inde prodeat; nominato, exhalat, nunc ſtercoroſum, nunc cadaueroſum, aut putrem caſei aliorúmve odorem redolens: Qui admodum moleſtus eſt, & ab aſtantibus facilius, quàm ipſo ægro percipitur. Et in quibuſdam dum ieiuni ſunt, vel ſaltem, vel magis ſe exerit. Aliàs nec poſtea ceſſat, ſed omni ferè tempore perſeuerat; Aliquando poſt certorum duntaxat ciborum comeſtionem aut ebrietatem oritur, atque aliquandiu durat, & poſtea remittit. Interdum morborum quorundam eſt ſymptoma, & vel eos præ-

præire vel præſagire ſolet, quando citra aliam manifeſtam cauſam hoc vitium quod Siechelen/ ac ſi dicas ægroturire, nominatur, in illis deprehenditur.

Fœtor narium. Per nares ſpiritus in exſpiratione efflatus, ſimili labe & odore tetro fœtidoq; imbutus, Exhalationem è naribus fœtidam, quam Fœtorem narium appellant, gignit. Qui aſtantibus eumque odorantibus admodùm grauis, ſæpè & intolerabilis, diu ſæpè eos qui hoc vitio laborant, alijs inuiſos reddens.

Fœtor, crepitus oris ſeu ventris. Emiſſio flatuum vitioſa in eructatione occurrit, in qua flatus nunc nidoroſum quid, nunc fœtidum, nunc aliud graueolens redolet: Vel in crepitu ventris, in quo plærunque fœtidus odor excrementorum ventris expirat grauiusq; quàm alia omnia, nares aſtantium ferit atque offendit.

Efflatio è vulnere procedens. Per viam non competentem ſpiritus quandoq; erumpunt, ſi non per nares & os, ſed vulnus aliquod in collo vel pectore, quoties exſpiratio fit, effletur, quod flammâ admotâ, ſi inde agitetur, vti & tactu deprehenditur.

Flatus itidem non per interualla vti ſpiritus, ſed confertim & ſimul per vulnus, in ventriculi aut ventris regione aliquando prorumpunt.

Cauſa.

OMnis efflationis præternaturalis, quæ in deprauata vel vitioſâ exſpiratione vel emiſſione flatuum oboritur, cauſa, à ſpirituum vel flatuum eruptione inconueniente vel infectione procedit.

Spiritus exſpiratio inconueniens, cauſa Efflationis pternaturalis. A' ſpiritus ſeu aëris eruptione inconueniente, per aſperam arteriam in fauces & nares, quo pacto exſpiratio deprauata procedat, atque ſi alicubi impingat ſonus inde edatur, in deprauatæ reſpirationis cauſis fuit expoſitum.

Spiritus in nares impellens, cauſa Stertoris.

A' cuius ſpiritus, per inſpirationem naribus attracti rurſumque exſpirati impulſu, Stertor dictus quoque enaſcitur: In illis maximè, qui reſimas habent nares, vel in quibus alioquin illarum amplitudo à natura anguſtior eſt, aut alijs de cauſis collapſa, vel ex parte muco aut pituitâ infarcta aut obt.rata, tunc in anguſtijs illis refractus ſonum illum in ſtertore dicto profert. Idque inter dormiendum potiùs, cùm tunc ore clauſo per nares ſaltem aërem haurientes, validiùs eum attrahant: præſertimque ſi ſupini iaceant, pituitâ tunc faciliùs eò delabente illicque hærente. Quæ & in morbis quibuſdam, ſi ad nares perueniat, illicque ſubſiſtat, ſtertorem in illis excitat, vti in epilepticis, apoplecticis, caro, ſymptoma hoc illis conſuetum exiſtit, à cauſis illis in locis explicatis profectum.

Spiritus & flatus è vulnere eruptio, cauſa Efflationis præternaturalis.

Per vulnus aliquod aſperæ arteriæ vel pectori inflictum, ſpiritus per viam incompetentem ſequitur efflatio. Quæ vulnera quandoque ſtudio apertura factâ pectori in empyemate, vel aſperæ arteriæ in angina, ſicuti illic fuit oſtenſum, infliguntur, aliàs caſu accidunt.

Flatuum quoq; è ventriculi vel ventris ſede eruptio, ſi illa loca vulnerentur, ſequitur; In ſectione hydropicorum, vel caſu contingentibus vulneribus.

Flatus à ventriculo per os erumpentes, cauſa Ructus.

Flatus ab inteſtinis per podicem erumpentes, cauſa Crepitus ventris.

Flatus ven-

A' flatibus à ventriculo ſurſum per œſophagum & fauces erumpentibus, ructus, & ab illis qui per inteſtina deorſum per rectum inteſtinum & anum exeunt, crepitus ventris procedunt, ſonũ & bombum eò maiorem edentes, quo maiori erumpunt impetu. Qui flatus ſi ventriculo inteſtiniſve incluſi retineantur, nec exitum inueniant, diſcurrendo per horum cauitates & ductus, murmura rugituſque in abdomine edunt, circa ſiniſtrum maximè hypochondrium, ſi in ventriculo vel illi ſubſtrato,

ſtrato, & annexo inteſtino colo coërceantur, cùm hæ partes hanc ſedem potiſſimùm occupent, (quod tamen causâ lienis, qui flatibus impleri nequit, communiter putant accidere) vel etiam in aliâ ventris regione hi rugitus audiuntur, ſi alibi inteſtinis incluſi ſint, maximeque circa vmbilicum, propter tenuium illic inteſtinorum conuolutionem. Quorum flatuum cauſas, in varijs ventris & inteſtinorum affectibus expoſuimus. Inter quas & coarctatio hypochondriorum in virginibus, quam veſtibus arctè ſtrictis quò graciles appareant ſibi conciliant exiſtit, ſic namq; flatus coacti murmura illic edunt, & vt turpiter ſe ſæpè dent, occaſionem frequentem præbent. *triculo atq; inteſtinis incluſi, cauſa Rugitus & Murmurum vētris.*

Sed & præter hoſce flatus ſimplices, ſi flatus alius humori in ventriculo aut inteſtinis contento permiſtus fluctuet, tunc fluctuans ſonus cum rugitu ſe offeret: vel ſi humor ſolùm agitatus hunc ſonum edat, fluctuans tantùm emerget. Quod vt à varijs fit cauſis, in ventriculi affectibus expoſitis, ſic & frequenter aquâ affatim bibitâ, alióve liquore, ſi tunc corpus agitetur, ventriculusque comprimatur, fieri obſeruamus. *Flatus in vētriculo & inteſtinis humori permiſtus, cauſa Fluctuationis in ventre.*

Ob infectionem ſpiritus ab illis quę tetrum odorem exſpirant, factam, Halitus fœtor vti & Narium & Oris exſurgit. Atque ſi flatus hoc pacto odorem ab illis concipiant, Ructus graueolentes vel Crepitus fœtidi prodeunt. Qui fœtor à varijs aſſumptis vel excrementis dependet.

Aſſumpta quædam ſi alieno odore prędita ſint, eo anhelitum inquinantia, vt illa aliquamdiu redoleat, efficiunt, eoque magis, ſi in ore aut dentium interſtitijs diutiùs hęreant; in ventriculum quoque delata, odor ipſorum teter per os exhalatur: veluti ab eſu allij, caſei putris ſimiliumque accidit: Et ab alijs, quorum odor etſi non adeò *Spiritus infectio ab aſſumptorum alieno odore profecta, cauſa Anhelitus tetri vel fœtidi.*

grauis, tamẽ aſtantibus nauſeoſus & ingratus: vt à vino in ebrijs, vel ab alijs pinguib⁹ cibis halitus vel ructus. Multa quoque non per ſe odore graui prædita, ſed putredine vel corruptione demum illum adipiſcentia, halitum vel ructum eodem inficiunt: veluti in ore caro, ſi dentium interuallis, & maximè in dentibus eroſis vel cauis hæreat, ob moram & locum quoque, ſi ille ſimiliter corruptus ſit, putreſcens, peſſimum odorem acquirens, oris fœtorem parit. Quæ & in ventriculo corrupta idem poteſt efficere, quod & facilè in quibuſdam hominibus & animantibus euenit, è quibus illa ferè ſola, quæ carnibus veſcuntur, anhelitus fœtorem aliquando concipiunt. Dein & alia multa, per ſe alioquin non ingrati odoris, in ventriculo corrupta (quod facillimè fit) vt raphanus comeſtus, qui ructum peſſimi odoris efficit, tetrum anhelitum pariunt.

Ventriculi atque inteſtinorũ excrementorũ odor teter vel fœtidus, cauſa Anhelitus, Ruct⁹, Crepitus graueolentis vel fœtentis.

Excrementa fœtida vel alioquin graueolentia, intrinſecùs in inteſtinis ventriculo aliiſve cauitatibus, ad exteriora pertingentibus, latentia, odores ipſorum tetros inde, vel exhalatione aut cum flatu emittunt: vel ſi extrinſecùs ſint, ab illis locis exſpirant.

In inteſtinis excrementa contenta, cùm ſuâ naturâ fœteant, eoque magis ſi glioſa vel alijs prauis humoribus commiſta ſint, fœtor ille non tantùm cum excrementis inter deijciendum ſe profert, ſed & cum flatibus, qui in inteſtinis facilè colligun tur, & ab excrementis fœdum hunc odorem concipiunt, per podicem erumpentibus, crepitu, vti dictum eſt, ſe prodit, excrementorumque odorem prauum, à quibus exſpirauit, refert.

Sed & oris fœtidus anhelitus, ab inteſtinorum excrementis prodire ſolet, quando ob nimiam laxitatem & dilatationem ventriculi, illius-

que

que præſertim orificij, pylori dicti, quo in inteſtina ſe aperit, is nimiùm patet, vixque exactè ampliùs conſtringi occludique poteſt, ſicuti naturaliter fieri debet, tunc fœda excrementorum exhalatio, ſurſum per inteſtina expirans, per apertas haſce & laxas vias, in ventriculum, indeque ad os vſq; delata, anhelitum fœtore ſuo inficit. Quam nos præcipuam cauſam illius oris fœtoris, qui ſtercoroſum odorem exprimit eſſe, diligenti inquiſitione deprehendimus, ob id adeò perſeuerantem & pertinacem, cum ab organi vitio procedat, quod ægrè reparari poteſt. Cui occaſionem crapula diu continuata præbere ſolet, ex qua tandem ventriculus adeò laxus redditur, vel alia illius imbecillitas ſequitur; ſicuti in ventriculi imbecillitate id expoſitum fuit.

In ventriculo excrementa quædam alieno odore prædita, vel fœtentia, illic genita, vel eò delata, eundem odorem per œſophagum interdum eructant, vel ſurſum exhalantia anhelitum inficiunt: ſicuti in multis morbis, illisque præſertim, in quibus excrementa circa ventriculum in venis meſeraicis retenta, putreſcunt, in eumque deferuntur, hic oris fœtor, quem Siechclen vocari diximus, eos præcedere & poſtea comitari ſolet.

In ore & faucibus non ſolùm ex comeſtione graueolentium, & corruptione factâ in dentibus, vti dictum, os fœtidum redditur; Sed & â ſaliuâ vel aliâ oris humiditate, hoc interdum quoque accidere ſolet, quando fœtidis humoribus inquinatur, ſicuti in lue venerea à prauis humoribus ex inunctione hydrargyri, ad os vt expuantur compulſis, oris fœtorem, alijs tunc oris accidentibus iungi videmus. Limus quoque dentibus adnatus, ſi exuperet alicubi, vbi inter maſticandum

Oris odor fœdus vel teter, cauſa Anhelitus fœtoris.

non aufertur, odore aliquo ingrato tandem etiam os imbuit. In vlceribus faucium & oris partium putredo nata, fœtori oris quoque occaſionem præbet, cùm pus alioquin naturale minimè fœteat: vti & in vlceribus pulmonum, niſi putredo adſit, ratione puris vix fœtor aliquis, vti creditur, oboritur.

Narium odor fœdus vel teter, cauſa inde progreſſæ Expirationis fœtidæ.

In narium profundo, circa oſſa ſpongioſa, & in antris cauis maxillæ ſuperioris oſſium, pituita, mucus, diutiùs retenta, nauſeoſum, vel ſi putreſcant, fœtidum odorem reddentia, narium fœtorem dictum inducunt. Quod tum ob muci illius tenacitatem, & commiſtionem cum prauis alijs humoribus, tum etiam ob anguſtias harum cauitatum, vbi hæ ſordes colligi, atque donec emungantur vel effluant, retineri ſolent, euenire poteſt, ab ortu ſic conſtitutas, vel caſu coarctatas, tuncque ferè naſus naturâ, vel vi aliquâ externâ depreſſus apparet. Ab vlceribus in abdito narium vel illius amplitudine aliquâ latentibus, hoc idem accidit, fœtorque ab illis pro ratione vlceris putreſcentis teter exſpitatur, ſicuti in narium vlceribus hoc fuit declaratum. Ab humoribus intra caluariam circa organa olfactus, vel etiam in ipſis cerebri ventriculis putreſcentibus, idem fieri ſcribunt; ſed veritati haud conſonum eſſe videtur, tantam putredinem in cerebro gigni, quin longè grauiora accidentia, & mors interdum ipſa ſequatur.

Curatio.

Efflationis præternaturalis curatio.

EFflationis præternaturalis quæ à deprauata exſpiratione dependet cura, in deprauata reſpiratione fuit expoſita.

Stertoris nariũ curatio.

Nec alia curatio ſtertori huic, qui narium anguſtiæ causâ fit, quàm ea, quæ reſpirationi impeditæ,

ditæ, ob narium obſtructionem vel coarctationem debetur & illic quoque fuit declarata, vbi oſtenſum quomodo nares ab adhærente muco, & pituita expurgari debeant: quod vitium tamen, ſi inſtrumenti ſit, ob nares reſimas vel alioquin anguſtas, vix penitùs auferri poteſt; emendari tamen nonnihil, ſi decubitu erecto nec ſupino ſed in latere dormiant. In equis hic ſtertor naribus ſectione patefactis emendatur.

Crepitus oris & ventris curatio.

Crepitus oris & ventris, etſi vtiles, indecori tamen cùm ſint, honeſtatis causâ potiùs retinendi ſunt, vel in ſeceſſu ab hominibus ſeorſim emittendi. Quod ſi adeò vrgeant, vt ægrè & cum damno impediantur, flatuum prouentus erit amoliendus. Quâ ratione & murmura & rugitus ventris impediuntur: Cruditatem arcendo, & foris admotis introque exhibitis flatus diſcutiendo, quorum formulæ in imbecillitate ventriculi propoſitæ fuerunt. Quibus plærunque lieni appropriata, in rugitu hypochondriorum virginibus familiari, permiſcere ſolent, quod quidem ſi prodeſt, non quòd à liene hi flatus prodeant, aut illic contineantur, vel inde proficiſcantur, vti crediderunt, ſed quòd externorum quæ ſiniſtro lateri applicantur remediorum vires, ad lienem quoque pertingant, idciro aliquo pacto huic accommodari debent. Vt cùm ſacculis ex Cumino alijsque flatus diſcutienbus paratis, ſemen Viticis, Rutæ, Ceterach, ſimiliaque permiſcemus, Acetoque pulueres fricamus, vel olea ſplenetica inunctionibus quæ flatus pellunt, addimus.

Ventris murmurum, rugitus & fluctuationis cura.

Halitus ſeu anhelitus fœtidus ex ore prodiens atque Oris fœtor ob id vocatus, ſi ab aſſumptis proueniat, eaque vel in ore grauem odorem expirent, vt allium, vel eructent, vt raphanus, ſponte breui poſt tempore ceſſat, quo à colloquio cum

Fœtoris anhelitus curatio.

non aufertur, odore aliquo ingrato tandem etiam os imbuit. In vlceribus faucium & oris partium putredo nata, fœtori oris quoque occaſionem præbet, cùm pus alioquin naturale minimè fœteat: vti & in vlceribus pulmonum, niſi putredo adſit, ratione puris vix fœtor aliquis, vti creditur, oboritur.

Narium odor fœdus vel teter, cauſa inde progreſſæ Expirationis fœtidæ.

In narium profundo, circa oſſa ſpongioſa, & in antris cauis maxillæ ſuperioris oſſium, pituita, mucus, diutiùs retenta, nauſeoſum, vel ſi putreſcant, fœtidum odorem reddentia, narium fœtorem dictum inducunt. Quod tum ob muci illius tenacitatem, & commiſtionem cum prauis alijs humoribus, tum etiam ob anguſtias harum cauitatum, vbi hæ ſordes colligi, atque donec emungantur vel effluant, retineri ſolent, euenire poteſt, ab ortu ſic conſtitutas, vel caſu coarctatas, tuncque ferè naſus naturâ, vel vi aliquâ externâ depreſſus apparet. Ab vlceribus in abdito narium vel illius amplitudine aliquâ latentibus, hoc idem accidit, fœtorque ab illis pro ratione vlceris putreſcentis teter exſpitatur, ſicuti in narium vlceribus hoc fuit declaratum. Ab humoribus intra caluariam circa organa olfactus, vel etiam in ipſis cerebri ventriculis putreſcentibus, idem fieri ſcribunt; ſed veritati haud conſonum eſſe videtur, tantam putredinem in cerebro gigni, quin longè grauiora accidentia, & mors interdum ipſa ſequatur.

Curatio.

Efflationis præternaturalis curatio.

EFflationis præternaturalis quæ à deprauata exſpiratione dependet cura, in deprauata reſpiratione fuit expoſita.

Stertoris nariũ curatio.

Nec alia curatio ſtertori huic, qui narium anguſtiæ cauſâ fit, quàm ea, quæ reſpirationi impeditæ,

ditæ, ob narium obſtructionem vel coarctationem debetur & illic quoque fuit declarata, vbi oſtenſum quomodo nares ab adhærente muco, & pituita expurgari debeant: quod vitium tamen, ſi inſtrumenti ſit, ob nares reſimas vel alioquin anguſtas, vix penitùs auferri poteſt; emendari tamen nonnihil, ſi decubitu erecto nec ſupino ſed in latere dormiant. In equis hic ſtertor naribus ſectione patefactis emendatur.

Crepitus oris & ventris, etſi vtiles, indecori tamen cùm ſint, honeſtatis causâ potiùs retinendi ſunt, vel in ſeceſſu ab hominibus ſeorſim emittendi. Quod ſi adeò vrgeant, vt ægrè & cum damno impediantur, flatuum prouentus erit amoliendus. Quâ ratione & murmura & rugitus ventris impediuntur: Cruditatem arcendo, & foris admotis introque exhibitis flatus diſcutiendo, quorum formulæ in imbecillitate ventriculi propoſitæ fuerunt. Quibus plærunque lieni appropriata, in rugitu hypochondriorum virginibus familiari, permiſcere ſolent, quod quidem ſi prodeſt, non quòd à liene hi flatus prodeant, aut illic contineantur, vel inde proficiſcantur, vti crediderunt, ſed quòd externorum quæ ſiniſtro lateri applicantur remediorum vires, ad lienem quoque pertingant, idciro aliquo pacto huic accommodari debent. Vt cùm ſacculis ex Cumino alijsque flatus diſcutienbus paratis, ſemen Viticis, Rutæ, Ceterach, ſimiliaque permiſcemus, Acetoque pulueres fricamus, vel olea ſplenetica inunctionibus quæ flatus pellunt, addimus.

Crepitus oris & ventris curatio.

Ventris murmurum, rugitus & fluctuationis cura.

Halitus ſeu anhelitus fœtidus ex ore prodiens atque Oris fœtor ob id vocatus, ſi ab aſſumptis proueniat, eaque vel in ore grauem odorem expirent, vt allium, vel eructent, vt raphanus, ſponte breui poſt tempore ceſſat, quo à colloquio cum

Fœtoris anhelitus curatio.

hominibus propinquiore abſtinere, vel ſi neceſſitas exigat, odoratis, vti dicetur, anhelitum corrigere poſſunt. Si verò quia dentes immundi ſunt, vel ipſorum interſtitijs anguſtis, vel cauitatibus quando eroſi ſunt, cibus inhærens putreſcit, vel ob alias ſordes in ore collectas, hoc fit, cauendum ne quid dentibus inhæreat, atque os diligenter expurgandum, dentes eroſi & vitiati euellendi.

Si causâ ventriculi eueniat, ille erit repurgandus atque caſtigandus; ſi in morbis quibuſdam accidat, vti & in lue venereâ, hiſce morbis ſanandis opera dabitur, quibus ſublatis iterum remittit; ſi ob ventriculi laxitatem hoc fiat, fœtore ab inteſtinis ad os pertingente, immedicabile ferè eſt malum organicum. Interim tamen ventriculus roborandus conſtringendusque, & in omnibus hiſce cauſis, odoratis in ore retentis, maſticatis, illisque os colluendo, gargariſando, eaque deuorando, fœtorem corrigimus. Quæ omnia ſequentibus modis adminiſtrantur.

Exhibentur purgantia, ſi in ventriculo cauſa lateat, quæ accommodatur excrementis fœtorem excitantibus, vel humiditati eum relaxanti. Inter quæ pilulæ ex Aloë paratæ, cùm ventriculum egregiè abſtergant, & putredini reſiſtant, valdè ſunt accommodatæ. Vel Vinum purgans Abſynthio addito, quod idem facit quod aloë, & ſimul eſt odoratum. Sicuti & aliæ multæ purgantium formæ quæ in ventriculi imbecillitate fuerunt expoſitæ, & recipiunt purgantia, inter quæ & myrobalani & rhabarbarum in hoc caſu commendantur. Hîc tamen multa odorata illis permiſcenda, quæ fœtorem corrigunt, tam plantæ quàm aromata, vnde & pilulæ Alephanginæ, de aromatibus dictæ & paratæ, ſæpè ſumptæ proſunt.

ſunt. Et vino purganti radicem Angelicæ ſimiliaq́ne multa boni odoris, mox explicanda, addimus.

Alterantia propinata ventriculum roborare debent, excrementorum prouentum impedire; quòd in victus ratione præſtatur, dando cibum paucum, minimè excrementitium, ad ſiccitatem tendentem. In carnis eſu, cùm facilè, vti dictum putreſcat, ſint temperantes, eamq́ue aromatibus, aceto, alijsq́ue ſuccis acetoſis, Citri, Limonum, Arantiorum, antequam comedatur, condiant; Vti & alios cibos. Pani ſemen Carui, Fœniculi, vti ſolent, permiſceatur. In fine menſæ, Cydonia, Pyra, aliáve adſtringentia in laxo præſertim ventriculo; Condituras item ſeminum Aniſi, Fœniculi, Coriandri comedant, vel alijs pulueribus Poſt paſtum appellatis, prandium claudant. Ieiuni manè pulueribus, tabulis, electuarijs, condituris, conſeruis, in ventriculo humido & laxo vtilibus, in imbecillitate ventriculi deſcriptis, vtantur, ea ex illis quæ odoratiora ſunt, eligendo, veluti Aromatic. roſatum, muſcat. Diamoſchum, Diambram ſimiliaq́ue. Trypheram magnam, quod delicatos & colore & ſuaui hálitu reddat homines, ſic appellari creditam, probant: Maſtiche ſæpè deglutita, vitium hoc corrigere traditur.

In ore odorata, quæ ſuaui & amico odore os imbuant, quædam retinenda, alia etiam maſticanda, nonnunquam & deglutienda, ſequentia.

Ex ſimplicibus, Angelicæ radix præ cæteris odorata ſed amara: dein & Imperatoria, Zedoariæ, Nux moſchata, Gariophylli communiter vſurpantur.

Moſchus & Ambra in diuitibus ob inſignem odorem anhelitus, hoc vitium egregiè corrigunt, miſta cum ſaccharo, & in orbiculos vel trochi-

ſcos, cum infuſione gummi Tragachant. factâ, in Aqua Roſarum vel florum Arantiorum, aliáve odoratâ, redacta, oreque retenta, in quo diſſoluta, vel etiam ſenſim deglutita, è faucibus odorem gratum ſpirant. Quibus & Lignum aloes, Santalum, Angelicæ radix addi poſſunt, quæ & ventriculo debiliori conueniunt: Vti & Benzoini portiuncula.

Præter hæc multa alia odorata ſic maſticari poſſunt, veluti radix Iridis, Acori, Cyperi, Enulæ, cortic. Arantiorum, Citrii, folia Roſmarini, Lauri, Serpilli, Apij veri petroſelini vulgo dicti herbæ recentis maſticatio, poſt allium aliáve graueolentia comeſta, tollit eorum fœtorem, aliumque ex ore prodeuntem occultat. Idem præſtare dicuntur folia Anethi & Aniſi, Sonchi itidem, Myrrham & Reſinam lentiſcinam probat Dioſcorides. Aurum in ore contentum commendat Matthiolus.

Ex compoſitis: Vinum conuenit pro oris collutione, vel etiam bibitum, in quo macerata ſint radix & ſemen Angelicæ, Maioranæ, Saluia, Semen Coriandri, aliæque odoratæ dictæ herbæ, vti & aromata.

Acetum roſaceum, Ribes, Rubi Idæi, Fragorum, mirè efficax, cæteris collutionibus miſtum, vel ſolùm hoc & ſimplex ore retentum, vel deglutitum, odorem fœdum ab aſſumptis mox emendat.

Vino rubro odorato, Aceto, addito Sale vel Alumine, os continuò abluant.

Decoctum Myrthi foliorum recentium in Vino valde prodeſt, pro collutione: item decoctum Citri aliorúmve.

Aliud fit ex decocto radicum Cyperi, cortic. Citri, Roſis, Santalo odorato, Gariophyllis, Cinamomo, de-

mo, decoctis in aquâ Cyſternæ addito vino.

Aquæ ſtillatitiæ variæ odoratæ, ſic quoque vſurpantur, veluti aqua Roſarum, Moſchata, vel additis Gariophyllis, alijsque aromatibus; Sale, aqua florum Arantiorum, quam Nafle vocant: Item Aqua vitæ cum infuſione Cinamomi & Aromatum.

Olea deſtillata Cinamomi vel aliorum odoratorum, mirè efficacia ſunt, miſta alijs, vel ſola, ſi minima guttula eorum ore retineatur.

Fricandi inſuper dentes, præſertim ſi immundi ſimul ſint, odoratis abſtergentibus & à putredine arcentibus.

Veluti: ℞. radicum Ireos ℥ ij. Angelicæ ℥ ß. Santali odorati vel Ligni aloës vel Ligni Sabinæ bacciferæ aut Iuniperini ℥ j. Galliæ moſchatæ ℥ ß. vel parùm Moſchi, Salis alkali ℥ ij. Addunt os Sepiæ, Cornu cerui, Alumen vſtum in dentium putredine, ſicuti illic dicetur.

Vel Moſchi tantillum adde cum Sale, vel Cornu cerui, vel alijs.

Exhalatio fœtida è naribus, quam Narium fœtorem vocant, ſi ab vlcere exſurgat, eo curato, ceſſat, cuius curationem in narium vlceribus iam expoſuimus. Si verò à morbo narium organico proficiſcatur, ob illarum anguſtiam, vitium eſt ferè inemendabile, niſi præcaueatur, ne excrementa cerebri maiori copiâ vel planè nulla, eò defluant. *Fœtoris narium curatio.*

Quod ſi alioquin causâ ſordium, quæ ob copiam vel prauitatem facilè corrumpuntur vel putreſcunt, fœtor hic, quando hæc redundant, aut retinentur, exurgat, tunc curatio aggrediéda hoc pacto.

Purgamus corpus decenter, & pro ratione humorum redundantium, medicamenta exhibemus, capitiq; imprimis ea accommodamus, paſſim in

cerebri excrementitijs affectibus expoſita.

Naribus attrahuntur errhina, vel eæ illinantur vnguentis, quæ abſtergendo & irritando ſordes promouent, odoreq; ſuaui has ſedes imbuunt. In quem vſum varia eiuſmodi caputpurgia dicta, in cerebri pręſertim affectibus phlegmaticis, fuerunt deſcripta, quibus odorata hîc iam dicęnda, admiſceri poſſunt.

Succus Iridis attractus vel illitus naribus, valde efficax & boni odoris:

Vel ſic: ℞. ſucci Iridis ℥ j ß. ſucci Maioranæ ℥ j. Vini odorati vel Maluatici ℥ ß. miſce. Cui & ſuccus Betæ ad maiorem ſtimulationem addi poteſt.

Vel cùm magna adeſt putredo, adde huic errhino, ſucci Centaurij, Abſynthij ana ℥ j. Aceti roſac. vel ſquillitici ℥ ß. Myrrhæ ʒ j. miſce.

Succus foliorum Lauri & Myrthi, alijq; odorati addi poſſunt.

Inſpiſſantur hæc quandoq; vt meliùs hæreant, & illini poſſint, hoc pacto: ℞. prædictæ alicuius compoſitionis ℥ j ß. adde Ladani, Storacis calamit. ana ʒ ß. Mellis vel infuſ. gummi Tragach. factæ in aqua aliqua Odoratâ q. ſ. ad formandum linimentum.

Ad odorem ſuauem conciliandum, odoratis, quæ attrahenda vel naribus etiam infundenda, vtimur: vt Vino generoſo vel maluatico, in quo folia Ocymi, Maioranæ, Calamenthæ, Lauri, flores Lauandulæ, Cinamom. Gariophylli infuſa macerataque ſint.

Vel aqua ſtillatitia florum Arantiorum, Roſarum, foliorum Limonum vel prædictarum quæ in Vino macerari diximus plantarum, vſurpanda:

Vel aliæ ſuauis odoris, compoſitæ varijs modis ex odoratis plantis, ſeminibus, & aromatibus. Quibus tam ſimplicibus quàm compoſitis, ſi moſchus

vel

vel ambra addantur, maiorem habebunt gratiam.

Inunctiones ſimiliter odoratę fiunt ex Moſcho, Ambrâ, diſſolutis in oleo Been vel alijs, quę tamen horum odorem non planè infringant, vt ferè fit, ſi hæc alijs compoſitionibus, vti multi docent, addantur: Ciueta per ſe inungi poteſt.

Olea ſtillatitia Cinamomi, Gariophyllorum, Maioranæ, aliáve odorata, cerâ albâ excepta, ſi naribus indantur, odorem vehementem & diu perſeuerantem, exſpirant.

Efflationis è vulnere curatio.

Spiritus efflatio per vulnus inflictum, ſi in aſpera arteria hoc ſit, plærunq; lethalis, cùm vulnus in hac ſede ægrè ſanari queat, exiſtit. Quòd ſi in pectore vulnus ſit, & partes internæ læſæ ſint, plærunque idem euenit, licèt pulmonibus læſis, aliquem euaſiſſe, ſicuti in pulmonum affectu demonſtratum fuerit, viderim. Alia pectoris vulnera citra viſcerum interiorum læſionem, vt vulnera tractari curariq; debent.

Flatuum eruptio è vulnere, cùm ventriculum & inteſtina læſa demonſtrat, plærunq; immedicabilis, aliàs tamen inteſtinis inflictum vulnus quoq; ſanatum fuit,

DE SPERMATICA EXCRETIONE.

CAP. IV.

Genera.

SPERMATICA excretio, eſt effuſio ſeminis in viro per virgam, in muliere in ſinum vteri naturaliter fieri ſolita, & præternaturalis exiſtit, cùm nimia eſt, vel citiùs quàm debebat euenit, eoque magis, ſi vitioſum inſuper ſit, vel per non decentem viam egrediatur.

Nimia ſeminis profuſio, admodùm, vti vocant, eneruat, hoc eſt languidum atq; imbecille corpus ad omnes functiones edendas, diſcoloratumque reddit, ac Senium vti & mortem accelerat. Fitque hoc vel cum actu venereo, aliàs ſine eo.

Venus nimia.

Cum actu venereo ſeu congreſſu nimia ſeminis fit effuſio, ſi nimiùm eum exerceant, cui intemperantiæ indulgentes, luxurioſi mares ſe ipſos perdunt, fœminæq; priùs vegetæ, fiunt inualidæ: Et præter hæc viri ad procreationem, mulieres ad conceptionem ineptæ. Ita vt, quod in maſculis tantùm obſeruatur, tandem in coitu vix guttam vnam aut alteram illius effundant: Vel alioquin non ſatis excoctum, & crudum, nec non, in quibuſdam adhuc ſubcruentum potiùs, quàm vti aliqui voluerunt, ſanguinem purum loco ſeminis eijciant.

Seminis imperfecti & ſubcruenti excretio.

Gonorrhæa.

Sine venereo actu ſemen inuoluntariè ſi excidat, Gonorrhæa appellatur. Quæ ſi cum ſenſu voluptatis fiat, quia dormientibus & ſomniantibus noctu plærunq; euenit, Nocturna pollutio vocatur.

tur. Et ſi ſæpè contingat, quia tunc æquè ac ſi cum actu venereo hæc emiſſio fieret, debilitat, præternaturalis eſt: Illaq; longè magis, ſi nullo ſenſu voluptatis aut valdè exiguo tam dormiētibus quàm vigilantibus accidat, & tunc crudum & aqueum ferè effluit, quod ſi perſeueret, vires admodùm proſternit.

Gonorrhæa virulenta.

Vitioſum ſemen inuoluntariè, & ſine ſenſu delectationis aliquando effunditur, quod non formam naturalem ſeminis, ſed virus quoddam album vel flaueſcens refert, quem fluxum purulenta per penem excretio puris, ardorq; inter mingendum ſequitur: ſicuti in purulenta excretione demonſtrabitur, diciturq; hic affectus, Gonorrhęa virulenta, ſymptoma plærunq; Luis venereæ, ſicuti illic declaratum fuit, aliàs etiam extra eam quibuſdam, & præſertim meretricibus impuris accidens, quâ alij qui cum illis rem habent, inficiuntur, luemque dictam, vel ſaltem ſimilem labem aut aliam contrahunt.

Seminis in conuulſione excretio.

Huc quoque referri poteſt, inuoluntaria ſeminis profuſio, quæ in Epilepticis vel Conuulſis interdum ſuperuenit, cùm licèt nullum inde detrimentum accedat, præternaturalis tamen ſit hæc illius excretio.

Seminis per alienum foramen effuſio.

Per aliam viam, quàm ſemini dicatam, ſemen aliquando prętERnaturaliter effluxiſſe, nimirum per foramen quoddam ab ortu, vel fiſtulâ natâ, & in virgæ virilis canalis ductu, ſubtus factum, in conceptus defectu, cuius etiam cauſa exiſtit, vbi & quo pacto fiat, & quid in eo agendum, fuit oſtenſum.

Seminis cita nimis profuſio.

Citiùs ſi ſemen eijciant quàm par erat, nec eodem temporis momento & vnà conueniant coniuges, ſed vnus altero id citiùs profundat, præſertimq; ſi ſtatim initio congreſſus hoc fiat, aut etiam

paulò ante eum, in ipſa præparatione, mox ſemen eiaculentur, cùm hoc actui venereo, quòd vel non, vel diminutiuè nec abſolutè fiat, defectum pariat, præternaturale quoq; habetur.

Huc & refertur ea à ſemine procedens excretio, in qua ſemen non ſufficienter ſed portiunculam duntaxat illius & veluti ſpumam dum vehementi ſtimulo venerem exercendi irritantur, ſine ſenſu aut expletione voluptatis egerunt, vnde & licèt non debilitentur, vt tamen actus poſtea perfectè minimè queat perfici, efficit. A' cerebro defluentem materiam per penem quoq; expurgari, aliqui docuerunt, quod tamen, cùm in communem hunc ductum ſeminis & vrinæ via non pateat, haud veriſimile videtur.

Cauſa.

SEminis enarratarum præternaturalium effluxuum cauſa, vel ab irritatione, aut imbecillitate, vel anaſtomoſi, aut ab affectu per conſenſum dependet.

Vaſorum ſpermaticorum irritatio, cauſa Veneris nimiæ citæq;, Gonorrhææ ſimplicis & virulentæ.

Ab irritatione vaſorum ſpermaticorum, quæ ſemen incluſum continent, facultatem ipſorum expultricem ſtimulante, ſeminis excretio nimia vel nimis cita, aut etiam inuoluntaria in vtroque ſexu ſequitur.

Ob copiam ſeminis ſi vaſa turgeant, quia cum voluptatis ſenſu exit, vt veneri nimiùm aliqui indulgeant, ei occaſionem præbendo, cauſa nimiæ illius profuſionis & quæ inde ſequitur debilitatis exiſtit, niſi hoc ob laſciuiæ æſtum fiat, vt ſe ſtrenuos in eo actu demonſtrent, aut quæſtus causâ, vti meretrices faciunt. Quod & irritando facit, ſi caliditatem maiorem & acrimoniam, quàm alioquin obtinet conceperit, ſicuti in cauſis ſalacitatis, quæ inde quoq; prouenit, oſtenſum eſt.

Eiuſmodi

Eiuſmodi ſemen etiam ſtimulando, imaginatione ſolâ illius actus, quæ in ſomniantibus frequentiùs, nõnunquam & aliàs de eo cogitantibus excitatur, commotum excretumque, Pollutiones in dormientibus, interdum & vigilantibus parit.

A' ſeminis quoq; hoc feruore accidit, vt citiùs in ipſo actu quàm oportebat, eijciatur; vel portio illius etiam citra actum emergat.

Atq; vt cum ardore quodam eoq; veluti vrente aliquando progrediatur.

Quòd ſi acrimonia inſignis, ſemini ab infeſtâ qualitate illius aut corruptione aliquâ accedat, Gonorrhæa illa virulenta, per quam ſemen vitioſum emanat, ſequitur, à luis venereæ plærunq; malignâ vi procedens, ſeminiq; communicata. Quod & in illis, qui nondum hac lue infecti ſunt, ab aliâ noxiâ qualitate poteſt procedere, quam ſemen per contagium in congreſſu, ab alterius ſemine infecto, cõncipit, indeq; corruptum, acrem illam vim adipiſcitur, à qua inuoluntaria vitioſa hæc excretio, non ſolùm à ſtimulante illius vi procedet, ſed & ſi adeò inualeat illius acrimonia, vt & ſimul erodat atque exulceret, purulenta quoque accedit mictio.

Vaſorũ ſpermaticorum imbecillitas, cauſa Gonorrhææ.

Ab imbecillitate vaſorum ſpermaticorum, ſeminis inuoluntari9 effluxus, in gonorrhæa dicta ſuboritur: Cùm aquoſius ſemen, nec ſufficienter lactis ſimilitudine excoctum, ſed ſeri inſtar dilutum crudumque redditur; tunc enim facilè è ſuis receptaculis, vtpote tenue & fluidum excidit, & ſine ſenſu vel leuiſſimo elabitur, etiam nullâ aliâ præcedente causâ, vel exiguâ ſaltem aliquâ irritatione, non ſolùm in genitalibus factâ, ſed & ſicuti obſeruatum eſt, in vicino podice, dum dura excrementa egeruntur, aut, vti Fernel. alicui accidiſſe refert, canalis ad clyſma inijciendum in anum intruditur.

Quæ imbecillitas ab intemperie maximeque à refrigeratione vel caloris natiui labe, in hiſce ſedibus, aut etiam alijs ſimul, nonnunquam & toto corpore, à morbis vel ætate inducta, proficiſcitur, quæ vti diximus, vt aquoſius ſemen fiat, occaſionem præbet. Nam quod hæc aquoſitas ſeminis ab excrementis pituitoſis aut ſeroſis proueniat, haud veriſimile, cùm illud ex ſanguine generetur, qui licèt ille crudus ac pituitoſus vt vocant, exiſtat, ad ſeminis tamen generationem, etiam in corporibus, crudo ſanguine, vel alijs eiuſmodi excrementis abundantibus, ſemper puriorem adhuc reſtantem ſanguinis portionem, teſtes, vt & mamillas ad lactis procreationem, abripere, ex eo quod & cachectici interdum procreent, & mulieres ſimili affectu laborātes nihilominus infantes lactando nutriant, conijcimus.

A' laxitate nimiâ vaſorum ſeminalium profecta imbecillitas, gonorrhœam quandoque producit: Quando folliculi ſemen continentes in ſuis gyris, vaſaque illud deferentia nimiùm ampliata laxataque, vt facilè vel ſponte vel leui occaſione, ab illis excidat, viasq; pertranſeat, cauſam præbent. Quæ laxitas, à multoties breui tempore peracto coitu, ſæpè ſubitò, aliàs tardiùs, in ijs qui longo tempore luxuriei fuerunt dediti, oritur, per quam veſiculæ ſeminis toties inanitæ, rurſumq; repletæ viæq; irrigatæ, tandem eam laxitatem, atq; interdum ob ſpirituum ſimul profuſionem, imbecillitatem acquirunt, quâ ſemen crudum fluidiusque redditur, geminis tunc cauſis gonorrhæam producentibus.

Vaſorũ ſpermaticorum oſculorum apertio, cauſa Seminis

Per apertionem oſculorum venarum ſpermaticarum, quæ ſemen ex ſanguine elaborant, ſemen illud ſubcruentum, vel ſanguis loco ſeminis, vti voluerunt, in coitu procedit, quando ob eum ſæpè bre-

breuiq́ue ſpacio repetitum, adeò vaſa ſemen elaboratum continentia exhauriuntur, vt per venarum ſpermaticarum oſcula, ſuctione hac dilatata, ſemen ex illis adhuc imperfectum & ſanguinolentum, vel ſanguinem ipſum rapiant, & in congreſſu profundant.

imperfecti aut ſuborienti excretionis.

Ab affectu aliarum partium quarundam, per conſenſum vaſis ſpermaticis affectis, ſeminis inuoluntaria ſequitur profuſio. Veluti neruorum in conuulſione, in qua ob concuſſionem validam, quâ vniuerſum corpus exagitatur, vaſa ſpermatica ſimul concuſſa, ſemen interdum ſi præſertim redundet, excutiunt, vti & ob eandem violentiam, accedente inſuper conſtrictione muſculorum abdominis, etiam veſica preſſa vrinam profundit. Quod hac potiùs ratione, vt ſemen conuulſis interdum promanet, accidere videtur, quàm muſculorum occaſione, qui vaſis ſpermaticis præficiuntur, licèt & hi in generali conuulſione conuellantur. Nam etſi in ipſo actu venereo, leuiter vaſa deferentia dilatando, pleniorem ipſius excretionem adiuuent, hoc tamen non priùs, donec ſemen iam è ſuis veſiculis excidens, per hoſce ductus feratur, faciunt, ob quam & cauſam conuulſi, ad excretionem hanc nihil efficiunt, ſed motus ille inordinatus, illud è ſuis receptaculis propellit. Vti nec reſolutio horum muſculorum, in apoplecticis effluxum ſeminis, ſicuti verò vrinæ parit, cùm hi muſculi, non vti ſphyncter ad retentionem ſint comparati,

Vaſorũ ſpermaticorum concuſſio, cauſa Seminis profuſionis in conuulſione.

Curatio.

SEminis in vtroq; ſexu inuoluntarius effluxus, in Gonorrhæa dicta, ſi ſit nocturna illa pollutio, ob copiam ſeminis eueniens, cùm non niſi eo redundante accidat, & proin tantopere nó noceat, ferè negligitur, vel matrimonium, huic illius

Gonorrhææ curatio.

nimiæ collectioni, indeq; natæ inuoluntariæ profuſioni, medetur; in cœlibatu verò viuentibus, ab illis quæ prouentum illius gignunt, illudque facilè commouēt, abſtinendum. Sin ob ſemen feruidius aut acrius, etſi parua illius ſit quātitas, gonorrhœa frequenter infeſtet, ſemen corrigendum, atque ad mediocritatem erit reducendum. Si verò ob imbecillitatem vaſorum ſpermaticorū aquoſius redditum, facilè effluat, vel etiam ob laxitatē à nimio veneris vſu contractum, ſemen qualecunq; fuerit, diutiùs contineri nequeat, quia tunc hæc gonorrhœa admodùm debilitat, illi, vaſa hęc roborando, ſemenq; incraſſando, proſpiciendum. Quæ omnia ſequentibus pręſidijs, cauſis gonorrhœæ accommodatis, perficiuntur.

Exhibemus purgantia interdum, ſi à bilioſiore vel crudiore aut ſeroſiore ſanguine, ſemen acrius aut aquoſius generetur, vt ab hiſce repurgetur mundusq; fiat ſanguis, laudatáq; ſemini materiam præbeat. Quæ purgantia, prout corpus excrementis his illísve refertum eſt, hiſce educendis accommodantur. Qualia paſſim cùm exponantur, non opus eſt hîc ea repetere.

Quę alterando ad ſiſtendum hunc fluxum propinantur, pro diuerſitate cauſæ inſtituuntur. Et ſi ob ſeminis copiam fiat, exiccantibus & quæ proprietate quadem illud abſumunt, illud minuimus; ſi ob feruorem aut acredinem, refrigerantibus & lenientibus contemperamus. Quòd ſi ſemen aquoſius aut fluidius ſit, illud incraſſamus; ſi vaſa ſemen continentia imbecilliora aut laxiora ſint, illis, adſtringentibus calefacientibus & appropriatis, robur addimus. Quæ omnia partim remedijs in Salacitate expoſitis, maximè ſi ob ſeminis copiam aut efferueſcentiam, gonorrhœa fiat, cùm & inde ſalacitas procedat, partim ſequentibus,

quæ

quæ gonorrhœæ omnibus cauſis accommodantur, perficiuntur.

Puluis exiccans, conſtringens & proprietate agens: ℞. radic. Iridis, ſeminis Agnicaſti, Coriandri præpar. ana ℥ j. ſeminis Plantag. ſemin. Roſarum, Rutæ, Alkekengi, fol. Mentæ ana ʒ ß. Succini, Coralli rubr. ana ʒ j. Thuris vel Maſtiches ʒ ß. fiat puluis ſubtiliſſimus: Detur illius ʒ j. per ſe, vel cum Saccharo roſac. aut Liquore aliquo diſſolutus.

Cùm ampliùs ſiccandum & adſtringendum, prædictis, ex ſequentibus quædam addi poſſunt, vt ſemina Myrthi, Berberis, folia Sumach, Millefolij, Agnicaſti, Rutæ, lanugo fructus Roſarum & folia Aſplenij, Glandes, Balauſtia, cineres Inteſtinorum & pellicularum ſtomachi gallinæ, Priapi cerui vel tauri, Pili leporum vſti, raſura Eboris, Bolus, Hæmatites, Cryſtallus.

Ad feruorem & acrimoniam ſeminis contemperandam: ℞. ſeminum quatuor frigid. Maiorum mund. ʒ ij. quatuor frigid. Minorum, imprimis Portulacæ, Lactucæ vel etiam Acetoſæ ana ʒ j. rad. Nenuphar. vel florum, & Roſarum florum an. ʒ j ß. gummi Tragachanti vel Arabici toſti ʒ j. fiat puluis. Cui de ſupradicto puluere tertia vel quarta pars addi poterit. Camphoram plærique addunt, refrigerationis gratiâ, vel quòd occultâ vi ſemen extinguat.

Decoctum ſiſtens fluxum & caliditatem & acrimoniam ſeminis extinguens: ℞. radic. Iridis, Nenuphar. ana ℥ j. herbar. recentium vel aridarum Agnicaſti, Coriandri, Aſplenij, Millefolij, Sumach, Plantagin. & Portulacæ, Lactucæ ana M j. Mentæ, Rutæ ana M ß. florum Roſarum, Nenuph. ana P j. ſemin. quatuor frigid. Maior. ℥ ß. Minorum ʒ ij. ſeminis Plantagin. & Portulacæ ana ʒ j. Myrtillorum

ʒ ij. ſemin. Alkekengi ʒ ß. fiat decoctio in Aquâ & poculo Vini rubri, & in colaturæ ℔ iij. diſſolue ſyrupi Cydoniorum ℥ ij. Sacchari q. ſ. decoquantur ad mediam conſiſtentiam: Vtatur frequenter.

Syrupi competunt Portulacæ, Plantagin. aliíve ex prædictis quibuſdam plantis illarúmve ſuccis decocti, aliísve acidis vt Citri, Granator. vel auſteris, vt Myrtillorum ſyrupus.

Succi item ab enarratis plantis expreſſi per ſe vſurpati, vel Aquæ elicitæ.

Conſeruæ itidem & conditura eiuſmodi, ſimpliciter vel cum admiſtione puluerum prædictorum & ſyruporum, in formam miſturæ redactæ ſumptæ.

Lac ouillum vel chalybeatum ſæpè bibitum, ſeminis contemperat acrem vim. Vti & emulſio ſeminum frigid. & Amydal. & ſem. Papau. albi: Aliaq; multa quæ ardorem vrinæ in mictione ardente reſtinguere diximus.

Inijciuntur clyſmata in hoc caſu quandoque, vt tanquam topica remedia, parti affectæ adhibeantur, cùm vires ipſorũ ab inteſtinis ad vaſa ſeminaria vſq; etiam poſſint pertingere. Paranturq; proin pro cauſæ ratione, ex decocto illorum quæ refrigerant, ſi caliditas in cauſa ſit, additis etiam huius fluoris ſeminis causâ, ſiccátibus & aſtringentibus, qualia in decocto quod exhibetur, deſcripta ſunt, alijsque validiùs adhuc conſtringentibus, vt fol. Quercus, Lentiſci, Cupreſſi, floribus Granatorum ſimilibusque, eaq; coquendo in Aqua & Vini rubri vel etiam Aceti portione.

Sunt qui iniectiones ſiccantes, ex Tuthia ſimilibusq; paratas, in ſeminis & vrinæ communem canalem, in viris infuſas, plurimùm iuuare doceant.

Extrinſecùs vſurpantur balnea, fotus, inunctiones, quæ ſalacitatem reprimunt, hîc quoq; in ſimili cau-

ſi cauſâ competẽtia: vti & in alijs cauſis. Balneum vel fotus perinæi & teſtium ex radic. Cynogloſſi, vel decocto herbarum, quarum & decoctum vel pulueres aſſumptos prodeſſe diximus, parata, conuenient.

Ad roboranda vaſa ſemen continentia & deferentia, debilitata aut laxiora facta, in illis qui gonorrhœam diu ſunt paſſi, vel ad recidiuã eius ſunt procliues, Thermæ naturales calidæ adſtringẽtes, more conſueto ad tempus aliquod vſq; continuatæ, proderunt. Vel alia Balnea artificialia, ex illis quæ hoc præſtant concinnata, quibus & calida, ad calorem natiuũ harum ſedium fouendum, adduntur, vt Roſmarinus, Maiorana, Stœchas, Lauandula, ſimiliaque.

Inunctiones inſuper idem refrigerando, ſiccando, adſtringendo, proprietatéve operantes, renib. ſi calor ipſorum in cauſa quoque ſit, vel perinæo & teſtibus adhibentur. Inter quas tale Vnguentum proderit: ℞. olei Myrtillorũ, Lentiſcini, Maſtichini, Cydoniorum ad ℥ iij. olei Irini ℥ ij. ſucci Plantagin. Portulacæ, Lactucæ, Mentæ, Aceti an ℥ j ß. coquantur ad ſuccorum conſumptionem, adde Nucum cupreſſ. vel Gallarum, radic. Iridis, ſeminis Viticis ana ʒ j. Acaciæ vel Hypociſtid. ʒ ij. Spicæ ℈ j. Ceræ q. ſ. fiat inunctio.

Oleum Camphoræ perinæo & teſtibus illitum commendatur.

Laminam plumbeam tenuiſſimam renibus impoſitam per noctem, vti ſalacitatem reprimere, ſic gonorrhœam emendare ſcribitur.

Lectulus vel puluinus lumbis inter decumbendum ſuppoſitus, Lanâ potiùs quàm plumis refertus, cui Agnus caſtus & Ruta miſceantur, aliquid iuuare poſſent.

Sectio venæ ſi gonorrhœa à ſeminis vbertate

prodeniat, quandoq; competit, in plethoricis præſertim, ad materiam ſemini, vnde generatur, nonnihil ſubtrahendam.

In vitæ regimine, ſicuti in Salacitate dictum, ſi ab eadem causâ gonorrhœa fiat, ſe gerant: Imprimisq́; pro condimento Aceto frequenter vtantur, quod mirè & caliditatem & acrimoniam ciborum vti & ſeminis compeſcit. Et ſi ſemen nimis tenue & fluidum ſit, cibis craſſioribus veſcantur: Inter quos Lentes, Fabæ frixæ cum Aceto probantur: Item Pineæ, Amygdalę, Oryza comeſta: Caro item teſtudinis & radices Paſtinacæ.

Gonorrhœæ virulentæ curatio. Gonorrhœa virulenta dicta, à ſemine corrupto & vitiato profecta, non eam, quâ retineatur & fluxus illius ſiſtatur, vti in alia gonorrhœa, rationem curandi exigit, cùm noxium retentum, loca illa exedendo exulceraret, ſed potiùs ne in locum illius quod natura euacuat, tale quid ex infectione renaſcatur, prouidendum, quod per curam, quæ generatim toti lui Venereæ, indeq́; natis etiam alijs vitijs debetur, ſi in hac lue hæc quoq; ſe offerat, integrè interdum perficitur; quòd ſi verò poſt eam, exulceratione quadá in penis ductu, ob exeſam eam ſedem, relictâ, puris effluxus ſequatur, tunc cura quæ in purulenta excretione præſcripta fuit, hîc quoq; locum habebit.

Vti & ſi citra luem hanc, ab alio impuro congreſſu gonorrhœa hæc maligna ſequatur, cùm & illa in purulentam conuertatur, cura eadem competit.

Seminis in cõuulſis excretionis cura. Alia ſeminis Inuoluntaria excretio, quæ in Epilepticis & conuulſis accidit, cùm inde nihil detrimenti ſequatur, nec ab ægris nec plærunque ab aſtantibus obſeruetur, negligitur.

Veneris nimiæ cura. Nimia ſeminis profuſio per actum venereum, vnde corporis languor ſequitur, non aliam curam, quàm

quàm vt à Venere abſtineatur, vel ab immodico eius vſu temperetur, requirit, & ſi ad eam incitetur, in ſalacitate expoſitis remedijs, feruor hic reſtinguitur. Deniq; vt corpus per victus rationem admodum nutrientem & reficientem, rurſum reſtauretur. Sicuti etiam in inuoluntaria ſeminis excretione, idem fieri debere, diximus.

Seminis cita nimiũ profuſionis curatio.

Cita nimis per exercitium venereum ſeminis effuſio, hoc eſt quádo citiùs quàm oportebat, ſemen mox in ipſo principio cógreſſus vel præparatione ad eum, profunditur, vnde imperfectus actus hic vel inutilis ad conceptionem redditur, quia hoc ab eo nimis feruido, aut etiá fluido proficiſcitur, pro emendatione huius incommodi, eadem quoque quæ in gonorrhœâ hiſce de cauſis excitatâ, fieri debere docuimus, hîc quoq; vſurpabuntur, vnde hæc anticipás ſeminis excretio faciliùs leuioribuſque remedijs, quàm illa inuoluntaria, ſi modò ea, & præcipuè quæ victus rationem concernunt, continuentur, corrigetur.

DE SANGVINEA EXCRETIONE.

CAP. V.

Genera.

SANGVINEA vel cruenta excretio illa, quæ etiam ſecundùm naturam, in menſium fluore per ſinum vteri, interdum & in hæmorrhagiâ narium per nares, vel hæmorrhoidum fluxu è podice, procedit, præternaturalis fit, ſi per loca huic excretioni minimè cópetentia, ſanguis effluat: Vel ſi ſanguis ſiue per loca illi deſtinata aut alia emanet, quantitate quòd nimiùm effluat, vel qualitate quòd vitioſus exiſtat,

peccet. Sicuti quo pacto hoc fiat, per quæcunq; loca effluat, in ſingulis demōſtrabimus. Quòd ſi ſanguis alijs confuſus vel exſpuatur vel vomatur, mingatur aut deijciatur, in illis excretionib. deſcribet.

Oculorum ſanguinea excretio.

Ex oculis ſi ſanguis parciſſimè etiam prodeat, quod rariùs accidit, præternaturale quoq; eſt.

Aurium ſanguinea excretio.

Vti & ſi ex auribus effluat, vnde nunc purus nūc ſanioſus emanat. Vidimus & cuidam, qui nariū hemorrhagiâ frequēter infeſtabatur, accedēte capitis dolore pulſante, ruboreq; faciei, non ſolū è narib9, ſed & aurib. ſimul ſanguinē ſatis largiter effluxiſſe.

Narium hæmorrhagia.

E' naribus frequēter ſanguis interdumq; copioſè extillat, Nariūq; hæmorrhagia appellatur. Quæ cùm conſueta quibuſdam & naturalis ſit, tunc primùm præternaturalis fit, ſi immoderatè tantaque copiâ ſanguis profundatur, vt vires labaſcant, vel etiam penitùs cum vita extinguantur. Vti in ijs qui priùs ſani erant, vel morbo aliquo tenentur, euenire aliquādo ſolet. Leuiter etiam ſanguis quandoq; & ſaltem muco permiſtus in affectu aliquo narium ſe manifeſtat.

Penis ſanguinea excretio.

E' virga virili citra mictionem, purus ſanguis rariùs profluit, quod tamen ſi fit, præternaturale exiſtit, & dolor aliquis plærunq; in ea ſentitur. In congreſſu ſanguinem loco ſeminis eijci quandoq; perhibent: qui tamen, vti in ſeminis excretione dictum, potiùs ſemen imperfectum exiſtit.

Vrinarij meatus ſanguinea excretio.

Ex meatu vrinario in fœmineo ſexu, ſanguinis efflux9 prçternaturalis, citra mictionē magno cū cruciatu, in lapidis è veſica extractione, ſe manifeſtat.

Menſium fluor immodicus.

E' ſinu vteri effluens menſtruus fluxus naturalis, præternaturalis fit, ſi tempore quo alioquin menſes fluere ſolent, diutiùs maiorive quantitate effluat, Menſiumque fluor immodicus appellatur. Vel ſi hoc alio tempore intermedio, quo nondum fluere debebant, nec dum tempus fluxus inſtabat,

bat, intempeſtiuè & inordinatè eueniat, præſertim ſi priùs ſuppreſſis diu menſtruis, per menſes aliquot, virginibus aut mulieribus, quas proinde grauidas eſſe ſuſpicantur, hoc accidat: Vel ſi mulieribus quibus menſtrua diu ſubſtiterunt, venterque grauidarum inſtar intumuit, ſicuti de hac intumeſcentia in tumoribus egimus, diu ſe grauidas eſſe opinatis, tandem inopinatè ante vel poſt pariendi tempus, hæmorrhagia eiuſmodi superueniat, per quam ſanguinis magna quantitas interdum effunditur, venterq; iterum ſubſidet, non ſine virium iacturâ magnoq; vitæ periculo. Imprimis verò alienus & à fluxu menſtruo differens, ſi tempore quo menſes deſierunt, iam ſeneſcentibus vti ferè fit, contingat mulieribus, cùm nullo ordine aliàs copioſiùs aliàs parciùs accidat, ſæpè quàm diutiſſimè durans, vnde hunc fluxum menſtruum, vti aliàs faciunt, minimè, ſed Hæmorrhagiam per vterum immoderatam potiùs appellamus. Haſce menſtruas aliáſve præternaturales, ſanguinis nunc puri nunc impuri per vterum purgationes, languor corporis, pallor, cachexia, interdum & hydrops ſequuntur. Et ſi ſubitò magna fiat ſanguinis profuſio, ſicuti poſt diu ſuppreſſos priùs menſes, nonnunquam accidit, vires admodùm proſternuntur, & nonnunquam penitùs extinguuntur.

Vteri ſinus fluxus ſanguineus, alius à menſtruo in ſenibus mulieribus.

Aliàs per hæc loca præternaturalem eam purgationem ſanguineam, quæ poſt partum fieri conſueuit, etiam illa immoderata accidit, adeò vt ſummè ob largum illum fluxum aliquando puerperæ debilitentur. Quod vti in naturali partu quandoq; euenit, ſic & in præternaturali partu & abortu frequentiùs cũ magno ſæpè vitæ diſcrimine cõtingit.

Partũ ſubſequens excretio cruenta.

Ex ſinu vteri alius ſanguinis effluxus quoque fit, poſt primam ferè coitionem fœminæ cum mare, in deuirginatione, vt vocant, ſuperueniente tunc ſan

Vteri ſinus ſanguinea excretio in deuirgina-

ſione & congreſſu.

guinis aliquâ apparentiâ, vel potiùs, ſicuti compertum eſt, fluore ſimili qualis menſtruatim illis alioquin ſolet accidere, qui fluxus cùm virginitatis certa nota eſſe, & proin ſubſequi debere cenſeatur, ꝑ præternaturali vel ſaltē noxio minimè habetur.

Vti verò illa cruenta excretio ex vteri ſinu, quæ in congreſſu ſiue primo aut ſequentibus, cum dolore magno facto, interdum ſuperuenit.

Hæmorrhoidum fluxus immoderatus.

Ex podice ſanguinis effluxus præter eos quos cum fœculenta deiectione in dyſenteria, teneſmo, fluxu hepatico, prodire illic oſtendimus, alius occurrit, vtrique ſexui communis, Hæmorrhois peculiari nomine, etſi reliquæ quoque hæmorrhagiæ ſic dici poſſent, appellata. Quæ alioquin peculiaris cuiuſdam temperamenti hominibus, maximè maſculis nonnunquam & fœminis, adultis potiſſimùm & ſenibus conſueta atque vtilis, & per interualla menſium, non tamen eo ordine vt menſes in mulieribus, vel ſingulis annis ſemel atque iterum, vel duobus ſaltem aut tribus, eueniens, tunc præternaturalis fit, quādo immoderatiùs, hoc eſt maiore quātitate, vel diutiùs quàm par erat, fluit, aut frequentiùs quàm decebat redit, vnde tandem laſſitudo, virium defect9, pallor, cachexia & hydrops, vti in alijs eiuſmodi pręternaturalibus hæmorrhagijs accidere diximus, quoque ſuperueniunt. In hac hæmorrhoide ſanguis ſeparatus à reliquis excrementis effluit, iſque ferè purus & ſincerus, & reuera non adeò nec ampliùs quàm & aliunde effluens aut emiſſus ſanguis, vti verò eum depingūt, ater. Et ſi aliter coloratus aut impurus ſit, potiùs rubore exacto tinctus vel flaueſcens bileque flauā permiſtus quàm aliter ſe habens, ſicuti obſeruantibus patebit, apparet.

In morbis quibuſdam, ſuperueniens eiuſmodi hæmorrhois, ſi non, vt cùm decenter fit, proſit, &

morbum

morbum ſoluat, ſed potiùs ob immoderationẽ noceat, vireſq; proſternat, ad pręternaturalẽ refertur.

Vti & illa, quæ non conſuetis, naturæ operâ, ſed à cauſa alia violenta, vti dicetur, & proin ſine commodo ac inutiliter accidit, maximè ſi dolor ſimul adſit, & noxa aliqua inde ſequatur.

Præter hunc ſanguinis fluxum, hæmorrhoidalem dictum, alij præternaturales ex podice prodeuntes ſe exhibent: Veluti ille eſt, in quo paucus ſaltem cruor apparet, à cauſa quoq; violentâ, cum pruritu & dolore podicis procedens. *Podicis ſanguinea excretio alia ab hæmorrhoidibus.*

Huc & refertur ſanguinis illa excretio, per quam ſanguis menſtruus in fœminis non ſolùm per ſinum vteri, ſed & per podicem emanat, rara quidẽ, ſed quæ tamen aliquando, cum exulcerationis illorum locorum notis, ſeſe obtulit.

Per poros cutis eâ illæsâ vt ſanguis tranſudet, vix niſi miraculosè, vti in Saluatore noſtro, fieri poteſt. Vidimus tamen aliquando, in puero hydropico poros plæroſq; corporis cruore notatos, ac ſi corpus guttis ſanguineis conſperſum eſſet, ſanguine tamen inde minimè emanante, nec linteamina conſpurcante. *Cutis pororum ſanguinea guttæ.*

Per aperturas alias quàm orificia naturaliter patentia, & præcipuè per vulnera nunc parua nunc magna, vel ſtudio ad ſanguinem per ea emittendum facta, vel caſu contingentia, ſanguinis fluor è corporis diuerſis locis, non naturali modo, tamen frequentiſſimè prodire ſolet: Quemadmodũ nunc explicabitur, atque in vulneribus alijsque cutis diuiſionibus morbisq;, in quibus eiuſmodi ſanguinis fluor ſe offert, huius quoque facta eſt mentio. *Sanguinea excretio per vulnera aut aperturas.*

A' ſuperficie corporis è cute ſanguis leuiter tantùm emanat, in attritione ipſius & vulneribus cutem ſaltem diuidentibus, nullam alioquin noxam inferens.

Proſilit copioſiùs & cum ſaltu ferè in phleboto-

mia, quæ vires debilitando noxia euadit, ſi immoderata ſit: Vti & ſi non neceſſariò ſed inconſideratè fiat, ſæpeque ex conſuetudine quadam prauâ repetatur, vnde multi languidi euaſerunt, atque ante tempus conſenuerunt.

Cùm interrupto nonnihil ſaltu, ſanguis feruidior exilit in artherotomia, eadẽ, ſi diutiùs perſeueret, adferens in virium iacturâ accidentia; & nõnunquam etiam grauiora. Vti in quodam aneuriſmate diſſecto accidit, vniuerſo arteriarum ſanguine exhauſto, in quo non ſolùm ſubita virium defectio, ſed & mors ilicò ſubſecuta fuit.

Aliquando & è vena ſponte ſe in cute aperiente, ſicuti in phlebotomia, ſanguinem in pedibus erupiſſe vidimus, magnamq; illius profuſionem in tibialia antequam id animaduerterent, factam: Aliàs quoque in varicibus crurum idem eueniſſe obſeruauimus. Quod & in alijs corporis locis quibuſdam accidiſſe, in brachijs, facie, thorace, hypochõdrijs, aliqui teſtantur. Vnde etiam ſi inter dormiendum hoc eueniret, aut aliàs lateret, nec ob id maturè ei occurreretur, noxa nõ minùs magna quàm à venæ ſectæ nimio fluore poſſet ſubſequi. Hoc tamen rariſſimum in homine, in equis verò aliquibus non infrequens, quibus dum vehementer calent, hoc interdum ſolet, ſed citra incommodum, euenire.

Ex habitu corporis aliàs ſanguis nunc pari impetu profilit, nunc minori emanat, copioſiùs parciúſve in vulneratis membris aut amputatis, vnde magnum ſæpè ſanguinis ſequitur profluuium, imbecillitatẽ proin citiùs, niſi mox cohibeatur, eamq; ſummam interdum adferens.

È cauitatibus internis vt abdominis, thoracis, capitis, &c. in vulneribus eò pertinentibus, ſanguis copioſè aliàs, aliàs parciùs profluit, vel in cauitates influit;

influit: Vires quoque ſi immodicè hoc fiat proſternens, & ſi in cauitatibus retineatur concreſcens & putreſcens, grauiora ſimul profert, præter ea quæ à vulnere procedunt, ſymptomata.

Cauſa.

OMnium ſanguinis excretionum enarratarum generum, è diuerſis corporis ſedibus prodeuntium, cauſa procedit, vel à ſolutione contiguitatis per apertionem venarum oſculorum, vel continuitatis à læſione aliqua tum venarum tum partium ſubſtratarum.

Per apertionem oſculorum venarum ſeu anaſtomoſin, aliquæ hæmorrhagiæ ſuboriuntur, eæq; pro venarum quæ aperiuntur diuerſitate.

Venarũ oſculorum apertio ſeu anaſtomoſis, in Auribus, Naribus, Veteri ceruice, Recto inteſtino, Cute, cauſa Sanguinearum excretionum ex illis locis.

Aurium interiores venæ, per anaſtomoſin apertæ, largam ſanguinis copiam aliquando profundunt; Fitq; hoc ob ſanguinis in capite redundantis copiam vel tenuitatem, ſed rariſſimè, cùm tunc per narium venas vti dicetur reſeratas, natura potiùs eum euacuet, niſi eò quoque illius portionem ableget. ſicuti in eo, cui & ex naribus & auribus eum effluxiſſe ſimul diximus, ob nimiam illius quantitatem vel calorem quo caput æſtuabat, non ſolùm narium ſed & aurium venis patefactis, accidit.

Narium interiores venæ, à iugulari per fauces ſurſum ad cerebrum aſcendente profectæ, ſi per anaſtomoſin reſerentur, Narium hæmorrhagia ſequitur. Cuius anaſtomoſis cauſa eſt, ſanguinis interdum copia, naturâ tunc illius redundantiam exonerante, per has venas teneriores exiſtentes, ob loci cui implantantur teneritatē, & quæ proin faciliùs dilatantur & aperiuntur, in virili quidem ſexu, cùm in illis non alia commodior ad hanc expurgationem detur via: nam quæ in ipſis per podicis ve-

nas hæmorrhoidales fit ſanguinis expurgatio; quod tamen rarò & in quibuſdam tantùm accidit, ſaltem illius qui in venæ portæ ramis conſiſtit, exiſtit. In mulieribus verò ſi adeò ſanguine abundent, vt per venas vteri menſtruas exhauriri ſufficienter nequeat, vel fluxus ille ſubſiſtat, ſæpiùs natura eúdem per venas narium etiam expurgare conſueuit. Quæ hæmorrhagia inde ſubſequens proin, etſi non ſemper conſueta, tamen adhuc naturalis eſt, niſi modum excedens præternaturalis fiat. Calidior quoque & feruidior ſanguis calore ſuo venas dilatando & aperiendo, hæmorrhagias narium mouet, tum ſi naturâ ſuâ talis exiſtat, vel per motus corporis, inſolationes, & æſtuaria calefiat: Aut ſi in morbis calidis capitis & febribus accendatur, in quibus vel mox ab initio vel in ſtatu morborum & per criſim interdum erumpit. Tenuior itidem ſanguis, magisque dilutus ſero & fluidior factus, ex bilis permiſtione citiùs vaſorum oſcula penetrans, narium hæmorrhagias efficit. Vnde & cachecticis, hydropicis, ictericis, etſi ſanguis non redundet, fluxus ille ſæpiùs nihilominus ſuperuenit. Quòd ſi quoque cauſæ plures ex illis concurrant, tantò maior ſanguinis fiet effluxus. Qui faciliùs repetit aut profuſior eſt, ſi ſimul venarũ accedat laxitas, talis oborta ſuâ naturâ, vel quia frequẽter hoc paſſæ & dilatatæ ac reſeratæ fuerunt. Per vim, vt emunctionem validam ſæpeque repetitam, ſanguine impulſo, venæ aperiuntur, ſanguisq; inde fluit, vel iam fluentis fluxus augetur.

Vteri ceruicis venæ à caua progreſſæ, ſi per anaſtomoſin aperiantur, ſanguinis inde effuſiones frequenter prodeunt. Sicut enim hiſce ſtatuto tempore ſe aperientibus, ſanguinemq; profundentibus, naturalis fœmineo ſexui fluxus menſtruus oritur, ita & præternaturalis immodicus hic fluxus

menſtruus,

menſtruus, vel alij eiuſmodi, extra tempus men-ſtruum ſe offerentes, menſtruis tamen nonnihil correſpondentes, in generibus expoſiti, inde naſ-cuntur: Quando ob copiam ſanguinis eò à natura propulſi, in plethoricis, oſcula hęc patefacta, citiùs & frequentiùs, & proin intempeſtiuè, vel ipſo men ſtruorum tempore, ſed immoderatè ſanguinem profundunt: Vel cùm ſanguis ob tenuitatem aut feruorem, eò delatus, oſcula permeans, inordina-tas vel immodicas eiuſmodi fluxiones parit: Aut quádo natura ſuperfluitates corporis, per hác viam cum ſanguine, vel conſueto menſtruorum tempo-re vel alio, euacuans, inconſuetas aut profuſas illas hæmorrhagias progignit. In quibus ſanguis nunc ſeroſus admodùm, vel alioquin vitioſus & impurus emanat. Profuſiſſimè autem hic fluxus ferè acci-dit, ſi magna ſanguinis vel puri aut impuri quanti-tas circa vteri venas, ob ſuppreſſa diu menſtrua congeſta, ſubitò venas aperiens, magnâ vi erum-pat, oſculaque hoc illius impetu adeò diducat, vt cùm ſe tam citò recolligere huicq; impetui reſiſte-re nequeant, non ſolùm ſanguinis ex vteri, ſed & a-lijs maioribus vaſis, in locum illius exhauſti, ſucce-dentis ſequatur effuſio, corpuſque veluti exangue reddatur.

Quod vti in venis vteri ceruicem implicantibus fieri plærunque ſolet, ſic & in illis, quæ vteri fun-dum ſubeunt, ſi & illæ in mulieribus, quibus ven-ter ob menſtruorum diutinam retentionem, ſan-guine in vterum ſe tunc ingerente, eumque vt in molem excreſcat, ventremq; in tumorem attollat, infarciente; ſicuti in tumoris eiuſmodi ventris in mulieribus, quæ ſe grauidas eſſe falsò putant, cau-ſis expoſitum fuit, ſe eo modo, vti de ceruicis vteri venis dictum, aperiant, hæmorrhagia illa periculo-ſa ſæpè & vitioſa ſequitur.

Aliàs etiam à vi aliquâ, per quam vteri ceruicis oſcula ſolùm aperiuntur, nec dum continuum vteri alio modo ſoluitur, hæmorrhagia ſuboritur; Idque frequentiùs & ferè conſuetim, in prima coitione, ſeu deuirginatione, non ob hymen, vti vulgò creditur diſruptum, cùm membrana ſit exanguis, & ſi inde eueniret, potiùs quia auellitur, accideret: Sed quod veriſimiliùs eſt, quia per ſubitam illam & validam orificij vteri dilatationem, vel confricationem illam inſuetá ceruicis vteri, venarum menſtrualium oſcula nonnihil reſerantur, menſtrui fluxus inſtar ſanguinem profundunt, vel ſaltem cruoris aliquas notas proferunt.

A' medicamentorum oſcula venarum aperiendo, fluxum menſtruum concitantium vſu, maximè ſi violenta ſint, atque ex illis præcipuè, quæ vteri ſinui induntur peſſaria, hæmorrhagia copioſior quoque excitari poteſt.

Ab ijſdem cauſis, à quibus menſtruum immoderatum fluxum euenire oſtendimus, etiam expurgatio illa ſanguinis poſt partum fieri conſueta, immoderata fit: ſicuti enim naturaliter hoc, in partu diductis & ſeparatis ab inuicem oſculis, vaſorum ſecundinę cum vteri, apertisq; & ſanguinem profundentibus, accidit; ita & præternaturaliter ob nimiam eius quantitatem vel tenuitatem, nimia illius fit euacuatio.

Recti inteſtini venis, à venæ portæ ramis deductis, hæmorrhoidalibus appellatis, per anaſtomoſin apertis, vti naturaliter hæmorrhoides, non tamen ordinariè, ſicuti menſtrua, per quæ ſanguinem in vena caua, ſingulis menſibus pro fœtus enutritione, in fœminis dum ad conceptum habiles ſunt, coaceruatum, cùm nondum conceperũt, expurgari neceſſum erat, erumpunt, ſed tunc ſolùm, quando ſanguis in venis meſeraicis nimiùm

abundans,

abundans, vel feruidior aut bilioſior redditus (ſicuti bilem præ cæteris humoribus frequentiùs in eo coaceruari, in febrium intermittentium cauſis inde quoq; progreſſis demonſtrauimus) illic coaceruatus, & ſubſiſtens, nec in venam cauam ſufficienter translatus, aut à veſicula bilis repurgatus, à natura per hanc viam vicinam, excretionibusq; alijs etiam deſtinatum podicem, vti menſtrua per vterum, euacuatur. Sic & in nimiùm ampliatis aut diutiùs reſeratis, aut tempore non conuenienti, oſculis illarum venarum, ob maximam huius ſanguinis retenti copiam, vel efferueſcentiam, aut bilis permiſtionem, à quibus morbi graues ſequi poſſunt, vel iam ſunt geniti, natura irritata, hæmorroides immoderatas & copioſam illá ſanguinis profuſionem molitur, eoque magis, ſi oſcula venarum vltra modum aperta diductaq; ſe ampliùs recolligere nequeant.

Quòd ſi quoque nec ob repletionem aut impuritatem huius ſanguinis, ſed alijs de cauſis mota natura, nullâ neceſſitate per hæmorrhoides ſanguiné venarum meſeraicarum vtilem excernat, præternaturales hæmorrhoides non conſuetæ nec vtiles exurgunt.

Per anaſtomoſin cutis venarum, ſanguis per cutem illiúſve poros emanare minimè poteſt, neque per rarefactionem ſeu diapedeſin cuticulę, ſanguis vti verò ſerum tranſudare, cùm craſſior ſero ſit, nec poſſit per haſce minutiſſimas cutis aperturas penetrare, nec per eam, niſi illius continuitas diuidatur, effluere, ſed ſi cum eo ſub cutem diffunditur, illic perſiſtit, & hypochyma, vt in eo dictũ, producit. Licèt autem in puero hydropico hinc inde in poris apparuerit, cùm tamen inde minimè emanarit, ſed à cuticula quoq; prohibitꝰ fuerit, poris quidem ſe inſinuaſſe, quod rariſſimũ eſt, ſed eos tamé minimè peruaſiſſe, patet.

Venarum ſoluta continuitas in Oculis, Auribus, Naribus, Virgâ virili, Vteri ceruice, Recto inteſtino, & Podice, Cuteque, cauſa Sanguinearum excretionum ex illis locis.

A' ſolutione continuitatis ob varias partium & venarum læſiones, plura ſanguinis eruptionis genera procedunt, variantia pro venarum quæ læduntur varietate.

In oculis venæ adnatæ tunicæ, ſi ob frictionem, cùm pruriunt, vehementem, quod tamen vix fit, vel contuſionem aut ſectionem, quæ in panniculo oculi detrahendo inſtituitur, lædantur, cruor ex illis, ſed paucus, cùm venæ exiguæ tantùm ſint, exit.

In auribus interiores venæ ſi lædantur, ab immiſſis in aures, paucus ſanguis prodit: aliàs copioſior, ex caſu aut ictu, capite adeò conquaſſato, vt venæ illic diſrumpantur.

In narium interioribus venæ ſi lædantur, ſanguis ex illis exſtillat. Quæ læſio ab vnguibus nonnunquam, dum digitis naribus immiſſis, illæ purgantur, loca hæc vulnerãtibus accidit: aliàs ab alijs in nares intruſis, eas polientibus, vel erodentibus: quibus ſtudio ſibi aliqui hunc fluxum accerſunt: alij dum ſternutationem ciere hiſce volũt, ſanguinem ſimul concitant. Ex contuſione naſi à vi externa hoc idem euenire poteſt, interdum & ab humore acri nares ſummopere vellicante: In Grauedine itidem contingit, vt nares ſanguinem exſtillent, iuuante etiam illarum frequenti preſſione, in emunctione, ad quam continuò compelluntur. Ab vlcere refricato, vel à quo cruſta detrahitur, ſanguis quoq; exudans, emunctionem cruentá parit.

Virgæ virilis interior canalis, ſi à cathetere in eum profundè adacto, lædatur, non ſolùm cruor cum mictione, vti in ea dictum eſt, ſed etiam ſine eâ excernitur: Quod & ab alia læſione poteſt contingere, à calculo nimirum veſicæ, per vim hæc loca permeante.

In vteri ceruice venæ læſę, ſanguinis ex ea effluxum

xum etiam concitant: veluti in partu difficili frequentiùs accidit, ſi ob ſecundinę ab vtero poſt partum attractione, aut alia vi auulſam, oſculis venarum diuulſis aut ſciſſis, ſanguis immoderatiùs profluat: Vel etiam ob fœtũ, dum per haſce anguſtias tranſit, continuum ſoluentem, hoc eueniat: Vel per abortum, vaſis fœtus, vteri vaſis connatis, nec ſponte ſecedẽtibus, vti in fœtu iá maturo in partu accidit; ſed im, etu hoc violẽto abruptis cõtingat.

Aut in coitu difficili mox ab initio, vel poſtmodum vi peracto, ſi læſio tanta fiat, vt ſanguis inde emanet.

A' ceruicis veſicę diſtentione nimia, vel etiam dilaceratione, ab inſtrumento dilatatorio illi vt lapis veſicæ eximi poſſit, inſerto, dũ eam violenter ampliat, ſanguinis magna ſæpè profuſio ſubſequitur.

A' recti inteſtini & podicis venarum læſione aliquâ, ſanguinis per eum excretio etiam prodit: quę venæ cùm non ſint vnius ſed duorum generum, & in interioribus venis, à meſeraicis profectis, ſi hoc fiat, fluxus hæmorrhoidalis minimè naturalis inde ſubſequitur, nullius proin vſus, ſed potiùs ſi præſertim vltra modum fiat, noxius. Si verò in exterioribus venis podicis extremũ implicantibus, à vena caua prodeuntibus, læſio hæc fiat, ſanguinis exiguus ille & nullius ferè momẽti progreſſus accidit.

Cuius læſionis & ſolutæ continuitatis cauſa, ab excretis per podicem frequentiùs procedit, vt à duris excrementis ſeu ſciualis magnis aluum nimiùm diſtendentibus; aut aſperis quibuſdam aſſumptis, podicem in tranſitu admodùm vellicantibus: Vel ab excretione per ſinum vteri factâ, non ſolùm eum ſed & vicinũ podicem nimio impulſu lædente: vt in partu difficili accidit. Quod & ab intruſis in anũ ſuppoſitorijs acribus, & canali fiſtulæ vel ſacci enematum, euenire poteſt.

Ab vlcere ſinuoſo, à ceruice vteri rectum inteſtinum permeante, ſanguinis menſtrui fluxus per podicem progredi, præternaturalisq; omnino hęc illius excretio fieri poteſt. Nam quod citra illud, ſanguinem mēſtruum ſuppreſſum, quò minùs per vteri ſinum poſſit effluere, natura per vicinum podicem expellat, illicque ſibi viam faciat, vti aliqui docent, haud credibile: Cùm nulla continuatio venarum menſtrualium, quæ à vena caua, & hæmorrhoidalium, quæ à vena portæ deſcendunt, illic appareat, & proin ſanguis eò minimè, niſi per apertam viam vlcus ſcilicet aut vulnus, poſſit tranſineare.

In corporis exterioribus ſedibus ſolutio continui à cauſis externis internisve profecta; omnium ſanguinis fluorum, qui per aperturas præternaturales harum ſedium procedunt, cauſa exiſtit, ſicuti nunc demonſtrabitur: Licèt & in illis morbis, quos excretiones hæ comitantur, cauſæ harũ plæræque ſimiliter fuerint expoſitæ. Quæ cauſæ potiſſimùm quatenus huius illiúsve partis continuitas ſoluitur, variant.

In cuticula ſi continuitas ſoluatur per abraſionem aliquam illius, à frictione ob pruritum factâ, vel aliâ aliquâ illius attritione procedente, ſanguis obiter ſe tantùm, ſi cutis ſimul radatur, manifeſtat.

Cute verâ illiusque venis exilioribus ſimul diſſectis, niſi vlteriùs ſectio pertingat, vix magna hæmorrhagia ſequitur. Quæ illius ſectio varicum vel tumorum detergendorum causâ inſtituitur, nec ab ea multus ſanguis, donec illa etiam aperiantur, profunditur.

Venæ ſectio ſeu phlebotomia, cauſa illius Sanguinis effluxus.

Venæ alicuius inſignioris ſub cute proximè latentis, ſi continuitas ſoluatur, ſanguinis ſequitur profuſio. Quòd ſi ſecetur potiſſimùm euenit, idq; frequentiſſimè in phlebotomia, quæ ad præcautionem

tionem & curationem morborum adeò eſt vſitata: In qua magna ſanguinis fit profuſio, ſi non tempore conuenienti iterum ſupprimatur: Vel vena aliqua maxima cutanea temerè, vt iugularis, incidatur: Nonnunquam & in ſectione venarum varicoſarum, magna ſanguinis copia ex illis exhauritur. Sed & caſu nonnunquam euenit in ſectionibus, cùm alijs de cauſis cutis aperitur, vt ob hernias vel tumores præternaturá, vt tunc venæ hæ tactæ, vel alioquin à vulnere fortuitò cutem ſcindente, ſimul vulneratæ, multùm ſanguinis emittant.

Venæ oſculi apertio ſpontanea, cauſa illius Sanguinis effluxus.

Nec ſolùm à vulnere extrinſecùs venæ inflicto hoc accidit, ſed & à ſponte ſe aperiente venâ cutaneâ, perinde ac ſi ſecta eſſet, ſanguinis illa ſpontanea profuſio citra illius ſectionem procedit. Quam apertionem illius ſanguinis plethora, aut feruor molitur, quæ licèt eam ſanguinis excretionem frequenter pariant, quæ per anaſtomoſin apertis venarum oſculis contingit, tamen vt venarum, ac ſi ſectæ eſſent, continuitas ab hiſce cauſis ſoluatur, cùm vix euenire poſſit, rariſſimè etiam illud accidit, niſi ſumma à ſanguine fiat diſtentio venarum, vti in varicoſis fieri poteſt: Vel ſi etiam natura crebris in certa aliqua ſede venæ ſectionibus aſſueta, ijs aliquandiu omiſſis, ſanguinem eò impetuosè impellendo, exitũ venæ cutis vellicatione aperiat, quod eò faciliùs fit, ſi tenuis illic ſit cutis, venaque ſolito, ob ſæpè factam illic ſectionem, amplior & proin tenuior, vt & in alijs locis in ſimili venâ, ab alijs cauſis attenuatâ, ſanguis itidem profunditur.

Arteriæ ſectio ſeu Arterotomia, illius Sanguinis effluxus.

Arteriæ apertio in Arterotomia, vel ſi alioquin vulneretur, ſanguinis arterioſi validam illam effuſionem parit. Ab arteriolæ denti ſubſtratæ dilaceratione, vehemens quoque & diuturna illa inde nata hæmorrhagia euenire poteſt: Nam ſi gingiuæ tantùm lædantur, quæ inde ſequitur, nullius ferè

momenti eſt. Si arteriæ quoque quæ ſanguinem ſub cutem fundendo aneuriſma peperit, per ſectionem cutis illi obductæ, via aperiatur, periculoſa illa ſanguinis, vti dictum, ſequitur profuſio.

Partiũ vulnus, cauſa Hæmorrhagiarum.

Partes ex enarratis ſi plures ſimul vulnerentur, hæmorrhagiæ variæ inde oriuntur. Quæ vulnera aliàs in morbis neceſſitate vrgente, ad abſceſſus profundiores aperiendos, tumores exſecandos, vti & calculos è veſica extrahendos, vel rupturas curandas, infliguntur: aliàs caſu accidunt. In quibus ſi venæ maiores aut plures vel etiam arteriæ vnà vulnerentur, hæmorrhagiæ abundantiores inde ſequuntur. Quæ vaſa maiora cùm natura, vt ſecuriora eſſent, in cruribus & brachijs poſteriore ipſorum loco muſculis immerſa collocarit, vulnera quoq; illic inflicta, hæmorrhagias copioſiores proferent. Quæ vti in magnis vaſis læſis ita ſe habent, ſic ſi exiliores tantùm vulnerentur venę, vel in carnoſas magis ſedes vulnus pertingat, hæmorrhagiæ minores ſubſequentur. Quòd ſi quoq; maioribus vaſis læſis, ſanguis in cauitates internas, vt abdominis & pectoris præſertim influat, non magna illius per vulnus externum fiet profuſio. Per eiuſmodi vulnera ſtudio facta, non ſolùm ſanguis, ſed & res ipſa, quam auferre cupimus, è corpore cum ſanguine excernitur, aliàs etiam ea quæ minimè prodire cupiebamus, ſi error committatur, vel caſu vulnus inflictum ſit: Sicuti in horum humorum aut partium excretis explicabitur.

Imprimis amputatis vel mutilatis membris quibuſdam, largiſſimæ ſequũtur hæmorrhagiæ; Cùm id neceſſario agendum eſt, ob illorum vitia inemẽdabilia, aut corruptionem, vt brachiorum aut pedum, quorum portio alicubi in carnoſa ſede, ſectione priùs factâ, poſtea ſerrâ oſſe diſſecto aufertur: Vel quando digiti carne circumſectâ, forcipe

auellun-

auelluntur: Vel partes aliæ prominentiores oſſibus deſtitutæ, vt naſus, aures, labia, cultri acie reſecantur: Vel caſu per vulnera fortuita hæ partes mutilantur.

Curatio.

PEr anaſtomoſin hoc eſt venarum oſculorum apertionem, Hæmorrhagię procedétes, cùm largiter plærunq; ſanguinem profundant, illæ primùm explicádæ, præſertim cùm cura harum in alijs morbis, quorum ſymptomata interdū ſunt, non fuerit expoſita.

Aurium hæmorrhagia copioſa, ab anaſtomoſi venarum profecta, cùm rarò accidat, nec niſi ob magnam plethoram contingat, curam priuatam minimè exigit, ſi narium hęmorrhagię copuletur, huic potiùs cura debetur. *Aurium hæmorrhagiæ curatio.*

Narium hæmorrhagia, ſi commodū adferat, veluti illa quę plethoram minuit aut tollit, in ſanguinis redundantia, vel ipſius impuritatē aufert, morbumq; ſiſtit in criſibus, ſiſti aut impediri minimè debet, niſi toties repetat, aut tamdiu perſiſtat, vt vires inde labantur. Non neceſſaria nec vtilis, alijs de cauſis eueniens, ob ſanguinis feruorem, tenuitatem, fluxionem aut vim lęſionemq; inductam, ſi immoderata ſit, eò citiùs compeſci debet: ſi moderata aut pauca exſtiterit, vel ſaltē obiter muco permiſtus prodeat ſanguis, negligitur, & ſi ab vlcere alioq; morbo ꝓueniat, hiſce potiùs cura adhibéda. *Narium Hæmorrhagiæ curatio.*

Methodus curandi eſt, vt cauſę occurramus, ſi præſertim hic affectus, quòd frequentiùs infeſtet, noceat, tunc eo potiſſimùm tempore, quo aliquas dat inducias, ſi ob plethoram accidat, prouentum ſanguinis impedire debemus, copiamq; illius minuere, ſi ob feruorem vel tenuitatem, eum contemperare & incraſſare. Vrgēte verò iam hoc malo, dū

ſanguis effluit, illum ad nares impetu fluentem, ab ijſdem retrahere ſtudebimus, viaſq; intercludere, indeque eum repellere. Quę omnia ſequentibus medijs perficiuntur.

Sectio venę brachij illius lateris, è cuius nare ſanguis emanat, cùm vt ſanguis in locum illius qui effluit, ſequatur, & deorſum à capite ſubſideat, efficiat, ſic reuellẽdo eum à naribus, proderit, per quã tamen non larga illius copia, cùm alioquin propter hæmorrhagiam narium deficiat, emittẽda, ſed ſaltem vbi ſanguis obiter ſaliendo fluxum eò cõuerterit, rurſum venâ clausâ ſupprimendus, & ſi opus ſit, venâ denuò per interuallũ aliquod reclusâ, portio illius ſaltu vno aut altero ſaltem depromenda. quod ſic repetitis vicibus factum, egregiè curſum ſanguinis eò diriget, nec tũ exigua hęc quãtitas, in plures vices diuiſa, corpus admodum exhauriet.

Scarificatio quâ admotis cucurbitulis, ſanguis & attrahitur & elicitur, eodem modo vti venę ſectio operatur, niſi quòd non tanto impetu, tunc per capillares venas cutis prodiens, vti ſi per venam aliquam manifeſtam apertam flueret, feratur. Talis autẽ ſcarificatio in ſcapulis & colli lateribus commodiſſimè inſtituitur: Aliàs etiam in diſtantioribus locis, vti in carpo factam aliqui peculiariter probant.

Sanguiſugis poſt aures admotis, ſanguis exuctus, è naribus fluentem quoq; reuellit.

Cucurbitulę cũ multa flamma ſedibus capiti vicinis affixę, ſępeq; repetitę, admodùm ſanguinem alliciendo, deriuant; vt ſi colli lateribus, ſupra vaſa aſcendentia, item homoplatis & ſcapulis apponãtur: Reuellunt quoque mammis in mulieribus admotę: Imprimiſq; ſi hypochondrijs magna cucurbita, Ventoſa dicta, apponatur, atq; vti volũt dextro, ſi è nare dextrâ, ſiniſtro ſi à ſiniſtrâ ſanguis profluat.

Ligatu-

Ligaturæ vinculis faſcijs vel chordis factæ, quibus brachia vel pedes validè ſtringuntur, ſanguinis impetum per totum corpus concitatum, & nimium illius per nares fluorem, nonnihil cohibendo, vel etiam eundem à capite retrahendo, vel reuellendo aliquid operantur, ſi eouſq; vt rubor inde contrahatur, vel ampliùs vt dolor inde ſequatur, nexus ſtringatur; quod rectiùs in digitis manuum aut pedum, vbi minùs periculi, moliendum, ſiquidem in teſtibus, vti docent, id peragentes, res eſt periculi plena.

Frictiones extremitatum vehementes adeò vt partes inde rubeant, ſanguinem quoque deorſum reuellunt.

Exhibitis purgantibus, ſi ſanguis bilioſior aut ſeroſior ſit, quia ille irritando fluxum mouet, hic tenuitate ſuâ ad fluendum habilis, bilem & ſeroſos humores ab eo expurgádo, vt minùs profluat, efficimus: Hacque ſanguinis mundificatione, in eiuſmodi hæmorrhagia diu aliquos moleſtante curandâ, plurimùm ſæpè præſtitimus.

Vtimurq; in eum finem mitioribus, ne calidioribus catharcticis & acribus ſanguinem magis accendamus, ægrumq; debilitemus: dein & illis quæ adſtrictione quadam ſimul prædita, fluxum nonnihil cohibent; Vt Rhabarbaro, Myrobalan. ſucco & ſyrupo Roſarum, Sennâ ſimilibusque ex hiſce compoſitis: Vel etiam in bilioſi ſeroſique humoris copiâ, fortiùs eos expurgantibus, paſſim in alijs eiuſmodi affectibus deſcriptis.

Alterantia exhibemus, quæ vi refrigerante & aſtringente prædita, ſanguinem incraſſando, vel aliâ proprietate quadam hunc fluorem ſiſtant, eaque varijs formis.

Decoctũ probatur imprimis Pentaphylli, Plantaginis, Burſæ paſtoris, Polygoni, Myrti vel Myr-

tillorum, Conſolidæ maioris mediæ & minoris, Equiſeti, Piloſellæ, Pyrolæ, Saniculæ aliarúmve plantarum, quæ in vulneribus propinantur, ad ea ſanáda, additis Lactucâ, Nympheâ, Acetosâ & floribus Roſarum.

Syrupi ex harum plantarum decocto parari poſſunt, vel vſitati ſumi, in hæmoptoica paſſione nominati, & præter hos acidus vt ſyrupus Acetoſus, Limonum, Granatorum, Cydoniorum & refrigerans, vt Nympheæ.

Succi itidem enarratarum plantarum, & qui in hæmoptoica paſſione deſcribuntur, eo modo, vti illic dictum, propinati conueniunt: Et cum illis acidi quoq; ſucci, ex quibus ſyrupi parantur: Vti & vinum Granatorum, Omphacium atq; Acetum, hiſce permiſceri, vel in condimentis ſumi poſſunt.

Aquæ deſtillatæ ex eiuſmodi plantis, ſimiliter poſſunt exhiberi, ſicuti in hæmoptoicâ paſſione declaratum; vti & Acetoſæ, Nenupharis & Roſarum.

Pulueres trochiſcorum in hæmoptoica paſſione expoſitorum hîc quoq; competũt, vel etiam ex alijs validiùs quàm in pectoris affectibus neceſſe ſit, adſtringentibus parantur, Vt: ℞. Boli vel Terræ ſigillat. ℨ ij. lapidis Hęmatit. Coralli rubri an. ℨ j. Cornu tauri vel Cerui vſti ℨ ß. Balauſt. ſemin. Plantag. ana ℈ j. fiat puluis.

Conſeruæ vtiles florum Roſarum antiqua, Violarum, Nympheæ, Cichorij, foliorum Acetoſæ, conditura radicis Symphiti, &c.

Miſturæ ſeu electuaria, ex conſeruis pulueribus & ſyrupis hiſce fiunt; Vel vtimur hoc quod in hæmoptoica paſſione: ℞. conſeru. Roſarum antiqu. & conſeru. Violarum, &c.

Potiones itidem ex ſyruporum, ſuccorum, aquarum & puluerum commiſtione fiunt: Vel dantur

quæ

quæ in hæmoptoica paſſione propoſitæ fuerunt.

Aliâ vi nimirum ad naturæ facultatem expultricem hanc commotam compeſcendam, exhibentur Narcotica, quæ vti in hæmoptoica paſſione oſtenſum, eam ob cauſam hîc quoq; proſunt. Poſſuntq́; eædem Opiatæ illic expoſitæ vſurpari, vel pilulæ Cynogloſſæ, ſyrupus de Papauere; Vel etiam puluis illic recenſitus; Aliáve in doloribus colicis præſertim expoſita, eligendo ex illis quæ minùs calida recipiunt, quibus ea contemperari, cùm per ſe calida ſint narcotica, malè putant.

Induntur naribus quæ vi ſiccante & adſtringente, venas apertas conſtringendo claudant, vel nonnihil adurente cruſtam obducendo, eas ſic obducant, vel emplaſticâ ſuâ ſubſtantiâ ſe illis adglutinantia, ſanguinis effluxum cohibeant. Talia autem vel in forma errhini naribus attrahuntur, vel vnguenti tenuioris ſpiſſiorísve cum penicillo aut digito imponuntur, vel linteo ſpongiolâ exceptâ intrortruduntur, aut pulueriſata inſufflantur: Fiuntq́ue ex ſequentibus.

Plantæ aliquę parùm conquaſſatæ indi poſſunt, veluti Plantago, Equiſetum, illiúsve radix, Burſa paſtoris, Millefolium, Lyſimachia aliæ've adſtringentes: Probatur & Porrum, Ocymum, Vrtica, Betonica & Ruta à Dioſc.

Succi item harum plantarum attracti vel illiti.

Puluis qui naribus inſufflatur, vel albumine Oui addito interdum & Aceto exceptus inditur, ſequens conuenit:

℞. Thuris part. ij. Aloës part. j. fiat puluis ſubtiliſſimus, qui naribus inſuffletur vel excipiatur Albumine oui, addendo interdum parũ Aceti, & ſic penicillo vel linteo molli aut bombace, excepta indantur. Telæ aranearum vtiliter permiſcentur, vel fungus quem Crepitum lupi vocant. Pilos le-

poris minutim inciſos communiter permiſcent, verùm cùm adeò minutim incidi, aut conteri nequeant, quin nares pungendo ad ſternutationem facilè compellant, ſatiùs eſt eos omittere.

Alter ſimili modo vſurpandus: ℞.Gallarum ʒ j. Acaciæ, vel Hypociſtid. Sanguinis draconis, Mumiæ ana ʒ ß. Vernicis ℈ j.miſce, fiat puluis.

Huic pulueri etiam de priore puluere aliquid miſceri poterit, ſicq; vſurpari.

Tertius valde efficax: ℞.Boli, Gypſi an. ʒ j. Chalcanthi & Aluminis vſtorum ana ʒ ß.fiat puluis.

Trochiſcorum de Succino puluere ſimiliter vti poſſumus.

Stercus aſininum valde probatur, tum arefactum, tum recens vel ſuccus inde expreſſus Aceto dilutus: Addendo quandoq; & de prędictis pulueribus vel ſuccis parùm. Stercus ſuillum ſimiliter in illius penuriâ vſurpari poteſt.

Cineres item combuſtarum Chartarum, Panni lintei & Lanei, Pilorum leporis, Bombacis, Spongiæ, Teſtarum ouorum per ſe vel cum Vitello vſtarum, item Cochlearum & imprimis Ranarum: Fuligo camino adhærens etiam vtilis.

Sanguis qui è naribus fluit, ſi compreſſâ vel obturatâ nare, è qua manat, tamdiu retineatur, donec concreſcat, vaſa obliterando, vt fluxus illius cohibeatur, efficit. Idem facit, ſi portio illius qui effluxit, per ſe vel cum vitello ouorum miſta, toſta & vſta, vt pùlueriſari queat, indatur.

Telæ aranearum tum ſolæ, tum farinâ quæ in molendino diſpergitur imbutæ: Fungorum item quos crepitus lupi vocant, ſiccatorum molliſſima & leuiſſima ſubſtantia lanuginoſa: Pappi item florum Salicum aliarumque plantarum, vti & Populi albi illiusq; folijs adhærens lanugo, priùs in Aceto macerata ſiccataq;, ſi naribus intruſa, venam quæ ſangui-

ſanguinem profundit, tangant, citò eam obturant, opitulante ſimul ſanguine qui concretus illis adhæreſcit.

Panni lintei vel ſericei aut Bombacis, ſcriptorijs immergi in illisq́; retineri ad ſcribendi vſum ſolitorum exempta aliqua portio, ſi ſiccetur naribusq́ue intrudatur; Vti & in puluerem redacta ac immiſſa, valde iuuat:

Chalcitis & Auripigmentum ſubactum cum Stercore aſini, additis & ſuccis.

Odor Aceti acerrimi iuuat, cui & Camphoram aliqui priùs addunt.

In ore contineat Aquam frigidiſſimá, ſæpè eam vbi tepuerit renouando.

Applicantur extrinſecùs varijs corporis ſedibus, ad hæmorrhagiam narium ſiſtendam, tum quæ manifeſtâ qualitate tum occultâ vi operantur.

Manifeſtâ qualitate illud agentia, ſunt quæ actuali frigiditate, aliàs etiam potentiali, ſanguinis caliditatem feruoremq́; retundendo, eumq́; quaſi nonnihil coagulando, minùs fluxilem reddunt, atque vi aſtrictoriâ vias per quas ſanguis labitur, conſtringendo, curſum ipſius intercipiunt. Quæ ſequentibus locis apponuntur.

Colli lateribus, per quæ iugulares venæ & arteriæ aſcendentes ad caput, in interiora narium quoque ramos tranſmittunt, commodiſſimè applicantur, vt ſic ſcaturiginem huius ſanguinis inde prodeuntem aliquo modo intercludant. Quæ & temporibus & fronti appoſita, illic ſanguinem quoque refrigerando & condenſando iuuant; Paranturq́; ex ſequentibus.

Epithemata fiunt ex Aquâ & Aceto, ea ſeparatim vel miſta cum panno linteo intincto, frigidiſſima dictis ſedibus applicando, quibus & reliqua facies madefieri poterit.

Addi poterit & ſuccus Plantag. & vt meliùs ſe aſſigat liquor hæreatque; Albumen oui conquaſſatum vel Farina volatilis molendini, & loco aquæ communis, aqua Plantaginis, Burſæ paſtoris aliæve adſtringentium plantarum, & in delicatioribus aqua florum vel peculi Roſarum ſumi: Succus Vrticæ temporibus illitus, admodùm ſanguinem fluentem ſiſtere dicitur.

Applicationes aliæ ſpiſſiores diutiùs hærentes ſic fiunt: ℞. ſucci Plantagin. ℥ iiij. Aceti rubri vel roſarum ℥ ij. Omphacij ℥ j ß. Boli ʒ vj. Sanguinis draconis ℥ ß. Cortic. mali granati aut Balauſtior. ʒ ij farinę Tritici vel Amyli ʒ j. Albuminis oui conquaſſati numero iij. miſceantur: Et ſic bombace vel panno excepta applicentur.

Alia: ℞. Gallarum ℥ j. Thuris vel Maſtiches, Vernicis ana ℥ ß. Acacię vel Hypociſtidis loco Licij ʒ ij. Lapidis hæmatitis ʒ j. fiat puluis, excipiatur ſucco conuenienti, vt Plantag. vel Burſæ paſtor. vel Polygoni, vel Lapatij ſanguinei aliarúmve plantarum ſtipticarum: Item Aceto & Albumine oui, vel infuſ. gummi Tragachant. Pro applicatione.

Hiſce applicationibus & alij pulueres adſtringentes addi poſſunt, vt Terræ ſigillari ſolitæ, Cimoleæ, Argillæ, Coralli rubr. Spodij, Stercoris aſinini vel Suilli, radic. Biſtortæ, Nucum cupreſſi, ſeminis Myrtillorum.

Emplaſtra ſanguinis fluentis impetum in oculum compeſcentia, in ophthalmiæ cura deſcripta, hîc quoque poſſunt competere. Quale illud eſt quod valde adſtringit, & aliud quod operoſum magis eſſe illic diximus, fronti & temporibus appoſita. Item Defenſiuum commune ex bolo ibidem deſcriptum, quod valde proderit, ſi ex eo duo emplaſtra fiant, & colli lateribus vtrinque, ſupra venas iugulares admoueantur.

Vnguen-

Vnguenta etſi inualidiora ſint, hiſce ſedib. quoque inungi poſſunt, ex oleis adſtringentibus, vt Roſarum, Omphacino, Myrtillorum, Lentiſcino, additis Succis prædictis & Aceto, pulueribusque adſtringentibus.

Vel hoc vſurpari, quod poſt defenſiuum prædictum in ophthalmia expoſitum eſt.

Cataplaſmata ex herbis adſtringentibus, quarum ſuccum conuenire diximus, contuſis ſimiliter prodeſſe poſſunt, ſedibus prædictis admota, quibus & alia ex prædictis addere licet.

Teſtibus, cùm multa vaſa ſanguinem deferentia admittant, & conſenſum magnum cum vniuerſo corpore habeant, (vti ex mutatione temperamenti, ſi caſtrentur apparet) refrigerantia admota, admodùm narium hæmorrhagiam compeſcunt.

Vt ſi foueantur teſtes, Panno vel Spongiâ madefactâ, vel imbutâ Aquâ frigidiſſimâ per ſe exiſtente, vel refrigeratâ niue alióve modo, cùm hîc minùs quàm ſi circum caput hæc apponeretur, ſit periculum: Item Aceto aliíſve epithematibus, quę & collo, temporib. & fronti applicari docuim⁹. Vel etiam alię illic deſcriptę applicationes adhibeâtur.

Mamillis eadem applicita, cùm & illic venarum ſit copia, ſimiliter operari poſſunt.

Manuum & pedum refrigeratio iterata ſæpè pariter iuuat. Quæ fit lotione harum partium cum Aquâ vel Aceto intensè frigidis, vel madefaciendo præcipuè volas, & plantas aut carpi regionem, vbi arteriæ pulſant, hac ratione. Vel Silices, Ferrum aliáve dura corpora frigida, manibus tenenda: Vel pedibus eorum latæ Laminæ ex lapidibus ſectæ, vel Plumbo conquaſſatæ, ſubſternendæ.

Axillis hæc ſuppoſita, cùm & illic venarum ſit concurſus, multùm præſtare poſſunt.

Corpus vniuerſum capite dempto, aquæ frigidę

ſi immergatur, ſanguine vti dictum refrigerato, fluxus illius hac arte quandoq; compeſcitur, & in robuſtioribus calidioribusque, anniquе tempore feruidiore, vſurpari poteſt, in debilitatis verò iam ex fluxu, omitti.

Hepatis regioni cùm ſit ſanguinis officina, vt ſtatim ſanguis in prima illius generatione temperatior minusq; feruidus gignatur, quæ illud nonnihil potentiâ potiùs quàm actu refrigerant, maximeq; ſi calidius ſit, illius intemperiem hanc caſtigent, adhibeantur.

Vtpote epithemata, qualia in curatione hepatis inflammationis, & febrium continuarum putridarum inueniuntur: Item inunctiones & ſacculi in cura eorundem affectuum deſcripta.

Occultâ vi & incognitâ, narium hęmorrhagiam compeſcere ſolo cõtactu, creduntur Amuleta quędam ſequẽtia, ſi collo appenſa, vel circumligata vel manib. geſtata verſataq; corpus nudum attingant.

Ex gemmis parati globuli filo traiecti, vel aliter formati ſic vſurpantur: Conuenitq; imprimis Iaſpis, Sarda Carniola aliàs dicta, Onyx Chalcedonius dictus, Corallium item. Quæ & ſi actu frigida collo circumdata, iugulares & ſoporales illic arterias aſcendentes, tangant, frigiditate ſimul ſanguinis fluorem compeſcunt.

A' plantis geſtata tactaque proſunt, Clematis, Burſa paſtoris, radix Biſtortæ, Muſcus qui cranio humano accreſcit, & buxo adnaſcitur.

In ore retentum lapidem Cyprinum priùs refrigeratum, citiſſimè narium hunc fluxum compeſcere docent. Quem aliqui eſſe putant cartilaginem quadratam, capitis & primæ vertebræ articulo interpoſitam, partim cartilaginoſam, partim oſſeam, & proin eum in palato vel faucibus inueniri docent. Verùm cùm alius lapis in cerebro

carpio-

carpionis inueniatur, propè oculi illius ſuperficiem, qui ſemilunaris eſt, duriorq́; & in reliquis piſcibus lapilli ibidem formâ ſimiles quoque depræhendantur, vt in perca cęteriſque, hunc potiùs pro vero haberem. De geminis prædictis globuli ori quoque inditi, in aqua frigida, vbi incaluerint rurſum refrigerati, ſi extrinſecùs admoti, fluorem hunc compeſcunt, longè efficaciùs ſic adhibiti id præſtabunt. Peruincæ radix, linguæ ſuppoſita idem efficere ſcribitur, & radix Dentis leonis, ore contenta.

Capiti ſi folia Vrticæ inſternantur, atq; integuméto ipſius ſubſternantur, ſanguinis fluorem è naribus compeſcere aiunt: vti & ſi Frons ſucco Vrticæ admodùm madefiat.

Cùm imaginatio faciat caſum, non reticendum, quod multi certiſſimum remedium eſſe affirmant, ſi cum ſanguine qui è naribus effluxit, ſcribatur in fronte patientis, Conſummatum eſt. Reliqua ſuperſtitioſa, præſertim impia, lubens prætereo.

In Vitę regimine cùm quædam vſurpata iuuare poſſint, alia nocere, illud ſic inſtituendum.

In aëre verſetur frigido potiùs quàm calido, eoq́ue obſcuro, vel ſaltem non luce nimiâ, radijsq́; ſolaribus illuſtrato, cùm talis nares irritando, facultatem illius expultricem ad ſternutationem vſq; facilè commoueat. Vti & ſi odore vehementi imbutus naribus trahatur, ob quā rem odorata nimiùm vitet. Intuitum ipſius ſanguinis aut rerum rubrarum eundem commouere vulgò putatur. Quod ab imaginatione fortè procedit.

Cibis vtantur qui huic malo obnoxij ſunt, qui ſanguinem gignendo, eum minùs fluxilem reddant. Vti craſſis & glutinoſis Pedibus iuniorum animalium bene coctis, ſimilibusq́;; Caſeo recenti leuiter ſalito, Oryzatis, Hordeatis, Amylatis: Dein

& aſtringentibus fructibus, Cydonijs, Pyris; Et refrigerantibus oleribus, Intybo, Lactucâ, Portulacâ coctis vel crudis actuq; frigidis, in acetarijs. Ab aromatibus & ſalſis caueant.

Potu vtantur Aquæ, & à Vino abſtineant, dum hoc affectu premuntur, niſi virium causâ illis concedatur. Et qui facilè in hunc caſum incidunt, ſi à Vino ſibi temperare nequeant, ebrietatem tamen vitent: Vinumque non potens vel dilutum vel rubrum, & nonnihil auſterum bibant.

Quies corporis iuuat, cùm nimius illius motus hunc fluxum concitet. Ideò partes præſertim loco affecto vicinæ, non nimio motu commoueantur. A' ſermone vel longiore vel altiore abſtineant. Et inter maſticandum nullam violentiam adhibeant, ſed moderati ſint.

Decubitus ſupinus, capite decliui, cùm ſanguis tunc retrocedat, aliquid adiumenti adferre poterit, ſi modò non ob hunc ſitum capitis ſanguine in fauces delabente, per os exeat, vel vlteriùs inde deſcendens, maiorem noxam adferat.

Animi ſubita commotio per terrorem, ſanguinem extra fluentem, ad interiora ſubitò propellendo, ſiſtit. Quæ perterrefaciendo ægrum, ſi vires ferant, induci poterit. Defectio omnimoda animi in illius deliquio, illud adhuc ampliùs molitur, & citiſſimè fluorem ſanguinis ſupprimit. Quam datâ operâ cùm citra periculum non poſſit fieri, vix conciliare debemus. Spontè tamen eâ ex nimia hac per nares profuſione, ſuperueniēte, hunc fluorem, qui priùs nullis remedijs compeſci potuit, ceſſaſſe, ſæpè obſeruauimus.

Menſtruorum præternaturalis fluxus vti et reliquarum

Per ſinum vteri factæ hæmorrhagiæ, in fœmineo ſexu naturales, etſi paulò à mediocritate recedere videātur, ſicuti pro naturarum varietate, plus minúsve fluere ſolent, nondum tamen grauiores affectus

affectus inducentes, non temerè aut per vim erũt ſupprimendæ. Quòd ſi verò noxæ grauiores, inter quas & hydrops exiſtit, metuátur, aut iam inſtent, tunc maturè ſuccurrendum. Veluti ſi menſtrua purgatio conſueta immoderatiùs vel frequentiùs quàm par erat, eueniat: Vel diu priùs ſuppreſſis méſtruis, cum tumore ventris vel ſine eo, tandem hęc cũ magna ſanguinis profuſione, ſummoque viriũ & vitæ diſcrimine erumpant. Vel ſi purgatio ſanguinea poſt partum fieri ſolita, modum excedat, maximè illa quæ in abortu copioſiſſimè ſæpe accidit, atque vti & partus præternaturalis eſt, nec minùs quàm aliæ interdum periculoſa. Quæ præternaturalis omnino ex vteri ſinu procedens eſt hæmorrhagia, qualis illa eſt, quæ tempore quo menſes ampliùs fluere minimè debebát, ſeneſcentibus mulieribus euenit, cùm citra læſionem diutiùs perſeuerare nequeat, cura huic ſimiliter debetur, eoq; magis, ſi & hæc immodicè vel ſæpè contingat, vel diu duret. A' vi externâ, maximeque ob congreſſum, quæ ſequitur ſanguinis excretio, ſi in deuirginatione accidat, cùm adeò copioſa non ſit, nec ita noceat, & pro bono ſigno, vti dictum, habeatur, negligitur, præcipuè ſi menſes maturiùs ob hanc refricationem fluant: Si verò ob læſionem grauiorem, vel primum hunc aut alios congreſſus, immoderata ſequitur hæmorrhagia, & huic ſi perſeueret ſiſtendæ, cura adhibebitur

per vteri ſinum ſanguinearum excretionum curatio.

Quæ in extractione lapidis è veſica mulieris, per dilacerationem ceruicis illius, hæmorrhagia oritur, non aliam quàm quæ in alijs vulneribus adhibetur, curam exigit.

Curatio autem in omnibus eiuſmodi & menſtruis & alijs per vterum factis hæmorrhagijs, inſtituitur per ea, quę ſanguinẽ euacuant, & ab vtero aliò retrahunt & deriuant; quæ eum puriorem,

craſſiorem minusque fluxilem reddunt; & vias per quas eò defertur intercipiunt, vel proprietate quadam incognitâ agunt: Vno ex his medijs ſequentibus exhibitis admotisve, vel pluribus ſimul pro ratione cauſæ in cura procedendo, cauſasq; ante omnia, quæ hiſce fluxionibus occaſionem præbuerunt, quales ſunt, vis adhibita, ciborum calidorum & acrium vſus, motus corporis vel animi nimius, aliasq; tollendo.

Venæ ſectio, antequam hæmorrhagiæ eiuſmodi ſuperueniant, in illis quę ob plethoram hiſce obnoxiæ ſunt, euacuationis gratiâ in brachio inſtituenda, quæ & in grauidis, ſi in partu priùs illas paſſæ fuerint, concedenda, cùm conſtet, eam tunc non ſemel ſaltem factam, ſed & repetitam, in hoc alióve à plethora nato caſu, plurimùm contuliſſe, neq; fœtui alimoniam, vti putabatur, ſubtraxiſſe.

In ipſo etiam paroxyſmo, ad ſanguinis fluorem hunc, per illius hanc emiſſionem reuellendo, ſiſtendum, vena in brachio vel manu alióve in ſuperioribus loco aperta, competit, non autem inferioribus; cùm in pedibus facta, menſtrua, vti alibi dictum, prouocet. Exigua autem, vt ritè fiat, illius quantitas emittenda erit, & ſucceſſiuè per vices hoc potiùs faciendum, quam vnâ vice multùm ſanguinis emittendum, cùm alioquin corpus per hęmorrhagiam exhauriatur.

Cucurbitula magna vel plures paruæ, ſub mammis appoſitæ, admodum reuellendo proſunt, cùm venæ harum, cum vteri venis magnum conſenſum habeant. Quæ & dextro hypochondrio, ſcapulis item affigi poſſunt. Ligaturæ, Frictiones in extremitatibus factæ, vt in cæteris hæmorrhagijs, ſic & iſtis reuellendo proſunt.

Sudorem frequenter mouere balneo ſicco, aliisve, ſerum exhauriẽdo, ſi illud in ſanguine redundans,

dans, nimio huic fluori occaſionem præbeat, plurimùm ad præcautionem iuuabit, cùm dum hoc affectu laborant, eos ad ſudores adigere, & ſic corpus accendere, humoreſque commouere, noxium ipſis potiùs quàm vtile eſſet.

Purgantia exhibentur, ſi ſanguis quia ſero nimiùm abundat vel bile perfuſus eſt, hunc fluxum concitet, ad eum ab hiſce repurgandum. Quod commodiùs ad pręcauendum, antequam ille fluor oboriatur, perficitur, cùm tunc etiam paulò fortiorib. vti, eaq; aliquandiu continuare liceat. Quod hæmorrhagiâ iam vrgente, tutò facere minimè poſſumus, cùm tunc non ſolùm vires nonnihil deiectas ampliùs proſternerent, ſed & corpus accendendo, irritando & commouendo, fluxionem augerent.

Itaq; ſi tunc alui quædam lenitio aut purgatio, ob conſtipationem aut illuuiem in primis vijs potiſſimùm collectam requiratur, leuioribus laxantibus id moliédum, illisq; quæ aſtrictionem aliquam poſt ſe relinquunt, vt rhabarbaro, myrobalanis, ſimilibusq; in dyſenteria expoſitis, è quibus multa hîc quoq; poſſunt competere.

Vt & ſequens potio: quæ ℞. Tamarind. Prunorum acidulorum oſſibus exemptis ana ʒ vj. corticum Myrobalan. citrinarum ℥ ß. fiat decoctio in Aqua & tertiâ parte Vini rubri, & in colatura infunde Rhabarbari ʒ ß. Spicæ ℈ j. fiat expreſſio, adde ſyrupi Roſarum rubr. ſiccarum ℥ j. Capiat vna vice: Si folia Senæ in decocto addantur, efficaciùs operabitur, nec dum adeò naturam irritabunt, cùm ſuccus horum, decoctione elicitus, cum ſucco rhabarbari & colore croceo, & odore aduerſo magnam habeat ſimilitudinem, ex quo & viribus non adeò diſſentire, colligimus, vti & ex eo, quòd tantopere in varijs affectib. vti & billioſis æquè ac rhabarbarum vſurpentur.

Poteſt & talis hauſtus exhiberi: ℞.cortic. Myrobalan. citrin. puluer. ʒ ij. infundantur in Vino rubro, addendo & Spicæ ℈ j. fiat expreſſio, adde ſyrupi Roſarum ſolut. ſimplic. ℥ j. Rhabarbari ſubtiliſſ. pulueruizati & diligenter permiſti ℈ ij. vel ʒ j. Sumat vno hauſtu.

Tryphera Perſica ad ℥ ß. ſumpta, cùm aſtringentia multa & feruorem ſanguinis contemperantia recipiat, idem præſtabit.

Compoſitiones alias calidas acres, ſcammoneam vel agaricum turbith, &c. recipientes exhibere, in largo ſanguinis fluxu, non eſt tutum, cùm ſtimulandó menſes euocent.

Alterantia exhibemus quæ incraſſando ſanguinem, illiusq́ue feruorem contemperando, viasq; aſtringendo, ſanguinem ſiſtunt, ſequẽtibus formis. Qualia multa in alijs hæmorrhagijs expoſita, & præcipuè narium & hæmoptoica paſsione, hîc quoq; poſſunt competere. Imprimis verò in hiſce vteri fluoribus ſequentia commodè exhibentur.

Cibentur craſsiorem ſanguinem gignentibus, ex farinis cerealium fructuum & leguminibus vſitatis paratis. Et Carne glutinosâ, Caſeo recenti. Quibus & Lac acetoſum addunt; Ouis itidem & ſimilibus, in alijs hæmorrhagijs, vti & mictionis immoderatæ cura expoſitis.

Fructibus vtantur aſtringentibus, crudis vel coctis, vel condimentis varijs ex hiſce paratis, vt Cydonijs, Pyris auſteris, Cornis, Sorbis, Meſpilis, Moris, Rubo, Rubo Idæo, Prunis ſylueſtr. Fragis, Berberis, Ribes, Myrtillis.

Ex oleribus conueniunt Portulaca, Lactuca, Endiuia, Cichorea, Acetoſa, Plantago cocta in iuſculis, vel cruda in Acetarijs; Quibus & aliæ plantę in decoctis expoſitæ, quæ minùs ſapore medicamentoſo nauſeam pariunt, addi poſſunt.

Decocta

Decocta vel vnâ vel pluribus vicibus bibant, quę ſi diutiùs aſſeruari debent, in formam ſyrupi priùs rediguntur.

E quibus ſyrupis vſitatis confert imprimis Myrteus vel Myrtillorũ, de Roſis rubris ſiccis paratus.

Vel fiat tale decoctum: ℞. radicum Conſolidæ ℥ j. herb. Plantag. cum radic. Burſæ paſtoris, Millefolij ana M j. flor. Roſar. rubr. P j. Balauſt. ℨ ij. ſem. Myrtillorum, Plantag. ana ʒ j. fiat decoctio in Aqua pluuiali vel ferratâ aut chalybeata, adde colatur. Sacchari q.ſ. fiat potio pro tribus vicibus, vel cum Saccharo coquatur in formam ſyrupi ad vſum.

Ex alijs etiam varijs decocta fieri poſſunt, in hanc rem idonea, è quibus multa in alijs quoq; hæmorrhagijs fuerunt expoſita. Veluti ex decocto herbarum, ex quibus & vulnerariæ dictæ parantur potiones, vt ex Pyrolâ, Agrimoniâ, Caudâ equinâ, Saniculâ, Potentillâ, Piloſellâ, Conſolidis, Polygono, Fragariâ, Auriculâ vrſi, Sumach, Virgâ paſtoris, Pulmonariâ, Lapatho ſanguinario, Sanguiſorbâ, Acetoſâ, Portulacâ, Lunariâ, Ocymaſtro, Menthâ, Perſicariâ maior. Phœnice, Symphito petræo, Flore ſolis cum radic. folijs Myrti, Lentiſci, Oleæ, Quercus, Rubi: Item ex radic. Gariophyllat. Rubi Ideæ, Nympheæ & floribus Medij, Peucedani: Ex ligno Santali rubri, Braſilij, Loti arbor. cortic. Oleæ, nucleis Granatorum, Roſarum, Vuarum:

Ex ſpica Milij Indici, Amaranthi purpur.

Succi aliqui propinantur, vel crudi vel cocti in formam ſyrupi aut rob. Veluti ſunt ex vſitatis ſuccis fructuum acidorum & auſterorũ, Cydon. Granat. Ribes, Berberis. Qui & ſucci citra coctionem ſi addito ſaccharo in ſole efferueſcant, vinoſum ſaporem & odorem adipiſcentes, gratiores fiunt. In tabulas quoque eiuſmodi ſucci cum ſaccharo cocti rediguntur, valde ſuaues & elegantes, addendo

inſuper aquam Roſarum, Plantag. aliáſve. Sed & horum ſuccorum loco alij quoque acidi, vt Citri, &c. in has formas redacti, vſurpari poſſunt.

Plantarum quarundam ſucci ſimiliter exhiberi poſſunt, per ſe, vel cocti, veluti ex vſitatis ſucci Plantagin. Acetoſæ, Portulacæ, in ſyrupos redacti. Quâ ratione alij, vt Burſæ paſtoris, Millefolij, aut ab enarratis in decocto plantis expreſſi dari poſſunt. Et vt docet Dioſcor. ſucci Clymeni & Barbæ hirci ac Perſicariæ.

Aquæ quæ bibuntur vel cum alijs miſtæ ſumuntur, Plantaginis, Roſarum rubr. illarumque cuſpidum, Burſæ paſtoris, Portulacæ, Acetoſæ, aliarumque ſupradictarum plantarum: Aliqui Limacum etiam probant: Aqua itidem extinctionis ferri conuenit.

Mucilaginoſa à quibuſdam exhibita probantur, vt Albumen oui, mucago ſem. Cydon. infuſ. Gummi tragach. &c.

Conſerua Roſarum antiqua, & Morſelli ex Roſar. rubr. puluere cum Saccharo cocto paratę competunt. Item conditum vel conſerua radic. Conſolidæ. Efficax eſt & conſerua ex floribus Mali punicę parata: Vel aliæ ex Acetosâ aliíſve plantis ſupradictis quibuſdam ipſarúmve radicibus aut floribus paratæ conſeruæ & condituræ.

Pulueres qui per ſe vel cum additione Sacchari roſac. ſumuntur, vel cum Vino aut Aquis bibuntur, aut electuarijs vel potionibus miſcentur, ex vſitatis ſunt, trochiſcorum quorundam ſequentium pulueres.

De Charabe vel ſuccino dictorum, qui ℞. ſuccinum, gummi arabic. tragach. maſtichem, thus, laccam, acaciam, hypociſtidem, cornu cerui vſtum, corallia, balauſtia, ſem. papau. nigri, crocum, mucagin. pſylij.

De

De Terra lemnia trochiſci: ℞. terram lemniam, bolum, hæmatitem, corallia, margaritas, cornu cerui uſtum, ſpodium ex ebore, ſuccinum, gummi arabic. tragach. thus, acaciam, hypociſtidem, ſanguinem draconis, roſas, balauſtia, ſemen portulacæ, roſarum, papau. nigri, gallas, amylum aſſum, aquam plantag.

De Spodio trochiſci ℞. ſpodium, gummi arabic. ſemen acetoſæ, portulacæ, coriandri, gran. ſumach, berberis, amylum torrefactum, omphacium.

Horum loco ſequentes fieri poſſunt puluceres, quorum hic à plantis concinnatus ſequentibus vel paucioribus etiam: ℞. foliorum Plantag. vel Agrimoniæ vel Equiſeti, Myrti vel Quercus, florum Roſarum, Balauſt. ana ʒ j. ſemin. Plantag. Acetoſæ, vel Lapatij, Portulacæ, Coriandri præpar. Cimini torrefact. ana ʒ ß. Nucis cupreſſi vel gallarum, granorum Myrti vel Myrtillorum, Berberis vel Oxyacanthæ, Sumach, nucleorum Roſarum vel Granatorum, Vuarum ana ʒ j. cortic. inter. rubri Auellan. Caſtanearum vel Glandium ana ℈ j. Santali rubri, Nucis cupreſſ. ana ʒ ß. Spicæ ℈ ß. Acaciæ vel Hypociſtidis, Gummi arabic. Thuris vel Maſtiches, Sanguinis draconis ana ℈ j. fiat puluis, qui exceptus infuſione gummi Tragachāti factâ in aqua Roſarum vel Plantag. in trochiſcos fingatur, ſi aſſeruari diutiùs debet.

Alius ex alijs ſic fit: ℞. Succini, Coralli rubr. Boli vel Terræ lemniæ ana ʒ j. ß. lapid. Hæmatitis ʒ ß. Margaritar. ℈ j. Cornu cerui vſti, Spodij ex ebore ana ʒ j. Oſſis ſepiæ ʒ ß. cinerũ teſt. Ouorum ℈ j. fiat puluis ad vſum vti prior.

Ex commiſtione horum efficacior redditur, vel permiſtione etiam ſequentium, ex quibus & alij formari poſſunt. Veluti ex cortice Suberis, Granat.

inuolucro Palmularum, lanugine in fructibus Roſarum, Bedeguar in rubis, Glandibus, Caſtaneis toſtis, baccis Virgæ ſanguineæ, teſtis Nucum, oſſibus Dactylorum vſtis, cineribus Vrticæ mortuæ, fructibus ſiccatis cum nucleis Mororum, Sorborum, Cornorum, Meſpilorum, ſeminibus Limonij, Iunci marin. Nympheæ, Pæoniæ, Tragij ricinis, Mumiâ, Coagulo hœdi leporis alióve, pelle Anguillæ, lapidib. Pretioſis, Iaſpide & Conchaceis vſtis. Alij inſuper Scoriam ferri addunt.

Miſturæ diuerſimodè ex prædictis fiunt, vt Iulepi, aquas cum ſyrupis commiſcendo: Vel aliæ potiones ex illis vel decoctis & pulueribus: Vel electuaria ex conſeruis, ſyrupis, pulueribus.

Pilulæ ex ſupradictis ingratis prçcipuè fieri poſſunt pulueribus, vt minori moleſtiâ aſſumantur. Vel fiunt ex Scoria ferri priùs in Aceto dum ignita eſt, extinctâ, vel Ferri limaturâ, hoc pacto potiùs quàm cum aqua forti in crocum Martis dictum redactâ, quam tamen exhibitam mulieres ſteriles reddere aliqui docent: Item ex Stercore caprarum ſicco, quod aliqui probát. Quibus & alia addi poſſunt, & cum ſyrupo conuenienti in pilulas formari.

Murium maiorum ſtercora nouem deglutita, aliquæ mulieres pro ſingulari & pro experimento habent.

In hæmorrhoidum nimio fluxu deſcripta quædam vſitata, etiam hîc competere poſſunt. Veluti pilulę de Bdellio, Micleta, electuar. de baccis Myrthi, & confectio Rhazis, de ſcoria ſeu ſtercore Ferri.

Narcotica vti alias multas hæmorrhagias, ſic & menſium hisque ſimiles remorantur, & quia ſomnum inducunt, illeq; omnes excretiones ſiſtit præter ſudores, eo nomine quoque conueniunt. Dando eas compoſitiones, quæ prçter ea quę ſanguinem

nem ſiſtunt, etiam opium recipiunt, in alijs etiam hæmorrhagijs expoſitas. Veluti trochiſc. de Terra ſigillata, de Succino cum opio paratos; Et Diacorallium Galeni, Philonium Perſicum aliáve quę Terram Samiam vel Lemniam, Bolum, Corallia, Amylum, Hypociſtid. Balauſtia, ſuccum Plantaginis, atque ex narcoticis ſemen Hyoſquiami & Opium continent: Præter quę & alijs narcoticis, vt ſyrupo de Papauere, decocto capitum Papaueris, aliíſve in doloribus colicis potiſſimùm deſcriptis, ſi ea quę fluxum ſiſtunt, vt ſyrupum Myrtillorum, Bolum, Acaciam ſimiliaq́ue addas, accommodata quoque ſic reddes. Imprimisq́; conducet, ſi ſeminis Hyoſquiami ℈ j. cum enarratarum portiunculâ miſceas ſicq́ue exhibeas. Vel eo modo ſicuti in hæmoptoica paſſione conuenire diximꝰ. Cuius loco & ſemen Papau. nigri alij exhibent.

Extrinſecùs inunctiones & applicationes alię fiunt, circa lumborum renum & pubis regionem, quę idem vti ea quę exhibentur, præſtando, ſanguinem ſiſtant.

Olea inunguntur hiſce ſedibus ex vſitatis Roſaceum ſimplex vel Omphacinum, Myrtillorum vel Myrtinum, Cydoniorum, Maſtichinum.

Vel Oleum in quo fructus auſteri nõ plenè maturi ſiccati, vel recentes aut ſucci ipſorum cocti fuerint: Veluti Pyrorum, Prunorum ſylu. Meſpilorum, Cornorum, Sorborum: Vel ſucci Plantagin. Burſę paſtoris, Polygoni, fol. Rubi, Quercus ſimiliumq́ue, addendo & Acetum rubrum pari cum oleo menſurâ, & decoquendo ad ſuccorum conſumptionem vſque.

Stupefaciendi vim aliquam habentia olea, circa vteri regionem inuncta, etiam prodeſſe putant: quę hiſce viribus, quibus ſenſum minuunt, vti cum aſſumuntur narcotica, hac ratione quoq; fluxum

ſiſtere diximus potiùs quàm refrigerando, vti putaut, illud præſtabunt; Sicque oleum Hyoſquiami vel aliud in quo opium diſſolutum, vel cortex Mandragoræ aliáve narcotica cocta fuerint, inungitur.

Vnguenta inunguntur, ex vſitatis præcipuè illud quod Comitiſſę vocant, & præ cæteris efficax eſt. Quod fit ex ſequentibus decoctis in aqua plantag. vt cortic. med. glandium, quercus, caſtanearum, cortic. fabarum, radic. chelidonij vel potiùs biſtortæ aut tormentillę, fol. caudę equinę, capparum, prunorum ſylu. fructibus ſicc. meſpilorum, ſorborum, capul. glandium, gallarum, baccis myrti, vuarum acinis; miſcendo hiſce pulueres cortic. medior. prædictor. & gallarum, bacc. myrti, vuarum acinor. ſorborum, hypociſt. cineres oſſium cruris bubuli, trochiſcos de charabe, oleum myrtillorum & ceram.

Alia ex vſitatis vnguenta ſunt Roſaceum, Refrigerans renes. Quę renibus potiùs, vt refrigerando ſi calidiores ſint, illorum calorem retundendo, & ſanguinis, qui ab emulgentibus copiosè illis infunditur, feruorem impetumq; compeſcendo, ſic minùs fluxilem reddant, inunguntur.

Dein & emplaſtrum pro Ruptura vteri regioni ante retróve admotum, admodum adſtringendo, hunc fluxum cohibet.

Vel horum loco ſequens paretur vnguentum: Quod ℞. radic. Biſtortę vel Tormentillę, Gallarum vel capul. Glandium vel nucum Cupreſſi, cortic. Granat, ana ℥ j. ß. Balauſt. vel Pſidiorum, bacc. Myrtillorum vel Myrti, acinorum Vuarum nigr. Acacię vel Hypociſtid. ana ℥ j. Sangu. draconis ℥ ß, Boli puri ℥ j. ß, Corall. rubr. ℥ j. Maſtiches vel Thuris ℥ ij. olei Roſacei vel alterius ex ſupradictis vſitatis, in quo & Acetum ad conſumpt. priùs coctum fuerit,

ſuerit, vel Compoſiti q.ſ.ad excipienda hæc, & redigenda cum additâ Cerâ in formam vnguentis Vel addendo inſuper Reſinam & Picem q. ſ.ad emplaſtrum formandum; Conuenientq́; hęc ampliùs ſi vtrinque anteriùs poſteriusq́; hæc ſimul applicentur. Quæ & plantis pedum admota iuuare creduntur.

Multa alia quæ hiſce adduntur aſtringentia & refrigerantia, cùm inualidiora ſint extrinſecùs admota, ſtudio omittim9. Vti & trochiſcos de charabe, de terra ſigillata, ramich ſimilesq́;, qui dum aſſumuntur rectiùs, quàm cùm foris admouentur, operantur.

Fotus ſupra pubis ſedem, vel etiam ſupra ipſa pudenda ſimul adhibendi, vel Inſeſſiones ad hæc loca vſque pertingentes, ex decocto fiunt ſequentium, nimirum radic. Biſtortæ, Tormentillæ, Pentaphylli, Acori paluſtr. Symphiti maioris cum folijs, cortic. Granatorum, herb. Plantagin. cum radic Burſæ paſtoris, Polygoni, Rubi, Equiſeti, Sumach, Verbaſci, Tamaricis. Quibus & Saluiam & Mentham, quam menſtrua ſiſtere docet Dioſc. addunt, & flor. Roſar. rubr. Balauſt. ac Pſidiarum: Item Gallas, capul. Glandium, Nuces cupreſſi, grana Myrtill. Sumach, Pruna ſylu. alióſve auſteros fructus, Acaciam & Hypociſtidem alióſve: Addendo ſi validius reddere velimus, in decoctione Gypſum vſtum, Bolum: Vel Alumen aut Vitreolum, & decoquendo in Aquâ ferratâ & Vino rubro ſtiptico, vel etiam addito pauco Aceto.

Epithema ijſdem ſedibus adhibitum, ex aquæ Plantag. & Burſæ paſtor. part. duabus & vnâ Aceti, vtile eſt. Quod & plantis pedum admotum cum Spongia competit.

Vti &, ſi ex Aceto in quo Alumen decoctum fuerit, hoc fiat.

Cataplaſma hoc hiſce ſedibus quibus fotus apponi poteſt, admoueatur: ℞. Plantag. Burſę paſtor. Herniariæ, Mentæ ana M j. coquantur in Vino rubr. contundátur, adde farin. Lentium ℔ ß. Stercoris capræ aſini vel porci in furno exiccati ℥ ij. Acaciæ vel Hypociſtid. ℥ ß. Sanguinis draconis, Thuris ana ʒ ij. Gypſi vſti, Boli ana ℥ j. miſceantur omnia, & portio illius excipiatur Albumine oui & Aceto, & ſic vteri ſedi appoſitum donec ſiccetur retineatur. Vel miſcendo ol. Roſaceum, Myrtillorum aliúdve, ſic applicetur.

In ſinum vteri ceruicis indita vel iniecta, cùm venarum menſtrualium illic pateant oſcula, ea occludendo vi aſtrictoriâ aut emplaſticâ, multùm in fluxu hoc ſiſtendo poſſunt efficere, vti & alio, ſi è fundo vteri ſanguis profluat, nam etſi iniectiones eum minimè ſubintrent, tamen vires eouſque extendunt.

Iniectiones ſic competent factæ ex decocto, pro fotu enarrato; Vel fiant ex ſuccis illarum herbarum, imprimis Plantag. Burſæ paſtor. Millefolij, Caudæ equinę, Polygoni. Quibus vtriſque miſceri etiam illa poſſunt, quæ in fotu eodem fuerunt expoſita.

Vel fiat talis: ℞. Decocti vel ſucci ex iam dictis plantis ℔ j. miſce Acaciæ vel Hypociſtidis vel Omphacij ʒ vj. Sanguinis draconis ʒ ij. Boli ℥ ß. Succi rubri qui à lapid. Hæmatite per attritionem elicitur ℥ ß. Stercoris aſini vel porci ʒ ij. miſce: Pro iniectione. Magis aſtringet ſi parùm Vitreoli aut Chalcitidis miſceas.

Aliarum quarundam herb. decoctum vel ſucci ſimiliter inijci poſſunt: Vel iam dictis admiſceri: Vt Lyſimachiæ, Barbæ capræ, Coriandri, Achileiæ, Moly, Semperuiui.

Peſſaria diuerſimodè concinnata immittenda, fieriqúe

fieriq́ue poſſunt ex Vnguento comitiſſæ, vel illo quod deſcripſimus, Petiâ vel Lanâ exceptis ſicq́ue immiſſis.

Vel ex herbis contuſis prędictarum plantarum, ſacculo ritè formato impoſitis ſicq́; intruſis.

Aut hoc pacto : ℞.Gallarum ℥ j.ß.capul. Glandium ℥ j. Amydi, radic. Biſtortæ vel Tormentill. ana ℥ ß.Balauſt, ſemin. Myrtill. ana ʒ ij. Thuris ʒ iij. Acacię, Sanguinis draconis an. ʒ ij. lapid. Hæmatit. ʒ j. pulueriſentur ſubtiliſſimè, excipiátur Albumine oui, ſucco Plantagin. & pauco Aceto, fiant peſſaria.

Vel : ℞.cortic. Granatorũ ℥ j.ß. Nucum cupreſſ. ℥ j. farin. Lentium, radic. Lapatij ana ℥ ß. Roſarum rubr. granorum Sumach. ana ʒ ij. Maſtiches ʒ iij. Mumiæ, Hypociſtid. ana ʒ j.ß. gummi Arabic. ʒ j. Boli vel Rubricæ fabril. ℥ ß. Aluminis vel Vitreoli ʒ j. Stercoris caprini ſicci ʒ ij. excipiantur puluer. infuſ. gummi Tragach. add. Omphacium, vel Vini fæcem : Pro peſſarijs.

Hiſce & alia addi poſſunt : veluti pulueres aliarum radicum & herbarum aſtringentium ſiccatarum: Item cineres de Quercu, Pappi florum ſalicũ aliorumq́; in pappos abeuntium, Crepitus lupi dicti ſiccati leuiſſima pulpa, Telæ aranearum, Stercus leporinum, Rubigo ferri ſecundùm Dioſc. & Morochtus lapis, corallia: Dein & Trochiſci de charabe, de Terra ſigillata: Micletam alij addunt.

Ex cineribus calidis, cum Vino rubro calido vel ſucco Plantag. & Albumin. oui ſubactis formatum peſſarium, experimentum eſt quarundam mulierum, quibus tamen nimiùm feruidis impoſitis, quædam vterum admodùm corrupit.

Suffitum à decocto feruido exſurgentem in vteri ſinum admittat; Vel hunc fumum excipiat fœmina : ℞. Thuris Maſtiches ana ʒ ij. Ladani ʒ j.

Succini, Nucis cupreſſi, Roſarum rubr. Balauſtior. ana ℥ ß. Spicæ ℈ j. cum infuſ. gummi Tragach. factâ in aqua Roſarum, fiant trochiſci: Pro fumo.

Ex Vngula aſini vel equi, Pelle anguillæ exiccatâ, Soleis veteribus & Cornu cerui vſtis, fumus exceptus probatur. Quibus & boni odoris gratiâ, Thus & Maſtiche addatur:

Aceti fuſi ſupra ſcoriam aut laminam ferri, fumus admiſſus.

Hepatis ſedi in dextro hypochondrio, præſertim ſi calidius ſit hepar & imbecillius, epithemata, vnguenta, cerata, refrigerantia viſcusq; hoc roborantia, ad ſanguinis fluxum nonnihil moderãdum, etiam aliquid adiumenti adferent: Vti & in narium hæmorrhagia ea competere diximus, eorumq; illic meminimus, & in inflammatione hepatis deſcripſimus, quæ & hîc conueniunt, vti & vſitatum illud Ceratum ſantali.

Amuleta ad ſanguinem ſiſtendum, corpori appenſa, aut manibus retenta eſſe creduntur, Lapis hæmatites, Corallia rubra, Carniola, Onyx, Iaſpis: Item Chelidonium maius, Potentilla; Phœnix, Acetoſa, Clematis peruinca dicta, cruribus aut fœmoribus alligata: Oua conquaſſata cum bombace intincto, plantis pedum appoſita, & cùm ſiccantur, denuò repetita.

Hæmorrhoidum fluxus præternaturalis curatio.

Per podicem erumpens Hæmorrhoidum fluxus, etiamſi non ſit conſuetus vti menſtruus, ac proin illis quos primùm inuadit moleſtus & faſtidioſus, impediri tamen nec ſupprimi vllo modo debet, cùm natura per eum, vti dictum, vtiles & neceſſarias euacuationes moliendo, morbos imminentes ſæpè auertat, præſentesq; curet.

Quòd ſi tamen vel quia nimiâ copiâ fluunt, aut diutiùs durant, vel frequentiùs redeunt, vires inde labefactentur, tunc hiſce moderandis vel ſiſtendis

dis animus adhibebitur, curaque tunc eodem ferè modo, vti & in menſiū fluore immoderato oſtenſum, per euacuantia atq; alterantia perficietur.

Euacuationes variæ inſtituuntur; inter quas Sanguinis miſſio per venam ſectam tunc cõpetet, ſi ob illius redundantiam in venis meſeraicis fluor nimius ille hæmorrhoidum proueniat, licet enim tunc ſanguis ab illis per venam apertam minimè effluat, cùm nullibi hæ venę cutem attingant, quia tamen vena caua per eam aliquo pacto à ſanguine exhauſta, à meſeraicis ſanguinem rapit, eo pacto per reuulſionem aliqua fit illius inde quoque euacuatio. Pręſertimq; per largam aliquam, è vena patente in brachio aut manu ſectâ factam ſanguinis detractionem: Vel etiam alicuius in crure aut pede apparentis & manifeſtæ venę ſectionem, è quâ ſanguis extractus, non hęmorrhoidum vti menſtruum fluxum concitat, cùm hę venę cum hęmorrhoidalibus minimè, vti verò cum ijs è quibus menſtrua prodeunt, continuentur, & proin non attrahendo, ſed vti dictum, reuellendo, per ſanguinis hác emiſſionem hæmorrhoides potiùs ſiſtantur quàm commoueantur.

Scarificationes, Cucurbitulę, Ligaturæ, Frictiones, licèt reuellendo in hæmorrhagijs alijs, in quibus è venæ cauæ ramis ſanguis promanat, competant, hîc tamen cùm neque ſanguinem è vena caua exhaurire, aut à meſeraicis aliò eum deriuare queant, parùm proderunt,

Per aluum deiectiones promouentur, tum ſi illa conſtipata ſit, aut excrementa dura ſint, ne ob conatum, vel impulſum, hæmorrhoides aperiantur, vel iam fluentes ampliùs impellantur. Idq; laxantibus aluum & fæces emollientibus exhibitis, in deiectionis defectu, alijsq; in locis deſcriptis. Quę humores purgant quoque propinantur, ſi ob bilis in

ſanguine venarum meſeraicarum, aut alterius illuuiei nimiam copiam, hæmorrhoides immoderatiùs fluant, ad præcautionem, antequam hæ ſuperueniant, in illis qui hiſce obnoxij ſunt, frequenter & decenter purgãdo, prouentum horum excrementorum, & ne illa congerantur impediendo, idq́; medicamentis bili tam flauæ quàm atræ, quam ex flaua in eam degenerante potiùs quàm fæce ſanguinis naſci putamus, expurgandæ dicatis paſſimq́; expoſitis, quod eò tutiùs antequam illæ fluere incipiant, perficietur, maioreq́; ſucceſſu, cùm humores illi excrementitij, in primis hiſce vijs latentes, citiùs purgantibus adminiſtratis, à natura ad inteſtina propellantur.

Verùm nec cùm iam fluunt hæmorrhoides, ob eandem cauſam, purgationes erũt negligendę, ſed vt eiuſmodi excrementa ad inteſtina diuertantur, ſicq́; ne hæmorrhoidum illum fluxũ nimium concitent impediatur, inſtituendę. Quod exhibitis illis præſtabimus, quę etſi naturam ad deiectionem per aluum ſollicitant, tamen non adeò irritant, vt fluxus ille hęmorrhoidalis ampliùs per ea commoueatur. Eoq́; nomine non validis & calidis acribúſve illud moliemur catharcticis, ſed leuioribus & aſtrictione aliquâ præditis purgantibus. Qualia & in alijs hæmorrhagijs, & imprimis menſium nimio fluore cõpetere diximus, illicque deſcripta ſunt, ex Rhabarbaro, Myrobalanis, ſyrupo Roſarũ ſolutiuo ſimilibusq́; præparata: Vti & Trypherâ perſicâ.

Alterantibus, ad hæmorrhoides, eodem modo, vti & menſes immoderatos ſiſtendos, per ea quæ ſanguinem incraſſant, contemperant, viasq́ue adſtringunt, procedimus.

Exhibitaq́; hoc præſtant plæraque ex illis, quæ menſes ſiſtere diximus, vti Cibi illic expoſiti, craſſiorem ſanguinem, eumq́; minùs feruidum & biliosum

lioſum gignẽtes, vnde poſtea ſanguis in venis meſeraicis, temperatior redditus, minùs fit fluxilis.

Ex medicamentis in menſium fluore enarratis, hîc quoq; competent præcipuè, Decocta, Syrupi, Succi, Conſeruæ, Pulueres, Miſturę, illic deſcripta: quorum vis cùm per inteſtina ad venas meſeraicas vti & hæmorrhoidales, proximè inteſtinis adnexas, mox perueniat, citiùs etiam in hac quàm aliâ hæmorrhagiâ operabuntur.

Præter hæc ad hęmorrhoides ſiſtendas ex vſitatis Micleta dicta etiam conuenit, ex myrobalan. quinq; generibus toſtis, balauſtijs, ſemin. naſturtij, cumini, aniſi, fœniculi, ameos, carui, in aceto maceratis, antiſpodio, maſtiche, gummi arabico, puluere rhois, ſyrupo myrtillorum concinnata.

Item electuar. de baccis Myrti ex ſemine iſto, myrobalan. ſemin. aniſi, cumini, apij, in aceto macerat. ſyrupo cydon. paratum.

Dein & Confectio de ſtercore ferri ſeu ſcoriâ Rhazis, ex myrobalan. ſquęnantho, cypero, zingib. pipere, ammi, thure, ſtercore ferri, præparata.

Imprimisq; pilulę de Bdellio dictę, in hoc caſu maximè commendantur, quæ myrobalanorum quatuor genera, bdellium, ſuccinum, concham veneream, ſemen ameos, & ſuccum porri recipiunt: Sunt & minores dictę, ex myrobalanis ſolis & bdellio concinnatæ. Quibus & ſcoriam ferri aliqui addunt.

Narcotica in menſium fluoris curâ enarrata expoſita, ſi neceſſitas exigat, viſque expultrix admodùm ſit excitata, ad eam cõſopiendam, plurimùm iuuabunt.

Extrinſecùs ad venas hæmorrhoidales apertas, occludendas ſtringendasq;, loco illis proximo, podici ſcilicet, ſequentia adhibentur.

Fouendus per fomẽta admota, vel inſeſſus actu

frigidos vel ſaltem temperatos, ex decoctione Verbaſci quem Tapſum barbatũ vocant, qui peculiariter hæmorrhoidum fluori & dolori appropriatus eſt, facta in Vino rubro aut Aquâ extinctionis ferri.

Cui & alia in decocto addi poſſunt, vel etiam permiſceri, in fotu menſtruorum nimio fluori conuenienti expoſita.

Cataplaſma ibidem deſcriptum, ſimiliter ano impoſitum vtile erit: Vel ex reſidentia illic quoque enarrati fotus paratum; Cui & Libanotis & Clematis addi poterunt; Oleaq; illic enarrata.

Vel ſequens paratu facilè: ℞. Tapſi barbati, Plantag. cũ radicibus, fol. Quercus ana M. j. Semperuiui maior. vel Solani P j. Gallarum ℥ j. Aluminis vel Vitreoli ʒ ij. fiat decoctio in Vino rubro & Aquâ ferratâ, reſidentia contundatur, addendo olei Myrtillorum ℥ j. ß. fiat Cataplaſma.

Hiſce & pulpa Cydon. Meſpilorum aliorumq́ue fructuum adſtringentium permiſceri poterit.

Vnguenta podici & in ambitu illius inungũtur, vel cerata, emplaſtra, illis locis apponuntur: Veluti ex vſitatis vnguentum Comitiſſę, emplaſtrum pro Ruptura.

Vel ſequenti modo parentur: ℞. radic. Biſtortæ ʒ ij. Gallarum ℥ ß. Thuris ʒ ij. Acacię vel Sangu. draconis ʒ j. ß. Boli ℥ ß. Scoriæ ferri ʒ ij. fiat puluis tenuiſſimus, ſubigatur oleo Roſarum omphacino vel Myrtillorum, vel in quo ſucci Tapſi barbati, Plantag. Burſæ paſtoris, Linguę paſſerinæ, vel Rubi vel Ocymi, æquali cum oleis pondere, addito etiam parùm Aceti rubri ad cõſumptionem vſq; decocti ſint, atq; additâ Cerâ fiat vnguentum vel ceratum, aut Reſinâ. & fiat emplaſtrum.

Aliud vnguentum vel emplaſtrum in menſium hæmorrhagiâ ſiſtendâ expoſitum, podici admotũ hîc quoq; competet. Pinguedo Anguillę quę dum torre-

torretur exſudat, hiſce addita, proprietate quadam agens, ipſa efficaciora reddit.

Efficacius hoc emplaſtrum operabitur, ſi omiſſo oleo, pulueres horum emplaſtrorum Succis, & Albumin. oui excepti, aut Mucilagine ſeminis Pſylij vel infuſ. gũmi Tragachanti, factis in aquâ Plantag. hoc pacto emplaſtri inſtar ſupra anũ apponantur. Et antequã penitùs ſiccentur, tunc enim non ſine labore & dolore in adultis, auelluntur, rurſum detrahantur, iterumq; reiterentur. Vel ne areſcat, loco glutinis ſyrupo Myrtillorum vel alio aſtringente in formam emplaſtri redigantur, quod tũc diutiùs retineri poterit.

Hiſce & alij pulueres permiſceri poſſunt; Veluti oſſium Myrobalan. & Dactylorum vſtorum, Spongiarum rubi, Echinorum caſtanearum. Lagopi panniculorum cinis, Mumię, Succini, Maſtiches, Cornu cerui vſti, Oui cum teſta aſſi, Ceruſſæ, Antimonij, Lithargyrij, Lapid. hæmatitis, &c. Fuligo furni ſi nigredo non metuatur addita conuenit.

Hoc quoq; emplaſtrũ egregiè hunc fluxum ſiſtit: quod ℞. Aloës, Thuris, Boli vel Gypſi an. ʒ ß. Sãguinis draconis vel Acacię aut Hypociſtidis ʒ ij. pulueriſata excipiãtur glutine ſupradicto, vel ſyrupis, & applicetur, ſæpeq; ne validiùs hęreat, repetatur.

Induntur in interiora podicis, quę oſcula venarum reſerata iterum coarctent & obliterent: Veluti de enarratis vnguentis & emplaſtris, portio, quę bombace vel linteolo molli aut ſpongiolâ excepta, in anum intruditur.

Vel de peſſarijs, quę vteri ſinui in mẽſium fluore compeſcendo indi diximus, hîc ano ſi ea ferre poſſint, ſupponuntur.

Quòd ſi hiſce podex ad deiectionem motus, ea rurſum excutiat, ea quę minùs irritant, ſupponenda. Qualia hęc ſunt ſuppoſitoria: ℞. Colophonię,

Thuris ana ʒ iij. Boli ℥ ß. Ceruſſæ, Plumbi vſti ana ʒ j. Acaciæ ʒ ß. ſubtiliſſimè trita excipiantur Albumine oui, vel alio glutine & Cerâ pro formandis ſuppoſitorijs.

Fungus qui Crepitus lupi nominatur, ſiccatus leuiſſimus & ſubtiliſſimus in podicem inſertus, admodùm fluorem ſiſtit. Vti & Telæ aranearum, & Leporis pili ſubtiliſſimi.

Iniectiones per ſyringam in anũ fiunt, ex ſucco Plantag. aliíſve ſupradictis. Vel etiam illæ iniectiones, quę vt in mẽſium fluore vtero, ita hîc in podicem inijciendæ. Sanguis humanus vel aliorũ animalium feruidus adhuc iniectus, mirabiliter aluũ fluentem cohibet. Pulmo arietis modò exemptus, tepens adhuc & cruentus, podici ſubiectus, magnam in ſanguine ſiſtendo habet efficaciam.

Suffitus ex decoctis ſupradictis pro fotu, ano excepti competunt, vti & alij in menſium fluore expoſiti: Atque in dyſenteria expoſitæ ſuffumigationes & fumi: Bdellij item accenſi.

Venę hæmorrhoidali fluenti, quædã etiam adhibentur, ſi illa appareat: quod fiet ſi æger per conatũ validum podicem eouſq; exprimat, donec conſpicua fiat, adhibito inſuper ſi neceſſe ſit, inſtrumẽto ad eum nonnihil inuertendum, tuncq; venæ validiſſimè ſiccantia, Bolus, lapis Amianthus, Alumen vſtum, puluis Vitreoli & ſimilia; vel etiam neceſſitate vrgente, nõnihil venam adurẽtia, ſed cautè ne rectum inteſtinũ quod ſummè ſenſile eſt, lædant, admouenda: Vt ſunt, puluis radic. Caulium, Stercoris canini, Fæx vini vſta. Quibus & Chalcanthum addere poſſumus. Oleo vitreoli venam tangere, efficax eſt remedium, vel in extremo periculo, Aquâ forti appellatâ.

Cauterijs alijs potentialibus vti, cùm diu ſubſiſtere nequeant, incommodum & periculoſum. A-

ctuale tamen, cùm ſolo contactu mox operetur, extremum erit remedium.

Vti & ſi vena volſellâ apprehẽſa atq; eleuata, & filo ſericeo vel ſetâ cũ acu ſubducto ea vinciri poſſit.

Hepatis regioni vti & lienis, cùm venę meſeraicæ, viſceribus hiſce inſerantur, proximęq́; ſint, præſertim ſi hæc calidiora ſint, aut debiliora, nõ inutiliter epithemata atq; vnguenta refrigerantia, viſceraq́; hæc roborantia applicátur. Qualia in horũ vſcerũ intemperie calida & inflámatione deſcripta ſunt.

Sanguinearum excretionum è varijs orificijs, ob ſolutionẽ continui factarum, curatio.

A` ſolutione continui variæ læſiones partium, illarumq́; venarum profectarum ſanguinis excretionum cura, ſecundùm loca è quibus procedunt, diſtinguitur.

Ex oculis ſi ſanguis ob adnatæ tunicæ attritionem, vel læſionem ex contuſione aut vulnere inflicto, effluat, cura in oculorum eiuſmodi lęſionibus, in doloribus expoſita fuit.

Ex auribus ſi ſanguis excernatur, ob læſionẽ ab immiſſis, ea quę in vulnere auriũ expoſita fuerunt, hîc quoq; locum habebunt. Si ex capitis violenta contuſione, huic potiùs cura accommodabitur, cùm in fluxu hoc vti in illa, non tátum ſit periculi, illeq́; aliàs non diu perſeuerare ſoleat.

E` virgæ virilis ductu ſi ſanguis promanet, ob catheterem intruſum, vel calculum, cum difficultate has anguſtias pertranſeuntem, cùm nullius ferè ſit momenti, vix illius causâ aliquid moliendum, vti verò ſi ardor inde vrinæ ſubſequatur, aut exulceratio metuatur, hiſce maximè proſpiciendũ, tuncq́; cura vt in illis locis dictum, ijs accommodanda.

Ex meatu ceruicis vteri profluens ſanguis, ob dilacerationem illic factam in veſicæ calculi extractione, cùm ſponte iterũ remittat, non aliam curá, quàm quæ vulneri & dolori debetur, requirit.

Ex vteri ſinu læſo ob partum difficilem, vel con-

greſſum impetuoſum, ſi hęmorrhagia pficiſcatur, cura non alia quàm illa quæ alijs per hanc viam hęmorrhagijs ab anaſtomoſi natis, huic debebitur.

E podice ab excretis per eũ, vel intruſis in eum, læſo, ſi hæmorrhoidalis fluxus ſequatur, cura eadẽ quæ in alio immoderato expoſita fuit, hîc quoque inſtituenda. Si verò paucus tantùm ſanguis exeat, cura læſioni potiùs q̃ huic fluori accõmodabitur. Quòd ſi ex fiſtuloſo vlcere, rectũ inteſtinũ penetrãte, fluxus menſtruus per podicẽ quoq; erumpat, ad fiſtulam curandam cura tunc tota dirigenda erit.

Sanguinis excretionũ, & hæmorrhagiarum à vulneribus profectarum curatio.

Per aperturas alias nec per orificia iam enarrata, ſed vulnera in corporis exterioribus locis inflicta, emanantium ſanguinis excretionum cura pro partis diuerſitate, cuius continuitas ſoluitur, ſequenti modo inſtituitur.

Sanguis è cute abraſa prodiens, cùm nullius ſit momenti, illius causâ nihil adhibetur, ſed cura omnis abraſioni cutis accommodatur, ſicuti in ea fuit expoſitũ. Ille quoq; qui à cute inciſa emanat, ſpõte mox iterũ ceſſat, vel leui negotio cohibetur. E vena ſecta proſilientem facilè quoq; cùm tempus eſt denuò compeſcimus. Vti & eum qui à ſponte ſe aperiente vena, quod rarum eſt, profluit. Non tamẽ ſine labore, ſi magna aliqua vena inciſa fuerit, ſanguinis impetuoſus ille fluxus ſiſtitur, multoq; minus, ſi arteria ſecta fuerit, non ſolùm magna ſed & parua interdum, quemadmodũ in dẽtis extractione, arteriola dilacerata, vidim⁹ hæmorrhagiá inde natam, cõpeſci nullo modo potuiſſe, ab eaq; quẽdam è medio ſublatũ, cui difficultati in cura nõ paruam occaſionẽ, quod remedia ad arteriolá profundè latentẽ peruenire vix potuerint, prębuit. Quam etiá ob rem in vulneribus, quib⁹ interna viſcera lędũtur, cùm medicamẽta indere atq; infundere cauitateſq; illis replere periculoſum ſit, in quib⁹ alioquin

quin ſanguis qui effluere debebat, retinet, noxasq́; parit, hæmorrhagiá inde natá compeſcere perdifficile aut etiam impoſſibile. In alijs auté vulneribus licet magnis, vti & illis per quę mẽbra mutilantur, etſi maxima ſanguinis fiat profuſio, quia tamen topica illis proximè admoueri poſſunt, hęmorrhagia etiam ſiſti poteſt: In iſtis autem omnibus ſiſten dis ſequenti modo procedendum.

Reuellimus ſeu retrahimus ſanguinem, à parte vnde fluit, alioq́; eum deriuamus, ſicq́ue impetum ipſius ad eam cohibemus: Idq́ue ſectione Venæ, Scarificatione, Cucurbitularum affixione, Ligaturis, Frictionibus, vti in alijs hæmorrhagijs, perficimus. Eaq́ue in parte ab ea vnde ſanguis emanat, remotá, ſi reuulſionis, vel vicinâ, ſi deriuationis gratiâ fieri debeat, adminiſtramus.

Impedimus affluxum ſanguinis ad locum vnde profluit, vt & ſic effluxum illius nonnihil coërceamus, applicando ſupra venarum ductum eò tendentem, nõ procul à vulnere, epithemata, vnguenta, emplaſtra, quæ vias haſce validè conſtringant ſanguinemq́; inſuper refrigerãdo, ſimul repellant, & veluti coagulando minùs fluxilẽ reddant. Qualia quę illud præſtant, in alijs etiam hæmorrhagijs, & imprimis narium in eundem vſum colli lateribus alijsq́; ſedibus, & in oculorum fluxione temporibus & fronti ad eas retinendas, apponi debere, illic docuimus, hîc quoq; adhiberi poterunt.

Ad idem efficiendũ vena tranſuerſim, per quam ſanguis fluit, abſcinditur; priùs in ſuperiore & diſtantiore ab eo vbi effluit loco, aliquouſq; cute per leuem ſectionem illic apertâ, venaq́ue detectâ, eam vinciendo vtrinq; retrorſum ne cedat, ſicq́; via occludatur, quod tamen niſi reliqua iuuent, non temerè faciendum.

Vel detecta ſic vena, funiculo illi ſubiecto & cir-

cumducto excipitur, & eouſq; donec tranſitus impediatur, ligando ſtringitur.

Occludimus vaſa aperta ſanguinem profundentia, in vulneratis locis, hiſce quæ obturando, & adſtringendo illa, vel etiam vrendo id præſtant. Quæ varijs modis adminiſtrantur tum admotis tum adhibitis tum appenſis.

Ligaturis adhibitis, non ſolùm ea quæ vulneribus applicantur retinemus, & vt firmiter illis adhęreant ſtringimus, ſed & cùm premendo vaſa occludant, ſanguinis fluxum ſic quoque impedimus. Quæ ligaturæ eâ ratione, ſicuti in vulnerum curatione edoctum fuit, erunt faciendæ.

Solâ etiam ligaturâ interpoſitoq; tantùm bombace ſupra vulnus, vt meliùs illic prematur, chirurgi ſanguinem è vena ſecta proſilientem, cùm tempus eſt, iterum ſiſtunt.

Comprimendo cum digito os vulneris, ſi anguſtum ſit, fluens ſanguis cohibetur, hocque ſolo interdum ſiſtitur, cùm retentus circa venarum orificium ſanguis cõcreſcens, illius qui ſequitur & fluidus adhuc eſt effluxum impediat.

Retinendo partem vulneratam hoc ſitu, vt vulnus in elatiore illius ſede ſurſum ſpectet, vt minùs impetuosè fluat & citiùs compeſcatur, efficimus.

Infarciendo diuiſionem vulneris, atq; opplendo cauitatem illius, ſi profundum ſit, adeò vt ſanguini non pateat exitus, eum aliàs penitùs, aliàs aliquo pacto cohibemus. Quod re molli quæ ſe vndique applicet, perficitur, quæ ſi alijs inſuper viribus inſtructa ſit, quibus ſanguis etiam ſiſtitur, vel talia illi permiſceantur, eò efficaciùs operabitur. Quod ſequentia præſtant.

Telæ aranearum leuibus cutis diſſectionibus inditæ, cùm propter leuitatem & ſubtilitatem ſe illis vndiq; inſinuent, non tam vi ſiccante, quàm & op-

plendo

plendo atque obturando eas, labiaque veluti conglutinando, adiuuante ad hoc ſimul ſanguine, qui illis accreſcens ſiccus & durus euadit, ſanguinem hoc modo ſiſtunt. Quæ telę aranearum, ſi è molendino farinâ volatili conſperſæ ſumantur, maiorem emplaſticam vim habebunt.

Lanugines florum pappoſorum & fructuum, inter quas & bombax, item lana, quæ à panno veteri abraditur, quibus & pilos leporis ſubtiliſſimos addere poſſumus, non ſolùm emplaſtris ſanguinem ſiſtentib. permiſta, ſed & ſine illis bene priùs mundata, leuioribus vulneribus impoſita, vti telæ aranearum, ſanguinem aliquomodo retinere poſſunt.

Fungus ille orbicularis, quem Crepitum lupi, Plumacellum Chirurgi vocant, leuiſſimus præ cæteris illud præſtat, qui & venæ è qua ſanguis ſalit impoſitus, aut vulneri etiam ampliori vel profundiori intruſus, cùm pertinaciter mox illis adhæreat, inde quoq; emanentem cruorem retinet, eoq; magis, ſi vnà cum pulueribus vti in emplaſtris dictum, adhibeatur.

Corium leue & fungoſum latum, quod in annoſarum arborum caudicibus, inter corticem & lignum inuenitur; Vel à fungis detrahitur, quo ſcintillas è ſilice excuſſas, ad ignem excitandum excipiunt, ſuppoſitum vulneribus leuioribus, aliquid quoq; in ſanguine compeſcendo, præſtabit.

Spongia idem præſtat impoſita vel intruſa, maximè ſi vulnus amplum ſit, cùm priori materia non adeò oppleri poſſit: Vnde & ſi arteria dilatata in aneuriſmate aperto, ſanguinem profundat, cùm copioſam tunc materiam requirat, quam ſpongia ſubminiſtrare poteſt, conueniet. A`qua tamen, vti & panno linteo, aneuriſmati cuiuſdam abundanter intruſo, fluxus cùm apertura per vulnus inflictum adeò ampla fuerit, cohiberi minimè

potuit, nec patiens quin ob nimiam ſanguinis pro-fuſionem extingueretur, liberari.

Applicationes variæ, ſupra partem affectam, ad eum ſiſtendum fiunt: Primum eæ quæ vi ſiccante aſtringente, & emplaſticâ id agunt: Vt ſunt pulueres, qui vel per ſe vulneribus inſperguntur, vel cum bombace, aut aliâ re molli iam expoſitâ, quâ vulnera obturamus, illis induntur, vel glutine aliquo excepti, in formam emplaſtri redacti, ſupra venam aut arteriam, quæ ſanguinem profundit, vel ſupra vulnus, amplo anguſtioréve, prout illud fuerit ſpacio, imponuntur, aut ſi profundum ſit, etiam ei induntur, faſcijsq́; circumductis adligantur, & donec nullus ampliùs hæmorrhagiæ ſit metus, ad dies aliquot relinquuntur, ac tunc demum ſed emollita priùs ſi pertinaciter hæreant, blandè detrahuntur. Quæ & emplaſtra nonnunquam, ſi profundiora ſint vulnera, intrò adiguntur. Et cùm ob amputationem pedum vel brachiorum, hæmorrhagia ſiſti debet, pulueres prædicti per ſe vel vti dictum excepti, porci tauríve veſicæ impoſiti, ſtatim vbi membrum mutilatum fuerit, vulneri ſic cum veſica obducuntur, veſicaq́; in ambitu partis exactè ligatur, ſic enim & hæc larga hæmorrhagia commodè ſiſtitur.

Eiuſmodi autem emplaſtra quæ illud præſtant, in vulnerum curatione deſcripta fuerunt, atque à principio mox dum è recenti vulnere ſanguis adhuc profluit, vulneris ſanandi causâ, tum vt ſimul ſanguinem ſiſtant, apponenda eſſe, illic docuimus. Veluti inter ea quæ glutinandis inuicem labijs vulnerum præcipuè accommodantur, illud quod fit ex Boli partibus iij. & Thuris, &c. Atque ex illis quæ vulnerum labia ſimul conſolidant, hoc quod ℞. Thuris, Myrrhæ, &c. cuius loco Galen. emplaſtro, quod ℞. Thuris part. ij. Aloës part. j. Albumen oui

oui & Pilos leporis, vti poſſumus. Sicutì & alijs conſolidantibus & ſanguinem ſimul ſiſtentibus emplaſtris ibidem deſcriptis, vt quod ℞. Boli vel Gypſi, &c. & quod ℞. Gallarum, &c. & quod ℞. Colophoniæ, &c. Quædam quoq; ex emplaſtris oculorum fluxionibus impediendis accommodata, ad hæmorrhagias haſce vulnerum vſurpari ſimiliter poſſunt. Quale eſt, quod ℞. Maſtiches, Thuris, &c. Vel quod ℞. Boli armen. ℥ ß. Sanguin. dracon. &c. Item ℞. Boli armen. Gypſi, &c. omiſſo tūc oleo roſaceo, illic addito.

Quibus emplaſtris alia inſuper ſanguinem ſupprimentia addi poterunt. Veluti Pulueres ex combuſtis, carbones ſeu cineres Ranarum, Lumbricorum, Stercorum aſini vel equi, Teſtarum ouorum, Spongiæ, Panni lintei, Bombacis, Papyri, Vrticæ: Item Fuligo furni, Sanguis torrefact9, Reſina quęvis eouſq; cocta & frixa vt pulueriſari queat. Gummi arabicum, tragachantum toſta: Item Lapis hæmatites, Stibium, Plumbum vſtum. Dein & Terræ aliæ aliquæ pingues præter Bolum. Addendo etiam præter lanugines illic expoſitas, ab alijs floribus pappoſis deſumptas, vel à quibuſdam fructibus, vti eam quæ ſub cortice Caſtanearum inuenitur, atq; in fructu Anemones, quod bombicinum ob hanc lanuginem bombaci perſimilem, appellauimus. Dein & pilulæ Platani: Adhæc & eam quæ à panno veteri Linteo per abraſionem colligitur. Quæ omnia prædictorum emplaſtrorum puluerib. quibuſdam permiſta, glutineq; eodem quo & reliqua emplaſtra excepta, vel etiam mucilaginibus alijs quibuſdam incorporata, in emplaſtra redacta, apponuntur. Aliàs etiam pulueres cum ſucis plantarum, vt Plantaginis, Polygoni, Burſæ paſtoris, vel etiam cum ſanguine in paſtam redacti, addito ſimul aliquo ex glutine prædicto, ve Re-

ſinâ vt promptiùs hæreat, eo modo applicantur.

Aliæ applicationes præter hæc emplaſtra aliâ formâ ad vulnerum hæmorrhagias etiam fiunt. Qualis illa eſt, quâ in vtraque manu latronis cuiuſdam amputatâ, ſanguinem ſubitò ſubſtitiſſe vidimus: quod hoc modo factum; carnificis vxor gallinaceo pullo iuxta podicem eo in loco vbi galli caſtrari ſolent, amplo foramine ſectione aperto, brachium iuxta carpum abſectum hiatui ampliato introtrudebat, & corpus gallinæ cum plumis, fune brachij ſedi vulneri propinquæ circumducto fortiter adligabat: atq; ſic citra magnam effuſionem ſanguinis eouſque, donec in locum ſupplicij ductus, interficeretur, ſuperuixit. Quo remedij genere poſtea in abſectis digitis, cum ſucceſſu fœliciter vſus ſum.

In alijs locis depreſſis nec ita exertis propter abſciſſionem vel exectionem partis alicuius, hoc idem remedij genus tentari poterit, alligando illis firmiter, vt partem inſuper premat, pullum gallinaceum per medium ſectum vel columbinum, vel pulmonem arietis cruentum, recenter exectum, aut alia cruenta ab animalibus ſumpta: qualia in phrenitidis curâ capiti applicata prodeſſe oſtendimus, illicq; nominauimus.

Fortè & Sanguis humanus aut alterius animalis, calidus adhuc illitus vel priùs farinâ in paſtam ſubactus & appoſitus, aliquid quoq; eadem vi poterit efficere.

Pannum linteum craſſum ter quaterve fœturâ ranarum probè madefactum rurſumq; ſiccatum, ſi vulneri imponatur, ſanguinem certò cohibere docent: ſicq; eo tempore cum fœtura ranarum inuenitur, præparatum ad hunc vſum ſeruant.

Cauſtica ſi alia non proficiant, tandem adhibere cogimur, quæ vrendo nonnihil vaſa eaq; ſic arctando,

ctando, cruſtamq́; ipſis inducendo, ſanguinem ex ijs fluentem cohibeant. Vſurpanturq́; in hanc rem imprimis Chalcanthum, ſeu Atramentum ſutorium, in genere, cuiuſcunq; ſit coloris, ſic dictum, quod aliàs album, aliàs colore pellucido vitreó vel viridi aut cœruleó colore præditum Vitreolum, aliàs flauo Myſi, aliàs rubro Chalcitis appellatur. Quod ſupra laminam ferream candentem vſtum, aliter calcinatum ad rubedinem vſque, & Colcotar Chymicis dictum, in puluerem redactum, huic ſedi vnde ſanguis profluit, imponitur: Miſcendo & Alumen vſtum interdum aut Vini fæcem crematam: Vel ſi ampliùs hoc vrere velimus, parùm Arſenici, vel tantillum Mercurij ſublimati: Quę & Albumine oui incorporata, exceptaq́; bombace, ſic applicari poſſunt.

Calce viuâ pulueriſatâ, eodemq́; modo exceptâ, idem efficiemus: Cui & ſi de modo dictis quędam addamus, operationem illius intendemus.

Plærunq; hiſce etiam alij pulueres aſtringentes de ſupradictis adduntur, qui eorum violentiam nonnihil contemperent, atq; interim coarctando ſanguinem quoq; ſiſtant. Qualis eſt ex pulueribus pro emplaſtris conſolidantibus vulnera ille; Qui ℞. Oſſa combuſta, &c. & ſimul Vitreolum & Alumen vſtum: Dein & ex illis qui in Vlcere excreſcente ad carnem abſumendam vſurpantur, qui ℞. Aluminis vſti ℨ iij. Balauſt. &c. Vel qui ℞. Vitreoli ℥ ß. Aluminis, &c. maximè puluis erodens ibidem expoſitus.

Liquor Vitreoli, quem oleum illius vocant, cum bombace intincto admotus venæ, egregiè eam conſtringit, & nonnihil vrit. Quæ ſi profundè lateat, eouſque intrudi debet, vt & in dentis euulſi ſpacium.

Validiùs hoc Aqua fortis appellata, eodem mo-

Thuris ana ʒ iij. Boli ℥ ß. Ceruſſæ, Plumbi vſti ana ℥ j. Acaciæ ʒ ß. ſubtiliſſimè trita excipiantur Albumine oui, vel alio glutine & Cerâ pro formandis ſuppoſitorijs.

Fungus qui Crepitus lupi nominatur, ſiccatus leuiſſimus & ſubtiliſſimus in podicem inſertus, admodùm fluorem ſiſtit. Vti & Telæ aranearum, & Leporis pili ſubtiliſſimi.

Iniectiones per ſyringam in anũ fiunt, ex ſucco Plantag. aliiſve ſupradictis. Vel etiam illæ iniectiones, quę vt in mẽſium fluore vtero, ita hîc in podicem inijciendæ. Sanguis humanus vel aliorũ animalium feruidus adhuc iniectus, mirabiliter aluũ fluentem cohibet. Pulmo arietis modò exemptus, tepens adhuc & cruentus, podici ſubiectus, magnam in ſanguine ſiſtendo habet efficaciam.

Suffitus ex decoctis ſupradictis pro fotu, ano excepti competunt, vti & alij in menſium fluore expoſiti: Atque in dyſenteria expoſitæ ſuffumigationes & fumi: Bdellij item accenſi.

Venę hæmorrhoidali fluenti, quædá etiam adhibentur, ſi illa appareat: quod fiet ſi æger per conatũ validum podicem eouſq; exprimat, donec conſpicua fiat, adhibito inſuper ſi neceſſe ſit, inſtrumẽto ad eum nonnihil inuertendum, tuncq; venæ validiſſimè ſiccantia, Bolus, lapis Amianthus, Alumen vſtum, puluis Vitreoli & ſimilia; vel etiam neceſſitate vrgente, nõnihil venam adurẽtia, ſed cautè ne rectum inteſtinũ quod ſummè ſenſile eſt, lædant, admouenda: Vt ſunt, puluis radic. Caulium, Stercoris canini, Fæx vini vſta. Quibus & Chalcanthum addere poſſumus. Oleo vitreoli venam tangere, efficax eſt remedium, vel in extremo periculo, Aquâ forti appellatâ.

Cauterijs alijs potentialibus vti, cùm diu ſubſiſtere nequeant, incommodum & periculoſum, A-

ctuale

ctuale tamen, cùm ſolo contactu mox operetur, extremum erit remedium.

Vti & ſi vena volſellâ apprehẽſa atq; eleuata, & filo ſericeo vel ſetâ cũ acu ſubducto ea vinciri poſſit.

Hepatis regioni vti & lienis, cùm venę meſeraicæ, viſceribus hiſce inſerantur, proximęq; ſint, præſertim ſi hæc calidiora ſint, aut debiliora, nõ inutiliter epithemata atq; vnguenta refrigerantia, viſceraq́; hæc roborantia applicâtur. Qualia in horũ viſcerũ intemperie calida & inflãmatione deſcripta ſunt.

A' ſolutione continui variæ læſiones partium, illarumq; venarum profectarum ſanguinis excretionum cura, ſecundùm loca è quibus procedunt, diſtinguitur.

Sanguinearum excretionum è varijs orificijs, ob ſolutionẽ continui factarum, curatię.

Ex oculis ſi ſanguis ob adnatæ tunicæ attritionem, vel læſionem ex contuſione aut vulnere inflicto, effluat, cura in oculorum eiuſmodi lęſionibus, in doloribus expoſita fuit.

Ex auribus ſi ſanguis excernatur, ob læſionẽ ab immiſſis, ea quę in vulnere auriũ expoſita fuerunt, hîc quoq; locum habebunt. Si ex capitis violenta contuſione, huic potiùs cura accommodabitur, cùm in fluxu hoc vti in illa, non tãtum ſit periculi, illeq́; aliàs non diu perſeuerare ſoleat.

E' virgæ virilis ductu ſi ſanguis promanet, ob catheterem intruſum, vel calculum, cum difficultate has anguſtias pertranſeuntem, cùm nullius ferè ſit momenti, vix illius cauſâ aliquid moliendum, vti verò ſi ardor inde vrinæ ſubſequatur, aut exulceratio metuatur, hiſce maximè proſpiciendũ, tuncq́; cura vt in illis locis dictum, ijs accommodanda.

Ex meatu ceruicis vteri profluens ſanguis, ob dilacerationem illic factam in veſicæ calculi extractione, cùm ſponte iterũ remittat, non aliam curã, quàm quæ vulneri & dolori debetur, requirit.

Ex vteri ſinu læſo ob partum difficilem, vel con-

greſſum impetuoſum, ſi hęmorrhagia ꝓficiſcatur, cura non alia quàm illa quæ alijs per hanc viam hęmorrhagijs ab anaſtomoſi natis, huic debebitur.

E` podice ab excretis per eũ, vel intruſis in eum, læſo, ſi hæmorrhoidalis fluxus ſequatur, cura eadẽ quæ in alio immoderato expoſita fuit, hîc quoque inſtituenda. Si verò paucus tantùm ſanguis exeat, cura læſioni potiùs q̃ huic fluori accõmodabitur. Quòd ſi ex fiſtuloſo vlcere, rectũ inteſtinũ penetrãte, fluxus menſtruus per podicẽ quoq; erumpat, ad fiſtulam curandam cura tunc tota dirigenda erit.

Sanguinis excretionũ, & hæmorrhagiarum à vulneribus profectarum curatio.

Per aperturas alias nec per orificia iam enarrata, ſed vulnera in corporis exterioribus locis inflicta, emanantium ſanguinis excretionum cura pro partis diuerſitate, cuius continuitas ſoluitur, ſequenti modo inſtituitur.

Sanguis è cute abraſa prodiens, cùm nullius ſit momenti, illius causâ nihil adhibetur, ſed cura omnis abraſioni cutis accommodatur, ſicuti in ea fuit expoſitũ. Ille quoq; qui à cute inciſa emanat, ſpõte mox iterũ ceſſat, vel leui negotio cohibetur. E` vena ſecta proſilientem facilè quoq; cùm tempus eſt denuò compeſcimus. Vti & eum qui à ſponte ſe aperiente vena, quod rarum eſt, profluit. Non tamẽ ſine labore, ſi magna aliqua vena inciſa fuerit, ſanguinis impetuoſus ille fluxus ſiſtitur, multoq́; minus, ſi arteria ſecta fuerit, non ſolùm magna ſed & parua interdum, quemadmodũ in dẽtis extractione, arteriola dilacerata, vidim⁹ hæmorrhagiã inde natam, cõpeſci nullo modo potuiſſe, ab eaq́; quẽdam è medio ſublatũ, cui difficultati in cura nõ paruam occaſionẽ, quod remedia ad arteriolã profundè latentẽ peruenire vix potuerint, prębuit. Quam etiã ob rem in vulneribus, quib⁹ interna viſcera lędũtur, cùm medicamẽta indere atq; infundere cauitatesq́; illis replere periculoſum ſit, in quib⁹ alioquin

quin ſanguis qui effluere debebat, retinet, noxasq́; parit, hæmorrhagiá inde natá compeſcere perdifficile aut etiam impoſſibile. In alijs autẽ vulneribus licet magnis, vti & illis per quę mẽbra mutilantur, etſi maxima ſanguinis fiat profuſio, quia tamen topica illis proximè admoueri poſſunt, hęmorrhagia etiam ſiſti poteſt: In iſtis autem omnibus ſiſtendis ſequenti modo procedendum.

Reuellimus ſeu retrahimus ſanguinem, à parte vnde fluit, alioq́; eum deriuamus, ſicq́ue impetum ipſius ad eam cohibemus: Idq́ue ſectione Venæ, Scarificatione, Cucurbitularum affixione, Ligaturis, Frictionibus, vti in alijs hæmorrhagijs, perficimus. Eaq́ue in parte ab ea vnde ſanguis emanat, remotâ, ſi reuulſionis, vel vicinâ, ſi deriuationis gratiâ fieri debeat, adminiſtramus.

Impedimus affluxum ſanguinis ad locum vnde profluit, vt & ſic effluxum illius nonnihil coërceamus, applicando ſupra venarum ductum eò tendentem, nõ procul à vulnere, epithemata, vnguenta, emplaſtra, quæ vias haſce validè conſtringant ſanguinemq́; inſuper refrigerãdo, ſimul repellant, & veluti coagulando minùs fluxilẽ reddant. Qualia quę illud præſtant, in alijs etiam hæmorrhagijs, & imprimis narium in eundem vſum colli lateribus alijsq́; ſedibus, & in oculorum fluxione temporibus & fronti ad eas retinendas, apponi debere, illic docuimus, hîc quoq; adhiberi poterunt.

Ad idem efficiendũ vena tranſuerſim, per quam ſanguis fluit, abſcinditur; priùs in ſuperiore & diſtantiore ab eo vbi effluit loco, aliquouſq; cute per leuem ſectionem illic apertâ, venaq́ue detectâ, eam vinciendo vtrinq; retrorſum ne cedat, ſicq́; via occludatur, quod tamen niſi reliqua iuuent, non temerè faciendum.

Vel detecta ſic vena, funiculo illi ſubiecto & cir-

cumducto excipitur, & eouſq; donec tranſitus im-pediatur, ligando ſtringitur.

Occludimus vaſa aperta ſanguinem profundentia, in vulneratis locis, hiſce quæ obturando, & adſtringendo illa, vel etiam vrendo id præſtant. Quæ varijs modis adminiſtrantur tum admotis tum adhibitis tum appenſis.

Ligaturis adhibitis, non ſolùm ea quæ vulneribus applicantur retinemus, & vt firmiter illis adhęreant ſtringimus, ſed & cùm premendo vaſa occludant, ſanguinis fluxum ſic quoque impedimus. Quæ ligaturæ eâ ratione, ſicuti in vulnerum curatione edoctum fuit, erunt faciendæ.

Solâ etiam ligaturâ interpoſitoq; tantùm bombace ſupra vulnus, vt meliùs illic prematur, chirurgi ſanguinem è vena ſecta proſilientem, cùm tempus eſt, iterum ſiſtunt.

Comprimendo cum digito os vulneris, ſi anguſtum ſit, fluens ſanguis cohibetur, hocque ſolo interdum ſiſtitur, cùm retentus circa venarum orificium ſanguis cõcreſcens, illius qui ſequitur & fluidus adhuc eſt effluxum impediat.

Retinendo partem vulneratam hoc ſitu, vt vulnus in elatiore illius ſede ſurſum ſpectet, vt minùs impetuosè fluat & citiùs compeſcatur, efficimus.

Infarciendo diuiſionem vulneris, atq; opplendo cauitatem illius, ſi profundum ſit, adeò vt ſanguini non pateat exitus, eum aliàs penitùs, aliàs aliquo pacto cohibemus. Quod re molli quæ ſe vndique applicet, perficitur, quæ ſi alijs inſuper viribus inſtructa ſit, quibus ſanguis etiam ſiſtitur, vel talia illi permiſceantur, eò efficaciùs operabitur. Quod ſequentia præſtant.

Telæ aranearum leuibus cutis diſſectionibus inditæ, cùm propter leuitatem & ſubtilitatem ſe illis vndiq; inſinuent, non tam vi ſiccante, quàm & op-

plendo

plendo atque obturando eas, labiaque veluti conglutinando, adiuuante ad hoc ſimul ſanguine, qui illis accreſcens ſiccus & durus euadit, ſanguinem hoc modo ſiſtunt. Quæ telę aranearum, ſi è molendino farinâ volatili conſperſæ ſumantur, maiorem emplaſticam vim habebunt.

Lanugines florum pappoſorum & fructuum, inter quas & bombax, item lana, quæ à panno veteri abraditur, quibus & pilos leporis ſubtiliſſimos addere poſſumus, non ſolùm emplaſtris ſanguinem ſiſtentib. permiſta, ſed & ſine illis bene priùs mundata, leuioribus vulneribus impoſita, vti telæ aranearum, ſanguinem aliquomodo retinere poſſunt.

Fungus ille orbicularis, quem Crepitum lupi, Plumacellum Chirurgi vocant, leuiſſimus præ cæteris illud præſtat, qui & venæ è qua ſanguis ſalit impoſitus, aut vulneri etiam ampliori vel profundiori intruſus, cùm pertinaciter mox illis adhæreat, inde quoq; emanentem cruorem retinet, eoq; magis, ſi vnà cum pulueribus vti in emplaſtris dictum, adhibeatur.

Corium leue & fungoſum latum, quod in annoſarum arborum caudicibus, inter corticem & lignum inuenitur; Vel à fungis detrahitur, quo ſcintillas è ſilice excuſſas, ad ignem excitandum excipiunt, ſuppoſitum vulneribus leuioribus, aliquid quoq; in ſanguine compeſcendo, præſtabit.

Spongia idem præſtat impoſita vel intruſa, maximè ſi vulnus amplum ſit, cùm priori materia non adeò oppleri poſſit: Vnde & ſi arteria dilatata in aneuriſmate aperto, ſanguinem profundat, cùm copioſam tunc materiam requirat, quam ſpongia ſubminiſtrare poteſt, conueniet. A qua tamen, vti & panno linteo, aneuriſmati cuiuſdam abundanter intruſo, fluxus cùm apertura per vulnus inflictum adeò ampla fuerit, cohiberi minimè

potuit, nec patiens quin ob nimiam ſanguinis profuſionem extingueretur, liberari.

Applicationes variæ, ſupra partem affectam, ad eum ſiſtendum fiunt: Primum eæ quæ vi ſiccante aſtringente, & emplaſticâ id agunt: Vt ſunt pulueres, qui vel per ſe vulneribus inſperguntur, vel cum bombace, aut aliâ re molli iam expoſitâ, quâ vulnera obturamus, illis induntur, vel glutine aliquo excepti, in formam emplaſtri redacti, ſupra venam aut arteriam, quæ ſanguinem profundit, vel ſupra vulnus, amplo anguſtioréve, prout illud fuerit ſpacio, imponuntur, aut ſi profundum ſit, etiam ei induntur, faſcijsq; circumductis adligantur, & donec nullus ampliùs hæmorrhagiæ ſit metus, ad dies aliquot relinquuntur, ac tunc demum ſed emollita priùs ſi pertinaciter hæreant, blandè detrahuntur. Quæ & emplaſtra nonnunquam, ſi profundiora ſint vulnera, intrò adiguntur. Et cùm ob amputationem pedum vel brachiorum, hæmorrhagia ſiſti debet, pulueres prædicti per ſe vel vti dictum excepti, porci tauríve veſicæ impoſiti, ſtatim vbi membrum mutilatum fuerit, vulneri ſic cum veſica obducuntur, veſicaq; in ambitu partis exactè ligatur, ſic enim & hæc larga hæmorrhagia commodè ſiſtitur.

Eiuſmodi autem emplaſtra quæ illud præſtant, in vulnerum curatione deſcripta fuerunt, atque à principio mox dum è recenti vulnere ſanguis adhuc profluit, vulneris ſanandi causâ, tum vt ſimul ſanguinem ſiſtant, apponenda eſſe, illic docuimus. Veluti inter ea quæ glutinandis inuicem labijs vulnerum præcipuè accommodantur, illud quod fit ex Boli partibus iij. & Thuris, &c. Atque ex illis quæ vulnerum labia ſimul conſolidant, hoc quod ℞. Thuris, Myrrhæ, &c. cuius loco Galen. emplaſtro, quod ℞. Thuris part. ij. Aloës part. j. Albumen oui

oui & Pilos leporis, vti poſſumus. Sicutì & alijs conſolidantibus & ſanguinem ſimul ſiſtentibus emplaſtris ibidem deſcriptis, vt quod ℞. Boli vel Gypſi,&c. & quod ℞.Gallarum,&c. & quod ℞. Colophoniæ,&c. Quædam quoq; ex emplaſtris oculorum fluxionibus impediendis accommodata, ad hæmorrhagias haſce vulnerum vſurpari ſimiliter poſſunt. Quale eſt, quod ℞.Maſtiches, Thuris,&c. Vel quod ℞.Boli armen. ℥ ß.Sanguin. dracon.&c. Item ℞.Boli armen.Gypſi, &c.omiſſo tūc oleo roſaceo,illic addito.

Quibus emplaſtris alia inſuper ſanguinem ſupprimentia addi poterunt. Veluti Pulueres ex combuſtis,carbones ſeu cineres Ranarum, Lumbricorum,Stercorum aſini vel equi, Teſtarum ouorum, Spongiæ,Panni lintei, Bombacis, Papyri, Vrticæ: Item Fuligo furni,Sanguis torrefactꝰ, Reſina quęvis eouſq; cocta & frixa vt pulueriſari queat. Gummi arabicum,tragachantum toſta: Item Lapis hæmatites,Stibium,Plumbum vſtum. Dein & Terræ aliæ aliquæ pingues præter Bolum. Addendo etiam præter lanugines illic expoſitas, ab alijs floribus pappoſis deſumptas, vel à quibuſdam fructibus,vti eam quæ ſub cortice Caſtanearum inuenitur, atq; in fructu Anemones, quod bombicinum ob hanc lanuginem bombaci perſimilem, appellauimus. Dein & pilulæ Platani: Adhæc & eam quæ à panno veteri Linteo per abraſionem colligitur. Quæ omnia prædictorum emplaſtrorum puluerib. quibuſdam permiſta, glutineq; eodem quo & reliqua emplaſtra excepta, vel etiam mucilaginibus alijs quibuſdam incorporata, in emplaſtra redacta,apponuntur.Aliàs etiam pulueres cum ſuccis plantarum,vt Plantaginis,Polygoni,Burſæ paſtoris, vel etiam cum ſanguine in paſtam redacti, addito ſimul aliquo ex glutine prædicto, vel Re-

ſuâ vt promptiùs hæreat, eo modo applicantur.

Aliæ applicationes præter hæc emplaſtra aliâ formâ ad vulnerum hæmorrhagias etiam fiunt. Qualis illa eſt, quâ in vtraque manu latronis cuiuſdam amputatâ, ſanguinem ſubitò ſubſtitiſſe vidimus: quod hoc modo factum; carnificis vxor gallinaceo pullo iuxta podicem eo in loco vbi galli caſtrari ſolent, amplo foramine ſectione aperto, brachium iuxta carpum abſectum hiatui ampliato introtrudebat, & corpus gallinæ cum plumis, fune brachij ſedi vulneri propinquæ circumducto fortiter adligabat: atq; ſic citra magnam effuſionem ſanguinis eouſque, donec in locum ſupplicij ductus, interficeretur, ſuperuixit. Quo remedij genere poſtea in abſectis digitis, cum ſucceſſu fœliciter vſus ſum.

In alijs locis depreſſis nec ita exertis propter abſciſſionem vel exectionem partis alicuius, hoc idem remedij genus tentari poterit, alligando illis firmiter, vt partem inſuper premat, pullum gallinaceum per medium ſectum vel columbinum, vel pulmonem arietis cruentum, recenter exectum, aut alia cruenta ab animalibus ſumpta: qualia in phrenitidis curâ capiti applicata prodeſſe oſtendimus, illicq; nominauimus.

Fortè & Sanguis humanus aut alterius animalis, calidus adhuc illitus vel priùs farinâ in paſtam ſubactus & appoſitus, aliquid quoq; eadem vi poterit efficere.

Pannum linteum craſſum ter quaterve fœturâ ranarum probè madefactum rurſumq; ſiccatum, ſi vulneri imponatur, ſanguinem certò cohibere docent: ſicq; eo tempore cum fœtura ranarum inuenitur, præparatum ad hunc vſum ſeruant.

Cauſtica ſi alia non proficiant, tandem adhibere cogimur, quæ vrendo nonnihil vaſa eaq; ſic ar-

ctando,

ctando, cruſtamq́; ipſis inducendo, ſanguinem ex ijs fluentem cohibeant. Vſurpanturq́; in hanc rem imprimis Chalcanthum, ſeu Atramentum ſutorium, in genere, cuiuſcunq; ſit coloris, ſic dictum, quod aliàs album, aliàs colore pellucido vitreó vel viridi aut cœruleó colore præditum Vitreolum, aliàs flauo Myſi, aliàs rubro Chalcitis appellatur. Quod ſupra laminam ferream candentem vſtum, aliter calcinatum ad rubedinem vſque, & Colcotar Chymicis dictum, in puluerem redactum, huic ſedi vnde ſanguis profluit, imponitur: Miſcendo & Alumen vſtum interdum aut Vini fæcem crematam: Vel ſi ampliùs hoc vrere velimus, parùm Arſenici, vel tantillum Mercurij ſublimati: Quę & Albumine oui incorporata, exceptaq́; bombace, ſic applicari poſſunt.

Calce viuâ pulueriſatâ, eodemq́; modo exceptâ, idem efficiemus: Cui & ſi de modo dictis quędam addamus, operationem illius intendemus.

Plærunq; hiſce etiam alij pulueres aſtringentes de ſupradictis adduntur, qui eorum violentiam nonnihil contemperent, atq; interim coarctando ſanguinem quoq; ſiſtant. Qualis eſt ex pulueribus pro emplaſtris conſolidantibus vulnera ille; Qui ℞. Oſſa combuſta, &c. & ſimul Vitreolum & Alumen vſtum: Dein & ex illis qui in Vlcere excreſcente ad carnem abſumendam vſurpantur, qui ℞. Aluminis vſti ʒ iij. Balauſt. &c. Vel qui ℞. Vitreoli ℥ ß. Aluminis, &c. maximè puluis erodens ibidem expoſitus.

Liquor Vitreoli, quem oleum illius vocant, cum bombace intincto admotus venæ, egregiè eam conſtringit, & nonnihil vrit. Quæ ſi profundè lateat, eouſque intrudi debet, vt & in dentis euulſi ſpacium.

Validiùs hoc Aqua fortis appellata, eodem mo-

do vſurpata, facit magisq́; vrit. Quâ affusâ ſupra Ferri limaturam, ſi illa comburatur, & in Crocum Martis, ob croceum colorem ſic dictum conuertatur, ille quoque non lotus, cùm cauſticam vim aliquam retinuerit, admotus, aliquid ea vi in ſanguine ſiſtendo, efficiet.

Cauterium actuale, extremum eſt remedium, quod ſubitò vrendo, ſi venas vel arterias per quæ ſanguis emanat tangere poſſit, eum ſiſtit. Fitq́; hoc ferro candenti, pro ratione vulneris fabricato, & vel extremitate ſuâ quâ vrere debet in acutiem, ſi in anguſtum locum immitti debeat, vt dentis euulſi ſpacium, vel globulum rotundum maiorem minorémve deſinente, vel latâ ſuperficie in amplis vulneribus prædito. Qua ratione in membris abſectis vulnus laminâ vel palâ ferreâ ardente adurere ſolent. Quod tamen, paruo interdum ſucceſſu, præſertim ſi in ſpiſsâ partis carnosâ ſede ſectio facta ſit, perficitur, cùm venarum amputatarum & retractarum orificia minimè, vſtio hæc, ſed ſolùm ferè carnem tangat, & in mora hac, antequam emplaſtra apponantur, magna fiat ſanguinis profuſio, dolorq́; inſuper nouus huic quem ex ſectione patiuntur, accedens, ægrum ſummè debilitet.

In picem liquefactam, ſi digiti abſciſſi remanens pars aliquouſq; intrudatur, moxq́; iterum extrahatur, non ſolùm quòd vulnus vritur, ſed & quia pix adhęrens indurata, veluti operculo vulneri impoſito venarum exitum occludit, ſanguis ſiſtitur. Quod & in alijs membris mutilatis, ſi nihil alioquin iuuat, tentari poſſet.

Bombax ſi vulneri imponatur atque accendatur, & donec comburatur retineri poſſit, quia flamma ſe vndique egregiè inſinuat, vrendo admodùm operatur.

Exhibitis potionibus quibus ad vulnerum ſanatio-

natio-

nationem vtimur, etiam hæmorrhagiæ inde pronatæ aliquomodo compeſci poſſunt, cùm vi ſiccante, quâ vlcera conſolidare creduntur, etiam ſanguinem incraſſando viasque aſtringendo fluxum illius nonnihil impedire queant, præſertim ſi illis ea quæ ſanguini ſiſtendo dicata ſunt, permiſceantur. Qualis eſt potio illa in vulnere ex contuſione facto ad ſanguinem coagulatum diſſoluendum præcipuè accommodata. Quæ ℞. Mumiæ, &c. cui in hæmorrhagiæ metu Bolum, Terram ſigillatam, Sanguinem draconis, Sperma ceti, &c. admiſcere illic iuſſimus: Vel etiam alios pulueres qui mox ſubiunguntur.

Multa alia in alijs hæmorrhagijs quæ per nares & vterum fluunt exhiberi ſolita, hîc quoq; in perſeuerante, propinari poſſunt. Quæ tunc maximè conuenient, ſi vulnera ad interiores cauitates illicque latentia viſcera pertingant.

Cerebrum gallinarum in potu datum, cùm ſanguis è cerebro erumpit, prodeſſe docet Dioſc.

Appenſis amuletis vel geſtatis multùm quoque tribuunt, & vti in alijs hæmorrhagijs, ſic & in illis ſanguinem ijs poſſe ſiſti aſſerunt. Qualia in illis expoſita hîc quoq; vſurpari poſſunt.

DE PVRVLENTA EXCRETIONE.

CAP. VI.

Genera.

PVRVLENTA excretio illa eſt, in qua materia liquida excernitur, quæ ex alio humore aliquo, ſuppuratione ſeu maturatione, in materiam albam veluti exco-

ctam pultaceam conuertitur, pro humoris ratione variantem, nunc excoctam, nunc crudam & tenacem, & ſi putredo accedat, putridam; quæ omnia puris nomine comprehendimus. Quæ tum ratione excretionis, tum vitij ipſius quod pus in ſe continet, præternaturalis eſt, atq; è varijs corporis ſedibus procedit. De ea verò puris excretione, quę in exſpuitione, vomitu, mictione, alui deiectione, fieri ſolet, in illis excretionibus agemus.

Oculorum purulenta excretio.

In oculo pus aliàs citra alium affectum, ipſius angulis inhærere, vel oculi globo obduci, & ſi ante pupillam id fiat, viſum obſcurare, frequenter apparet, indeq; poſtea ſponte prodire vel eximi, vel noctu cilijs clauſis illis ſe inſinuare, eaq; conglutinare. Aliàs in oculis accenſis, rubris, inflammatis, pus ſe manifeſtat: Interdum ab vlceribus illius loci, pus nunc album & coctum, nunc aqueum & crudum, ex oculi angulis manat, vel in nares deſcendens per eas effluit, graueolens aliquando. Illud sub palpebra inferiore viam ſibi aperuiſſe, indeque profluxiſſe etiam vidimus.

Auriũ purulenta excretio.

Ex auribus pus frequenter, diuque ſæpè certis temporibus emanat, præcipuè cùm regio vicina premitur; idq; interdum ſine dolore, aliàs cum eo, ſicuti in aurium dolore declaratum fuit.

Narium purulenta excretio.

E naribus purulenta materia nonnunquam emungitur, in coryza, maximè circa finem, inodora & alba, prægreſſo priùs tenuis & mucoſæ pituitæ effluxu.

Aliàs in vlceroſo narium dolore, pus cum muco emungitur, nonnunquam & cum ſanie, ſicuti in narium exulcerationibus oſtendimus.

Vidimus & lactis craſſioris inſtar purulentam materiam, copioſiſſimè per nares etiam ſponte proſilijſſe, in puerulo quodam, paulò ante illius obitum, conuulſionibus mox extincto.

E vir-

E virga virili, & meatu vrinario fœmineo, pus nunc album nunc flauum, ſponte emanat, induſiumque interdiu, aut linteamina noctu, inficit & coinmaculat. Quem affectum mictio ardens, & dolor in virga, vel meatu vrinæ in fœminis, cum vrina redditur, plærunq; comitatur, aliàs etiam citra ferè ſenſum effluens, minùs moleſtat: diciturq; à cauſa in viris Penis, in mulieribus, Ceruicis veſicę exulceratio. Hunc affectum in maſculis præcedit plærunq; coitus cum impuris mulieribus, aliquando etiam ſed rariùs, vt dictum eſt, gonorrhœa virulenta. Deſinit quandoq; & hic affectus in vlcera ſinuoſa, quæ aliquando circa penis inferiorem ductum vel perinæi ſedem, ſe vno loco vel pluribus aperiunt, & pus & vrinam illic profundunt.

Vrinarij meatus per penem, aut collum veſicæ in fœminis, Purulēta & Mucoſa citra mictionem excretio.

Obſeruauimus & in quodam, è pene quando comprimebatur magnam copiam puris educi & veluti ex eo emulgeri, à quo priùs vrinæ permiſtū, longo tempore emictum fuerat, poſtea verò purum & è pene, & podice quoque, maximè eo tempore, quando canalis pro enematib. infundendis, illi intrudebatur, copioſè effluere, dolore circa oſſis ſacri & coccygis infimam ſedem admodùm moleſtante, & poſtea etiam ſubſequēte inflammatione in clunibus vtrinque, ex abſceſſuq; illic aperto, pus per hanc viam maximâ copiâ emanare, remittente tunc eo, qui è pene & podice priùs prodibat.

Ad purulentam illam excretionē è pene & meatu vrinario fœmineo procedentem, referre poſſumus, Mucoſæ illius & glutinoſæ tenaciſſimæque materiei excretionem, qualem cum mictione quoque excerni diximꝰ, quæ & ſine vrina è virga quandoque prodit, vel poſt mictionem illic hæret, foramenq; glandis obſtruit, & non niſi ſenſim & cum labore procedit, aliàs etiam minimè, niſi trahatur, chordæ alicuius longæ dependens: comitaturque

hic affectus, Vlcus veſicæ, aliàs & Calculum, ſicuti in cauſis explicabitur.

Vteri ſinus purulenta excretio.

Ex ſinu vteri pus quandoq; emergit, dolorque lancinans tunc in ea ſentitur.

Purulentá excretio per aperturas in corpore factas.

Per aperturas alias ex morbo vel ſectione procedentes, pus varijs è locis diuerſimodè progreditur: Nunc è ſuperficiei corporis vlceribus; Aliàs è profundo per habitum corporis; Aliàs ex internis cauitatibus. E' quibus ſedibus pus nunc abundantiùs, nunc parciùs, hoc illóve modo coloratum emanat. Interdumq; ſanies, ichor fœdus, aliáve putrida materia cum eo prodit. Sicuti hæc in alijs accidentibus deſcribendis, quæ tunc ſimul concurrunt, fuerunt expoſita.

Cauſa.

OMnium puris excretionum, è varijs corporis ſedibus prodeuntium cauſa, prout vel cum vlcere eiuſmodi excretio iungitur, vel ſine eo procedit, variat.

Cum vlcere ſi excretio puris ſe offerat, à ſanguinis nonnunquam & carnis ſimul ſuppuratione, ſeu in pus conuerſione procedit, vnde abſceſſu eoque diſrupto vlcere genito, puris eiuſmodi excretiones ſuccedunt, in diuerſis corporis ſedibus vlceratis contingentes.

Oculi vlcus, cauſa Purulentæ inde excretionis.

Ab oculi vlcere, alicubi in oculorum ſedibus nato, puris ex oculo excretio proficiſcitur: Frequentiusq; ab eo, quod in interno oculi angulo fit, è qua ſede & emanat, vel ſinum ſibi faciens, ſi ille in nares deſcendat, inde prodit, ſi in aliam vicinam ſedem, quod rarum eſt, cutemque illic exedat, eo loco effluit. Sicuti in vlceribus oculorum & fiſtulâ lachrymali hæc fuerunt explicata.

Aurium vlcus, cauſa

Ab aurium vlcere puris ex auribus excretio exurgit. Tale autem vlcus pus proferens ſi in alto la-

teat,

teat, cùm auris premitur pus profundit, ſi elatiùs exiſtat, ſponte inde pus emanat, & ſi ad tympanum vſq; vergat illudq́; exedat, auditui officit, ſin minus,& extra illud in meatu externo exiſtat, nullam dum noxam auditui parit.

Purulentæ inde excretionis.

In narium vlceribus, à cauſa quæ in illis fuit expoſita,prognatis,puris emunctio procedit.

Narium vlcus, cauſa Purulentæ inde excretionis.

A` penis interioris canalis, qui communis eſt & vrinę & ſemini,exulceratione,puris è virga fluxus, quem à cauſa hac Penis exulcerationem vocant, prouenit. Quæ exulceratio à læſione aliquâ, ſed maiore, quàm quæ ſanguinem elicit, ob catheterem immiſſum, interdum accidit; aliàs etiam à ſemine virulento, quod gonorrhœam virulentam, ſicuti in ea dictum,procreat, atque etiam hæc loca cùm pertranſit,aliquando exulcerat: Quod & à ſemine non corrupto, loco moto, ſi illic ſubſiſtat, euenire poteſt, vt non ſolùm irritando ardentem dolorem, vti in eo oſtendimus, ſed & vlcus, ſi acre admodùm ſit, pariat.

Penis exulceratio interna, cauſa Purulentæ è pene excretionis.

A` veſicæ ceruicis in vtroq; ſexu exulceratione, non ſolùm purulenta mictio, vti in ea deſcriptum fuit,proficiſcitur,ſed & interdum puris aliqua citra mictionem excretio, præſertimq́; ſi in ceruicis veſicæ anteriori parte vlcus reſideat, è quo ſi ſordidum fiat,magna ſæpè puris copia emergit.

Veſicæ ceruicis exulceratio, cauſa Purulentæ excretionis & Mucoſæ citra mictionem.

Atq; in eodem colli veſicę vlcere,mucoſa illa materia, quá cum vrina permiſtam excerni diximus, etiam ſine ea aliquando profluens, huic Mucoſæ è pene excretioni, quam in generibus deſcripſimus, cauſam quoq; præbet.

Ab vteri ceruicis exulceratione, purulenta quæ ex eo loco procedit,oritur excretio. Cuius cauſa in vteri vlcere declarata fuit.

Vteri ceruicis exulceratio,cauſa Purulentę inde factæ excretionis.

Ab externis vlcerib.in cute & carne, per ſuperficiem corporis diſperſis,ſponte diſruptis vel aper-

Vlcera externa & interna, cauſa Purulentæ excretionis per aperturas corporis factas.

tis, puris excretio prouenit. Vti & ab internis, in habitu corporis latentibus abſceſſibus ſectione apertis, pus è profundo emanat. E' quibus locis, ſi diu pus illic coaceruatum fuerit, affatim exilit, idq; vel maturatum ſaltem, vel etiam putreſcés, purum vel viroſum, aut putri materia permiſtũ. Quarum omnium exulcerationum cauſæ, cùm de vlceribus & abſceſſibus, illis in læſionibus quibus præcipuè incommodant, egimus, deſcriptæ fuerunt.

E' pectoris cauo, ab exulceratione corruptioneque pulmonum congeſtum pus, per ſectionem Empyematis tãtâ ſæpè copiâ, quâ pelues adimplentur, promanat: cuius cauſam in eo affectu expoſuimus.

In Ventre ab abſceſſu viſcerum illic contentorum, veluti hepatis & lienis, ſicuti deſcriptum fuit, pus genitum, vix per aperturam in abdomine factam, excernitur. Licet enim ab abſceſſibus eiuſmodi ſponte diſruptis, pus in abdomine coaceruari poſſit, quia tamen hoc rarum eſt, neq; tumore aliquo inde nato, cùm tanta illius copia colligi nequeat, ſe prodit, & proin difficulter deprehẽditur, nõ temerè etiam via illi per quam effluat, erit aperienda. Quod &, ſi intra cranium pus alicubi cumuletur, obſeruandũ: cùm enim an pus illic collectum ſit, non certò poſſit cognoſci, non niſi neceſſitate vrgente, & pus ibi contineri certi ſimus, cum ægri periculo, caluariam perforando, exitum illi molimur, eoque minùs, cùm natura niſi mors præueniat, per foramina pituitæ expurgandæ dicata, in nares illud tandem excutiat.

Sine vlcere purulenta excretio quæ ſe exhibet, plærunque ex ſedibus externis humilioribus procedit, veluti oculorum & narium, quæ perpetuò humore quodam madent, è quo talis materia gigni poteſt.

In

In oculis hæc ex humiditate illa, quæ oculi ſedem alluit, interdum gignitur, ſi illa craſſior tenaciorque reddita, & excocta maturataque, veluti in pus redigatur. *Oculorum humiditas in pus conuerſa, cauſa Purulentæ illius excretionis.*

Quod ob calorem, quem oculi cum palpebris concipiunt, euenire ſolet, à quo humor ſiccatus tenacitatem acquirit coquiturque, ſicuti in oculis rubentibus talem materiam naſci videmus, eandemque ſi à cauſis externis tantùm oculus incaluerit, calore & rubore ceſſante, iterum remittere: quando verò hæc perſeuerant, accedente lachrymarum cõtinuo affluxu in Epiphora, oculos pure continuò ſordidos apparere. Sicuti in hoc oculi affectu oſtenſum fuit.

A pituitâ mucosâ, diutiùs in antris naſi retentâ maturataque, & in purulentam materiam excoctâ, emunctio purulentæ huius materiei, circa finem coryzę ferè ſuccedit, ſicuti in ea oſtẽſum fuit. *Narium pituita in pus cõuerſa, cauſa Purulẽtæ emũctionis, & nonnunquam Lacteæ.*

Quòd verò magna copia puris lactis inſtar, in puello quodam per nares effluxerit, illud à cerebro quoque eò defluxiſſe, illicque genitum, atq; ex ſanguine & pituita excoctum fuiſſe, hoc comprobare videtur, quòd cerebrum inde affectum fuerit, adeò vt cõuulſiones, illisq; cõtinuatis, mors ſubſecuta ſit.

Curatio.

EX oculorum ſedibus pus emanans, ſi ab vlcere procedat, non aliam quàm quæ vlceribus oculorum debetur, curam requirit. Si citra vlcus, purulenti in epiphora ſint oculi, cura illi accommodata, etiam huic vitio competit. Si ſine hiſce morbis oculorum, purulenta materia in ſupercalefactis non nihil oculis naſcatur, calore ceſſante, puris collectio rurſum quoq; deſinit. A quacunq; causâ, ſi pus oculis inhęrens, pupillamq; obtegens, viſui impedimentum adferat, fricando palpebram leuiter verſus angulos, eò adigitur, indeque poſtea *Oculorum Purulentæ excretionis curatio.*

exit, vel turundâ ex panno vel linteo formatâ, eximitur.

Aurium Purulentæ excretionis curatio.

Auribus inhærens pus indeq́; emanans, quo pacto abſtergi debeat, in vlcere auris, vnde hoc pus prodit, declaratum fuit.

Narium Purulentæ excretionis curatio.

E naribus purulentæ materiæ effluxus, ſi à pituitâ ſic excoctâ proficiſcatur, cùm defluxionem quæ priùs ferè tenuis erat, in coryza ceſſaturam ſignificet, minimè ſiſti, ſed potiùs promoueri debet, errhinis immiſſis alijsq́; in narium obſtructionibus expoſitis. Vti &, ſi lactea illa materia copiosè à cerebro per nares profundatur, nec illa impediri ſed potiùs promoueri debet, quam tamen mors plærunq; excipit. Quòd ſi ab vlcere narium pus prodeat, cura in exulceratione fuit expoſita.

Penis exulcerationis indeq́; prouenientis Purulentæ excretionis curatio.

Per penem puris excretio in maſculis, illa per quam pus etiamſi non mingant, ſponte emanat, atque inter mingendum ardor accedit, ab vlcere in penis canali, per quem vrina redditur, profecta, minùs eſt quàm puruléta mictio, à veſicæ illiúsve ceruicis vlcere procedens, periculoſa, cùm in parte ignobiliore vlcus hoc exiſtat, &, ſi non adeò inualuerit, aut profundè lateat, faciliùs curatur, difficiliùs verò, quò magis abditum eſt & ſordidum factum, cuius curatio ſępè in longiſſimum tempus protrahitur, aliàs quoq; vicinas ſedes excauás, extrinſecus circa perinęum ſe apperit, & vrinæ viam patefacit.

In fœminis excretio hæc puris citra mictionem, per meatum vrinæ deſtinatum, cùm ab vlcere ceruicis veſicæ prodeat, & nunc cum vrina nunc ſine ea ſe offerat, æquè atq; mictio puruléta, inde quoq; prouenięns, curatu eſt difficilis.

Curatio autem penis exulcerationis, indeq́; nati mingédi ardoris, eodem ferè modò ſicuti in veſicæ illiusq́; ceruicis exulceratione inſtituit, & pleraq; illic expoſita, tam ad vlcus ſanádum quá ardorem miti-

mitigandum, hîc quoque poſſunt competere, cùm hoc vlcus penis in eadem via quæ ceruici veſicæ continuatur, ſit poſitum, ibiq; etiam ea fiat irritatio, quæ ardorem mingendi parit.

In mulieribus quoque non aliam curam hæc excretio puruléta quàm eam, quæ in mictione purulenta, cùm ambæ à ceruicis veſicæ vlcere procedant, inſtituitur, illicq; deſcripta fuit, requirit. Nam ſi ab vteri colli aut pudendi vlcere pus hoc emanat, cura in eiuſmodi vlceribus, in doloribus illius loci, fuit expoſita.

Itaque in vtroque ſexu, vti in cura vlcerum veſicæ, ardoris causâ qui hæc comitatur, ſic & in hiſce, eiuſdem causâ, exhibitis vel iniectis enematibus, aluum interdum laxabimus, excrementaq; ſi dura ſint, vt faciliùs prodeant, emolliemus, ijſdem illic expoſitis, ſimilibusq; remedijs.

Ad vlcus ſanandum detergentia ſi ſordidum ſit, & ſiccantia illud glutinantiaq;, eadem quę illic deſcripta, exhibita, hîc quoque aliquid præſtare poſſunt, cùm hoc vlcus veſicæ ceruici vel ſit proximũ, vel ſaltem non procul ab eo diſſitum, in eodemq; ductu poſitum, adeò vt medicamenta, quæ vires ſuas ad ceruicem veſicæ vſque poſſunt proferre, eas etiam vlteriùs huc vſque poſſint extendere. Quas cùm in locis illis diſtantioribus non adeò validè exerant, idcirco per exhibita ſola vix dum curatio exulcerationum, tum in veſicæ tum penis ductu exiſtentium, perficitur, niſi vſus horum ſit frequens & continuus.

Propinariq; poſſunt in eum finem, decocta in vlceris veſicæ cura deſcripta, tum Primum, quod vlceri & ardori coniuncto ſimul competit, tum illud quod Gaiacum cum cæteris quæ vlcus ſanant, recipit.

Aliæ item potiones Vulnerariæ dictæ, vti non

ſolùm ad vulnera, ſed & vlcera quædam externa internaq; ſananda exhiberi ſolent, ſic & ad illud quod in penis ductu exiſtit curandum, aliquando propinantur, à chirurgis in hanc rem potiſſimùm præparari ſolitæ. Poſſuntq; præcipuè illæ quæ in vlcerum generali cura deſcribuntur, hîc quoque vſurpari, vt Vina illa & Aquæ exſtillatæ, quàm Decoctum quod ℞. radic. Conſolidæ maior. Fœniculi, &c.

Succi, Aquæ, Lac, Reſinæ, vti in vlcere veſicæ ea exhibere docuimus, ſic hîc quoque aſſumi poterunt.

Pulueresque imprimis compoſiti, tum vſitati, tum tres illic deſcripti, quorum duo & mictioni ardenti & vlceri ſimul, tertius vlceri præcipuè, accommodantur.

Ex ſimplicioribus, puluis Glandium quercus, folior. Equiſeti, Vincæ peruincæ, ſæpè exhibiti, probantur, alijq; ſimiles.

Ad dolorem ſi acriter, vti aliquádo ſolet, vrgeat, non ſolùm Narcotica cæteris iam expoſitis permiſta competunt, ſed & per ſe quoque exhibentur, in ardentis mictionis curâ declarata.

Iniectiones in virgam factæ, cùm citiùs & faciliùs ad locum affectum, quàm ſi in veſica illiusque collo latitaret vlcus, perueniant, in curatione huius vlceris, præcipuas partes tenent. Conueniuntque ſimiliter in veſicæ vlceribus propoſitæ iniectiones, quæ primùm abſtergant, mox ſiccando vlcus ſanent. Poſſuntq; ſic Lac, Decocta, Succi, Aquæ Miſturæque aliæ & Collyria illic declarata, inijci, atque vnguentum Ægyptiacum, ſi ſorditiem magnam aut putredinem acquirant, permiſceri.

Præter quas iniectiones in penis exulceratione, cùm deterſione opus eſt, talis fieri poterit: ℞. radicis

cis Liquiritiæ ℥ j. ß. cortic. Fabarum ʒ vj. Cicerum rubr. vel Piſorum ᴘ. j. fiat decoctio in Sero caprino, addendo parùm Lixiuij, prout ferre poterit, & ne nimiùm mordicet, diſſolu. Mel. Saccharum & parùm Lariceæ diſſol. cum Melle & Vitello oui.

Ad ſanandum & conſolidandum alia iniectio: ℞. radic. Conſolidæ ℥ j. ß. Equiſeti, Plantaginis ana ᴍ j. Lithargyrij ʒ vj. decoquantur in Aqua ferrata, & in ℔. j. diſſolu Mellis roſac. vel Sacchari roſac. tabul. ℥ ij. Reſinæ lariceæ ʒ j. diſſol. in Vitello oui, fiat iniectio.

Vel ſic: ℞. Trochiſcorum alborum Rhazis ʒ ß. lapid. Calamin. Tuthiæ, Plumbi vſti, Boli, ana ʒ j. diſſolu. cum Aqua conuenienti vel Lacte vel &c.

Alia: ℞. Ceruſſæ ℥ ß. Lithargyrij ʒ ij. Tuthiæ præpar. ʒ iij. Amyli ℥ j. fiat puluis ſubtiliſſimus, qui diſſolutus cum liquore, inijciatur: Vel inſtilletur in glandem.

Aqua pro iniectione efficax: ℞. radic. Conſolidæ ℔ ß. radic. Biſtortæ, Tormentillæ ana ℥ ij. Narciſſi bulbos num. x. foliorum Equiſeti, Plantag. recent. ana ᴍ. ij. ſummit. Hypericonis cum floribus rec. ᴘ. ij. Aluminis ℥ j. Mellis roſac. q. ſ. Oua confracta num. xij. ſi aridæ ſint herbæ, irrorentur priùs aquâ Plantaginis; deſtillentur.

Inſtillatæ in glandem iniectiones eiuſmodi, ſi ad vlcus penetrare queant, quod citiùs fiet, ſi minùs in profundo ſit, conducent. Quâ ratione & ſucci indi poſſunt.

Induntur & vnguenta alia quæ vlcera ſanare poſſunt, vt & Pompholygos dictum, in virgam, & ad vlcus vſque adiguntur, cereâ tereti candelâ inunctâ, illiusque anteriori ſedi appoſitâ, ſicque intruſâ, quod commodiùs minoriq; negotio & dolore, quàm alijs fit inſtrumentis, cùm candela eiuſmodi mollis & læuis ſit, ſeque ad curuum ductum,

poſſit dum ſenſim intruditur, flectere, ſicq́; accom modare. Oleum ex ſemine Hyoſquiami expreſſum, inſtillatum admodùm dolorem compeſcit.

Inunctio lineæ quam ſuturam vocant, ab humiliori virgæ ſede per perinæum ad anum vſque ductæ, conuenire aliquo pacto poteſt, vti & fomentationes illius loci, cum refrigerandum in ardore, qui eo in loco intrinſecùs perſentitur, vel relaxandæ viæ illæ ſi conſtrictæ ſint; quod ijſdem quæ in vlcere veſicæ colli expoſita, quibus & Opium, ſi dolor acerbus illud exigat, miſcere poſſumus, perficitur: Ad ſanationem vlceris vnguenta quæ illud ſanant, illic quoque inuncta, aliquid perficere autumant, ibidem quoque deſcripta.

Vitæ regimine eodem, quod in vlceris veſicæ curâ præſcriptum, vtantur.

Veſicæ vermicis exulcerationis, indeq́; profectæ Mucoſæ excretionis cura.

Mucoſa excretio glutinoſæ materiei, citra ferè mictionem, è pene, aliquando & in fœminis per meatum veſicæ, cùm vlceri & calculo veſicæ copuletur, non aliam quoque curam, quàm quæ excretioni purulentæ & calculoſæ debetur, requirit: Iniectionesq́ue præſertim, quæ pus illud viſcoſum abluant & abſtergant. Quod niſi cedat, vti in virga interdum pertinaciter hæret, ſenſim nonnunquam illud trahendo, eximitur: Vel ſi virga Raphano excauato imponatur, in eoq́ue aliquandiu retineatur, pus ſic attrahi euacuariq́; docent.

Vteri ſinus exulcerationis indeq́ue profectæ purulentæ excretionis cura.

Ex vteri ſinu promanans pus, non aliam quàm quæ vlceri huius loci conuenit, curam expoſcit, in vteri exulceratione declaratam.

Purulentæ excretionis ex vlceribus ſuperficiei

Per aperturas alias puris excretio, ſi ab vlceribus externis ſordidis cuiuſcunque generis, vel in profundo corporis habitus latentibus abſceſſibus, ſponte vel ſectione apertis proueniat; quo pacto pus abſtergi atque elui, vlcus & vulnus poſtea ſanari debeant, in vlcerum, abſceſſuum & vulnerum

rum cura fuit edoctum. E' pectore quoque fluens pus poſt ſectionem in Suppuratis, quo pacto tractari debeat, in cura Empyematis fuit expoſitum. *corporis & habitus proemanantis cura.*

DE AQVOSA EXCRETIONE.

CAPVT VII.

Genera.

AQVOSAM excretionem eam nominamus, in qua humor fluidus, aquam referens, nunc tenuior nunc craſſior, & tenacior effluit, ex pituita excrementitia, vel cruda naturali & ſero inuicem permiſtis & confuſis, in qua miſtione nũc pituita nunc ſerum exuperat, conflatus: cuius excretio, quæ aliàs non ita omnino præter naturam exiſtit, tunc maximè præternaturalis euadit, ſi abundantiùs aut frequentiùs contingat, maiusq; in ſe vitium hi humores contineant, vel per loca non conuenientia excernantur. Eiuſmodi autem aquoſa excretio, exceptâ eâ, quæ exſpuitione, vomitione, mictione, & alui deiectione, perficitur, de qua in illis excretionibus tractabitur, è varijs corporis ſedibus procedit.

Ex oculorum ſedibus frequenter hæc prouenit in Lachrymis appellatis, quæ oculum madore perfundunt, atque ex eo exſtillant. Hæc nunc ſerum pituitámve aqueam referentes, in ſanis etiam, maximeque in infantibus & ſenibus iamque repueraſcentibus, leui causâ, atque alijs etiam in animi magnis commotionibus, ſæpè erumpunt, nec proin præternaturales cenſentur. In oculorum verò vel *Lachrymæ.*

capitis morbis quibuſdam, moleſtiam parientes, diuque ſæpe perſeuerantes, inter ſymptomata horum morborum referuntur. Suntque interdum hæ lachrymæ calidæ & acres, quas Calidas ob id appellant; aliàs verò minimè, quas Frigidas nominant.

Stillicidium narium. E' naribus aquea excretio ſæpiùs ſe offert, quæ naturalis, cùm per viam excremento huic repurgato deſtinatam fiat, exiſtit, ſed tunc præternaturalis, ſi nimia ſit, euadit. Vti quibuſdam hoc accidit, è quorum naribus aquoſus humor lachrymarum inſtar exſtillat, guttaq; illius à naſi apice, dependet. Vel aliàs mucoſam pituitam refert, quod cùm familiare ſit infantibus, minùs in illis, quàm adultis turpe & vitioſum eſſe cenſetur.

Coryza, Grauedo. In catarrhi ſpecie quæ Coryza ſeu Grauedo dicitur, hoc idem accidit, vt è naribus ab initio tenuis & aquoſus humor cōtinuò exſtillet, & copioſè effluat, actu frigidus, nonnunquã & calidus, interdum & acris, nares vellicans, ſternutationem mouens, lachrymas eliciens, alas narium & ſuperius labium vicinum inflammans & exulcerans: accedente interdum & copioſâ expuitione cum ſcreatu & tuſſi; Qui humor tandem circa finem mucoſus nunc albus, nunc alio quoq; colore imbutus emungitur.

In alijs morbis capitis quibuſdam & defluxionibus, hoc idem accidit, ſicut in illis fuit declaratum.

Aurium aquoſus effluxus. Ex auribus præter humiditatem, quâ aures inſtrinſecùs aliquando madent, aquoſus humor, nūc tenuis, nunc tenacior, ſed rarò ex illis effluit, conſtatq; è cuiuſdam puellæ aure, menſuras aliquot illius diu per vices, citra vllam aliam læſionem profluxiſſe.

Vterinus ſeu Ex vteri ſinu pituitoſa hęc excretio in fœmineo ſexu

ſexu admodùm eſt frequens, eamq; Fluorem muliebrem ſeu vterinum; vel Purgationem vteri vocant, & quia eiuſmodi fluores mulieribus, poſtquam menſtrua ceſſarunt, plærunque ſuperuenire ſolent, & ad aliquot quoq; dies perſeuerare, Menſtrua quoque ſed alba, ad differentiam ſanguineorum rubrorum, appellantur. Verùm non eo ordine, ſed inordinatè, mulieribus menſtrua habentibus, contingere, & ſæpè diu, aliàs breuiùs perdurare ſolent: Atque etiam eas, quibus menſtrua ſuppreſſa ſunt aliquando infeſtare: Vti & illas quibus menſtruorum tempus præterijt, & ne vetulis quidem parcunt. In virginibus hic fluxus, etſi rarior ſit, aliquando tamen & eas inuadit; Grauidaſque mulieres hunc quoque fluxum paſſas, ſæpè obſeruauimus.

muliebris fluor.

Menſtrua alba.

In hoc fluore humor interdum ſeroſus aqueus effluit, copioſeq; plærunque, nunc limpidus ſine morſu, nunc acris vel ſalſus, aliàs flaueſcens, vireſcens aut nigricans nonnihil, aliquando & ſanioſus, interdum inodorus, aliàs fœtidus, ei copulatur.

Huic pituitoſus etiam miſcetur, aliquantū glutinoſus, inodorus & frigidus, pauciore vel eadem aut etiam maiore quàm ſerum quantitate.

Huic fluori ſi moderatè ſe habeat, nulla aliàs ſuperueniunt grauiora accidentia, & ſine noxa tam mulieres quàm virgines hunc incolumes alioquin, ſæpè multis menſibus, vel etiam annis, ferunt. Aliàs verò ſi immoderatus ſit, malus corporis habitus, ſeu cachexia eum comitatur: item languor corporis atque functionum quarundam imbecillitas: Sterilitas item in quibuſdam mulieribus, licet in aliquibus in conceptu nullum impedimentum adferat. Pruritus mordicatio & ardor in pudendo & circa illud, ſi vitioſa ſit materia, eas diuexat. Atq;

inprimis ipſis, ſi hęc excrementa fœteant, turpitudo hæc moleſtiam, & maritis tale faſtidium, vt ab ipſarum conſortio abſtineant, parit.

Sudor præternaturalis.

E' cutis poris frequentiùs ſerum exudat, illiusq; hæc excretio Sudor nominatur, naturalis & communis cuiuſuis complexionis hominibus; qui tunc præternaturalis euadit, ſi nimius aut vitioſus exiſtat, qualis & in morbis atque extra hos nonnunquam ſe offert.

Extra morbos nimius ſudor contingit, quando frequentiùs quàm par erat, concitatur, aut diutiùs continuatur, adeò vt animo deficiant, & ſi ſæpè hoc fiat, languorem corporis inde contrahant.

Vitioſus ſudor ſi fœtidus ſit, exiſtit. Qualis nonnunquam è toto corpore, vel certis inde locis, vt pedibus, ſicuti hoc in fœtore pedum oſtenſum, exſudat. Frigidus itidem & tenax, non calens, aqueus & fluidus, qualis eſſe debebat, præternaturalis cenſetur: Vti & qui colore aliquo plærunque croceo, lintea imbuit & tingit.

Indecens quoque ſudor ille cenſetur, quo manus & plantæ pedum continuò ferè, vel nullam aut leuem ob cauſam madent; aliquibus etiam conſuetus.

In morbis ſi ſudor non conueniat & erumpat, vel tempore non decenti, vti in febribus extra criſim, aut nimia illius ſit profuſio, vti in ſudore Anglico, in febribus accidere diximus, præternaturalis exiſtit, cùm per hoſce non alleuientur ægri, aut meliùs, ſed deteriùs ſe habeant, imbecillioresque ampliùs adhuc reddantur. Vitioſus quoque & noxius habetur, ſi non æqualiter è corpore, ſed certis tantùm è locis exſudet: & ſi frigidus, aut tenax exiſtat; Fœtidus autem & qui colorat, cùm iuuet, non malus eſſe iudicatur. Sicuti hæc omnia copioſiùs in febribus alijsque quibuſdam morbis, in quibus

quibus ſudores conſueti ſunt, recenſita fuerunt.

Ex aperturis in abdomine factis, in hydrope aſcite, ſerum magnâ copiâ profunditur: & ſi in cruribus fiant, ſerum guttatim, diuque exſtillat. Ex ſcroto quoque aperto in hydrocele affatim effluit. Atque ex veſiculis, puſtulis, & tumoribus aquoſis apertis, ſerum parciùs copioſiúſve emanat. Deniq; ex vlceribus quibuſdam ichor ſeroſus aquam referens, quem Germani Glidtwaſſer vocant. Sicuti in eiuſmodi affectibus hæc omnia iam priùs demonſtrata ſunt.

Seri ex aperturis in corpore factis effluxus.

Cauſa.

AQuoſus enarratus humor, qui per oculos, nares, aures, ſinũ vteri, poros cutis & aperturas effluens, aqueas illas excretiones parit, prouenit vel à cerebro vel aliunde à corpore.

È cerebro à defluxione pituitæ aqueæ & ſeri in oculos, lachrymas procedere, hoc demonſtrat, quòd aliàs ſine acrimonia & calore ſe offerant, aquæ inſtar lentorem tamen quendam habentis, qualis eſt pituita, aquea ob id dicta; aliàs verò tenuiores limpidioreſque ſint, vti ſerum, & quandoque acres ſalſæ bilioſæ & calidæ, quæ à ſero potiùs quàm à pituita dependent; Quos humores oculorum ſedem irrigantes, à cerebro defluere, hoc abundè & ſufficienter demonſtrat, quòd tam citò lachrymæ, quæ priùs aberant, erumpere poſſint, tantaque interdum copiâ. Etſi enim humiditas illa, quâ oculus palpebræq; naturaliter, vt ad motum promptiores eſſent, humectantur, à ſero è venis oculorum exſudante, vti in cæteris quoque partibus fieri alibi oſtendimus, proficiſcatur, tamen tanta illius copia, quæ lachrymarum ſtillicidium efficeret, in venis ſedis oculorum exilibus, minimè contineri, nec tam ſubitò prodire poſſet.

Oculorum ſedem ſubiẽs aquoſus humor à cerebro defluẽs, cauſa Lachrymarum.

Defluxus autem ille pituitæ aqueæ, in oculorum ſedem ad lachrymas procreandas, eò faciliùs & citiùs fit, quòd alioquin illius cõſuetus à cerebro deſcenſus ad nares, per quas naturaliter euacuatur, iuxta oculorum radices, per foramen priuatum illic, atque aliud quoq;, quod in oculorum interno angulo, in hunc vſum inſculptũ fuit, fiat, ob quam cauſam vel leuiter commota, oculi ſedẽ adimplẽs, lachrymarum fluxum ſic parit. Sed & ſeroſus excrementitius humor pituitæ plærunq; permiſtus, in cerebro coaceruatus, quemadmodũ eum quoq; illic ab excrementis congeri, indeq; defluere, multisq; defluxionibus occaſionem præbere, cùm de illis quæ habitum corporis cum dolore infeſtant, ageremus, oſtendimus, ita per eandem viam per quam pituitam ad oculos deferri diximus, deſcendens ad nares, in oculos quoq; profuſus, lachrymis naturam illius referentibus, cauſam præbet. Alio modo per venas externas internáſve lachrymas eò defluere, vti putarunt, cùm hæ ſanguinẽ deferant, nec pituita per has deſcendat, aut ſerum à ſanguine tam ſubitò ſegregari valeat, concedere minimè poſſumus, ſed ex caluaria per deſtinatos illis ductus, vti dictũ, eò peruenire: Et ſi fortè extra caluariam humores excrementitij eiuſmodi ad oculos defluant, ſub cute in palpebris ſubſiſtere easq; in tumorem potiùs attollere, quàm copioſas lachrymas efficere, exiſtimamus.

Quod autem eiuſmodi pituita aquea ſerumq; in oculos deferantur, lachrymasq; quæ in ſanis pituitoſæ, in ægris ſeroſæ magis ferè occurrunt, diuturnas & perſeuerantes gignant, cauſa eſt humorum iſtorum excrementitiorum in capite nimia redundantia, ob quam cauſam, non ſolùm defluentes in narium amplitudinẽ, vti decebat, ſe exonerant, ſed & oculorum ſedem quam peruadunt,

conti-

continuò madefaciunt atq; opplent, eoq; magis, ſi oculorum diſpoſitio tum ob frequẽtem hanc illorum irrigationem, tum ob morbos illorum, imbecillis & laxa reddita, ad ſuſcipiendum apta reddatur. Quæ inde natæ lachrymæ, præter madorem, moleſtiam vix aliam maiorem adferunt, ſi à pituitoſo humore potiſſimùm proficiſcantur: Si verò à ſeroſo humore exuperante, eoque ſalſo vel acri & calido prodeant: cum pruritu & rubore palpebrarum, in Epiphora dicta, ſe offerunt. Ab vlcere quoque oculorum interioris maximè anguli, conſumptaq; præſertim illâ, quæ foramini præerat carunculâ, foramineque ampliato, per quod madoris oculi aliqua portio ex oculo in nares delabitur, fiſtulaque illic genitâ, cùm tunc eo potiùs defluxus humoris, qui per poſterius & in alto oculi ſedis ſitum foramen defluere debebat, dirigatur, omnisque eò deferatur, non ſolùm per fiſtulam lachrymalem proin dictam in nares deſcendens, ſed & oculi orbitam illic adimplens, lachrymis perſeueranter occaſionem præbet. Sicuti hæc omnia in eiuſmodi oculorum morbis, vti Epiphora & Fiſtula lachrymali declarata fuêre.

Irritatione oculi ſedium, aut vicinarum partium illi conſentientium, facultas expultrix ſuſcitata, humores hoſce in oculum ſubitò propellens, lachrymis ſed non diu perſeuerantibus occaſionem præbet. Qualis eſt quæ à ſplendore ſolis, fumo ſpiſſo, odore & vapore vellicante, vt ceparum, ſinapis, & ſimilium, alijsque oculo illapſis, proficiſcitur, lachrymas commouens. Quod & dolor propinquarum partium, vt dentium aliúſve poteſt efficere.

A commotione nimia humorum ob conatum magnum, lachrymæ frequenter erumpunt, vti per animi perturbationes accidit, in quibus ob miram

illam veluti conuulſionem, muſculorum buccarū, labiorum, oculorumq́;, quam in ploratu lachrymas præcedere obſeruamus, aquei hi humores oculis vicini, & iuxta eos, vti dictum, defluentes, commoti in oculorum ſedem ſe inſinuant, lachrymasq́; efficiunt. Quod & in riſu valido, ore quoq; diſtorto, gaudioq́; nimio accidit, vt & tūc lachrymæ excidant. In alio quoq; conatu magno, in alui excretionibus, vti & in partu, in tuſſi, ſternutatione, eandem ob cauſam lachrymas elici videmus.

Nares petēs aqueus humor à cerebro defluēs, cauſa Stillicidij nariū & Coryzæ.

In nares pituitæ à cerebro expurgationi dicatas, aquoſus humor enarratus à cerebro defluens, Stillicidium narium vocatum parit. In quo fluxus ille eò abundantior eſt, quò maiori copia in cerebro coäceruatur. Exſtillatq́; tenuis humor aquæ inſtar, ſi rectà à cerebro ille eò deſcendat: cùm talis ferè in cerebro congeratur aquea dicta pituita, atque ſi antris oſſium diutiùs retineatur, primùm craſſeſcat mucoſaq́; fiat. Cæterùm & ſeroſus humor excrementitius, qualem in cerebro quoque congeri, in alijs defluxionibus oſtendimus, inde quoque pituitæ plærunque permiſtus, defluens ad nares, fluorem hunc aqueum ex illis emanantem parit vel auget, qui tunc & tenuior acrior calidiorq́; plærunq; exiſtit, & vellicando pruritum, & ſternutationem commouet, coryzamq́; dictam gignit. Quam defluxionem horum humorum à cerebro, illorum nimia illic collectio efficit, atque ea quæ facultatem expultricem excitant, promouent: ſicuti in aliorum affectuum à defluxionibus dependentium cauſis, & tuſſis præſertim, hęc vberiùs fuerunt expoſita.

Aures ſubiens aquoſus humor è venis illic emanans cauſa

Aliunde quàm à cerebro pituita illa vel aqueus humor, qui ex auribus effluit, promanat, cùm ab eo non alia via ad auditus cameram, quàm per foramen neruo auditorio paratū, exiſtat, per quod

ſi illa

ſi illa intraret, interiorem tantùm cameram ſubire, atque, ad exteriorem meatum penetrare, minimè poſſet niſi tympanum peruaderet, quod tamen citra illius læſionem & auditus defectum inde profectum, nō faceret. Sed cùm citra auditus abolitionem hic fluxus ex auribus contingat, atque ab externo auris meatu prodeat, in eum pituitam hanc deferri ſatis patet. In quam externam ſedem, vti ſerum exudans eam madore ſuo humectare ſolet; ita ſi aquoſus ille humor copioſè illic coaceruatus, redundet, è venis meatum hunc implicantibus, prodiens, effluxum hunc illius efficit: quod tamen rariùs, cùm longè conuenientiores viæ ſeri expurgationi deſtinatæ ſint, accidit, aliquando tamen præſertim in nimiùm laxatis hiſce ductibus, illud poteſt euenire. Sicuti in fluore vterino pituitoſam quoque materiam è venis copioſè egeri poſſe, iam demonſtrabimus.

Aquoſi ex auribus fluoris.

A` ceruicis vteri venis ſicuti menſtruum fluorem oriri oſtendimus, ita & fluor vterinus ab ijſdem procedit, neque enim ex vteri fundi cauitate vti vulgò putant, in collum illius effluit, indeque poſtea expurgatur, cùm tá anguſtus in vtero ſinus, tantá copiam humoris, quantá plærunq; emanare videmus, capere minimè poſſet, nec in eo congeri, multò minùs per venas quę exiles ſunt, nec donec mulier vterum geſtat, ampliantur, in illum influere valeret, vti verò per ceruicis illius venas manifeſtiores ex eadem effluit. Quod tunc accidit, quádo humor ille excrementitius, qualis in hoc fluore ſe offerre ſolet, ſanguini cōfuſus, vel cum eo in menſtrua purgatione adhuc permiſtus, vnde impurus maleq; coloratus tunc ſanguis apparet, expurgatur, vel donec menſtrua iam præterierint, omnino vel ex parte retentus & coaceruatus, tunc demum à natura propulſus, per eandé viam, per quá priùs

Vteri ceruici influens aquoſus humor, è venis illic promanans, cauſa Vterini fluoris.

ſanguis, eo ferè modo vti ante eum menſtrua, ob quam cauſam & menſtruorum alborum nomen illi fuit inditum, excernitur. Quod & alio tempore quandocunq; natura illuuie hac grauatur, poteſt euenire, tum in illis quæ menſtruas purgationes nihilominus habent, tum in alijs quibus hæ iam ceſſarunt. Vti & in grauidis hoc itidem aliquando contingit, in quibus cùm vteri orificium internum penitùs occluſum ſit, hunc fluxum non ex cauo vteri promanare potuiſſe, ſed ex illius collo, ſatis demonſtrat, atq; in illis quæ vterum nõ gerunt, ſimiliter euenire idem etiam comprobat. Nec mirum naturam per eandem viam per quam ſanguinem euacuare ſolet, hæc excrementa ſi ea exuperent, repurgare, cùm hoc & in alijs locis per vaſa alijs rebus vehendis deſtinata, ea quandoq; moliatur. Verùm quòd citra cruoris permiſtionẽ, humor ille venas haſce permeet, hoc ideò, quia fluxus ille extra tempus, quo natura eas ad fluxum menſtruum excitandum ſanguine implere ſolet, & proin eo veluti deſtitutæ ſunt, euenit. Vti &, quia natura ſanguinẽ ab impuritate hac ſegregans, ipſum tãquam vtilem retinet, excrementa hæc verò tanquam vitioſa atq; pręternaturalia, eo modo vti dictũ, eijcit. Quę excrementa ſi aquea ſint, à ſeri in ſanguine copia, ſi pituitoſa, à crudo ſanguine eò deriuata, ſi ſanioſa, à ſanguine nonnihil tincta, procedunt: quibus ſi alij humores excrementitij permiſceantur, vt bilis crocea viridis aut atra, tunc pro horum ratione, colore alieno hoc illóve fluor imbutus eſt, atq; ſi acres ſint eiuſmodi humores, vel ſerum quod effluit admodùm ſalſum, tũc & fluxus ille irritando, & vrendo, interdum in locis quibus adhæret, pruritũ & ardoris ſenſum parit, & ſi diu durat, aliquando & ea exulcerat. Aliàs verò ſi hiſce deſtituatur, ſine ſenſu, inſtar aquæ vel albuminis oui conquaſſati profluit.

fluit, nec tunc adeò, niſi immodicus ſit, vti cùm vitium quoq; in ſe habet, noxius exiſtit.

Cæterùm horũ excrementorũ in ſanguine contentorum, quę fluxui huic muliebri materiá præbent, cauſa, ab illis quæ aſſumũtur, atq; à viſcerum concoctioni excrementorumq́; ſegregationi deſtinatorum imbecillitate dependet, eoq́; modo ab illis procedit, ſicuti in affectibus etiam alijs, qui ab ijſdem excrementis in ſanguine retentis proueniunt, maximeq́; in cachexia, quæ huius fluoris plærunq;, niſi per eum ſuccus crudus eam producens, admodùm expurgetur, comes eſt, hæc abundè deſcripta fuerunt. Quę excreméta, natura vti dictum, quando illis grauatur ſic expellit, eoq́; citiùs; ſi vteri ſimul adſit imbecillitas, vti varijs de cauſis ita & huius fluoris diu haſce ſedes alluentis & humectátis & refrigerantis causâ, exorta. Vti etiam ſi natura ad horum propulſionem, alio modo quoq; excitetur. Sicuti mulieribus, quę nunquam hunc fluxũ paſſę fuerunt, hunc poſtquá medicamenta cathartica ſumpſiſſent, quia natura eorũ vſu, ad alias excretiones moliendas excitata fuerat, superueniſſe obſeruauimus: Multasq́; dum thermis aliquandiu inſediſſent, hoc vitium contraxiſſe, non ob contagium, quia cũ alijs quę eo laborabant, in eodẽ balneo ſederint, vti verò ſibi perſuadent, ſed ꝙ vſu horũ continuo ſicuti per ſudores natura excrementa deponit, ſic & per hác excretionẽ, eadẽ, maximeq́; q̃ ob craſſitiem ſudore exhauriri nequibát, expellit.

À totius corporis ſuperficie emanat ſerũ quod in Sudore exudat, idq́; ob cõtiguitatis ſolutionẽ aliquam cutis & cuticulę, licèt obſcurá nec manifeſtá, vnde ſerum quod ſanguini cõfuſum & per ſuperficiem corporis diffuſum, & in venis illic incluſum eſt, eas permeans, omni ſudori cauſam præbet. *Cutis poros permeans ſerum, cauſa Sudoris.*

Quæ contiguitatis ſolutio procedit tũ à pororũ

apertione aliquâ, vel anaſtomoſi, vel cuticulę rarefactione, aut diapedeſi: tunc enim ſerum cùm tenuiſſimum ſit, poros permeando, per cuticulam transſudando, ſudores efficit. Hanc autem in cute & cuticula apertionem, ſerum molitur, ſi eò attrahatur vel propellatur.

Attrahitur ſerũ calore potiſſimùm, ſi corpus extrinſecùs eo incaleſcat, tunc enim ſerũ cũ ſanguine ad corporis ſuperficiẽ rapitur, atq; per cutẽ eo ferè modo, ſicuti calore aqua è plantis per deſtillationẽ dictá, elicitur, eoq́; meliùs, cùm & ſimul calor cutẽ dilatando, ſerumq́; nõnihil accendendo attenuandoq́;, vt propiùs penetret, efficiat. Quod & ſerum ſi maior illius adſit copia, vel tenuius acre, & bilis ichoribus refertum, fluidumq́; proinde ſit, faciliùs copioſiusq́; calore allicitũ, exudabit. Quę vt calor in ſudore naturali, cuius p̃cipuè cauſa eſt, molitur, ita ſi vehemens ille ſit, aut diutiùs duret, vel etiam licèt mitior, tamen ſerũ tale vt dictũ ſe offerat, præternaturali immoderato ſudori cauſam præbebit. Qui calor ab exercitijs vehemẽtioribus & balneis tam ſiccis quàm humidis cõcitatur, & horũ immoderatiore vſu ſudores immoderatos parit. Quorum cauſâ & balnea corpus eneruare dicuntur.

In morbis veluti febribus licet corp⁹ vniuerſum admodum incaleſcat, ſudores vix erumpũt, donec natura cauſam morbificam, vti iam oſtẽdetur, per ſudores expellat, quod in febribus intermittentib⁹ ceſſante iam calore in die quietis, in continuis, circa harum declinationem, fit, cùm dum corpus adhuc æſtuat, in concoctione cauſę morbificæ natura occupata, nondum donec ea præparata attenuataq́; ſit, hanc per ſudorẽ excretionẽ inſtituat.

Propellitur ad ſuperficiem corporis ſerum à natura, ſi eo grauetur, tunc enim facultate expultrice, illud per hanc excretionem, quę per ſudores fit,

nititur

nititur excutere; Grauatur autem eo, quando vel quantitate vel qualitate peccat.

Quantitate ſi nimiùm redundet ſerum in venis, nec per vrinas ſufficienter expurgetur, tunc ibi cumulatum, cùm ex illis per aliam euacuationem, à ſanguine ſeparari commodeq́; repurgari non poſſit, à natura hac illi deſtinatâ viâ, per ſudores certo tempore, vel citra aliam attractionem, vel eadem ſimul per calorem accedente, exhauritur: Vnde qui parùm mingunt, multùm ſæpeq́; immoderatiùs ſudant, præſertim ij qui humidis cibis, largoq́; potu copiam illius ſibi comparant.

Qualitate ſi peccet ſerum, atq; permiſtione aliorum humorum ichorum impurum reddatur, naturæq́; ſic graue fiat, ab ea, vti per vrinas, ſic & per ſudores propulſatur. In cacochymicis plærunque corporibus, tunc ſudores non naturali modo ſe habent, ſed vel fœtidi, vel tenaciores, caloreque aliquando alieno imbuti ſe offerunt, atque nunc in toto corpore, nunc certis ſaltem in ſedibus, veluti extremitatibus, quo natura illuuiem ſolet excutere, conſpiciuntur; ob quam & cauſam in pedib. & manibus, mador aliquibus conſuetus, è quo ſordes fœtidæ, vti in ſordibus dicetur, etiam gignuntur. Qui omnes ſudores vitioſi exiſtunt, & morborum futurorum præcurſores ſunt.

In morbis ſi cauſa morbifica in ſanguine, cuius portio etiam ſerum exiſtit, conſiſtat, veluti in febribus aliîsve inde pronatis morbis accidit, natura eam ſi non per aliam viam aut vrinas, per ſudores frequentiſſimè è corpore elicit. Qui etſi nunc odore graui, nunc colore aliquo alieno parumper infecti, ſe exhibeant, ſi tamen decenter procedant, non noxij ſed ſalutares exiſtunt. Quòd ſi verò immoderatiùs erumpant, vel non ſufficienter, aut tempore non conuenienti, nondum morboſâ causâ ad

expulſionem rectè preparatâ, inutiles & vitioſi habentur. Idem in morbis à vi malignâ peſtilenti vel venenatâ & contagioſâ profectis, ſæpenumerò euenit, vt natura eiuſmodi qualitatem aduerſam cum ſero per ſudores è corpore expellat, qui quoque ſudores, nunc ſalutares nunc exitioſi exiſtunt. Et ſi vel in his vel in alijs morbis contingētes, tunc ſe exhibeant, quando calor natiuus extingui incipit, corporiſque extremitates, in quibus primùm hoc deprehenditur, refrigerari, tunc Frigidi etiam ſudores vel prodeunt, vel progreſſi mox tales fiūt. Quæ omnia quo pacto in morbis eiuſmodi diuerſis, in quibus ſudores ſolent erumpere, fiant, in illis deſcribendis fuit expoſitum.

Commota quoque natura in animi affectibus, ſi ſpiritus cum ſanguine intrò foráſve propellat, ſudores nonnihil erumpūt, qui mox frigidi euadunt, ſi calor corporis introrſum vergens, ſuperficiem corporis calore deſtitutam relinquat, veluti in Syncope accidere, atque in agone mortem inſtantem denuntiare videmus frigidum ſudorem.

Cutis aperturas peruadens Serum, cauſa illius inde Effluxus.

Ex alijs in corpore alicubi factis, vel ſuperficietenus tantùm, vel profundis aperturis, ſeri effluxus ſequitur, ob ſolutam illic continuitatem. Quæ ſi vel obiter in cuticulâ fiat abraſâ, ſerū leuiter etiā exſudat, vti & ſi ſcarificatione, ſectione, vſtione in phlyctenis, puſtulis aquoſis, aut hydropicorū cruribus: Vel ſi per verā cutē, aut etiam vlteriùs penetrante ſectione, puncturâ, paracēteſi aqua ex abdomine hydropicorū, aut ex ſcroto in hydrocele, vel ex tumoribus aquoſis emittatur: Vel ex vlceribus vti dictum malignis ſerum illud aquoſum exſudet, ſicuti in eiuſmodi affectibus demonſtratum fuit.

Curatio.

Lachrymarum curatio.

LAchrymarum ex oculis fluxus aliàs negligitur, aliàs verò curam requirit. Nam ſi à cauſa non

non perſeuerante generentur, vt à commotione nimiâ in animi affectibus: vel irritatione, à ſplendore, odore, fumo & ſimilibus, hiſce ceſſantibus vel remotis, ſponte iterum ceſſant. Præſertim verò hæc, ſi lachrymis oculi alioquin obnoxij ſint, tantò magis declinanda. Quæ verò à cauſa durabiliore, perſeuerantes aut ſæpè redeuntes ſunt lachrymæ, curationem requirunt. Et ſi cum rubore, ardore & pruritu in Epiphora dicta iungantur, indeq́ue procedant, eadem cura quæ epiphoræ debetur, in ea expoſita, etiam lachrymis comitibus curandis competit. Vti &, ſi cum vlcere oculi, vel fiſtula lachrymali copulentur, ab illisq́; proueniant, non niſi hiſce curatis, ceſſabunt. Et proin cùm ægrè hi oculorum morbi ſanentur, ex illis natæ lachrymæ etiam difficulter abolentur. Ni fortè vti accidiſſe aliquando, in curatione fiſtulæ lachrymalis oſtendimus, illa adeò ampla fiat, vel exeſo oſſe interni oculi anguli, foramen illic tam latum aperiatur, vt aqua omnis ex oculo, per hanc viam deorſum in nares, nec ampliùs extra oculum, vti lachrymæ aliàs ſolent, profluat.

Ob pituitoſi & ſeroſi humoris copiam, non per decentes vias ſe expurgantis, ſed in oculorum ſedem defluentis, citra prædictos morbos, ſi lachrymæ oboriantur frequentes vel continuæ, tunc illis ſimiliter cura debetur, quæ ſic inſtituenda: Vt humorum horum in cerebro copia inde expurgetur, prouentusq́; illorum inpediatur, defluxusq́; ab oculis aliò diuertatur & ſiſtatur, lachrymæq́ue abſumantur, oculisq́ue robur addatur. Quæ ſic fiunt.

Expurgantur è capite humores eiuſmodi per aluum, exhibitis catharcticis, per os Maſticatorijs, per nares Errhinis; licèt autem errhina irritando lachrymas concitent, quia tamen eaſdem ad nares

promouent, plus commodi quàm detrimenti adferunt. Qualia quæ hoc illúdve præſtant, paſſim in affectuum variorum à defluxionibus è capite pituitoſorum & ſeroſorum humorum profectorum: vt dolorum in habitu corporis inde genitorum, & tuſſis præſertimq; ophtalmiæ falſæ, & Viſus imbecillitatis curâ deſcripta fuerunt. Inprimis autem ſudorum frequens prouocatio, humiditates illas vti in vniuerſo corpore, ſic & in capite admodùm aufert & abſumit. Quam proin vti in alijs defluxionibus perſeuerantibus, ſic & lachrymis admodum infeſtátibus, tandem per vſum decocti Guaiaci, aut alia ſudatoria diu continuata, cum ſtuphę, & balnea non ita oculis conueniant, inſtituere ſolent. Eo modo vti hæc in alijs defluxionibus etiam exponuntur.

Prouentum horum humorum in capite impedimus, Parcâ & laudatâ victus ratione: Exhibitis & adhibitis capiti ſiccantibus, caputq; roborantibus, Suffimigijs itidem idem præſtantibus, paſſim quoq; in defluxionibus dictis declaratis.

Diuertimus ab oculis defluxiones haſce, Cucurbitularum vſu, & Frictionibus, alijsve reuellentibus & deriuantibus: atq; niſi hæc iuuent, ad cauſtica tanquam extrema remedia tranſimus, & Veſicatoria ceruicis poſteriori vel ſcapularum regioni adhibemus; Cauteriaque actualia vel potentialia, hiſce ſedibus vel vertici capitis imprimimus: Eodem modo, ſicuti in prædictis affectibus à defluxione genitis, ſimiliter expoſita ſunt.

Siſtimus defluxionem oculis illabentem, admotis fronti & temporibus, quæ ſiccando vel aſtringendo deſcenſum illius cohibent, emplaſtris præſertim, in defluxionibus oculorum, in ophtalmiæ falſæ cura expoſitis.

Ad abſumendas lachrymas, angulis oculorum

Collyria

Collyria inſtillantur, cùm cubitum eunt, vt in decubitu ſupino, oculis per ſomnum clauſis meliùs retineantur, vel bombace aut ſpongiolà excepta, illis induntur: vel vnguenta imponuntur: aut pulueres inſperguntur, aut fumi oculis excipiuntur.

Quod multa ex illis quæ in Epiphoræ & Vlcerum oculi cura topica remedia, ad ſiccandum potiſſimùm præſcripta ſunt, etiam in lachrymis hiſce, citra hoſce morbos occurrentibus, abſumendis, præſtare poſſunt.

Veluti in epiphora deſcriptus puluis, qui ℞. Cadmiæ foſſilis, &c. Et qui ℞. Antimon. præpar. Et collyrium de Hæmatite; Fumus item ex Thure, &c. & ſuffitus ex Sale: Item ex Vitreolo albo illic parata collyria & puluis ob validam illorum exiccationem.

Et in vlceribus oculi vnguenta illic præſcripta, album, rubrum & nigrum vtrumque Collyrium, item quod ℞. Sarcocollæ, &c. Aliudq; potentiùs: Item Rhazis tria collyria Eleiſer, ex Plumbo, & Polychreſton, omiſſo in duobus poſtremis opio.

Præter hæc, Aquæ aliæ ſiccantes hiſce collyrijs miſceri poſſunt: Veluti Myrthi aut Myrtillorum, Caprifolij, Sumach, Agrimoniæ, florum Liguſtri, Labruſcæ & Salicis, aut ex fructibus acidis vt Granatis, vel Prunellis ſylueſtr. exſtillatæ.

Decoctum plantarũ quarum aquis vtimur, efficaciùs ſiccabit; Imprimis Mali granati. Platani folior. decoctum probat Dioſcor.

Impoſita item folia Elatine, cum polenta iuuare idem docet:

Puluerem itidem Ebeni ligni ramentorum immiſſum.

Vnguentum oculi angulo indendum hoc erit efficax: ℞. ſucci Malorum granatorum acidorum; Vel ſucci ſummitatum Rubi aut Roſarum fol. q. ſ.

decoquatur ad conſumptionem medietatis, miſcè Myrobalanorum oſſium vſtorum, & Vuæ acerbæ ſi haberi poſſit q. ſ. ad incorporandum: Adde parùm de ſucco, qui ex lapidibus Hæmatite, Galactite vel Cote albâ, quâ tonſores ſuas nouaculas acuunt, prodit, quando alijs cotibus affricantur, miſce. Hiſce & alij pulueres ſiccantes admiſceri poſſunt.

Vitreolum vſtum addito Sacchato, & diſſolutum Aquâ, paratu facilè efficaxq; eſt remedium.

Stillicidij narium curatio. Stillicidium narium aqueum vel mucoſum, cùm à cerebri excrementis proueniat, hiſce potiùs ne abundent, cura erit adhibenda, quàm vt aliâ ratione fluxum hunc velimus compeſcere.

Coryzæ curatio. In Coryza ſeu grauedine, in qua non ſolùm magnâ quátitate aqueus humor è naribus effluit, ſed & nares parteſq; vicinas vti dictum moleſtiâ afficit, aliquando & tuſſim ſimul infert, cura ſimiliter excrementis cerebri expurgandis, & defluxioni inde natæ accõmodabitur, non aliâ ratione, quàm & in tuſſi cæteriſq; defluxionibus fieri debere docuimus. Interim tamen etiam partium inde læſarum, vt narium rationem habentes, topicaq; vti in ipſarum inflammatione & vlceratione dictum, illis adhibentes.

Aurium effluxꝰ aquoſi curatio. Ex auribus proueniẽs aquoſi humoris effluxus, ſi paucus ſit, nec aliam noxam inferat, præter eam curam quâ corpus ab hac ſuperfluitate mundum reddi debet, aliâ priuatâ minimè opus habet. Vti nec ſi copioſior illius ſit effluxus, in quo ea quæ humorum iſtorum prouentum impediunt, eoſq; expurgant, admiſcendo & hydragoga & diuretica, vſurpari debent, quorum varia exempla in aſcitis hydropis cura ſunt expoſita. Si ſpiſſior & mucoſa hæc aqua reddita, non ita promptè vti tenuis effluat, ea diluentibus & abſtergentibus eluenda

erit:

erit: Iiſdem quibus & pus ex auribus repurgari debere, in eo fluxu demonſtrauimus.

Fluor vterinus, quem Menſtrua alba vocant, licet in quibuſdam fœminis citra noxam grauiorem diu ſæpè perſeueret, tandem tamen eas diſcolores & ſegniores reddit, mulieresq; ad cōceptum minùs aptas, atq; ob hūc madorem viris quandoq; inviſas, quâ de cauſâ ab eo liberari maximè optant: Quod non ſine difficultate, ſi præſertim diu durarit, perficitur, vixq; integrè, quin aliquando fluxus ille redeat, tollitur. *Vterini fluoris curatio.*

Quòd ſi inſuper vitioſa hæc quę effluit humiditas exiſtat, tunc præter turpitudinem adhuc maiorem quam adfert, nonnunquam & fœtorem, noxæ quoq; alię in vteri ceruice, interdum & illi continuato vteri fundo, inter quas præcipuè eſt exulceratio, tandem ſuccedunt: Aliàs etiam ob nimiam inanitionem alij morbi ſequuntur.

Scopus curandi in eo conſiſtit, vt prouentum horum excrementorum, proſpiciendo etiam ventriculo, impediamus, eaq; è corpore educamus atque abſumamus, & ab vtero reuellamus, vterumq; èxiccemus ac roboremus. Quę omnia huius ſolius fluoris cauſâ fiunt. Quòd ſi verò alij affectus huic fluori complicentur, qui illi cauſam præbuerunt vel eum ſequuntur, veluti cachexia, hydropis principium, tunc ſimul & hiſce ante omnia proſpiciendum; viſceraq; concoctioni deſtinata, quæ labem aliquam contraxerunt, erunt corrigenda. Si ſterilitas inde quoque ſequatur, mulierq; & fluore hoc moleſtetur, & ſterilis ſit, vtriſq; cura accommodabitur, qualis ſi conceptio ob humiditatem aut excrementorum vteri copiam impedita ſit, in ſterilitatis cura expoſita, hîc quoq; poterit competere. Cæterùm huius fluoris potiſſimùm causâ, cura per euacuantia & alterantia ſequenti modo erit adminiſtranda.

Euacuationes ad excrementa hæc ab vniuerſo corpore, in quo ferè redundant, repurganda, variè inſtituuntur, per ſanguinis imminutionem, deiectiones, vomitus & diaphoretica.

Sanguinis imminutio cùm vnà cum illo excrementorum portio quoque aliqua educatur, in plethoricis vel nondum emaciatis corporibus locum habere poterit: Quæ per venam inciſam & ſcarificationem perficitur: Vti & menſium prouocationem, ſi illi ſubſtiterint, cùm & per hos vnà cum ſanguine excrementa fluorem vterinum gignentia aliquando penitùs, aliàs ex parte, ita vt ille fluor vel non ſequatur, vel parciùs ſe exhibeat, repurgētur.

Deiectionibus per aluum concitatis, imprimis corpus purum & mundum ab excrementis reddere ſtudebimus, eoque frequentiùs, cùm ea copioſa eſſe, vti ferè ſunt, ex fluoris copiâ & perſeuerantiâ cognoſcimus, quæ pro ratione ipſorum, prout vel ſeroſa aut pituitoſa magis ſunt, & bile hac illáve, aut alio humore permiſta, obſeruatâ maximè corporis conſtitutione, & qui nam in eo humores potiſſimùm redundent, hiſce euacuandis accommodamus: admiſcendo in hoc quoq; fluore, vti & in alijs ad eum inſuper ſiſtendum, ſi profuſus ſit, purgantia adſtrictione aliquâ prædita.

In humidioribus corporibus, in quibus hic fluxus ſeroſus vel pituitoſus potiſſimùm exiſtit, ante purgationem ſic præparamus. Propinando præmiſſâ ventris lenitione per clyſmata aut exhibita minoratiua, ad dies 3.4. vel 5. ſequentia:

Veluti Iulepum qui ℞. Mellis roſat. colat. ſyrupi de Hyſopo ana ℥ ij. ſyrupi de Stœchade, de Arthemiſia ana ℥ j. aquarum Meliſſæ, Betonicæ, Nepetę, Pulegij, Saluiæ, ad duplum vel triplum cum ſyrupis; miſce; aromatiſ. Cinamomo vel Spicâ, vel puluere Diamoſchi aut Diambræ.

Vel

Vel vtatur hoc decocto: ℞.rad. Iridis ℥ j ß.rad. Rubiæ vel Valerianæ ℥ j.rad. Cyperi, Enulæ an. ℥ ß. herb. Betonicæ, Nepetæ, Meliſſæ, Arthemiſiæ vel etiam aliarum plantarum prædictarum aquarum ad M iij. vel iiij. ſummitat. Roſmarini, florum Lauandulæ vel Stœchados, Cheiri, Roſarum rubrarum ana P j. ſem. calidorũ Maiorum ʒ ij. Minorum ʒ j. Cicerum P j. decoquantur in Aqua; atq; addito Saccharo vel Melle dulcorentur, & Cinamomo vel Spicâ aromatiſentur: Pro quatuor vel quinq; vicib.

Purgetur poſtea hoc pacto: ℞.decocti præpar. q.ſ.pro vnâ vice, adde ſeminis Carthami, fol. Sennę ana ℥ ß fiat decoctio, infund. Agarici cum Melle roſat. diligenter permiſti ʒ ij. fiat potio.

Vel dentur ex vſitatis, Diaphœnicon, Diacarthamum, De citro ſolutiu: vel per ſe vel diſſoluta cum decocto vel aquis præparantibus. Aut ſumat pilul. de Agarico, Coccias, Fœtidas, ſimiliaq́ue.

Per vices vt humores hi aquei & pituitoſi diligenter è corpore educantur, purgandæ erunt: Vel leuioribus ſæpe exhibitis; Qualia ſunt pilulæ de Hiera, Maſtichinæ, Aſſaiereth, Alephanginæ: Vel etiam fortioribus iam enarratis: Inter quæ decoctum pro potione deſcriptum, auctis omnibus ad triplum vel quadruplum, atque incoquendo ſimul vel infundendo Agarici troch. ʒ v. Turpethi ʒ iij. Zingiberis ʒ ß. in formam apozematis vel ſyrupi vſualis redigi poterit, ſicq; ſucceſſiuè vſurpari: Vel hæc omnia in Vino infuſa & vel ſaltē macerata, vel leuiter in duplici vaſe etiam cocta, addito inſuper Abſynthio, eo pacto vſurpari poſſunt.

Multa alia præparantia & purgātia in alijs morbis, à pituita & ſero maximè à defluxionibus profectis, hîc quoq; poſſunt competere, quæ inde peti huicq; affectui accommodari debent.

In impuris alijs corporibus, vnde vitioſus hic

fluxus & malè coloratus oritur, præparatio ſic poterit inſtitui.

Per iulepum: ℞ Mellis roſati colati ℥ ij. ſyrupi de Betonica, de Endiuia, Fumariæ ſimpl. vel Lupulorum ana ℥ j. aquarum Abſynthij, Capilli veneris, Bugloſſi vtriuſque, Fœniculi, duplici vel triplici ad ſyrupos menſurâ; miſce: Per aliquot vices eſt ſumendus.

Vel per hoc decoctum: ℞. radicum Liquiritiæ ℥ j ß. Cichorij, Fœniculi, radic. Dentis Leonis, cortic. Sambuci, Ebuli ana ℥ j. herb. Endiuiæ vel Cichorij, Bugloſſi vtriuſque, Fumariæ, Lupul. Betonicæ ana M j. florum Cordial. florum Geniſtæ ana P j. quatuor ſeminum frigidorum Maiorum ℥ ß. ſemin. Fœniculi, Aniſi ana ʒ ij. ſemin. Cuſcutæ ʒ j. fiat decoctio, quę coletur & dulcis reddatur Saccharo, aromatiſetur Cinamomo vel Spicâ aut puluere Diarrhodon.

Purgetur dein hoc modo: ℞. decocti præparat. q. ſ. adde foliorum Senę ℥ ß. Myrobalan. citrin. ʒ j ß. fiat decoctio, infunde Rhabarbari elect. ʒ j. ſyrupi Roſarum ſolut. ſimpl. ℥ j ß. vel ſucci Roſarum ℥ j. fiat potio.

Huius loco, potiones in menſtruo fluore deſcriptæ, quarum vna ℞. Tamarind. Prunorum, &c. altera ℞. cortic. Myrobalanor. citrin. exhiberi poterunt.

Vel dentur ex vſitatis elect. de ſucco Roſarum, Diaſenæ ſolut. Confectio hamech diſſoluta cum decocto prædicto vel aquis, aut ſero caprino; Vel pilulæ Aggregatiuæ, vel alia eiuſmodi.

Cùm pluribus vicibus purgare volumus, damus aliquoties ex leuioribus, Catholicon, Diaſebeſten, Trypheram perſicam; vel ſyrupum Roſarum ſolut. ſimpl. vel cum infuſionibus Senæ, Rhabarbari, Agarici: Vel ſyrupum de Fumaria compoſ. aut de Epi-

Epithymo: vel de efficacioribus modò expoſitis.

Vel ſequens apozema: ℞. Decoctum præparans ſupradictum pro quatuor vel quinq; vicibus, addendo Paſſul. enucleat. par. x. Prunorum numero vj. Tamarind. ℥ j. rad. Polypod. ℥ ij ß. foliorum Sennæ ℥ iij. Epithymi ʒ ij. cortic. Myrobal. citrin. chebul. indarum ana ʒ ij. fiat decoctio in Aqua, & in colaturâ infunde Rhabarbari elect ʒ iij. Spicæ ℈ j. fiat expreſſio, adde Sacchari q. ſ. pro apozemate dulcorando, vel in formam ſyrupi incoquendo.

Præter hæc multa alia & preparantia & purgantia in cacochymicis, bilioſis aliisve affectibus, ab eiuſmodi excremẽtis genitis, hîc quoq; in ſimilibus excrementis, hunc fluorem gignentibus expurgandis, poſſunt competere: Vti & purgantia quædam ex illis quæ in cachexia deſcripta ſunt, ſi præſertim illa fluorem hunc comitetur: Vel etiam ex hydragogis aliqua, ſi ſeri magnam in corpore redundantiam ex hydropis imminentis indicijs cognoſcamus, in hydrope expoſita hîc quoq; exhibere, vel hiſce purgationibus fluori huic competentibus commiſcere debemus.

Vomitu ante cibum facto, cùm crudorum & pituitoſorum humorum vti & bilioſorum magna fiat & ſubita euacuatio, corpora quæ eum ferre poſſunt, valde expurgantur. Vti & eo qui poſt cibum fit, quo tempore facilius vomunt, & vel cum cibo, vel etiam ſine illo, vti ſæpè obſeruatur, nihilominus multa excrementa eiuſmodi euomuntur: Fit quoq; in concuſſione hac per vomitum factâ, aliqua excrementorum ab inferioribus ad ſuperiora reuulſio.

Diaphoretica, quæ per corporis habitum euacuant, inſenſibiliter per tranſpirationem, vel ſenſibiliter per ſudores, in ſeroſis & pituitoſis corporibus, ad fluorem hunc abigendum, ſi præſertim

diu hæc continuentur, plurimùm iuuant.

Ad quam rem, Exercere corpus donec admodum caleat, vel etiam ſudet, aliquam vtilitatem adferet.

Integumentis aut indumentis, corpus ad calorem vel ſudorem vſq; compellere, idem efficiet.

Præcipuè verò aëre calefacto hoc moliri, in Balneo ſicco cùm ſudores potenter eliciantur, plurimùm proderit, ſi præſertim decocti alicuius ſudorem promouentis ſuffitu ſtupha calefiat: Veluti flor. Chamomillæ, Meliloti, aliarúmve herbarum odoratarum calidarum, ex quibus balnea parari humida, in quibus ſedeát, mox oſtendemus. Quorum vſu & ſudores ſimul eliciuntur.

Vti & Fumis, quibus totum corpus ſuffumigatur, atq; inunctionibus ſpinæ. Quæ & præter quòd ſudores mouent, corpus inſuper ſiccando, humiditates haſce admodùm abſumunt. Inter quæ fumum cinnabaris, vti ille in lue venerea vſurpari ſolet; ſed hîc paucâ ſaltem additâ illius cum cæteris quantitate, ne fauces inficiantur, plurimùm in deſperato hoc malo profuiſſe, vidimus.

Exhibitis ſudores prouocantibus hoc quandoque perficitur, interdum ea propinando. Vel in perſeuerante & diuturno hoc fluore hæc ad aliquod tempus vel ſeptimanas continuando: adhibitâ inſuper cibi parſimoniâ: Atq; ſic ligni Guaiaci decocto vel Zarſæ parillæ aliisve in Luis Venereæ curâ expoſitis, cura hæc perficienda.

Alterantia exhibentur, quæ humiditates haſce corporis exiccent & abſumant, eoque validiùs, ſi aqueus & pituitoſus hic ſit fluor, addendo illis, ſi immodicus ſit, quæ adſtrictione inſuper prædita, illum etiam nonnihil cohibeant. Qualia multa in menſium fluoris cura expoſita, quæ aſſumuntur, atque adſtringendo illos ſiſtunt, hîc quoque, ſi nimius

mius adſit fluor, poſſunt competere: cùm alioquin, quia per illum illuuies ea expurgatur, non vtilis ſanguis, vt in menſtruis, nec corpus adeò vti ab illorum fluore, aut non tam citò debilitatur, non ſtatim fluor ille ſit compeſcendus, ob quam & cauſam hîc potiùs hæc remedia ſiccando quàm adſtringendo, ſecus ac in menſibus, præualere debent, quibus & quæ calore ſuo vtero ſimul amica ſunt, permiſcentur: Danturque ſequentibus formis.

Puluerum forma efficaciùs illud præſtat: Danturq; hi pulueres, vel per ſe cum Vino rubro ſtiptico vel chalybeato, aut alio liquore: Vel poſſunt ſumi addito Saccharo in forma Pulueris, vel Tabularum.

Primus: ℞. Cornu cerui vſti ʒ ij. raſuræ Eboris ʒ j. Coralli rubr. vſti ʒ j ß. fiat puluis.

Alter: ℞. Succini puri ʒ ij. Thuris vel Maſtiches ʒ j. gummi Arabic. vel Tragach. ʒ ß. pulueriſentur.

Tertius: ℞. oſſium Dactylorum toſtorum ʒ ij. nucleorum Granatorum acidorũ vel Roſarum ʒ j. corticis interioris lanuginoſæ Caſtanearum vel Auellanarum ʒ ß. fiat puluis.

Quartus: ℞. corticis Suberis vſti ʒ ij. granorum Sumach ʒ j. Acaciæ vel Hypociſtid. ʒ ß. fiat puluis.

Quintus: ℞. baccarum exiccatar. Berberis, Rubi humilis vel Idæi vel Mororum, Myrtillorum ana ʒ j. ſe. Viticis ʒ ß. fiat puluis.

Sextus: ℞. foliorum Conſolidæ maioris ʒ ij. foliorum Alchimillæ vel Millefolij ʒ j. Mentæ ʒ ß. fiat puluis.

His ſingulis ad gratiam de ſequenti puluere ʒ ß. addi poterit: ℞. radic. Cyperi, Galangæ ana ʒ j ß. cortic. Citri ſicci, Cinamomi ana ʒ j. ſemin. Aniſi

(quod in albo fluore prodeſſe docet Dioſcorid.) ℥ j ß. ſemin. Coriandri torrefacti ℥ j. Spicæ ℈ j. fiat puluis.

Vel huius loco, tantundem ſpecierum Aromatic. roſati, vel Diagalangæ aliarúmve ſiccantium addi.

Ex commiſtione horum compoſiti alij etiam fieri poſſunt pulueres, duos, tres vel omnes ſimul miſcendo.

Alij quoque pulueres in fluore hoc competunt, qui ſimplices inuicémve permiſti, vel ſupradictis additi, ſumi poterunt. Vti radix Chariophyllatæ, Chamæleontis, Vlmariæ, foliorum Quercus, Rubi, Sumach, Potentillæ, Pulmonarię, Ophiogloſſi, Lunariæ minoris, Roſmarini, florum Amaranthi purpur. Milij Indici panicularum, florum Roſarum ſtaminum capillaceorum, luteorumq; in illis apicum, ſeminum Pæoniæ: Item cineres Aſtacorum fluuiatilium, Concharum marin. Spongiæ combuſtorum.

Si admodùm aſtringendum in fluore nimio, poteſt de hoc puluere prædictis aliquid addi: ℞. Gallarum vel cortic. Granatorum ℥ j. Balauſtiorum ʒ ß. Boli præparat. vel Terræ alterius ℥ j. Lapidis hæmatitis ʒ ß. Acaciæ vel Sanguinis draconis ℈ ß. fiat puluis: Vel alia etiam aſtringentia in alijs fluxibus expoſita.

Decocta ex prædictis plantis, quarum puluis conuenit, fieri poſſunt, ſicq; vſurpari; Vel Vina ex aridis illis in Vino infuſis vel coctis. Polygoni decoctum in vino admodùm probatur.

Succi earundem plantarum, per ſe vel permiſti ſimiliter aſſumi poterunt.

Syrupi ex hiſce parari ad vſum poſſunt: Vel ex vſitatis dari ſyrupi nonnihil adſtringentes, in menſium fluore expoſiti, additis vterum reſpi-

cienti-

cientibus, veluti de Arthemiſia, flor. Stœchados & ſimiles.

Aquę propinantur Plantaginis, foliorum Quercus teneriorum, Potentillæ, Millefolij, Alchimillæ, Roſarum peculi, Nympheæ albæ, Mentæ, Sorborum.

Conſerua Roſarum antiqua, Balauſtiorum, vel Cytinorum, Acori vulg. Anthos, Stœchados, Condit. Citri.

Miſturæ ex prædictis fiunt in forma electuarij, miſcendo conſeruas cum pulueribus & ſuperbibendo aquas.

Pilulæ de Bdellio vti in alijs fluxibus, ita & in hoc ſæpè ſumptæ commendantur:

Comeſta Cymbalaria in acetarijs aut cocta: Item Vrtica mortua.

Extrinſecùs circa vteri regionem, illiusq́; orificium externum, varia adhibentur, quæ ſiccando humiditates circa vterum maximè redundantes, abſumunt, & adſtrictione aliquâ prędita, vaſa eum ambientia, per quę fluxus hic fertur, nonnihil conſtringunt, vterumq́; ſimul roborant. Qualia ſunt ſequentia.

Aquarum naturalium thermarum, ad plures dies vel ſeptimanas continuatus vſus, prægreſsâ corporis euacuatione, & per vices repetitus, adhibitoq́; decēti regimine, tum exiccando tum ſudores promouendo, plurimûm iuuat. Eoq́; nomine mulieres quæ hunc fluxum patiuntur, maximeq́; ſi ſteriles ſimul ſint, eas adire, illisq́; vti ſolent. Conueniuntq́ue quæcunque vi ſiccante præditæ ſunt, in ſterilitate expoſitæ, Aluminoſæ, Nitroſæ, Salſæ, vel ſuâ naturâ actu calidæ aut arte calefactę. Nec non Sulphureæ, quarū vſu mulieres aliquas, hunc fluxum quo priùs carebant, primùm contraxiſſe ob cauſas priùs expoſitas, nec ab eo donec vſum illarum rur-

ſum repeterent, liberatas fuiſſe, aliquoties obſeruauimus.

Artificialia balnea quibus immergere inferiorem corporis regionem ad vmbilicum vſq; debẽt, pedibus exemptis vel ſimul, ſi illis obeſſe nequeãt, intromiſſis, idem præſtabunt, vel diu continuata vti de thermis dictum, vel per interualla vſurpata. Sicuti in ſterilitate oſtenſum, quâ ratione & hîc adhiberi poſſunt. Paranturq; interdum vt thermis correſpondeant, ex Sale, Alumine, Sulphure, decoctis in Aqua pluuia, Ciſternę aliáve, eâ quantitate, vt ſalſedinem aliquá vel odorem ſulphuris aqua contrahat: Addendo interdum ſi aſtringendum, etiam Chalcantum vel Chalcitim, aut Scoriam ferri, cuius loco Aquâ extinctionis ferri vti poſſumus. Gypſum vſtum ſi cęteris permiſceatur, vim ſiccandi augebit.

Ex plantis balnea parata, ſimiliter competent, ſi fiant ex decocto facto in Aqua prædicta, addendo quandoque & Aquam extinctionis ferri fabrorum vel Lixiuium, aut Vinum rubrum, incoquendoque radic. Biſtortæ, Lapatij, Rubiæ, Valerianæ, Cyperi, herbas, Clematim daphnoidem, Arthemiſiam, Betonicam, Tamaricem, Sabinam, Hederam. Si ampliùs adſtringendum, Gallę, Glandium capulæ, cortic. Granatorum & Suberis, Sumach, Roſæ, Balauſtia, Muſcus quercinus, baccæ Myrti ſimiliaq; addi poſſunt. In frigidis mulieribus odoratæ calidæ plantæ addũtur, veluti Pulegium, Origanum, Calamenta, Mentaſtrum, Meliſſa, Saluia, Nepeta, Maiorana, Roſmarinus, ex ſeminibus Calidis maioribus minoribusq; aliqua, item Rutæ & Viticis. Huic decocto ſi ſupradicti terræ ſucci ſalſi & nitroſi vel atramentoſi addantur, aut alia terrena, vt Bolus, Lapis hæmatites, ampliùs tunc ſiccabunt & adſtringent.

Fotus

Fotus & ablutiones genitalium mulieris, ex iiſdem naturalibus vel artificialibus balneis, ſi ſæpè repetantur, loco inſeſſionum vſurpari poſſunt. Vel fiant ſacculi, ſupra quos mulier dum calent ſæpè ſedeat, herbis decoctis repleti, inter quas Eruca agreſtis, in Vino decocta, ſi ſic ſubijciatur, fluxum hunc ſi ſanioſus ſit, curare docent. Ex odoratis enarratis plantis, ſi aliquæ horum fotuum decoctis miſceantur, fœtorem qui ab illis excrementis exſpirat, eadem operâ corrigent, inprimisq; ſi folia Lauri, vel Myrthi addantur, radix Angelicæ, ſemen Coriandri, Gariophylli & ſimilia ſuaueolentia, atque Acetum roſaceum, flores Sambuci aliúdve odoratum decocto addatur.

Inunctiones atque emplaſtra pubis renum & lumborum ſedibus appoſita, vti menſtrua immoderatiùs fluentia, ſic & hunc fluxum, cùm per eaſdem vias feratur, nonnihil cohibere poſſunt: Et proin in illis expoſita olea (inter quæ & oleum Hyoſquiami, vt in illo ſic & hoc fluore aliqui approbant) hîc quoque vſurpari debent: vti & vnguenta & emplaſtra ibidem expoſita. Quibus & hîc, cùm aqueus ſit humor qui fluit, calida permiſcere poſſumus: vti de puluere aliquid, quem pro peſſario vt tetrum odorem emendet, præſcripſimus: Galliamq; moſchatam, Moſchumq; & Ambram in magnatibus, quorum tamen odor admiſtione aliorum retunditur vel amittitur.

In ceruicem vteri varia intromittuntur, quæ illam, vti & fundum vteri vicinum, à largo hoc fluore humectata, rurſum exiccent, & venarum orificia laxa adſtringendo, fluxum hunc nimium, compeſcant, hisq; ſedibus robur addant.

Induntur ad illud præſtandum herbæ aliquæ efficaciores, recenter contuſæ, veluti Clematis daphnoides, Millefolium, Tamarix & ſimiles: ra-

dix item Aſari, quæ immunditiem abſtergit, fœtoremq́; corrigit.

Peſſarium quod exiccat hoc pacto fit: ℞. Gallarum vel Capularum gládium ℥ iij. Nucum cupreſſi ℥ ij. Balauſt. ʒ j. Thuris ℥ j. ß. cineris Tamaricis ℥ j. Sabinæ vel Arthemiſiæ ʒ ß. Stercoris caprin. vel aſini exiccat. ʒ j. excipiantur ſucco Burſæ paſtor. & Albumin. oui, impleatur ſacculus pro peſſario.

Ad tetrum ſimul odorem emendandum: ℞. radic. Cyperi ʒ ij. Maioran. Mentæ, Pulegij pulu. ana ℥ j. Squœnanthi, Spicæ ana ʒ ß. Gariophyllorum ʒ j. fiat puluis; quo vel ſolo vel prædictis commiſto vti poſſumus. Poteſt & addi Santalum citrinum vel Lignum aloës.

Gallia moſchata, Moſchus & Ambra addita, ſuauiorem adhuc conciliabunt odorem.

Iniectiones in vteri ceruicem, fiunt detergentes & abluentes madorem illum & ſordes adhærentes. Qualis eſt iniectio leuiter abſtergens in vlcerum vteri cura deſcripta. Aliaq́ue quæ ſequitur validiùs operans; Dein & tertia cùm fœtor adeſt vſurpanda; quartaq́; idem præſtans.

Siccantes iniectiones ad vterum ſiccandum ab eiuſmodi humiditatibus, & adſtringentes ad fluorem cohibendum, fiunt ex decocto ſiccante & ſanante vlcus vteri, ſicuti in eo deſcriptum fuit. Vel parantur ex balneo aut fotu, quibus extrinſecùs aliàs vtimur. Et ſi fœtor adſit, eadem quoque quæ illic dicta ſunt, admiſcemus.

Suffitus & fumi vteri ſinu excepti, cùm altiùs penetrent, illiq́ue vndiquaque ſe affigant, admodùm ſiccando adſtringendo vterumq́ue roborando: cùm ſi odorati ſint, illis vterus delectetur, operantur. Qui ſuffitus è decocto plantarum quarundam, in balneo declaratarum, dum feruet, ſuſcitari & in vaſe vtero ſupponi, ac per infundibulum vel

veſtes

veſtes circumductas admitti poſſunt.

Vel Fumus, ab iniectis ſupra carbones, pulueribus vel trochiſcis in ſterilitate expoſitis, excitatus, eo modo excipi; Vel ex hoc puluere carbonibus iniecto parari poteſt: ℞. Maſtiches ʒ ij. Thuris, Ladani ana ʒ j. Succini Hypociſtidis, Storacis, Benzoini ana ʒ ß. fiat puluis. Bdellium hiſce additum probant aliqui.

Viuendi ratio idonea ſimul adhibebitur; Quod fiet ſi verſetur in aëre ſicciore, vitetq; frigidum & vdum: Cibo parcè vtatur, eoq; minimè excrementitio, aut multam humiditatem gignẽte: Potu admodùm moderato, Vinoque potiùs quàm aquã; Ocia vitet, Somnumq; nimiùm durantem.

Sudoris præternaturalis curatio.

Sudores vitioſi quales ſunt graueolentes, tenaces & qui linteamina colore alieno nonnihil imbuunt, cùm & in ſanis & ægris, per eos excrementorum è corpore fiat expurgatio, compeſci minimè debent, aut naturę ille motus impediri, ſed potiùs promoueri: Atque redundantiarum harum causâ, quæ materiam huic ſudori præbent, cura inſtitui, corporaque ſic à morbis, quos ſudores hi præſagiunt, præcauere: Et ſi in morbis hi ſudores proueniant, nec morbum ſoluant, ſimiliter ad remanentias cauſæ morbificæ, quæ ſudoribus hiſce occaſionem præbuerunt, nec integrè expurgatæ fuerunt, extirpandas penitùs curam dirigere oportet.

In frigidis ſudoribus emendandis nihil peculiare quoque faciendum, cùm ſi in morbis lethales ſint, prognoſticis relinquantur: Si ex animi defectione hi erumpant, ſponte ad ſe iterum redeuntibus ægris, deſinant.

In nimijs ſudoribus, vires labefactantibus, ſi à calore proficiſcantur, hic erit corrigendus. Si ob ſeri copiam, illius prouentum impedire, copiamq; mi-

nuere oportet. In morbis ſi ſuperflui & inutiles ſint ſudores, nec hi facilè, niſi admodùm vires iam priùs morbi vi deiectas, proſternant, reprimendi: cùm verò vel hi per quos aliquam natura euacuationem tentat, vel alij qui ad cauſæ morbificæ expulſionem rectè à natura inſtituuntur, adeò profuſi ſunt & continui, vt ne æger citiùs extinguatur quàm morbus finiatur, periculum ſit, tunc ad eos compeſcendos cura adhibenda. Quæ omnia ſequenti modo perficiuntur.

Euacuamus corpora ad ſudores, ob ſeri copiam nimios & ſuperfluos procliuia, per Venæ ſectionem ſi plethorica ſint, cùm tunc & ſeri quantitas vnà cum ſanguine educatur.

Purgantibus item exhibitis, quæ ſeroſos humores aut eos qui illis permiſti ſunt, eosq́ue nimiùm fluidos reddunt, educant. In morbis quoque, ſudores ſuperflui vel nimij morbum non ſoluentes vel non integrè, reiterandas purgationes eſſe, nos admonent.

Sudorum promotio, ſudores ſponte venientes interdum ſiſtit, ſi hi qui illis obnoxij ſunt, & leuem ob cauſam ſudoribus infeſtantur, balneum intrantes aliquoties egregiè ſudent, & ſudoribus materiam præripiendo, ſic conſuetos anteuertant.

Propinantur quæ ſerum nonnihil incraſſando & refrigerando, viasq́ue aſtringendo, vt minùs fluxile fiat & promptè penetret, efficiendo, ſudores ſic impediant. Qualia in mictione immoderatâ, eodem modo eam retinere, oſtenſum fuit. Quæ & hîc conuenire poterunt, permiſcendo interim illis ea quæ vires reſtaurant, ſi hæ labefactatæ ſint: Sicq́; competit cibus & potus ibidem deſignatus. Quæ in ægrotis pro morbi ratione dirigenda erunt.

Vrinarum prouocatio, ſimiliter aliò ſerum diuerten-

uertendo atque euacuando, ſudores minuit vel compeſcit.

Ex medicatis ibidem quoq; expoſiti etiam hîc conuenient, Syrupi, Decocta, Aquæ, Condituræ, Mucagines, Pulueres, addendo cordialia, vti puluerem Diamargar. frigid. & ſimilia.

Extrinſecus adhibentur repellentia ſeri effluxum, cutemq; conſtringentia, & glutinoſitate poros obducentia, ſenſim à leuioribus ad fortiora ſi non illa iuuent, procedendo.

Inungantur ſpina, extremitates, nonnunquam & reliquæ trunci corporis ſedes, Oleo in quo folia recentia Salicum, vel Succus eorum coxerint: Vel oleo Myrtillorum, Roſarum, Cydoniorum.

Vel: ℞. olei Salicum ℥ iij. olei Myrtill. ℥ ij. ſucci Semperuiui vel Solani, Aceti ana ℥ j. ß. coquantur ad conſumptionem ſuccorum: Et vtatur.

Huic oleo addere poſſumus poros obliterantia, vt mucilaginem ſeminis Pſylij vel Cydoniorum ℥ j. ß. infuſionis gummi Tragachanti vel Arabici factæ in aquæ Roſarum ℥ j. Album. oui num. j. Ceręq. ſ. fiat linimentum.

Vel: ℞. Maſtiches ʒ ij. Santali rubri ʒ j. Roſarum rub. Balauſtior. foliorum Myrti vel baccar. ana ʒ ß. excipiantur oleis prædictis, vel liniméto, additaq; Cerâ fiat vnguentũ. Sulphur, Gypſum & Morochtum addit Dioſcorides.

Suffumigentur validè ſiccantibus linteamina, induſia, vt dum cutem tangunt, eam ſiccando aſtringant, vel etiam nudum corpus, Thure, Maſtiche, gummi Iuniperi, addendo interdum hiſce pulueriſatis Roſas, Balauſtia & ſimilia.

Odor Camphoræ in Aqua roſarum diſſolutę iuuare creditur.

Actu frigida ſi cutem tangant, ſudores potiſſimùm coërcent, quæ tamen non ſubitò dum cor-

pus adhuc ſudore æſtuat, ne ſubita illa repercuſſiõ damnum adferat, ſed ſenſim erunt adhibenda.

Aër hoc imprimis præſtat frigidus, admiſſus feneſtris apertis, vel etiam detractis integumentis, denudato corpore. Qui niſi talis ſit, cubiculum conſpergendo Aquâ frigidâ, Aceto, herbis recentibus Frigidis, ſic emendari poterit.

Faciei conſperſio, ſimiliter cum Aqua & Aceto, quod peculiari vi ſudorem ſiſtit, admodùm iuuat.

Cordi & pulſibus epithemata actu & potentiâ frigida, vti & cordialia, ſi imbecillitas à ſudoribus iam ſuperuenerit, vtiliter adhibentur.

In Viuendi ratione, Aëre vtantur liberiore, neć calori ſe exponant, aut veſtibus & integumentis corpus obruant. Abſtineant à balneorum nimio vſu. Corpus moderatè exerceant: A' ſomno ſi eò tempore ſudor maximè infeſtet, ſibi temperent.

Sanguinis exſudatio cùm non fiat, non aliam conſiderationem requirit.

Aquoſi ex tumoribus apertis & vlcere effluxus curatio.

Seri effluxus qui ex aperturis factis per paracenteſim abdominis, in hydropicis, aliáſve puncturas, ſectiones, aut vſtiones in ſcroti hydrocele, vel in puſtulis & tumoribus aquoſis, vel vlcere ſerum exudante fit: quò pacto cura illi adhibenda ſit, in intumeſcentijs & tumoribus eiuſmodi iam fuit expoſitum.

DE

DE EXSPVITIONE.

CAPVT VIII.

Genera.

EXSPVITIO per quam ſputum ex ore eijcitur, opitulante ſimul etiam ſcreatu, nonnunquã & tuſſi, prętérnaturalis tũc maximè fit, ſi immoderata ſit vel vitioſa, eâ potiſſimùm de cauſâ, quòd & alij humores & excrementa cũ ſputo ſimul expuantur, vnde præcipuè exſpuitiones eiuſmodi præternaturales differunt, aliaque pituitoſa, alia cruenta, alia purulenta exiſtit.

Exſpuitio pituitoſa. Pituitoſa exſpuitio, ſub quâ & ſaliuam ſeu ſputũ & pituitam ac ſerum compræhendimus, frequentior quàm par eſt in ſanis alioquin etiam occurrit: Vt illis quibus conſuetum eſt multoties exſpuere, maximeq; inter loquendum: Dein & illis qui poſt ſingula ferè orationis membra, pauſæ loco, excreant. Quod in oratoribus quibuſdam vitioſum cenſetur, in alijs verò non adeò indecorum, ſi non ita frequenter, ſed finitâ ſaltem aliquâ longiori periodo id fiat.

Ptyaliſmus. In morbis quibuſdam vt catarrhis, & ventriculi humiditatibus, hoc idem euenit, vt copiosè & continuò ferè aliqui expuant, qui affectus Ptyaliſmus appellatur.

Quæ ex remediorum ſaliuam prouocantium vſu promouetur, multa & frequens exſpuitio, per caputpurgia dicta, cùm ad ſanationem opituletur, ad præternaturalem hanc expuitionem vitioſam & nocuam minimè pertinet: Vti & neque ea,

pus adhuc ſudore æſtuat, ne ſubita illa repercuſſió damnum adferat, ſed ſenſim erunt adhibenda.

Aër hoc imprimis præſtat frigidus, admiſſus feneſtris apertis, vel etiam detractis integumentis, denudato corpore. Qui niſi talis ſit, cubiculum conſpergendo Aquâ frigidâ, Aceto, herbis recentibus Frigidis, ſic emendari poterit.

Faciei conſperſio, ſimiliter cum Aqua & Aceto, quod peculiari vi ſudorem ſiſtit, admodùm iuuat.

Cordi & pulſibus epithemata actu & potentiâ frigida, vti & cordialia, ſi imbecillitas à ſudoribus iam ſuperuenerit, vtiliter adhibentur.

In Viuendi ratione, Aëre vtantur liberiore, nec calori ſe exponant, aut veſtibus & integumentis corpus obruant. Abſtineant à balneorum nimio vſu. Corpus moderatè exerceant: A' ſomno ſi eo tempore ſudor maximè infeſtet, ſibi temperent.

Sanguinis exſudatio cùm non fiat, non aliam conſiderationem requirit.

Aquoſi ex tumoribus apertis & vlcere effluentis curatio.

Seri effluxus qui ex aperturis factis per paracenteſim abdominis, in hydropicis, aliáſve puncturas, ſectiones, aut vſtiones in ſcroti hydrocele, vel in puſtulis & tumoribus aquoſis, vel vlcere ſerum exudante fit: quo pacto cura illi adhibenda ſit, in intumeſcentijs & tumoribus eiuſmodi iam fuit expoſitum.

DE

DE EXSPVITIONE.

CAPVT VIII.

Genera.

EXSPVITIO per quam ſputum ex ore eijcitur, opitulante ſimul etiam ſcreatu, nonnunquã & tuſſi, prȩternaturalis tũc maximè fit, ſi immoderata ſit vel vitioſa, eâ potiſſimùm de causâ, quòd & alij humores & excrementa cũ ſputo ſimul expuantur, vnde præcipuè exſpuitiones eiuſmodi præternaturales differunt, aliaque pituitoſa, alia cruenta, alia purulenta exiſtit.

Exſpuitio pituitoſa. Pituitoſa exſpuitio, ſub quâ & ſaliuam ſeu ſputũ & pituitam ac ſerum compræhendimus, frequentior quàm par eſt in ſanis alioquin etiam occurrit: Vt illis quibus conſuetum eſt multoties exſpuere, maximeq; inter loquendum: Dein & illis qui poſt ſingula ferè orationis membra, pauſæ loco, excreant. Quod in oratoribus quibuſdam vitioſum cenſetur, in alijs verò non adeò indecorum, ſi non ita frequenter, ſed finitâ ſaltem aliquâ longiori periodo id fiat.

Ptyaliſmus. In morbis quibuſdam vt catarrhis, & ventriculi humiditatibus, hoc idem euenit, vt copiosè & continuò ferè aliqui expuant, qui affectus Ptyaliſmus appellatur.

Quæ ex remediorum ſaliuam prouocantium vſu promouetur, multa & frequens exſpuitio, per caputpurgia dicta, cùm ad ſanationem opituletur, ad præternaturalem hanc expuitionem vitioſam & nocuam minimè pertinet: Vti & neque ea,

quæ ex hydrargyri vſu, in lue venerea fœda & copioſa promanat exſpuitio, cùm ad curationem illius, vti in ea dictum eſt, conueniat.

Maiori conatu pituitam cum ſaliua etiam extra morbos, Pituitoſi ſenes præcipuè expuunt, quam vel ſcreatu valido ex narium amplitudine faucibusque, vel tuſſiendo ex imo pectore in os propellunt. In morbis pituitoſis tuſſim mouentibus, pituitoſa eiuſmodi expuitio ſimiliter & frequenter euenit. In quibus expuitionibus, pituita nunc tenuis & aquoſa, nunc craſſior & mucoſa, tandem etiam purulenta egeritur: Aliàs ſapore aliquo, aliàs nullo prædita; atq; nunc minori labore interdum maiori, ſi præſertim aquea penitùs vel tenax admodùm exiſtat, exſcreatur. Sicuti in tuſſi quam hæc exſpuitio comitatur, hæc vberiùs deſcripta ſunt.

Exſpuitio ſanguinea. Cruenta exſpuitio interdum ſine tuſſi atque dolore oritur, in qua ſputum tantùm cruentum redditur, quod & cibos qui maſticantur commaculat: in alia purus isque vel fluidus adhuc vel concretus ſanguis exſpuitur, præcedente vel comite narium hæmorrhagiâ.

Aliàs cum dolore aut aliqua læſione circa gingiuas, linguam, palatum, fauces, occurrente, ſicuti in cauſis explicabitur, ſanguinis hæc exſpuitio contingit.

Cum tuſſi ſanguis per os aliàs merus propellitur; aliàs permiſtus cum ſputo, inſtar ſaniei vel cruoris, in Pleuritide & Peripneumoumonia, & quidem in illa cum dolore punctorio lateris & febre, excretioneq; tandem purulentâ in vtrisque: Sicuti in dolore pectoris expoſitum fuit.

Hæmoptoica paſſio. Impermiſtus & purus aliquando cum tuſſi per os eijcitur, in affectu quem Hæmoptoicam paſſionem vocant, vel Sputum ſanguinis ſine dolore:

Aliàs parciùs, aliàs verò copioſiùs; quandoq; certo tempore & interpolatis vicibus.

Eiuſmodi ſanguinis excretionem perſeuerantem, corporis extabeſcentia ſeu phtiſis frequẽter, vti in ea dictum, ſequitur.

Sed & citra noxam aliquas virgines & mulieres ſanguinem purum cum tuſſi, verùm non adeò copioſum, inſtantibus menſibus, reieciſſe vidimus.

Aliàs quoque & ſæpè certis temporibus, ſanguinis inſignem quantitatem, per hanc viam excretam fuiſſe obſeruatum, in ſanis alioquin, vel ſaltem anheloſis & dyſpnœa quadam laborantibus: Interdumq; tantâ menſurâ eum profuſum, vt penè vniuerſo è corpore exhauſto, vitam ſubitò finierint.

Quod & in morbis alijs & febribus accidiſſe, peluesq; cruore repleuiſſe aliquos, antequam morerentur, deprehenſum fuit.

Purulenta exſpuitio aliquando pituitoſæ copulatur, vel ſuccedit; tam huic quàm pituitoſis naturis, quàm illi, quam in catharris, aut alijs affectibus accidere diximus: In quibus, pellicudam tenuem vel mucoſam pituitam excernunt, tandem verò puris inſtar ſpiſſam & albam, vel nonnihil ſubluteo aut ſubuiridi, nigreſcentéve colore tinctam; aliàs inſipidam aliàs ingrato ſapore præditam. *Exſpuitio purulenta.*

Aliæ verò purulentæ excretiones, morbos alios ſequuntur, & ſymptomatibus ipſorum grauioribus copulantur. Quæ præcipua ſunt Dolor in oris & narium diuerſarum partium exulcerationibus, vti & faucium in Angina, in quibus affectibus pus exſcreatur. In cruenta item expuitione cui purulenta excretio cum tuſſi iungitur, in Pleuritide & Peripneumonia, in qua tantam copiam puris aquoſi eiectam vidimus, vt peluem, aliquot vicibus continuata hæc excretio impleret: Tabes cor-

poris, puris per tuſſim exſpuitionem comitem habet, in Phtiſi, longo tempore & ad mortem vſque plærunque perſeuerantem. Sicuti hæc omnia copioſiùs in eiuſmodi affectibus deſcribuntur: Dein & in Empyemate, quãdo illud phtiſi copulatur, purulenta hæc excretio, tum ob hunc, tum alium cum illo affectu coniunctum, copioſior euadit.

Vomicæ exſcreatio. Eſt & purulenta quædam expuitio, per quam pus obductum & incluſum propriâ pelliculâ, quam Vomicam vocant, per os tuſſiendo eijcitur, quæ piſi magnitudinem ſaltem, aliàs verò nucis amplitudinem adæquat, tuncque ferè vna tantùm occurrit, aliàs etiam plures, ſi exigui præſertim ſint globuli, in quibus pus nunc maturatum, aliàs putre & fœtidum ineſſe deprehenditur: Nonnũquam etiam pus & diſrupta vomica ſeparatim, eodem vel breuiore longioréve interpoſito tempore excernuntur. Quam excretionem aliàs non alia grauiora ſymptomata, quàm dyſpnœa leuis, aliàs verò tuſſis diu continuata, & tandem cruenta expuitio præcedere ſolent, nec aliæ grauiores noxæ ſubſequi, frequentiùs verò hæc tandem in phtiſim deſinit.

Cauſa.

CAuſa omnium eiuſmodi exſpuitionum generũ, vel à ſaliua, aut humore pituitoſo, vel ſanguine, aut pure, aut putri humore exſurgit.

Oris ſaliuæ cauſa Expuitionis pituitoſæ. A' ſaliua quâ os & fauces naturaliter madent, & quæ continuò ex ſeroſo humore exudante naſcitur foueturq;, & pituitâ ſimul affluente augetur, exſpuitio copioſa vel frequens prodit: Si illa concitata, ac impulſa frequenti ſcreatu in ore coaceruetur. Idq́; vel ex mala conſuetudine, quâ ſibi hanc exſcreationem familiarem quæ tamen indecẽs eſt, aliqui redunt: Hi Præſertim, qui cùm inter perorandum

randum ne tacere, aut orationẽ ex ignorantia diutiùs protrahere videantur, inter pauſandum, nulla neceſsitate adacti, toties ferè quoties ſententiam abſoluerunt aut etiam citiùs, excreant. Sed & copia illius inter loquendum, ob linguæ & oris agitationem diutinam, ſaliuam commouens, ad exſpuitionem impellit. Sic & medicamentorum eam prouocantium vſu promouetur, quę tamen expuitio cùm vtilis ſit atque expetatur, non eſt vti dictum, præternaturalis.

A pituitoſo humore ſimplici, inſipido, vel ob permiſtionem ſeri ſalſo acidóve, à capite defluente, per narium amplitudinem, ad fauces & os, ſaliuæq; ſe immiſcente, eamq́ue adaugente, exſpuitio illa frequens & multa in Ptyaliſmo oritur. Qui humor, ſi ad pulmones vſque deſcendat, exſpuitionem illam pituitoſam, quæ cum tuſſi moleſtat, ſicuti in ea id fuit expoſitum, concitat; In qua ab initio tenuis humor qualis defluxerat, mox verò craſſior ob moram redditus, tandemq; calore interno excoctus & maturatus ac dealbatus, puris inſtar, vti in cauſis purulentæ exſpuitionis dictum, exſcreatur.

Cerebri pituita defluens ad os, cauſa Exſpuitionis pituitoſæ, & Ptyaliſmi

In pulmonibus quoque eiuſmodi humor pituitoſus ab excrementis illic congeſtus, mucoſus vel puris inſtar excoctus, ſi tuſſi ſurſum in os propellatur, exſpuitionem ſimilem parit. Quod in ſanis alioquin ſenibus maximè euenit: Dein & in morboſa tuſſi, interdum & in aſthmate, in quo tamen ſæpè retentus eiuſmodi tenax humor, tuſſim minimè mouens, non exſpuitur: Sicuti hæc omnia in eiuſmodi affectibus deſcripta fuerunt.

Pulmonum pituita ad fauces propulſa, cauſa Exſpuitionis pituitoſæ.

In Ventriculo humidiore pituitam multam congerente, ſi illa ſurſum in fauces ipſumq́ue os exſurgens, ſputo ſe commiſceat, humiditatem illic copioſam gignens, Ptyaliſmi cauſa, vti ſi à capite eò

Ventriculi humiditas ad os perueniens, cauſa Exſpuitionis pituitoſæ, et Ptyaliſmi

feratur, interdum exiſtit. In quo manè dum ieiuni adhuc ſunt, nec ventriculus aliud ferè quàm aquoſam illam materiam continet, os madore plenum, per frequentem & copioſam exſpuitionem, ſe exonerare cogitur. Cuius Ventriculi humiditatis cauſas, in illius imbecillitate ex intemperie hac contractâ, expoſuimus.

A' ſanguine cruenta exſpuitio proficiſcitur, ſi ille è Venâ vel Arteriâ in naribus, ore vel faucibus aut pulmonibus, vel in pectore apertâ, ad os delatus exſpuatur.

Narium ſanguis ad fauces delatus, cauſa Exſpuitionis cruentæ.

In narium interioribus, quam ob cauſam ſanguis è venis illius loci emanare poſſit, qui vti per nares effluit, ſic ad os quoque deſcendere poteſt, in Narium hæmorrhagiâ explicatum fuit. Cæterùm quod in fauces quoque delabatur, cauſa eſt, vel ipſius copia, vel quòd venæ humiliores apertæ ſint, vel præcipuè, quòd cùm eum nimiùm fluentem ſiſtere volunt, decubitu ſupino, vel obturatione narium, cùm exitum illic nō habeat, eò feratur.

Gingiuarū tumor, ſuctio, læſio, cauſa Exſpuitionis cruentæ.

In ore à Gingiuis, quæ laxâ & molli carne conſtant, facilè ſanguis exſudat, etiam ſponte ſi eo turgeant & tumidæ ſint, aliàs verò per ſectionem eo elicito, vti in doloribus dentium, humores eò fluētes, collectis buccis circa gingiuas, exugere tentantes, ſanguinem ſic quoque exſugunt. A' læſione harum citiùs hoc euenit, vt aliquid ſanguinis inde emanet; Vt à punctione illarum, dum dentes purgantur; Vel ſeparatione aliquâ à dentibus factâ, eandem ob cauſam, vel ob morſum aut maſticationem duriorum ciborum, gingiuas validè impellentium, quibus cibis premorſis, ſanguis poſtea adhærens, eos cruore tinctos, eâ ſede reddit: Maximè verò cum dentibus per vim erutis, illi à gingiuis membranisq; auelluntur, ſanguis maiori quantitate prodit: Vidimusq; aliquando tantâ copiâ atque impetu,

impetu, arteriâ illius loci diuulsâ, ſanguinem tamdiu profluxiſſe, neque ſiſti potuiſſe, donec æger vitam hanc ob cauſam finierit.

Oris interiorum partiũ vulnus, cauſa Exſpuitionis cruentæ.

A' reliquis in ore partibus, vix niſi vi maiori illatâ, ſanguis exit. Vt à lingua, eâ læsâ, maximeque per morſum illius, vel caſu, vti ſæpè euenit, & frequenter in conuulſionibus; Vel à tunicâ os faucesque ſuccingente, ſi ea alicubi vulneretur.

Pulmonum venarũ reſeratio, ruptura, exeſio, cauſa Exſpuitionis cruentæ & Hæmoptoicæ paſſionis.

A' pulmonibus prodiens ſanguis, per os frequenter reijcitur. Qui à vaſis pulmonum interioribus, quæ magnâ copiâ illorum ſubſtantiam implent, vel reſeratis vel ruptis aut exeſis proueniens, in aſperæ arteriæ ramos translatus, indeque in illius fiſtulam, tuſſi in os propellitur poſteaque exſpuitur.

Reſeratis per anaſtomoſin vaſorum illorum oſculis, quandoque contingit, vt hæmoptoica dicta inde ſequatur paſſio: Si ob plethoram ſanguinis in pulmonibus contenti, vaſa diſtendantur oſculaq; aperiantur, eouſque, vt ſanguis per ea exſudans, vel etiam emanans, parciùs copioſiúſve expuatur. Idq; ſæpè citra aliam noxam ſubſequentem, ſi oſcula ſponte iterum ſe recolligant & occludantur, quâ ratione hoc plethoricis quibuſdam, vel fœminis quibus ob conceptum menſes non expurgantur, vel ab alijs cauſis ſiſtuntur, accidere aliquando vidimus. Aliàs verò cum periculo, ſi rurſum hæc oſcula, vel nimiùm dilatata, aut motu continuo impulſa, ſe reſerare nequeant, vnde magna ſanguinis profuſio, & mors etiam quandoque ſequitur: Vti & ſi ſanguinis effuſi portio in pulmonum ſubſtantia retineatur, cùm illic putreſcens pulmones vitiare poſſit, vt in phtiſi dictum.

A' ſimili pulmonum ſanguine, per anaſtomoſin vaſorum illorum exeunte, nec rectà in aſperæ arteriæ ramos vt in hæmoptoica paſſione, ſe in-

ſinuante, ſed & in pulmonum ſubſtantiam priùs diſperſo, inflammationemq́ue illic pariente, indeq́ue in ramos arteriæ primùm ſe ingerente, exſpuitio quoque ſanioſa & cruenta nonnihil in Pleuritide & Peripneumonia exoritur; ſicuti quo pacto inde plærunque non, aliàs verò ſed rariùs ſubſequente pulmonum exulceratione, hoc fiat, in eiuſmodi affectibus prolixè fuit declaratum.

Diſruptis vaſis pulmonum ſubſtantiæ intextis, ſanguinem continentibus, ſubita & magna, ſi in maioribus præſertim hoc fiat, minor ſi in minoribus, ſanguinis cum tuſſi fit per os profuſio, in Hæmoptoica paſſione, quam plærunque cùm ægrè ſanari queat, pulmonum exulceratio cum Phtiſi, vti in illa explicatum fuit, ſequitur. Diſruptionem autem eiuſmodi vaſorum in pulmonibus, violenta illorum & nimia dilatatio vel contractio moliri poteſt. Quam magna efflatio in clamore vel ſufflatione, ſicuti ea quam tubicines edunt, aliquando efficit. Aliquando & ſternutatio vel tuſſis validiſſima, rariùs tamen, cùm videamus etiam poſt diuturnam tuſſim nihil tale ſubſequi: Aliàs ſpiritus violenta retentio, in conatu ſummo deijciendi, pariendi, hoc facit, vel ille qui in oneribus & ponderibus loco mutandis adhibetur; vnde aliquot lapicidas, quòd ſaxa immenſa magno nixu voluerant vel geſtarant, poſtea ſanguinem expuiſſe, phtiſicosq́ue factos obſeruaui, quod tamen vulgus pulueri, quem dum ſaxa ſcindunt, eos ſpiritu attrahere exiſtimant, falsò attribuit, cùm ille puluis, ſi inſpiratione in aſperam arteriam incideret, mox tuſſi iterum reijceretur, eamq́ue aſperitate potiùs ſuâ, quàm acrimoniâ, quæ nulla in eo eſt, vnde nec eo modo pulmones lædere poſſet, concitaret. Sed & in alijs laboribus magnis obeundis, qui conatu perficiuntur valido, idem

idem póteſt contingere. Præter quas cauſas, contuſio pectoris ex caſu, ictu alióve modo impetu venas diſrumpendo, idem poteſt efficere.

Exeſis pulmonum vaſis, cùm & pulmonum ſubſtantia ſimul erodatur, ſenſimque hoc fiat, moxque vlcus inde ſordidum potiùs quàm ſanguine madens prodeat, phtiſis potiùs, quàm hæmoptoica paſſio exoritur, cui tamen vti in alijs vlceribus, ſanguinemque interdum cùm impelluntur exſudantibus, cruenta exſpuitio aliquando iungi poteſt: Cuius exeſionis cauſas in phtiſi expoſuimus.

A' pectoris aliarum præter pulmones ſedium venis apertis, ſanguinemque vel exſudantibus vel effundentibus, pulmonemque in vaſa illius vſque penetrantibus, exſpuitiones quoque cruentas fieri docent. Veluti in ſuccingentis membranæ inflammatione, in pleuritide: Vel alijs venarum in conuexo pectoris reſerationibus aut læſionibus. Verùm cùm ſanguis in pectoris cauitatem illapſus, pulmones minimè ſubintret, ſed illic ſubſiſtens corrumpatur, & vel phtiſim vel empyema tandem inducat, ſicuti in eiuſmodi affectibus, & præſertim in pleuritidis cauſis hoc prolixè demonſtratum fuit, hanc exſpuitionis cruentæ cauſam ſtatuere minimè poſſumus. Niſi ex vulnere pectori inflicto, ſi pulmones tunc ſimul quoque vulnerentur, ſanguis emanans, non ſolùm in interiora pectoris defluat, ſed & vaſis infuſus, ad os vſque regurgitet. Quòd ſi & aſpera arteria vulnerata ſit, potiùs euenit, vt ſanguis in pulmones delapſus, tuſſi quoq; iterum reijciatur.

A' pure purulenta exſpuitio procedit. Quod pus à partis alicuius exulceratione interdum oritur; Veluti ab oris & narium vlceribus, & faucium in angina. Dein & ab exulceratis corruptis.

Oris, Narib., Faucium, Pulmonum, Thoracis ex-

ulceratio, cauſa Exſpuitionis purulentæ. que pulmonibus, in Phtiſi, ſicuti hoc in eiuſmodi morbis fuit expoſitum. Aliquando etiam in thoracis interioribus, pus à pulmonibus thoracéve eo delapſum, illicque collectum in Empyemate, ſi per pulmones corruptos pateat via, tuſſiendo reijcitur, cùm alioquin niſi hoc fiat, pus potiùs in pectore retineatur, quàm per os eijciatur, nec dum per aliam viam, quàm extrinſecùs aperturâ factâ exhauriri queat, ſicuti in eiuſmodi excretionibus, quæ per ſuperficiem corporis fiunt, oſtendemus, huncque affectum deſcribemus.

Pulmonum ſanguis in pus conuerſus, cauſa Exſpuitionis purulentæ. Verùm non ſolùm à partis vlceratæ ſuppuratione, vti vulgus medicorum dicentium, Vbi pus illic vlcus, cenſet, ſemper pus gignitur, ſed & à ſanguine in pulmonum inflammatione, citra ipſorum exulcerationem, in ipſis maturato & in pus conuerſo, exſpuitio illa purulenta in Peripneumonia & Pleuritide ſuboritur, cruentaque mox ſequitur. Veluti in hiſce morbis abundè fuit demonſtratum.

Pulmonum ſanguis in pus conuerſus, cauſa Vomicæ exſpuitionis. Aliquando & à ſanguine è vaſis pulmonum paucâ quantitate, prodeunte, & ſe alicubi in eos ingerente retentoque, & ſenſim in pus excocto, quod per ſuperficiem ſicceſcens, tuniculam quâ includitur, ſibi parit, exſpuitio illius puris cum veſiculâ vel vomicâ, vt vocant, integrâ adhuc remanente vel diſruptâ, ſequitur. Quæ purulenta exſpuitio, ſi pus ita incluſum pulmones nondum læſerit, citra aliud incommodum ſæpè tranſit. Si verò pulmones exulceret, phtiſin mox comitem nanciſcitur, vel ſi in ipſorum exulceratione talis quoque vomica coaceruetur, iam habet.

Pulmonum Nariumque Frequenter quoq; à pituitoſo humore, tū à capite in narium cauitates pulmonéſve defluente, vel

in

in pulmonibus congeſto, exſpuitionem primùm pituitoſam proferente, ſi pituita illa retenta diutiùs calore loci excocta maturataque & dealbata veluti in pus conuertatur, tandem exſpuitio purulentæ illius materiei cum pituita adhuc cruda plærunq; copulata quoque, ſuperuenit. Qualem in multis adhuc ſanis, tum etiam in morbis eiuſmodi pituitoſis tuſſim mouentibus exſpui nullâ exulceratione aut tabe præſente, indies obſeruamus.

pituita, eo defluxa vel in pulmonibus cõgeſta, cauſa Exſpuitionis purulentæ.

A putri humore à pure per maturationem excocto differente, pulmonum ſubſtantiam exedente & corrumpente, adeò vt in partes diuidatur, vt portio aliqua de ea tuſſi reijciatur, fieri poteſt.

Pulmonum ſubſtantia corrupta, cauſa Exſpuitionis portionum pulmonum.

Curatio.

Plærorunque generum exſpuitiónum curatio, ſi alijs functionum læſionibus aut doloribus coniuncta ſint, quas magis reſpicere oportet, in illis fuit expoſita, ſicuti in ſingulis obiter repetemus: aliorum verò quæ cæteris ſymptomatibus præualent cura hîc erit explicanda, & ſecundùm cauſas tractanda.

Exſpuitio frequens ex mala conſuetudine ſuborta, in illis qui hoc vitium ſibi familiare reddiderunt, præſertimque oratoribus inter perorandum multoties exſcreantibus, non aliter quàm ſenſim ab eo diſſueſcendo emendabitur. Si ob multam locutionem hoc accidat, à nimia & crebriore garrulitate ſibi temperent. Ptyaliſmus ſi à pituita à capite defluente, faucesq; irrigante, ſputumque adaugente; Vel à ventriculo ſurſum regurgitante osque adimplente oriatur, tunc priori in cauſa per ea quę pituitæ prouentum impediunt, eamque genitam expurgant & abſumũt, ipſiusq; defluxum ſiſtunt, cura inſtituitur, in alijs affectibus à catarrho geni-

Exſpuitionis pituitoſæ curatio.

tis, & tuſſi præcipuè expoſitis. In altera cauſa, pituitæ in ventriculo generatio, ſimiliter erit impedienda, genitaq; expurganda, ventriculiq; imbecillitas atque intemperies corrigenda: Idq; remedijs in cura ventriculi imbecillitatis abundè deſcriptis. Quibus factis, in vtraq; cauſa oris mador & humiditas exſiccantibus auferenda, maſticatorijs alijsq; apophlegmatiſmis pituita ex ore erit elicienda, paſſim in pituitoſis cerebri morbis expoſitis: Atq; ſiccantibus mador & humiditas illa oris abſumenda, ijſdem ferè ablutionibus oris alijsq; illi inditis remedijs, quibus in dentium dolore à defluxione nato vtimur, quæq; illic deſcripſimus.

Pituitoſa exſpuitio à pituita per catharrum ad pulmones delabente, vel ab eadem in pulmonibus congeſtâ, ob tuſſim quam commouet genitâ, curam non aliam quàm quæ tuſſi conuenit, exigit, quâ deſinente, exſpuitio inde progreſſa etiam ceſſat.

Exſpuitionis cruentæ curatio.

Cruentæ exſpuitionis curatio variat, prout ſanguis ille ab hac illâve parte procedit.

Ex gingiuis ſanguis frequenter & leui de causâ exſudans, ob illius copiam, cùm plethoram indicet, illius causâ, ne grauiora accidentia pariat, ſanguis detrahitur, aliaq; quæ plethoram corrigunt, fiunt, quæ & hoc vitium inde progreſſum ſanant. Quòd ſi nihilominus perſeueret, adſtringentibus collutionibus mox dicendis emendabitur. Si ob punctionem leuem aut ſuctionem, ſputum cruentum fiat, ſponte ceſſat. Ob dentem euulſum ſanguinis exſpuitio concitata, etſi per ſe quoque plærunq; deſinat, tamen collutione oris factâ, cum Vino rubro ſtiptico vel Aceto roſaceo, addendo & parùm Aquę roſac. citiùs ſiſtitur. Quòd ſi verò non deſinat ſanguis, ob diſruptam venam, vel præcipuè arteriam, fluere, tunc os vehementiùs adſtringentibus,

tibus, in oris & faucium inflammationibus, cùm repellendum eſt, & dentium mobilitate expoſitis, colluendum, & ſi non ceſſet, in ſpacium dentis eruti, pulueres aliaq; ſanguinem ſiſtentia, in vulnerum hæmorrhagia deſcripta, imponenda. Adhæc valdè iuuat Chalcanthum vſtum impoſitum. Et ſi hæc non proficiant, cauterium actuale huic ſedi imprimendum, vel potentiale, ſed quod mox vrat, ne diu illud in ore retinere cogantur. Commodeq; hoc pilulâ ex Bombace formatâ, in Aqua forti madefactâ, vulneratoque dentium interuallo intrusâ perficitur, quòd cùm cætera omnia irrita eſſent, profuiſſe tum in hoc caſu tum in alijs anguſtis vulneribus, ſæpiùs experti ſumus.

Ab alijs oris partibus, læſis aut vulneratis, prodiens ſanguinis exſpuitio, ijſdem collutionibus oris, ceſſat: quod ſi linguâ ex morſu grauiter læsâ, perſeuerans quædam ſequatur hæmorrhagia, vti accidere cum periculo vitæ poſt conuulſiones vidi, fortiora quoq; & cauſtica, niſi hæc iuuent, vti priùs diximus, erunt adminiſtranda.

A' naribus deſcendens ſanguis in os, ſi exſpuatur, non aliam curam, quàm quæ narium hæmorrhagiæ debetur, vt inde fluens ſiſtatur, exigit; ſi tamen periculum ſit, ne in os delatus, deglutiatur, vel in pulmones defluat, quod tamen vix fieri poteſt, cùm ad aſperam arteriam perueniens, mox tuſſim excitans, ſubitò per eam reijciatur; decubitu prono capitiſq; inclinatione antrorſum, vt potiùs per nares effluat, quàm retrorſum in narium amplitudinem, indeq; ad fauces relabatur, aliquo pacto cauebitur. Aquæ retentione in ore, ne vltra deſcendat, itidem præcauetur.

A' pulmonibus exſudans ſanguis, & cum ſputo commiſtus, cum tuſſi reiectus, in Pleuritide & Peripneumonia, non aliam curam quàm quæ illis de-

betur, in pectoriſque eiuſmodi doloribus deſcripta fuit, requiritur.

Hæmoptoicæ paſſionis curatio.

Hæmoptoica paſſio, etſi quibuſdam, fœminis preſertim, citra noxam grauiorem, quod tamen rarum eſt, contingat, periculo tamen non caret, ſi præſertim frequentiùs hæc inuadat, augeaturque ſanguinis qui exſcreatur quantitas, Lethalis interdum ob magnam & ſubitam ſanguinis profuſionem exiſtit, tam in morbis quibuſdam, quàm extra illos eueniens. Frequentiùs cum copioſiore parcioréve ſanguinis excretione accidens, in phtiſim tandem conuertitur.

Occurrendum itaq; maturè huic preternaturali per os exſcreationi, antequam phtiſis ſubſequatur, vel immodicus fluxus ægrum enecet. Quod fiet, ſi ſanguinem immoderatè fluentem ſiſtamus, & ſi hoc ob reſerata oſcula accidat, rurſum ea reſeremus: ſi ob diſrupta vaſa, ea antequam hæc læſio in vlcus abeat, denuò reintegremus, atq; in vtraq; cauſa, ſanguinem ſi grumoſus in pectore hæreat, ne retentus corruptusq; pulmones ampliùs lædat, eum expectoremus, tuſſimq; quæ moleſtat admodumq; nocua eſt, compeſcamus.

Quòd ſi iam vlceratis pulmonibus, ſanguinis & puris excretio copulentur, vti hoc in vlcere iam genito, apertis denuò vaſis, tum ſi ob exeſa vaſa hæmoptoica paſſio naſcatur, contingere poteſt, tunc remedia quæ vlceri ſanádo debentur, in phtiſis cura expoſita, cum venæ haſce diuiſiones quoque obliterare poſſint, etiam fluxum hunc poterunt compeſcere, vel quæ huic fluxui propriè debentur, alijs erunt intermiſcenda.

In curatione verò hæmoptoicæ paſſionis, ſecundum prædictas intentiones, ſequenti modo erit procedendum.

Euacuantia varijs modis adminiſtrantur, primùm

mùm Sanguinis emiſſione per venam ſectam, in brachio illius lateris, in quo grauedo aut punctio quædam ſentitur, quæ ſi plethora adſit, & immoderatè fluat, eum reuellendo, fluxum illius nonnihil compeſcit.

Idem molimur Scarificatione, adhibitis ſimul cucurbitulis in ſcapulis, colli lateribus, carpo. Vel Cucurbitâ maiori hypochondrijs, vel in inguinib. admotâ. Dein & Ligaturis, Frictionibus extremitatum; ſicuti in hæmorrhagijs alijs, & præſertim narium, hæc quóq; competere diximus.

Prouocamus Menſes ſi ſubſtiterint aut parcè fluát, in muliere plethorica, hac exſpuitione cruentâ laborante. Et in viris Hæmorrhoides, priùs conſuetas, ſi in hoc caſu ſint ſuppreſſæ.

Purgátia ſi ſanguis ſeroſus admodùm & aqueus ſit, vt repurgetur & craſſeſcat, exhibentur. Sed mitia, & quæ non admodum calefaciant, nec vomitiones cieant, quæ in hac ſanguinis excretione nociuæ ſunt. Dein & quæ adſtrictione quadam prędita, alios fluxus, etſi aluum ſubducant, cohibent, vel ſaltem non vti validiora cathartica concitant. Quale eſt Rhabarbarum pulueriſatum datũ cum ſucco vel ſyrupo Plantaginis aut Portulacæ, addito & tantillo Spicæ nardi.

Alterantia remedia, tum per viuendi rationem, tum medicamenta exhibita admotáve adminiſtrantur.

Viuendi rationem quod attinet, in Aëre verſentur frigidiuſculo, & ſicciore, per ſe vel arte facto, qui attractus cùm ad pulmones rectà perueniat, plurimùm ſiccando iuuabit: maximè ſuffumigatus, accenſo Thure, Maſtiche, alijsq; ſiccantibus.

Cibo vtantur glutinoſo, ex eiuſmodi carnibus cocto; Cochlearum terreſtrium elixarum eſum commendant: vti & Turturum, ſanguinem itidem

Hœdi. Comedant Amylum cum Aqua roſarum coctum, & pultes alias ex Farinis. Item Oryzata, Hordeata, Ouum leuiter coctum & veluti crudum adhuc ſæpè ſorptum probatur. Portulaca recens per ſe manſa, vel in acetarijs vt aliàs ſolent comeſta, aut etiam cocta, valde proderit. Fructus item aliqui aciduli, crudi præparatíve. Bibant Aquam, Lac, Ptiſanam & ſimilia. Temperent ſibi à vino potenti, vt & alijs actu potentiaq; admodum calefacientibus.

Quies, Somnus, qui niſi ſponte adſit, ſoporiferis inuitandus, proſunt.

A' vociferatione & tuſſi ſibi caueant: parùm loquantur.

Exhibentur medicamenta in hœmoptoica paſſione, tum emplaſtica, tum adſtringentia, quæ oſcula reſerata occludant, & vaſa diſrupta conſolident, ita tamen ne nimiâ adſtrictione, ſanguinem in pectore retineant, permiſcendo proin illis, quæ illum ſi grumoſus hæreat, diſſoluant & expectorent, & nō temerè vtendo acidis auſteris, alioquin non conuenientibus. Talia autem varijs formis propinantur.

Decoctum ſequens bibant manè & veſperi per biduum vel triduum: ℞. radic. Conſolidæ maioris ℥ ij. radic. Altheæ ℥ j. herb. Portulacę recentis ſi haberi poteſt, Plantaginis, Burſæ paſtoris, Polygoni ana M j. flor. Roſarum rubr. P j. ſemin. Portulacæ, Plantaginis, Acetoſæ, Scariolæ, Coriandri, Papau. albi ana ʒ j. baccarum Myrti vel Myrtillorum ʒ iij. Iuiubarum, Sebeſten ana par. vj. fiat decoctio in Aqua pluuiali vel ciſternæ, & in colaturæ ℔ j ß. diſſolue Sacchari communis vel penidiati, vel Mellis roſac. q. ſ. fiat Apozema.

Plura alia in decoctis quoque probantur à diuerſis, petita, veluti radices Cariophylatæ, Rubi, cortices

cortices Quercus, vel Glandium, herbæ Sumach, Equiſetum, Cõſolida media & minor, Lyſimachia, Verbena, & flores Chamæleontis, Gallij, Salicum, Cannarum, Balauſtia, ſemina Lagopi, Porri, Antheræ, baccæ Virgæ ſanguineæ.

Hiſce decoctis etiam quandoque alias plantas, quæ in vulnerarijs potionibus dictis vſurpari ſolent, permiſcent, quas vti vulnera, ſic ruptas venas aſſumptas etiam conſolidare exiſtimant: Quales ſunt Pyrola, Piloſella, Sanicula, Virga aurea, Potentilla, Millefolium, Agrimonia, Achilleia.

Addi etiam poſſunt quædam pectori competentia, vt Liquiritia, Tuſſilago, ſemen Melonum, alięq; aliquę ex herbis ſanguinem incraſſantibus, vt Violæ, Endiuia, Bugloſſum, Nenuphar.

Decoctum Scoriæ ferri additâ raſurâ Cornu cerui, factum in aqua ſtillatitia Plantaginis, vel aliâ, probant aliqui. Alij pulueris lapidis Hæmatitis decoctum.

Syrupus ex decocto ex plantis prædicto, auctâ Sacchari quantitate, decoqui poterit, vt diutiùs conſeruari queat, & ſic vnciatim exhiberi.

Vel alij ex ſimplicibus enarratis confici. Qualis ſyrupus ex Portulaca fieri poteſt, qui prę cæteris in ſanguinis hac reiectione excellit: paraturq; ex ſucci Portulacæ tribus partibus coctis, cum duabus Sacchari, ad conſiſtentiam: Poteſt in penuria ſucci huius, cùm planta non ſit perennis, & ſuccus ægrè aſſeruetur, à Meſuæo deſcriptus ſyrupus de Portulaca vſurpari, ex ſemine illius, ſucco endiuię & aceto cum ſaccharo coctus. Proderit ſyrupus ex Plantaginis ſucco eodem modo, vti de portulaca paratus: vel ex aliarum herbarum recentium iam enarratarum, ſucco vel decocto, concinnati.

Ex vſitatis, ſyrupi adſtrictione præditi, de Roſis rubris ſiccis, Myrtillorum; atque incraſſantes, Iu-

iubinus, Violaceus, eodem modo exhibentur.

Succi prædictarum plantarum recentium ſimiliter exhiberi poſſunt, ſimplices ſi efficaciores ſint, vt Portulacę, Plantaginis, &c. vel cum alijs, eosque per ſe, vel permiſcendo cum Saccharo aut Melle.

Saluiæ & Menthæ ſuccos, cum Saccharo vel Melle alij exhibent.

Aquæ deſtillatæ conferunt, dando ℥ iij. vel plus, per ſe vel cum Saccharo roſac. tabulato, Portulacæ imprimis, Plantaginis, Polygoni, Burſæ paſtoris, Symphiti maioris: Poſſunt & aliæ adſtringentes dari, vt Equiſeti, Liguſtri, Myrti, foliorum Quercus, Roſarum, ipſarumq; Peculi. Sunt qui aquam Cyclaminis admodum probant. Alij etiam aquam Saluiæ & Menthæ.

Compoſita ſic fit: ℞. Limacum rubeorum ſine teſtis, vel in horum penuria Cochlearũ terreſtrium exemptarum è teſtis ℔ j. radic. Conſolidæ maior. recent. inciſ. ℔ ß. herbarum recent. Plantaginis, Portulacæ, ana M j. Roſarũ rub. P. j. baccarum Myrti vel Myrtillorum P ß. ſucci Cydoniorum vel Berberis aut Cornorum ℥ iiij. Spicæ nardi ʒ ß. eliciatur aqua ad vſum, vti de ſimplicibus dictum.

Pulueres ex varijs concinnantur, qui cùm ingrati ſint, plærunque cum permiſtione Sacchari aſſumuntur, eſtq; hic conueniens: ℞. radic. Conſolidæ ʒ j ß. ſeminum Portulacæ, Plantaginis, Papaueris albi, Hyperici, ana ʒ j. florum Roſarum rubrarum ʒ ß. Balauſtiorum ℈ j. Amyli, Succini ana ʒ j. gummi Arabici & Tragach. ana ℈ j. cornu Cerui vſti ʒ ß. Boli vel Terræ ſigillat. Coralli rubr. pulueriſati ana ℈ ij. Sanguinis draconis ℈ j. Sacchari roſacei tabulati vel penidiati ad pondus omnium vel plus, fiat puluis: Capiat à ʒ j. ad ʒ j ß.

Ex vſitatis trochiſcis de Succino vel de Terra ſigillata ſine opio parati, vel de Spodio, pulueres, eodem modo exhiberi poſſunt.

Præter

Præter quos etiam alij pulueres vſurpari, vel hiſce miſceri poſſunt: veluti ſeminum Vuarum, Berberis, Myrtillorum: Item Thuris Maſtichesque, cinerum cortic. Ouorum, Oſſis ſepiæ.

Conſerua Roſarum antiqua ſæpè ſumpta vtilis: Et quæ ex radice Symphiti maioris contusâ, cum Saccharo vel Melle miſtâ paratur: vel ex alijs prædictis herbis efficacioribus.

Conditura radicis Symphiti maioris cum Saccharo vel Melle ſimiliter probatur.

Miſturę ex præcedentibus paratę ſequentes vſurpari poterunt, vt electuarium tale: ℞. conſeru. Roſarum antiquę, conſeru. Violarum & radic. Conſolidę maioris an. ℥ j ß. carnium Cydoniorum condit. ℥ j. de pulueribus Supradictis ʒ ij. Acacię vel Hypociſtidis ʒ j. cum ſyrupo Myrtillorum, vel alio aliquo, miſce.

Alia, vbi metus ſanguinis concreti, miſtura: ℞. Looch de Portulaca ℥ j. radic. Conſolidę ſubtiliter pulueriſatę ʒ ß. Succini ℈ j. Coaguli leporis ℈ ß. cum ſyrupo de Roſis rubris ſiccis vel alio, miſce: Capiat frequenter. Sunt qui Mumiam etiam addant, ſi grumos ſanguinis adeſſe exiſtiment.

Eclegma ſequens ſępè lambendo vel ſenſim deglutiendo ſumant, Recipiendo Albumen oui bene conquaſſatum, quod miſceatur cum pari quantitate Mucilaginis ſeminis Pſylij extractę cum aqua Portulacę, & infuſion. gummi Tragachanti factę cum aqua Roſarum, miſcendo Saccharum penidiatum, & parùm Amyli.

Ex vſitatis Looch de Portulaca, ad cruentam exſpuitionem efficaciſſimum eſt, quod ℞. ſuccum portulacę, gummi arabic. ſanguinem draconis, trochiſcos de terra lemnia, de charabe, pilos leporis vſtos & ſaccharum.

Aliud item Looch ex Tragachāta confert; fitq;

ex infuſione gummi arabici & tragachãti, in aqua roſacea, & conſeruâ roſarum antiquâ, ſyrupo è roſis ſiccis, terrâ lemniâ & bolo.

Tabulę vel orbiculi aut alię formulę, ex pulueribus prędictis fieri poſſunt; quæ ſumũtur, vel in ore retenta noctu ſenſim deglutiuntur. Excipiendo eos cum Infuſione gummi tragach. factâ in aqua roſaceâ. Vel cum Saccharo diſſoluto & cocto in aquis conuenientihus.

Ex vſitatis proderunt etiam Saccharũ roſaceum tabulatum, Tabulę diatragach. frigid. & Trochiſci, quos pilulas ſua lingua vocant.

Potiones miſtę ſic etiam exhibentur; Veluti Iulepi hoc pacto: ℞. ſyrupi de Portulaca & Plantagine ana ℥ j ß. aquarum Polygoni, Burſę paſtoris, peculi Roſarum ana ℥ ij. miſce, aromatiſ. Santalo vel Spica: Capiant tribus vicibus.

Ex alijs quoque ſyrupis & aquis alij ſimili modò poſſunt fieri.

Alia potio fieri poterit ex pulueris enarrati ʒ j ß. dilutâ cum Aqua aut Lacte, & exhiberi poterit, aut cum Aqua mulſa, vel cum additione Syrupi alicuius, & tunc citra commiſtionem ſacchari, pulueris ʒ ß. propinari poteſt.

Vel detur hic potus: ℞. ſyrupi vel ſucci Portulacę vel Plantaginis alteriúſve ad ℥ j. ſyrupi Myrtillorum vel de Roſis rubris ſiccis, Vini granatorum acidi ana ℥ ß. Boli vel Terrę ſigillatę, Coralli an. ʒ ß. Lapid. Hęmatitis, Succini ana ℈ j. (vel loco horum puluerum, de puluere pręſcripto, aut de trochiſcis ʒ j.) aquę Burſę paſtoris, Polygoni alteriúſve q. ſ. fiat hauſtus.

Narcoticorum miſtione cum prędictis emplaſticis & adſtringentibus, remedia admodum efficacia pro hęmoptoica paſſione reddimus, cùm tunc non ſolùm enarratos vſus pręſtent, ſed & ſenſum

ſum ſtupefaciendo, naturęque motum ſic compeſcendo, vt minùs ſanguinis fluat, & tuſſis mitigetur vel ceſſet, quæ aliàs plurimum obeſt, efficiant. Quę præſidia ſequentibus modis parari poſſunt.

Puluis ſummope excellens: ℞. Sacchari coƈti cum aqua Roſacea vel Violarum donec iterum cōcreſcat, ℥ j. ſemin. Hyoſquiami ſubtiliſſimè triti ʒ j. fiat puluis; Capiat ʒ j. vel paulò plus, per ſe, vel cum Syrupo aut Aquâ conuenienti.

Addere poſſumus, vbi multum ſanguinis exſpuunt, puluerem Corallorum rubrorum & Boli vel Terrę alterius pinguis ana ʒ ß. gummi Arabici ℈ j. Sacchari penidiati ʒ ij. Capiatq; tunc ʒ j ß. Vel addantur pulueri prędicto, qui ℞. rad. Conſolidę, &c. ſemin. Hyoſquiami ʒ ij.

Poſſunt infuſione gummi Tragachant. factâ in aqua Portulacę, in orbiculos formari, qui ſiccati, eadem quantitate ſumuntur.

Opiata ſequens horum loco dari poterit: ℞. conſer. Roſarum vel Violarum ℥ j ß. ſeminis Hyoſquiami albi puluериſat. ʒ j ß. ſyrupi de Papauere vel Diacodij ℥ j. miſce: Capiat ʒ j.

Ex opiatis vſitatis pręcipuè hîc conueniunt: Philonium perſicum & Diacorallium Galeni, trochiſci Alkekengi cum opio, quę præter aſtringentia & opium, etiam ſemen hyoſquiami recipiunt. Quò & referri poſſunt trochiſci de Succino cum opio. Quæ omnia cum liquore aliquo decenti diſſoluta exhibentur ʒ j. pondere.

Athanaſia Nicolai, ex maioribus opiatis etiam prę cęteris in eiuſmodi fluxibus commendatur. Cùm cęterę vt Theriaca & Mithridatum non adeò ſint accommodata.

Pilulę de Cynogloſſo ad gran. vij. commodè etiam exhibentur, quę pręter opium etiam ſemen

Hyoſquiami alijs permiſta recipiunt, ſanguinemq́; vti & catharros ſiſtunt.

Syrupus de Papauere vel Diacodium, cum ſyrupo, ſucco vel aquis conuenientibus exhibitus, ſimiliter proderit.

Extrinſecùs thoracis regioni admota, ad venarum in pulmonibus apertarum vel ruptarum adſtrictionem parùm iuuare poſſunt, cùm pulmones pectori minimè ſint continuati, & validè adſtringentia, pectori appoſita, ſanguinem in eo retineát, itaque ea malumus omittere, cùm leuiora ex illis inuncta, quæ tantùm concedunt, vt oleum Myrtillorum, Lentiſci, Cydoniorum, exiguum effectum præſtare poſſint: & fortiora quæ ſi vena thoracis aliqua ſanguis emanet, eo in loco vbi dolor aliquis in eo ſentitur, adhibentur, cùm tunc vti in cauſis demonſtrauimus, ſanguis ille minimè expuatur, illius exſpuitioni proin minimè conueniant, ſed empyemati potiùs aut phtiſi, quæ inde ſubſequitur, ſicuti in illis caſibus fuit expoſitum.

Alijs partibus vt hepatis regioni, teſtibus, quæ in alijs hæmorrhagijs ad ſanguinis fluorem compeſcendum adhibentur, hîc quoque ſi magna illius ſit profuſio, locum habere poterunt. Vti & Amuleta in narium ſanguinis fluore potiſſimùm deſcripta.

Exſpuitionis Purulentæ curatio.

Purulenta exſpuitio, ſi à pituita in eiuſmodi purulentam materiam inclinante tranſmutatâ oriatur, non aliam curam quàm pituitoſa, cuius pars eſt, requirit.

Si verò à ſanguine in pulmonum inflammatione in Pleuritide & Peripneumonia, purulenta cruentæ exſpuitioni copuletur, cura iam in hiſce affectibus deſcripta fuit.

Quòd ſi ab exulceratis corruptíſve pulmonibus in phtiſi procedat, quid faciendum ſit, eo in loco fuit

fuit expoſitum. Si è thoracis cauitate collectum ab Empyemate prodeat, per pulmones exulceratos tranſiens, tunc eadem cura quæ phtiſi pulmonum læſorum causâ competit, requiritur, ipſiusque causâ fit apertura in thorace, ſicuti in illis excretionibus, quæ per corporis ſuperficiem fiunt, demonſtrabimus.

Si vomica integra pus continens vel diſrupta, cum pure exſpuatur, in pulmonum exulceratione in tabidis, ad eam cura dirigitur. Quòd ſi verò nulla pulmonum læſio illiúsve accidentia ſe offerant, aliâ curâ minimè opus eſt. Niſi fortè poſtquam vomicam vnam vel plures ſemel vel iterum eiecerũt, ex eo ſuſpicio oriatur, alias quoq; naſci poſſe, tunc abſceſſus huius generationem, expectorantibus ſæpè exhibitis, in tuſſi enarratis, impedire conabimur. Et ſi de nouo natus, ob impedimentum aliquod aut grauamen in pulmonibus, eſſe conijciatur, ne diutiùs detentus pulmones lædat, ſed maturè diſrumpatur, Dioſcorid. Tragoriganum & ſemen Cyclaminis, ſæpè bibenda, vel cum Melle lambenda, exhibere iubet. Quod & fumum Tuſſilaginis ſiccę incenſæ, per inſpirationem attractum moliri exiſtimant: Atque expectorantia quæ validiùs operantur, idem poſſunt efficere. *Vomicæ exſpuitionis curatio.*

DE VOMITIONE.

CAPVT IX.

Genera.

VOMITIO ſeu vomitus, per quem aſſumpta & cum illis alij permiſti humores excrementaque, ex ventriculo per

œſophagum osque apertum, eijciuntur, præter-naturalis ferè ſemper, etſi vtilitatem aliquam adferat, ideò exiſtit, quòd non vti exſpuitio, mictio, alui deiectio, conſueta ſit & neceſſaria, nec tam facilè vti illæ excretiones, ſi ſecundùm naturam procedant, perficiatur, ſed vti & tuſſis, cum labore magnoque conatu; vociferatione & ſudore, præcedatque eam, nauſea, oris mador & amaritudo, labiorumque tremor, aliaque accidentia, grauiora in illis, qui ad vomitum inepti & difficiles ſunt: Imprimis verò tunc præternaturalis fit, ſi frequenter vrgeat nimiaque copia per eam eijciatur: vel ſi per eam illa quæ minimè oportet excernantur.

Vomit⁹ præternaturalis. Qualia eiuſmodi præternaturalium vomitionum varia occurrunt genera, tum in morbis, quorum ſunt ſymptomata, tum extra hos, in nondum ægrotantibus; hacque ratione primùm diſtinguuntur.

Nullo adhuc morbo præſente, illiúsve alijs accidentibus, ſed tantùm hiſce quæ vomitus adfert, vomitio ſe offerens, frequens illa eſt, quæ poſt crapulam & ebrietatem, gulæ & vino deditis ſuperuenit. Quando crapulam denuò euomunt, vinumque immoderatiùs hauſtum rurſum per os effundunt, & vnà interdum multa excrementa tam pituitoſa quàm binoſa. Quod vel ſubitò, vel poſt ſomnum, præcedente plærunque vertigine, multis accidit. Quæ vomitio licet alleuiet, ſi tamen conſueta ſit, vel diutiùs perſeueret, vt ventriculi functiones minùs rectè procedant, efficit, & ſitim aliaque accidentia poſt illam ſæpè aliquandiu moleſtantia relinquit.

Eſt & altera vomitio poſt aſſumptos certos cibos nauſeoſos, aut alioquin aduerſos, ſuperueniēs, per quam ea rurſum multaq; alia contenta in ventricu-

triculo reijciuntur, quæ ſi immoderata ſit, quoque nocere poteſt.

Dein & alia ſe offert vomitio frequens admodum, quæ poſt medicamentorum quorundam vehementium aut venenatorum exhibitionem euenit, imprimis catharcticorum; quæ vel ſubitò poſtquam aſſumpta ſunt, rurſum omninò vel ex parte euomuntur, vel tunc primùm, cùm operatio ipſorum per alui deiectionem incipit, vomitionem per quam varia excrementa redduntur, commouent. Sed & quæ poſt vomitoria ſtudio ad vomitionem concitandam, ſumpta, accidit vomitio, ſi violenta aut nimia ſit, damnum quandoque infert. Hasque vomitiones eadem ſymptomata, quæ in cholera eueniunt, interdum quoque ſequuntur.

Vomitus alius prægnantibus mulieribus quibuſdam eſt conſuetus, quæ primis poſt conceptum menſibus, ieiunè vel poſt cibum ſumptum vomunt. Et licèt hoc ſine nocumento plærunque faciant, tamen ſi hoc magno fiat impetu, perſeueretque, tandem læduntur.

Sunt & vomitiones aliquæ quibuſdam malè plærunq; tunc diſpoſitis conſuetæ. In quibus aliqui cibum paulò ſaltem pleniorem vel minùs conuenientem ingeſtum, facilè rurſum, vel paulò pòſt euomunt, vel cùm concoctio fit, aut nondum plenè abſoluta eſt, immutatum ſed crudum & indigeſtum vomitu rurſum egerunt.

Alij verò pituitam copioſam, mucum, vel bilem, matutino præſertim tempore vomunt, prægreſsâ plærunq; cardialgiâ aliquâ, & ſubſequente aciditate vel amaritudine in ore, vel acerbitate quâ & dentes exaſperantur. Qui omnes etſi vomitione leuentur, tamen ex continuatione illius vomitioſis, tandem damnum ſentiunt, vel aliàs in morbos

incidunt. Sicuti typographum excellentem Frobenium, multis annis vomitu, poſt primum ſomnum, corruptam materiam ferè atram reijcere ſolitum, eoque malo tandem extinctum, vidimus.

In morbis diuerſis ventriculi, inteſtinorum aliarúmve partium vomitiones, vnà cum reliquis ipſorum ſymptomatibus, frequenter concurrunt, ſicuti quarundam cùm de illis egimus, etiam meminimus. Quæ prout vel pituita vel bilis vel ſanguis reijcitur, variant.

Vomitus pituitoſus.

Pituitoſa vomitio, præ cæteris in diuerſis occurrit morbis: In qua cum cæteris accidentibus morbi cauſa euenientibus, pituita nunc alijs permiſta, nunc mera & ſola euomitur; Eaq; vel glutinoſa, tenax, mucoſa, limoſa, ſpumoſa vel aquea & ſeroſa, ſapore dulcis, ſalſa, acida, quæ omnia pituitę nomine comprehendimus: Hanc vomitionem in affectibus alijs, qui magis vrgent, copioſiùs expoſuimus.

Vomitus bilioſus.

Non minùs conſueta eſt, Bilioſa vomitio, in multis morbis, vbi & deſcripta fuit. In qua bilis vel flaua, colore nũc ſulphureo, nunc luteo, vitello oui ſimilis, vnde vitellina dicitur, quæ tenax eſt, euomitur: Vel viridis, illaq; vel herbacea, diluta plęrunq; & fluida, Porracea vel Praſſina dicta: vel admodùm vireſcens, Æruginoſa appellata: Vel Atra, tuncq; grauiora ſimul prout morbus exiſtit, concurrunt ſymptomata.

Cholera morbus.

Priuatim autem hîc occurrit genus, bilioſi ſeu cholerici vomitus, cæteris accidentibus præualens, vnde & hîc tantùm tractatur: Cui alui deiectio bilioſa comes eſt: Eſtque affectus qui ob cauſam Cholera dicitur, vel ſimpliciter, vel cum additione morbꝰ, aut Cholerica paſſio, vt à colico dolore, quem colicam quoque vocant, differat; In quo affectu ſequentia occurrunt.

Deiectio

Deiectio & vomitio aſſidua, magno cum impetu & conturbatione, per quæ bilis ſummè acris & amara redditur; nunc liquida & diluta, aliàs craſſior; colore nunc flaua, nunc viridis nunc atra, mera & pura interdum, aliàs vnà cum alijs quoq; excrementis permiſta. Sed & cruenta quædam admiſta fuiſſe aliquando obſeruaui.

Tormina torſionesq; in ventre, & circa cordis dictam foueam admodum vrgent: accedentibus interdum & punctionibus, dolore etiam ad dorſum & lumbos ſe quandoq; extendente.

Ardor vrinæ huic malo ob bilem eò quoq; propulſam ſæpè copulatur.

Sitis intolerabilis affligit, etſi plærunque nulla adſit febris, quæ tamen nonnunquam accedit, nimirum Synochus illa, quæ in biliosis morbis vti in febribus declarauimus, quandoque ſuboriri ſolet, quæ tamen niſi aliud accedat, magna eſſe non poteſt.

Imbecillitas mox adeſt magna, corporisq; languor: pulſus eſt celer & debilis; perſeueranteque morbo & aucto, animus quandoq; deficit, interdum in ſyncopen cadunt, cor palpitat, extremisq; refrigerari incipientibus, ſudoreque frigido prorumpente, mors eſt in propinquo. Frequenter conuulſio ſuperuenire ſolet, quam ſingultus & ſpaſmus in ſuris præire aliquando ſolet, periculumque denuntiare.

Sanguinea vomitio quoque ſed rariùs occurrit, in affectu quem Sanguinis vomitum ob id appellant. Qui non ſolùm in morbis, alijs affectibus ſimul tunc eum comitantibus euenit, ſed & in ſuppreſſis naturalibus hæmorrhagijs, & præcipuè fœminis, cùm menſtrua extra conceptum & in conceptu ſuppreſſa ſunt, quibuſdam accidit, vnde & priuatim hic caſus illic deſcribitur. In quo ſanguis *Vomitio ſanguinea.*

aliàs parciùs alijs permiſtus, cum illis vomitu excernitur, aliàs copioſè admodum euomitur; isque nunc purus, aliàs dilutus, interdum concretus & grumoſus, aliàs tenax picis inſtar & nigreſcens, quandoque atramenti in morem, qualem magnâ copiâ ſupra infraque excretum, in celeberrimo iureconſulto vidi. Hunc affectum vti deiectio eiuſdem ſanguinis aliquando, ita & graues interdum morbi illorumq; accidentia comitantur.

Vomitio Stercoroſa. Excrementitia vomitio præter iam dictorũ humorum, aliorum etiam excrementorum occurrit, diuerſorum, quæ vel cum iam dictis humoribus miſta, vel etiam ſeparatim euomuntur. Inter quas Stercoroſa etiam exiſtit; in qua fæces alui, quæ per aluum excerni debebant, per os euomuntur: quam cùm de fæcum alui per viam non decentem deiectione agemus, deſcribemus.

Cauſa.

IN omni vomitione ventriculum moleſtia quadam affici neceſſe eſt, vnde facultas ipſius expultrix inſurgens vt quod eum moleſtat, expellat, ad orificium ipſius ſuperius ſiniſtrum, & œſophagum illi continuatum, quicquid in eo continetur, aut portionem illius protrudens, adiuuante ſepto & ventriculum impellente, cùm illi vicinitatis causâ conſentiat, per œſophagum orificio illius continuatum, tanquam per fiſtulam extra os eiaculatur ſeu euomit, quem illius motum, Ventriculi ſubuerſionem vocant. Afficitur autem adeò ventriculus & moleſtatur, quando vel conturbatur vel grauatur aut irritatur: Citiusq; cùm cauſa magna & vehemens exiſtit, aut plures occurrunt, vel alioquin ventriculus ſenſu exquiſitiore præditus, patibilis eſt ſeu facilè patitur, aut ex mala conſuetudine vomendi, relaxatus, cibos minùs rectè amplecti,

plecti, & paulò copioſiores vel minùs gratos retinere nequit. Cauſa autem ventriculum conturbans grauans aut irritans, vel ab externa vi, aut ab aſſumptis, vel illis quæ in corpore ſunt, humoribus, excrementis, corporibúſve prodit.

Ventriculi conturbatio, aggrauatio, irritatio, à vi externa vel ab aſſumptis, cauſa Vomitionũ præternaturalium.

Extrinſecùs Frictio ventriculi regionis, vel impulſio alia vehementior, aut corporis inclinatio nimia, aut commotio in vectione & nauigatione, poſt cibum præſertim copioſiorem aut potum, vel decubitus in ebrijs, conturbando cibum & potum in ventriculo, vomitui occaſionem præbet.

Digitus vel penna, vel quid aliud in fauces gulamq́; intruſa, titillando & moleſtando tunicam oris ſuccingentem, propter illius cum ventriculi tunicæ continuationem & conſenſum, offenſam hác propellere tentans, contenta in eo ſimul, excitatus ventriculus, effundit.

A cibi & potus, imprimisq́; vini nimiâ ingurgitatione, vltra modum impletus & obrutus ventriculus, ea rurſum euomit, eoq́ue magis, ſi cibi aut vini vis vehemens ventriculum ſimul offendat; eſtq́ue vomitionis tunc illius quæ crapulam & ebrietatem ſequitur, cauſa. Quæ & à cibo nimiùm medicamentoſo, vt infra de medicamentis dicetur, proficiſci poteſt.

Quæ nauſeam mouent, ſi aſſumantur, cùm ventriculus illa reſpuat, interdum rurſum ab eo per eandem viam reijciuntur. Qualia ſunt (ſicuti in appetitus defectu in nauſea hęc vberiùs oſtenſa ſunt) cibi non conſueti, à quibus natura abhorret, vel aliàs turpia & abominabilia caſu vel neceſſitate ſumpta: quorum & ſola imaginatio, quibuſdam nauſeam nonnunquam & vomitum mouet. Idem faciunt quæ admodum ingrata ſunt, vel odore tetro & nauſeoſo prædita, qualia multa ſunt medicamenta & inter cætera ferè omnia cathartica,

nauſeam præ cæteris pariunt, quæ medicationis gratiâ ſumptâ ſæpè iterum euomuntur. Nauſeam quoque quibuſdam cibi certi, non per ſe ingrati, ſed illorum naturæ aduerſi pariunt, adeò vt ſi caſu ea ingerantur, rurſum euomantur. In morbis quoque quamplurimis, in quibus cibos faſtidiunt, alimentoſus ipſorum odor, & imprimis carneus & pinguis nidor, alioquin ſatis gratus, ipſis nauſeam inducit, vnde ea alendi gratiâ ipſis obtruſa, faſtidientes, aliquando reuomunt.

Medicamenta aſſumpta, nimiùm acri adurenteve, vel alioquin noxiâ vi, ventriculum vellicantia, vel etiam pungentia, vt ſunt pili inciſi & raſuræ vnguium, vomitum quoque cieunt, vti Vomitoria, vomitionis mouendæ gratiâ ſumpta, quæ ſi violentiùs aut diutiùs operentur, noxiæ vomitionis quoque cauſa fiunt. Idem etiam medicamenta alia vehementia, medicationis & præſertim purgationis per aluum causâ ſumpta, faciunt, quæ ventriculum nimiùm ſollicitando, breui poſtquam aſſumpta ſunt, iterum euomuntur, vel tunc quando operatio illorum per aluum primùm incipit, cardialgiam mouentia, ob cauſas illic explicatas, vomitum creant; imprimiſq́; deleteria erodentia medicamenta aut venena, caſu vel alias ob cauſas ingeſta. In quibus vomitionibus, quicquid in ventriculo continetur ſuccorum, humorum vel excrementorum, illic congeſtorũ, vel eò per cathartica promotorum, vel ſimul, vel ſeparatim euomuntur; Imprimiſq́; bilis diluta, ſicuti poſt ſtibij aliorûmve violentorum exhibitionem fieri videmus, magnâ copiâ aliquot pelues adimplentem eam effundi, quam priùs nec in ventriculo aut inteſtinis hæſiſſe, quod nulla priùs ſymptomata paſſi ſint, ſatis demonſtrat, ſed è venis meſeraicis, impetu naturæ vehementiùs medicamento commota, eò propulſam,

ſam, ſicuti in vomitu bilioſo poſtea oſtendemus.

Præter hæc multa quoq; caſu deglutita, inanimata plærunq;, rariùs viua, per hanc viam vomitu prodierunt.

Inter humores & excrementa, Bilis in ventriculo coaceruata, illum irritans, Vomitionis illius, quę picrocholis ſæpè, ieiunis maximè, & in diuerſis bilioſis morbis euenit, frequentior cauſa eſt, eò vehementioris diuturniorisq;, quò ea deterior exiſtit. Quę etiam ſi admodum tenax ſit & adhærens, qualis ex flauis vitellina exiſtit, vel ſummè acris, vti viridis vel atra, ventriculum grauiùs vellicans ac veluti adurens, nimiumque ſic afficiens, non tantùm vomitum, ſed & deiectionem per inferiora ſimul, veluti medicamenta catharctica violenta in ventriculo adhuc contenta facere ſolent, in cholera morbo, ſic à bilis excretione appellato, concitat, eoque magis, ſi nimiùm abundans, ad inteſtina quoque propellatur, ſicuti & in inteſtinis collecta, tenuioribus præſertim illaque irritans, ventriculo ob vicinitatem & continuationem ſimul officiens, vtroq; quoque modo per vomitum & ſedes excretiones moliri poteſt. Plus tamen ſupra infraq; mouens, prout ventriculo inteſtiníſve magis incommodat.

Ventriculi irritatio à Bile, cauſa Vomitionis bilioſæ, & Choleræ morbi.

Naſcitur autem hæc bilis interdum in ventriculo, ex aſſumptis cibis, qui vel naturâ ſuâ calidiores, acrem & bilioſum ſuccum intra ſe continent, vel ex putredine rancoréve eum concipiunt, aut corruptione in ventriculo demùm in eum conuertuntur; quod ex Cucumerum, Melonum ſimiliumque eſu frequenter contingit, choleræque morbi cauſa eſt, ſicuti in cordis roſione inde quoque factâ, quo pacto bilis ex dictis generetur, prolixè oſtendimus, quæ tamen in cholera morbo ob cauſas plures vehementioréſve concurrentes, deterior

copioſiorq́; gignitur, & proin grauiùs hîc quàm in cardiogmo ventriculum afficit, atque ad inteſtina propulſa illa ſimul affligit. Sed & pernitioſa hęc bilis ex flaua bile è veſicula propria in has ſedes effuſa, corruptaq́; genita idẽ poteſt efficere. Aliàs verò ex venis meſeraicis, vbi coaceruata diutiusq́ue retenta prauitatem hanc acquiſiuit, in hæc loca erumpens, illaque vti dictum, infeſtans, choleram morbum quoque parere poteſt. Sicuti quo pacto in venis meſeraicis illa colligatur, & ex qua materia originem trahat, in febrium intermittentium cauſis abundè declarauimus.

Ventriculi repletio aut offenſa ab Humoribus & Excrementis, cauſa Vomitus præternaturalis, & pituitoſi.

Ab humoribus alijs & excrementis, vẽtriculum nimiùm replentibus aut offendentibus, Vomitus quoq; interdum concitatur. Veluti à ſucco crudo, ex cibo non bene concocto genito, qui in ventriculo fluctuans, ventriculumq́; flatibus adimplens eum ad vomitum illius, qui tunc ferè acidus eſt, quandoq; impellit. Vel à ſucco alio pręter bilem acri, ex cibi corruptione nato: Vnde vomitiones accidunt, quę vel non longè à cibo ſumpto, vel tunc quando concoctio facta eſſe deberet, fiunt. Frequẽter & à pituita cuiuſcunq; generis, aut alio lentore qui in ventriculo coaceruari, illicq́; diu ſæpè cùm ægrè deſcẽdat, retineri ſolet, vel alio aqueo humore, à quibus vti nauſeam excitari in appetitus defectu diximus, vbi & cauſas prolixiùs declarauimus, ita & immoderatis, vomitus quoq; commouetur, eoq́; magis, ſi alij quoq; praui accedant humores. Qui & per ſe, atq; vnà cũ cæteris in ventriculo geniti, aut eò effuſi, ventriculum offendentes, vomitionem in varijs cacochymicis corporibus accidentem, vti & mulieribus quibuſdam, tunc cùm grauidæ ſunt, ob ſuppreſſa menſtrua, vel etiam alijs fœminis extra cõceptum, ob illuuiem, vnà cum menſibus tunc retentam, aliquamdiu moleſtam, & in

febrium

paroxyſmorum initijs aut criſibus, ſymptomaticam, alijsque morbis grauibus, malignis item & peſtilentibus, ventriculo compatiente, atque interdum ab ipſis læſo, euenientem efficiunt: ſicuti in horum morborum tractatione cauſa pleniùs explicata fuit.

Ventriculi repletio à Sanguine venarum meſeraicarum, cauſa Sanguineę vomitionis.

Sanguis è venis meſeraicis quæ per vētriculum feruntur, in ventriculum inſtillatus vel effuſus, vel à vicinis inteſtinorum venis hucuſq; regurgitans, vomitionis ſanguineæ cauſa exiſtit, & prout ille ſanguis ſe habet, talis euomitur, ac proin interdum ſeroſus vel admodum inquinatus aut niger, qualem in venis meſeraicis coaceruari ſæpè ſolere, in febribus oſtendimus, exiſtit, nonnunquam & ſi diutiùs in ventriculo moram trahat, concretus. E' venis autem excidit, vel ob copiam, vti in menſtruis retentis, puellæ vel fœminæ grauidæ ſanguinem quandoque ſine noxa euomunt; vel nonnunquam & ceſſante per nares conſuetâ hæmorrhagiâ; vel ob amputatum membrū, ſanguine in corpore cumulato; vel hoc fit ob nimiá illius cum ſero permiſtionem vel tenuitatem, aut ob illius, quia admodum bilioſus eſt, fluiditatem, in varijs morbis, aut aliàs illius impuritatem aut malignitatem, in febribus præſertim à natura propulſus. Sicuti hoc in varijs morbis fieri ſolere, in illis oſtendimus: A' contuſione quoque aliquâ factâ circa viſcera ventriculo vicina, ſanguis nonnunquam euomitur; vel ab alia ventriculi læſione, per deglutita acuta, vel ab accepto vulnere in ventriculo, per vomitum ſanguis quoque reijcitur. Deglutitus quoque ſanguis in fauces, vel à naribus, aut à thorace deueniens, concretus ſæpè rurſum euomitur.

Cura.

Curatio.

CVm per vomitiones materia aliqua, quę per hanc viam vtiliter, nonnunquam & neceſſariò expurgatur, è corpore educitur, illa minimè compeſci, immò ſi non ſufficienter fiat, promoueri potiùs debet. Quòd ſi verò adeò violenter fiat, vel tam diu perſeueret, vt vires deijciat; vel alioquin damnum inferat, tūc vt placidiùs procedat vel remittat, cura adhibetur. Imprimis verò quando inutilis eſt vomitio, per quam ea quæ in corpore retineri debebant, vt cibus & pharmaca, rurſum euomuntur; illa & præcauenda & ſiſtenda erit.

Vomitus p̄ternaturalis ab aſſumptis curatio.

Itaq; ſi poſt crapulam & ebrietatē vomitus fiat, ille minimè erit impediendus ſed potiùs promouendus: Si tamen ſæpè fiat, ab ea cauendum, vel illam, vtendo ijs quæ ebrietati reſiſtunt, vti in mentis alienatione dictum, prohibeant, nec ſomnum mox à crapula capeſſant, nec vertiginem ſibi, quæ præcedere ſolet, intuitu aut motu corporis accerſant. Quòd ſi perſeueret, cùm bilis ex ea concitetur, illa quæ in bilioſo vomitu competunt, adhibenda ſunt.

Si poſt alia aſſumpta neceſſaria, quæ ſatiùs eſſet in corpore manere, cum nauſea vomitio fiat, ea erit præcauenda. Idque maximè poſt catharticum bibitum, vnde facilè vomitū ſequi diximus, quod cùm ſubitò poſt illud ſumptum fit, medicamenti operatio fruſtratur, nam ſi hoc nonnihil protrahatur, non ſemper medicamentum irritum eſt, ſed deiectio nihilominus ſequitur, & per vomitum, multa excrementa ventriculi, quę deſcendere propter lentorem nequibant, expurgantur, vnde etſi deiectio poſtea minus copioſa ſequatur, ob duplicem illam euacuationem, tamen effectum ſuum conſe-

conſequetur operatio. Quæ eò maior, ſi non penitùs medicamentum, aut iam aliquamdiu retentum, demum euomatur.

Cæterùm ne medicamentum reuomant cauebitur, odore & ſapore grato & amico, qui tetrum odorem & ſaporem medicamenti emendent. Quo nomine Cruſta panis toſta in Aceto madefacta naribus adhiberi; collo Pannus aceto madefactus obuolui; osq; Aceto vel Aquâ mox ablui; & Pomum acidulum vel aliud quod maximè ori gratum, maſticari debet.

Præter quę Ouum gutturi adhibitum, ne reuomant medicamentũ, impedire vulgò creditur. Sed & alia multa eo nomine in bilioſa cauſa expoſita, inter aſſumenda & adhibenda, vti illic vomitum compeſcunt, ſic & hîc eum præcauere poſſunt.

Si verò cathartico ſumpto, tunc cùm operatio illius incipit, vomitus ſequatur, quem cardialgia prçcedere ſolet, nec hic per ſe noxius, cùm & ſupra infraq; ſimul fiant euacuationes. Quia tamen ob cardialgiam comitem plurimùm debilitantur, adeò vt in ſyncopen aliquando cadant; vt præueniamus vtrumq;, Lauatiua vel lotiua dicta, quæ ventriculum ab eo quod eum irritat, abluant, vbi primùm roſionem ſentiunt, propinantur. Veluti decoctum Hordei, quod calidum exhibere iubet Hippocr. cui & ſaccharum vt magis abſtergat, permiſceri poteſt. Vel datur cremor Hordei cum ſaccharo, aut iuſculum Cicerum vel Piſorum rubrorum. Sed & quæcunq; ſtimulum hunc contemperant, tunc exhibita iuuant. Vt quoduis Brodium vel Iuſculum carnis aliorúmve.

Clyſter tunc quoq; iniectus, cardialgiam compeſcens & operationem medicamenti accelerans, vomitum quoq; corrigit; tum cõmunis, tum priuatus in cardialgia ex hoc caſu factâ, deſcriptus.

Ee

Quòd ſi ob medicamenti vel purgationis per aluum, aut etiam vomitionis promouendæ causâ propinati, aut deleterij alterius medicamenti, vel veneni, caſu aut temerè aſſumpti, nimiá violētiam, vomitio ſequatur, tunc ea quæ horum acrem, adurentem & malignam vim reprimunt, atque ea abſtergendo vt faciliùs reuomantur, iuuant, potiùs quàm vomitum ſiſtentia exhibendo, huic vomitui medemur. Vel etiam dando ſtupefacientia ſenſum ventriculi, vt minùs ſentiat, vomitum compeſcimus. Vel Antidota, quæ veneni vim, ſi inde fiat reprimant. Quę ſi opiata ſimul ſint, vt Theriaca & ſimiles, duplici nomine tunc conueniunt. Qualia multa in cardialgia, quæ tunc quoq; vehementer angit, propoſita, hîc quoq; vſurpari poſſunt.

Vomitus pituitoſi, aut ab alijs excrementis excitati, curatio.

Si à pituita aut alio crudo humore vel excremētitio, modò non bilioſus aut calidus & feruens ſit (de quo poſtea) vomitio fiat, ſiue in cacochymicis, vti & in prægnantibus, vel in morbis, per hanc excrementa expurgentur, rectèque procedat, minimè impediri debet: Si verò ſæpè eueniat, in ſanis alioquin, vel in morbis non cōueniat, aut nimiùm vrgeat, cura illius erit ſequenti modó perficienda: Obſeruando diligenter interim, ſi prægnantibus hoc contingat mulieribus, aut morbo alio ægri laborent, ne quædam ex hiſce remedijs illis incommodent, quæ & tunc omittenda, aliaq́; quæ minimè obſunt, vſurpanda.

Vomitoria exhibita, vomitu perſeuerante, tunc iuuant, quando humor tenax ventriculo adhærēs, eum ad vomitionem continuam ſollicitat, per quā tamen ille minimè cedit neque expurgatur, proin & ad vomitum compellere non deſinit, tunc enim vomitorijs eum abſtergentibus, & ſi tenax ſit, illum incidentibus exhibitis, cedens, per vomitum quoq; eijcitur, cauſaq́; ſic vomitus vomitu amouetur.

tur. Quorum vomitoriorum formas aliquas in ventriculi imbecillitatis cura, atq; in alijs pituitoſis morbis expoſuimus.

Purgantia deorſum cauſam morbi, præmiſſis ſi opus ſit præparantibus, ſi illa vti dictum ſubſiſtat & hæreat, exhibentur, vt quãdo per ſuperiora expurgari minimè aut non ſufficienter poteſt, è ventriculo deorſum ad inteſtina deriuata, eum moleſtare deſinat, ſicq; viâ conſuetâ per aluum euacuetur. Quod eadem medicamenta, qualia in ventriculi imbecillitate alibique paſſim expoſita fuêre, præſtant: Formas tamen purgantium gratiores & commodiores eligendo, ne rurſum ea euomãt: Inter quas Vini purgantis eſt conuenientiſſima: Vel pilularum, ſi eas facilè deglutiant, vel reliquæ, ſi illis magis delectentur.

Clyſmata iniecta ſimili ratione cauſam deorſum reuellendo, in vomitu nimio proſunt, non tamen magnâ quantitate infuſa, nec dum admodum acria aut relaxantia, ne dum colon ſubeunt, ventriculum vicinum premendo, aut relaxando vel irritando magis commoueant; Quorum præparationes multæ in colicis doloribus habentur.

Sed & nutrientibus clyſteribus iniectis, quando in continuo vomitu cibum nullo pacto retinere poſſunt, neq; ſic nutriri, ægros neceſſitate hac vrgente, ſuſtentare aliquandiu poſſumus. Quales in hecticis propoſiti fuêre.

Propinantur poſtquã per vomitum ſpontaneũ, vel arte promotum, aut per aluum expurgata eſt materia, quæ eum ſi nõdum deſinat, compeſcunt. Talia autem in hac cauſa ſunt calida, adſtringẽtia, ventriculo appropriata, minimeq; nauſeam mouentia. Qualia multa in ventriculi imbecillitate expoſita ſunt. Quibus & ſequentia, præcipuè in vomitione nimia conferentia, adduntur.

Aqua Cinamomi grata admodum & efficax, vomitionem mox cohibet: Aliçue ex aromatibus deſtillatæ, in ventriculi imbecillitate enarratæ, nauſeam minimè mouentes.

Vinum præ cæteris ventriculo acceptum, bibitum, vomitum ſedat, generoſum præſertim, quale inter varia eſt Maluaticum.

Medicatum vinum, ex infuſione factũ, amarum, magis competit quàm dulce, cùm dulcia vomitũ potiùs promoueant. Præferturq; Abſynthites, cui in tenaciſſima materia, Squillam, Gentianam & ſummitates Centaurij minoris addunt.

Aliud ex Menta, Maiorana, ſummitatum Roſmarini, Betonicâ, folijs Myrti, flor. Roſarum rubrarum, ſemine Coriandri, infuſis in Vino, addito ſimul Abſynthio, vel ſine illo paratur. Quibus & interdum Gariophylli, Nux moſchata & Macis, adduntur.

Vina aromatica iuuant, Hippocraticum dictum vel alia ex infuſione aromatum parata, qualia in ventriculi imbecillitate expoſita ſunt; vel ex puluere mox dicendo aromatico infuſo in Vino fieri poſſunt. Quibus Coralli rubr. puluer. quoq; adijcere vtile cenſent. Sacchari minorem quantitatem quàm aliàs fieri ſoleat, ne dulcedine obſit, addimus.

Decocta non adeò ſunt grata, & bibita facilè euomuntur, in formam tamen ſyrupi redacta, ſic per cochlearia exhibentur: Veluti Syrupi de Abſynthio & Menta, cum Vino vel per ſe propinatis additis ſuccis Cydoniorum, Granatorum, & quod aliqui laudant imprimis, Mentæ Græcę.

Vel fiat tale decoctum, omnia vel quædam ſumendo: ℞. radic. Cyperi, Galangæ, Spinæ albę ana ℥ ß. Mentæ, Betonicæ, Sanguiſorbæ ana M j. ſummitat. Roſmarini P j. ſem. Coriandri ʒ ij. ſem. Pæoniæ,

niæ ℥ j. Schœnanthi, Spicæ Celticæ, Corallorum rubrorum vti aliqui volunt pulueriſatorũ an. ℥ j. ß. fiat decocto in Vino & Aquâ, additoq́; Saccharo coquantur in formá ſyrupi, aromatiſ. aromatibus.

In cibis Faba, Phaſeolus, Lens comeſta proſunt.

Lentes excorticatas numero 22. iubet exhibere Dioſcor.

Pulueres ſtomachici varij, in imbecillitate ventriculi expoſiti competũt, maximè qui adſtrictionem habent, vt Aromaticum roſatum, & Garyophyllatum, Roſata nouella & Diagalanga.

Vel ſic fiat puluis aromaticus, adſtringens nonnihil: ℞. radic. Cyperi, Galangæ, Acori veri, Caſſiæ ligneæ ana ℥ j. ß. Nucis moſchat. Maceris, Gariophyllorum ana ʒ j. Schœnanthi, Spicæ Indic. ligni Aloës an. ʒ ß. Piperis, Zingiberis ana ℈ j. fiat puluis. Qui efficacior erit, ſed minùs gratus, ſi ei addas Maioranæ, Mentæ, florum Roſarum an. ʒ ß. Maſtiches vel Thuris ℈ ij. Danturq́; hi pulueres cum Vino per ſe, vel Saccharo priùs addito.

Conſeruæ & conditurę variæ probantur, vt conſerua Roſarum antiqua, Mentæ, Maioranæ, Conditura citri, Nucis moſchatæ aliæq́;.

Admouenda ventriculo erunt, quæ eum roborant, & conſtringũt, in vẽtriculi imbecillitate præſcripta, eligendo ex illis formas quas laxum ventriculum adſtringere diximus, & quæ odore magis grato præditæ nauſeam minùs mouent.

Oleis illic explicatis ventriculus inungendus erit, quæ quando roborandum & potiùs adſtringendum eſt, competere diximus. Quorũ vnctuoſus odor, ne incommodet, vti verò facere ſolet, capite auerſo & interpoſitis odoratis cauebitur. Vel mox poſt vnctionẽ odorati pulueres illic quoq; expoſiti ſuperaſpergendi, aut alia odorata olea ex aromatibus exſtillata, illis permiſcẽda. Oleum quo-

que ex Nuce moſchata, cùm ſuaui odore prædi-tum ſit, hîc imprimis iuuat.

Vnguentum ad humidum & laxum ventriculũ illic deſcriptum, vel ſimile aliud, hîc quoq; locum habebit, obſeruando in odore emendando, idem quod modò diximus.

Emplaſtra præ cæteris formis, ne per inunctiones fricando ventriculũ, vomitus nonnunquã concitetur, hîc ventriculo applicanda potiùs: Quale in imbecillitate ventriculi illud quod in laxiore ventriculo prodeſt, de Maſtiche appellatum exiſtit.

Fotus item, quos debilem ventriculum roborare, laxum conſtringere illic notauimus: hîc quoque vtiles erunt, & cùm odorem non ingratum exſpirent, eò erunt conuenientiores.

Pulueres odorati hi qui cùm validiùs adſtringẽdum illic explicati fuerunt, hîc quoq; inunctionib. inſpergẽdi, & ſacculis excepti vẽtriculo admouẽdi.

Cataplaſmata item citra vnctuoſorum permiſtionem parata, cùm ſint odoratiora, illic præſcripta hîc vſurpantur.

Præter hæc multa extrinſecùs adhibita alia, vt cucurbitulæ, dropax, ligaturæ, amuleta, in bilioſo vomitu potiùs, cùm ille magis infeſtus ſit, mox explicanda, hîc quoque proderunt.

Adhibitâ interim parcâ & decenti victus & reliquâ viuendi conuenienti ratione.

Vomitus bilioſi & Cholera morbi curatio.

Si à bilioſo humore, aut alio acri & feruente, ex cibo corrupto aut aliàs in corpore nato, ventriculum ſtimulante & irritante vomitio fiat, perq; eam hæc euacuentur, potiùs iuuanda quàm impedienda erit. Si tamen conſueta ſit in quibuſdam cacochymicis corporibus bilioſa vomitio, cùm longè grauiùs affligat quàm pituitoſa, & tandem noxam inferat, & præcipuè quia morbos minatur, cura illius erit inſtituenda. Vti & ſi in morbis quibuſ-

dam

dam immoderata ſit & vehemens, quia plurimùm obeſt, cura quoque eò erit dirigenda. Imprimisq́; in cholera dicta, cùm vomitio præcipuum huius morbi ſit ſymptoma, adeò periculoſum, tota huius morbi cura, cum cæteris bilioſis vomitionibus hîc erit proponenda. Acutiſſimus autem eſt cholera morbus periculoſusq́;, præſertim ſi nullâ causâ prægreſsâ manifeſtâ, ægrum corripiat: minùs autem periculi, ſi ob eſum cucumerum, melonum, aut alterius cibi in bilem conuerſi inuadat: Mortemq́ue minatur, ſi pulſus debilis, cordis palpitatio, animi defectio, ſingultus & conuulſio accedant, quæ in propinquo eſt, ſi pulſus intermittat, vrinæ liuidæ fiant, atque extrema frigeſcant.

Scopus curandi in omnibus eiuſmodi immoderatis bilioſis & acribus vomitionibus, habitâ ſemper interim ratione morbi, aliorumq́ue ſymptomatum, ſi adſint, adhærentem bilem humoresq́ue ab initio abſtergere, illorumq́ue vim refringere, & ſi magis ad ſuperiora tendant, deorſum impellere: Ventriculum dein & inteſtina roborare, adſtringere, nonnunquam & neceſſitate vrgente ſenſum illorum, vt minùs patiantur, retundere: idq́; internis externisq́; medicamentis; viribusq́; interim quæ citò deijciũtur, proſpicere, atq; imminentia grauia accidentia in cholera præſertim morbo, auertere, & ſi superueniant, emẽdare, vt & fluxui ventris in cholera ſimul proſpicere. Quod per ſequentia medicamenta perficitur.

Vomitoria eadem quæ in cardialgia à bile, & in febribus bilioſis deſcripta ſunt, hîc quoque ſi cauſa cedere nolit, competunt. Quæ & euacuando bilem adhærentem & in cholera reuellendo ſimul alui fluxũ immodicum ſiſtendo quoque iuuant.

Purgantia eadem quæ in cardialgia à bile

propoſita fuerunt, hîc ad cauſam deturbandam locum habent: Imprimis Myrobalani, Rhabarbarum cum Spica, quæ illius eſt correctiuum atq; omnes fluxiones ſiſtit, dando, & cæteris ferè ſemper addendo, quæ præter expurgationem bilis, deorſum materiam deriuando quoq; vomitum ſiſtunt. In cholera tamen cùm tunc aluus alioquin nimiùm fluat, ſi ob bilem inteſtinis adhærentem, illius euacuatio requiratur, eadẽ quæ in dyſenteria conuenire diximus, hîc quoq; proderũt. Fortiora, niſi præcautionis loco in illis qui bilioſis vomitionibus obnoxij ſunt, non dẽtur, & proin dum morbus adeſt, ab ijs abſtinendum. Clyſteribus autem rectiùs hoc tunc perficitur, abſtergentibus, bilisq́; feruorem minuẽtibus, in cholera, qui & ſi alioquin bilioſus ſit vomitus, reuellendo iuuare poſſunt.

Inter alterantia multa quoq; conueniunt, quæ in cardialgia bilioſa deſcripta ſunt, eligendo ex illis ea quæ magis adſtringunt, & nauſeam minimè mouent: Idq́ue maximè inter ea quæ propinantur: Qualia ſunt ſequentia.

Fructus acidi illic deſcripti crudi coctíve, comeſti vel condimenti loco, ipſi vel ſucci ipſorum in cibis vſurpati, hîc quoque proderunt, eoq́ue magis, ſi non nimiùm maturi auſteritatem aliquam habeant. Vnde Vua, Ceraſa, Meſpila, Sorba, Corna huc quoq; referuntur. Olera item illic quoque nominata acida, vel etiam alia cum Aceto vſurpata. Et Braſſicæ capitum & Raparum in Compoſito noſtro dicto, conditura.

Conſeruę & conditurę fructuũ prædictorũ acidorum, ſicuti illa varijs modis parantur, conueniunt, & præter hæc Myrobalani, cortices Citri conditi, conſerua item Roſarum & Acetoſæ.

Succi quoq; horum fructuum & herbarũ acidarum, extra cibos diuerſimodè vſurpati, vomitum

compe-

compeſcunt. Acetumq; ſolum etiam bibitum poſt crapulam, vti ebrietatem corrigit, ita vomitum impedit vel mitigat. Vinumq; abſynthites vomitui bilioſo medetur: quod proin ab ebrijs qui crapulam edormiuerunt, cùm cardialgia vomitum præſagit, magnopere expetitur. Aquæ etiam frigidę potus poſt cibum, aliquando illius vomitionem arcet.

Syrupi etiam acidi illi qui in cardialgia propoſiti ſunt, in hoc caſu iuuant, qui per ſe dantur, vel diſſoluti aquâ Acetoſæ alióve modo.

Aliquando illis vti & cæteris, in ventriculis debilioribus, alia eum reſpiciẽtia adduntur; Eſtq; inter cætera hoc ſingulare in vomitu emendando: ℞. ſyrupi Granatorum acetoſorum partes quatuor, ſyrupi de Menta partem vnam; miſce.

Vel ſucci vtriuſque expreſſi cum Saccharo coquantur in formam ſyrupi: Aut Mentæ parùm, dum ſyrupus granatorum coquitur, ſimul incoquatur.

Puluis vomitum ſedans per ſe cum vino, ſuccis alióve modo ſumendus, vel alijs formis commiſcendus, ſic parari poterit: ℞. carnis ſeu pulpæ Cydoniorum vel Pyrorum auſterorum, vel Meſpilorum vel Sorborum, vel Cornorum, antequam plenè matureſcant exiccatorum ℥ ß. cortic. Citri ſicci ʒ j. Gallarum ʒ ß. radic. Pentaphylli, ſeminum Acetoſæ, Plantagin. Vuarum, Berberis, Sumach, Granatorum, Roſarum, Coriandri ana ʒ j. florum Roſarum, Labruſcæ, ana ʒ ß. Antiſpodij ex ebore vel cornu Cerui, Coralli rubri ana ʒ j ß. Cryſtalli ʒ ß. Margaritarum ℈ j. Boli rubri vel Terræ alterius pinguis & puræ ʒ j. Hypociſtid ʒ ß. Santali rubr. Cinamomi craſſi ana ʒ j. fiat puluis.

Ex Maſtiche, Thure, addito nonnunquam & Succino, puluis ſimili ratione datur, quem alij cum

Vitello oui parùm ſalito exhibitum magis probát.

Præter hęc pulueres foliorum Trifolij, corticum Caſtanearum, ſeminis Maluæ, gummi Ceraſorum, cum Vino bibiti, vomitui peculiariter reſiſtere dicuntur.

Muſci arborum quem Pulmonariam vocant, & Lagopi foliorum panicularúmve cum ſemine pulueres imprimis probantur à Dioſcoride, qui eodem modo exhiberi poſſunt.

Ex vſitatis pulueribus, Diacydonites ſine ſpeciebus, trochiſci de Spodio cum ſemine Acetoſæ, præ cæteris competunt. Item trochiſci de Thure, niſi odor illis omnino aduerſetur, deſcriptionis præſertim Rhazis, thus, maſtichem, ſuccinum, bolum, camphoram, & odoris correctionis gratiâ, galliam moſchatam & gariophyllos recipientes.

Electuaria & conditum in cardialgia bilioſa pręſcripta hîc quoq; iuuabunt.

Vel fiat hoc pacto: ℞. carnium Cydoniorum condit. ℥ ij. cortic. Citri condit. conſeru. Roſarum ana ℥ j. conſer. Acetoſæ ℥ ß. ſeminis Roſarum, Acetoſæ, Coriandri ana ʒ ß. Coralli rubri ʒ j. miſce. Poſſunt & plura ex prædictis pulueribus hîc quoque miſceri, vel de puluere illo ʒ ij. vel iij. addendo & interdum Triaſantalum, vel Diamarg. frigid. vbi ſyncope metuitur.

Narcotica antidota, quorum illic quoque facta eſt mentio, cùm ſenſum ventriculi imminuendo, vt minùs afficiatur, faciant, vomitum admódum tum per ſe, neceſſitate vrgente exhibita, tum alijs commiſta, vti illic dictum, compeſcunt.

Admouenda interim ventriculi regionis anteriori ſedi, nonnunquam & poſteriori, quæ illum conſtringant & roborent; temperata, vel ad frigiditatem aliquam accedentia, actu tamen calida, cûm frigiditate facilè offendatur vẽtriculus, proin

& licet

& licet potentiâ frigida nonnihil, hîc vſurpemus, illa tamen permixtis parùm calidis contemperamus. Hæc in cholera ſimul fluxum ventris quoque compeſcunt, & in vomitionibus alijs bilioſis vti ſemper locum habent, ſic maximè quando per os nihil ſumere, ab nauſeam volunt, præcipuè adhibere neceſſe eſt: odore quoad fieri poteſt, minimè nauſeoſo prædita.

Olea cùm propter vnctuoſitatem omnia actu relaxent, ſola non adeò commodè vſurpantur, ſi tamen illis vti velimus, eadem adſtringentia frigida, admixtis parùm calefacientibus, vti in cardialgia bilioſa oſtendimus, hîc quoq; competunt. Acetum etiam conuenit, vti illic dictum, ſed maiori quantitate, vel alios ſuccos acidos addendo, & ſuperaſpergendo pulueres adſtringentes, odoratos, vt nauſeam oleorum auferant, in cardialgia bilioſa quoq; expoſitos:

Vel hunc qui magis adſtringit: ℞. Maſtiches ℥ ij. cortic. Thuris, radic. Cyperi, Balauſtiorum ana ʒ j. Abſynthij ſicci, Spicæ nardi ana ʒ ß. fiat puluis.

Vnguentum refrigerans & roborans, in cardialgia bilioſa deſcriptum, hîc quoque competet: Vel quod ampliùs adſtringat, tale fieri poterit: ℞. olei Maſtichini, Cydoniorum, Roſarum, Omphacini ana ℥ j. olei Myrtini vel Myrtillorum, vel Lentiſcini ʒ vj. olei de Abſynthio ℥ ß. Aceti roſac. Vini rubri ſtiptici ana ℥ j ß. ſucci Cydoniorum vel Pyrorum, vel in diuitibus Citri aut Limonum ℥ j. coquantur ad ſuccorum conſumptionem, poſtea adde pulueris Maſtiches, Olibani ana ʒ j. Boli rubri ʒ j ß. Acaciæ Hypociſtid. ana ʒ j. Gallarum, Balauſtiorum, Roſarum rubr. ana ʒ ß. Ceræ q. ſ. fiat vnguentum.

Vel fiat emplaſtrum; addendo iam prædictis, pondere duplicatis, Sanguinis draconis ʒ j. Ladani ʒ ij. capularum Glandium, Nucis cupreſſi, cortic.

Citri, fol. Rubi, Myrti, Abſynthij, Mentæ, ſeminum Myrti vel Myrtillorum, Coriandri ana ʒ j. Antiſpodij ʒ j ß. Spicæ nardi, Nucis moſch. ana ʒ ß. Santali rubr. ʒ j. Galliæ moſch ℈ ij. cum Pice, Reſinâ Oleisq; ſupradictis fiat emplaſtrum.

Maſtiche puluerisata, albumine Oui incorporata, nonnunquam & additis oleis ſupradictis, emplaſtri modo applicata conuenit.

Placenta relicta in fundo cucurbitæ poſt exſtillatam aquam Roſarum, aſpersâ aquâ Roſarum & Aceto roſae. & Vino rubro ſtiptico applicatur.

Cruſta panis parùm toſta, in Aceto roſaceo macerata rurſumq; expreſſa, obuoluta tenuiſſimo linteo, vt cohęreat, vẽtriculi ſedi applicata, remedium eſt in vomitu vtile & paratu facile: Cui & Maſtiche, Gariophylli aliaq; inſpergi poſſunt.

Vel cruſta Panis, ſic toſta & madefacta in Aceto roſac. vel ſolo vel addito etiam ſucco Cydoniorum, Vuæ acerbæ alióve adſtringente, vel etiam Vino rubro ſtiptico, contunditur, ſicq; applicatur: vel hi ſucci Farinâ communi vel Hordei vel Lentium ſubacti applicantur. Efficaciusq; hęc operantur, ſi puluis Maſtiches, Abſynthij, Mentæ, Roſarum addantur, vel plantæ hæ in Vino rubro coctæ contuſæ pani miſceantur; Aliáve adſtringentia in emplaſtris expoſita.

Compoſitum magis & cum oleis paratum Emplaſtrum de cruſta panis, præſertim ad vomitum ſiſtendum, vſitatum habetur. Quod ex Cruſtæ panis toſtæ & in Aceto maceratæ, & farinæ Hordei ana ℥ ij. fit, ſubactâ olei Maſtichini & Cydoniorum ana ℥ j. additaque Maſtiches, Antiſpodij, Coralli, Santalorum rubr. & Mentæ ana ʒ j. Cui & Abſynthium addi poteſt, aliíve adſtringentes pulueres in emplaſtris deſcripti.

Emplaſtrum Diaphœnicum Alexandri ex dactylis,

ctylis, pane, carne cydoniorum, additis aceto, oleo, multisq; adſtringentibus, vomitui ſiſtendo quoq; eſt accommodatum.

Vel ex pulpis præcipuè paratum ſic fit: ℞. Cydonia vel Pyra, vel Poma acida odorata, vel alios fructus carneos adſtringentes ſupra recenſitos, aſſentur ſi recentia ſint, parùm in fornace hypocauſti vel ſub cineribus, vel ſi ſicca iam ſint, emolliantur & coquantur parùm in Vino rubro ſtiptico, addito etiam Aceto: Contundantur diligenter & applicentur: Quibus ſi oleum de Abſynthio & de Menta permiſceas, præter quàm quòd per ſe etiam conueniunt, vt pulpæ hæ non tam citò areſcant, & aſperitate ſua incommodent, efficient. Quibus & alia ex ſupradictis multa addi poſſunt.

Epithema ex Aquæ roſacei ℥ iiij. Aceti roſac. ℥ ij. cum ſindone rubra calés appoſitum. Cui addi poſſunt Maſtiches ʒ ij. Santali rubr. ʒ j. Roſarum rubr. Gariophyll. ana ʒ ß. nonnunquam & Camphoræ grana aliquot.

Pannus item intinctus in ſucco Cydon. vel Pyrorum vel Pomorum acidorum, addito interdum & ſucco Citri, Limonum, Granator. calidè quoq; admotus: Quibus & pulueres enarrati miſceri poſſunt.

Fotus adſtringens paratur ex decocto corticum, arborum & foliorum Pyri, Cydonior. Quercus, Sorbi, Berberis, Liguſtri, Oleaſtri, Meſpilorum, Sumach, Myrti, Rubi, florum Roſarum, Labruſcæ, Balauſtior. cortic. Granatorum & Gallarum: additis etiam ratione ventriculi Abſynthio & Mentâ, ſemineq; Coriandri & Myrtillorum, Santaliſq; interdum, atque vno aut altero ex aromatibus. Decoctioq; in Vino rubro ſolo vel contemperato, Aquâ præſertim extinctionis ferri perficitur.

Cucurbitula ſupra ventriculum vel in fundo ven-

triculi, vel paulò ſubtus affixa, vomitum ſedat, & ſi fiat dum cibus ſumitur, ne rurſum euomatur, eum retinet. Quòd ſi à venis meſeraicis bilis ad ventriculum feratur, hepatis vel lienis ſedi appoſita, vbi rami maiores harum venarum ſunt, reuellendo prodeſt.

Dropax ex pice diſſolutâ oleo conuenienti ſupradicto, ventri appoſitus, retractuſque, aſſiduum vomitum ſiſtit.

Ligaturę, Frictiones extremitatum, aliquid quoque præſtant. Vti & ſi facies frigidâ conſpergatur.

Odoretur æger & maſticet grata ventriculó, veluti Poma, Pyra, Cydonia, aliaque ſuperiùs in cathartici ſumpti vomitu impediendo expoſita, aut manus in Frigidam aquam immergat.

Ex Ebore elaborato facta lamina tenuis lata, ventri admota, vomitum ſiſtere dicitur.

Iaſpidem viridem appenſum, ita vt ventriculum tangat, idem poſſe ſcribitur.

Quod regimen attinet: Cibus parcè detur, per interualla, isq; euchymus & qui non facilè corrumpitur, gratus, nauſeam minimè mouẽs, ſpiſſior potiùs quàm liquidus, cum condimentis, vt ſupra dictum.

Inter cætera Panis aut Ferculum ex farina Tritici vel Hordei, cum ſucco Granator. piſtâ, aut alijs acidis probatur; Hordeatum item cum aqua Roſarum, Aceto roſ. & Saccharo.

Congelatum ex ſucco Caponis in duplici vaſe cocti paratum, addito ſucco Citri aliiſve cordialibus, quando ſyncope timetur, prodeſt.

Potus illorum actu frigidus potiùs quàm tepidus aut calidus: Vinum acidulum eſſe debet: Vel ſi vinum illis aduerſum ſit, Aquam coctam addito ſ. Coriandri vel alijs bibant. Vel in qua ſyrupi aciduli diſſoluti ſint, habitâ in omnibus hiſce diligenti con.

ti conſideratione, naturæ illorum & conſuetudinis.

Aquæ frigidæ poſt cibum potus, aliquando illius vomitionem arcet.

Thermarum potum huic malo obnoxijs adiumentum adferre docent. Quod non tam vomitionis quàm cachexiæ quando inde euenit cauſâ fieri, veriſimile eſt. Acidarumque potus tunc competit.

Quieti interim ſint, corpus non admodum moueant, parùm loquantur: Nec maſticando os nimiûm commoueant.

Somnus in hac cauſa valde prodeſt, cùm eiuſmodi euacuationes ſiſtat, qui proin illis cum ob inquietudinem aliàs vix dormiunt, erit concitandus, exhibitis ſoporiferis.

Accidentia grauia choleram comitantia, vel illi ſuperuenientia; ijſdem quæ & choleræ competũt, emendamus, vel alijs quoque horum ſymptomatum alibi explicatis remedijs; vti Alui fluxũ, quem & quæ vomitum externa remedia ſedant, ſiſtunt: Item ſitim, acidis in potu & medicamentis expoſitis; Febrem ijſdem quæ bilioſos humores educunt, tranſeundo etiam febris cauſâ ad ea quæ illam tollunt: Conuulſionem imminentem vel iam præſentem inunctionibus ſpinæ, alijsq; illi dicatis remedijs alijs, præcauere vel curare ſtudebimus: Virium lapſum animiq; defectum, victu & cordialibus medicamẽtis corrigemus: Si quid aliud iungatur, vti interdum vrinæ ardor, huic peculiariter proſpiciendum.

Si ſanguis euomatur, isque in fauces illapſus eo deſcenderit, & concretus reddatur, tunc vomitus ille, vt nihil illic remaneat, nouaq; ſymptomata pariat, potiùs promouendus quàm impediendus erit. Si à venis meſeraicis eò feratur, morbi magni- *Vomitionis ſanguineæ curatio.*

tudinem & proin periculum denotat, tuncq; morbo inprimis proſpiciendum. Si à læſione aliquâ graui ventriculi aut partium vicinarum proficiſcatur, ſummè periculoſus, tuncq; vel contuſioni vel vulneri quoq; remedia erunt accommodanda. In quacunq; autem causâ, habitâ primùm illius ratione, ſi ſanguis magnâ copiâ euomatur, influxum hunc illius in ventriculum potiùs quàm vomitum ſiſtere internis externiſq; præſidijs oportet, & ſimul ne concreta illius aliqua portio in eo hæreat, vnde poſtea grauia quoque ſuperueniunt ſymptomata, ſanguinem diſſoluentibus, quæ tamen illius fluxum quoq; impediũt, exhibitis auertere. Quod ſequentibus modis præſtatur.

Sanguinis è vena ſecta emiſſio, parùm à meſeraicis, vnde ſanguis in ventriculum & inteſtina influit, reuellere poteſt. Tamen in corpore plethorico, vel ſi affectus qui cauſa eſt huius vomitionis, id requirat, per venam conuenientem ſanguinis portionem aliquam educendo, reuellere oportet. Et ſi menſtrua ſuppreſſa ſint, illud potiùs in pede erit faciendum.

Per cucurbitulas affixas, in hypochondrijs, vel ſub ventriculi regione in ventre, vel in menſtruorum defectu in coxis, reuulſio hæc ſanguinis quoque perficitur.

Vti & per ligaturas, extremitatum illarumq; & inprimis femoris frictiones.

Purgantia hîc minimè niſi morbus illa requirat, nec tunc tamen vehementiora, naturam ſollicitantia, locum habent. Concreti tamen ſanguinis causâ, Rhabarbarum exhibitum valde proderit, nec tamen fluxionem augebit. Quo nomine & ſyrupus Roſarum conceditur.

Clyſmata, ſi ſanguis quoq; per aluum reddatur, & ſanguinis vomitui copuletur, qui tunc ferè con-

cretus

cretus & ater eſt, iniecta ad eum abſtergendum, & demum quoq; ad oſcula venarum conſtringenda, locum habent, illis quę in dyſenteria proponuntur non abſimilia. Si ſanguinis grumi in inteſtinis hæreant, Poſca infuſa eos diſſoluit.

Detur per os Amylatum, Oryzatum, Hordeatum, cum Iure glutinoſo vel Lacte coctum.

Albumen oui crudum, mucagines ſeminis Cydoniorum & Gummi tragach. extractæ cum aqua Roſarum, Plantaginis, bene conquaſſata, dentur per ſe vel cum pauco Saccharo penidiato vel roſaceo, vel cum ſyrupis ſequentibus.

Succi Plantaginis, Burſę paſtoris, Polygoni maris, Caudæ equinæ, aut Fructuum auſterorum adſtringentium in vomitu bilioſo explicatorum, per ſe, vel addito Saccharo penidiato aut roſaceo, dantur, vel cum Vino rubro ſtiptico, vel addito pauco Aceto roſaceo.

Vel fiat ſyrupus ex ſuccis prædictis, coquendo aliquos cum Saccharo, vel in horum defectu herbas ipſas, quibus addi poſſunt Roſ. rub. p j. Balauſt. ℥ ß. Santali rubri ʒ j. fiat decoctio in aqua Ferrata, additoq; pauco Aceto & cum Saccharo coquatur in formam ſyrupi: De quo ſumat.

Vſitati ſyrupi conueniunt, Myrtinus, Cydoniorum, de Roſis ſiccis, de Berberis, Omphacinus ſeu de Agreſta, de Plantagine, de Portulaca. Syrupus acetoſus, cùm grumoſum ſanguinem diſſoluere volumus.

Aqua Plantaginis data ſanguinem ſiſtit: Aqua Nucum concretum diſſoluit.

Aquam bibant chalybeatam, in cuius Menſur. j. ß. coquatur Maſtiches ℥ j. Corallorum alborum ℥ ß. Cryſtalli triti vel Iaſpidis ʒ ij. Poſca bibita ſanguinem coagulatum diſſoluit.

Puluis: ℞. lapid. Hæmatitis ʒ ij. Coralli rub. ʒ j ß.

Terræ rubr.pinguis, Acaciæ ana ʒ j. gummi Arabic. vel Tragach. parùm toſti ʒ ß. fiat puluis. Cui addi poteſt radic. Biſtortæ, Balauſt. foliorum Equiſeti ana ʒ ß. Si ſeminis Hyoſquiami quoque ʒ ß. addatur, vtiliſſimus erit: Capiat ʒ j. per ſe vel cum Vino rubro ſtiptico. Vel addita Sacchari roſac. æquâ portione: Dentur ʒ ij. Vel cum Saccharo coĉto in aqua Plantagin. fiant tabulæ.

Ad ſanguinem grumoſum diſſoluendum, damus Succinum, Aſphaltum id eſt Bitumen verum, vel Mumiam, Coagulum hœdi, &c.

Pulueres vſitati conuenientes ſunt trochiſcorum de Succino, de Terra Lemnia, qui prçterquam quòd ſanguinis fluorem ſiſtunt, ſimul etiam propter ſuccinum eundem coagulatum diſſoluunt, quod ambas compoſitiones ſubintrat: conueniũt & trochiſci de Antiſpodio cum ſemine Acetoſæ, in hoc caſu. Qui & quia Papauer recipiunt, efficaciùs operantur, & eâ formâ & menſurâ, vti prædiĉtus puluis exhiberi poſſunt.

Eleĉtuarium vtile: ℞. conſeru. radic. Conſolidæ maior. & Roſarum antiqu. cond. Cydoniorum ana ℥ j. trochiſc. de Succino vel de terra Lemnia vel de Puluere præſcripto ʒ ij. & ſi vires deficiant, pulueris eleĉt. Diamarg. frigid. vel de Gemmis ʒ ß. cum ſyrupo Cydoniorum fiat eleĉtuarium, vel cum Saccharo roſato tabul. mixtura, inſtar caſtaneæ magnitudinis ſumenda: Aquamque aliquam prædiĉtarum herbarum, quarum ſuccos conuenire diximus, ſuperbibendo.

Philonium Perſicum ʒ j. quantitate exhibitum, valde hîc probatur. Cui Rhabarbari ʒ ß. addita, vt concretum ſanguinem ſimul diſſoluat, & euacuet, efficit.

Extrinſecùs Epithema & Fotus in vomitu bilioſo deſcripta hîc quoq; iuuabunt. Vti & inunĉtiones

nes vnguenta & emplaſtra illic propoſita.

Vel hiſce vtantur: ℞. olei Myrtini vel Myrtillorum, Cydoniorum ana ℥ ij ß. ſucci Plantag. vel alterius ſucci ſupraſcripti ℥ j ß. Aceti roſac. ℥ j. coquantur ad ſuccorum conſumpt. adde Acaciæ, Hypociſtid. ana ʒ j ß. fiat vnguentum, vel addendo Maſtiches ℥ ß. Boli ʒ ij. Balauſtiorum, Malicorij, Gallarum, Sumach ana ʒ j. Ceræ q. ſ. fiat ceratum, vel cum Reſina pini fiat emplaſtrum.

DE MICTIONE.

CAPVT X.

Genera.

MICTIO per quam vrina in maſculis per ductum & foramen virgæ, in fœminis per meatum vrinę naturaliter emittitur, tunc præternaturalis fit, cùm inuoluntaria vel immoderata, aut frequens ſed pauca exiſtit; vel in ea, vrina turbulenta aut cruenta alióve modo tincta permiſtaq; redditur: vel ſi per aliam viam quàm quæ illi deſtinata, effluat. *Mictio præternaturalis.*

Inuoluntaria mictio, eſt in qua citra voluntatem vrina ſponte profluit. Atq; hoc interdum ſine ſenſu, in Apoplecticis, Paralyticis, Animo deficientibus fit: Et in quibuſdam quibus lapis è veſica extractus, remanens eſt vitium. *Mictio inuoluntaria.*

Eſt & alia inuoluntaria mictio, quæ dormientibus, lectum commingentibus accidit. In infantibus præſertim, ſi in illis hoc vitium, tum maximè cùm adultiores facti illud cognoſcunt, & cauere deberent, perſeueret, turpe. Turpiùs verò eſt, ſi *Vrinæ incontinentia, eorum qui lectum commingunt.*

ætate aliquouſq; progreſſis vel prouectis, accidat, Vrinæq; incontinentia dici poteſt.

Mictio immoderata. Immoderata mictio dicitur, quando copioſiùs aut frequentiùs ſeu intempeſtiuè mingunt; qualis Bibonibus conſueta eſt, qui cum ſe vino replerũt, à conuiuio mox coguntur ſurgere, vrinamque copioſè reddere. Quod vitioſum eſſe meritò, præſertim in illis quorum exiſtimationi non parùm inde detrahitur, ij cenſent, qui ebrietatem probro, vt reuera eſt, dandam, & multa pocula exhaurire, ſummè ignominioſum eſſe arbitrantur.

Eſt & alia intempeſtiua frequens eiuſmodi mictio, quæ non poſt largam potationem, ſed alioquin quàm par erat ad illius excretionem ſollicitat: cuius causâ diutiùs in conuentibus moram trahere nequeunt, ſed vrinæ reddendæ causâ ſecedere coguntur.

Præſertim verò ea immodica & copioſa mictio exiſtit, quando plus quàm biberunt & humidi comederunt, mingunt. Quod in ſanis adhuc quos Vriticos vocant, obſeruatur, ſi citra alium affectum eueniat; aut in morborum criſi vel declinatione, cùm vtile potiùs tunc quàm noxium ſit, præternaturale ideò nondum exiſtens, niſi perſeuerans ſupramodum, vires deijciat, quæ facilè ab eiuſmodi excretione admodumq; labaſcunt.

Diabetes. Dipſacus. Alia in affectu quem Diabeten vocant, ſed rariſſimè contingit, immoderata & copioſa mictio, in qua quæ bibuntur parùm aut nihil immutata iterum egeruntur, ſitisque inexplebilis ægrum diuexat, vnde Dipſacum eum vocarunt, corpusque admodum calet, & ſenſim conſumitur atque labefactatur.

Stillicidium vrinæ. Stranguria. Frequens ſed pauca alia occurrit mictio, in qua vrina guttatim ſeu ſtillatim emanat, vnde & Stillicidium vrinæ, Stranguria dicitur. Quæ aliquando

ſine dolore perficitur, de qua in mictionis defectu egimus.

Cum dolore ardente hæc frequentiùs moleſtat, qui cùm vrina emittitur, ſentitur, vnde Ardorem vrinæ vocant, nos Mictionem ardentem appellamus vel Dyſuriam, quod vocabulum mictioni cum dolore coniunctæ, vti dyſenteriæ deiectioni ſimili quæ per aluum fit, rectiùs quàm huic quæ diminuta eſt, accõmodatur. In hoc affectu ardor quamdiu vrina guttatim exſtillat, excruciat: aliàs verò ſi vrina paulò vberiùs procedat, citra finem mictionis primùm incipit. Sed & peractâ mictione aliquandiu perſeuerat, & ad nouam mictionem vehementer rurſum impellit, tantumq; conatum excitat, vt & horrores ſudoresq; commoueat. Intolerabilis ſanè cruciatus, qui in maſculis circa virgæ anteriora, & glandem potiſſimùm conſidere putatur: quæ tunc etiam frigida admodum eſſe contactu deprehenditur, vnde hunc affectum Germani Kaltenſeich/ hoc eſt, frigidam vrinam vel mictionem, quæ tamen ardens eſt, appellant. Fœminis verò pudendi ſuperiora, vbi meatus vrinarius prodit, maximè ab eo infeſtantur, *Mictio ardens. Vrinæ ardor. Dyſuria.*

Talis dyſuria aliàs citra alios morbos comites, & iuuenes & ſenes diuexat; Breuisq; eſt quandoq; affectus, ſi aſſumptorum quorundam causâ, aut alijs de cauſis non perſeuerantibus, vt in cauſis dicetur, eueniat: Aliàs diuturnus longo tempore affligens, cum quo impuritatis corporis notæ aliquę concurrunt.

Cum alijs morbis illorumque accidentibus ardens hæc mictio aliquando copulatur; Veluti Turbulenta mictione, in qua purulenta vel mucoſa aut lactea quædam materia, cum vrina excernitur; In Renum & potiſſimùm Veſicæ affectibus, nonnunquam & aliarum partium: Vti & cum Puris citra

mictionem excretione, in Veſicæ & Penis exulcerationе; Vel fluore ſeminis inuoluntario in Gonorrhœâ, maximè eâ, quæ virulenta exiſtit. Sicuti in illis excretionibus oſtendemus.

Interdùm à calculo veſicæ prodeuntia ſymptomata, dyſuriam hanc comitantur, qualia ſunt, Pruritus circa pudenda, Virgæ in viris tenſio, Ponderis & grauitatis ſupra podicem ſenſus, cui digito immiſſo calculum in veſica eſſe depræhenditur. Adeſt & conatus deijciendi, Vrinaq; cruda, ſabuloſa interdum, aliàs etiam parùm cruenta, illiusq; omnimoda quandoq; ſuppreſſio.

Mictio turbulenta. *Mictio purulenta.* Turbulenta mictio ſæpè varijs modis ſe offert. Aliàs enim purulenta eſt, pureque referta vrina: Quod cùm aliquandiu in vaſe vrina ſteterit, in fundo pultis inſtar ſubſidet, atq; agitatâ, iterum cum ea confunditur, & vbi rurſum quieuerit, denuò fundum petit. Eſtq; nunc materia hæc alba inodora, aliàs nonnihil viroſa vrinam graueolentem reddens. Interdum & loco puris filamenta quædam alba in eiuſmodi vrina innatant. Talis mictio in renum exulceratione, vel aliâ in illis facta ſuppuratione, vti in cauſis dicetur, aliàs nullo cum ardoris inter mingendum ſenſu occurrit, ſed ſaltem cum grauedine aliquâ vel dolore nephritico, circa renum regionem: aliàs verò ardens mictio huic comes eſt.

Aliam purulentam mictionem eiuſmodi, in Hepatis abſceſſu contingere poſſe, docent, quod tamen rarum eſt, vti & rariſſimum, quòd in Pleuritide aut Peripneumonia vel Empyemate, ſicuti quoque creditur, id eueniat.

Alia turbulenta frequenter quoq; ſe offert Mucoſa mictio, in qua mucus quidam craſſus, tenax cum vrina egeritur, qui fundo matulæ ſe affigens, pertinaciter illi adhæret, & ab ea, cùm vrina effunditur,

ditur, glutinis inſtar dependet, in Veſicæ exulceratione, tuncq; illius alia accidentia, inter quæ mictio ardens exiſtit, ſimul concurrunt. Sed & mucus eiuſmodi, citra vrinam è pene interdum progreditur. Sicuti in ea excretione quæ per penem fit citra mictionem explicabitur.

Eſt & alia mictio turbulenta, in qua vrina veluti lactea mingitur, poſteaq; materia quædam alba in fundo illius copioſa interdum ſubſidet, rurſumque poſtquam vrina commota fuerit, vti de pure dictum, illi confunditur. Talem vrinam turbulentam, longo tempore, aliquando continuatis aliàs interpolatis diebus, ſed certis tantùm diei horis, maximeque ſub veſperam, poſt exercitationem corporis aliquando reddi, tum in meipſo, tum alijs obſeruaui. Idque citra alia grauiora accidentia, niſi quòd Ardor inter mingendum quoque circa finem illius, conatusque ille eam iterum emittendi, vrgebat. *Mictio lactea.*

Cruenta mictio quandoque ſe offert, Vrinaque colore rubro ſanguineo tincta apparet, diciturque Sanguinis mictus. In quo, vbi quieuerit, circa fundum vaſis reſidentia craſſa, mox nigricans ſubſidet. *Mictio cruenta.*

Talis in Calculo renum, cum alijs illius accidentibus, vt doloribus nephriticis, frequentiùs ſe manifeſtat, vrinaque tunc poſt equitationes aut exercitia, motusque corporis validiores, ſanguinolenta redditur. In calculo itidem veſicæ hoc ſed rariùs contingit. Quod & ſi exulceratio ſimul in his locis cum calculo concurrat, fieri poteſt, vt cruenta & purulenta ſimul vrina reddatur.

Plærunq; etiam vrina cruenta fit, ſed leuiter ſaltem, nec diu ſic permanet, in illis quibus catheter in veſicam vſq; adigitur.

Aliàs quoq; illi, qui ictum vel caſum ſuſtinuerũt, poſt illa ſanguinem mingunt.

Nonnunquam & hiſce qui aliquid quod mictum ſanguinis mouere poteſt aſſumpſerunt, veluti Cantharides aliáve, idem accidit.

Rariùs cruenta mictio aliter euenit: In morbis tamen quibuſdam vt febribus, criticè hoc interdum contingit: Et in febre peſtilentiali, puellam ſanguine puro per mictionem matulas impleuiſſe, paulò ante obitum vidimus.

Citra morbum etiam, illiusque aliqua manifeſta indicia, ſanguinem copioſè aliquando emictum fuiſſe, ſimiliter obſeruatum fuit. Sicuti in cauſis horum, quo pacto & vnde tam hæ quàm aliæ cruentæ mictionis ſpecies procedant, oſtendimus.

Vrina tincta præternaturaliter vel permiſta.

Ad mictionem præternaturalem, etiam alia varia huius genera referri poſſunt. Veluti hæc in quibus vrina tincta alieno colore, aliaque materiâ prę-ter iam dictam vti contentis varijs, item arenulis ſabuloque miſta & perfuſa eſt: quæ vrinarum mutatio & commiſtio vel morbos imminentes præcedit, vel præſentes comitatur. In quibus &, cùm eiuſmodi vrinarum mictiones expoſitæ ſint, non neceſſe eſt hîc eadem repetere, præſertim cùm harum causâ nihil ſigillatim inſtituatur, ſed morbo ſanato, vrinæ quoq; rurſum ad naturalem ſtatum redeant.

Vrina ſtercore, oſſiculis mėſibus permiſta reddita.

Huc & referri poteſt, mictio illa penitùs aliena, in qua cum vrina ſtercus excernitur: qualem in fœcum alui deiectione præternaturali deſcripſimus; Vel oſſicula aliáve aſſumpta, ſicuti huius caſ⁹ in excretione præternaturali eorum quæ aſſumpta ſunt mentionem fecimus. Vel menſes per vias vrinæ cum ea cõfuſæ egeruntur: ſicuti in illorum præternaturali fluere fieri poſſe oſtendimus.

Vrinæ per

Per viam aliam quàm eam, quæ vrinæ per meatum

tum veſicæ deſtinata eſt, vrina quandoque omnino præternaturaliter effluit, è vulnere nimirum, vti iuxta perinæum in lithotymia, tamdiu donec vulnus iterum coaleſcat. Dein & in alia veſicæ regione, circa abdominis & lumborum humiliorem ſedem, idem fieri poteſt, vt è vulnere illis in locis facto, vrina profluat. Sicuti iuxta inguina, alicui vniuerſam vrinam, nec per aliam viam, iam multis annis profluere vidimus. *vulnus efflu xus.*

Cauſa.

CAuſa omnis mictionis præternaturalis, qualis eſt inuoluntaria, immoderata, frequens ſed pauca, turbulēta, cruenta, alióve modo tincta vel confuſa & permiſta; depēdet vel ex Conſuetudine prauâ, vel Affectu aliquo renum aut veſicæ proprio, qualis eſt conſtitutio quædam horum peculiaris, vel calidior aut imbecillior, vel intemperies frigida, calida; vel irritatio aut ſoluta continuitas vel contiguitas; Vel proficiſcitur ab affectu per conſenſum veſicæ; Vel ab affectu alterius quàm renum & veſicæ partis originem trahit.

Ex cōſuetudine mala, mictio frequens & intempeſtiua quandoque naſcitur; Si vrinam inordinatè reddere aſſueſcant. Cùm enim in excretionibus alui & mictione, natura, in illis qui in viuendi ratione non peccant, ſuum ſeruet ordinem, certoq; ad hæc obeunda inuitet tempore, ſi ordo hic illius anticipando, vel cunctando ſæpiùs peruertatur, tandem ex conſuetudine hac peruerſa exſurgit, vt ad mictionem ante tempus conueniens impellantur. Ob quam & cauſam infantes, ſi noctu dormientes, lectum commingere ſæpiùs in eo delinquendo aſſueſcant, inuoluntariam hanc & intempeſtiuam mictionem tandem ſibi familiarem reddunt. Quod & adultis quibuſdam, ob eandem cauſam euenit, turpeq; in illis eſt vitium. *Conſuetudo mala, cauſa Mictionis intempeſtiuæ.*

Renum & veſicæ cõſtitutio quædam, cauſa Mictionis Inuoluntariæ & Intempeſtiuæ.

Ob conſtitutionem quandam peculiarem renum & veſicæ, mictionum quædam exurgunt genera. Qualis eſt, ſi ſenſum exquiſitum admodum veſica à natura adepta, ab vrina citiùs & antequam mediocris illius quantitas colligatur, ſtimulum ſentiens, ad mictionem ſollicitetur, vnde intempeſtiua oritur mictio. Quæ & cauſa fortè eſt in infantibus, quòd frequentiùs mingant, noctuque, niſi vt vrinam reddant excitentur, in lectum vrinam emittant. Verùm & exquiſitus ille veſicæ ſenſus, ſi vrina acrimoniam maiorem conſequatur, nõ ſolùm vt tantò frequentiùs eam reddant, efficiet, ſed & occaſionem præbebit, vt eò citiùs mictio ardens ab vrina acri, ſicuti in hac illius cauſa dicetur, eueniat.

Renum calidior conſtitutio, Mictionis frequentioris cauſa.

Calidior renum conſtitutio nondum præternaturalis, ſed à natura quibuſdam inſita, vt plus cæteris ſæpiusque mingant, cauſam aliquam adferre poterit, cùm ad ſegregationem citiùs abſoluendam calor, vti omnes operationes accelerat, iuuet.

Renum & Veſicæ imbecillitas, cauſa Mictionis frequentioris.

Quod & imbecillior renum conſtitutio, ſimiliter efficere poteſt, cùm facultate tunc retentrice debilitatâ, ſerum citiùs quàm oportebat, prælabatur.

Quæ imbecillitas illis ab ortu nõnunquam contingit, ob caloris debilitatem, aut ſubſtantiæ vaſorumq; illorum, laxitatem nimiam & mollitiem. Aliàs verò poſtea primùm ob crebram mictionem, à potatione frequenti progreſſam, accedit, vel ab immoderatâ Venere, quæ haſce ſedes debilitat, prodit.

Veſicæ quoque imbecillitatem inde natã, quòd mollior aut laxior ſit, mictioni frequentiori occaſionem præbere, aliqui docent. Quæ tamen potiùs, ſi nimiùm ampliata tenuiorq; exiſtat, illud efficiet,

ficiet, quod ab ortu quibuſdam poteſt accidere, aliàs verò ob longiorem vrinæ retentionem, in diu durantibus ſeſſionibus conuiuiorum, vel alijs conuentibus, ſi ſæpè hoc continuent.

Renum & Veſicæ frigida intemperies, cauſa Mictionis frequentia.

Ab intemperie frigida renum & veſicæ, ſi facultas ipſorum retentrix labefactetur, mictio quoque frequentior reddi poteſt. Quæ à frigore externo regionem horum admodum impetente, proficiſcitur. Quam ob cauſam, & pedum frigus vehemens, per conſenſum haſce ſedes quoque afficiens, & ad eas vſque perueniens, mictionem accelerat.

A calida intemperie renum Diabetem proficiſci plærique autumant; quòd tamen cum rariſſimus ſit affectus, renum verò intemperies calida ſæpè eueniat, nec tamen mictio adeò immodica inde ſequatur, non fieri ſatis demonſtrare videtur. Et quod ſi renes ſummopere incaleſcant vel inflammentur, mictio minimè augeatur, ſed potiùs minuatur, vel etiam ſupprimatur & per hanc illarum intemperiem, vis attractrix potiùs deſtruatur quàm intendatur: Dein & licèt ſitis, calor totius corporis illiusque conſumptio, mictioni huic crebræ copulentur, tamen nec quidem hæc eam à renum calore proficiſci, comprobant. Cùm ſitis ob omnem ferè per hanc continuam mictionem humorem exhauſtum, poſſit accidere, & calor totius corporis à calore ſolo renum, niſi inflammatio adſit, vnde potiùs eam mictionem minui oſtendimus, non poſſit accendi, multoq; minùs conſumi. Quapropter aliam potiùs diabetis cauſam eſſe, eamq; vt in frequens affectus eſt, ita quoq; raro ſe offerentem, mox oſtendemus: Mictionem tamen accelerari aliquo pacto à renum intemperie calidâ, ſi ſeri adſit quantitas, eo modo, ſicuti etiam à conſtitutione ipſorum calidiore fieri diximus, libenter concedimus, at verò inſuetam illam &

profuſam inde proficiſci inficiamur.

Renum calida intemperies, cauſa Mictionis ardentis.

Verùm Ardens mictio potiùs à caliditate hac renum prodit, vel ab ea augetur. Vti ex inflammatione renum accidere in eo affectu oſtenſum fuit, in quo vrina à renum calore feruidior reddita, inter mingendum ardorem parit. Quod & citra inflammationem ab intemperie ſimplici hac fieri poteſt, vix tamen niſi iam priùs vrina calorem & acrimoniam ab alijs cauſis adepta vlteriorem calorem à renibus concipiens, ampliùs dum redditur, vrat.

Renum & Veſicæ irritatio, cauſa Mictionis præternaturalis.

Ab irritatione renum & veſicæ, ad excretionem vrinæ facultatem ipſorum expultricem impellente, diuerſa mictionum præternaturalium procedunt genera; quæ irritatio nunc ab vrina, nunc ab alia materia aliqua, nunc à ſemine, nunc à calculo proficiſcitur.

Vrinæ copia, cauſa Mictionis copioſę.

Ab vrinæ quantitate nimiâ, veſicam implente & ad excretionem ſtimulante, copioſa exſurgit mictio: Idque ob eorum quæ materiam ſero vnde vrina prodit, præbent, nimium vſum, potusque imprimis ingurgitationem.

Potatio nimia, cauſa Mictionis immodicæ.

À potatione larga plærunque euenit, vt ea quę bibuntur nihil aut parùm immutata, vel ſaltem cruda adhuc, nec in ſerum verum, ſanguini deducendo accommodum, tranſmutata, & nihilominus per venas ad renes, moxque in veſicam tranſeuntia, copioſè mingantur. Cùm potus ingeſti tanta copia, tandiu donec mutationem decentem humorumq; permiſtionem accipiat, nequeat ſubſiſtere, ſed imperfectè elaboratus præterlabatur.

Seri copia, cauſa Mictionis immoderatæ, et Diabetis.

Si quoque ſeri magna quantitas, quæ in venis delituit, per hanc viam à natura ſubitò euacuetur, immodica etiam mictio inde prodire poteſt. Sicuti in corporum quorundam ſuperfluitatibus poteſt

teſt accidere: Et in morbis quibuſdam, vt in cachexia vel hydrope alijsque, maximeque in febribus continuis, in quibus cauſam morbificam criticè vel in intermittentibus in harum declinatione, natura cum ſero ad veſicam expellens, copioſam mictionem parit, poſt quam morbus aliquando ſoluitur.

Quòd ſi verò hoc nimiùm fiat, naturaque per hanc viam cauſam morbi cum ſero per vrinas adeò profusè euacuet, vt vniuerſum ferè ſerum è corpore exhauriatur, profuſa hæc mictio, quam Diabeten vocant, inde fortè prodibit. Vnde iam calor ille totius corporis, ſitisque, ſi præſertim in febre aliqua hoc accidat, tum febris, tum inanitionis huius causâ; vti & corporis marcor, maximè ſi febris aliqua ardens vel colliquatiua dicta adſit, mictioni huic iunguntur. Et quia raró hoc accidit, vt in febribus adeò immoderata ſeri fiat per mictionem profuſio, ſed potiùs moderatior ſit criticeque fiat, febrisque per eam vti dictum, ſoluatur, ideò & rarus hic eſt affectus, qui non alleuiat, ſed ſummè debilitat, & in periculum maius ægrum deducit. Nec mirum, cùm tam copiosè ſubitoque vrina in hoc caſu effundatur; eam crudam minusque ob id tinctam apparere.

Quam rari illius affectus diabetis cauſam eſſe potiùs, quam intemperiem renum calidam, à qua ſola eum proficiſci non poſſe, in eadem oſtendimus, ex prædictis colligimus. Quod & practici aliqui, etſi in cauſa diabetis explicandâ non ita expreſsè febris meminerint, tamen in prognoſtico ſi febri ardenti iungatur, cùm eum lethalem eſſe ſcribant, frigidaque remedia in curatione adhibeant, innuere videntur: Nosque proin verum diabetem, qualem deſcribunt, in quo ſubita hæc corporis colliquatio, cum calore & ſiti intolerabili oritur,

febri cauſoni colliquatiuæ potiùs accidere, huicque colliquationi occaſionem aliquam præbere; exiſtimamus, & proin vti febris ipſa, rarum & periculoſum illi copulatum ſymptoma eſſe. Niſi fortè, ſi citra febrem diabetes aliquis oriatur, ob copiam potus in venis meſeraicis diu retenti & coaceruati, (neque enim in ventriculo aut inteſtinis tamdiu poſſet ſubſiſtere) poſteaque vi naturæ ſubitò ad renes propulſi potiùs quàm attracti id accidat; vnde & potus ferè talis qualis aſſumptus fuerat, parumque aut nihil mutatus, nec in prima concoctione quam effugit, elaboratus, mingitur: Et ſi tunc corporis adſit calor ac ſitis, hæc ob inanitionem pòtiùs illam magnam, quàm à renum calore prodeunt, quippe qui hæc efficere, aut corpus adeò debilitare, vti oſtenſum, nequiret. Verùm cùm potus ſic rarò in venis retineatur, etiam hic diabetes infrequens exiſtit.

Vrinæ acrimonia, cauſa Mictionis ardentis.

Ab vrinæ qualitate veſicam admodum irritante, & ad redditionem illius ſollicitante, Mictio ardens cum ſtranguria naſcitur: Si præter illi inſitam qualitatem, à bile & ſalſedine illi innatâ profectam, quâ veſicam naturaliter ad illius emictionem ſollicitat, vlteriorem & nimiam ſtimulãdi vim adepta, mox vbi ad veſicam, vel paucâ ſolùm quantitate, peruenit, eam irritando, quod eò citiùs facit, ſi veſica admodum ſit ſenſilis, ad excretionem vrgeat, vnde frequenter & ſtillatim redditur, & in tranſitu anguſto ductus ſummè ſenſilis eum irritans, hanc moleſtiam inter mingendũ cum ardoris ſenſu efficit. Qui in virga & maximè circa illius ſummitatem moleſtat, cùm vrina acris, in anguſtiam ceruicis veſicæ & ductus penem peruadentis, perueniens, illas ſedes vrendo dolorẽ pariat, qui in glande, vbi ductus ille finitur, ſummusque eſt ſenſus, præcipuè perſentitur. Et quia ex dolore immenſo mem-

membrum collabitur, flaccidumq; ſanguine & ſpiritibus refugientibus fit, frigidum quoque & pallidum inde redditur. Vis autem ea ſtimulandi nimia in vrina ſuſcitatur, ſi plus iuſto incaleſcat & inflammetur, tunc enim veluti vrens, ardentem mictionem parit: Vel ſi vim deterſoriam aut erodentem, quâ veſicam vellicat, obtineat: Aut acrimoniam aliam, ob ſalſedinem nimiam quâ imbuta eſt: Vel aciditatem, quâ non ſolùm etiam ſtimulat, ſed & meatum vrinæ ſtringendo & exaſperando, ſic quoq; moleſtiam dum mingitur, gignit.

Vrinæ acrimonia, cauſa Mictionis cruentæ.

Verùm non ſolùm ab vrina admodum irritante, ardens mictio ſed & cruenta, vix tamen poteſt exſurgere, cum ſi talis ſit, ad excretionem illius impellens, diutiùs minimè ſubſiſtat. Si tamen non ſolùm ſtimulet, ſed & vim erodentem adepta etiam veſicam erodat, tunc ſanguine exſudante cruenta redditur.

Has autem qualitates quibus ardentem mictionem, rariùs etiam cruentam efficit, vrina nunc ab aſſumptis, nunc ab humoribus aliiſve excrementis illi permiſtis deſumit.

Ab aſſumptis vrina haſce vires interdum conſequitur, accenditurq; per victus rationem nimio vſu vini potentis, aromatum item, olerumq; calidorum, vt naſturtij, ceparum, ſinapis & ſimilium. Salſedinem adipiſcitur à ſale, ſalſisque cibarijs, Aciditatem ab acidis, imprimisq; potatione vini acidi, quâ aliqui ardorem vrinæ ſibi accerſunt: Vel vim Deterſoriam vrinæ inditam, tum à prædictis, tum alijs abſtergentibus ſumptis. Inter quæ & ceruiſia, illis, qui eam bibere non ſunt aſſueti: huicque malo obnoxij, detergendo nimiùm, mictionem quoque acrem nonnihil reddit. A' medicamentis potentiùs adhuc hæc operantibus idem euenire poteſt: vt catharticis illis aſſumptis, quæ non ſo-

lùm validè accendunt, ſed etiam vrunt, veluti eſt eſula, lathyris, colocynthis, quæ vti naturam ad excretionem vi detergente & acri ſollicitant, ſic & eaſdam vrinæ imprimentes, vt & illa in veſica operetur, eamque ſtimulet, efficiunt. Quod & alia alterantia facere poſſunt: Inter quæ & cantharides adeò vrinam inflammant adurentemq; reddunt, vt mictio vehementer ardens inde proueniat. Sed & ab iiſdem aſſumptis, ſi validiùs agant, ſanguinis ſequitur mictus, aliquando & veſicæ exulceratio. Qua ratione & cantharides hæc progignere potiùs quam proprietate, hoc quod etiam foris applicatæ cutem inflamment & erodant ſatis demonſtrat.

Ab humorum permiſtione, vrina ſimiles qualitates aſſumere poteſt. Vt à bile, vim detergendi validam atque acrimoniam caliditatemq;, ſi illa copioſiùs ei permiſceatur, maximè eâ quæ præternaturalis eſt & adurens, cùm alioquin bilis quæ in folliculo fellis colligi ſolet, ſero perfuſa eoque diluta, non adeò poſſit vrinam acrem reddere, ſicuti ictericorum vrinas, etſi admodum bile tinctæ ſint, non tamen mictionem ardentem efficere, obſeruamus. Cuius bilis coaceruationis cauſæ variæ exiſtunt, tum extra morbos, tum in illis, quorum, ardor vrinæ, quoque eſt ſymptoma. Cauſa verò illius bilis, quę illud poteſt efficere, cum ſero permiſtionis indeque cum vrina, in varijs alijs ab eadem genitis affectibus, explicata fuit.

A' ſalſis vel acidis alijs humoribus, ſi præter ſerum quod tale ab aſſumptis, vti dictum, redditur, eiuſmodi inueniantur, ſeroq; affatim permiſceantur, vrina quoq; idem quod ab aſſumptis eiuſmodi concipere diximus, poteſt aſſequi.

Ab alia materia vrinæ permiſta, profecta irritatio, mictionis ardentis vel dyſuriæ vti & turbulentæ

lentæ cauſa eſſe poteſt. Veluti à pure non ſolùm eo quod ab exulceratis renibus, de quo in illa cauſa agemus, procedit, ſed & ab aliâ illuuie in impuris corporibus illic retentâ, caloreque renum excoctâ, & puris inſtar maturatâ, naſcitur; quæ puris genera per vrinam expurgata, interdum acredine ſuâ ardorem inter mingendum, & purulentam ſimul mictionem producunt, aliàs verò, illud præſertim quod citra exulcerationem gignitur, citra alia accidentia, niſi quòd circa renum regionem grauedo interdum quædam ſentitur, turbulentam mictionem efficit.

A' lactea & alba alia materia, turbulēta quædam mictio, priori huic non adeò abſimilis, niſi quòd albidior eſt, cum mingendi ardore incommodans, procedit. Quæ etiam à renibus vti alia prouenit, ſalſa tamen magis exiſtit, quod ex ſiccata materia, ſalem album colore & ſapore referente deprehendi. Atque à ſeri ſalſedine, in illius in renibus ſegregatione illic congeſtâ, proficiſci, illicq́; vt aqua ſalſa ſolet, excoqui & craſſeſcere, hac obſeruatione potui colligere, quod aliàs vbi terreſtreitatem maiorem poſſidet, in arenulas & calculum renum, vti in illorum generatione oſtenſum, conuertatur.

A' ſemine in maſculis, è loco in quo continebatur commoto, nec dum eiaculato, ſed retento, vrente atque irritante, Mictio ardens interdum ſuboritur. Cùm enim ſemen ex natura ſua, vti & alibi dictum, acre admodum ſit, licèt in ſuis veſiculis contineri poſſit, nec eas, ſicuti nec bilis ſuam veſiculam, vellicando lædat, tamen ex illis prodiens, ſi in ductu illius per quem eijci debebat, anguſto hęreat, cùm tunicâ intrinſecùs vix inueſtitus nudus exiſtat, mox illum nonnihil erodens, nonnunquam & exulcerans, facit, vt vrinâ præterlabente, hancq́ue ſedem alluente, ardor ille inter min-

Semen locò motum, cauſa Mictionis ardentis.

gendum ſentiatur: ſicuti frequenter hoc illis contingit, quibus per imaginationes nocturnas vel diurnas venereas, aut actus illius imperfectos, ſemen concitatum, è ſua ſede non ſpargitur. Quod & ob ſeminis paucitatem, & virgæ non ſufficientem extenſionem, in inualidis & ſenibus maximè ſolet contingere, vt & illi mictionem ardentem, quâ iuuenes non laborarunt, in ſenio primùm experiantur.

Semen corruptum, cauſa Mictionis ardentis in gonorrhœa virulenta.

A corrupto ſemine, in Gonorrhœa vitioſa dicta, hoc idem accidit, vt non tantùm, quia præternaturalem acrimoniam adeptum eſt, ſicuti in excretione ſeminis dictum, elabatur, ſed & in tráſitu, ductum illius erodat, maximeq; ſi portio ſubſiſtẽs illi adhæreat, mictionemq; ardentem pariat.

Calculus veſicæ, cauſa Mictionis ardentis.

A calculo veſicæ, ſtillicidium vrinæ cum mingendi conatu & dolore ſuboritur, quando ille in veſicæ ceruicem ſe inſinuans, eam irritando moleſtat, vbi quamdiu eam affligit, frequenter vrinam reddere coguntur, & proin parùm illius per vices egerunt, qui ſi magnus ſit, grauitatis ſenſum parit. Eiuſmodi calculi à renibus plærunq; primùm per vreteres in veſicam delabuntur, illicque retenti, ab alluente eos continuò vrinâ incrementum ſumũt, augenturq;, ſicuti hæc in calculi renum cauſis in doloribus hypochondriacis deſcripta ſunt, vbi & quo pacto arenulæ & calculi, quæ mictionis quoque præternaturalis illius, in qua hæc cum vrina prodeunt, cauſæ ſunt, præcipuè in renibus, nonnunquam & in hepate ex ſero generentur, abundè oſtendimus.

Renum & Veſicæ ſoluta continuitas, cauſa Cruentæ mictionis.

A ſoluta continuitate renum vel veſicę, Cruenta procedit mictio, vtplurimùm, ſi renum ſubſtantia contundatur vel vulneretur. Quod ab ictu aut caſu, circa renum regionem facto, poteſt accidere. Frequentiùs verò à calculo renibus infixo, illorum ſubſtan-

ſubſtantiam eouſq; vt cruor inde exſudet, atterente & veluti contundente, tunc enim ſanguis ſero mox confuſus, illud rubore tingens, vrinam ſanguinolentam reddit, & poſt emictionem, vbi aliquandiu ſteterit, ab ea ſe rurſum ſegregás; fundum petit, illicq; ſubſidet: quod & ſi in veſica diutiùs retenta vrina fuerit, euenire poteſt, tuncq; cócretus etiam in mictione, vel poſt eam redditur. Accidit autem hoc à calculo, quando loco motus egredi nititur, & ſic ſuâ duritie aut inæqualitate renes cótundit. Vel ſi ille ob compreſſionem renum regionis, ab externa vi, vel ob motum, per quem hypochondriorum regio admodum torquetur, impulſus, eos intrinſecùs conterendo, ſanguinem ab illis elicit, qui poſtea cum vrina redditus, plærunq; calculum in renibus latêre, ſi præſertim alia quoq; illius indicia adſint, nobis ſignificat. Sæpè quoque ſi vlcus in renibus ſimul concurrat, calculus illud refricans, facit, vt non ſolùm puruléta, ſicuti in vlcere dicetur, ſed & cruenta interdum fiat mictio.

In veſica contuſio vel ictus, circa ſedem illius à vi externa illata, aut vulnus ad veſicam vſq; penetrans, cruentam quoque vrinam poſſunt reddere: Quod & leuior illius attritio poteſt efficere, quæ fit cathetere ad explorandum calculum, vel vrinæ ſuppreſſæ emiſſionem, in veſicam vſque intruſo, ceruicé illius ductumq; inde progreſſum, circa anguſtias illius atteréte, vnde tincta nonnihil cruore vrina interdum, præſertim ſi prima vice hoc fiat, prodit. A' calculo itidem è veſica per ceruicé egredi nitéte, hoc idem quandoq; euenit, vt ſanguinolenta inde reddatur vrina.

Interdum & inuoluntaria mictio à ſoluta continuitate veſicæ procedit, vt ſi ſphincter veſicæ, qui vrinæ effluxum cohibet, vulneretur; vti in ſectione ad calculum è veſica extrahendum, vel dilacera- *Veſicę ſphincteris vulnus, cauſa Mictionis inuoluntarię.*

tione colli veſicæ, in mulieribus ſæpè euenit, vt licèt vulnus ſanetur, mictionem tamen ob læſionem hanc muſculi, diutiùs retinere nequeant.

Veſicæ vulnus, cauſa Vrinæ per vulnus effluxus.

A vulnere veſicæ, vrinæ præternaturalis, per viam non deſtinatam effluxus interdum euenit. Vti non ſolùm in lithotymia, quemadmodum iam dictum, ſed & ſi illi alio modo vulnus maximè per abdomen infligatur, accidit: Sicuti circa inguina è vulnere in ſectione ſarcoceles cauſâ ſuſceptâ, læsâ tunc quoque caſu veſicâ, cuidam vrinam profiliiſſe, & iam multis annis, ex eodem loco promanare, nec dum per virgam ampliùs reddi, in mictionis defectu oſtendimus. Dein & iuxta pubis ac lumborum regionem, è vulnere cornu bouis homini inflicto, corpusque illic penetrante, & per veſicam adacto, vrinam ſimiliter vtrinque profluxiſſe, vidimus.

Quod & in alijs quoque locis, abdomine præſertim, vt inde vrina ex vulnere aliter inflicto, effluat, poteſt accidere.

Renum exulceratio, cauſa Purulentæ mictionis.

Ab exulceratione renum, purulenta ſequitur mictio, cùm pus ab illis prodiens vrinæ confuſum, eam turbidam, & quæ pute ſubſidente, & ab vrina ſe ſegregante, ſedimentum purulentum deponit, reddit. Cui & dolor inter mingendum, ſi pus illud acrimoniam aliquam acquiſiuerit, interdum accedit: aliàs verò nullus vel exiguus. Comitibus etiam alijs quæ ab vlcere renum proficiſcuntur, accidentibus. Cuius exulcerationis cauſa, interdum ab inflammatione renum quæ præceſſit, vti in ea fuit expoſitum, procedit.

Aliàs verò & ab ijſdem cauſis, à quibus renum ſubſtantiæ continuitatem diſſolui, ſanguiniſque mictum prouenire oſtendimus, ſi læſio hæc non ſanetur, ſed in vlcus conuertatur.

Veſicæ vlcus,

A veſicæ vlcere in ceruice illius aut fundo exi-

ſtentis,

ſtentis, purulenta quoque mictio enaſcitur, pure ſe cum vrina miſcente, & cum ea ſe exonerante. Aliquando verò puris etiam citra mictionem, ſicuti in ea excretione oſtendemus, effluxus fit, ſi præſertim in ceruicis remotiore à veſica ſede vlcus ſit. Quod pus vrinæ confuſum putreſcens, ipſiusque vrinæ imbutum odore, eam admodum graueolentem reddit. Aliàs verò mucoſum & tenax exiſtens, quale in hiſce membranoſis locis gigni ſolet, emictum ſubſidens, fundo matulæ adhæret, vel cum difficultate vti dictum, egeritur. Hiſce ardens mictio, quia exulcerata ſedes ab vrina irritatur, plærunque accedit, eoque maior, ſi pus ſimul acre exiſtens, ſimiliter hæc loca moleſtet. Prouenit autem hæc veſicæ exulceratio, ab illis quoque illius læſionibus, à quibus cruentam mictionem procedere diximus, ſi illæ in vlcus abeant.

cauſa Mictionis purulentæ mucoſæ & ardentis.

Ab vlcere ceruicis veſicæ, mictio hæc horrenda, per quam ſtercus & oſſicula cum vrina in quibuſdam excreta diximus, quoque prodijt: Quod vlcus vel illic primùm à cauſis enarratis natum incepit, vel fœminis in vteri collo aut recto inteſtino, à cauſis illic expoſitis, primò factum, exedendo ſerpendoq; ſedes has vicinas permeans, & in vtriſque aperturâ viâ factâ, vt quæ in inteſtino continebantur ſtercora, vel etiam oſſicula, inter tranſeundum vrinæ permiſcerentur, & vice versâ vrina illis, ſimulq; ſic confuſa, prodirent, effecit. Ob quam exulcerationem in fœminis etiam menſes veſicam ſubire, vrinæq; permiſceri poſſunt.

Veſicæ ceruicis vlcus, cauſa mictionis ſtercoris, oſſiculorum & menſium.

A' ſoluta contiguitate, per anaſtomoſin vel diapedeſin vaſorum in renibus, cruenta quandoque exſurgit mictio. Quando ob ſanguinis copiam & impuritatem, in plethora aut morbis inde profectis, natura ſanguinem ex vaſis emulgentibus, in ſinus renum, indeque cum ſero per vreteres in ve-

Renum vaſorum anaſtomoſis vel diapedeſis, cauſa Mictionis cruentæ.

ſicam expurgat. Vnde ſæpè multum ſanguinis, citra dolorem aliúmve affectũ, quæ ſe in alijs cruentæ mictionis cauſis offerunt, mingendo excernunt. Quod licèt rarum, tamen vti oſtenſum, in febribus nonnunquam criticè per hanc excretionem eas ſolutas fuiſſe, obſeruatum eſt. Verſimileq́; eſt, in puella peſte correpta, ſanguinem ante mortem mingente, naturam veneni vi ad illud excutiendum tantopere excitatam fuiſſe, nec tamen hac via id expellere potuiſſe.

Tenuitas nimia ſanguinis & ſeroſitas, huius anaſtomoſis vel diapedeſis potiùs vaſorum in renibus, vnde cruenta fit mictio, cauſa eſſe poterit, ob quam ſanguis antequam à ſero in renibus ſegregetur, cum eo adhuc confuſus, vaſa penetrans, ad veſicam præterlabitur, vrinamque ſanguĩnolentam, magis tamen quàm ſi purus eò feratur, dilutam reddit.

Renum vaſorum laxitas, cauſa Mictionis cruentæ. Ad haſce cruentæ mictionis cauſas, à contiguitate ſolutâ procedentes, etiam renum imbecillitatem, nimiamque inde vaſorum renum laxitatem, referre poſſumus, vnde tamen mictio frequentior potiùs, ſicuti in hac illius cauſa expoſitum fuit, quàm cruenta procedit, niſi iam enarratis cauſis, hæc accedat, illiſque vt ſanguis citiùs elabatur, opituletur.

Affectu per conſenſum ſi veſica laboret, muſculorum qui excretioni illius inſeruiunt causâ, inuoluntaria exſurgit mictio.

Spiritus vitalis defectus vel priuatio, cauſa Mictionis inuoluntariæ. Sphincteris præcipuè occaſione, ſi eius functio vel aboleatur, vel imminuatur. Quod illi ob defectum ſpiritus animalis accidit, tunc enim relaxatus vel reſolutus, vt vocant, omnino non poteſt vel ſaltem non ſufficienter conſtringi, vrinamq́; ſic quò minùs effluat, cõtinere. Qui defectus ob nerui, ſphincteri motum communicantis affectum, procedit,

cedit, ſi ille vnà cum alijs vel totius corporis, in generali reſolutione, vel quibuſdam ſaltem, à cauſis in paralyſi expoſitis, afficiatur: qua ratione & apoplectici, & paralytici aliqui, vrinam inuoluntariè profundunt.

Ob ſpiritus vitalis priuationem omnimodam in ſyncope graui, vti omnes functiones tantiſper conquieſcunt, ſic & ſphincteris actione ceſſante, vrina ſponte profluit.

Abdominis muſculorũ conuulſio, cauſa Mictionis inuoluntariæ.

Abdominis muſculis, in conuulſione validâ, vnà cum cæteris muſculis conuulſis, ſimiliter vrinæ effluxus inuoluntarius quandoq; accedit: cùm vrinâ ob conſtrictionem hanc muſculorum abdominis, ventrisque compreſſionem, ex veſicâ propulsâ, etſi tunc ſphincter quoque conuellatur, amplius neque ſtringatur, hunc vrinæ impetum cohibere nequeat.

Viſcerum internorum abſceſſus, cauſa Mictionis purulentæ.

Ab alterius partis quàm renum aut veſicæ affectu, mictio præternaturalis quandoque etiam procedit. Veluti ab hepatis abſceſſu in vlcus conuerſo, pus ſero indeque vrinæ commiſceri, purulentamque mictionem fieri poſſe, aliqui exiſtimarunt: Vti & à pulmonibus & thorace in pleuritide, ac peripneumoniâ ſuppuratis, atque empyemate, purulentam illam materiam, per vrinas quoque expurgari: ſicuti in eiuſmodi affectibus qui tunc comites erunt oſtendimus. Quòd ſi ab hiſce ſedibus eò peruenire poteſt, tunc etiam ab alijs ſedibus internis, abſceſſu indeq; vlcere tentatis, pus in vaſa remeare, & ſic cum ſero ad renes peruenire, vrinæq; miſceri, & cum ea progredi valet.

Viſcerũ internorum morbi, cauſa Mictionis Vrinæ tinctæ, & permiſtæ.

A' ventriculi, hepatis, lienis aliarumq; quarundam partium morbis, vel illorum cauſis, imprimisque in febribus, ab horum affectuum intemperie, vel humoribus, vrina colore alieno tincta, vel cum materia inconuenienti permiſta, mictionem eiuſ-

modi præternaturalem producit. Sicuti quo pacto hoc fiat, in eiuſmodi morbis, in quibus vrinæ tales ſe offerunt, fuit expoſitum.

Curatio.

ACcommodatur diuerſis mictionum generibus, ſcilicet mictioni Inuoluntariæ, Immoderatæ, frequenti quam Ardentem vocamus, Turbulentæ, Cruentæ, & huic quæ per Aliàs vias vrinæ minimè deſtinatas, perficitur.

Mictionis inuoluntariæ, ob defectum ſeu priuationē Spiritus animalis & vitalis curatio.

Inuoluntaria mictio, ſi ob reſolutionem aut virium lapſum in Apoplecticis, Paralyticis & Animo deficientibus accidat, cùm grauioris caſus potiùs quàm huius mictionis ratio habeatur, cura illuc dirigenda: Et ſi in Paralyſi generaliori vel particulari, vrinam ampliùs continere nequeant, hocque incommodum perſeueret, vnde lectum commadefaciendo, ſibi noxam ob excoriationem in cute, quæ inde ſequitur, inferunt, non alia cura quàm ea quæ paralyſi debetur, illicque fuit expoſita, inſtituitur, Topicaque tunc remedia, huius reſolutionis causâ, etiam ſpinæ circa lumborum regionem adhibentur, atque iuxta podicem, vbi ceruix veſicæ, applicantur, ſuffitusque eo in loco excipiuntur. Qualia remedia in paralyſis cura declarata fuerunt.

A vulnere in ſphinctere veſicæ, illiusque ceruice poſt ſectionem aut dilacerationem, pro calculi extractione, facto, ſi remanſerit vrinæ inuoluntaria mictio, immedicabilis ferè hæc remanet. In qua tamen aliqua remedia, in immoderatæ mictionis curâ exponendâ, quæ vrinam contemperando, viasque nonnihil adſtringendo, nimiam mictionem impedire nonnihil poſſunt, hîc quoque tentanda.

Quæ

Quæ ſomni tempore inuoluntaria mictio accidit, in qua iuniores præſertim, nonnunquam & adulti lectum commingunt, cùm ex conſuetudine prauâ ſit nata, ab eadem hac diſſueſcendo emendabitur. Quod fiet, ſi antequam ſomnus obrepat, vrinam exonerare aſſueſcant, & medio ſomni tempore, ad eandem reddendam excitētur, idq́; tamdiu, donec natura aſſueta, in ſomno non ampliùs ad mictionem impellat, ſed ea vrgente, vt expergefiant, efficiat. Qua ratione vitium hoc inde natum, citiùs quàm aliâ arte emendabitur: Idq́; maximè ſi cauſas alias, quæ inſuper accedunt, mictionemq́ue promouent, ſimul auertant, è quibus larga præſertim tardiusq́; tempore ſomni eſt potatio, à qua ſibi cauere debent.

Mictionis inuoluntariæ illius, in qua dormiētes lectum commingūt curatio.

Quòd ſi verò ex imbecillitate quadam, vel ob ſenſum nimium veſicæ, etiam hæc inuoluntaria mictio dormientibus noctu accidat, tunc multa ex illis, quæ vrinæ acrimoniam mitigant, leniunt, craſſitiemq́ue aliquam illi conciliant, & nonnihil adſtringunt, parumq́ue ſtupefaciunt, in cura immoderatę mictionis exponenda, hîc quoque vſurpari poterunt.

Proprietate quadam iuuare creduntur ſequentia, cocta vel aſſa comeſta, Ericius, Mures, Pulmo hœdi, Cerebrum & Teſticuli leporis ac vulpis, Cerebrum item vulturis vel aquilæ, & Adeps perdicis.

Pulueres item, ex ſequentibus in furno priùs admodum exiccatis, vel etiam in cineres combuſtis parati, varijsq́; modis exhibiti; vt puluis vel cinis Ericij, Capitis leporis cum pelle vſti, Veſicarum bouis, porci, capræ, ouis, earumq́; quæ in piſcibus inueniuntur, pelliculàrum Stomachi, gallinę, Gutturis galli, Linguæ anſeris.

Ad corrigendum aliquo pacto hoc vitium, in il-

lis qui in lectos mingentes, eos madefaciunt, atq; ſæpè faciendo tandem corrumpunt, conueniet, ſi veſicæ bouis aut tauri inflatæ ſiccatæq;, & alicubi apertæ, virgam noctu ante ſomnum inſerant, ſicque eam alligatam in lecto retineant, eaque vrinam influentem inter dormiendum excipiant, quod & alio inſtrumento apto fieri poterit. Alij ſpongiam admouent, vt vrinam concipiat, quod tamen citra madefactionem aliquam vix efficitur.

Mictionis innoluntariæ ſeu copioſioris, ob renum & veſicæ conſtitutionem quandam, vel intemperiem curatio.

Immoderata mictio ſic dicta, quando copioſior aut frequentior exiſtit; Si ex mala conſuetudine, quam obſeruato ordine, ſæpiùs vrinam reddendo, acquiſiuerunt, vt poſtea frequentiùs quàm par erat, mingere cogantur: naturam aſſuefacerint; tũc eandem conſuetudinem contraria ſenſim corrigant, nec ſemper cùm mictio vrget, naturæ obtemperent, ſed differendo aliquandiu, ad naturalem ordinem reducant, ſicque huic incommodo moleſto & turpi medeantur.

Ob ſenſum exquiſitiſſimum veſicę, ſi plus quàm par erat ad mictionem impellantur, tunc vt vrina minùs acris ſit, procurandum, & ſi perſeueret nihilominus, ſenſus nonnihil etiam obtundendus, remedijs in ardenti mictione expoſitis, mitioribus tamen, cùm defectus hic non adeò magni ſit, vti ille, momenti.

Ob conſtitutionem calidiórem renum, nondum tamen præternaturalem, ſi plùs ſolito vrinam reddant, cùm citra detrimentum hoc ferè fiat, correctionem aliam non exigit, quàm vt à calidioribus introſumptis, foriſq; admotis, in viuendi ratione conſuetâ, ſibi temperent, & temperatis vel ad frigiditatem aliquam inclinantibus potiùs vtantur.

Ab imbecillitate renum, à caloris natiui aliquo defectu, vel laxitate vaſorum in ipſis, aut veſicæ dilatatione,

latione, & attenuatione, quæ procedit frequens mictio, ſi ab ortu eam imbecillitatem hæ partes acquiſiuerint, ægrè ampliùs hæc à teneris aſſueta ſæpiùs mingendi conſuetudo, emendatur. Si verò ea ob potationem crebram, vrinæq; per vim retentionem, maximeque ſi ſæpè hoc fiat, accidat, tunc cauſas haſce omittendo, plærunq; etiam hæc imbecillitas remittit: Vti &, ſi ob venerem nimiam, renum imbecillitas originem traxerit, ſi poſtea ſibi ab ea temperent.

Quòd ſi verò nec ſic altiùs hæc impreſſa debilitas ceſſet, & quæ inde ſequitur mictionis frequentia, cùm ea non adeò, vt verò alia peiora accidentia, quæ inde ſimul prodeunt, incommodet, ferè negligitur, aliorumq; potiùs causâ hiſce imbecillitatibus proſpicitur, ijs, quæ & tunc hanc moleſtiam inde natam emendare poſſunt.

Ab intemperie frigida renum & veſicę, à frigore maximeq; à pedibus refrigeratis, hiſce ſedibus contingens mictio frequentior ſi accidat, cùm non diutiùs duret, negligitur, ſi verò hiſce locis frigida intemperies impreſſa remanſerit, atq; ſic mictioni incommodet, eadem quæ in paralyſi veſicæ calefacientia remedia competunt, hîc quoq; locum habebunt. Vti &, ſi imbecillitas inde nata ſit, eodem modo procedendum.

Mictionis immoderatæ & copioſioris ob vrinæ copiam curatio.

Ob vrinæ copiam, à vini nimia ingurgitatione coaceruatam, ſi copioſa ſequatur mictio, cùm ea & conferat, & neceſſariò ſequatur, correctione aliâ minimè opus habet, niſi vt, ne turpe aliquid committant, è menſa ſurgendo, vel inter dormiendum caligas aut lectum commingendo, ab ebrietate abſtineant; vel medijs, in nocturna inuoluntaria mictione expoſitis, hanc quoq; auertant.

Mictionis copioſioris

Ob ſeri redundantiam in venis coaceruati, ſubitoque per hanc excretionem veſicæ euacuati, co-

à ſeri redundátia curatio. pioſa mictio ſuperueniens, tum in nondum adhuc ægrotantibus; tum in morbis quibuſdam, vt cachexiâ, hydrope, alijsque, cùm ad morbum futurum in illis præcauendum, in hiſce verò ſanandum conferat, niſi immoderata omnino ſit, vtilis & neceſſaria ſalutiferaq; exiſtit.

Si verò ob ſubitam affatimq; hanc & perſeueranter factam euacuationem, vires admodum deijciantur, noxam quoq; inferre poteſt: ſicuti enim in aſciticis per paracenteſin, aperto abdomine, ſi aqua vnâ vice, tota vel maxima illius pars emittatur, viribus ſubitò lapſis, in periculum veniunt, pari ratione & hîc, licet natura per viam ordinariam humores ſuperfluos, euacuet, nimio tamen & confertim facto effluxu, periclitari poſſunt.

In febribus immodica hæc mictio contingens, ſi natura cauſam illarũ, in febriũ continuarũ criſi, atq; intermittentium declinatione, expurget, cùm febris plærunque per hanc euacuationem ſoluatur, conueniens atq; ſalutifera exiſtit. Quòd ſi tamen nimium profuſa & perſeuerans exiſtat, maximeque ea, nondum concoctâ materiâ, nec dum inſtante adhuc criſi in febribus continuis, & in intermittentibus nondum declinante febre, eueniat, cùm tunc de morbi cauſa parùm aut nihil euacuetur, nec proin ægri inde alleuientur, ſed vires eorum omnino proſternantur, ſitis augeatur, corpusque marceſcat, diabetes periculoſiſſimus ille affectus ſuboritur.

In eiuſmodi autem copioſioribus mictionibus, per quas cauſa, quæ morbos producere poſſet, vel iam produxit, è corpore euacuatur, nihil quod eas impedire poſſit, moliendum, ſed tunc viribus ſaltem ne labantur, proſpiciendum.

In alijs verò profuſis & immoderatis mictionibus, vires proſternentibus, vel etiam rarò illo affe-

ctu Dia-

ctu Diabete, in quo corpus ſimul abſumitur, ſitisq; ſumma exoritur, mox occurrendum. Quapropter tunc ſeri prouentus impediẽdus, alioq; deriuatum p alias vias euacuandũ, dein illius tenuitas caliditas atq; acrimonia incraſſantibus, refrigerantibus & lenientibus corrigenda, atque viæ per quas fertur, nonnihil adſtringendæ arctioresque reddendæ, & vt ſtimulum minùs ſentiant, ſtupefaciẽtibus nonnihil, veſicæ ſenſus minuendus. Qualia multa eiuſmodi quæ illud præſtant, in mictionis ardentis cura exponuntur, ſequentibusq; præſertim perficiuntur. Quæ omnia interim pro ratione morbi comitis, ſi adhuc ille perſeueret, erunt dirigenda, ſequenti modo. *Diabetes curatio.*

Sanguinis miſſio circa initia in plethoricis è venis deriuando, ſi morbus non impediat, nonnihil prodeſſe poterit.

Clyſmata refrigerantia leuiterq; adſtringentia aliquid præſtabunt, addendo & Rhabarbarum & Myrobalanos in decocto. Sunt qui talia non ſolùm ex decocto, ſed & aquis id præſtantibus, vt Roſarum, Plantaginis facta, approbent, addendo & glutinoſa, vt Albumen oui, & mucagines Pſylij, Cydoniorum vel infuſ. gummi Tragach. in aquis conuenientibus factam.

In vitæ regimine, cibo & potu vtantur parcè, & ſaltem quantum ad vires ſuſtentandas ſufficiat: Caueantq; ab acidis ſalſis & acribus adurentibusq; aromatis, quia hæc mictionem promouent.

In quiete maneant, neque decubitu lumborum regionem premendo, renibus calorem inducant.

Purgationes per aluum, deriuando ſerum à venoſo genere ad inteſtina, ſicque vrinæ copioſioris prouentum impediendo, nimiam mictionem compeſcunt, vnde qui aliàs purgantur, eo tempore parùm mingunt: frequensq; mictio, interdum in ſa-

nis alioquin, purgationem inſtituendam eſſe arguit, vt & in morbis quandoque, non ſufficienter corpus purgatum eſſe oſtendit, aut per criſim morbificam cauſam expulſam.

Perficitur hæc leuioribus, ſi vires iam proſterni incipiant, ijsq; nonnihil adſtringentibus exhibitis, vt dando Rhabarbarum, Myrobalan. citrin. ſyrupum Roſarum ex infuſion. quibus & alia adſtringentia miſcentur, vt ſyrupi vel decocta aut aquę ex ſequentibus: Qualia in dyſenteria etiam deſcribuntur, quæ & hîc vſurpari poſſunt.

Sudores cùm ſerum per habitum corporis exhauriẽdo, à venis deriuando, vrinamq; ſic minuendo, pauciorem mictionem efficiant, ſimiliter poſſunt competere, eosq; ideò maturè, ſi metus ſit in morbis, ne nimia oboriatur mictio, antequam vires labantur, promouebimus.

Propinantur incraſſantia, adſtringentia & refrigerantia varia: Veluti in cibis, quæ præcipuè emplaſtica ſunt; Vt Panis, Pultes item variæ, parata ex Tritico vel Amylo & Zeâ, cuiuſmodi ſunt Halica & Chondros veterum, noſtraq; varia ex farina illius parata lacticinia. Item ex Hordeo excorticato, quod Hordeum mundum vulgò dicitur, veteres Ptiſanam vocabant: ex auena noſtrum Auenatum aliaq; ſimilia. Vti & ſunt Oryzata, Amygdalata, varijs modis pręparata: Lẽtes coctę, Amygdalę, Auellanæ, Caſtaneæ toſtæ, comeſta: Item Caro craſſior illiusq; partes viſcoſiores: Oua item, illorumq; inprimis albumen: Atque inter olera Lactuca, Endiuia, Bugloſſum vtrumque, Portulaca eiuſdemque generis varia.

Dein & inter ea quæ bibuntur, conferunt Iuſcula ex cerealibus & carnibus dictis facta; Lac omne, Aqua chalybeata, Emulſio ſeu lac amygdalinum: Vinum craſſum & ſtipticum dilutum aquâ Myrti, Bugloſſi aliiſve. Ex

Ex Medicatis, dantur ſyrupi Myrtillorum, Roſarum rubr. ſicc. de ſucco Acetoſæ, alijq; ſimiles adſtringentes, non tamen calefacientes.

Decoctum fieri poterit tale: ℞. radic. Conſolid. mai. Bugloſſi vtriusq; ana ℥ j. foliorum Plantagin. M ij. florum Cordialium P j. Balauſt. ſicc. Myrobalan. citrin. ana ℥ ß. ſeminum Myrtill. vel Myrti ʒ j. ſemin. Plantagin. Lapatij, Portulacæ, Acetoſæ ana ʒ j. decoquantur in Vini rubri ſtiptici ℔ vj. ad conſumptionem aliquam: Et de hoc vino bibat æger.

Aqua Plantaginis, Burſæ paſtoris affatim bibita iuuat; & ſi calor adſit, aliæ refrigerantes exhiberi poſſunt.

Conditura radicum Symphiti, Myrobalanorum, carnis Cydoniorum & Enulæ, conſerua Roſarum antiqua prodeſt.

Mucilagines exhibentur ſeminis Pſylij, Cydoniorum, vel infuſio gummi Tragachanti facta cum aqua Roſarum, Plantaginis: Dantur ad ℥ ß. cum Saccharo vel Syrupo conuenienti.

Pulueres fiunt, qui exhibentur per ſe, vel cum Saccharo roſato aut cum liquoribus ſupradictis, vel Vino rubro.

Ex Glandibus ſolis paratus admodum eſt efficax, vel ipſis & Lentibus, ſimul excorticatis & exiccatis in furno.

Vel ſic compoſitus: ℞. ſeminis Coriandi ʒ ij. foliorum Agrimoniæ ʒ j. Roſarum rubr. ʒ ß. Santali rubri, Cinamom. ana ℈ j. Spicæ nardi ℈ ß. fiat puluis.

Si capulas Glandium, Gallas, Balauſtia addas ad ʒ ß. erit magis efficax.

Vel: ℞. Thuris, Succini ana ʒ j ß. Myrrhæ ℈ ij. cinerum Veſicæ vſtæ tauri, porci, aut alterius domeſtici pecoris ʒ ß. fiat puluis.

Alius: ℞. Myrobalan. citrinarum, oſſium Dacty-

lorum ana parùm vſtorum ℥ ij. granorum Berbe-ris, Roſarum, Granatorum, Myrtillorum vel Myrti ana ℥ j. ſem. Plantagin. Portulac. florum Roſarum rubr. gummi Tragachanti vel Arabici ana ℥ ß. Acaciæ vel Hypociſtid. Sanguinis draconis ana ℈ j. fiat puluis; cui & Spodium & Camphora admiſceri poterit.

Vel: ℞. Coralli rubri & Boli præpar. ana ℥ j ß. lapid. Hæmatitis ℥ ß. fiat puluis. Qui perſe ſumi poteſt, vel prædictis cùm exhibentur quarta pars eius miſceri, vt efficaciora illa reddat.

Hiſce & alia commiſceri poſſunt: Veluti pulueres vel cineres ab animantibus deſumpti, proprietate quadam agentes, in inuoluntaria mictione deſcripti. Et præter hæc, alia, vt ſemen Rutæ agreſtis, folia Rutæ, Mentæ, Calamentæ, Myrti, Phœnix, radix Biſtortæ, Tormentillæ & Enulæ.

Stupefacientia propinantur, ſi admodum vrina irritet: Ex vſitatis imprimis ſyrupus de Papauere, Philonium Perſicum, quod adſtrictione ſimul pręditum eſt, aliaq; varia. Theriacá exhibitam in diabete, aliqui cõmendant, & ſitim extinguere docẽt, quod tamen cùm calida ſit, quo pacto illud faciat, non video, niſi quod narcotica vi iuuare quoque poſſet.

Foris adhibentur renum regioni refrigerantia, adſtringentia, additis quæ eos firmant. Quod præſtat inunctio in hepatis & renum inflammatione deſcripta, quæ ℞. olei Roſarum, Cydoniorum, &c. cui & oleum Violarum, Nenupharis, ſuccus Lactucæ, Menthæ addi poterit: Item oleum Lumbricorum quod peculiariter mictionem compeſcere creditur. Dein & ſemina Plantagin. Portulacæ & Camphora.

Conferunt &, quorum illic quoq; mentio facta, Vnguentum refrigerans renes & Roſaceum: Et

ceratum

ceratum Santalinum quod potentiùs ſtringit, ex oleo roſac. ſantalis, roſis, ſpodio, bolo & camphorâ concinnatum.

Epithema repellens in inflammatione hepatis & renum expoſitum, in hoc caſu quoque vſurpari poterit, vti & ſubſequens Oxyrrhodinum atque Epithema, quod ℞. aquæ Solani, Lactucæ, &c. Quibus & aqua Acetoſæ, & ad robur huic viſceri addendum, aqua Abſynthij admiſceri poterunt. Vti & Bolus, ſimliaque adſtringentia, ſicut & Spica.

Fotus renum regionis, vel Inſeſſio eouſque pertingens, fit ex decocto Plantagin. Burſæ paſtoris, Tapſi barbati, Violariæ, Maluæ, Nymphеæ, Vitis foliorum, Roſarum, Balauſtiorum, cortic. Granatorum, granorum Sumach, Berberis, Myrtillorum, Roſarum ſimiliumque.

Catataplaſmata ex ijſdem decoctis & contuſis fieri poſſunt, additâ farinâ Hordei, atq; Oleis quibuſdam ſupradictis. Lumbrici terreſtres contuſi additi à quibuſdam probantur.

Mictionis ardentis curatio. Ardens mictio, quæ Ardor vrinæ, communiter & Dyſuria & Stranguria, cum dolore, ad differentiam ſimiliter appellatorum affectuum qui ſine eo in mictionis defectu fuerunt recenſiti, dicitur, Si ab irritatione facta in ceruice veſicæ, aut penis ductu procedat, faciliùs ſanabitur; ſi verò ab exulceratione in virgæ ductu fiat, difficiliùs. Si ab vlcere veſicæ illiúsve ceruicis, omnium difficillimè, cùm niſi hæc priùs ſanentur, quod vel vix fieri vel nunquam poteſt, ardens hæc mictio minimè ceſſet: Si à calculo hæc procedat, non niſi eo ſublato remittet. Quòd ſi plures illius concurrant cauſæ, & ab vlcere & vrina ſimul oriatur, tantò deteriùs malum, eoque magis, ſi hiſce etiam accedat calculus, illeq; nequeat auferri.

Curationem quod attinet, hanc primũ huic ardenti mictioni, quæ ab irritatione tantùm proficiſcitur, accommodabimus. Quòd ſi verò ab exulceratione procedat, cùm tunc turbulenta quoque mictio ſequatur, in turbulenta mictione curam vtriuſque exponemus, vti & ſi à penis exulceratione, aut gonorrhœa virulenta, in hiſce excretionibus curam exponemus. Et ſi à calculo ardor ille ſuboriatur, quo pacto tunc cura inſtituenda ſit, poſtquam curationem illius quæ ab vrina dependet, abſoluerimus, explicabimus.

Mictionis ardentis ab vrinæ ardore & acrimonia procedẽtis curatio.

Itaque ſi ab vrinæ caliditate ſeu ardore & acrimonia ardens mictio fiat, quam ab aſſumptis aut permiſtione humorum concepit, adiuuante aliquando etiam calore renum, tunc curatio perficietur, cauſam amouendo, vrinæq́ue ardorem & acrem vim corrigendo, & veſicam indeq́ue progreſſum ductum, ne facilè afficiantur, aut vt dolorem minùs ſentiant, ab illis muniendõ. Quæ omnia varijs tum euacuantibus tum alterantibus, intrò foriſq́ue adminiſtrantur.

Euacuationis gratiâ exhibentur, quæ aluum, ſi adſtricta ſit, aperiant, & dura excrementa emolliant, cùm ea per vim excreta, ductus vrinæ iam priùs irritatos, premendo offendant, doloremq́ue ſic augeant. Dein & damus quæ humores per aluum educant, ſi à bile aliiſve humoribus ſeroſis & ſalſis, vrinæ hæc acrimonia naſcatur, vt eos ab vrina diuertamus. Danturq́; leuiora laxantia, cùm fortiora catharctica accendendo & irritando, malum potiùs exacerbarent.

Imprimiſq́ue confert Caſſia, quæ & anodynam quandam in ſe vim habet; atq́; ex compoſitis Diacaſſia, Diaprunis ſimpl. Diabeſten.

Valde lenit & laxat electuarium hoc vſuale: ℞. Caſſiæ recenter extractæ ℥ ij. Mannæ ℥ j ß. pulpæ

Sebeſten

Sebeſten & Tamarindorum vel Prunorum dulc. ana ℥ j. mucilagin. ſeminis Pſylij ʒ vj. quatuor ſeminum Frigidorum maiorum mundat. ℥ ß. ſucci Liquiritiæ ʒ j. cum Syrupo roſarum ſolutiuo q. ſ. fiat electuarium: Detur ad ℥ j.

Vt bilioſis humoribus medicamentum præcipuè accommodetur, vtimur Rhabarbaro, Myrobalanis, ſyrupo Roſaceo laxat. Violarum, Catholico, & Electuarijs lenitiuis dictis, cùm multa lenientia ſimul recipiant. Quibus & fortiora ſi neceſſitas requirat, vt Sennam, addimus, vel alias compoſitiones vt Diaprunis ſolutiu.

Potio ſic fit: ℞. Polypodij ℥ ij. foliorum Sennæ ℥ j. Liquiritæ ℥ j ß. Paſſularum mundat. ℥ j. Prunorum numero x. Iuiubar. Sebeſten. ana par. x. Hordei P j. ſemin. Aniſi ʒ j. fiat decoctio, adde ſyrup. Roſarum ſolutiu. ℥ ij. ſyrupi Violac. ℥ j. Capiat aliquot hauſtibus: Poteſt & Rhabarbarum hiſce infundi.

Clyſteres idem præſtant iniecti, fiuntque ex decocto Maluæ, Altheæ, Violariæ, Prunorum, quatuor ſemin. Frigidor. mai. addendo Caſſiam, Mel violaceum, item oleum Violarum, Saccharum rubrum, &c.

Vomitus quia bilem à venis meſeraicis reuellit, vt minùs vrina acris inde reddatur, conferre in conſuetis præſertim poteſt.

Frictionibus quoq;, & Sudore bilem reuelli, ob idque conuenire, docent.

Sanguinis miſſio è poplite, ſi inflammatio circa inferiores ſedes ob dolorem metuatur, quandoque iuuat: Vti & hæmorrhoidum in conſuetis fluxus, cùm & bilioſi inde diuertantur humores.

Alterantia propinantur, quæ refrigerando ardorem vrinæ, renumque calorem inde accenſum, reſtinguant, & leniendo vias vrinæ, & ſtuporem

inducendo, dolorem mitigent: Qualia varia ſunt, quorum aliqua vnum ex illis, alia plura ſimul præſtant.

Lac quoduis bibitum, admodum lenit, & ſi excoriatio aliqua facta ſit ab vrina, eam ſanat.

Emulſio lactea plurimùm conducit; quæ fit ex ſeminibus Frigidis maioribus dictis Cucurbitarum, Peponum, Citrullorum, Melonum, Cucumerum, ſi à recentibus contuſis, & cum aqua, vel decocto hordei, alióve conuenienti, diſſolutis, per tranſcolationem atque expreſſionem, cremor albus exprimatur & veluti emulgeatur: vel etiam ex Amygdalis, Pineis, hiſce additis, vel ſeparatim ab hiſce emulſis. Cum quibus ſi ſemen Papaueris albi contundatur, dolor & ardor ampliùs compeſcetur.

Mucago exprimatur ex ſeminib. Cydoniorum, Lini, Maluæ, Altheæ, per macerationem in Aqua conuenienti, vel per decoctionem aliquam, in Decocto aliquo ex enarratis elicita; cuius ℥j ß. cum eodem decocto vel iure vel lacte detur. Pſylij mucago valde eſt efficax: Et infuſio gummi Tragachanti diſſoluta, ſimiliter exhibita.

Albumen oui, optimè agitatum, abiectâ ſpumâ, ſæpè ſumptum, per ſe vel cum Saccharo roſaceo tabulato, vel diſſolutum: Oleum Amygdalarum dulcium bibitum.

Decoctum per ſe ſumendum, vel cum quo & alia permiſta dantur, fit ex radice Altheę, folijs Malvę, fructu Sebeſten, ſeminibus Frigidis maioribus, ſemin. Papaueris albi, Pſylij vel Cydoniorum, pauciora pluráve ſumendo, & decoquendo, in Aqua vel Iure, addendo & Saccharum.

Huic vt ad vias vrinæ dirigatur vis, eáque faciliùs exeat, addimus interdum Ciceres rubros, radicem Glycirrhizæ, ſemen Alkekengi: & in calidis & bilioſis

biliofis naturis, herbas alias refrigerantes, vt Endiuiam, Lactucam, flores Violarum, Bugloſſi, &c.

Iulepus & ſyrupus Violarum, de Portulaca, de Iuiubis alijq; refrigerantes proſunt.

Aqua item Maluæ, Biſmaluæ, ſæpè bibita.

Puluis admodum ardorem vrinæ compeſcens, ſic paratur: ℞. ſeminum recentium non rancidorum, excorticatorum, Cucurbitarum vulgò dictarum, licet pepones ſint: quibus & ex reliquis aliqua, ſi recētia haberi queāt, addi poſſunt, vt Melonum, Cucumerum, Citrullorum & Cucurbitarum longarum vel lagenatarum ad ℥ j. ſeminis Papaueris albi recentis ʒ iij. ſeminis Hyoſquiami albi ʒ j. Sacchari penidiati vel Roſarum tabul. ℥ j. fiat puluis: Detur ʒ j. cum Lacte vel Iuſculo vel Iulepo aut Aqua conuenienti.

Vel ℞. de prædictis ſeminibus Frigidis maioribus appellatis ℥ j. ſemin. Papaueris albi recent. ʒ iij. ſeminis Lini vel Cydoniorum ʒ j ß. ſeminis Maluæ vel Altheæ, ſeminis Hyoſquiami albi ana ʒ j. ſeminis Portulacæ, Alkekengi ana ʒ ß. (quæ fortè vt ad vias vrinę vires medicamenti penetrent, apponuntur, vti & alij ſemen Apij addunt) Amyli ʒ j. nucleorum Amygdalarum vel Auellanarum, Pinearum vel Fiſticorum ad ʒ iij. gummi Tragach. Arabici ana ʒ ß. quorum loco gummi Perſicorum aut Amygdalarum ſumi poſſet: fiat puluis tenuiſſimus; cuius vſus, vt prioris erit. Poteſt & radix Liquiritiæ vel ſuccus illiuc inſpiſſatus permiſceri.

Hiſce pulueribus Opium quandoque additur, vbi dolor intenſus id exigit, ad ℥ ij. pulurum, Opij ʒ ß. diligentiſſimè miſcendo, atque antequam certum illius pondus aſſignetur, illius efficaciam exhibitione ʒ j. huius pulueris experiri oportet.

Neceſſitate vrgente, dantur & fortiora Narcotica alia, vt ſyrupus de Papauere, aliáve in colico dolore & nephritico expoſita.

Iniectiones fiunt, quæ ductum vrinarium & veſicam, quæ vrina irritat & vrit, mitigent leniendo, & ſtupefaciendo dolorem ſedent.

Ex Lacte mulieris, vel alio etiam fiant.

Vel ex emulſione quatuor ſeminum frigidorum Maiorum, vel ſeminis Papaueris albi.

Albumen oui, mucilago ſem. Pſylij, Cydoniorum, Lini, optimè agitata & diſſoluta cum aquis Violariæ, Maluæ, Solani, Cucurbitæ vel Lacte. Quibus & mucago ſeminum Maluæ & Altheæ addi poteſt. Vel quod valde iuuat, ſemen Hyoſquiami aut Papaueris.

Decoctum: ℞. radic. Altheæ, ℥ j. foliorum Maluæ M j. Hordei P j. ſeminum frigidorum Maiorum, Minorum & ſeminis Papaueris albi ana ʒ ij. fiat decoctio in Lacte. Ampliùs mulcebit dolorem, ſi cortic. Mandragoræ ℥ ß. incoquatur, vel capita Papaueris aliquot, vel ſeminis Hyoſquiami ʒ ij.

Oleum Amygdalarum dulcium recens prodeſt, & Violarum, aliquoties lotum, ſi prædictis miſceatur iniectionibus. Vel ad ſenſum minuendum, oleum Mandragoræ, vel expreſſum ex ſemine Papaueris aut Hyoſquiami.

Quæ olea turundâ in illis madefactâ, in foramen virgæ immittuntur.

Opium lacti vel iniectionibus prædictis, loco aliorum narcoticorum miſceri poteſt, addendo ad ℥ xij. iniectionum, Opij ʒ j. vel plus. Additur & interdum oleis, præſertim illis quæ cum turunda imponuntur, tantillum Camphoræ, quandoque & opio admiſcent parùm Croci.

Inſeſſio in Aqua calida, hunc ardorem admodum compeſcit: In qua & Malua, Violaria, flores Chamo-

Chamomillæ, Meliloti, aliáque lenientia incoqui poſſunt. Vel cum ea pectinis & perinæi regio foueri debet.

Immerſio ſaltem virgæ in ea etiam iuuat: Vti & in Lacte vel Oleis tepidis.

Vel alioquin fouenda virga & calefacienda puluinaribus, pellibus, vel pannis calefactis, illiq; vicinæ ſedes vti & podex, quod admodum mitigat, cùm ſemper frigeat glans, quamdiu dolor ille vrget, ceſſetq; cùm frigus remittit. Proderit & pedes calefacere, cùm frigus admodum noceat.

Mingere in profluentem aquam, adeò vt ſtrepitum edat, profuiſſe aliquando obſeruauimus.

Hepatis & renum epithemata atque inunctiones, ſi vrina calida & bilioſa ſit, eam contemperando proderunt, eoque magis ſi horum viſcerum, renum præſertim quoque accedat caliditas; fiuntq; eodem modo, vti in horum calida intemperie atq; inflammatione oſtenſum fuit.

Danturque per os ſimilia bibenda aſſumendaque.

Aſpectum ſolum floris Cardui Lactei, quem Mariæ vocant, in ſtranguria profuiſſe ſibi, quidam miles aſſeruit.

In vitæ regimine, obſeruanda præcipuè; vt verſetur in aëre temperatiore frigidioréve; caueat à vehementi æſtu, & quæcunque corpus humoreſque vehementer poſſunt accendere, bilemq; concitare. Inter quæ & nimius motus corporis atque animi exiſtit. Quo nomine & à cibis atque condimentis admodum calefacientibus, acribus & ſalſis, à quibus vrina acuitur, abſtineat, & præſertim à vino, vel illud valde lymphatum & parcè bibat: Vel illius loco tum maximè cùm dolor vrget, decoctum Hordei, aliudúe conueniens; vel Syrupos aquâ dilutos, Serúmve lactis. Vtatur quá-

doq́ue cibis, qui ſimul humorum acrimoniam contemperent, & veluti glutine vias vrinæ obducendo, vt minùs affici queant, efficiant: Veluti glutinoſis, ab extremitatibus animalium alijsq́ue deſumptis: Item lacticinijs pultaceis, ex farinis vti & Amylo paratis: Imprimisq́ue frequenter Cremore hordei, Amygdalis, Auellanis, Pineis, Fiſticis & Ouis ſorbilibus. Conueniunt & alia temperata, ad humores leniendos comeſta: vt Poma, Pruna, Iujubæ, Sebeſten: & ex oleribus, Lactuca, Spinachia, Melta, Portulaca, Bugloſſum, cocta in iuſculis, hisq́ue affinia. Pinguia vti & Butyrum & Oleum hoc idem præſtant. Coitus, cùm in eo ſemen, quod naturâ acre eſſe diximus, per ductum communem ſeminis & vrinæ tranſiens eum irritet, nociuus.

Mictionis ardentis à calculo profectæ curatio.

A' calculo veſicæ, citra exulcerationem illius, de qua in turbulenta quæ inde etiam prodit mictione agemus, ſi ardens mictio ſuboriatur, illeq́ue non diu illic hæſerit, ſed à renibus primùm deſcenderit, nec adeò magnus adhuc ſit, ſponte interdum cum vrina progreditur, aliàs vſu medicamentorum propellitur. Quòd ſi verò in veſicam à renibus illapſus retentusq́ue diutiùs eouſque augeatur, & per additionem adeò increſcat, vt veſicæ ceruicis meatum ampliùs permeare nequeat, quotiesq́ue in eum illabitur, ardorem cruciatumq́ue rurſum commoueat, tunc vt è veſica, ſi vnus vel plures ſint, auferantur, cura adhibenda; quæ tum medicamentorum vſu, quibus tamen non facilè cedit, tum manuali operâ, eum per ſectionem priùs factam extrahendo, quod tamen non ſine vitæ fit diſcrimine, perficitur. Sicuti in calculi veſicæ cura, vti & præcautione, in excretis, vbi in genere de calculis agitur, demonſtrabitur.

Turbu-

Turbulenta mictio, quæ & Purulenta dicitur, à pure pultis inſtar mucoſo, in renum & veſicæ ex ulcerationibus profecta, cum ardente plærunque mictione prodiens, non niſi ſanatis eiuſmodi vlceribus, curatur, quod cùm ægrè fiat, etiã difficulter inde nata hæc vlcera ſanantur, renumq́; vlcera inueterata ſordida facta, puris copiam in mictione augent, ſenſimq́; renum ſubſtantiam depaſcentia, illam aliquando penitùs abſumunt, remanente ſolâ tunicâ induratâ marſupij inſtar, quod in vno ſaltem rene ſi fiat, æger nihilominus diu ſuperſtes manere poterit, alterq́ue ren ſolus actionem edere. Incurabilia vel curatu ſaltem pertinaciſſima ſunt & veſicæ vlcera, tum quia ob madorem veſicæ perpetuum ægrè coaleſcere poſſunt, tum quòd ab vrina quæ ex ſua natura ſalſa eſt, continuò irritantur, maximeq́; ſi vrina vlteriorem acrimoniam adepta ſit. Maior tamen ſanationis ſpes, ſi carnoſam ipſius ceruicem poſſideant, minor ſi membraneam ipſius ſedem occupent, cùm harum continuitas ſoluta, vix reparari ampliùs poſſit, longeq́ue difficiliùs, ſi ſubſtantiam illius omnino penetrent, niſi fortè ob vicinam carnem, ſicuti in vulneribus veſicæ, in cauſis inuoluntariæ inde prodeuntis mictionis, hoc accidere poſſe oſtendimus, etiam hæc veſicæ læſio ex vlcere facta, per coalitum conſolidari queat. Hiſce vlceribus tam in renibus quàm veſicâ, ſi calculus iungatur, cùm continuò ea affricando, ampliùs lædat, nec vlcera niſi ille auferatur, quod fieri non poteſt, ſanari queant, deſperatum eſt malum.

Renum exulcerationis curatio. Veſicæ exulcerationis curatio.

Curatio autem vlcerum renum & veſicæ, cùm in multis conueniat, vtriſq; ſimul accommodabitur. Nam eodem modo vlcera hæc exhibitis detergentibus, quæ ea à ſordibus abſtergant, mox ſiccantibus & glutinantibus, quæ ea ſanent, perfici-

tur, miſcendo ſemper ea, quæ acrimoniam vrinæ retundant, eaque augendo, ſi inſignem acrimoniam nacta ſit, adijciendo ſimul ea quæ vias vrinarias leniant, & dolore ardente vrgente, ſtupefaciant, in ardente mictione expoſita: Vel interdum neceſſitate exigente, alternatim nunc his nunc illis vtendum. In vlceribus veſicæ & ceruicis illius, in hæc loca infunduntur iniectiones idem præſtantes. Quòd ſi calculus hiſce exulcerationibus copuletur, ijs & ea quæ illum comminuere poſſunt, permiſcenda, ſed mitiora, & quæ detergendo potiùs illud, quàm vehementer incidendo, vnde vlcera irritarentur, moliuntur, atque ſi calculus in veſica fuerit, & fieri poſſit, ſectione eximendus, cùm quam diu ille perſeuerat, nulla ſpes ſanationis exiſtat. Sicuti & quo pacto hæc fieri debeant, in calculi cura oſtendimus. Sed & multa ex illis, quæ in vlcerum cura explicabuntur, detergentia, calculo comminuendo quoque ſunt aliquo pacto accommoda. Adhæc & viſcoſa & glutinoſa competunt, quæ vlcera veluti glutine oblinendo, acrimoniamque vrinæ mitigando, iuuant, & calculum obducendo, eumque ſic læuiorem minusque aſperum reddendo, vt ſic minùs infeſtet, efficiunt. Cæterùm in curatione vlcerum renum & veſicæ hoc pacto procedimus.

Purgantia quod attinet, ſufficiet, niſi aliud accedat, ſi à fæcibus & flatibus inteſtina interdum expurgentur, cùm ab illis retentis aut induratis excrementis malum irritetur, cauendo tamen à fortioribus catharticis, quibus naturam excitando, dolorem potiùs exacerbaremus, atque interim de vlcere nihil educeremus.

Conueniunt proin & hîc eadem laxantia leuiora, in mingendi ardore ab vrina profecto, expoſita, cùm & hîc ardor ille infeſtet; Præcipueq; Caſſia,

quæ

quæ cum puluere Liquiritiæ exhibetur, alióve modo. Item Manna quæ ad detergendum vlcus vtilis, vti & Serum lactis, & imprimis Reſina laricea vel Terebinthina exhibita, cùm non ſolùm aluum laxet, ſed & vlcus, ſicuti mox oſtendemus, ſanet.

Alterantia quæ ad vlcerum renum & veſicæ deterſionem, & ſanationem, intermiſtis quę ardorem mingendi ſimul compeſcunt, propinantur varijs formis, ſunt ſequentia.

Decoctum in mingendi ardore deſcriptum etiam hîc conueniet, ſi radix Conſolidæ maioris, Agrimonia, Plantago, Ceterach, ſemen Myrtillorum, aliaque ad vlcerum ſanationem propinari ſolita, illi permiſceantur.

Vel vtatur ſæpè hoc decocto: ℞. raſuræ ligni Gaiaci ℔. ß. radic. Conſolid. maior. ℥ ij. cortic. Peponum, quos Cucurbitas vocant, ſiccorum ℥ j. ß. Equiſeti M j. Roſarum rubr. P j. fiat decoctio in Aqua pluuiali ad ℔ iv. Capiat frequenter hauſtum, miſcendo Mel vel Saccharum roſatum aut ſyrupum Myrtillorum, &c.

Succi prædictarum plantarum per ſe, vel in ſyrupos redacti, alióve modo præparati, vtiliter exhibentur.

Aquæ item Caudæ equinæ, Plantaginis, Myrti, &c.

Lac bibitum, vti detergendo, glutinando & leniendo, in vlceribus pulmonum præcipuè conuenit, ſic hîc maximè, cùm illud ad renes & veſicam viribus ſuis meliùs peruenire queat, in illorum vlceribus ſanandis proderit, atque inſuper ardorem mingendi mulcebit: Eligiq; atque adminiſtrari, ſicuti in phtiſis cura oſtendimus, hîc quoque poterit.

Reſina laricea, abietina, & terebinthina vtiliſſimè exhibetur, cùm non ſolùm vlcera detergat, ſed

& lentore glutinet: cuius vires ad veſicam vſque peruenire, vrinæ odor violaceus inde redditus, ſatis demonſtrat: Daturq; per ſe ℨ j. quantitate vel maiore, ſi aluum laxare ſimul velimus: Vel in pilulas, cum radic. Liquiritiæ, Saccharo cando alijsque pulueribus conuenientibus formata: Admodum operatur, ſi cum Vitello oui & Melle diſſoluta, Vinoq; & Aquâ bibatur.

Pulueres præcipuè ad ſanationem vlcerum renum & veſicæ exhibentur, qui cùm diu aſſeruari debent, infuſione gummi Tragachanti factâ in aqua Roſarum aut aliâ in trochiſcos rediguntur & ſiccantur. Qui cùm illis vti volumus, rurſum pulueriſantur: Danturq; eiuſmodi pulueres per ſe ℨ j. vel ſi Saccharum addatur, maiori pōdere, cum Lacte, vel Hydromelite, vel alio liquore, manè ieiunis, vel noctu cubitum ituris, ſi præſertim narcotica recipiant, vt ſuperdormiant, præcedenti cœnâ horis quatuor priùs eaque leui.

Poſſent & hi pulueres excipi reſinâ Larignâ vel Abiegnâ; Et ſic in forma boli vel pilularum ſumi.

Vſitati in hanc rem ſunt trochiſci Alkekengi à pharmacopœis allati, qui: ℞. ſemina ſolani veſicarij, halicacabi & alkekengi dicti, ſemin. frigida quatuor minora, hyoſquiami, apij, papaueris, amygdalas, pineas, fiſticos, hordeum, liquiritiam, roſas, gummi tragach. arabicum, myrrham, bolum, ſpodium, ſaccharum candum, penidiatum & hydromel.

Alij ad ſanationem horum vlcerum maximè directi, doloremq; acrem qui inter mingendum affligit mulcendum, ſic parari queunt.

Primus: ℞. pulueres ardorem vrinę compeſcentes, in frequenti & ardente mictione deſcriptos, addendo radic. Conſolidæ maior. ℨ j. Roſarum rubrarum, Succini, Thuris ana ℈ ij. Boli rubri vel alterius

terius Terræ pinguis, quas ſigillare ſolent ʒ j. Sanguinis draconis, Spodij ana ʒ ß. fiat puluis: Detur vti dictum.

Alter ex multis compoſitus, ſummeq́; efficax: ℞. nucleorum ſeu medullæ ſequentium ſeminum & fructuum excorticat. nimirum Amygdalarum dulc. Auellanarum, Piſtaciorum, Pinearum ana ℥ ß. Amygdal. amar. Perſicorum, Ceraſorum ana ʒ ij. Caſtanearum, Glandium, Peponum, Cucurb. dictarum ana ℥ ß. Melonum ʒ ij. Hordei, Oryzæ ana ʒ iij. radicum Conſolid. ʒ ij. radic. Glycyrrhizæ ℥ ß. Roſarum rubr. vel Balauſt. ſeminis Portulacæ, Lactucæ, Endiuię, Pſylij, Lini, Goſſipij, Cydoniorum, Maluæ vel Altheæ, Myrti, Coriandri, Alkekengi, Aniſi, Apij veri Petroſelini dicti ana ʒ j. ſemin. Papau. albi ℥ ß. ſemin. Hyoſquiami ʒ ij. oſſa Dactylorum num. v. gummi Ceraſorum, Prunorum an. ʒ ij. gummi Arabici, Tragachanti ana ʒ j. lachrymæ Lariceę vel Abietenæ coctæ donec induretur, vel Terebinthinæ veræ ℥ ß. Thuris, Succini ana ʒ j. ſucci Glycyrrhizæ, ſeminis tritici Amyli dicti ana ʒ ij. Acaciæ vel Hypociſtidis ʒ j. ß. Sanguinis draconis ʒ ß. Opij, in doloribus ʒ j. Boli rubr. vel Terræ alterius pinguis quas ſigillare ſolent ʒ vj. Coralli rubri, Oſteocolli lapidis, Oculorum cancri ana ʒ ij. Spodij ʒ j. cineris Priapi tauri vel cerui ʒ ß. Santali rubri ʒ j. Sacchari cãdi & Penidiati ana ℥ j. fiat puluis; Per ſe vſurpandus, vel cum infuſione gummi Tragachanti in trochiſcos formandus, atque ʒ j. pondere cum liquore conuenienti ſæpè exhibendus & diu continuandus. Vel addãtur huic pulueri, Sacchari albi ℥ x. & ſic detur pondere ʒ ij. per ſe vel cum infuſione dicta in orbillos vel tabulas redactus.

Tertius puluis vlceribus ſanandis tantùm accommodatus: ℞. Coralli rubri loti ʒ ij. pulueris E-

Equiſeti, cineris corticum Cucurbitæ ana ℥ j. Thuris vel Maſtiches, Sarcocollę nutritę in lacte an. ʒ ß. Sanguinis draconis ℈ j. Sacchari roſati tabul. vel Candi ad pondus reliquorum: Vtatur vt prædictis.

Hiſce pulueribus, ſi dolor ſummus requireret, etiam Opium, vt in trochiſcis alkekengi fieri ſolere diximus, addi poſſet.

Vel etiam alia narcotica interdum, ſicuti in Ardente mictione docuimus, exhiberi. Quæ innoxiè céties & ampliùs, aliquos ęgros & hiſce & alijs diuturnis morbis diu afflictatos, ſingulis ferè noctibus ſumpſiſſe, doloremq; inde ad aliquot horas ceſſaſſe, ægrumque refocillatum, diu viuere adhuc potuiſſe, cùm ſine illis dolorem diutiùs perferre impoſſibile fuiſſet, ſæpiùs obſeruauimus.

Pilulæ ſanantes & narcoticæ: ℞. Thuris, Maſtiches ana ʒ j. Myrrhæ, Styracis, gummi Tragachanti ana ʒ ß. cortic. Mandrag. ʒ j. ſeminis Hyoſquiami ʒ ß. Opij & Succi liquirit. inſpiſſ. diſſoluti in Vino generoſo ana ʒ j. miſceantur diligentiſſimè, addendo ſyrupi de Papau. q. ſ. fiat maſſa pilularum: Detur pilula vna vel plures, prout illarum ſequitur effectus.

Iniectiones in vlceribus tantùm veſicæ, non renum per ſyringam fiunt, per penis ductum in maſculis, per meatum ceruicis vteri in fœminis, in veſicam, quò tamen in maſculis ægrè ob ductus obliquitatem & longitudinem perueniunt, in fœminis ob breuitatem faciliùs, vnde & ſæpè ſine ſucceſſu in maribus, cùm rurſum dum infunduntur regurgitent, adminiſtrantur, & ſi altiùs inſtrumenti canalis ad veſicam vſque adigatur, interdum lædatur, ac ſi vlcus in ceruice ſit, illud refricando plus obſit quàm proſit hoc remedium. Quæ tamen iniectiones neceſſitate vrgente, ſi cætera non iuuent, tentandæ.

Ad

Ad quas faciendas ſumimus quæ vlcus dum ſordidum eſt, abſtergant detergentia, poſteaque ſiccando ſanent, quod cùm mador continuus impediat, ægrè perficitur; Nihilominus tamen tentanda, quibus & ea, quæ ardorem mingendi inde contractum mitigant, ſi ille vrgeat, miſcentur, vel illæ iniectiones anodynæ illic expoſitæ hiſce intermiſcentur.

Fiuntque hæ iniectiones ex Lacte, quod lenit, abſtergit & glutinat, vtimurq; cùm magis leniendum, Muliebri vel Bubulo, cum detergendum, Caprino, vel alio cum additione Sacchari vel Mellis, vel Aquę mulſę & ſeri Lactis, cum glutinandum Ouillo, vel alio Vſtulato, aut miſto cum Saccharo vel Melle roſaceo.

Ex decoctione Hordei, addendo interdum cortices Fabarum, addito Saccharo vel Melle, vti de lacte dictum, fit detergens iniectio.

Decoctum pro iniectione ad ſanationem vlcerum: ℞. radic. Conſolidæ ℥ j.ß. cortic. Cucurb. ſiccę ℥ j. herbarũ Equiſeti, Plantagin. Solani ana M j. florum Roſarum Hyperici an. P j. quatuor ſeminũ frigidorum Maiorũ ʒ vj. fiat decoctio in decocto Hordei, diſſolue in ℔. j. Mellis vel Sacchari roſac. ℥ iij.

Si maiore ſiccatione opus eſt, poſſunt de ſequẽtibus quædam addi, nimirum de Bupleuro, Polygono vel Herniariâ, Piloſellâ, Burſâ paſtoris, Ceterach, Betonicâ, Geranio Robertiano. Narciſſi radix, quę valde glutinat: Semina item Plantaginis & Portulacę.

Succi Plantaginis, Equiſeti, Virgę paſtoris, diſſoluti vel miſti prędictis, vtiliter inijciuntur: Tritici item ſuccus ſiccus, Amylum appellatus, diſſolutus etiam glutinat.

Aquę prędictarum plantarũ aliquá quoq; habẽt efficaciá iniectę, imprimis Plantaginis vti & Myrti,

ſummitatem Rubi & Oleæ, & peculi Roſarum : Item Centaurij, Hyperici.

Chalybeata per extinctionem ferri aut chalybis in aqua, iuuat, vel in quam plumbũ igne ſolutum, aliquoties infuſum fuerit.

Miſturæ pro iniectione fiunt glutinantes, vt: ℞. Sarcocollæ nutritæ in lacte ʒ j. infuſion. gummi Tragach. vel Arabic. ʒ ß. factæ in aquæ Plantagin. ℥ j.ß. Ceruſſę ʒ ß. Sanguinis draconis ℈ j. diſſoluantur in Lacte vel decocto aut Aquis quibuſdam: Pro iniectione.

Hiſce quandoque miſcentur quę dolorem ſimul ſedant, vt in decocto, ſemin. Papauer. albi, cortic. Mandragoræ; vel addimus mucilagines, in ardore mingendi expoſitas, Albumen oui, & neceſſitate vrgente etiam Opium.

In vlceribus pertinacibus confert Decoctum Lithargyrij ʒ ij. in aquæ Roſarum peculi & Plantaginis ℥ iv.

Vel miſcentur prædictis iniectionibus, Bolus, Cadmia foſſilis, quam lapidem Calaminarem vocant, Tuthia, Ceruſſa, Plumbum vſtum & lotum. Interdum & Antimonium & ſuccus attritus à lapide Hæmatite. In ſordidis vlceribus parùm Myrrhæ.

Ex compoſitis trochiſcis aliqui diſſolui cum prædictis poſſunt, qui etiam per os ſumpti competunt, vt trochiſci Alkekengi, trochiſci Gordonij; Vel etiam alij, vt de Succino, de Terra ſigillata, de Spodio, diſſoluti in ſupradictis aquis vel liquoribus.

Collyria quædam ſiccantia citra morſum, in ophtalmiæ cura expoſita, hîc admodum ad vlceris ſanationem iniecta conferunt. Qualia ſunt Collyrium album, citrinum & de thure, Rhazis dicta. Item de Tuthia, aliaque hiſce ſimilia illic

deſcripta

deſcripta, ex ceruſſa, tuthia, ſarcocolla, thure, gummi tragach. arabic. amylo parata: Quę & quia opiũ ſimul recipiunt, dolorem ſimul admodum ſedant.

Vnguenti Ægyptiaci exigua portio, in ſummè ſordidis vlceribus, ea mundificat & à pùtredine conſeruat.

Inunctiones etiam conueniunt in vlceribus renum & veſicę, factę circa renum regionem, ex vnguento Refrigerante, alijsque, in eum ſolùm finem vt vrina mitior fiat, minusque partes vlceratas irritet: ſicuti etiam in mictione ardente citra vlcus, eo nomine hoc fieri debere, oſtendimus.

Pubis & perinæi ſedes, eandem ob cauſam in veſicæ illiusque ceruicis vlcere, refrigerantibus oleis vt Roſaceo, Violaceo inungi poterit. Et ſi metuitur inflammatio ob dolorem, addendum oleum Myrtillorum, Cydoniorum atque parùm Aceti penetrationis causâ.

Hiſce vnguentis Ceruſſam, Lithargyrium, & ſuccum Plantaginis, Equiſeti aliaque ſiccantia vlceris causâ admiſcent, quæ tamen foris inuncta parùm ad vlcus ſanandum conducere poſſunt, & cùm conſtringendo ductum vrinæ, liberum ipſius tranſitum impediendo, vt maior ardor ſuboriatur efficiant, ſatiùs erit relaxantibus inunctionibus haſce vias dilatare, vt oleo Amygdalarum dulcium, Chamomelino, eoque magis cùm & dolorem ſimul leniant.

Fotus pectinis & perinœi, ad dolorem mulcendum, ex ijſdem fieri poſſunt, vt decocto Maluæ, Chamomill. Meliloti, additis ſi calor adſit, etiam refrigerantibus, vt Nympheæ radic. & floribus, Violis & ſimilibus.

Vitæ regimen quod attinet, idem ferè quod in cura mictionis ardentis ſine vlcere declaratum fuit, cùm & hîc dolor ille adſit, conueniet. In quo

cibi qui glutine veluti oblinunt vias vrinæ, vlceribus hiſce ſe obducentes, vt minùs ab vrina moleſtentur, efficient. Pinguia tamen hîc cùm vlcera ſordida reddant, non adeò competent.

Mictionis turbulentæ à renum illuuie profectæ curatio.

Aliæ turbulentæ mictiones, quales ſunt, tum ea quæ à purulenta, vel alia quæ ab alba lactea materia, à renibus nondum exulceratis proueniente, illicque ex illuuie quadam ibidem collectâ ſicque excoctâ, vrinæque confusâ naſcuntur, cùm ardorem quoque inter mingendum pariant, & ſi perſeuerent, tandem in renibus aut veſicâ excoriationem quandam, vnde & vlcus ſequeretur, poſſent inducere, ad vtrumque auertendum, curam poſtulant.

Quæ perficitur, ſi purgantibus decẽter corpus, ab humoribus excrementitijs, vnde hæc illuuies renibus adhæreſcens oritur, & in eiuſmodi purulentam vel pultaceam materiam conuertitur, ſic corpus purum reddamus, & cauſam illius antecedentem ſubtrahamus: Dein abſtergentibus exhibitis ab hiſce ſordibus renes eluamus: vtendo præſertim leuioribus detergẽtibus, in vlcerum renum cura quoque expoſitis, quæ vti illic pus ab vlcere, ſic hîc hancce materiam abſtergant. Inter quę Terebinthina valde conuenit, vti & Lac, ſimiliaq́; Adminiſtrando interim etiam lenientia, quę ardorem inde natum mitigent. Qualia in ardente mictione deſcripta ſunt; quæ vti vrinæ acrimoniam contemperando illic iuuant, ſic hîc quoque eandem in hac materia, retundendo proderunt.

Mictionis purulentæ à viſcerũ abſceſſibus genitæ curatio.

Quod purulentam raram illam mictionem attinet, quæ à pure aliunde quàm à renibus aut veſica, ab hepatis alteriúſve partis abſceſſu vel vlcere proueniente, vel in peripneumonia, pleuritide & empyemate ſe offert; In ea, naturæ hic motus potiùs erit promouendus, quàm ſiſtendus, exhibitis quæ

per

per vrinas illuuiem in ſanguine contentam euacuant, in febribus per hanc viam ſuas excretiones quoque molientibus expoſitis. Per reliqua cura potiùs morbo quàm huic ſymptomati à quo pus hoc prodit, accommodabitur.

Mictionis cruentæ à calculo profectæ curatio.

Cruenta mictio, ſi à calculo renum, illorum carnem dum lumbi admodum mouentur cõtundente procedat, cùm in ea paucus admodum ſanguis à renibus abſcedat, qui vrinæ permiſtus eam tinxit, neque diu hoc duret, ſed ceſſante motu, vrina rurſum clareſcat, curationem vix aliam quàm quæ cauſæ illius calculo ſcilicet debetur, requirit. Quàm calculi renum curã in nephritico dolore tunc quoque comite expoſuimus.

Mictionis cruentæ per anaſtomoſin, vaſorum vel læſionem in renibus cura.

Quòd ſi verò à ſinibus renum, ſanguine nimiùm refertis, mictus ſanguinis proueniat, & natura eum ob ſanguinis copiam vel impuritatem aut tenuitatem cùm vrina confuſum per mictionem expurget, quod tamen infrequens exiſtit; quia copioſè tunc plærunque ſanguis excernitur, ſi diutiùs hoc perduret, cura erit adhibenda. Quod & ſi à læſione ex caſu vel ictu circa regionem renum factã cruẽta hæc mictio ſequatur faciendum. Quæ omnia ſequentibus perficiuntur.

Reuellimus ſanguinem nimiùm fluentem, per Venæ ſectionem, Cucurbitularum in extremitatibus applicationem, cùm ſi lumbis admouerentur, ad renes potiùs ſanguinem è venis maioribus allicerent.

Mundum reddemus ſanguinem, ſi ob ſeroſitatem vel impuritatem ad renes feratur, fluxuſque ille inde oriatur. Idque purgantibus mitioribus, quæ & ſimul adſtringant, ſicuti & in alijs hæmorrhagijs inde natis hoc fieri ſolet, atque in illis deſcripſimus.

Siſtimus fluxum exhibitis ijs quæ ſanguinem

incraſſant, vias adſtringunt, additis quandoquè quæ ſtupefaciendo ſenſum partium minuũt. Qualia multa eiuſmodi in alijs hæmorrhagijs expoſita ſunt, quæ & hîc conuenire poſſunt, imprimisq́ue ſequentia.

Pulueres dantur ſimplices vel permiſti inuicem, per ſe, vel addito Saccharo roſat. tabul. aut Ouo, aut cum Lacte chalybeato vel ouillo, aut Vino rubro auſtero, vel Syrupo aliquo vt Roſarum ſiccatar. vel Myrtillorum vel Aquis conuenientibus.

Suntq́ue idonei pulueres Equiſeti, Millefolij, radic. Conſolidæ, Biſtortę, Pentaphylli, ſemin. Myrtillorum, oſſium Dactylorum vſtorum, & vti vult Dioſc. Elichryſi & ſemin. Cumin. ſylu. alterius. Item Boli vel Terræ alterius pinguis, lapid. Hæmatitis, Amianthi, Coralli rubr. quod & ſanguinis, ſi adſint, grumos diſſoluere dicitur, Succini, Spodij, gummi Tragach. Arabic. Acaciæ, aliorumq́; idem præſtantium.

Trochiſci de Succino, Alkekengi, Gordonij, multaque ex illis quæ adſtringendo in vlceribus renum iuuant, hîc quoque data fluxum hunc ſiſtunt, & ſi ardor mingendi ſimul adſit, eum quoque mitigant.

Aquæ, ſucci & decocta Plantaginis, Portulacæ, Millefolij, Burſæ paſtoris, Sumach, Cydon. ſimiliumq́; propinantur.

Ex narcoticis Philonium Perſicum, vti in cæteris hæmorrhagijs, ſic & hîc quoque competit, vti & Trochiſci prædicti cum opio parati, alijq́ue alibi expoſiti. Imprimisq́ue ſemen Hyoſquiami cæteris additum, vti in hæmoptoica paſſione, ſic & hîc vt & in alijs hæmorrhagijs, plurimùm conducit.

Extrinſecùs renum regio hiſce quæ ſanguinis

fluxum

fluxum cohibent, inungenda; Veluti hoc vnguento: ℞. Boli Armen. vel alterius Terræ glutinoſæ ℥ ß. cortic. malorum Granat. vel Gallarum ʒ ij. Sanguinis draconis, Aluminis ana ʒ j. olei Myrtillorum q. ſ. ad incorporandum, addendo & Albumin. oui & Aceti parùm, fiat inunctio vel emplaſtrum, quod efficacius ſi oleum omittatur, illiusq; loco ſuccus Plantaginis ſumatur.

Succus Portulacæ ſubactus cum farina Hordei renibus admotus probatur.

Si à cantharidibus ſumptis, ſanguinea ſequatur mictio, damus ea quę leniendo vrinæ ſummum feruorem, à quo vaſorum emulgentium oſcula reſerantur, fluxusque hic concitatur, contemperent vel extinguant: Imprimisq; decoctum ſeminis Lini, Lac chalybeatum, affatim bibenda; Item emulſionem quatuor ſeminum frigidorum Maiorum & Papau. albi, Amygdalarum: Item oleum Amygdalarum vel Roſaceum, Albumenque oui, mucilago ſeminis Pſylij & ſimilia. Et ſi mictio cruenta perſeueret, tranſimus ad iam in alijs cauſis expoſita remedia. *Mictionis cruentæ à cantharidibus prouenientis curatio.*

A' veſica læſa ſi ſanguinis mictio proueniat, quia copioſus ſanguis ob venarum paucitatem, vix ab ea emanare poteſt, remedia potiùs læſioni, vti in vlceribus dictum, accommodantur, per exhibita atque iniecta. Quod ſi perſeueret, modò expoſita quoque conuenient, vnctionesq; veſicæ regioni tunc applicabuntur. *Mictionis cruentæ ob veſicam læſam cura.*

Si grumi ſanguinis in veſica retineantur, eamque obſtruant, propinamus quæ eos diſſoluunt, vt Succinum, Coagulum hœdi, aliaque in mictionis defectu à grumo ſanguinis proueniente, & alijs hæmorrhagijs declarata. Imprimis Satureiam ſumptam ſanguinem in veſica coagulatum diſſoluere docent, & ſi Raphano excauato virga indatur, grumum ſic elici.

Mictionis præternaturalis per vulnera prodeuntis curatio.

Per vias non deſtinatas vrinæ, ſed per alias, vulnere apertas, præternaturalis vrinæ effluxus, ſi ob ſectionem, quæ in lithotymia ſuſcipitur, accidat, non aliam curam, quàm quæ vulneri debetur, requirit, quo ſanato, vrina iterum naturalem curſum repetit.

Ab alio vulnere ventris imam regionem & veſicam ſimul perforante, ſi vrina per illud effluat, cura etiam vulneri tantùm accommodatur: quòd ſi incurabile, vti ferè contingit, exiſtat, tunc & hic vrinæ per viam inconuenientem effluxus, vel ad mortem vſque durat; vel ſi eam euadant, nec vlcus tamen coaleſcat & occludatur, nihilominus permanet, ſicuti huic, cui in ſectione ſarcoceles veſica læſa fuit, vti priùs dictum eſt, accidit, quod labijs vulnerum, tum in veſica quàm carne & cute cicatrice obductis, vulnereq́ue ſic in fiſtulam conuerſo, per eam ad hodiernum vſque diem vrina effundatur, idq́ue citra aliud incommodum, cùm vrina per viam hanc illi extrinſecùs patefactam, extrorſum nec in abdomen profluẽs, noxam intrinſecùs nullam adferat. Aliquando tamen in aliquibus, ſicuti & in eo cui, vti oſtendimus, bos cornu impreſſo abdomen & veſicam perfoderat, contigit, vt vulnere iterum ſanato & penitùs occluſo, vrina mictione naturali rurſum redderetur, quod, cùm aliàs veſicæ corpori illatum vulnus non ampliùs coaleſcere poſſit, hanc ob cauſam eueniſſe putamus, quia vulnus nõ membraneam veſicæ, ſed carnoſam circa illius ceruicem ſedem, vbi vulnera iterum concreſcere poſſunt, penetrauerit; vel quòd illic aliáve illius in ſede vulnus inflictum, carni vicinæ, quæ ſimul vulnerata fuit, ita inter coaleſcendum accreuerit, vt foramen in veſica factum, veluti callo hoc ſic obturaretur & obliteraretur, atque ita minùs in abdomen

domen aut vulnus externum, quod interea ſimul ſanatum fuit, vrina effluere potuerit, & proin ad naturalem ſuam excretionem redierit.

DE DEIECTIONE.

CAPVT XI.

Genera.

DEIECTIO, excretio illa quæ per aluum fit plærunq; appellatur, per quam excrementa ventris tam craſſa quàm liquida diuerſiſque humoribus permiſta excernuntur. Quæ deiectio præternaturalis fit, quando in eo potiſſimùm peccat, quòd nimia copia excrementorum eiuſmodi per eam excernatur, atque Diarrhœa appellatur; Vel quòd illis alia quæ huc non pertinent, permiſta, cum fæcibus eijciantur, veluti cibi crudi adhuc, in Lienteria vocata; vel chylus, in Cœliaca paſſione nominatâ, vel ſanguis in Cruenta, vel pus, in Purulenta, vel pinguedo, in Vnctuoſa deiectione. Quòd ſi præter hæc alia quædam; vt vermes aliáve aſſumpta deijciantur, horum excretio peculiari capite ſingulis accommodato explicabitur. Præternaturalis huc quoque ea fæcum alui excretio refertur, quâ non per viam naturalem aluum ſcilicet, ſed aliam exeunt. De quibus omnibus generibus hoc ordine agemus. *Deiectio præternaturalis.*

Diarrhœa, Alui fluxus ſeu fluor, German. Ruhr à commotione & Bauchlauff / quòd venter nos ad aſſellationem feſtinanter incitet, dictus, ac ſi poſt purgantia ſumpta, immoderatiùs contingat, Superpurgatio vocata, ea præternaturalis eſt im- *Diarrhœa, Alui fluxus, Superpurgatio.*

moderata & frequens deiectio, in qua fæces aliáve excrementa & humores diuerſi, nunc pauciores nunc plures, plus minúſve inuicem vel etiam cum fæcibus permiſti vel confuſi, paucis interiectis interuallis, interdum etiam ferè ſine quiete, nunc magnâ nunc minori copiâ redduntur, nunc impetu quodam effunduntur & veluti eiaculantur. Suntque hæc ab initio craſſiora magis, mox aquea & diluta, colore vario, cinereo, lutoſo, flauo, atro, inæqualiter aliàs etiam æqualiter tincta. Plærunque muco albo craſſo & tenaci, vel phlegmate permiſta. Quod excrementum interdum aqueum, aliàs ſpumoſum, aliàs tenax, pellucidum, album fœturæ ranarum vulgò aſſimilatur: Aliàs craſſius adhuc, vitrum fuſum referẽs: quale ſub finem harum deiectionum aliquando purum & impermiſtum, nec olidum prodire, deiectiones propiùs inſpiciendo, videmus. Aliquando ſpumoſa pituita deijcitur copioſè, tuncque priuatim Fluxum cerebralem, quòd inde prodeat, vocant. Aliàs præcipua horum excrementorũ copia ex crocea biliosa & ſpumoſa conſtat materia. Aliàs ex nigra atrabilaria craſſa materia componitur. Quæ quando minùs diluta prodeunt, cùm pauciora ſint, conatum potiùs deijciendi frequentem, quàm diarrhœam copioſam concitant, & Teneſini ſpeciem conſtituunt eam (de qua poſtea dicetur) quę ſine muco, ſtimulo continuo moleſtat, per quem pauca eiuſmodi materia exprimitur, aliquando magna difficultate, tardiùs hac materia procedente, & circa exitum ſubſiſtente.

Fluxus cerebralis.

In diarrhœis torſiones ventris aliàs nullæ, aliàs leuiores aliquæ, aliàs grauiores, cum tenſione & & rugitu, præſertim cùm deiectio inſtat, percipiũtur: aliàs & in podice quædam moleſtia vel ardor, conatusq; deijciendi vehemens & frequens, maximè in Teneſmo iam dicto. Ventri-

Ventriculi quandoque ſeu cordis, vt vocant adeſt dolor, vomituſque nonnunquam ſimul infeſtat, non tamen adeò violenter vt in cholera morbo, qui proin in vomitione fuit expoſitus, per quem id quod in vẽtriculo continetur, cibus, chylus, mucus & humor pituitoſus vel bilioſus euomuntur. Interdum aliarum naturalium functionum accedunt læſiones; Febriſque aliquando illis copulata eſt, aliàs nulla, aliàs de nouo illis accedit: vti & in ſuperpurgationibus dictis ea frequenter ſuperuenire ſolet.

Lienteria alui deiectio eſt præternaturalis, in qua cibi qui aſſumpti fuerant, parùm vel nihil ferè immutati, per aluum, vix ſeparatim, ſed cæteris excrementis miſti prodeunt, ita vt adhuc cognoſcantur; idque cum alui fluore, minùs tamen frequenti & copioſo quàm in diarrhœa: Atque etiam vt in illa interdum cum murmure ſtomachique & ventris aliquâ moleſtiâ, naturaliumque functionum læſione. *Lienteria.*

Cœliaca affectio ſeu paſſio, illa eſt excretio alui præternaturalis, ſiue copioſa aut parca exiſtat, in qua ſuccus è cibo concocto genitus, ſeu chylus nunc crudior adhuc & imperfectè coctus, & proin fluidus ſubcinereus aut veluti lutoſus, nunc meliûs elaboratus, craſſior & albidior, copioſius interdum & purus, aliàs minùs, egeritur. In qua æger admodum debilis maleque coloratus & pallidus euadit. *Cœliaca paſſio.*

Cruenta deiectio eſt per quam ſanguis progreditur. Quod varijs modis fit: Aliàs enim ſimul cum alijs alui deiectionibus redditur, in Dyſenteria ob inteſtina affecta dicta, quam à rubore ſanguinis noſtri Rote rur vel Schaden / vel Rotlauff vocát. Popularis plærunque, in iuuenes faciliùs, ſed & adultos & ſenes quandoque ſæuiens: Aliquando *Dyſenteria.*

quibuſdam certæ cuiuſdam complexionis pecu-liaris. In hac deiectio vrget moleſta, per quam interdum copioſa, aliàs pauca egeruntur, frequenti plærunque conatu deijciendi, & ſæpè redeunte affligenteque, cum torminibus & ventris torſionibus, nonnunquá & rugitu ac murmure: Cruorq; purus excrementis & fæcibus permiſtus redditur, & plus minúsve ſanguinis in illis apparet. Dein & præter ſanguinem Mucus quidam, quem pituitam eſſe putant, cùm fibroſæ ſubſtantiæ, qualis in ſanguine in aquam per venæ ſectionem emiſſo, ſecerni ſolet, quæq; falsò pituita eſſe creditur, ſit perſimilis, copiosè interdum, & plus ferè quàm ſanguinis redditur: tuncq; Germani eam Albam dyſenteriam, Weiſſe Ruir appellare ſolent. Quem mucum etiam alij pinguedinem eſſe crediderunt, falſi eo, quòd inteſtina inuerſa à lanijs, pinguia eſſe videntes, intrinſecùs quoque pinguia eadem eſſe, cùm tamen omni pinguedine ibi careant, malè exiſtiment. Nonnullis pro ramentis inteſtinorum accipitur, quæ tamen ſi prodeunt, quod rarum, ea membranea eſſe neceſſe eſt. Sed & Bilis flaua hiſce plærunque commiſcetur, nonnunquam viridis, aliâs atra. Pituitaq; vt in omnibus ferè deiectionibus, ſic & hîc quoque iſtis miſcetur.

Sitis in hoc affectu plærunque vrget, caloriſque aliqua adſunt indicia: Vrinæque tinctæ & bilioſæ ſunt. Non infrequenter tamen febris Synochus bilioſa, vt in cholera diximus, huic quoq; morbo copulatur.

Fit tamen vt dyſenteria febres ſequatur, eaſque interdum putridas continuas vel intermittentes, vel quod frequentiùs accidit, malignas, quandoq; & peſtilentes, tuncque vti hæ febres, populares & contagioſæ ſunt.

Singultum ad mortem vſque durantem, aliaque incom-

incommoda grauia dyſentericis ſuperueniſſe ſæpè obſeruaui.

Ad dyſenteriam refertur cruenta deiectio, in qua ſanguis vt in illa, excrementis permiſtus, ſed copioſior prodit, cum torſionibus & multis veræ dyſenteriæ ſymptomatibus, quæ pro vera dyſenteria etiam habetur, ab inflammatione; vt dicetur, non vlcere procedens.

Teneſmus. Aliàs ſubcruenta mucoſa vel purulenta materia, in qua cruoris guttæ quoque interdum apparent, per aluum egeritur, vocaturque tunc Teneſmus ſeu Teineſmos, à contentione & nixu ſummoque conatu, quo ſine intermiſſione ferè ad exonerandum ſollicitantur, citra alias ſecus ac in dyſenteria torſiones. Quo malo perſeuerante, tandem ſolum pus idque copioſius redditur, nullo vlcere in podicis exterioribus, vti in illius dolore dictum, apparente.

Hepaticus fluxus. Dilutus & aquoſus omnino ſanguis interdum, ſed rariſſimè per aluum effunditur, adeò vt ſerum potiùs tinctum nonnihil ſanguine, & veluti aquam in qua caro cruenta adhuc abluta eſt, ſubrubram, quàm exactam ſanguinis rubedinem referat, fluxusq; Hepaticus, cùm ab hepate hunc prodire putent, communiter vocatur. Hic ſine dolore, copioſè admodum fit, noctuque magis afficit, diuque ſæpè durat; Vires functionesque naturales admodum deijciens, & cum ſiti alijsque accidentibus eueniens. Huic non abſimilis eſt fluxus cruentus dilutus, qui in dyſenteria aliquando ſuperuenit, grauiter offendens.

Deiectio per aluum ſanguinis concreti. Concretus aliàs, interdum retorridus, & veluti frixus ſeu aſſatus niger, picis inſtar, cum excrementis, vel paucus, vel ſuâ copiâ illâ exuperans, vel ſolus etiam eijcitur, cum vomitu nonnunquam eiuſdem materiei, ſicuti in vomitione diximus, cui

ſumma virium proſtratio aliaque accidentia iunguntur.

Purus & ſincerus per podicem nonnunquam ſanis emanat, in fluxu Hæmorrhoidum. Qui fæcibus alui minimè permiſtus, ſponteque defluens, in ſanguinis alijs ex cretionibus deſcribetur.

Deiectio per aluum purulenta. Purulenta deiectio in dyſenteria & teneſmo; vti dictum, parca & cum dolore fit. Et interdum ceſſante dyſenteriâ, illius effluxus diu remanet, ægrumque conſumit. Aliàs etiam ſine dolore, copioſè pus egeritur: Idq; longo ſæpè temporis ſpacio, quo æger malè coloratus & habitus, marceſcit, comitantibus alijs quandoq; partium naturalium morbis.

Deiectio per aluum mucoſa & pituitoſa. Mucoſa deiectio & phlegmatica, cum fæculenta, in diarrhœa, vti dictum, aliàs iungitur, & in ea interdum præualet: Aliquando cum cruenta deiectione in dyſenteria & teneſmo copulatur mucus, & circa finem in teneſmo purus exit. Sed & mucum merum, ceu limum ſubalbidum, ſine dolore ſecus ac in teneſmo, paucâ etiam vt in illo, quantitate, è podice emanare, poſt morbos diuturnos atque equitationes multas annotat Fernelius.

Deiectio per aluum pinguis. Vnctuoſa interdum eſt deiectio & Pinguis, nunc oleum, nunc butyrum, nunc aliam pinguedinem vel adipem referens. Vidimus & candelæ ſebaceæ portiuncularum inſtar portiones aliquas, diu multumque cum alijs excrementis fuiſſe redditas. Hęc deiectio Lienteriæ eſt ſpecies, ſi ab aſſumptis hoc procedat ſæpeque fiat, vel Diarrhœæ, ſi hæc unà cum cæteris egerantur, atq; aliunde quàm à cibo proficiſcantur. Et tunc Colliquationem inteſtinorum, cauſâ non bene intellectâ vocant.

Per aliam viam fæces alui ſeu ſtercora, quàm per aluum è corpore prodeuntia, præternaturalem

peni-

penitùs illorum excretionem faciunt: Vt cum è ſequentibus locis erumpunt.

Per vomitum ſtercora interdum egeruntur: Tuncque fæculentam materiam inteſtinorum fætidam, liquidam ferè & dilutam, aliquando ſimul & chyloſam, magna cum moleſtia ægri, aſtantiumque horrendo & miſerabili aſpectu euomunt: In morbo qui Conuoluulus dicitur, & in Ruptura ſeu Hernia, vbi & hic caſus aliaque accidentia eum comitantia deſcripta ſunt. *Fæcum alui per vomitum excretio.*

Per mictionem cum vrina fæces alui, cum inſertis auium oſſiculis, è virga virili prodire vidimus, cum purulenta ſimul mictione ardoreque vrinæ, magnoq; cruciatu. *Fæcum alui cum vrina excretio.*

Per ſinum ceruicis vteri excrementa alui ſimiliter effluxiſſe vidimus, cum pure alijsque exulcerationis illius loci accidentibus. *Fæcum alui per vteri ſinum excretio.*

Per vulnera abdominis, fæces alui, nónunquam & chylus exeunt, idque non ſolùm in illis qui mox moriuntur, ſed etiam diu poſt ſuperſtitibus contigiſſe, illisq; ex vlcere fiſtuloſo ſtercora indies effluxiſſe, aliquoties obſeruauimus, alijq; annotarunt. *Fæcum alui per vulnera & fiſtulam excretio.*

Cauſa.

OMnium harum deiectionum præternaturalium ob id exiſtentium, quòd maiori copiâ vel frequentiùs quàm par erat fiant, vel quòd aliena per eam deijciantur, cauſa in ventriculo & inteſtinis conſiſtit.

Eſtque inter eas præcipua horum viſcerum exquiſitè ſentientium irritatio tanta, quæ facultatem ipſorum expultricem adeò excitet, vt ea quæ in illis continentur, propellere nitatur, eoque magis, ſi vicinarum ſedium facultates, per conſenſum ſimul ita irritentur, vt ad inteſtina etiam quod in illis præcipuè redundat, expellere conentur, vnde

Ventriculi irritatio, cauſa Deiectionum per aluum præternaturalium.

Deiectionum earum præcipuè quæ cum torſionibus & dolore fiunt, varia prodeunt genera. Nam ſi in ventriculo hoc fiat, ille inſurgens, ad inteſtina, viam illius expurgationi deſtinatam, quod in ſe continet, propellit, & deiectiones ſic efficit potiùs, quàm vomitiones, niſi adeò violenter afficiatur, vt & per ſuperiora mox offenſam hanc, ſicuti in vomitione diximus, eijciat. Quo nomine &, cùm hæc diutiùs minimè retineat, grauiores noxas hac ratione euitat, ob idque rariùs quàm inteſtina exulceratur.

Inteſtinorũ cauſa Dyarrhææ, Dyſenteriæ & Deiectionis cruentæ.

In inteſtinorum ductu longo alicubi facta hæc irritatio, deiectiones ſimiliter concitat, easque vehementiores moderatiorésve, prout maior minórve eſt irritatio, quâ concitata vis expultrix inteſtinorum, ea quæ in illis continentur, deorſum propellens, & adiuuante conatu, ad quem hic ſtimulus naturæ ſe iuuari cupientis, incitat, per finem inteſtinorum expellendo, diarrhœas cum torſionibus moleſtantes parit. Vel ſi grauiùs adhuc afficiant, ita vt inteſtinorum ſubſtantiam rodant & exulcerent, Dyſenteria dicta oritur. In qua ſi colon afficiatur, dolor in circuitu illius, latere præſertim ſiniſtro, & cùm colon ſtatim ſub vmbilico ducatur, ſi id illic afficiatur ſupra vmbilicum, dolor quoque, non ſaltem tenuibus affectis vti putarunt, ſe potiſſimùm manifeſtabit: vti & ſi tenuia alicubi affecta ſint, eo in loco, ſiue ſupra aut infra vel iuxta vmbilicum fiat, dolor ſe ibi magis exeret. In quo affectu ſanguis qui cũ excrementis redditur, illis eò magis confuſus miſtusque apparet, quò longius ab inteſtinis tenuibus prodit, minusq; quò recto inteſtino propiùs è craſſo inteſtino emanat. Et quò maior eſt læſio, eò ſanguis redditur copioſior, maximè in principio, minùs cùm vlcus ſordeſcere incipit, prodeunte tunc purulentâ quoque materiâ. Eſtq; liquidior craſſiórve ſanguis,

ſanguis, purior impuriórve, prout ille in venis meſeraicis occurrit: Acceditque ob dolorem interdum febris, præſertim ſi ille inflammationem inteſtinorum accerſat, quæ aliquando dyſenteriæ copulatur. Sed & fit, ob irritationem validam, vt nondum exulceratis inteſtinis, oſculis venarum meſeraicarum reſeratis, deiectio ſanguinis, rariùs puri, frequentiùs concreti, interdum & nigri, vti in eiuſmodi ſanguinis deiectionibus in generibus oſtenſum fuit, ſequatur. Vel vt ſimul accedente inflammatione, fluxus cruentus inſtar dyſenteriæ oriatur, in qua citra vlcus inteſtinorum, ſanguis vt & in alia excernitur, cum maximo dolore & febre, conatuque deijciendi frequenti: vti ſectione in infantibus quibuſdam, qui ex dyſenteria putabantur mortui, depræhendimus.

In inteſtinorum vltima ſede ſeu recto inteſtino, circa exitum ferè, non tamen in podice, cuius læſiones in podicis dolore deſcripſimus, ſi hæc irritatio fiat, vel etiam exulceratio, tunc ob partis exquiſitum ſenſum, ſtimulus continuus ad excretionem incitat, cauſaq; eſt Teneſmi dicti, in quo ſi ab vlcere procedat, notæ aliquæ ſanguinis adſunt, & purulenta materia mucoſa ſubcruenta exit, eſtque Teneſmi prima ſpecies: ſi verò billioſa quædam vel alia tenax materia prodit, ſecundam illius ſpeciem conſtituit: Si nihil, tertia erit, recto inteſtino tunc à ductus veſicæ illi adiacẽtis calculo, preſſione, tumore vel à duris excrementis retentis, vel irritato vel moleſtato, vel ab ardore illic mictionem ardentem reddente, accedente ſæpè inflammatione, ſimul incitato, aut à vermibus aſcaridibus ſtimulato; ſicuti in hiſce affectibus explicabitur. Qui & teneſmus cum conatu ſolo ſine excretione factus, à refrigeratione podicis ad interiora etiam penetrante, oriri poteſt. Sed & hæc irritatio venas hæmor-

Inteſtini recti irritatio, cauſa Teneſmi.

rhoidales aperiendo, hęmorrhoidum fluxum promouere poteſt, purusque tunc emanat ſanguis.

Ventriculi atq; Inteſtinorum agrauatio, cauſa Deiectionum per aluum præternaturalium.

Præter irritationem & offenſam hanc vehementiorem, vnde deiectiones cum dolore & conatu exſurgunt, aliqui quoque ventriculi & inteſtinorum affectus, deiectionibus quæ minori moleſtiâ & dolore fiunt, occaſionem præbent. Idque cùm ab excrementis & humoribus, nonnunquam & alijs quibuſdam corporibus affecta, ea deijcere coguntur, vel aliàs ob copiam illorum aut quia præternaturalia ſunt, diutiùs ea retinere nequeunt, eoque magis, ſi ſimul partes haſce ad excretionem ſuâ quantitate vel qualitate incitent: Vnde cùm hæc excernantur, Deiectionis varia genera ab illis quæ deijciuntur denominata, exoriuntur. A' quibus omnibus affectibus, eò faciliùs quoq; ad deiectionem ventriculus & inteſtina commouentur, ſi diſpoſitio eorum talis inſuper accedat, quâ vel dilatata ſeu ampliata aut laxata, ea quę in ſe continere diutiùs deberent, ægrè continent.

Inteſtinorũ tranſitus obturatio, cauſa Fæcum alvi per vomitum egeſtionis.

Ob occluſum inteſtinorum tranſitum, fæces alvi & chylus ſurſum regurgitantia, excretionem hanc fæcum præternaturalem & horrendam, quæ per vomitum fit, pariunt. Cuius obturationis cauſa, in ileo morbo quem Conuoluulum vocant, explicata fuit: Vti & in Herniarum, in quibus hæc vomitio ſtercoroſa etiam contigit, cura.

Inteſtinorũ vulnus, cauſa fæcum alvi per illud excretionis.

A' læſione grauiore inteſtinorum, illa ſimiliter alui fæcum excretio præternaturalis procedit, in quà non per aluum ſed aliam aperturam, ob ſolutam continuitatem, prodeunt. Veluti à vulnere abdomen penetrante, atque inteſtina ſimul vulnerante; tunc enim excrementa alui craſſa, ſi craſſiora inteſtina, liquidiora, ſi tenuia, & chylus, ſi circa ieiunum læſio facta ſit, prolabuntur; quod vuln⁹, interdum in fiſtulam conuerſum, permanentem eiuſmodi

eiuſmodi excretionem ægro ſuperſtite parit. Hocque tunc fieri poteſt, ſi labia vulnerum vtriuſque partis, tum in abdomine, tum in inteſtinis, per contactum concreſcant, quod, ſi in carnoſa abdominis ſede vulnus ſit, eo citiùs ſuccedet, tuncque ſi vlcus hoc non penitùs conſolidatur, vti factum vidimus, in fiſtulam conuerſum, fæcibus exeuntibus viam præbet, easque quò minùs in abdomen deuoluantur, vti alioquin fit, tutò ad exitum canalis inſtar deducit: Fitque hoc eadem ferè ratione, quâ vulnus veſicæ inflictum, in vlcus fiſtuloſum quoque deſijſſe, in vrinæ exitu hoc præternaturali oſtendimus.

Inteſtini recti vlc⁹, cauſa Fæcũ alui cum vrina, & per vteri ſinum excretionis.

Ab vlcere quod rectum inteſtinum cum ceruice veſicæ vel collo vteri, ijſdem connatum, penetrarat & ſinum illic pepererat, ſtercoris illa excretio, per Mictionem & ſinum Vteri aliquando contingens, procedebat. Sicuti in eiuſmodi harum ſedium exulcerationibus demonſtratum fuit.

Cauſæ verò omnium horum ventriculi & inteſtinorũ affectuum, vnde præternaturales eiuſmodi excretiones exſurgunt, præter cauſas obſtructionum, vulnerum & vlcerum inteſtinorum, vnde ſtercorum per vomitum, per mictionem, per ſinum vteri, per vulnera excretio prouenit, quas in ileo morbo, vulneribus & vlceribus ceruicis veſicæ & vteri expoſuimus, à ſequentibus iam enarrandis dependent.

Medicamenta catarctica ſumpta, cauſa Superpurgationum et Cruentarũ deiectionũ.

Medicamenta purgantia, quòd per aluum expurgent, dicta, aſſumpta, ſi adeò facultatem expultricem ventriculi & inteſtinorum commoueant, vt vehementiùs operentur, & diutiùs quàm par erat purgationes ab illis procedentes durẽt, Superpurgationes dictas efficiunt. Quod licet præcipuè à fortiorib. catharticis, ob illorum vim admodum irritantem aliquando eueniat, tamen & leuiora, la-

xantia dicta, quòd aluum laxando ſaltem mouere credantur, cùm etiam abſtergente vi aliquâ & aduersâ, naturam ad excretionem ſollicitét, nec tanta in illis ſit humiditas, vel aliqua vnctuoſitas, vt ſic aluum vehementiùs laxando ſoluere poſſent, Superpurgationes, vt in caſſiæ & mannæ exhibitione ſæpè fieri ſolet, nonnunquam pariunt. Sed & inter cathartica, quæ admodum acri & adurente vi prędita ſunt, vt ſunt eſula, cucumis aſininus, colocynthis, laureola ſimiliaque, non ſolùm nimiùm irritando ſuperpurgationes faciunt, ſed & nonnunquam erodendo vel inflammando, Dyſenterias citra vel cum inflammatione, vel venas aperiendo, Sanguineas alias deiectiones procreát, ſicuti priùs, quomodo ab irritatione hæ eueniant, deſcripſimus: ſi in podice hoc fiat, quouſque vis catharticorum, imprimis validorum, vt colocynthidis nonnunquam pertingere poteſt, Teneſinus inde ſequitur, vel apertis etiam illic oſculis, Hęmorrhoidum fluxus. Quod & eodem modo à clyſteribus iniectis euenire poteſt. Vti & à ſuppoſitorij in podicem intruſi nimiâ vi, non ſolùm ſtimulante ſed & exulcerante, Teneſinus fit. Quem & canalis ſyringæ clyſmatum aſper, aut violenter intruſus, poteſt efficere.

Clyſmata ſuppoſitoria, cauſa Diarrhææ & Teneſmi.

Præter hæc quæ purgationis causâ vſurpantur, etiam alia, caſu aſſumpta, non ſolùm diarrhœas irritádo, ſed & exulcerádo dyſenterias poſſunt procreare. Vti Venena quædam, inter quæ Adamantis puluerem propinatum dyſenteriam gignere docent. Dein & alia acuta, quæ pungunt & ſcindunt, ſi fortuitò deglutiantur, idem efficere poſſunt, quod in inteſtinorum ductu rariùs fit, cùm illic vix poſſint ſubſiſtere, vti verò in illorum exitu anguſtiore hærentia, eumque lædentia, Teneſmi quoque cauſa interdum fiunt.

Aſſumpta venena aliaque lædentia, cauſa Dyſenteriæ & Teneſmi.

Cibus

Cibus & potus tam ob copiam quàm corruptionem vel cruditatem, deiectiones præternaturales efficit. Ingurgitatio eorum præſertim, quæ crudiora cùm maneant, grauant, & cùm flatus gignant, conturbant, vel humidiora cùm ſint, laxant, vel pinguia, lubricas vias reddunt, eoque modo Diarrhœas gignunt. Vel ſi tales aſſumantur, qui facilè corrumpantur, Diarrhœa citiùs inde prodit, tum eâ corruptione, quâ in prauos humores commutantur, de qua cauſa in humoribus agemus, vel eâ quâ in fæces copioſas, nunc limum, nunc lutum, pultaceámve aliam materiam tetram & fœtidam conuerſi, copiâ ſuâ & aduersâ qualitate naturam ad deiectionem ſollicitant.

Cibi & potus copia, corruptio, cruditas, cauſa Diarrhœæ, Lienteriæ.

Quod tum aſſumptorum eorum quæ facilè in eiuſmodi ſuccum aduerſum corrumpuntur, tum etiam ventriculi eiuſmodi conſtitutionis, quæ ſic eos peruertere apta eſt, ratione euenire poteſt, ſicuti in ventriculi imbecillitate ſuo loco copiosè expoſita ſunt. Quòd ſi verò crudi omnino maneant cibi, & omnimodam concoctionem effugiant, Lienteria fit, quando accumulati, naturæ graues, quales aſſumpti ſunt, rurſum vnà cum cæteris excrementis per aluum exeunt, eo maiori copiâ & frequentiâ, quò hæc magis redundant, Hoc aſſumptorum causâ quandoque accidit, ſi talia ingerantur, quæ omninò non vel ægrè euinci à natura queunt: Vel occaſione ventriculi adeò debilitati vel refrigerati, vt cibos concoquere & tranſmutare nequeat: cuius cauſas in imbecillitate ventriculi abundè expoſuimus. Inter quas & cicatricem à vulnere in ventriculo relictam, referunt. Quibus cauſis concurrentibus, vehementiores fiunt lienteriæ, & ſi certo tempore, certíſve in locis, eiuſmodi cibi concoctu pertinaces, quibus plures vti neceſſe eſt, vel aliæ cauſæ ventriculum lædentes ab-

undent, frequentiores & Populares fiunt li enteriæ, quas ab aëris conſtitutione certa, quę hiſce gignentis apta ſit, prouenire exiſtimant.

Bilis, cauſa Diarrhææ, Dyſenteriæ, & Teneſmi.

Humores acres pungentes, vrentes, erodentes, deiectiones præternaturales ſæpè excitant. Inter quos bilis flaua ſeu atra eſt frequentior, quæ ſi in ventriculo & inteſtinis genita, vel è folliculo fellis, aut à venis meſeraicis inteſtinis infuſa, ob illius copiam, vel in morbis vt ictero, febribus, eò expurgata, phlegmati inteſtinorum & muco confuſa, ſeroque diluta & contemperata, mitior fiat, tunc irritando ſolùm citra magnas torſiones, Diarrhœam ob commixtionem hanc, excrementa fluida & ſpumantia, crocea vel atra, prout bilis eſt, profundentem, procreabit. Quòd ſi verò bilis eadem, qualem ventriculum & inteſtina vellicando, choleram morbum efficere diximus, ob maiorem pernitiem quam acquiſiuit, vehementiùs in inteſtina agat, vbi diutiùs quàm in ventriculo, qui eam vomitu mox ferè excutit aut deturbat, ſubſiſtere ſolet, tunc grauiùs irritando, & vel venas patefaciendo, vel erodendo, Dyſenteriam cum inflammatione vel exulceratione, vel Alias cruentas deiectiones, vt priùs dictum, procreabit, eò grauiores, quò bilis eſt deterior; qualem nunc flauam, nunc viridem, nunc atram, vnà cum excrementis & ſanguine prodire, videmus.

Sed & eadem bilis deſcendens nec donec ad inteſtini recti finis anguſtias perueniat, ſubſiſtés ſed illic adhęrens, prę ſertim ſi glutinoſa ſit, vel irritando, vel exulcerando has ſedes, Teneſmum procreat; quod & ſi dyſenteria prægreſſa, bilis à loco affecto huc delata promanet, accidere, & Teneſmus qui dyſenteriam ſequitur, fieri ſolet. Quæ bilis ab ijſdem cauſis, veluti in cholera dictum, naſci coaceruariq́ue poteſt, atque in iunioribus præſertim,

tim, qui fructuum horariorum vſu delectantur, illorumque copia ſe obruunt, ob corruptionem illorum & conuerſionem in bilem, colligi: vnde & dyſenteriæ in illis, qui præſertim ad hoc vt facilè hæc in illis corrumpantur, diſpoſiti ſunt, circa autumnum ad hyemem vſque, quo tempore hi fructus recentes & maturi inueniuntur, potiſſimùm graſſari ſolent, eoque magis, ſi non perfectam maturitatem adepti, vel aliàs vermibus eroſi, faciliùs corrumpantur: aut ſi, vti voluit Rondel. ob fructuũ adſtringentium ſimul comeſtionem, fructus illi qui ſtatim pertranſire deberent, diutiùs in corpore retineantur. Quæ inde natæ dyſenteriȩ, populares quoque, cùm plures qui hiſce fructibus vſi ſunt, afficiantur, exiſtit.

Humores alij acres, cauſa Dyarrhœæ, Dyſenteriæ & Teneſmi.

Ab humoribus alijs acribus, vellicantibus, & vel ad bilis flauæ vel atræ naturam accedentibus, vel alioquin putridis corruptis, prauis & venenatis, conſimili ratione, ſi ſero phlegmateque ipſorum acrimonia mitigetur, Diarrhœæ fieri ſolent, vel ſi minùs diluantur, & magnam habeát acrimoniam, Dyſenteriȩ & Teneſmi, eodẽ modo vt de bile diximus: Quæ dyſenteriæ ſi à cauſa pernitioſa procedant, contagioſæ atque eo nomine quoque populares fiunt. Naſcuntur autem eiuſmodi humores, vel ex cibis, humoribúſve peruerſis, in ventriculo & inteſtinis; vel à venis meſeraicis, vbi ſæpè diu latuerunt, eò effunduntur, & hoc pacto, vti dictum, illa lædunt. Quod & frequenter in febribus putridis malignis, nonnunquam & peſtilentibus accidit, vt in illis humor ille putris vel malignus, & in peſte venenum illud, quod ſummè ardens eſſe in febribus oſtendimus, vi naturæ interdum & per criſim ad inteſtina tanquam ſentinam excrementorum protruſa, illicq; aliquandiu retenta, ea irritent vel etiam erodant & exulcerent. Suntq; hæ

diarrhœæ & dyſenteriæ, vel febribus hiſce copulatæ, vel quæ eas mox ſequuntur, atque proin cum hiſce morbis multis cõmunes. Sed & in alijs morbis venenatis contagioſis, vt lue venerea, malignus humor, vel vi naturæ vel medicamẽtis, vti hydrargyri maximè vſu, quod vti eum in os expellendo, exſpuitionem mouet, vel etiam illud exulcerat, ſic & ſi ad inteſtina propellatur, vel diarrhœam irritando vel dyſenteriam exulcerando, quæ in cura huius luis quandoq; accedit, producit.

Pituita cauſa Diarrhœa, Deiectionis per aluum pituitoſæ & Teneſmi citra exulcerationem, Fluxusq; cerebralis.

Pituita interdum fæcibus vel humoribus permiſta, ſeroque diluta, diarrhœis cum alijs occaſionem præbet. Aliàs cæteris in hac miſtione præualens, potiſſima illarum eſt cauſa, tuncque in illis, vti dictum, copioſa apparet, vel etiam mera, ſub finem præſertim, reliquis omnino iam repurgatis excrementis, accedente quandoque etiam bile, cum muco inteſtinorum reijcitur. Quæ pituita in ventriculo & inteſtinis, nunc aquea, nunc mucoſa, nunc vitrea, à cauſis pituitam generantibus, ſæpè expoſitis, naſcitur. Aliàs ſero diluta, aquea præſertim, per venas meſeraicas, vnà cum cæteris humoribus, à varijs corporis ſedibus eò repurgatur: Quam & à cerebro ad ventriculum & inteſtina defluere poſſe, ſpumoſamque eſſe, fluxumque cerebralem dictum gignere, Hippr. hoc Aphoriſ. Quibus excrementa ſpumoſa ſunt, ijs à capite pituita defluit, docet. Cuius pituitæ in cerebro prouentus cauſa in defluxionibus explicata fuit.

Cæterùm & ſalſam pituitam iuxta podicem congeſtam, teneſmum gignere affirmant. Qui tamen cùm hic humor adeò non pungere, vt vlcus fiat, poſſit, non verus teneſmus, ſed ſola erit in podice irritatio, vnde muci qui in teneſmo prodit cum phlegmate ſimilitudine deceptos, hoc aſſeueraſſe, & vt illi vim ſtimulantem attribuerent ali-

aliquam, ſalſum mucum ſtatuiſſe exiſtimo.

Serum cùm non ſolùm ſanguinem ſed & cæteros humores, vti & excrementa omnia diluat, illiſque proinde confuſum ſit, quò maiori quantitate illis admiſtum eſt, eò deiectiones mouet magis fluidas & copioſiores. Idque inprimis in diarrhœis, in quibus præualens, vt aquæ inſtar deiectiones effundantur, efficit. Quas tamen ſi ab acribus procedant humoribus & bilioſis, eos contemperando; tunc mitiores potiùs, quàm vehementiores reddit. Quod ſerum nunc in prima concoctione, ex cibis humidioribus potuque copioſiore genitum, excrementa illa nimiùm diluendo, hoc facere poteſt. Aliàs per venas meſeraicas, in inteſtina infuſũ, ſecumque varios humores ducens, idque naturâ ſponte illud agente, vel vi medicamenti cathartici impulſa, in repletis corporibus vel morbis ex repletione prodeuntibus, diarrhœis iam dictis ſeroſis varioque miſtis, occaſionem præbet. Quas à ſero è venis meſeraicis tranſſudante, prouenire, magna illius quantitas, eaque continuò & diu ſæpè profuſa oſtendit, quæ in ventriculo & inteſtinis tamdiu ſubſiſtere, aut ex aſſumptis, quæ interdum perſeuerante diu alui fluxu, pauca ſunt, prouenire minimè potuiſſet: nec obſtat, quòd illic ſanguini permiſtum, ab eo non coloratum deijciatur, cùm & alibi exſudans è corporis habitu & læſionibus, & per renes ab emulgentibus ſeparatum, non cruentum reddatur, & poſt ſectam venam, vbi concretus ille eſt ſerum purum à ſanguine ſeparetur. *Serũ, cauſa Diarrhœa.*

Accidit tamen etiam, ſed rariſſimè, vt ſerum cruore tinctum, ſed leuiter admodum, adeò vt loturam carnis ſaltem referat, copioſè, in fluxu Hepatico dicto excernatur: quod cùm in venis meſeraicis à ſanguine illo ſine dubio tincturam *Serum cruentum, cauſa Hepatici fluxus.*

illam accipiat,in hoc affectu, & tamen in alijs à ſeronatis diarrhœis ex ijſdem venis procedens, vti dictum, minimè rubeſcat, quomódo hoc fiat dubium; plærique cauſam illius hepatis imbecillitati, vnde etiam nomen illi inditum fuit, attribuunt, eamq́; ſanguificationis defectum ſtatuunt, à quo ſanguis imperfectus ſubcruentus aqueus natus, copioſeq́ue collectus, tandem è venis erumpat meſeraicis. Verùm licet hæc ſeri redundantiæ & ſanguinis crudioris cauſa eſſe poſſit, vnde ſæpè diarrhœæ prodeunt, quia tamen tinctura hæc illi rariùs accidit, cauſam aliam in hepate, & illi adnexis venis meſeraicis inſuper, eamq́ue inſolitam accedere oportet. Qualis eſſe poteſt, ſanguinis meſeraici ſumma tenuitas, ſeu ipſius ichorum, hoc eſt tenuiorum partium copia, oſculorumq́ue venarum amplitudo vel dilatatio. Cuius cauſam hepatis caliditatem potiùs eſſe, quàm frigiditatem, vti illa arguunt, ſic & inde quòd in hoc affectu calor adſit, ſitis, ardor circa hypochondria, & quòd febris quandoque ſuperueniat, & quod poſt febres ardentes ſequatur, poteſt colligi, vti & ex ipſa curatione, cùm ea frigidis potiùs hepaticis quàm calidis perficiatur.

A`qua hepatis caliditate & feruore, accedente inſuper ſanguinis conſtitutione tali, qualem expoſuimus, venarumq́ue anaſtomoſi, ab eodem calore profectâ, euenit, vt ſerum rurſum per hanc viam, exiguis guttis ſanguinis tinctum, in inteſtina relabatur, huncq́ue fluxum ſeroſum ſubcruentum efficiat, vti & in fluxu illo conſimili hepatico qui dyſenteriæ interdum copulatur, exulceratio hæc oſcula aperiens, vt ſanguis ſero, præſertim admodum in venis redundante miſtus, ſimilem fluxum ſubcruentum efficiat. Qui fluxus copioſus & dilutus, magis tamen quàm verus hepaticus tinctus & frequentior exiſtit.

Mucus

Mucus ventriculi et inteſtinorum, cauſa Deiectionis per aluum mucoſa.

Mucus ſeu limus ventriculum & inteſtina oblinire ſolitus, deiectiones præternaturales, ſolus minimè, cùm ſeparatim vix prodeat, efficere poteſt, ſed tantùm quatenus cæteris excrementis miſcetur, ſi præſertim hoc fiat maiori copia. Cuius redundantiæ cauſa à cibo glutinoſo & excrementitio dependet, vnde ſordities illa gignitur. Mucoſa verò materia, quæ in dyſenteria excernitur, ſi adeò copioſè egeratur, vt reliqua excrementa exuperet, dyſenteriæ veluti priuatam ſpeciem, albam ob huius præualentiam dictam, parit, vti & illa mucoſa, nunc ſubcruenta nunc alba materia, quæ in teneſmo exprimitur, hác deiectionem, tum ob mucum hunc, tum illum conatum præternaturalem reddit. Qui mucus ab exulcerata inteſtinorum ſubſtantia prouenit, quæ cùm membranoſa ſit, pus eiuſmodi viſcoſum, vti & in veſicæ vlcere fieri videmus, profert, quæ ab initio dum recens eſt, ſanguinis notas, mox mucum illum tinctum adhuc, poſtea cùm ſordeſcere incipit, vlcus album magis producit, & cùm in inteſtini recti exitu illud ſit, ob craſſitiem illius, copioſum, & quia podici vicinum, in hoc affectu ſeparatim prodit.

Mucus ſubcruentus, cauſa Dyſenteriæ mucoſæ & Teneſmi.

Ob quam cauſam mucum hunc ad pus potiùs quàm ad aliud referimus, quod phlegma eſſe quidam voluerunt, illudque ſalſum, vt ſic vim ei tantam ſtimulãdi, vti in pituita dictum, attribuerent, cùm tamẽ tale nequaquam ſit, & conatus in teneſmo potiùs à læſo inteſtino ſummè ſenſili, quàm hoc muco purulento, procedat, qui tamẽ acrimoniam quoque adipiſci poteſt. Quod mucum illum quem ſine dolore è podice prodire Fernelius ſcribit, attinet, & falsò pus aliqui eſſe crediderunt, illæ verò veluti fæcem ſanguinis è venis podicis, in morbis longis melancholicis præſertim, erumpere docet, fieri hoc fortè eadem ratione, vt in al-

bis vterinis fluoribus, vt ſicuti in illis per venas menſtruas, ſic hîc per hæmorrhoidales natura ab alba illa materia, menſtruis albis tenacibus non abſimili, ſe repurget.

Pus quâ ratione inſtar muci cuiuſdam in dyſenteria, atque teneſmo prodeat, priùs oſtenſum eſt: ſicuti & in colico dolore, quomodo illic interdum exeat, ibidem dictum fuit:

Pus cauſa Deiectionis per aluum purulentæ. Præter quas illius excretiones, vlcere ſordido ex dyſenteria remanente, pus continò genitum, purulentam facit deiectionem. Dein & pus purulentam deiectionem eam, in qua citra dolorem illud copioſè & ſæpè egeritur, efficit. Quod ab vlcere quodam magno, admodumq; ſordido, cùm tanta illius ſit copia, prodire neceſſe eſt; eaque in ſede, quæ ſit inſenſilis, cùm nullus adſit dolor, atque ideò pars non adeò magnas functiones edens, cùm ſenſim & longo tempore, non ſubitò ægrum conſumat. Quod in meſenterio fuiſſe, eius conſtitutio ignobilis, & quòd inteſtinis cohæreat, atque ſectio demonſtrant, ſic enim per venas illius in inteſtina perferri, illicque donec reijciatur, accumulari poteſt. A' diſtantioribus locis ſi prodiret, fortè à iecore, vel liene, per venas eaſdem meſeraicas illis continuatas, eò peruenire poſſet, quod ſi fieret, ob vlcera harum ſedium, grauia ſimul, vt hydrops, aliaque ſymptomata, ſuperuenirent. A' longinquis locis, vt pectore vel capite, pus eò penetrare poſſe, haud credibile eſt, etſi varias ei vias excogitarint, per quas ſi quid permearet, exiguum illud eſſe, & per venam cauam in venæ portæ ramos tranſire oporteret, quod tamen potiùs per emulgentes ad renes & veſicam deduceretur, ſicuti illis in locis demonſtratum fuit.

Chylus cauſa Cœliacæ paſſionis. Chylus per aluum elabens, Chyloſum fluxum, Cœliacum dictum efficit; ſi ille ob diſtributionem impedi-

impeditam, non à venis meſeraicis rapiatur, ſed in inteſtinis coaceruatus, copiâ ſuâ interdum, & quia corrumpitur, vel alijs miſcetur acribus, acrimoniâ ſtimulans, deorſum propulſus, per aluum eâ quantitate & frequentiâ, prout redundat, vel colore & conſiſtētiâ, prout ſe habet, vel alijs miſcetur, eijciatur. Hoc autē diſtributionis vitium, vel ob viſcerū ſanguificationi deſtinatorum imbecillitatem, vnde non alliciunt ſuccum, euenit, vel propter viarum & ductuum, hoc eſt venarum meſeraicarum obſtructionem. Sed & chylus ex cibo fluido & humido pingui diu continuato, liquidior fluidiórve factus, citiùs præterlabitur.

Pinguedo vel adeps copioſè excrementis perfuſa, deiectiones Vnctuoſas dictas profert, & ſi inteſtina excrementaq; admodum inungat, eas accelerat, vix tamen per ſe nimias reddit. Hæc autem ab affatim aſſumptis pinguibus, vt oleo, butyro, carne pingui, quandoque procedit, eum qualia fuerunt, concoctionem præſertim, vt de cibo in lienteria, dictum, effugientia, iterum per aluum exeunt. Adipem quoque vel pinguedinem ex colliquatione facta circa inteſtina, prodire, qui docent, & colliquationem inteſtinorum vocarunt, vel perſuaſi, quod vt in dyſenteria putarunt, inteſtina intrinſecùs pinguia eſſe illumque adipem abradi vel diſſolui poſſe, hoc ſcripſerunt, vel quòd à meſenterio aut omento, pinguibus hiſce membranis inteſtinis continuatis, adeps in inteſtina ferri poſſit, quod ſi fieret, eum liqueſcere potiùs, vt per venas meſeraicas tranſire poſſet, oporteret. Quod cùm vix fieri queat, nec eum adipem, multoq; minùs alijs corporis ſedibus diſtantioribus adhærentem, huc peruenire, probabile videtur, cùm tantus calor actualis qui eum liquefaciat, intrinſecùs exſuſcitari minimè poſſit, nec in corde calor, illi

Cibus & potus ex pinguibus, cauſa Deiectionis per aluum pinguis.

adhærentem diſſoluat pinguedinem. Qui cùm nõ ad vrinas, vti in febribus hecticis demonſtrauim⁹, multò minùs ad aluum, vti de pure etiam dictum fuit, peruenire poterit.

Sanguis quo pacto ſummè irritatis vel eroſis inteſtinis, aut vlceratis, cruentas deiectiones pariat, in quibus cum excrementis purus exit, & fluidus in dyſenteria, & affectu illi conſimili, vel ſine illis in hæmorrhoidibus, vel concretus, in ea deiectione, iam priùs in affectibus enarrandis dictum fuit: Et quomodo dilutus fluxum hepaticum pariat, in ſero qui illi tunc præualet, explicatum fuit.

Cibus quomodo non tranſmutatus per aluum excretus, lienteriam faciat, in cauſa priore in cibo & potu fuit expoſitum.

Curatio.

A Grauioribus exorſi deiectionum generibus, hiſce quæ plus laboris requirunt, primùm, dein cæteris curationem accommodabimus, videlicet primùm Dyſenteriæ, deinde Teneſmo, & conſequenter Diarrhœæ, Lienteriæ Hepatico fluxui, Cœliacæ paſſioni, Purulentæ & Pingui deiectioni.

Dyſenteriæ curatio. Dyſenteria grauis & periculoſus eſt affectus, omni ætati, cùm infantes, adoleſcentes & ſenes hoc morbo ſæpè è medio tollantur, eoque magis, ſi inteſtina grauiter læſa ſint, quod ex copia cruoris, & carnearum illarum fibrarum, puris & torſionibus magnis ventris cognoſcitur. Malum quoque, ſi accedat inflammatio, exiſtit, febre tunc & conuulſionibus ſæpè ſubſequentibus. Si bilis vitellina vel æruginoſa vel atra ſimul prodeat, peſſimum, vti & ſi vires ſubitò conſternantur. Singultus ſuperueniens, lethalem eſſe oſtendit: Peruerſum quoque ſi continuò ſine intermiſſione deijciát; aut ſi ceſſante de-

te deiectione cruenta, nouus fluxus dilutus cruentus inſtar hepatici, nunc alia fœda diarrhœa, cadauerosi odoris excrementa putrida proferens, superueniat: Hæc enim omnia mortem præſagiunt, quæ nunc citiùs ſeptimanâ primâ, aliàs ſecundâ, nonnunquam tertiâ demum ſuperuenire ſolet. Si ſymptoma ſit febrium continuarum aut malignarum, vel peſtilentialium, & proin contagioſum, plures tunc interficit. Aliquando in vlcus ſordidum deſinit, & tunc ceſſante dyſenteriâ, diu poſtea purulenta deiectione laborantes, cōſumuntur, & tandem extinguuntur.

Curandi ſcopus in eo verſatur, vt cauſam morbi propellamus, ſiue bilis, aliúſve peruerſus humor, aut medicamentum erodens vel venenum exiſtat; quod euacuantibus & abſtergentibus efficimus; dein vt illius violentiam infringamus, quod lenientibus, anodynis, ſtupefacientibus & antidotis, ſi venenatus ſit humor, perficitur; admiſtis refrigerantibus, ſi inflammatio ſimul adſit: Dein vt morbum ipſum, qui excoriatio vel exulceratio exiſtit, ſiccantibus, quæ vlcera & excoriationes curare, illis in locis oſtendimus, ſanemus, additis ſemper adſtringentibus, quæ præterquam quòd ſiccant, fluxum immoderatum cohibeant. Quæ omnia ſequentibus præſtabimus.

Inter euacuantia remedia, purgantia vt humorem vitioſum, ſiue bilioſus aut alius acris & peruerſus exiſtat, qui inteſtina vellicat vel exulcerat, abſtergant, & à loco affecto deorſum propellant & euacuent, propinātur, eoque citiùs, ſi profundiùs in inteſtinis, tenuioribus præſertim, lateat cauſa morbifica, cùm clyſmata tam exactè eò peruenire nequeant: Statimq; ab initio morbi, vt eò celeriùs, antequam grauiùs lædat, propellatur, exhibenda, & ſi non ſatis deturbetur vna vice, repetenda. Eaq;

eligenda ex purgantibus, quæ adſtrictione aliqua ſimul prædita, nimiam deiectionem, quæ ratione morbi & medicamenti violentioris; alioquin ſequeretur, aliquo pacto moderentur.

Et cùm Rhabarbarum hoc præſertim præſtet, illud præ cæteris in hunc vſum exhibetur, toſtum priùs vti volunt parùm, ad maiorem adſtrictionem illi conciliandam; quod quidem ſi leuiter fiat, rectiùs vt in puluerem redigatur, conueniet, ſed ſi nimiùm aſſetur, inualidum & inutile redditur, vnde non adeò in eo erit laborandum, ſed potiùs viribus eius adhuc integris, exhibendum, idque in principio, vt rectiùs euacuet, faciendum. Nam ſi poſtea repeti debet, tunc potiùs ſi maiorem in eo adſtrictionem requirimus, aliquo pacto torrendum. Daturque à ʒ ß. ad ℈ iv. vel v. vel illius puluis, vel priùs infuſi & expreſſi dilutum; puluerem diluendo cum Vino rubro, vel aquâ Roſaceâ, Plantaginis, Oxylapathi, Acetoſæ, aliiſve, vel hiſce ſimul miſtis; quâ ratione & infuſum illius fit: addendo interdum & de ſucco Cydoniorum, Plantaginis, vel Syrupos eorum, aut de Roſis rubris ſiccis, Myrtillorum ad ℥ j. Vel Hypociſtidis aut Acaciæ ʒ ij. nonnunquam & cùm ſimul ſiccare vlcus cupimus, pulueres cornu Cerui vſti, ſem. Roſarum, Plantaginis, aliúmve aliquem ex mox enarrandis pulueribus ſiccantibus.

Rhabarbaro nonnunquam cortic. Myrobalanorum citrinarum iungimus, cùm & hæc euacuando nonnihil, aliquid adſtrictionis poſt ſe relinquant; miſcendo maiori ferè vel dupla, cùm inualidiores ſint, cum rhabarbaro quantitate, eademq; formâ vel ſiccâ vel liquidâ, admiſtisq; cæteris cum eo exhibendo.

Præter quæ ex ijs quæ vtrumq; præſtant, etiam Syrupus roſaceus ſolutiuus cenſetur, ex infuſioni-

bus

bus factus, maximeq; Roſarum rubrarum;qui prę-
ter vim purgandi, à roſis adſtrictionem aliquam quoque ſortitur, admodumq; conuenit, eoque ampliùs, ſi prioribus permiſceatur, vel ex infuſione Rhabarbari, vti fieri ſolet, ſimul paratus ſit, & per ſe tunc ab ℥ j. ad ℥ j. ß. propinetur.

Ex hiſce omnibus, additis ſimul quæ vlceri ſanando competunt, talis quoque potio fieri poteſt:

℞. radic. Liquiritiæ ℥ j. ß. foliorum Plantag. recent. aliquot, & flor. Roſarum p j. Paſſularum ℥ j. Tamarindorum ʒ vj. cortic. Myrobal. citrinarum infuſ. priùs in Vino ʒ iij. decoquantur in Hydromelite, & in colatur. infund. Rhabarbari elect. ʒ j. Spicæ ℈ ß. fiat expreſſio, adde ſyrup. Cydon. vel de Roſis rubris ſiccis ℥ j. Detur.

Quando mucoſa magis quàm bilioſa, vel alioquin copioſa ſunt excrementa, nec dũ adeò cruenta, etiam alia exhibentur, vt Tryphera Perſica vel Sarracenica Nicolai, ad ℥ ij. cum Syrupo adſtringente, Aquisque conuenientibus; Vel potiùs ex Myrobalan. citrin. vel Indis ʒ ij. & Trypheræ Sarrac. ℥ ß. diſſoluendo vt ſuprà.

Catholicon etiam datur ad ℥ j. adiecto ſimul Rhabarbaro & Myrobalanis, aliiſve iam expoſitis. Hiera quoque probatur. Agarici ʒ j. exhibet Dioſcor. quod validiùs abſterget minusque acre erit & irritabit, ſi in ſyrupo vel Melle roſaceo infuſum, adiecto Rhabarbari diluto exhibeatur: Sunt qui ſemen Carthami in Sero lactis infuſum exhibent; Alij Tamarindorum pulpam vel decoctum cęteris permiſcent, qui bilis feruorem ſimul reprimunt. Ad fortiora, irritantia præſertim & inflammantia inteſtina, tranſire periculoſum.

Vomitus in dyſenteria tunc tantùm, ſi cauſa morbi ad ventriculum vſque feratur, vel illic fomitem habeat, probatur. Et ſi ab adurente pharmaco,

vel venenato ortum habuerit, & de eo aliquid adhuc circa ſuperiora hæſerit, vomitus ſponte factus, vel arte impulſus, ea ratione conueniet.

Sanguinis per venæ ſectionem emiſſio, in dyſenteria parùm iuuare poterit, cùm è venis meſeraicis, quæ in inteſtina ſanguinem amandant, nihil detrahat, nec tantus illius ſit fluxus, qui reuulſionem hanc exigat, vireſque, quæ alioquin in hoc caſu mox labuntur, ampliùs labefactaret. Hæmorrhoidum tamen ſpontanea apertio, nec immoderatus fluxus, hîc deriuationis gratiâ aliquid conferret.

Sudores fluxiones haſce compeſcere aliquo pacto poſſunt, qui proin viribus conſtantibus in hũc vſum, maximè ſi natura eò ve.gat, integumentis, lateribus, lagenis calidis, aliâve arte promoueri poterunt. Idem vrinarum facit prouocatio, & materiam ex parte ad vias deducit vrinarias. Quo nomine ſequens dari poterit: ℞. quatuor ſeminum frigidorum Maiorum cum cortice contuſorum ana ʒ ij. Capilli veneris M ß. radic. Aſparagi ℥ j. vel ſeminis Aſparagi ʒ j. Sumach ʒ iij. Coriandri præpar. Aniſi ana ʒ j. ß. bulliant in iure; Bibat cùm ſitit.

Clyſmata, ſi inteſtina craſſa affecta ſint, cùm ad locum affectum perueniant, topicaque fiant remedia, præ cæteris ad curationem conuenient: ſi verò profundiùs in tenuibus inteſtinis malum lateat, cùm eouſque non tam facilè aſcendant, non adeò tunc vlceris cauſâ inſignẽ vſum præſtabunt, niſi quatenus in hoc affectu, prout parantur, nunc torſiones conſuetas mitigant, nunc illuuiem in via retentam, ad excretionem promouent, vel etiam inteſtina conſtringendo, fluxum immoderatum nonnihil ſiſtere poſſunt.

Hæc autem ſi craſſa inteſtina læſa ſint, vt retineantur

tineantur diutiùs, paruâ quantitate inijci debent; ſi tenuia, vt ſurſum quoque portio aliqua illorum deueniat, copioſiore; Et ſi ſedem affectam attingere poſſunt, ſæpè repeti.

Parantur autem hæc, tam acris humoris erodentis, quàm excoriationis vlceríſve ratione, tum ex lenientibus, abſtergentibus & ſiccantibus.

Lenientia clyſmata cum humoris acrimoniam contemperando, atque inteſtina lentore obducendo, dolorem mitigent, & læſionem grauiorem impediant, dolore vrgente, tam ab initio, quàm poſtea quoque ſi perſeueret vel redeat, vel ſeparatim, vel alijs permiſta, vſurpantur: Additis interdum & neceſſitate exigente, ſtupefacientibus; cùm ſenſum inteſtinorum minuendo, dolorem leniant, & fluxum inſuper compeſcant. Suntque etiam hæc lenientia, ad ſanationem vlceris accommodata, ſi aliqua abſtergendi leuiter, ſiccandique vel glutinandi vi ſimul ſint prædita, qualia quædam ex illis exiſtunt, vel adiectione aliorum, clyſmata vtrumq; præſtantia ex illis concinnantur.

Abſtergentia clyſmata, cùm non ſolùm humorem irritantem & vlcerantem abluant, ſed & vlcus à ſordibus & pure repurgent, ad ſanationem vlceris, cæteris quæ illud ſiccando ſanant, vti vlcerum ſanatio requirit, præmitti, ſemperque ferè illis adhuc, quamdiu vlcus eſt ſordidum, miſceri debent, & pro ratione illuuiei repeti, aut intermitti. Quæ tamen ne vlcus nimiùm irritent, in parte ſummè ſenſili, & inflammationem, vti aliquando fit, accerſant, moderatè illud facere debent, niſi ſordidum admodum aut putridum factum vlcus fortiora requirat; poſt quorum vſum, ſi ex irritatione dolor ſequatur, lenientibus tunc immiſſis, vel cæteris permiſtis, corrigetur.

Siccantia enemata, quæ iam vlcus repurgatum

ſanent; vlcere abſterſo vſurpantur: inter quæ alia vt de excoriatione, & vlceribus dictum, glutinoſa cùm ſint, veluti vlcera glutinando, alia ſiccando, conſolidant, & ſanant. Ex quibus quæ adſtrictione quadam ſimul prædita ſunt, validiùs ſiccant, & conſtringendo fluxum ſiſtunt. Quibus ſi fortiora ſint, in fine tantùm vtimur, priùs leuioribus adhibitis, miſcendo quoque, ſi vlcus nondum ſatis repurgatum ſit, adhuc quædam detergentia. Et cùm validioribus vtimur adſtringentibus, fluxu immodico illud requirente, glutinoſorum permiſtione, ne nimiùm exaſperent, efficimus, illiſque ſanationem minimè impedimus, ſed potiùs vt rectiùs & tutiùs fiat, promouemus. Horum autem omnium formæ accommodatiores ſunt ſequentes.

Inter lenientia clyſmata, Lac ſolum etiam infuſum, non ſolùm dolorem lenit, ſed & abſtergendo glutinandoque vlcerationes illas ſanat. Ampliùs verò abſterget, ſi ſeroſiore vtamur: glutinabitque magis, ſi calculis ferróve ignitis immiſſis, ſeri illius portionem abſumamus, ſicque glutinoſum magis reddamus.

Efficaciùs hoc præſtabit doloremque ſedabit, ſi ad Lactis ℔ j. Vitellum oui vnum vel alterum addas, magisque adhuc; ſi mucilagines ſeminum Pſylij, Cydoniorum ad ℥ iv. permiſceas. Vel horum loco aut cum illis, Sæui recentis ℥ j. cùm illud etiam nonnihil ſecus ac alia pinguedo, vt in cutis abraſionibus dictum, excoriationes ſanet; probaturq; imprimis ſæuum hircinum, inde ceruinum, ſed & hœdinum & caprinum conuenit, maximè duriùs à renibus ſumptum. Quod dolore vrgente in pari quantitate olei Roſacei diſſoluitur.

Cùm ſimul abſtergendum & leniendum, Lacti cæteriſq;, Sacchari vel Mellis ℥ j. ß. vel plus miſcemus: Et ſi magis ſanare velimus ſeu glutinare, ſucci

ſucci Plantaginis ℥ ij. iij. vel iv. vel alia in conſolidantibus explicata.

Lac ſeu emulſio ex Amygdalis, vel cremor Hordei ſeu Oryzæ, quem Oryzogalon vocant, ſola vel inuicem miſta, iniecta, admodum leniunt, quibus & cætera permiſceri poſſunt.

Ius Veruecis, Caponis, aut Pulli, additis Vitellis & Mucilaginibus, vt in colicis doloribus, ſic hîc quoque lenit, quibus & alia addi poſſunt.

Decoctum leniens & glutinans: ℞. radic. Altheæ ℥ j. Hordei mundi vel Oryzæ P j. ſeminis Lini vel Fœnogr. Cydoniorum ana ℥ j. ſemin. Pſylij. ℥ ß. & propter flatus ſemin. Aniſi ʒ ij. florum Chamomill. vel Anethi P j. fiat decoctio in Lacte vel Iure, addendo Vitellos, Sæuum, & ſi opus ſit Oleum, vt in lacteo clyſmate dictum fuit.

Cum Lacte, Iure & Decocto, ſimplicibus vel miſtis, ſeu clyſteribus ex illis paratis, dolore vrgente, Philonij ʒ j. vel ij. permiſcemus, Perſici præſertim, cùm fluorem quoque ſiſtat: Vel pilularum Cynogloſſæ ℈ j. vel ij. diſſoluimus. Aut vti cum ſucceſſu ſæpè feci, ſyrupi de Papauere ℥ j. ß.

Opij ℈ j. vel ʒ j. ſimiliter cæteris loco aliorum permiſcere poſſumus, ſed tutiùs opio iam in cæteris compoſitionibus diligenter miſto, & vt inquiunt fermentato, vti.

Olea ſola, neceſſitate ſummâ doloris vrgente, inijcere cogimur, ad eum compeſcendum, cùm alioquin quia pinguia vlceribus inimica ſunt, & ad ſanationem vlcerum nil faciunt, ſed eam potius impediant, omittantur. Inter hæc Amygdalarum dulcium oleum quandoq; ſumitur, ſed rectius oleum Roſaceum, adſtrictione ſimul aliquâ præditum, eoque magis ſi Omphacinum ſit, vel illi portio olei Cydoniorũ vel Myrtini addatur. Cui Mucagines & Vitelli ouorũ, aliaq; addi ſimul poſſunt,

Abſtergens clyſter communis hîc in vſu eſt: ℞. decocti Hordei integri ℔ j. Sacchari impurioris rubri vocati (vtpote vilioris puro, nó autem quòd magis abſtergat illo, clyſteribus indi ſoliti) vel Mellis ad ℥ ij.

Huic cùm lenire ſimul volumus, Vitelli ij. ouorum adduntur, & vt adſtrictionem aliquam ſimul habeat, Mel roſaceum loco communis, & aliquãdo Saccharum loco alterius ſumitur, Reſinæ lariceæ aut alterius ℥ j. diſſol. in Vitello oui addita, abſterſionem & glutinationem valde promouet.

Serum ſolum & Hydromel iniecta abſtergunt. Quibus & ea quæ decocto hordei miſcebantur, obſeruatis iam dictis, permiſceri poſſunt.

Aliud clyſma abſtergés: ℞. radic. Liquiritię ℥ j. ß. Ficuum, Paſſularum ana ℥ ij. Furfuris P j. Hordei, Cicerum, vel Piſorum rubr. Lentium vel Lupinorum ad ℥ ij. fiat decoctio in Sero lactis vel Hydromelite, & in ſ. q. diſſolue Saccharum vel Mel aliáve quædam, vt in decocto hordei dictum fuit.

Fortius erit, in ſordidioribus vlceribus accommodum, ſi huic decocto Parietariam vel Betam addas. Et adhuc validiùs abſterget, ſi amara, vt Centaurij, Abſynthij, & Gentianæ portionem addas: Et prædicta in lixiuio, debiliore tamen, decoquas. Sed & ſi putredo & corruptio ſequatur, adhuc efficaciora inijcimus, vt Lixiuium ſolum vel Vrinã. Aquam ſalſam; Muriam & Garum infundere iubet Dioſc. Aliqui & ad erodentiũ vſum, vt in externis vlceribus putridis, progrediuntur, vnguentumq́; Ægyptiacum dilutum inijciunt; Vel etiam ea quæ ex Auripigmento parátur: E` quibus tutiora illa erunt, quę in oris vlceribus ſic parata deſcripſimus, cautè interim ea adminiſtrando & cum Lacte, Cremore hordei, Oryzæ, ſimilibusq́; lenientibus contemperando.

Ad

Ad glutinandum ſeu cõſolidandum vlcus, enema leuiter ſiccans, nec adeò adſtringens, primum fit ex Lacte vſtulato ſilicibus vel chalybe, in quo Roſæ decoctæ ſint.

Alterum fit ex decocto Hordei vel Oryzæ, torrefactis priùs & Roſ. rubr. P j. addendo vtriq; clyſmati interdum Vitellos ouorum ij. priùs aſſos: Aliquádo & Mel roſaceum, & cùm magis operari volumus, ſucci Plantag. ℥ j. vel paulò plus.

Tertium clyſma cùm glutinare & adſtringere ſimul volumus talę erit: ℞. radic. Conſolidę maioris, Tapſi barbati an. ℥ j, foliorũ Plátaginis, Solidaginis an. M j. Roſarum rubr. Hordei aſſi ana P j. ſem. Myrti ʒ ij. vel Vuarum ℥ ß. fiat decoctio in aqua Ciſternæ, diſſolue in ſ q. Mellis roſac. ℥ j, ß. Albumen oui vnius, vel infuſion. Gummi tragach. ℥ j. Sæui hirci vel capræ ℥ ij. ſucci Millefolij vel Polygoni ℥ j. fiat clyſter.

Quartum quod magis ſiccabit vlcus & adſtringet hoc pacto: ℞. radic. Biſtortę vel Tormentillæ ℥ j. ß. Conſolidæ ℥ j. herbarum Burſæ vel Virgę paſtoris, Polygoni vel Herniariæ, Equiſeti, Piloſellæ an. M j. Balauſtiorum, Capul. Glandium, Nucis cupreſſi an. ʒ ij. Lentium excortic. Oryzę toſtæ an. P j. fiat decoctio in Aqua extinctionis ferri fabrorũ, diſſolue ſucci Plantag. ℥ ij. Vitellos ouorũ aſſos ad cõtemperandũ nimiam adſtrictionẽ, nu. ij. fiat clyſter.

Horum clyſmatum decocto alia quoq; addi poſſunt adſtringentia & conſolidantia, vel quorũdam loco ſubſtitui, vt Sanicula, Pyrola, Virga aurea, aliáve traumatica; dein & folia Myrti, Lẽtiſci, Oleæ, Sumach, Ceterach, Agrimonię, Rubi, Rumicis ſanguinei, Salicis, Linguæ paſſerinæ, flor. Chamæleõtis, Gallę, cortic. Granatorũ; Item fructus aliqui adſtringẽtes ſicci: Et diſſolui ex ſupradictis quædam, vel ſucci enarratarum plantarum quarundam:

Succus Plantaginis ſolus etiam iniectus cõuenit, vel Lacte aut decocto Hordei nõnihil contẽperat9.
Gummi tragachanti ℥ ij. ſi in Lacte vel decocto Hordei, aut clyſmate primo vel ſecundo diſſoluantur, aut potiùs infuſio ipſius facta cum aqua Peculi roſarum vel Plantag. illis miſceatur, optimũ erit ad ſanandum enema.
Efficaciſſimũ eſt, ſi infuſio gummi Tragachanti cũ ſucco Plantaginis inijciatur, & ſimul plurimùm mulcebit dolorem, addito Sæuo hircino, vti dictũ.
Loco Tragachanti vel vnà cum illo gummi Arabicum vſurpatum idem pręſtat: vti & Thus, Maſtiche, Sarcocolla. Quæ omnia diluta, vti dictum, glutinando potiùs operantur, nec vlcera ſic vti valde adſtringentia, exaſperant.
Exſiccati ſucci, veluti Acacia, Hypociſtis, Sanguis draconis, ſi in ſupradictis clyſteribus glutinátibus à ℥ j. ad ij. diſſoluantur, adſtrictionem illis addunt, in alijs adſtringentibus eam augent.
Idem facit Hæmatitis lapidis ſuccus rubeus, attritione cum aqua Roſarum vel Plantagin. elicitus, & ℥ ij. circiter pondere cæteris additus, glutinans & ſanguinis fluorem compeſcens.
Terræ ſiccantes pingues nec aſperæ, idem quoque præſtant, vt Boli, Lemniæ dictæ, ſimiliter ℥ ij. quantitate miſtæ.
Trochiſci de Succino vel Albi Rhazis ad ℥ ij. diluti Lacte, ſucco Plantagin. vel decoctis, aut additi alijs clyſteribus, vti in excoriationib9 ſeu exulcerationibus veſicę, ſic & hîc valde proſunt. Et ſi cùm opio parati ſunt, dolorem admodùm ſedant.
Præter hæc aliis pulueribus vti, cùm in liquore mox ſubſideát, parteimq; facilè exaſperádo irritẽt, non adeò neceſſe eſt. Licet Chartam combuſtam, Chalcithim aliqui quoq; ꝑmiſceri debere, doceát.
Multò minùs vnguenta addere ꝓpter vnctuoſi-
tatem

tatem commodum videtur, vt Roſaceũ, Pompholygos, Diapalma, Diuinum, quę aliqui immiſcent.

Sanguinem Cerui in dyſenteria infuſum laudát.

Per os exhibita, alia præter purgantia iam deſcripta, eò magis ſi circa ſuperiora inteſtina affectus conſiſtat, proderunt, danturq; in eum vſum, ſicuti clyſmata, vt prout dolor morbúſve requirit, vel leniamus, vel abſtergamus, aut exulcerationem ſanemus, hiſce remedijs.

Lac vaccinum, cùm omnes vlcerum internorum curandorum, leniendo, abſtergendo & glutinádo indicationes compleat, hîc vtiliter quoque datur, addito Saccharo vel Melle, imprimis Roſaceis, cùm detergere magis volumus. Vel Caprinum damus, cum ſeroſióre vti volumus.

Si vero glutinare potiùs velimus, Lac vaccinum vſtulatũ ſilicibus ferróve (ſumendo puriùs vel chalybem) vel Ouillum, ſimplex vel etiam vſtulatum exhibemus.

Lactis ℥ iij. ſi ſucci Plantagin. ℥ j. addas & totidem Sacchari roſat. tabul. admodum ſanabit. Quibus & alia permiſceri poſſunt.

Conſolidæ radix in Lacte vſtulato cocta commodè exhibetur.

Inter iuſcula, leniens Ius fit ex decocto Carnis vitulinæ, optimè & diu coctæ.

Brodium Oryzæ mundæ bene coctæ, vtiliſſimum ad ſanationem.

Decoctum ex Hordei bona quátitate, & Liquiritiâ, cum Saccharo vel Melle, ad detergédum exhibetur.

Ad ſanandum decoctum: ℞. radic. Tormentillæ ℥ j. radic. Cõſolid. & Alceę an. ℥ ß. Plantag. Burſę paſtoris an. M j. Roſarũ rubr. ſicc. P j. Sumach vel Vinaciorũ ʒ ij. coquantur in Aqua pluuiali vel ciſternę, addito & pauco Vino rubro, colaturæ addatur

Sacchari roſ. tab. q. ſ. Bibat duab. vel tribus vicibus.

Vel: ℞. radic. Quinquefol. vel Biſtortę ℥ i. radic. Nenuphar. ʒ vi. herbarũ Millefolij vel Equiſeti M i. Labruſcæ P i. ſem. Plantaginis & Acetoſæ vel Lapatij an. ʒ ij. coquantur in aqua Plantagin. & pauco Vino, & in colatura diſſolue ſyrupi Cydoniorũ vel alterius, vt ſequitur q. ſ. fiat potio: Bibat vt ſuprà.

Pręter hęc decocta, ex alijs quoq; plantis alia fieri poſſunt, vel illarũ aliquæ hiſce decoctis permiſceri. Veluti ſunt radix Cariophyllatæ, Filicis, Acetoſæ, Polemonij, Aliſmatis: Et ex herbis vulnerarijs aliquæ, vt Solidago vtraq;, Pyrola, Piloſella, Fragaria, Potentilla, Sanicula, Virga aurea, & præter has Lyſimachia, Scordium, Eupatorium, Polygonum ſeu Herniaria, Phyllitis, Potentilla, Balſamine, Clematis, & fol. Quercus, Rubi, Myrti, & Lentiſci. Quibus flatus diſcutientia, propter tormina, vt flores Chamom. ſ. Aniſi aliquando adijcimus.

Vt cauſa morbi propellatur ſimul dum ſanarę volumus, Rhabarbarum interdum admiſcemus alijs, vel hoc pacto: ℞. Rhabarbari torrefacti ʒ i. Coriandri torrefacti ʒ ii. infundantur in Vino rubro vel ſucco Cydoniorum, parùm ebulliant, colentur; adde ſyrupi de Roſis rubris ſiccis ℥ i. ß. fiat potio: Pro duabus vicibus. Si Acaciæ vel Hypociſtidis ʒ i. addas, efficaciùs operabitur.

Boli aut Spodij ʒ ij. vel iij. ſi ſimul in hiſce decoctis coquantur, efficaciùs operabuntur: Vel Maſtiches ℥ ß.

Maſtiches ſolius ℥ ß. decoctũ in aqua Roſarum vel Plantaginis conuenit.

Ceræ in iuſculis decoctum probat Dioſc.

Stercoris aſinini decoctum bibitum, aliqui pro ſecreto habent; quòd minùs ſentitur, ſi in Vino coquatur, additis alijs fœtorem illius corrigentibus.

Lumbricorum decoctum, ſi inſcijs offeratur, commodum.

Vina medicata fiũt ex iiſdẽ, in Vino rubro vſtulato quoq;, interdum Chalybe vel Auro infuſis & maceratis vel leuiter coctis, imprimis radic. Tormentillæ, Biſtortæ, vnde ſtiptica vis vino accedit, nec ingratum interim ſaporem illi conciliant. Poteſtq; tunc Saccharo addito, paucoq; Cinamomi vinum inſtar Hippocratici gratum fieri.

Si Vino rubro, Pruna ſylueſtria matura parumper exiccata indas, ſtipticum fit nec ingratum. Quod & alijs fructibus adſtringẽtibus fieri poteſt.

Infuſionem Oryzæ in Vino rubro factam, plurimùm profuiſſe aliqui teſtantur.

Succi per ſe etiam exhibiti competunt, præcipuè Cydoniorum, coctus priùs ſine additione, ad conſiſtentiam ſyrupi vel rob, dando ſæpè cochl.j. vel ij. Qua ratione etiam aliorum adſtringentium auſterorum potiùs quàm admodum acidorum, vnde tormina ſequerentur, ſucci exhiberi poſſunt: Vt è Pyris auſteris vel Granatis medij ſaporis Vinoſis dictis recentibus integris cum cortice, expreſſus ſuccus: Et de Cornis aliiſve, inter ea ex quibus edulia parantur, explicatis.

Plantaginis ſuccus crudus ab ℥ iij. ad iiij. exhibitus admodum ſanat, & ſi inflammatio adſit, eam compeſcit, qui & cum brodio vel lacte aliiſve dari poteſt.

Hederæ terreſtris ſuccum propinatum, plurimos à morte liberaſſe teſtatur Hollerius.

Traſorum lacteum ſuccum aliqui ſimiliter exhibent.

Syrupi aliqui auſteri potiùs quàm vehementer acidi, ſæpè per cochlearia exhibentur; vt ex vſitatis ſyrupus Cydoniorum vel ſimplex, vel cum Vino coctus, Miua dictus, Myrtillorum, de Roſis rubris ſiccis: Vel parati ex ſucco Plantaginis aliiſve, vel decoctis ſupradictis, adiecto ſaccharo in for-

mam ſyrupi coctis. Aliqui ſyrupum Cydon. maximè prodeſſe putant. Si in illius ℔ j. ſeminis Naſturtij torrefacti ℥ j. decoquatur.

Iulepi etiã conueniunt & ſitim ſimul reſtinguũt. Cõſuetum eſt iulep Roſaceum; quod ex aqua Roſarum & Plantaginis ſi coquatur, efficacius hîc erit.

Vel ſi ſyrupi prædicti cum aqua Chalybeatâ, vel ſtillaticijs liquoribus, florum Roſarũ vel Calicum, florum Liguſtri, foliorum Plantag. Burſæ paſtoris, Quercus, Aparine, &c. diluantur.

Inter ea quæ comeduntur, alimenta medicamentoſa, vt Pultes admodùm nutrientes & conſolidantes ex ſequentibus fiunt.

Oryza cocta in Lacte, additis Vitellis ouorum, & ſucco Hederę terreſtris optimum eſt remedium, quo multi in longinquis nauigationibus, fame pænè enecti dyſenterici, vt teſtatur Lerius in ſua hiſtoria, reſtituti fuerunt. Quæ & in Lacte amygdalino cocta probatur: Dein & Lac vtrumque vſtulari priùs poteſt: Si auro id fiat vtilius cenſetur.

Amylum ſimiliter coctum, vel addito interdum Ouo conquaſſato vel illius Vitello, Aquâ roſac. & Saccharo ac Butyro, vt noſtri Germani parant, dictum Ammelmuß. Butyri loco aliqui Vituli pinguedinem, potiùs addunt.

Milium excorticatum cum Lacte coctum idem præſtat, addito Oui vitello. Alij Putamen illius cum Ouo aſſant, & propinant.

Auena munda integra cocta; vel Farina illius, vti Germani Auenatum ab ipſis Habermuß dictum parare ſolent, admodum apud eoſdem dyſentericis in vſu eſt.

Eiuſmodi pultibus ex Oryza, Amylo, Auenâ, Milio coctis, alia quoq; addi poſſunt, vt efficaciores fiant: vt farina Fabarũ, radix Tormentillæ, ſemen Plantaginis, Sumach, Bolus aliáve.

Panis

Panis coctus ex Farina cum albumine Oui ſubactâ, addito puluere Gallarum, vel cortic. Granatorum, contritus exhibetur cum Vino.

Fabas in Poſca decoctas laudat Dioſcorides, alij etiam Lentes.

Ex alijs cibis medicatis, prodeſt Ouum depoſitâ teſtâ, coctione in Aceto induratum: vel frixum cum Ceræ nouæ ℥ j. diſſolut. in ſartagine: Quibus & puluis Sumach, vel ſemen Plantaginis vel folia Cannabis, miſceri, eaq; exhiberi poſſunt.

Sanguis frixus, Hirci, Capræ, Cerui, comeſtus, à Dioſcoride probatur. Imprimis Leporinus, frixus vel coctus, cum farina Hordei. Turtur aſſus comeſtus peculiariter prodeſſe creditur, nonnunquam & deplumatus & euiſceratus infarcitur granorum Myrti & Ceræ nouæ ana ℥ ij. vel minori quantitate, coctusq; ad comedendum tribus continuis dieb. datur, integer adhuc, vel cótuſus priùs.

Huius infarctui etiam Thuris addi poſſunt ℥ ij. & de ſanguine Columbæ ſiccato ℥ j. aliaq; adſtringentia, vt ſemen Plantaginis vel Roſæ, Sumach, & Cinamomum ad gratiam.

Inter fructus, Cydonia, Pyra, & Poma parùm auſtera, non cruda, quia ventrem conturbant, ſed cocta vel toſta conceduntur & proſunt: è quibus, varia conditurâ, etiam fiunt edulia, tam ex recentibus, quàm priùs ſiccatis. Si Pyra aut Cydonia excauata Cerâ nouâ impleantur, & poſtea aſſa comedantur, admodum probantur.

Meſpila, Sorba, Corna, Ceraſa & Pruna auſteritatem habentia, cùm maturari incipiunt potiùs, quàm cùm plenè matura ſunt, ſimiliter præparata, adſtringendo iuuant.

Vuæ ſpinæ fructus laudatur, vti & Rubi: Mora item, quæ tamen cùm tormina facilè excitent, non temerè dabimus.

Loti arboris baccas, vti & Oxyacanthæ, commendat Dioſcorides: Siliquas item deuoratas.

Caſtaneas vulgus probat toſtas, vti & Auellanarum nucleos, tunicâ rubrâ inueſtitos: Dein & Amygdalas crudas eſitatas, ſed facilè ſtomachum grauando nocere poſſunt in debilioribus.

Inter olera Portulaca cocta comeſta, lenit admodum aſperitatem.

Pulueres diuerſi, ſiccando & adſtringendo vel etiam proprietate quadam agentes, vel ſimplices, cùm per ſe efficaces ſunt, vel inuicē permiſti, à ʒ j. ad ʒ j ß. bibendi propinantur, plærunque, cum Vino rubro auſtero nonnihil, vel cum Aqua chalybeata, aut Iure aliquo, vel Lacte, aquísve Plantaginis aut aliarum Plantarum, addendo interdum & Saccharum, Mel, Syrupos ad gratiam vtiles, aliaq;.

Conuenit ad hanc rem puluis radic. Tormentillæ, Biſtortæ, quæ cùm inſipidæ ſint, non ingratæ ſunt guſtui. Nympheæ radix mirificè in dyſenteria & quibúsvis fluxibus accommodata eſt: vti & Alceæ, Conſolidæ maioris, Polemonij, & Cariophyllatæ radices.

Herbę Millefolij puluerem probat Dioſcorides, Item Conyzæ mediæ, Scordij, & Tragi cacuminum. Præter quas & aliæ vſurpari poſſunt, vt Piloſella, Gnaphalium, flos Solis cum radicibus, Verbaſci lutei medium ſeu cor, vel aliquæ ex illis, quæ in decoctis explicatæ fuerunt, ſiccatæ, pulueriſatæ, vt Equiſetum, Balſamina, &c.

Flores Hederæ, Ciſti, Palmæq; Chriſti odorati illi & Amaranthi purpurei elegantes flores, vti Granatorum, Balauſtia ſiccata & pulueriſata, ſimiliter proſunt. Vti & Roſarum rubrarum placenta, in fundo alembici, poſt aquam elicitam remanens.

Fructus Roſarum cum lanugine & nucleis, ſiccatus & pulueriſatus valde efficax. Vti & racemi Berberis ſimiliter præparati. Ma-

Malum granatum integrum torretur eò vſque, donec in puluerem redigi poſſit, & ſic exhibetur.

Nuclei ſeu ſemina Roſarum rubrarum ſeparatim etiam dantur, vti & Granatorum acidorum & Paſſularum maiorum, minorum, Vuarúmve aliarum nuclei.

Naſturtij ſemen vel ſolum propinatum vel alijs miſtum, ſingulare plærique in dyſenteria cenſent eſſe remedium, quod cùm acre ſit & veluti adurens, torrendo priùs emendant, vel admiſcendo alia. Probatur & ſemen Tamaricis.

Semina Oxylapathi ſeu Lapatij acuti, vel Sanguinarij, vel Acetoſæ, eundem ferè effectum habentia, pulueriſata, in multis etiam ſola propinata profuerunt.

Glandium nucleorum aſſorum puluis mira præſtat. Vti & Caſtanearum: Fagineas glandes idem efficere docent.

Tunica interior Caſtanearum lanuginoſa, vti & nucleos inueſtiens, Glandium, Auellanarum rubrarum pulueriſata.

Thus, Maſtiche, Myrrha, Tragachantum, integra deglutienda, vel pulueriſata bibenda exhibentur.

Genitale Cerui, efficax eſſe cenſetur, cum Vino rubro datum.

Cornu Cerui crudum vel vſtum, oſſaq; Bouilli femoris, proſunt.

Coagulum Leporis & Hœdi magni cenſentur. Equinum addit Dioſcorides.

Adipem caprillum cum Polenta & Roſis præſcribit Dioſc.

Stercus Leporinum vel Caninũ aut Aſininum, cum Lacte vſtulato datur.

Terra Armenia quam Bolum vocant, vel alia Pinguis, inter quas præfertur Lemnia, propinata.

Item Corallium rubrum, Cryſtallus, Margaritæ, Sapphyrus.

Alumen aliqui cum Ouo propinant.

Sal cum admiſtione ſeminis Roſarum, Dioſcorides condimenti loco cibis admiſcet. Cui & alia miſceri poſſunt.

Compoſiti ex his varij fiunt pulueres, eadem menſurâ & ratione, vt de ſimplicibus pulueribus dictum, propinandi: Vel admiſcendo Saccharum, roſaceum præſertim, maioreque tunc quantitate, cum cruſta Panis in Vino intinctâ, alióve modo exhibendi.

Primus ſic fit: ℞. radic. Tormentillæ ʒ ij. radic. Biſtortæ ʒ j. ſeminis Lapatij vel Acetoſæ ʒ j ß. Plantaginis ʒ j. Coralli rubri ʒ ß. fiat puluis ſubtiliſſimus: Ad vſum vti dictum.

Alter: ℞. huius pulueris mediam partem, hoc eſt ʒ iij. adde ſeminis Roſarum, Myrtillorum ana ʒ j. Balauſtiorum, cornu Cerui vel Spodij vſti ana ʒ ß. Margaritarum in diuitibus ℈ ß. fiat puluis.

Tertius, ſi ampliùs adſtringendum, conueniens: ℞. inſuper cum prædictis, Gallarum ʒ j. Sanguinis draconis vel Acaciæ ʒ ß. Boli vel Terræ Lemniæ ʒ j. Si magis adhuc, lapidis etiam Hæmatitis ʒ ß.

Puluis Glandium mirè glutinans & ſanans: ℞. glandium Quercus nucleorum aſſorum ℥ j. ſeminis Coriandri præparati ℥ j ß. ſemin. Portulacæ, Pſylij ana ʒ ß. fiat puluis. Poſſunt & Caſtanearum aſſarum nuclei addi, vel loco Glandium ſumi.

Si ampliùs glutinare velis, huic pulueri miſce Amyli ʒ j ß. gummi Tragachanti parùm aſſi ʒ j.

Si ſimul ampliùs ſiccare & adſtringere velis, de prædictis pulueribus, à ʒ j. ad ʒ ij. miſceto.

Ex cineribus pulueres aliqui facti, admodum extolluntur, & vt cæteri propinantur. Veluti Leporis viui vel potiùs modò iugulati in vaſe fictili

bene

bene obturato, in furno vſti, cinis, maximi vſus eſſe cenſetur.

Turturis vel Cochlearum terreſtrium cum putaminibus vſtarum cineres, æquè extolluntur.

Qui ex vtriſq; parati cineres, etiam alijs pulueribus dictis miſceri ſicq; vſurpari poſſunt. Cum turture alij Bolum, Sanguinem draconis & Mumiam miſcent, ſicq; vrunt, eoq; modo vtuntur. Alij cineribus cochlearum Gallas, parumq; Piperis albi miſcent, ſicq; propinant.

Vel talis fit cinis: Pannus cannabinus immergatur in ſucci Plantaginis partibus duabus & Aceti Roſacei parte j. in quibus Aluminis & Boli portiunculæ diſſolutæ ſint: vbi bene madefactus fuerit, ſiccetur, poſtea comburatur, cineresque, vti ſæpè iam explicatum, propinentur.

Trochiſci de Succino vel de Spodio vel de Terra ſigillata cum ſemine Acetoſæ, vel Ramich, ſeparatim vel ſimul ad ʒ ß. indies ſumpti valde proſunt. Dantur pulueriſati cum Vino rubro alióve liquore, addito ad gratiam ſi velint, Saccharo roſaceo vel Syrupo aliquo. Vel excipitur puluis conſeruâ Roſarum antiquâ, vel alijs mox dicendis, aut ſyrupo Myrtino, atq; inſtar pilularum, vel boli deglutitur.

Ex conſeruis & condituris, fiunt ſequentia electuaria: ℞. conſeruæ Roſarum antiquæ, conditur. carnium Cydoniorum ana ℥ j. conſeruæ rad. Conſolidæ ℥ ß. Coralli ʒ ij. trochiſcorum de Terra ſigillata vel alterius alicuius pulueris, ex præcipuis ſimplicibus vel compoſitis ʒ j. Nucis moſch. aſſæ, Cinamomi ana ʒ ß. Sacchari roſac. tabulati q. ſ. fiat conditum, quod mixturam vocamus.

Vel: ℞. conſeru. & condituras prædictas, addendo quandoq; etiam eas quæ parantur ex Sorbis, Cornis, Roſarũ fructu, Meſpilis aliiſve adſtrin-

gentibus. Item pulueres aliquos & Rhabarbari to-ſti ʒ j. excipiendo ſyrupo Cydoniorum, vel Miuâ, vel alijs Syrupis ſupradictis, vel Succis.

Micleta Nicolai ex myrobalanis, maſtiche, gummi arabico, ſumach, balauſtijs, ſpodio, ſeminibus naſturtij & carminatiuis, parata compoſitio, vtiliter in dyſenteria cæteriſq; alui fluxibus datur.

Naſturtij ſeminis toſti & pulueriſati ʒ ij. ſi in quartario vno ſyrupi Cydoniorum, donec craſſeſcat, coquantur: Data de hoc cochlearia iij. mirè probantur.

Leniens & ſanans optimum: ℞. mucilaginis ſeminis Cydoniorum, mucilag. radicis Conſolidæ, infuſion. gummi Tragachanti, omnium factorum cum aqua Roſarum ana ℥ j. Amyli ʒ j. Coralli rubri ʒ ij. Boli præparati ʒ j. Balauſtiorum ʒ ß. rob de Sorbis vel Cornis vel condit. Cydoniorum ℥ ij. Sacchari roſac. tabul. ℥ j. fiat inſtar electuarij: Capiat ad ʒ ij.

Narcotica cùm dolorem compeſcant, & fluxum alui ſimul ſiſtant, vt in clyſteribus dictum, meliusque exhibita quàm iniecta id præſtent, atque inſuper ſomnum, qui propter inquietudinem, ob continuam deiectionem impeditur, concilient, & ſic viribus quoque admodum proſint; ob multa hæc commoda, non ſunt negligenda: aliquotieſque ſi præſertim dolor, vigiliæ vrgeant, repetenda, cùm nihil adeò facultatem expultricem ſopiendo, fluorem indeſinentem, vti hæc compeſcant.

Imprimis autem in hoc caſu Philonium Perſicum vtile erit, quod fluoribus diuerſis ſiſtendis, cùm plura adſtringentia recipiat, ſimul accommodatum eſt: illius ʒ j. vel paulò plus exhibendo.

Pilulæ item Cynogloſſæ, cùm ad defluxiones cohibendas paratæ ſint, hîc etiam præ cæteris proderunt, præſertim ſi ſucco Plantaginis, vel Ro-

ſarum

ſarum aliiſve adſtringentibus excipiátur, fomenturque: & à ℈ ß. ad ℈ j. propinentur.

Trochiſci de Succino cum Opio, cùm exulcerationes ſimul ſanent, duplici nomine quoq; proderunt exhibiti. Præter quæ multa alia in colicis, & nephriticis aliiſve doloribus expoſita narcotica, hîc quoq; conuenient, ſi adſtringentia quædam illis permiſceátur, eaq; efficaciora, cùm parua quantitate narcotica dari ſoleant. Vt ſi ſyrupo de Papauere vel Diacodio ſicco vel humido Myrtinum alióſve adſtringentes addas, & cum aqua Plantaginis aliáve diſſoluas: ſicque addito puluere, Diamarg. frigidi, virium cauſâ, propines: vel in aqua Roſacea folia Papaueris albi maceres, vel decoquas: Eamque bibendam des:

Vel Theriaca, Mithridato, Athanaſiâ, alijs've antidotis & confectionibus narcoticis, Bolum, Terram Lemniam, Gallas, Balauſtia, Acaciam, Hypociſtim, cùm validiùs adſtringant, admiſceas.

Aut ſi pulueribus vel electuarijs ſupradictis dyſenteriæ adſcriptis, tantillum Opij rectè præparati, vti alibi docuimus, optimè permiſceas, illiſque remedijs, hoc quoque commodi addas.

Externa quod attinet remedia, inungatur venter oleo Cydoniorum, Myrtillorum, Roſaceo, eoque ſi magis adſtringendum, Omphacino, vel addito Aceti tertiâ parte, decoquantur hæc olea ad conſumptionem aceti: Quòd ſi ventriculus ſimul affectus ſit, addatur Maſtichinum vel Abſynthinum. Si dolor ſummus, Anethinum, Chamomelinum, vel Amygdalinum dulce; Si inflammatio aut caliditas, Violaceum. Sunt qui & anum eiuſmodi vnguentis inungendum eſſe docent.

Poſt inunctionem locus vnctus, puluere aliquo adſtringente conſpergatur, vel compoſito ex pulueribus, ſequenti modo: vel etiam ſimplici vno ex illis, ſed efficaci.

Primus: ℞. granorum Myrtillorum vel Berberis, vel Vuarum rubrarum aut Paſſularum ℥ ß. Gallarum vel cortic. Granatorum, Nucum cupreſſi vel capularum Glandium ana ʒ ij. Roſarum rubr. vel Balauſtiorum ʒ j ß. Maſtiches vel Thuris ʒ j. pulueriſentur.

Alter ad potentiùs adſtringendum: ℞. huius pulueris ℥ ß. adde Boli ʒ ij. Sanguinis draconis, Acaciæ vel Hypociſtidis ana ʒ j. Sumach ʒ j ß. Coralli rubri vſti ʒ j. fiat puluis.

Tertius: Trochiſcos de Terra ſigillata, vel de Bolo, vel de Charabe ſimul recipit; vel alia inſuper adſtringentia, in pulueribus qui exhibentur deſcripta efficaciora.

Vnguentum ex eiuſmodi pulueribus fit, ſi oleis iam enarratis excepti additâ Cerâ in formam vnguenti redigantur.

Emplaſtrum etiam ex pulueribus prædictis fieri poteſt, excipiendo eos Oleo adſtringẽte, & admiſcendo Reſinam & Picem, addendo ſimul Aloës & Vernicis ana ℥ ij.

Vel fiat tale emplaſtrum admodum ſtringens: ℞. Boli Armé. ʒ vj. Thuris ℥ ß. Sanguinis draconis, Maſtiches, Mumiæ ana ʒ ij. fiat puluis qui excipiatur Albumine oui & Aceto, & cum panno ventri ſub vmbilico apponatur.

Cataplaſma hoc efficax eſt: ℞. Cydoniorum malorum recent. vel ſiccatorum, vti aſſeruari ſolent, carnium, vel aliorum fructuum adſtringentium, vt Pyrorum, aliorúmve ℥ iiij. Panis cruſtæ aſſæ & inter torrendum Aceto roſac. ſæpiùs aſperſæ ℥ ij. coquantur in Vino rubro ſtiptico & Oleo roſac. omphacino, contundantur, adde pulueris Gallarum ʒ vj. Boli, Maſtiches ana ℥ ß. vel de pulueribus compoſitis deſcriptis ℥ j. miſceantur: Pro applicatione.

Huius

Huius loco poſſunt ſumi Verbaſcum cum radicibus, Burſa paſtoris, Plantago, radic. Conſolidæ, flores Roſarum rubrarum: Hæc coquantur in Vino rubro, & oleo Roſac. vti dictum, contundantur, addendo prædictos pulueres: Pro cataplaſmate.

Omentum rete vocatum caſtrati, vel hœdi aut agni, applicatum calidum, vt in colicis dictum, tormina in infantibus maximè compeſcit: quod in hoc caſu, oleo aliquo adſtringente, vt Cydoniorum vel Myrtillorum inungi debet: & ſi ampliùs adſtringere volumus, puluere aliquo ex prædictorũ puluerum ſimpliciũ vno vel pluribus, vel puluere Tapſi barbati, cõſpergi. Cuminum in aceto maceratum & torrefactum, idem præſtat, omento inſperſum, vel alijs applicandis additum.

Diaphœnicum emplaſtrum Meſuæi, ad idem conuenit, ventri admotum.

Faſciam Aceto irrigatam, ventri circumligatam, aliquid efficere poſſe, quidam ſcribunt.

Cucurbitularum in ventris medio ſeu centro, vel vtrinq; circa inguina affixio, nimium fluorem aliquo modo retinet.

Fotus fiunt ventris interdum & podicis ex decocto herbarum adſtringentium, vt Verbaſci cum radic. Plantaginis, Polygoni, foliorum Quercus, Pyri, Cydoniorum, Sorborum, Meſpilorum, Cornorum, Myrti, Berberis, Roſarum rubrarum, Balauſtiorum, Sumach, radicis Filicis, Calcitrappæ, cortic. Granatorum, Pinearum, capul. Glandium, Gallarum, Myrtillorum, Vinaciorum, in Vino rubro, addito interdum & Aceto, aliàs in aqua Chalybeatâ.

Oleis quibus ventrem inungi debere diximus, eundem & fouere poſſumus: addito Aceto nonnunquam, vel alijs ſuccis Herbarum enarratarum.

Salſamento piſcis Siluri ventrem fouere iubet Dioſcorides.

Lotio crurum in iam dicto decocto admodum calido, facta, ſimiliter iuuat. Quæ & ſi ex decocto Scoriæ ferri & Limaturæ chalybis in Aceto acerrimo fiat, probatur.

Vapor ab eodem decocto, è quo fotes fit, ſuſcitatus, ſi podice excipiatur, ſi præſertim altiùs ſe inſinuet, admodum próderit: Vehementiusq; operabitur à ſalſamento dicto, vel Lotione quæ ex Scoria ferri & Chalybe paratur, excitatus.

Ex Anguilla decocto, vapor probatur à quibuſdam.

Fumus in anum admiſſus, quia & ille penetrat, iuuare poteſt, excitatus à reſinoſis in teneſmo explicatis, prunis ardentibus vel laminæ ignitæ impoſitis: Idem præſtat ex puluere Verbaſci factus: Vel ſtercoris Aſini ſiccati: vel Aceto rubro forti inſperſo iam dictis rebus candentibus; fumoq; ſic facto, qui & Ferro candenti in eo extincto ſuſcitari poteſt. In quo aceto aſtringentia poſſunt decoqui.

Suppoſitoria dolorem pręſertim ſedantia, in teneſmo exponenda, vt de Sæuo, aliaq; eiuſmodi, etiam in dyſenteria nonnunquam indita proderunt.

Purgare podicem ab adhærentibus excrementis poſt egeſtionem, folijs Verbaſci & Lagopi panniculis, tum ob mollitiem ipſorum, tum vires aliquas, quas ſimul conferunt, probantur. Cuius mollitiei cauſâ folia Altheæ vſurpari poſſunt.

Quod Regimen attinet: Cibo nutriantur euchymo, qui ſimul etiam ad morbi ſanationem aliquid conferat, denturque Lac, Oua, Pultes, aliáve iam in exhibendis expoſita: Vel alia alimenta in aqua Chalybeata aut Roſacea decoquantur, additis interdum pulueribus, vel ſuccis ſupradictis, quę gratiora ſint: Bibant aquam Chalybeatam, lac Amygda-

mygdalynum: Interdum Vinum rubrum aquâ Vſtulatâ dilutum. Vitent omnia Salſa, Acria & ſummè Acida.

Quieti maneant, neque corpus ſurgendo ad ſellam, vel ob inquietudinem, lectos & loca mutando, vti verò facere ſolent, ab eoq; admodum debilitari, exagitent: Excrementaq; in lecto remanentes, linteaminibus duplicatis, vel pelui depreſsâ, cuius ambitus culcitris ſuſſultus ſit, excipiant.

Quòd ſi dyſenteriæ alius aliquis affectus copuletur, aut occaſionem præbeat, veluti hepatis aut ventriculi: tunc ſi ob hepatis morbum bilis fiat prouentus, vel quod maximè metuendum, fluxus accedat hepaticus, dilutaque cruenta copioſa ſequatur deiectio, quod lethale admodum, hepatis habenda erit ratio, illicque epithemata & ceratum illi conuenientia applicabuntur: qualia in fluxu Hepatico, alijsque iecoris affectibus explicabimus.

Et ſi ventriculi dolor aut imbecillitas accedat, ea quæ illi accommodata ſunt, alijs adſtringentibus dyſenteriæ competentibus, permiſcebuntur, vt de Maſtiche, Roſis, Abſynthio, alijsque vtrique competentibus, dictum eſt. Vel ſi ventriculi affectus præualeat, priuatis etiam remedijs huic ſubueniendum, quæ in dyſenteria tamen nocere nequeunt. Qualia multa adſtringentia, ventriculum roborantia, in illius imbecillitate ſunt expoſita. *[illegible]*

Cruentæ deiectiones aliæ, præter dyſenteriam veram, cuius curam iam expoſuimus, & fluxum hepaticum, de quo poſtea agemus, ſi à reſeratis venarum meſeraicarum oſculis, accedente inſuper inflammatione procedant, Dyſenteriæ niſi quod nondum adeſt exulceratio, nonnihil correſpondent, & interdum pro ea ſumuntur, non tamen ita pertinaces ſunt, ſi modò inflammationi occurra- *Deiectiones per aluum cruentæ citra exulcerationem curatio.*

Salſamento piſcis Siluri ventrem fouere iubet Dioſcorides.

Lotio crurum in iam dicto decocto admodum calido, facta, ſimiliter iuuat. Quæ & ſi ex decocto Scoriæ ferri & Limaturæ chalybis in Aceto acerriſmo fiat, probatur.

Vapor ab eodem decocto, è quo fotus fit, ſuſcitatus, ſi podice excipiatur, ſi præſertim altiùs ſe inſinuet, admodum próderit: Vehementiusq; operabitur à ſalſamento dicto, vel Lotione quæ ex Scoria ferri & Chalybe paratur, excitatus.

Ex Anguilla decocto, vapor probatur à quibuſdam.

Fumus in anum admiſſus, quia & ille penetrat, iuuare poteſt, excitatus à reſinoſis in teneſmo explicatis, prunis ardentibus vel laminæ ignitæ impoſitis: Idem præſtat ex puluere Verbaſci factus: Vel ſtercoris Aſini ſiccati: vel Aceto rubro forti inſperſo iam dictis rebus candentibus; fumoq; ſic facto, qui & Ferro candenti in eo extincto ſuſcitari poteſt. In quo aceto aſtringentia poſſunt decoqui.

Suppoſitoria dolorem præſertim ſedantia, in teneſmo exponenda, vt de Sæuo, aliaq; eiuſmodi, etiam in dyſenteria nonnunquam indita proderunt.

Purgare podicem ab adhærentibus excrementis poſt egeſtionem, folijs Verbaſci & Lagopi panniculis, tum ob mollitiem ipſorum, tum vires aliquas, quas ſimul conferunt, probantur. Cuius mollitiei causâ folia Altheæ vſurpari poſſunt.

Quod Regimen attinet: Cibo nutriantur euchymo, qui ſimul etiam ad morbi ſanationem aliquid conferat, denturque Lac, Oua, Pultes, aliáve iam in exhibendis expoſita: Vel alia alimenta in aqua Chalybeata aut Roſacea decoquantur, additis interdum pulueribus, vel ſuccis ſupradictis, quę gratiora ſint: Bibant aquam Chalybeatam, lac Amygda-

mygdalynum: Interdum Vinum rubrum aquâ Vſtulatâ dilutum. Vitent omnia Salſa, Acria & ſummè Acida.

Quieti maneant, neque corpus ſurgendo ad ſellam, vel ob inquietudinem, lectos & loca mutando, vti verò facere ſolent, ab eoq; admodum debilitari, exagitent: Excrementaq; in lecto remanentes, linteaminibus duplicatis, vel pelui depreſsâ, cuius ambitus culcitris ſuffultus ſit, excipiant.

Quòd ſi dyſenteriæ alius aliquis affectus copuletur, aut occaſionem præbeat, veluti hepatis aut ventriculi: tunc ſi ob hepatis morbum bilis fiat prouentus, vel quod maximè metuendum, fluxus accedat hepaticus, dilutaque cruenta copioſa ſequatur deiectio, quod lethale admodum, hepatis habenda erit ratio, illicque epithemata & ceratum illi conuenientia applicabuntur: qualia in fluxu Hepatico, alijsque iecoris affectibus explicabimus.

Et ſi ventriculi dolor aut imbecillitas accedat, ea quæ illi accommodata ſunt, alijs adſtringentibus dyſenteriæ competentibus, permiſcebuntur, vt de Maſtiche, Roſis, Abſynthio, alijsque vtrique competentibus, dictum eſt. Vel ſi ventriculi affectus præualeat, priuatis etiam remedijs huic ſubueniendum, quæ in dyſenteria tamen nocere nequeunt. Qualia multa adſtringentia, ventriculum roborantia, in illius imbecillitate ſunt expoſita.

[illegible]

Cruentæ deiectiones aliæ, præter dyſenteriam veram, cuius curam iam expoſuimus, & fluxum hepaticum, de quo poſtea agemus, ſi à reſeratis venarum meſeraicarum oſculis, accedente inſuper inflammatione procedant, Dyſenteriæ niſi quòd nondum adeſt exulceratio, nonnihil correſpondent, & interdum pro ea ſumuntur, non tamen ita pertinaces ſunt, ſi modò inflammationi occurra-

Deiectio. per aluum cruenta citra exulcerationem curatio.

tur, vt vera dyſenteria, quæ citiùs quàm illa ſi rectè tractentur, ceſſant, ſæpè tamen auctâ inflammatione & febre, ob dolorem, vt in colico dolore ab inflammatione quoque procedente, conuulſi moriũtur, vel ſi in abſceſſum vergant, in veram dyſenteriam commutantur, quæ vlcus poſt ſe relinquẽs ſordidum, purulentam dictam, quæ dyſenteriam ſequitur, efficit deiectionem. Huius in affectus cura, cauſa quæ irritando eum procreauit, ſi adhuc perſiſtat, propellenda & in ea infringenda, iiſdem euacuantibus & abſtergentibus ſed mitioribus propter inflammationem, & lenientibus, vt in dyſenteria dictum fuit, vtendum. Et morbi causâ, inflammationis ſcilicet, refrigerantibus eam compeſcere ſtudebimus, qualia in dyſenteria cum inflammatione & colicis doloribus propoſita fuerunt. Dein ad oſcula venarum obſeranda, & fluxum cohibendum, ſedatâ iam inflammatione tranſeundum, eligendo ex adſtringentibus remedijs ea, quæ in dyſenteria inijci foriſque adhiberi diximus: & ſi in aſceſſum vergat inflammatio, indeque in vlcus, tunc quæ exulcerationem in dyſenteria vera ſanare diximus, locum habebunt.

Deiectionis per aluum ſanguinis concreti curatio.

Concretus nigricans, vti expoſitum, apertis oſculis, ſi copioſè eijciatur ſanguis, ob violenta cathartica aliáve medicamenta, nonnunquam & ſimul vomatur, periculoſum imprimis, vnde aliquos ſubitò ſanguine nimiùm profuſo extinctos vidimus. In quo caſu ſicuti in vomitione ſanguinis docuimus, procedendum, aliaq; adſtringentia intus foriſque, vt in priori caſu, adminiſtranda.

[illegible]

Teneſmi curatio.

Teneſmus, cùm circa exitum inteſtinorum illius conſiſtat cauſa, minùs periculoſus quàm dyſenteria exiſtit, faciliusq; illâ ſanatur, cùm ad partem affectam medicamenta rectà perueniant, licet & hoc quòd ægrè illa retineant, ob ſtimulum quo

diue-

diuexantur, & quem in aluum immiſſa, etſi blanda ſint, de nouo incitant, difficultatem curæ adferat, morbumq́; ſæpè protrahat. Qui & per ſe nonnunquam longus eſt, difficulterq́ue ſanatur, ſi vlcus ſit ſordidum, ſin alia cauſa leuior, eò faciliùs.

Scopus curandi pro diuerſitate cauſæ inſtituitur: Nam ſi cum exulceratione teneſmi prima ſit ſpecies, in qua mucoſa ſubcruenta egeruntur, ſiue per ſe inceperit, aut dyſenteriam ſequatur, aut ex leuiore talis factus ſit, cùm in inteſtino recto vlcus conſiſtat, eadem cum dyſenteria curandi obſeruatur methodus, ſimiliaq́; ferè remedia, vti oſtendetur, huic ſedi accommodantur. Si verò ſola irritatio teneſmi alteram inducat ſpeciem, in qua bilioſa, vel aliàs acria ſimul prodeunt excrementa, nec tunc remedia ab illis quæ primæ ſpeciei conueniunt admodum diuerſa erunt, cùm & tunc ea quę horum acrimoniam ardorémve leniant & contemperent vſurpentur, poſtea quæ ſordes haſce auferant, abluant abſtergantúe, demum, quæ inde natam attritionem ſanent, & ſi in vlcus verum degenerarit, quæ hoc vti priùs dictum, curent. In teneſmi verò tertia ſpecie, in qua ſolus conatus citra excretionem aliquam vrget, cauſæ habitâ ratione, eam amouere ſtudebimus, vt ſi à duris hoc procedat excrementis, quæ ea emolliant, ſi à frigore, quę calore ſuo illud emendent, adminiſtrantes. Si à calculo inteſtinum premente, vel vermibus, aut ductus veſicæ cauſâ accidat, curatio horum in doloribus illarum partium fuit expoſita. In reliquis, ſequentibus remedijs hoc pacto erit procedendum.

Exhibētur rariùs hîc purgantia, cū humor circa locum affectum conſiſtens, teneſmum efficiens, in extremis inteſtinorum conſiſtat, niſi antecedentis cauſæ nomine, ne malum augeatur vel repetat, illud fieri debeat, tuncq́; ſi exulceratio adſit, eadem

quæ in dyſenteria competere, & præter vim purgandi etiam adſtrictione prædita eſſe diximus, hîc quoq; vſurpari poterunt: ſi verò alia adſit cauſa, ad alia quoq; quæ humores moderatè euacuát, tranſire poſſumus, leuiora tamen, ne aluum hiſce de nouo irritemus.

Hoc idem de alijs, quæ per os ſanationis gratiâ exhiberi debent, intelligendum, parùm hæc, in diſtantiori hac inteſtinorum ſede affecta, poſſe efficere. Interim tamen ſi ea quæ in dyſenteria conuenire diximus, lenientia vlcusq; ſanantia, aliquoties vel copiosè exhibeantur, vires ipſorum etiam eousq; deferri poſſunt. Vt ſi Lac, Decoctum hordei, copiosè ſæpeq; bibant, aliáve ſumant, quæ interim alijs partibus nocere nequeunt. Decoctum Betonicæ ſunt q in teneſmo laudant, vti & Saluię.

Inijciuntur imprimis in hoc caſu Clyſmata, cùm ad partem affectam proximè accedant, eamque alluant, quæ vt diutiùs contineri queant, quantitate mediocri infundenda, ſæpeq; quia cum labore ob conatum retinentur, reiteranda, canalem cùm applicatur, ne locum irritet, blandè in podicem inſerendo.

Lenientia clyſmata, in omnibus teneſmi ſpeciebus, ſiue pars eroſa, vlcerata, irritatáve tantùm ſit, conatu & dolore vrgente, cùm illum mitigent & humorum acrem vim retundant, competēt; Qualia in dyſenteria deſcripta ſunt, ex Lacte, Iure, Decoctis, Oleis parata, & prout vel ſimul abſtergere vel glutinare volumus, hæc illáve eligemus.

Detergentia enemata, ſi in teneſmo exulceratio adſit ſordida, vel irritatio à mucoſa aliáve adhærente tenaci materia, ad eam abſtergendam conuenirent. Similiter eadem quæ in dyſenteria ex Sero, Hydromelite, Decocto hordei aliorúmve parari diximus, hîc etiam vſurpanda.

Con-

Conſolidantia ſolummodo in teneſmo ab exulceratione procedente, infunduntur clyſmata, ex illis quæ in dyſenteria diuerſimodè propoſita ſunt, maximè conuenientia, ſeligendo.

Emollientia clyſmata in teneſmo, cuius ſtimulum dura excrementa commouent, ad ea diſſoluẽda iniiciuntur. Quibus laxantia aluum adduntur, ſi in teneſmo ad deiectionem ſed vanam tantùm irritentur, nihilque vel parùm prodeat. Demum & calefacientia flatusq́; diſcutientia, ſi frigidus humor aut alia refrigeratio, flatuumq́; adſit copia, è quibus quæ blando calore prædita ſunt, dolorem etiam leniunt. Ita cùm emollire & laxare volumus, decoctum Plantarum quinque emollientium ſumimus; vti & ſeminum Lini, Fœnogræci, additis oleis aliisque pinguibus laxantibus. Si ſimul calefacere & flatus diſcutere, tunc quę illud efficere poſſunt, adiicimus, vt herbas calidas, Origanum, Calamentum, Pulegium vtrumque, Meliſſam, Hyſopum, Saluiam, Maioranam, folia Lauri, Rutam, flores Chamomill. Meliloti, Anethi, Roſmarini, Stœchados; ſemina Carui, Fœniculi, atq; hiſce ſimilia. Cuiuſmodi clyſmata quamplurima in colicis doloribus, à fæcibus flatibus & frigore genitis, deſcripta ſunt, quæ inde peti poſſunt, cauſſisq́; hiſce ſimilibus accommodari.

Imponuntur podici in forma ſuppoſitorii vel alià, quæ dolorem leniant, in omni teneſmo, in quo ille vrget: dein & quæ eroſiones & exulcerationes ſanent, ſi teneſmus inde fiat: quæ cùm locum affectum attingant, admodum iuuarent, ſi diutiùs retineri in parte hac ſummè ſenſili, quæ ad omnem duriorem contactum mox excitatur, poſſent: quod tamen vt fiat, blanda admodum eſſe debent, nec dura aut aſpera, & ſi ſiccare oportet, citra morſum illud faciant: Talia autem ex ſequẽtibus componuntur.

Sæuum hirci vel capræ in formam ſuppoſitorij ſectum & inditum, cruciatum ſedat, & ſanat excoriationem factam.

Cui ſæuo liquefacto priùs, ſi ſemen Papaueris vel Hyoſquiami quod efficacius eſt, ſubtiliſſimè tuſum permiſceas, & in modulum chartaceum ſuppoſitorii forma fundas, ac ſuppoſitorium formes, ad dolorem ſedandum ampliùs cõferet. Longeq́ue magis, ſi horum loco oleorum, ex hiſce ſeminibus expreſſorum guttas tres, cuilibet ſuppoſitorio addas: vel Opij diſſoluti in olei Amygdal. dulcium ℈ ß.

Ad ſanandum efficacius fiet, ſi Sæuo vt dictum ſoluto, vel ſimplici vel narcoticis additis, Amylum & Gummi tragachãtum tritum vel infuſum priùs in aqua Plantaginis miſceas.

Vel ſic: ℞. gummi Tragachanti portionem, affunde tantillum aquæ Plantaginis vt intumeſcat ſaltem, neque nimiùm liqueſcat, adde mucilaginis ſeminis Pſylij vel Cydoniorum tantundem, & Vitellum oui aſſum, miſce, illisq́ue calentibus nonnihil, adde Ceræ albæ diſſolutæ q.ſ. vt concretum formam ſuppoſitorij nanciſcatur, ſicq́ue indi poſſit, vel ſi mollius remanſerit, bombace alióve molli immerſo in anum trudi. Cui & narcotica dicta addi poſſunt.

Hiſce ſuppoſitorijs ad eroſionem maiorem curandam miſcentur etiam pulueres, qui tamen ſubtiliſſimè triti ne irritent, eſſe debent, vt Ceruſæ, Tuthiæ præpar. Boli, Balauſtiorum, aliorúmve citra acrimoniam ſiccantium.

Vel ſi magis adſtringendum, ſucci Acaciæ, Hypociſtidis, Sanguinis draconis, cum infuſ. gummi Tragachant. emolliti & triti vſurpandi.

Ex Licio paratum ſuppoſitorium Rhazis, narcoſi & vi ſanandi præditum eſt.

Emollien-

Emollientia ſuppoſitoria in duris recrementis, aliáve laxantia, additis calidis, flatus diſcutientibus, in alijs cauſis, conuenientia, vti de clyſteribus dictum, in colicis quoque deſcribuntur doloribus, quæ ſi neceſſe ſit, huc quoque referri poſſunt. Ex Ladano & Styrace additis Oleis calidis, quædam parata, in teneſmo eiuſmodi quoque laudantur.

Vapores vel ſuffitus, vti & fumi in teneſmo ab exulceratione, ijdem qui in dyſenteria competebant, illicque deſcripti ſunt, hîc quoque conueniunt: Præter hoſce, fumus etiam factus ex validè adhuc ſiccantibus, multamque fuliginem reddentibus prodeſt, vt Pice, Bitumine, Succino, Colophoniâ, Terebinthinâ, Reſinâ pini, Sarcocollâ & ſimilibus, quibus & Sulphuris portionem aliqui addũt, & in Aceto priùs illa macerant.

Vel ſi calefaciendum potiùs, vaporem ex decocto clyſmatis hoc idem efficientis, vt illic expoſuimus, excitabimus. Sabinæ in Vino & Aceto coctæ ſuffitum aliqui probant.

Fotus ad ſanandam exulcerationem in teneſmo, ex plantis in dyſenteria propoſitis, fieri quoq; poſſunt: Vel etiam inſeſſio ex illis.

Myrrhæ decoctionis fotum, teneſmum qui dyſenteriam ſequitur, ſanare docent.

Si multùm ſanguinis reddant: ℞. Verbaſci cum radicibus M ij. Roſarum rubr. P j. cortic. Granatorum, Gallarum ana ℥ ß. coquantur in Aquæ ferratę partibus duabus & vnâ Vini. Poſſunt addi Balauſtia vel Pſidia ad ℥ ß. & cortic. Pini.

Efficaciùs fiet ſi Aluminis ℥ ß. addas.

Ad calefaciendum, fotus ex plantis in clyſmate explicatis quoque fieri poſſunt, illorumq; decocto foueri podex illiusq; ambitus ventrisq; inferiora, in quo decocto etiam ſedere poſſunt. Cui, ſi quædam adſit eroſio, Verbaſcum & Plantaginem ad-

dimus. Vel ſolo etiam Verbaſco cocto in Vino, ſi hæmorrhois accedat, anus fouetur aliiſve in hæmorrhagia expoſitis.

Vel fiat fotus cum Aqua, Oleo & Vino ſimul calefactis: Aut cum Oleo ſolo aliquo enarratarum herbarum, vt Chamomillar. Anethino & Rutaceo, &c.

Vnguentis ad ſanandam exulcerationem, iiſdem quibus in dyſenteria vſi ſumus, hîc quoq; vti poſſumus.

Imprimis dolore vrgente in teneſmo, illitione quæ ex oleo Roſaceo, Violac. Nympheæ & mucilagine ſeminis Pſylii, Vitellis ouorum paratur: vel aliis in hæmorrhoidum dolore deſcriptis.

Vel ſi calefaciendum, vtendum oleis calidis, Chamomelino, Anethino, Laurino, Rutaceo ſimilibusque.

Cataplaſmata ex iiſdem quæ clyſmata, fotus, vnguenta ſubintrant, concinnari poſſunt.

Erui farinam Vino ſubactam applicat in teneſmo Dioſcor.

Sacculus calefaciens anodynus fit ex Milio, Furfure & Sale, frixis in ſartagine, additis aliquando herbis calidis in fotu dictis, aridis contritis.

Vel in exulceratione fiat ex adſtringentibus, vt ſeminibus Coriandri, Myrtillorum, Glandium capulis, Gallis aliiſve herbis, in fotu dyſenteriæ expoſitis: Sacculoque in Vino rubro decocto inſideat.

Laterem ex fumo denigratum, comminutum & in Aceto feruẽti immerſum, inuolutum linteo, perinæo & podici in teneſmo cum excoriatione, applicant.

Sedeat ſupra Arthemiſiam calefactam æger.

Puluini, Pannive lintei calidi actu adhibiti ad anum & perinæum, blando calore dolorem eorum ſedant.

Diarrhœa,

Diarrhœa, in qua fæculenta excrementa varia humoresq; in ventriculo & inteſtinis genita, vel eò tranſmiſſa, per alui fluxum euacuantur, non erit ſiſtenda, ſi vel arte per medicamenta promota, vel à natura ſponte ſuſcitata, ad redundantiam corporis expurgandam, rectè & feliciter procedat. Tum in nondum ægrotantibus ad morbos præcauendos: tum in morbis, ab humorum copia & cacochymia pendentibus, dein & in acutorum principijs, vbi docente Hippocr. ſi talia qualia oportet deijciantur, & ægri bene tolerent, bonum, vel etiam declinatione & criſi, quæ per alui fluxum morbos quandoque ſoluit. Compeſcenda verò tunc erit, ſi in ſanis & puris corporibus hæc veniat, maximeque ſuperpurgatio dicta ſequatur. In ægris verò ſi vel promota vel ſpontè ſuperueniens, vel quia non ceſſat, vel quia de cauſa morbi nihil aut parùm aufert, vires proſternit & ſic nocet, vel iam priùs illis deiectis, exitium adfert. Veluti in internis inflammationibus, pleuritide, peripneumoniâ, & in febribus quibuſdam acutis malignis, peſtilentibus & in aliis quibuſdam diuturnis vires proſternentibus, vt febribus hecticis, phtiſi, hydropi ſuperueniens lethalis. Quemadmodum in affectibus hiſce aliiſve, vbi pernitioſa eſt, fuit expoſitum. In quibus omnibus, quantum fieri poteſt, ne fiat, aut ſi facta ſit rurſum ſiſtatur, præmiſſo prognoſtico ſi periculoſa videatur, procurandum.

Diarrhœa cura.

Idque hac methodo, obſeruando primùm an per ſe hæc accidat, citra alium affectum comitem; Vel an alius affectus concurrat, illúmve ſequatur. Si itaque per ſe eueniat, ſitque vel à medicamento facta ſuperpurgatio, vel à cibo & potu nimio, crudo vel corrupto proficiſcatur, aut humoribus bilioſis vel acribus, vel pituitoſis ſeroſis, tunc per euacuantia ſi quid de cauſa ſubſiſtat, & exagitare

non deſinat, illud propellere oportet, ſtimulusque illius reprimendus: Dein ventriculus, eoque magis ſi vomitus ſimul infeſtet, & inteſtina roboranda, conſtringenda, idque calidioribus magis minúſve, vel temperatis vel frigidis, prout cauſa plus minúſve frigida vel calida exiſtit. Quæ omnia ſequentibus operandi modis perficiuntur.

Expurgádus ventriculus & inteſtina ab humore peccante, idque leuioribus, ne aluum priùs commotam nimiùm exagitent: vtendo ſi humor aqueus & pituitoſus ſit, pilulis ſtomacho ſimul congruentibus, imprimis illis quæ Maſtichem ſimul recipiunt, vt Aſſaiereth, Maſtichinis aliisq; in Lienteria exponendis.

Vel datur electuarium Hieræ ſimplicis ad ʒ vj. aut pulueris ʒ ij. addendo propter amaritudinem, Oxyſaccharæ ſimpl. ℥ j. diſſoluendo omnia cum liquore conuenienti, vel mulsâ, vti veteres voluerunt. Sed hæc amara commodiùs in forma pilularum dantur, Pilulæ ſcilicet de hiera.

Poſſunt & aliæ formæ id præſtantes, in Vino aliòve modo, illud efficere, ſicuti in lienteria & imbecillitate ventriculi variæ eiuſmodi compoſitiones proponuntur.

Si biliosus verò humor vel alioquin acris, diarrhœam inducat, eadem remedia leuiter purgantia & adſtrictionem quandam ſimul habentia, in dyſenteria explicata, hîc quoque vſurpabuntur.

Veluti potio ex Rhabarbari vel integri vel torrefacti puluere, vel diluto ipſius, adiectis etiam aliis, vti illic dictum, parata: cui & hîc Vinum abſynthites vel Syrupus illius, aut de Mentha commodè additur.

Qua ratione & ex Myrobalanorum citrinarum vel chebularum, eodem modo ad ℥ ß. infuſarum potiùs expreſſione vel decoctione leui, quàm pul-

uere, cuius ægrè tanta copia vnâ vice ſumi poteſt, potio poteſt effici: Vel ſimiliter ex Myrobalanorum ℥ ij. & Rhabarbari ℥ j. concinnari.

Vel pilulæ ex Rhabarbari ℈ ij. Maſtiches ℈ j. Spicæ ℈ ß. cum ſucco Roſarum formatæ exhiberi. Vel bolus ex eo cum carne Cydoniorum aut conſeru. Roſarum fingi: Vel puluis ſiccus propinandus, adiecto Cinamomo & Saccharo roſ. Quibus & Myrobalani addi poſſunt, ſi molem medicamenri, quę hîc exigua eſſe debet, non nimiùm augerent.

Trochiſci de Roſis appellati & parati, vti & ex ſpica, ſpodio, ſem. berberis & ſem. frigid. maior. addito diagrydio, in diarrhœis ſi purgandum, in vſu ſunt.

Tryphera Sarracenica Nicolai ad ℥ vj. cum eiuſmodi potionibus ex Myrobalanis, vel Rhabarbaro vel vtriſque paratis quandoque diſſoluitur, quando humorum adeſt copia. Aliàs etiam Catholici tantundem. Ad fortiora tranſire in alui hoc nimio fluore, non ſatis eſt tutum.

Inter ea quæ euacuando proſunt, Vomitus interdum reuellendo, & cauſam ſimul euacuandó, vt in dyſenteria dictum eſt, conuenit. Sudorum item prouocatio, imprimis ſi ſeri copia diarrhœas efficiat. Qui ſi vires ferant, admodum ſæpè iuuant. Inedia leuis ad humorum horum prouentum & abſumptionem, aliquid adiumenti adferet. Sed in picrocholis nocet.

Clyſmata quæuis, etſi cùm mox iterum deijciantur, aluum ſic moueant, tamen ſi vim adſtringendi habeant, cùm eam tunc potiùs ſiſtant, etiam quandoque vſurpata conuenient.

In quem vſum Quartum clyſma in dyſenteria deſcriptum, cùm adſtringat validè, ad aluum ſiſtendam quoque erit accommodum. Cuius decocto etiam alia adſtringentia, poſt hunc clyſterem

deſcripta, addi poſſunt. Et ſi ampliùs fluxum ſiſtere volumus, in decocto ſuccos exſiccatos Plantarum vel lapidis Hæmatitis aut Terrarum ſiccantium, vti omnia illic expoſita ſunt, diſſoluere debemus. Vel etiam ſi ab acri humore metuatur excoriatio, Tertium clyſterem qui adſtringit & glutinat, vel alios ibidem enarratos inijcere poſſumus.

Sed & in acri & bilioſo humore ſi inteſtina vellicent, abſtergentia clyſmata, in dyſenteria quoque copioſè deſcripta, ante adſtringentium vſum poſſunt infundi. Quæ & ſi alij humores redundent, maximè ſi adhæreant, ad eos promouendos, præſertim quando purgantia alia, illis non fuerunt exhibita, conuenient, additis etiam fortioribus, ſi neceſſe ſit, vt Abſynthio, Centaurio, & in pituitoſa cauſa, propter tormina & murmura, quæ tunc ſimul adeſſe ſolent, illis quæ flatus diſcutiunt, vt in decocto, ſeminibus Fœniculi, Aniſi, floribus Chamomillæ, Meliloti, Anethi, vel horum oleis.

Nonnunquam & lenientia enemata, ſi humores inteſtina irritent, vel medicamentum violentum catharticum aliúdve inteſtina lædat, ad eos contemperandos vſurpari poſſunt, in dyſenteria abundè propoſita, additis etiam, ſi cruciatus adſit, iam enarratis flatus diſcutientibus; Veluti in decocto leniente in dyſenteria deſcripto, quod ℞. radic. Altheæ ℥ j. Hordei, &c. factum eſt.

Exhibenda quædam, adſtringentia præſertim, interdum & abſtergentia, & lenientia, pro cauſæ ratione, vt priùs dictum, idque diuerſis formis, ne natura vni aſſueta, parùm aut nihil inde mutetur, bis térve in die.

Decocta varia in Aqua vel Vino, vt Adianthi, Trichomanes, Altheæ, Rubi, radic. Quinquefolij, Pœoniæ à Dioſcoride commendantur.

Vinum infuſionis Prunorum ſylueſtrium, priùs exſiccatorum, ne ventrem conturbent, vti & aliorum fructuum auſterorum; Item Muſci arborei, vel Abſynthites, in quo radices Biſtortæ, cortic. Citri aliáve adſtringentia maduerint:

Succi Plantaginis, Polygoni, Equiſeti, Chondrillæ, Punicorum acidorum Dioſc. Cydoniorum.

Syrupus Cydoniorum, Myrtillorum, de Roſis rubris ſiccis, de Berberis, de Ribes, per ſe ſumendi, vel cum Aquis ſequentibus in forma Iulepi.

Aquæ Plantaginis, Roſarum florum & peculi, Acetoſæ, Burſæ paſtoris, Sorborum, Prunellorum, foliorum Quercus.

Vel decocta in dyſenteria deſcripta. Quorum vnum ℞. radic. Tormentillæ ℥ j. radic. Conſolidæ, &c. Alterum ſubſequens; ℞. radic. Quinquefolij vel Biſtortæ, &c. & quæ ſequuntur. E quibus & ſyrupi poſſunt parari.

Vel ſyrupus ex ſuccis ad vſum aſſeruandus: ℞. ſucci Cydoniorum ℥ iij. ſucci Berberis qui eodem tempore, cùm Cydonia matura ſunt, haberi poteſt ℥ ij. ſucci Plantaginis vel alterius ℥ j. ß. Vini rubri ſtiptici, Aquæ roſarum ana ℥ ij. Sacchari quartarium j. decoquantur ad conſiſtentiam ſyrupi, aromatiſ. puluere Santali rubri. Si ante coctionem Acaciæ aut Hypociſtidis ʒ ij. in eo diſſoluas, efficacior erit, & in bilioſa cauſa, Aceti roſac. tãtillum, vt meliùs aceſcat addas.

Eſt & ſyrupus Nicolai contra omnem fluxum ventris, ex fructuum & aliorum decocto concinnatus.

Inter alimentoſa, Carnes in aqua chalybeata coquantur, vt in dyſenteria, addendo interdum Sumach, vel alia non ingrata.

Iuſcula condiantur ſucco Cydoniorum vel alijs. Cibi craſſi, ſpiſſiores potiùs quàm liquidi.

Turtur præparatus, vt in dyſenteria.

Sanguis frixus, vt in dyſenteria.

Lac vſtulatum Vaccinum vel Ouillum, vt in dyſenteria.

Ouorũ bene coctorũ Vitellus cũ Aceto comeſt⁹.

Ouum, detracto albumine per anguſtum illius in apice factum foramen, Aquâ roſacea impleatur, beneque obturatum coquatur, donec aqua abſumatur; Vitellusque comedatur, vel cum Iure diſſolutus bibatur.

Milij putamen cum Ouo aſſum, comeſtum, vt in dyſenteria.

Caſeus elixus in iuſculo vel aſſus, Heluetiorum remedium, quod & Dioſc. probat.

Panis triticeus ſiccus nec dum recens, non tamen rancidus nec mucoſus.

Panis coctus ex paſta factâ ex Amylo, farina Fabarum & Ouis, addito ſemine Plantaginis vel alijs.

Panis ex farina ſubacta Hordei vel Oryzæ & Vitellis ouorum coctus, beneq; exiccatus, diu aſſeruatur. Qui ad vſum pulueriſatur & cum Lacte in formam pultis redigitur; Sicq; ſumitur.

Alter ex farina fit Tritici cum ſucco baccarum Sambuci, in paſtam redacta: quę in clybano eouſq; coquitur, donec penitus areſcat, vt diu ad vſum aſſeruari poſſit. Cuius pulueriſati cochl. j. cum Vino rubro aliquoties propinabitur.

Oryza cocta cum Lacte vſtulato, vel cum Brodio carnis, cui gummi Tragach. vel Arabicum additum valde iuuat.

Amylum cum lacte Amygdalarum, vt in dyſenteria

Puls ex farina Zeæ, Auenæ, Milij, vt in dyſenteria.

Lentes non excorticatæ coctæ, addito Aceto, vel

vel alijs adſtringentibus, nonnunquam & Beta Dioſc.

Fructus recentes vel exſiccati, Meſpila, Sorba, Corna, Pyra ſylu. Dioſc.

Braſſica, Beta nigra cum radicibus, Plantago, Intybus, Apium, cocta in cibis, Dioſcor. addito Aceto.

Cibi conditi Gariophyllis toſtis & Aceto.

Bibat aquam Hordei loco vini, ſeu aquam Vſtulatam vel Ciſternæ.

Pulueres propinandi vt in dyſenteria dictum.

Præcipuè in vſu ſunt radic. Alceæ, Tormentillæ, quæ & in venenatorum morborum diarrhœâ ſimul eſt antidotus, Equiſetum, pulueriſata cum Vino data, vti & Lagopi folia, panniculi, & ſemen Oxylapathi, Acetoſæ, Plantaginis, Naſturtij torrefactum, quod magni fit, Maſtiche item & gummi Tragachantum.

Præter hos à Dioſc. & alijs probantur pulueres Aſtragali, Hyacinthi, Acanthi, Alyſmatis, Xyridis, Myricæ, Verbaſci, Rubi Ideæ, cortic. Tamaricis.

Folia Sanguiſorbæ, Fragariæ cum radice, Pyrola, Piloſella, Virga aurea, Pulmonaria, Clematis prima, Anchuſa, Lens ſylueſtris, Phyllitis, Sedum maius, Phœnix, Ruta, Acinos, Anethum, Aniſum, Fœniculum erraticum.

Flores Labruſcæ, Verbaſci, Milij Indici.

Oſſa Myrobalan. aſſata, Auellanarum putamina, Nux moſchata toſta, Gariophylli toſti.

Semen Coriandri, Milij ſeminis putamen, Anethi, Iunci maximè, Granatorum nuclei.

Coagulũ leporinũ, Fimus caninus, Cornuceruí.

Rubrica Synopica, Terra Armenia, Cryſtallus, Margaritæ, Corallia, Gummi Arabicum, Tragachantum.

Trochiſci Ramich, alijq́ue ad fluxum Meſuæi,

Item de Terra ſigillata, de Succino, de Spodio cum ſemine acetoſę. Dantur vt in dyſenteria, vel fiunt ex ijs pilulæ. Item Diacorallium.

Puluis cum rhabarbaro: ℞. Rhabarbari torrefacti ℥ j.ß. Boli Armen. vel lapid. Hæmatit. ana ʒ j. oſſium Myrobalanorum vſtorum. Succini an. ʒ ß. fiat puluis: Detur duabus vicibus cum Vino; Vel cum mucilagine Tragach. factâ in aqua Roſarum vel Plantaginis, fiant pilulæ: Capiat ʒ j.

Adduntur pulueres cordiales, ſi vires deficiant, vt Diamarg. frigid. de Gemmis. Item Triaſantalum, Diarrhodon.

Vel ſic ex pluribus concinnatus: ℞. Caſtanearum nucleorum aſſorum vel Glandium ℥ ß. cortic. Myrobalanorũ citrinarum, Chebularum aſſarum ℥ ij. ſeminis Coriandri, Naſturtij in aceto macerat. & torrefact. ana ʒ j.ß. ſeminum Myrti, Sumach, Meſpilorum, Granatorum acidorum, Berberis, Roſarum, Plãtaginis, Oxylapathi ana ʒ j. ſe. Cimini in Aceto macerati, Thuris vel Maſtiches ana ℥ ß. Coralli rubri ℥ ij. Boli, Lapidis Hæmatit. ana ℥ j. cornu Cerui vſti ʒ ß. Margaritarum vel Lapidum præcioſorum ℈ j. Acaciæ vel Hypociſtid. ʒ j. pulueriſentur. Et detur ℥ j. per ſe vel cum Saccharo, vel alio modo: vel fiat ex eo electuarium.

Diacydonites cum ſpeciebus, in frigida, ſine illis, in calida cauſa, per ſe vel cui alia permiſta ſint, datur in forma electuarij, aut pulueris, addito Saccharo roſac. à ℥ j.ß. ad ʒ ij.

Conſerua Roſarum antiqua, Acori, Symphiti: Poſſunt & aliæ cordiales conſeruæ addi: vel conditur. Cydoniorum, Citri, Myrobalanorum per ſe vſurpantur, vel pulueres trochiſcorum aliiſve adduntur.

Micleta dictũ electuarium Nicolai, vt in dyſenteria (vbi ex quibus componatur oſtéſum fuit) ſic & di-

& diarrhœa cæteriſq; alui fluxibus datur.

Myrti baccarum Meſuæi item electuarium, ex myrobalanis, baccis myrthi, ſeminibus aniſi, cimini, apij, & ſyrupo cydoniorum.

Narcotica in diarrhœa, ſi dolor aliquis accedat, vt in colicis vſurpata, eum mitigant, & facultatem expultricem ſopiendo, fluxum ſiſtunt, eoque modo vt in dyſenteria oſtenſum, additis plærunq; validiùs adhuc adſtringentibus, cùm neceſſitas requirit vſurpari poſſunt.

Foris adhibenda in diarrhœa, propter fluxum immoderatum, magis quàm in dyſenteria locum habent, vt in illa, clyſmata, propter exulcerationē internam, quare illic ea copioſiùs, vt in hac hæc erunt explicanda. In diarrhœa quoq; ventriculo ſimul affecto, frigidâ quædam in lienteria explicanda, hîc locum habebunt: In calidâ verò, quæ in dyſenteria.

Inunctiones ex oleis eædem conueniunt, vt in dyſenteria, & ſi ventriculus affectus ſit, ille vt in lienteria dictum, inungendus.

Vel ventris & ventriculi regio hoc pacto illinenda: ℞. olei Myrtillorum, Cydoniorum, Roſarum, Omphacini a. ℥ j ß. olei Maſtichini ℥ j. Abſynthini, Nardini ana ℥ ß. ſucci Plantaginis Burſæ paſtoris an. ℥ j. ß. Aceti roſac. ℥ j. fiat decoctio ad ſuccorum conſumptionem addendo Ceræ q. ſ. Et permiſcendo vel inſpergendo poſt inunctionem puluerem vnum ex præſcriptis in dyſenteria; cui addere poſſumus Nucis moſch. ʒ ij. Santalorum omnium ʒ j. radicis Galangæ vel Cyperi, ſeminis Coriandri, Storacis calamit. an ʒ ß. miſce. Vini fæcem admiſcet & illinit Dioſc.

Fotus & inſeſſus fiunt ex radic. Tormentillę, Biſtortæ, Pentaphylli, Calcatrippæ, Filicis, (Conſolida nihil foris facit, nō enim adſtringit) Verbaſco,

Plantagine, Equiſeto, Burſâ paſtoris, Centinodia, folijs Rubi, Berberis, Sumach, Lentiſci, addito Abſynthio & Mentâ ratione ventriculi, nucibus Cupreſſi, cortic. Granatorum, baccis Myrti, Naſturtio torrefacto, ex floribus, Roſis, Balauſtijs, Spongiâ Bedeguar; coctis in Vino rubro, & Aquâ chalybeatâ, addito Aceto, addendo interdum Alumine.

Saccus ex enarratis quibuſdam impleri poteſt, vel duo ſacculi iteratis vicibus adhibendi, & in eo decoqui, ſicque ventri applicari poſſunt.

Vapores & fumi in dyſenteria & teneſmo poſiti, hîc prodeſſe poſſunt.

Cataplaſmata ex reſidentia decocti herbarum pro fotu fieri poſſunt, additis oleis enarratis, Sæuo hirci, Farinâ, Amylo vel Pane & pulueribus, quos inſpergere docuimus.

Vel ex ſuccis herbarum dictarum, vel fructuum adſtringentium, Pyrorum, Pomorum auſterorum & Prunorum, præſertim ſylueſtrium, Cydoniorum, Sorborum, Meſpilorum, Cornorum, Berberis, &c. incorporando eos cum Farinis aut Pane, additis oleis & pulueribus.

Emplaſtra & cataplaſmata in dyſenteria expoſita, in diarrhœa calida, illa verò quæ in lienteria exponuntur, in frigida competunt.

Vel ſic ex pluribus paucioribúſve compoſitum: ℞. Fructuum adſtringentium prædictorum exiccatorum optimè & veluti vſtorum ℥ iv. farinę Hordei ℥ ij. frixæ cum Aceto, radic. Biſtortæ ℥ ß. Equiſeti, Abſynthij, Mentæ, cortic. Granatorum, Gallarum, cortic. Myrobalanorum, Nucum cupreſſi ana ʒ ij. baccarum Myrti, acinorum Vuarum, Coriandri præpar. Cumini, Naſturtij torrefact. in Aceto mac. ana ʒ j. Thuris ℥ ß. Mumiæ, Acaciæ, Sanguinis draconis an. ʒ i.ß. Boli Armen. lapid. Hæmatit. & Magnetis ana ʒ i. Nucis moſch. ʒ ij. Santali rubri, Gario-

Gariophyll.an. ℥ j. Spicenardi ʒ ß. Caſeum veterem & Gluten piſcium miſcent, pulueriſata omnia Vino rubro vel Succis herbarum incorporentur, & parùm calefacta & frixa contundantur, addendo olei Maſtichini, Roſarum Omphacini an. ℥ ij. ß. fiat cataplaſma, vel additâ Pice nauali & Colophoniâ, Cerâ & Reſinâ emplaſtrum.

Vſitata emplaſtra vſurpari poſſunt ex Gallia moſch. Meſuæi, de Maſtiche, Diaphœnicon, Contra rupturam, Ceratum ſantalinum, additis adſtringentibus fortioribus.

Rete caſtrati, oleo Roſarum omphacino, vel alijs inunctum, pulueribus prædictis aſperſum.

Cucurbita affixa vmbilico.

Potentilla viridis, plantis pedum appoſita.

Podex Tapſi barbati folijs terſus.

Pedes calefacere actu & potentiâ illud agentibus, plurimùm quoq; iuuat, ad alui fluxum ſiſtendum, præſertim ſi à frigiditate pedum aut aliarum partium, diarrhœa oborta ſit: Vel ſi pituita aquea inteſtina continuò alluens, ea refrigeret, aut ob ſeſſionis in ſella moram, podex parteſq; vicinæ refrigerentur, quas & calefacere tunc quoque oportet.

Si cum diarrhœa alius affectus cócurrat, qui tamen non cum illo implicatur, aut illius cauſa eſt, tunc ſingulis ſua cura adhibetur, huicq; quod magis vrget, primùm ſubuenitur. Si verò affectus ille diarrhœę cauſa exiſtat, tunc cauſa hęc primùm erit auferenda vel auertenda, & poſtea niſi causâ ſublatâ ceſſet, hoc pacto procedendum:

Si cum catharro diarrhœa coincidat, vtriſq; remedia accommodanda, maximeque ſi vti putatur, illius ſit cauſa, humore pituitoſo aqueo vel feroſo, ſalſo vel acri, à cerebro ad ventriculum delabente, tunc primò defluxioni, poſtea diarrhœę occurrẽdum. Et defluxionem quod attinet, illius ra- *Dyarrhœæ cum defluxione coincidentis curatio.*

tione, fortioribus catharticis, propter fluxum alioq; in immodicum, eam expurgare non conſultum erit, ſed potiùs particularibus euacuationibus, per nares & os factis, errhinis & caputpurgijs, eam euacuabimus, & ſimul diuertemus. Vti & ſimul in alia loca auertemus, alijs modis: veluti Lotionibus pedum actu calidis, quæ tum defluxionum nomine, tum alui fluxus causâ competunt, ſi ex capiti congruentibus & ſimul adſtringentibus decoctis fiant; Item Frictionibus, Cucurbitulis vel etiam Aperturis, ſi neceſſitas exigat. Dein illud quoque roborabimus atque exſiccabimus, inſperſis pulueribus, admotis cucuphis, emplaſtris, & ſuffumigationibus. Quorum omnium formas vtendiq; modum, in alijs defluxionibus, in habitu corporis factis, & affectibus à pituita & ſeroſo humore, in capite prodeuntibus, vt cephalæâ, ſopore, apoplexiâ, paralyſi, copiosè expoſuimus.

Fluxus verò alui ſeu diarrhœæ nomine, Ventriculum à pituitoſo humore leuiter purgabimus & roborabimus, illiq́ue vti & ventri ad fluxum conſtringendum per admota exhibitaq́ue medebimur, ijſdem præſidijs eademq́ue ratione, vt in diarrhœa pituitoſa, & lienteria iam dictum fuit. Ea præſertim eligendo, quę & caput ſimul reſpiciunt, qualia multa inter adſtringentia, veluti Nux moſchat. Galanga, Cyperus aliaq́ue illic deſcripta inueniuntur.

Diarrhœæ poſt morbos alios ſuperuenientis curatio.

Si febrem intermittentem diarrhœa ſequatur, illiusq́; causâ bilioſa per hunc fluxum expurgétur, ijſdem remedijs purgantibus, quibus in bilioſa diarrhœa vtimur, hîc quoq; procedendum, & poſtea ijſdem quoq; remedijs adſtringentibus, quib. in dyſenteria vtimur, fluxus eſt ſiſtendus, febris interim ſemp habitâ ratione. Quod & in febribus cōtinuis obſeruandū erit, ſi per eū natura bilioſam materiā

exone-

exoneret, in quibus etiam ſi fluxus hic criticus ſit, non erit niſi natura per eum admodum debilitetur, ſiſtendus: Sin verò aliàs ſuperueniat, vires deijciendo, nihil boni portendit: tamen ad eum cohibendum, viresq́; ſuſtentandas remedia adhibemus. Quod & in febribus peſtilentialibus faciendum, in quibus cùm de cauſa nihil detrahat, ſemper ſuperueniens ille fluxus pernitioſus exiſtit.

Si in alijs morbis, hepatis, lienis eueniat, eadem erunt obſeruanda & prædicenda: In Phtiſi, Atrophiâ, Hecticâ febre, Hydrope ſuperueniens alui fluxus, lethalis plærunque: tamen & huic quamdiu conceditur, reſiſtendum, ad morbum comitem ſemper interim reſpiciendo.

Lienteria, in qua cibus non mutatus, ſed vti aſſumptus fuerat, iterum redditur, ſi ratione aſſumptorum accidat, faciliùs ſanatur; Si ventriculi cauſâ eueniat, cùm magnam illius imbecillitatem eſſe oporteat, quæ cibos omnino non immutet, ſiquidem in alijs illius intemperiebus aliquomodo, ſi non omnino concoquitur, curationem difficiliorem reddit, & in ſenibus aliquando incurabilem. Qualis & ea eſt, quæ grauibus, vt in diarrhœa dictum, iungitur morbis. *Lienteriæ curatio.*

Methodus verò curandi pro ratione cauſæ inſtituitur; Quæ ſi fuerit intemperies frigida vel humida, vel alia imbecillitati ſimplici, vel cum humore crudo & pituitoſo iuncta, curandi ratio in imbecillitate Ventriculi abundè fuit expoſita, quo pacto hæc emendari debeant, eligendo præſertim ea in hoc caſu, quæ adſtrictione ſimul prædita, ventris fluxum poſſint compeſcere, tum ex illis quæ pituitam ſi illa redundet euacuent, tum quæ intemperiem alterent, ventriculumq́ue ſimul roborent.

Euacuamus autem humorem, ſi ille ventriculo

inhæreat, per Vomitionem, per quam fluxum ad inferiora factum ſimul diuertendo ſiſtimus: Quam ſicuti illic dictum, proin promouemus, imprimis illis quæ humorem ſi tenax ſit, ſimul abſtergant & incidant: Veluti Oxymelite ſimplici vel ſquillino.

Purgamus etiam eundem humorem exhibitis, quæ ventriculo ſimul accommodata ſunt, eumque roborant. Veluti pilulis leuioribus, de Hiera, Alephanginis, Aſſaiereth & Stomachicis dictis: vel fortioribus, Maſtichinis, de Agarico. Quorum loco in imbecillitate ventriculi deſcriptis illis, quæ cùm purgare, & ſimul roborare laxum ventriculum volumus, competunt; & ℞. Aloës præparatæ cum ſucco Abſynthij ℥ ß. &c. Vel ſequentibus, quibus alia quoq; purgantia adduntur & ℞. Aloës ſelect. & præpar. ℥ ß. Rhabarbari, &c.

Vel vtimur Vino medicato, in laxo, debili & pituitoſo ventriculo ibidem deſcripto, qui ℞. Rhabarbari ʒ ij. Myrobalan. citrin. &c. Alijsque formis ad ventriculum purgandum & ſimul adſtringendum illic traditis.

Clyſmata cum ventriculus hîc potiſſimùm laboret, magisque quòd cibus incoctus deijcitur, quàm deiectio ipſa ſpectetur, hîc non adeò erunt neceſſaria. Niſi immoderata deiectio accedens, vt in alijs diarrhœis ea requirat. Tunc ea ipſa, quæ in alijs alui fluxibus eum ſiſtere oſtendimus, hîc quoque locum habere poſſunt: Eligendo ad hæc ea, quæ ventriculum ſimul reſpiciunt; vel illis eadem erunt permiſcenda in decocto; veluti radic. Cyperi, Nuces cupreſſi, Abſynthium, Saluia, flores Roſarum, Stœchados, Roſmarini, ſimiliaque.

Roboramus ventriculum varijs exhibitis, in imbecillitate ventriculi expoſitis, ſeligendo quæ adſtrictione ſimul aliquâ cùm ſint prædita, in ventriculo laxo, humido precipuè competere, illic oſtendimus;

dimus; vt ſunt Nux moſchata, & Gariophylli comeſta, quæ in hoc caſu parùm priùs torreri debent: Vel Maſtiches grana duo vel tria aliquoties deglutita.

Vinum item, conuenitq́ue hîc imprimis vetus, rubrum, ſtipticum, per ſe, vel poſt alia ſtomachica ſumpta, quantitate mediocri bibitum. Vel illud medicatum, quod ℞. radic. Imperatoriæ, Galangæ, &c.

Cuius loco tale parabitur: ℞. radic. Tormentillæ, vel Biſtortæ ℥ j. cortic. Citri ʒ vj. Nucis moſch. Gariophyll. ana ʒ iij. ſeminis Coriandri ʒ ij. Maſtiches ʒ j ß. conquaſſentur pro vino.

Vinum infuſionis Muſci arborei ſunt qui probent.

Pulueres ſtomachici in imbecillitate ventriculi expoſiti, per ſe aliàve formâ, vti illic oſtenſum, vſurpandi, qui lienteriæ accommodari poſſunt; Sunt ex vſitatis pulueres Aromatici roſati Gabrielis & Meſuæi, Roſatæ nouellæ, Diagalangæ: Et ex de nouo illic compoſitis, numero Octauus & Nonus.

Atq; ex pulueribus qui poſt paſtum dantur, ille qui ℞. Cinamomi ℥ ß. Caſſiæ arom. ʒ ij. rad. Galangæ, &c.

Et ex illis è quibus tabulæ parantur: Qui ℞. pulueris Octaui vel Aromatic. roſac. ʒ j. pulu. Noni, &c.

Vel fiat talis puluis: ℞. Nucis moſch. aſſæ ʒ ij. Gariophyll. toſtorum, ſeminis Coriandri præpar. ana ʒ j. Coralli ℈ ij. Da cum Vino, vel addito Saccharo roſac. vel carne Cydon. fiat conditum vel electuarium.

Vel: adde huic pulueri nucleorum Granat. acetoſ. ʒ j. ſeminis Oxylapathi, nucleorum Paſſularum ana ʒ ß. aliáve adſtringentia ſtomachalia, vt Aciam, Lycium: Interdum & Myrobalanos parùm aſſas.

Ex alijs ventriculum laxum humidum pituitoſum, adſtringentibus & roborantibus illic deſcriptis, hîc quoque competentibus ſunt, ex conditis tam humidis quàm ſiccis, Acori, cortic. Citri, Cydoniorum, Nucis moſch. Gariophyllorum.

Ex electuarijs, Diacydonites cum ſpeciebus, Acori paluſtris cum ſpeciebus. Vel illud quod à nobis compoſitum: ℞.carnium Cydon.condit. ℥ j ß. cortic. Citri condit. ℥ j.&c. Mixturæ item binæ ſequentes.

Extrinſecus ad ventriculi intemperiem vel imbecillitatem corrigendam, & fluxum ſimul cohibendum, prægreſâ euacuatione pituitæ, ſi illa redundét, multa in imbecillitate ventriculi expoſita, præſertim adſtrictone prædita, ob fluxum ventris hîc quoq; ventriculo admota, vti & ventri competent. Et præter hæc aliqua in diarrhœa deſcripta, ſi nimia deiectio hoc expoſtulet.

Inunctiones ex oleis, quæ cùm roborandum vel potiùs adſtringendum, in imbecillitate ventriculi, declaratæ ſunt, hîc quoq; locum habebunt.

Vnguenta item duo ſubnexa: Quorum vnum ℞.olei Maſtichini, Nardini ana ℥ j.&c. Aliud ℞.olei Myrtini vel Myrtillorum, &c.

Ceratum ſimiliter ſtomachicum Galeni, vel illius loco illud quod ℞.radic. Ariſtoloch. longæ, Acori veri ana ℥ ß.&c. Vel aliud quod ℞.Maſtiches ℥ j ß. Thuris, &c.

Emplaſtra itidem, vt vſitatum de Maſtiche, vel correctum illic deſcriptum quod ℞.Maſtiches ℥ ij. Thuris ℥ j. Storacis, &c. Vel emplaſtrum Diaphœnicon Meſuæi: Aut de Panis cruſtâ Montagnanæ: quorum omnium mentionem illic fecimus.

Cataplaſma dein, etiam illic propoſitum, ex ſuccis paratum, quod ℞.Maſtiches ℥ ß. Thuris, Ladani, &c. illud vel ſolum, aut cum additione pulpæ

Cydo-

Cydoniorum, vti illic oſtenſum, vſurpatum.

Vel paretur ſequens ℞. pulpæ Cydoniorum vel Pyrorum (vt in dyſenteriæ cataplaſmate dictum) ℥ iiij. medullæ Panis ex ſecale ℥ viij. coquantur in Vino generoſo, & circa finem miſce puluerẽ Cortic. citri ℥ ij. cortic. Granatorum ℥ j. Nucis moſch. ℥ ß. radic. Galangæ vel Cyperi ʒ ij. Gariophyll. ʒ j. Spicæ ʒ ß. Abſynthij, Mentæ ſicc. ana ʒ ij. Ladani ʒ iij. Maſtiches ℥ ß. optimè agitentur & contundantur, addendo olei Myrtillorum, Roſac. Omphacini ana ℥ j ß. olei Nardini ℥ j. fiat cataplaſma.

Fotus adhiberi etiam poſſunt, qualis inter eos qui in imbecillitate ventriculi deſcribuntur, ille eſt qui debilem ventriculum roborat, & ℞. radic. Acori veri, Imperator, &c. Vel alter laxum ventriculum conſtringens; qui ℞. cortic. Citri ℥ ß. cortic. Granat. ʒ ij. &c.

Ex ſacculis ibidem deſcriptis conueniet ille, qui cùm validiùs adſtringendum, ponitur: Vel alter qui ℞. Maſtiches ℥ ß. Thuris ʒ ij. &c.

Cucurbitula ventriculi regioni affixa, cibos diutiùs in vẽtriculo retinet, vti in vomitione dictum.

Sinapiſmo & Dropace aliqui quoq; vtuntur.

Si ab alijs cauſis lienteria fiat; veluti à bile alióve acri humore, ventriculum ad propulſionem cibi ſollicitãte & vellicãte, tum vt is præſertim euacuetur, illiusq; acrimonia infringatur, mox intendendum, fluxusq; alui, qui tunc magis vrgere ſolet, vti nonnunquam & ſimul vomitus, compeſcendus: Eodem ferè modo, ſimilibusq; præſidijs, in dyſenteria, atque etiam in vomitu cholerico ſeu cholera morbo, explicatis, per interiora exterioraque hæc adminiſtrando.

Lienteria ab humore acri vel bile vt alimentis procedentis, cura.

Si alimentorum aſſumptorum causâ Lienteria procedat, ab illis abſtineant, & moderatam ac decentem victus rationem obſeruent, qualis in im-

becillitate ventriculi deſcripta fuit. Imprimis verò cibi non fluidi, ſed qui ſubſtantiæ denſioris & tenacioris cùm ſint, faciliùs ſubſiſtunt, atq; interim tamen concoctionem non effugiunt, exhibebuntur; vt Caro minùs pinguis & humida, Caſeus recens, Oryza, Pultes, ſed ſine lacte cocta. Adhibendo interim foris ventriculo, quæ cibos retineant, medicamenta adſtringentia, vti & cucurbitulam, ſicuti iam demonſtratum eſt.

Lienteriæ ab vlcere & cicatrice relictæ euenientis, cura.

Si ab vlcere ventriculi lienteria proficiſcatur, huic curando intenti erimus, ſicuti in ventriculi exulceratione in Cordis dolore inde nato, explicatum fuit, atque interim fluxus ventris causâ vt in diarrhœa dictum, procedendum.

A' cicatrice relictâ, vti aliqui putarunt, ſi hoc fiat, exigua curationis ſpes, cùm illa niſi ſponte minuatur, extergi aliâ ratione vix poſſit.

Fluxus hepatici curatio.

Fluxus hepaticus dictus, ſi dyſenteriæ accedat ſub finem, vti frequentiùs fit, proſtratis iam viribus, hepate malè affecto, mortem plærunq; infert. Alter quoque rarus affectus eiuſmodi, vires admodum deijcit, cùm copioſa ſeri euacuatio plurimùm debilitet, vti in hydrope & diabete oſtenſum, heparque calore præternaturali affectum ſit & imbecille. Cui in curatione præcipuè remedia accommodantur, vt intemperies illius emendetur, illique appropriatis ei remedijs robur addatur, & fluxus interim alui compeſcatur, vbi multa in dyſenteria dicta etiam locum habere poſſunt. Quapropter à nimiùm aperientibus calidis cauere debemus potiùs, quàm illis venas ampliùs reſerare, niſi quatenus quædam ex illis temperatoria, ad vrinas ſerum deriuant. Hæc ſequentibus operandi modis præſtantur.

Inter ea quæ euacuationis causâ fiunt, Venæ ſectio minimè neceſſaria, cum ſanguis hæc pauca

in hoc affectu euacuatio, reuulſionem hanc non requirat, quæ vires proſterneret.

Rhabarbarum in dyſenteria, ſic in fluxu hepatico, cùm hepatis anima dicatur, vbi aliquid ſimul educendum etiá, valde cóuenit. Daturq́; vel puluis illius vel dilutũ ad ʒ ij. addito Spicæ ℈ ß. vel Cinamomi ʒ ß. additis interdum & Myrobalanis, vel alijs, vt in dyſenteria dictum: Vel fiũt pilulæ ex Rhabarbaro cum Maſtiche, vt in diarrhœa notatum: Abſtinendo hîc ab aloë, cùm venarum oſcula aperiat.

Clyſmata non adeò hîc neceſſaria, quod tamẽ ex Lacte vti dictum præparato paratum, eodem modo vti aſſumptum prodeſſe poterit. Quòd ſi dolor aut aliud accidens ſuperueniat, pro illius ratione, vel abſterſorium leue, vel glutinans aut adſtringẽs, in dyſenteria deſcripta, vſurpari poſſunt.

Propinantur ad fluxum ſiſtendum & hepatis intemperiem corrigendam varia ſequentia: ℞. ſyrupi Cydoniorum, de Roſis rubris ſiccis, Myrtini ana ℥ j. de Cichorea ſimplic. vel cum Rhabarbaro, de Endiuia ana ℥ ß. miſce: Vtatur.

Vel fiat Iulep, diluendo aquis Plantag. fol. Quernorum, Endiuiæ, Hepaticæ.

Syrupus ex ſucco Hepaticę coctus cum Saccharo probatur.

Decoctum conueniens: ℞. radicis Aſparagi, Acetoſæ, Plantaginis, Fœniculi ana ℥ j. foliorum Hepaticæ M j. fol. Endiuiæ, Agrimoniæ ana M ß. Paſſularum cum vinaceis ℥ iij. fiat decoctio in Brodio vel Aquâ: Capiat ſcutellam ſæpiùs. Hepar lupi pulueriſatum ad ʒ ß. miſcetur vtiliter.

Lac quod glutinando oſcula aperta recludat, quandoque conceditur, illis præſertim, quibus & cibus inſuper eſt conſuetus & gratus: Datur vſtulatum; Ouillum cæteris præfertur, coctum, vt ſe-

rum penitùs abſumatur, quod ſimiliter vſtulari poteſt.

Amygdalogalon & Oryzogalon, Hordeatum ſimili ratione competunt.

Paſſulæ maiores vel minores vel minimæ Corynthiacæ dictæ, cùm hepati ſint amicę, valdè probantur comeſtæ, præſertim cum granis: quod vt commodiùs fiat, priùs contundi poſſunt.

Rob paſſulatum fieri poteſt, coquendo illarum bonam quantitatem in Vino rubro, vel alio illoq; generoſo, ſi calor non obſtet, & poſtea ſuccum ex hiſce diligenter exprimendo, rurſumq; in formam rob coquendo: Quod ſimplex vſurpatur, vel componitur alijs additis pulueribus vti dicetur.

Pulueres qui per ſe propinantur cum Vino, Iuſculis, Lacte, vel cum Rob paſſulato, carne Cydoniorum, additis interdum & ſyrupis incorporati, in forma electuarij dantur, vel cum Saccharo roſat. tabul. pulueriſato, vel cum Saccharo & prædictis conſeruis Roſarum, Cichoreæ, &c. cocto in tabulas formantur.

Primus: ℞. Coriandri præparati, ſeminum Oxylapathi ana ℨ j. ſemin. Endiuiæ, Portulacæ ana ℨ ß. Roſarum rubrarum ℈ j. Santali rubri & odorat. ℨ ß. Coralli rubri ℈ ij. fiat puluis.

Secundus: ℞. ſeminum Acetoſæ ℨ j. ſeminum Securidacæ vel Cuſcutæ, Naſturtij ana ℨ ß. Spodij ℈ ij. pellicularum interiorum ſtomachi Gallinę ℈ j. fiat puluis.

Hiſce Hepar lupi præparat. ad ℨ j. additum, efficaciſſimum eſt, & virium causâ pulueres Diamargar. frigid. De gemmis, & ſimiles permiſcentur.

Tertius puluis: ℞. Rhabarbari, Hepatis lupi præpar. ana ℨ j. cortic. Thuris ℨ ß. Cinamomi ℈ j. Spicæ ℈ ß. fiat puluis; Vtatur per ſe, vel miſceatur cæteris.

Ex

Ex vſitatis, puluis Diatrion ſantalorum & hepati & fluxui huic accommodatum eſt remedium, tum ob ſantala & rhabarbarũ, quod in eo aliquando duplicatur; dein ob gummoſa, venarum oſcula occludit, & ob frigida, calorem contemperat. Datur tabulatum vel puluis illius per ſe, vel permiſtus reliquis pulueribus expoſitis. Hæc eadem etiam Diarrhodon Abbatis præſtat, eadem quoque recipiens, aliaq; plura idem efficientia, & in tabulis vel alio modo ſumitur: Aromatico roſato, cùm tantus non eſt calor, maior verò ventriculi imbecillitas, etiam vti poſſumus.

Narcotica vigiliarum pótiùs causâ, quàm doloris quandoque dantur, cùm noctu hic fluxus præſertim ægrum moleſtans, inquietum reddat. Inter quæ Philonium Perſicum cùm adſtringat, vt in alijs fluxibus, ſic & hîc pulueribus iam dictis permiſtum, ſi opus ſit, exhibetur.

Extrinſecùs ventri applicantur ferè eadem quæ in dyſenteria fuerunt expoſita, cùm & hîc oſcula venarum ſint occludenda, fluxusq; ſiſtendus, additis tamen hîc ſemper quæ hepati etiam conueniunt, cùm illud abdominis ſub hypochondrio dextro ſpacium inſigne occupet, atque eouſq; vnctio ſoleat extendi. Poſſumusq; vti illic deſcriptâ inunctione, pulueribus, emplaſtris, cataplaſmate: addendo ſimul hepatis causâ Abſynthium, Eupatorium, Santalorum omnia genera, Spicam, Squęnanthum, radices Aſari, Spodium, Storacem calamitam & ſimilia.

Hepatis regioni, ſi caloris præſertim magni adſint indicia, quæ illud nonnihil contemperent & roborent, adhibenda, qualia in illius inflammationis principio adhiberi ſolent, illic deſcripta inunctio, quę ℞. olei Roſac. Myrtini, &c. cum ſucco Endiuiæ vel Cichorij. Item vnguentum Roſaceum &

ceratum Santalinum, quibus adeps Lupinus, qui tantopere in fluxu hepatico laudatur, addi poterit. Qui etiam comeſtus, ſi récens haberi poſſet, iuuare creditur. Dein & calore præſertim exigente Epithema repellens, ibidem deſcriptum, quod ℞. aquæ Roſarum, &c. addito etiam Spodio vſurpari poterit.

Renum ſedibus, cùm magnum habeant cum hepate conſenſum, ex refrigerantibus in illius inflãmatione expoſitis, quędam adhibere poſſumus.

Pedum fotus, aliorumq; externorum in dyſenteria expoſitorum vſus, hîc quoq; conuenient.

Cœliacæ paſſionis curatio.

Cœliaca paſſio ſeu fluxus alui chyloſ9, per quem chylus purus exit, frequens eſt affectus, infantibus præcipuè familiaris, nec adeò periculoſus, niſi grauioribus affectibus copuletur, aut illi etiam alia diarrhœa accedat. In hoc caſu, cùm ab obſtructione venarum meſeraicarum proueniat, accedente interdum hepatis imbecillitate, harumq; illi adnexarum venarum, vnde ſuctionis euenit defectus, obſtructionibus aperiendis primaria hîc curandi erit intentio, hiſce pręſertim quæ hepati ſimul ſint conuenientia, nec aluum perturbare poſſint: abſtinendo ab adſtringentibus interim, cùm fluxus ille non adeò immoderatè fiat, nec illis vtendo, niſi apertâ obſtructione, diarrhœa alia ſubſequatur, tunc etiam illa vſurpare poſſumus. Remedia autem fluxui chyloſo competentia, præter multa, in hepatis obſtructione explicata, ſequentia erunt.

Ad pituitam, mucum, limum quæ venas obſtruunt, deturbanda leuiter; Conferunt pilulæ leuiores eiuſmodi: ℞. Rhabarbari ʒ j ß. Agarici ʒ j. Cinamomi ʒ ß. Spicę, Squœnanthi ana ℈ j. fiat puluis, & cum Aqua vel ſucco vel ſyrupo Endiuiæ, vel Vino albo fiant pilulæ: Capiat ℈ ij. ſemel, vel ſi opus ſit, iteret.

Vel

Vel ℞. Prædictum puluerem, irroretur Vino albo per noctem, poſtea additis aquis Fœniculi, Apij veri, & Cichorij, fiat expreſſio, miſce ſyrupi Roſ. ſolut. de Endiuia, Capillorum veneris ana ℥ ß. fiat potio: Bibatur vna vice.

Poſtea conueniunt ſequentia ſucceſſiuè exhibita, Tabulæ Diarrhodon, Diatrionſantalorum, & ſi validiùs aperire volumus, Diacurcumæ, quæ omnia rhabarbarum ſimul recipiunt.

Vel detur hoc electuarium: ℞. conſeruæ florum & condit. radicum Cichoreæ ana ℥ j. conſeru. Capillorum veneris veri, vel Trichomanes ʒ vj. conſeru. radicum Apij veri vel Fœniculi ℥ j ß. conſeru. Eryngij radic. ℥ ß. pulueris Diarrhodon vel Triaſantalorum ʒ j. Diacurcumæ ʒ ß. cum ſyrupo de Byſantijs fiat electuarium.

Aquæ ſtillatitiæ poſt tabularum vel electuarij vſum ſtatim ſuperbibantur, Fœniculi, Apij, Cichoreæ, Endiuiæ, addendo tertiam partem Vini albi.

Syrupus Byſantinus, de quinq; , de duabus Radicibus, de Cichorea, de Endiuia, Capilli veneris ſumi poſſunt, per ſe, vel diluti aquis iam dictis.

Vel decoctum hoc bibatur: ℞. radicum Cichorij, Fœniculi, Apij, ana ℥ j. radicum Eryngij, Paſtinacæ ſylueſtris ana ℥ ß. macerentur parùm in Vino albo, herbarum Capilli veneris, Sonchi, Endiuiæ ana M j. Cicerum rubr. P j. ſeminum Coriandri, Apij veri ana ʒ j. fiat decoctio, & in colatura adde Sacchari q. ſ. aromat. Cinamom. ʒ j. Santal. odorat. Squœnanthi ana ℈ j. Bibat tribus vicibus.

Vinũ per infuſionem ex ijſdem radicib. factum, efficaciùs operabitur, addendo & Rhapontici, Rubię an. ℥ j. Cyperi ℥ ß. Abſynthij, Eupathorij an. ʒ ij.

Inunctiones ventris non ex adſtringentibus, ſed obſtructiones ſoluentibus faciendæ, quæ cum illa-

rum vis ad meſenterij & omenti venas, vbi obſtru-ctio conſiſtit, penetrare poſſit, aliquid quoq; præ-ſtabunt.

Fiat igitur tale linimentum pro ventre : ℞.olei Amygdal. amar. ℥ j ß. olei Nardini, Chamomel. vel Meliloti ni ana ℥ j. ſucci Apij vel Fœniculi, Vini albi ana ℥ j ß. cocta priùs, vel alioquin inuicem agitata, inungantur, manibus Aquâ vitæ priùs madefactis, vel Vino, ſi hoc in linimento omiſſum fuerit.

Vel: ℞.prædictum linimentum, addendo radi-cis Aſari & Gentianæ ana ʒ j. Spicæ, Squœnanthi ana ʒ ß. ſeminis Apij ℈ j. Ceræ q.ſ. fiat vnguentum.

Hepatis regioni ſi illius adſit imbecillitas, quæ-dam quoque adhibentur, quæ in illius imbecillita-te explicantur.

Cucurbita illius ſedi admota, chylum eò rapere creditur.

Si diarrhœa alia fluxui chyloſo iungatur vel ſu-perueniat, tunc ſi illa admodum vrgeat, adſtringen tibus vt in lienteria dictum, intus foriſque, ſed le-uioribus vti poſſumus. Quæ alioquin vti dictum, omittuntur.

Deiectionis purulentæ curatio.

Purulenta alui deiectio, ſi in dyſenteria vel coli-co dolore accidat, curatio in illis affectib. iam fuit expoſita: Vti & ſi ab hepate aut liene proficiſcere-tur, cura in horum morbis alibi eſt expoſita.

A' meſenterij abſceſſu in vlcus conuerſo, ſi diu perſeuerans illa purulenta deiectio proueniat, ægri plærunque malè habiti, diſcolores, longo tempore hoc fluore moleſtantur. Cui mederi cùm extra in-teſtina vlcus ſit, & ab eo in abdominis cauum faci-lè etiam aliquid de pure illabatur, admodum diffi-cile: Interea tamen ijſdem & propinatis atq; inie-ctis, quibus in dyſenteria & teneſmo, ſi purulenta quoq; in illis fiat excretio, vtimur, curam aggredi, in eaque ſi ſpes aliqua affulgeat, perſeuerare poſ-ſumus.

Vn-

Vnctuoſa & pinguis excretio, ſi ab aſſumptis pinguibus, coctione non tranſmutatis eueniat, & lienteriæ ſit ſpecies, non aliam curam, quàm quæ lienteriæ debetur, exigit. Vti nec aliam, ſi ob nimium talium ciborum vſum, in diarrhœa pinguia cum cæteris eijciantur, quàm quæ diarrhœæ conuenit. *Deiectionis vnctuoſæ & pinguis curatio.*

Per viam aliam quàm podicem, quæ fit fæcum alui præternaturalis excretio; Si per vomitionem fiat, in Ileo, vti oſtenſum fuit, morbo, vel Herniâ, periculoſa cura, cùm pauci euadant, exiſtit: Et tūc cauſæ morbificæ, ſicuti in illis affectibus dictum eſt, curatio potiùs accommodatur, & propter vomitum abominabilem, tetrumq; odorem & ſaporem, quem infert, os faucesq; Vino, Aceto alijsque odoratis & gratis abluuntur, ventriculusq; roboratur; alioquin in eo ſiſtendo, ne ſordes hæ retineantur, laborare minimè debemus. *Fæcum alui per vomitū excretionis curatio.*

Per mictionem ſi ſtercora cum vrina prodeant, exulcerationi huic fiſtuloſæ ceruicis veſicę rectum inteſtinum permeantis, tota cura accommodabitur, qualis in purulenta mictione deſcripta fuit. *Fæcum alui cum vrina excretionis cura.*

Per ſinum vteri ſi ſtercora exeant, ſimiliter cura vlceri ceruicis vteri ſinuoſo, rectum etiam inteſtinum penetranti debetur: Qualis in ea exulceratione declarata fuit. *Fæcum alui per vteri ſinum excretionis cura.*

Per vulnus abdomini inflictum, inteſtina perforans, ſi alui fæces vel chylus elabantur, cura ad vulnus tantùm dirigitur, quod ſi lethale ſit, vti exiſtit, ſi magna ſit facta lęſio, aut excrementa in abdominis cauum quoque ſe inferant cum ſanguine, tunc cum morte hæc excretio finitur. Quòd ſi verò tale non ſit, atque in fiſtuloſum vlcus vulnus hoc conuertatur, tunc excretio hæc permanęns eſt, atque incurabilis. Si verò vulnus hoc non ſolùm in cutę & carne, ſed & in ipſis inteſtinis, vel callo illic geni- *Fæcum alui per vulnera & fiſtulam excretionis cura.*

to, vti eum aliquando depræhendimus, vel carne adnata, ſicuti de veſicæ vulnere diximus, coaleſcat & obturetur, excretio hæc ſordida, viuo remanente ægro, vti interdum accidit, aboleri poterit.

DE SORDIDA EXCRETIONE.

CAP. XII.

Genera.

SORDIDA excretio, per quam ſordes, hoc eſt alia excrementa præter ea quæ enumerata ſunt, corpori alicubi ſe inſinuantia, vel adhærentia, inde abſcedunt, ſordium causâ, quæ omnes vitioſæ ſunt, ſemper præternaturalis exiſtit; cuiuſmodi ſordes in ſequentibus locis ſe offerunt.

Aurium ſordes. In auribus eiuſmodi ſordes ſemper ferè colliguntur, indeq́;, cùm ſponte vix prodeant, eximuntur, ſuntq́; plærunq; ceræ inſtar croceæ & ſpiſſæ, nonnunquam & duriuſculæ, interdum & aliter coloratæ. Hæ pruritum in auribus mouent cùm redundant, audituiq́; impedimentum adferunt: ſicuti in auditus læſione oſtenſum fuit, vbi & eas exactiùs deſcripſimus.

Narium ſordes. In naribus ſordes craſſæ, nunc humidę nunc ſiccæ, albæ, flaueſcentes, nigræ, firmiter ſæpè adnatę, adeò vt ægrè & nonnunquam non citra læſionem inde auelli queant, hærent, nareſq́; interdum opplent, quas Germani Böken vocant, admodum cùm extrahũtur, illis qui eas vident, nauſeam mouentes: præſertimq́; ſi infantes vel etiam alij ſordidi homines eas deuorent.

In

In oculis præter lachrymas & pus, ſordes aliæ craſſæ, albæ vel ſubflauæ oculorum angulis inhærent: idq; in purulentis & lippis oculis, ſicuti in hiſce oculorum affectibus deſcriptum fuit. *Oculorum ſordes.*

Labiorum angulis, quos frenas vocant, ſordes ſimiliter adhærent, vnde ſi diutiùs illic hæreant, nec auferantur, vt in negligentibus fit, exulceratio quædam earum ſedium quandoq; exoritur. *Oris angulorũ ſordes.*

In obſcœnis mulierum, ſordes ſimiliter copioſè interdum, præter alios fluores, coaceruantur, vnde fœtidus odor exhalat. *Vteri ſinus ſordes.*

Cuti ſordes multis in locis adhærent, tenuiores craſſioréſve, quæ odorem grauem, vt hirci interdum exſpirant, in quibuſdam, quos ac ſi ex longiore in vno loco morâ, ad gallinarum ouis incumbantium fotum alludentes, hoc vitium contraxiſſent, Brieteſen noſtri Germani vocant. *Cutis ſordes.*

In pedibus hoc frequentiùs accidit, illis quibus continuò pedes ſudoribus madidi ſordeſcunt & fœtent; conſuetumque multis eſt vitium, maximè æſtatis tempore vrgens, valdè illis cum quibus verſantur, moleſtum. In interſtitijs digitorum pedum ſordes craſſæ & nigræ, frequenter cumulantur, admodumque fœtent; vti & nonnunquam ſub axillis, aliiſve in locis piloſis, in quibus faciliùs hærent. *Pedum interſtitiorum ſordes.*

Dentes præcipuè ſordibus ſcatent & inquinantur, quibus ſæpè toti obducuntur, aliàs circa radices potiſſimùm; Quæ nunc molles adhuc ſunt, & albæ pultis inſtar, aliàs ſubflauæ, interdum duræ, tandem etiam tophaceæ: interdum & fuligo quædam illos denigrat. *Dentium ſordes.*

Cauſa.

A BILIOSO humore excrementitio, ſordes illas croceas in auribus gigni, croceus *Bilis, cauſa ſordium in Auribus.*

illarum color & amaritudo ſumma oſtendit. Quæ bilis ſero permiſta, vti in capite naturaliter, ſenſim in aurium hanc cauitatem cum ſero, quod eò quoque, vt aurium hunc meatum humectet, transmeare modò diximus, tranſudans, in eo coaceruatur, ita copioſius eò delata, aures niſi repurgetur, opplet, & diutiùs retenta, craſſeſcit, tandemq; vti dictum, indureſcit. Ab interiore auditus meatu, hanc prouenire, cùm tympanum non lædat, nec auditui, niſi extrinſecùs aurem obſtruendo noceat, ſatis demonſtrat.

Aquoſus humor, cauſa ſordium in Auribus & Naribus.

Ab aquoſo humore oculos irrigante, atque aures humectante, ob retentionem tenaciore reddito, oculorum ſordes angulis adhærentes gignuntur, & ſordes etiam aliæ quàm croceæ illæ in auribus proueniunt. Atque in obſcœnis mulierum, ex madore illo has ſedes alluente, maximeque ſi fluor vterinus adſit, ſordes quæ fœtorem expirant, congeruntur.

Ab eodem humore pituitoſo tenaci ſeu muco, nares alluente, ob aëris per nares attracti exſpiratique calorem vel ſiccitatem exiccato, ſordes illæ tenaces & ſiccæ naribus adeò validè affigentes, gignuntur, noctuq; præſertim, ſi capite decliui iacente, mador quo nares madere ſolent, quò minùs ad nares feratur, prohibeatur, & ſic exſiccentur.

Sudor, cauſa ſordium in Cute & Pedibus.

Ab exhalationibus & ſudoribus, è corpore prodeuntibus frequentibus, odore graui præditis, quem hircoſum, cùm ab hircis talis exſpiret, nominant, in hominibus immundis, qui curam corporis negligunt, ſe affigentibus, cutis ſordeſcens, fœtorem eum qui ab illius quibuſdam locis, vbi magis ſe affigunt, exſpirat, concipit: quod cùm in extremitatibus, quò natura hanc illuuiem propellit, faciliùs accidat, idcirco pedum fœtor adeò eſt frequens quibuſdam, quibus & pedes continuò ferè

tunc

tunc ſudant & calent, idq́ue æſtatis maximè tempore. Sudor quoque aliæve ſordes cutis & ſtrigmẽta diutiùs in anguſtijs corporis retenta, ſi hæc loca immunda ſeruentur, vel in piloſis ſedibus corrupta, ex eiuſmodi locis exſpirant, vt ſub axillis, circa inguina, in obſcœnis, & in inſterſtitijs pedum digitorum frequenter accidit, vbi ſordes collectæ moraq́ue craſſæ & nigrę euadentes, teterrimum odorem exhalant.

A' cibis ſordes quæ dentes oblinunt naſcuntur, præſertim tenacibus, qui ſuo lentore continuo illorum vſu dum maſticantur, niſi abluantur & fricentur dentes, ſucceſſiuè illis veluti gluten adhæreſcunt. Ab ijſdem in oris diuiſionis angulis hęrentibus, ſordes quæ illic ſæpè hærent, & niſi abſtergantur, tandem eas ſedes exulcerant, emergunt. *Cibus, cauſa ſordium in Dentibus & Oris angulis.*

A' ſaliua dentes ſordidi ſimiliter euadunt, cùm mucoſa ſit, maximeq́; tunc ſi tenacitatem maiorem à cibo acquirat, vel à calida exſpiratione, quæ eam, dum ore clauſo dormiunt, exſiccando amplius incraſſat: Sic autem dentes oblinuntur, cùm otioſi ſunt, nec mandunt, & proin à cibo, à quo, ſolidiore præſertim, vt pane, inter maſticandum aliàs abſtergi & poliri ſolent, non repurgantur: vnde ijs qui in vno oris latere cibos tantùm contere re ſolent, alterius dentes ſordibus hiſce inquinatos plærunque eſſe cernimus, limoq́ue obductos; qui limus tandem etiam in tophum conuerſus, dentes non ſolùm diſcolorat, ſed & inæquales reddit, quod à ſeroſa & terreſtri materia, quam ſaliua in ſe continet, dentibus ſenſim cum limo accreſcente, vti & alios calculos gigni oſtendimus, hic quoque prouenire ſolet, maximè illis in locis, vbi dentes minùs læues exiſtunt, vt circa radices ſub gingiuis, vel vbi aliàs læſi & attriti ſunt, in quibus dentium ſędibus primùm tophi adnaſci, indeq́ue ſen- *Saliua, cauſa ſordium in Dẽtibus.*

ſim augeri, niſi abſtergantur, donec totum dentem ſæpè cooperiant, ſolẽt. Verùm & ſaliua putris & maligna, in lue Venerea, ex hydrargyri vſu reddita, dentes inquinat & denigrat, ſimulq; vt vacillent efficit.

Exhalatio calida, cauſa ſordium in Dentibus.

Ab exhalatione calidâ, in morbis calidis, aut maligna, in febribus malignis aut peſtilentialibus, vt ſimili modo dentes cum faucibus & linguâ inficiantur, profiſci poteſt.

Curatio.

Aurium ſordium cura.

IN aurium ſordibus, quo pacto procedendum, in auditus læſione quam interdum pariunt, declaratum fuit.

Oculorum ſordium cura.

In oculorum ſordibus, eadem cura, quæ in epiphora & lachrymis expoſita fuit, adhibetur.

Narium ſordium cura.

Narium ſordes digito immiſſo, ſi impedimentum adferant, plærunq; ſolent eximi; quòd ſi ſecedere nolint, priùs attracto liquore aliquo, vt lacte aliiſve emolliendæ, & poſtea auſerendæ.

Oris angulorum ſordium cura.

In labiorum angulis ſordes, ciborum & ſaliuæ abſterſione, præcauentur, atque amouentur: ſin exulceratio ſequatur, cura eadem erit, quæ & in alijs oris exulcerationibus.

Cutis ſordiũ cura.

Cutis ſordes aliæque adhærentes immundities, actuali ablutione & frictione tum faciei tum aliarum partium, & præſertim mutuâ manuum, quæ frequentiùs immundæ fiunt, Aquâ auferuntur, meliusque calidâ: Et ſi plures partes ſordeant, in balneo. Vel ſi eiuſmodi ſordes ob glutinoſitatem aut pinguedinem pertinaciùs adhæreſcant, nec facilè cedant, illis abluendæ ſunt, quæ præter deterſoriam vim, etiam pinguedine quadam prædita ſunt, quâ magis quàm aquea ſola iſtis ſeſe permiſcendo, potentiùs in ea agere poſſunt. Qualia ſunt Lixiuiũ, quod ex tranſcolatiooe frequenti a-

quæ per cineres fit, addito interdum ſi efficacius illud eſſe velimus, etiam Calce, quod lentore quodam pingui ſimul cum vi detergendi præditum eſt, cuius vi quæ manus inquinant, facilè cedunt: Inprimisq́; ſi Sapone ſimul fricentur, qui ijſdem viribus & potentiùs adhuc agit; vtpote ex cineribus, calce & ſæuo, donec dureſcat, coctus, qui ad vſum, additis quandoque & odoratis, vt radice Iridis, aſſeruatur. Aliàs verò loco ſæui Oleum ſumitur, & tunc Sapo mollior remanet, vnde & mollis ad differentiam duri, vel etiam niger ob colorem, & gallicus, quia illic ſic ferè paratur, dicitur. Quibus ſaponum generibus, manus, adhibitâ aquâ vel lixiuio frictæ, ſpuma inde ſuſcitatâ, ſordes quæcunque auferuntur.

Vrinâ propriâ ſi manus lauentur, æquè ferè ac lixiuio abſterguntur.

Reliqua quę manus mundas albas molleſq́; reddunt, in Comptorijs & Coſmeticis iam explicata ſunt.

In pedibus ſordes ex ſudore contractæ, pedumq́ue fœtorem efficientes, difficiliùs cùm ſudores contino redeant, abiguntur, pedumq́; fœtor ægrè emendatur, diuque ſæpè perſeuerat, & vicinis tædium adfert, vnde & maiorem curam requirit. Quę & in hoc caſu vti & axillarum fœtore, hoc pacto debet inſtitui. *Pedum ſordium cura.*

Purgatione idoneâ, ſudorum, qui hiſce vitijs ferè copulantur & occaſionem præbent, materiam auertemus, eam humoribus & corporis conſtitutioni accommodando.

Sudores poſtea vt ſimiliter horum ſcaturigo è corporis ſuperficie exhauriatur, promouendi, idq́; ſæpiùs ſi redire non deſinant.

Abluendi vel fouendi dein pedes, vel etiam axillę aliáve loca potenter abſtergentibus & ſiccan-

tibus, addendo ſemper ea, quæ ſimul bonum odorem hiſce ſedibus conciliant.

Hoc præſtat inprimis Lixiuium, factum ex Cinerum in Aqua maceratione vel etiam decoctione, poſteaque colatis, vel etiam ſine colaturâ, eligendo interdum Cineres è lignis magis ſiccantibus vel etiam Oſſibus vſtis, miſcendo ſi vehementiùs ſiccare velimus, Gypſum, Bolum, Tartarum, Sal, Alumen, Vitreolum.

Quæ & omnia vel aliqua ex illis in Aqua fabrorum decoqui poſſunt, vel in aliâ minerali aliquâ.

Decoctum Vitreoli ſolius in Aqua factum admodùm operatur.

Quibus omnibus boni odoris causâ incoquimus herbas odoratas, Saluiam, Spicam, Lauandulam, fol. Myrthi, Abſynthium, Vinumq́; permiſcemus. Aliasq́ue herbas adſtringentes, ad validiûs ſiccandum.

Applicationes ex Myrrha cum Alumine, Cardui radice, laudat Dioſcor. Aſphodeli item radic.

Thermarum ſiccantium, ſi perſeueret malum, vſus valde iuuat, &c.

In obſcœnis ſordes grauem odorem & marito moleſtum parientes, quo pacto auferri vitiumq́ue hoc corrigi debeat, in fluoris uterini, qui illius quoque cauſa exiſtit, curâ declaratum fuit.

Dẽtium ſordium cura. Dentium ſordes, cuiuſcunq; generis tam albæ quàm flauæ, aliàs fuliginoſæ nigræ, plærunque tophaceæ, ſequentibus modis auferuntur.

Repurgando primùm frequenter eos à cibis, illorum interſtitijs inter maſticandum inhærentibus, cùm ab illis corruptis ſorditiem quoque acquirant; idq́ue dentiſcalpijs atque collutione oris.

Dentiſcalpijs extrudi debent ciborum reliquiæ, quando illic ſubſiſtunt. Quæ ne continuo vſu dentes lædantur, ex ferro minimè parari debent, & proin

proin nec acie cultri, vti communiter ſed malè fit, illud moliendum, cùm ſucco acri qui illi ineſt, dentes, crebriori eius vſu, tandem vitientur. Sed ex ligno vel oſſe firmo & flexili tenuiter inciſis, vel per ſe ſic fabricatis, vt dentium ſpacia ſubintrare poſſint; quales ſunt Spinæ piſcium aliquæ, Tendines item oſſei pedum gallorum vel aliarum auium maiorum, Clauiculæq; quarundam.

Vt ſimul dentes firment, odoremq́; gratum inſuper aliquem concilient, ex lignis peculiaribus quibuſdam fiunt, vt Lentiſci, Myrthi, Lauri, Iuniperi, caulibusq́; Fœniculi, alijsque ſimilibus, quæ Moſcho interdum imbuuntur.

Ex radice Altheæ dentiſcalpium conueniens paratur, cùm metuimus ne duriora gingiuas atterant: Fitque radicem ſub cineribus calidis vel in furno priùs exiccando, & poſtea in longas laminas tenues & acutas ſecando.

Collutione oris, cibos ex interuallis dentium quoque eluimus, Aquam in os è vaſe vel volâ manus hauriendo, atque validè vt dentes vndique alluat, in eo agitando.

Abſtergendo à dentibus ſordes, fuliginem & tophos, eos nitidos reddimus, & ad naturalem album colorem reducimus, quod varijs modis perficitur.

Frictione potiſſimùm, quæ ſola per ſe digito vel panno linteo, vel etiam laneo coccineo imprimis facta, dentes mundos reddit, & ne quid ipſis perſeueranter adhæreat, impedit: Eoque magis, ſi hoc quo frictio fit, vi ſimul efficaci abſtergendi præditum ſit. Vt ſi cortice Nucis arboris exteriore ab interiore viridi cortice mundato hoc fiat, vel alijs abſtergentibus corticibus aut membranis.

Dentifricijs dictis potentiùs hoc perficitur: Quę ex pulueribus fiunt, qui vel per ſe digito aut panno

linteo madefactis priùs excepti, partimq; illis adhærentes ſic adfricantur: Vel priùs infuſione gummi Tragachanti aut Arabic. facta in aqua Roſarum aut alia odorata, incorporati, ſuppoſitoriorum inſtar formantur, & ad vſum ſiccantur, vt cùm opus eſt, illis dentes fricentur. Excipiuntur interdum & Melle, & ſic pultis inſtar adfricantur. Quæ per vices tētùm, cùm ſordeſcunt, aliquoties vſurpari debēt, ne nimio ipſorum vſu, ſimul dentium ſubſtantia atteratur.

Pulueres autem, è quibus dentifricia hæc fiunt, deſumuntur ab illis, tum quæ actu illuuiem illam, dum dentes illis fricantur, abradant, ſicuti cùm arenâ vel aliâ terrenâ materiâ adhibitâ, vaſa mundantur, tum quæ potentiâ ſimul vi ſiccante & abſtergente illud agant. Qui tamen ne dentes aſperitate ſua exaſperent, aut etiam de ipſorum ſubſtantia aliquid inſuper deterant, minutim contriti & læuigati eſſe debent.

Quod cùm faciliùs fiat, ſi friabilia & leuia ſint, à quibus hæc petuntur, idcirco communiter vſurpantur pulueres Oſſis ſepiæ, ex alba & fungoſa illius ſubſtantia; Item Oculorum vti vocant cancri, & ſpongioſorum lapidum, vt Pumicis & Spongię: Dein & Halcyonij ſeu Spumæ maris.

E' quibus aliqua etiam priùs vt vehementiùs abſtergant, interdum vruntur: vti Pumex, cuius loco Carbone foſſili eouſque combuſto, vt pumicem referat, vti poſſumus.

Ex ſolidioribus & durioribus quæ ſumuntur, egregiè comminui debent, vel potiùs ſi ægrè hoc fiat, vt friabilia fiant, priùs vri, à qua vſtione nouam inſuper, vti dictum, abſtergendi vim acquirunt: In vſuq; ſunt pręcipuè pulueres Cornu cerui, aliáve, Ebur, Denteſq; varij vti & equi, Concharum omnium genera & Cochlearum terreſtrium

teſtæ:

teſtæ: Atq; oſſa ſeu nuclei fructuum quorũdam, vt Dactylorum, Myrobalanorum, Oliuarum, Nucum cupreſſi: Quæ omnia vſta priùs potiùs quàm non vſta rectiùs adhibentur. Vti ex lapidibus, puluis Alabaſtri, vel Specularis lapidis, aliorúmve q facilius atteruntur, vel ſi difficulter hoc fiat, priùs vrũtur; Vti & ex Terra vſta, Tegulis minutiſſimè cõtritis.

Ex mollioribus quoq; & humidioribus aliqua vſurpata, in furno vel ſub cineribus priùs ita exiccantur vel vruntur, vt in puluerem redigi queant; Veluti Panis illiúſve cruſta, pręferturq; Hordeaceus vel ex Rogga ſalitus.

Item ex plantis, Pimpinella, Parietaria, Beta, Capillus Veneris, Caules, folia Myrthi, Lentiſci, Oleaſtri, atque ex odoratis, Pulegium, Origanum, Hyſopus, Menta, Saluia, Roſmarinus, ſeparatim vel plura inuicem, aut cum ſupradictis ſimul vſta & in cineres redacta.

Hiſce odorata varia vt ſuauem inſuper anhelitum concilient, permiſcentur, veluti pulueres aromatum, imprimis Cinamomi, Gariophyllorum, Ligni Aloës, ſimiliúmve. Vel etiam plantarum odoratarum, vt Maioranæ, Pulegij, florum Lauendulæ, &c. radicis Ireos: Dein & Moſchus.

Et ad gingiuarum corroborationem, ſi præſertim laxæ ſint aut conſumptæ, Maſtiches, Thuris, aliorúmve quæ putrediné arcent, vt Myrrhæ pulueres: Quòd ſi dentes corrupti ſint, quæ in illis cõpetũt, ſicuti in hiſce affectibus dictũ eſt, vſurpant.

Atq; ad pituitam inſuper educendam, radix Pyrethri, ſemen Sinapis, Piper, Zingiber, vel etiam Hellebori tantillum, ſi ea redundet, additur.

Succi terreſtres ſalſi aliqui non tamen erodentes, abſtergendi vi quâ pollent, vtiliſſimè ad dentes mundandos illis affricantur, cùm aſperi nõ ſint, facileq; comminuantur, & ſpontè diffluant; Vel-

uti Sal, quo cùm ſemper ad manus ſit, communiter dentes fricantur; vel cæteris pulueribus ad vim eorum intendendam, & vt gratiores ſint, ferè ſemper additur. Conuenitque tam commune quod coctum eſt, quàm foſſile, quod ſal Gemmæ vocant. Idem Alumen & Nitrum præſtant, magisque tam ſal quàm hæc adhuc agunt, ſi ſupra tegulam ardentem fuſa, aſſentur, ſicque vſtis, vti vocant vtamur.

Salis Alkali, quod ex cineribus Kali plantæ conficitur, diſſoluti cum contritis lapidibus pro vitris conflandis, innatans veluti pinguedo, quæ refrigerata dureſcit lapidis inſtar, atque Axungia vitri vulgo appellatur, pulueriſata dentes mirè nitidos & politos reddit.

Tartarum Vini albi validiùs eos extergit, non ſolùm, ſed cæteris additis, adhibitum.

Compoſita varia ex enarratis fieri poſſunt; E multis hæc ſunt faciliora: ℞. Oſſis ſepiæ ʒ ß. Corallorum ſubtiliſſimè attritorum ʒ j. Cornu Cerui vſti ʒ ß. Salis ʒ ij. vel plus, fiat puluis.

Aut: ℞. Pumicis ʒ ß. Alabaſtri leuigati ʒ j. Eboris vſti ʒ ß. Aungiæ vitri ʒ ij. fiat puluis.

Vel: ℞. cruſtę Panis toſtæ ʒ ij. Oculorum cancri ʒ j. Oſſium dactylorum vſtorum ʒ ß. cinerum Roſmarini ℈ j. Aluminis vſti ʒ ß. fiat puluis.

Hæc addito tantillo radicis Angelicæ vel Ireos, vel Cinamomi, aut Gariophyllorũ, aut guttâ vnâ aut alterâ olei ipſorum, odoratiora reddi poſſunt. Vel infuſione factâ in aquâ Roſarum moſchatâ, in dentifricia reduci. Addendo & parùm Maſtiches, ad robur dentium, aliáve ex iam dictis ſimplicibus.

Succis plantarũ quarundam dentes fricati purgantur. Vt de ſucco Pimpinellę ſcribitur. Et ſuccus radicis Cyclaminis idem illud efficit.

Aquis

Aquis quibuſdam ſtillatitijs panno linteo digito vel bacillo obuoluto exceptis, dentes fricati, ſimiliter repurgantur; Conuenitq́; ſequens: ℞. Salis communis vel gemmę vel foſſilis ʒ iij. Salis ammoniaci ℥ j.ß. Aluminis ℥ j. Trita & diſſoluta cū pauca aqua Roſarū vel Limonū, deſtillationi ſubijciãtur.

Fortis appellata aqua, ſi diluatur ijſdē aquis, eouſq; vt innoxia fiat, & dentibus vti dictū, adhibeatur, eos egregiè ab immunditie omni repurgat, vti & eâ quę in Lue venerea dentibus adnaſcitur.

Oleum ſeu ſpiritus Vitreoli dilutus quoque eodem modo applicatus, ſimiliter operatur.

Collutione oris, non tantùm cibos qui illis inhærent abluendo, vti dictum, ſed & ſordes & fuliginem, quę noctu ab exſpiratione ſe illis affigit, abſtergendo, dentes mundos reddimus, vel ſaltem ab immunditie præſeruamus: Si matutino ſemper tempore os diligenter aquâ, addito interdum & Vino, vel pauco Aceto aliiſve, colluatur, eoq́; magis ſi inſuper dentes perfricentur, & tunc quoque ſi neceſſitas exigat, dentifricia adhibeantur, eaque rurſum hac quoque collutione eluantur. Quæ ſi fierent, atq; dentes ordinariè ita abluerentur, cùm non minùs quàm manus continuò inquinati, iugi ablutione etiam opus habeant, mundi & ſani ad extremum ſæpè ſenium vſq;, niſi vis alia accederet, conſeruarentur; cùm è contra his neglectis, mundi albi & incorrupti minimè poſſint permanere.

Maſticatio ciborum facit, vt dentibus minùs ſor diū adhæreſcens eos inquinet, vnde & eo in latere, vbi ob dentes vitiatos, cibos non mandere ſolent, dentes citiùs inficiuntur, tophiq́; illisq́; accreſcūt, ob eamq́; cauſam, ſi fieri poteſt, eo etiã in loco interdū cibos manducare aſſueſcãt, ſic enim ſucceſſu tēporis de adnata illis materia ſemp aliqd decedet.

Dentiſcalpijs cùm cibi dētibus infixi extrudūtur,

ab ijſdem quoq;,& preſertim ipſorũ lateribus ſemper aliquid aufertur, quod dum fricantur, in interſtititio hærens, attingi nequit, & proin non ita vt quod in ſuperficie ipſorum eſt, auferri. Hoc validiùs præſtabũt, ſi ligna vel radices, ex quibus dentiſcalpia, vt ſuprà dictum, fiunt, in aqua ſalſa vel aluminoſa coquantur, vel priùs in ea tingantur.

Inſtrumentis ad id aptis, quæ ex ferro puro lata vel acuta in hunc vſum formantur, Tophi ſpiſſiores aliquando ab ipſis abrũpuntur vel abraduntur.

DE ANIMALIVM EXCRETIONE.

CAPVT XIII.

Genera.

ANIMALIA quædam in corpore genita, quæ viuunt & mouentur, toto genere præter naturam ſunt, vti & ipſorum excretio. Suntq; vel ex vermium genere, & proin Vermes appellantur, vel inſectorum, Pediculi nominati. Nam quòd pulices attinet, an & illi in corpore humano gignantur, dubium, vti verò, quòd alibi geniti, corpus inuadant certum exiſtit.

Vermes per aluum excreti. Vermes, qui vermibus alijs extra corpus natis nonnihil correſpondent, atque aſſimilantur, diuerſimodè formati, è varijs corporis ſedibus prodeunt.

Lumbrici. Longi vermes quia lumbricis terreſtribus admodùm ſunt ſimiles, Lumbrici appellantur: Suntque teretes, vtrinq; in extremitatibus vti & terreſtres acuminati, nec roſtrum nec caudam exprimentes, ſubalbidi & duri, infantibus admodùm familia-

ſamiliares. Qui nunc plures nunc pauciares numero, priùs plærunque extincti reijciuntur, nonnunquam tamen & viui excernuntur.

Accidentia varia eiuſmodi lumbricos comitantur;è quibus leuiora ſunt, Ventris torſiones, Cordis roſiones, Singultus, Tuſſicula ſicca, Pruritus narium, cuius causâ eas continuò perfricant, Dentiú ſtridor, Inquietudo, Inſomnia grauia: quorú causâ à ſomno ſubitò, & ſæpè cum clamore expergeſiũt. Grauiora quæ ſuperueniunt interdum, ſunt Boulimos, Vomitus, Alui profluuiũ, Lienteria, Febres, Conuulſiones, Animiq; deliquia.

Breues vermes qui per anum exeunt Aſcarides vocantur, ſuntq; rotundi, caſeo innaſcentibus vermibus, aut illis qui in vlceribus naſcuntur, non abſimiles. Qui viui è podice cum excrementis extra eum protruduntur, aliàs ſpõte emergunt, Pruritu maximo circa ani ſedem moleſtiam exhibentes, & vix dum grauiora accidentia inferentes. *Aſcarides.*

Hiſce vermibus per aluũ reddi ſolitis, Latos lumbricos dictos adnumerant: verùm cùm nõ vti iam dicti vermes viuant, aut moueantur, ſed membranæ ſint longiſſimæ, in corpore creſcentes, in inanimatorum excretione eas explicabimus.

Ex ore Lumbrici quales per aluum excerni modò oſtendimus, nonnunquam prodeunt, quod infantibus dum dormiunt, aliquãdo cõtingit, interdum & alijs, etiam alio tempore, nauſeam ſæpè & vomitum mouentes. *Vermes ex ore prodeuntes.*

In dentium interioribus, vermiculos naſci aliqui crediderunt, fortè fibris dentium decepti, quæ vti in maiorum oſſium cauitatibus, ſic & in dentibus confractis inueniuntur, alijque neruos, alij vermes eſſe crediderunt: Niſi fortè in excauatis & putridis dentibus hoc accidat. *Dentiũ vermiculi.*

E naribus ijdem lumbrici qui ex ore aliquando *Vermes è na-*

ribus emergentes.
prodeũt,vti dictum, etiam exeunt, pruritum narium mouentes.

Narium vermes.
Vermiculi exigui in narium exulcerationibus emuncti fuerunt.

Vermem piloſum, Salamandræ inſtar, multis pedibus conſtantem, è naribus mulierem per ſternutationem excuſſiſſe, cùm longo priùs tempore pruritum,circa frõtis regionem ſenſiſſet, Bernenſis Medic9,ſanctè affirmãs ſe vidiſſe,mihi indicauit.

Aurium vermes.
Ex auribus vermiculos aliquãdo emergere, cum pure,in aurium vlceribus demonſtratum fuit.

Vermes tuſſi reiecti.
Per tuſſim vermes in phtiſicis aliquando eiectos fuiſſe, aliqui teſtantur.

Vermiculi mictione redditi.
Per mictionem cum vrinâ, quales in caſeo putri gignũtur,exiguos, illisq; omnino ſimiles viuos innumeros, vrinæ innatantes, ſed mox fundum petentes,illicq; extinctos conglomeratim iacentes,à colico ægro emictos vidimus, ſicuti in eo affectu huius rei quoq; mentionem fecimus. Poſtea idem in alio ægro eueniſſe obſeruauimus,atq; alios quoque hoc obſeruaſſe legimus.

Vermes in vlceribus.
Ex ſuperficiei corporis externis vlceribus vermes prodeunt, ſicuti in vlceribus vermicoſis oſtenſum fuit.

Vmbilici vermis.
Ex vmbilici profundo, vermem rotundũ longiuſculum, quales in farina naſci ſolent, ſe nonnihil exerentem, moxq; denuò ſubducentem,vidimus.

Vermes ex abdominis vulnere.
Ex ventris aliâ aliquâ ſede, Lumbricos emerſiſſe, quidam teſtantur, in vlceribus profundis abdomen atque inteſtina penetrantibus, per quæ lumbrici inteſtinorum prodierunt.

Dracunculi.
In brachijs, cruribus, ſuris, interdum & lateribus, vermes ſe in affectu quodam exerere, quos Dracunculos vocant,German. Mittfroß / ſcribũt. Quorum vtique nobis incognitorum deſcriptionem alijs concedimus.

Præter

Præter hæc vermium genera, alij in alijs corporis ſedibus internis nati, illic, cùm nullus inde ipſis pateat exitus, abſtruſi permanent, quales poſt mortem in corporibus ſectione apertis, nonnunquam deprehenduntur, de quibus dum viuerent, licèt illis infeſtarentur, ipſis alijs morbis affectis, vel omnino nihil, vel ſaltem certi nihil conſtabat, vt nec Medicis, qui eorum curam habebant. Hi vermes ad excreta minimè pertinent, ſed ad alia accidentia, quibus incommodant, vbi & explicantur, referuntur. *Vermes è na pori incluſi manentes.*

Sub corde illiusq́; inuclucro, ſic vermes generari, illicq́; latere, & punctione aliquâ moleſtiam exhibere, aliqui prodiderunt, ſed locum aliter non exprimunt, falſi fortè, quod cùm ſi lumbrici ad orificium ventriculi vſque aſcendant, & ſtatim ſub corde illud occurrat, & proin cor dicatur, illudq́ue vellicent, eos ſub corde conſiſtere exiſtimarint. Neque enim alibi, vel in ipſo pericardio, minusq́ue ſub eo, cum ſepto connatum ſit, generari aut ſubſiſtere poſſent. *Vermis ſub corde.*

Pediculi, animalcula exigua ſic appellata, è varijs corporis ſuperficiei ſedibus emergunt, & pruritum admodùm ſæpè moleſtum mouent. Quam moleſtiam indè natam, Phtiriaſin, Pedicularem morbũ appellant. Horum genera pro ratione partium quas occupant, primùm diſtinguuntur. *Phtiriaſis Pedicularis morbus.*

In piloſis corporis ſedibus plærumq́; certatim proueniunt, maximeq́; in capitis capillis, frequentiùs in infantibus & mendicis, nonnunquam & in alijs immũdis hominibus, qui plærunq́; iis ſcatent, in alijs pauciores inueniuntur. Hi poſtquam excreuerunt, latiuſculi ſunt, pedesq́; plures obtinent, eosq́; æquales, cùm ſaltem repant non ſaltent, nigraq́; maculâ aliquando in dorſo notantur: aliàs aliter ſe habent; & Pediculi nomine generali appel- *Pediculi in piloſis ſedibus.*

lantur. Quòd ſi verò modò naſcãtur, minimiq́; adhuc vt vix cognoſcantur, exiſtunt, tunc priuatim eos Lendes Latini, Germani Nüſs vocant.

Lendes, Nüſs German.

In barba & palpebrarũ cilijs ac ſupercilijs, eiuſmodi quoq; interdum depræhenduntur, illisq́; in locis pruritum excitant; ſed exigui plærunq; ſunt, cùm poſtquam augeri incipiunt, facilè de loco nõ adeò ſpacioſo depellantur.

Sub axillis in pilis illic latentibus, pediculi ſimiles quandoq; oberrant.

Vermiculi capillos redentes.

Ab alijs pediculis, quos & ventriculos vocant, viſum penè ſubterfugientibus, capillos capitis & barbæ rodi & findi, aliqui docent.

Pediculi cuti impacti, Mortpions Gall. Fül zleüß German.

Circa pudenda in piloſa cute, impacti atq; inſerti inueniuntur pediculi, alterius generis, vehementer pruritum & lancinationem mouentes, & pertinaciſſimè hærentes, quos Germani Filzleüß, Latini pediculos Inguinales, Galli Mortpions vocant: fortè quòd non adeò abſimiles pediculis in columbario natis, qui pullos columbinos quandoq; interficiunt. Hi nonnunquam alia quoque loca perreptantes, alibi ſe cuti quoq; inſerunt.

Chirones, pediculi manuũ, Süren Germ.

In nuda manuum volâ plærunq;, vix dum alijs in locis, niſi fortè in plantis pedum hoc quoq; vti aliqui voluerunt, accidat, peculiare genus pediculorum, ſub cuticula latitans, ex leui tuberculo ſeu fiſſurâ illic apparente, prurituq́; indeſinente illic ſolùm moleſtante, depræhẽditur, adeò vt vix dum etſi eximantur, niſi ſpeculo lucido imponantur, poſſint cognoſci, motusq́; ipſorum obſeruari. Hos Sirones Germani Süren appellant, rectiùs fortè Chirones, cùm manus occupent.

Cauſa.

OMnia enarratorum & vermium & pediculorum genera, vel ex ſucco aliquo, vel ſordibus generantur.

Ex

Ex ſucco quodam per calorem excocto aut putreſcente, Vermes gignuntur: qui vel chylus eſt, vel pus, aut alia craſſa materia.

E` chylo, in ieiuno præcipuè inteſtino, vbi abundat, Lumbrici inteſtinorum gignuntur, ſi portio illius, quæ à venis meſeraicis non exſucta eſt, vel quia craſſior, aut veluti carnoſior & pinguior, calore inteſtinorum diu elaborata, ſic formam & vitam aſſumens, in lumbricum vnum vel plures conuertatur. Talis autem chylus certorum ciborum vſu producitur, vnde portio illius eiuſmodi, ad lũbricos procreãdos idonea, gigni poteſt. Ob quam & cauſam pręcipuè infantes, ſi carnibus nimis maturè veſci aſſueſcant, nec in conuenienti ipſis lactis vſu diutiùs perſeuerent, lumbricis tam facilè infeſtantur. Qui lũbrici vti à ſucco hoc primùm naſcuntur, ſic & poſtmodũ eodẽ aluntur, ac ſi eum immoderatiùs abſumant, appetentiã nimiam excitãt. Et ſi inteſtina perreptant, ea titillando, vellicãdo & ſugendo, fatigant, torſioneſq; & alui profluuiũ mouent. Atq; ſi ad ventriculum vſq; aſcendãt, quò facilè à tenuibus tranſire poſſunt, tũc & eum moleſtando, concoctionemq; perturbãdo, alia vẽtriculi affectus accidentia, atq; inter ea etiã lienteriam ꝓducunt, & ſi os ventriculi rodant, cordis & cerebri ſymptomata procreant. Et ſi inde ſurſum in fauces & nares vſq; tendãt, illicq; prodeãt, illis quoq; in locis moleſtiam pariunt. Longè autem grauiora, ſi mortui putreſcentes, in tenuibus inteſtinis hęreãt, accidentia inferunt, vapore tetro cor cerebrumq; afficiendo, & febres conuulſioneſq; excitãdo. Sed & lumbricos diutiùs retẽtos, adeò inteſtina rodere poſſe exiſtimarunt, vt nõ ſolùm ea perforent, ſed & ventrem, atq; per eum iuxta inguina aut vmbilicum erumpãt, quod haud veriſimile, cùm nec roſtro acuto vel aperto, nec dentibus præditi eſſe conſpiciantur, & ſugendo hoc minimè poſſint

Chylus, cauſa Lumbricorum.

efficere. Quapropter ſi illis in locis vermes prodeant, hi certè in ſedibus illis exterioribus in abſceſſu aliquo facto naſcētur, & lumbricos minimè, ſed vermes quales in vlceribus gignũtur, referent. Vel ſi ab inteſtinis lumbrici emergant, vulnus in hiſce ſedibus præceſſiſſe neceſſe eſt. Quòd ſi lumbrici à tenuibus inteſtinis deorſum, vnà cum excrementis depulſi, in colon ferantur, tunc ſi mox procedant, viui adhuc per podicem exeunt, vel ſi excrementis permiſti diutiusq; retenti, priùs extinguantur, mortui cum fæcibus eijciuntur.

Mucus ſeu pituita, cauſa generationis Aſcaridum, & Vermium in naribus.

A' putreſcente materiâ aſcarides cęteriq; minores vermes naſcuntur, quæ ex putredine calorem nouum adepta, tales vermes diuerſimodè pro materiei diuerſitate formatos producit: Cùm materia hæc non ſimplex ſemper, ſed compoſita miſtáve alijs exiſtat.

A' pituita vel muco in craſſorum inteſtinorum gyris diu retentis, Aſcarides ſic gigni poſſunt, diuque ſæpè latere, donec ab excrementis ad ani exitum vſque propellantur. Ab eadem in narium antris diu hærente & putreſcente, Narium vermiculi naſcuntur; Et eruca illa villoſa, quam mulierem ſternutatione eieciſſe è naribus diximus, prodijt.

Pus, cauſa generationis vermium in vlceribus Nariũ, Aurium, reliquorumque & Pulmonum.

A' pure, non ſolùm maturato, ſed putri inſuper reddito, in vlceribus Narium, Aurium Externisq; vlceribus, vti & eo, quod in vmbilici interioribus latebat, vermes qui ex hiſce ſedibus prodeunt, gignuntur: Vti & ab eo, quod in pulmonibus coaceruatum, in ipſorum exulceratione, illi qui expuuntur: Et ſi in dentibus inueniantur, ex putredine in cauis illis exiſtente, oriuntur.

Cibi ſumpti putreſcentes forte cauſa

Ab aſſumptis cibis qui facilè putreſcunt, vt carnibus, caſeo & fructibus, ſi de illis aliquid in inteſtinorũ craſſorũ anfractibus hærens putreſcat, aſcarides

des fortè frequentiùs, quàm à pituita, vti dictum, procreantur, cùm & hæc extra corpus putreſcentia, mox vermibus ſcatere videamus: quod in corpore rariùs. cùm non niſi diu retineatur, quod vix fit, accidit. Poſſent & eadem aſſumpta, ſi diutiùs in dentium cauo hærerent, putredine vermiculos illic gignere.

generationis Aſcaridum & Vermiculorum dentium, & qui mictione redduntur.

A' caſeo vermiculos quoſdam genitos, cum vrina excretos fuiſſe, priùs oſtendimus, idemq; comprobare videtur, quòd illi, vermiculos quales caſeo putri innaſci ſolent, omnino repręſentabát, ægerque ſicuti in colico dolore oſtendimus, caſeo dum ſanus erat, immoderatè vtens, illius quantitatem poſt vſum clyſmatis per aluum reiecerit. In quo caſeo, diu in inteſtinorum ſaccis retento, putreſcente, veriſimile videtur, hoſce vermiculos natos fuiſſe, & per venas meſeraicas, cum ſero in venam cauam, indeq; in renes & veſicam perueniſſe, vrinęq; ſic ſe commiſcuiſſe. Quod eò faciliùs, cùm minutiſſima ſint corpuſcula, fieri potuit, cùm & craſſiores humores, & corpora quædam aliquando per eandem viam in venas tranſmearint. Quâ ratione fortè & in alijs, qui vermiculos tales minxerunt, hoc caſei aſſumpti, & iam vermibus ſcatentis, vel retenti & primùm in inteſtinis ex putredine eiuſmodi vermiculos producentis, causâ accidiſſe, credibile: cùm ab alia putredine humorum, vel in venis vel extra has factâ, hoc non procedere, illud innuere videatur, quòd putredo eiuſmodi frequenter accidat, rariſſimum verò ſit, tales vermiculos per vrinam reddi, & quòd non tam exiles, ſed aſcaridum inſtar aliáve formâ, ſicuti alijs in locis ex putredine naſcuntur, generarentur, quales per vrinam excretos fuiſſe, neminem annotaſſe nouimus, quod &, tales vermiculos, non ex renum vel veſicæ vlceribus promanaſſe, cùm in vlceribus aliâ quoq; formâ prodeant, ſimiliter comprobat.

Sordes cutis, cauſa generationis Pediculorũ. Ex ſordibus cuti adhærentibus & impactis, Pediculi naſcuntur. Quæ ab exhalationibus, ſudoribus, cutisque excrementis, tum in ſuperficie cuticulæ, tum ſub ea collectis retentisq; & coaceruatis, infantibus ſi ipſorum cura negligatur, aut mendicis, aliisve impuris & immundis hominibus proficiſcuntur, certisque in locis vbi putreſcunt, ob id animalcula eiuſmodi inde generantur. Fitque hoc potiſſimùm in piloſis corporis ſedibus, cùm pertinaciùs ſordes illis pilis adhęreſcant, minusq; quàm in glabra cute abſtergi queant: præcipueq; in capitis denſa ſyluâ pilis obſitâ, vbi proin frequentiùs gignuntur, minuti quidem ab initio, cutiq; penitùs inhærentes, ſed qui cuticulæ nutrimento alti, mox increſcunt, atq; per caput oberrant, nonnunquam & vlteriùs vti & in veſtes, indeque in vicina corpora exſpaciantur.

Quod ſi præter humiditatem illam excrementitiam, ſordes hæ vitium ſimul aliquod in ſe habeant, aut contrahant, veluti circa pudenda, vbi virus in immundis hominibus deterius exhalans, illuuiem deteriorem piloſæ cuti impactam producit, tuncq; pediculi peiores profundiùs cuti inſerti, quos Inguinales vocant, generátur. Qui in concubitu, iunctis his ſedibus piloſis, vel etiam aliàs corpus inuadunt, cutiq; pertinaciter infiguntur.

Humorum Ichores, cauſa generationis Chironũ pediculorũ. Ab ichoribus humorum, vnde ſcabies gignitur, ſub cuticula craſſiore in vola manus alicubi retentis corruptisque, minutiſſimos illos pediculos ſub cuticula latentes, Chirones nominatos, generari inde liquet, quòd & puſtulæ & ſcabies vel aſperitas illius cutis, ſimul ferè ſe offerant.

Verùm quọd in hac ſede potiùs quàm aliâ hoc fiat, craſſities cutis volæ manus fortè in cauſa eſt, quę vt excrementa hæc tenuia minùs diſſipentur, efficit. Quod & ſi in plantis pedũ hi quoq; naſcantur, eandem ob cauſam euęnit.

Cura.

Curatio.

LVmbrici in inteſtinis tenuibus geniti, diu ſępè illic perſeuerantes, & chylo alti, cùm nulla incommoda manifeſta adferant, nec cognoſcantur, negliguntur, qui citra aliam curam, tandem cum excrementis deorſum in craſſa inteſtina peruenientes, ab illis impulſi, cum ijs per aluum deijciuntur, aliàs ſed rariùs ſurſum repentes, per os vel nares emergunt: Aliàs verò in inteſtinis permanentes, vel viui vel mortui, atque incommodantes, grauiaque ſæpenumerò accidentia, in tenellis præſertim corporibus adferētes, vnde mors quandoq; ſequitur, curationem exigunt. *Lumbricorũ curatio.*

Intentio autem curandi eò dirigitur, vt generationem illorum impediamus, genitosq; è corpore deturbemus. Impedimus illorum exortum, ſi ne chylus lumbricis gignendis idoneus reddatur, caueamus: quod fit, ſi vt moderatus & dilutus lactis inſtar, non copioſior aut craſſior viſcoſiorque reddatur: cibarijs temperanter, illisque quę laudatum ſuccum gignunt, exhibitis efficiamus, infantesq; carne & pinguibus, donec parùm adoleſcant, veſci non ſinamus, eosque diu in lactis conſueto & pultium vſu retineamus.

Genitos lumbricos è corpore tam viuos quàm mortuos exturbamus, illis quę naturam ad illorum cum excrementis excretionem ſollicitant; Viuos verò hiſce, quę eos vi ipſis aduersâ vel fugant vel etiam enecant, eaq; vel manifeſtâ, vt amaritudine vel acrimoniâ, aut ſalſedine vel aciditate, quos ſapores lumbrici faſtidiunt: vel quę pinguedine vel lentore ſpiracula ipſorum occludendo eos ſuffocant: vel quę occultâ quadam proprietate illis inimicâ, vſu cognitâ, eos vel depellunt, vel illis exitium pariunt. Dein & alliciendo eos, vt ad exitum prope-

rent, aliquomodo efficimus, idq; hiſce quæ illis iucunda & grata ſunt, qualia ſunt & alimentoſa & dulcia, è quibus vti viuunt & nutriuntur, ita contrarijs afficiuntur. Quæ omnia remedia pro ratione corporis conſtitutionis, accidentiumque comitum dirigenda erunt. Vt ſi febris adſit, calidiſſima, qualia ſunt amara & acria, vitemus vel temperemus, hiſce quæ aciditate ſuâ calorem aliorum, vti & febris contemperant, & nihilominus lumbricis reſiſtunt. Si fluxus alui comitetur, eligenda ea aut miſcenda quæ adſtrictione aliquâ prædita, vtrumque, & aluum cohibendo & lumbricos necando, præſtare poſſunt. Poſtremò &, ſi animi defectiones ſequantur, cordialia, ſi conuulſiones, quæ haſce auertunt, prædictis miſcebimus. Ad quæ omnia præſtanda, ſequenti modo per aſſumpta, admota iniectáve procedimus.

Purgantia exhibentur, vt naturam vti ad cæterorum excrementorum, ſic & lumbricorum expulſionem excitent, quod &, ſiue viui mortuíve ſint, efficiunt, & ſi viui ſint, vi inſuper ipſis aduersâ, quam plæraque poſſident, eos enecant vel fugant, quod in mortuis, cùm ea non ſentiant, tunc efficere nequeunt.

Ex leuioribus hoc præſtat imprimis Rhabarbarum, quod cùm adſtrictione aliquâ ſit præditum, etiam cùm fluxus alui adeſt, conueniet, vti & ſi febris iuncta ſit; vel Myrobalani. Quod & ſuccus Roſarum efficiet, & florum Perſicorum, vel cimarum Lauri, lumbricis inimica. Maximè verò Aloës ob inſignem amaritudinem conuenit, & cùm ventriculo amica ſit, eum repurgando à cruditatibus, chylum puriorem reddendo, ſic quoque conducit.

Ex fortioribus, plæraq; catharctica cùm ſint vel nauſeoſa aut amara vel acria, & purgando & vermes interficiendo pellendoq; proderunt. Vti Sen-

ſtâ, Agaricus, Turbith, Scammonea, Colocynthis cæteraq; ferè omnia exhibita, de quibus plus adultis, minùs infantibus, formis ſequentibus propinatur.

Puluis ſic parabitur: ℞. Rhabarbari ʒ ij. adde pulueris Seminis contra lumbricos, quod & ſanctum vocant, ʒ ß. Muſci marini, corallinæ dicti ℈ j. vel horum loco tantundem de compoſito aliquo mox enarrando: Detur cum liquore aliquo conuenienti & ſyrupo, mox explicandis, media pars adulto, minor quantitas iunioribus. Efficaciùs purgabit ſi & Sēnæ vel Turpeti ʒ j. addas ampliusque ſi Scammoneæ ℈ ß. miſceas.

Pilulæ ſic fiunt: ℞. Aloës ʒ ij Myrrhæ ʒ j. ſemin. Contra lumbricos ℈ j. cum ſyrupo vel ſucco Abſynthij aut Gentianæ fiat maſſula: Capiat ʒ j. vel ʒ ß. ſi iuniores ſint. Acuuntur prædictorum purgantium additione: Poſſent & Nitri gran. vj. addi.

Infuſio conueniens: ℞. Rhabarbari ℈ iv. infundantur in Vino Abſynthite, vel ſi febriant in aqua Portulacæ vel Graminis, fiat expreſſio, adde Sacchari q. ſ. Exhibeatur.

Decoctum vtile; ℞. radic. Graminis ℥ j ß. Dictamni albi ℥ j. Abrotani Hyſopi, fol. Perſici ana M j. ſem. Lupinorum ʒ ij. ſemin. Contra vermes ʒ j. ſemin. Cimini ℈ j. Sebeſten par. x. quæ vermibus aduerſari dicuntur, foliorum Sennę ℥ j. radic. Polypodij ʒ vj. fiat decoctio, in fine adde Rhabarb. ʒ ij. Cinamomi ʒ j. fiat potio. Pro duabus vicibus, in iunioribus pro quatuor vel quinque.

Vinum valde conueniens, cum amaritudo in illo, non adeò iniucunda, vti in cæteris formis habeatur: ℞. radic. Dictamini albi ℥ j ß. radic. Tormentillæ ℥ j. radic Filicis, Gentianæ ana ℥ ß. herbarum Abſynthij, Abrotani ana ʒ ij. Menthæ, Hyſopi ana ʒ j ß. ſummitat. Centaur. min. ʒ j. ſeminis Con-

tra vermes ℥ ß. foliorum Sennæ ℥ j ß. Agarici vel Mechoacæ ʒ iij. Turbethi & Rhabarb. an. ʒ ij. conquaſſ. infundantur in Vini ℔ iv. Vtatur per vices; plus minúsve ſumendo prout operabitur.

Ex vſitatis purgantibus confert Syrupus de floribus Perſicorum, qui præter quàm quòd laxat, vermibus inimicus exiſtit: Vel ſyrupus Roſarum ſolutiuus, qui & ipſe amaritudine ſuâ illis eſt ingratus. Quibus ſi Rhabarbarum infundas, efficaciores reddes; vel ſi grana aliquot Scammoneæ illis permiſceas, vt infantes libentiùs ſumant, efficies.

Pilulæ & Tabulæ purgantes, ſi conuulſiones vermibus iungantur, vtriſq; conuenientes, in Epilepſiæ curâ expoſitæ, hîc quoq; vſurpari poterunt.

Puluis ad lumbricos à quibuſdam purgans in vſu eſt, qui Sennam, ſemen Contra lumbricos, coriandrum & Cornu cerui recipit.

Pilulæ vſuales ex Aloë competunt, item Rufi cûm & Myrrham recipiant: Et de Hiera ventriculo acceptæ, aliæ've ſtomachales aloëm ſumentes: Poſſumus & alijs & leuioribus & fortioribus vti.

Vti & electuarijs cuiuſcunque generis catharcticis, cùm omnia & vermibus aduerſa ſint, atque ipſos expellere queant, addendo etiam alia hiſce inimica, obſeruando tamen in his & ætatem & vires corporisq; conſtitutionem & accidentia, quæ lumbricos comitantur, maximeq; ſi fluxus adſit, hæc vel omittendo vel huic quoque accommodando, vti & ſi febris adſit, à calidioribus abſtinendo, ſicuti priùs diximus.

Qualitate lumbricis inimicâ & noxiâ manifeſtâ vel occultâ, vti dictum fuit, lumbricos enecantia vel fugantia, varia exhibentur, quibus & vt ea ſugant, vnde citiùs moriuntur, quandoq; ipſis grata permiſcemus, atque vt auidiùs rapiant, cibos alios antequam his vtantur, ſubtrahimus, atque ea, quæ acci-

accidentia ipſorum reſpiciunt, ſi illa ſint præſentia. Idq́; varijs modis ſequentibus.

In victu quædam vſurpata alimenta & condimenta lumbricis inimica & noxia ſunt: Veluti Panis ſiligineus, Nuces recentes, Allium comeſtum quocunque modo, & Sebeſtena vti docent: Atque in acetarijs Beta, Endiuia, Cichorium nondum dealbata, ſed viridia adhuc & amaritudinem ſeruantia: Portulaca item & Naſturtium. Acetum cibarijs additum, præſertim affatim bibitum; Sal cibis permiſtum, cuius causâ potiſſimùm accidit, vt cum cibis ſalſis vti incipiunt, lumbricis minùs infeſtentur, magisq́; ante illius vſum, dum lacte vel alijs planè non, aut leuiſſimè ſalitis, infantes fruuntur. Sed & ſal ſolum vel ore retentum, vel deglutitum, ne in ventriculum aſcendant, indeque in gulam, prohibet.

Inter medicamentoſa, Pulueres in hanc rem parantur, qui Saccharo aliisve miſti, comedendi vel etiam ſine hoc cum Vino, Aquis vel Lacte in infantibus, additis Melle, Paſſo, Sapâ bibendi exhibentur à ʒ ß. ad ʒ j. vel plures. Vel cum Saccharo diſſoluto in aquis conuenientibus, in tabulas rediguntur.

Simplices pulueres propinari poſſunt ſequentes, inprimisq́; puluis ſeminis Contra lumbricos, ob efficaciam nomen ſortitus: Item muſci marini Corallinæ dicti: Item raſura Cornu cerui, maximè infantibus, ſi reliqua ingrata faſtidiant. Aliive pulueres in compoſitis efficaciores, ſimplices quoque dari poſſunt.

Compoſiti ex hiſce tribus fiunt, primus: ℞. ſeminis Contra lumbricos ℥ ß. Corallinæ in Aceto maceratæ & ſiccat. ʒ j. raſuræ Cornu cerui ʒ ij. fiat puluis.

Alter ex ſeminibus compoſitus: ℞. ſeminum

Contra lumbricos, farinæ ſeminis Lupinorum ana ʒ ij. ſeminum Caulium, Coriandri præpar. Portulacæ, Citri vel Arantiorum ana ʒ j fiat puluis.

Tertius: ℞ radic. Dictamni albi ʒ ij. radic. Tormentillæ ʒ j. Gentianæ ʒ ß. Abſynthij, Abrotani ana ʒ j. foliorum Thymi vel Mentæ, florum Centaurij minoris vel Hyſopi ana ʒ ß. Zedoariæ ℈ j. fiat puluis.

Quartus: ℞. Cornu cerui vſti ʒ ij. raſuræ Eboris ʒ j. pulueris Lumbricorum terreſtrium ʒ ß. Coralli rubri ʒ j ß. fiat puluis.

Hiſce quibuſcunq; ſi Rhabarbarum adijcias, efficaciores reddes, in lumbricis è corpore expellendis atq; occidendis.

Ex commiſtione horum puluerum ampliùs cōpoſiti fiunt. Quibus & ex ſequentibus aliqui addi poterunt. Vt radic. Filicis maſculi & fœminæ, Aſclepiadis, Carlinæ, Ariſtolochiæ, Succiſæ, Anchuſæ, Rubiæ, cortic. radic. Mori & Capparum; herb. Rutæ, Polij, Aſarinæ, Sabinæ, Marrubij, Calamentæ, Seriphij. Tanaceti, Mentæ, Mentaſtri; ſeminum item Atriplicis, Anethi, Securidacæ, Nigellæ, Pſeudomelāthij, Naſturtij, Erucę ſatiu. & ſylu. Napi, Leuiſtici, Lupuli, Acetoſæ: Item Sulphuris, Sal: nitri, Bouis aſtragali, Myrrhæ, itē gummi Iuniperi: Et vt precioſius fiat medicamentum, Aurum, Margaritas, lapides Precioſos, Vnicornu, Os de corde cerui, Moſchum & Ambram addunt.

Vſitati aliqui ſunt pulueres, Contra lumbricos inſcripti: quorum vnus ex ſemine contra lumbricos, lupinis, abſynthio & cornu cerui paratur. Alij alter præparant.

Si conuulſiones ſuperueniant aut animi defectus: ℞. ſeminis Pœoniæ ʒ j ß. ſem. Portulacæ, Citri vel Arantiorum ana ʒ j. raſurę Cornu cerui ʒ ß. Coralli rubr. pulu. Diamarg. frigid. ana ʒ j. Sacchari ro-

ſati tabul. vel Manus Chriſti ad pondus omnium. Poſſunt & ſpecies elect. de Gemmis addi, & quædam ex illis quæ lumbricos necant.

Decoctum vel ſyrupus: ℞. radic. Graminis, Dictamini ana ℥ ij. radic. Tormentillæ vel Biſtortæ, maximè ſi fluxus alui adſit, Iridis, Helenij, Filicis ana ℥ j. herbarum Cardui bened. Abſynthij vulgaris vel marini aut Pontici, Marrubij, Thymi, Calamēthæ, Menthæ, Rutæ, Cannabis ana M j. Lupinorum, baccarum Lauri ana ʒ ij. ſeminū contra Lumbricos ʒ iij. ſemin. Portulacæ, Caulium, Coriandri prępar. Citri vel Arantiorum an. ʒ j Sebeſten par. x. fiat decoctio, & in colatura diſſolue Sacchari vel Mellis q. ſ. aromatiſ. Gariophyll. & Cinamom. fiat ſyrupus: Ad vſum.

Secalis quam Roggam vocant decoctum, valde in lumbricis pellendis commendatur.

Sebeſtenorum decoctum, ad lumbricos necandos aliqui vtile eſſe cenſent, fortè quòd lentore ſuo ſpiracula ipſorum obturando, eos ſuffocet, cùm aliàs illis, vtpote dulcia inſuauitate nocere nequeát.

Nucum viridium corticum decoctum in aqua factum, bibitum, lumbricos pellere, ex eo licet colligere, quod ſi ſupra terrā calidum fundatur, lumbrici terreſtres ſtatim ex eo emergunt: ſicuti experientia docet.

Lupulorum florum decoctum in Lacte factum, bibitum, cùm & muſcas interficiat, ſi illud ſugant, etiam vermibus inimicum eſſe, veriſimile eſt, poſſetque ad lumbricos pellendos ſimiliter vſurpari, cùm & ſemen Lupulorum eos enecare doceant.

Syrupi vſitati ex amaris conferunt, vt ſyrupus Abſynthij, & ſi febris adſit, Endiuiæ, Cichorij cum & ſine rhabarbaro: Ex acidis, quibus præcipuè cùm etiam febricitant vtimur, ſunt ſyrupi de Succo acido, Citri, Limonum, Arantiorum, de Berbe-

ris & Ribes, Acetoſus ſimplex vel de ſucco Acetoſæ, de Byzantijs.

Succi ex enarratis ſimiliter conueniunt, vti & Galegæ, Chamædreos, Mentæ Græcæ, Eupatorij, Helenij, aliarumq; plantarum, ſimplices vel miſti, propinati.

Vinum Abſynthites lumbricos exterminat: Cui & alia ex prædictis in decocto, amara præſertim, addi poſſunt; Vt ſem. Contra & ſimilia.

Laudatur & Vinũ ex infuſione Chamępithyos; Item florum & foliorum Eupatorij Meſuæi.

Infuſio facta ex Rhabarbaro, ſemine Lumbricorum, & Scordio, maceratis in aqua vini Vitæ dicta, admodum efficax cenſetur, etiam infantibus data. Hoc pacto & alia infundi poſſunt, ſicq; exhiberi.

Aquæ deſtillatæ probantur, bibitæ; Veluti aquę Abſynthij, Gentianæ, quæ amaritudine carent, Graminis, Portulacę, Raphani marin. Rutę, Mentę, florum Pruni ſylueſtris: Et ſi febris adſit, Endiuię, Cichorij.

Conſeruæ & condituræ aliquæ prædictarum plantarum ſimiliter dari poſſunt. Confertque imprimis, conſerua florum Perſicorum & Cariophyllorum; Item florum Arantiorum, Limoniorum & Citri, ſicuti expertus ſum. Cortices item horum fructuum conditi, ita vt amaritudinem ſuam adhuc ſeruent.

Vrina propria bibita: Et Lixiuium, lumbricis aduerſantur; Muria item.

Oleum oliuarum affatim bibitum, lumbricos ſuffocando, vti & alia quę ſpiracula habent, enecat. Huic ſi ſuccus Limonum æquali quantitate addatur, potentiùs id pręſtabit.

Idem facit etiam minori quantitate bibitum oleum Amygdalarum amararum & nucleorum Perſicorum, Nucum Indicarum. Item oleum Hyperici.

Item

Item ex oleis deſtillatis, Spicæ, vel oleum Chalcanthi ſeu vt vocant Vitreoli, ſi grana ij. vel iij. dentur.

Miſturæ ex enarratis formis variæ fieri poſſunt, hæc inuicem miſcendo, & in compoſitas formas redigendo, imprimis electuariorum, vel ſi admodum ingrata ſint, pilularum.

In metu conuulſionum hęc miſtura fiat: ℞. cortic. Citri condit. ℥ j. conſeruæ florum Pæoniæ, Roſarum & Bugloſſi, Mentæ ana ℥ ß. Pulueris prædicti ʒ j. Syrupi de acetoſitat. Citri vel de Limonibus q.ſ. fiat electuarium: Capiat ſuperbibendo aquam Portulacæ, Pæoniæ, Bugloſſi, &c.

Theriaca & Mithridatum, propinata, ob multa quæ recipit, lumbricos ſimiliter tollit, quibus & alia addi poſſunt.

Argenti viui guttam vnam vel alteram vel ℈ ß. aliqui deglutiendum propinát, quod vermes, quibus admodum aduerſum, citò fugat: Poteſtq; innoxiè, vti alibi dictum, ſumi.

Aqua in quam portio argenti viui infuſa fuerit, in eaq; diu agitata, ſi ab eo colata, bibatur, lumbricos mirificè pellit: Poſſet & hoc in Vino alióve liquore fieri.

Inijciuntur enemata, quæ lumbricos alliciant, vt ex tenuibus inteſtinis in craſſa deſcendant, nec ſuperiora petant, præſertim cùm ventriculum eos appetere cognoſcimus, ex ſequentibusq; fiũt, quæ vermes vtpote ipſis grata, appetunt. Propinando priùs per os ea, quæ eos fugent, & à ſuperioribus illos depellant.

Fiunt autem ex Lacte, quod ſi febricitent, omitti poteſt, vel Brodio carnium non ſalito, vel decocto Ficuum, Paſſularum, Tritici, Hordei mũdi ℔ j. diſſoluendo in his Saccharum, Mel vel Sapam ad ℥ ij. addanturq; Vitella ouorum numero ij.

Ad enecuandos lumbricos, ſi iam in craſſis eos eſſe, illicq; hærere conijciamus, quia tunc vix ampliùs in tenuia poſſunt iterum aſcendere, ea quæ illis aduerſa ſunt amara, per enemata inijcimus, hoc pacto: ℞.radic. Gentianæ ℥ j. Abſynthij vulg. vel ſeriphij, hoc eſt marini, Abrotoni, Perſicariæ ana M j. ſummitat. Cētaurij min. P j. Lupinorum ℥ ß. ſeminis contra Lumbricos ʒ ij. fiat decoctio, & in colatura q. ſ. diſſol. olei Abſynthij ℥ j ß. Salis ʒ j.

Vel fiunt ex Muria aut aqua Salſa & Lixiuio, addendo olei Laurini ℥ j ß. & diſſolue Hieram picram vel Aloën, vel ſuccum Abſynthij, aut fel Porci vel Tauri.

Cùm repetendus clyſter, vt enecati educantur, addemus & ei incoquemus Agaricum, ſemen Carthami, aut diſſoluemus in eo Benedict. laxatiu. aut Hieras fortiores, aliáve purgantia.

Si febris adſit, omiſſis hiſce calidioribus, alia amara decoquemus, hoc pacto: ℞.Endiuię, Cichorij cum radice, Dentis leonis, Portulacę, Sōchi cum radicibus ana M j. ſeminis Secalis P j. fiat decoctio, diſſolue ſucci Betæ vel Mercurialis ℥ j ß. ſucci vel ſyrupi Roſacei, olei Amygdalarum amarar. ana ℥ j. Salis ʒ ß. fiat clyſter.

Si alui fluor adſit, talis conueniet: ℞.radic. Tormentillæ, Ariſtoloch. vulgaris ana ℥ j ß. cortic. Granatorum, Myrobalanorum ana ℥ j. Lentium P j. baccarum Myrti ʒ ß. Roſarum rubrarū P j. fiat decoctio, adde olei Mentæ ℥ j. miſce: Pro enemate.

Admouentur extrinſecus ventris medio in circuitu vmbilici, vbi ſedes inteſtinorum tenuium, in quibus lumbrici reſident, exiſtit, quę vermibus aduerſa ſunt, ſequentia.

Olea quę inungenda, manibus madefactis priùs aquà Vitę vel Aceto, conueniunt ſequentia, ſcilicet oleum ex Nucleis perſicorū vel Amygdalis amaris expreſ-

expreſſum;vel Abſynthinũ,Rutaceũ: Item oleum Colocynthidis valde efficax, quod fit ſi oleum in Colocynthidis pomo excauato fuſum, vel pulpa Colocynthidis oleo indita,coquatur.

Aliud compoſitum oleum: ℞.olei Nucum ℥ vj. ſucci corticum viridiũ Nucum ℥ ij. ſucci foliorum Perſici arboris,vel Naſturtij aquatici, Aceti ſquillitici ana ℥ j ß. Fellis porci vel tauri ℥ j. coquantur ad ſuccorum conſumptionem ad vſum.

Inunctio ex ſuccis talis,vtilis erit: ℞. ſucci Allij vel Porri & Abſynthij vel Perſicariæ, vel Vermicularis ana ℥ j ß.ſucci Iridis,Aloës diſſol.in Aceto forti, Fellis tauri vel porci ana ℥ ß. Aquæ vitæ ʒ ij.miſce. Si ſuccum Cucumeris aſini foliorum vel fructuum addas,efficaciſſima erit.

Vnguentum vel emplaſtrum ſic fit:℞.rad.Gentianæ ℥ j.rad. Dictamni vel Ariſtoloch.ʒ vj. cortic. Arantiorum ℥ j. Colocynthid.ʒ j. cornu Cerui vſti ʒ ij.Croci ʒ ß.fiat puluis,cui & alia vermibus inimica addi poſſunt, veluti ſemen Pſeudomelanthij.Agaricus,Helleborus albus. Hic puluis ſubigatur cũ oleo Abſynthino, & de nucleis Perſicorum, vel Amygdal.amar. additaq; Reſinâ & Cerâ fiat vnguentum vel ceratum,vel cum pice emplaſtrum: Efficaciùs operabitur, ſi loco oleorum puluis hic inunctioni ſupradictæ permiſtus,additaq; reſinâ in formam emplaſtri redigatur.

Vſitatum vnguẽtum de Arthanita ventri inunctum, ſicuti aluum mouet, ita & vermes propellit.

Cataplaſma pultis inſtar, paratu facile, fiet ex farina Secalis vel Lupinorum, ſi cum Aceto forti ſubigatur,ſicq;, vel priùs parùm coctum, applicetur: Cui parùm olei de ſupra expoſitis, ne citò areſcat,miſceri poterit.

Efficacius erit, ſi eiuſmodi farinæ, ſuccis inunctionis prædictæ, excipiantur, & in cataplaſma redigantur.

Alia cataplaſmata hoc pacto parari poterunt: ℞. bulborum Allij vel Ceparum aut Porrorum, ſi allij odor diſpliceat, quartarium j. de Squillę bulboſa radice ℥ j. nucleorum Perſicorum ℥ ß. coquantur in Aceto & contundantur, adde farin. lupinorum ℥ ij. Fellis ℥ j. olei Abſynthij ℥ ij. miſce.

Vel ſic: ℞. de herbis ſequentibus, Abſynthij, Abrotoni, Marrubij, Mentæ, Matricariæ, Tanaceti, Rutæ, Cruciatæ, Scordij, Galegæ, foliorum Perſici arboris, ſumit. Centaurij minoris ad M. aliquot, coquantur in Aceto, contundantur, adde farinæ Lupinorum ℥ iij. olei Nucleorum perſicorum ℥ ij. Aloës diſſolutæ in Aqua vitæ ℥ ß. Myrrhæ ʒ ij. fiat cataplaſma.

Fotus ventris ex decocto herbarum, in hoc cataplaſmate deſcriptarum, facto in Vino, Aceto & Aqua, fieri poſſunt:

Sacculi item adhiberi, impleti reſidentiâ eiuſdem decocti: vel ſicci geſtari, referti herbis illis aridis pulueriſatis, vel etiam puluere ſuperius in vnguento deſcripto.

Ventriculi ſedi, ſi in eum lumbricos repere ſuſpicio ſit, eaſdem remedia inungi, vel ei illa applicari poterunt, eligendo tamen præcipuè ea, quę & ventriculo accommodata recipiunt: veluti Abſynthium, Mentham, Aloën & ſimilia. Et ſi fluxus alui vel lienteria ſimul infeſtent, addendum inſuper oleum Maſtichinum, Cydoniorum, Nardinum, Roſaceum, pulueresq; Maſtiches, Roſarum, Gariophyll. aliorumque ventriculo accommodatorum ſimplicium.

Cordis regioni adhibitæ inunctiones à quibuſdam probantur, ex illis quoq; quæ vermibus reſiſtunt paratæ, admiſtis inſuper cordialibus. Quæ fortè ſi animi defectio, aut conuulſiones adſint, horum causâ cordis regioni apponuntur, quę cùm

& ven-

& ventriculi orificij ſedem comprehendat, quæ huic applicantur, in vtrumq; vires ſuas extendent. Sed non ſolùm cordi, verùm & pulſibus, & temporibus, & ſpinæ inſuper haſce inunctiones applicatas conferre docent:

Imprimisq; ſequentem: ℞. Aloës ℥ ß. Myrrhæ ʒ ij. Croci ʒ ß. pulueriſata ſubigantur cum ſucco Citri vel Limonum aut Arantiorum, aut Aceto roſaceo, aut vtriſque; Pro inunctione.

Huius loco maſſa pilularum Peſtilentialium dictarum emollita, in ſuccis enarratis, cordi admoueri poterit.

Vel fiat talis inunctio aut emplaſtrum: ℞. Prædicta tria, adde medullæ ſeminis Citri, raſuræ Eboris, cornu Cerui vſti ana ℈ j. Coralli rubri ʒ ß. ſeminis Pæoniæ in metu conuulſionũ ℈ ij. Gariophyll. ligni Aloës ana ℈ j. excipiantur ſuccis vti priùs: Pro inunctione vel emplaſtro.

Aliàs Theriaca, pulueribus ſupradictis vel hiſce permiſta incorporatur; Sicque cordis regioni vel pulſibus imponitur.

Apri vrinam in veſica ipſius retentam, oleoque permiſtam, & in fumo diu ſuſpenſam, poſtea exemptam, & pulſibus temporibusque illitam, prodeſſe aiunt.

Oleum ſequens cordi, pulſibus, & temporib. illitum, valde aliqui commendant. Quod fit ex oleo Scorpionum ritè parato, in quo Theriaca, Aloës, Myrrha, Scordium, Gentiana, Carlina, Nigella & Acetum ebullierint.

Epithemata cordialia etiam aliqui, addito ſemine Lumbricorũ, aliiſve, cordi adminiſtrant. Quib. & Pulueres cordiales ſupradicti & ſem. Pæoniæ, cõmodè ad eundẽ vſũ, vti inũctiones miſceri poterũt.

Ex amuletis, Allium collo appenſum, vermes è corpore pellere docent: Vti & Stœchadẽ citrinam,

Aſcaridum curatio.

Aſcarides in craſſo inteſtino nati, ſępè ſpōte cum excrementis extruſi, ipſis inhærere complures, illiq; nunc maiores nunc minores viſuntur: quòd ſi verò ad podicem vſq; delati, illic ſubſiſtant, ob pruritum quem mouent, curam exigunt.

Perficitur hæc in illis, proſpiciendo, ſi ſæpè hoc contingat, ne excrementa putredini obnoxia gignantur, bona victus ratione, & purgantium vſu: Item exhibitis medicamentis putredinem arcentibus, qualia ſunt tum acidi ſucci, aliaque multa ſiccantia, vt cornu Cerui, in lumbricorum cura expoſita:

Demum illis, quę vermes hiſce è craſſo inteſtino deorſum, vt excerni queant, alliciant, vel eoſdem perſeuerantes enecent.

Quod propinatis multis, atq; iniectis, quæ idem in lumbricis alliciendis, vel expellendis vel necandis, præſtare diximus, vi purgante, vel quia grata illis ſunt aut aduerſa, cùm & aſcarides vti & lumbrici viuant & ſentiant, in illorum cura poſſumus efficere. Imprimis verò iniectis clyſteribus, vel immiſſis ſuppoſitorijs, cùm quæ per os ſumuntur, non adeò vti quæ in rectum inteſtinum mox perueniunt, in hos vermes vires ſuas queant extendere.

Potiſſimumq; ad aſcarides allectandas, atq; eximendas, Suppoſitoria podici infigunt, filo alligata, vt cùm aliquandiu retenta fuerint, vermes ſe illis affigentes, cum illis rurſum poſſint extrahi: paranturque ex Carne pingui vel Lardo, leuiter ſaltem vel mi: imè ſalitis, ſectione vt indi poſſint, formatis: vel ex Ficu inuerſa & intruſa: aut ex radice Betæ, aut caule Braſſicæ folij, Melle illitis.

Ex Melle coctum ſuppoſitorium ſine ſale, eoſdem allicit, præſertim ſi pulpa Ficuum aut Paſſul. ſimul miſceatur, quod etſi diffluit, nec integrum

prodit,

prodit, tamẽ cùm excernitur, vermiculos ſibi permiſtos ſimul producit.

Ad interimendas aſcarides, ſuppoſitorium ex Melle coctum, permiſcendo Aloën & Fella, valde eſt efficax, omiſſo ab initio Sale, vt diutiùs retineatur, poſtmodum verò addito, vt facultas ad earum expulſionem irritetur.

Clyſmata ad necandas aſcarides potiùs, quàm alliciendas, cùm non circa exitum maneant, ſed penitùs, cum infunduntur, ſubintrent, vſurpantur: Poſſuntq; eadem quæ in lumbricis interimendis deſcripta ſunt, ſed minori quantitate, cùm non adeò procul abſint, hîc etiam inijci.

Vel hoc: ℞. radic. Gentianæ, Ariſtolochiæ cuiuſcunque ana ℥ j. herbarum Abſynthij, Marrubij, Perſicariæ, Calamenthæ ana M j. Lupinorum ℥ j. fiat decoctio, adde Fellis tauri, hirci vel porci ʒ ij. Salis gemmæ ʒ j. fiat clyſter. Poteſt & Hiera vel Benedicta diſſolui & Olea addi amara.

Lixiuium, Muria, Vrina infuſa, aſcarides quoq; perimunt.

Vnguentum ex Argento viuo, Reſinâ & Axungiâ factum, vt in lumbricorum cura parari oſtendimus, ſi podici illinatur, vel illud illi imprimatur, aut ſuppoſitorijs illitum intrudatur, præ omnibus remedijs ad vermes eiuſmodi delendos, efficaciſſimum eſt.

Vermium aliorum præter lumbricos, alijs in locis prodeuntium cura, ſimili ratione, vt ipſorum cauſam declinemus, ipſosq; occidamus atque auferamus, inſtituitur. Vt in narium vermibus, in quibus quæ vlceri debetur cura, in eiuſmodi vlcere expoſita, & cauſam illorum, vermesq; ſimul abolet. Hos quoque fumo immiſſo ex ſemine Porri, Abſynthio & Aloë vſtis excitato, abigi docent. *Narium vermium curatio.*

In aurium vermibus, vlceri cura adhibita, idem *Auriũ ver-*

mium curam. præſtat, in vlcere illo deſcripta, vti & quæ eos enecant. Quood & facit inſtillatus in aures ſuccus Calamenthæ & Cannabis, & vti docet Dioſcorides, ſuccus radicum Capparum, Vrina item in Malicorio cocta.

Poſſuntq; & alia quæ lumbricos & aſcarides necant, illic deſcripta infundi.

Vermium tuſſi reiectorum cura. Si tuſſi, ab interno vlcere pulmonum vermes, quod vix fit, reijciantur, huic vlceri, vt in phtiſi declaratum, cura debetur.

Vermiũ mictione redditorum cura. Mictio vermiculorum, ſi ab aſſumptis, vt dictũ, veluti caſeo prodeat, ab eo abſtineant.

Vermium in vlceribus cura. In externorum vlcerum vermibus, vermicoſis inde dictis, ea quæ potenter abſtergendo, vti ſunt amara & acria, ad vlcerum horum putridorum curam vſurpantur, etiam vermes in illis natos enecãt & abſtergunt: Maximè quæ ſuccũ Abſynthij, Centaurij, Allij, Porri, Cæparum & Fella recipiunt.

Eoſdem decoctũ ex radice Hellebori, Dictamni, Gentianę, folijs Abſynthij, Centaurij, Calamenthæ, Marrubij, factum in Lixiuio vel Farinâ, ſi eo vlcus tangatur, tollit:

Et puluis Dentis leonis, Roſtri porcini dicti, inſperſus.

Imprimisq; vnguentum ex Argento viuo, quod etiam alios vermes abigit, idem in hiſce facit.

Vmbilici vermis cura. In vmbilico vermẽ latentem, applicatione farinæ Lupinorũ, in Aceto coctæ, produximus & extraximus, ſine læſione, aliam curam requirente.

Dentiũ vermiculorum cura. In dẽtibus excauatis & putridis ſi vermiculi naſcantur, diu illic nequeunt ſubſiſtere, ſed vel ſpõte iterum excidunt, vel dum dentes repurgantur, eximuntur.

Hiſce tamen abolendis, ſi vti putant, hæreant, doloremq; dentium faciant, Aloën & Camphoram cum Aqua vitæ ſubactam indunt.

Vel

Vel Fumum illis excipiunt, qui à ſeminis Porri, foliorum Abſynthij & Aloës inuicem miſtorum puluere, carbonibus iniecto, excitatur.

Idem ſeminis Hyoſquiami vſti fumum, per emborum admiſſum, vti in chironibus manuum, efficere docent. Alij verò ex illius fumi admiſſione, qui ad dolorem dentium ſedādum, vti in eo oſtenſum, admitti ſolet, ſimile quid paruis vermiculis, in dentibus generari ſcribunt.

Sub corde, vti putarūt, degentes vermes, ſucco Allij, Raphani & Naſturtij propinato, exſtirpari docent: De quibus ſi ex pruritu circa cordis regionem, ſuſpicio oriatur, ille autem inde potiùs ſit, quòd lumbrici os ventriculi ſugunt, nihilominus in hac cauſa dicta competent. *Vermis ſub corde cura.*

Pediculi qui oberrant faciliùs abiguntur, difficiliùs qui cuti impacti hærent, exſtirpantur, tuncq; pruritus ab illis excitatus, ſimul auſertur, nec alia noxa ſequitur. Hos tamen adeò in morbis quibuſdam abundaſſe, hiſtoriæ teſtantur, vt exitium aliquibus crearint. Quod tamen diuinæ vindictæ potiùs, quàm cauſis naturalibus adſcribitur. *Pediculorū curatio.*

Curatio autē primùm cauſæ accōmodatur, deinde ipſi morbo inde excitato, Pediculari vocato:

Cauſam, immunditiem nimium illam, ex qua pediculi generātur, præcautione & curatione impedire ne naſcatur, genitā auferre, ſtudebimus. Quod fiet euacuando corpora, ſi hiſce ſordibus, ſanguinis impuritas aut plethora, vel ichoribus, illorum redundantia occaſionem prębeant; idq; per euacuationes, quibus & in ſcabie ſanguinē repurgari docuimus. Inter quas ſudores hancce cuti impactam illuuiem egregiè exhauriunt. Quos balneo ſicco humidóve eo nomine frequenter prouocamus.

Quibus euacuationibus, ſi decentem viuendi rationem iungamus, vt corpora minùs ſordibus in-

quinentur, efficiemus. In qua obſeruandum, certa quædam cibaria, ad ſuperficiem cutis excrementa pellendo, pediculos gignere, quoſdam prodidiſſe, veluti Ficus & Viperarum carné: Verùm quid viperarum caro ſumpta præſtet, in elephantiaſis cura oſtenſum fuit, quam hanc ob cauſam inhibere, cùm in vſu non ſit, non neceſſe erat: vti nec ficus, quas decepti ſeminum ſimilitudine, quæ pediculos nonnihil, vti alibi oſtenſum, repræſentant, eos procreare, exiſtimarunt.

Lauando frequenter caput Lixiuio, & fricando, pectinádoq; tam ſordes illas pingues quàm furfures capitis ſimul abluimus atq; abradimus, quæ & in alijs locis ſi fiant, idem præſtabunt.

Morbo pediculari ſeu ipſis pediculis, prurituiq; inde progreſſo, cura accommodabitur, ſi ea adminiſtremus, quę validè ſiccando & abſtergendo, pediculos cum ſordibus vnde gignuntur, auferant, atque amaritudine ſua, vel acri aliáve illis aduersâ vi eos fugant atque occidunt.

Quod per exhibita, cùm in ſuperficiem corporis ſuas vires nō adeò exercere queant, vix poteſt perfici. Aliqui tamen Allium comeſtum, vel cum decocto Origani potum, pediculos fugare prodiderunt, fortè eadem vi, quâ & vermes pellere docent. Aliqui ruſticos allium comedere, nę à muſcis infeſtentur, dixerunt.

Extrinſecùs adhibitis maximè pediculos abigimus, vel necamus, & pruritum compeſcimus, idq; varijs modis: Et primùm ablutionibus capitis, aliorumq; locorum, vbi pediculi verſantur, atq; etiam manuum, in Chironibus.

Veluti hac ablutione quæ: ℞. radic. Ariſtoloch. vulgaris vel alterius ℥ j. ß. radic. Hellebori albi vel nigri ℥ ß. foliorū Betę, Perſicariæ, Abſynthij, Marrubij, Tamaricis, ſummitat. Centaurij min. an. M. j. ſeminis

ſeminis Staphiſagriæ Lupinorum an. ℥ ß. (poſſunt & ſumi baccæ Euonymi) Agarici ℨ ij. fiat decoctio in Lixiuio: Pro ablutione capitis vel manuum, vel aliarum ſedium.

Efficacior erit, ſi Sal, Alumen vel Nitrum addas, aut Acetum, maximè ſquilliticum.

Cùm caput abluendum, herbæ, capiti appropriatæ, vt Betonica, Saluia, Stœchas, aliæve addi poſſunt.

In palpebrarum pediculis confert, ſi Acetũ ſquilliticum ſumatur, & in eo parùm Aloës diſſoluatur, eoque palpebræ madefiant. Huic & alia nitroſa & ſalſa addi poſſunt.

Puluis inſpergendus capillis, ad pediculos illius loci pellendos: ℞. ſeminis Staphiſagriæ ℨ ij. Salis ℨ iij. Aloës ℨ j. Cinnabaris ℨ ij. fiat puluis.

Illitiones in hunc vſum, ex varijs fiunt vnguentis, inter quæ, ex Argento viuo parata, omnium ſunt efficaciſſima, cùm illud quocunq; modo foris adminiſtratum, pediculos non ſolùm vulgares & cuti inſertos, abigat atque occidat, & pruritum interim ſedet.

Quod ſic vſurpari poteſt: ℞: Argenti viui ℨ j. Reſinæ liquidæ therebinthinæ dictæ ℨ ij. Axũgię porci vel etiam alterius, aut Butyri vel Olei communis ℨ vj. diſtemperentur & agitentur probè, fiat vnguentum.

Aut miſce cum prædicta materia, loco argenti viui, Cinnabaris, quod ex argento viuo & ſulphure conflatum eſt, ad ℨ ij.

Vel ad Chirones manuum argentum viuũ Sublimatum, loco viui ad ℨ j. cum eadem materia permiſceatur.

Alia vnguenta ex alijs pediculis aduerſis parantur; inter quæ ſemen Staphiſagriæ præcipuum eſt, ex quo ſolo pulueriſato cum pinguibus miſto, vn-

guentum factum egregiè eos exterminat.

Vel ſic permiſtū: ℞.ſeminum Staphiſagriæ ℥ ß. radic.Hellebori albi ℥ j.ß.Piperis, Nitri ana ℥ j.Axūgiæ vel Butyri vel Olei communis vel Laurini & Ceræ q.ſ. fiat linimentum vel vnguentum.

Hiſce vnguentis ſi portionem illius quòd argentum viuum recipit, addas, efficaciſſimum erit; vel ſi Sandaracæ ℥ j. permiſceas.

Eſt & vſitatum Vnguentum contra pediculos, in pharmacopolijs, quod ℞. ſemen ſtaphiſagriæ, helleborum album, ſal, argentum viuum, axungiam porci, oleum laurinum, ſaponem & acetum.

Aliud vnguentum ex amaris ſic fit:℞. Aloës ℥ ij. Myrrhæ, gummi Hederæ ana ℥ j. Fellis porci vel alterius ℥ j.ß. Sulphuris viui, Aluminis ana ℥ j.olei Abſynthini vel Amygdal. amararum q. ſ. fiat linimentum.

Paſta facta ex farina Lupinorum & Fellibus, manibus diu retenta,chirones tollit.

Fumum excitatum ex ſemine Hyoſquiami, proiecto ſupra carbones ardentes, manuum volâ exceptum, vt Chirones è cuticula emergant atq; excidant, facere docent. Quod nos pruritum potiùs ſedando, iuuare credimus, cùm & inunctione olei ſeminis Hyoſquiami, vel Papaueris alteriúſve narcotici, aut ſyrupi de Papauere ſimiliter illiti, vel Opii tantilli diſſoluti in Aqua vitæ, compeſci poſſit.

Effodiuntur chirones, acu cuticulam vbi ſub ea latent, ſenſim, ſed in ſuperficie tantùm diuidendo, ne ſi altiùs adigatur, ſerum ſubſequens, locumque madefaciens, vt non amplius conſpici poſſint, efficiat, & poſtea pediculum extrudendo. Quo facto ne renaſcantur, Vino vel Aceto, quibus Sal vel Alumen aut Nitrum additur, manus ſæpè abluendæ.

Pectine

Pectine pediculi communiter in capite à cute abraduntur, & à crinibus ſegregantur auferunturque. Cuius dentes cùm minimi abundant, arctè iuncti eſſe debent, ne ſpacium interpoſitum, dum pectine trahuntur, ſubterfugiant.

Scopinâ ſetaceâ, pediculi ſimiliter è capite, illiusque capillis depelluntur, atque detruduntur. Suntque eiuſmodi ſcopinæ & pectines, ad pediculos abigendos præcipuè excogitati, quibus matres liberis indies capita purgare, mundareque ſolent.

DE ANIMATORVM EXCRETIONE.

CAP. XIV.

Genera.

ANIMATA corpora quędam in corpore genita, intelligimus ea, quæ viuunt, nutriuntur & vegetátur, ſtirpium inſtar, ſed non ſentiunt nec mouentur, & proin nó ſunt animalia; ſuntq; toto genere præter naturam, quemadmodum & ipſorum excretio talis exiſtit; qualia è duobus potiſſimùm locis, videlicet per ſinum vteri, aliàs per podicem eijciuntur.

Per ſinum vteri, corpus eiuſmodi inſenſile & immobile, Mola à mole ſeu pondere, quo grauat, nominatum, aliquando reijcitur; eſtque hæc nunc informis, nihil certi exprimens, ſed carnem ſaltem, quæ mollis eſt, ſine oſſibus, & in *Mola.*

eo contentis viſceribus, venis tamen refertam, & cute vel membranâ obductam, repræſentans. Aliàs membranoſa & fibroſa magis exiſtit, informis alioquin, qualem è quadam quæ octodecim annis ſterilis fuit, poſt peſſarij vſum, eiectam vidimus; aliàs verò formam alicuius rei refert: quẽadmodum tale reiectum, ſtellam arboreſcentem marinam appoſitè repræſentantem, à muliere reiectam conſpeximus, quæ conuoluta, in aquá proiecta, & diducta ſtuporem nobis ſpectantibus præbebat: Sed & aliâ formâ talia reiecta apparuiſſe, obſeruauimus.

Eiuſmodi molæ per ſinum vteri reiectio, Partus præternaturalis inſtar, ſeu vti Abortus, procedit, atq; vti ille, nunc ante pariendi tempus, nunc eo ipſo, aut poſtquam hoc prætergreſſum eſt, & ſæpè diu poſtea, accidit, eadem pariendi difficultate, facilitatéve, ſanguinisq; maiore minoréve profuſione, vt aliàs in partu. Hancq; accidentia non admodum illis, quæ fœtu grauidis mulieribus contingunt, diſſimilia, ſolent præcedere. Inter quæ cùm & ventris tumor ſit, cùm de illo in tumoribus ageremus, etiam huius, qui in mola ſe offert, meminimus, illicq; accidentia hæc eius in generibus, vti & cauſam in cauſis deſcripſimus.

Faſciæ inteſtinorum. Per podicem talia corpora etiam ſed rarò reijciuntur, diuerſorum generum. E quibus vnum faſciam quādam refert membraneam, inteſtinorum tenuium ſubſtantiæ ſimilem, eorum lõgitudinem adæquantem, minimè tamen vti illa cauam, ſed digitum trāſuerſum latam, quam Latum lumbricum appellant, rectiùs Tœniam inteſtinorum, ſiquidem cum lumbrico nullam habeat ſimilitudinem, nec vti lumbricus viuat aut loco moueatur, ſed tamdiu donec nunc integrum, magno impetu aut terrore patientis, exiſtimantis inteſtina omnia ſic proci-

Lumbricus latus.
Tæniæ inteſtinorum.

procidere, vel abruptum, elabatur. In qua faſcia plærunque tranſuerſæ lineæ nigræ, ſpacio digiti ab inuicem diſtantes, per totam ipſius longitudinem, & ad formam vertebrarum, in interuallis illis extuberantes, apparent.

Aliàs verò aliter formata eiuſmodi tœnia longiſſima, veluti ex portionibus multis cohærentibus, & quæ ab inuicem abſcedere poſſunt, conſtare videtur, quas portiones, cùm cucurbitæ ſemina quadrata nonnihil referant, Cucurbitinum vermem vocant. Qualis rariùs integer, ſed plærunque in plura fruſta diuiſus, reijcitur: Quæ ſingula, priuatos vermes eſſe, cucurbitinos dictos, crediderunt, licèt tantùm faſciæ illius abruptæ ſint particulæ. *Vermis Cucurbitinus.*

Eſt & aliud tœniarum genus, longitudine prioribus reſpondens, minimè tamen latum, ſed teres, lumbricorum inſtar, totoq; ductu ſibi ſimile, quod & Ligulam appellare poſſumus, immobile quoq;, & rariùs in homine, in canibus verò frequentiùs reiectum, nunc integrum, aliàs verò diſruptum; interdum & cùm tenue ſit, podici ex parte adhuc inhærens, adeò vt ex eo illud, niſi trahatur, non facilè cedat. *Ligula inteſtinorum.*

Accidentia dum tœniæ in corpore hærent, niſi aliud accedat, ferè nulla grauiora, è quibus cognoſci poſſint, præſentiuntur, ſed incolumes alioquin exiſtentes, ſe illuuiem hanc in corpore geſtaſſe, non priùs donec inopinatò excidunt, cum terrore experiuntur. Interdum tamen, auiditas quædam ſæpiùs & plus ſolito cibum ſumendi, vrget, & grauedo quædam in ventre, ac ſi aliquid illi ineſſet, ſentitur. Deteriora, qualia ſi lumbrici moriantur, ſymptomata ſuperueniunt, ſi abrupta ab ipſis particula remanens putreſcat.

Cauſa.

Corporum enarratorum in corpore generationis cauſa eſt vel ſemen vel chylus.

Seminis imperfecti conceptio, cauſa Molæ.

Ex ſemine in vtero concepto imperfecto, quomodo mola generetur, in intumeſcentia ventris, quam ac ſi mulier grauida eſſet fœtumque geſtaret, parit, expoſitum fuit. Illius quoque reiectionis cauſa, eadem quæ & fœtus abortus exiſtit, nimirum naturæ vis expultrix, quæ huius corporis præternaturalis mole grauata, connexum vaſorum, quibus & mola vtero adhæret, dirimens, illud per viam partui deſtinatam eijcit, eoque citiùs, ſi vi quadam externâ inſuper accedente, natura ad illius excretionem impellatur. Cuius impulſus cauſæ eædem, quæ & abortus, per quem fœtus reijcitur, eſſe poſſunt, in abortu expoſitæ.

Chylus, cauſa generationis Tœniarum & cucurbitini vermis.

E chylo craſſiore vel pinguiore, vti lumbricos generari oſtendimus, ita ſi tanta illius ſit copia, vt tenuibus inteſtinis à ventriculo ad colon vſque deductis, vndique ſe affigat & accreſcat, membraneæ illæ Tœniæ naſcuntur. Qui chylus illis non in toto illorum ambitu, ſed ſede ſaltem aliquâ, illius latitudinis, quam hæ faſciæ obtinent, & fortè illic tantùm vbi inteſtina meſenterio adnectuntur, toto ductu accreſcit, atque in eiuſmodi tœnias, quæ non ita vti lumbricus, qui à connexu liber, viuere & ſe mouere poſſunt, conuertitur. Et proin eam plærunque, quam tenuia inteſtina habent, longitudinem adæquant. Nam quòd vlteriùs feratur, & craſſis inteſtinis etiam adnaſcatur, haud veriſimile, cùm chylus eiuſmodi in illis inteſtinis minimè contineatur, atque fæces alui illic accumulatæ, hanc moram quam vt accreſcat requirit, minimè ferrent, ſed eum detrudendo, expellerent,

pelleret, quod dum in tenuibus conſiſtit, minimè fit, ſed cùm fluida ea ſint, quæ in illis continentur, nihilominus etiam citra tenuis faſciæ propulſionem, pertranſire queunt. Vnde & citra incommodum maius, niſi quatenus inteſtina grauat; & quòd cùm chylo copioſo nutriatur, appetentiam nimiam cibi promoueat, diu ſæpè ſubſiſtere atque geſtari poteſt, donec tandem in valida aliqua corporis commotione aut conatu, à connexu alicubi ſoluta tœnia, pondere ſuo ſeipſam liberans, ſicque vel toto ductu, vel ex parte ſecedens, & in craſſa inteſtina prouoluta, per aluum, vel integra vel diſrupta reijciatur, vel fruſtatim prodeat, quod tunc maximè fit, ſi non continuatim chylus, ſed veluti per portiones, quaſi articulatim coniunctas, inteſtinis accreuerit. Cuius qualiſcunque affixionis cauſa, chyli admodum tenacis in inteſtinis perſeuerantis copia erit, quod cùm rariſſimè vt ſic colligatur ſubſiſtatque accidat, etiam rariſſima harum faſciarum reiectio ſe offert. Quæ quando non penitùs è corpore prodeunt, ſed portiones illius aliquæ vel longæ vel breues remanét, tunc illæ putreſcentes, grauiora ſymptomata, vti dictum, producunt.

Curatio.

MOlæ curatio in eo, ne amplius generetur, vel ſi genita ſit, maturè antequam in immenſum, vti ſæpè fit, excreſcat, expellatur, conſiſtit, cùm ſic aucta difficulter poſtea cedat, & vel retenta, vel cum magna difficultate & hæmorrhagia, tandem erumpens, exitium ægræ aliquando pariat. *Molæ curatio.*

Præcautione ne generetur vtimur tunc ſaltem, quando mulieres molæ obnoxias eſſe, ex eo quòd vel priùs ſemel aut iterum, vel ſæpiùs eas

eiecerint, colligimus: tunc antequam conceptiō fiat, & ſi fieri poſſit, antequam concumbant, ea inſtituetur. Quæ præcautio admodum difficilis, cùm id quod præcipuum eſt, lateat, ſeminis nempe defectus in mare vel fœmina, qui corrigendus: diligenti tamen conſideratione vtriuſque naturæ & temperamenti, ſi alterutrius aliquod vitium deprehenderimus, vt hoc bona viuendi ratione, medicamentorumq; conuenientium vſu emendetur, tam in viro quàm muliere procurabimus.

Præcipuè verò quod mulierem attinet, ad molam gerendam pronam, illi præter decentes euacuationes, per venæ ſectionem, ſi plethorica ſit, per purgationes, ſi humoribus excrementitijs vel prauis ſcateat, ad vterum confirmandum, ea quæ robur addunt, adminiſtrabuntur, eoque magis ſi imperfectio hæc in mola, ab vteri imbecillitate & caloris natiui penuriâ procedat, quod ſemen ſuſceptum non conuenienter & prout ad fœtus procreationem opus foret, fouere queat. Qualia remedia vtero conuenientia & appropriata, in ſterilitate, & fluxu muliebri, alijsque ab vteri imbecillitate, & fluxu muliebri, profectis affectibus, deſcribuntur. Inter quæ & balnea præcipueq; thermas, ſi hæ mulieres eas adeant, multùm efficere poſſe, ſibi perſuadent.

Curatio molæ iam genitæ à ſemine, ſicuti in extumeſcentia ventris inde progreſsâ oſtenſum, in eo, ne admodum excreſcat, & maturè ex eo propellatur, verſatur. Verùm cùm de ea plærunque non ſatis certi ſimus, etſi ſuſpicio illius magna ſit, tamen validioribus & violentis remedijs rem aggredi, & per vim conceptum eijcere velle, cùm ſi verus conceptus eſſet, eum perderemus, res eſt periculi plena, nec temerè ſuſcipienda; & cùm vel

minimùm

minimùm dubitamus, omittenda, ſatiusque tunc vel naturè negotium committere, donec certiores de ea fiamus, euentum exſpectare, vel ſaltem per ſanguinis miſſionem nutrimentum nonnihil illi detrahendo, incrementum illius impedire, vel purgantibus exhibitis, naturam, vt cùm aliàs immundities expellit, etiam fortè hanc illi grauem & alienam molem propellat, ſollicitare; nec ab illis adminiſtrandis metus nos, ne ſi fortè verus eſſet conceptus, abortus inde ſequatur, abſterrere debet, cùm hoc minimè factum fuiſſe, in multis mulieribus grauidis ſæpè ſic euacuatis, vel diarrhœis diu l borantibus, obſeruauerimus, naturaque non facilè ad ea quæ naturalia ſunt, ſicuti verò præternaturalia illique oneroſa, excernenda, commoueatur.

Quòd ſi tamen de mola nobis certò conſtet, ex pluribus indicijs concurrentibus, & tunc quoque eodem modo, vti cum priùs molam paſſa eſt mulier, apparentibus, vel ex eo quod adhuc certiùs eſt, ſi tempore partus elapſo, tumor ille ventris, & durities qualis in fœtu etiam tactu depræhenditur, nihilominus permanſerit, tunc vt natura excretionem illius moliatur, eam exhibitis admotisque atque inditis & iniectis in ſinum vteri, excitabimus, viasque vt ex vtero emergere queat, aperiemus atque dilatabimus. Quæ omnia ijſdem quibus menſes prouocamus, atque partum acceleramus leuioribus remedijs primùm perficere ſtudebimus, & niſi ſuccedat, illis quæ fœtum mortuum & ſecundinam expellunt, illud efficere tentabimus, atque neceſſitate vrgente, præſertim ſi mola apparere incipiat, obſtetrici, vt eam ſicuti de partu mortuo dictum, manuali operâ eximere ſtudeat, mandabimus. Vel in deſperato & extremo periculo, ſectione per abdomen in vterum

adactâ, vltimam manum adhibebimus. Sicuti quo pacto hæc omnia fieri debeant, in menſium & partus defectu, abundè declarata fuerunt, indeque peti poterunt.

Tæniarum & Cucurbitini vermis curatio.

Tœniæ illæ inteſtinorum tenuium, membraneæ & longiſſimæ, quarum vna lata eſt, & Lumbricus latus vocatur, altera ex pluribus portionibus compacta, quam Cucurbitinum vermem, vel ſi fruſtatim exeat, vermes appellant, tertia Teres lumbricorum inſtar, ſi quod rarum eſt, in inteſtinis tenuibus naſcantur, quam diutiſſimè plærunque illic latitant, & cum certis indicijs non cognoſcantur, ferè negliguntur.

Quòd ſi verò ex diſtentione & grauedine ventris, atque appetẽtiâ cibi nimiâ, qui hiſce infeſtantur, eas adeſſe ſuſpicentur, tunc vt è corpore expellantur, & ne rurſum regenerentur, efflagitant, & curam eò magis expetunt, cùm ſe monſtroſum vermem vel ſerpentem, cui colore & tranſuerſis lineis tœniæ aliquæ nonnihil correſpondent, in corpore alere, ſibi perſuadeant.

Inſtituitur autem cura illarum hoc pacto: Antequam naſcantur, ipſarum generatio impedienda, tum materia ex qua oriuntur, auertenda, tum eadem ne inteſtinis accreſcat, illicque formetur, abſtergenda. Poſtquam autem iam genitæ ſunt, atque inteſtinis adnatæ, abſtergentibus ſimiliter, ſed validioribus eas abradere, atque purgantibus quæ naturam ad illarum excretionem excitent, exturbare per aluum ſtudebimus. Ingratis autem illis, quæ lumbricis aduerſa ſunt, eas velle fugare aut enecare, cùm nec vitam nec ſenſum vti lumbrici, habeant, haud neceſſarium, ſicuti nec alijs quæ idem in lumbricis efficiunt, hîc vtendum, niſi, vti plæraq; ſunt, vi inſuper abſtergendi vel purgandi, quæ tunc quoq; operantur, ſint prædita. Hæc autẽ

omnia

omnia in victus ratione, & medicamentorum exhibendorum, inijciendorum admouendorumq́; vſu ſequenti modo admini ſtrantur.

Victu decenti, chylum moderatum & fluidum, lactis inſtar reddendo, illius copiam & tenacitatem auertendo, eumq́; ne adhæreat, abſtergendo, generationem harum tœniarum impedimus. Eaque inſtituenda, ſicuti & in lumbricorum ne naſcantur cura, demonſtratum fuit: Idq́; comeſtione Allij, Nucum, atque ex Oleribus, amaras & acres illas herbas frequenter eſitando: Item Sale cibos condiendo, & Aromatibus: Atque inter condimenta, Sinapis illâ conſuetâ confectione, ſæpè vtendo: Vinumq́; abſynthites bibendo.

Inter medicamentoſa, purgantia cathartica, nō ſolùm ad tœnias haſce ab inteſtinis depellendas, ſed & maximè ſi iam ab hiſce liberata, alicubi portio ipſarum hæreat, & corrumpi incipiat, eam propellendam exhibentur, tum etiam ad eaſdem, vt citiùs abſcedant, abſtergendas; Cùm plæraque cathartica, amaritudine atque acri vi prædita, id ſimul moliri queant. Qualia in lumbricorum cura expoſita, atque ex illis ea quæ amara ſunt, vti quæ aloēn recipiunt, & abſynthium aliáve eiuſmodi, vti & acria, hîc quoque exhibita, ſæpiusq́; iterata, aliquid tandem efficient. Quibus ſi Tartari vel Nitri parùm addas, abſtergēdo potenter operabuntur.

Abſtergentia varia, ad tœniarum harum ſemina, & materiam è qua prodeūt, vel etiam ipſaſmet iam natas, abradenda exhibentur, vt ſic liberatæ, vel ſponte poſtea delabi atque elabi poſſint, vel ſumptis catharticis faciliùs expelli. Quod multa in lumbricorum cura expoſita, quæ ad illos fugandos vel necandos illic dantur, cùm & deterſoria vi prædita ſint, hac potiſſimùm hîc operando præſtabunt.

Veluti ex pulueribus illic deſcriptis, tam ſimplices quàm compoſiti, ob amaritudinem vel alioquin vim abſtergendi quam habent, hîc quoque conuenient. Quibus ſemen Heliotropij maioris, & folia addit Dioſcorides, vti & ſemen Nigellæ.

Ex decoctis, ſyrupis, ſuccis, conſeruis quæ vi abſterſoriâ etiam prædita ſunt, plæraque & hîc valent.

Imprimisq; vtile eſt, Vinum abſynthites cum additione aliorum amarorum, vt Centaurij, Marrubij: Plurimùm etiam abſtergũt Vrina, Lixiuium, Muria bibita. Idem facit Vinum vel Aqua, cui olei Vitreoli guttæ additæ fuerint.

Iniecta clyſmata cùm ad tenuia inteſtina, quibus faſciæ affiguntur, vix penetrent, eaq; ſubeant, non adeò in illis abſtergendis, vti quæ per os ſumuntur, operabuntur. Si tamen portiones aliquæ in craſſiora inteſtina delapſa, illic ſubſiſtant, eas quoque poſſunt eluere, & fortè abſtergendo, vires ſuas ſi ſæpè repetantur, ad tenuia vſque extendere. Eoque nomine, ea quæ & lumbricos necant, cùm amara ſint & proin abſtergant, ſimiliter hîc tentari poterunt.

Admota ventris regioni, ad lumbricos fugandos & necandos, cùm & illa ex ſummè amaris vel acribus concinnentur, ea quæ potenter abſtergant, hîc quoque inuncta vel applicata, multùm poſſunt ſucceſſu temporis efficere; tam olea quàm vnguenta, emplaſtra & cataplaſmata illic deſcripta.

DE

DE TERRESTRIVM EXCRETIONE.

Cap. XV.

Genera.

TErrestria corpora quæ in corpore naſcuntur, ſunt Arenę vel Sabulum, Calculi tophacei vel lapidei: Suntque toto genere præter naturam, veluti & ipſorum excretio; prodeuntq; è diuerſis corporis ſedibus ſequentibus, è quibuſdam frequentiùs, ex alijs rariùs, ex alijs rariſſimè.

Per meatum vrinarium inter mingendum, in multis Arenulæ cum vrina effluunt; nunc citra alium affectum, aliàs in morbis quibuſdam. *Arenulæ mictione redditæ.*

Calculi inter mingendum quoq; progrediũtur, aliàs cum impetu quodam eijciuntur; quam excretionem nephriticus dolor ferè præceſſit, vbi & hi calculi deſcripti fuerunt, interdum & ſanguinis mictus; aliàs & vrinæ ſuppreſſio, ardensq; mictio, quandoq; & mucoſæ vel purulentę materiei ſimul excretio, ſicuti in eiuſmodi excretionibus oſtenſum eſt, accedit. *Calculus mictione excretus.* Sabuloſa quædam alba materia, nonnunquam loco arenularum cum vrina prodit, cum calculi veſicæ, à quo prouenit, indicijs. *Sabulum mictione redditum.*

In oculorum angulis maximeq; in cilijs palpebrarum, non infrequenter Arenoſa materia, aſpera, friabilis, cinerea vel ſubflaua ſe offert, quæ pilis illis per noctem, dum oculi clauſi ſunt, inuctis ſe affigit, illisq; accreſcit, vt ægrè ab inuicem palpebræ rurſum diduci, oculiq; aperiri queant. Quod & in affectu oculorum, quem Sclirophtalmiam vocant, *Arenoſa oculorum materia.*

accidit, ſicuti in oculorum doloribus demonſtratum fuit.

Calculus emunctus. Ex alijs ſedibus arenæ vel calculi rariùs prodeũt: Aliquando tamen emunctione, calculum piſi magnitudine, album friabilem excretũ vidimus, eumque cum cæteris in Archiuo ſupellectilis noſtræ medicæ aſſeruamus.

Calculus exſcreatus. Exſpuitione cum tuſſi, calculos reiectos fuiſſe, non ſolùm ego ſed & alij obſeruarunt. Quorum quidam albi & tophacei, quidam cinerei & lapidiei, teretes rotundi vel lati, æquales vel inæquales fuerunt: Præcedente dyſpnœâ ſummâ, ſeu Aſthmate; In quo frequentiùs eiuſmodi calculi incluſi remanent retinenturq; potiùs, quàm expelluntur, ſicuti in eo dictum fuit.

Calculi ſub lingua. *Calculus tonſillarum.* Ex ore quoq; alij calculi aliquando prodierunt, veluti à linguæ tumore, quem Ranam vocant: Vel etiam ex tonſillarum tumore, ſicuti aliqui notarũt.

Calculus per anum deiectus. Per anum calculum ſciuali formam exprimentem, redditum domi quoq; aſſeruamus: aliumque qui ex equi aluo prodijt.

Fœtus lapideſcens. In partu fœtum lapideſcentem ſeu petroſum excluſum à matre, ſe vidiſſe, Medicus quidam noſtri ſeculi clarus, mihi narrauit, idemque publico ſcripto teſtatus eſt.

Calculi cutis poris infixi. Leichdörn. Cutis poris tophuli exigui quandoq; innaſcuntur, indeque eximuntur; Vti in faciei cute, nunc vnus nunc plures, ſe aliquando exhibẽt, quos Germani Leichdörn quaſi leues ſpinas vocant. In cute calloſâ plantæ pedis, ſimilem exectum retinemus.

Calculus in oculi globo. In oculi globi albâ ſede tophulum minimum impactum, aciculâ quidam ſibi eximi curauit, mihique oſtendit.

Dentium tophi. Dentibus Tophi frequentiſſimè adnaſcuntur, eosque ſæpè penitùs obducunt & occultant, aliàs circa radices potiſſimùm ſe affigunt.

Per

Per aperturas ſponte vel ſectione factas, Tophi è nodis podagricorum, plures ſæpenumerò prodeunt; ſicuti hoc in podagra oſtenſum fuit. *Calculi è nodis Podagricorum.*

E vulnere in perinæo, calculi per Lithotimiam eximuntur. *Calculi ſectione exempti.*

Ex alio vulnere in inguine, dum ſecaretur ſarcocele, inflicto, in fiſtulam conuerſo, & arenulas & calculos iam diu progredi cum vrina, in illius præternaturali excretione oſtenſum fuit. *Calculi & arenulæ per fiſtulã prodeuntes.*

Cauſa.

A Terreſtri materia arenulas & calculos generari, nec dum à pituita, ſicuti dictum eſt, & potiſſimùm eâ, quæ ſero permiſta, hinc inde ſiccioribus partibus ſe affigit, illisq; accreſcit, in nephritico dolore, qui à calculo procedit, oſtenſum fuit. Ad hæc & à terrena alia materia, in certis excrementis aut partibus coaceruatâ concretaq;, idem fieri, eaque lapideſcere poſſe, probatur eo, quòd hoc idem extra corpus, in lignis oſſibusque petrificatis accidere videamus, & talia aliquando in corpore inueniantur. Sicuti quomodò hæc arenularum calculorum & partium petrificatarum generatio, in corporis diuerſis locis fieri poſſit, iam demonſtrabimus.

In renibus præ cæteris locis, vtpote quos ſerum continuò peruadit & alluit, arenulæ & calculi, qui per vrinarium meatum prodeunt, ex terreſtri ſe illis affiigente materiâ, vt in calculi renum cauſis ab unde demonſtratum fuit, generantur. Nam poſtquam hæc genita ſunt, ſi non illic hæreant, & renum calculum dictum efforment, per vreteres in veſicam delabuntur, & ſi illic ſubſiſtant, vt calculi maiores ſolent, illicq; incrementum ab vrinæ terreſtreitate ſumant, veſicæ calculum tunc nominatum producunt: ſi verò vlteriùs cum vrina proce- *Renum terreſtris materia, cauſa Calculi & Arenularũ mictione redditarum. Veſica illapſæ arenulæ, cauſa illarũ quæ minguntur vti & Calculi, illo-*

rumq́; quæ exſecatis aut alio vulnere prodeunt.

dant, vti arenulæ plærunq; ſolent, nonnunquam & calculi minores, tunc cum vrina vti dictum, eminguntur. Aliàs verò hi qui in veſica retenti auctiq; fuerunt, per vulnus ceruici illius inflictum, in lithotimia inde extrahũtur. Qui &, vt icaſu factum eſſe diximus, in quodam è vulnere in inguine veſicæ inflicto, prodierunt.

Hepatis terreſtris materia, cauſa Arenularũ quæ mingũtur, & Tophorum qui in eo ſubſiſtunt.

In hepate arenulas & tophos gigni, ob ſerum quoque, quod vaſa ipſius pertranſit, in illius affectibus oſtendimus, è quibus arenulæ, cum ſero ad renes delatæ, ſimiliter inde ad veſicam, ab eaq́; cum vrina inter vrinãdum, excerni poſſunt. Quam viam ab hepate ad renes, tophi pertranſire minimè poſſent.

Oculis innata arenoſa materia, cauſa illius inde excretionis vel Tophuli innati.

In oculorum ſedibus, à ſeroſo humore, quo oculum continuò etiam naturaliter humectari, vel in lachrymis eo quoque deferri oſtendimus, arenoſa materia illa, quæ ex ijs prodit, eadem ratione vt in cæteris locis, gignitur: Eoq́ue libentiùs ſi calidæ & acres ob ſerum ſint eiuſmodi lachrymæ, vel alioquin terreni quid in ſe contineant: Vnde in ſanis adhuc oculis, arenoſa hæc materia nata, noctu dũ oculi clauſi ſunt, in angulis oculorum colligitur, atque in cilia vſque progreſſa, illis adhæret. Sicuti & in ægris, ſi oculi lachrymis obruantur, atq; incaleſcant, arenulę eiuſmodi naſcuntur, vt in Epiphora, quemadmodum illic quoq; fuit declaratum.

Ab eadem cauſa, vti arenulæ, ſic & tophulus, ex compactis arenulis oculi duræ tunicæ accretis, in eo cui talis exemptus fuit, naſci potuit.

Naribus accreſcens terrena materia.

In narium profundis antris & cauitatibus, à ſeri cum pituita à cerebro eò delabentis terreſtreitate, ſe illic affigente, calculum qui emungendo proſilijt, genitum fuiſſe, credibile eſt. Nam licet in cerebro etiam calculi inueniantur, cùm tamen hiſcę non pateat exitus, per angusta caluariæ foramina,

vaſis

vaſis alijs oppleta, vix inde ea peruenire poſſent.

In pulmonibus, calculi qui exſpuuntur, quo pacto gignantur, in aſthmate cuius ferè tunc cauſa exiſtunt, oſtendimus.

Pulmonib⁹ innata terreſtris materia, cauſa Calculorum qui exſcreantur.

In inteſtinorum anguſtijs, & craſſiorum præſertim gyris, in quibus diu ſæpè materia quædam hęrere atq; indurari ſolet, ex ſeri quod & hæc loca cótinuò cum excrementis peruadit, eaq; madefacit, terrenâ materiâ accreſcente, calculos generari etiam poſſe, veriſimile videtur, licet non adeò frequẽter obſeruetur, vti verò in reliquis ſedibus cùm hi excrementis miſti, ſine labore prodeant, & proin ferè non ſe manifeſtent. Quod tamen & in homine fieri poſſe, probabile, cùm & ex equo talem calculum reiectum viderim. Quod ſcitualon verò in calculum conuerſum attinet, hoc ex alia terreſtri ſalsáve materia ab aſſumptis procedente, cum excremento hoc congeſtâ atq; cum eo induratâ prodijſſe, vti cætera quæ petrificantur, oportuit.

Inteſtinorũ terrena materia ſe affigens, cauſa Calculorum qui illic latent vel deijciuntur.

In vtero fœtus lapideſcens, qualis in partu prodijt, quod rarum & inauditum aliàs fuit, vel à ſimili terreſtri & ſalsâ materiâ totus imbutus, ſic tandem lapiduit: vel oſſa ipſius, vti reliqua oſſa etiam extra corpus poſita, veluti dentes, cornua, aliáque interdum lapideſcunt, eodem modo in terrenam illam formam tranſmutata ſunt.

Vteri terreſtris materia, cauſa Fœtus lapideſcentis.

In poro vno ſeu pluribus, ſeri terreſtreitas incluſa manens, tophulis qui illic inuenĩtur, materiam præbuit, eoſque ſenſim calore externo exiccando, genuit. Quod maximè in facie, cùm ſit aëri calido & ſicco expoſita, contingit. Eadem ratione hoc in oculi globo, huic cui tophulus illic prodijt, accidit, ex hęrente illic ſimili veluti in puncto materiâ.

Poro innata terrena materia, cauſa Calculi infixi.

In tumoribus, veluti ſub lingua, item in nodis podagricorum, quo pacto calculi qui inde exeunt generentur, in ijſdem demonſtratum fuit. Eo mo-

Tumorum terreſtris materia, cauſa Calculorum

ſub lingua, tonſillarum & in nodis podagricorum. do & in alijs tumoribus, vti & tonſilis hoc idem fieri poteſt.

Dentium limus & ſordes, cauſa Tophorum illis adnatorum. Dentibus quo pacto tophi, ex limo & ſordibus qui dentibus adhærent, accreſcant, in ſordibus oſtendimus.

Curatio.

CAlculis quæ adhibetur cura, tunc præſertim inſtituitur, cùm aliqui ſæpiùs iam prodierunt, vel alijs indicijs ſe produnt vnde facilè conijcimus eos rurſum generari poſſe. Nam quod illos attinet, qui raro ſe offerunt, cura tantùm adhibetur, vt, niſi ſua ſponte è corpore abeant, expellantur vel eximantur. Quæ omnia ſequenti modo in ſingulis adminiſtrantur.

Veſicæ calculi præcautio & curatio. In calculo qui è veſica per mictionem egredi ſolet, & Calculus Veſicæ, licet aliunde eò perueniat, dicitur, vti & in arenulis, hæc ipſorum excretio promouenda potiùs, quàm impedienda erit, & ne noui naſcantur, præcauendum. Quod ſi in veſica hæreat, per curationem inde educendus.

Præcautio autem primùm in calculo veſicæ, non alia quàm quæ & calculo renum debetur, & in nephritico dolore fuit expoſita, ſuſcipitur, cùm in renibus calculi, qui ad veſicá ab ipſis deſcédunt, primam ſuam habeant originem, illicque exortus ipſorum impediri primùm debeat; quæ tamen prçcautio, vt retéti in veſica minùs increſcant augeanturque, etiam aliquid poterit efficere.

Curationem verò quod attinet calculi iam veſicam occupantis, hæc ſic inſtituenda, vt ille vel atteratur vel cóminuatur aut expellatur, vel à meatu quem occupat, remoueatur, aut è veſica eximatur. Quæ omnia ſequentibus operandi modis perficiuntur.

Purgantia exhibentur interdum, tum ſi corpus alijs prauis humoribus refertum ſit, ad eos repurgandos

gandos, corpusq́ue ſic diſponendum, vt quæ huic affectui adhibentur, rectiùs operari queant.

Tum verò vt aluus reſpondeat, exhibenda quæ laxando & leniendo eam frequenter moueant, qualia in ardore vrinæ ab alijs cauſis proueniente, expoſita ſunt.

Tum etiam vt calculus veſicæ ſimul promoueatur ad excretionem, dantur fortiora catharctica, ſi fortè hiſce natura excitata, vti alia ſuperflua excrementa è corpore, ſic & lapidem vi expultrice è veſica propelleret: ſicuti ſæpè vidimus, poſt conatus illos vehementes deijciendi, purgantibus propinatis commotos, non ſolùm alui excrementa, ſed & calculos fuiſſe excretos.

Hiſce omnibus etiam lithontriptica permiſcemus, ſi fortè & ſic calculus confringi aut comminui poſſet. Cuiuſmodi laxantia & purgantia medicamenta, in calculo renum expoſita ſunt, quæ hîc quoque locum habere poſſunt, cùm virtus eorum cum vrina, ad veſicá vſq; poſſit etiam pertingere.

Clyſmata ad aluum leniēdam ſæpè iniecta proſunt emollientia & laxantia, paſſim deſcripta, tum etiam anodyna ad ardorem vrinæ inde cótractum, ſi ille vrget, mitigandum, in colicis doloribus expoſita, addendo ſemper ea, quæ ad lapidis comminutionem aliquid poſſunt efficere. Qualia in nephritico dolore, à calculo renum procedente, tribus exemplis propoſita fuerunt.

Vomitum ſæpè factum, ad præcautionem vtilem eſſe, cenſent illi, qui à pituita calculum generari credunt, cùm potiùs quòd corpus purius inde reddatur, & maiori ſucceſſu ſic tractari poſſit, competat.

Hic quoque lapidem iam genitum, cùm magno conatu fiat, aliquando poteſt è veſica in ductum illius excutere.

Exhibentur ad vias aperiendas & terreſtreitates, quarum adhæſione calculus incrementum ſumit, abſtergendas, calculumq; minuendum, eadem ferè, quæ idem in calculo renum moliuntur, illicq; exponũtur. Quæ & ad præcautionem calculi veſicæ, cùm ille in renibus initium capiat, proderunt. Quibus, cùm hic calculus remotior quàm renum exiſtat, efficacioribus ex illis & frequentiùs maiorique quantitate, vt vires eò queant pertingere, vtimur.

Qualia ſunt Ius alimentoſum & medicatum, & Decocta varia. Cui & hoc adijci poterit, quod: ℞. radicis Liquirit. ℥ ij. radic. Graminis ℥ j. radic. Aſari ℥ ß. Betonicæ, Capilli vener. vel Trichomanes, Bupleuri, Saxiphragiæ albæ, Parietariæ, Fœniculi marini, Pimpinellæ ana M j. florum Hyperici, Geniſtę, Roſarum ana P j baccarum Myrti, ſeminum Aniſi, Fœniculi ana ℥ ß. ſeminis Milij ſolis & Paliuri, ſi haberi poteſt ʒ ij. ſeminum Apij veri & Paludapij ana ʒ j. Paſſularum enucleat. quartarium ß. Cicerum rubr. P j. fiat decoctio in Vino & Aqua: Pro 5. vel 6. doſibus bonæ quantitatis, vt ſic abundè bibitum, citiùs ad partẽ affectam deueniat, diſſoluendo in ſingulis hauſtibus, ſyrupi de Limonibus & Oxymell. ſimplic. ana ℥ j. Oxymell. ſquillit. ʒ ij.

Huic decocto & alia addi poſſunt aperientia vias, & lapidem atterentia, vt radices Aperitiuæ temperat. in aceto, radic. Rubi, Mori, Herniaria, Erica, Baccharis aliáve.

Infuſa item conuenient in calculo renum expoſita: Et Lixiuia.

Succi item, vt Vrina, Aceta, Aquæ naturales, aliive ſucci illic enarrati, quibus & ſuccus acidus Berberis adiungendus ad idem efficax: Vti & ſucci Fœniculi marini, Saxifragiæ, Hyperici, Nucum item viridium & Porri, qui per ſe vel cum liquore aliquo

aliquo vel cocti ſoli aut cum Saccharo, & in forma ſyrupi, aut rob ſeu extracti vt vocant, vel tabularum redacti, dari poſſunt. Sicq; tabulæ ex ſucco Limonum & Berberis nunc fieri conſuetæ, valde ſunt conuenientes & gratæ.

Aquæ ſtillatitiæ ad calculum renum præſcriptę, tam ſimplices quàm compoſitæ, huc quoque referendæ, quibus & ægri faciliùs vtuntur.

Vrina hirci, hîc quoque probatur, vti & Apri, à Dioſcor. potui datæ.

Olea item illic propoſita bibita, ſimiliter & in hoc caſu competunt.

In cibis itidem vſurpari ſolita medicamentoſa comeſta.

Et ex medicamentis quæ in ſubſtantia diuerſimodè præparata ſumuntur; quibus ſimplicioribus vtimur, vt ſunt Reſinæ, Plantarum quarundam pulueres, Sanguis, Cineresque aliquorum animalium: Dein & alia varia, ex quibus compoſita fiunt remedia, à plantis, animalibus, terreſtribus innumeris petita, alibiq; deſcripta: Vti & ex illis concinnati pulueres, electuaria, pilulæ, vſitatæque quædam in hanc rem compoſitiones.

Præter quæ & in calculo veſicæ commendantur Murium ſtercus, lapid. Limacum, Calculi in felle bubuli, Ventriculus oſſifragi, ſanguis Cuniculi, Vitrum combuſtum, Sagapenum à Dioſc. Euphorbium item cæteris additum, gummi Amygdalarum & Vitis viniferæ, radic. Eryngiorum, Paſtinacæ ſylueſtr. flores Sambuci nondum expanſi ſed compacti adhuc ſiccati ſæpeq; exhibiti. Semina Vrticæ, Capparum, Tragij & Siſymbrij.

Iniectiones in veſicam fiunt, ex illis quæ ardorem mingendi, ſi ille vrgeat, mitigant, in eo dolore expoſitæ.

Deinde ad calculum confringendum, ſi fieri

poſſit, fiunt ex oleo Scorpionum, ex ſanguine Hirci vel Vulpis: Maximè ex ſucco Limonum & Berberis, vel etiam alijs acidis, vt Aceto, quæ & emollire ſeu diſſoluere ſaxa, corallia & margaritas, ſi illis imponantur, docent. Quæ tamen ſic vſurpanda, & ſi opus, contemperanda, ne veſicæ noceant.

Inſeſſiones & fotus & relaxantibus & aperientibus vias, calculumq; comminuentibus fiunt, ijſdem quibus & in calculo renum vtimur, quæ vti illic hypochondriorum regioni, ſic hîc ventris inferiori ſedi maximè accommodantur: Quibus & alia quoq; addi poſſunt; veluti Fœniculus, Meum, Saxifragia, flores Meliloti, Hyperici, aliaq; Lithontriptica.

In thermis naturalibus etiam balneæ illic expoſitæ, hîc quoque conuenire poſſunt, ſi illis ad tempus aliquod vtantur, vt Acidis & Sulphureis præcipuè. Quarum loco arte paratæ ex Sulphure in aqua decocto, vſurpari poſſunt.

Inunctiones in calculo renum deſcriptæ, dilatantes vias, anodynæ, & calculum diſrumpentes, hîc vtiliter pectinis & perinæi regioni, teſtibus item & virgæ applicátur. Inter quas & oleum Scorpionum admodum eſt efficax, tam ſimplex quàm compoſitum, in quo ariſtolochia, gentiana, cyperus & cortices radic. capparum coquantur, cum quo ſanguinẽ hirci præparatũ interdũ miſcemus.

Cuius loco efficax quoque oleum parabitur, ad hunc affectum, ex Cantharidibus tum officinarum tum alijs, tum Scarabeis, Cicadis, decoctis in oleo; efficaciusque fiet, ſi ſuccus Raphani, Parietariæ, & Sanguis hirci ſimul incoquatur, additâ Aceti ſquillitici portiunculâ.

Cingulum lapidem continens, quem calculum renum præcauere exiſtimant, illic declaratum, idem in lapide veſicæ efficere docent.

Zona à quibuſdam, ſi lumbis circumdata geſtetur, quod noctu tempore ſomni commodè fiet, admodum laudatur, ex linteo panno facta, inuncto ſuccis Tanaceti, Plantaginis & Barbæ Iouis, farinâ Fabaceâ & Melle exceptis.

Operationibus alijs calculum veſicæ, ſi in principium ceruicis illius inſertus illic hæreat, vrinæq; meatum obſtruat, ab eo abigimus: Idque Concuſſione, ſi æger ſupinus collocetur, cruribus attractis & in altum eleuatis, & ſic regio veſicæ nonnihil quatiatur, lumbiq́; concutiantur.

Chathetere immiſſo, atq; ad veſicam vſque adacto, calculus in veſicam ex meatu protruditur, qui cauus eſſe debet, vt vrina quæ ſuppreſſa erat, mox per illum effluat, atque ad formam ductus per penem obliqui, curuatus. Candelâ tereti cereâ hoc itidem fit, quæ cùm ſe commodè ſecundùm ductum illum flectere poſſit, & mollis ſit, minori labore in veſicam vſq; impellitur.

Aufertur è veſica atq; eximitur calculus alijs artibus; quod fieri poſſe aliqui putarunt, applicando quædam peni, quæ proprietate quadam lapidem è veſica, per vrinę ductum allicere & attrahere credunt: Ideò cerebrum Picæ auis, præputio & glandi impoſitum alligant: Vel virgam Raphani radici excauatæ eouſque vt membrum admittere poſſit, introtrudunt, ſicq́; relinquunt.

Mictionis impetu calculus è veſica nõnunquam expellitur, ſi multùm vini, aciduli præſertim, vna vice bibât, vrinamq́; diu poſtea, donec admodum veſicam oppleat, retineât, & dein affatim mingât, quo conatu & impulſu vrinę, calculi interdum exiliunt, præſertimque ſi pedibus interim terram calcando, inferiora corporis ſic concutiantur.

Suctione calculus in canali virgæ ſubſiſtens, nec vlteriùs progredi potens, attractus, interdum ce-

dit, ſi virgę glans ore, fortiter attracto ſpiritu, ſugatur, vnde in infantibus præſertim, calculi nonnunquam exeunt.

Sectione calculum è veſica, qui aliâ nullâ ratione progredi poteſt, atque indeſinenter dolore, vrinámve ſupprimendó moleſtat, eximere cogimur, licet non ſine mortis periculo, & conuulſionum quæ interdum ſequuntur, hoc fiat; Vel noxę alterius ſubſequentis, pręſertim mictionis, quam poſtea retinere aliqui nequeunt. Multi tamen hoc pacto liberati, nunquam poſtea à calculo veſicę moleſtati fuerunt. Alij verò poſt ſectionem, alijs ſe offerentibus rurſum in veſica calculi indicijs, qui vel de nouo à renibus deſcenderant, vel relicti in veſica non integrè repurgatâ, fuerant, repetita ſectione reſtituti ſunt, alij verò occubuerunt.

Perficitur verò ſectio à chirurgis lithotomis hoc ferè pacto: Æger ſedens ita menſa, dorſo alteri qui eum retineat, in faſcijs alligatur, vt motu corporis aut manuum, chirurgi operationem minimè impedire queat, cruraq; attracta, admodumq; diuaricata contineat. Quo facto, cathetere intruſo in veſicam, extrorſumq; preſſo, illic vbi ſupra podicem in perinæo veſicę ceruicem denotat, prominentiamq; facit, ſectione nouaculâ in longum aliquouſque ſupra catheteris fiſſuram ad hoc paratam inductâ, collum veſicæ aperiatur, indeq; illud foramen per vulnus factum, cathetere tunc retracto, directorium inſtrumentum, canaliculum in ſuperficie impreſſum habens, in veſicam vſq; imprimatur, & forcipe in extremitatibus in cochleare vtrinq; paruum deſinente, per canaliculi ductum in veſicam vſq; adactâ eaque parùm apertâ, calculus apprehenſus extrahatur, qui ſi plures ſint, denuò immiſsâ forcipe perquirantur eximanturque. Quibus abſolutis, vulnus facilè plærunq; iterum, niſi veſicę corpus læſum ſit, coaleſcit. Mi-

Minori labore & periculo calculus in penis ductu hærens, & nulla ratione cedens, ſimplici ſectione ſub illo, in medio corporum duorum illius factâ, ad calculum vſque, è ductu illo exilit.

In mulieribus citra ſectionem, per diductionem meatus vrinarij, ampliati eouſque, vt forcipem poſſit intromittere, calculi è veſica eximuntur: quæ dilatatio fit inſtrumento quod Speculum matricis vocant, quod ſtilo, priùs meatui inſerto impoſitum, mucrone eius in ductum illum impreſſo, ſenſim ab inuicem donec forcipi qui indi debet, pateat aditus, diducitur: per quam vi hac factam ſenſilis huius ſedis dilatationem, cùm dolor non exiguus ſuboriatur, & plærunque dilaceratione illius loci vulnus & læſio admodum grauis inducantur, non ſine periculo, dictarum quæ poſt ſectionem interdum eueniunt, noxarum, etiam hæc adminiſtratio perficitur.

Sunt qui ſectione factâ in abdominis ſede, in veſicam vſque penetrante, ſuperſtite homine, calculos è veſica eximi poſſe, docent. Quod nos ex caſu, vulneratâ veſicâ, fieri vidimus, in piſcatore, qui per fiſtulam poſt vulnus veſicæ relictam, iam multis annis, non ſolùm vrinam, ſed calculos atque arenulas excernit.

Comprimendo foris & impellendo veſicæ regionem, deorſum verſ9, & digito immiſſo in podicem, calculum in veſica premendo, eum in ductum vrinarium impelli, indeque ductum ſub pene vlterius impellendo, etiam è corpore citra ſectionem educi poſſe quidam aiebat. Et cùm me præſente hoc tentaret, calculum quidem in ductus illius principium adegit, verùm cùm vlteriùs propelli non poſſet, mox ſectione leui illic factâ, vbi calculus hærebat, is proſilijt.

Viuendi ratio eadem quæ in calculo renum de-

ſcripta fuit, hîc eſt obſeruanda, cùm calculus veſi-cæ ex calculo ſuum capiat initium, & augmentum illius, per adhæſionem terreſtreitatis & ſalſedinis vrinæ, ijſdem impediatur quæ illius ex eadem materia generationem præcauent, & contrarijs inducatur.

Oculi innatæ arenoſæ materiei curatio, vti & Tophuli.

In oculorum angulis & cilijs, adhærentis & impactæ arenoſæ materiei cura in eo verſatur, vt humiditatem illam nimiam madoremque oculorum auertamus. Quod eâ ratione quæ in cura lachrymarum deſcripta fuit, & ſi oculorum adſit rubedo, ijs quæ in epiphoræ cura propoſita fuerũt, poterit perfici. Interim cùm ciliorum cõglutinatione, palpebrarum diductio impediatur, vt hæc ſine labore rurſum ſeparari oculiq; aperiri queant, liquore aliquo, veluti aquâ Roſaceâ vel Lacte, concretam hác materiam à ſomno, quo tempore maximè hæc agglutinatio fit, emollire oportet. Tophulum oculi globo innatum quod attinet, ſi tale quid contingeret, cùm parùm impediret, vel ſinendus donec ſponte elaberetur, vel acu, quod citra noxam in craſſa hạc oculi, tunica fieri poteſt, eruendus.

Narium calculi curatio.

E' naribus ſi calculus emungatur, & ſuſpicio ex noua redeunte narium obturatione alterius calculi oboriatur, Errhinis in nares attractis, alijsq; quæ facultatem expultricem excitant, ſternutationemque mouent, maturè illum excutere ſtudebimus.

Pulmonum calculorum curatio.

E' pulmonibus ſi calculi expuantur, nec dyſpnœa aut aſthma ceſſet, ex eoque alios adhuc ſupereſſe colligamus, expectorantibus in aſthmate expoſitis, eos ad expulſionem promouere conueniet.

Inteſtinorũ calculi curatio.

Ab inteſtinis calculi progreſſi, ſi fortè in fæcum deiectione deprehenderentur, cùm hoc rarum ſit, & hæc ipſorum excretio per loca excrementis cuiuſcunque generis deſtinata, fiat, non erit ipſorum

causâ

causâ aliquid moliendum. Quòd ſi ſæpè hoc eueniret, quod tamen non fit, ad hoſce præcauendos, aliquid foret tentandum.

Fœtus lapideſcentis curatio.

Ex vtero quod fætum lapideſcentem partu redditum attinet, ſatiùs eſt rem tanquam priùs inauditam admirari, & in cauſarum inueſtigatione hærere, quàm aliquid aliud in præcautione faciendâ tentare.

Poris innatorũ tophulorum curatio.

Poris innati tophuli, vix ſponte egrediuntur, ſed vnguibus in facie vel acu leuiter cuticulâ diuiſâ eximuntur: Et in pedum plantis calloſæ cuti immerſi, ſcindendo & diuidendo eam, ſimiliter effodiuntur.

Tumoribus linguæ & tonſillarum & nodis podagricorum innatorum calculorum curatio.

E tumoribus linguæ, tonſillarum aliarúmve ſedium calculi, aut nodis podagricorum tophi, ſi progrediantur, cura vlceri relicto accommodatur. Quòd ſi tumori incluſi adhuc ſint, moleſtiamque pariant, ſuppurantibus tumores in abſceſſum deducendi, vt eo vel per ſe aut ſectione aperto, vel ſponte, prodeant, aut eximi queant. Quòd ſi maturari nequeant, aut alioquin tamdiu moram non patiantur, ſtatim aperiendi, calculique eximendi: Sicuti hæc in tumoris ſub lingua curâ, quem Ranam vocant, docuimus.

Dentium tophorũ cura.

Dentibus accreſcentes Tophi, quo pacto auferendi, vbi de ſordibus tum in genere, tum in ſpecie de dentium ſordibus egimus, fuit deſcriptum.

RERVM EXTERNARVM CORPVS SVBEVNTIVM EXCRETIO.

CAPVT XVI.

Genera.

RES externæ corpus ſubeuntes, indeque rurſum excretę, diuerſę admodum ſunt, quæ vel corporis interiora ſubintrant, vel extrinſecus ſe illi affigunt: Suntque cùm in illud minimè pertineant, toto etiam genere pręter naturam, vti & ipſarum excretio talis exiſtit. Quæ è diuerſis corporis ſedibus procedit.

Oculorum excretio, rei externæ corpus ſubeuntis.

Ex oculis varia, quæ in cauitatem ipſorum illabuntur, & lachrymas, pruritum, dolorem, inflammationem, vel etiam exulcerationem pariunt, ſicuti in oculorum dolore demonſtratum fuit, prodeunt.

Aurium excretio, rei externæ corpus ſubeuntis.

Ex auribus quędam quæ in eas irrepunt, & ſtrepitũ in illis excitant, vel introtruduntur, audituiq; impedimentum adferunt, ſicuti in auditus læſione fuit expoſitum exeunt.

Narium excretio, rei externæ corpus ſubeuntis.

E' naribus, quæ in eas ſpiritus attractione inuolant, & pruritum mouent, ſternutatione excutiuntur: Aliquando quæ per os aſſumpta fuerunt, per nares rurſum effunduntur vel prolabuntur.

Expuitio, rei externæ corpus ſubeuntis.

Vomitus, rei externæ corpus ſubeuntis.

Ex ore aliqua quæ in nares illapſa fuerant, & in fauces deſcenderant, exſpuuntur, vel tuſſi ſi in aſperam arteriam perueniant, eamque irritent, reijciuntur. Vel ea quæ per os aſſumpta fuerunt & deglutita, ventriculoq; moleſtiam exhibent, per eandem viam rurſum euomuntur, vel quæ in œſophago hæſerunt, rurſum per os prodeunt. Aliquando & quæ

& quæ per podicem iniecta, per os rurſum vomitu reiecta fuerunt.

E' podice, varia quæ aſſumuntur, & quæ moleſtiam aliquam in regione ventriculi vel ventris, vel in ipſo dum egeruntur vel illic ſubſiſtũt, excitant, deijciuntur: aliàs verò ſine omni moleſtia iterum egeruntur, & plærunque non obſeruantur. Alia quoque quæ in podicem immittuntur, infunduntur aut caſu, vt dicetur, irrepunt, indeq́ue rurſum prodeunt.

Deiectio rei externæ corpus ſubeuntis.

Ex ſinu vteri, quædam eum ſubeuntia afficientiaq́; rurſum prodierunt.

Vteri ſinus excretio, rei externæ corpus ſubeuntis.

E' meatu vrinario aliqua ex aſſumptis, cum vrina emicta fuiſſe, obſeruatum fuit.

Mictio rei externæ corpus ſubeuntis.

Ex papillis mamillarum itidem, aliquid deglutitum egeſtum conſtat.

Papillam penetrans res externa corpori illata.

Per aperturas alias in ſuperficie corporis, aliqua ex aſſumptis vel arte magicâ corpori inditis, prodijſſe aliqui ſcripſerunt.

Corporis ſuperficiem peruadens res externa corpori illata.

A' cute quæ ſe illi extrinſecùs aliquando affigunt, maximè in illius plicaturis, vti & ſub vngui bus, rurſumq́; recedunt, huc quoque referri poſſunt.

Cuti ſe affigentis rei externæ ab ea receſſio.

Cauſæ.

MVltæ & variæ ſunt omnis generis res externæ, quæ caſu plærunque oculos, aures, nares, os, ſinum vteri, podicem ſubeuntes, indeq́ue vel per eaſdem ſedes per quas ſubintrarunt, vel etiam alias rurſum prodeuntes, hiſce excretionibus occaſionem cauſamq́; præbẽt, & quæ corporis ſuperficiei ſe affigentes, inde quoque recedunt. Quas omnes recenſere cùm impoſſibile ſit, ſufficiat præcipuas, & quæ maioris ſunt momenti, vel quæ frequentiùs illud efficiunt propoſuiſſe, & prout has illáſve vias ſubeunt, primùm diſtinxiſſe.

Oculis illapſa, cauſa vt inde rurſũ excernantur.

In oculos quæ incidunt, indeq; rurſum exeunt, ſunt plærunque muſcæ, caſu inter volandum oculis illapſæ. Aliquando pulueres, feſtucæ, pili, arenulæ, lapilli aliáve minuta cuiuſcunque rei corpora, in oculorum dolorum cauſis expoſita. Vbi & quo pacto cilia in oculum contorta, illumq; pungentia moleſtiâ afficiant, demonſtratum fuit.

Aures irrepentia vel illis indita, cauſa vt inde rurſum emergãt vel effluant.

In aures quæ illabuntur indeque prodeunt, ſunt præcipuè aqua, quæ inter natandum, in illas influit: Item pulices & pediculi, aliàs & cimices, ſcarabæi, aliaque inſecta, & vermiculi. Inter quos & ſalamandram paruam, ne in aures irrepat, metuunt. Aliquando & auribus aliæ paruæ res incidunt, ſicuti in oculos, in auditus læſione expoſitæ, inter quas & nucleus ceraſi exiſtit, qui ab infante quodam intruſus, vbi diutiùs ſubſiſtens, terrorem vanum ne illic creſcendo augeretur, quibuſdam incuſſit.

Naribus attracta, cauſa vt rurſum emungantur, vel excutiantur vel exſpuantur, aut exſcreentur.

In nares quæ feruntur res, exiguæ quoque ſunt, quales oculos & aures etiam ſubire poſſunt: quæ inſpiratione plærunque attrahuntur, & vel ſubitò emunguntur, vel ſternutatione quam commouẽt, eijciuntur, vel per narium amplitudinem in fauces delabentes exſpuuntur; vel in aſperam arteriam ſe ingerentes, tuſſi reijciuntur. Alia quæ in nares ſenſim repunt animalcula, quod inter dormiendum fieri neceſſe eſſet, diutiùs quin ob pruritum quem mouent, ſternutatione excutiantur, vix poſſunt ſubſiſtere.

Os ſubeuntes res extraneæ aſſũptæ, cauſa vt hæc iterum deijciantur vel euomantur nonnunquam & emingantur.

Per os aſſumpta, quę per deiectionem alui, cum prægreſſis ventris torſionibus vel etiam ſine illis, nonnunquam & vomitionem, ſi ventriculum moleſtent, rurſum excernuntur, ſunt varia.

E ciborum genere quædam aſſumpta, non quæ ob ventriculi imbecillitatem incocta & cruda permanent, in lienteriaq; deijciuntur, ſed quæ in ſano

alioquin

alioquin ventriculo, cùm concoqui & euinci nequeunt, talia qualia erant, rurſum reijciuntur, præternaturalem illorum per anum deiectionem pariunt. Idque vel quia nimis magnâ quantitate aſſumpta concoctionem ſubterfugerũt, vti aliquando ob pinguium, olei butyríve immodicum vſum, accidit, pinguisq; deiectio ſicuti in ea demonſtratum fuit, ſequitur; vel quia ob duritiem vel craſſitiem non potuerunt mutari, talia reijciuntur. Sicuti quendam caſeum quem diu immoderatè comederat, in colico dolore excreuiſſe, in eodem oſtendimus. Et duas puellas, caſtaneas, quibus ſe impleuerant, poſt clyſmatis vſum, magnâ copiâ reieciſſe vidimus: Vti & in dyſenteria ſimiliter quendam caſtaneas multas, quas ante menſes aliquot affatim comederat, quæ adhuc cognoſcebantur, etiam poſt vſum enematis deieciſſe.

Plærunque verò quæ concoqui in hominis ventriculo nequeunt, vti in animalibus, non mutata reijciuntur: Vt ſunt oſſei nuclei ceraſorum, prunorum, cornorum ſimiliumq; fructuum, vti & meſpilorum oſſa dura & veluti lapideſcentia, quina plærunque in quouis, cuiuſmodi ad me pro calculis excretis miſſa, cùm diligenter examinauiſſem, protinus oſſicula meſpilorum eſſe deprehendi.

Cortices fructuum & leguminum, etſi tenues ſint membranæ, tamen quia integri etſi medulla concoquatur, manent, in excrementis alui conſpicui excernũtur: Magnaq; ſæpè copiâ poſt eſum leguminum & imprimis lentium, vnde eas non concoqui poſſe, falſi hiſce ipſarum tunicis, & ob id inſalubres eſſe, vulgò iudicant.

Oſſicula gallinarum multa ſimul, mulierem quæ in ſeruanda diæta pedes gallinarum coctos comederat, diu poſtea cum clyſmate excreuiſſe, obſeruauimus.

Præter iam enarrata, inter cibandum vſurpari ſolita, multæ aliæ externæ res caſu deuoratæ, plærunque deijciuntur, aliàs euomuntur. Vt ſunt animalia quædam tam viua quàm mortua, quæ cùm integra ſint, & proin in ventriculo humano digeri nequeant, talia rurſum egeruntur, ſecus ac in cæteris animantibus quibuſdam, quæ varia animalia integra adhuc deuorantia, videlicet mures, ſerpentes, ſcarabæos (inter quos & ceruum volantem dictum, cornutū à capitone Aleto piſce deuoratum vidi) eadem cōcoquunt, & licèt viua adhuc ſint, ab ipſis tamen minimè læduntur.

Inter cætera, anguillam viuam, fatuum quendam quam per luſum & iocum ori indiderat, in fauces ſe ſubitò, vtpote lubricam, inſinuantem, deglutiuiſſe certò conſtat, eamque poſt grauia tormina quę paſſus fuerat, ſequenti die, mortuam, atque vti ferebat veluti excoriatam in ſuperficie, per aluum reddidiſſe.

Perſuadent ſibi fatui quidam, atque imprimis melancholiâ affecti homines, diutiùs murmura quædam, aut motum in ventre, flatuumq; plærunque causâ ſentientes, ſe ſerpentes deuoraſſe, illosq; in inteſtinis ſubſiſtere, vel etiam ranas, quæ ex fœtura ipſarum, caſu inter natandum in flumine hauſtâ, genitæ aut alioquin iam natæ, verûm paruæ adhuc ab illis deglutitæ ſint. Id tamen falſum eſſe, hoc oſtendit, quòd ſi in ventriculum hæc vel etiam alia viuentia perueniant, quod tamen vix poteſt fieri, viuere diutiùs ea minimè poſſint, ſed in anguſtijs illis ſuffocentur, & à calore noſtro edomentur.

Animantium pili interdum deglutiti, rurſum cum excrementis excernuntur, qui ſi dum adhuc calent, conſpiciantur, ſe nonnihil torquentes ac ſi viuerent, vermiculos viuos referunt talesque ab

impe-

imperitis eſſe putantur: Sicuti impoſtorem quendam noui, qui vt ſe vermes è corpore ſuo pharmaco propellere teſtaretur, chordas minutas inciſas fruſtatim, clam pilulis inſitas propinabat, & poſtea quando rurſum excernebantur, quo pacto ſe mouerent demonſtrabat, multisq́; ſic credentibus vermiculos eſſe imponebat. Vidimus quoque & habemus pilas in ventriculis vitulorum, caprarum, & imprimis rupicaprarum frequentiſſimè inuentas, ex pilis deuoratis, & in ventre inuicem firmiſſimè compactis ac intextis, extrinſecusq́ue cruſtâ quadam obductas formatas. Quales fortè & in homine, ſi multos deuoraret pilos, vt iam dicta animalia, quę horum deglutitione delectantur, poſſent enaſci.

Ex terreſtribus quædam deuorata, talia qualia ſunt, rurſum deijciuntur. Vt ſunt arenæ, lutum, lapides & metalla. Sicuti fatuum quendam quæſtus causâ, pretio vili, plurimos ſilices, etiam nucis magnitiudine, ſubitò ſine moleſtia deglutiuiſſe, ſtomachumq́; adeò impleuiſſe, vt dum comprimeretur, ſonum lapidum ſe mutuò collidentium ederet, & poſtea eoſdem eiectos ablutos rurſum deuoraſſe, idque ſæpiùs, ſpectauimus: Vti & mulierem quandam argentum viuum, fortuitò bibitum, dum in muſæo meo mihi caſum narraret, copiosè per aluum iterum effudiſſe vidimus. Quæ corpora ſolida & dura, terrena, homo nullo modo poteſt digerere, ſicuti verò aues ſabulum & lapillos, quorum eſu delectantur, conſumere poſſe certò obſeruaui, & lupos lutum lambendo, famis tempore ſe diu ſuſtentare, inque lupi ventriculo lutum lapideſcens, aut ex argilla cinerea conflatum lapidem deprehenſum, inter alia rariora aſſeruamus.

Artificialia multa ex prædictis terrenis, vel ex

ligno conflata, varia ſæpè caſu deglutita, niſi in inteſtinis ſubſiſtant, vti ſæpè diu fit, per aluum excernuntur: Veluti globulum ſclopeti, quem ſtudio aliqui medendi gratiâ deuorant: Alij temulenti & ebrij immò inſani vitra morſa confracta deglutiunt.

Cochleare quidam ebrius, lac eo comedenti ab altero intruſum, deglutiuit, vnde cùm diu torſiones ſenſiſſet, altero die, non ſine labore & dolore in exitu podicis hærens iterum tandem per aluum idem reddidit.

Crucem auream magni precij, quendam noctu dormienti concubinæ, de collo clam detractam, ne apud illum deprehenderetur, deglutiuiſſe, & poſtmodum denuò excretam ſic abſtuliſſe, narrat Veſalius.

Cultrum panno linteo obuolutum, per vim intruſum, aliquem deglutiuiſſe, indéque torſiones ſummas perſenſiſſe, qui poſtea in inguinis regione tumorem & abſceſſum genuerit, ex eoque diſſecto extractus fuerit, diu poſt ſuperſtite illo, ſcribit inſignis quidam Medicus.

Acum pridem ante deglutitam, è vena quadam prodijſſe alius ſcribit.

Ex papilla mamillarum, acum in lacte prodijſſe, Medicus fide dignus certò mihi affirmauit.

Inter ea quæ os ſubeunt, multa rurſum quamprimùm deprehenduntur, exſpuuntur: Aliqua ſi à meatu proprio aberrent, vti loquuntur, & in aſperam arteriam labantur, ſicuti panis micæ, aqua bibita, aliáve, tuſſi per os rurſum exſcreantur: Vel in nares vi profuſa, vti liquida, per eas denuò effunduntur.

Interdum ex illis quædam deglutita, in faucibus hærentia, tranſglutiendi vti & reſpirandi pariunt difficultatem, nonnuquam & ſuffocant. Quę inter

inter cætera ſpinæ, oſſa & numiſmata deglutita, ſicuti in tranſitus per gulam defectu demonſtratum fuit, ſubſiſtentia, nonnunquam efficiunt: Et ſanguiſugam fortuitò hauſtam, in œſophago hæſiſſe, oſtendit Rhazis.

Ex aſſumptis quædam etiam vlteriùs ex inteſtinis per venas meſeraicas tranſeuntia, cum vrina mictione quandoque reddita fuerunt: Veluti Oleum affatim bibitum. Quod & ab alijs pinguibus frequenter & copiosè ſumptis fieri poteſt, vt vrinæ, pinguedo hæc innatet, neque illa, quæ ſæpè in ea deprehenditur, ſemper à renibus, vti putant, procedat.

Vermiculos cum caſeo comeſtos, eò quoque perueniſſe, & vrinæ confuſos emictos fuiſſe, in vrina excreta oſtendimus.

Fortè & arenoſa quædam ſumpta, per venas meſeraicas tranſeuntia, vrinam ſabuloſam reddere poſſunt, vt non ſit neceſſe eas arenas in corpore natas eſſe, quod tamen ſi fit, admodum rarum eſt.

Per recti inteſtini vlcus, ceruicem veſicæ ſimul perforans, fiſtuloſum, oſſicula auium comeſta, inter mingendum prodijſſe, ſimiliter obſeruauimus.

Podici iniecta clyſmata, vel in eū irrepentia, cauſa harū earundem euomitionum vel deiectionum.

Per podicem iniecta enemata, aliquando ex craſſioribus inteſtinis in tenuia aſcendentia, indéque in ventriculum vomitu reijciuntur.

Sanguiſugæ podici ad prouocandas hæmorrhoides induntur.

Talpam ruſtico cuidam viuam in ſacculo femoralium eo perforato, aliquouſque vi podicem ſubijſſe, vixque inde rurſum niſi priùs interfectam, extrahi potuiſſe, alter ruſticus, qui conſilij gratiâ ob læſionem podicis ad me venit, mihi retulit.

Vteri ſinum

In ſinum vteri murem aliquouſque penetraſſe,

irrepentiæ, cauſa vt inde denuo prodeat.

quidam teſtabatur, eſtque veriſimile hoc, cùm mulieres adeò ſibi ab illis metuant.

Quæ magica arte corpori indita ab eo excernuntur, hîc proponere non eſt noſtri inſtituti.

Officula, pili aliaque res externas repræſentantia, in abſceſſibus genita, cùm extrinſecus corpus non ſubire ſoleant, ſed vti in tumoribus eiuſmodi oſtendimus, ex ſucco nutriente partium naſcantur, non ad haſce excretiones rerum externarum pertineant: Niſi magicis præſtigijs talia indita ſint, quod tamen etiam à cauſa naturali dependere poſſe, in tumoribus in abſceſſum deſinentibus, demonſtratum fuit.

Sordes, cauſa eorũ quæ ſe extrinſecus cuti affigũt, ab eaque iterum recedunt.

Quæ ſe cuti extrinſecùs affigunt externa, indeque rurſum auferuntur, prçcipuè ſunt Sordes, non illæ quæ ab internis cauſis proueniunt, de quibus iam egimus, ſed quæ ab externis prodeuntes, & ex contactu rerum ſordidarum ſenſim corpori in manibus pedibus illorumque digitis & ſub vnguibus, ſe agglutinant, eaque ſordida reddunt, coloreque alieno interdum inficiunt, & ſub Vnguibus nigredinem illam ſub illorum eminentijs conſpicuam pariũt, ſicuti in diſcoloratione horum quoque facta eſt mentio. Inter quæ frequens pecuniæ contrectatio, ſordibus abominandis, quas tamen immodicum eius deſiderium obfuſcat, manus inficit, quæ ſordities pecuniæ inde quòd à tot hominum millibus, mendicis, leproſis aliterque infectis contractatur, aduenit.

Vnguium ſordes.

Pulices cauſa eorũ quæ ſe extrinſecus corpori affigunt indeque recedunt.

Inter animalia Pulices frequentiùs ſaltu veſtibus & integumentis ſe inſerentes, inde corpori nudo ſe affigunt, & aculeo intruſo, ex eo ſanguinem, donec impleantur ſugunt. Quos aliunde potiùs huc perueniſſe, nec in corpore, vt pediculi ex ſordibus cuti veſtibuſque adhærentibus, vti oſtendimus, naſci, ex eo patet, quòd longè aliam quàm

pediculi

pediculi formam habeant, rubeant, nec vti illi repant, ſed pedibus longioribus duobus ſaltent, non ſordibus, vti pediculi, ſed ſanguine ſe ſaginent, nec in corpore, vti pediculi, continuò ſubſiſtant, ſed locum mox mutent. Licet enim in canibus, in quorum pilis tam numeroſi hærent, gigni, vel ſaltem aliunde illati, ſe multiplicare, nouíve ex ſordibus illorum cutis naſci videantur: hoc tamen in homine cuius ſordes diuerſæ à canum ſordibus exiſtunt, fieri nequit: ſicuti etiam in alijs animalibus piloſis, & plumeis auibus, ob ſordium in illis diuerſitatem, aliâ formâ pediculos quàm in homine, & pulices quàm in canibus generari videmus, nec ſolùm ex ſordibus quæ ab ipſorum corporibus emanant, illicque permanent, ſed etiam ex illis quibus nidi ipſorum replentur, vt in homine in induſijs, ſic & pulices in canibus & alijs animalibus tam pulices quàm pediculi enaſcuntur.

Hirudines ſiue ſanguiſugæ, ſtudio plærunque cuti ad ſanguinem eliciendum apponuntur, rarò in flumine natantibus, ſponte ſe affigunt: vti verò minores ſanguiſugas piſcibus copioſè adhærere interdum videmus.

Hirudines, cauſa eorũ, quæ ſe extrinſec⁹ corpori affigunt indeq́; recedunt.

Curatio.

RES enarratæ aliæ've corpus ſubeuntes, & vel illapſæ vel aſſumptæ, aut irrepentes, ſi illic perſiſtant, nec incommodent, maximeque ſi nihil de eo quod corpori illata ſint, conſtet, negliguntur; ſi verò vel functionum aliquâ læſione aut dolore ſe patefaciant, tunc vt è corpore educantur, cura inſtituitur; ſicuti quorundam etiam, cùm de ſymptomatibus quæ proferunt, ageremus, fuit expoſita. Quòd ſi ſponte prodeant, naturæ hoc committendum, ſi in ipſa excretione mole-

ſtiam pariant, aut ſubſiſtant, hiſce cura adhibebitur. Si ægrè procedant, hæc expellere, eijcere, eximere varijs modis ſtudebimus V; eluti ſequentibus.

Oculis illapſorum cura. In oculos illapſa varia, niſi ſponte rurſum exeāt, quo pacto elui vel eximi debeant, in cura dolorum oculi fuit deſcriptum: Vbi & ſi cilia contorta oculos pungant, quid agendum ſit, declaratum fuit.

Aures irrepentium cura. In aures irrepentia, vel intruſa, quomodo elui, excuti, extrahi, & ſi animalcula ſint, allici & necari debeant, in auditus læſione quam inducunt, oſtenſum fuit.

Naribus attractorum cura. In nares attracta, vel eas ſubeuntia, mox plærunque ſternutatione quam mouent, iterum excutiuntur, vel per amplitudinem narium in os vel fauces prolapſa, exſpuuntur vel exſcreantur. Et ſi in aſperam arteriam perueniant, tuſſi reijciuntur.

Or ſubeuntium cura. Per os ſumpta varia, ſi in aſperam arteriam incidant, ſimiliter tuſſi reijciuntur, quandoq; etiam in narium amplitudinem delata, per nares emunguntur. Si in aſpera arteria ſubſiſtant, nec poſſint excuti, quod vix fit, expectorantibus exhibitis ſubueniendum, ne vti alicubi ob muſcam illapſam accidiſſe ſcribunt, ſuffocetur patiens.

Si in œſophagum delata, illic alicubi in ductu vel circa ſtomachum hæreant, vti de ſanguiſugis alijsque dictum, vnde periculum ſuffocationis oritur, quâ ratione hæc inde ſurſum deorsúmve propellenda ſint, in Transglutiendi impedimēto quod adferunt, oſtenſum fuit.

Quòd ſi verò in ventriculum varia illa cuiuſcunque generis quæ aſſumpta ſtudio casúve fuerunt, deueniant, niſi ſponte eum grauando vel irritando, vomitionem mouendo, per eum excernantur & euomui queant, vomitus mouendus.

Si verò in inteſtina vſque deſcendant, eaque perua-

peruadentia, per podicem egerantur, & hæc ipſorum excretio clyſteribus iniectis promouenda; & ſi in podice quædam ſubſiſtant, inſtrumentis euellenda.

Podici iniectorum vel irrepentium curatio.

Per podicem iniecta clyſmata; ſi ſurſum delata vomitu rejiciátur, pro malo ſigno habetur, & cùm hoc in colico dolore accidat, cura non alia quàm quæ colico dolori debetur, adhibenda.

Sanguiſugæ podici inditæ, poſtquam ſanguinem ſuxerunt, ſeque impleuerunt, rurſum ſponte elabuntur, vel extrahuntur. Si cedere nolint, caudâ præciſâ, quod vt ſanguinem ſuctum effundendo, ampliùs ſugant, fieri ſolet, citiùs ſecedent: Vel cineribus aſperſis, ſale aliúsve, quæ & vermes fugare diximus, vt locum deſerant abeantque, efficimus.

Quæ in podicem ſcandens, ſe aliquouſque intromiſerat talpa, cùm trahendo ob cruciatum, quem pedibus renitendo pariebat, inde auelli nequiret, occiſa tandem prodijt, læſionem aliquam ani, cui cura adhibita fuit, poſt ſe relinquens. Quod & in mure ſinum vteri ſubeunte accidit.

Vteri ſinum irrepentium cura.

Cuti adhærentes ſordes, ab externis profectæ, quo pacto auferri debeant, & ab illis corpus repurgari, in ſordium quæ ab internis cauſis proficiſcuntur, cura fuit edoctum, cùm eadem ratione, vti illę abſtergantur.

Cuti adhæreſcentium ſordium curatio.

Sub vnguium eminentijs coaceruatæ ſordes, ob neglectam ipſorum abſectionem, illis pręſectis, ſimul amouentur.

Vnguium ſordium cura.

Pulices quo pacto ex conclaui, lecticinijs & veſtibus abigantur, non noſtri eſt inſtituti exponere; vt verò corpus minùs infeſtent, ſi certis decoctis dum in balneo ſunt, quibus & pediculi fugantur, ſe lauarent, poſſet id aliquo pacto effici, cùm aliter ſe hanc ob cauſam inungere tædioſum ſit.

Pulicum à corpore depulſio.

Hirudinum cuti affixorũ depulſio. Hirudines cuti affixę, vti de illis quæ podici induntur diximus, vel ſponte iterum procidunt, vel eadem arte abiguntur.

FINIS.

IAmq; Opus abſolui, quod non abolere vetuſtas,
Non poterunt flammæ, non vis non vlla poteſtas;
Cùm veniet tempus, quod mundo me auferet iſto,
Parte tamen meliore mei viuam, atq; manebit
Nomen, dum mundus manet, indelebile noſtrum.

IN-

INDEX

Affectuum omniũ qui in hoc opere tractantur, & in margine plerumque adnotati reperiuntur, tam Symptomatum in generibus propoſitorum, quàm Morborum in cauſis deſcriptorum: Quibus, ubi cuiusq; cura (quo nomine omnem actionem Medici, quæ prædicendo operandoq; perficitur, intelligimus) inueniatur, numero indice, ſingulis addito, ſignificatur.

A

Abdominis muſculorum conuulſio, cauſa Mictionis inuoluntariæ 839. cura 840
Abortus vel aborſus 563 cauſa 567. 568 cura (573
Albaræ vide Vitiligo.
Alopetia vide Pilorum defectus.
Alphæ vide Vitiligo.
Alui fluxus vide Dyarthæa.
Anaſarca, uide Leucophlegmacia.
Aneuri ma 219 cauſa 250 cura 408
Animalium excretio 962 cauſa 66 cura 971
Animatorum reiectio 991 cauſa 994 cura 995
Ani reſolutio 581 cauſa 591 cura 631
Aquoſus humor, cauſa ſordium in oculis, auribus, naribus & obſcænis 952 cura 954
Aquoſa ſeu aquea excretio 733 cauſa 737 cura 746
Arenoſa oculorum materia 1001 cauſa 1004 cura 1016
Arenulæ mictione redditæ 1001 cauſa 1003 cura 1006
Arteriæ ſectio ſeu Arterotomia, cauſa illius ſanguinis effluxus 677 cura 712
Aſcarides 963 cauſa 968 cura 984
Aſcytes 200 cauſa 253 cura 299
Atheoma 224 cauſa 235 cura 373
Atrophia 518 cauſa 525 cura 534
Atrophia cachexiæ copulata 522 cauſa 225 cura 534
Atrophia hydrope comitata 522 cauſa 225 cura 54

Atrophia particularis Schweinſucht 522 cura 555
Aures irrepentia vel illis indita, cauſa ut inde rurſum emergant e vel ffluant 1020 cura 1026
Aures ſubiens aquoſus humor è venis illis emanans, cauſa Aquoſi ex auribus fluoris 740
cura 750
Aurium aquoſus effluxus 754 cauſa 740
cura 750
Aurium excretio rei externæ corpus ſubeuntis 1016
cauſa 1020 cura 1026
Aurium purulenta excretio 722 cauſa 724
cura 728
Aurium ſanguinea excretio 664 cauſa 669.674
cúra 679.711
Aurium ſordes 950 cauſa 951 952 cura 954
Aurium vermes 964 cauſa 968 cura 985
Aurium vlcus cauſa Purulentæ inde excretionis 724
cura 728
Aurigo, vide Icterus.

A

BArba tardius enaſcens 9 cauſa 23 cura 31
Bilis ad ſuperficiē corporis delata, cauſa Icteri 98
cura 143
Bilis, cauſa Dyarrheæ, Dyſenteriæ & Teneſmi 884
cura 918.892.925
Bilis, cauſa Sordium in auribus 951
cura 954
Bronchocele 217 cauſa 284 cura 346
Bubonocele, vide Cele

C

Cachexia 68 cauſa 86 cura 108
Cacochimia cachexiæ ſpecies 69 cauſa 86
cura 108
Calculus emunctus 1002 cauſa 1004 cura 1014
Calculi è nodis podagricorum 1003 cauſa in podagra
cura 387.1015
Calculi & arenulæ per fiſtulam prodeuntes 1003
Calculus exſcieatus 1002 cauſa 1005 cura 1014
Calculus in oculi globo 1002 cauſa 1004 cura 1014
Calculus mictione redditus 1001 cauſa 1003
cura 1006
Calculus per aluū excretus 1002 cauſa 1005
cura 1014
Calculi poris infixi Liechdörn 1002

causa 1005 cura 1015
Calculus renum, causa Mictionis cruentæ causa 834
cura 867
Calculus sub lingua 1002 causa 1005 cura 1015
Calculus tonsillarum 1002 causa 1005 cura 1015
Calculus vesicę exsectus 1003
Calculus vesicæ, causa Mictionis ardentis 834
cura 856
Calor cutem dilatans, causa coloris Rubicundioris & viuidioris 105 cura 154
Calor febrilis, causa impressionis factæ in vnguibus vel diuisionis 27 cura 61
Calor febrilis, causa Pilorum defluxus 26 cura 30
Calor feruens, causa Pilorum defluuii 20
cura 30
Calor vehemens extrinsecus adveniens, causa Dentium mobilitatis vel lapsus vel fracturæ 19 cura 65.28.
59
Callus cutaneus 227 causa 240 cura 392
Callus osseus 226 causa 243 cura 390
Caluities 4 causa 24 cura 30
Cancer generalis, vide Elephanthiasis.
Canities 79 causa 106 cura 193
Carnositas nimia 6 causa 22 cura 49
Caro luxurians 212 causa 234 cura 384
Cele, Chyli 229 causa cura, vide Partium procidentiã in excretorum vitiis
Cerebri pituita defluens ad os, causa Expuitionis pituitosæ & Ptyalismi 771 cura 777
Chirones pediculi in manibus Süren 966 causa 970
cura 987
Cholera morbus 792 causa 797
cura 806
Chylus, causa Cæliacæ passionis 890 cura 940
Chylus, causa generationis Lumbricorum 967
cura 971
Chylus, causa generationis Tæniarum, & Cucurbitini vermis 994 cura 998
Chyrades, vide Scrophulæ.
Cicatrix 227 causa 240
cura 393
Cibi & potus copia, corruptio, cruditas, causa Dyarrheæ & Lienteriæ 883 cura in hisce affectibus
Cibus & potus pinguium, causa Deiectionis

per aluum pinguis 891 cura 949
Cibi ſumpti putreſcentes, forte cauſa generationum Aſcaridum & Vermiculorum dentium, eorũq; qui Mictione redduntur 968 cura 984
Cibus in cauſa ſordium Oris angulorum & Dentium 951 cura 954
Cirſocele 219 cauſa 246 cura 408
Clauus Egerſtenaug 228 cauſa 241 cura 395
Cœliaca paſſio 873 cauſa 890 cura 946
Colliquatio corporis 521 cauſa 528 cura 535
Coloratio cutis 72 cauſa 104 cura 172
Colores ab externis profecti, cauſa Diſcolorationis cutis, Vnguium & Dentium 104 cura 172.192
Commaculatio cutis 72 cauſa 104 cura 170
Condyloma 213 cauſa, cura in Doloribus
Conſuetudo mala, cauſa Mictionis intempeſtiuę 825 cura 841
Conſumptio 517 cauſa 523 cura 513
Corporis gracilitas 9 cauſa 15.18.22.24 cura 56
Corporis ſuperficiem peruadens res externa corpori illata 1017 cauſa 1024 cura 1027
Corporis totius incrementũ 4 cauſa 15 cura 42
Corpus geminum 2 cauſa 17 cura 28
Coryza 734 cauſa 740 cura 750
Crepitus ueneris 637 cauſa 640 cura 645
Cuti ſe affigentis rei externæ ab ea receſſio 1017 cauſa 1024 cura 1027
Cutis aperturas peruadens Serũ, cauſa illius inde effluxus 446 cura 766
Cutis poris innata terreſtreitas, cauſa calculorum ipſis infixorum 1005 cura 1015
Cutis poros permeans ſerum cauſa ſudoris 743 cura 763
Cutis ſiccitas, cauſa illius Coloris obſcurioris & Nigredinis vulgo dictæ 109 cura 155.170
Cutis ſordes 951 cauſa 952 cura 954

D

DEiectio cruenta citra exulcerationem 875 cauſa 879.883 cura 917
Deiectio per aluum mucoſa & pituitoſa 876 cauſa 889 cura in Dyarrœa.

Deiectio per aluum pinguis 876 cauſa 891 cura 944
Deiectio per aluum purulenta 876 cauſa 890 cura 948
Deiectio per aluum ſanguinis concreti 875 cauſa 881 cura 918
Deiectio præternaturalis 875 cauſa 877 cura 892
Deiectio rei externæ corpus ſubeuntis 1017 cauſa 1018 cura 1026
Defluxio in dentium alueolos cauſa Dentium mobilitatis & caſus 26 cura 29.66
Defœdatio 410 cauſa 425 cura 434
Deformatio 1 cauſa 15 curatio 28
Dentes & vngues ſe inuicem propellentes, cauſa ut decidant 28 cura 29
Dentes flaui, nigri 78 cauſa 104 cura 192
Dentium breuitas 8 cauſa 22 cura 56
Dentium caries & fractura 11 cauſa 19 cura 59
Dentium defectus 3 cauſa 15.19.26.28 cura 29
Dentium limus & ſordes cauſa Tophorum illis adnatorum 1006 cura 1015
Dentium mobilitas 14 cauſa 19 26 cura 66
Dentium numerus auctus 2 cauſa 15 cura 28
Dentium prominentia 14 cauſa 15 cura 56
Dentium ſordes 951 cauſa 951.953 cura 956
Dentium ſuperincarnatio, vide Gingiuarum caro luxurians.
Dentium tophi 1002 cauſa 1006 cura 1015
Dentium vermiculi 963 cauſa 968 cura 986
Diabetes 819 cauſa 828 cura 845
Digitus ſextus 2 cauſa 15 cura 28
Dipſacus vide Diabetes,
Diſcoloratio 67 cauſa 80 cura 107
Dracunculi 964
Dyarrhea 875 cauſa 878.882.883.885.886.887 cura 925 ſi poſt alios morbos 936
Dyſenteria 873 cauſa 878.881.882.884.885 cura 892
Dyſuria, vide Mictio ardens

E

EChymomata vide Sugillata.
Ecthymoſes vide Sugillata.
Echymata 76 cauſa 83 cura 189

Efflatio è vulnere procedens 639 cauſa 640
cura 651
Efflatio præternaturalis 636 cauſa 639
cura 644
Elephantiaſis 410 cauſa 427 cura 434
Maltzen/Außatz.
Empyema 520 cauſa 529 cura 536
Encanthis in oculi angulo 213 cauſa 234
cura 383
Enterocele, vide Cele
Epiplocele, vide Cele
Epulis in ore 213 cauſa 234 cura 383
Eryſipelata 75 cauſa 83 cura 189
Exanthemata 76 cauſa 83 cura 189
Exhalatio calida, cauſa ſordium in dentibus 954
cura 956
Exſpuitio pituitoſa 767 cauſa 771
cura 777
Exſpuitio præternaturalis 767 cauſa 770 cura 777
Exſpuitio purulenta 769 cauſa 775.776. cura 788
Exſpuitio rei externæ corpus ſubeuntis 1016 cauſa 1018
cura 1026
Exſpuitio ſanguinea 768 cauſa 772. 773 cura 778
Extuberantia 199 cauſa 231 cura 286

F

FAſciæ inteſtinorum, vide Tænias.
Fauciū exulceratio, cauſa Exſpuitionis purulentæ 775 cura in Faucium dolore Tract.2.
Flatus ab inteſtinis per podicem erumpentes, cauſa Crepitus ventris 640 cura 645
Flatus è ventriculo per os erūpentes, cauſa Ructus 640 cura 645
Flatus in abdominis cauum aliunde irrepens vel illic genitus, cauſa Tympanitis ſimplicis, vel ſi cum aqua ſe offerat, compoſiti cum aſcyte 277 cura 340.337
Flatus in inteſtinis & ventriculo retenti, cauſa Tympanitis inteſtinalis 282 cura 336
Flatus in muſculorum ſpatia erumpentes, cauſa ſpaſmi flatulenti 284 cura in Spaſmo Tract.1.
Flatus in ventriculo retentus, cauſa Inflationis ventriculi & in inteſtinis, Tumoris in colico dolore prominentis 282 cura in inflatione ventriculi & colico dolore.
Flatus ſub cutem erumpentes undique, cauſa Intumeſcen-

tumeſcentiæ generalis 283 cura 344
Flatus ſub cutem membranaſq; colli irrumpentes, cauſa Broncoceles 284 cura 346
Flatus ſub cuticulam delati, cauſa Phlyctenarum flatulentarum 284 cura 349
Flatus ſub cutis certa loca erumpentes, cauſa tumorum atque intumeſcentiarum, quas Phyſodes vocant 283 cura 349
Flatus ventriculo atque inteſtinis incluſi, cauſa Fluctuationis, Rugitus & Murmurum ventris 641 cura 645
Fluctuatio in ventre 617 cauſa 641 cura 645
Fluxus cerebralis 872 cauſa 886 cura 925
Fœcum alui cum vrina excretio 877 cauſa 949 cura 949
Fœcum alui per vomitum excretio 877 cauſa 880 cura 949
Fœcum alui per vteri ſinum excretio 877 cauſa 881 cura 949
Fœcum alui per vulnera & fiſtulam excretio 877 cauſa 880 cura 949
Fœtor crepitus oris vel ventris 639 cauſa 642 cura 645
Fœtor narium 639 cauſa 644 cura 549
Fœtor oris ſeu anhelitus 638 cauſa 641.642 cura 645
Fœtus lapideſcens 1002 cauſa 1005 cura 1015
Frigus cutem condenſans, cauſa Coloris obſcurioris 105 cura eadem quæ & Palloris 154
Furfures 11 cauſa in Abraſione cutis Tract.2. cura 62
G
GAnglion 225 cauſa 239 cura 384
Gingiuarum caro luxurians 213 cauſa 234 cura 382
Gingiuarum ſeparatio à dentibus 12 cauſa 26 cura 58
Gingiuarum tumor, ſuctio, læſio, cauſa Exſpuitionis cruentæ 772 cura 778
Gingiuæ conſumptæ 8 cauſa 19.26 cura 54
Gippus 14 cauſa & curam, vide in 1. Tract.
Glandulæ 219 cauſa 231.238 cura 350
Gonorrhęa 652 cauſa 654 cura 657
Gonorrhæa virulenta 653 cauſa 654 cura 662
Grando in palpebra ſuperiore 229 cauſa 242 cura 402

Grauedo, vide Coryza.
Gutta roſacea 74 cauſa 83 cura 175
Gutturis hernia, uide Bronchocele

H

HEpaticus fluxus 875 cauſa 887 cura 942
Hepatis durities & cirrhus, prominentiam in hypochondrio dextro pariens 223 cauſa 237 cura 371
Hepatis terreſtreitas, cauſa Arenularũ quę minguntur & Tophorũ qui in eo ſubſiſtũt 1004 cura in morbis aliis.
Hernia, vide Cele
Hernia abdominis, vide Cele
Hernia inguinalis, vide Bubonocele
Hirudines cauſa eorum quæ ſe extrinſecus corpori affigunt 1025 cura 1028
Hœmoptoica paſſio 768 cauſa 773 cura 780
Hœmorrhoidum fluxus immoderatus 666 cauſa 669 cura 704
Hordeolum in palpebris Werren 229 cauſa 242 cura 402
Humidi ſubſtantifici defectus, cauſa Marcoris & Tabis 527 cura 534
Humores praui in morbis malignis, cauſa Macularũ peruerſarum in febribus malignis & luibus 104 cura 189
Humores putridi corrupti, cauſa Dyarrheæ, Dyſenteriæ & Teneſmi 885 cura 925. 892. 918
Humor prauus & malignus circa poros congeſtus, cauſa Pilorum defluuii 27 cura 30
Humor vitioſus circa dentium radices congeſtus, cauſa Dentium mobilitatis & caſus 26 cura 29. 66
Humorum ichores, cauſa generationis Chironum pediculorum 970 cura 987
Hidrocele 215 cauſa 265 cura 332
Hydrocephalos 216 cauſa 276 cura 335
Hydroæ Süren Germ. 217 cauſa 277 cura 335
Hydromphalos 216 cauſa 276 cura 335
Hydrops, vide Aſcytes.
Hypoſarca vide Leucophlegmacia.
Hypoſarcoſis, vide Sarcoma.

I

IEterus 69 cauſa 98 cura 143
Impetigo, Zittermol Germ. 74 cauſa 83 cura 175
Indica lues, vide Venerea lues.

Infan-

Inflatio ſeu intumeſcentia corporis 200. cauſa 283 cura 244
Inguinis aquoſus tumor in mulieribus 216 cauſa 267 cura 335
Inteſtini recti irritatio, cauſa Teneſmi 879 cura 918
Inteſtini recti vlcus, cauſa Fæcum alui cum vrina & per vteri ſinum excretionis 881 cura 949
Inteſtinorum aggrauatio, cauſa Deiectionum per aluum præternaturalium 880 cura 892
Inteſtinorum irritatio, cauſa Dyarrhœæ, Dyſenteriæ & Deiectionis cruentæ 878.879 cura 892
Inteſtinorum procidentia in Enterocele, vel Omphalocele vel Hernijs alijs 579 cauſa 583.585 cura 594
Inteſtinorum terreſtreitas ſe affigens, cauſa Calculorum qui illic latent vel deijciuntur 1005 cura 1014
Inteſtinorum tranſitus obturatio, cauſa Fæcum alui per vomitum eiectionis 880 cura 949
Inteſtinorum vulnus, cauſa Fæcum alui per illud excretionis 880 cura 949
Ionthi, vide Vari.

L

Labij ſuperioris diuiſio ab ortu Haſenſcharten 10 cauſa 15 cura 56
Lachrymæ 733 cauſa 737 cura 446
Lac redundans, cauſa Mamillarum extuberantiæ & tumoris 245 cura 403
Lendes Nüß/vide Pediculos
Lentigines 73 cauſa 95 cura 181
Lepra Arabum, vide Elephantiaſis.
Leucę, vide Vitiligo.
Leucophlegmatia 199 cauſa 244 cura 287
Leucophlegmatia ſeroſa 200 cauſa 272 cura 287
Lienis durities & ſcyrrhus, prominentiam in ſiniſtro hypochondrio efficiens 223 cauſa 237 cura 371
Lienteria 873 cauſa 883 cura 8:7.841.842
Ligula inteſtinorum 993 vide Tænias.
Linguæ connexus relaxatio à contuſione, cauſa illius procidentiæ 593 cura 635
Linguæ procidentia 581 cauſa 593 cura 635
Lumbrici 962 cauſa 967 cura 971
Lumbricus latus vide Tænias.

M

MAcilentia, vide Marcor.
Macula eryſipelatodes 73 cauſa 83 cura 175
Macula lutea in Spaſmo 77 vide Spaſmum.
Macula fuſca lata 73 cauſam & curam in Lentigine.
Maculæ febrium malignarum cauſa 104 peſtilentiarum, venenatarum 76 cura 189
Maculæ luis elephanticæ, Venereæ, Stomacace 77 cauſa 104 cura 189
Maculæ originales Ummäler 72 cauſa 80 cura 181
Maculæ pulicares 73 cauſa 85 cura 175
Maculæ ſanguineæ 74 cauſa 85
Malum mortuum, vide Vitiligo.
Mamillarum tumor ex lacte 218 cauſa 245 cura 403
Mammarum moles 7 cauſa 22 cura 51
Mammæ molles, flaccidæ, pendulæ 9 cauſa 22.24 cura 56
Manus volarum ſquamæ, Pelatella Gall. 12 cauſa in abraſione cutis Tract.2 cura 64
Maraſmus 521 cauſa 528 cura 535
Marcor 518 cauſa 527 cura 534
Medicamenta erodentia vel putrefacientia adhibita, cauſa partium ablationis, & Pilorum 21 cura 53.30
Medicamēta ſtimulantia, erodētia, venenata, ſumpta inditiáve, cauſa Dyarrheæ, Dyſenteriæ, Teneſmi aliarūq; cruentarum deiectionum 881.882. cura 892
Mele, vide Vitiligo.
Meliceris 224 cauſa 235 cura 373
Menſium fluor immodicus 664 cauſa 669.674 cura 690
Menſtrua alba, vide Vterinus fluor.
Mictio ardens 821 cauſa 830.833.834 cura 849.856.857
Mictio cruenta 823 cauſa 834 cura 867.868.869
Mictio immoderata 820 cauſa 828 cura 843.844
Mictio inuoluntaria 819 cauſa 838 cura 840.841.842
Mictio lactea 823 cauſa 833 cura 850
Mictio mucoſa 822 cauſa 836 cura 857

Mictio præternaturalis 819 cauſa 825
cura 840
Mictio purulenta 822 cauſa 833.836
cura 866
Mictio rei externæ corpus ſubeuntis 1017 cauſa 1018
cura 1026
Mictio turbulenta 822 cauſa 836 cura 857
Mola 991 cauſa 994 cura 995
Morbus Arcuatus, Regius, vide Icterus.
Morphœa, vide Vitiligo.
Mucus ſeu pituita, cauſa generationis Aſcaridum & Vermium in naribus 968 cura 984
Mucus ſubcruentus cauſa Dyſenteriæ mucoſæ & Teneſmi 889 cura 892.918
Mucus ventriculi & inteſtinorum, cauſa Deiectionis per aluum mucoſæ 889 cura 949
Murmura ventris 637 cauſa 641 cura 645

N

Naeui, Signa, Notæ, vide Maculas originales.
Nares petens aqueus humor à cerebro defluẽs, cauſa Stillicidij narium & corizæ 740 cura 750
Naribus accreſcens terreſtreitas, cauſa calculi qui inde prodit 1004 cura 1019
Naribus attracta, cauſa, vt rurſum emungantur vel excutiantur aut exſpuantur aut ex ſcreentur 1018
cura 1026
Narium excretio rei externæ corpus ſubeuntis 1016
cauſa 1018 cura 1026
Narium exulceratio cauſa, Exſpuitionis purulentæ 775
cura in Narium vlcere Tract.2.
Narium hœmorrhagia 664 cauſa 669 cura 679
Narium odor fœdus vel teter, cauſa inde progreſſæ Expirationis fœtidæ 644 cura 644
Narium pituita in pus conuerſa, cauſa illius Exſpuitionis 776 cura 788
Narium pituita in pus conuerſa, cauſa Purulentæ emunctionis & nonnunquam Lacteæ 727 cura 728
Narium purulenta excretio 722 cauſa 725 cura 728
Narium ſanguis ad fauces delatus, cauſa Exſpuitionis cruentæ 772 cura 778
Narium ſarcoma 212 vide Polypus.
Narium ſordes 950 cauſa 952 cura 954
Narium vermes 964 cauſa 968 cura 985
Narium vlcus, cauſa Purulentæ inde excretionis 725

cura 728
Neapolitanicus,ſeu Gallicus morb. vide Luem Venereã.
Nigredo Aethiopum 71 cauſa 80 cura 155
Nigredo à Solis peruſtione 72 cauſa 105
cura 170
Nigredo vulgò dicta, cutis fuſcus color 71 cauſa 80. 105 cura 155
Nodi in oſſibus calloſi 230 cauſa 243
cura 390
Nodi iuxta articulos podagricorum 225 cauſa ibid.
cura 387
Nodi luis Venereæ & cephaleæ 226 cauſa ibid.
cura 390
Nutrimenti defectus ob ſanguinem impeditum, cauſa Atrophiæ particularis 526 cura 555
Nutrimenti defectus, quia ſanguis non generatur vel inutilis eſt, cauſa Atrophiæ ſimplicis, vel illius quæ cum cachexia aut hydrope copulata eſt 525 cura 534

O

Oculi atrophia vel tabes 523
Oculi connexus relaxatio à contuſione, cauſa illius Prolapſus 592 cura 636
Oculi glauci, cæſij, nigri 78 cauſa 80
cura 192
Oculi globi veſica 218 cauſa 277
cura 336
Oculi membranorum ſiccitas, cauſa Macularum albarum in illis 105 cura 191
Oculi procidentia 581 cauſa 592
cura 636
Oculi vlcus, cauſa Purulentæ inde excretionis 724
cura 727
Oculis illapſa cauſa vt inde rurſum excernantur 1018
cura 1026
Oculis innata arenoſa materia, cauſa illius inde excretionis vel tophuli innati 1004 cura 1014
Oculorum exanthemata & echtymata 78 cauſa 83
cura 189
Oculorum excretio rei externæ corpus ſubeuntis 1016
cauſa 1018 cura 1026
Oculorum flauities 77 cauſa. cura in Ictero.
Oculorum humiditas in pus conuerſa, cauſa Purulentæ emunctionis & nonnunquam lacteæ 727
cura 727
Ocu-

Oculorum maculæ albæ 78 cauſa 155
cura 191
Oculorum prominentia 14 cauſa 19
cura 65
Oculorum purulenta excretio 722 cauſa 724
cura 727
Oculorum rubedo 77 cauſa 82 cura in ophtal.
Oculorum ſanguinea excretio 664 cauſa 674
cura 711
Oculorum ſedem ſubiens aquoſus humor à cerebro defluens, cauſa Lachrymarum 737 cura 446
Oculorum ſordes 951 cauſa 952 cura 954
Oculorum ſugillatio 78 cauſa 86 cura 191
Oedema 214 cauſa 245 cura 295
Oedema flatulentum, vide Phyſodes tumor.
Oedematoſus tumor pedum, Germ. Oelſchenckel 214
cauſa 245 cura 295
Oedematoſus tumor brachiorum & manuum 214
cauſa 245 cura 295
Omenti procidentia in Epiplocele 579 cauſa 585
cura 594
Omphalocele, vide Cele.
Ophyaſis, vide Pilorum defectus.
Orificiorum concretio 12 cauſa 15 cura 64
Orificiorum nimia amplitudo 5 cauſa 15
cura 42
Orificiorum nimia anguſtia 7 cauſa 15
cura 55
Oris angulorum ſordes 951 cauſa 953
cura 954
Oris exulceratio, cauſa purulentæ exſpuitionis 775
cura in Oris vlcere Tract. 2.
Oris interiorum partium vulnus, cauſa Expuitionis cruentæ 773 cura 778
Oris odor fœdus vel teter, cauſa Anhelitus fœtoris 643
cura 645
Oris ſaliuæ copia, cauſa Ptyaliſmi 770 cura 777
Os conſtrictum in ſpaſmo 23 cauſa ibid.
cura 65
Os ſubeuntes res extraneæ aſſumptæ, cauſa vt hæc iterum deijciantur vel euomantur, nonnunquam & emingantur 1018 cura 1028

P

PAllor ſeu palliditas 71 cauſa 82 cura 154

Palpebrarum inflatio, vide Phyſodes tumorem, cura 335
Palpebrarum œdematoſa intumeſcentia 217
cauſa 277 cura 298
Papillæ abſumptæ 8 cauſa 19 cura 54
Papillam penetrans res externa corpori illata 1017
cauſa 1018 , cura 1026
Parotis indolens 221 cauſa 237
cura 367
Bubo indolens 221 cauſa 237
cura 367
Partes duplicatæ, triplicatæ, 2 cauſa 15
cura 28
Partes mutilatæ 8 cauſa 19 cura 53
Partium coniunctio ſtabilis indecens 13 cauſa ibid.
cura 65 vide Spaſmum in 1. Tract.
Partium corpus conſtituentium ablatio 565
cauſa 571 cura 578
Partium defectus 3 cauſa 15.19.22
cura 28 mutilatarum cura 53
Partium diuiſio illic vbi vnitæ eſſe debebant 10
cauſa 15.19 cura 58
Partium excretio 563 cauſa 566
cura 571
Partium figura indecens 10 cauſa 15.18
cura 56
Partium gracilitas 9 cauſa 15.18.22.24
cura 56
Partium immodica magnitudo 5 cauſa 15.18.22
cura 42
Partium paruitas nimia 7 cauſa 15 18
cura 53
Partium procidentia 579 cauſa 581
cura 594
Partium quæ diſſitæ eſſe debebant concretio 12
cauſa 15.24 cura 64
Partium ſitus peruerſio 13 cauſa ibidem
cura 65
Partium vulnus, cauſa Hæmorrhagiarum 678
cura 712
Partium vulnus & vlcus, cauſa Partium illarum ablationis 571 cura 578
Partus naturalis non tamen ſine dolore 563
cauſa 566 cura 572
Partus præternaturalis, vide Abortus.

Par-

Partum ſubſequens cruenta excretio 665 cauſa 669 cura 690
Pedicularis morbus 965 cauſa 970 cura 987
Pediculi cuti impacti Mortpions Gall. Filtzleuß Germ. 966 cauſa 970 cura 987
Pediculi in piloſis cutis ſedibus 965 cauſa 970 cura 987
Pedum digitorum interſtitiorum ſordes 951 cauſa 952 cura 955
Pedum intumeſcentia 215 cauſa 275 cura 331
Pedum intumeſcentia in nuda tibiarum ſede 215 cauſa 275 cura 331
Peliomata, vide Sugillata.
Penis exulceratio interna, cauſa Purulentæ è pene excretionis 725 cura 728
Penis ſanguinea excretio 664 cauſa 674 cura 711
Peritonæi proceſſus dilatatio, cauſa Enteroceles & Epiploceles 584 cura 594
Peritonæi dilatatio iuxta vmbilicum, cauſa Omphaloceles 585 cura 594
Peritonæi ruptura in abdomine, cauſa Omphaloceles vel Herniarum aliarum illius loci 583 cura 594
Peritonæi proceſſus ruptura in inguine, cauſa Enteroceles & Epiploceles 582.583 cura 594
Petechiæ Ital. vide Maculas febrium malignarum.
Phlyctenæ 217 cauſa 277 cura 335
Phlyctenæ flatulentæ 215 cauſa 283 cura 349
Phtiriaſis, vide Pedicularis morbus.
Phtiſis vel Phtoe 520 cauſa 528 cura 535
Phymoſis 8 cauſa 15 cura 55
Phyſodes tumor 215 cauſa 283 cura 349
Pili lanuginoſi albi 9.79 cauſa 23 cura 31.193
Pili intricati, Schrättelzöpff 13 cauſa 15 cura 65
Pili nimium criſpi 10 cauſa 16 cura 56
Pili rufi, nigri, flaui 79 cauſa 80 cura 193.194.196.198
Pilorum defectus 4 cauſa 19.20.21.22.26.27 cura 30
Pilorum excreſcentia nimia 6 cauſa 22 cura 43
Pilorum fiſſura 11 cauſa 28 cura 62
Pilorum ſiccitas, cauſa Canitiei 106 cura 193
Pinguedinis in ſanguine abundantia, deficientiáve, cauſa Pinguiorum, Macilentiorúmve corporum aut Partium 24 cura 49.50

Pituita, cauſa Dyarrheę, Deiectionis per aluum pituitoſæ & Teneſmi citra exulcerationem, Fluxusque Cerebralis 886 cura 925
Pneumatocele 216 cauſa & cura 345
Podici iniecta cliſmata, vel in eum irrepentia, cauſa harum euomitionum vel reiectionum 1023
cura 1027
Podicis & recti inteſtini inuerſio à conatibus magnis, cauſa illius Procidentiæ 590 cura 631
Podicis muſculorum imbecillitas, cauſa quò minus prolapſus reduci queat 591 cura 631
Podicis muſculorum reſolutio, cauſa quo minus prolapſus retrahi queat 591 cura 631
Podicis ſanguinea excretio præternaturalis alia ab hæmorrhoidibus 667 cauſa 674
cura 712
Podicis ſeu Ani procidentia 580 cauſa 590. 591
cura 631
Polypus 212 cauſa 234 cura 378
Porcorum lepra, Pfinnen 413
Pororum ſanguineæ guttæ 667
Pſydracia, vide Vari.
Ptyaliſmus 767 cauſa 771 cura 777
Pudendi mulieris carnoſitas 213 cauſa 234
cura 378
Pulices, cauſa eorum quæ ſe extrinſecus corpori affigunt 1024 cura 1027
Pulmonibus innata terreſtreitas, cauſa Calculorum qui exſcreantur 1005 cura 1014
Pulmonum exulceratio, cauſa Exſpuitionis purulentæ 775 cura in Phtiſi.
Pulmonum exulceratio, cauſa Phtiſis 520
cura 536
Pulmonum pituita ad fauces propulſa, cauſa Exſpuitionis pituitoſæ 771 cura 777
Pulmonum pituita eo defluxa vel illic congeſta, cauſa Exſpuitionis purulentæ 776 cura 788
Pulmonum ſanguis in pus cõuerſus, cauſa Exſpuitionis purulentæ 776 cura 788
Pulmonum ſanguis in pus conuerſus, cauſa Vomicæ exſpuitionis 776 cura 788
Pulmonum ſubſtantia corrupta, cauſa Exſpuitionis pulmonum portionum 777 cura 788
Pulmonum venarum reſeratio, ruptura vel exeſio, cauſa

causa Exſpuitionis cruentæ & Hæmoptoicæ paſſionis 773 cura 778.780
Purulenta excretio 721 cauſa 714
cura 727
Purulenta excretio, per aperturas in corpore factas 724
cauſa 726 cura 732
Pus, cauſa Deiectionis per aluum purulentæ 890
cura 948
Pus, cauſa generationis vermium in vlceribus Narium, Aurium reliquorumque, vti & Pulmonum 968
cura 985.986
Pus in pectore coaceruatum, cauſa Exſpuitionis purulentæ & Empyematis 529 cura 536

Q

Qualitas exitioſa vel humor vitioſus, cauſa Vnguium eroſionis aut ſcabritiei, alteriúsve labis 28
cura 61
Qualitas ſeu intemperies venenata, cauſa Elephantiaſis 427 cura 434
Qualitas maligna, cauſa, Stomacacis luis 433
cura 514
Qualitas maligna, cauſa Venereæ luis 433
cura 453

R

Ramex, vide Cele.
Rana ſub lingua citra inflammationem 224
cauſa 235 cura 373
Renum calida intemperies, cauſa Mictionis frequentioris 828 cura 842
Renum calidior conſtitutio, cauſa Mictionis frequentioris 826 cura 842
Renum & Veſicæ conſtitutio quædam, cauſa Mictionis inuoluntariæ & intempeſtiuæ 826 cura 842
Renum & Veſicæ frigida intemperies, cauſa Mictionis frequentioris 427 cura 842
Renum & Veſicæ imbecillitas, cauſa Mictionis frequentioris 826 cura 842
Renum & Veſicæ irritatio, cauſa Mictionis præternaturalis 828 cura 849.850.856
Renum & Veſicæ ſoluta continuitas, cauſa Mictionis cruentæ 834 cura 867.868.869
Renum exulceratio, cauſa Purulentæ mictionis 836
cura 857
Renum humiditas ſuppurata, cauſa Mictionis Purulen-

tæ 822 cura 866
Renum terreſtreitas, cauſa Calculi & arenularum quæ mingendo redduntur 1003 cura in calculo renum.
Renum vaſorum anaſtomaſis vel diapedeſis, cauſa Mictionis cruentæ 837 cura 867
Renum vaſorum laxitas, cauſa Mictionis cruentæ 838 cura 867
Rerum externarum corpus ſubeuntium excretio 1016 cauſæ 1017 cura 1025
Rhyas 3 cauſa 26 cura in Oculi vlceribus Tract. 2.
Rubedo 70 cauſa 82.105 cura 154
Ructus ſeu crepitus oris 637 cauſa 640 cura 645
Rugitus ventris 617 cauſa 641 cura 645
Ruptura, vide Cele.

S

SAbulum mictione redditum 1001 cauſa 1003 cura 1006
Saliua, cauſa ſordium in Dentibus 953 cura 956
Sanguinea excretio per aperturas aut vulnera in corpore 667 cauſa 678 cura 712
Sanguinea excretio præternaturalis 663 cauſa 669 cura 679
Sanguinis copia, cauſa Carnoſitatis 22 cura 49
Sanguinis defectus in ſuperficie corporis, cauſa Palloris 82 cura 154
Sanguinis penuria, cauſa Gracilitatis 22 cura 56
Sanguis ex arterijs ſub cutem effuſus, cauſa Aneuriſmatis 250 cura 408
Sanguis in cutis pororum ambitum ſe diffundens, cauſa Macularum rubrarum paruarum vti & Pulicarium & Sanguinearum 85 cura 175
Sanguis in ſuperficiem corporis delatus, cauſa Rubedinis 82 cura 15
Sanguis in venis vteri, cauſa Tumoris ventris ac ſi grauida eſſet mulier citra conceptum apparentis, cauſa 248 cura 406
Sanguis in veram cutem effuſus, cauſa Eryſipelatum atque Exanthematum, Ectymatum, Macularumque ſanguinearum, Guttæque roſaceæ, atque impetiginis illius quam Zittermol vocant 83 cura 175.189
Sanguis maternus, cauſa quorundam vitiorum ab ortu, in Magnitudine aucta vel imminuta, vel Figura indecenti,

centi, accidentium 18 cura 28
Sanguis ſub cuticulam & membranam oculi erumpens, cauſa Sugillationū in illis ſedibus Punctorumq; quorundam ſanguineorum 85.86 cura 172
Sanguis venas replens & dilatans, cauſa Varicum 246
cura 406
Sarcocele Carnöſel 202 cauſa 234
cura 376
Sarcoma vel Sacitis 211 cauſa 231.234
cura 374
Scirrhus 222 cauſa 233 cura 368
Scorbutus 423 cauſa 433 cura 514
Scrophulæ, Eſcruelles Gall. 220 cauſa 231.238
cura 350
Scroti diſſectio, cauſa Teſtium procidentiæ 593
cura 635
Scroti inflatio 216 cauſa & cura 346
Seri copia, cauſa Mictionis immoderatæ & Diabetis 828
cura 844
Seri ex aperturis in corpore factis effluxus 735
cauſa 746 cura 766
Seri in thoracis cauitate collectio in Hydrope aſcite 267
cura in Aſcite.
Seri in vmbilico collectio, cauſa Hydromphali 276
cura 335
Seri per vterum effluxus in Hydrope aſcite 268
cura in Aſcite.
Seri ſub cute capitis collectio, cauſa Hydrocephali 276
cura 335
Serum ſub cuticulam ſeu membranam adnatam oculi profuſio, cauſa Phlictenarum & Hydroarum 277
cura 335
Serum, cauſa Dyarrheæ 887
cura 925
Serum cruentum, cauſa Heparici fluxus 887 cura 942
Serum in abdominis cauitatem effuſum, cauſa Aſcytis hydropis 253 cura 299
Serum in inferiorem corporis habitus ſedem diſperſum, cauſa Tumoris pedum in Hydrope aſcyte 269
cura 331
Serum in inguinum ſpatium ſe ingerens, cauſa Aquoſi illic tumoris in mulieribus 267 cura 335
Serum in nudam tibiarum ſedem diffuſum, cauſa particularis cuiuſdam intumeſcentiæ illic genitæ 276
cura 331

Serum in pedes extra hydropem aſcytem ſe inſinuans, cauſa Intumeſcentiarum illic genitarum 275
cura 331
Serum in ſcroti cauitatem inſtillarum, cauſa Hydroceles 265 cura 332
Serum in totius corporis habitum ſe ingerens, cauſa Leucophlegmatiæ ſeroſæ 272 cura 787
Serum palpebras irrigans, cauſa ipſarum Intumeſcentiæ 277 cura 298
Semen corruptum, cauſa Mictionis ardentis in Gonorrhœa virulenta 834 cura 662
Semen imperfectum, cauſa Ventris tumoris in Mola 232
cura 409
Semen loco morum, cauſa Mictionis ardentis 833
cura 849
Semen parētum, cauſa Diſcolorationum & Macularum quarundam in Cute, Oculis & Pilis, originalium 80
cura 155.181
Semen parentum cauſa Sarcomatum, Tuberculorum, Strumarum, Scrophularum, Verrucarum, hæreditariorum 231 cura 409
Seminis cita nimis profuſio 653 cauſa 654
cura 663
Seminis in conuulſione excretio 653 cauſa 657
cura 662
Seminis imperfecti aut ſuberuenti excretio 652
cauſa 656 cura 657
Seminis imperfecti cōceptio, cauſa Molæ 994 cura 995
Seminis parentum indiſpoſitio, vel vbertas, aut penuria, vel commiſtio, aliáve permutatio, cauſa vitiorum ab ortu in Numero, Magnitudine & Figura in corpore vel membris, vti & dentibus, vnguibus & pilis contingentium 15 cura 28
Seminis per foramen alienum effuſio 653
cauſa & cura in Conceptus defectu Tract.1.
Senium ex morbo 519 cauſa 527 cura 534
Sordes cauſa coloris obſoleti in cute, & nigri ſub vnguibus, Dentiũq; flauitiei & nigredinis 104 cura 172.192
Sordes cauſa eorum quæ ſe extrinſecus corpori affigũt 1024 cura 1027
Sordes cutis, cauſa generationis Pediculorum 970
cura 987
Sordida excretio 950 cauſa 951 cura 954
Spermatica excretio præternaturalis 652 cauſa 654
cura 657
Sper-

Spiritus animalis vel vitalis defectus aut priuatio, cauſa Mictionis inuoluntariæ 838 cura 840
Spiritus & flatus è vulnere eruptio, cauſa Efflationis inde naturalis 640 cura 651
Spiritus expiratio inconueniens, cauſa Efflationis præternaturalis 639 cura 644
Spiritus in nares impellens, cauſa ſtercoris 640 cura 644
Spiritus infectio ab aſſumptorum alieno odore profecta, cauſa Anhelitus tetri vel fœtidi 641 cura 645
Steatoma 224 cauſa 235 cura 373
Stertor narium 637 cauſa 640 cura 644
Stigmata, vide Sugillata.
Stillicidium narium 734 cauſa 740 cura 756
Stillicidium vrinæ, vide Mictio ardens.
Stomacace, vide Scorbutus.
Stranguria, vide Mictio ardens.
Struma 221 cauſa 231.238 cura 364
Succi nutrientis redũdantia vel penuria, cauſa ut Partes aliquæ plus iuſto excreſcant, decreſcantque, vti & Vngues & Pili craſſeſcant atq; elongẽtur vel ſubſiſtãt aut attenuentur, vel etiam defluant 22.43.30 cura 49.56
Succus nutriens corpus crudus, cauſa Leucophlegmatiæ 244 cura 287
Succus nutriens craſſior, cauſa Duritiei & Scirrhi hepatis, lienis & vteri 237 cura 371
Succus nutriens craſſior, cauſa Parotidum & Bubonum indolentium & Strumarum. Scrophularumque 238 cura 364.365.367
Succus nutriens craſſior, cauſa Schirrhi. Atheromatum, Steatomatum, Meliceridum 234 cura 368.372
Succus nutriens crudus ſimpliciter vel ſimul ſeroſus, cauſa Oedematum & Tumorũ œdematoſorum diuerſorum 245 cura 295
Succus nutriens cutẽ, cauſa Cicatricis 240 cura 393
Succus nutriens cuticulam luxurians, cauſa Calloſæ cutis 240 cura 392
Succus nutriens è carne exſudans, cauſa Sarcomatum diuerſorũ, vti & Carnis luxuriantis, Polypi, Epulidis, Gingiuarum excreſcentiæ, Encanthidis, Sarcoceles 234 cura 374.376.378.382.383 384
Succus nutriens exſudans, cauſa Concretionis partium 24 cura 64

Succus nutriens in cutis poros illapſus, cauſa Verrucarum & Clauorum 241 cura 375
Succus nutriens in poros cutis ſe inſinuans, cauſa Vari 242 cura 400
Succus nutriens membraneas ſedes, cauſa Ganglii 239 cura 384
Succus nutriens oſſa, cauſa Nodorum & Callorum in iills 243 cura 390
Succus nutriens pilos, in poros diſperſus, cauſa Lentiginis, & ſi vitioſus ſit Vitiliginis 95 96 cura 181
Succus nutriens vngues redundans vel craſſior, cauſa Vnguium extuberantiæ calloſæ 243 cura 392
Succus nutriēs vniverſum corpus crudus, cauſa Cachexiæ, prauus Cacochymiæ 86 cura 108
Sudor, cauſa Sordiū in cute & pedibus 952 cura 954. 955
Sudor præternaturalis 756 cauſa 743 cura 763
Sugillata 75 cauſa 85 cura 172
Superfœtatio 564 vide Abortum
Superpurgatio, vide Dyarrheam.
Suppuratio, vide Empyema.

T

Tabes, vide Marcor.
Tæniæ inteſtinorum 992 cauſa 994 cura 998
Talpa tumor in capite 225 cauſa 235 cura 373
Temperamenti inſiti in calidius & ſiccius perverſio in febre hectica & colliquante, cauſa Maraſmi & Colliquationis corporis 528 cura 535
Temperamenti inſiti in calidius & ſiccius perverſio in febre hectica comitata, cauſa Phtiſis 528 cura 535
Teneſmus 875 cauſa 879. 882. 884. 885. cura 9 8
Terreſtrium excretio 1001 cauſa 1003 cura 1006
Teſtis durities vel ſcirrhus 222 cauſa 235 cura 367
Teſtium procidentia 581 cauſa 593 cura 635
Teſtudo tumor in capite 275 cauſa 23 cura 37
Thoracis pus, cauſa Expuitionis purulentæ 775 cura in Empyemate.
Thymium, vide Verruca.
Tophi dentium, cauſa Gingiuarum ſeparationis ab illis 26 cura 58
Tophus vide Calculus.
Triorches 2 cauſa 15 cura 28
Tympanites inteſtinalis 202 cauſa 282 cura 336
Tumorum terreſtreitas, cauſa calculorum ſub lingua, tonſillarum & in nodis podagricorum 1005 cura 1015

Tym-

Tympanites cum aſcyte copulatus 202 cauſa 277
cura 337
Tympanites ſimplex 202 cauſa 277 cura 340

V

VAri 228 cauſa 242 cura 400
Variolarum foueæ relictæ in facie 227 cauſa ibid.
cura 385
Varix, Krampffoder 218 cauſa 246 cura 406
Vaſorum fœtus cum vteri vaſis cōnexus ſeparatio fœtu adhuc immaturo, cauſa Partus præternaturalis 567
cura 572. 573
Vaſorum fœtus cum vteri vaſis connexus ſeparatio ab irritatione naturæ profecta, cauſa Abortus 568
cura 572
Vaſorum fœtus cum vteri vaſis connexus ſeparatio ob fœtū emortuū facta, cauſa Abortus 569 cura 573
Vaſorum fœtus cum vteri vaſis connexus ſeparatio ob fœtus maturitatem, cauſa Partus naturalis 566
cura 572
Vaſorum fœtus cum vteri vaſis connexus ſeparatio ob motum corporis vel animi, cauſa Abortus 567
cura 572
Vaſorum ſpermaticorum concuſſio, cauſa ſeminis profuſionis in cōvulſione 657 cura 662
Vaſorum ſpermaticorum imbecillitas, cauſa Gonorrheæ 655 cura 657
Vaſorum ſpermaticorum irritatio, cauſa Veneris nimiæ, citæq; nimiū, Gonorheæ & Gonorheæ virulentæ 654
cura 657. 662
Vaſorum ſpermaticorū oſculorū apertio, cauſa ſeminis imperfecti aut ſubcruenti excretionis 656 cura 657
Venarum oſculorum apertio ſeu anaſtomoſis in Auribus, Naribus, Vteri ceruice, Recto inteſtino, Cute, cauſa Sanguinearum excretionum ex illis 669 cura 679
Venarū ſoluta continuitas in Oculis, Auribus, Naribus, Virga virili, Vteri ceruice, Recto inteſtino & Podice, cauſa Sanguinearum excretionum ex illis locis 674
cura 711
Venæ oſculi apertio ſpontanea, cauſa illius Sanguinis effluxus 677 cura 712
Venæ ſectio ſeu Phlebotomia, cauſa illius Sanguinis effluxus 676 cura 712
Venerea lues 418 cauſa 433
cura 453

Ventris excreſcentia in grauida muliere ſeu prægnante 203 cauſa ibid. cura 409
Ventris ſeu abdominis tumores ſcirrhoſi vel glanduloſi 222 cauſa 237 cura 368.371
Ventris tumor à Mola 208 cauſa 232 cura 409
Ventriculi atque inteſtinorum excrementorum odor teter vel fœtidus, cauſa Anhelitus, Ructus, Crepitus graveolentis vel fœtentis 642 cura 645
Ventriculi aggravatio, cauſa Deiectionum per aluum præternaturalium 880 cura 892
Ventriculi humiditas ad os perueniens, cauſa Expuitionis pituitoſæ & Ptyaliſmi 771 cura 777
Ventriculi imbecillitas, irritatio, vlcus, cicatrix, cauſa Lientiæ 933 cura 937.941.942
Ventriculi irritatio à Bile, cauſa vomitionis bilioſæ & Choleræ morbi 797 cura 806
Ventriculi irritatio, cauſa Deiectionum per aluum præternaturallum 878 cura 892
Ventriculi conturbatio, aggravatio aut irritatio à vi externa vel ab aſſumptis, cauſa Vomitionum præternaturalium 795 cura 800
Ventriculi repletio à ſanguine venarum meſeraicarum, cauſa ſanguineæ vomitionis 799 cura 815
Ventriculi repletio aut offenſa ab humoribus, cauſa Vomitus pitnitoſi & præternaturalis 798 cura 802
Ventris extumeſcentia citra conceptum in fœminis 209 cauſa 208 cura 406
Venulæ nudæ in cute 229 cauſa 247 cura 408
Venus nimia 652 cauſa 654
Vermes corpori incluſi manẽtes 965 cauſa, cura in aliis prodeuntibus affectibus.
Vermes è natibus emergentes 963 vide Lumbricos
Vermes ex ore prodeuntes 963 vide Lumbricos.
Vermes per aluũ excreti, vide Lumbricos & Aſcarides.
Vermes per vulnus abdominis emergentes 964 vide Lumbricos.
Vermes tuſſi reiecti 964 cauſa 968 cura 986
Vermes vlcerum 964 cauſa 968 cura 986
Vermiculi capillos rodentes 966 vide Pediculos
Vermiculi mictione redditi 964 cauſa 968 cura 986

Vermis cucurbitinus, vide Tænias.
Vermis ſub corde 965 cauſa ibid. cura 987
Verruca penſilis & ſeſſilis 228 cauſa 241 cura 395
Veſicæ ceruicis exulceratio cauſa Purulentæ excretionis & mucoſæ, etiam citra mictionem 725 cura 732
Veſicæ ceruicis ulcus, cauſa Mictionis ſtercoris & oſſiculorum & menſium 837 cura 857
Veſicæ illapſus calculus renum vti & arenulæ, cauſa illius qui mictione redditur vel exſecatur, aut ab alio vulnere prodit 1003 cura 1006
Veſicæ ſphincteris reſolutio, cauſa Mictionis inuoluntariæ 838 cura 840
Veſicæ ſphyncteris vulnus, cauſa Mictionis inuoluntariæ 835 cura 840
Veſicæ vlcus, cauſa Mictionis purulentæ, mucoſæ & ardentis 836 cura 857
Veſicæ vulnus, cauſa vrinæ per vulnus effluxus 836 cura 876
Vibices vide, Sugillata.
Viſcerum internorum abſceſſus, cauſa Mictionis purulentæ 839 cura 866
Viſcerum internorum morbi, cauſa Mictionis vrinæ tinctæ & permiſtæ 839 cura in Morbis in quibus vrina talis redditur.
Vis illata partibus, cauſa Dentium carentiæ, mobilitatis aut contractionis, Pilorum caſus & Oculorum prominentiæ 19 cura 29. 30. 59. 66
Vitiligo 74 cauſa 96 cura 181
Vlcera externa & interna, cauſa Purulentæ excretionis per aperturas è corpore factas 726 cura 732
Vlcera praua, cauſa Partium ablationis 26 cura 53
Vmbilici eminentia 227 cauſa 240 cura in Callo cutaneo.
Vmbilici fouea permanens 227 cauſa ibid. cura 395
Vmbilici vermis 964 cauſa 968 cura 986
Vomicæ exſcreatio 770 cauſa 776 cura 789
Vomitio ſanguinea 793 cauſa 799 cura 815
Vomitio ſtercoroſa 794 877 cauſa 880 cura 949
Vomitus bilioſus 792 cauſa 797 cura 806
Vomitus pituitoſus 792 cauſa 798 cura 802
Vomitus præternatualis 790 cauſa 794 cura 800

Vomitus rei externæ corpus ſubeuntis 1016 cauſa 1018
cura 1026
Vngues inæquales 10 cauſa 22. 27
cura 43.61
Vnguium breuitas 8 cauſa 22 cura 56
Vnguium caſus 4 cauſa 28 cura 30
Vnguium diſcoloratio, maculæ albæ 79 cauſa 106
cura 192
Vnguium eroſio, ſcabrities, fiſſuræ, diuiſio 11 cauſa 28
cura 61
Vnguium extuberantia calloſa 226 cauſa 243
cura 392
Vnguium mobilitas 14 cauſa eadem quę & caſus,
cura 67
Vnguium nimia auctio 6 cauſa 22 cura 43
Vnguium ſiccitas, cauſa Macularum albarum in illis 106
cura 192
Vnguium ſordes 1017 cauſa 1024 cura 1027
Vrina ſtercore, oſſiculis, menſibus permiſta reddita 824
cauſa 837 cura 857
Vrina tincta præternaturalis vel permiſta 824
cauſa 835 cura in morbis in quibus vrina ſic mutatur.
Vrinæ acrimonia, cauſa Mictionis ardentis & cruentæ
830.831 cura 850
Vrinæ ardor, vide Mictio ardens.
Vrinæ copia, cauſa Mictionis copioſæ 828 cura 843
Vrinæ incontinentia eorum qui lectum cōmingunt 819
cauſa 825.826 cura 841
Vrinæ per vulnus effluxus 824 cauſa cura 870
Vrinarij meatus per penem, aut collum veſicę in fœminis, purulenta & mucoſa citra mictionem excretio 722
cauſa 725 cura 728
Vrinarij meatus ſanguinea excretio 664 cauſa 674
cura 711
Vterinus ſeu muliebris fluor 754 cauſa 741 cura 751
Vteri ceruici influēs humor aquoſus è venis illic promanans, cauſa Vterini fluoris 741 cura 751
Vteri ceruicis connexus diſſolutio, cauſa vteri procidentiæ 586 cura 621
Vteri ceruicis cōnexus diſſolutio per vim aliquam facta, cauſa Vteri procidentiæ 587 cura 621
Vteri ceruicis exulceratio, cauſa Purulentæ inde factæ excretionis 725 cura 732

Vteri deſcenſus 580 vide Vteri procidentiã.
Vteri procidentia ſeu exitus 579 cauſa 586.587 cura 621
Vteri ſcirrhus, tumorem in ima ventris ſede procreans 223 cauſa 237 cura 371
Vteri ſinum irrepentia, cauſa vt inde denuo prodeant 1023 cura 1027
Vteri ſinus anguſtia 8 cauſa 15 cura 55
Vteri ſinus excretio rei externæ corpus ſubeuntis 1017 cauſa 1023 cura 1027
Vteri ſinus fluxus ſanguineus alius à menſtruo, in ſeneſcentibus iam mulieribus 665 cauſa 674 cura 690
Vteri ſinus Purulenta excretio 724 cauſa 725 cura 732
Vteri ſinus ſanguinea excretio in deuirginatione & congreſſu aliáue vi 665 cauſa 672 cura 690
Vteri ſinus ſordes 951 cauſa 952 cura 965
Vteri terreſtreitas, cauſa Fœt⁹ lapideſcẽtis 1005 cura 1015
Vulnus aut vlcus, cauſa Partium mutilationis aut ablationis, aut ſeparationis vel divulſionis 19 cura 53.54

I N D E X
Remediorum quorundam.

R*Emedia, quorum innumera, non ſolùm prius vſitata (ex quibus pleraq; correctiora proponũtur) ſed etiam noua & rara (inter quæ & chymica) multa hinc inde varijs formis præſcripta inueniuntur, indici inſerere noluimus, cùm ea ex affectib. quibus in curatione accõmodantur, facilè peti atq; illic reperiri poſſint. Diligentem enim Lectorem, non talem qui obiter ſaltem hæc mea ſcripta inſpiciat & neglectis alijs, remedia tantùm excerpat requirimus. Vt tamen vbi remedia quædã expreſſè copiosè proponuntur, pateat, hæc pauca huic indici ſubiungere voluimus, ſicuti etiã in primo tractatu operis noſtri ſimiliter quorundam meminimus.*

COmptoria arte parata remedia 156
Coſmetica arte parata remedia 156
Manus nitidas albas & molles reddentia 166
Oculos denigrantia remedia 192
Fuci 56
Pilis odorem gratum conciliantia remedia 198
Pilos canos ſeu albos denigrantia remedia 194
Pilos flauos reddentia remedia 196
Pilos nigros corrigentia remedia 196
Pilos rectos criſpos reddentia 57
Pilos rufos efficientia remedia 198
Pſylotra pilos auferentia remedia 44
Reſtaurantia ſubſtantiã corporis in phtiſicis remedia 546
Ruborem genis & labiis concilientia remedia 169
Rugas minuentia vel extirpantia remedia 167

ERRATA.

QVæ toto in hoc genere Practico, dum excudebatur, inter corrigendum & reuiſendum, tum ob feſtinationem, qua interdum opus erat, tum mentis diſtractionem, vrgentium negotiorum cauſa, tum viſus aliquam hebitudinem, commiſſa fuerunt, cùm tanti momenti non ſint, & quilibet diligenti lectione, ſenſum eorum quæ ſcribuntur percipiens ea ſponte emendare poſſit, hic annotare ſuperfluum eſſe duximus.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

Digitized by Google